ATHENAEI

DEIPNOSOPHISTAE

E RECOGNITIONE

AUGUSTI MEINEKE

VOL. I

CONTINENS LIB. I—VI

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLVIII

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

ILLUSTRISSIMO

GEDANENSIS CIVITATIS GYMNASIO

BONARUM ARTIUM SEMINARIO FELICISSIMO

TERTIA SAECULARIA

AUSPICATO CELEBRANTI

EA QUA DECET OBSERVANTIA

CONGRATULATUR

AUGUSTUS MEINEKE

f.
J. E. L. Walter

PRAEMONITUM

Editionum a B. G. TEUBNERO curatarum curandarumque cum hoc institutum sit, ut quidquid ad crisin scriptorum pertineat, in praefationibus quam fieri potest brevissime indicetur, in Athenaei opere edendo quibus de causis aliam rationem nobis sequendam putaverimus, intelligentes non latebit. itaque adnotationi singulare volumen destinavimus, in quo et emendationum nostrarum rationes reddemus, et si quid praeterea ad emendandum atque illustrandum hunc scriptorem felicior hora suggesserit, paulo accuratius explicabimus.

Scrib. Berolini
XI. m. Apr. a. MDCCCLVIII

A. Meineke

ΕΚ ΤΟΥ Α

1 Ἀθήναιος μὲν ὁ τῆς βίβλου πατήρ· ποιεῖται δὲ τὸν λόγον πρὸς Τιμοκράτην. δειπνοσοφιστὴς δὲ ταύτῃ τοὔνομα. ὑπόκειται δὲ τῷ λόγῳ Λαρήνσιος Ῥωμαῖος, ἀνὴρ τῇ τύχῃ περιφανής, τοὺς κατὰ πᾶσαν παιδείαν ἐμπειροτάτους ἐν τοῖς ἑαυτοῦ δαιτυμόνας ποιούμενος. ἐν οἷς οὐκ ἔσθ' οὗτινος τῶν καλλίστων οὐκ ἐμνημόνευσεν. ἰχθῦς τε γὰρ τῇ βίβλῳ ἐνέθετο καὶ τὰς τούτων χρείας καὶ τὰς τῶν ὀνομάτων ἀναπτύξεις, καὶ λαχάνων
b γένη παντοῖα καὶ ζῴων παντοδαπῶν, καὶ ἄνδρας ἱστορίας συγγεγραφότας καὶ ποιητὰς καὶ ὅλως σοφούς, καὶ ὄργανα μουσικὰ καὶ σκωμμάτων εἴδη μυρία καὶ ἐκπωμάτων διαφοράς, καὶ πλούτους βασιλέων διηγήσατο καὶ νηῶν μεγέθη, καὶ ὅσα ἄλλα οὐδ' ἂν εὐχερῶς ἀπομνημονεύσαιμι, ἢ ἐπιλίποι με ἡ ἡμέρα κατ' εἶδος διεξερχόμενον. καὶ ἔστιν ἡ τοῦ λόγου οἰκονομία μίμημα τῆς τοῦ δείπνου πολυτελείας καὶ ἡ τῆς βίβλου διασκευὴ τῆς ἐν τῷ λόγῳ παρασκευῆς. τοιοῦτον ὁ θαυμαστὸς οὗτος τοῦ λόγου οἰκονόμος Ἀθήναιος ἥδιστον λογόδειπνον εἰσηγεῖται, κρείττων τε αὐτὸς ἑαυτοῦ γινόμενος, ὥσπερ οἱ Ἀθήνησι ῥήτορες, ὑπὸ τῆς ἐν τῷ
c λέγειν θερμότητος πρὸς τὰ ἑπόμενα τῆς βίβλου βαθμηδὸν ὑπεράλλεται.

2. Οἱ δ' ἐν τῷ δείπνῳ δῆθεν ἐπιδημήσαντες δειπνοσοφισταὶ ἦσαν Μασούριος, νόμων ἐξηγητὴς καὶ πάσης παιδείας οὐ παρέργως ἐπιμέλειαν ποιούμενος,

Μόνος ποιητής, ἀνὴρ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην παιδείαν οὐδενὸς δεύτερος καὶ τὴν ἐγκύκλιον οὐ παρέργως ἐζηλωκώς· ἕκαστον γὰρ ὧν ἐπεδείκνυτο ὡς μόνον τοῦτο ἠσκηκὼς ἐφαίνετο, τοιαύτῃ πολυμαθείᾳ ἐκ παιδὸς συνετράφη· ἰάμβων δὲ ἦν ποιητὴς οὐδενὸς δεύτερος, φησί, τῶν μετ' Ἀρχίλοχον ποιητῶν. παρῆν δὲ καὶ Πλούταρχος καὶ Λεωνίδης ὁ Ἠλεῖος καὶ Αἰμιλιανὸς ὁ Μαυρούσιος καὶ Ζωΐλος, γραμματικῶν οἱ χαριέστατοι. d φιλοσόφων δὲ παρῆσαν Ποντιανὸς καὶ Δημόκριτος οἱ Νικομηδεῖς, πολυμαθείᾳ πάντας ὑπερηκοντικότες· Φιλάδελφός τε ὁ Πτολεμαεύς, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐν φιλοσόφῳ θεωρίᾳ τεθραμμένος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον ἐξητασμένος. τῶν δὲ κυνικῶν εἷς ἦν, ὃν Κύνουλκον καλεῖ· ᾧ οὐ μόνον δύω κύνες ἀργοὶ ἕποντο ὡς τῷ Τηλεμάχῳ ἐκκλησιάζοντι, ἀλλὰ τῶν Ἀκταίωνος πολὺ πλείονες. ῥητόρων τε ἦν ἄγυρις τῶν κυνικῶν κατ' οὐδὲν ἀπολειπομένη· ὧν κατέτρεχε μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι τι ἐφθέγγοντο Οὐλπιανὸς ὁ Τύριος, ὃς διὰ τὰς συνεχεῖς ζητήσεις, ἃς ἀνὰ πᾶσαν ὥραν ποιεῖται ἐν ταῖς ἀγυιαῖς, περιπάτοις, βιβλιοπωλείοις, βαλανείοις, e ἔσχεν ὄνομα τοῦ κυρίου διασημότερον Κειτούκειτος. οὗτος ὁ ἀνὴρ νόμον εἶχε μηδενὸς ἀποτρώγειν πρὶν εἰπεῖν 'κεῖται ἢ οὐ κεῖται;' οἷον εἰ κεῖται ὥρα ἐπὶ τοῦ τῆς ἡμέρας μορίου, καὶ εἰ ὁ μέθυσος ἐπὶ ἀνδρός, εἰ ἡ μήτρα κεῖται ἐπὶ τοῦ ἐδωδίμου βρώματος, εἰ σύαγρος κεῖται τὸ σύνθετον ἐπὶ τοῦ συός. ἰατρῶν δὲ παρῆσαν Δάφνος Ἐφέσιος, ἱερὸς τὴν τέχνην καὶ κατὰ τὰ ἤθη, τῶν ἀκαδημαϊκῶν λόγων οὐ παρέργως ἁπτόμενος· Γαληνός τε ὁ Περγαμηνός, ὃς τοσαῦτ' ἐκδέδωκε συγγράμματα φιλόσοφά τε καὶ ἰατρικὰ ὡς πάντας ὑπερβαλεῖν τοὺς πρὸ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν f οὐδενὸς ὢν τῶν ἀρχαίων ἀδυνατώτερος· Ῥουφῖνός τε

ὁ Νικαεύς. μουσικὸς δὲ παρῆν Ἀλκείδης ὁ Ἀλεξαν-
δρεύς. καὶ ἦν ὁ κατάλογος οὗτος στρατιωτικός, φησί,
μᾶλλον ἢ συμποτικός.

3. Δραματουργεῖ δὲ τὸν διάλογον ὁ Ἀθήναιος
ζήλῳ πλατωνικῷ· οὕτως γοῦν ἄρχεται.

2 ΤΙΜΟΚΡΑΤΗΣ. ΑΘΗΝΑΙΟΣ.

Αὐτός, ὦ Ἀθήναιε, μετειληφὼς τῆς καλῆς ἐκείνης
συνουσίας τῶν νῦν ἐπικληθέντων δειπνοσοφιστῶν,
ἥτις ἀνὰ τὴν πόλιν πολυθρύλητος ἐγένετο, ἢ παρ'
ἄλλου μαθὼν τοῖς ἑταίροις διεξῄεις; ΑΘΗΝ. Αὐτός,
ὦ Τιμόκρατες, μετασχών. ΤΙΜ. Ἆρ' οὖν ἐθελήσεις
καὶ ἡμῖν τῶν καλῶν ἐπικυλικείων λόγων μεταδοῦναι·

(τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἄμεινον,

b ὥς πού φησιν ὁ Κυρηναῖος ποιητής) ἢ παρ' ἄλλου τι-
νὸς ἡμᾶς ἀναπυνθάνεσθαι δεῖ;

4. Εἶτα εἰσβάλλει μετ' ὀλίγον εἰς τὸν τοῦ Λαρην-
σίου ἔπαινον, καὶ λέγει ὡς ὑπὸ φιλοτιμίας πολλοὺς
τῶν ἀπὸ παιδείας συναθροίζων οὐ μόνοις τοῖς ἄλλοις
ἀλλὰ καὶ λόγοις εἱστία, τὰ μὲν προβάλλων τῶν ἀξίων
ζητήσεως τὰ δὲ ἀνευρίσκων, οὐκ ἀβασανίστως οὐδ'
ἐκ τοῦ παρατυχόντος τὰς ζητήσεις ποιούμενος, ἀλλ'
ὡς ἔνι μάλιστα μετὰ κριτικῆς τινος καὶ σωκρατικῆς
c ἐπιστήμης, ὡς πάντας θαυμάζειν τῶν ζητήσεων τὴν
τήρησιν. λέγει δ' αὐτὸν καὶ καθεσταμένον ἐπὶ τῶν
ἱερῶν εἶναι καὶ θυσιῶν ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου βασι-
λέως Μάρκου, καὶ μὴ ἔλαττον τῶν πατρίων τὰ τῶν
Ἑλλήνων μεταχειρίζεσθαι. καλεῖ δὲ αὐτὸν καὶ Ἀστε-
ροπαῖόν τινα, ἐπ' ἴσης ἀμφοτέρων τῶν φωνῶν προϊ-
στάμενον. λέγει δ' αὐτὸν καὶ ἔμπειρον εἶναι ἱερουρ-
γιῶν τῶν νομισθεισῶν ὑπό τε τοῦ τῆς πόλεως ἐπωνύ-
μου Ῥωμύλου καὶ Πομπιλίου Νουμᾶ, καὶ ἐπιστήμονα

νόμων πολιτικῶν. πάντα δὲ ταῦτα μόνον ἐξευρεῖν ἐκ
παλαιῶν ψηφισμάτων καὶ δογμάτων τηρήσεως, ἔτι δὲ d
νόμων συναγωγῆς, οὓς ἔτι διδάσκουσιν, ὡς τὰ Πινδά- 3
ρου ὁ κωμῳδιοποιὸς Εὔπολίς φησιν, ἤδη κατασεσιγα-
σμένων ὑπὸ τῆς τῶν πολλῶν ἀφιλοκαλίας. ἦν δέ, φησί,
καὶ βιβλίων κτῆσις αὐτῷ ἀρχαίων ἑλληνικῶν τοσαύτη
ὡς ὑπερβάλλειν πάντας τοὺς ἐπὶ συναγωγῇ τεθαυμα-
σμένους, Πολυκράτην τε τὸν Σάμιον καὶ Πεισίστρατον
τὸν Ἀθηναίων τυραννήσαντα Εὐκλείδην τε τὸν καὶ
αὐτὸν Ἀθηναῖον καὶ Νικοκράτην τὸν Κύπριον, ἔτι δὲ
τοὺς Περγάμου βασιλέας Εὐριπίδην τε τὸν ποιητὴν
Ἀριστοτέλην τε τὸν φιλόσοφον καὶ τὸν τὰ τούτων
διατηρήσαντα βιβλία Νηλέα· παρ' οὗ πάντα, φησί, b
πριάμενος ὁ ἡμεδαπὸς βασιλεὺς Πτολεμαῖος, φιλάδελ-
φος δὲ ἐπίκλην, μετὰ τῶν Ἀθήνηθεν καὶ τῶν ἀπὸ Ῥό-
δου εἰς τὴν καλὴν Ἀλεξάνδρειαν μετήγαγε. διόπερ
ἐκεῖνα τῶν Ἀντιφάνους ἐρεῖ τις εἰς αὐτὸν

> ἀεὶ δὲ πρὸς μούσαισι καὶ λόγοις πάρει,
> ὅπου τι σοφίας ἔργον ἐξετάζεται.

> ἀγλαΐζεται δὲ καὶ μουσικᾶς ἐν ἀώτῳ·
> οἷα παίζομεν φίλαν ἄνδρες ἀμφὶ θαμὰ τράπεζαν,

κατὰ τὸν Θηβαῖον μελοποιόν. καὶ ἐπὶ τὰς ἑστιάσεις c
δὲ παρακαλῶν, πατρίδα, φησί, τὴν Ῥώμην πᾶσιν
ἀποφαίνει. τίς γὰρ τὰ οἴκοι ποθεῖ τούτῳ ξυνὼν ἀνα-
πεπταμένην ἔχοντι τοῖς φίλοις τὴν οἰκίαν; κατὰ γὰρ
τὸν κωμικὸν Ἀπολλόδωρον,

> εἰς οἰκίαν ὅταν τις εἰσίῃ φίλου,
> ἔστιν θεωρεῖν, Νικοφῶν, τὴν τοῦ φίλου
> εὔνοιαν εὐθὺς εἰσιόντα τὰς θύρας.
> ὁ θυρωρὸς ἱλαρὸς πρῶτόν ἐστιν, ἡ κύων
> ἔσηνε καὶ προσῆλθ', ὑπαντήσας δέ τις

d δίφρον εὐθέως ἔθηκε, κἂν μηδεὶς λέγῃ
μηδέν.

5. Τοιούτους ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς εἶναι πλείους· ὡς τοῖς γε μὴ τοῦτο ποιοῦσιν ἐρεῖ τις ‘ τί μικρολογεῖς; πλεῖαί τοι οἴνου κλισίαι. δαίνυ δαῖτα γέρουσι θάλειαν· ἔοικέ τοι.’ τοιοῦτος ἦν τῇ μεγαλοψυχίᾳ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος. Κόνων δὲ τῇ περὶ Κνίδον ναυμαχίᾳ νικήσας Λακεδαιμονίους καὶ τειχίσας τὸν Πειραιᾶ, ἑκατόμβην τῷ ὄντι θύσας καὶ οὐ ψευδωνύμως, πάντας e Ἀθηναίους εἱστίασεν. Ἀλκιβιάδης δὲ ὀλύμπια νικήσας ἅρματι πρῶτος καὶ δεύτερος καὶ τέταρτος, εἰς ἃς νίκας καὶ Εὐριπίδης ἔγραψεν ἐπινίκιον, θύσας ὀλυμπίῳ Διὶ τὴν πανήγυριν πᾶσαν εἱστίασε. τὸ αὐτὸ ἐποίησε καὶ Λεώφρων Ὀλυμπίασιν, ἐπινίκιον γράψαντος τοῦ Κείου Σιμωνίδου. Ἐμπεδοκλῆς δ' ὁ Ἀκραγαντῖνος ἵπποις ὀλύμπια νικήσας, πυθαγορικὸς ὢν καὶ ἐμψύχων ἀπεχόμενος, ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ καὶ τῶν πολυτελεστάτων ἀρωμάτων βοῦν ἀναπλάσας διένειμε f τοῖς εἰς τὴν πανήγυριν ἀπαντήσασιν. ὁ δὲ Χῖος Ἴων τραγῳδίαν νικήσας Ἀθήνησιν ἑκάστῳ τῶν Ἀθηναίων ἔδωκε χῖον κεράμιον.

τοῦ γάρ τις ἄλλου πρὸς θεῶν ἂν οὕνεκα
εὔξαιτο πλουτεῖν εὐπορεῖν τε χρημάτων
ἢ τοῦ δύνασθαι παραβοηθεῖν τοῖς φίλοις,
σπείρειν τε καρπὸν χάριτος, ἡδίστης θεῶν;
τοῦ μὲν πιεῖν γὰρ καὶ φαγεῖν τὰς ἡδονὰς
ἔχομεν ὁμοίας· οὐχὶ τοῖς λαμπροῖσι δὲ
δείπνοις τὸ πεινῆν παύεται,

Ἀντιφάνης φησίν.

Ὅτι Ξενοκράτης ὁ Καλχηδόνιος καὶ Σπεύσιππος ὁ ἀκαδημαϊκὸς καὶ Ἀριστοτέλης συμποτικοὺς νόμους ἔγραψαν.

Ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ Ἀκραγαντῖνος Γελλίας φιλόξενος ὢν καὶ πάντας πολυωρῶν πεντακοσίοις ἱππεῦσιν ἐκ Γέλας ποτὲ καταλύσασιν ὡς αὐτὸν χειμῶνος ὥρᾳ ἔδωκεν ἑκάστῳ χιτῶνα καὶ ἱμάτιον. 4

6. Ὁ τρεχέδειπνος, φησὶ σοφιστής. Κλέαρχός φησι Χάρμον τὸν Συρακόσιον εὐτρεπίσθαι στιχίδια καὶ παροιμίας εἰς ἕκαστον τῶν ἐν τοῖς δείπνοις παρατιθεμένων. εἰς μὲν τὸν ἰχθὺν

ἥκει λιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος.

εἰς δὲ τοὺς κήρυκας

χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι.

εἰς δὲ τὴν χορδὴν

ἑλικτὰ κοὐδὲν ὑγιές. b

εἰς δὲ τὴν ὠνθυλευμένην τευθίδα

σοφὴ σοφὴ σύ.

εἰς δὲ τὸ ἐν τοῖς ἑψητοῖς ὡραῖον

οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον;

εἰς δὲ τὴν ἀποδεδαρμένην ἔγχελυν

οὐ προκαλυπτομένα βοστρυχώδεα.

τοιούτους πολλούς φησι τῷ Λαρηνσίου παρεῖναι δείπνῳ ὥσπερ συμβολὰς κομίζοντας τὰ ἀπὸ τῶν στρωματοδέσμων γράμματα. φησὶ δὲ καὶ ὅτι ὁ Χάρμος εἰς ἕκαστον τῶν παρατιθεμένων ἔχων τι πρόχειρον, ὡς προείρηται, ἐδόκει τοῖς Μεσσηνίοις πεπαιδευμένος εἶναι, ὡς καὶ Καλλιφάνης ὁ τοῦ Παραβρύκοντος κληθείς, ἀρχὰς ποιημάτων πολλῶν ἐκγραψάμενος ἀνειλήφει μέχρι τριῶν καὶ τεσσάρων στίχων, πολυμαθείας δόξαν προσποιούμενος. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι διὰ στόματος εἶχον τὰς ἐν τῷ σικελικῷ μυραίνας, τὰς πλωτὰς ἐγχέλεις, τῶν παχυνικῶν θύννων τὰς ἠτριαίας, τοὺς ἐν Μήλῳ ἐρίφους, τοὺς ἐν Σκιάθῳ κεστρέας· καὶ τῶν ἀδόξων δὲ τὰς πελωρίδας κόγχας, τὰς ἐκ Λιπάρας c

d μαινίδας, τὴν μαντινικὴν γογγυλίδα, τὰς ἐκ Θηβῶν βουνιάδας, καὶ τὰ παρ' Ἀσκραίοις τεῦτλα. Κλεάνθης δὲ ὁ Ταραντῖνος, ὥς φησι Κλέαρχος, πάντα παρὰ τοὺς πότους ἔμμετρα ἔλεγε, καὶ Πάμφιλος δὲ ὁ Σικελός, ὡς ταῦτα

ἔγχει πιεῖν μοι, καὶ τὸ πέρδικος σκέλος.
ἀμίδα δότω τις, ἢ πλακοῦντά τις δότω.

τὸν βίον, φησίν, εὐσταθεῖς, οὐκ ἐγχειρογάστορες. 'γυργάθους ψηφισμάτων φέροντες' Ἀριστοφάνης φησίν.

7. Ὅτι Ἀρχέστρατος ὁ Συρακόσιος ἢ Γελῷος ἐν
e τῇ ὡς Χρύσιππος ἐπιγράφει Γαστρονομίᾳ, ὡς δὲ Λυγκεὺς καὶ Καλλίμαχος Ἡδυπαθείᾳ, ὡς δὲ Κλέαρχος Δειπνολογίᾳ, ὡς δ' ἄλλοι Ὀψοποιίᾳ (ἐπικὸν δὲ τὸ ποίημα, οὗ ἡ ἀρχὴ

ἱστορίης ἐπίδειγμα ποιούμενος Ἑλλάδι πάσῃ)

φησὶ

πρὸς δὲ μιᾷ πάντας δειπνεῖν ἁβροδαιτι τραπέζῃ.
ἔστωσαν δ' ἢ τρεῖς ἢ τέσσαρες οἱ ξυνάπαντες,
ἢ τῶν πέντε γε μὴ πλείους· ἤδη γὰρ ἂν εἴη
μισθοφόρων ἁρπαξιβίων σκηνὴ στρατιωτῶν.

ἀγνοεῖ δ' ὅτι οἱ ἐν τῷ Πλάτωνος συσσιτίῳ ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἦσαν.

f οὗτοι δὲ πρὸς τὰ δεῖπνα τῶν ἐν τῇ πόλει
ἀφορῶσιν ἀεὶ καὶ πέτονται δεξιῶς
ἐπὶ ταῦτ' ἄκλητοι,

Ἀντιφάνης φησὶ καὶ ἐπάγει 'οὓς ἐκ κοινοῦ ἔδει τρέφειν τὸν δῆμον,

5 ἀεί θ' ὅπερ
ὀλυμπίασί φασι ταῖς μυίαις ποιεῖν,
βοῦν τοῖς ἀκλήτοις προκατακόπτειν πανταχοῦ.'

8. Τὰ μὲν θέρεος τὰ δὲ γίνεται ἐν χειμῶνι, φησὶν

ὁ Συρακόσιος ποιητής. οὐχ ἅμα μὲν οὖν πάντα παρασκευάζεσθαι δυνατόν, λέγεσθαι δὲ ῥάδιον. ὅτι δείπνων ἀναγραφὰς πεποίηνται ἄλλοι τε καὶ Τιμαχίδας ὁ Ῥόδιος δι' ἐπῶν ἐν ἕνδεκα βιβλίοις ἢ καὶ πλείοσι, καὶ Νουμήνιος Ἡρακλεώτης ὁ Διεύχους τοῦ ἰατροῦ μαθητής, καὶ Ματρέας ὁ Πιταναῖος ὁ παρῳδός, καὶ b
Ἡγήμων ὁ Θάσιος ὁ ἐπικληθεὶς φακῆ, ὃν τῇ ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ τινὲς ἐντάττουσιν. ὅτι Ἀρτεμίδωρος ὁ ψευδαριστοφάνειος ὀψαρτυτικὰς λέξεις συνήγαγε. τοῦ Φιλοξένου δὲ τοῦ Λευκαδίου δείπνου Πλάτων ὁ κωμῳδιοποιὸς μέμνηται

ἐγὼ δ' ἐνθάδ' ἐν τῇ ἐρημίᾳ
τουτὶ διελθεῖν βούλομαι τὸ βιβλίον
πρὸς ἐμαυτόν. Β. ἔστι δ', ἀντιβολῶ σε, τοῦτο τί;
Α. Φιλοξένου καινή τις ὀψαρτυσία.
Β. ἐπίδειξον αὐτὴν ἥτις ἐστίν. Α. ἄκουε δή.
'ἄρξομαι ἐκ βολβοῖο, τελευτήσω δ' ἐπὶ θύννον.'
Β. ἐπὶ θύννον; οὐκοῦν τῆς τελευταίας πολὺ
κράτιστον ἐνταυθὶ τετάχθαι τάξεως. c
Α. 'βολβοὺς μὲν σποδιᾷ δαμάσας καταχύσματι δεύσας
ὡς πλείστους διάτρωγε· τὸ γὰρ δέμας ἀνδρὸς ἀνορθοῖ.
καὶ τάδε μὲν δὴ ταῦτα· θαλάσσης δ' ἐς τέκν' ἄνειμι.'

εἶτα μετὰ μικρὸν

οὐδὲ λοπὰς κακόν ἐστιν· ἀτὰρ τὸ τάγηνον ἄμεινον
[οἶμαι]

καὶ μετ' ὀλίγα

ὀρφὼν αἰολίαν συνόδοντά τε καρχαρίαν τε
μὴ τέμνειν, μή σοι νέμεσις θεόθεν καταπνεύσῃ,
ἀλλ' ὅλον ὀπτήσας παράθες, πολλὸν γὰρ ἄμεινον. d

πουλύποδος πλεκτὴ δ', ἂν πιλήσῃς κατὰ καιρόν,
ἑφθὴ τῆς ὀπτῆς, ἢν ᾖ μείζων, πολὺ κρείττων·
ἢν ὀπταὶ δὲ δύ' ὦσ', ἑφθῇ κλαίειν ἀγορεύω.
τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι·
παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ καὶ στύματα μισεῖ.
σκορπίος αὖ B. παίσειέ γέ σου τὸν πρωκτὸν
ὑπελθών.

9. Ἀπὸ τούτου τοῦ Φιλοξένου καὶ φιλοξένειοί
e τινες πλακοῦντες ὠνομάσθησαν. περὶ τούτου Χρύσιππός φησιν 'ἐγὼ κατέχω τινὰ ὀψοφάγον ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπεπτωκότα τοῦ μὴ ἐντρέπεσθαι τοὺς πλησίον ἐπὶ τοῖς γινομένοις ὥστε φανερῶς ἐν τοῖς βαλανείοις τήν τε χεῖρα συνεθίζειν πρὸς τὰ θερμά, καθιέντα εἰς ὕδωρ θερμόν, καὶ τὸ στόμα ἀναγαργαριζόμενον θερμῷ, ὅπως δηλονότι ἐν τοῖς θερμοῖς δυσκίνητος ᾖ. ἔφασαν γὰρ αὐτὸν καὶ τοὺς ὀψοποιοῦντας ὑποποιεῖσθαι, ἵνα θερμότατα παρατιθῶσι, καὶ μόνος καταναλίσκῃ αὐτός,
f τῶν λοιπῶν συνακολουθεῖν μὴ δυναμένων.' τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τοῦ Κυθηρίου Φιλοξένου ἱστοροῦσι καὶ Ἀρχύτου καὶ ἄλλων πλειόνων, ὧν τις παρὰ Κρωβύλῳ τῷ κωμικῷ φησιν

ἐγὼ δὲ πρὸς τὰ θερμὰ ταῦθ' ὑπερβολῇ
τοὺς δακτύλους δήπουθεν ἰδαίους ἔχω,
καὶ τὸν λάρυγγ' ἥδιστα πυριῶ τεμαχίοις.
B. κάμινος, οὐκ ἄνθρωπος.

Κλέαρχος δέ φησι Φιλόξενον προλουόμενον περιέρχε-
6 σθαι τὰς οἰκίας, ἀκολουθούντων αὐτῷ παίδων καὶ φερόντων ἔλαιον οἶνον γάρον ὄξος καὶ ἄλλα ἡδύσματα· ἔπειτα εἰσιόντα εἰς τὰς ἀλλοτρίας οἰκίας τὰ ἑψόμενα τοῖς ἄλλοις ἀρτύειν ἐμβάλλοντα ὧν ἐστὶ χρεία, εἶθ' οὕτως εἰς ἑαυτὸν κύψαντα εὐωχεῖσθαι. οὗτος εἰς Ἔφε-

σου καταπλεύσας, εὑρὼν τὴν ὀψοπωλίαν κενήν, ἐπύθετο τὴν αἰτίαν· καὶ μαθὼν ὅτι πᾶν εἰς γάμους συνηγόρασται, λουσάμενος παρῆν ἄκλητος ὡς τὸν νυμφίον. καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον ᾄσας ὑμέναιον οὗ ἡ ἀρχὴ ‘γάμεθεῶν λαμπρότατε’ πάντας ἐψυχαγώγησεν. ἦν δὲ διθυραμβοποιός. b καὶ ὁ νυμφίος, Φιλόξενε (εἶπε) καὶ αὔριον ὧδε δειπνήσεις; καὶ ὁ Φιλόξενος, ἂν ὄψον (ἔφη) μὴ πωλῇ τις.

10. Θεόφιλος δέ φησιν ‘οὐχ ὥσπερ Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος· ἐκεῖνος γάρ, ὡς ἔοικεν, ἐπιμεμφόμενος τὴν φύσιν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ηὔξατό ποτε γεράνου τὴν φάρυγγα σχεῖν· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἵππον ὅλως ἢ βοῦν ἢ κάμηλον ἢ ἐλέφαντα δεῖ σπουδάζειν γενέσθαι. οὕτω γὰρ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ ἡδοναὶ πολλῷ μείζους καὶ σφοδρότεραι· πρὸς γὰρ τὰς δυνάμεις ποιοῦνται τὰς ἀπολαύσεις.’ Κλέαρχος δὲ Μελάνθιόν φησι τοῦτ’ εὔξασθαι c λέγων ‘Τιθωνοῦ Μελάνθιος ἔοικε βουλεύσασθαι βέλτιον. ὁ μὲν γὰρ ἀθανασίας ἐπιθυμήσας ἐν θαλάμῳ κρέμαται πάντων ὑπὸ γήρως ἐστερημένος τῶν ἡδέων, Μελάνθιος δὲ τῶν ἀπολαύσεων ἐρῶν ηὔξατο τῆς μακραύχενος ὄρνιθος τὸν τράχηλον ἔχειν, ἵν’ ὅτι πλεῖστον τοῖς ἡδέσιν ἐνδιατρίβῃ.’ ὁ αὐτός φησι Πίθυλλον τὸν τένθην καλούμενον οὐ περιγλωττίδα μόνον ὑμενίνην φορεῖν ἀλλὰ καὶ προσελυτροῦν τὴν γλῶτταν πρὸς τὰς ἀπολαύσεις’ καὶ τέλος ἰχθὺν τρίβων d ἀπεκάθαιρεν αὐτήν. μόνος δ’ οὗτος τῶν ἀπολαυστικῶν καὶ δακτυλήθρας ἔχων ἐσθίειν λέγεται τὸ ὄψον, ἵν’ ὡς θερμότατον ὁ τρισάθλιος ἀναδιδῷ τῇ γλώττῃ. ἄλλοι δὲ φίλιχθυν τὸν Φιλόξενον φασίν· Ἀριστοτέλης δὲ φιλόδειπνον ἁπλῶς, ὃς καὶ γράφει που ταῦτα ‘δημηγοροῦντες ἐν τοῖς ὄχλοις κατατρίβουσιν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς θαύμασι, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Φάσι-

δος ἢ Βορυσθένους καταπλέοντας, ἀνεγνωκότες οὐδὲν πλὴν εἰ τὸ Φιλοξένου Δεῖπνον οὐδ' ὅλον.'

e 11. Φανίας δέ φησιν ὅτι Φιλόξενος ὁ Κυθήριος ποιητής, περιπαθὴς ὢν τοῖς ὄψοις, δειπνῶν ποτε παρὰ Διονυσίῳ, ὡς εἶδεν ἐκείνῳ μὲν μεγάλην τρῖγλαν παρατεθεῖσαν ἑαυτῷ δὲ μικράν, ἀναλαβὼν αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας πρὸς τὸ οὖς προσήνεγκε. πυθομένου δὲ τοῦ Διονυσίου τίνος ἕνεκεν τοῦτο ποιεῖ, εἶπεν ὁ Φιλόξενος ὅτι γράφων τὴν Γαλάτειαν βούλοιτό τινα παρ' ἐκείνης τῶν κατὰ Νηρέα πυθέσθαι, τὴν δὲ ἠρωτημέ-
f νην ἀποκεκρίσθαι διότι νεωτέρα οὖσα ἁλοίη· διὸ μὴ παρακολουθεῖν· τὴν δὲ τῷ Διονυσίῳ παρατεθεῖσαν πρεσβυτέραν οὖσαν εἰδέναι πάντα σαφῶς ἃ βούλεται μαθεῖν. τὸν οὖν Διονύσιον γελάσαντα ἀποστεῖλαι αὐτῷ τὴν τρῖγλαν τὴν παρακειμένην αὐτῷ. συνεμέθυε δὲ τῷ Φιλοξένῳ ἡδέως ὁ Διονύσιος. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐρωμένην Γαλάτειαν ἐφωράθη διαφθείρων, εἰς τὰς λατο-
7 μίας ἐνεβλήθη· ἐν αἷς ποιῶν τὸν Κύκλωπα συνέθηκε τὸν μῦθον εἰς τὸ περὶ αὑτὸν γενόμενον πάθος, τὸν μὲν Διονύσιον Κύκλωπα ὑποστησάμενος, τὴν δ' αὐλητρίδα Γαλάτειαν, ἑαυτὸν δ' Ὀδυσσέα.

12. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς Τιβερίου χρόνους ἀνήρ τις Ἀπίκιος πλουσιώτατος τρυφητής, ἀφ' οὗ πλακούντων γένη πολλὰ ἀπίκια ὀνομάζεται. οὗτος ἱκανὰς μυριάδας καταναλώσας εἰς τὴν γαστέρα ἐν Μιντούρναις (πόλις δὲ Καμπανίας) διέτριβε τὰ πλεῖστα, καρίδας
b ἐσθίων πολυτελεῖς, αἳ γίνονται αὐτόθι ὑπέρ γε τὰς ἐν Σμύρνῃ μέγισται καὶ τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀστακούς. ἀκούσας οὖν καὶ κατὰ Λιβύην γίνεσθαι ὑπερμεγέθεις, ἐξέπλευσεν οὐδ' ἀναμείνας μίαν ἡμέραν. καὶ πολλὰ κακοπαθήσας κατὰ τὸν πλοῦν, ὡς πλησίον ἧκε τῶν τόπων, πρὶν ἐξορμῆσαι τῆς νεὼς (πολλὴ δ' ἐγεγόνει

παρὰ Λίβυσι φήμη τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ) προσπλεύσαν-
τες ἁλιεῖς προσήνεγκαν αὐτῷ τὰς καλλίστας καρίδας.
ὃ δ' ἰδὼν ἐπύθετο εἰ μὴ μείζους ἔχουσιν· εἰπόντων δὲ
μὴ γίνεσθαι ὧν ἤνεγκαν, ὑπομνησθεὶς τῶν ἐν Μιν-
τούρναις ἐκέλευσε τῷ κυβερνήτῃ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐπὶ c
Ἰταλίαν ἀναπλεῖν μηδὲ προσπελάσαντι τῇ γῇ. Ἀρι-
στόξενος δ' ὁ Κυρηναῖος φιλόσοφος, ὁ ὄντως μετελθὼν
τὴν πάτριον φιλοσοφίαν, ἀφ' οὗ καὶ κωλῆν τις καλεῖ-
ται ἀριστοξένειος ἰδίως σκευαζόμενος, ὑπὸ τῆς ἀνυ-
περβλήτου τρυφῆς καὶ τὰς ἐν τῷ κήπῳ γινομένας θρι-
δακίνας οἰνομέλιτι ἐπότιζεν ἑσπέρας, καὶ ὑπὸ τὴν ἕω
λαμβάνων χλωροὺς ἔχειν ἔλεγε πλακοῦντας ὑπὸ τῆς
γῆς ἀναπεμπομένους αὐτῷ.

13. Τραϊανῷ δὲ τῷ αὐτοκράτορι ἐν Παρθίᾳ ὄντι d
καὶ τῆς θαλάσσης ἀπέχοντι ἡμερῶν παμπόλλων ὁδὸν
Ἀπίκιος ὄστρεα νεαρὰ διεπέμψατο ὑπὸ σοφίας αὐτοῦ
τεθησαυρισμένα· καὶ οὐχ ὡς Νικομήδει τῷ Βιθυνῶν
βασιλεῖ ἐπιθυμήσαντι ἀφύης (μακρὰν δὲ καὶ οὗτος ἦν
τῆς θαλάσσης) μάγειρός τις μιμησάμενος τὸ ἰχθύδιον
παρέθηκεν ὡς ἀφύας. ὁ γοῦν παρ' Εὔφρονι τῷ κω-
μικῷ μάγειρός φησιν

ἐγὼ μαθητὴς ἐγενόμην Σωτηρίδου,
ὃς ἀπὸ θαλάττης Νικομήδει δώδεκα
ὁδὸν ἀπέχοντι πρῶτος ἡμερῶν ποτε e
ἀφύης ἐπιθυμήσαντι χειμῶνος μέσου
παρέθηκε νὴ Δί', ὥστε πάντας ἀνακραγεῖν.
Β. πῶς δὲ δυνατὸν τοῦτ' ἐστί; Α. θήλειαν λαβὼν
γογγυλίδα, ταύτην ἔτεμε λεπτὰ καὶ μακρά,
τὴν ὄψιν αὐτῆς τῆς ἀφύης μιμούμενος,
ἀποξέσας, ἔλαιον ἐπιχέας, ἅλας
δοὺς μουσικῶς, μήκωνος ἐπιπάσας ἄνω
κόκκους μελαίνης, τὸν ἀριθμὸν δὲ δώδεκα,

περὶ τὴν Σκυθίαν ἔπαυσε τὴν ἐπιθυμίαν.
f *καὶ Νικομήδης γογγυλίδα μασώμενος*
ἀφύης τότ' ἔλεγε τοῖς φίλοις ἐγκώμιον.
οὐδὲν ὁ μάγειρος τοῦ ποιητοῦ διαφέρει·
ὁ νοῦς γάρ ἐστιν ἑκατέρῳ τούτων τέχνη.

14. *Ὅτι περὶ Περικλέους φησὶν Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος ποιητὴς ὡς ἀκλήτου ἐπεισπαίοντος εἰς τὰ συμπόσια, Μυκονίων δίκην. δοκοῦσι δ' οἱ Μυκόνιοι διὰ τὸ πένεσθαι καὶ λυπρὰν νῆσον οἰκεῖν ἐπὶ γλισχρότητι* 8 *καὶ πλεονεξίᾳ διαβάλλεσθαι. τὸν γοῦν γλίσχρον Ἰσχόμαχον Κρατῖνος Μυκόνιον καλεῖ· 'πῶς ἂν Ἰσχομάχου γεγονὼς Μυκονίου φιλόδωρος ἂν εἴης;'*

Ἀγαθὸς πρὸς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἑστιασόμενος ἧκον. κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων.

πολλὸν δὲ πίνων καὶ χαλίκρητον μέθυ,
. . . ὧν οὔτε τῖμον . . εἰσήνεγκας
οὔτε μὴν κληθεὶς . . . ἦλθες, οἷα δὴ φίλος [*φίλοις*],
b *ἀλλά σ' ἡ γαστὴρ νόον τε καὶ φρένας παρήγαγεν*
εἰς ἀναιδείην,

Ἀρχίλοχος φησίν.

Εὔβουλος ὁ κωμικός φησί που

εἰσὶν ἡμῖν τῶν κεκλημένων δύο
ἐπὶ δεῖπνον ἄμαχοι, Φιλοκράτης καὶ Φιλοκράτης.
ἕνα γὰρ ἐκεῖνον ὄντα δύο λογίζομαι
μεγάλους . . . μᾶλλον δὲ τρεῖς.
ὅν φασί ποτε κληθέντ' ἐπὶ δεῖπνον πρός τινος
εἰπόντος αὐτῷ τῶν φίλων, ὁπηνίκ' ἂν
c *εἴκοσι ποδῶν μετροῦντι τὸ στοιχεῖον ᾖ,*
ἥκειν, ἕωθεν αὐτὸν εὐθὺς ἡλίου
μετρεῖν ἀνέχοντος· μακροτέρας δ' οὔσης ἔτι
πλεῖν ἢ δυοῖν ποδοῖν παρεῖναι τῆς σκιᾶς·

ἔπειτα δὲ φάναι μικρὸν ὀψιαίτερον
δι' ἀσχολίαν ἥκειν, παρόνθ' ἅμ' ἡμέρᾳ.

ἀσυμβόλου δείπνου γὰρ ὅστις ὑστερεῖ,
τοῦτον ταχέως νόμιζε κἂν τάξιν λιπεῖν,

Ἄμφις φησὶν ὁ κωμικός. Χρύσιππος δέ φησιν

ἀσύμβολον κώθωνα μὴ παραλίμπανε.
κώθων δ' οὐ παραλειπτὸς ἀσύμβολος, ἀλλὰ διωκτός. d

Ἀντιφάνης δέ φησι

βίος θεῶν γάρ ἐστιν, ὅταν ἔχῃς ποθὲν
τἀλλότρια δειπνεῖν μὴ προσέχων λογίσμασιν·

καὶ πάλιν

μακάριος ὁ βίος· δεῖ δ' ἀεὶ καινὸν πόρον
εὑρεῖν ἔμ', ὡς μάσημα ταῖς γνάθοις ἔχω.

ταῦτα οἴκοθεν ἔχων εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθον καὶ προμελετήσας ἵνα κἀγὼ τὸ στεγανόμιον κομίζων παραγένωμαι. 'ἄκαπνα γὰρ αἰὲν ἀοιδοὶ θύομεν.' e

Ὅτι τὸ μονοφαγεῖν ἐστὶν ἐν χρήσει τοῖς παλαιοῖς. Ἀντιφάνης

μονοφαγεῖς ἤδη τι καὶ βλάπτεις ἐμέ.

Αμειψίας

ἔρρ' ἐς κόρακας μονοφάγε καὶ τοιχωρύχε.

Περὶ τοῦ τῶν ἡρώων καθ' Ὅμηρον βίου.

15. Ὅτι Ὅμηρος ὁρῶν τὴν σωφροσύνην οἰκειοτάτην ἀρετὴν οὖσαν τοῖς νέοις καὶ πρώτην, ἔτι δὲ ἁρ-
μόττουσαν καὶ πάντων τῶν καλῶν χορηγὸν οὖσαν, βουλόμενος ἐμφῦσαι πᾶσιν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐφε-
ξῆς, ἵνα τὴν σχολὴν καὶ τὸν ζῆλον ἐν τοῖς καλοῖς ἔρ- f
γοις ἀναλίσκωσι καὶ ὦσιν εὐεργετικοὶ καὶ κοινωνικοὶ

πρὸς ἀλλήλους, εὐτελῆ κατεσκεύασε πᾶσι τὸν βίον καὶ
αὐτάρκη, λογιζόμενος τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἡδονὰς
ἰσχυροτάτας γίνεσθαι περὶ ἐδωδὴν καὶ πόσιν, τοὺς δὲ
διαμεμενηκότας ἐν εὐτελείᾳ εὐτάκτους καὶ περὶ τὸν
ἄλλον βίον γίνεσθαι ἐγκρατεῖς. ἁπλῆν οὖν ἀπέδωκε
τὴν δίαιταν πᾶσι καὶ τὴν αὐτὴν ὁμοίως βασιλεῦσιν,
9 ἰδιώταις, νέοις, πρεσβύταις, ὀπτὰ παρατιθεὶς πᾶσι
κρέα, καὶ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βόεια, ἔν τε ἑορταῖς
καὶ γάμοις καὶ ἄλλῃ συνόδῳ, καὶ οὐ θρῖα καὶ
κανδύλην καὶ ἄμητας μελίπηκτά τε τοῖς βασιλεῦ-
σιν ἐξαίρετα παρατίθησιν Ὅμηρος, ἀλλ' ἀφ' ὧν εὖ
ἕξειν ἔμελλον τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. *Αἴαντα* γοῦν
μετὰ τὴν μονομαχίαν νώτοισι βοῶν γέραιρεν ὁ Ἀγα-
μέμνων. καὶ Νέστορι δ' ἤδη ὄντι γηραιῷ καὶ Φοίνικι
δὲ κρέας ὀπτὸν δίδωσι, καὶ Ἀλκίνῳ δὲ τῷ τὸν τρυφε-
ρὸν ᾑρημένῳ βίον, ἀφιστῶν ἡμᾶς τῶν ἀτάκτων ἐπι-
b θυμιῶν. καὶ Μενέλαος δὲ τοὺς τῶν παίδων γάμους
ποιῶν Τηλεμάχῳ νῶτα βοὸς παρέθηκεν ὀπτά, τά ῥά
οἱ γέρας πάρθεσαν αὐτῷ. καὶ Νέστωρ δὲ βόας θύει
Ποσειδῶνι παρὰ τῇ θαλάττῃ διὰ τῶν φιλτάτων καὶ
οἰκειοτάτων τέκνων, βασιλεὺς ὢν καὶ πολλοὺς ἔχων
ὑπηκόους. ὁσιωτάτη γὰρ αὕτη ἡ θυσία θεοῖς καὶ προσ-
φιλεστέρα ἡ διὰ τῶν οἰκείων καὶ εὐνουστάτων ἀν-
δρῶν. καὶ τοὺς μνηστῆρας δὲ ὑβριστὰς ὄντας καὶ πρὸς
c ἡδονὰς ἀνειμένους οὔτε ἰχθῦς ἐσθίοντας ποιεῖ οὔτε
ὄρνιθας οὔτε μελίπηκτα, περιελὼν παντὶ σθένει τὰς
μαγειρικὰς μαγγανείας καὶ τά, ὡς ὁ Μένανδρός φησιν,
ὑποβινητιῶντα βρώματα, καὶ τὸ παρὰ πολλοῖς λασταυ-
ροκάκκαβον καλούμενον βρῶμα, ὥς φησι Χρύσιππος,
οὗ ἡ κατασκευὴ περιεργοτέρα.

16. *Πρίαμος* δὲ παρὰ τῷ ποιητῇ· καὶ ὀνειδίζει τοῖς υἱοῖς ἀναλίσκουσι τὰ μὴ νενομισμένα,

ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες.

Φιλόχορος δὲ ἱστορεῖ καὶ κεκωλῦσθαι Ἀθήνησιν ἀπέκτου ἀρνὸς μηδένα γεύεσθαι, ἐπιλιπούσης ποτὲ τῆς τῶν d
ζώων τούτων γενέσεως. Ἑλλήσποντον δὲ Ὅμηρος ἰχθυόεντα προσαγορεύων καὶ τοὺς Φαίακας πλωτικωτάτους ποιῶν καὶ ἐν τῇ Ἰθάκῃ εἰδὼς λιμένας πλείους καὶ νήσους προσεχεῖς πολλάς, ἐν αἷς ἰχθύων ἐγίνετο πλῆθος καὶ ἀγρίων ὀρνίθων, καὶ εἰς εὐδαιμονίαν δὲ καταριθμῶν τὸ τὴν θάλασσαν ἰχθῦς παρέχειν, ὅμως τούτων οὐδὲν οὐδένα ποιεῖ προσφερόμενον. καὶ μὴν οὐδ' ὀπώραν παρατίθησί τινι καίπερ οὖσαν πολλήν, καὶ ἥδιστα ταύτης μνημονεύων καὶ πάντα χρόνον πα- e
ρασκευάζων ἀθάνατον. ὄγχνη γάρ, φησίν, ἐπ' ὄγχνῃ καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ στεφανουμένους οὐδὲ μυρουμένους ποιεῖ, ὥσπερ οὐδὲ θυμιῶντας, ἀλλὰ πάντων τούτων ἀπολύων τοὺς ἀνθρώπους εἰς εὐτέλειαν καὶ αὐτάρκειαν ἐξαιρεῖται τοὺς πρὸ τοῦ. καὶ θεοῖς δὲ ἁπλῆν ἀποδίδωσι δίαιταν νέκταρ καὶ ἀμβροσίαν. καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ ποιεῖ τιμῶντας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς f
διαίτης, ἀφελὼν λιβανωτὸν καὶ σμύρναν καὶ στεφάνους καὶ τὴν περὶ ταῦτα τρυφήν. καὶ τῆς ἁπλῆς δὲ ταύτης διαίτης οὐκ ἀπλήστως ἀπολαύοντας παρίστησιν, ἀλλ' ὡς οἱ κράτιστοι τῶν ἰατρῶν ἀφαιροῦσι τὰς πλησμονάς.

αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο,

καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πληρώσαντες οἳ μὲν ἐξώρμων ἐπὶ μελέτην ἀθλητικήν, δίσκοισι τερπόμενοι καὶ αἰγανέαις, τῇ παιδιᾷ τὰ πρὸς σπουδὴν ἐκμελετῶντες· οἳ δὲ κιθαρῳδῶν ἠκροῶντο τὰς ἡρωικὰς πράξεις ἐν μέλει καὶ ῥυθμῷ ποιούντων.

17. Διὸ οὐδὲν θαυμαστὸν τοὺς οὕτω τεθραμμένους ἀφλεγμάντους εἶναι τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχάς.

ἐνδεικνύμενος οὖν καὶ τὴν εὐταξίαν ὡς ὑγιεινόν ἐστι καὶ εὔχρηστον καὶ κοινόν, τὸν σοφώτατον Νέστορα πεποίηκε Μαχάονι τῷ ἰατρῷ τετρωμένῳ τὸν δεξιὸν ὦμον προσφέροντα οἶνον, ταῖς φλεγμοναῖς ἐναντιώτατον ὄντα (καὶ τοῦτον πράμνειον, ὃν ἴδμεν παχὺν καὶ
b πολύτροφον), οὐ διψήσεως ἄκος ἀλλ' ἐμφορήσεως ἕνεκα· πεπωκότι γοῦν παρακελεύεται συνεχῶς τοῦτο ποιεῖν· 'σὺ μὲν (φησὶ) καθήμενος πῖνε·' καὶ ἐπιξύοντα τυρὸν αἴγειον, ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτοῦ ὄψον, ἵνα πλεῖον πίνῃ, καίτοι ἀλλαχοῦ λέγων τὸν οἶνον ἐκλύειν τὴν ἰσχὺν καὶ ἀπογυιοῦν. περὶ δὲ τοῦ Ἕκτορος Ἑκάβη, οἰομένη μένειν αὐτὸν τὸ καταλειπόμενον τῆς ἡμέρας, παρακαλεῖ πιεῖν σπείσαντα, προτρεπομένη εἰς θυμηδίαν. ὃ δ'
c ὑπερτίθεται πρὸς πρᾶξιν ἐξιών. καὶ ἣ μὲν ἀπερισπάστως ἐπαινεῖ τὸν οἶνον, ὃ δὲ μετὰ ἄσθματος ἥκων ἀπωθεῖται· καὶ ἣ μὲν ἀξιοῖ σπείσαντα πιεῖν, ὃ δὲ καθημαγμένος ἀσεβὲς ἡγεῖτο. οἶδε δὲ ὁ Ὅμηρος καὶ τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ σύμμετρον τοῦ οἴνου, οἷς τὸν χανδὸν ἕλκοντα αὐτὸν βλάπτεσθαι φησί. καὶ κράσεων δὲ γένη διάφορα ἐπίσταται· οὐκ ἂν γὰρ Ἀχιλλεὺς τὸ ζωρότερον κεραίρειν διέστειλε, μὴ οὔσης τινὸς καθημερινῆς κράσεως. ἴσως οὖν οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὸν εὐδιαφόρητον ἄνευ στερεμνίου σιτίου μίγματος, ὃ τοῖς ἰατροῖς
d διὰ τὴν τέχνην ἐστὶ δῆλον. τοῖς γοῦν καρδιακοῖς μετὰ οἴνου σιτῶδες ἀναμίσγουσί τι πρὸς κατοχὴν τῆς δυνάμεως. ἀλλ' ἐκεῖνος τῷ μὲν Μαχάονι μετ' ἀλφίτου καὶ τυροῦ δέδωκε τὸν οἶνον, τὸν δ' Ὀδυσσέα ποιεῖ συνάπτοντα τὴν ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ οἴνων ὠφέλειαν·

ὃς δέ κ' ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς.

τῷ δὲ κωθωνιζομένῳ δίδωσι τὸν ἡδύποτον, οὕτω καλέσας αὐτόν·

ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἡδυπότοιο.

18. *Ποιεῖ δὲ Ὅμηρος καὶ τὰς κόρας καὶ τὰς γυναῖκας λουούσας τοὺς ξένους, ὡς οὔτε φλεγμονὴν οὔτε* e *ἀκρασίαν τῶν εὖ βεβιωκότων καὶ σωφρόνως ἁπτομένας. ἀρχαῖον δὲ τοῦτο ἔθος. λούουσι γοῦν καὶ αἱ Κωκάλου θυγατέρες, ὡς νενομισμένον, τὸν Μίνω παραγενόμενον εἰς Σικελίαν. τῆς μέθης δὲ κατατρέχων ὁ ποιητὴς τὸν τηλικοῦτον Κύκλωπα ὑπὸ μικροῦ σώματος διὰ ταύτην ἀπολλύμενον παρίστησι καὶ Εὐρυτίωνα τὸν κένταυρον· τούς τε παρὰ Κίρκῃ λέοντας ποιεῖ καὶ λύκους, ταῖς ἡδοναῖς ἐπακολουθήσαντας. τὸν δὲ Ὀδυσσέα* f *σώζει τῷ Ἑρμοῦ λόγῳ πεισθέντα· διὸ καὶ ἀπαθὴς γίνεται. Ἐλπήνορα δὲ πάροινον ὄντα καὶ τρυφερὸν κατακρημνίζει. καὶ Ἀντίνοος δὲ λέγων πρὸς Ὀδυσσέα ‘οἶνός σε τρώει μελιηδής’ αὐτὸς οὐκ ἀπείχετο τοῦ πώματος· διὸ καὶ τρωθεὶς ἀπώλετο ἔτι κρατῶν τὸ ποτήριον. ποιεῖ δὲ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐν τῷ ἀπόπλῳ μεθύοντας, διὸ καὶ στασιάζοντας· ὅθεν καὶ ἀπόλλυνται. ἱστορεῖ δὲ καὶ τὸν δεινότατον Αἰνείαν τῶν Τρώων* 11 *ἐν τῷ βουλεύεσθαι, διὰ τὴν ἐν τῇ μέθῃ παρρησίαν καὶ τὰς ἀπειλὰς ἃς Τρωσὶν ὑπέσχετο οἰνοποτάζων, ὑπομείναντα τὴν Ἀχιλλέως ὁρμὴν καὶ μικροῦ παραπολλύμενον. καὶ Ἀγαμέμνων δὲ λέγει που περὶ αὐτοῦ*

ἀλλ’ ἐπεὶ ἀασάμην φρεσὶ λευγαλέῃσι πιθήσας,
ἢ οἴνῳ μεθύων, ἤ μ’ ἔβλαψαν θεοὶ αὐτοί,

εἰς τὴν αὐτὴν τιθεὶς πλάστιγγα τὴν μέθην τῇ μανίᾳ (οὕτω δὲ τὰ ἔπη ταῦτα προηνέγκατο Διοσκουρίδης ὁ Ἰσοκράτους μαθητής). καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς δ’ ὀνειδίζων b *τῷ Ἀγαμέμνονί φησιν ‘οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ’ ἔχων.’*

ταῦτ’ εἶπε τὸ θετταλὸν σόφισμα ἤτοι ὁ ἐκ Θετταλίας σοφιστής. παίζει δ’ ἴσως πρὸς τὴν παροιμίαν ὁ Ἀθήναιος.

19. *Ὅτι τροφαῖς ἐχρῶντο ἥρωες παρ’ Ὁμήρῳ*

πρῶτον μὲν τῷ καλουμένῳ ἀκρατίσματι, ὃ λέγει ἄριστον· οὗ ἅπαξ μέμνηται ἐν Ὀδυσσείᾳ ‘Ὀδυσεὺς καὶ
c δῖος ὑφορβὸς ἐντύνοντ' ἄριστον κειαμένω πῦρ,’ καὶ ἅπαξ ἐν Ἰλιάδι

ἐσσυμένως τε πένοντο καὶ ἐντύνοντο ἄριστον.

λέγει δὲ τὸ πρωινὸν ἔμβρωμα, ὃ ἡμεῖς ἀκρατισμὸν καλοῦμεν, διὰ τὸ ἐν ἀκράτῳ βρέχειν καὶ προσίεσθαι ψωμούς. ὡς Ἀντιφάνης

ἄριστον ἐν ὅσῳ [δ' ἔνδον] ὁ μάγειρος ποιεῖ,

εἶτ' ἐπάγει

συνακρατίσασθαι; πῶς λέγεις; μετ' ἐμοῦ;

καὶ Κάνθαρος

οὐκοῦν ἀκρατισώμεθ' αὐτοῦ. Β. μηδαμῶς·
Ἰσθμοῖ γὰρ ἀριστήσομεν.

Ἀριστομένης

d ἀκρατιοῦμαι μικρόν· εἶθ' ἥξω πάλιν,
ἄρτου δὶς ἢ τρὶς ἀποδακών.

Φιλήμων δέ φησιν ὅτι τροφαῖς τέτταρσιν ἐχρῶντο οἱ παλαιοί, ἀκρατίσματι ἀρίστῳ ἑσπερίσματι δείπνῳ. τὸν μὲν οὖν ἀκρατισμὸν διανηστισμὸν ἔλεγον, τὸ δ' ἄριστον δορπηστόν, τὸ δὲ δεῖπνον ἐπιδορπίδα. ἔστι δ' ἡ τάξις καὶ παρ' Αἰσχύλῳ τῶν ὀνομάτων ἐν οἷς ὁ Παλαμήδης πεποίηται λέγων ‘καὶ ταξιάρχας καὶ στρατάρχας καὶ ἑκατοντάρχας

e ἔταξα. σῖτον δ' εἰδέναι διώρισα·
ἄριστα, δεῖπνα, δόρπα δ' αἱρεῖσθαι τρίτα.’

τῆς δὲ τετάρτης τροφῆς οὕτως Ὅμηρος μέμνηται ‘σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας.’ ὃ καλοῦσί τινες δειλινόν, ὅ ἐστι μεταξὺ τοῦ ὑφ' ἡμῶν λεγομένου ἀρίστου καὶ δείπνου. καὶ ἄριστον μέν ἐστι τὸ ὑπὸ τὴν ἕω λαμβανόμενον, δεῖπνον δὲ τὸ μεσημβρινόν, ὃ ἡμεῖς ἄριστον, δόρπον δὲ τὸ ἑσπερινόν. μήποτε δὲ καὶ συνωνυμεῖ τὸ ἄριστον

τῷ δείπνῳ. ἐπὶ γὰρ τῆς πρωινῆς που τροφῆς ἔφη ʽ οἱ δ᾽ ἄρα δεῖπνον ἕλοντο, ἀπὸ δ᾽ αὐτοῦ θωρήσσοντο.᾽ μετὰ γὰρ τὴν ἀνατολὴν εὐθὺς δειπνοποιησάμενοι προ- f
έρχονται εἰς τὴν μάχην.

20. *Εὐωχοῦνται δὲ παρ᾽ Ὁμήρῳ καθήμενοι.* οἴονται δέ τινες καὶ ἑκάστῳ τῶν δαιτυμόνων κατ᾽ ἄνδρα παρακεῖσθαι τράπεζαν. τῷ γοῦν Μέντῃ, φασίν, ἀφικομένῳ πρὸς Τηλέμαχον τῶν τραπεζῶν παρακειμένων ξεστὴ παρετέθη τράπεζα. οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο ἐμφανῶς τοῦ προκειμένου κατασκευαστικόν· δύναται γὰρ ἡ Ἀθηνᾶ ἀπὸ τῆς Τηλεμάχου τραπέζης δαίνυσθαι. παρ᾽ ὅλην δὲ τὴν συνουσίαν παρέκειντο αἱ τράπεζαι πλήρεις, ὡς παρὰ πολλοῖς τῶν βαρβάρων ἔτι καὶ νῦν ἔθος 12
ἐστί, κατηρεφέες παντοίων ἀγαθῶν, κατὰ Ἀνακρέοντα. μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν αἱ δμωαὶ ἀπὸ μὲν σῖτον πολὺν ᾕρεον καὶ τράπεζαν καὶ δέπα. ἰδιάζον δὲ τὸ παρὰ Μενελάῳ εἰσάγει συμπόσιον. δειπνήσαντας γὰρ ποιεῖ ὁμιλοῦντας, εἶτ᾽ ἀπονιψαμένους ποιεῖ πάλιν δειπνοῦντας, καὶ δόρπου ἐξαῦτις μεμνημένους μετὰ τὸν κλαυθμόν. τῷ δὲ μὴ αἴρεσθαι τὰς τραπέζας ἐναντιοῦσθαι δοκεῖ τὸ ἐν Ἰλιάδι

ἔσθων καὶ πίνων, ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα. b

ἀναγνωστέον οὖν οὕτω

ἔσθων καὶ πίνων ἔτι, καὶ παρέκειτο τράπεζα·

ἢ τὸν καιρὸν αἰτιᾶσθαι τὸν παρόντα δεῖ. πῶς γὰρ ἦν πρέπον τῷ Ἀχιλλεῖ πενθοῦντι παρακεῖσθαι τράπεζαν, καθάπερ τοῖς εὐωχουμένοις, παρ᾽ ὅλην τὴν συνουσίαν; παρετίθεντο δὲ οἱ μὲν ἄρτοι σὺν τοῖς κανοῖς, τὰ δὲ δεῖπνα κρέα μόνον ἦν ὀπτά. ʽ ζωμὸν δὲ οὐκ ἐποίει Ὅμηρος θύων βοῦς,

οὐδ᾽ ἧψεν κρέα
οὐδ᾽ ἐγκέφαλον· ὤπτα δὲ καὶ τὰς κοιλίας. c

οὕτω σφόδρ' ἦν ἀρχαῖος'
'Αντιφάνης φησί.

21. *Καὶ τῶν κρεῶν δὲ μοῖραι ἐνέμοντο. ὅθεν ἐίσας φησὶ τὰς δαῖτας, ἀπὸ τῆς ἰσότητος. τὰ γὰρ δεῖπνα δαῖτας ἔλεγον ἀπὸ τοῦ δατεῖσθαι, οὐ μόνον τῶν κρεῶν διανεμομένων, ἀλλὰ καὶ τοῦ οἴνου·*

ἤδη μὲν δαιτὸς κεκορήμεθα δαιτὸς ἐίσης.

καὶ

χαῖρ' Ἀχιλεῦ, δαιτὸς μὲν ἐίσης οὐκ ἐπιδευεῖς.

ἐκ τούτων δ' ἐπείσθη Ζηνόδοτος δαῖτα ἐίσην τὴν ἀγα-
d *θὴν λέγεσθαι. ἐπεὶ γὰρ ἡ τροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθὸν ἀναγκαῖον ἦν, ἐπεκτείνας, φησίν, εἴρηκεν ἐίσην. ἐπεὶ οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι, οἷς δὴ οὐ παρῆν ἄφθονος τροφή, ἄρτι φαινομένης, ἀθρόον ἐπ' αὐτὴν ἰόντες βίᾳ ἥρπαζον καὶ ἀφηροῦντο τοὺς ἔχοντας· καὶ μετὰ τῆς ἀκοσμίας ἐγίνοντο καὶ φόνοι. ἐξ ὧν εἰκὸς λεχθῆναι καὶ τὴν ἀτασθαλίαν, ὅτι ἐν ταῖς θαλίαις τὰ πρῶτα ἐξημάρτανον οἱ ἄνθρωποι εἰς ἀλλήλους. ὡς δὲ παρεγένετο αὐ-*
e *τοῖς πολλὴ ἐκ τῆς Δήμητρος, διένεμον ἑκάστῳ ἴσην, καὶ οὕτως εἰς κόσμον ἦλθε τοῖς ἀνθρώποις τὰ δόρπα. διὸ ἄρτου τε ἐπίνοια πέμματός τε εἰς ἴσον διαμεμοιραμένου, καὶ τοῖς διαπίνουσιν ἄλεισα· καὶ γὰρ ταῦτα εἰς ἴσον χωροῦντα ἐγίνετο. ὥστε ἡ τροφὴ δαὶς ἐπὶ τῷ δαίεσθαι λέγεται, ὅ ἐστι διαμοιρᾶσθαι ἐπ' ἴσης· καὶ ὁ τὰ κρέα ὀπτῶν δαιτρός, ἐπεὶ ἴσην ἑκάστῳ μοῖραν ἐδίδου. καὶ ἐπὶ μόνων ἀνθρώπων δαῖτας λέγει ὁ ποιητής, ἐπὶ δὲ θηρίων οὐκ ἔτι. ἀγνοῶν δὲ ταύτης τῆς φωνῆς τὴν δύναμιν Ζηνόδοτος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐκ-*
f *δόσει γράφει*

αὐτοὺς δ' ἑλώρια τεῦχε κύνεσσιν,
οἰωνοῖσί τε δαῖτα,

τὴν τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων οἰωνῶν τροφὴν οὕτω

καλῶν, μόνου ἀνθρώπου χωροῦντος τὸ ἴσον ἐκ τῆς
πρόσθεν βίας. διὸ καὶ μόνου τούτου ἡ τροφὴ δαίς, 13
καὶ μοῖρα τὸ ἑκάστῳ διδόμενον. οὐκ ἔφερον δὲ οἴκαδε
παρ' Ὁμήρῳ οἱ δαιτυμόνες τὰ λειπόμενα, ἀλλὰ κορε-
σθέντες κατέλιπον παρ' οἷς ἦν ἡ δαίς· καὶ ἡ ταμία
λαβοῦσα εἶχεν, ἵνα, ἄν τις ἀφίκηται ξένος, ἔχοι δοῦναι
αὐτῷ.

22. Καὶ ἰχθύσι δὲ Ὅμηρος ποιεῖ χρωμένους τοὺς
τότε καὶ ὄρνισι. κατὰ γοῦν τὴν Θρινακίαν οἱ Ὀδυσ-
σέως ἑταῖροι θηρεύουσιν

> ἰχθῦς ὄρνιθάς τε φίλας θ' ὅ τι χεῖρας ἵκοιτο
> γναμπτοῖς ἀγκίστροισιν.

οὐ γὰρ ἐν τῇ Θρινακίᾳ ἐκεχάλκευτο τὰ ἄγκιστρα, ἀλλ'
ἐπεφέροντο ἐν τῷ πλῷ δηλονότι· ὥστε ἦν αὐτοῖς θή- b
ρας ἰχθύων ἐπιμέλεια καὶ τέχνη. εἰκάζει δὲ καὶ τοὺς
ὑπὸ Σκύλλης ἁρπαζομένους Ὀδυσσέως ἑταίρους ἰχθύσι
προμήκει ῥάβδῳ ἁλισκομένοις καὶ θύραζε ῥιπτομένοις.
οὕτω καὶ ταύτην τὴν τέχνην ἀκριβοῖ μᾶλλον τῶν τοιαῦ-
τα προηγουμένως ἐκδεδωκότων ποιήματα ἢ συγγράμ-
ματα, Καικίλιον λέγω τὸν Ἀργεῖον καὶ Νουμήνιον τὸν
Ἡρακλεώτην, Παγκράτην τὸν Ἀρκάδα, Ποσειδώνιον
τὸν Κορίνθιον, καὶ τὸν ὀλίγῳ πρὸ ἡμῶν γενόμενον
Ὀππιανὸν τὸν Κίλικα. τοσούτοις γὰρ ἐνετύχομεν ἐπο- c
ποιοῖς ἁλιευτικὰ γεγραφόσι· καταλογάδην δὲ τῷ Σε-
λεύκου τοῦ Ταρσέως καὶ Λεωνίδου τοῦ Βυζαντίου. οὐ
μνημονεύει δὲ τοιαύτης ἐδωδῆς ἐπὶ τῶν δείπνων ὡς
οὐκ οἰκείας νομιζομένης τῆς τροφῆς τοῖς ἐν ἀξιώμασιν
ἥρωσι κειμένοις, ὡς οὐδὲ τῆς τῶν νεογνῶν ἱερείων.
οὐ μόνον δὲ ἰχθύσιν ἀλλὰ καὶ ὀστρείοις ἐχρῶντο, καί-
τοι τῆς τούτων ἐδωδῆς οὐ πολὺ ἐχούσης τὸ ὠφέλιμον
καὶ ἡδύ, ἀλλὰ κἀν τῷ βυθῷ κατὰ βάθος κειμένων.

d καὶ οὐκ ἔστιν εἰς ταῦτα ἄλλῃ τινὶ τέχνῃ χρήσασθαι ἢ δύντα κατὰ βυθοῦ.

ἦ μάλ' ἐλαφρὸς ἀνὴρ ὃς ῥεῖα κυβιστᾷ,

ὃν καὶ λέγει πολλοὺς ἂν κορέσαι τήθεα διφῶντα.

23. Ἑκάστῳ δὲ τῶν δαιτυμόνων παρ' Ὁμήρῳ παράκειται πο[τήριον. Δημοδόκῳ] γοῦν παρατίθεται κάνεον καὶ τράπεζα καὶ δέπας, πιεῖν, ὅτε θυμὸς ἀνώγοι. ἐπιστέφονται δὲ ποτοῖο οἱ κρητῆρες, ἤτοι ὑπερχειλεῖς οἱ κρατῆρες ποιοῦνται, ὥστε διὰ τοῦ ποτοῦ ἐπιστεφανοῦσθαι. καὶ ταῦτα ἔπρασσον πρὸς οἰωνοῦ e τιθέμενοι. κοῦροι δὲ διανέμουσι πᾶσιν, ἐπαρξάμενοι δεπάεσσι. τὸ δὲ πᾶσιν, οὐ τοῖς ποτηρίοις, ἀλλὰ τοῖς ἀνδράσιν. Ἀλκίνους γοῦν τῷ Ποντονόῳ φησὶ 'μέθυ νεῖμον πᾶσιν ἀνὰ μέγαρον.' καὶ ἑξῆς ἐπάγει

νώμησεν δ' ἄρα πᾶσιν, ἐπαρξάμενος δεπάεσσιν.

εἰσὶ δὲ καὶ τοῖς ἀρίστοις κατὰ δεῖπνα τιμαί. Τυδείδης f γοῦν καὶ κρέασι καὶ πλείοις δεπάεσσι τιμᾶται, καὶ Αἴας νώτοισι διηνεκέεσσι γεραίρεται, καὶ οἱ βασιλεῖς δὲ τοῖς αὐτοῖς. 'νῶτα βοός, τά ῥά οἱ γέρα πάρθεσαν αὐτῷ·' Μενελάῳ δηλονότι. καὶ Ἰδομενέα δὲ καὶ Ἀγαμέμνονα πλείῳ δέπαϊ τιμᾷ. καὶ Σαρπηδὼν δὲ παρὰ Λυκίοις τοῖς αὐτοῖς τιμᾶται, καὶ ἕδρῃ καὶ κρέασιν. ἦν δέ τις αὐτοῖς καὶ διὰ τῆς προπόσεως ἀσπασμός. οἱ γοῦν θεοὶ χρυσέοις δεπάεσσι δειδέχατ' ἀλλήλους, ἤτοι ἐδεξιοῦν-
14 το, προπίνοντες ἑαυτοῖς ταῖς δεξιαῖς. καί τις δὲ δείδεκτ' Ἀχιλλέα, ἀντὶ τοῦ ἐδεξιοῦτο, ὅ ἐστι προέπινεν αὐτῷ τῇ δεξιᾷ διδοὺς τὸ ποτήριον. ἐδωροῦντο δὲ καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῶν μοίρας οἷς ἐβούλοντο· ὡς Ὀδυσσεὺς νώτου ἀποπροταμών, οὗ αὐτῷ παρέθεντο, τῷ Δημοδόκῳ.

24. Ἐχρῶντο δ' ἐν τοῖς συμποσίοις καὶ κιθαρῳδοῖς καὶ ὀρχησταῖς· ὡς οἱ μνηστῆρες. καὶ παρὰ Με-

νελάῳ ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδός· δύω δὲ κυβιστητῆρες
μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον. μολπῆς δὲ ἀντὶ τοῦ παι-
διᾶς. σῶφρον δέ τι ἦν τὸ τῶν ἀοιδῶν γένος καὶ φιλο-
σόφων διάθεσιν ἐπέχον. Ἀγαμέμνων γοῦν τὸν ἀοιδὸν b
καταλείπει τῇ Κλυταιμνήστρᾳ φύλακα καὶ παραινε-
τῆρά τινα. ὃς πρῶτον μὲν ἀρετὰς γυναικῶν διερχόμε-
νος ἐνέβαλλέ τινα φιλοτιμίαν εἰς καλοκαγαθίαν, εἶτα
διατριβὴν παρέχων ἡδεῖαν ἀπεπλάνα τὴν διάνοιαν
φαύλων ἐπινοιῶν. διὸ Αἴγισθος οὐ πρότερον διέφθει-
ρε τὴν γυναῖκα πρὶν τὸν ἀοιδὸν ἀποκτεῖναι ἐν νή-
σῳ ἐρήμῃ. τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ τοῖς μνηστῆρσιν
ἀείδων ἀνάγκῃ, ὃς τοὺς ἐφεδρεύοντας τῇ Πηνελόπῃ
ἐβδελύττετο. κοινῶς δέ που πάντας τοὺς ἀοιδοὺς αἰ- c
δοίους τοῖς ἀνθρώποις εἶναί φησι,

τούνεκ' ἄρα σφέας
οἴμας Μοῦσ' ἐδίδαξε φίλησέ τε φῦλον ἀοιδῶν.

ὁ δὲ παρὰ Φαίαξι Δημόδοκος ᾄδει Ἄρεος καὶ Ἀφροδί-
της συνουσίαν, οὐ διὰ τὸ ἀποδέχεσθαι τὸ τοιοῦτον πά-
θος, ἀλλ' ἀποτρέπων αὐτοὺς παρανόμων ὀρέξεων, εἰ-
δὼς ἐν τρυφερῷ τινι βίῳ τεθραμμένους, κἀντεῦθεν
ὁμοιότατα τοῖς τρόποις αὐτῶν τὰ πρὸς ἀνάπαυσιν προσ-
φέρων. καὶ τοῖς μνηστῆρσιν ᾄδει πρὸς τὴν αὐτῶν d
βουλὴν ὁ Φήμιος νόστον Ἀχαιῶν. καὶ αἱ σειρῆνες δὲ
ᾄδουσι τῷ Ὀδυσσεῖ τὰ μάλιστα αὐτὸν τέρψοντα καὶ
τὰ οἰκεῖα τῇ φιλοτιμίᾳ αὐτοῦ καὶ πολυμαθείᾳ λέγου-
σαι. 'ἴσμεν' γάρ φασι 'τά τ' ἄλλα καὶ ὅσσα γένηται
ἐν χθονὶ πολυβοτείρῃ.'

25. Ὀρχήσεις δ' εἰσὶ παρ' Ὁμήρῳ αἳ μέν τινες
τῶν κυβιστητήρων αἳ δὲ διὰ τῆς σφαίρας, ἧς τὴν εὕ-
ρεσιν Ἀγαλλὶς ἡ Κερκυραία γραμματικὴ Ναυσικάᾳ
ἀνατίθησιν ὡς πολίτιδι χαριζομένη, Δικαίαρχος δὲ
Σικυωνίοις, Ἵππασος δὲ Λακεδαιμονίοις ταύτην τε καὶ e

τὰ γυμνάσια πρώτοις. ταύτην δὲ μόνην τῶν ἡρωίδων Ὅμηρος παράγει σφαιρίζουσαν. διαβόητοι δὲ ἐπὶ σφαιρικῇ Δημοτέλης ὁ Θεοκρίτου τοῦ Χίου σοφιστοῦ ἀδελφός, καί τις Χαιρεφάνης· ὃς ἀσελγεῖ τινι νέῳ παρακολουθῶν οὐ διελέγετο μέν, ἐκώλυε δὲ πράττειν τὸν νεανίσκον. εἰπόντος δὲ ὅτι 'Χαιρέφανες, ἐὰν παύσῃ ἀκολουθῶν, πάντα σοι ἔσται παρ' ἡμῶν,' 'ἐγὼ δ' ἂν (ἔφη) σοὶ διαλεχθείην;' 'τί οὖν (εἶπε) παρακολουθεῖς;' 'χαίρω σε θεωρῶν (ἔφη), τὸ δὲ ἦθος οὐ δοκιμάζω.'

f Ὅτι τὸ φούλλικλον καλούμενον, ἦν δὲ ὡς ἔοικε σφαιρίον τι, εὗρεν Ἀττικὸς Νεαπολίτης παιδοτρίβης, γυμνασίας ἕνεκα Πομπηίου Μάγνου. τὸ δὲ καλούμενον διὰ τῆς σφαίρας ἁρπαστὸν φαινίνδα ἐκαλεῖτο, ὃ ἐγὼ πάντων μάλιστα ἀσπάζομαι.

26. Πολὺ δὲ τὸ σύντονον καὶ καματηρὸν τῆς περὶ τὴν σφαιριστικὴν ἁμίλλης τό τε κατὰ τοὺς τραχηλισμοὺς ῥωμαλέον. Ἀντιφάνης

οἴμοι κακοδαίμων, τὸν τράχηλον ὡς ἔχω.

διηγεῖται δὲ τὴν φαινίνδα παιδιὰν οὕτως Ἀντιφάνης

15 σφαῖραν λαβὼν
τῷ μὲν διδοὺς ἔχαιρε, τὸν δ' ἔφευγ' ἅμα,
τοῦ δ' ἐξέκρουσε, τὸν δ' ἀνέστησεν πάλιν,
κλαγκταῖσι φωναῖς . . .
ἔξω, μακράν, παρ' αὐτόν, ὑπὲρ αὐτόν, κάτω,
ἄνω, βραχεῖαν ἀπόδος, ἐγκαταστρέφει.

ἐκαλεῖτο δὲ φαινίνδα ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῶν σφαιριζόντων, ἢ ὅτι εὑρετὴς αὐτῆς, ὥς φησιν Ἰόβας ὁ Μαυρούσιος, Φαινέστιος ὁ παιδοτρίβης. καὶ Ἀντιφάνης

b φαινίνδα παίζω νῆστις ἐν Φαινεστίου.

ἐφρόντιζον δὲ εὐρυθμίας οἱ σφαιρίζοντες. Δαμόξενος γοῦν φησί

νεανίας τις ἐσφαίριζεν εἷς
ἐτῶν ἴσως [ἑκκαίδεκ' ἢ] ἑπτακαίδεκα,
Κῷος· θεοὺς γὰρ φαίνεθ' ἡ νῆσος φέρειν.
ὃς ἐπεί ποτ' ἐμβλέψειε τοῖς καθημένοις,
ἢ λαμβάνων τὴν σφαῖραν ἢ διδούς, ἅμα
πάντες ἐβοῶμεν . . .
ἥ τ' εὐρυθμία τό τ' ἦθος ἡ τάξις θ' ὅση
ἐν τῷ τι πράττειν ἢ λέγειν ἐφαίνετο.
πέρας τι κάλλους, ἄνδρες· οὔτ' ἀκήκοα
ἔμπροσθεν οὔθ' ἑόρακα τοιαύτην χάριν. c
κακὸν ἄν τι μεῖζον ἔλαβον, εἰ πλείω χρόνον
ἔμεινα· καὶ νῦν δ' οὐχ ὑγιαίνειν μοι δοκῶ.

ἐσφαίριζε δ' οὐκ ἀηδῶς καὶ Κτησίβιος ὁ Χαλκιδεὺς φιλόσοφος· καὶ πολλοὶ διὰ τὴν σφαιριστικὴν αὐτῷ συναπεδύοντο τῶν Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως φίλων. συνέγραψε δὲ περὶ σφαιριστικῆς Τιμοκράτης ὁ Λάκων.

27. Οἱ Φαίακες δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἄνευ σφαί-
ρας ὠρχοῦντο. καὶ ὀρχοῦνταί που ἀνὰ μέρος πυκνῶς·
τοῦτο γάρ ἐστι τὸ 'ταρφέ' ἀμειβόμενοι·' ἄλλων ἐφε- d
στώτων καὶ ἐπικροτούντων τοῖς λιχανοῖς δακτύλοις,
ὅ φησι ληκεῖν. οἶδε δὲ ὁ ποιητὴς καὶ τὴν πρὸς ᾠδὴν
ὄρχησιν. Δημοδόκου γοῦν ᾄδοντος κοῦροι πρωθῆβαι
ὠρχοῦντο. καὶ ἐν τῇ ὁπλοποιίᾳ δὲ παιδὸς κιθαρίζον-
τος ἄλλοι ἐναντίοι ἀλλήλοισι. μολπῇ τε ὀρχηθμῷ τε
ἔσκαιρον. ὑποσημαίνεται δὲ ἐν τούτοις ὁ ὑπορχημα-
τικὸς τρόπος, ὃς ἤνθησεν ἐπὶ Ξενοδήμου καὶ Πινδά-
ρου. καὶ ἔστιν ἡ τοιαύτη ὄρχησις μίμησις τῶν ὑπὸ τῆς
λέξεως ἑρμηνευομένων πραγμάτων· ἣν παρίστησι γι- e
νομένην Ξενοφῶν ὁ καλὸς ἐν τῇ ἀναβάσει ἐν τῷ παρὰ
Σεύθῃ τῷ Θρᾳκὶ συμποσίῳ. φησὶ γοῦν 'ἐπειδὴ σπον-
δαὶ ἐγένοντο καὶ ἐπαιώνισαν, ἀνέστησαν πρῶτοι Θρᾷ-
κες καὶ πρὸς αὐλὸν ὠρχοῦντο σὺν ὅπλοις καὶ ἥλλοντο

ὑψηλά τε καὶ κούφως καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέ-
λος δ᾽ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς πᾶσι δοκεῖν πε-
πληγέναι τὸν ἄνδρα. ὃ δ᾽ ἔπεσε τεχνικῶς πως, καὶ
πάντες ἀνέκραγον. καὶ ὃ μὲν σκυλεύσας τὰ ὅπλα τοῦ
f ἑτέρου ἐξῄει ᾄδων Σιτάλκαν, ἄλλοι δὲ τῶν Θρακῶν
τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τεθνηκότα· ἦν δὲ οὐδὲν πε-
πονθώς. μετὰ τοῦτον Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέ-
στησαν, οἳ ὠρχοῦντο τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς
ὅπλοις. ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν, ὃ μὲν παραθέ-
μενος τὰ ὅπλα σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ πυκνὰ μετα-
στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, λῃστὴς δὲ προσέρχεται·
ὃ δὲ ἐπὰν προΐδηται, ἁρπάσας τὰ ὅπλα μάχεται πρὸ
τοῦ ζεύγους ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ
16 λῃστὴς δήσας τὸν ἄνδρα τὸ ζεῦγος ἀπάγει, ἐνίοτε δὲ
καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν λῃστήν· εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς
δήσας ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει.᾽ καί τις,
φησί, τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο καὶ κροτῶν τὰς πέλτας
ὤκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ῥυθμῷ πρὸς
τὸν αὐλὸν ἐποίει. καὶ Ἀρκάδες δέ, φησίν, ἀναστάντες
ἐξοπλισάμενοι ᾔεσαν ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπλιον
ῥυθμὸν αὐλούμενοι καὶ ἐνωπλίσαντο καὶ ὠρχήσαντο.

28. Ἐχρῶντο δὲ καὶ αὐλοῖς καὶ σύριγξιν ἥρωες.
ὁ γοῦν Ἀγαμέμνων αὐλῶν συρίγγων τ᾽ ἐνοπὴν ἀκούει.
b εἰς δὲ τὰ συμπόσια οὐ παρήγαγε· πλὴν ἐν τῇ ὁπλο-
ποιίᾳ γάμων γινομένων αὐλῶν μνημονεύει. τοῖς δὲ
βαρβάροις ἀποδίδωσι τοὺς αὐλούς· παρὰ Τρωσὶ γοῦν
ἦν αὐλῶν συρίγγων τ᾽ ἐνοπή. ἔσπενδον δὲ ἀπὸ τῶν
δείπνων ἀναλύοντες καὶ τὰς σπονδὰς ἐποιοῦντο Ἑρμῇ
καὶ οὐχ ὡς ὕστερον Διὶ τελείῳ. δοκεῖ γὰρ Ἑρμῆς
ὕπνου προστάτης εἶναι. σπένδουσι δ᾽ αὐτῷ καὶ ἐπὶ
c ταῖς γλώσσαις ἐκ τῶν δείπνων ἀπιόντες. προσνέμον-
ται δ᾽ αὐτῷ αἱ γλῶσσαι διὰ τὴν ἑρμηνείαν. οἶδε δ᾽

῞Ομηρος καὶ ποικίλας ἐδωδάς. λέγει γοῦν ἐδωδὴν παντοίην καὶ ὄψα οἷα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες. οἶδε δὲ καὶ πᾶσαν τὴν νῦν πολυτέλειαν. οἴκων μὲν οὖν λαμπρότατος ὁ Μενελάου. τοιαύτην δέ τινα ὑφίσταται τῇ κατασκευῇ καὶ λαμπρότητι Πολύβιος ῎Ιβηρός τινος βασιλέως οἰκίαν· ὃν καὶ ἐζηλωκέναι λέγει τὴν τῶν Φαιάκων τρυφήν, πλὴν τοῦ τοὺς κρατῆρας ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας ἑστάναι πλήρεις οἴνου κριθίνου ἀργυροῦς ὄντας καὶ χρυσοῦς. ῞Ομηρος δὲ τοπογραφῶν καὶ τὴν d
Καλυψοῦς οἰκίαν ἐκπλήττει τὸν ῾Ερμῆν. ἀπολαυστικὸς δέ ἐστι παρ' αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Φαιάκων βίος· ‘αἰεὶ γὰρ ἡμῖν δαίς τε φίλη κίθαρίς τε’ καὶ τὰ ἑξῆς... ἃ ἔπη ᾽Ερατοσθένης οὕτω γεγράφθαι φησὶν

οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κακότητος ἀπούσης,
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ.

κακότητος ἀπούσης φάσκων τῆς ἀφροσύνης. ἀδύνα- e
τον γὰρ μὴ φρονίμους εἶναι Φαίακας, οἳ μάλα φίλοι εἰσὶ θεοῖσιν, ὡς ἡ Ναυσικάα φησί.

29. Καὶ οἱ μνηστῆρες δὲ παρ' αὐτῷ πεσσοῖσι προπάροιθε θυράων ἐτέρποντο, οὐ παρὰ τοῦ Μεγαλοπολίτου Διοδώρου ἢ Θεοδώρου μαθόντες τὴν πεττείαν, οὐδὲ τοῦ Μυτιληναίου Λέοντος τοῦ ἀνέκαθεν ᾽Αθηναίου, ὃς ἀήττητος ἦν κατὰ τὴν πεττευτικήν, ὥς φησι Φανίας. ᾽Απίων δὲ ὁ ᾽Αλεξανδρεὺς καὶ ἀκηκοέναι φησὶ f
παρὰ τοῦ ᾽Ιθακησίου Κτήσωνος τὴν τῶν μνηστήρων πεττείαν οἵα ἦν. ὀκτὼ γάρ φησι καὶ ἑκατὸν ὄντες οἱ μνηστῆρες διετίθεσαν ψήφους ἐναντίας ἀλλήλαις, ἴσας πρὸς ἴσας τὸν ἀριθμόν, ὅσοιπερ ἦσαν καὶ αὐτοί. γίνεσθαι οὖν ἑκατέρωθεν τέσσαρας καὶ πεντήκοντα. τὸ δ' ἀνὰ μέσον τούτων διαλιπεῖν ὀλίγον κενόν· ἐν δὲ τῷ μεταιχμίῳ τούτῳ μίαν τιθέναι ψῆφον, ἣν καλεῖν

17 μὲν αὐτοὺς Πηνελόπην, σκοπὸν δὲ ποιεῖσθαι εἴ τις βάλλοι ψήφῳ ἑτέρᾳ· καὶ κληρουμένων τὸν λαχόντα στοχάζεσθαι ταύτης. εἰ δέ τις τύχοι καὶ ἐκκρούσειε πρόσω τὴν Πηνελόπην, ἀποτίθεσθαι τὴν ἑαυτοῦ εἰς τὴν τῆς βληθείσης καὶ ἐξωσμένης χώραν, ἐν ᾗ πρότερον ἦν· καὶ πάλιν στάντα τὴν Πηνελόπην, ἐν ᾧ τὸ δεύτερον ἐγένετο χωρίῳ, ἐντεῦθεν βαλεῖν [τὴν ἑαυτοῦ]. εἰ δὲ τύχοι ἄνευ τοῦ μηδεμιᾶς τῶν ἄλλων ψαῦσαι, νικᾶν καὶ ἐλπίδας ἔχειν πολλὰς γαμήσειν αὐτήν.
b τὸν δὲ Εὐρύμαχον πλείστας εἰληφέναι νίκας ταύτῃ τῇ παιδιᾷ καὶ εὔελπιν εἶναι τῷ γάμῳ. οὕτω δὲ διὰ τὴν τρυφὴν τὰς χεῖρας οἱ μνηστῆρες ἔχουσιν ἁπαλὰς ὡς μηδὲ τὸ τόξον ἐντεῖναι δύνασθαι. πολυτελεῖς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ διακονούμενοι.

δυνατωτάτη δὲ παρ' Ὁμήρῳ καὶ ἡ τῶν μύρων εὐωδία·

οὗ καὶ κινυμένοιο Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ
ἔμπης εἰς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκετ' ἀυτμή.

καὶ στρωμνὰς δὲ οἶδε διαπρεπούσας. τοιαύτας γοῦν
c Ἀρήτη Ὀδυσσεῖ ὑποστρωννύειν κελεύει, καὶ Νέστωρ αὐχεῖ πρὸς Τηλέμαχον πολλῶν τοιούτων εὐπορεῖν.

30. Τῶν δ' ἄλλων ποιητῶν ἔνιοι τὰς καθ' αὐτοὺς πολυτελείας καὶ ῥᾳθυμίας ἀνέπεμπον ὡς οὔσας καὶ κατὰ τὰ τρωικά. Αἰσχύλος γοῦν ἀπρεπῶς που παράγει μεθύοντας τοὺς Ἕλληνας, ὡς καὶ τὰς ἀμίδας ἀλλήλοις περικαταγνύναι. λέγει γοῦν

ὅδ' ἐστὶν ὅς ποτ' ἀμφ' ἐμοὶ βέλος
γελωτοποιόν, τὴν κάκοσμον οὐράνην,
ἔρριψεν οὐδ' ἥμαρτε· περὶ δ' ἐμῷ κάρᾳ
πληγεῖσ' ἐναυάγησεν ὀστρακουμένη,
d χωρὶς μυρηρῶν τευχέων πνέουσ' ἐμοί.

καὶ Σοφοκλῆς δὲ ἐν Ἀχαιῶν συνδείπνῳ

ἀλλ' ἀμφὶ θυμῷ τὴν κάκοσμον οὐράνην
ἔρριψεν οὐδ' ἥμαρτε· περὶ δ' ἐμῷ κάρᾳ
κατάγνυται τὸ τεῦχος οὐ μύρου πνέον.
ἐδειματούμην δ' οὐ φίλης ὀσμῆς ὕπο.

Εὔπολις δὲ τὸν πρῶτον εἰσηγησάμενον τὸ τῆς ἀμίδος ὄνομα ἐπιπλήττει λέγων

A. μισῶ λακωνίζειν, ταγηνίζειν δὲ κἂν πριαίμην.
B. πολλὰς δ' οἶμαι νῦν βεβινῆσθαι . . .
A. ὃς δὲ πρῶτος ἐξεῦρεν τὸ πρῴ 'πιπίνειν; e
B. πολλήν γε λακκοπρωκτίαν ἡμῖν ἐπίστασ' εὑρών.
A. εἶεν, τίς εἶπεν 'ἀμίδα παῖ' πρῶτος μεταξὺ πίνων;
B. παλαμηδικόν γε τοῦτο τοὐξεύρημα καὶ σοφόν σου.

παρ' Ὁμήρῳ δὲ οἱ ἀριστεῖς κοσμίως δειπνοῦσιν ἐν Ἀγαμέμνονος. εἰ δ' ἐν Ὀδυσσείᾳ φιλονεικοῦσιν Ἀχιλλεὺς καὶ Ὀδυσσεύς, καὶ Ἀγαμέμνων χαῖρε νόῳ, ἀλλ' ὠφέλιμοι αἱ φιλοτιμίαι, ζητούντων εἰ λόγῳ ἢ μάχῃ αἱρεθῆναι δεῖ τὸ Ἴλιον. ἀλλ' οὐδ' ὅτε μνηστῆρας εἰσ- f
άγει μεθύοντας, οὐδὲ τότε τοιαύτην ἀκοσμίαν εἰσήγαγεν ὡς Σοφοκλῆς καὶ Αἰσχύλος πεποιήκασιν, ἀλλὰ πόδα βόειον ἐπὶ τὸν Ὀδυσσέα ῥιπτούμενον.

31. *Καθέζονται δ' ἐν τοῖς συνδείπνοις οἱ ἥρωες, οὐ κατακέκλινται. τοῦτο δὲ καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ ἐνίοτε ἦν, ὥς φησι Δοῦρις. ἑστιῶν γοῦν ποτε ἡγεμόνας εἰς ἑξακισχιλίους ἐκάθισεν ἐπὶ δίφρων ἀργυρῶν καὶ κλιντήρων, ἁλουργοῖς περιστρώσας ἱμα-* 18
τίοις. Ἡγήσανδρος δέ φησιν οὐδὲ ἔθος εἶναι ἐν Μακεδονίᾳ κατακλίνεσθαί τινα ἐν δείπνῳ, εἰ μή τις ἔξω λίνων ὗν κεντήσειεν· ἕως δὲ τότε καθήμενοι ἐδείπνουν. Κάσανδρος γοῦν πέντε καὶ τριάκοντα ὢν ἐτῶν ἐδείπνει παρὰ τῷ πατρὶ καθήμενος, οὐ δυνάμενος τὸ

ἆθλον ἐκτελέσαι, καίπερ ἀνδρεῖος γεγονὼς καὶ κυνη-
γὸς ἀγαθός.
ἐς τὸ πρέπον δὲ Ὅμηρος ἀφορῶν τοὺς ἥρωας οὐ
παρήγαγεν ἄλλο τι δαινυμένους ἢ κρέα, καὶ ταῦτ'
αὐτοὺς ἑαυτοῖς σκευάζοντας. οὐ γὰρ ἔχει γέλωτα οὐδ'
b αἰσχύνην ὀψαρτύοντας αὐτοὺς καὶ ἕψοντας ὁρᾶν. ἐπε-
τήδευον γὰρ τὴν αὐτοδιακονίαν καὶ ἐκαλλωπίζοντο,
φησὶ Χρύσιππος, τῇ ἐν τούτοις εὐστροφίᾳ. Ὀδυσσεὺς
γοῦν δαιτρεῦσαί τε καὶ πῦρ νηῆσαι οἷος οὐκ ἄλλος
δεξιὸς εἶναι φησί. καὶ ἐν Λιταῖς δὲ Πάτροκλος καὶ
Ἀχιλλεὺς πάντα εὐτρεπίζει. καὶ Μενελάου δὲ τελοῦν-
τος γάμους ὁ νυμφίος Μεγαπένθης οἰνοχοεῖ. νῦν δὲ ἐπὶ
τοσοῦτον ἐκπεπτώκαμεν ὡς κατακεῖσθαι δαινύμενοι.

32. Προσφάτως δὲ καὶ τὰ βαλανεῖα παρῆκται, τὴν
ἀρχὴν οὐδὲ ἔνδον τῆς πόλεως ἐώντων εἶναι αὐτά. ὧν
c τὸ βλαπτικὸν Ἀντιφάνης δηλοῖ

ἐς μακαρίαν τὸ λουτρόν, ὡς διέθηκέ με.
ἑφθὸν κομιδῇ πεποίηκεν, ἀποκναίσειεν ἂν
κἂν ὁστισοῦν μου λαβόμενος τοῦ δέρματος.
οὕτω στερεόν τι πρᾶγμα θερμόν ἐσθ' ὕδωρ.

Ἕρμιππος

μὰ τὸν Δί' οὐ μέντοι μεθύειν τὸν ἄνδρα χρὴ
τὸν ἀγαθὸν οὐδὲ θερμολουτεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς.

ηὔξηται δὲ καὶ ἡ τῶν ὀψοποιῶν περιεργία καὶ ἡ τῶν
μυρεψῶν· ὥστ'

οὐδ' ἂν κολυμβῶν εἰς κολυμβήθραν μύρου

d ἀρκεῖσθαί τις ἂν δύναιτο, φησὶν Ἄλεξις. ἀνθοῦσι δὲ
καὶ αἱ τῶν περὶ τὰ πέμματα δημιουργίαι καὶ αἱ περὶ
τὰς συνουσίας περιεργίαι, ὥστ' ἐπιτεχνᾶσθαι σπόγ-
γους ὑποτίθεσθαι· ἐπακτικὸν γὰρ εἶναι τὸ τοιοῦτον
πρὸς ἀφροδισίων πλῆθος. Θεόφραστος δ' οὕτω φησί
τινας ὀχευτικὰς δυνάμεις εἶναι ὡς καὶ μέχρι ἑβδομή-

κοντα συνουσιῶν ἐπιτελεῖν καὶ τὸ τελευταῖον αὐτοῖς αἷμα ἀποκρίνεσθαι. Φύλαρχος δὲ Σανδρόκυττόν φησι τὸν Ἰνδῶν βασιλέα Σελεύκῳ μεθ' ὧν ἔπεμψε δώρων ἀποστελεῖν τινας δυνάμεις στυτικὰς τοιαύτας, ὡς e ὑπὸ τοὺς πόδας τιθεμένας τῶν συνουσιαζόντων οἷς μὲν ὁρμὰς ἐμποιεῖν ὀρνίθων δίκην, οὓς δὲ καταπαύειν. ηὔξηται δὲ νῦν καὶ ἡ τῆς μουσικῆς διαστροφή, καὶ ἡ περὶ τὰς ἐσθήσεις καὶ ὑποδέσεις ἐπήκμασε πολυτέλεια.

33. Ὅμηρος δὲ τὴν τοῦ μύρου φύσιν εἰδὼς οὐκ εἰσήγαγε μύροις ἀλειφομένους τοὺς ἥρωας, πλὴν τὸν Πάριν ἐν οἷς φησὶ 'κάλλεϊ στίλβων' ὡς καὶ Ἀφροδίτη κάλλει τὰ πρόσωπα καθαίρει. ἀλλ' οὐδὲ στεφανουμένους εἰσάγει, καίτοι τῷ ἐκ τῆς μεταφορᾶς ὁμοιώ- f ματι σημαίνεται ὅτι ᾔδει τὸν στέφανον. φησὶ γοῦν

νῆσος τὴν πέρι πόντος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο.

καὶ

πάντῃ γάρ σε περὶ στέφανος πολέμοιο δέδηε.

παρατηρητέον δὲ καὶ ὅτι ἐν μὲν Ὀδυσσείᾳ ἀπονιζομένους τὰς χεῖρας ποιεῖ πρὶν μεταλαβεῖν τροφῆς, ἐν Ἰλιάδι δὲ τοῦτο ποιοῦντας οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. σχολαζόντων γὰρ βίος ὁ ἐν Ὀδυσσείᾳ καὶ διὰ τὴν εἰρήνην τρυφώντων· διὸ οἱ ἐνταῦθα ἐθεράπευον τὸ σῶμα διὰ λουτρῶν καὶ κατανιμμάτων. διὰ τοῦτο καὶ ἀστραγα- 19 λίζουσιν ἐν ταύτῃ τῇ πολιτείᾳ καὶ ὀρχοῦνται καὶ σφαιρίζουσιν. Ἡρόδοτος δὲ οὐ καλῶς εἴρηκεν ἐπὶ Ἄτυος διὰ λιμὸν εὑρεθῆναι τὰς παιδιάς· πρεσβεύει γὰρ τοῖς χρόνοις τὰ ἡρωικά. οἱ δ' ἐν τῇ ἰλιακῇ πολιτείᾳ μονονοὺ βοῶσι

κλῦθ' ἀλαλά, πολέμου θύγατερ,
ἐγχέων προοίμιον.

34. Ὅτι Ἀριστόνικον τὸν Καρύστιον τὸν Ἀλε-

ξάνδρου τοῦ βασιλέως συσφαιριστὴν Ἀθηναῖοι πολίτην ἐποιήσαντο διὰ τὴν τέχνην καὶ ἀνδριάντα ἀνέ-
b στησαν. τὰς γὰρ βαναύσους τέχνας Ἕλληνες ὕστερον περὶ πλείστου μᾶλλον ἐποιοῦντο ἢ τὰς κατὰ παιδείαν γινομένας ἐπινοίας. Ἑστιαιεῖς γοῦν καὶ Ὠρεῖται Θεοδώρου τοῦ ψηφοκλέπτου ἐν θεάτρῳ χαλκῆν εἰκόνα ἀνέστησαν ψῆφον κρατοῦσαν, ὡς δ' αὔτως Μιλήσιοι Ἀρχελάου τοῦ κιθαριστοῦ. ἐν δὲ Θήβαις Πινδάρου μὲν οὐκ ἔστιν εἰκών, Κλέωνος δὲ τοῦ ᾠδοῦ, ἐφ' ἧς ἐπιγέγραπται

Πυθέα υἱὸς ὅδ' ἐστὶ Κλέων Θηβαῖος ἀοιδός,
ὃς πλείστους θνητῶν ἀμφέθετο στεφάνους
c κρατὸς ἐπὶ σφετέρου, καί οἱ κλέος οὐρανόμηκες.
χαῖρε Κλέων, Θήβας πατρίδ' ἐπευκλείσας.

ὑπὸ τούτου τὸν ἀνδριάντα, ὅτε Ἀλέξανδρος τὰς Θήβας κατέσκαπτε, φησὶ Πολέμων φεύγοντά τινα χρυσίον εἰς τὸ ἱμάτιον κοῖλον ὂν ἐνθέσθαι, καὶ συνοικιζομένης τῆς πόλεως ἐπανελθόντα εὑρεῖν τὸ χρυσίον μετὰ ἔτη τριάκοντα. Ἡρόδοτος δὲ ὁ λογόμιμος, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, καὶ Ἀρχέλαος ὁ ὀρχηστὴς παρὰ Ἀντιόχῳ τῷ
d βασιλεῖ μάλιστα ἐτιμῶντο τῶν φίλων. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Ἀντίοχος τοὺς Σωστράτου τοῦ αὐλητοῦ υἱεῖς σωματοφύλακας ἐπεποίητο.

35. Ἐθαυμάζετο δὲ παρ' Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις Ματρέας ὁ πλάνος ὁ Ἀλεξανδρεύς. ὃς ἔλεγε καὶ θηρίον τρέφειν ὃ αὐτὸ ἑαυτὸ κατεσθίει, ὡς καὶ ζητεῖσθαι μέχρι νῦν τὸ Ματρέου θηρίον τί ἐστιν. ἐποίησε δ' οὗτος καὶ παρὰ τὰς Ἀριστοτέλους ἀπορίας καὶ ἀνεγίνωσκε δημοσίᾳ διὰ τί ὁ ἥλιος δύνει μὲν κολυμβᾷ δ' οὔ, καὶ διὰ τί οἱ σπόγγοι συμπίνουσι μὲν συγκωθωνίζονται δ' οὔ, καὶ τὰ τετράδραχμα καταλλάττεται μὲν
e ὀργίζεται δ' οὔ. Ἀθηναῖοι δὲ Ποθεινῷ τῷ νευροσπά-

στη τὴν σκηνὴν ἔδωκαν, ἀφ' ἧς ἐνεθουσίων οἱ περὶ Εὐριπίδην. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Εὐρυκλείδην ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνέστησαν μετὰ τῶν περὶ Αἰσχύλον. ἐθαυμάζετο δὲ καὶ Ξενοφῶν ὁ θαυματοποιός, ὃς μαθητὴν κατέλιπε Κρατισθένη τὸν Φλιάσιον· ὃς πῦρ τε αὐτόματον ἐποίει ἀναφύεσθαι καὶ ἄλλα πολλὰ φάσματα ἐτεχνᾶτο, ἀφ' ὧν ἐξίστα τῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν. τοιοῦτος ἦν καὶ Νυμφόδωρος ὁ θαυματοποιός, ὃς προσκρούσας f
Ῥηγίνοις, ὥς φησι Δοῦρις, εἰς δειλίαν αὐτοὺς ἔσκωψε πρῶτος. Εὔδικος δὲ ὁ γελωτοποιὸς ηὐδοκίμει μιμούμενος παλαιστὰς καὶ πύκτας, ὥς φησιν Ἀριστόξενος. Στράτων δ' ὁ Ταραντῖνος ἐθαυμάζετο τοὺς διθυράμβους μιμούμενος· τὰς δὲ κιθαρῳδίας οἱ περὶ τὸν ἐξ Ἰταλίας Οἰνωνᾶν, ὃς καὶ κύκλωπα εἰσήγαγε τερετί- 20
ζοντα καὶ ναυαγὸν Ὀδυσσέα σολοικίζοντα, ὁ αὐτὸς φησί. Διοπείθης δὲ ὁ Λοκρός, ὥς φησι Φανόδημος, παραγενόμενος εἰς Θήβας καὶ ὑποζωννύμενος οἴνου κύστεις μεστὰς καὶ γάλακτος καὶ ταύτας ἀποθλίβων ἀνιμᾶν ἔλεγεν ἐκ τοῦ στόματος. τοιαῦτα ποιῶν ηὐδοκίμει καὶ Νοήμων ὁ ἠθολόγος. ἔνδοξοι δ' ἦσαν καὶ παρ' Ἀλεξάνδρῳ θαυματοποιοὶ Σκύμνος ὁ Ταραντῖνος, Φιλιστίδης ὁ Συρακόσιος, Ἡράκλειτος ὁ Μυτιληναῖος. γεγόνασι δὲ καὶ πλάνοι ἔνδοξοι, ὧν Κηφισόδωρος καὶ Πανταλέων. Φιλίππου δὲ τοῦ γελωτοποιοῦ b
Ξενοφῶν μνημονεύει.

36. Ὅρα, οἰκουμένης δῆμον τὴν Ῥώμην φησί. λέγει δὲ καὶ ὅτι οὐκ ἄν τις σκοποῦ πόρρω τοξεύων λέγοι τὴν Ῥώμην πόλιν ἐπιτομὴν τῆς οἰκουμένης· ἐν ᾗ συνιδεῖν ἔστιν οὕτως πάσας τὰς πόλεις ἱδρυμένας, καὶ κατ' ἰδίαν δὲ τὰς πολλάς, ὡς Ἀλεξανδρέων μὲν τὴν χρυσῆν, Ἀντιοχέων δὲ τὴν καλήν, Νικομηδέων δὲ τὴν περικαλλῆ, προσέτι τε

τὴν λαμπροτάτην πόλεων πασῶν ὁπόσας ὁ Ζεὺς ἀναφαίνει,

c τὰς Ἀθήνας λέγω. ἐπιλείποι δ' ἄν με οὐχ ἡμέρα μία ἐξαριθμούμενον τὰς ἐν τῇ Ῥωμαίων οὐρανοπόλει Ῥώμῃ ἀριθμουμένας πόλεις, ἀλλὰ πᾶσαι αἱ κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀριθμούμεναι, διὰ τὸ πλῆθος. καὶ γὰρ ὅλα ἔθνη ἀθρόως αὐτόθι συνῴκισται, ὡς τὸ Καππαδοκῶν καὶ Σκυθῶν καὶ Ποντικῶν καὶ ἄλλων πλειόνων. οὗτοι οὖν πάντες, ὁ σύμπας δῆμος τῆς οἰκουμένης, τὸν ἐφ' ἡμῖν, φησί, φιλόσοφον ὀρχηστὴν Μέμφιν ἐκάλεσαν ἀπαρχαΐζοντες τὴν διὰ τοῦ σώματος αὐτοῦ κίνησιν τῇ τῶν πόλεων ἀρχαιοτέρᾳ καὶ βασιλικωτέρᾳ, περὶ ἧς Βακχυλίδης φησί

d τὴν ἀχείμαντόν τε Μέμφιν καὶ δονακώδεα Νεῖλον.

οὗτος τὴν πυθαγόρειον φιλοσοφίαν ἐπιδείκνυσιν ἥτις ἐστί, μετὰ σιωπῆς πάνθ' ἡμῖν ἐμφανίζων σαφέστερον ἢ οἱ τὰς τῶν λόγων τέχνας ἐπαγγελλόμενοι διδάσκειν.

37. Τῆς δὲ κατὰ τοῦτον ὀρχήσεως τῆς τραγικῆς καλουμένης πρῶτος εἰσηγητὴς γέγονε Βάθυλλος Ἀλεξανδρεύς, ὅν φησι νομίμως ὀρχήσασθαι Σέλευκος. τοῦτον τὸν Βάθυλλον φησὶν Ἀριστόνικος καὶ Πυλάδην, e οὗ ἐστὶ καὶ σύγγραμμα περὶ ὀρχήσεως, τὴν ἰταλικὴν ὄρχησιν συστήσασθαι ἐκ τῆς κωμικῆς ἣ ἐκαλεῖτο κόρδαξ, καὶ τῆς τραγικῆς ἣ ἐκαλεῖτο ἐμμέλεια, καὶ τῆς σατυρικῆς ἣ ἐλέγετο σίκιννις (διὸ καὶ οἱ σάτυροι σικιννισταί), ἧς εὑρετὴς Σίκιννός τις βάρβαρος. οἳ δέ φασιν ὅτι Κρὴς ἦν ὁ Σίκιννος. ἦν δὲ ἡ Πυλάδου ὄρχησις ὀγκώδης παθητική τε καὶ πολύκοπος, ἡ δὲ Βαθύλλειος ἱλαρωτέρα· καὶ γὰρ ὑπόρχημά τι τοῦτον διατίθεσθαι. Σοφοκλῆς δὲ πρὸς τῷ καλὸς γεγενῆσθαι f τὴν ὥραν ἦν καὶ ὀρχηστικὴν δεδιδαγμένος καὶ μουσικὴν ἔτι παῖς ὢν παρὰ Λάμπρῳ. μετὰ γοῦν τὴν ἐν

Σαλαμῖνι ναυμαχίαν περὶ τρόπαιον γυμνὸς ἀληλιμμένος ἐχόρευσε μετὰ λύρας· οἳ δὲ ἐν ἱματίῳ φασί. καὶ τὸν Θάμυριν διδάσκων αὐτὸς ἐκιθάρισεν· ἄκρως δὲ ἐσφαίρισεν, ὅτε τὴν Ναυσικάαν καθῆκε. τῆς δὲ Μέμφιδος ὀρχήσεως ἤρα καὶ Σωκράτης ὁ σοφός, καὶ πολλάκις καταλαμβανόμενος ὀρχούμενος, ὥς φησι Ξενοφῶν, ἔλεγε τοῖς γνωρίμοις παντὸς εἶναι μέλους τὴν 21
ὄρχησιν γυμνάσιον. ἔταττον γὰρ τὸ ὀρχεῖσθαι ἐπὶ τοῦ κινεῖσθαι καὶ ἐρεθίζεσθαι. Ἀνακρέων

καλλίκομοι κοῦραι Διὸς ὠρχήσαντ' ἐλαφρῶς.

Ἴων

ἐκ τῶν ἀέλπτων μᾶλλον ὤρχησεν φρένας.

38. Ἕρμιππος δέ φησι Θεόφραστον παραγίνεσθαι εἰς τὸν περίπατον καθ' ὥραν λαμπρὸν καὶ ἐξησκημένον, εἶτα καθίσαντα διατίθεσθαι τὸν λόγον οὐδεμιᾶς ἀπεχόμενον κινήσεως οὐδὲ σχήματος ἑνός. καί ποτε ὀψοφάγον μιμούμενον ἐξείραντα τὴν γλῶσ- b
σαν περιλείχειν τὰ χείλη.

ἔμελε δὲ αὐτοῖς καὶ τοῦ κοσμίως ἀναλαμβάνειν τὴν ἐσθῆτα καὶ τοὺς μὴ τοῦτο ποιοῦντας ἔσκωπτον. Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ 'πάντα δυναμένου ὀξέως τε καὶ τορῶς διακονεῖν, ἀναβάλλεσθαι δ' οὐκ ἐπισταμένου ἐπιδέξι' ἐλευθερίως, οὐδ' ἁρμονίαν λόγων λαβόντα ὀρθῶς ὑμνῆσαι θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων εὐδαιμόνων
βίον.' Σαπφὼ περὶ Ἀνδρομέδας σκώπτει c

τίς δ' ἀγροιῶτίς τοι θέλγει νόον,
οὐκ ἐπισταμένα τὰ βράκε' ἕλκην ἐπὶ τῶν σφύρων;

Φιλέταιρος

ἀμφὶ στέρνοις φᾶρος οὐ καθήσεις, τάλαν,
μηδ' ἀγροίκως ἄνω γόνατος ἀμφέξει;

Ἕρμιππος δέ φησι Θεόκριτον τὸν Χῖον ὡς ἀπαίδευτον μέμφεσθαι τὴν Ἀναξιμένους περιβολήν, Καλλίστρα-

τός τε ὁ ἀριστοφάνειος Ἀρίσταρχον ἐν συγγράμματι κακῶς εἴρηκεν ἐπὶ τῷ μὴ εὐρύθμως ἀμπέχεσθαι, φέροντός τι καὶ τοῦ τοιούτου πρὸς παιδείας ἐξέτασιν. διὸ καὶ Ἄλεξίς φησιν

d ἓν γὰρ νομίζω τοῦτο τῶν ἀνελευθέρων
εἶναι, τὸ βαδίζειν ἀρρύθμως ἐν ταῖς ὁδοῖς,
ἐξὸν καλῶς. οὗ μήτε πράττεται τέλος
μηδεὶς γὰρ ἡμᾶς μήτε τιμὴν δόντα δεῖ
ἑτέρων λαβεῖν, φέρει δὲ τοῖς μὲν χρωμένοις
δόξης τιν' ὄγκον, τοῖς δ' ὁρῶσιν ἡδονήν,
κόσμον δὲ τῷ βίῳ, τὸ τοιοῦτον γέρας
τίς οὐκ ἂν αὑτῷ κτῷτο φάσκων νοῦν ἔχειν;

39. Καὶ Αἰσχύλος δὲ οὐ μόνον ἐξεῦρε τὴν τῆς
e στολῆς εὐπρέπειαν καὶ σεμνότητα, ἣν ζηλώσαντες οἱ ἱεροφάνται καὶ δᾳδοῦχοι ἀμφιέννυνται, ἀλλὰ καὶ πολλὰ σχήματα ὀρχηστικὰ αὐτὸς ἐξευρίσκων ἀνεδίδου τοῖς χορευταῖς. Χαμαιλέων γοῦν πρῶτον αὐτόν φησι σχηματίσαι τοὺς χοροὺς ὀρχηστοδιδασκάλοις οὐ χρησάμενον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τοῖς χοροῖς τὰ σχήματα ποιοῦντα τῶν ὀρχήσεων, καὶ ὅλως πᾶσαν τὴν τῆς τραγῳδίας οἰκονομίαν εἰς ἑαυτὸν περιιστᾶν. ὑπεκρίνετο γοῦν μετὰ τοῦ εἰκότος τὰ δράματα. Ἀριστοφάνης γοῦν (παρὰ
f δὲ τοῖς κωμικοῖς ἡ περὶ τῶν τραγικῶν ἀπόκειται πίστις) ποιεῖ αὐτὸν Αἰσχύλον λέγοντα

τοῖσι χοροῖς αὐτὸς τὰ σχήματ' ἐποίουν.

καὶ πάλιν

τοὺς Φρύγας οἶδα θεωρῶν,
ὅτε τῷ Πριάμῳ συλλυσόμενοι τὸν παῖδ' ἦλθον τεθνεῶτα,
πολλὰ τοιαυτὶ καὶ τοιαυτὶ καὶ δεῦρο σχηματίσαντας.

καὶ Τέλεσις δὲ ἢ Τελέστης ὁ ὀρχηστοδιδάσκαλος πολλὰ

ἐξεύρηκε σχήματα, ἄκρως ταῖς χερσὶ τὰ λεγόμενα δεικνυούσαις. Φίλλις ὁ Δήλιος μουσικὸς τοὺς ἀρχαίους φησὶ κιθαρῳδοὺς κινήσεις ἀπὸ μὲν τοῦ προσώπου μικρὰς φέρειν, ἀπὸ ποδῶν δὲ πλείους, ἐμβατηρίους καὶ χορευτικάς. Ἀριστοκλῆς γοῦν φησιν ὅτι Τελέστης 22
ὁ Αἰσχύλου ὀρχηστὴς οὕτως ἦν τεχνίτης ὥστε ἐν τῷ ὀρχεῖσθαι τοὺς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας φανερὰ ποιῆσαι τὰ πράγματα δι' ὀρχήσεως. φασὶ δὲ καὶ ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ Θέσπις Πρατίνας Καρκίνος Φρύνιχος ὀρχησταὶ ἐκαλοῦντο διὰ τὸ μὴ μόνον τὰ ἑαυτῶν δράματα ἀναφέρειν εἰς ὄρχησιν τοῦ χοροῦ, ἀλλὰ καὶ ἔξω τῶν ἰδίων ποιημάτων διδάσκειν τοὺς βουλομένους ὀρχεῖσθαι. μεθύων δὲ ἐποίει τὰς τραγῳδίας Αἰσχύλος, ὥς φησι Χαμαιλέων. Σοφοκλῆς γοῦν ὠνείδιζεν αὐτῷ ὅτι εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖ, ἀλλ' οὐκ εἰδώς γε. b

40. Ὀρχήσεις δὲ ἐθνικαὶ αἵδε, λακωνικαὶ τροιζηνικαὶ ἐπιζεφύριοι κρητικαὶ ἰωνικαὶ μαντινικαί, ἃς προκρίνει Ἀριστόξενος διὰ τὴν τῶν χειρῶν κίνησιν. οὕτως δ' ἦν ἔνδοξον καὶ σοφὸν ἡ ὄρχησις ὥστε Πίνδαρος τὸν Ἀπόλλωνα ὀρχηστὴν καλεῖ

ὀρχήστ' ἀγλαΐας ἀνάσσων, εὐρυφάρετρ' Ἄπολλον.

καὶ Ὅμηρος δὲ ἢ τῶν τις Ὁμηριδῶν ἐν τοῖς εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνοις φησίν

Ἀπόλλων
φόρμιγγ' ἐν χείρεσσιν ἔχων χάριεν κιθάριζεν
καλὰ καὶ ὕψι βιβάς. c

Εὔμηλος δὲ ὁ Κορίνθιος ἢ Ἀρκτῖνος τὸν Δία ὀρχούμενόν που παράγει λέγων

μέσσοισιν δ' ὠρχεῖτο πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Θεόφραστος δὲ πρῶτόν φησιν Ἄνδρωνα τὸν Καταναῖον αὐλητὴν κινήσεις καὶ ῥυθμοὺς ποιῆσαι τῷ σώματι αὐλοῦντα· ὅθεν σικελίζειν τὸ ὀρχεῖσθαι παρὰ τοῖς πα-

λαιοῖς· μεθ' ὃν Κλεόλαν τὸν Θηβαῖον. ὀρχησταὶ δὲ ἔνδοξοι Βολβὸς μὲν παρὰ Κρατίνῳ καὶ Καλλίᾳ, Ζήνων d δὲ ὁ Κρὴς ὁ πάνυ Ἀρταξέρξῃ προσφιλέστατος παρὰ Κτησίᾳ. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν τῇ πρὸς Φιλόξενον ἐπιστολῇ μέμνηται Θεοδώρου καὶ Χρυσίππου.

41. Ὅτι τὸ μουσεῖον ὁ Φλιάσιος Τίμων ὁ σιλλογράφος τάλαρόν πού φησιν ἐπισκώπτων τοὺς ἐν αὐτῷ τρεφομένους φιλοσόφους, ὅτι ὥσπερ ἐν πανάγρῳ τινὶ σιτοῦνται καθάπερ οἱ πολυτιμότατοι ὄρνιθες·

πολλοὶ μὲν βόσκονται ἐν Αἰγύπτῳ πολυφύλῳ
βιβλιακοὶ χαρακῖται ἀπείριτα δηριόωντες
Μουσέων ἐν ταλάρῳ.

e ἕως ἂν τῆς λογοδιαρροίας ἀπαλλαγῶσιν οὗτοι οἱ τραπεζορήτορες, οἳ ὑπὸ γλωσσαλγίας ἐπιλελῆσθαί μοι δοκοῦσι καὶ τοῦ πυθικοῦ χρησμοῦ, ὃν ἀναγράφει Χαμαιλέων

εἴκοσι τὰς πρὸ κυνὸς καὶ εἴκοσι τὰς μετέπειτα
οἴκῳ ἐνὶ σκιερῷ Διονύσῳ χρῆσθαι ἰητρῷ.

καὶ Μνησίθεος δὲ Ἀθηναῖος Διόνυσον ἰατρόν φησι τὴν Πυθίαν χρῆσαι τιμᾶν Ἀθηναίοις. φησὶ δὲ καὶ Ἀλκαῖος ὁ Μυτιληναῖος ποιητὴς

οἴνῳ πνεύμονα τέγγε· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται·
f ἁ δ' ὥρα χαλεπά, πάντα δὲ δίψαισ' ὑπὸ καύματος.

καὶ ἀλλαχοῦ

πίνωμεν, τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται.

Εὔπολίς τε τὸν Καλλίαν φησὶν ἀναγκάζεσθαι ὑπὸ Πρωταγόρου πίνειν, ἵνα

πρὸ τοῦ κυνὸς τὸν πνεύμον' ἔκλυτον φορῇ.

ἡμῖν δ' οὐ μόνον ὁ πνεύμων ἀπεξήρανται, κινδυνεύει δὲ καὶ ἡ καρδία. καίτοι Ἀντιφάνης λέγει

τὸ δὲ ζῆν εἰπέ μοι

τί ἐστίν; Β. [ὅ τι ἐστίν;] τὸ πίνειν φήμ' ἐγώ.
ὁρᾷς παρὰ ῥείθροισι χειμάρροις ὅσα 23
δένδρων ἀεὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν
βρέχεται, μέγεθος καὶ κάλλος οἷα γίγνεται,
τὰ δ' ἀντιτείνονθ' οἱονεὶ δίψαν τινὰ
ἢ ξηρασίαν σχόντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.

οὕτω τούτοις, φησί, κυνολογήσασιν ἐδόθη πιεῖν. εἴρηται δὲ τὸ βρέχειν καὶ ἐπὶ τοῦ πίνειν. Ἀντιφάνης

δεῖ γὰρ φαγόντας [φάρυγα] δαψιλῶς βρέχειν.

Εὔβουλος

Σίκων ἐγὼ
βεβρεγμένος ἥκω καὶ κεκωθωνισμένος.
Β. πέπωκας οὗτος; Α. ναὶ μὰ Δία πέπωκ' ἐγὼ b
μενδαῖον.

42. Ὅτι τὸ ἀναπίπτειν κυρίως ἐπὶ ψυχῆς ἔστιν, οἷον ἀθυμεῖν ὀλιγωρεῖν. Θουκυδίδης πρώτῃ 'νικώμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσι.' Κρατῖνος δ' ἐπὶ ἐρετῶν χρᾶται τῇ λέξει 'ῥοθίαζε κἀνάπιπτε.' καὶ Ξενοφων ἐν οἰκονομικῷ 'διὰ τί ἄλυποι ἀλλήλοις εἰσὶν οἱ ἐρέται; ἢ ὅτι ἐν τάξει μὲν κάθηνται, ἐν τάξει δὲ προνεύουσιν, ἐν τάξει δὲ ἀναπίπτουσιν;' ἀνακεῖσθαι δὲ φαμὲν ἐπὶ ἀνδριάντος. ὅθεν τοὺς ἐπὶ κατακειμένων c χρωμένους τῇ λέξει διέσυρον. Δίφιλος 'ἐγὼ δ' ἕως τινὸς μὲν ἀνεκείμην.' πρὸς ὃν δυσχεραίνων ὁ ἕτερός φησιν 'ἀνάκεισο.' Φιλιππίδης 'καὶ δειπνῶν ἀεὶ ἀνακείμενος παρ' αὐτόν.' καὶ ἐπάγει 'πότερον ἀνδριάντας εἱστία;' κατακεῖσθαι δὲ λέγεται καὶ κατακεκλίσθαι, ὡς ἐν Συμποσίοις Ξενοφῶν καὶ Πλάτων. Ἄλεξις

ὡς ἔστι κατακεῖσθαι πρὸ δείπνου συμφορά·
οὔτε γὰρ ὕπνος δήπουθεν οὐδέν' ἂν λάβοι
οὔθ' ἂν λέγῃ τις οὐδαμῶς μάθοιμεν ἄν· d
ὁ νοῦς γάρ ἐστι τῆς τραπέζης πλησίον.

ἔστι δὲ εὑρεῖν καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης σπανίως τὸ ἀνακεῖσθαι. σάτυρος παρὰ Σοφοκλεῖ τοῦτό φησιν ἐπικαιόμενος τῷ Ἡρακλεῖ ‘ ἀνακειμένῳ μέσον εἰς τὸν αὐχέν᾽ εἰσαλοίμην.᾽ Ἀριστοτέλης ἐν Τυρρηνῶν νομίμοις ‘ οἱ δὲ Τυρρηνοὶ δειπνοῦσι μετὰ τῶν γυναικῶν ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ.᾽ Θεόπομπος

e ἐπίνομεν μετὰ ταῦτα
κατακείμενοι μαλακώτατ᾽ ἐπὶ τρικλινίῳ,
Τελαμῶνος οἰμώζοντες ἀλλήλοις μέλη.

Φιλωνίδης ‘ κατάκειμ᾽, ὡς ὁρᾶτε, δεκάπαλαι.᾽ Εὐριπίδης Κύκλωπι

ἀνέπεσε φάρυγος αἰθέρ᾽ ἐξανεὶς βαρύν.

Ἄλεξις

μετὰ ταῦτ᾽ ἀναπεσεῖν
ἐκέλευον αὐτὴν παρ᾽ ἐμέ.

43. Ὅτι τὸ πάσασθαι ἐπὶ τοῦ ἀπογεύσασθαι τί-
f θεται. φησὶ γοῦν Φοῖνιξ πρὸς Ἀχιλλέα ‘ οὐκ ἐθέλεσκες ἅμ᾽ ἄλλῳ ἐνὶ μεγάροισι πάσασθαι.᾽ καὶ ἀλλαχοῦ ‘ εὖθ᾽ οἱ σπλάγχν᾽ ἐπάσαντο.᾽ τῶν γὰρ σπλάγχνων ἀπογεύονται μόνον ὡς ἂν ὀλίγων πολὺς ὅμιλος. καὶ
24 ὁ Πρίαμος δὲ πρὸς Ἀχιλλέα φησὶ ‘ νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην.᾽ οἰκεῖον γὰρ τοῦ τηνικάδε ἀτυχήσαντος ἀπογεύσασθαι μόνον· εἰς κόρον γὰρ ἐλθεῖν οὐκ εἴα τὸ πένθος. διὸ καὶ ὁ τὸ σύνολον οὐ γευσάμενος τροφῆς κεῖτ᾽ ἄσιτος, ἄπαστος. ἐπὶ δὲ τῶν ἀποπληρουμένων οὐδέποτε λέγει τὸ πάσασθαι, ἀλλ᾽ ὁπόσα δηλοῖ κόρον· ‘ αὐτὰρ ἐπεὶ σίτου τάρφθεν καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο.᾽ οἱ δὲ νεώτεροι καὶ ἐπὶ τοῦ πληρωθῆναι
b τιθέασι τὸ πάσασθαι. Καλλίμαχος ‘ μύθου δὲ πασαίμην ἥδιον.᾽ Ἐρατοσθένης

ὀπταλέα κρέα
ἐκ τέφρης ἐπάσαντο, τά τ᾽ ἀγρώσσοντες ἕλοντο.

44. ʽ *Ποτίκολλον ἅτε ξύλον παρὰ ξύλῳ*ʼ *φησὶν ὁ Θηβαῖος μελοποιός.*

Ἔτι περὶ τοῦ τῶν ἡρώων βίου.

Ὅτι Σέλευκός φησι τὴν παρʼ Ὁμήρῳ δαῖτα θάλειαν στοιχείων μεταθέσει δίαιταν εἶναι· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ δαίσασθαι λέγειν βιαιότερόν ἐστι.

ὅτι Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἱστορεῖ τὰς Κερκυραίας γυναῖκας ἔτι καὶ νῦν σφαιριζούσας ᾄδειν. σφαιρίζουσι δὲ παρʼ Ὁμήρῳ οὐ μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. καὶ δίσκοις δὲ καὶ ἀκοντίοις μετά τινος συμμετρίας ἐχρῶντο·

δίσκοισιν τέρποντο καὶ αἰγανέῃσιν ἱέντες. c

τὸ γὰρ τερπνὸν τὴν κακοπάθειαν κουφίζει. καὶ ἐπὶ κυνηγεσίᾳ δὲ ἐξίασιν οἱ νέοι πρὸς μελέτην τῶν πολεμικῶν κινδύνων καὶ ἐπὶ θήρας παντοίας· ἀφʼ ὧν ῥωμαλεώτεροι καὶ ὑγιεινότεροι διετέλουν, ὡς ὅτε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύνουσι καὶ ἀντίον ἱστάμενοι ἀκοντίζουσιν. ἴσασι δὲ καὶ λουτρὰ ἄκη πόνων παντοῖα, κόπον μὲν θαλάττῃ λύοντες, ἣ μάλιστα τοῖς νεύροις ἐστὶ πρόσφορος· ἀναχαλῶντες δὲ ταῖς ἐμβάσεσι τὰς τῶν μυῶν συντάσεις εἶτʼ ἐπαλείφοντες λίπα, πρὸς d *τὸ μὴ ξηρανθέντος τοῦ ὕδατος ἀπεσκληρυμμένα γίνεσθαι τὰ σώματα. οἱ γοῦν ἀπὸ τῆς σκοπιῆς ἐπανελθόντες ἱδρῶ πολλὸν ἀπενίζοντο θαλάσσῃ, κνήμας ἠδὲ λόφον ἀμφί τε μηρούς. καὶ οὕτως ἀναψύξαντες ἐς ἀσαμίνθους βάντες ἐυξέστας λούσαντο, καὶ ἀλειψάμενοι λίπʼ ἐλαίῳ δείπνῳ ἐφιζανέτην. ἔστι καὶ τρόπος ἕτερος καμάτων λύσεως ἐκ τῶν κατὰ κεφαλῆς καταιονήσεων·*

θυμῆρες κεράσασα κατὰ κρατός τε καὶ ὤμων.

αἱ γὰρ ἐμβάσεις περικεχυμένου πανταχόθεν τοῖς πό- e

ροις τοῦ ὕδατος φράττουσι τὴν τῶν ἱδρώτων ἔκκρισιν,
καθάπερ ἂν εἴ τις ἠθμὸς εἰς ὕδωρ βληθῇ· διέξεισι
γὰρ οὐθέν, εἰ μή τις αὐτὸν μετεωρίσας τοῖς πόροις
ἀναψυχὴν καὶ διέξοδον εἰς τὸ ἔξω παράσχῃ, ὡς Ἀρι-
στοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι ζητῶν
διὰ τί οἱ ἱδροῦντες, ἐπὰν ἔλθωσιν εἰς θερμὸν ἢ ψυ-
χρὸν ὕδωρ, οὐκ ἔτι ἱδροῦσιν, ἕως ἂν πάλιν ἐπανέλθω-
σιν ἀπὸ τῶν ἐμβάσεων.

45. Παρετίθετο δὲ τοῖς ἥρωσι δειπνοῦσι καὶ λά-
f χανα. ὅτι δὲ οἴδασι τὰς λαχανείας δῆλον ἐκ τῶν παρὰ
νείατον ὄρχον κοσμητῶν πρασιῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ τοῖς
κακοχυμοτάτοις κρομύοις ἐχρῶντο 'ἐπὶ δὲ κρόμυον
ποτῷ ὄψον.' ἐπιμελουμένους δὲ αὐτοὺς εἰσάγει καὶ
25 τῶν ἀκροδρύων 'ὄγχνη γὰρ ἐπ' ὄγχνῃ που γηράσκει,
σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ.' διὸ καὶ τῶν δένδρων τὰ μὲν καρ-
ποφόρα καλὰ προσαγορεύει 'ἔνθα δένδρεα καλὰ πε-
φύκει, ὄγχναι καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι.' τὰ δ' εἰς ξυλείαν
εὔθετα μακρά, τοῖς ἐπιθέτοις τὰς χρήσεις διαστέλλων·

ἔνθα δένδρεα μακρὰ πεφύκει,
κλήθρη τ' αἴγειρός τ', ἐλάτη τ' ἦν οὐρανομήκης.

ἀρχαιοτέρα δ' ἦν καὶ τῶν τρωικῶν ἡ τούτων χρῆσις.
Τάνταλος γοῦν οὐδὲ θανὼν ἀπαλλάττεται τῆς τούτων
b ἐπιθυμίας· εἴπερ ὁ κολάζων αὐτὸν θεὸς προσείων,
καθάπερ οἱ τὰ ἄλογα τῶν ζῴων τοῖς θαλλοῖς ἄγοντες,
τοὺς τοιούτους καρπούς, ἀποκρούεται αὐτὸν τῆς ἀπο-
λαύσεως, ὅτε τῆς ἐλπίδος ἐγγὺς ἔλθοι. καὶ Λαέρτην
δ' Ὀδυσσεὺς ἀναμιμνήσκει ὧν ἔδωκεν αὐτῷ παιδὶ ὄντι
'ὄγχνας μοι δῶκας τρισκαίδεκα' καὶ τὰ ἑξῆς.

46. Ὅτι δὲ καὶ ἰχθῦς ἤσθιον Σαρπηδὼν δῆλον
ποιεῖ ὁμοιῶν τὴν ἅλωσιν πανάγρου δικτύου θήρᾳ.
καίτοι Εὔβουλος κατὰ τὴν κωμικὴν χάριν φησὶ παίζων

c ἰχθὺν δ' Ὅμηρος ἐσθίοντ' εἴρηκε ποῦ

τίνα τῶν Ἀχαιῶν; κρέα δὲ μόνον ὤπτων, ἐπεὶ
ἕψοντά γ' οὐ πεποίηκεν αὐτῶν οὐδένα.
ἀλλ' οὐδεμίαν ἄλλην ἑταίραν εἶδέ τις
αὐτῶν, ἑαυτοὺς δ' ἔδεφον ἐνιαυτοὺς δέκα.
πικρὰν στρατείαν δ' εἶδον, οἵτινες πόλιν
βίᾳ λαβόντες εὐρυπρωκτότεροι πολὺ
τῆς πόλεος ἀπεχώρησαν ἧς εἷλον τότε.

οὐδὲ τὸν ἀέρα δ' οἱ ἥρωες τοῖς ὄρνισιν εἴων ἐλεύθε-
ρον, παγίδας καὶ νεφέλας ἐπὶ ταῖς κίχλαις καὶ πελει- d
άσιν ἱστάντες. ἐγυμνάζοντο δὲ πρὸς ὀρνεοθηρευτικήν,
καὶ τὴν πελειάδα τῇ μηρίνθῳ κρεμάντες ἀπὸ νηὸς
ἱστοῦ καὶ τοξεύοντες ἐκηβόλως εἰς αὐτήν, ὡς ἐν τῷ
ἐπιταφίῳ δηλοῦται. παρέλιπε δὲ τὴν χρῆσιν τῶν λα-
χάνων καὶ ἰχθύων καὶ τῶν ὀρνίθων διά τε τὴν λι-
χνείαν καὶ προσέτι τὴν ἐν ταῖς σκευασίαις ἀπρέπειαν,
ἐλάττω κεκρικὼς ἡρωικῶν καὶ θείων ἔργων. ὅτι δὲ
καὶ ἑφθοῖς ἐχρῶντο κρέασιν ἐμφανίζει ἐν οἷς λέγει
'ὡς δὲ λέβης ζεῖ, κνίσῃ μελδόμενος ἁπαλοτρεφέος σιά-
λοιο.' καὶ ὁ κατ' Ὀδυσσέως ἀφεθεὶς ποὺς βοὸς τού- e
του σημεῖον· πόδα γὰρ βόειον οὐδεὶς ὀπτᾷ. καὶ τὸ
'κρειῶν δὲ πίνακας παρέθηκεν ἀείρας παντοίων' οὐ
μόνον τὴν τῶν κρεῶν ἐξαλλαγὴν δηλοῖ, ὡς ὀρνίθεια
χοίρεια ἐρίφεια βόεια λέγων, ἀλλὰ τὴν σκευασίαν
ὡς ποικίλην ἔχοντα καὶ οὐ μονοειδῆ, ἀλλὰ περιττήν.
ὡς ἀνακύπτειν τὰς σικελικὰς καὶ συβαριτικὰς καὶ ἰτα-
λικὰς τραπέζας, ἤδη δὲ καὶ χίας. μαρτυροῦνται γὰρ f
καὶ Χῖοι οὐκ ἔλαττον τῶν προειρημένων ἐπὶ ὀψαρτυ-
τικῇ. Τιμοκλῆς

Χῖοι πολὺ
ἄριστ' ἀνευρήκασιν ὀψαρτυτικήν.

κοιμῶνται δὲ μετὰ γυναικῶν παρ' Ὁμήρῳ οὐ μόνον
οἱ νέοι, ἀλλὰ καὶ οἱ γέροντες Φοίνιξ τε καὶ Νέστωρ.

μόνῳ Μενελάῳ οὐ συνέζευκται γυνὴ διὰ γυναῖκα γαμετὴν ἡρπασμένην τὴν στρατείαν πεποιημένῳ.

47. ‛Παλαιὸν μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων' Πίνδαρος ἐπαινεῖ. Εὔβουλος δέ φησιν

ἄτοπόν γε τὸν μὲν οἶνον εὐδοκιμεῖν ἀεὶ
παρὰ ταῖς ἑταίραις τὸν παλαιόν, ἄνδρα δὲ
μὴ τὸν παλαιόν, ἀλλὰ τὸν νεώτερον.

26 τὸ αὐτὸ δὲ καὶ Ἄλεξις σχεδὸν ἀπαραλλάκτως, τοῦ σφόδρα μόνου κειμένου ἀντὶ τοῦ ἀεί. ὄντως δὲ ὁ παλαιὸς οἶνος οὐ πρὸς ἡδονὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑγίειαν προσφορώτερος. πέσσει τε γὰρ μᾶλλον τὰ σῖτα καὶ λεπτομερὴς ὢν εὐανάδοτός ἐστι, δύναμίν τε τοῖς σώμασιν ἐμποιεῖ τὸ αἷμά τε ἐνερευθὲς καὶ εὐανάδοτον κατασκευάζει καὶ τοὺς ὕπνους ἀταράχους παρέχει. ἐπαινεῖ δὲ Ὅμηρος τὸν ἐπιδεχόμενον ἱκανὴν κρᾶσιν, ὡς τὸν τοῦ Μάρωνος. ἐπιδέχεται δὲ πλείω κρᾶσιν ὁ
b παλαιὸς οἶνος διὰ τὸ μᾶλλον θερμὸς γίνεσθαι παλαιούμενος. ἔνιοι δὲ καὶ τὴν Διονύσου φυγὴν εἰς τὴν θάλασσαν οἰνοποιίαν σημαίνειν φασὶ πάλαι γνωριζομένην. ἡδὺν γὰρ εἶναι τὸν οἶνον, παρεγχεομένης θαλάσσης. ἐπαινῶν δὲ Ὅμηρος τὸν μέλανα οἶνον πολλάκις αὐτὸν καὶ αἴθοπα καλεῖ. δυναμικώτατος γάρ ἐστι καὶ μένων ἐν ταῖς ἕξεσι τῶν πινόντων πλεῖστον χρόνον. Θεόπομπος δέ φησι παρὰ Χίοις πρώτοις γενέσθαι τὸν μέλανα οἶνον, καὶ τὸ φυτεύειν δὲ καὶ θεραπεύειν ἀμπέλους Χίους πρώτους, μαθόντας παρ' Οἰ-
c νοπίωνος τοῦ Διονύσου, ὃς καὶ συνῴκισε τὴν νῆσον, τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις μεταδοῦναι. ὁ δὲ λευκὸς οἶνος ἀσθενὴς καὶ λεπτός. ὁ δὲ κιρρὸς πέττει ῥᾷον ξηραντικὸς ὤν.

48. Περὶ ἰταλικῶν οἴνων φησὶν ὁ παρὰ τούτῳ τῷ σοφιστῇ Γαληνός. ὁ φαλερῖνος οἶνος ἀπὸ ἐτῶν δέκα

ἐστὶ πότιμος καὶ ἀπὸ πεντεκαίδεκα μέχρι εἴκοσιν· ὁ
δ' ὑπὲρ τοῦτον ἐκπίπτων τὸν χρόνον κεφαλαλγικὸς
καὶ τοῦ νευρώδους καθάπτεται. εἴδη δ' αὐτοῦ δύο, ὁ
αὐστηρὸς καὶ ὁ γλυκάζων. οὗτος δὲ τοιοῦτος γίνεται,
ὅταν ὑπὸ τὸν τρυγητὸν νότοι πνεύσωσι, παρ' ὃ καὶ d
μελάντερος γίνεται. ὁ δὲ μὴ οὕτω τρυγηθεὶς αὐστηρός
τε καὶ τῷ χρώματι κιρρός. καὶ τοῦ ἀλβανοῦ δὲ οἴνου
εἴδη δύο, ὃ μὲν γλυκάζων ὃ δ' ὀμφακίας. ἀμφότεροι
δὲ ἀπὸ πεντεκαίδεκα ἐτῶν ἀκμάζουσι. συρρεντῖνος δὲ
ἀπὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν ἄρχεται γίνεσθαι πότιμος.
ὢν γὰρ ἀλιπὴς καὶ λίαν ψαφαρὸς μόλις πεπαίνεται·
καὶ παλαιούμενος σχεδὸν μόνοις ἐστὶν ἐπιτήδειος τοῖς
χρωμένοις διηνεκῶς. ὁ δὲ ῥηγῖνος τοῦ συρρεντίνου e
λιπαρώτερος ὢν χρήσιμος ἀπὸ ἐτῶν πεντεκαίδεκα. χρή-
σιμος καὶ ὁ πρίκερνος, λεπτομερέστερος ὢν τοῦ ῥηγί-
νου ἥκιστά τε καθαπτόμενος κεφαλῆς. τούτῳ ἐμφε-
ρὴς ὁ φορμιανός, ταχὺ δὲ ἀκμάζει καὶ λιπαρώτερός
ἐστιν αὐτοῦ. βράδιον δ' ἀκμάζει ὁ τριφολῖνος, ἔστι δὲ
τοῦ συρρεντίνου γεωδέστερος. ὁ δὲ στατανὸς τῶν πρώ-
των ἐστὶν οἴνων, ἐμφερὴς τῷ φαλερίνῳ, κουφότερος,
οὐ πληκτικός. ὁ τιβουρτῖνος λεπτὸς εὐδιάπνευστος
ἀκμάζων ἀπὸ ἐτῶν δέκα· κρείττων δὲ γίνεται παλαι- f
ούμενος. ὁ λαβικανὸς ἡδὺς καὶ λιπαρὸς τῇ γεύσει,
μεταξὺ φαλερίνου καὶ ἀλβανοῦ· ἡ δὲ αὐτοῦ πόσις ἀπὸ
ἐτῶν δέκα. ὁ γαυρανὸς δὲ καὶ ὀλίγος καὶ κάλλιστος,
προσέτι τε εὔτονος καὶ παχύς, πραινεστίνου δὲ καὶ
τιβουρτίνου λιπαρώτερος. ὁ μαρσικὸς δὲ πάνυ αὐ-
στηρός, εὐστόμαχος δέ. γίνεται δὲ καὶ περὶ τὴν Καμ-
πανίας Κύμην ὁ καλούμενος οὐλβανός, κοῦφος πότι-
μος ἀπὸ ἐτῶν πέντε. ὁ ἀγκωνιτανὸς χρηστὸς λιπαρὸς
πόσ... ὁ βυξεντῖνος ἐμφερῶς ἔχει τῷ ἀλβανῷ τῷ 27
ὀμφακίᾳ· ἔστι δὲ δυνάμει καὶ εὐστόμαχος. ὁ βελίτερ-

νος δὲ ἡδὺς πινόμενος, εὐστόμαχος· ἴδιον δ' αὐτοῦ
τὸ μὴ δοκεῖν ἀπαρέγχυτος εἶναι· ἐμφαίνει γὰρ ὡς ἐμ-
μεμιγμένου αὐτῷ ἑτέρου. ὁ καληνὸς κοῦφος, τοῦ φα-
λερίνου εὐστομαχώτερος. εὐγενὴς δὲ καὶ ὁ καίκουβος,
πληκτικὸς εὔτονος· παλαιοῦται δὲ μετὰ ἱκανὰ ἔτη. ὁ
φουνδανὸς εὔτονος πολύτροφος, κεφαλῆς καὶ στομά-
χου ἅπτεται· διὸ οὐ πολὺς ἐν συμποσίοις πίνεται.
b πάντων δὲ τούτων ὁ σαβῖνος κουφότερος, ἀπὸ ἐτῶν
ἑπτὰ ἐπιτήδειος πίνεσθαι μέχρι πεντεκαίδεκα. ὁ δὲ
σιγνῖνος μέχρι ἐτῶν ἓξ χρήσιμος, παλαιωθεὶς δὲ πολὺ
χρησιμώτερος. ὁ νουμεντανὸς ἀκμάζει ταχὺ καὶ ἀπὸ
ἐτῶν πέντε πότιμός ἐστιν· ἔστι δ' οὔτε λίαν ἡδὺς οὔτε
λεπτός. ὁ σπωλητῖνος οἶνος καὶ πινόμενος ἡδὺς καὶ
τῷ χρώματι χρυσίζει. καπυανὸς κατὰ πολλὰ τῷ συρ-
ρεντίνῳ παρεμφερής. ὁ βαρβῖνος λίαν αὐστηρὸς καὶ
c ἀεὶ ἑαυτοῦ κρείττων γίνεται. εὐγενὴς καὶ ὁ καυκῖνος
καὶ τῷ φαλερίνῳ ἐμφερής. ὁ βενεφρανὸς εὐστόμαχος
καὶ κοῦφος. ὁ ἐν Νεαπόλει τρεβελλικὸς εὔκρατος τῇ
δυνάμει, εὐστόμαχος εὔστομος. ὁ ἔρβουλος ἐν ἀρχῇ
μέν ἐστι μέλας, μετ' οὐ πολλὰ δὲ ἔτη λευκὸς γίνεται·
ἔστι δὲ λίαν κοῦφος καὶ τρυφερός. ὁ μασσαλιήτης
καλός· ὀλίγος δὲ γίνεται, παχὺς σαρκώδης. ταραντῖ-
νος δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κλίματος τούτου πάντες ἁπαλοί,
d οὐ πλῆξιν, οὐ τόνον ἔχοντες, ἡδεῖς εὐστόμαχοι. ὁ δὲ
μαμερτῖνος ἔξω μὲν τῆς Ἰταλίας γίνεται· καὶ γινόμε-
νος ἐν Σικελίᾳ καλεῖται ἰωτάλινος. ἡδὺς δ' ἐστὶ κοῦ-
φος εὔτονος.

ὅτι παρ' Ἰνδοῖς τιμᾶται δαίμων, ὥς φησι Χάρης ὁ Μυτιληναῖος, ὃς καλεῖται Σοροάδειος· ἑρμηνεύεται δὲ ἑλλάδι φωνῇ οἰνοποιός.

49. Ὅτι Ἀντιφάνης πού ὁ χαρίεις τὰ ἐξ ἑκάστης πόλεως ἰδιώματα οὕτω καταλέγει

ἐξ Ἤλιδος μάγειρος, ἐξ Ἄργους λέβης,
φλιάσιος οἶνος, ἐκ Κορίνθου στρώματα,
ἰχθὺς Σικυῶνος, Αἰγίου δ' αὐλητρίδες,
μύρον ἐξ Ἀθηνῶν, ἐγχέλεις βοιώτιαι, e
τυρὸς σικελικός.

Ἕρμιππος δ' οὕτως

ἔσπετε νῦν μοι Μοῦσαι ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
ἐξ οὗ ναυκληρεῖ Διόνυσος ἐπ' οἴνοπα πόντον
ὅσσ' ἀγάθ' ἀνθρώποις δεῦρ' ἤγαγε νηὶ μελαίνῃ.
ἐκ μὲν Κυρήνης καυλὸν καὶ δέρμα βόειον,
ἐκ δ' Ἑλλησπόντου σκόμβρους καὶ πάντα ταρίχη,
ἐκ δ' αὖ Ἰταλίας χόνδρον καὶ πλευρὰ βόεια,
καὶ παρὰ Σιτάλκου ψώραν Λακεδαιμονίοισιν,
καὶ παρὰ Περδίκκου ψεύδη ναυσὶν πάνυ πολλαῖς.
αἱ δὲ Συράκουσαι σῦς καὶ τυρὸν παρέχουσιν. f
καὶ Κερκυραίους ὁ Ποσειδῶν ἐξολέσειεν
ναυσὶν ἐπὶ γλαφυραῖς, ὅτιὴ δίχα θυμὸν ἔχουσιν.
ταῦτα μὲν ἐντεῦθεν. ἐκ δ' Αἰγύπτου τὰ κρεμαστὰ
ἱστία καὶ βύβλους, ἀπὸ δ' αὖ Συρίας λιβανωτόν.
ἡ δὲ καλὴ Κρήτη κυπάριττον τοῖσι θεοῖσιν,
ἡ Λιβύη δ' ἐλέφαντα πολὺν παρέχει κατὰ πρᾶσιν,
ἡ Ῥόδος ἀσταφίδας τε καὶ ἰσχάδας ἡδυονείρους.
αὐτὰρ ἀπ' Εὐβοίας ἀπίους καὶ ἴφια μῆλα·
ἀνδράποδ' ἐκ Φρυγίας, ἀπὸ δ' Ἀρκαδίας ἐπικού-
ρους.
αἱ Παγασαὶ δούλους καὶ στιγματίας παρέχουσιν.
τὰς δὲ Διὸς βαλάνους καὶ ἀμύγδαλα σιγαλόεντα 28
Παφλαγόνες παρέχουσι· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα
δαιτός·
Φοινίκη καρπὸν φοίνικος καὶ σεμίδαλιν,
Καρχηδὼν δάπιδας καὶ ποικίλα προσκεφάλαια.

50. Πίνδαρος δ' ἐν τῇ εἰς Ἱέρωνα πυθικῇ ᾠδῇ

ἀπὸ Ταϋγέτοιο μὲν λάκαιναν
ἐπὶ θηρσὶ κύνα τρέφειν πυκινώτατον ἑρπετόν.
σκύριαι δ' ἐς ἄμελξιν γλάγους
αἶγες ἐξοχώταται.
ὅπλα δ' ἀπ' Ἄργεος· ἅρμα
θηβαῖον· ἀλλ' ἀπὸ τᾶς ἀγλαοκάρπου
b Σικελίας ὄχημα δαιδάλεον ματεύειν.

Κριτίας δὲ οὕτως

κόσσαβος ἐκ σικελῆς ἐστὶ χθονός, ἐκπρεπὲς ἔργον,
ὃν σκοπὸν ἐς λατάγων τόξα καθιστάμεθα.
εἶτα δ' ὄχος σικελὸς κάλλει δαπάνῃ τε κράτιστος.

. . . . .

θεσσαλικὸς δὲ θρόνος, γυίων τρυφερωτάτη ἕδρα.
εὐναίου δὲ λέχους ἔξοχα κάλλος ἔχει
Μίλητός τε Χίος τ' ἔναλος πόλις Οἰνοπίωνος.
τυρσηνὴ δὲ κρατεῖ χρυσότυπος φιάλη
c καὶ πᾶς χαλκὸς ὅτις κοσμεῖ δόμον ἔν τινι χρείᾳ.
Φοίνικες δ' εὗρον γράμματα λεξίλογα.
Θήβη δ' ἁρματόεντα δίφρον συνεπήξατο πρώτη,
φορτηγοὺς δ' ἀκάτους Κᾶρες ἁλὸς ταμίαι.
τὸν δὲ τροχοῦ γαίης τε καμίνου τ' ἔκγονον εὗρεν
κλεινότατον κέραμον, χρήσιμον οἰκονόμον,
ἡ τὸ καλὸν Μαραθῶνι καταστήσασα τροπαῖον.

καὶ ἐπαινεῖται ὄντως ὁ ἀττικὸς κέραμος. Εὔβουλος δέ φησι 'κνίδια κεράμια, σικελικὰ βατάνια, μεγαρικὰ πι-
d θάκνια.' Ἀντιφάνης δὲ 'νᾶπυ κύπριον, καὶ σκαμωνίας ὀπόν, κάρδαμον μιλήσιον, κρόμμυον σαμοθράκιον, καυλὸν ἐκ Καρχηδόνος καὶ σίλφιον, θύμον ὑμήττιον, ὀρίγανον τενέδιον.'

51. Ὅτι ὁ Περσῶν βασιλεὺς τὸν χαλυβώνιον μόνον οἶνον ἔπινεν, ὅν φησι Ποσειδώνιος κἀν Δαμασκῷ τῆς Συρίας γίνεσθαι Περσῶν αὐτόθι καταφυτευ-

σάντων τὰς ἀμπέλους. ἐν δὲ Ἴσσῃ τῇ κατὰ τὸν Ἀδρίαν νήσῳ Ἀγαθαρχίδης φησὶν οἶνον γίνεσθαι ὃν πᾶσι συγκρινόμενον καλλίω εὑρίσκεσθαι. χίου δὲ οἴ- e νου καὶ θασίου μέμνηται Ἐπίλυκος 'χῖος καὶ θάσιος ἠθημένος.' καὶ Ἀντίδοτος δὲ 'θάσιον ἔγχει.'

ὃ γὰρ ἂν λαβόν μου καταφάγῃ τὴν καρδίαν,
ὅταν πίω τοῦτ', εὐθὺς ὑγιὴς γίγνεται·
Ἀσκληπιὸς κατέβρεξε.

'οἶνος λέσβιος, ὃν αὐτὸς ἐποίησεν ὁ Μάρων μοι δοκῶ' φησὶ Κλέαρχος.

λεσβίου δὲ πώματος
οὐκ ἔστιν ἄλλος οἶνος ἡδίων πιεῖν'

φησὶν Ἄλεξις.

θασίοις οἰναρίοις καὶ λεσβίοις
τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος
καὶ νωγαλίζει.

ὁ αὐτὸς

ἡδύς γ' ὁ Βρόμιός ἐστ' ἀτέλειαν λεσβίου
ποιῶν τὸν οἶνον εἰσάγουσιν ἐνθάδε·
ὃς ἂν εἰς ἑτέραν ληφθῇ δ' ἀποστέλλων πόλιν f
κἂν κύαθον, ἱερὰν ἐγγράφω τὴν οὐσίαν.

Ἔφιππος

φιλῶ γε πράμνιον οἶνον λέσβιον.
πολλὴ δὲ λεσβία σταγὼν ἐκπίνεται [ἄγαν].

Ἀντιφάνης

ἔστιν ὄψον χρηστὸν ἐπαγωγὸν πάνυ,
οἶνός τε θάσιος καὶ μύρον καὶ στέμματα·
ἐν πλησμονῇ γὰρ Κύπρις, ἐν δὲ τοῖς κακῶς
πράττουσιν οὐκ ἔνεστιν Ἀφροδίτη βροτοῖς.

Εὔβουλος

θάσιον ἢ χῖον λαβὼν
ἢ λέσβιον γέροντα νεκταροσταγῆ.

μέμνηται δὲ οὗτος καὶ ψιθίου οἴνου

οἶνον γάρ με ψίθιον γεύσας
ἡδὺν ἄκρατον, διψῶντα λαβὼν
ὄξει παίει πρὸς τὰ στήθη.

καὶ Ἀναξανδρίδης 'χοῦς κεκραμένος ψιθίου.'

29 52. Ὅτι Ἀριστοφάνους τὰς δευτέρας Θεσμοφοριαζούσας Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος Θεσμοφοριασάσας ἐπιγράφει. ἐν ταύτῃ ὁ κωμικὸς μέμνηται πεπαρηθίου οἴνου

οἶνον δὲ πίνειν οὐκ ἐάσω πράμνιον,
οὐ χῖον, οὐχὶ θάσιον, οὐ πεπαρήθιον,
οὐδ' ἄλλον ὅστις ἐπεγερεῖ τὸν ἔμβολον.

Εὔβουλος

οὐ λευκάδιος γάρ ἐστι καὶ μιλήσιος
οἰνίσκος οὔπω πότιμος.

Ἀρχεστράτου τοῦ δειπνολόγου

b εἶθ' ὁπόταν πλήρωμα Διὸς σωτῆρος ἕλησθε,
ἤδη χρὴ γεραὸν πολιὸν σφόδρα κρᾶτα φοροῦντα
οἶνον ὑγρὰν χαίταν λευκῷ πεπυκασμένον ἄνθει
πίνειν, ἐκ Λέσβου περικύμονος ἐκγεγαῶτα.
τόν τ' ἀπὸ Φοινίκης ἱερᾶς τὸν βύβλιον αἰνῶ·
οὐ μέντοι κείνῳ γε παρεξισῶ αὐτόν. ἐὰν γὰρ
ἐξαίφνης αὐτοῦ γεύσῃ μὴ πρόσθεν ἐθισθείς,
εὐώδης μέν σοι δόξει τοῦ λεσβίου εἶναι
c μᾶλλον· ἔχει γὰρ τοῦτο χρόνου διὰ μῆκος ἄπλατον.
πινόμενος δ' ἥσσων πολλῷ. κεῖνος δὲ δοκήσει
οὐκ οἴνῳ σοι ὅμοιον ἔχειν γέρας, ἀμβροσίᾳ δέ.
εἰ δέ τινες σκώπτουσιν ἀλαζονοχαυνοφλύαροι,
ὡς ἥδιστος ἔφυ πάντων φοινίκιος οἶνος,
οὐ προσέχω τὸν νοῦν αὐτοῖς . . .
ἔστι δὲ καὶ θάσιος πίνειν γενναῖος, ἐὰν ᾖ
πολλαῖς πρεσβεύων ἐτέων περικαλλέσιν ὥραις.

οἶδα δὲ κἀξ ἄλλων πόλεων βοτρυοσταγῆ ἔρνη
εἰπεῖν αἰνῆσαί τε, καὶ οὔ με λέληθ᾽ ὀνομῆναι·
ἀλλ᾽ οὐδὲν τἄλλ᾽ ἐστὶν ἁπλῶς πρὸς λέσβιον οἶνον.
ἀλλά τινες χαίρουσιν ἐπαινοῦντες τὰ παρ᾽ αὐτοῖς. d

53. Φοινικίου δὲ οἴνου μέμνηται καὶ Ἔφιππος
κάρυα ῥόας φοίνικας ἕτερα νώγαλα,
σταμνάριά τ᾽ οἴνου μικρὰ τοῦ φοινικικοῦ.

καὶ πάλιν

φοινικίνου βῖκός τις ὑπανεῴγνυτο.

μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ξενοφῶν Ἀναβάσει. μενδαίου δὲ Κρατῖνος

νῦν δ᾽ ἢν ἴδῃ μενδαῖον ἡβῶντ᾽ ἀρτίως
οἰνίσκον, ἕπεται κἀκολουθεῖ καὶ λέγει
'οἴμ᾽ ὡς ἁπαλὸς καὶ λευκός· ἆρ᾽ οἴσει τρία;'

Ἕρμιππος δέ που ποιεῖ τὸν Διόνυσον πλειόνων μεμνημένον e

μενδαίῳ μὲν ἐνουροῦσιν [μάκαρες] θεοὶ αὐτοὶ
στρώμασιν ἐν μαλακοῖς. μάγνητα δὲ μειλιχόδωρον
καὶ θάσιον, τῷ δὴ μήλων ἐπιδέδρομεν ὀσμή,
τούτῳ ἐγὼ κρίνω πολὺ πάντων εἶναι ἀρίστῳ
τῶν ἄλλων οἴνων μετ᾽ ἀμύμονα χῖον ἄλυπον.
ἔστι δέ τις οἶνος, τὸν δὴ σαπρίαν καλέουσιν,
οὗ καὶ ἀπὸ στόματος στάμνων ὑπανοιγομενάων
ὄζει ἴων ὄζει δὲ ῥόδων ὄζει δ᾽ ὑακίνθου,
ὀσμὴ θεσπεσία κατὰ πᾶν δ᾽ ἔχει ὑψερεφὲς δῶ· f
ἀμβροσία καὶ νέκταρ ὁμοῦ τοῦτ᾽ ἐστὶ τὸ νέκταρ.
τούτου χρὴ παρέχειν πίνειν ἐν δαιτὶ θαλείῃ
τοῖσιν ἐμοῖσι φίλοις, τοῖς δ᾽ ἐχθροῖς ἐκ Πεπαρήθου.

φησὶ δὲ Φανίας ὁ Ἐρέσιος Μενδαίους τοὺς βότρυς ἐπὶ τῇ ἀμπέλῳ ῥαίνειν τῷ ἐλατηρίῳ· διὸ γίνεσθαι τὸν οἶνον μαλακόν.

54. Ὅτι Θεμιστοκλῆς ὑπὸ βασιλέως ἔλαβε δωρεὰν τὴν Λάμψακον εἰς οἶνον, Μαγνησίαν δ' εἰς ἄρτον, Μυοῦντα δ' εἰς ὄψον, Περκώτην δὲ καὶ τὴν Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἱματισμόν. ἐκέλευσε δὲ τούτῳ στολὴν φορεῖν βαρβαρικήν, ὡς καὶ Δημαράτῳ, δοὺς
30 τὰ πρότερον ὑπάρχοντα, καὶ στολὴν γάμβριον προσθείς, ἐφ' ᾧτε μηκέτι ἑλληνικὸν ἱμάτιον περιβάληται. καὶ Κῦρος δὲ ὁ μέγας Πυθάρχῳ τῷ Κυζικηνῷ φίλῳ ὄντι ἐχαρίσατο ἑπτὰ πόλεις, ὥς φησιν ὁ Βαβυλώνιος Ἀγαθοκλῆς, Πήδασον Ὀλύμπιον Ἀκαμάντιον Τίον Σκῆπτρα Ἀρτύψον Τορτύρην. ὃ δ' εἰς ὕβριν, φασί, καὶ ἄνοιαν προελθὼν τυραννεῖν ἐπεχείρησε τῆς πατρίδος στρατιὰν συναγαγών. καὶ οἱ Κυζικηνοὶ ἐξορμήσαντες ἐπ' αὐτὸν ἐβοηδρόμουν, πρόκροσσοι φερόμενοι ἐπὶ τὸν κίνδυνον. τιμᾶται δὲ παρὰ Λαμψακηνοῖς ὁ Πρία-
b πος ὁ αὐτὸς ὢν τῷ Διονύσῳ, ἐξ ἐπιθέτου καλούμενος οὕτως, ὡς θρίαμβος καὶ διθύραμβος.

ὅτι Μυτιληναῖοι τὸν παρ' αὐτοῖς γλυκὺν οἶνον πρόδρομον καλοῦσιν, ἄλλοι δὲ πρότροπον.

55. Θαυμάζεται δὲ καὶ ὁ ἰκάριος οἶνος, ὡς Ἄμφις

ἐν Θουρίοις τοὔλαιον, ἐν Γέλᾳ φακοί,
ἰκάριος οἶνος, ἰσχάδες κιμώλιαι.

γίνεται δὲ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ὁ πράμνιος. ἔστι δὲ οὗτος γένος τι οἴνου· καὶ ἔστιν οὗτος οὔτε γλυ-
c κὺς οὔτε παχύς, ἀλλ' αὐστηρὸς καὶ σκληρὸς καὶ δύναμιν ἔχων διαφέρουσαν· οἵῳ Ἀριστοφάνης οὐχ ἥδεσθαι Ἀθηναίους φησὶ λέγων τὸν Ἀθηναίων δῆμον οὔτε ποιηταῖς ἥδεσθαι σκληροῖς καὶ ἀστεμφέσιν, οὔτε πραμνίοις σκληροῖσιν οἴνοις, συνάγουσι τὰς ὀφρῦς τε καὶ τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἀνθοσμίᾳ καὶ πέπονι νεκταροσταγεῖ. εἶναι γὰρ ἐν Ἰκάρῳ φησὶ Σῆμος Πράμνον πέ-

τραν καὶ παρ' αὐτῇ ὄρος μέγα, ἀφ' οὗ τὸν πράμνιον οἶνον, ὃν καὶ φαρμακίτην τινὰς καλεῖν. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ἴκαρος πρότερον Ἰχθυόεσσα, διὰ τὸ ἐν αὐτῇ τῶν d ἰχθύων πλῆθος, ὡς καὶ Ἐχινάδες ἀπὸ τῶν ἐχίνων, καὶ Σηπιὰς ἄκρα ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν σηπιῶν, καὶ Λαγοῦσσαι νῆσοι ἀπὸ τῶν ἐν αὐταῖς λαγωῶν, καὶ ἕτεραι Φυκοῦσσαι καὶ Λοπαδοῦσσαι ἀπὸ τῶν παραπλησίων. προσαγορεύεται δέ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ἡ ἄμπελος ἡ τὸν ἰκάριον πράμνιον φέρουσα ὑπὸ τῶν ξένων μὲν ἱερά, ὑπὸ δὲ τῶν Οἰνοαίων διονυσιάς. Οἰνόη δὲ πόλις ἐν τῇ νήσῳ ἐστί. Δίδυμος δὲ πράμνιόν φησιν οἶνον ἀπὸ πραμνίας ἀμπέλου οὕτω καλουμένης, οἱ δὲ ἰδίως e τὸν μέλανα, ἔνιοι δὲ ἐν τῷ καθόλου τὸν πρὸς παραμονὴν ἐπιτήδειον, οἱονεὶ παραμένιον ὄντα, οἱ δὲ τὸν πραΰνοντα τὸ μένος, ἐπεὶ οἱ πιόντες προσηνεῖς.

56. Ἐπαινεῖ Ἄμφις καὶ τὸν ἐξ Ἀκάνθου πόλεως οἶνον λέγων

ποδαπὸς εἶ; φράσον.
B. [ὁποδαπός εἰμ';] Ἀκάνθιος. A. εἶτα, πρὸς θεῶν,
οἴνου πολίτης ὢν κρατίστου στρυφνὸς εἶ,
καὶ τοὔνομ' αὐτὸ τῆς πατρίδος ἐν τοῖς τρόποις
ἔχεις, τὰ δ' ἤθη τῶν πολιτῶν οὐκ ἔχεις;

κορινθίου οἴνου Ἄλεξις μνημονεύει ὡς σκληροῦ f

οἶνος ξενικὸς παρῆν· ὁ γὰρ κορίνθιος
βασανισμός ἐστι.

καὶ εὐβοϊκοῦ δὲ 'πολὺν πιὼν εὐβοϊκὸν οἶνον.' Ἀρχίλοχος τὸν Νάξιον τῷ νέκταρι παραβάλλει· ὃς καί πού φησιν

ἐν δορὶ μέν μοι μᾶζα μεμαγμένη, ἐν δορὶ δ' οἶνος
ἰσμαρικός. πίνω δ' ἐν δορὶ κεκλιμένος.

Στράττις δὲ τὸν σκιάθιον ἐπαινεῖ

οἶνος κοχύζει τοῖς ὁδοιπόροις πιεῖν
μέλας σκιάθιος, ἴσον ἴσῳ κεκραμένος.

31 Ἀχαιὸς δὲ τὸν βίβλινον
ἐδεξιοῦτο βιβλίνου μ' ἐκπώματι.

καλεῖται δ' οὕτως ἀπό τινος χωρίου οὕτω προσαγορευομένου. φησὶ δὲ Φιλύλλιος ὅτι 'παρέξω λέσβιον, χῖον σαπρόν, θάσιον, βίβλινον, μενδαῖον, ὥστε μηδένα κραιπαλᾶν.' Ἐπίχαρμος δὲ ἀπό τινων ὀρῶν Βιβλίνων φησὶν αὐτὸν ὠνομάσθαι. Ἀρμενίδας δὲ τῆς Θράκης φησὶν εἶναι χώραν τὴν Βιβλίαν, ἣν Ἀντισάρην καὶ Οἰσύμην προσαγορευθῆναι. ἐπιεικῶς δὲ ἡ Θράκη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδύοινος καὶ συνόλως τὰ πλη-
b σίον αὐτῆς χωρία.

νῆες δ' ἐκ Λήμνοιο παρέστασαν οἶνον ἄγουσαι.

Ἴππυς δὲ ὁ Ῥηγῖνος τὴν εἰλεὸν καλουμένην ἄμπελον βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι· ἣν Πόλλιν τὸν Ἀργεῖον, ὃς ἐβασίλευσε Συρακοσίων, πρῶτον εἰς Συρακούσας κομίσαι ἐξ Ἰταλίας. εἴη ἂν οὖν ὁ παρὰ Σικελιώταις γλυκὺς καλούμενος Πόλλιος ὁ βίβλινος οἶνος. ἐν τῷ χρησμῷ, φησίν, ὁ θεὸς ηὐτομάτισε

πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις,
c οὐδ' ἱερὰν Ὑπέραν, ὅθι κ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.

ὠνομάζετο δὲ παρὰ Τροιζηνίοις, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ αὐτῶν πολιτείᾳ, ἄμπελος ἀνθηδονιὰς καὶ ὑπεριὰς ἀπὸ Ἄνθου τινὸς καὶ Ὑπέρου, ὡς καὶ ἀλθηφιὰς ἀπὸ Ἀλθηφίου τινός, ἑνὸς τῶν Ἀλφειοῦ ἀπογόνων.

57. Ἀλκμὰν δέ που ἄπυρον οἶνον καὶ ἄνθεος ὄσδοντα φησὶ τὸν ἐκ πέντε λόφων, ὅς ἐστι τόπος Σπάρτης ἀπέχων στάδια ἑπτά· καὶ τὸν ἐκ Δενθιάδων, ἐρύματός τινος, καὶ τὸν ἐκ Καρύστου, ὅς ἐστι πλησίον Ἀρκαδίας, καὶ τὸν ἐξ Οἰνοῦντος, καὶ τὸν ἐξ

Ὀνόγλων καὶ Σταθμῶν. χωρία δὲ ταῦτα [τὰ καὶ]
πλησίον Πιτάνης. φησὶ γοῦν ʽοἶνον δ' οἰνουντιάδην d
ἢ δένθιν ἢ καρύστιον ἢ ὄνογλιν ἢ σταθμίταν.' ἄπυ-
ρον δὲ εἶπε τὸν οὐχ ἡψημένον· ἐχρῶντο γὰρ ἑφθοῖς
οἴνοις. Πολύβιος δὲ διάφορον οἶνον ἐν Καπύῃ φησὶ
γίνεσθαι τὸν ἀναδενδρίτην καλούμενον, ᾧ μηδένα
συγκρίνεσθαι. Ἀλκίφρων δ' ὁ Μαιάνδριος περὶ τὴν
Ἐφεσίαν φησὶν εἶναι ὀρείαν κώμην, τὴν πρότερον μὲν
καλουμένην Λητοῦς νῦν δὲ Λατώρειαν ἀπὸ Λατω-
ρείας Ἀμαζόνος· ἐν ᾗ γίνεσθαι τὸν πράμνιον οἶνον. e
Τιμαχίδας δὲ ὁ Ῥόδιος ὑπόχυτόν τινα οἶνον ἐν Ῥόδῳ
καλεῖ παραπλήσιον τῷ γλυκεῖ. καὶ γλύξις δ' οἶνος
καλεῖται ὁ τὸ ἕψημα ἔχων. Πολύζηλος δὲ αὐτίτην κα-
λεῖ οἶνον. Πλάτων δ' ὁ κωμικὸς καπνίαν· κάλλιστος
δ' οὗτος γίνεται ἐν Βενεβεντῷ πόλει Ἰταλίας. ἀμφίας
δ' οἶνος ὁ φαῦλος καλεῖται παρὰ Σωσικράτει. ἐχρῶντο
δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ πώματί τινι ἐξ ἀρωμάτων κατα-
σκευαζομένῳ, ὃ ἐκάλουν τρῖμμα. Θεόφραστος δὲ ἐν
τῇ περὶ φυτῶν ἱστορίᾳ φησὶν ἐν Ἡραίᾳ τῆς Ἀρκαδίας f
γίνεσθαι οἶνον ὃς τοὺς μὲν ἄνδρας πινόμενος ἐξίστησι,
τὰς δὲ γυναῖκας τεκνούσας ποιεῖ. περὶ δὲ Κερυνίαν
τῆς Ἀχαΐας ἀμπέλου τι γένος εἶναι ἀφ' ἧς τὸν οἶνον
ἐξαμβλοῦν ποιεῖν τὰς γυναῖκας τὰς ἐγκύμονας· κἂν
τῶν βοτρύων δέ, φησί, φάγωσιν, ἐξαμβλοῦσιν. ὁ δὲ
τροιζήνιος οἶνος ἀγόνους, φησί, ποιεῖ τοὺς πίνοντας.
ἐν Θάσῳ δὲ λέγει ὡς αὐτοὶ ποιοῦσιν οἰνόν τινα ὑπνω-
τικὸν καὶ ἕτερον ἀγρυπνεῖν ποιοῦντα τοὺς πίνοντας.

58. Περὶ δὲ τῆς τοῦ ἀνθοσμίου οἴνου σκευασίας
Φανίας ὁ Ἐρέσιός φησι τάδε ʽγλεύκει παραχεῖται ἐπὶ
χοῦς πεντήκοντα εἷς θαλάσσης, καὶ γίνεται ἀνθο- 32
σμίας.' καὶ πάλιν ʽἀνθοσμίας γίνεται ἐκ νέων ἀμπέ-
λων ἰσχυρότερος ἢ ἐκ παλαιῶν.' ἑξῆς τέ φησι ʽτὰς

ὀμφακώδεις συμπατήσαντες ἀπέθεντο καὶ ἀνθοσμίας ἐγένετο.' Θεόφραστος δ' ἐν Θάσῳ φησὶ τὸν ἐν τῷ πρυτανείῳ διδόμενον θαυμαστὸν εἶναι τὴν ἡδονήν· ἠρτυμένος γάρ ἐστιν. ἐμβάλλουσι γὰρ εἰς τὰ κεράμια σταῖς μέλιτι φυράσαντες, ὥστε τὴν ὀσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, τὴν δὲ γλυκύτητα ἀπὸ τοῦ σταιτὸς λαμβάνειν τὸν οἶ-
b νον. καὶ ἑξῆς δέ φησιν 'ἐάν τις κεράσῃ σκληρὸν καὶ εὔοσμον μαλακῷ καὶ ἀόσμῳ, καθάπερ τὸν ἡρακλεώτην καὶ τὸν ἐρυθραῖον, τοῦ μὲν τὴν μαλακότητα τοῦ δὲ τὴν εὐοσμίαν παρεχομένου.' μυρίνης δὲ οἶνος κεῖται παρὰ Ποσειδίππῳ

διψηρὸς ἄτοπος ὁ μυρίνης ὁ τίμιος.

καὶ ἑρμῆς δ' εἶδος πόσεως παρὰ Στράττιδι. Χαιρέας δὲ ἐν Βαβυλῶνι οἶνόν φησι γίνεσθαι τὸν καλούμενον νέκταρ.

ἦν ἄρ' ἔπος τόδ' ἀληθές, ὅτ' οὐ μόνον ὕδατος αἶσαν,
c ἀλλά τι καὶ λέσχης οἶνος ἔχειν ἐθέλει.

οὐδὲν (γὰρ) ἀπόβλητον διονύσιον οὐδὲ γίγαρτον, ὁ Κεῖός φησι ποιητής.

59. Τῶν οἴνων ὃ μὲν λευκὸς ὃ δὲ κιρρὸς ὃ δὲ μέλας. καὶ ὁ μὲν λευκὸς λεπτότατος τῇ φύσει οὐρητικὸς θερμὸς πεπτικός τε ὢν τὴν κεφαλὴν ποιεῖ διάπυρον· ἀνωφερὴς γὰρ ὁ οἶνος. ὁ δὲ μέλας ὁ μὴ γλυκάζων τροφιμώτατος στυπτικός, ὁ δὲ γλυκάζων καὶ τῶν λευκῶν καὶ τῶν κιρρῶν τροφιμώτατος. λεαίνει γὰρ κατὰ τὴν πάροδον, καὶ παχύνων τὰ ὑγρὰ μᾶλλον
d κεφαλὴν ἧττον παρενοχλεῖ. ὄντως γὰρ ἡ τοῦ γλυκέος οἴνου φύσις ἐγχρονίζει περὶ τὰ ὑποχόνδρια καὶ πτυέλου ἐστὶν ἀναγωγός, ὡς Διοκλῆς καὶ Πραξαγόρας ἱστοροῦσι. Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖός φησιν 'ὁ μέλας οἶνός ἐστι θρεπτικώτατος, ὁ δὲ λευκὸς οὐρητικώτατος

*καὶ λεπτότατος, ὁ δὲ κιῤῥὸς ξηρὸς καὶ τῶν σιτίων πε-
πτικώτερος.᾽ οἱ δ᾽ ἐπιμελέστερον τεθαλαττωμένοι
οἶνοι ἀκραίπαλοί τέ εἰσι καὶ κοιλίας λύουσιν ἐπιδά- e
κνουσί τε τὸν στόμαχον ἐμφυσήσεις τε ἐνεργάζονται
καὶ συγκατεργάζονται τὴν τροφήν. τοιοῦτος δ᾽ ἐστὶν
ὅ τε μύνδιος καὶ ὁ ἀπὸ Ἁλικαρνασσοῦ. ὁ γοῦν κυνικὸς
Μένιππος ἁλμοπότιν τὴν Μύνδον φησίν. ἱκανῶς δὲ
καὶ ὁ κῷος τεθαλάττωται. καὶ ὁ ῥόδιος δὲ ἐλάττονος
μὲν κεκοινώνηκε θαλάσσης, ὁ δὲ πολὺς αὐτοῦ ἀχρεῖός
ἐστιν. ὁ δὲ νησιώτης εἴς τε τοὺς πότους ἐστὶν εὖ πε-
φυκὼς καὶ πρὸς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν οὐκ ἀνοί-
κειος. ὁ δὲ κνίδιος αἵματος γεννητικὸς τρόφιμος κοι-
λίαν εὔλυτον κατασκευάζων, πλείων δὲ πινόμενος
ἐκλύει τὸν στόμαχον. ὁ δὲ λέσβιος στῦψιν μικροτέραν f
ἔχει καὶ μᾶλλον οὐρεῖται. χαριέστερος δ᾽ ἐστὶν ὁ χῖος,
καὶ τοῦ χίου ὁ καλούμενος ἀριούσιος. διαφοραὶ δὲ
αὐτοῦ εἰσὶ τρεῖς· ὃ μὲν γὰρ αὐστηρός ἐστιν ὃ δὲ γλυ-
κάζων, ὁ δὲ μέσος τούτων τῇ γεύσει αὐτόκρατος κα-
λεῖται. ὁ μὲν οὖν αὐστηρὸς εὔστομός ἐστι καὶ μᾶλλον
οὐρεῖται, ὁ δὲ γλυκάζων τρόφιμος πλήσμιος κοιλίας
μαλακτικός, ὁ δ᾽ αὐτόκρατος τῇ χρείᾳ μέσος ἐστί. 33
κοινῶς δ᾽ ὁ χῖος πεπτικὸς τρόφιμος αἵματος χρηστοῦ
γεννητικὸς προσηνέστατος πλήσμιος, διὰ τὸ παχὺς εἶ-
ναι τῇ δυνάμει. τῶν δ᾽ οἴνων χαριέστατος ὁ κατὰ τὴν
Ἰταλίαν ἀλβανὸς καὶ ὁ φαλερνίτης. ὁ δὲ τούτων πε-
παλαιωμένος καὶ κεχρονικὼς φαρμακώδης ὢν καροῖ
λίαν ταχέως. ὁ δὲ ἀδριανὸς καλούμενος εὔπνους εὐα-
νάδοτος ἄλυπος τὸ σύνολον. οἰνοποιητέον δὲ αὐτοὺς
πρό τινος χρόνου καὶ εἰς ἀναπεπταμένον τόπον θε-
τέον, εἰς τὸ διαπνεῦσαι τὸ παχὺ τῆς δυνάμεως αὐτῶν. b
χαριέστατος δ᾽ οἶνος εἰς παλαίωσιν ὁ κερκυραῖος. ὁ
δὲ ζακύνθιος καὶ ὁ λευκάδιος διὰ τὸ γύψον λαβεῖν καὶ*

κεφαλὴν ἀδικοῦσιν. ὁ δ' ἀπὸ Κιλικίας ἀβάτης καλού-
μενος κοιλίας μόνον ἐστὶ μαλακτικός. κῴῳ δὲ καὶ
μυνδίῳ καὶ ἁλικαρνασίῳ καὶ παντὶ τῷ ἱκανῶς τεθα-
λαττωμένῳ συνᾴδει τὰ σκληρὰ τῶν ὑδάτων, οἷα κρη-
ναῖα καὶ ὄμβρια, ἐὰν ᾖ διυλισμένα καὶ πλείονα χρόνον
καθεσταμένα. χρήσιμοι δ' εἰσὶν οὗτοι Ἀθήνησι καὶ
c Σικυῶνι· ἐν ταύταις γὰρ σκληρὰ τὰ ὕδατα. τοῖς δ'
ἀθαλάσσοις τῶν οἴνων καὶ τοῖς παρέχουσιν ἱκανωτέ-
ραν στύψιν, ἔτι δὲ τῷ χίῳ καὶ λεσβίῳ, τὰ ἀποιότατα
τῶν ὑδάτων εὐθετεῖ.

60. Ὦ γλῶσσα σιγήσασα τὸν πολὺν χρόνον,
πῶς δῆτα τλήσει πρᾶγμ' ἐπεξελθεῖν τόδε;
ἦ τῆς ἀνάγκης οὐδὲν ἐμβριθέστερον,
ὑφ' ἧς τὸ κρυφθὲν ἐκφανεῖς ἀνάκτορι,

φησὶ Σοφοκλῆς.

αὐτὸς ἐμαυτοῦ Ἰόλεώς τε καὶ Ἀλκείδης γενήσο-
d μαι. ὅτι ὁ μαρεώτης οἶνος ὁ ἀλεξανδρεωτικὸς τὴν μὲν
προσηγορίαν ἔχει ἀπὸ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κρήνης Μα-
ρείας καὶ τῆς παρ' αὐτὴν πόλεως ὁμωνύμου, ἣ πρότε-
ρον μὲν ἦν μεγίστη νῦν δὲ κώμης περιείληφε μέγεθος,
τὴν προσηγορίαν λαβοῦσα ἀπὸ Μάρωνος ἑνὸς τῶν
μετὰ Διονύσου τὰς στρατείας πεποιημένων. πολλὴ
δὲ ἡ περὶ τὴν γῆν ταύτην ἄμπελος, ἧς καὶ ἡ σταφυλὴ
πάνυ βρωθῆναι εὔστομος καὶ ὁ γινόμενος οἶνος κάλ-
λιστος· λευκός τε γὰρ καὶ ἡδὺς εὔπνους εὐανάδοτος
λεπτὸς κεφαλῆς οὐ καθικνούμενος διουρητικός. τού-
e του δὲ καλλίων ὁ ταινιωτικὸς καλούμενος. ταινία δ'
ἐστὶν ἐπιμήκης περὶ τοὺς αὐτοὺς τόπους, ἀφ' ἧς οἱ
γινόμενοι οἶνοι εἰσὶ μὲν ἠρέμα ὑπόχλωροι, ἐμφαίνον-
τές τι ἐν αὐτοῖς λιπαρόν, ὃ κατὰ τὴν τοῦ ὕδατος κρᾶ-
σιν ἀναλύεται κατὰ βραχύ, ὡς καὶ τὸ μέλι τὸ ἀττικὸν
ἀνακιρνάμενον. οὗτος ὁ ταινιωτικὸς πρὸς τῷ ἡδὺς

*εἶναι ἔχει τι καὶ ἀρωματῶδες ἠρέμα ἐπιστῦφον. ἡ δὲ
περὶ τὸν Νεῖλον ἄμπελος πλείστη μὲν αὐτή, ὅσος καὶ
ὁ ποταμός. καὶ πολλαὶ τῶν οἴνων αἱ ἰδιότητες κατά* f
*τε τὰ χρώματα καὶ τὴν προσφοράν. τούτους δ' ὑπερ-
βάλλει ὁ κατὰ Ἄντυλλαν πόλιν οὐ μακρὰν οὖσαν
Ἀλεξανδρείας, ἧς τοὺς φόρους οἱ τότε βασιλεῖς Αἰγύ-
πτιοί τε καὶ Πέρσαι ταῖς γαμεταῖς ἐδίδοσαν εἰς ζώ-
νας. ὁ δὲ κατὰ τὴν Θηβαΐδα, καὶ μάλιστα ὁ κατὰ τὴν
Κόπτον πόλιν, οὕτως ἐστὶ λεπτὸς καὶ ταχέως πεπτικὸς
ὡς καὶ τοῖς πυρεταίνουσι διδόμενος μὴ βλάπτειν.*

σαυτὴν ἐπαινεῖς ὥσπερ Ἀστυδάμας, γύναι.

ἦν δὲ τραγικὸς ποιητὴς ὁ Ἀστυδάμας. 34

61. *Ὅτι ὁ Θεόπομπος ὁ Χῖος τὴν ἄμπελον ἱστορεῖ
εὑρεθῆναι ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τὸν Ἀλφειόν· καὶ ὅτι
τῆς Ἠλείας τόπος ἐστὶν ἀπέχων ὀκτὼ στάδια, ἐν ᾧ οἱ
ἐγχώριοι κατακλείοντες τοῖς διονυσίοις χαλκοῦς λέ-
βητας τρεῖς κενοὺς παρόντων ἀποσφραγίζονται, καὶ
ὕστερον ἀνοίγοντες εὑρίσκουσιν οἴνου πεπληρωμέ-
νους. Ἑλλάνικος δέ φησιν ἐν τῇ Πλινθίνῃ πόλει Αἰ-
γύπτου πρώτῃ εὑρεθῆναι τὴν ἄμπελον. διὸ καὶ Δίων
ὁ ἐξ Ἀκαδημείας φιλοίνους φησὶ καὶ φιλοπότας τοὺς* b
*Αἰγυπτίους γενέσθαι, εὑρεθῆναί τε βοήθημα παρ'
αὐτοῖς ὥστε τοὺς διὰ πενίαν ἀποροῦντας οἴνου τὸν ἐκ
τῶν κριθῶν γενόμενον πίνειν, καὶ οὕτως ἥδεσθαι
τοὺς τοῦτον προσφερομένους ὡς καὶ ᾄδειν καὶ ὀρχεῖ-
σθαι καὶ πάντα ποιεῖν ὅσα τοὺς ἐξοίνους γινομένους.
Ἀριστοτέλης δέ φησιν ὅτι οἱ μὲν ἀπ' οἴνου μεθυσθέν-
τες ἐπὶ πρόσωπον φέρονται, οἱ δὲ τὸν κρίθινον πεπω-
κότες ἐξυπτιάζονται τὴν κεφαλήν· ὁ μὲν γὰρ οἶνος κα-
ρηβαρικός, ὁ δὲ κρίθινος καρωτικός.*

62. *Ὅτι δὲ φίλοινοι Αἰγύπτιοι σημεῖον καὶ τὸ* c
παρὰ μόνοις αὐτοῖς ὡς νόμιμον ἐν τοῖς δείπνοις πρὸ

πάντων ἐδεσμάτων κράμβας ἔσθειν ἑφθάς, ἃς μέχρι τοῦ δεῦρο παρασκευάζεσθαι. καὶ πολλοὶ εἰς τὰς κατασκευαζομένας ἀμεθύστους προσλαμβάνουσι τὸ τῆς κράμβης σπέρμα. καὶ ἐν ᾧ δ' ἂν ἀμπελῶνι κράμβαι φύωνται, ἀμαυρότερος ὁ οἶνος γίνεται. διὸ καὶ Συβαρῖται, φησὶ Τίμαιος, πρὸ τοῦ πίνειν κράμβας ἤσθιον. Ἄλεξις

ἐχθὲς ὑπέπινες, εἶτα νυνὶ κραιπαλᾷς.
d κατανύστασον· παύσει γάρ. εἶτά σοι δότω
ῥάφανόν τις ἑφθήν.

Εὔβουλος δέ πού φησι

γύναι,
ῥάφανόν με νομίσασ' εἰς ἐμέ σου τὴν κραιπάλην
μέλλεις ἀφεῖναι πᾶσαν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖς.

ὅτι δὲ τὴν κράμβην ῥάφανον ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ Ἀπολλόδωρος δηλοῖ ὁ Καρύστιος

οἶδ' ὅτι καλοῦμεν ῥάφανον, ἡμεῖς δ' οἱ ξένοι
κράμβην· γυναιξὶ διαφέρειν οἴει δὲ τί;

Ἀναξανδρίδης

ἐὰν λούσησθε νῦν
e ῥάφανόν τε πολλὴν ἐντράγητε, παύσετε
τὸ βάρος, διασκεδᾶτε τὸ προσὸν νῦν νέφος
ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Νικοχάρης

εἰς αὔριον δ' ἀντὶ ῥαφάνων ἑψήσομεν
βαλάνιον, ἵνα νῷν ἐξάγῃ τὴν κραιπάλην.

Ἄμφις

οὐκ ἔστιν, ὡς ἔοικε, φάρμακον μέθης
οὐδὲν τοιοῦτον ὡς τὸ προσπεσεῖν ἄφνω
λύπην τιν'. οὕτως ἐξελαύνει γὰρ ταχὺ
σφόδρα, λῆρον ὥστε τὰς ῥαφάνους ὄντως δοκεῖν.

περὶ δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης ἣν ἡ κράμβη ποιεῖ ἱστο-

ρεῖ καὶ Θεόφραστος, φεύγειν φάσκων καὶ ζῶσαν τὴν ἄμπελον τῆς ῥαφάνου τὴν ὀδμήν.

ΕΚ ΤΟΥ Β

Τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας προσεπιμετρεῖ τῷ ὕπνῳ. οὐκ 35
εἴων με οἱ λόγοι οὓς ἀπεμνημόνευσας, ὄντες ποικίλοι, ὕπνῳ διδόναι σχολήν. οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τοξεύειν.

ὅτι τὸν οἶνον ὁ Κολοφώνιος Νίκανδρος ὠνομάσθαι φησὶν ἀπὸ Οἰνέως

Οἰνεὺς δ' ἐν κοίλοισιν ἀποθλίψας δεπάεσσιν
οἶνον ἔκλησε.

φησὶ δὲ καὶ Μελανιππίδης ὁ Μήλιος 'ἐπώνυμον δέσποτ' οἶνον Οἰνέως.' Ἑκαταῖος δ' ὁ Μιλήσιος τὴν b
ἄμπελον ἐν Αἰτωλίᾳ λέγων εὑρεθῆναι φησὶ καὶ τάδε 'Ὀρεσθεὺς ὁ Δευκαλίωνος ἦλθεν εἰς Αἰτωλίαν ἐπὶ βασιλείᾳ, καὶ κύων αὐτῷ στέλεχος ἔτεκε· καὶ ὃς ἐκέλευσεν αὐτὸ κατορυχθῆναι, καὶ ἐξ αὐτοῦ παῖδα Φύτιον ἐκάλεσε. τούτου δ' Οἰνεὺς ἐγένετο, κληθεὶς ἀπὸ τῶν ἀμπέλων· οἱ γὰρ παλαιοὶ (φησὶν) Ἕλληνες οἴνας ἐκάλουν τὰς ἀμπέλους. Οἰνέως δ' ἐγένετο Αἰτωλός.' Πλάτων δ' ἐν Κρατύλῳ ἐτυμολογῶν τὸν οἶνον οἰόνουν αὐτόν φησιν εἶναι, διὰ τὸ οἰήσεως ἡμῶν τὸν νοῦν ἐμ- c
πιπλᾶν. ἢ τάχα ἀπὸ τῆς ὀνήσεως κέκληται· παρετυμολογῶν γὰρ Ὅμηρος τὴν φωνὴν ὧδέ πώς φησιν 'ἔπειτα δὲ καὶ αὐτὸς ὀνήσεαι, αἴ κε πίῃσθα.' καὶ γὰρ τὰ βρώματα ὀνείατα καλεῖν εἴωθεν ἀπὸ τοῦ ὀνίσκειν ἡμᾶς.

2. Οἶνόν τοι Μενέλαε θεοὶ ποίησαν ἄριστον
θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἀποσκεδάσαι μελεδῶνας,

ὁ τῶν Κυπρίων τοῦτό φησι ποιητής, ὅστις ἂν εἴη. Δίφιλος δ᾽ ὁ κωμικός φησιν

d ὦ πᾶσι τοῖς φρονοῦσι προσφιλέστατε
Διόνυσε καὶ σοφώταθ᾽, ὡς ἡδύς τις εἶ·
ὃς τὸν ταπεινὸν μέγα φρονεῖν ποιεῖς μόνος,
τὸν τὰς ὀφρῦς αἴροντα συμπείθεις γελᾶν,
τόν τ᾽ ἀσθενῆ τολμᾶν τι, τὸν δειλὸν θρασύν.

ὁ δὲ Κυθήριος Φιλόξενος λέγει ʻ εὔρρείτας οἶνος πάμφωνος.᾽ Χαιρήμων δὲ ὁ τραγῳδὸς παρασκευάζειν φησὶ τὸν οἶνον τοῖς χρωμένοις

γέλωτα σοφίαν ἀμαθίαν εὐβουλίαν.

e Ἴων δ᾽ ὁ Χῖός φησιν

ἄδαμον παῖδα ταυρωπόν, νέον οὐ νέον,
ἥδιστον πρόπολον βαρυγδούπων ἐρώτων,
οἶνον ἀερσίνοον,
ἀνθρώπων πρύτανιν.

36 Ὁ Μνησίθεος δ᾽ ἔφη τὸν οἶνον τοὺς θεοὺς
θνητοῖς καταδεῖξαι τοῖς μὲν ὀρθῶς χρωμένοις
ἀγαθὸν μέγιστον, τοῖς δ᾽ ἀτάκτως τοὔμπαλιν.
τροφήν τε γὰρ δίδωσι τοῖς εὖ χρωμένοις
ἰσχύν τε ταῖς ψυχαῖσι καὶ τοῖς σώμασιν·
εἰς τὴν ἰατρικήν τε χρησιμώτατον·
καὶ τοῖς ποτοῖς γὰρ φαρμάκοις κεράννυται
καὶ τοῖσιν ἑλκωθεῖσιν ὠφελίαν ἔχει.
ἐν ταῖς συνουσίαις τε ταῖς καθ᾽ ἡμέραν
τοῖς μὲν μέτριον πίνουσι καὶ κεκραμένον
b εὐθυμίαν· ἐὰν δ᾽ ὑπερβάλῃς, ὕβριν·
ἐὰν δ᾽ ἴσον ἴσῳ προσφέρῃ, μανίαν ποιεῖ·
ἐὰν δ᾽ ἄκρατον, παράλυσιν τῶν σωμάτων.

διὸ καὶ καλεῖσθαι τὸν Διόνυσον πανταχοῦ ἰατρόν. ἡ δὲ Πυθία εἴρηκέ τισι Διόνυσον ὑγιάτην καλεῖν.

3. Εὔβουλος δὲ ποιεῖ τὸν Διόνυσον λέγοντα

τρεῖς γὰρ μόνους κρατῆρας ἐγκεραννύω
τοῖς εὖ φρονοῦσι· τὸν μὲν ὑγιείας ἕνα,
ὃν πρῶτον ἐκπίνουσι· τὸν δὲ δεύτερον
ἔρωτος ἡδονῆς τε· τὸν τρίτον δ' ὕπνου, c
ὃν ἐκπιόντες οἱ σοφοὶ κεκλημένοι
οἴκαδε βαδίζουσ'· ὁ δὲ τέταρτος οὐκ ἔτι
ἡμέτερός ἐστ' ἀλλ' ὕβρεος· ὁ δὲ πέμπτος βοῆς·
ἕκτος δὲ κώμων· ἕβδομος δ' ὑπωπίων·
ὁ δ' ὄγδοος κλητῆρος· ὁ δ' ἔνατος χολῆς·
δέκατος δὲ μανίας, ὥστε καὶ βάλλειν ποιεῖ.
πολὺς γὰρ εἰς ἓν μικρὸν ἀγγεῖον χυθεὶς
ὑποσκελίζει ῥᾷστα τοὺς πεπωκότας.

Ἐπίχαρμος δ' ἔφη

ἐκ μὲν θυσίας θοίνα,
ἐκ δὲ θοίνας πόσις ἐγένετο. *Β.* χάριεν, ὥς γ' ἐμὶν d
δοκεῖ.
Α. ἐκ δὲ πόσιος κῶμος, ἐκ κώμου δ' ἐγένεθ' ὑανία·
ἐκ δ' ὑανίας δίκα [τε καὶ μάχα καὶ καταδίκα],
ἐκ δὲ καταδίκας πέδαι τε καὶ σφαλὸς καὶ ζαμία.

Πανύασις δ' ὁ ἐποποιὸς τὴν μὲν πρώτην πόσιν ἀπονέμει Χάρισιν Ὥραις καὶ Διονύσῳ, τὴν δὲ δευτέραν Ἀφροδίτῃ καὶ πάλιν Διονύσῳ, ὕβρει δὲ καὶ ἄτῃ τὴν τρίτην. Πανύασίς φησι

πρῶται μὲν Χάριτές τ' ἔλαχον καὶ ἐύφρονες Ὧραι
μοῖραν καὶ Διόνυσος ἐρίβρομος, οἵπερ ἔτευξαν.
τοῖς δ' ἔπι Κυπρογένεια θεὰ λάχε καὶ Διόνυσος.
ἔνθα τε κάλλιστος πότος ἀνδράσι γίγνεται οἴνου,
εἴ τις μὲν πίνοι καὶ ἀπότροπος οἴκαδ' ἀπέλθοι
δαιτὸς ἀπὸ γλυκερῆς, οὐκ ἄν ποτε πήματι κύρσαι·
ἀλλ' ὅτε τις μοίρης τριτάτης πρὸς μέτρον ἐλαύνοι
πίνων ἀβλεμέως, τότε δ' ὕβριος αἶσα καὶ ἄτης
γίγνεται ἀργαλέη, κακὰ δ' ἀνθρώποισιν ὀπάζει.

ἀλλὰ πέπον, μέτρον γὰρ ἔχεις γλυκεροῖο ποτοῖο,
στεῖχε παρὰ μνηστὴν ἄλοχον, κοίμιζε δ' ἑταίρους·
δείδια γὰρ τριτάτης μοίρης μελιηδέος οἴνου
πινομένης μή σ' ὕβρις ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἀέρσῃ,
ἐσθλοῖς δὲ ξενίοισι κακὴν ἐπιθῇσι τελευτήν.
ἀλλὰ πιθοῦ καὶ παῦε πολὺν πότον.

καὶ ἑξῆς περὶ ἀμέτρου οἴνου

ἐκ γάρ οἱ ἄτης τε καὶ ὕβριος αἶσα ὀπηδεῖ.

κατὰ γὰρ τὸν Εὐριπίδην

πληγὰς ὁ κῶμος λοίδορόν θ' ὕβριν φέρει.

ὅθεν τινὲς τὴν Διονύσου γένεσιν καὶ τὴν τῆς Ὕβρεως κατὰ ταὐτὰ γενέσθαι φασίν.

4. Ἄλεξις δέ πού φησιν ὡς

e ὁμοιότατος ἄνθρωπος οἴνῳ τὴν φύσιν
τρόπον τιν' ἐστί. καὶ γὰρ οἶνον τὸν νέον
πολλή 'στ' ἀνάγκη καὶ τὸν ἄνδρ' ἀποζέσαι
πρώτιστον ἀφυβρίσαι τ', ἀπανθήσαντα δὲ
σκληρὸν γενέσθαι, παρακμάσαντα δ' ὧν λέγω
τούτων ἁπάντων ἀπαρυθέντα τὴν ἄνω
ταύτην ἄνοιαν ἐπιπολάζουσαν, τότε
πότιμον γενέσθαι καὶ καταστῆναι πάλιν
ἡδύν θ' ἅπασι τοὐπίλοιπον διατελεῖν.

κατὰ δὲ τὸν Κυρηναῖον ποιητὴν

f οἶνός τοι πυρὶ ἶσον ἔχει μένος, εὖτ' ἂν ἐς ἄνδρας
ἔλθῃ· κυμαίνει δ' οἷα λίβυσσαν ἅλα
βορρῆς ἠὲ νότος· τὰ δὲ καὶ κεκρυμμένα φαίνει
βυσσόθεν, ἐκ δ' ἀνδρῶν πάντ' ἐτίναξε νόον.

ἀλλαχοῦ δὲ τοὐναντίον φησὶν Ἄλεξις

οὐδέν γ' ἔοικ' ἄνθρωπος οἴνῳ τὴν φύσιν·
ὃ μὲν ἀπογηράσκων ἀηδὴς γίγνεται,
οἶνον δὲ τὸν παλαιότατον σπουδάζομεν·
ὃ μὲν δάκνει γάρ, ὃ δ' ἱλαροὺς ἡμᾶς ποιεῖ.

Πανύασις δὲ λέγει

οἶνος γὰρ πυρὶ ἶσον ἐπιχθονίοισιν ὄνειαρ 37
ἐσθλὸν ἀλεξίκακον, πάσης συνοπηδὸν ἀοιδῆς.
ἐν μὲν γὰρ θαλίης ἐρατῆς μέρος ἀγλαΐης τε,
ἐν δὲ χοροιτυπίης, ἐν δ' ἱμερτῆς φιλότητος.
τῷ σε χρὴ παρὰ δαιτὶ δεδεγμένον εὔφρονι θυμῷ
πίνειν, μηδὲ βορῆς κεκορημένον ἠύτε παῖδα
ἧσθαι πλημμύροντα λελασμένον εὐφροσυνάων.

καὶ πάλιν

οἶνος δὲ θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
ἀγλαός· ᾧ πᾶσαι μὲν ἐφαρμόζουσιν ἀοιδαί, b
πάντες δ' ὀρχησμοί, πᾶσαι δ' ἐραταὶ φιλότητες.
πάσας δ' ἐκ κραδίης ἀνίας ἀνδρῶν ἀλαπάζει
πινόμενος κατὰ μέτρον, ὑπὲρ μέτρον δὲ χερείων.

5. *Τίμαιος δὲ ὁ Ταυρομενίτης ἐν Ἀκράγαντί οἰκίαν τινὰ φησὶ καλεῖσθαι τριήρη ἐξ αἰτίας τοιαύτης. νεανίσκους τινὰς ἐν αὐτῇ μεθυσκομένους ἐς τοσοῦτον ἐλθεῖν μανίας ἐκθερμανθέντας ἀπὸ τῆς μέθης ὡς νομίζειν ἐπὶ μὲν τριήρους πλεῖν, χειμάζεσθαι δὲ χαλεπῶς*
κατὰ τὴν θάλασσαν· καὶ τοσοῦτον ἔκφρονας γενέσθαι c
ὡς τὰ ἀπὸ τῆς οἰκίας πάντα σκεύη καὶ στρώματα ῥίπτειν ὡς εἰς τὴν θάλασσαν, τὴν ναῦν διὰ τὸν χειμῶνα ἀποφορτίζεσθαι δόξαν αὐτοῖς λέγειν τὸν κυβερνήτην. συναθροιζομένων οὖν πολλῶν καὶ τὰ ῥιπτόμενα διαρπαζόντων οὐδ' ὣς παύεσθαι τῆς μανίας τοὺς νεανίσκους. καὶ τῇ ἐπιούσῃ [τῶν ἡμερῶν] παραγενομένων
τῶν στρατηγῶν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐγκληθέντες οἱ νεανίσκοι d
ἔτι ναυτιῶντες ἀπεκρίναντο πυνθανομένων τῶν ἀρχόντων ὑπὸ χειμῶνος ἐνοχλούμενοι ἠναγκάσθαι ἀποφορτίσασθαι [τῇ θαλάσσῃ] τὰ περιττὰ τῶν φορτίων. θαυμαζόντων δὲ τῶν στρατηγῶν τὴν ἔκπληξιν τῶν ἀνδρῶν εἷς τῶν νεανίσκων, καίτοι δοκῶν τῶν ἄλλων

πρεσβεύειν κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐγὼ δ' (ἔφη), ἄνδρες τρίτωνες, ὑπὸ τοῦ δέους καταβαλὼν ἐμαυτὸν ὑπὸ τοὺς θαλάμους ὡς ἔνι μάλιστα κατωτάτω ἐκείμην. συγγνόντες οὖν τῇ αὐτῶν ἐκστάσει ἐπιτιμήσαντες μὴ πλείονος
e οἴνου ἐμφορεῖσθαι ἀφῆκαν. καὶ οἳ χάριν ἔχειν ὁμολογήσαντες, ἂν λιμένος (ἔφησαν) τύχωμεν ἀπαλλαγέντες τοσούτου κλύδωνος, σωτῆρας ὑμᾶς [ἐπιφανῶς] μετὰ τῶν θαλασσίων δαιμόνων ἐν τῇ πατρίδι ἱδρυσόμεθα ὡς αἰσίως ἡμῖν ἐπιφανέντας. ἐντεῦθεν ἡ οἰκία τριήρης ἐκλήθη.

6. Φιλόχορος δέ φησιν ὅτι οἱ πίνοντες οὐ μόνον ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσιν οἵτινες εἰσίν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἀνακαλύπτουσι παρρησίαν ἄγοντες. ὅθεν
f 'οἶνος καὶ ἀλήθεια' λέγεται καὶ 'ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον.' καὶ τὸ νικητήριον ἐν Διονύσου τρίπους. καὶ γὰρ ἐκ τρίποδος λέγειν φαμὲν τοὺς ἀληθεύοντας· δεῖ δὲ νοεῖν τρίποδα τοῦ Διονύσου τὸν κρατῆρα. ἦν γὰρ τὸ ἀρχαῖον δύο γένη τριπόδων, οὓς καλεῖσθαι λέβητας συνέβαινεν ἀμφοτέρους· ἐμπυριβήτης ὁ καὶ λοετροχόος. Αἰσχύλος

τὸν μὲν τρίπους ἐδέξατ' οἰκεῖος λέβης,
ἀεὶ φυλάσσων τὴν ὑπὲρ πυρὸς στάσιν.

38 ὁ δ' ἕτερος κρατὴρ καλούμενος. Ὅμηρος 'ἕπτ' ἀπύρους τρίποδας.' ἐν τούτοις δὲ τὸν οἶνον ἐκίρνων· καὶ οὗτός ἐστιν ὁ τῆς ἀληθείας [οἰκεῖος] τρίπους. διὸ Ἀπόλλωνος μὲν οἰκεῖος διὰ τὴν ἐκ μαντικῆς ἀλήθειαν, Διονύσου δὲ διὰ τὴν ἐν μέθῃ. Σῆμος δ' ὁ Δήλιός φησι 'τρίπους χαλκοῦς, οὐχ ὁ πυθικός, ἀλλ' ὃν νῦν λέβητα καλοῦσιν. οὗτοι δ' ἦσαν οἳ μὲν ἄπυροι εἰς οὓς τὸν οἶνον ἐξεκεράννυον, οἳ δὲ λοετροχόοι ἐν οἷς τὸ ὕδωρ
b ἐθέρμαινον, καὶ ἐμπυριβῆται. καὶ τούτων ἔνιοι ὠτώ-

εντες, τρίποδα δὲ τὴν ὑπόβασιν ἔχοντες τρίποδες ὠνομάζοντο.’

φησί που Ἔφιππος

οἴνου σε πλῆθος πόλλ’ ἀναγκάζει λαλεῖν.
Β. οὐκοῦν μεθύοντάς φασι τἀληθῆ λέγειν.

Ἀντιφάνης

κρύψαι, Φειδία,
ἅπαντα τἆλλα τις δύναιτ’ ἂν πλὴν δυοῖν,
οἶνόν θ’ ὑποπιὼν εἰς ἔρωτά τ’ ἐμπεσών.
ἀμφότερα μηνύει γὰρ ἀπὸ τῶν βλεμμάτων
καὶ τῶν λόγων ταῦθ’, ὥστε τοὺς ἀρνουμένους c
μάλιστα τούτους τοῦτο καταφανεῖς ποιεῖ.

7. Φιλόχορος δέ φησιν Ἀμφικτύονα τὸν Ἀθηναίων βασιλέα, μαθόντα παρὰ Διονύσου τὴν τοῦ οἴνου κρᾶσιν, πρῶτον κεράσαι. διὸ καὶ ὀρθοὺς γενέσθαι τοὺς ἀνθρώπους οὕτω πίνοντας πρότερον ὑπὸ τοῦ ἀκράτου καμπτομένους· καὶ διὰ τοῦτο ἱδρύσασθαι βωμὸν ὀρθοῦ Διονύσου ἐν τῷ τῶν ὡρῶν ἱερῷ· αὗται γὰρ καὶ τὸν τῆς ἀμπέλου καρπὸν ἐκτρέφουσι. πλησίον δ’ αὐτοῦ καὶ ταῖς νύμφαις βωμὸν ἔδειμεν, ὑπόμνημα d τοῖς χρωμένοις τῆς κράσεως ποιούμενος· καὶ γὰρ Διονύσου τροφοὶ αἱ νύμφαι λέγονται. καὶ θεσμὸν ἔθετο προσφέρεσθαι μετὰ τὰ σῖτα ἄκρατον μόνον ὅσον γεύσασθαι, δεῖγμα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη κεκραμένον ὁπόσον ἕκαστος βούλεται· προσεπιλέγειν δὲ τούτῳ τὸ τοῦ Διὸς σωτῆρος ὄνομα, διδαχῆς καὶ μνήμης ἕνεκα τῶν πινόντων, ὅτι οὕτω πίνοντες ἀσφαλῶς σωθήσονται. Πλάτων δ’ ἐν δευτέρῳ νόμων τὴν τοῦ οἴνου χρῆσίν φησιν ὑγιείας ἕνεκα ὑπάρχειν. ἀπὸ τοῦ κατὰ μέθην δὲ καταστήματος καὶ e ταύρῳ παρεικάζουσι τὸν Διόνυσον καὶ παρδάλει διὰ τὸ πρὸς βίαν τρέπεσθαι τοὺς ἐξοινωθέντας. Ἀλκαῖος

ἄλλοτα μὲν μελιαδέος, ἄλλοτα δ'
ὀξυτέρω τριβόλων ἀρυτήμενοι.

εἰσὶ δ' οἳ καὶ θυμικοὶ γίνονται· τοιοῦτος δ' ὁ ταῦρος. Εὐριπίδης

ταῦροι δ' ὑβρισταὶ κεἰς κερας θυμούμενοι.

f *διὰ δὲ τὸ μάχιμον καὶ θηριώδεις ἔνιοι γίνονται· ὅθεν καὶ τὸ παρδαλῶδες.*

8. *Καλῶς οὖν Ἀρίστων ὁ Κεῖός φησιν ἥδιστον ποτὸν εἶναι τὸν ἅμα μὲν γλυκύτητος ἅμα δ' εὐωδίας κοινωνοῦντα. διὸ καὶ τὸ καλούμενον νέκταρ κατασκευάζειν τινὰς περὶ τὸν Λυδίας Ὄλυμπον οἶνον καὶ κηρία συγκιρνάντας εἰς ταὐτὰ καὶ τὰ τῶν ἀνθῶν εὐ-*
39 *ώδη. οἶδα δ' ὅτι Ἀναξανδρίδης τὸ νέκταρ οὐ ποτὸν ἀλλὰ τροφὴν εἶναι λέγει θεῶν*

πάνυ μάττων ἐσθίω
νέκταρ διαπίνω τ' ἀμβροσίαν, καὶ τῷ Διὶ
διακονῶ, καὶ σεμνός εἰμ' ἑκάστοτε
Ἥρᾳ λαλῶν καὶ Κύπριδι παρακαθήμενος.

καὶ Ἀλκμὰν δέ φησι τὸ νέκταρ ἔδμεναι αὐτούς. καὶ Σαπφὼ δέ φησιν

ἀμβροσίας μὲν κρατὴρ ἐκέκρατο,
Ἑρμᾶς δ' ἑλὼν ἔρπιν θεοῖς ᾠνοχόησεν.

b *ὁ δ' Ὅμηρος θεῶν πῶμα τὸ νέκταρ οἶδεν. Ἴβυκος δέ φησι τὴν ἀμβροσίαν τοῦ μέλιτος κατ' ἐπίτασιν δεκαπλασίαν ἔχειν γλυκύτητα, τὸ μέλι λέγων δέκατον εἶναι μέρος τῆς ἀμβροσίας κατὰ τὴν ἡδονήν.*

9. *Οὐδεὶς φιλοπότης ἐστὶν ἄνθρωπος κακός.*
ὁ γὰρ διμάτωρ Βρόμιος οὐ χαίρει συνὼν
ἀνδράσι πονηροῖς οὐδ' ἀπαιδεύτῳ βίῳ,

φησὶν Ἄλεξις. καὶ ὅτι οἶνος φιλολόγους πάντας ποιεῖ τοὺς πλεῖον πίνοντας αὐτόν. ὁ δὲ ποιήσας τὸ εἰς Κρα-
c *τῖνον ἐπίγραμμά φησιν*

οἶνός τοι χαρίεντι πέλει ταχὺς ἵππος ἀοιδῷ·
ὕδωρ δὲ πίνων χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις.
ταῦτ᾽ ἔλεγεν, Διόνυσε, καὶ ἔπνεεν οὐχ ἑνὸς ἀσκοῦ
Κρατῖνος ἀλλὰ παντὸς ὠδώδει πίθου.
τοιγάρτοι στεφάνων δόμος ἔβρυεν, εἶχε δὲ πιττῷ
μέτωπον οἷα καὶ σὺ κεκροκωμένον.

Πολέμων φησὶν ἐν Μουνυχίᾳ ἥρωα Ἀκρατοπότην τιμᾶσθαι, παρὰ δὲ Σπαρτιάταις Μάττωνα καὶ Κεράωνα ἥρωας ὑπό τινων μαγείρων ἱδρῦσθαι ἐν τοῖς φιδιτίοις. τιμᾶται δὲ καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ Δειπνεύς, ἀπὸ τῶν d δείπνων σχὼν τὴν προσηγορίαν. ἐκ τροφῆς ξηρᾶς οὔτ᾽ ἂν σκώμματα γένοιτο οὔτ᾽ αὐτοσχέδια ποιήματα· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κόμπος οὐδὲ ψυχῆς ἀλαζονεία. καλῶς οὖν ἐν τῷ ‘πῇ ἔβαν εὐχωλαὶ ἃς ἐν Λήμνῳ ἠγοράασθε, ἔσθοντες κρέα πολλὰ καὶ πίνοντες οἴνου κρατῆρας ἐπιστεφέας’ ἐπεσημήνατο ὁ γραμματικὸς Ἀρίσταρχος περιγράφειν τὸν στίχον, ὃς ἀπὸ κρεωφαγίας αὐχεῖν ποιεῖ e τοὺς Ἕλληνας. οὐ γὰρ ἀπὸ πάσης εὐθυμίας καὶ πληρώσεως τὸ καυχᾶσθαι καὶ σκώπτειν καὶ γελοιάζειν, ἀπὸ δὲ τῆς ἀλλοιούσης τὴν γνώμην καὶ πρὸς τὸ ψευδὲς τρεπούσης, ἣ γίνεται κατὰ τὴν μέθην.

10. Διὸ Βακχυλίδης φησὶ

γλυκεῖ᾽ ἀνάγκα
σευομένα κυλίκων θάλπησι θυμόν·
Κύπριδος δ᾽ ἐλπὶς διαιθύσσει φρένας
ἀμμιγνυμένα διονυσίοισι δώροις·
ἀνδράσι δ᾽ ὑψοτάτω πέμπει μερίμνας. f
αὐτὸς μὲν πόλεων κρήδεμνα λύει,
πᾶσι δ᾽ ἀνθρώποις μοναρχήσειν δοκεῖ.
χρυσῷ δ᾽ ἐλέφαντί τε μαρμαίροισιν οἶκοι·
πυροφόροι δὲ κατ᾽ αἰγλάεντα καρπὸν
νῆες ἄγουσιν ἀπ᾽ Αἰγύπτου, μέγιστον

πλοῦτον· ὡς πίνοντος ὁρμαίνει κέαρ.

40 Σοφοκλῆς δέ φησι ‘τὸ μεθύειν πημονῆς λυτήριον.’ οἱ δ’ ἄλλοι ποιηταί φασι τὸν οἶνον ‘εὔφρονα καρπὸν ἀρούρης.’ καὶ ὁ τῶν ποιητῶν δὲ βασιλεὺς τὸν Ὀδυσσέα παράγει λέγοντα ‘ὃς δέ κ’ ἀνὴρ οἴνοιο κορεσσάμενος καὶ ἐδωδῆς πανημέριος πολεμίζῃ, θαρσαλέον νύ οἱ ἦτορ’ καὶ τὰ ἑξῆς.

11. Ὅτι Σιμωνίδης τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τίθησιν οἴνου καὶ μουσικῆς. ἀπὸ μέθης καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας εὕρεσις
b ἐν Ἰκαρίῳ τῆς Ἀττικῆς [εὑρέθη], καὶ κατ’ αὐτὸν τὸν τῆς τρύγης καιρόν. ἀφ’ οὗ δὴ καὶ τρυγῳδία τὸ πρῶτον ἐκλήθη ἡ κωμῳδία.

τὴν πανσίλυπον ἄμπελον δοῦναι βροτοῖς.
οἴνου δὲ μηκέτ’ ὄντος οὐκ ἔστιν Κύπρις
οὐδ’ ἄλλο τερπνὸν οὐδὲν ἀνθρώποις ἔτι,

Εὐριπίδης ἐν Βάκχαις φησί. καὶ Ἀστυδάμας δέ φησι

θνητοῖσι τὴν ἀκεσφόρον
λύπης ἔφηνεν οἰνομήτορ’ ἄμπελον.

c συνεχῶς μὲν (γὰρ) ἐμπιμπλάμενος ἀμελὴς γίγνεται
ἄνθρωπος, ὑποπίνων δὲ πάνυ φροντιστικός,

Ἀντιφάνης φησίν.

οὐδὲ μεθύω τὴν φρόνησιν, ἀλλὰ τοιοῦτον μόνον,
τὸ διορίζεσθαι βεβαίως τῷ στόματι τὰ γράμματα,

φησὶν Ἄλεξις. Σέλευκος δέ φησι τὸ παλαιὸν οὐκ εἶναι ἔθος οὔτ’ οἶνον ἐπὶ πλεῖον οὔτ’ ἄλλην ἡδυπάθειαν προσφέρεσθαι μὴ θεῶν ἕνεκα τοῦτο δρῶντας. διὸ καὶ θοίνας καὶ θαλίας καὶ μέθας ὠνόμαζον· τὰς μὲν ὅτι διὰ θεοὺς οἰνοῦσθαι δεῖν ὑπελάμβανον, τὰς δ’ ὅτι
d θεῶν χάριν ἠλίζοντο καὶ συνῄεσαν. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ δαῖτα θάλειαν. τὸ δὲ μεθύειν φησὶν Ἀριστοτέλης τὸ μετὰ τὸ θύειν αὐτῷ χρῆσθαι.

12. θεοῖσι μικρὰ θύοντας τέλη
τῶν βουθυτούντων ὄντας εὐσεβεστέρους,

Εὐριπίδης φησί. καὶ σημαίνει ὧδε τὸ τέλος τὴν θυσίαν. καὶ Ὅμηρος

οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα.

τελετάς τε καλοῦμεν τὰς ἔτι μείζους καὶ μετά τινος μυστικῆς παραδόσεως ἑορτὰς τῶν εἰς αὐτὰς δαπανη- e
μάτων ἕνεκα. τελεῖν γὰρ τὸ δαπανᾶν, καὶ πολυτελεῖς οἱ πολλὰ ἀναλίσκοντες καὶ εὐτελεῖς οἱ ὀλίγα. φησὶν Ἄλεξις

τοὺς εὐτυχοῦντας ἐπιφανῶς
δεῖ ζῆν φανεράν τε τὴν δόσιν τὴν τοῦ θεοῦ
ποιεῖν· ὁ γὰρ θεὸς ὁ δεδωκὼς τἀγαθὰ
τούτους μὲν ὧν πεποίηκεν οἴεται χάριν τινὰ
ἔχειν ἑαυτῷ· τοὺς ἀποκρυπτομένους δὲ καὶ
πράττειν μετρίως φάσκοντας, ἀχαρίστους ὁρῶν
ἀνελευθέρως τε ζῶντας, ἐπὶ καιροῦ τινὸς f
λαβὼν ἀφείλεθ᾽ ὅσα δεδωκὼς ἦν πάλαι.

13. Τοσαῦτα οἰνολογήσαντος ἤτοι περὶ οἴνων εἰπόντος. λαφύσσοντος οἴνων ὀνόματα. οὐ χαίρει τῷ πώματι ἐκ πρώτης ἐθισθεὶς ἀνατροφῆς ὑδροποτεῖν.

ἥδιστον δ᾽ ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ
τέρπεσθαι μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται,

Ἡσίοδος ἐν τῇ Μελαμποδείᾳ φησίν.

οὔ τινι ὑμῶν ἐπῆλθε περὶ ὕδατος εἰπεῖν τι [ἀφ᾽ ὧν καὶ ὁ οἶνος ἀφύεται], καίτοι Πινδάρου τοῦ μεγαλοφωνοτάτου ἄριστον πάντων εἶναι τὸ ὕδωρ φήσαντος. 41
Ὅμηρος μὲν οὖν ὁ θειότατος καὶ τροφιμώτατον αὐτὸ οἶδεν ἐν οἷς αἰγείρων ὑδατοτροφέων ἄλσος λέγει. ἐπαινεῖ δὲ καὶ τὸ διαυγὲς αὐτοῦ ‘κρῆναι πίσυρες ῥέον
a ὕδατι λευκῷ.’ τὸ δὲ δὴ κοῦφον καὶ πλείονος τιμῆς

ἄξιον ἱμερτὸν καλεῖ. ἱμερτὸν γοῦν φησι τὸν Τιταρήσιον, ὃς τῷ Πηνειῷ συμμίσγεται. καὶ τοῦ ῥυπτικοῦ δὲ ὕδατος μέμνηται· ὃ ἀποδεχόμενος καὶ Πραξαγόρας ὁ Κῷος καλὸν εἶναι λέγει

καλὸν ὑπεκπρορέει μάλα περ ῥυπόωντα καθῆραι.

b διαστέλλει δὲ καὶ γλυκὺ ὕδωρ ἀπὸ πλατέος, τὸν μὲν Ἑλλήσποντον εἶναι λέγων πλατύν, ὑπὲρ δὲ θατέρου φράζων ‘στήσαμεν νῆας ἀγχοῦ ὕδατος γλυκεροῖο.’

14. Οἶδε δὲ καὶ τὴν χλιαροῦ φύσιν πρὸς τὰ τραύματα. τὸν γοῦν Εὐρύπυλον τρωθέντα ἐκ τούτου καταιονᾷ· καίτοι εἰ ἐπισχεῖν ἔδει τὴν αἱμορραγίαν, τὸ ψυχρὸν ἐπιτήδειον ἦν, συστρέφον καὶ συσφίγγον. εἰς δὲ τὸ παρηγορῆσαι τὰς ὀδύνας τῷ θερμῷ ἐπαιονᾷ,
c θέλγειν δυναμένῳ. ἔστι δὲ παρ᾽ αὐτῷ τὸ λιαρὸν θερμόν. ἐναργῶς δὲ τοῦτο δείκνυσιν ἐν τῷ περὶ τῶν Σκαμάνδρου πηγῶν·

ἡ μὲν γὰρ (φησὶν) ὕδατι λιαρῷ ῥέει, ἀμφὶ δὲ καπνὸς
γίγνεται ἐξ αὐτῆς ὡσεὶ πυρὸς αἰθομένοιο.

ἆρα δὲ τοῦτο λιαρόν ἐστιν, ἀφ᾽ οὗ πυρὸς ἀτμὶς καὶ καπνὸς ἔμπυρος ἀναφέρεται; περὶ δὲ τῆς ἑτέρας πηγῆς λέγει ὡς θέρους ῥέει εἰκυῖα χαλάζῃ ἢ χιόνι ψυχρῇ ἢ
d ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ. εἰωθὼς δὲ λέγειν καὶ τοὺς νεοτρώτους θερμῷ περιρρεῖσθαι αἵματι ἐπὶ μὲν Ἀγαμέμνονός φησιν

ὄφρα οἱ αἷμ᾽ ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς·

ἐπὶ δὲ τοῦ φεύγοντος μετὰ τὸ βληθῆναι ἐλάφου μεταφράζων φησὶν ‘ὄφρ᾽ αἷμα λιαρὸν καὶ γούνατ᾽ ὀρώρῃ.’ Ἀθηναῖοι δὲ μετάκερας καλοῦσι τὸ χλιαρόν, ὡς Ἐρατοσθένης φησίν. [ὑδαρῆ φησὶ καὶ μετάκερας.]

15. Τῶν δ᾽ ἄλλων ὑδάτων τὰ μὲν ἐκ πετρῶν φερόμενα δνοφερὰ καλεῖ, ὡς ἀχρεῖα δηλονότι· τὰ δὲ

κρηναῖα καὶ διὰ πλείονος γῆς καὶ εὐκάρπου φερόμενα e τῶν ἄλλων προκρίνει, ὡς καὶ Ἡσίοδος

κρήνης ἀενάου καὶ ἀπορρύτου ἥ τ' ἀθόλωτος.

καὶ Πίνδαρος

μελιγαθὲς ἀμβρόσιον ὕδωρ
Τιλφώσσας ἀπὸ καλλικρήνου.

κρήνη δ' ἐν Βοιωτίᾳ ἡ Τιλφῶσσα· ἀφ' ἧς Ἀριστοφάνης φησὶ Τειρεσίαν πιόντα διὰ γῆρας οὐχ ὑπομείναντα τὴν ψυχρότητα ἀποθανεῖν. Θεόφραστος δέ φησιν ἐν τῷ περὶ ὑδάτων τὸ Νείλου ὕδωρ πολυγονώτατον καὶ f γλυκύτατον· διὸ καὶ λύειν τὰς κοιλίας τῶν πινόντων μῖξιν ἔχον λιτρώδη. ἐν δὲ τῷ περὶ φυτῶν ἐνιαχοῦ φησιν ὕδωρ γίνεσθαι παιδογόνον, ὡς ἐν Θεσπιαῖς· ἐν Πύρρᾳ δὲ ἄγονον. καὶ τῶν γλυκέων δέ φησιν ὑδάτων ἔνια ἄγονα ἢ οὐ πολύγονα, ὡς τὸ ἐν Φέτᾳ καὶ τὸ ἐν Πύρρᾳ. αὐχμῶν δέ ποτε γενομένων περὶ τὸν Νεῖλον 42 ἐρρύη τὸ ὕδωρ ἰῶδες καὶ πολλοὶ τῶν Αἰγυπτίων ἀπώλοντο. μεταβάλλειν τέ φησιν οὐ μόνον τὰ πικρὰ τῶν ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ ἁλυκὸν καὶ ὅλους ποταμούς, καθὰ τὸν ἐν Καρίᾳ, παρ' ᾧ Ζηνοποσειδῶνος ἱερόν ἐστιν. αἴτιον δὲ τὸ πολλοὺς κεραυνοὺς πίπτειν περὶ τὸν τόπον.

16. Ἄλλα δὲ τῶν ὑδάτων καὶ σωματώδη ἐστὶ καὶ ἔχει ὥσπερ τι βάρος ἐν ἑαυτοῖς, ὡς τὸ ἐν Τροιζῆνι. τοῦτο γὰρ καὶ τῶν γευομένων εὐθὺς ποιεῖ πλῆρες τὸ στόμα. τὰ δὲ πρὸς τοῖς περὶ Πάγγαιον μετάλλοις τοῦ b μὲν χειμῶνος τὴν κοτύλην ἄγουσαν ἔχει ἐνενήκοντα ἕξ, θέρους δὲ τεσσαράκοντα ἕξ. συστέλλει δὲ αὐτὸ καὶ πυκνοῖ μᾶλλον τὸ ψῦχος. διὸ καὶ ἐν τοῖς γνώμοσι ῥέον οὐκ ἀναδίδωσι τὰς ὥρας ἐν τῷ χειμῶνι, ἀλλὰ περιττεύει, βραδυτέρας οὔσης τῆς ἐκροῆς διὰ τὸ πάχος. καὶ ταὐτὰ περὶ Αἰγύπτου φησίν, ὅπου μαλακώτερος ὁ ἀήρ. τὸ δὲ ἁλυκὸν ὕδωρ γεωδέστερόν ἐστι καὶ πλείονος δεῖ-

ται κατεργασίας, ὡς καὶ τὸ θαλάσσιον, θερμοτέραν ἔχον τὴν φύσιν καὶ μὴ ὁμοίως πάσχον. μόνον δ' ἀτέραμνον
c τῶν ἀλυκῶν τὸ τῆς Ἀρεθούσης. χείρω δ' ἐστὶ τὰ βαρυσταθμότερα καὶ τὰ σκληρότερα καὶ τὰ ψυχρότερα διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας· δυσκατεργαστότερα γάρ ἐστι τὰ μὲν τῷ πολὺ τὸ γεῶδες ἔχειν, τὰ δὲ ψυχρότητος ὑπερβολῇ. τὰ δὲ ταχὺ θερμαινόμενα κοῦφα καὶ ὑγιεινά. ἐν Κραννῶνι δ' ἐστὶν ὕδωρ ἡσυχῇ θερμόν, ὃ διατηρεῖ κραθέντα τὸν οἶνον ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας. τὰ δ' ἐπίρρυτα καὶ ἐξ ὀχετοῦ ὡς ἐπίπαν βελτίω τῶν στασίμων, κοπτόμενά τε μαλακώτερα γίνονται. διὰ τοῦτο
d καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χιόνος δοκεῖ χρηστὰ εἶναι· καὶ γὰρ ἀνάγεται τὸ ποτιμώτερον καὶ τοῦτο κεκομμένον ἐστὶ τῷ ἀέρι· διὸ καὶ τῶν ὀμβρίων βελτίω· καὶ τὰ ἐκ κρυστάλλου δὲ διὰ τὸ κουφότερα εἶναι· σημεῖον δ', ὅτι καὶ ὁ κρύσταλλος αὐτὸς κουφότερος τοῦ ἄλλου ὕδατος. τὰ δὲ ψυχρὰ σκληρά, διότι γεωδέστερα. τὸ δὲ σωματῶδες καὶ θερμανθὲν θερμότερον καὶ ψυχθὲν ψυχρότερόν ἐστι. κατὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι ποτιμώτερα τῶν ἐν τοῖς πεδίοις· ἧττον γὰρ μέμικται τῷ γεώδει. ποιεῖ δὲ τὸ γεῶδες καὶ τὰς ἐπιχροὰς
e τῶν ὑδάτων. τὸ γοῦν τῆς ἐν Βαβυλῶνι λίμνης ἐρυθρὸν γίνεται ἐπί τινας ἡμέρας· τὸ δὲ τοῦ Βορυσθένους κατά τινας χρόνους ἰοβαφές, καίπερ ὄντος καθ' ὑπερβολὴν λεπτοῦ· σημεῖον δέ, τοῦ Ὑπάνιος ἐπάνω γίνεται διὰ κουφότητα τοῖς βορείοις.

17. Πολλαχοῦ δ' εἰσὶ κρῆναι αἱ μὲν ποτιμώτεραι καὶ οἰνωδέστεραι, ὡς ἡ περὶ Παφλαγονίαν, πρὸς ἣν φασι τοὺς ἐγχωρίους ὑποπίνειν προσιόντας, ἁλμώδεις δ' ἅμα τῷ ὀξεῖ ἐν Σικανοῖς τῆς Σικελίας. ἐν τῇ Καρ-
f χηδονίων δὲ ἐπικρατείᾳ κρήνη ἐστὶν ᾗ τὸ ἐφιστάμενον ἐλαίῳ ἐστὶν ὅμοιον, μελάντερον τὴν χρόαν· ὃ ἀπο-

σφαιροῦντες χρῶνται πρὸς τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη. καὶ παρ' ἄλλοις δ' εἰσὶ λίπος ἔχουσαι τοιοῦτον ὡς ἡ ἐν Ἀσίᾳ, ὑπὲρ ἧς Ἀλέξανδρος ἐπέστειλεν ὡς ἐλαίου κρήνην εὑρηκώς. καὶ τῶν θερμῶν δ' ἐκ φύσεως ὑδάτων ἔνια γλυκέα ἐστίν, ὡς τὰ ἐν Αἰγαῖς τῆς Κιλικίας καὶ 43
περὶ Παγασάς, τά τ' ἐν τῇ τρωικῇ Λαρίσῃ, καὶ περὶ Μαγνησίαν καὶ ἐν Μήλῳ καὶ Λιπάρᾳ· ἐν δὲ Προύσῃ τῇ πρὸς τὸν μύσιον Ὄλυμπον τὰ βασιλικὰ καλούμενα. τὰ δ' ἐν Ἀσίᾳ περὶ Τράλλεις καὶ τὸν Χαρακωμήτην ποταμόν, ἔτι δὲ Νῦσαν πόλιν, οὕτως ἐστὶ λιπαρὰ ὡς μὴ δεῖσθαι τοὺς ἐναπολουμένους ἐλαίου. τοιαῦτα καὶ τὰ ἐν Δασκύλου κώμῃ. τὰ δ' ἐν Καρούροις κατάξηρα καὶ σφόδρα θερμά· τὰ δὲ περὶ Μηνὸς κώμην, ἥ ἐστι Φρυγίας, τραχύτερά ἐστι καὶ λιτρωδέστερα, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ καλουμένῃ Λέοντος κώμῃ τῆς Φρυγίας. τὰ δὲ b
περὶ Δορύλαιον καὶ πινόμενά ἐστιν ἥδιστα· τὰ γὰρ περὶ Βαΐας ἢ Βαΐου λιμένα τῆς Ἰταλίας παντελῶς ἄποτα.

18. Σταθμήσας τὸ ἀπὸ τῆς ἐν Κορίνθῳ Πειρήνης καλουμένης ὕδωρ κουφότερον πάντων εὗρον τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα. οὐ γὰρ Ἀντιφάνει τῷ κωμικῷ πεπίστευκα λέγοντι κατὰ πολλὰ τὴν Ἀττικὴν διαφέρουσαν τῶν ἄλλων καὶ ὕδωρ κάλλιστον ἔχειν. φησὶ γὰρ

οἷα δ' ἡ χώρα φέρει
διαφέροντα τῆς ἁπάσης, Ἱππόνικ', οἰκουμένης,
τὸ μέλι τοὺς ἄρτους τὰ σῦκα. Β. σῦκα μὲν νὴ τὸν Δία c
πάνυ φέρει. Α. βοσκήματ' ἔρια μύρτα θύμα πυροὺς ὕδωρ,
ὥστε καὶ γνοίην ἂν εὐθὺς ἀττικὸν πίνων ὕδωρ.

τὸ ὕδωρ ποταμοῦ σῶμά φησί που Εὔβουλος ὁ κωμῳδιοποιὸς εἰρηκέναι Χαιρήμονα τὸν τραγικόν·

ἐπεὶ δὲ σηκῶν περιβολὰς ἠμείψαμεν

ὕδωρ τε ποταμοῦ σῶμα διεπεράσαμεν.

καὶ ἡμῶν δὲ πᾶσα δύναμις ἐξ ὑδάτων ἄρδεται. ἐν
Τήνῳ κρήνη ἐστὶν ἧς τῷ ὕδατι οἶνος οὐ μίγνυται.
Ἡρόδοτος δὲ ἐν τετάρτῃ τὸν Ὕπανίν φησιν ἀπὸ μὲν
τῶν πηγῶν φερόμενον ἐπὶ πέντε ἡμέρας βραχὺν εἶναι
d καὶ γλυκύν, μετὰ δὲ ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν πλόον
πικρὸν γίνεσθαι, ἐκδιδούσης εἰς αὐτὸν κρήνης τινὸς
πικρᾶς. Θεόπομπος δέ φησι περὶ τὸν Ἐριγῶνα ποταμὸν
ὀξὺ εἶναι ὕδωρ καὶ τοὺς πίνοντας αὐτὸ μεθύσκεσθαι
καθὰ καὶ τοὺς τὸν οἶνον.

19. Ἀριστόβουλος δ' ὁ Κασανδρεύς φησιν ἐν Μιλήτῳ
κρήνην εἶναι Ἀχίλλειον καλουμένην, ἧς τὸ μὲν
ῥεῦμα εἶναι γλυκύτατον, τὸ δ' ἐφεστηκὸς ἁλμυρόν·
ἀφ' ἧς οἱ Μιλήσιοι περιρράνασθαί φασι τὸν ἥρωα,
ὅτε ἀπέκτεινε Τράμβηλον τὸν τῶν Λελέγων βασιλέα.
e φασὶ δὲ καὶ ὅτι τὸ περὶ Καππαδοκίαν ὕδωρ πολύ τε
ὂν καὶ κάλλιστον οὐ σήπεται ἀπόρρυσιν οὐκ ἔχον, πλὴν
εἰ μὴ ὑπὸ γῆν ῥέοι. Πτολεμαῖος δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν
ἑβδόμῳ ὑπομνημάτων ἐπὶ Κορίνθου προάγουσί φησιν
ἡμῖν διὰ τῆς Κοντοπορίας καλουμένης κατὰ τὴν ἀκρώρειαν
προσβαίνουσιν εἶναι κρήνην νᾶμα ἀνιεῖσαν χιόνος
ψυχρότερον· ἐξ ἧς πολλοὺς μὴ πίνειν ἀποπαγήσεσθαι
προσδοκῶντας, αὐτὸς δὲ λέγει πεπωκέναι.
f Φύλαρχος δέ φησιν ἐν Κλείτορι εἶναι κρήνην ἀφ' ἧς
τοὺς πιόντας οὐκ ἀνέχεσθαι τὴν τοῦ οἴνου ὀδμήν.
Κλέαρχός φησι τὸ μὲν ὕδωρ ὥσπερ καὶ τὸ γάλα λευκὸν
λέγεσθαι, οἶνον δὲ καθάπερ καὶ τὸ νέκταρ ἐρυθρόν,
μέλι δὲ καὶ ἔλαιον χλωρόν, τὸ δ' ἐκ τῶν μύρων
θλιβόμενον μέλαν. Εὔβουλος εὑρετικούς φησι τὸ ὕδωρ
ποιεῖν τοὺς πίνοντας αὐτὸ μόνον,

τὸν δ' οἶνον ἡμῶν τῷ φρονεῖν ἐπισκοτεῖν.

τὰ αὐτὰ δ' ἰαμβεῖα καὶ Ὠφελίων φησί.

20. *Τοιαῦτα ὥσπερ οἱ ῥήτορες πρὸς ὕδωρ εἰπὼν καὶ βραχὺ ἀναπαυσάμενος αὖθις ἔφη, Ἄμφις ὁ κωμι-* 44
κός πού φησιν

ἐνῆν ἄρ', ὡς ἔοικε, κἀν οἴνῳ λόγος·
ἔνιοι δ' ὕδωρ πίνοντες εἴσ' ἀβέλτεροι.

Ἀντιφάνης δὲ

οἴνῳ [δὲ δεῖ] τὸν οἶνον ἐξελαύνειν,
σάλπιγγι τὴν σάλπιγγα, τῷ κήρυκι τὸν βοῶντα,
κόπῳ κόπον, ψόφῳ ψόφον, τριωβόλῳ δὲ πόρνην,
αὐθαδίαν αὐθαδίᾳ, Καλλίστρατον μαγείρῳ,
στάσιν στάσει, μάχῃ μάχην, ὑπωπίοις δὲ πύκτην,
πόνῳ πόνον, δίκῃ δίκην, γυναικὶ τὴν γυναῖκα. b

ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἔταττον οἱ παλαιοὶ τὸ ἄκρατον. Σώφρων· ὕδωρ ἄκρατον ἐς τὰν κύλικα.

21. *Ὅτι Φύλαρχός φησι Θεόδωρον τὸν Λαρισαῖον ὑδροπότην γενέσθαι τὸν ἀλλοτρίως ἀεί ποτε πρὸς Ἀντίγονον ἐσχηκότα τὸν βασιλέα. φησὶ δὲ καὶ τοὺς Ἴβηρας πάντας ὑδροποτεῖν, καίτοι πλουσιωτάτους ἀνθρώπων ὄντας. μονοσιτεῖν τε αὐτοὺς ἀεὶ λέγει διὰ μικρολογίαν ἐσθῆτάς τε φορεῖν πολυτελεστάτας. Ἀριστοτέλης* c
δ' ἢ Θεόφραστος Φιλῖνόν τινα ἱστορεῖ μήτε ποτῷ χρήσασθαί ποτε μήτε ἐδέσματι ἄλλῳ ἢ μόνῳ γάλακτι πάντα τὸν βίον. Πύθερμος δὲ ἐν τοῖς Πειραιῶς τυραννεύουσι καταγράφει καὶ Γλαύκωνα ὑδροπότην. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς Ἀγχίμολον καὶ Μόσχον φησὶ τοὺς ἐν Ἤλιδι σοφιστεύσαντας ὑδροποτῆσαι πάντα τὸν βίον, καὶ μόνα σῦκα προσφερομένους οὐδενὸς ἧττον διακεῖσθαι σώμασιν ἐρρωμένους· τὸν δ' ἱδρῶτα αὐτῶν δυσώδη οὕτως ἔχειν ὡς πάντας αὐτοὺς ἐκκλίνειν ἐν τοῖς βαλανείοις. Μᾶτρις δ' ὁ Θηβαῖος ὃν ἐβίω χρόνον οὐδὲν ἐσιτεῖτο ἢ μυρρίνης ὀλίγον, οἴνου δὲ καὶ d
τῶν ἄλλων πάντων ἀπείχετο, πλὴν ὕδατος. ὑδροπότης

δ' ἦν καὶ Λάμπρος ὁ μουσικός· περὶ οὗ Φρύνιχός φησι

> *λάρους θρηνεῖν, ἐν οἷσι Λάμπρος ἐναπέθνησκεν,*
> *ἄνθρωπος ὢν ὑδατοπότης, μινυρὸς ὑπερσοφιστής,*
> *μουσῶν σκελετός, ἀηδόνων ἠπίαλος, ὕμνος ᾅδου.*

Μάχων δ' ὁ κωμικὸς ὑδροπότου Μοσχίωνος μέμνηται.

22. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησὶν ὅτι ἁλμυράς τινες προσφερόμενοι τροφὰς ἄδιψοι διέμει-
e *ναν· ὧν ἦν Ἀρχωνίδης ὁ Ἀργεῖος. Μάγων δὲ ὁ Καρχηδόνιος τρὶς τὴν ἄνυδρον διῆλθεν ἄλφιτα ξηρὰ σιτούμενος καὶ μὴ πίνων. Πολέμων δ' ὁ ἀκαδημαϊκὸς ἀρξάμενος ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν ὑδροπότησε μέχρι θανάτου, ὡς ἔφη Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος. Διοκλῆ τε τὸν Πεπαρήθιόν φησι Δημήτριος ὁ Σκήψιος μέχρι τέλους ψυχρὸν ὕδωρ πεπωκέναι. αὐτὸς δὲ περὶ αὐτοῦ μάρτυς ἀξιόχρεως Δημοσθένης ὁ ῥήτωρ φάσκων χρόνον τινὰ ὕδωρ μόνον πεπωκέναι. καὶ Πυθέας γοῦν*
f *φησιν 'ἀλλὰ τοὺς νῦν δημαγωγοὺς ὁρᾶτε, Δημοσθένη καὶ Δημάδην, ὡς ἐναντίως τοῖς βίοις διάκεινται. ὃ μὲν γὰρ ὑδροποτῶν καὶ μεριμνῶν τὰς νύκτας, ὥς φασιν, ὃ δὲ πορνοβοσκῶν καὶ μεθυσκόμενος κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην προγάστωρ ἡμῖν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀνακυκλεῖται.' Εὐφορίων δὲ ὁ Χαλκιδεὺς οὕτω που γράφει 'Λασύρτας Λασιώνιος οὐδὲ προσεδεῖτο ποτοῦ καθάπερ οἱ ἄλλοι, οὖρον δὲ προΐετο καθάπερ πάντες ἄνθρωποι. καὶ πολλοὶ διὰ φιλοτιμίαν ἐπεχείρησαν παρατηρῆσαι, καὶ ἀπέστησαν πρὸ τοῦ εὑρεῖν*
45 *τὸ πραττόμενον. θέρους γὰρ ὥρᾳ καὶ τριακονθήμερον προσεδρεύοντες, καὶ οὐδενὸς μὲν ὁρῶντες ἀπεχόμενον ἁλμυροῦ τὴν κύστιν δ' αὐτοῦ ἔχοντα, συνεπείσθησαν ἀληθεύειν. ἐχρῆτο δὲ καὶ τῷ ποτῷ, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον οὐ προσεδεῖτο τούτου.'*

μεταλλάξαι διάφορα βρώματα
ἔσθ' ἡδὺ (φησὶν Ἀντιφάνης), καὶ τῶν πολλάκις
θρυλουμένων
διάμεστον ὄντα τὸ παραγεύσασθαί τινος
καινοῦ παρέσχε διπλασίαν τὴν ἡδονήν.

23. Ὁ Περσῶν βασιλεύς, ὥς φησιν ἐν τῇ πρώτῃ Ἡρόδοτος, ὕδωρ ἀπὸ τοῦ Χοάσπεω πιεῖν ἄγεται τοῦ b παρὰ Σοῦσα ῥέοντος· τοῦ μόνου πίνει ὁ βασιλεύς. τοῦ δὲ τοιούτου ὕδατος ἀπεψημένου πολλαὶ κάρτα ἅμαξαι τετράκυκλοι ἡμιόνειαι κομίζουσαι ἐν ἀγγείοις ἀργυρέοισιν ἕπονταί οἱ. Κτησίας δὲ ὁ Κνίδιος καὶ ἱστορεῖ ὅπως ἕψεται τὸ βασιλικὸν τοῦτο ὕδωρ καὶ ὅπως ἐναποτιθέμενον τοῖς ἀγγείοις συμφέρεται τῷ βασιλεῖ, λέγων αὐτὸ καὶ ἐλαφρότατον καὶ ἥδιστον εἶναι. καὶ ὁ τῆς Αἰγύπτου δὲ βασιλεὺς δεύτερος, ὁ Φιλάδελφος ἐπίκλην, ἐκδοὺς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα c Βερενίκην Ἀντιόχῳ τῷ Συρίας βασιλεῖ ἐν ἐπιμελείᾳ εἶχε πέμπειν αὐτῇ τὸ ἀπὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ, ἵνα μόνου τούτου τοῦ ποταμοῦ ἡ παῖς πίνῃ, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος. Ἡλιόδωρος δέ φησι τὸν ἐπιφανῆ Ἀντίοχον, ὃν διὰ τὰς πράξεις Πολύβιος ἐπιμανῆ καλεῖ, τὴν κρήνην τὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ κεράσαι οἴνῳ· καθάπερ καὶ τὸν Φρύγα Μίδαν φησὶ Θεόπομπος, ὅτε ἑλεῖν τὸν Σειληνὸν ὑπὸ μέθης ἠθέλησεν. ἔστι δὲ ἡ κρήνη, ὥς φησι Βίων, μέση Μαίδων καὶ Παιόνων, Ἴννα καλουμένη. Στάφυλος δέ φησι τὴν τοῦ οἴνου πρὸς τὸ ὕδωρ κρᾶσιν Μελάμποδα πρῶτον εὑρεῖν. φησὶ δὲ καὶ πεπτικώτε- d ρον τοῦ οἴνου τὸ ὕδωρ Πλειστόνικος.

24. Ὅτι τοῖς προπίνουσιν ἐπιτεταμένως οὐκ οἰκείως διατίθεται ὁ στόμαχος, ἀλλὰ μᾶλλον κακοῦται, καὶ πολλάκις φθορὰν τῶν ληφθέντων παρασκευάζει. δεῖ οὖν τὸν ὑγείας ἀντιποιούμενον καὶ συμμέτροις

γυμνασίοις χρᾶσθαι, διὰ τοὺς πολλοὺς ἱδρῶτας, καὶ λουτροῖς, ὡς διᾶναί τε τὸ σῶμα καὶ μαλαχθῆναι· μετὰ δὲ ταῦτα προπίνειν ὕδωρ ὡς χρηστότατον, ἐν μὲν χειμῶνι καὶ ἔαρι θερμὸν ὡς μάλιστα, ἐν δὲ τῷ θέρει ψυ-
e χρόν, ὡς μὴ προεκλύειν τὸν στόμαχον· προπίνειν δὲ σύμμετρον τῷ πλήθει, χάριν τοῦ προαναληφθῆναι τοῦτο εἰς τὴν ἕξιν καὶ μὴ ἀκέραιον ἀναδίδοσθαι τὴν ἀπὸ τοῦ οἴνου δύναμιν, μηδὲ τοῖς πέρασι τῶν ἀγγείων προσπίπτουσαν ἐπιδάκνειν. ἐὰν δέ τις ἡμῶν τοῦτο δυσκόλως ποιῇ, γλυκὺν ὑδαρῆ θερμὸν προλαμβανέτω, μάλιστα δὲ τὸν καλούμενον πρότροπον, τὸν γλυκὺν λέσβιον, ὄντα εὐστόμαχον. καὶ ὁ γλυκάζων δ' οἶνος οὐ βαρύνει τὴν κεφαλήν, ὡς Ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ διαίτης φησίν, ὃ τινὲς μὲν ἐπιγράφουσι περὶ ὀξέων
f νοσημάτων, οἳ δὲ περὶ πτισάνης, ἄλλοι δὲ πρὸς τὰς κνιδίας γνώμας. λέγει δὲ 'ὁ γλυκὺς ἧσσόν ἐστι καρηβαρικὸς τοῦ οἰνώδεος καὶ ἧσσον φρενῶν ἁπτόμενος καὶ διαχωρητικώτερος τοῦ ἑτέρου κατ' ἔντερον.' οὐ δεῖ δὲ προπίνειν καθὰ τοὺς Καρμανοὺς φησὶ Ποσειδώνιος· τούτους γὰρ φιλοφρονουμένους ἐν τοῖς συμποσίοις λύειν τὰς ἐπὶ τῷ προσώπῳ φλέβας καὶ τὸ καταρρέον αἷμα μιγνύντας τῷ πώματι προσφέρεσθαι, τέλος φιλίας νομίζοντας τὸ γεύεσθαι τοῦ ἀλλήλων αἵ-
46 ματος. μετὰ δὲ τὴν προσφορὰν ταύτην συγχρίεσθαι τὴν κεφαλὴν μύρῳ, μάλιστα μὲν ῥοδίνῳ, εἰ δὲ μή, μηλίνῳ, εἰς τὸ ἀποκρούεσθαί τι ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ μὴ βλάπτεσθαι ἀπὸ τῆς τῶν οἴνων ἀναθυμιάσεως· εἰ δὲ μή, ἰρίνῳ ἢ ναρδίνῳ. οὐ κακῶς οὖν Ἄλεξίς φησιν

μύροις
ὑπαλείφεται τὰς ῥῖνας· ὑγιείας μέρος
μέγιστον ὀσμὰς ἐγκεφάλῳ χρηστὰς ποιεῖν.

25. Ἐκκλίνειν δὲ δεῖ τὰ πάχη τῶν μύρων, ὕδωρ

τε πίνειν τὸ κατὰ πρόσοψιν λευκὸν καὶ διαυγές, ὃ δὴ καὶ κατὰ τὸν σταθμόν ἐστι κοῦφον καὶ οὐδὲν ἐν αὑτῷ b γεῶδες ἔχει. τὸ δὲ συμμέτρως θερμαινόμενον καὶ ψυχόμενον ὕδωρ χρηστόν ἐστι καὶ εἰς χάλκεον ἢ ἀργύρεον ἄγγος ἐγχεόμενον οὐ ποιεῖ τὸ ἰῶδες. φησὶ δὲ καὶ Ἱπποκράτης ‘ὕδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον καὶ ψυχόμενον ἀεὶ κουφότερον.’ μοχθηρὰ δ᾽ ἐστὶ τὰ βραδέως τὰ ὄσπρια τήκοντα. τοιαῦτα δὲ τὰ νιτρώδη καὶ ἁλμυρά. ἐν δὲ τῷ περὶ ὑδάτων Ἱπποκράτης καλεῖ τὸ χρηστὸν ὕδωρ πότιμον. τὰ δὲ τῶν ὑδάτων στάσιμα χαλεπά, ὡς τὰ λιμναῖα καὶ τὰ ἑλώδη. ἔστι δὲ καὶ τῶν c κρηναίων τὰ πλεῖστα σκληρότερα. Ἐρασίστρατος δέ φησιν ὥς δοκιμάζουσί τινες τὰ ὕδατα σταθμῷ ἀνεξετάστως. ἰδοὺ γὰρ τοῦ ἐξ Ἀμφιαράου ὕδατος καὶ τοῦ ἐξ Ἐρετρίας συμβαλλομένων, τοῦ μὲν φαύλου τοῦ δὲ χρηστοῦ ὄντος, οὐδ᾽ ἥτις ἐστὶ διαφορὰ κατὰ τὸν σταθμόν. Ἱπποκράτης δ᾽ ἐν τῷ περὶ τόπων ἄριστά φησιν εἶναι τῶν ὑδάτων ὅσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥεῖ καὶ ἐκ λόφων ξηρῶν. ταῦτα γὰρ λευκὰ καὶ γλυκέα καὶ τὸν οἶνον ὀλίγον φέρειν οἷά τέ ἐστι, τόν τε χειμῶνα θερμαίνεται, καὶ τὸ θέρος ψυχρά ἐστιν. ἐπαινεῖ δὲ μά- d λιστα ὧν τὰ ῥεύματα πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου ἔρρωγε, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς θερινάς. ἀνάγκη γὰρ λαμπρὰ εἶναι καὶ εὐώδη καὶ κοῦφα. Διοκλῆς δέ φησι τὸ ὕδωρ πεπτικὸν εἶναι καὶ ἄφυσον ψυκτικόν τε μετρίως ὀξυδερκές τε καὶ ἥκιστα καρηβαρικὸν κινητικόν τε ψυχῆς καὶ σώματος. Πραξαγόρας τε ταὐτά φησιν. ἐπαινεῖ δὲ τὸ ὄμβριον. Εὐήνωρ δὲ τὰ λακκαῖα· χρηστόν τε εἶναι φάσκει τὸ ἐξ Ἀμφιαράου συμβαλλόμενον τῷ ἐν Ἐρετρίᾳ.

26. Ὅτι δὲ τὸ ὕδωρ ὁμολογουμένως ἐστὶ τρόφιμον δῆλον ἐκ τοῦ τρέφεσθαί τινα ἐξ αὐτοῦ μόνου τῶν e ζῴων, ὥσπερ τοὺς τέττιγας. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων

ὑγρῶν ἐστι τρόφιμα, οἷον γάλα πτισάνη οἶνος. τὰ γοῦν ὑποτίτθια γάλακτι διοικεῖται. καὶ πολλὰ δὲ ἔθνη γαλακτοποτοῦντα ζῇ. Δημόκριτον δὲ τὸν Ἀβδηρίτην λόγος ἔχει διὰ γῆρας ἐξάξαι αὑτὸν διεγνωκότα τοῦ ζῆν, καὶ ὑφαιροῦντα τῆς τροφῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπεὶ αἱ τῶν θεσμοφορίων ἡμέραι ἐνέστησαν, δεηθεισῶν τῶν οἰκείων γυναικῶν μὴ ἀποθανεῖν κατὰ
f τὴν πανήγυριν, ὅπως ἑορτάσωσι, πεισθῆναι κελεύσαντα μέλιτος ἀγγεῖον αὑτῷ πλησίον παρατεθῆναι, καὶ διαζῆσαι ἡμέρας ἱκανὰς τὸν ἄνδρα τῇ ἀπὸ τοῦ μέλιτος ἀναφορᾷ μόνῃ χρώμενον, καὶ μετὰ τὰς ἡμέρας βασταχθέντος τοῦ μέλιτος ἀποθανεῖν. ἔχαιρε δὲ ὁ Δημόκριτος ἀεὶ τῷ μέλιτι· καὶ πρὸς τὸν πυθόμενον πῶς ἂν ὑγιῶς τις διάγοι ἔφη, εἰ τὰ μὲν ἐντὸς μέλιτι βρέχοι τὰ δ' ἐκτὸς ἐλαίῳ. καὶ τῶν πυθαγορικῶν δὲ
47 τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστῳ λέγων ἀνόσους διατελεῖν. Λύκος δὲ πολυχρονίους φησὶν εἶναι τοὺς Κυρνίους (οἰκοῦσι δ' οὗτοι περὶ Σαρδόνα) διὰ τὸ μέλιτι ἀεὶ χρῆσθαι· πλεῖστον δὲ τοῦτο γίνεται παρ' αὐτοῖς.

27. Ὅρα τὸ ἀνατιθεμένων πάντων τὴν ζήτησιν ἤτοι ἀναβαλλομένων.

ὅτι τὸ ἄνηστις ὁ νῆστις πλεονασμῷ τοῦ α, ὡς στάχυς ἄσταχυς, παρὰ Κρατίνῳ κεῖται

οὐ γάρ τοι σύ γε πρῶτος [ἄκλητος] φοιτᾷς ἐπὶ
δεῖπνον ἄνηστις.

b τὸ δὲ ὀξύπεινος παρὰ Διφίλῳ

τέρπομαι γυμνοὺς ὁρῶν
τοὺς ὀξυπείνους καὶ πρὸ τῶν καιρῶν ἀεὶ
πάντ' εἰδέναι σπεύδοντας.

καὶ Ἀντιφάνης

ἓν νόσημα τοῦτ᾽ ἔχει·
ἀεὶ γὰρ ὀξύπεινός ἐστι. Β. Θετταλὸν
λέγεις κομιδῇ τὸν ἄνδρα.

καὶ Εὔβουλος

Ζῆθον μὲν ἐλθόνθ᾽ ἁγνὸν ἐς Θήβης πέδον
οἰκεῖν κελεύω· καὶ γὰρ ἀξιωτέρους
πωλοῦσιν, ὡς ἔοικε, τοὺς ἄρτους ἐκεῖ, c
σὺ δ᾽ ὀξύπεινος· τὸν δὲ μουσικώτατον
κλεινὰς Ἀθήνας ἐκπερᾶν Ἀμφίονα,
οὗ ῥᾷστ᾽ ἀεὶ πεινῶσι Κεκροπιδῶν κόροι
κάπτοντες αὔρας ἐλπίδας σιτούμενοι.

28. Ὁ δὲ μονοσιτῶν κεῖται παρ᾽ Ἀλέξιδι
ἐπὰν ἰδιώτην ἄνδρα μονοσιτοῦντ᾽ ἴδῃς,
ἢ μὴ ποθοῦντ᾽ ᾠδὰς ποιητὴν καὶ μέλη,
τὸν μὲν ἰδιώτην τοῦ βίου τὸν ἥμισυν
ἀπολωλεκέναι νόμιζε, τὸν δὲ τῆς τέχνης
τὴν ἡμίσειαν· ζῶσι δ᾽ ἀμφότεροι μόλις. d

Πλάτων ‘οὐ μονοσιτῶν ἑκάστοτε, ἀλλὰ κἀνίοτε δειπνῶν δὶς τῆς ἡμέρας.’

ὅτι νωγαλεύματα ἐκάλουν τὰ ἡδέα βρώματα.

Ἀραρὼς

τὰ κομψὰ μὲν δὴ ταῦτα νωγαλεύματα.

Ἄλεξις

θασίοις οἰναρίοις . .
τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν ὑποβρέχει μέρος
καὶ νωγαλίζει.

Ἀντιφάνης

βότρυς ῥόας φοίνικας, ἕτερα νώγαλα.

ἀπόσιτον δ᾽ εἴρηκε Φιλωνίδης. αὐτόσιτον δὲ Κρώβυ- e
λος ‘παράσιτον αὐτόσιτον.’ ἀναρίστητον δ᾽ εἶπεν Εὔπολις. ἀναγκόσιτον δὲ Κράτης. καὶ Νικόστρατος δὲ

μειράκιον δὲ κατὰ τύχην

ὑποσκαφιόκαρτόν τι κεχλαμυδωμένον
κατάγεις ἀναγκόσιτον.

ἀριστόδειπνον δ᾽ εἶπεν Ἄλεξις

ἀφ᾽ ὧν γένοιτ᾽ ἂν συντόμως
ἀριστόδειπνον.

29. Μετὰ ταῦτα ἀναστάντες κατεκλίθημεν ὡς ἕκαστος ἤθελεν, οὐ περιμείναντες ὀνομακλήτορα τὸν τῶν δείπνων ταξίαρχον.

f ὅτι καὶ τρίκλινοι οἶκοι καὶ τετράκλινοι καὶ ἑπτάκλινοι καὶ ἐννεάκλινοι καὶ κατὰ τοὺς ἑξῆς ἀριθμοὺς ἦσαν παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Ἀντιφάνης

συναγαγὼν
τρεῖς ὄντας εἰς τρίκλινον ὑμᾶς.

Φρύνιχος

ἑπτάκλινος οἶκος ἦν καλός,
εἶτ᾽ ἐννεάκλινος ἕτερος οἶκος.

Εὔβουλος

θὲς ἑπτάκλινον. Β. ἑπτάκλινος οὑτοσί.
Α. καὶ πέντε κλίνας σικελικάς. Β. λέγ᾽ ἄλλο τι.
Α. σικελικὰ προσκεφάλαια πέντε.

Ἄμφις

48 οὐχ ὑποστρώσεις ποτὲ
τρίκλινον;

Ἀναξανδρίδης ʽτρίκλινον δ᾽ εὐθέως συνήγετο καὶ συναυλίαι γέροντι.᾽

ἀλλὰ ξενῶνας οἶγε καὶ ῥᾶνον δόμους,
στρώννυ τε κοίτας καὶ πυρὸς φλέξον μένος,
κρατῆρά τ᾽ αἶρου καὶ τὸν ἥδιστον κέρα.

30. ʽ. . . νῦν δὲ τὴν τῶν στρωμάτων σύνθεσιν περιβολῇ χωρίζουσι καὶ ὑποβολῇ᾽ φησὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος. ὁ δ᾽ ὁμώνυμος αὐτῷ ποιητής φησι

κἆτ' ἐν κλίναις ἐλεφαντόποσιν καὶ στρώμασι b
πορφυροβάπτοις
κἀν φοινικίσι σαρδιανικαῖσιν κοσμησάμενοι κα-
τάκεινται.

ἤκμασε δ' ἡ τῶν ποικίλων ὑφὴ μάλιστα ἐντέχνων περὶ αὐτὰ γενομένων Ἀκεσᾶ καὶ Ἑλικῶνος τῶν Κυπρίων. ὑφάνται δ' ἦσαν ἔνδοξοι· καὶ ἦν Ἑλικὼν υἱὸς Ἀκεσᾶ, ὥς φησιν Ἱερώνυμος. ἐν Πυθοῖ γοῦν ἐπί τινος ἔργου ἐπιγέγραπται

τεῦξ' Ἑλικὼν Ἀκεσᾶ Σαλαμίνιος, ᾧ ἐνὶ χερσὶν
πότνια θεσπεσίην Παλλὰς ἔτευξε χάριν.

τοιοῦτος ἦν καὶ Παθυμίας ὁ Αἰγύπτιος.

ὡς ἐγὼ σκιρτῶ πάλαι,
ὅπου ῥοδόπνοα στρώματ' ἐστὶ καὶ μύροις c
λοῦμαι ψακαστοῖς,

φησὶν Ἔφιππος. Ἀριστοφάνης

ὅστις ἐν ἡδυόσμοις
στρώμασι παννυχίζων
τὴν δέσποιναν ἐρείδεις.

Σώφρων δὲ στρουθωτὰ ἐλίγματά φησιν ἐντετμημένα. Ὅμηρος δὲ ὁ θαυμασιώτατος τῶν στρωμάτων τὰ μὲν κατώτερα λῖτα εἶναι φάσκει, ἤτοι λευκὰ καὶ μὴ βεβαμμένα ἢ πεποικιλμένα, τὰ δὲ περιστρώματα ῥήγεα καλὰ πορφύρεα.

31. *Πρῶτοι δὲ Πέρσαι, ὥς φησιν Ἡρακλείδης, καὶ* d
τοὺς λεγομένους στρώτας ἐφεῦρον, ἵνα κόσμον ἔχῃ ἡ στρῶσις καὶ εὐάφειαν. τὸν οὖν Κρῆτα Τιμαγόραν ἢ "τὸν ἐκ Γόρτυνος, ὥς φησι Φανίας ὁ περιπατητικός, Ευτιμον, ὃς ζήλῳ Θεμιστοκλέους ἀνέβη ὡς βασιλέα, τιμῶν Ἀρταξέρξης, σκηνήν τε ἔδωκεν αὐτῷ διαφέρουσαν τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος καὶ κλίνην ἀργυρόποδα, ἔπεμψε δὲ καὶ στρώματα πολυτελῆ καὶ τὸν ὑποστρώ-

σοντα, φάσκων οὐκ ἐπίστασθαι τοὺς Ἕλληνας ὑποστρωννύειν. καὶ ἐπὶ τὸ συγγενικὸν ἄριστον ἐκαλεῖτο
e ὁ Κρὴς οὗτος, τὸν βασιλέα ψυχαγωγήσας· ὅπερ οὐδενὶ πρότερον τῶν Ἑλλήνων ἐγένετο, ἀλλ' οὐδ' ὕστερον. αὕτη γὰρ ἡ τιμὴ τοῖς συγγενέσι διεφυλάττετο. Τιμαγόρᾳ μὲν γὰρ τῷ Ἀθηναίῳ, τῷ προσκυνήσαντι βασιλέα καὶ μάλιστα τιμηθέντι, τοῦτο οὐχ ὑπῆρξε· τῶν δὲ παρατιθεμένων βασιλεῖ τούτῳ τινὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης ἀπέστελλεν. Ἀνταλκίδᾳ δὲ τῷ Λάκωνι τὸν αὑτοῦ στέφανον εἰς μύρον βάψας ἔπεμψε. τῷ δ' Ἐντίμῳ τοιαῦτα πολλὰ ἐποίει, καὶ ἐπὶ τὸ συγγενικὸν ἄριστον
f ἐκάλει. ἐφ' ᾧ οἱ Πέρσαι χαλεπῶς ἔφερον, ὡς τῆς τε τιμῆς δημευομένης καὶ στρατείας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πάλιν ἐσομένης. ἔπεμψε δὲ καὶ κλίνην αὐτῷ ἀργυρόποδα καὶ στρωμνὴν καὶ σκηνὴν οὐρανόροφον ἀνθινὴν καὶ θρόνον ἀργυροῦν καὶ ἐπίχρυσον σκιάδιον καὶ φιάλας λιθοκολλήτους χρυσᾶς, καὶ ἀργυρᾶς δὲ μεγάλας ἑκατὸν καὶ κρατῆρας ἀργυροῦς καὶ παιδίσκας ἑκατὸν καὶ
49 παῖδας ἑκατόν, χρυσοῦς τε ἑξακισχιλίους, χωρὶς τῶν εἰς τὰ ἐπιτήδεια καθ' ἡμέραν διδομένων.

32. Τράπεζαι ἐλεφαντόποδες τῶν ἐπιθημάτων ἐκ τῆς καλουμένης σφενδάμνου πεποιημένων. Κρατῖνος

γαυριῶσαι δ' ἀναμένουσιν ὧδ' ἐπηγλαϊσμέναι
μείρακες φαιδραὶ τράπεζαι τρισκελεῖς σφενδάμνιναι.

εἰπόντος τινὸς κυνικοῦ τρίποδα τὴν τράπεζαν δυσχεραίνει ὁ παρὰ τῷ σοφιστῇ Οὐλπιανὸς καὶ λέγει, τήμερον ἐγὼ πράγματα ἕξω ἐξ ἀπραξίας. πόθεν γὰρ τούτῳ ὁ τρίπους; εἰ μὴ τὴν Διογένους βακτηρίαν σὺν καὶ τὼ πόδε ἀριθμῶν οὗτος τρίποδα προσηγόρευσε,
b πάντων τραπέζας καλούντων τὰς παραθέσεις ταύτας. ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήυκος γάμῳ (κἂν γὰρ γραμματι-

κῶν παῖδες ἀποξενῶσι τοῦ ποιητοῦ τὰ ἔπη ταῦτα, ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι) τρίποδας τὰς τραπέζας φησί. καὶ Ξενοφῶν δ' ὁ μουσικώτατος ἐν ἑβδόμῳ Ἀναβάσεως γράφει 'τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσιν· οὗτοι δὲ ὅσον εἴκοσι κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων.' καὶ ἐπάγει 'μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ ἐτίθεντο.'
Ἀντιφάνης

ἐπεὶ δ' ὁ τρίπους ἤρθη κατὰ χειρῶν τ' εἴχομεν. c

Εὔβουλος

τρίποδες οὗτοι πέντε σοι
καὶ πέντε. Β. πεντηκοστολόγος γενήσομαι.

Ἐπίχαρμος

τί δὲ τάδ' ἐστί; Β. δηλαδὴ τρίπους. Α. τί μάν, ἔχει πόδας
τέτορας; οὐκ ἔστι τρίπους, ἀλλ' [ἐστὶν] οἶμαι τετράπους.
Β. ἔστι δ' ὄνομ' αὐτῷ τρίπους, τέτοράς γε μὰν ἔχει πόδας.
Α. Οἰδίπους τοίνυν ποτ' ἦν, αἴνιγμά τοι νοεῖς.

Ἀριστοφάνης

τράπεζαν ἡμῖν εἴσφερε
τρεῖς πόδας ἔχουσαν, τέτταρας δὲ μὴ 'χέτω. d
Β. καὶ πόθεν ἐγὼ τρίπουν τράπεζαν λήψομαι;

33. Ὅτι ἔθος ἦν ἐν τοῖς δείπνοις τῷ ἑστιάτορι κατακλιθέντι προδίδυσθαι γραμματείδιόν τι περιέχον ἀναγραφὴν τῶν παρεσκευασμένων, ἐφ' ᾧ εἰδέναι ὅ τι μέλλοι ὄψον φέρειν ὁ μάγειρος.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΑ. Δαμασκοῦ τῆς πόλεως ἐνδόξου οὔσης καὶ μεγάλης πολλοὶ τῶν ἀρχαίων μέμνηνται. ἐπεὶ δὲ πλεῖστον ἐν τῇ τῶν Δαμασκηνῶν ἐστι χώρᾳ τὸ κοκκύμηλον καλούμενον καὶ κάλλιστα γεωργεῖται, e ἰδίως καλεῖται τὸ ἀκρόδρυον δαμασκηνόν, ὡς διάφο-

ρον τῶν κατὰ τὰς ἄλλας χώρας γινομένων. κοκκύμηλα οὖν ἐστι ταῦτα· ὧν ἄλλος τε μέμνηται καὶ Ἱππῶναξ

στέφανον εἶχον κοκκυμήλων καὶ μίνθης.

Ἄλεξις

καὶ μὴν ἐνύπνιον οἴομαι νικητικὸν
ἑορακέναι. Β. λέγ' αὐτό. Α. τὸν νοῦν πρόσεχε δή.
ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἀνταγωνιστῶν μέ τις
ἐδόκει στεφανοῦν γυμνὸς προσελθὼν . . .
f στεφάνῳ κυλιστῷ κοκκυμήλων. Β. Ἡράκλεις.

πάλιν

ἑόρακας ἤδη πώποτ' ἐσκευασμένον
ἤνυστρον ἢ σπλῆν' ὀπτὸν ὠνθυλευμένον,
ἢ κοκκυμήλων σπυρίδα πεπόνων;
τοιοῦτον ἔχει τὸ μέτωπον.

Νίκανδρος 'μῆλον ὃ κόκκυγος καλέουσι.' Κλέαρχος δ' ὁ περιπατητικός φησι Ῥοδίους καὶ Σικελιώτας βράβυλα καλεῖν τὰ κοκκύμηλα, ὡς καὶ Θεόκριτος ὁ Συρακόσιος

50 ὄρπηκες βραβύλοισι καταβρίθοντες ἔραζε.

καὶ πάλιν 'ὅσον μῆλον βραβύλοιο ἥδιον.' ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἀκρόδρυον μικρότερον μὲν τῇ περιφορᾷ τῶν κοκκυμήλων, τῇ δ' ἐδωδῇ τὸ αὐτό, πλὴν ὀλίγον δριμύτερον. Σέλευκος δ' ἐν γλώσσαις βράβυλά φησιν ἦλα κοκκύμηλα μάδρυα τὰ αὐτὰ εἶναι· τὰ μὲν μάδρυα οἷον μαλόδρυα, τὰ δὲ βράβυλα ὅτι εὐκοίλια καὶ τὴν βορὰν ἐκβάλλοντα, ἦλα δὲ οἷον μῆλα, ὡς Δημήτριος ὁ
b Ἰξίων λέγει ἐν ἐτυμολογίᾳ. Θεόφραστος δὲ λέγει 'κοκκύμηλα καὶ σποδιάς· τοῦτο δ' ἐστὶν ὥσπερ ἄγρια κοκκύμηλα.' Ἀραρὼς δὲ κοκκυμηλέαν καλεῖ τὸ δένδρον, κοκκύμηλον δὲ τὸ ἀκρόδρυον. Δίφιλος δὲ ὁ Σίφνιος μέσως φησὶν εἶναι ταῦτα εὔχυλα εὔφθαρτα εὐέκκριτα ὀλιγότροφα.

34. ΚΕΡΑΣΙΑ. *Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ φυτῶν ‛ἴδιον δὲ τῇ φύσει δένδρον ὁ κέρασός ἐστι καὶ μεγέθει μέγα· καὶ γὰρ εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πήχεις αὔξεται. φύλλον δὲ ὅμοιον ἔχει τῷ τῆς μεσπίλης, σκληρὸν δὲ καὶ παχύτερον, φλοιὸν δ' ὅμοιον φιλύρᾳ, ἄνθος δὲ λευκὸν ἀπίῳ καὶ μεσπίλῃ ὅμοιον, ἐκ μικρῶν ἀνθῶν* c *συγκείμενον, κηριῶδες. ὁ δὲ καρπὸς ἐρυθρὸς ὅμοιος διοσπύρῳ τὸ σχῆμα. τὸ δὲ μέγεθος ἡλίκον κύαμος, πλὴν τοῦ διοσπύρου μὲν ὁ πυρὴν σκληρός, τοῦ δὲ κεράσου μαλακός.' καὶ πάλιν ‛κράταιγος· οἱ δὲ κραταίγονα καλοῦσιν. ἔχει δὲ τὸ μὲν φύλλον τεταμένον ὅμοιον μεσπίλῃ, πλὴν μεῖζον ἐκεῖνος καὶ πλατύτερον ἢ προμηκέστερον, τὸν δὲ χαραγμὸν οὐκ ἔχει ὥσπερ ἐκεῖνο. γίνεται δὲ τὸ δένδρον οὔτε μέγα λίαν οὔτε παχύ· τὸ δὲ ξύλον ποικίλον, ξανθόν, ἰσχυρόν. φλοιὸν δ' ἔχει* d *λεῖον ὅμοιον μεσπίλῃ· μονόρριζον εἰς βάθος ὡς ἐπὶ πολύ. καρπὸν δ' ἔχει στρογγύλον ἡλίκον ὁ κότινος· πεπαινόμενος δὲ ξανθός τέ ἐστι καὶ ἐπιμελαίνεται· ἔχει δὲ τὴν γεῦσιν καὶ τὸν χυλὸν μεσπίλου· διόπερ ἀγρία μεσπίλῃ δόξειε μᾶλλον εἶναι.' ἐκ τούτων μοι δοκεῖ, φησίν, ὁ φιλόσοφος τὸ νῦν κεράσιον καλούμενον ἐμφανίζειν.*

35. *Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς χαμαικέρασόν τινα καλῶν δένδρον ἔφη οὕτως ‛ἐν τῇ Βιθυνῶν γῇ γίνεται ἡ χαμαικέρασος, ἧς ἡ μὲν ῥίζα ἐστὶν οὐ μεγάλη, ἀλλ' οὐδὲ τὸ δένδρον, ἀλλὰ τῇ ῥοδῇ ἴσον, ὁ δὲ καρπὸς* e *τὰ μὲν ἄλλα πάντα ὅμοιος, τοὺς δὲ πλείονι χρησαμένους καθότι οἶνος βαρύνει τε καὶ ἀλγεῖν τὴν κεφαλὴν τίθησι.' ταῦτα ὁ Ἀσκληπιάδης, φησί, μοι δοκεῖ λέγειν περὶ τῶν μιμαικύλων. τό τε γὰρ φέρον αὐτὰ δένδρον τοιοῦτον καὶ ὁ πλέον τῶν ἑπτὰ τοῦ καρποῦ φαγὼν κεφαλαλγὴς γίνεται. Ἀριστοφάνης*

ἐν τοῖς ὄρεσιν δ' αὐτόματ' αὐτοῖς τὰ μιμαίκυλ'
ἐφύετο πολλά.

Θεόπομπος

τρώγουσι μύρτα καὶ πέπονα μιμαίκυλα.

Κράτης

πάνυ γάρ ἐστιν ὡρικὰ
f τὰ τιτθί' ὥσπερ μῆλον ἢ μιμαίκυλα.

Ἄμφις

ὁ συκάμινος συκάμιν', ὁρᾷς, φέρει,
ὁ πρῖνος ἀκύλους, ὁ κόμαρος μιμαίκυλα.

Θεόφραστος ' ἡ κόμαρος ἡ τὸ μιμαίκυλον φέρουσα τὸ ἐδώδιμον.'

ὅτι Ἀγῆνα σατυρικόν τι δρᾶμα ἀμφιβάλλεται εἴτε Πύθων ἐποίησεν ὁ Καταναῖος ἢ Βυζάντιος, ἢ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος.

φησὶν ὁ παρὰ τῷ ῥήτορι Λαρήνσιος, πολλὰ ὑμεῖς οἱ Γραικοὶ ἐξιδιοποιεῖσθε ὡς αὐτοὶ ἢ ὀνομάσαντες ἢ πρῶτοι εὑρόντες, ἀγνοεῖτε δὲ ὅτι Λεύκολλος ὁ Ῥωμαίων
51 στρατηγὸς ὁ τὸν Μιθριδάτην καὶ Τιγράνην καταγωνισάμενος πρῶτος διεκόμισεν εἰς Ἰταλίαν τὸ φυτὸν τοῦτο ἀπὸ Κερασοῦντος Ποντικῆς πόλεως. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ καὶ τὸν καρπὸν καλέσας κέρασον ὁμωνύμως τῇ πόλει, ὡς ἱστοροῦσιν οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς. πρὸς ὃν Δάφνος τίς φησιν, ἀλλὰ μὴν παμπόλλοις ἐνιαυτοῖς πρεσβύτερος Λευκόλλου ἀνὴρ ἐλλόγιμος Δίφιλος ὁ Σίφνιος, γεγονὼς κατὰ Λυσίμαχον τὸν βασιλέα, εἷς δὲ οὗτος τῶν Ἀλεξάνδρου διαδόχων, μνημονεύει τῶν κερασίων λέγων ' τὰ κεράσια εὐστόμαχα εὔχυλα ὀλιγό-
b τροφα, ἐκ ψυχροῦ δὲ λαμβανόμενα εὐστόμαχα. καλλίω δὲ τὰ ἐρυθρότερα καὶ τὰ μιλήσια· εἰσὶ γὰρ διουρητικά.'

36. ΣΥΚΑΜΙΝΑ. ὅτι πάντων ἁπλῶς οὕτω καλούντων αὐτὰ Ἀλεξανδρεῖς μόνοι μόρα ὀνομάζουσι.

συκάμινα δὲ οὐ τὰ ἀπὸ τῆς αἰγυπτίας συκῆς, ἃ τινες συκόμορα λέγουσιν. ἅπερ οἱ ἐπιχώριοι ἐπὶ βραχὺ κνίσαντες σιδηρίῳ ἐῶσιν ἐπὶ τοῦ φυτοῦ· καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κινούμενα ἐντὸς ἡμερῶν τριῶν οὕτω πέπονα c *καὶ εὐώδη γίνονται, μάλιστα δὲ ζεφύρων πνευσάντων, καὶ ἐδώδιμα ὡς τὸ ἐν αὐτοῖς ἠρέμα ψυχρὸν καὶ τοῖς πυρεταίνουσι μετὰ ῥοδίνου ἐλαίου καταπλαττόμενον ἐπὶ τοῦ στομάχου ἐπιτίθεσθαι καὶ οὐκ ὀλίγα παρηγορεῖσθαι τοὺς νοσοῦντας. φέρει δὲ τὸν καρπὸν τοῦτον ἡ αἰγυπτία συκάμινος ἀπὸ τοῦ ξύλου καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν ἐπικαρπίων. μόρα δὲ τὰ συκάμινα καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Φρυξὶν ἐπὶ τοῦ Ἕκτορος*

ἀνὴρ δ' ἐκεῖνος ἦν πεπαίτερος μόρων.

ἐν δὲ Κρήσσαις καὶ τὰ τῆς βάτου

λευκοῖς τε γὰρ μόροισι καὶ μελαγχίμοις d
καὶ μιλτοπρέπτοις βρίθεται ταὐτοῦ χρόνου.

Σοφοκλῆς

πρῶτον μὲν ὄψει λευκὸν ἀνθοῦντα στάχυν,
ἔπειτα φοινίξαντα, γογγύλον μόρον.

καὶ Νίκανδρος δὲ ἐν Γεωργικοῖς ἐμφανίζει καὶ ὅτι πρότερον τῶν ἄλλων ἀκροδρύων φαίνεται, μορέην τε καλεῖ τὸ δένδρον ἀεὶ ὡς καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς·

καὶ μορέης, ἣ παισὶ πέλει μείλιγμα νέοισι
πρῶτον ἀπαγγέλλουσα βροτοῖς ἡδεῖαν ὀπώρην. e

37\. *Φανίας δ' ὁ Ἐρέσιος, ὁ Ἀριστοτέλους μαθητής, τὸν τῆς ἀγρίας συκαμίνου καρπὸν μόρον καλεῖ, ὄντα καὶ αὐτὸν γλυκύτατον καὶ ἥδιστον, ὅτε πεπανθείη. γράφει δὲ οὕτως 'τὸ μόρον τὸ βατῶδες ξηρανθείσης τῆς σφαίρας τῆς συκαμινώδους σπερματικὰς ἔχει τὰς [συκαμινώδεις] διαγονὰς καθάπερ ὑποφαινούσας καὶ διαφυὰς ἔχει ψαθυρὰς καὶ εὐχύμους.' Παρ-* f *θένιος δὲ ἄβρυνά φησι συκάμινα, ἃ καλοῦσιν ἔνιοι*

μόρα. Σαλαμίνιοι δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα βάτια· Δημήτριος δὲ ὁ Ἰξίων τὰ αὐτὰ συκάμινα καὶ μόρα, οἷον αἱμόρροα καὶ σύκων ἀμείνω. Δίφιλος δὲ ὁ Σίφνιος ἰατρὸς γράφει οὕτως ‘τὰ δὲ συκάμινα, ἃ καὶ μόρα λέγεται, εὔχυλα μέν ἐστι μέσως, ὀλιγότροφα δὲ καὶ εὐστόμαχα καὶ εὐέκκριτα. ἰδίως δὲ τούτων τὰ ἔνωμα
52 *ἕλμινθας ἐκτινάσσει.’ Πύθερμος δὲ ἱστορεῖ, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, καθ’ αὐτὸν τὰς συκαμίνους οὐκ ἐνεγκεῖν καρπὸν ἐτῶν εἴκοσι, καὶ γενέσθαι ἐπιδημίαν ποδαγρικὴν τοσαύτην ὥστε μὴ μόνον ἄνδρας τῷ πάθει ἐνσχεθῆναι, ἀλλὰ καὶ παῖδας καὶ κόρας καὶ εὐνούχους, ἔτι δὲ γυναῖκας. περιπεσεῖν δὲ οὕτω τὸ δεινὸν καὶ αἰπολίῳ, ὡς τὰ δύο μέρη τῶν προβάτων ἐνσχεθῆναι τῷ αὐτῷ πάθει.*

38. ΚΑΡΥΑ. *οἱ Ἀττικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς κοινῶς πάντα τὰ ἀκρόδρυα κάρυα λέγουσιν, Ἐπίχαρμος δὲ κατ’ ἐξοχὴν ὡς ἡμεῖς ‘καπυρὰ τρώγων κάρυ’,*
b *ἀμυγδάλας.’ Φιλύλλιος ‘ᾠὰ κάρυ’ ἀμυγδάλαι.’ Ἡρακλέων δέ φησιν ὁ Ἐφέσιος ‘κάρυα ἐκάλουν καὶ τὰς ἀμυγδάλας καὶ τὰ νῦν καστάνεια.’ τὸ δὲ δένδρον καρύα παρὰ Σοφοκλεῖ ‘καρύαι μελίαι τε.’ Εὔβουλος ‘φηγοὺς κάρυα καρύστια.’ καλεῖται δέ τινα καὶ μοστηνὰ κάρυα.*

39. ΑΜΥΓΔΑΛΑΙ. *ὅτι αἱ νάξιαι ἀμυγδάλαι διὰ μνήμης ἦσαν τοῖς παλαιοῖς· καὶ γίνονται ὄντως ἐν*
c *Νάξῳ τῇ νήσῳ διάφοροι, ὡς ἐμαυτόν, φησί, πείθω. Φρύνιχος*

τοὺς δὲ γομφίους
ἅπαντας ἐξέκοψεν, ὥστ’
οὐκ ἂν δυναίμην ναξίαν
ἀμυγδάλην κατάξαι.

διάφοροι δ’ ἀμυγδάλαι γίνονται κἀν Κύπρῳ τῇ νήσῳ.

παρὰ γὰρ τὰς ἀλλαχόθεν καὶ ἐπιμήκεις εἰσὶ καὶ κατὰ τὸ ἄκρον ἐπικαμπεῖς. Λάκωνας δὲ Σέλευκος ἐν Γλώσσαις φησὶ καλεῖν τὰ μαλακὰ κάρυα μουκήρους, Τηνίους δὲ τὰ γλυκέα κάρυα. Ἀμερίας δέ φησι μύκηρον τὴν ἀμυγδάλην καλεῖσθαι. ἐπακτικώτατα δὲ πρὸς ποτὸν d
τὰ ἀμύγδαλα προεσθιόμενα. Εὔπολις

δίδου μασᾶσθαι ναξίας ἀμυγδάλας
οἶνόν τε πίνειν ναξίων ἀπ᾽ ἀμπέλων.

ἦν δέ τις ἄμπελος ναξία καλουμένη. Πλούταρχος δὲ ὁ Χαιρωνεύς φησι παρὰ Δρούσῳ τῷ Τιβερίου Καίσαρος υἱῷ ἰατρόν τινα ὑπερβάντα πάντας ἐν τῷ πίνειν φωραθῆναι πρὸ τοῦ ποτοῦ προεσθίοντα πικρὰς ἀμυγδάλας πέντε ἢ ἕξ· ἅσπερ κωλυθεὶς προσενέγκασθαι οὐδὲ e
πρὸς τὸ μικρότατον ἀντέσχε τοῦ ποτοῦ. αἴτιος οὖν ἦν ἡ τῆς πικρότητος δύναμις ξηραντικὴ καὶ δάπανος ὑγρῶν οὖσα. κληθῆναι δὲ ἀμυγδάλας φησὶν Ἡρωδιανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς παρὰ τὸ ἐν τῷ μετὰ τὸ χλωρὸν ὡσπερεὶ ἀμυχὰς ἔχειν πολλάς.

ὄνος βαδίζεις εἰς ἄχυρα τραγημάτων

φησί που Φιλήμων. ‘φηγοὶ Πανὸς ἄγαλμα’ φησὶ Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν.

ὅτι καὶ οὐδετέρως ἀμύγδαλα λέγεται. Δίφιλος
τρωγάλια μυρτίδες πλακοῦς ἀμύγδαλα. f

40. Ὅτι περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ τόνου τῆς ἀμυγδάλης Πάμφιλος μὲν ἀξιοῖ ἐπὶ τοῦ καρποῦ βαρύνειν ὁμοίως τῷ ἀμυγδάλῳ· τὸ μέντοι δένδρον θέλει περισπᾶν, ἀμυγδαλῆ καὶ ῥοδῆ. καὶ Ἀρχίλοχος ‘ῥοδῆς τε καλὸν ἄνθος.’ Ἀρίσταρχος δὲ καὶ τὸν καρπὸν καὶ τὸ 53
δένδρον ὁμοίως προφέρεται κατ᾽ ὀξεῖαν τάσιν. Φιλόξενος δ᾽ ἀμφότερον περισπᾷ. Εὔπολις

ἀπολεῖς με, ναὶ μὰ τὴν ἀμυγδαλῆν.

Ἀριστοφάνης

ἄγε νῦν τὰς ἀμυγδαλᾶς λαβὼν
τασδὶ κάταξον τῇ κεφαλῇ σαυτοῦ λίθῳ.

Φρύνιχος

ἀμυγδαλῆ τῆς βηχὸς ἀγαθὸν φάρμακον.

ἄλλοι δὲ ἀμυγδαλὰς ὡς καλάς. Τρύφων δὲ ἐν ἀττικῇ
b προσῳδίᾳ ἀμυγδάλην μὲν τὸν καρπὸν βαρέως, ὃν ἡμεῖς οὐδετέρως ἀμύγδαλον λέγομεν, ἀμυγδαλῆ δὲ τὰ δένδρα κτητικοῦ παρὰ τὸν καρπὸν ὄντος τοῦ χαρακτῆρος καὶ διὰ τοῦτο περισπωμένου. ὅτι Πάμφιλος ἐν γλώσσαις μουκηροβάκταν φησὶ καλεῖσθαι τὸν καρυοκατάκτην ὑπὸ τῶν Λακώνων ἀντὶ τοῦ ἀμυγδαλοκατάκτην· μουκήρους γὰρ Λάκωνες καλοῦσι τὰ ἀμύγδαλα.

41. Ὅτι ποντικῶν καλουμένων καρύων, ἃ λόπιμά τινες ὀνομάζουσι, μνημονεύει Νίκανδρος. Ἑρμῶναξ
c δὲ καὶ Τιμαχίδας ἐν γλώσσαις Διὸς βάλανόν φησι καλεῖσθαι τὸ ποντικὸν κάρυον.

Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ταραντῖνος ζητεῖ πότερον προπαρατίθεσθαι δεῖ τὰ τραγήματα, καθάπερ ἔν τισι τόποις τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα γίνεται, ἢ οὔ, ἀλλὰ μετὰ τὸ δεῖπνον. ἐὰν μὲν οὖν μετὰ τὸ δεῖπνον, συμβαίνει πλείονος τροφῆς παρενδυομένης ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ τοῖς ἐντέροις τὰ ἐπεισφερόμενα κάρυα χάριν τῆς πρὸς τὸ πίνειν ὁρμῆς ἐμπλεκόμενα τοῖς σιτίοις ἐμπνευματώσεις καὶ φθορὰς τῆς τροφῆς παρασκευά-
d ζειν, διὰ τὸ παρακολουθοῦν αὐτοῖς ἐπιπολαστικὸν φύσει καὶ δυσκατέργαστον· ἐξ ὧν ἀπεψίαι γίνονται καὶ κοιλίας καταφοραί.

42. Τὰ δὲ ἀμύγδαλα, φησὶ Διοκλῆς, τρόφιμα μέν ἐστι καὶ εὐκοίλια, θερμαντικὰ δὲ διὰ τὸ ἔχειν κεγχρῶδές τι. λυπεῖ δ᾽ ἧττον τὰ χλωρὰ τῶν ξηρῶν καὶ τὰ βεβρεγμένα τῶν ἀβρόχων καὶ τὰ πεφρυγμένα τῶν ὠμῶν. τὰ δὲ ἡρακλεωτικὰ καλούμενα καὶ Διὸς βάλα-

νοι. τρέφει μὲν οὐχ ὁμοίως τοῖς ἀμυγδάλοις, ἔχει δέ τι e
κεγχρῶδες καὶ ἐπιπολαστικόν· πλείω δὲ βρωθέντα βαρύνει τὴν κεφαλήν. ἧττον δ' ἐνοχλεῖ καὶ τούτων τὰ χλωρὰ τῶν ξηρῶν. τὰ δὲ περσικὰ κεφαλαλγικὰ μέν ἐστιν οὐχ ἧττον τῶν Διὸς βαλάνων, τρέφει δὲ μᾶλλον. φάρυγγα τραχύνει καὶ στόμα· ὀπτηθέντα δὲ ἀλυπότερα γίνεται· διαχωρεῖ δὲ μάλιστα τῶν καρύων ἐσθιόμενα μετὰ μέλιτος. τὰ δὲ πλατέα φυσωδέστερά ἐστιν, ἀλυπότερα δὲ τὰ ἑφθὰ τῶν ὠμῶν καὶ πεφρυγμένων, τὰ δὲ πεφρυγμένα τῶν ὠμῶν. Φιλότιμος δὲ ἐν f
τοῖς περὶ τροφῆς φησί 'τὸ πλατὺ καὶ τὸ καλούμενον σαρδιανὸν δυσκατέργαστά ἐστιν ὠμὰ πάντα καὶ δυσδιάλυτα, κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ φλέγματος ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ στρυφνότητα ἔχοντα. τὸ δὲ ποντικὸν λιπαρὸν καὶ δυσκατέργαστον. τὸ δὲ ἀμύγδαλον ἧττον δυσκατέργαστον· φαγόντες γοῦν πλείονα οὐκ ἐνοχλούμεθα· λιπαρώτερά τε φαίνεται καὶ ἀναδίδωσι χυμὸν γλυκὺν καὶ λιπαρόν.' Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος 'τὰ κάρυα (φησὶ) 54
τὰ βασιλικὰ κεφαλαλγῆ ἐστι καὶ ἐπιπολαστικά. τούτων δὲ τὰ ἁπαλὰ ἔτι καὶ λελευκασμένα εὐχυλότερα καὶ κρείττονα ὑπάρχει, τὰ δ' ἐν τοῖς ἰπνοῖς φρυγόμενα ὀλιγότροφα. τὰ δὲ ἀμύγδαλά ἐστιν οὐρητικὰ καὶ λεπτυντικὰ καὶ καθαρτικὰ καὶ ὀλιγότροφα. τῶν μέντοι χλωρῶν κακοχύλων ὄντων καὶ ἀτροφωτέρων πολὺ μᾶλλον φυσωδέστερα καὶ ἐπιπολαστικώτερά ἐστι τὰ ξηρά. τὰ δὲ ἁπαλὰ καὶ πλήρη καὶ λελευκασμένα, γαλακτώδη b
ὄντα, εὐχυλότερά ἐστι. τῶν δὲ ξηρῶν τὰ θάσια καὶ κύπρια ἁπαλὰ ὄντα εὐεκκριτώτερά ἐστι. τὰ δὲ ποντικὰ κάρυα κεφαλαλγῆ, ἧττον δ' ἐπιπολαστικὰ τῶν βασιλικῶν.'

43. *Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν 'τῶν εὐβοϊκῶν (φησὶ) καρύων ἢ καστάνων, ἀμ-*

φοτέρως γὰρ καλεῖται, δύσπεπτος μὲν ἡ κατεργασία τῇ κοιλίᾳ καὶ φυσώδης ἡ πέψις γίνεται, παχύνει δὲ τὰς ἕξεις, ἐάν τις αὐτῶν κρατήσῃ. τὰ δὲ ἀμύγδαλα καὶ τὰ ἡρακλεωτικὰ καὶ τὰ περσικὰ κάρυα καὶ τἆλλα τὰ c τοιαῦτα χείρω ἐστὶ τούτων. χρὴ δὲ μηδὲν ὅλως τῆς τοιαύτης ἰδέας ἄπυρον ἐσθίειν ἔξω τῶν χλωρῶν ἀμυγδάλων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἕψειν τὰ δὲ φρύγειν. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶ λιπαρὰ τῇ φύσει, καθάπερ ἀμυγδάλαι τε αἱ ξηραὶ καὶ Διὸς βάλανοι, τὰ δὲ σκληρὰ καὶ στρυφνά, καθάπερ αἵ τε φηγοὶ καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον γένος. τῶν οὖν λιπαρῶν ἀφαιρεῖται τὸ λίπος ἡ πύρωσις· ἔστι γὰρ τοῦτο τὸ χείριστον· τὰ δὲ σκληρὰ καὶ στρυφνὰ πεπαίνεται, ἐάν τις ὀλίγῳ καὶ μαλακῷ πυρὶ χρῆται.' ὁ δὲ Δίφιλος τὰ κάστανα καὶ σαρδιανὰ βαλάνους καλεῖ, εἶναι λέγων αὐτὰς καὶ πολυτρόφους καὶ εὐχύλους, d δυσοικονομήτους δὲ διὰ τὸ ἐπιμένειν τῷ στομάχῳ· τὰς δὲ φρυγείσας ἀτροφωτέρας μὲν γίνεσθαι, εὐοικονομήτους δέ· τὰς δὲ ἑψομένας ἐμπνευματοῦν μὲν ἧττον, τρέφειν δὲ τούτων μᾶλλον.

λόπιμον κάρυόν τε
Εὐβοέες, βάλανον δὲ μετεξέτεροι καλέσαντο . .

Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς. 'Αμφίλοχος δὲ ἄμωτα καλεῖ τὰ καστάνεια· ὅπου δὲ γίνεται τὰ κάρυα τὰ σινωπικά, ταῦτα δένδρα ἐκάλουν ἄμωτα.'

e 44. ΕΡΕΒΙΝΘΟΙ. Κρώβυλος

χλωρὸν ἐρέβινθόν τινα
ἐκοττάβιζον κενὸν ὅλως. τράγημα δὲ
ἔστιν πιθήκου τοῦτο δήπου δυστυχοῦς.

Ὅμηρος

θρώσκουσιν κύαμοι μελανόχροες ἢ ἐρέβινθοι.

Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἐν παρῳδίαις

πὰρ πυρὶ χρὴ τοιαῦτα λέγειν χειμῶνος ἐν ὥρῃ,

ἐν κλίνῃ μαλακῇ κατακείμενον, ἔμπλεον ὄντα,
πίνοντα γλυκὺν οἶνον, ὑποτρώγοντ᾽ ἐρεβίνθους·
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόσα τοι ἔτη ἐστὶ φέριστε;
πηλίκος ἦσθ᾽ ὅθ᾽ ὁ Μῆδος ἀφίκετο;

Σαπφὼ f

χρύσειοι ἐρέβινθοι ἐπ᾽ αἰόνων ἐφύοντο.

Θεόφραστος δ᾽ ἐν φυτικοῖς τῶν ἐρεβίνθων τινὰς καλεῖ κριούς. καὶ Σώφιλος

ὁ πατὴρ ὁ ταύτης πολὺ μέγιστός ἐστι
κριὸς ἐρέβινθος.

Φανίας δ᾽ ἐν τοῖς περὶ φυτῶν φησί ‛τραγήματος ἔχει χώραν ἁπαλὰ μὲν ὦχρος κύαμος ἐρέβινθος, ξηρὰ δὲ ἑφθὰ καὶ φρυκτὰ σχεδὸν τὰ πλεῖστα.᾽ Ἄλεξις

ἔστιν ἀνήρ μοι πτωχός, κἀγὼ
γραῦς, καὶ θυγάτηρ καὶ παῖς υἱὸς 55
χἠδ᾽ ἡ χρηστή, πένθ᾽ οἱ πάντες.
τούτων οἱ τρεῖς μὲν δειπνοῦμεν,
δύο δ᾽ αὐτοῖς συγκοινωνοῦμεν
μάζης μικρᾶς. φθόγγους δ᾽ ἀλύρους
θρηνοῦμεν ἐπὰν μηδὲν ἔχωμεν·
χρῶμα δ᾽ ἀσίτων ἡμῶν ὄντων
γίγνεται ὠχρόν. τὰ μέρη δ᾽ ἡμῶν
χἡ σύνταξις τοῦ βίου ἐστὶν
κύαμος θέρμος [λάχανον]
γογγυλὶς ὦχρος λάθυρος φηγὸς
βολβὸς τέττιξ ἐρέβινθος ἀχρὰς
τό τε θειοφανὲς μητρῷον ἐμοὶ
μελέδημ᾽ ἰσχάς,
φρυγίας εὑρήματα Συκῆς.

Φερεκράτης b

τακεροὺς ποιήσεις τοὺς ἐρεβίνθους εὐθέως.

πάλιν

τραγὼν ἐρεβίνθους ἀπεπνίγη πεφρυγμένους.

Δίφιλος δέ φησιν 'οἱ ἐρέβινθοι δύσπεπτοι σμηκτικοὶ οὐρητικοὶ πνευματικοί.' κατὰ δὲ *Διοκλέα* ζυμωτικοὶ τῆς σαρκός· κρείττους δ' οἱ λευκοὶ τῶν μελάνων καὶ πυξοειδεῖς, καὶ οἱ μιλήσιοι τῶν λεγομένων κρείων, οἵ τε χλωροὶ τῶν ξηρῶν καὶ οἱ ἀποβεβρεγμένοι τῶν ἀβρόχων. ὅτι *Ποσειδῶνος* εὕρεμα οἱ ἐρέβινθοι.

c 45. ΘΕΡΜΟΙ. [*Ἄλεξις*] μὴ ὥρασι

μετὰ τῶν κακῶν ἵκοιθ' ὁ τοὺς θέρμους φαγών,
ἐν τῷ προθύρῳ τὰ λέμμαθ' ὅτιὴ κατέλιπεν,
ἀλλ' οὐκ ἀπεπνίγη καταφαγών. μάλιστα δὲ ...
Κλεαίνετος μὲν οὐκ ἐδήδοκ' οἶδ' ὅτι
ὁ τραγικὸς αὐτούς· οὐδενὸς γὰρ πώποτε
ἀπέβαλεν ὀσπρίου λέπος·
οὕτως ἐκεῖνός ἐστιν εὐχερὴς ἀνήρ.

Λυκόφρων δ' ὁ *Χαλκιδεὺς* ἐν σατυρικῷ δράματι, ὃ ἐπὶ
d καταμωκήσει ἔγραψεν εἰς *Μενέδημον* τὸν φιλόσοφον, ἀφ' οὗ ἡ τῶν ἐρετρικῶν ὠνομάσθη αἵρεσις, διασκώπτων τῶν φιλοσόφων τὰ δεῖπνά φησι

καὶ δημόκοινος ἐπεχόρευσε δαψιλὴς
θέρμος, πενήτων καὶ τρικλίνου συμπότης.

Δίφιλος

οὐκ ἔστιν οὐδὲν τέχνιον ἐξωλέστερον
τοῦ πορνοβοσκοῦ·
κατὰ τὴν ὁδὸν πωλεῖν περιπατῶν βούλομαι
ῥόδα ῥαφανῖδας θερμοκυάμους στέμφυλα
e ἁπλῶς ἅπαντα μᾶλλον ἢ ταύτας τρέφειν.

καὶ σημείωσαι, φησί, τὸ θερμοκυάμους, ἐπεὶ καὶ νῦν οὕτω λέγεται. *Πολέμων* δέ φησι τοὺς *Λακεδαιμονίους* τοὺς θέρμους λυσιλαΐδας καλεῖν. *Θεόφραστος* δὲ ἱστορεῖ ἐν αἰτίοις φυτικοῖς ὅτι θέρμος καὶ ὄροβος καὶ ἐρέ-

βινθος μόνα οὐ ζωοῦται τῶν χεδρόπων, διὰ τὴν δρι-
μύτητα καὶ πικρότητα. ὁ δ' ἐρέβινθος, φησί, μέλας
γίνεται διαφθειρόμενος. γίνεσθαι δὲ λέγει κάμπας ἐν
τοῖς ἐρεβίνθοις ὁ αὐτὸς ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς αὐτῆς πραγ-
ματείας. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος τοὺς θέρμους φησὶν f
εἶναι σμηκτικοὺς καὶ πολυτρόφους, μάλιστα δὲ τοὺς
ἐπὶ πλεῖον ἀπεγλυκασμένους. διὸ καὶ Ζήνων ὁ Κι-
τιεὺς σκληρὸς ὢν καὶ πάνυ θυμικὸς πρὸς τοὺς γνωρί-
μους, ἐπεὶ πλεῖον τοῦ οἴνου σπάσας ἡδὺς ἐγίνετο καὶ
μείλιχος, πρὸς τοὺς πυνθανομένους οὖν τοῦ τρόπου
τὴν διαφορὰν ἔλεγε τὸ αὐτὸ τοῖς θέρμοις πάσχειν· καὶ
γὰρ ἐκείνους πρὶν διαβραχῆναι πικροτάτους εἶναι, πο-
τισθέντας δὲ γλυκεῖς καὶ προσηνεστάτους. 56

46. ΦΑΣΗΛΟΙ. Λακεδαιμόνιοι ἐν τοῖς δείπνοις
τοῖς καλουμένοις κοπίσι διδόασι τραγήματα σῦκά τε
ξηρὰ καὶ κυάμους καὶ φασήλους χλωρούς· ἱστορεῖ Πο-
λέμων. Ἐπίχαρμος

φασήλους φῶγε θᾶσσον, αἴ χ' ὁ Διόνυσος φιλῇ.

Δημήτριος

ἢ σῦκον ἢ φάσηλον ἢ τοιοῦτό τι.

47. ΕΛΑΑΙ. Εὔπολις 'σηπίαι δρυπεπεῖς τ' ἐλᾶαι.'
ταύτας Ῥωμαῖοι δρύππας λέγουσι. Δίφιλος δὲ φησὶν b
ὁ Σίφνιος τὰς ἐλάας ὀλιγοτρόφους εἶναι καὶ κεφαλαλ-
γεῖς, τὰς δὲ μελαίνας καὶ κακοστομαχωτέρας καὶ βα-
ρύνειν τὴν κεφαλήν, τὰς δὲ κολυμβάδας καλουμένας
εὐστομαχωτέρας εἶναι καὶ κοιλίας στατικάς, τὰς δὲ
θλαστὰς μελαίνας εὐστομαχωτέρας εἶναι. μνημονεύει
τῶν θλαστῶν ἐλαῶν Ἀριστοφάνης 'θλαστὰς ποιεῖν
ἐλάας.' πάλιν

οὐ ταυτόν ἐστιν ἁλμάδες καὶ στέμφυλα.

καὶ μετ' ὀλίγα

θλαστὰς γὰρ εἶναι κρεῖττόν ἐστιν ἁλμάδος. c

Ἀρχέστρατος ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ

ῥυσαὶ καὶ δρυπεπεῖς παρακείσθωσάν σοι ἐλαῖαι.
ὥστε Μαραθῶνος τὸ λοιπὸν ἐπ' ἀγαθῷ μεμνημένοι
πάντες ἐμβαλοῦσιν ἀεὶ μάραθον εἰς τὰς ἁλμάδας,

φησὶν Ἕρμιππος. Φιλήμων φησὶν ʻ πιτυρίδες καλοῦνται αἱ φαῦλαι ἐλᾶαι, στεμφυλίδες δὲ αἱ μέλαιναι.' Καλλίμαχος δ' ἐν τῇ Ἑκάλῃ γένη ἐλαῶν καταλέγει ʻ γεργέριμον
d γέριμον πίτυρίν τε.' ἔλεγον δὲ τὰς δρυπεπεῖς ἐλάας καὶ ἰσχάδας καὶ γεργερίμους, ὥς φησι Δίδυμος. καὶ χωρὶς δὲ τοῦ φάσκειν ἐλάας αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἔλεγον μόνον δρυπεπεῖς. Τηλεκλείδης

ξυγγενέσθαι διὰ χρόνου μ' ἐλιπάρει
δρυπεπέσι μάζαις καὶ διασκανδικίσαι.

Ἀθηναῖοι δὲ τὰς τετριμμένας ἐλάας στέμφυλα ἐκάλουν, βρύτεα δὲ τὰ ὑφ' ἡμῶν στέμφυλα, τὰ ἐκπιέσματα τῆς σταφυλῆς. παρὰ δὲ τοὺς βότρυς γέγονεν ἡ φωνή.

48. ΡΑΦΑΝΙΔΕΣ. αὗται κέκληνται διὰ τὸ ῥᾳ-
e δίως φαίνεσθαι. καὶ ἐκτεταμένως δὲ καὶ κατὰ συστολὴν λέγεται παρὰ Ἀττικοῖς. Κρατῖνος

ταῖς ῥαφανῖσι δοκεῖ, τοῖς δ' ἄλλοις οὐ λαχάνοις.

Εὔπολις

ῥαφανῖδες ἄπλυτοι, σηπίαι.

ὅτι δὲ τὸ ἄπλυτοι ἐπὶ τῶν ῥαφανίδων ἀκούειν δεῖ, οὐκ ἐπὶ τῶν σηπιῶν, δηλοῖ Ἀντιφάνης γράφων

νήττας, σχαδόνας, κάρυ' ἐντραγεῖν, ᾠά, ἐγκρίδας,
ῥαφανῖδας ἀπλύτους, γογγυλίδας, χόνδρον, μέλι.

ἰδίως δ' οὕτως ἐκαλοῦντο ἄπλυτοι ῥαφανῖδες, ἃς καὶ
f θασίας ὠνόμαζον. Φερεκράτης

ῥαφανίς τ' ἄπλυτος ὑπάρχει
καὶ θερμὰ λουτρὰ καὶ ταρίχη πνικτὰ καὶ καρύκη.

ὑποκοριστικῶς δ' εἴρηκε Πλάτων ἐν Ὑπερβόλῳ ʻ φύλ-

λιον ἢ ῥαφανίδιον.' Θεόφραστος δ' ἐν τοῖς περὶ φυτῶν γένη ῥαφανίδων φησὶν εἶναι πέντε, κορινθίαν λειοθασίαν κλεωναίαν ἀμωρέαν βοιωτίαν. καλεῖσθαι δὲ ὑπό τινων τὴν λειοθασίαν θρᾳκίαν· γλυκυτάτην δ' εἶναι τὴν βοιωτίαν καὶ τῷ σχήματι στρογγύλην. ἁπλῶς δέ, φησίν, ὧν ἐστι λεῖα τὰ φύλλα, γλυκύταται εἰσί. Καλλίας δ' ἐπὶ τῆς ῥαφανῖδος εἴρηκε τὴν ῥάφα- 57
νον. περὶ γοῦν τῆς ἀρχαιότητος τῆς κωμῳδίας διεξιών φησιν

ἔτνος πῦρ γογγυλίδες ῥάφανοι δρυπεπεῖς ἐλατῆρες.

ὅτι δ' οὕτω τὰς ῥαφανῖδας εἴρηκε δῆλον Ἀριστοφάνης ποιεῖ περὶ τῆς τοιαύτης ἀρχαιότητος ἐν Δαναίσι γράφων καὶ αὐτὸς καὶ λέγων

ὁ χορὸς δ' ὠρχεῖτ' ἂν ἐναψάμενος δάπιδας καὶ
στρωματόδεσμα,
διαμασχαλίσας αὑτὸν σχελίσιν καὶ φύσκαις καὶ
ῥαφανῖσιν.

εὐτελὲς δὲ σφόδρα ἔδεσμα ἡ ῥαφανίς. Ἄμφις b

ὅστις ἀγοράζων ὄψον . . .
ἐξὸν ἀπολαύειν ἰχθύων ἀληθινῶν
ῥαφανῖδας ἐπιθυμεῖ πρίασθαι μαίνεται.

49. ΚΩΝΟΙ. Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἰατρὸς ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν ὀστρακίδας καλεῖ τῶν κώνων τοὺς πυρῆνας, ἔτι δὲ κώνους. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος πιτύινα κάρυα. ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρος πιτυΐνους κώνους. Θεόφραστος δὲ τὸ μὲν δένδρον πεύκην ὀνομάζει, τὸν δὲ καρπὸν κῶνον. Ἱπποκράτης δὲ ἐν τῷ c
περὶ πτισάνης, ἃ ἐκ τοῦ ἡμίσους μὲν νοθεύεται, ὑπ' ἐνίων δὲ καὶ ὅλον, κοκκάλους· οἱ πολλοὶ δὲ πυρῆνας, ὡς καὶ Ἡρόδοτος, ὅταν περὶ τοῦ ποντικοῦ καρύου λέγῃ. φησὶ γὰρ ' πυρῆνα δ' ἔχει τοῦτο ἐπὰν γένηται πέπον.' Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιός φησιν ' οἱ στρόβιλοι πολύτροφοι

μέν εἰσι, λεαντικοὶ δὲ ἀρτηρίας καὶ θώρακος καθαρτικοὶ διὰ τὸ ἔχειν παρεμπεπλεγμένον τὸ ῥητινῶδες.' Μνησίθεος δέ φησι πιαίνειν αὐτοὺς τὸ σῶμα καὶ πρὸς
d εὐπεψίαν ἀλύπους εἶναι, ὑπάρχειν δὲ καὶ οὐρητικοὺς καὶ οὐκ ἐφεκτικοὺς κοιλίας.

50. ΩΙΑ. 'Αναξαγόρας ἐν τοῖς Φυσικοῖς τὸ καλούμενόν φησιν ὄρνιθος γάλα τὸ ἐν τοῖς ᾠοῖς εἶναι λευκόν. Σαπφὼ δ' αὐτὸ τρισυλλάβως καλεῖ 'φαῖσι δή ποτα Λήδαν ὤιον εὕρην.' καὶ πάλιν 'ὠίω πολὺ λευκότερον.' ὤεα δ' ἔφη 'Επίχαρμος 'ὤεα χανὸς κἀλεκτορίδων πετεηνῶν.' Σιμωνίδης ἐν δευτέρῳ ἰάμβων

οἷόν τε χηνὸς ὤεον μαιανδρίου.

e διὰ τεσσάρων δ' αὐτὰ προενήνεκται 'Αναξανδρίδης ᾠάρια εἰπών. καὶ ῎Εφιππος

σταμνάριά τ' οἴνου μικρὰ τοῦ φοινικικοῦ,
ᾠάρια, τοιαῦθ' ἕτερα πολλὰ παίγνια.

῎Αλεξις δὲ ἡμίτομά που ᾠῶν λέγει. ᾠὰ δὲ οὐ μόνον ἀνεμιαῖα ἐκάλουν, ἀλλὰ καὶ ὑπηνέμια. 'Αριστοφάνης 'τίκτει πρῶτον ὑπηνέμιον ᾠὸν νύξ.' 'ἐκάλουν δὲ καὶ τὰ νῦν τῶν οἰκιῶν παρ' ἡμῖν καλούμενα ὑπερῷα ᾠά' φησὶ Κλέαρχος ἐν 'Ερωτικοῖς, τὴν 'Ελένην φάσκων ἐν τοιούτοις οἰκήμασι τρεφομένην δόξαν ἀπενέγκασθαι
f παρὰ πολλοῖς ὡς ἐξ ᾠοῦ εἴη γεγεννημένη, οὐκ. ὁ εὖ δὲ Νεοκλῆς ὁ Κροτωνιάτης ἔφη ἀπὸ τῆς σελήνης πεσεῖν τὸ ᾠὸν ἐξ οὗ τὴν 'Ελένην γεννηθῆναι· τὰς γὰρ σεληνίτιδας γυναῖκας ᾠοτοκεῖν καὶ τοὺς ἐκεῖ γεννωμένους πεντεκαιδεκαπλασίονας ἡμῶν εἶναι, ὡς 'Ηρόδωρος ὁ 'Ηρακλεώτης ἱστορεῖ. ῎Ιβυκος δὲ ἐν πέμπτῳ μελῶν περὶ Μολιονιδῶν φησί

58 τούς τε λευκίππους κόρους
τέκνα Μολιόνας κτάνον,
ἅλικας ἰσοκεφάλους ἑνιγυίους,

ἀμφοτέρους γεγαῶτας ἐν ᾠέῳ
ἀργυρέῳ.

Ἔφιππος

ἴτρια τραγήμαθ᾽ ἧκε πυραμοῦς ἄμης
ᾠῶν ἑκατόμβη, πάντα ταῦτ᾽ ἐχναύομεν.

ᾠῶν δὲ ῥοφητῶν μνημονεύει Νικόμαχος

οὐσίδιον γὰρ καταλιπόντος τοῦ πατρὸς
οὕτω συνεστρόγγυλα κἀξεκόκκισα
ἐν μησὶν ὀλίγοις, ὥσπερ ᾠόν τις ῥοφῶν.

χηνείων δ᾽ ᾠῶν Ἔριφος

ᾠὰ λευκά γε b
καὶ μεγάλα· χήνει᾽ ἐστίν, ὥς γ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ·
οὗτος δέ φησι ταῦτα τὴν Λήδαν τεκεῖν.

Ἐπαίνετος δὲ καὶ Ἡρακλείδης ὁ Συρακόσιος ἐν Ὀψαρτυτικῷ τῶν ᾠῶν φασὶ πρωτεύειν τὰ τῶν ταῶν, μεθ᾽ ἃ εἶναι τὰ χηναλωπέκεια, τρίτα καταλέγοντες τὰ ὀρνίθεια.

51. ΠΡΟΠΟΜΑ. τούτου φησὶ περιενεχθέντος ὁ τῶν δείπνων ταμίας Οὐλπιανὸς ἔφη εἰ κεῖται παρά τινι τὸ πρόπομα οὕτω καλούμενον ὡς νῦν ἡμεῖς φαμέν. καὶ ζητούντων πάντων, αὐτός, ἔφη, ἐγὼ ἐρῶ. Φύλαρχος ὁ Ἀθηναῖος ἢ Ναυκρατίτης ἐν οἷς ὁ λόγος ἐστὶν c αὐτῷ περὶ Ζηλᾶ τοῦ Βιθυνῶν βασιλέως, ὃς ἐπὶ ξένια καλέσας τοὺς τῶν Γαλατῶν ἡγεμόνας ἐπιβουλεύσας αὐτοῖς καὶ αὐτὸς διεφθάρη, φησὶν οὕτως, εἰ μνήμης εὐτυχῶ ‛πρόπομά τι πρὸ τοῦ δείπνου περιεφέρετο καθώς εἰώθει τὸ πρῶτον.᾽ καὶ ταῦτ᾽ εἰπὼν ὁ Οὐλπιανὸς ᾔτει πιεῖν ἐν ψυκτῆρι, ἀρέσκειν ἑαυτὸν φάσκων διὰ τὸ ἑτοίμως ἀπεμνημονευκέναι. ἦν δὲ τῶν ἐν τοῖς προπόμασι, φησί, παρασκευαζομένων ἄλλα τε καὶ δὴ καὶ ταῦτα.

52. ΜΑΛΑΧΑΙ. Ἡσίοδος d

οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
τοῦτο ἀττικόν. ἐγὼ δέ, φησίν, ἐν πολλοῖς ἀντιγράφοις
εὗρον τοῦ Ἀντιφάνους Μίνωος διὰ τοῦ ο γεγραμμένον
'τρώγοντες μολόχης ῥίζαν.' καὶ Ἐπίχαρμος 'πραΰτε-
ρος ἔγωγε μολόχας.' Φανίας δὲ ἐν τοῖς φυτικοῖς φησι
'τῆς ἡμέρου μαλάχης ὁ σπερματικὸς τύπος καλεῖται
e πλακοῦς, ἐμφερὴς ὢν αὐτῷ· τὸ μὲν γὰρ κτενῶδες ἀνά-
λογον καθάπερ ἡ τοῦ πλακοῦντος κρηπίς, κατὰ μέσον
δὲ τοῦ πλακουντικοῦ ὄγκου τὸ κέντρον ὀμφαλικόν. καὶ
περιληφθείσης τῆς κρηπῖδος ὅμοιον γίνεται τοῖς θα-
λαττίοις περιγεγραμμένοις ἐχίνοις.' ὁ δὲ Σίφνιος Δί-
φιλος ἱστορεῖ ὡς ἡ μαλάχη ἐστὶν εὔχυλος, λεαντικὴ
ἀρτηρίας, τὰς ἐπιπολαίους ἀποκρίνουσα δριμύτητας.
ἐπιτήδειόν τε εἶναί φησιν αὐτὴν τοῖς τῶν νεφρῶν καὶ
τῆς κύστεως ἐρεθισμοῖς, εὐέκκριτόν τε εἶναι μετρίως
f καὶ τρόφιμον, κρείττω δὲ τὴν ἀγρίαν τῆς κηπευομένης.
Ἕρμιππος δ' ὁ καλλιμάχειος καὶ εἰς τὴν καλουμένην
φησὶν ἄλιμον προσέτι τε ἄδιψον ἐμβάλλεσθαι τὴν μα-
λάχην, οὖσαν χρησιμωτάτην.

53. ΚΟΛΟΚΥΝΤΑΙ. Εὐθύδημος Ἀθηναῖος ἐν τῷ
περὶ λαχάνων σικύαν ἰνδικὴν καλεῖ τὴν κολοκύν-
την διὰ τὸ κεκομίσθαι τὸ σπέρμα ἐκ τῆς Ἰνδικῆς. Με-
γαλοπολῖται δ' αὐτὴν σικυωνίαν ὀνομάζουσι. Θεόφρα-
στος δὲ τῶν κολοκυντῶν φησὶν οὐκ εἶναι ἐν μέρει
ἰδέας, ἀλλ' εἶναι τὰς μὲν βελτίους τὰς δὲ χείρους. Μη-
59 νόδωρος δ' ὁ ἐρασιστράτειος, Ἱκεσίου φίλος 'τῶν κο-
λοκυντῶν (φησὶν) ἣ μὲν ἰνδική, ἡ καὶ αὐτὴ καὶ σικύα,
ἣ δὲ κολοκύντη. καὶ ἡ μὲν ἰνδικὴ κατὰ τὸ πλεῖστον
ἕψεται, ἡ δὲ κολοκύντη καὶ ὀπτᾶται.' ἄχρι δὲ τοῦ νῦν
λέγεσθαι παρὰ Κνιδίοις τὰς κολοκύντας ἰνδικάς. Ἑλ-
λησπόντιοι δὲ σικύας μὲν τὰς μακρὰς καλοῦσι, κολο-
κύντας δὲ τὰς περιφερεῖς. Διοκλῆς δὲ κολοκύντας μὲν

*καλλίστας γίνεσθαι περὶ Μαγνησίαν, προσέτι τε γογ-
γύλην ὑπερμεγέθη γλυκεῖαν καὶ εὐστόμαχον, ἐν Ἀν-
τιοχείᾳ δὲ σικυόν, ἐν δὲ Σμύρνῃ καὶ Γαλατείᾳ θρί-
δακα, πήγανον δ' ἐν Μύροις. Δίφιλος δέ φησιν ‘ἡ δὲ* b
*κολοκύντη ὀλιγότροφός ἐστι καὶ εὔφθαρτος καὶ ὑγραν-
τικὴ τῆς ἕξεως καὶ εὐέκκριτος, εὔχυλος. εὐστομαχω-
τέρα δ' ἐστὶν ἡ δι' ὕδατος καὶ ὄξους λαμβανομένη,
εὐχυλοτέρα δὲ ἡ ἀρτυτή. λεπτυντικωτέρα δ' ἐστὶν ἡ
μετὰ νάπυος, εὐπεπτοτέρα δὲ καὶ εὐεκκριτωτέρα ἡ κάθ-
εφθος.’ Μνησίθεος δέ φησιν ‘ὅσα εὐφυῶς διάκειται
πρὸς τὴν τοῦ πυρὸς κατεργασίαν, οἷον ὅ τε σικυὸς καὶ
ἡ κολοκύντη καὶ μῆλα κυδώνια καὶ στρουθία καὶ εἴ τι
τοιοῦτον, ταῦθ' ὅταν προσενεχθῇ πυρωθέντα, δίδωσι
τῷ σώματι τροφὴν οὐ πολλὴν μὲν ἄλυπον δὲ καὶ μᾶλ-
λον ὑγράν. ἔστι δὲ καὶ ταῦτα τῆς κοιλίας ἐφεκτικὰ* c
*πάντα. δεῖ δὲ αὐτὰ λαμβάνειν ἑφθὰ μᾶλλον.’ Ἀττι-
κοὶ δὲ μόνως καλοῦσιν αὐτὴν κολοκύντην. Ἕρμιππος*

*τὴν κεφαλὴν ἔχει
ὅσην κολοκύντην.*

Φρύνιχος ὑποκοριστικῶς

ἢ μαζίου τι μικρὸν ἢ κολοκυντίου.

Ἐπίχαρμος

ὑγιέστερός θην ἐστὶ κολοκύντας πολύ.

54. *Ἐπικράτης ὁ κωμῳδιοποιὸς*

τί Πλάτων d
*καὶ Σπεύσιππος καὶ Μενέδημος;
πρὸς τίσι νυνὶ διατρίβουσιν;
ποία φροντίς, ποῖος δὲ λόγος
διερευνᾶται παρὰ τοῖσιν;
τάδε μοι πινυτῶς, εἴ τι κατειδὼς
ἥκεις, λέξον πρὸς [τᾶς] γᾶς.
B. ἀλλ' οἶδα λέγειν περὶ τῶνδε σαφῶς.*

παναθηναίοις γὰρ ἰδὼν ἀγέλην
μειρακίων [τῶν] ἐν γυμνασίοις
Ἀκαδημείας
ἤκουσα λόγων ἀφάτων ἀτόπων.
περὶ γὰρ φύσεως ἀφοριζόμενοι
e διεχώριζον ζῴων τε βίον
δένδρων τε φύσιν λαχάνων τε γένη.
κᾆτ' ἐν τούτοις τὴν κολοκύντην
ἐξήταζον τίνος ἐστὶ γένους.
Α. καὶ τί ποτ' ἄρ' ὡρίσαντο καὶ τίνος γένους
εἶναι τὸ φυτόν; δήλωσον, εἰ κάτοισθά τι.
Β. πρώτιστον μὲν πάντες ἀναυδεῖς
τότ' ἐπέστησαν καὶ κύψαντες
χρόνον οὐκ ὀλίγον διεφρόντιζον.
κᾆτ' ἐξαίφνης ἔτι κυπτόντων
καὶ ζητούντων τῶν μειρακίων
λάχανόν τις ἔφη στρογγύλον εἶναι,
f ποίαν δ' ἄλλος, δένδρον δ' ἕτερος.
ταῦτα δ' ἀκούων ἰατρός τις
Σικελᾶς ἀπὸ γᾶς
κατέπαρδ' αὐτῶν ὡς ληρούντων.
Α. ἦ που δεινῶς ὠργίσθησαν
χλευάζεσθαί τ' ἐβόησαν;
τὸ γὰρ ἐν λέσχαις ταῖσδε τοιαυτὶ
ποιεῖν ἀπρεπές.
Β. οὐδ' ἐμέλησεν τοῖς μειρακίοις.
ὁ Πλάτων δὲ παρὼν καὶ μάλα πράως
οὐδὲν ὀρινθεὶς
ἐπέταξ' αὐτοῖς πάλιν . . .
ἀφορίζεσθαι τίνος ἐστὶ γένους·
οἳ δὲ διῄρουν.

55. Ἄλεξις ὁ χαρίεις πρόπομα ὅλον παρατίθησι τοῖς διακρίνειν δυναμένοις

ἔλαθον γενόμενος οὗ τὸ πρᾶγμ᾽ ἠβούλετο. 60
κατὰ χειρὸς ἐδόθη· τὴν τράπεζαν ἧκ᾽ ἔχων,
ἐπ᾽ ἧς ἐπέκειτ᾽ οὐ τυρός, οὐδ᾽ ἐλαῶν γένη,
οὐδὲ παρέχουσαι κνῖσαν ἡμῖν πλείονα
παροψίδες καὶ λῆρος, ἀλλὰ παρετέθη
ὑπερηφάνως ὄζουσα τῶν ὡρῶν λοπάς,
τὸ τοῦ πόλου τοῦ παντὸς ἡμισφαίριον.
ἅπαντ᾽ ἐνῆν τἀκεῖ γὰρ ἐν ταύτῃ καλά,
ἰχθῦς, ἔριφοι, διέτρεχε τούτων σκορπίος,
ὑπέφαινεν ᾠῶν ἡμίτομα τοὺς ἀστέρας.
ἐπεβάλομεν τὰς χεῖρας. ὁ μὲν ἐμοὶ λαλῶν b
ἅμα καὶ διανεύων ἠσχολεῖτο, πᾶς δ᾽ ἀγὼν
ἐπ᾽ ἐμὲ κατήντα. τὸ πέρας οὐκ ἀνῆχ᾽, ἕως
τὴν λοπάδ᾽ ὀρύττων ἀποδέδειχα κόσκινον.

56. ΜΥΚΑΙ. Ἀριστίας

μύκαισι δ᾽ ὠρέχθει τὸ λάινον πέδον.

Πολίοχος

μεμαγμένην
μικρὰν μελαγχρῆ μᾶζαν ἠχυρωμένην
ἑκάτερος ἡμῶν εἶχε δὶς τῆς ἡμέρας
καὶ σῦκα βαιά· καὶ μύκης τις ἐνίοτ᾽ ἂν c
ὠπτᾶτο, καὶ κοχλίας γενομένου ψακαδίου
ἠγρεύετ᾽ ἄν, καὶ λάχανα τῶν αὐτοχθόνων·
θλαστή τ᾽ ἐλάα, καὶ πιεῖν οἰνάριον ἦν
ἀμφίβολον.

Ἀντιφάνης

τὸ δεῖπνόν ἐστι μᾶζα κεχαρακωμένη
ἀχύροις πρὸς εὐτέλειαν ἐξωπλισμένη,
καὶ βολβὸς εἷς τις καὶ παροψίδες τινές,
σόγχος τις ἢ μύκης τις ἢ τοιαῦθ᾽ ἃ δὴ

d *δίδωσιν ἡμῖν ὁ τόπος ἄθλι' ἀθλίοις.*
τοιοῦτος ὁ βίος, ἀπύρετος, φλέγμ' οὐκ ἔχων.

καὶ προελθὼν

οὐδεὶς κρέως παρόντος ἐσθίει θύμον,
οὐδ' οἱ δοκοῦντες πυθαγορίζειν . .
τίς γὰρ κάτοιδ' ἡμῶν τὸ μέλλον ὅ τι παθεῖν
πέπρωθ' ἑκάστῳ τῶν φίλων; ταχὺ δὴ λαβὼν
ὄπτα μύκητας πρινίνους τουσδὶ δύο.

ὅτι *Κηφισόδωρος* ὁ *Ἰσοκράτους μαθητὴς ἐν τοῖς κατὰ*
e *Ἀριστοτέλους, τέσσαρα δ' ἐστὶ ταῦτα βιβλία, ἐπιτιμᾷ*
τῷ φιλοσόφῳ ὡς οὐ ποιήσαντι λόγου ἄξιον τῷ παροιμίας ἀθροῖσαι, Ἀντιφάνους ὅλον *ποιήσαντος δρᾶμα τὸ ἐπιγραφόμενον Παροιμίαι· ἐξ οὗ καὶ παρατίθεται τάδε*

ἔγωγ' ἂν εἰ τῶν ὑμετέρων φάγοιμί τι,
μύκητας ὠμοὺς ἂν φαγεῖν δοκῶ
καὶ στρυφνὰ μῆλα, κεἴ τι πνίγει βρῶμ' ἔτι.

57. *Φύονται δὲ οἱ μύκητες γηγενεῖς καὶ εἰσὶν αὐτῶν ἐδώδιμοι ὀλίγοι· οἱ γὰρ πολλοὶ ἀποπνίγουσιν. διὸ*
f *καὶ Ἐπίχαρμος παίζων ἔφη ʻοἰοναὶ μύκαις ἄρ' ἐξεσκληκότες πνιξεῖσθε.' Νίκανδρος δ' ἐν Γεωργικοῖς καταλέγει καὶ τίνες αὐτῶν εἰσὶν οἱ θανάσιμοι λέγων*

ἐχθρὰ δ' ἐλαίης
ῥοιῆς τε πρίνου τε δρυός τ' ἄπο πήματα κεῖται,
οἰδαλέα ξύγκολλα βάρη πνιγόεντα μυκήτων.

φησὶ δὲ καὶ ὅτι

61 *συκέης ὁπότε στέλεχος βαθὺ κόπρῳ*
κακκρύψας ὑδάτεσσιν ἀειναέεσσι νοτίζοις,
φύσονται πυθμέσσιν ἀκήριοι· ὧν σὺ μύκητα
θρεπτὸν μή τι χαμηλὸν ἀπὸ ῥίζης προτάμοιο.

(τὰ δ' ἄλλ' οὐκ ἦν ἀναγνῶναι)

καί τε μύκητας ἀμανίτας τότ' ἐφεύσαις,

φησὶν ὁ αὐτὸς Νίκανδρος ἐν τῷ αὐτῷ. Ἔφιππος

ἵν᾽ ὥσπερ οἱ μύκητες ἀποπνίξαιμί σε.

Ἐπαρχίδης Εὐριπίδην φησὶ τὸν ποιητὴν ἐπιδημῆσαι τῇ Ἰκάρῳ, καὶ γυναικός τινος μετὰ τέκνων κατὰ τοὺς b
ἀγρούς, δύο μὲν ἀρρένων τελείων μιᾶς δὲ παρθένου, φαγούσης θανασίμους μύκητας καὶ ἀποπνιγείσης μετὰ τῶν τέκνων ποιῆσαι τουτὶ τὸ ἐπίγραμμα

ὦ τὸν ἀγήρατον πόλον αἰθέρος ἥλιε τέμνων,
ἆρ᾽ εἶδες τοιόνδ᾽ ὄμματι πρόσθε πάθος,
μητέρα παρθενικήν τε κόρην δισσούς τε συναίμους
ἐν ταὐτῷ φέγγει μοιραδίῳ φθιμένους;

Διοκλῆς ὁ Καρύστιος ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν φησίν c
ʽἄγρια ἑψήματα, τεῦτλον μαλάχη λάπαθον ἀκαλήφη ἀνδράφαξυς βολβοὶ ὕδνα μύκαι.᾽

58. ΣΙΑ. Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων φησὶ σίον ἐν ὕδατι γίνεσθαι, σελίνῳ ἑλείῳ τὸ φύλλον ἐοικός. διὸ καὶ Πτολεμαῖος ὁ δεύτερος εὐεργέτης Αἰγύπτου βασιλεύσας παρ᾽ Ὁμήρῳ ἀξιοῖ γράφειν

ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ σίου ἠδὲ σελίνου.

σία γὰρ μετὰ σελίνου φύεσθαι, ἀλλὰ μὴ ἴα.

59. Δίφιλός φησι τοὺς μύκητας εἶναι εὐστόμους κοιλίας διαχωρητικοὺς θρεπτικούς, δυσπέπτους δὲ καὶ d
φυσώδεις. τοιούτους δὲ εἶναι τοὺς ἐκ Κέω τῆς νήσου. ʽπολλοὶ μέντοι καὶ κτείνουσι. δοκοῦσι δὲ οἰκεῖοι εἶναι οἱ λεπτότατοι καὶ ἁπαλοὶ καὶ εὔθρυπτοι οἱ ἐπὶ πτελέαις καὶ πεύκαις γινόμενοι· ἀνοίκειοι δὲ οἱ μέλανες καὶ πελιοὶ καὶ σκληροὶ καὶ οἱ μετὰ τὸ ἑψηθῆναι καὶ τεθῆναι πησσόμενοι· οἵτινες λαμβανόμενοι κτείνουσι. βοηθοῦνται δ᾽ ἀπὸ ὑδρομέλιτος πόσεως καὶ ὀξυμέλιτος, νίτρου καὶ ὄξους. μετὰ τὴν πόσιν δ᾽ ἐμεῖν δεῖ. διόπερ καὶ δεῖ μάλιστα σκευάζειν αὐτοὺς μετὰ ὄξους e
καὶ ὀξυμέλιτος ἢ μέλιτος ἢ ἁλῶν· οὕτω γὰρ αὐτῶν τὸ

πνιγῶδες ἀφαιρεῖται.' Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ περὶ φυτῶν ἱστορίας γράφει 'ὑπόγεια δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστι καὶ ἐπίγεια, καθάπερ οὓς καλοῦσί τινες πέζιας ἅμα τοῖς μύκησι γινομένους. ἄρριζοι γὰρ καὶ αὐτοὶ τυγχάνουσιν.. ὁ δὲ μύκης ἔχει προσφύσεως ἀρχὴν τὸν καυλὸν εἰς μῆκος, καὶ ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥίζαι.' φησὶ
f δὲ καὶ ὅτι ἐν τῇ περὶ Ἡρακλέους στήλας θαλάσσῃ, ὅταν ὕδατα πλείω γένηται, μύκητες φύονται πρὸς τῇ θαλάσσῃ, οὓς καὶ ἀπολιθοῦσθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου φησί. καὶ Φανίας δὲ ἐν πρώτῳ περὶ φυτῶν 'τὰ δὲ οὐδὲ φύει τὴν ἀνθίνην, οὐδὲ τῆς σπερματικῆς ἴχνος κορυνήσεως, οὐδὲ σπερματώσεως, οἷον μύκης ὕδνον πτέρις ἕλιξ.' ὁ αὐτός φησι 'πτέρις, ἣν ἔνιοι βλάχνον καλοῦσι.' Θεόφραστος ἐν Φυτικοῖς 'λειόφλοια, καθάπερ ὕδνον μύκης πέζις γεράνειον.

62 60. ΥΔΝΑ. γίνεται καὶ ταῦτα αὐτόματα ἀπὸ γῆς, μάλιστα περὶ τοὺς ἀμμώδεις τόπους. λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Θεόφραστος 'τὸ ὕδνον, ὃ καλοῦσί τινες γεράνειον, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειον,' καὶ πάλιν 'ἡ τῶν ἐγγεοτόκων τούτων γένεσις ἅμα καὶ φύσις, οἷον τοῦ τε ὕδνου καὶ τοῦ φυομένου περὶ Κυρήνην ὃ καλοῦσι μίσυ. δοκεῖ δ' ἡδὺ σφόδρα τοῦτ' εἶναι καὶ τὴν ὀσμὴν ἔχειν κρεώδη, καὶ τὸ ἐν τῇ Θράκῃ δὲ γενόμενον ἴτον.
b περὶ δὲ τούτων ἴδιόν τι λέγεται· φασὶ γάρ, ὅταν ὕδατα μετοπωρινὰ καὶ βρονταὶ γίνωνται, σκληρὰ τότε γίνεσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν αἱ βρονταί, ὡς ταύτης αἰτιωτέρας οὔσης. οὐ διετίζειν δὲ ἀλλ' ἐπέτειον εἶναι· τὴν δὲ χρείαν καὶ τὴν ἀκμὴν ἔχειν τοῦ ἦρος. οὐ μὴν ἀλλ' ἔνιοί γε ὡς σπερματικῆς οὔσης τῆς ἀρχῆς ὑπολαμβάνουσιν. ἐν γοῦν τῷ αἰγιαλῷ τῶν Μυτιληναίων οὔ φασι πρότερον εἶναι πρὶν ἢ γενομένης ἐπομβρίας τὸ σπέρμα κατενεχθῇ ἀπὸ Τιαρῶν· τοῦτο δ' ἐστὶ χωρίον

ἐν ᾧ πολλὰ γίνεται. γίνεται δὲ ἔν τε τοῖς αἰγιαλοῖς μάλιστα καὶ ὅπου χώρα ὕπαμμος· καὶ γὰρ αἱ Τιάραι c τοιαῦται. φύεται δὲ καὶ περὶ Λάμψακον ἐν τῇ Ἀβαρνίδι καὶ ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ κἀν τῇ Ἠλείων.' Λυγκεὺς ὁ Σάμιός φησιν 'ἀκαλήφην ἡ θάλασσα ἀνίησιν, ἡ δὲ γῆ ὕδνα.' καὶ Μάτρων ὁ παρῳδὸς ἐν τῷ Δείπνῳ

ὄστρεά τ' ἤνεικεν Θέτιδος νηρηίδος ὕδνα.

Δίφιλος δὲ δύσπεπτά φησιν εἶναι τὰ ὕδνα, εὔχυλα δὲ καὶ παραλεαντικὰ προσέτι δὲ διαχωρητικά, καὶ ἔνια αὐτῶν ὅμοια τοῖς μύκαις πνιγώδη εἶναι. Ἡγήσανδρος d δ' ὁ Δελφὸς ἐν Ἑλλησπόντῳ φησὶν οὔτε ὕδνον γίνεσθαι οὔτε γλαυκίσκον οὔτε θύμον· διὸ Ναυσικλείδην εἰρηκέναι μήτε ἔαρ μήτε φίλους. ὑδνόφυλλον δέ φησι Πάμφιλος ἐν γλώσσαις τὴν φυομένην τῶν ὕδνων ὕπερθε πόαν, ἀφ' ἧς τὸ ὕδνον γινώσκεσθαι.

61. ΑΚΑΛΗΦΗ. λέγεται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς οὕτως καὶ τὸ βοτανῶδες καὶ κνησμοῦ αἴτιον. Ἀριστοφάνης Φοινίσσαις 'πρῶτον πάντων ἴφυα φῦναι, εἶθ' ἑξῆς τὰς κραν· ἀς ἀκαλήφας.'

62. Α᾽ ΑΡΑΓΟΙ. οὗτοι καὶ ἕλειοι καὶ ὄρειοι καλοῦντ.. ὧν οἱ κάλλιστοι οὐ σπείρονται, πάντων e ὄντες τ.. ν ἐντὸς θεραπευτικοί. οἱ δὲ σπαρτοὶ καὶ σφόδρα ὑπερμεγέθεις γίνονται. ἐν Λιβύῃ δέ φασιν ἐν Γαιτουλίᾳ γίνεσθαι πάχος μὲν κυπρίου καλάμου, μῆκος δὲ ποδῶν δώδεκα· ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ καὶ παρωκεανίτιδι πάχος μὲν μεγάλων ναρθήκων, μῆκος δὲ περὶ τοὺς εἴκοσι πήχεις. Κρατῖνος δὲ διὰ τοῦ φ ἀσφάραγον ὀνομάζει. καὶ Θεόπομπος

κἄπειτ' ἰδὼν ἀσφάραγον ἐν θάμνῳ τινί.

Ἀμειψίας f

οὐ σχῖνος οὐδ' ἀσφάραγος οὐ δάφνης κλάδοι.

Δίφιλος δέ φησιν ὡς ὁ τῆς κράμβης ἀσφάραγος λεγό-

μενος ἰδίως ὅρμενος εὐστομαχώτερός ἐστι καὶ εὐεκκριτώτερος, ὄψεων δὲ βλαπτικός. ἔστι δὲ δριμὺς καὶ οὐρητικὸς καὶ ἀδικεῖ νεφροὺς καὶ κύστιν. Ἀττικοὶ δ' εἰσὶν οἱ λέγοντες ὅρμενον τὸν ἀπὸ τῆς κράμβης ἐξηνθηκότα. Σοφοκλῆς Ἰχνευταῖς

κἀξορμενίζει κοὐκ ἐπισχολάζεται
βλάστη.

63 παρὰ τὸ ἐξορούειν καὶ βλαστάνειν. Ἀντιφάνης δὲ διὰ τοῦ π φησὶν ἀσπάραγον

ἀσπάραγος ἀγλαΐζετ', ὦχρος ἐξήνθηκέ τις.

Ἀριστοφῶν 'κάππαριν βληχὼ θύμον ἀσπάραγον πίτταν ῥάμνον σφάκον πήγανον.'

63. ΚΟΧΛΙΑΣ. Φιλύλλιος

οὐκ εἰμὶ τέττιξ οὐδὲ κοχλίας, ὦ γύναι.

καὶ πάλιν 'μαινίδες .. σκόμβροι κοχλίαι κορακῖνοι.' Ἡσίοδος δὲ τὸν κοχλίαν φερέοικον καλεῖ. καὶ Ἀναξίλας δὲ

b ἀπιστότερος εἶ τῶν κοχλιῶν πολλῷ πάνυ,
οἳ περιφέρουσ' ὑπ' ἀπιστίας τὰς οἰκίας.

Ἀχαιὸς 'ἢ τοσούσδ' Αἴτνη τρέφει κοχλίας κεράστας.' προβάλλεται δὲ κἀν τοῖς συμποσίοις γρίφου τάξιν ἔχον περὶ τῶν κοχλιῶν οὕτως

ὑλογενὴς ἀνάκανθος ἀναίματος ὑγροκέλευθος.

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ περὶ ζῴων μορίων φησὶν 'οἱ κοχλίαι φαίνονται κύοντες ἐν τῷ μετοπώρῳ καὶ τοῦ ἔαρος· μόνοι τε οὗτοι τῶν ὀστρακοδέρμων συνδυαζό-
c μενοι ὤφθησαν.' Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ περὶ φωλευόντων 'οἱ κοχλίαι (φησὶ) φωλεύουσι μὲν καὶ τοῦ χειμῶνος, μᾶλλον δὲ τοῦ θέρους. διὸ καὶ πλεῖστοι φαίνονται τοῖς μετοπωρινοῖς ὕδασιν. ἡ δὲ φωλεία τοῦ θέρους καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῶν δένδρων.' λέγονται δέ τινες τῶν κοχλιῶν καὶ σέσιλοι. Ἐπίχαρμος

τούτων ἁπάντων ἀκρίδας ἀνταλλάσσονται,
κόγχων δὲ τὸν σέσιλον. Β. ἄπαγ' ἐς τὸν φθόρον.

'Απελλᾶς δὲ Λακεδαιμονίους φησὶ σέμελον τὸν κοχλίαν d λέγειν. 'Απολλόδωρος δὲ ἐν δευτέρῳ ἐτυμολογιῶν τῶν κοχλιῶν φησί τινας καλεῖσθαι κωλυσιδείπνους.

64. ΒΟΛΒΟΙ. τούτων Ἡρακλῆς ἐσθίειν παραιτεῖται ἐν Ἀμαλθείᾳ Εὐβούλου λέγων

θερμότερον ἢ κραυρότερον ἢ μέσως ἔχον,
τοῦτ' ἔσθ' ἑκάστῳ μεῖζον ἢ Τροίαν ἑλεῖν.
κἀγὼ γὰρ οὐ καυλοῖσιν οὐδὲ σιλφίῳ,
οὐδ' ἱεροσύλοις καὶ πικραῖς παροψίσιν
βολβοῖς τ' ἐμαυτὸν χορτάσων ἐλήλυθα.
ἃ δ' εἴς τ' ἐδωδὴν πρῶτα καὶ ῥώμης ἀκμὴν
καὶ πρὸς ὑγίειαν, πάντα ταῦτ' ἐδαινύμην, e
κρέας βόειον ἑφθὸν ἀσόλοικον μέγα,
ἀκροκώλιόν τε γεννικόν, ὀπτὰ δέλφακος
ἁλίπαστα τρία.

Ἄλεξις ἐμφανίζων τὴν τῶν βολβῶν πρὸς τὰ ἀφροδίσια δύναμίν φησι

πίνας κάραβον
βολβοὺς κοχλίας κήρυκας ᾠὰ ἀκροκώλια,
τοιαῦτα· τούτων ἄν τις εὕροι φάρμακα
ἐρῶν ἑταίρας ἕτερα χρησιμώτερα; f

Ξέναρχος

φθίνει δόμος
ἀσυστάτοισι δεσποτῶν κεχρημένος
τύχαις, ἀλάστωρ τ' εἰσπέπαικε Πελοπιδῶν.
ἄστυτος οἶκος, κοὔτε βυσαύχην θεᾶς
Δηοῦς σύνοικος γηγενὴς βολβὸς φίλοις
ἑφθὸς βοηθῶν δυνατός ἐστ' ἐπαρκέσαι,
μάτην δὲ πόντου κυανέαις δίναις τραφεὶς
φλεβὸς τροπωτὴρ πουλύπους ἁλοὺς βρόχων 64

πλεκταῖς ἀνάγκαις τῆς τροχηλάτου κόρης
πίμπλησι λοπάδος στερροσώματον κύτος.

Ἀρχέστρατος

βολβῶν καὶ καυλῶν χαίρειν λέγω ὀξυβάφοισιν
ταῖς τ' ἄλλαις πάσῃσι παροψίσι.

65. Ἡρακλείδης ὁ Ταραντῖνος ἐν Συμποσίῳ 'βολβὸς καὶ κοχλίας καὶ ᾠὸν καὶ τὰ ὅμοια δοκεῖ σπέρματος εἶναι ποιητικά, οὐ διὰ τὸ πολύτροφα εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ὁμοειδεῖς ἔχειν τὰς πρώτας φύσεις αὐτὰς τὰς δυνά- b μεις τῷ σπέρματι.' Δίφιλος 'οἱ βολβοὶ δύσπεπτοι μέν εἰσι, πολύτροφοι δὲ καὶ εὐστόμαχοι, ἔτι δὲ σμηκτικοὶ καὶ ἀμβλυντικοὶ ὄψεως διεγερτικοί τ' ἀφροδισίων.' ἡ δὲ παροιμία φησὶν

οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς.

διεγείρουσι δ' ὄντως αὐτῶν πρὸς ἀφροδίσια οἱ βασιλικοὶ λεγόμενοι, οἳ καὶ κρείσσονες τῶν ἄλλων εἰσί, μεθ' οὓς οἱ πυρροί. οἱ δὲ λευκοὶ καὶ λιβυκοὶ σκιλλώδεις· χείρονες δὲ πάντων οἱ αἰγύπτιοι.

66. Αἱ δὲ βολβῖναι καλούμεναι εὐχυλότεραι μέν εἰσι τῶν βολβῶν, οὐ μὴν οὕτως εὐστόμαχοι, διὰ τὸ c γλυκάζον ἔχειν παχύ τι· καί γε ἱκανῶς εἰσι διὰ τὴν πολλὴν σκληρότητα καὶ εὐέκκριτοι. μνημονεύει δὲ βολβίνης Μάτρων ἐν παρῳδίαις

σόγκους δ' οὐκ ἂν ἐγὼ μυθήσομαι οὐδ' ὀνομήνω,
μυελόεν βλάστημα, καρηκομόωντας ἀκάνθαις·
βολβίνας θ', αἳ Ζηνὸς ὀλυμπίου εἰσὶν ἀοιδοί,
ἃς ἐν χέρσῳ θρέψε Διὸς παῖς ἄσπετος ὄμβρος,
λευκοτέρας χιόνος ἰδέειν ἀμύλοισιν ὁμοίας·
τάων φυομένων ἠράσσατο πότνια γαστήρ.

d 67. Ὅτι Νίκανδρος μεγαρῆας βολβοὺς ἐπαινεῖ. Θεόφραστος δ' ἐν ἑβδόμῳ φυτικῶν 'ἐνιαχοῦ (φησὶν) οὕτω γλυκεῖς εἰσὶν οἱ βολβοὶ ὥστε καὶ ὠμοὺς ἐσθίε-

σθαι, ὥσπερ ἐν τῇ ταυρικῇ Χερρονήσῳ. τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Φανίας. ‘ἔστι δὲ καὶ γένος (φησὶ) βολβῶν (Θεόφραστος) ἐριοφόρων, ὃ φύεται ἐν αἰγιαλοῖς. ἔχει δὲ τὸ ἔριον ὑπὸ τοὺς πρώτους χιτῶνας, ὥστε ἀνὰ μέσον εἶναι τοῦ ἐδωδίμου τοῦ ἐντὸς καὶ τοῦ ἔξω. ὑφαίνεται δ’ ἐξ αὐτοῦ καὶ πόδεια καὶ ἄλλα ἱμάτια,’ ὡς καὶ Φανίας φησὶ ‘τὸ δὲ ἐν Ἰνδοῖς τριχῶδές ἐστι.’ περὶ δὲ e τῆς τῶν βολβῶν σκευασίας Φιλήμων φησὶ

τὸν βολβόν, εἰ βούλει, σκόπει
ὅσα δαπανήσας εὐδοκιμεῖ, τυρὸν μέλι
σήσαμον ἔλαιον κρόμμυον ὄξος σίλφιον.
αὐτὸς δ’ ἐφ’ αὑτοῦ ’στὶν πονηρὸς καὶ πικρός.

Ἡρακλείδης δ’ ὁ Ταραντῖνος τοῦ συμποσίου περιγράφων τοὺς βολβούς φησι ‘περιγράφειν δεῖ τὴν πολλὴν βρῶσιν, καὶ μάλιστα τῶν ἐχόντων ὁλκιμόν τι καὶ γλίσχρον, οἷον ᾠῶν βολβῶν ἀκροκωλίων κοχλιῶν καὶ τῶν ὁμοίων. ἐπιμένει γὰρ τῇ κοιλίᾳ πλείονας χρόνους καὶ f ἐμπλεκόμενα παρακατέχει τὰ ὑγρά.’

68. ΚΙΧΛΑΙ. καὶ τούτων ἦσαν καὶ ἄλλων ὀρνίθων ἀγέλαι ἐν τοῖς προπόμασι. Τηλεκλείδης

ὀπταὶ δὲ κίχλαι μετ’ ἀμητίσκων εἰς τὸν φάρυγ’
εἰσεπέτοντο.

Συρακόσιοι δὲ τὰς κίχλας κιχήλας λέγουσιν. Ἐπίχαρμος ‘τάς τ’ ἐλαιοφιλοφάγους κιχήλας.’ μέμνηται τούτων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις. τρία δὲ γένη κιχλῶν Ἀριστοτέλης εἶναι ἱστορεῖ· ὧν τὴν πρώτην καὶ 65 μεγίστην κίσσῃ πάρισον εἶναι, ἣν καὶ καλεῖσθαι ἰξοφάγον, ἐπειδὴ ἰξὸν ἐσθίει· τὴν δὲ τῷ κοσσύφῳ ἴσην, ἣν ὀνομάζεσθαι τριχάδα· τὴν δὲ τρίτην ἐλαχίστην τῶν προειρημένων οὖσαν ἰλλάδα ὀνομάζεσθαι· οἱ δὲ τυλάδα λέγουσιν, ὡς Ἀλέξανδρος ἱστορεῖ ὁ Μύνδιος· ἣν καὶ συναγελαστικὴν εἶναι καὶ νεοττεύειν ὡς καὶ τὰς

χελιδόνας. ὅτι τὸ εἰς Ὅμηρον ἀναφερόμενον ἐπύλλιον, b ἐπιγραφόμενον δὲ Ἐπικιχλίδες, ἔτυχε ταύτης τῆς προσηγορίας διὰ τὸ τὸν Ὅμηρον ᾄδοντα αὐτὸ τοῖς παισὶ κίχλας δῶρον λαμβάνειν, ἱστορεῖ Μέναιχμος ἐν τῷ περὶ τεχνιτῶν.

69. ΣΥΚΑΛΙΔΕΣ. Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος ἱστορεῖ· ἅτερος τῶν αἰγιθαλῶν ὑφ' ὧν μὲν ἐλαιὸς καλεῖται, ὑπὸ δέ τινων πιρίας· συκαλὶς δ', ὅταν ἀκμάζῃ τὰ σῦκα.' δύο δ' εἶναι γένη αὐτοῦ, συκαλίδα καὶ μελαγκόρυφον. Ἐπίχαρμος· ἀγλαὰς συκαλλίδας.' καὶ πάλιν

ἦν δ' ἐρωδιοί [τε πολλοὶ] μακροκαμπυλαύχενες
τέτρακές τε σπερματολόγοι κἄγλααὶ συκαλλίδες.

c ἁλίσκονται δ' αὗται τῷ τῶν σύκων καιρῷ. διὸ βέλτιον ὀνομάζοιντ' ἂν δι' ἑνὸς λ. διὰ δὲ τὸ μέτρον Ἐπίχαρμος διὰ δυοῖν εἴρηκεν.

70. ΣΠΙΝΟΙ. Εὔβουλος

ἀμφιδρομίων ὄντων, ἐν οἷς νομίζεται
ὀπτᾶν τε τυροῦ χερρονησίτου τόμον,
ἕψειν τ' ἐλαίῳ ῥάφανον ἠγλαϊσμένην,
πνίγειν τε παχέων ἀρνίων στηθύνια,
τίλλειν τε φάττας καὶ κίχλας ὁμοῦ σπίνοις,
d ὁμοῦ τε χναύειν μαινίσιν σηπίδια,
πιλεῖν τε πολλὰς πλεκτάνας ἐπιστρόφως,
πίνειν τε πολλὰς κύλικας εὐζωρεστέρας.

71. ΚΟΨΙΧΟΙ. Νικόστρατος ἢ Φιλέταιρος

τί οὖν ἀγοράσω; φράζε γάρ.
Β. μὴ πολυτελῶς ἀλλὰ καθαρείως· δασύποδα,
ἐὰν περιτύχῃς, ἀγόρασον καὶ νηττία,
ὁπόσα σὺ βούλει, καὶ κίχλας καὶ κοψίχους,
ὀρνιθάριά τε τῶν ἀγρίων τούτων συχνά.
χάριεν γάρ.

e Ἀντιφάνης δὲ καὶ ΨΑΡΑΣ ἐν τοῖς βρώμασι καταλέγει

μέλι πέρδικες
φάτται νῆτται χῆνες ψᾶρες
κίττα κολοιὸς κόψιχος ὄρτυξ
ὄρνις θήλεια.

πάντων ἡμᾶς λόγον ἀπαιτεῖς, καὶ οὐδ' ὁτιοῦν ἔξεστιν εἰπεῖν ἀνυπεύθυνον. ὅτι τὸ στρουθάριον παρ' ἄλλοις τε καὶ δὴ καὶ παρ' Εὐβούλῳ ‘ περδίκια λαβὲ τέτταρ' ἢ καὶ πέντε, δασύποδας τρεῖς, στρουθάριά θ' οἷον ἐντραγεῖν, ἀκανθυλλίδας, βιττάκους, σπινία, κερχνῇδας, τά τ' ἄλλ' ἅττ' ἂν ἐπιτύχῃς.'

72. ΕΓΚΕΦΑΛΟΙ ΧΟΙΡΕΙΟΙ. τούτων ἡμᾶς ἐσθί- f
ειν οὐκ εἴων οἱ φιλόσοφοι, φάσκοντες τοὺς αὐτῶν μεταλαμβάνοντας ἴσον καὶ κυάμων τρώγειν κεφαλῶν τε οὐ τοκήων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων βεβήλων. οὐδένα γοῦν τῶν ἀρχαίων βεβρωκέναι διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας σχεδὸν ἐν αὐτῷ εἶναι. Ἀπολλόδωρος
δ' ὁ Ἀθηναῖος οὐδ' ὀνομάζειν τινὰ τῶν παλαιῶν φησὶν 66
ἐγκέφαλον· καὶ Σοφοκλέα γοῦν ἐν Τραχινίαις ποιήσαντα τὸν Ἡρακλέα ῥιπτοῦντα τὸν Λίχαν ἐς θάλασσαν οὐκ ὀνομάσαι ἐγκέφαλον, ἀλλὰ λευκὸν μυελόν, ἐκκλίνοντα τὸ μὴ ὀνομαζόμενον·

κόμης δὲ λευκὸν μυελὸν ἐκραίνει, μέσου
κρατὸς διασπαρέντος αἵματός θ' ὁμοῦ·

καίτοι τἄλλα διαρρήδην ὀνομάσαντα. καὶ Εὐριπίδης δὲ τὴν Ἑκάβην θρηνοῦσαν εἰσαγαγὼν τὸν Ἀστυάνακτα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ῥιφέντα φησί

δύστηνε, κρατὸς ὥς σ' ἔκειρεν ἀθλίως
τείχη πατρῷα, Λοξίου πυργώματα, b
ὃν πόλλ' ἐκήπευσ' ἡ τεκοῦσα βόστρυχον,
φιλήμασίν τ' ἔδωκεν· ἔνθεν ἐκγελᾷ
ὀστέων ῥαγέντων φόνος, ἵν' αἰσχρὰ μὴ λέγω.

ἔχει δὲ ἐπιστασίαν ἡ τῶν ποιημάτων τούτων ἐκδοχή.

καὶ γὰρ Φιλοκλῆς τε ἐγκέφαλον φησίν ‘ οὐδ’ ἂν ἐγκέφαλον ἔσθων λίποι’ καὶ Ἀριστοφάνης ‘ ἀπολέσαιμ’ ἂν ἐγκεφάλου θρίω δύο’ καὶ ἄλλοι. λευκὸν οὖν ἂν εἴη c μυελὸν εἰρηκὼς Σοφοκλῆς ποιητικῶς, Εὐριπίδης τε τὸ τῆς προσόψεως εἰδεχθὲς καὶ αἰσχρὸν οὐχ αἱρούμενος ἐναργῶς ἐμφανίσαι ἐδήλωσεν ὡς ἐβούλετο. ὅτι δ’ ἱερὸν ἐνόμιζον τὴν κεφαλὴν δῆλον ἐκ τοῦ καὶ κατ’ αὐτῆς ὀμνύειν καὶ τοὺς γινομένους ἀπ’ αὐτῆς πταρμοὺς προσκυνεῖν ὡς ἱερούς. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς συγκαταθέσεις βεβαιοῦμεν τῇ ταύτης ἐπινεύσει, ὡς καὶ ὁ Ὁμηρικὸς Ζεύς φησιν

εἰ δ’ ἄγε τοι κεφαλῇ ἐπινεύσομαι.

73. Ὅτι εἰς τὸ πρόπομα καὶ ταῦτα ἐνεβάλλοντο, d πέπερι φυλλὶς σμύρνα κύπειρον μύρον αἰγύπτιον. Ἀντιφάνης

ἂν μὲν ἄρα πέπερί τις εἰσφέρῃ,
πριάμενος στρεβλοῦν γράφουσι τοῦτον ὡς κατάσκοπον.

πάλιν

νῦν δεῖ περιόντα πέπερι καὶ καρπὸν βλίτου
ζητεῖν.

Εὔβουλος

κόκκον λαβοῦσα κνίδιον ἢ τοῦ πεπέριος
τρίψασ’ ὁμοῦ σμύρνῃ διάπαττε τὴν ὁδόν.

Ὠφελίων

λιβυκὸν πέπερι καὶ θυμίαμα, βιβλίον
Πλάτωνος ἐμβρόντητον.

e Νίκανδρος Θηριακοῖς

ἢ καὶ λεπτοθρίοιο πολύχνοα φύλλα κονύζης,
πολλάκι δ’ ἢ πέπερι κόψας νέον ἢ ἀπὸ Μήδων
κάρδαμον.

Θεόφραστος ἐν φυτῶν ἱστορίᾳ ‘ τὸ πέπερι καρπὸς μέν

ἐστι, διττὸν δὲ αὐτοῦ τὸ γένος· τὸ μὲν στρογγύλον, ὥσπερ ὄροβος, κέλυφος ἔχον ὑπέρυθρον, τὸ δὲ πρόμηκες, μέλαν, σπερμάτια μηκωνικὰ ἔχον. ἰσχυρότερον δὲ πολὺ τοῦτο θατέρου· θερμαντικὰ δὲ ἄμφω· διὸ καὶ πρὸς τὸ κώνειον βοηθεῖ ταῦτα.’ ἐν δὲ τῷ περὶ πνιγμοῦ f γράφει ‘ἡ δὲ τούτων ἀνάκτησις ὄξους ἐγχύσει καὶ πεπέριδος ἢ κνίδης καρπῷ τριφθείσης.’ τοῦτο δ’ ἡμᾶς τηρῆσαι δεῖ, ὅτι οὐδέτερον ὄνομα οὐδὲν ἔστι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἰς ι λῆγον εἰ μὴ μόνον τὸ μέλι. τὸ γὰρ πέπερι καὶ κόμμι καὶ κοῖφι ξενικά.

74. ΕΛΑΙΟΝ. σαμιακοῦ ἐλαίου μνημονεύει Ἀντιφάνης ἢ Ἄλεξις

οὑτοσὶ δέ σοι
τοῦ λευκοτάτου πάντων ἐλαίου σαμιακοῦ
ἔστιν μετρητής.

καρικοῦ δὲ Ὠφελίων ‘ἐλαίῳ καρικῷ ἀλείφεται.’ Ἀμύν- 67 τας ἐν σταθμοῖς περσικοῖς φησι ‘φέρει τὰ ὄρη τέρμινθον καὶ σχῖνον καὶ κάρυα τὰ περσικά, ἀφ’ ὧν ποιοῦσι τῷ βασιλεῖ ἔλαιον πολύ.’ Κτησίας δ’ ἐν Καρμανίᾳ φησὶ γίνεσθαι ἔλαιον ἀκάνθινον, ᾧ χρῆσθαι βασιλέα· ὃς καὶ καταλέγων ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν φόρων [τούτῳ] βιβλίῳ πάντα τὰ τῷ βασιλεῖ παρασκευαζόμενα ἐπὶ τὸ δεῖπνον οὔτε πεπέρεως μέμνηται οὔτε ὄξους,

ὃ μόνον ἄριστόν ἐστι τῶν ἡδυσμάτων.

ἀλλὰ μὴν οὐδὲ Δείνων ἐν τῇ περσικῇ πραγματείᾳ· ὅς γέ φησι καὶ ἅλας ἀμμωνιακὸν ἀπ’ Αἰγύπτου ἀναπέμ- b πεσθαι βασιλεῖ καὶ ὕδωρ ἐκ τοῦ Νείλου. ἐλαίου δὲ τοῦ ὠμοτριβοῦς καλουμένου μνημονεύει Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ ὀδμῶν φάσκων αὐτὸ γίνεσθαι ἐκ τῶν φαύλων ἐλαιῶν καὶ ἐξ ἀμυγδάλων. τοῦ δὲ ἐν Θουρίοις γινομένου ἐλαίου ὡς διαφόρου μνημονεύει Ἄμφις

ἐν Θουρίοις τοὔλαιον, ἐν Γέλᾳ φακῆ.

75. ΓΑΡΟΣ. *Κρατῖνος*

c *ὁ τάλαρος ὑμῶν διάπλεως ἔσται γάρου.*

Φερεκράτης '*ἀνεμολύνθη τὴν ὑπήνην τῷ γάρῳ.*' *Σοφοκλῆς Τριπτολέμῳ* '*τοῦ ταριχηροῦ γάρου.*' *Πλάτων*

ἐν σαπρῷ γάρῳ
βάπτοντες ἀποπνίξουσί με.

ὅτι δ' ἀρσενικόν ἐστι τοὔνομα Αἰσχύλος δηλοῖ εἰπὼν '*καὶ τὸν ἰχθύων γάρον.*'

76. ΟΞΟΣ. *τοῦτο μόνον Ἀττικοὶ τῶν ἡδυσμάτων ἦδος καλοῦσι. κάλλιστον δ' ὄξος εἶναί φησι Χρύσιππος ὁ φιλόσοφος τό τε αἰγύπτιον καὶ τὸ κνίδιον. Ἀρι-*
d *στοφάνης δὲ ἐν Πλούτῳ φησίν* '*ὄξει διέμενος σφηττίῳ.*' *Δίδυμος δ' ἐξηγούμενος τὸ ἰαμβεῖόν φησιν* '*ἴσως, διότι οἱ Σφήττιοι ὀξεῖς.*' *μνημονεύει δέ που καὶ τοῦ ἐκ Κλεωνῶν ὄξους ὡς διαφόρου* '*ἐν δὲ Κλεωναῖς ὀξίδες εἰσί.*' *καὶ Δίφιλος*

δειπνεῖ τε καταδὺς πῶς δοκεῖς λακωνικῶς,
ὄξους δὲ κοτύλην Β. πάξ. Α. τί πάξ; ὀξὶς μέτρον
χωρεῖ τοσοῦτο τῶν Κλεωναίων.

Φιλωνίδης

τὰ καταχύσματα
αὐτοῖσιν ὄξος οὐκ ἔχει.

e *ὁ δὲ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης ἐν τῷ συμποσίῳ φησὶ* '*τὸ ὄξος τινὰ τῶν ἐκτὸς συνιστάνει, παραπλησίως δὲ καὶ τὰ ἐν κοιλίᾳ, τὰ δ' ἐν τῷ ὄγκῳ διαλύει, διὰ τὸ δῆλον ὅτι διαφόρους ἐν ἡμῖν μίγνυσθαι χυμούς.*' *ἐθαυμάζετο δὲ καὶ τὸ δεκελικὸν ὄξος. Ἄλεξις*

κοτύλας τέτταρας
ἀναγκάσας μεστὰς ἔμ' αὐτόθεν σπάσαι
ὄξους δεκελικοῦ δι' ἀγορᾶς μέσης ἄγεις.

λεκτέον δὲ ὀξύγαρον διὰ τοῦ υ, καὶ τὸ δεχόμενον αὐτὸ
f *ἀγγεῖον ὀξύβαφον· ἐπεὶ καὶ Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Θεο-*

πόμπου αἰκίας εἴρηκεν ʻ ἐγὼ δ' ὀξύμελι πίνω.' οὕτως οὖν ἐροῦμεν καὶ ὀξυρόδινον.

77. Ὅτι ἀρτύματα εὕρηται παρὰ Σοφοκλεῖ ʻ καὶ βορᾶς ἀρτύματα.' καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ʻ διαβρέχεις τἀρτύματα.' καὶ Θεόπομπος δέ φησι ʻπολλοὶ μὲν ἀρτυμάτων μέδιμνοι, πολλοὶ δὲ σάκκοι καὶ θύλακοι βιβλίων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν χρησίμων πρὸς τὸν βίον.'
τὸ δὲ ῥῆμα κεῖται παρὰ Σοφοκλεῖ ʻ ἐγὼ μάγειρος ἀρ- 68
τύσω σοφῶς.' Κρατῖνος

γλαῦκον οὐ πρὸς παντὸς [ἀνδρός] ἐστιν ἀρτῦσαι καλῶς.

Εὔπολις

ὄψῳ πονηρῷ πολυτελῶς ἠρτυμένῳ.

ὅτι ἀρτύματα ταῦτα καταλέγει που Ἀντιφάνης

ἀσταφίδος ἁλῶν σιραίου σιλφίου τυροῦ θύμου
σησάμου νίτρου κυμίνου . . . ὀριγάνου
βοτανίων ὄξους ἐλαῶν εἰς ἀβυρτάκην χλόης
καππάριδος ᾠῶν ταρίχους καρδάμων θρίων ὀποῦ.

ὅτι οἴδασιν οἱ παλαιοὶ τὸ αἰθιοπικὸν καλούμενον κύ- b
μινον. ὅτι εἴρηται ἀρσενικῶς ὁ θύμος καὶ ὁ ὀρίγανος. Ἀναξανδρίδης

ἀσφάραγον σχῖνόν τε τεμὼν καὶ ὀρίγανον, ὃς δὴ
σεμνύνει τὸ τάριχον ὁμοῦ μιχθεὶς κοριάννῳ.

Ἴων

αὐτὰρ ὅ γ' ἐμμαπέως τὸν ὀρίγανον ἐν χερὶ κεύθει.

θηλυκῶς δὲ Πλάτων ἢ Κάνθαρος

ἢ 'ξ Ἀρκαδίας τοι δριμυτάτην ὀρίγανον.

οὐδετέρως δ' Ἐπίχαρμος καὶ Ἀμειψίας. τὸν δὲ θύμον
ἀρσενικῶς Νίκανδρος ἐν Μελισσουργικοῖς. c

78. Ὅτι τοὺς πέπονας Κρατῖνος μὲν σικυοὺς σπερματίας κέκληκεν ἐν Ὀδυσσεῦσι

πώποτ' εἶδές μοι

τὸν ἄνδρα, παῖδα Λαέρτα φίλον, ἐν Πάρῳ
σικυὸν μέγιστον σπερματίαν ὠνούμενον;

Πλάτων Λαΐῳ

οὐχ ὁρᾷς ὅτι
ὁ μὲν Λέαγρος, Γλαύκωνος ὢν μεγάλου γένους,
ἀβελτεροκόκκυξ ἠλίθιος περιέρχεται,
d σίκυοῦ πέπονος εὐνουχίου κνήμας ἔχων;

Ἀναξίλας

τὰ δὲ σφύρ' ᾤδει μᾶλλον ἢ σικυὸς πέπων.

Θεόπομπος

μαλθακωτέρα
πέπονος σικυοῦ μοι γέγονε.

Φανίας 'βρωτὰ μὲν ἁπαλὰ τῷ ἐπικαρπίῳ σικυὸς καὶ πέπων ἄνευ τοῦ σπέρματος, πεττόμενον δὲ τὸ περικάρπιον μόνον. κολοκύντη δὲ ὠμὴ μὲν ἄβρωτος, ἑφθὴ δὲ καὶ ὀπτὴ βρωτή.' Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν φησὶν ἑψανὰ ἄγρια εἶναι θρίδακα, ταύ- e της κρατίστην τὴν μέλαιναν, κάρδαμον, ἀδριανόν, σίναπυ, κρόμμυον, τούτου εἶδος ἀσκαλώνιον καὶ γήτειον, σκόροδον, φύσιγγες, σικυὸς πέπων, μήκων. καὶ μετ' ὀλίγα 'ὁ πέπων δ' ἐστὶν εὐκαρδιώτερος καὶ εὐπεπτότερος. ἑφθὸς δ' ὁ σικυὸς ἁπαλός, ἄλυπος, οὐρητικός. ὁ δὲ πέπων ἑψηθεὶς ἐν μελικράτῳ διαχωρητικώτερος.' Σπεύσιππος δ' ἐν τοῖς Ὁμοίοις τὸν πέπονα καλεῖ σικύαν· Διοκλῆς δὲ πέπονα ὀνομάσας οὐκ ἔτι καλεῖ σικύαν· καὶ ὁ Σπεύσιππος δὲ σικύαν εἰπὼν f πέπονα οὐκ ὀνομάζει. Δίφιλος δέ φησιν 'ὁ πέπων εὐχυλότερός ἐστι καὶ ἐπικρατητικός. κακοχυλότερος δέ, ὀλιγότροφος δὲ καὶ εὔφθαρτος καὶ εὐεκκριτώτερος.'

79. ΘΡΙΔΑΞ. ταύτην Ἀττικοὶ θριδακίνην καλοῦσιν. Ἐπίχαρμος 'θρίδακος ἀπολελεμμένας τὸν καυλόν.' θριδακινίδας δ' εἴρηκε Στράττις

πρασοκουρίδες, αἳ καταφύλλους 69
ἀνὰ κήπους πεντήκοντα ποδῶν
ἴχνεσι βαίνετ' ἐφαπτόμεναι ποδοῖν
σατυριδίων μακροκέρκων
χοροὺς ἑλίσσουσαι παρ' ὠκίμων
πέταλα καὶ θριδακινίδων
εὐόσμων τε σελίνων.

Θεόφραστος δέ φησι 'τῆς θριδακίνης ἡ λευκὴ γλυκυ-
τέρα καὶ ἁπαλωτέρα. γένη δ' αὐτῆς τρία, τὸ πλατύ-
καυλον καὶ τὸ στρογγυλόκαυλον καὶ τρίτον τὸ λακω-
νικόν. αὕτη δ' ἔχει τὸ μὲν φύλλον σκολυμῶδες, ὀρθὴ
δὲ καὶ εὐαυξὴς ἀπαράβλαστός ἐστιν ἐκ τοῦ καυλοῦ.
τῶν δὲ πλατειῶν οὕτω τινὲς γίνονται πλατύκαυλοι, b
ὥστ' ἐνίους καὶ θύραις χρῆσθαι κηπουρικαῖς.' τῶν δὲ
καυλῶν φησι κολουσθέντων ἡδίους τοὺς παλιμβλαστεῖς
εἶναι.

80. *Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν δευτέρῳ Γλωσσῶν βρένθιν λέγεσθαι φησὶ παρὰ Κυπρίοις θρίδακα, οὗ ὁ Ἄδωνις καταφυγὼν ὑπὸ τοῦ κάπρου διεφθάρη. Ἄμφις τε ἐν Ἰαλέμῳ φησὶν*

ἐν ταῖς θριδακίναις ταῖς κάκιστ' ἀπολουμέναις,
ἃς εἰ φάγοι τις ἐντὸς ἑξήκοντ' ἐτῶν,
ὁπότε γυναικὸς λαμβάνοι κοινωνίαν, c
στρέφοιθ' ὅλην ἂν νύκτα μηδὲ ἓν πλέον
ὧν βούλεται δρῶν, ἀντὶ τῆς ὑπουργίας
τῇ χειρὶ τρίβων τὴν ἀναγκαίαν φύσιν.

καὶ Καλλίμαχος δέ φησιν ὅτι ἡ Ἀφροδίτη τὸν Ἄδωνιν ἐν θριδακίνῃ κρύψειεν, ἀλληγορούντων τῶν ποιητῶν ὅτι ἀσθενεῖς εἰσι πρὸς ἀφροδίσια οἱ συνεχῶς χρώμενοι θρίδαξι. καὶ Εὔβουλος δ' ἐν ἀστύτοις φησὶ

μὴ μὴ παρατίθει μοι θριδακίνας, ὦ γύναι,
ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἢ σεαυτὴν αἰτιῶ. d

ἐν τῷ λαχάνῳ τούτῳ γάρ, ὡς λόγος, ποτὲ
τὸν Ἄδωνιν ἀποθανόντα προὔθηκεν Κύπρις·
ὥστ' ἐστὶ νεκύων βρῶμα.

Κρατῖνος δὲ φησὶ Φάωνος ἐρασθεῖσαν τὴν Ἀφροδίτην ἐν καλαῖς θριδακίναις αὐτὸν ἀποκρύψαι, Μαρσύας δ' ὁ νεώτερος ἐν χλόῃ κριθῶν. Ἱππώνακτα δὲ τετρακίνην τὴν θρίδακα καλεῖν Πάμφιλος ἐν γλώσσαις φησί·
e Κλείταρχος δὲ Φρύγας οὕτω καλεῖν. Λύκος δ' ὁ πυθαγόρειος τὴν ἐκ γενέσεώς φησι θρίδακα πλατύφυλλον τετανὴν ἄκαυλον ὑπὸ μὲν τῶν πυθαγορείων λέγεσθαι εὐνοῦχον, ὑπὸ δὲ τῶν γυναικῶν ἀστύτιδα· διουρητικοὺς γὰρ παρασκευάζει καὶ ἐκλύτους πρὸς τὰ ἀφροδίσια· ἔστι δὲ κρατίστη ἐσθίεσθαι.

81. Δίφιλος δέ φησιν ὡς ὁ τῆς θρίδακος καυλὸς πολύτροφός ἐστι καὶ δυσέκκριτος μᾶλλον τῶν φύλλων· ταῦτα δὲ πνευστικώτερά ἐστι καὶ τροφιμώτερα καὶ εὐεκκριτώτερα. κοινῶς μέντοι ἡ θρίδαξ εὐστόμαχος,
f ψυκτική, εὐκοίλιος, ὑπνωτική, εὔχυλος, ἐφεκτικὴ τῆς πρὸς τὰ ἀφροδίσια ὁρμῆς. ἡ δὲ τρυφερωτέρα θρίδαξ εὐστομαχωτέρα καὶ μᾶλλον ὕπνον ποιοῦσα. ἡ δὲ σκληροτέρα καὶ ψαθυρὰ ἧττόν ἐστι καὶ εὐστόμαχος καὶ εὐκοίλιος, ὕπνον τε ποιεῖ. ἡ δὲ μέλαινα θρίδαξ ψύχει μᾶλλον εὐκοίλιός τε ἔστι. καὶ αἱ μὲν θεριναὶ εὐχυλότεραι καὶ τροφιμώτεραι, αἱ δὲ φθινοπωριναὶ ἄτροφοι καὶ ἀχυλότεραι. ὁ δὲ καυλὸς τῆς θρίδακος ἄδιψος εἶναι δοκεῖ. θρίδαξ δ' ἑψομένη ὁμοίως τῷ ἀπὸ κράμβης ἀσπαράγῳ ἐν λοπάδι, ὡς Γλαυκίας ἱστορεῖ, κρείττων
70 τῶν ἄλλων ἑψητῶν λαχάνων. ἐν ἄλλοις δὲ Θεόφραστος ἐπίσπορά φησι καλεῖσθαι τευτλίον θριδακίνην εὔζωμον νᾶπυ λάπαθον κορίαννον ἄνηθον κάρδαμον. Δίφιλος δὲ κοινῶς φησὶν εἶναι πάντα τὰ λάχανα ἄτροφα καὶ λεπτυντικὰ καὶ κακόχυλα, ἔτι δὲ ἐπιπολα-

στικὰ καὶ δυσοικονόμητα. θερινῶν δὲ λαχάνων Ἐπίχαρμος μέμνηται.

82. ΚΙΝΑΡΑ. ταύτην Σοφοκλῆς ἐν Κολχίσι κυνάραν καλεῖ, ἐν δὲ Φοίνικι κύναρον

κύναρος ἄκανθα πάντα πληθύει γύην.

Ἑκαταῖος δ' ὁ Μιλήσιος ἐν Ἀσίας περιηγήσει, εἰ γνήσιον τοῦ συγγραφέως τὸ βιβλίον· Καλλίμαχος γὰρ b Νησιώτου αὐτὸ ἀναγράφει· ὅστις οὖν ἐστιν ὁ ποιήσας, λέγει οὕτω· ʽπερὶ τὴν Ὑρκανίην θάλασσαν καλεομένην οὔρεα ὑψηλὰ καὶ δασέα ὕλῃσι, ἐπὶ δὲ τοῖσι οὔρεσι ἄκανθα κυνάρη.' καὶ ἑξῆς ʽΠάρθων πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα Χοράσμιοι οἰκέουσι, γῆν ἔχοντες καὶ πεδία καὶ οὔρεα· ἐν δὲ τοῖσι οὔρεσι δένδρεα ἔνι ἄγρια, ἄκανθα κυνάρη, ἰτέη, μυρίκη.' καὶ περὶ τὸν Ἰνδὸν δέ φησι ποταμὸν γίνεσθαι τὴν κυνάραν. καὶ Σκύλαξ δὲ ἢ Πολέμων γράφει ʽεἶναι μὲν τὴν γῆν ὑδρηλὴν κρήνῃσι καὶ ὀχετοῖσι, ἐν δὲ τοῖσι οὔρεσι πέφυκε κυνάρη c καὶ βοτάνη ἄλλη.' καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς ʽἐντεῦθεν δὲ ὄρος παρέτεινε τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑψηλόν τε καὶ δασὺ ἀγρίῃ ὕλῃ καὶ ἀκάνθῃ κυνάρῃ.' Δίδυμος δ' ὁ γραμματικὸς ἐξηγούμενος παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ τὸ κύναρος ἄκανθα ʽμήποτε (φησὶ) τὴν κυνόσβατον λέγει, διὰ τὸ ἀκανθῶδες καὶ τραχὺ εἶναι τὸ φυτόν. καὶ γὰρ ἡ Πυθία ξυλίνην κύνα αὐτὸ εἶπεν· ὁ γὰρ Λοκρὸς χρησμὸν λαβὼν ἐκεῖ πόλιν οἰκίζειν ὅπου ἂν d ὑπὸ ξυλίνης κυνὸς δηχθῇ, καταμυχθεὶς τὴν κνήμην ὑπὸ κυνοσβάτου ἔκτισε τὴν πόλιν.' ἔστι δὲ ὁ κυνόσβατος μεταξὺ θάμνου καὶ δένδρου, ὥς φησι Θεόφραστος, καὶ τὸν καρπὸν ἔχει ἐρυθρὸν παραπλήσιον τῇ ῥοιᾷ· ἔχει δὲ καὶ τὸ φύλλον ἀγνῶδες.

83. Φανίας δ' ἐν πέμπτῳ περὶ φυτῶν κάκτον σικελικήν τινα καλεῖ ἀκανθῶδες φυτόν, ὡς καὶ Θεό-

φραστος ἐν ἕκτῳ περὶ φυτῶν · ἡ δὲ κάκτος καλουμένη περὶ Σικελίαν μόνον, ἐν τῇ Ἑλλάδι δ' οὐκ ἔστι. ἀφίησι δ' εὐθὺς πρὸς τῆς ῥίζης καυλοὺς ἐπιγείους · τὸ δὲ φύλλον ἔχει πλατὺ καὶ ἀκανθῶδες · καυλοὺς δὲ
e τοὺς καλουμένους κάκτους. ἐδώδιμοι δ' εἰσὶ περιλεπόμενοι καὶ μικρὸν ὑπόπικροι. καὶ ἀποθησαυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἅλμῃ. ἕτερον δὲ καυλὸν ὀρθὸν ἀφίησιν, ὃν καλοῦσι πέρνικα, καὶ τοῦτον ἐδώδιμον. τὸ δὲ περικάρπιον ἀφαιρεθέντων τῶν παππωδῶν ἐμφερὲς τῷ τοῦ φοίνικος ἐγκεφάλῳ. ἐδώδιμον καὶ τοῦτο · καλοῦσι δ' αὐτὸ ἀσκάληρον.' τίς δὲ τούτοις οὐχὶ πειθόμενος θαρρῶν ἂν εἴποι τὴν κάκτον εἶναι ταύτην τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων μὲν καλουμένην κάρδον, οὐ μακρὰν ὄντων τῆς Σικελίας, περιφανῶς δ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κινάραν
f ὀνομαζομένην; ἀλλαγῇ γὰρ δύο γραμμάτων κάρδος καὶ κάκτος ταυτὸν ἂν εἴη. σαφῶς δ' ἡμᾶς διδάσκει καὶ Ἐπίχαρμος μετὰ τῶν ἐδωδίμων λαχάνων καὶ τὴν κάκτον καταλέγων οὕτως

μήκων . . .
μάραθα, τραχέες τε κάκτοι, τοὶ σὺν ἄλλοις μὲν φαγεῖν
ἐντὶ λαχάνοις εἰς τοπιον.
αἴ κά τις ἐκτρίψας καλῶς
παρατιθῇ νιν, ἁδύς ἐστ', αὐτὸς δ' ἐπ' αὐτοῦ χαιρέτω.

καὶ πάλιν

71 θρίδακας ἐλάταν σχῖνον . . ῥαφανίδας κάκτους.

καὶ πάλιν

ὁ δέ τις ἀγρόθεν ἔοικε μάραθα καὶ κάκτους φέρειν,
ἴφυον λάπαθον ὀτόστυλλον σκόλυμον . . .
σερίδα δράκτυλον πτέριν κάκτον ὀνόπορδον.

καὶ Φιλητᾶς ὁ Κῷος

γηρύσαιτο δὲ νεβρὸς ἀπὸ ψυχὴν ὀλέσασα,
ὀξείης κάκτου τύμμα φυλαξαμένη.

84. Ἀλλὰ μὴν καὶ κινάραν ὠνόμασε παραπλησίως ἡμῖν Σώπατρος ὁ Πάφιος, γεγονὼς τοῖς χρόνοις κατ' Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου, ἐπιβιοὺς δὲ καὶ ἕως τοῦ b δευτέρου τῆς Αἰγύπτου βασιλέως, ὡς αὐτὸς ἐμφανίζει ἔν τινι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Πτολεμαῖος δ' ὁ εὐεργέτης βασιλεὺς Αἰγύπτου εἷς ὢν τῶν Ἀριστάρχου τοῦ γραμματικοῦ μαθητῶν ἐν δευτέρῳ ὑπομνημάτων γράφει οὕτως ʽπερὶ Βερενίκην τῆς Λιβύης Λήθων ποταμός, ἐν ᾧ γίνεται ἰχθὺς λάβραξ καὶ χρύσοφρυς καὶ ἐγχέλεων πλῆθος καὶ τῶν καλουμένων βασιλικῶν, αἳ τῶν τε ἐκ Μακεδονίας καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης τὸ μέγεθός εἰσιν ἡμιόλιαι, πᾶν τε τὸ ῥεῖθρον c αὐτοῦ ἰχθύων ποικίλων ἐστὶ πλῆρες. πολλῆς δ' ἐν τοῖς τόποις κινάρας φυομένης οἵ τε συνακολουθοῦντες ἡμῖν στρατιῶται πάντες δρεπόμενοι συνεχρῶντο καὶ ἡμῖν προσέφερον ψιλοῦντες τῶν ἀκανθῶν.' οἶδα δὲ καὶ Κίναρον καλουμένην νῆσον, ἧς μνημονεύει Σῆμος.

85. ΕΓΚΕΦΑΛΟΣ ΦΟΙΝΙΚΟΣ. Θεόφραστος περὶ φοίνικος τοῦ φυτοῦ εἰπὼν ἐπιφέρει ʽἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν καρπῶν φυτεία τοιαύτη τις· ἡ δ' ἀπ' αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωσι τὸ ἄνω, ἐν ᾧπερ ὁ ἐγκέφαλος.' καὶ Ξενοφῶν d ἐν δευτέρῳ Ἀναβάσεως γράφει τάδε ʽἐνταῦθα καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος πρῶτον ἔφαγον οἱ στρατιῶται· καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμαζον τό τε εἶδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ἡδονῆς· ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δὲ φοῖνιξ, ὅταν ἐξαιρεθῇ ὁ ἐγκέφαλος, ὅλος ἐξηυαίνετο.' Νίκανδρος Γεωργικοῖς

σὺν καὶ φοίνικος παραφυάδας ἐκκόπτοντες
ἐγκέφαλον φορέουσι νέοις ἀσπαστὸν ἔδεσμα.

Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος ἱστορεῖ ʽοἱ τῶν φοινίκων ἐγκέ- e

φαλοι πλήσμιοι καὶ πολύτροφοι, ἔτι δὲ βαρεῖς καὶ δυσοικονόμητοι διψώδεις τε καὶ στατικοὶ κοιλίας.'

ἡμεῖς δέ,' φησὶν οὗτος, ἑταῖρε Τιμόκρατες, δόξομεν ἐγκέφαλον ἔχειν μέχρι τοῦ τέλους, εἰ καταπαύσομεν ἐνταῦθα καὶ τήνδε τὴν συναγωγήν.

ΕΚ ΤΟΥ Β ΒΙΒΛΙΟΥ.

86. Ἔργον, [ἐστὶν] εἰς τρίκλινον συγγενείας εἰσπεσεῖν,
οὗ λαβὼν τὴν κύλικα πρῶτος ἄρχεται λόγου πατὴρ
καὶ παραινέσας πέπωκεν, εἶτα μήτηρ δευτέρα,
εἶτα τηθὶς παραλαλεῖ τις, εἶτα βαρύφωνος γέρων,
τηθίδος πατήρ, ἔπειτα γραῦς καλοῦσα φίλτατον·
ὃ δ' ἐπινεύει πᾶσι τούτοις,

φησὶ Μένανδρος. πάλιν

τῆς σκιᾶς τὴν πορφύραν
πρῶτον ἐνυφαίνουσ', εἶτα μετὰ τὴν πορφύραν
τοῦτ' ἔστιν οὔτε λευκὸν οὔτε πορφύρα,
ἀλλ' ὥσπερ αὐγὴ τῆς κρόκης κεκραμένη.

Ἀντιφάνης

τί φῄς; [ἆρ'] ἐνθάδ' οἴσεις καταφαγεῖν
ἐπὶ τὴν θύραν; εἶθ' ὥσπερ οἱ πτωχοὶ χαμαὶ
ἐνθάδ' ἔδομαι 'γώ, καί τις ὄψεται;

ὁ αὐτὸς

εὐτρέπιζε [παῖ]
ψυκτῆρα, λεκάνην, τριπόδιον, ποτήριον,
χύτραν, θυῖαν, κάκκαβον, ζωμήρυσιν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ.

a 87. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, φησὶ διὰ τοὺς ἐτησίας γίνεσθαι τὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ Νεί-

λου. πνεῖν γὰρ αὐτοὺς ἐναντίους τῷ ποταμῷ καὶ τὰ
στόματα κεῖσθαι κατὰ τὴν πνοὴν αὐτῶν· τὸν μὲν οὖν
ἄνεμον ἐξ ἐναντίας πνέοντα κωλύειν τὴν ἐπιρροὴν
αὐτῶν, τὸ δὲ κῦμα προσπῖπτον ἀντίον τοῖς στόμασι
καὶ οὔριον ὂν ἀνακόπτειν τὸν ποταμὸν καὶ τὴν ἀνα-
πλήρωσιν οὕτω γίνεσθαι τοῦ Νείλου. Ἀναξαγόρας δὲ
ὁ φυσικός φησιν ἀπὸ χιόνος τηκομένης τὴν ἀναπλή- b
ρωσιν γίνεσθαι τοῦ Νείλου· ὡσαύτως δὲ καὶ Εὐριπί-
δης καὶ ἕτεροί τινες τῶν τραγῳδιοποιῶν. καὶ Ἀναξα-
γόρας μὲν αὐτὴν τὴν γένεσιν λέγει τῆς ἀναπληρώσεως,
Εὐριπίδης δὲ καὶ τὸν τόπον ἀφορίζει, λέγων οὕτως ἐν
δράματι Ἀρχελάῳ

Δαναός, ὁ πεντήκοντα θυγατέρων πατήρ,
Νείλου λιπὼν κάλλιστον ἐκ γαίας ὕδωρ,
ὃς ἐκ μελαμβρότοιο πληροῦται θέρει
Αἰθιοπίδος γῆς, ἡνίκ' ἂν τακῇ χιών,
τέθριππ' ἔχοντος ἡλίου κατὰ χθόνα.

καὶ ἐν Ἑλένῃ ὅμοιον τούτου c

Νείλου μὲν αἵδε καλλιπάρθενοι ῥοαί,
ὃς ἀντὶ δίας ψακάδος Αἰγύπτου πέδον
λευκῆς τακείσης χιόνος ὑγραίνει γύας.

καὶ Αἰσχύλος

γένος μὲν αἰνεῖν ἐκμαθὼν ἐπίσταμαι
Αἰθιοπίδος γῆς, Νεῖλος ἔνθ' ἑπτάρροος
γ 'νος κυλίνδει πνευμάτων ἐπομβρίᾳ,
ἐν δ' ἥλιος πυρωπὸς ἐκλάμψας χθονὶ
τήκει πετραίαν χιόνα· πᾶσα δ' εὐθαλὴς
Αἴγυπτος ἁγνοῦ νάματος πληρουμένη
φερέσβιον Δήμητρος ἀντέλλει στάχυν.

Καλλισθένης δ' ὁ ἱστοριογράφος πρὸς τὰ μικρῷ d
πρότερον εἰρημένα ὑπ' Ἀναξαγόρου τε καὶ Εὐριπίδου
ἀντεῖπεν· αὐτὸς δὲ τὴν αὑτοῦ γνώμην φησίν, ὑδάτων

πολλῶν καὶ λαβρῶν γινομένων κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν κατὰ τὰς τοῦ κυνὸς ἀνατολὰς ἕως τῆς ἐπιτολῆς ἀρκτούρου, καθ' οὓς χρόνους καὶ οἱ ἐτησίαι πνέουσιν ἄνεμοι· τούτους γάρ φησι τοὺς ἀνέμους μάλιστα τὰ νέφη φέρειν πρὸς τὴν Αἰθιοπίαν· ὧν καὶ προσπιπτόντων πρὸς τὰ ὄρη καταρρήγνυσθαι πολὺ πλῆθος ὕδατος, ἀφ' οὗ τὸν Νεῖλον ἀναβαίνειν. Δημόκριτος δὲ λέγει περὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοὺς περὶ τὰς ἄρκτους τόπους χιονίζεσθαι· περὶ τροπὰς δὲ θερινὰς μεταστάντος τοῦ ἡλίου τηκομένης τῆς χιόνος καὶ ἀνατμιζομένης ὑπὸ τῆς τήξεως νέφη γίνεσθαι, διὰ τὸ τοὺς ἐτησίας ὑπολαμβάνοντας φέρειν πρὸς μεσημβρίαν. συνωθουμένων δὲ τῶν νεφῶν ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ τὴν Λιβύην ὄμβρον γίνεσθαι πολύν, ὃν καταρρέοντα πληροῦν τὸν Νεῖλον. τὴν οὖν αἰτίαν τῆς ἀναπληρώσεως ταύτην φησὶ Δημόκριτος.

e Εὐθυμένης δ' ὁ Μασσαλιώτης φησὶν αὐτὸς πεπλευκὼς τὴν ἔξω θάλασσαν ἐπιρρεῖν ὡς ἐπὶ τὴν Λιβύην, ἐστραμμένην δὲ εἶναι πρὸς βορέαν τε καὶ ἄρκτους. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον κενὴν εἶναι τὴν θάλασσαν, τοῖς δ' ἐτησίαις ἀνωθουμένην ὑπὸ πνευμάτων πληροῦσθαι καὶ ῥεῖν ταῖς ἡμέραις ταύταις, παυσαμένων δὲ τῶν ἐτησίων ἀναχωρεῖν. εἶναι δὲ αὐτὴν καὶ γλυκεῖαν καὶ κήτη παραπλήσια τοῖς ἐν τῷ Νείλῳ κροκοδείλοις καὶ τοῖς ἱπποποτάμοις ἔχειν. Οἰνοπίδης δ' ὁ Χῖος λέγει τοῦ μὲν χειμῶνος τοῦ ποταμοῦ ἀναξηραίνεσθαι τὰς πηγάς, ἐν δὲ τῷ θέρει θερμαινομένας ῥεῖν. τοῦ μὲν οὖν ἀναπληροῦσθαι τὴν γινομένην ξηρασίαν τὸ αἴτιον τῶν οὐρανίων ὑδάτων ἐπιγινομένων τοῖς χειμῶσι συμβαίνειν . . . τότε ἐνδεῆ γινόμενον μὴ συναναφέρειν· καὶ διὰ τοῦτο τοῦ χειμῶνος ἥσσονα αὐτὸν γίνεσθαι, τοῦ δὲ θέρους πλήρη.

Ἡρόδοτος δὲ τοῖς μὲν λοιποῖς ὑπεναντίως λέγει, παραπλησίως δὲ Οἰνοπίδῃ. τὴν μὲν γὰρ φύσιν τοῦ Νείλου φασὶ τοιούτην, ὥστε ἀεὶ πληροῦν τὸν ποταμόν, τὸν δὲ ἥλιον τοῦ χειμῶνος κατὰ τὴν Λιβύην ποιούμενον τὴν πορείαν ἀναξηραίνειν τὸν Νεῖλον· περὶ τροπὰς δὲ θερινὰς μεθιστάμενον πρὸς τὴν ἄρκτον ὑγραίνειν. f

τὰ δὲ τοῦ Νείλου στόματα ταῦτα· πρὸς τὴν Ἀραβίαν πηλουσιακόν, πρὸς Λιβύην κανωβικόν, τὰ δὲ λοιπὰ βολβιτικὸν σεβεννυτικὸν μενδήσιον σαϊτικὸν ὀπουεπικόν.

ΕΚ ΤΟΥ Γ

Ὅτι Καλλίμαχος ὁ γραμματικὸς τὸ μέγα βιβλίον ἴσον ἔλεγεν εἶναι τῷ μεγάλῳ κακῷ. 72

ΚΙΒΩΡΙΑ. Νίκανδρος ἐν Γεωργικοῖς

σπείρειας κύαμον αἰγύπτιον, ὄφρα θερείης
ἀνθέων μὲν στεφάνους ἀνύσῃς, τὰ δὲ πεπτηῶτα
ἀκμαίου καρποῖο κιβώρια δαινυμένοισιν
ἐς χέρας ἠιθέοισι πάλαι ποθέουσιν ὀρέξῃς, b
ῥίζας δ' ἐν θοίνῃσιν ἀφεψήσας προτίθημι.

ῥίζας δὲ λέγει Νίκανδρος τὰ ὑπ' Ἀλεξανδρέων κολοκάσια καλούμενα· ὡς ὁ αὐτὸς

κυάμου λέψας κολοκάσιον ἐντμήξας τε.

ἔστι δ' ἐν Σικυῶνι κολοκασίας Ἀθηνᾶς ἱερόν. ἔστι δὲ καὶ κιβώριον εἶδος ποτηρίου.

2. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ φυτῶν οὕτω γράφει c

*ʽὁ κύαμος ἐν Αἰγύπτῳ φύεται μὲν ἐν ἕλεσι καὶ λί-
μναις· καυλὸς δ' αὐτοῦ μῆκος μὲν ὁ μακρότατος εἰς
τέσσαρας πήχεις, πάχος δὲ δακτυλιαῖος· ὅμοιος καλά-
μῳ μακρῷ ἀγονάτῳ· διαφύσεις δ' ἔνδοθεν ἔχει δι'
ὅλου διειλημμένας ὁμοίας τοῖς κηρίοις. ἐπὶ τούτῳ δ'
ἡ κωδύα καὶ τὸ ἄνθος διπλάσιον ἢ μήκωνος· χρῶμα
δ' ὅμοιον ῥόδῳ κατακορές. παραφύεται δὲ φύλλα με-*
d *γάλα. ἡ δὲ ῥίζα παχυτέρα καλάμου τοῦ παχυτάτου
καὶ διαφύσεις ὁμοίας ἔχουσα τῷ καυλῷ. ἐσθίουσι δ'
αὐτὴν καὶ ἑφθὴν καὶ ὠμὴν καὶ ὀπτήν· καὶ οἱ περὶ τὰ
ἕλη τούτῳ σίτῳ χρῶνται. γίνεται δὲ καὶ ἐν Συρίᾳ καὶ
κατὰ Κιλικίαν, ἀλλ' οὐκ ἐκπέττουσιν αἱ χῶραι· καὶ
περὶ Τορώνην τῆς Χαλκιδικῆς ἐν λίμνῃ τινὶ μετρίᾳ
τῷ μεγέθει, καὶ αὕτη πέττει καὶ τελεοκαρπεῖ.' Δίφι-*
73 *λος δ' ὁ Σίφνιός φησιν ʽἡ τοῦ κυάμου τοῦ Αἰγυπτίου
ῥίζα, ἥτις λέγεται κολοκάσιον, εὔστομός τέ ἐστι καὶ
τρόφιμος, δυσέκκριτος διὰ τὸ παραστύφειν· κρεῖττον
δ' ἐστὶ τὸ ἥκιστα ἐριῶδες. οἱ δὲ γινόμενοι (φησὶ)
κύαμοι ἐκ τῶν κιβωρίων χλωροὶ μέν εἰσι δύσπεπτοι
ὀλιγότροφοι διαχωρητικοὶ πνευματικώτατοι, ξηραν-
θέντες δὲ ἧττον πνευματοῦσι.' γίνεται δὲ ὄντως ἐκ
τῶν κιβωρίων καὶ ἄνθος στεφανωτικόν. καλοῦσι δ'
Αἰγύπτιοι μὲν αὐτὸ λωτόν, Ναυκρατῖται δὲ οἱ ἐμοί,
λέγει οὗτος ὁ Ἀθήναιος, μελίλωτον· ἀφ' οὗ καὶ μελι-
λώτινοι στέφανοι πάνυ εὐώδεις καὶ καύσωνος ὥρᾳ*
b *ψυκτικώτατοι.*

3. *Φύλαρχος δέ φησιν ʽοὐδέποτε πρότερον ἐν οὐ-
δενὶ τόπῳ κυάμων αἰγυπτίων οὔτε σπαρέντων οὔτ'
εἰ σπείρειέ τις τικτομένων εἰ μὴ κατὰ Αἴγυπτον, ἐπὶ
τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου τοῦ Πύρρου παρὰ τὸν Θύα-
μιν ποταμὸν τῆς ἐν Ἠπείρῳ Θεσπρωτίας ἐν ἕλει τινὶ
συνέβη φυῆναι. δύο μὲν οὖν ἤνεγκέ πως ἔτη καρπὸν*

ἐκτενῶς καὶ ηὔξησε· τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου φυλακὴν ἐπιστήσαντος καὶ κωλύοντος οὐχ ὅτι λαμβάνειν τὸν βουλόμενον ἀλλὰ μηδὲ προσέρχεσθαι πρὸς τὸν τόπον, c ἀνεξηράνθη τὸ ἅλος, καὶ τὸ λοιπὸν οὐχ ὅτι τὸν προειρημένον ἤνεγκε καρπὸν ἀλλ' οὐδὲ ὕδωρ εἴ ποτε ἔσχε φαίνεται. τὸ παραπλήσιον ἐγένετο καὶ ἐν Αἰδηψῷ. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὑδάτων ναμάτιόν τι ἐφάνη ψυχρὸν ὕδωρ προϊέμενον οὐ πόρρω τῆς θαλάσσης. τούτου πίνοντες οἱ ἀρρωστοῦντες τὰ μέγιστα ὠφελοῦντο· διὸ πολλοὶ παρεγίνοντο καὶ μακρόθεν τῷ ὕδατι χρησόμενοι. οἱ οὖν τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου στρατηγοὶ βουλόμενοι d οἰκονομικώτεροι εἶναι διάφορόν τι ἔταξαν διδόναι τοῖς πίνουσι, καὶ ἐκ τούτου ἀπεξηράνθη τὸ νᾶμα. καὶ ἐν Τρῳάδι δὲ ἐξουσίαν εἶχον οἱ βουλόμενοι τὸν πρὸ τοῦ χρόνον τὸν τραγασαῖον ἅλα λαμβάνειν, Λυσιμάχου δὲ τέλος ἐπιβαλόντος ἠφανίσθη. θαυμάσαντος δὲ καὶ ἀφέντος τὸν τόπον ἀτελῆ πάλιν ηὐξήθη.'

4. ΣΙΚΥΟΣ. παροιμία

τὸν σικυὸν τρώγουσα γύναι τὴν χλαῖναν ὕφαινε.

Μάτρων ἐν παρῳδίαις

καὶ σικυὸν εἶδον, γαίης ἐρικυδέος υἱόν, e
κείμενον ἐν λαχάνοις· ὃ δ' ἐπ' ἐννέα κεῖτο τραπέζας.

Καλλίμαχος

ὡς δ' ὅτ' ἀέξηται σικυὸς δροσερῷ ἐνὶ χώρῳ.

Ἀττικοὶ μὲν οὖν ἀεὶ τρισυλλάβως, Ἀλκαῖος δὲ 'δάκη' φησὶ 'τῶν σικύων' ἀπὸ εὐθείας τῆς σίκυς, ὡς στάχυς στάχυος. Φρύνιχος δ' 'ἐντραγεῖν' φησὶ 'σικύδιον' ὑποκοριστικῶς.

74 'Στειλέαν ῥαφανίδα, σικυοὺς τέτταρας.' σικύδιον δ' ὑποκοριστικῶς εἴρηκε Φρύνιχος ἐν Μονοτρόπῳ 'κἀντραγεῖν σικύδιον.'

5. Θεόφραστος δέ φησι σικυῶν τρία εἶναι γένη, λακωνικὸν σκυταλίαν βοιώτιον. καὶ τούτων τὸν μὲν λακωνικὸν ὑδρευόμενον βελτίω γίνεσθαι, τοὺς δ' ἄλλους ἀύδρους. 'γίνονται δὲ (φησὶ) καὶ εὐχυλότεροι οἱ σικυοί, ἐὰν τὸ σπέρμα ἐν γάλακτι βραχὲν σπαρῇ ἢ ἐν μελικράτῳ.' ἱστορεῖ δὲ ταῦτα ἐν φυτικοῖς αἰτίοις·
b θᾶττον αὔξεσθαι κἂν ἐν ὕδατι κἂν ἐν γάλακτι πρότερον ἢ εἰς τὴν γῆν κατατεθῆναι βραχῇ. Εὐθύδημος δ' ἐν τῷ περὶ λαχάνων εἶδος σικυῶν εἶναι τοὺς προσαγορευομένους δρακοντίας. ὠνομάσθαι δὲ σικυούς φησι Δημήτριος ὁ Ἰξίων ἐν πρώτῃ Ἐτυμολογουμένων ἀπὸ τοῦ σεύεσθαι καὶ κίειν· ὁρμητικὸν γὰρ ὑπάρχειν. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ταραντῖνος ἐν τῷ Συμποσίῳ ἡδύγεων καλεῖ τὸν σικυόν. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος τὸν σικυόν φησι μετὰ σίων ἐν πρώτοις λαμβανόμενον ἐνοχλεῖν· φέρεσθαι γὰρ ἄνω καθάπερ τὴν ῥάφανον·
c τελευταῖον δὲ λαμβανόμενον ἀλυπότερον εἶναι καὶ εὐπεπτότερον· ἑφθὸν δὲ καὶ διουρητικὸν μετρίως ὑπάρχειν. Δίφιλος δέ φησιν 'ὁ σικυὸς ψυκτικὸς ὑπάρχων δυσοικονόμητός ἐστι καὶ δυσυποβίβαστος, ἔτι δὲ φρικοποιὸς καὶ γεννητικὸς χολῆς ἀφροδισίων τε ἐφεκτικός.' αὔξονται δ' ἐν τοῖς κήποις οἱ σικυοὶ κατὰ τὰς πανσελήνους καὶ φανερὰν ἴσχουσι τὴν ἐπίδοσιν, καθάπερ καὶ οἱ θαλάττιοι ἐχῖνοι.

6. ΣΥΚΑ. ἡ συκῆ, φησὶν ὁ Μάγνος (οὐδενὶ γὰρ ἂν τῶν περὶ σύκων λόγων παραχωρήσαιμι, κἂν ἀπὸ
d κράδης κρέμασθαι δέῃ, φιλόσυκος γάρ εἰμι δαιμονίως, λέξω τά μοι προσπίπτοντα) ἡ συκῆ, ἄνδρες φίλοι, ἡγεμὼν τοῦ καθαρείου βίου τοῖς ἀνθρώποις ἐγένετο

δῆλον δὲ τοῦτο ἐκ τοῦ καλεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἱερὰν μὲν συκῆν τὸν τόπον ἐν ᾧ πρῶτον εὑρέθη, τὸν δ' ἀπ' αὐτῆς καρπὸν ἡγητορίαν, διὰ τὸ πρῶτον εὑρεθῆναι τῆς ἡμέρου τροφῆς. τῶν δὲ σύκων ἐστὶ γένη πλείονα. ἀττικὸν μέν, οὗ μνημονεύει Ἀντιφάνης ἐν Ὁμωνύμοις· ἐπαινῶν δὲ τὴν χώραν τὴν Ἀττικὴν τάδε λέγει

οἷα δ' ἡ χώρα φέρει
διαφέροντα τῆς ἁπάσης, Ἱππόνικ', οἰκουμένης, e
τὸ μέλι, τοὺς ἄρτους, τὰ σῦκα. B. σῦκα μὲν νὴ τὸν Δία
πάνυ φέρει.

Ἴστρος δ' ἐν τοῖς Ἀττικοῖς οὐδ' ἐξάγεσθαί φησι τῆς Ἀττικῆς τὰς ἀπ' αὐτῶν γινομένας ἰσχάδας, ἵνα μόνοι ἀπολαύοιεν οἱ κατοικοῦντες· καὶ ἐπεὶ πολλοὶ ἐνεφανίζοντο διακλέπτοντες, οἱ τούτους μηνύοντες τοῖς δικασταῖς ἐκλήθησαν τότε πρῶτον συκοφάνται. Ἄλεξις δ' ἐν Ποιητῇ φησίν

ὁ συκοφάντης οὐ δικαίως τοὔνομα
ἐν τοῖσι μοχθηροῖσίν ἐστι κείμενον· f
ἔδει γὰρ ὅστις χρηστὸς ἦν ἡδύς τ' ἀνὴρ
τὰ σῦκα προστεθέντα δηλοῦν τὸν τρόπον·
νυνὶ δὲ πρὸς μοχθηρὸν ἡδὺ προστεθὲν
ἀπορεῖν πεποίηκε διὰ τί τοῦθ' οὕτως ἔχει.

Φιλόμνηστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων φησὶν ʻ ἐπεὶ καὶ ὁ συκοφάντης ἐντεῦθεν προσηγορεύθη, διὰ τὸ εἶναι τότε τὰ ἐπιζήμια καὶ τὰς εἰσφορὰς σῦκα καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ἀφ' ὧν τὰ κοινὰ διῴκουν, καὶ τοὺς ταῦτα πράττοντας καὶ εἰσφαίνοντας ἐκάλουν, ὡς 75 ἔοικε, συκοφάντας, αἱρούμενοι τοὺς ἀξιοπιστοτάτους τῶν πολιτῶν.'

7. Λακωνικοῦ δὲ σύκου μνημονεύει ἐν Γεωργοῖς Ἀριστοφάνης ταδὶ λέγων

συκᾶς φυτεύω πάνυ τι πλὴν λακωνικῆς·
τοῦτο γὰρ τὸ σῦκον ἐχθρόν ἐστι καὶ τυραννικόν·
οὐ γὰρ ἦν ἂν μικρόν, εἰ μὴ μισόδημον ἦν σφόδρα.

μικρὸν δὲ αὐτὸ εἶπε διὰ τὸ μὴ μέγα εἶναι φυτόν. Ἄλε-
b ξις δ' ἐν Ὀλυνθίῳ φρυγίων σύκων μνημονεύων φησὶ

τό τε θειοφανὲς μητρῷον ἐμοὶ
μελέδημ' ἰσχάς,
φρυγίας εὑρήματα Συκῆς.

τῶν δὲ καλουμένων φιβάλεων σύκων πολλοὶ μὲν μέμνηνται τῶν κωμῳδιοποιῶν, ἀτὰρ καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλοις

ὦ δαιμόνιε, πύρεττε μηδὲν φροντίσας,
καὶ τῶν φιβάλεων τρῶγε σύκων τοῦ θέρους,
κἀμπιμπλάμενος κάθευδε τὰς μεσημβρίας·
κᾆτα σφακέλιζε καὶ πέπρησο καὶ βόα.

c Τηλεκλείδης δ' ἐν Ἀμφικτύοσι 'ὡς καλοὶ καὶ φιβάλεω.' καὶ τὰς μυρρίνας δὲ φιβαλέας λέγουσιν, ὡς Ἀπολλοφάνης ἐν Κρησί

πρώτιστα δὲ
τῶν μυρρινῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν βούλομαι,
ἃς διαμασῶμ', ὅταν τι βουλεύειν δέῃ,
τασδὶ φιβάλεως πάνυ καλὰς στεφανωτρίδας.

χελιδονείων δὲ σύκων μνημονεύει Ἐπιγένης ἐν Βακχείᾳ

εἶτ' ἔρχεται
d χελιδονείων μετ' ὀλίγον σκληρῶν ἁδρὸς
πινακίσκος.

Ἀνδροτίων δὲ ἢ Φίλιππος ἢ Ἡγήμων ἐν τῷ Γεωργικῷ γένη σύκων τάδε ἀναγράφει οὕτως 'ἐν μὲν οὖν τῷ πεδίῳ φυτεύειν χρὴ χελιδόνεων ἐρινεὼν λευκερινεὼν φιβάλεων· ὀπωροβασιλίδας δὲ πανταχοῦ. ἔχει γάρ τι χρήσιμον ἕκαστον τὸ γένος. ἐπὶ δὲ τὸ πλεῖστον αἱ κό-

λουροι καὶ φορμύνιοι καὶ δίφοροι καὶ μεγαρικαὶ καὶ λακωνικαὶ συμφέρουσιν, ἐὰν ἔχωσιν ὕδωρ.'

8. Τῶν δὲ ἐν Ῥόδῳ γινομένων σύκων μνημονεύει e
Λυγκεὺς ἐν ἐπιστολαῖς σύγκρισιν ποιούμενος τῶν Ἀθήνησι γινομένων καλλίστων πρὸς τὰ ῥοδιακά. γράφει δὲ οὕτως 'τὰ δὲ ἐρινεὰ τοῖς λακωνικοῖς ὥστε συκάμινα σύκοις δοκεῖν ἐρίζειν. καὶ ταῦτ' οὐκ ἀπὸ δείπνου καθάπερ ἐκεῖ διεστραμμένης ἤδη διὰ τὴν πλησμονὴν τῆς γεύσεως, ἀλλ' ἀθίκτου τῆς ἐπιθυμίας οὔσης πρὸ δείπνου παρατέθεικα.' τῶν δ' ἐν τῇ καλῇ Ῥώμῃ καλλιστρουθίων καλουμένων σύκων εἰ ὁ Λυγκεὺς ἐγεύσατο ὥσπερ ἐγώ, ὀξυωπέστερος ἂν ἐγεγόνει παρὰ πολὺ τοῦ ὁμωνύμου· τοσαύτην ὑπεροχὴν ἔχει ταῦτα τὰ σῦκα f
πρὸς τὰ ἐν τῇ πάσῃ οἰκουμένῃ γινόμενα. ἐπαινεῖται δὲ καὶ ἄλλα σύκων γένη κατὰ τὴν Ῥώμην γινομένων, τά τε καλούμενα χῖα καὶ τὰ λιβιανά, ἔτι δὲ καὶ τὰ χαλκιδικὰ ὀνομαζόμενα καὶ τὰ ἀφρικανά, ὡς καὶ Ἡρόδοτος ὁ Λύκιος μαρτυρεῖ ἐν τῷ περὶ σύκων συγγράμματι.

9. Παρμένων ὁ Βυζάντιος ἐν τοῖς ἰάμβοις τὰ ἀπὸ Κανῶν τῆς αἰολικῆς πόλεως ὡς διάφορα ἐπαινῶν φησίν

ἦλθον μακρὴν θάλασσαν οὐκ ἄγων σῦκα 76
καναῖα φόρτον . .

ὅτι δὲ καὶ τὰ ἀπὸ Καύνου τῆς Καρίας ἐπαινεῖται κοινόν. ὀξαλείων δὲ σύκων οὕτως καλουμένων μνημονεύει Ἡρακλέων ὁ Ἐφέσιος καὶ Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνὸς παρατιθέμενοι Ἀπολλοδώρου τοῦ Καρυστίου ἐκ δράματος Προικιζομένης ἢ ἱματιοπώλιδος τάδε

πλὴν τό γ' οἰνάριον πάνυ
ἦν ὀξὺ καὶ πονηρὸν ὥστ' ᾐσχυνόμην.
τὰ λοιπὰ μὲν γὰρ ὀξαλείους χωρία
συκᾶς φέρει, τοὐμὸν δὲ καὶ τὰς ἀμπέλους. b

τῶν δ' ἐν Πάρῳ τῇ νήσῳ (διάφορα γὰρ κἀνταῦθα γίνεται σῦκα τὰ καλούμενα παρὰ τοῖς Παρίοις αἱμώνια ταὐτὰ ὄντα τοῖς λυδίοις καλουμένοις, ἅπερ διὰ τὸ ἐρυθρῶδες καὶ τῆς προσηγορίας ταύτης ἔτυχεν) Ἀρχίλοχος μνημονεύει λέγων οὕτως

ἔα Πάρον
καὶ σῦκα κεῖνα καὶ θαλάσσιον βίον.

τὰ δὲ σῦκα ταῦτα τοσαύτην ἔχει παραλλαγὴν πρὸς τὰ
c *πολλαχοῦ γινόμενα ὡς τὸ τοῦ ἀγρίου συὸς κρέας πρὸς τὰ ἄλλα τὰ μὴ τῶν ἀγρίων χοίρων κρέα.*

10. *Λευκερινεὸς δέ τι εἶδός ἐστι συκῆς, καὶ ἴσως αὕτη ἐστὶν ἡ τὰ λευκὰ σῦκα φέρουσα. μνημονεύει δ' αὐτῆς Ἕρμιππος ἐν ἰάμβοις οὕτως*

τὰς λευκερινεὼς δὲ χωρὶς ἰσχάδας.

τῶν δ' ἐρινῶν συκῶν Εὐριπίδης ἐν Σκίρωνι

ἢ προσπηγνύναι
κράδαις ἐριναῖς.

καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Σφιγγί

ἀλλ' οὐχ ὅμοιά γ' ἐρινεοῖσιν οὐδαμῶς.

Σοφοκλῆς δ' ἐν Ἑλένης Γάμῳ τροπικῶς τῷ τοῦ δέν-
d *δρου ὀνόματι τὸν καρπὸν ἐκάλεσεν εἰπὼν*

πέπων ἐρινὸς ἀχρεῖος ὢν
ἐς βρῶσιν ἄλλους ἐξερινάζεις λόγῳ.

πέπων δ' ἐρινὸς εἴρηκεν ἀντὶ τοῦ πέπον ἐρινόν. καὶ Ἄλεξις ἐν Λέβητι

καὶ τί δεῖ
λέγειν ἔθ' ἡμᾶς τοὺς τὰ σῦχ' ἑκάστοτε
ἐν τοῖς συρίχοις πωλοῦντας; οἳ κάτωθε μὲν
τὰ σκληρὰ καὶ μοχθηρὰ τῶν σύκων ἀεὶ
τιθέασιν, ἐπιπολῆς δὲ πέπονα καὶ καλά.
e *εἶθ' ὃ μὲν ἔδωκεν ὡς τοιαῦτ' ὠνούμενος*
τιμήν, ὃ δ' ἐγκάψας τὸ κέρμ' εἰς τὴν γνάθον

ἐρίν' ἀπέδοτο σῦκα πωλεῖν ὀμνύων.

τὸ δένδρον ἡ ἀγρία συκῆ, ἐξ ἧς τὰ ἐρινά, ἐρινὸς κατὰ τὸ ἄρρεν λέγεται. Στράττις Τρωΐλῳ

ἐρινὸν οὖν τιν' αὐτῆς πλησίον
νενόηκας ὄντα;

καὶ Ὅμηρος

τῷ δ' ἐν ἐρινεός ἐστι μέγας φύλλοισι τεθηλώς.

Ἀμερίας δ' ἐρινάδας καλεῖσθαι τοὺς ὀλόνθους.

11. Ἑρμῶναξ δ' ἐν γλώσσαις κρητικαῖς σύκων γένη ἀναγράφει ἁμάδεα καὶ νικύλεα. Φιλήμων δ' ἐν f
ἀττικαῖς λέξεσι καλεῖσθαί φησί τινα σῦκα βασίλεια, ἀφ' ὧν καλεῖσθαι καὶ τὰς βασιλίδας ἰσχάδας, προσιστορῶν ὅτι κόλυθρα καλεῖται τὰ πέπονα σῦκα. Σέλευκος δ' ἐν ταῖς γλώσσαις καὶ γλυκυσίδην τινὰ καλεῖσθαί φησι σύκῳ τὴν μορφὴν μάλιστα ἐοικυῖαν. φυλάττεσθαι δὲ τὰς γυναῖκας ἐσθίειν διὰ τὸ ποιεῖν ματαϊσμούς· ὡς καὶ Πλάτων ὁ κωμῳδιοποιός φησιν ἐν Κλεοφῶντι. τὰ δὲ χειμερινὰ σῦκα Πάμφιλος καλεῖσθαί 77
φησι κυδωναῖα ὑπὸ Ἀχαιῶν, τοῦτο λέγων Ἀριστοφάνην εἰρηκέναι ἐν λακωνικαῖς γλώσσαις. κοράκεων δὲ σύκων εἶδος Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις παραδίδωσι διὰ τούτων

τῶν φιβάλεων μάλιστ' ἂν ἢ τῶν κοράκεων.

Θεόφραστος δ' ἐν δευτέρῳ φυτῶν ἱστορίας συκῶν φησί γένος τοιοῦτόν τι εἶναι οἷον ἡ [χαρίτιος] ἀράτειος καλουμένη. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ περὶ τὴν τρωικήν φησιν Ἴδην γίνεσθαι συκῆν θαμνώδη, φύλλον ὅμοιον ἔχουσαν τῷ τῆς φιλύρας· φέρειν δὲ σῦκα ἐρυθρὰ ἡλίκα b
ἐλαία τὸ μέγεθος, στρογγυλώτερα, εἶναι δὲ τὴν γεῦσιν μεσπιλώδη. περὶ δὲ τῆς ἐν Κρήτῃ καλουμένης κυπρίας συκῆς ὁ αὐτὸς Θεόφραστος ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς φυτικῆς ἱστορίας τάδε γράφει· ἡ ἐν Κρήτῃ καλουμένη κυπρία

συκῆ φέρει τὸν καρπὸν ἐκ τοῦ στελέχους καὶ τῶν παχυτάτων ἀκρεμόνων, βλαστὸν δέ τινα ἀφίησι μικρὸν ἄφυλλον ὥσπερ ῥίζιον, πρὸς ᾧ ὁ καρπός. τὸ δὲ στέλεχος μέγα καὶ παρόμοιον τῇ λεύκῃ, φύλλον δὲ τῇ πτε-
c λέᾳ. πεπαίνει δὲ τέτταρας καρπούς, ὅσαιπερ αὐτοῦ καὶ αἱ βλαστήσεις. ἡ δὲ γλυκύτης προσεμφερὴς τῷ σύκῳ καὶ τὰ ἔσωθεν τοῖς ἐρινοῖς· μέγεθος δὲ ἡλίκον κοκκύμηλον.'

12. Τῶν δὲ προδρόμων καλουμένων σύκων ὁ αὐτὸς Θεόφραστος μνημονεύει ἐν τρίτῃ φυτικῶν αἰτίων οὕτως 'τῇ συκῇ ὅταν ἀὴρ ἐπιγένηται μαλακὸς καὶ ὑγρὸς καὶ θερμός, ἐξεκαλέσατο τὴν βλάστησιν· ὅθεν καὶ οἱ πρόδρομοι.' καὶ προελθὼν τάδε λέγει 'πάλιν δὲ τοὺς προδρόμους αἳ μὲν φέρουσιν, ἥ τε λακωνικὴ καὶ
d ἡ λευκομφάλιος καὶ ἕτεραι πλείους, αἳ δ' οὐ φέρουσι.' Σέλευκος δ' ἐν γλώσσαις πρωτερικήν φησι καλεῖσθαι γένος τι συκῆς, ἥτις φέρει πρῷον τὸν καρπόν.! διφόρου δὲ συκῆς μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις

ὑμᾶς δὲ τέως θρῖα λαβόντας
διφόρου συκῆς.

καὶ Ἀντιφάνης ἐν Σκληρίαις

ἔστιν παρ' αὐτὴν τὴν δίφορον συκῆν κάτω.

ὁ Θεόπομπος δὲ ἐν τῇ πεντηκοστῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν κατὰ τὴν Φιλίππου φησὶν ἀρχὴν περὶ τὴν Βισαλ-
e τίαν καὶ Ἀμφίπολιν καὶ Γραιστωνίαν τῆς Μακεδονίας ἔαρος μέσου ὄντος τὰς μὲν συκᾶς σῦκα, τὰς δ' ἀμπέλους βότρυς, τὰς δ' ἐλαίας ἐν ᾧ χρόνῳ βρύειν εἰκὸς ἦν αὐτὰς ἐλαίας ἐνεγκεῖν, καὶ εὐτυχῆσαι πάντα Φίλιππον. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ φυτῶν ὁ Θεόφραστος καὶ τὸν ἐρινεὸν εἶναί φησι δίφορον· οἳ δὲ καὶ τρίφορον, ὥσπερ ἐν Κέῳ.

13. *Λέγει δὲ καὶ τὴν συκῆν, ἐὰν ἐν σκίλλῃ φυτευθῇ, θᾶττον παραγίνεσθαι καὶ ὑπὸ σκωλήκων μὴ διαφθείρεσθαι· καὶ πάντα δὲ τὰ ἐν σκίλλῃ φυτευθέντα καὶ θᾶττον αὔξάνεσθαι καὶ εὐβλαστῆ γίγνεσθαι. πά-* f
λιν δὲ ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν αἰτίων ʽ ἡ ἰνδικὴ (φησὶ) συκῆ καλουμένη θαυμαστὴ οὖσα τῷ μεγέθει μικρὸν ἔχει τὸν καρπὸν καὶ ὀλίγον, ὡς ἂν εἰς τὴν βλάστησιν ἐξαναλίσκουσα ἅπασαν τὴν τροφήν.' ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς φυτικῆς ἱστορίας ὁ φιλόσοφός φησιν ʽ ἔστι καὶ ἄλλο γένος συκῆς ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ περὶ Κιλικίαν καὶ Κύπρον ὀλονθοφόρον, ὃ τὸ μὲν σῦκον ἔμπροσθεν φέρει τοῦ θρίου, τὸν δὲ ὄλονθον ἐξόπισθεν. αἳ δὲ ὅλως ἐκ τοῦ ἔνου βλαστοῦ καὶ οὐκ ἐκ τοῦ νέου. πρῶτον δὲ τοῦτο τῶν σύκων πέπονά τε καὶ γλυκὺν ἔχει καὶ οὐχ ὥσπερ τὸν παρ' ἡμῖν. γίνεται δὲ καὶ μείζων οὗτος πολὺ τῶν σύκων· ἡ δ' ὥρα μετὰ τὴν βλάστησιν οὐ πολύ.' οἶδα δὲ καὶ ἄλλα σύκων ὀνόματα 78
λεγόμενα, βασίλεια συκοβασίλεια κιρροκοιλάδια καὶ ὑλάδια σαρκελάφεια λαπύρια πικρίδια δρακόντια λευκόφαια μελανόφαια κρήνεια μυλαϊκὰ ἀσκαλώνια.

14. *Περὶ δὲ τῆς προσηγορίας τῶν σύκων λέγων Τρύφων ἐν δευτέρῳ φυτῶν ἱστορίας Δωρίωνά φησιν ἐν Γεωργικῷ ἱστορεῖν Συκέα ἕνα τινὰ τῶν Τιτάνων διωκόμενον ὑπὸ Διὸς τὴν μητέρα Γῆν ὑποδέξασθαι καὶ ἀνεῖναι τὸ φυτὸν εἰς διατριβὴν τῷ παιδί, ἀφ' οὗ* b
καὶ Συκέαν πόλιν εἶναι ἐν Κιλικίᾳ. Φερένικος δὲ ὁ ἐποποιός, Ἡρακλεώτης δὲ γένος, ἀπὸ Συκῆς τῆς Ὀξύλου θυγατρὸς προσαγορευθῆναι· Ὄξυλον γὰρ τὸν Ὀρείου Ἁμαδρυάδι τῇ ἀδελφῇ μιγέντα μετ' ἄλλων γεννῆσαι Καρύαν Βάλανον Κράνειαν Μορέαν Αἴγειρον Πτελέαν Ἄμπελον Συκῆν· καὶ ταύτας Ἁμαδρυάδας

νύμφας καλεῖσθαι καὶ ἀπ' αὐτῶν πολλὰ τῶν δένδρων προσαγορεύεσθαι. ὅθεν καὶ τὸν Ἱππώνακτα φάναι

c *συκέην μέλαιναν, ἀμπέλου κασιγνήτην.*

Σωσίβιος δ' ὁ Λάκων ἀποδεικνὺς εὕρημα Διονύσου τὴν συκῆν διὰ τοῦτό φησι καὶ Λακεδαιμονίους συκίτην Διόνυσον τιμᾶν. Νάξιοι δέ, ὡς Ἀνδρίσκος ἔτι δ' Ἀγλαοσθένης ἱστοροῦσι, μειλίχιον καλεῖσθαι τὸν Διόνυσον διὰ τὴν τοῦ συκίνου καρποῦ παράδοσιν. διὸ καὶ πρόσωπον τοῦ θεοῦ παρὰ τοῖς Ναξίοις τὸ μὲν τοῦ βακχέως Διονύσου καλουμένου εἶναι ἀμπέλινον, τὸ δὲ τοῦ μειλιχίου σύκινον. τὰ γὰρ σῦκα μείλιχα καλεῖσθαι.

d 15. *Ὅτι δὲ πάντων τῶν καλουμένων ξυλίνων καρπῶν ὠφελιμώτερά ἐστι τοῖς ἀνθρώποις τὰ σῦκα ἱκανῶς Ἡρόδοτος ὁ Λύκιος διὰ πολλῶν ἀποδείκνυσιν ἐν τῷ περὶ σύκων συγγράμματι, εὐτραφῆ τε λέγων γίγνεσθαι τὰ νεογνὰ τῶν παιδίων, ἐν τῷ χυλῷ τῶν σύκων εἰ διατρέφοιτο. Φερεκράτης δὲ ἢ ὁ πεποιηκὼς τοὺς Πέρσας φησὶν*

ἢν δ' ἡμῶν σῦκόν τις ἴδῃ διὰ χρόνου νέον ποτέ,
τὠφθαλμὼ τούτῳ περιμάττομεν τὼ τῶν παιδίων.

ὡς καὶ ἰάματος οὐ τοῦ τυχόντος τῶν σύκων ὑπαρχόντων. e *ὁ δὲ θαυμασιώτατος καὶ μελίγηρυς Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ μέγα ἀγαθόν φησιν εἶναι τὰ σῦκα οὑτωσὶ λέγων 'βασιλεῦ, σὺ δ' ἐπ' ἄνδρας τοιούτους παρασκευάζεαι στρατεύεσθαι, οἳ σκυτίνας μὲν ἀναξυρίδας, σκυτίνην δὲ τὴν ἄλλην ἐσθῆτα φορέουσι, σιτέονταί τ' οὐχ ὅσα ἐθέλουσιν, ἀλλ' ὅσα ἔχουσι, χώρην ἔχοντες τρηχείην· πρὸς δὲ οὐκ οἴνῳ διαχρέονται, ἀλλ' ὑδροποτέουσιν· οὐ σῦκα ἔχουσι τρώγειν, οὐκ ἄλλο οὐδὲν ἀγαθόν.' Πολύβιος δ' ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν 'Φίλιππος (φησὶν)*

ὁ Περσέως πατήρ, ὅτε τὴν Ἀσίαν κατέτρεχεν, ἀπορῶν f τροφῶν τοῖς στρατιώταις παρὰ Μαγνήτων, ἐπεὶ σῖτον οὐκ εἶχον, σῦκα ἔλαβε. διὸ καὶ Μυοῦντος κυριεύσας τοῖς Μάγνησιν ἐχαρίσατο τὸ χωρίον ἀντὶ τῶν σύκων.' καὶ Ἀνάνιος δ' ὁ ἰαμβοποιὸς ἔφη

εἴ τις κατείρξαι χρυσὸν ἐν δόμοις πολλὸν
καὶ σῦκα βαιὰ καὶ δύ' ἢ τρεῖς ἀνθρώπους,
γνοίη κ' ὅσῳ τὰ σῦκα τοῦ χρυσοῦ κρέσσω.

16. Τοσαῦτα τοῦ Μάγνου συκολογήσαντος Δά- 79 φνος ὁ ἰατρὸς ἔφη· Φιλότιμος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τροφῆς 'τὰ ἁπαλὰ (φησὶ) σῦκα διαφορὰς μὲν ἔχει πλείους πρὸς ἄλληλα καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς χρόνοις ἐν οἷς ἕκαστα γίγνεται καὶ ταῖς δυνάμεσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καθόλου εἰπεῖν τά τε ὑγρὰ τὰ πεπεμμένα καὶ μάλιστα αὐτῶν διαλύεται ταχέως καὶ κατεργάζεται μᾶλλον τῆς ἄλλης ὀπώρας καὶ τὴν λοιπὴν τροφὴν οὐ κωλύει κατεργάζεσθαι. δυνάμεις δ' ἔχει τῶν ὑγρῶν κολλώδεις τε καὶ γλυκείας ὑπονιτρώδεις τε, καὶ τὴν διαχώρησιν ἀθρου- b στέραν καὶ διακεχυμένην καὶ θάττω καὶ λίαν ἄλυπον παρασκευάζει. χυλὸν δ' ἁλυκὸν δριμύτητα ἔχοντα ἀναδίδωσι μεθ' ἁλῶν ἐπιπινόμενα. διαλύεται μὲν οὖν ταχέως, διότι πολλῶν καὶ μεγάλων ὄγκων εἰσενεχθέντων μετὰ μικρὸν χρόνον λαγαροὶ γινόμεθα καθ' ὑπερβολήν. ἀδύνατον δ' ἦν τοῦτο συμβαίνειν διαμενόντων καὶ μὴ ταχὺ διαλυομένων τῶν σύκων. κατεργάζεται δὲ μᾶλλον τῆς ἄλλης, οὐ μόνον ὅτι πολλαπλάσιον λαμβάνοντες αὐτὴν τῆς λοιπῆς ὀπώρας ἀλύπως διάγομεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν εἰωθυῖαν τροφὴν ἴσην λαμβάνοντες τούτων προχειρισθέντων οὐδὲν ἐνοχλούμεθα. δῆλον οὖν ὡς εἰ κρατοῦμεν ἀμφοτέρων, ταῦτά τε πέττεται μᾶλλον καὶ τὴν λοιπὴν οὐ κωλύει κατεργάζεσθαι τροφήν. τὰς δὲ δυνάμεις ἔχει τὰς λεγομένας, τὴν μὲν κολλώδη

τε καὶ τὴν ἁλυκὴν ἐκ τοῦ κολλᾶν τε καὶ ῥύπτειν τὰς
d χεῖρας, τὴν δὲ γλυκεῖαν ἐν τῷ στόματι γινομένην ὁρῶ-
μεν. τὴν δὲ διαχώρησιν ἄνευ στρόφων τε καὶ ταραχῆς
καὶ πλείω καὶ θᾶττω καὶ μαλακωτέραν ὅτι παρασκευά-
ζει λόγου προσδεῖν οὐδὲν νομίζομεν. ἀλλοιοῦται δ'
οὐ λίαν, οὐ διὰ τὸ δύσπεπτον αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καταπί-
νομέν τε ταχέως οὐ λεάναντες καὶ τὴν διέξοδον διότι
ταχεῖαν ποιεῖται. χυμὸν δ' ἁλυκὸν ἀναδίδωσι, διότι
τὸ μὲν νιτρῶδες ἀπεδείχθη τὰ σῦκα ἔχοντα, ἁλυκώτε-
e ρον δὲ ποιήσει ἢ δριμὺν ἐκ τῶν ἐπιγινομένων. οἱ μὲν
γὰρ ἅλες τὸν ἁλυκόν, τὸ δ' ὄξος καὶ τὸ θύμον τὸν δρι-
μὺν αὔξει χυμόν.'

17. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ταραντῖνος ἐν τῷ Συμπο-
σίῳ ζητεῖ πότερον ἐπιλαμβάνειν δεῖ μετὰ τὴν τῶν σύ-
κων προσφορὰν θερμὸν ὕδωρ ἢ ψυχρόν. καὶ τοὺς μὲν
λέγοντας θερμὸν δεῖν ἐπιλαμβάνειν, προορῶντας τὸ
τοιοῦτο παρακελεύεσθαι, διότι καὶ τὰς χεῖρας ταχέως
τὸ θερμὸν ῥύπτει· διὸ πιθανὸν εἶναι καὶ ἐν κοιλίᾳ
f συντόμως αὐτὰ τῷ θερμῷ διαλύεσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν
ἐκτὸς δὲ σύκων τὸ θερμὸν διαλύει τὴν συνέχειαν αὐ-
τῶν καὶ εἰς λεπτομερεῖς τόμους ἄγει, τὸ δὲ ψυχρὸν
συνίστησιν. οἱ δὲ ψυχρὸν λέγοντες προσφέρεσθαι ἡ
τοῦ ψυχροῦ φασι πόματος λῆψις τὰ ἐπὶ τοῦ στομάχου
καθήμενα τῷ βάρει καταφέρει· τὰ γὰρ σῦκα οὐκ ἀστεί-
ως διατίθησι τὸν στόμαχον, καυσώδη καὶ ἀτονώτερον
αὐτὸν ποιοῦντα· διόπερ τινὲς καὶ τὸν ἄκρατον συνε-
χῶς προσφέρονται. μετὰ δὲ ταῦτα ἑτοίμως καὶ τὰ ἐν
80 τῇ κοιλίᾳ προωθεῖ. δεῖ δὲ πλέονι καὶ ἀθρουστέρῳ
χρῆσθαι τῷ πόματι μετὰ τὴν τῶν σύκων προσφοράν,
ἕνεκα τοῦ μὴ ὑπομένειν αὐτὰ ἐν κοιλίᾳ, φέρεσθαι δὲ
εἰς τὰ κάτω μέρη τῶν ἐντέρων.

18. Ἄλλοι δέ φασιν ὅτι μὴ δεῖ σῦκα προσφέρε-

σθαι μεσημβρίας· νοσώδη γὰρ εἶναι τότε, ὡς καὶ Φερεκράτης ἐν Κραπατάλοις εἴρηκεν, Ἀριστοφάνης δ' ἐν Προαγῶνι

κάμνοντα δ' αὐτὸν τοῦ θέρους ἰδών ποτε
ἔτρωγ', ἵνα κάμνοι, σῦκα τῆς μεσημβρίας.

καὶ Εὔβουλος ἐν Σφιγγοκαρίωνι

νὴ τὸν Δί' ἠσθένουν γάρ, ὦ βέλτιστε σύ, b
φαγοῦσα πρώην σῦκα τῆς μεσημβρίας.

Νικοφῶν δ' ἐν Σειρῆσιν

ἐὰν δέ γ' ἡμῶν σῦκά τις μεσημβρίας
τραγὼν καθεύδῃ χλωρά, πυρετὸς εὐθέως
ἥκει τρέχων οὐκ ἄξιος τριωβόλου·
κᾆθ' οὗτος ἐπιπεσὼν ἐμεῖν ποιεῖ χολήν.

19. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιός φησι τῶν σύκων εἶναι τὰ μὲν ἁπαλὰ ὀλιγότροφα καὶ κακόχυλα, εὐέκκριτα δὲ καὶ ἐπιπολαστικά, καὶ εὐοικονομητότερα δὲ τῶν ξηρῶν. τὰ δὲ πρὸς τῷ χειμῶνι γινόμενα βίᾳ πεπαινόμενα χεί- c ρονα τυγχάνει· τὰ δ' ἐν τῇ ἀκμῇ τῶν ὡρῶν κρείττονα, ὡς ἂν κατὰ φύσιν πεπαινόμενα. τὰ δὲ πολὺν ὀπὸν ἔχοντα καὶ τὰ σπάνυδρα δ' εὐστομαχώτερα μέν, βαρύτερα δέ. τὰ δὲ τραλλιανὰ ἀναλογεῖ τοῖς ῥοδίοις, τὰ δὲ χῖα καὶ τἄλλα πάντα τούτων εἶναι κακοχυλότερα. Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν φησίν 'ὅσα δὲ ὠμὰ προσφέρεται τῶν τοιούτων, οἷον ἄπιοι καὶ σῦκα καὶ μῆλα δελφικὰ καὶ τὰ τοιαῦτα, δεῖ φυλάτ- d τειν τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τοὺς χυλοὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς μήτε ἀπέπτους μήτε σαπροὺς μήτε κατεξηραμμένους λίαν ὑπὸ τῆς ὥρας ἕξει.' Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ τρωικοῦ διακόσμου εὐφώνους φησὶ γίνεσθαι τοὺς μὴ σύκων ἐσθίοντας. Ἡγησιάνακτα γοῦν τὸν Ἀλεξανδρέα τὸν τὰς ἱστορίας γράψαντα κατ' ἀρχὰς ὄντα πένητα καὶ τραγῳδόν φησι γενέσθαι

καὶ ὑποκριτικὸν καὶ εὔηχον, ὀκτωκαίδεκα ἔτη σύκων
e μὴ γευσάμενον. καὶ παροιμίας δὲ οἶδα περὶ σύκων
λεγομένας τοιάσδε

σῦκον μετ' ἰχθύν, ὄσπριον μετὰ κρέας.
σῦκα φίλ' ὀρνίθεσσι, φυτεύειν δ' οὐκ ἐθέλουσιν.

20. ΜΗΛΑ. ταῦτα Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ
περὶ ἐδεστῶν μῆλα δελφικὰ καλεῖ. Δίφιλος δέ φησι
τῶν μήλων τὰ χλωρὰ καὶ μηδέπω πέπονα κακόχυλα
εἶναι καὶ κακοστόμαχα, ἐπιπολαστικά τε καὶ χολῆς γεν-
νητικά, νοσοποιά τε καὶ φρίκης παραίτια. τῶν δὲ πε-
f πόνων εὐχυλότερα μὲν εἶναι τὰ γλυκέα καὶ εὐεκκρι-
τώτερα διὰ τὸ στῦψιν μὴ ἔχειν, κακοχυλότερα δὲ εἶναι
τὰ ὀξέα καὶ στατικώτερα. τὰ δὲ τῆς γλυκύτητος ὑφει-
μένα, προσλαμβάνοντα δ' εὐστομεῖν, διὰ τὴν ποσὴν
στῦψιν, εὐστομαχώτερα. εἶναι δὲ αὐτῶν τὰ μὲν θερι-
νὰ κακοχυλότερα, τὰ δὲ φθινοπωρινὰ εὐχυλότερα. τὰ
δὲ καλούμενα ὀρβικλᾶτα μετὰ στύψεως ἡδείας ἔχοντα
81 καὶ γλυκύτητα εὐστόμαχα εἶναι. τὰ δὲ σητάνια λεγό-
μενα προσέτι δὲ πλατάνια, εὔχυλα μὲν καὶ εὐέκκριτα,
οὐκ εὐστόμαχα δέ. τὰ δὲ μορδιανὰ καλούμενα γίνεται
μὲν κάλλιστα ἐν Ἀπολλωνίᾳ τῇ Μορδίῳ λεγομένῃ,
ἀναλογεῖ δὲ τοῖς ὀρβικλάτοις. τὰ δὲ κυδώνια, ὧν ἔνια
καὶ στρουθία λέγεται, κοινῶς ἁπάντων ἐστὶ τῶν μή-
λων εὐστομαχώτερα, καὶ μάλιστα τὰ πέπονα. Γλαυ-
κίδης δέ φησιν ἄριστα τῶν ἀκροδρύων εἶναι μῆλα κυ-
b δώνια φαύλια στρουθία. Φιλότιμος δ' ἐν τῷ τρίτῳ
καὶ δεκάτῳ περὶ τροφῆς 'τὰ μῆλα (φησὶ) τὰ μὲν ἐαρινὰ
δυσπεπτότερα πολὺ τῶν ἀπίων καὶ τὰ ὠμὰ τῶν ὠμῶν
καὶ τὰ πέπονα τῶν πεπόνων. τὰς δὲ δυνάμεις ἔχει τῶν
ὑγρῶν τὰ μὲν ὀξέα καὶ μήπω πέπονα στρυφνοτέρας καὶ
ποσῶς ὀξείας, χυμόν τε ἀναδίδωσιν εἰς τὸ σῶμα τὸν κα-
λούμενον ξυστικόν. καθόλου τε τὰ μῆλα τῶν ἀπίων

δυσπεπτότερα εἶναι, διότι τὰ μὲν ἐλάττω φαγόντες ἧττον, τὰς δὲ πλείους προσαράμενοι μᾶλλον πέττομεν. ξυστικὸς δὲ γίνεται χυμὸς ἐξ αὐτῶν ὁ λεγόμενος ὑπὸ Πρα- c
ξαγόρου, διότι τὰ μὴ κατεργαζόμενα παχυτέρους ἕξει τοὺς χυμούς· ἀπεδείχθη δὲ καθόλου τὰ μῆλα δυσκατεργαστότερα τῶν ἀπίων· καὶ ὅτι τὰ στρυφνὰ μᾶλλον ἔτι παχυτέρους παρασκευάζειν εἴωθεν αὐτούς. τὰ δὲ χειμερινὰ τῶν μήλων τὰ μὲν κυδώνια στρυφνοτέρους, τὰ δὲ στρουθία τοὺς χυμοὺς ἐλάττους ἀναδίδωσι καὶ στρυφνοτέρους ἧττον, πέττεσθαί τε μᾶλλον δύναται.
Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς τὰ κυδώνια μῆλα στρου- d
θία φησὶ καλεῖσθαι ἀγνοῶν. Γλαυκίδης γὰρ ἱστορεῖ ἄριστα λέγων τῶν ἀκροδρύων εἶναι μῆλα κυδώνια φαύλια στρουθία.

21. Κυδωνίων δὲ μήλων μνημονεύει Στησίχορος ἐν Ἑλένῃ οὕτως

πολλὰ μὲν κυδώνια μᾶλα ποτερρίπτουν ποτὶ
δίφρον ἄνακτι,
πολλὰ δὲ μύρσινα φύλλα
καὶ ῥοδίνους στεφάνους ἴων τε κορωνίδας οὔλας.

καὶ Ἀλκμάν. ἔτι δὲ Κάνθαρος ἐν Τηρεῖ

κυδωνίοις μήλοισιν ἴσα τὰ τιτθία.

καὶ Φιλήμων δ' ἐν Ἀγροίκῳ τὰ κυδώνια μῆλα στρου-
θία καλεῖ. Φύλαρχος δ' ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν τὰ e
κυδώνια φησὶ μῆλα τῇ εὐωδίᾳ καὶ τὰς τῶν θανασίμων φαρμάκων δυνάμεις ἀπαμβλύνειν. τὸ γοῦν φαριακὸν φάρμακον ἐμβληθὲν φησὶν εἰς ῥίσκον ἔτι ὀδωδότα ἀπὸ τῆς τῶν μήλων τούτων συνθέσεως ἐξίτηλον γενέσθαι μὴ τηρῆσαν τὴν ἰδίαν δύναμιν. κερασθὲν γοῦν καὶ δοθὲν πιεῖν τοῖς εἰς τοῦτο ἐνεδρευθεῖσιν ἀπαθεῖς αὐτοὺς διατηρῆσαι. ἐπιγνωσθῆναι δὲ τοῦτο ὕστερον ἐξ

ἀνακρίσεως τοῦ τὸ φάρμακον πωλήσαντος καὶ ἐπιγνόντος τὸ γενόμενον ἐκ τῆς τῶν μήλων συνθέσεως.

f 22. Ἑρμῶναξ δ' ἐν κρητικαῖς γλώσσαις κοδύμαλα καλεῖσθαί φησι τὰ κυδώνια μῆλα. Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον ἄνθους γένος τὸ κοδύμαλον εἶναί τινας ἱστορεῖν. Ἀλκμὰν δὲ τὸ στρουθίον μῆλον, ὅταν λέγῃ ' μεῖον ἢ κοδύμαλον.' Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ Σωσίβιος τὸ κυδώνιον μῆλον ἀκούουσιν. ὅτι
82 δὲ διαφέρει τὸ κυδώνιον μῆλον τοῦ στρουθίου σαφῶς εἴρηκεν ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς ἱστορίας. διάφορα δὲ μῆλα γίνεται ἐν Σιδοῦντι, κώμη δ' ἐστὶν αὕτη Κορίνθου, ὡς Εὐφορίων ἢ Ἀρχύτας ἐν Γεράνῳ φησίν

ὥριον οἷά τε μῆλον, ὅ τ' ἀργιλώδεσιν ὄχθαις
πορφυρόειν ἐλαχείῃ ἐνιτρέφεται Σιδόεντι.

μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Νίκανδρος ἐν Ἑτεροιουμένοις οὕτως

αὐτίχ' ὅ γ' ἢ Σιδόεντος ἠὲ Πλείστου ἀπὸ κήπων
μῆλα ταμὼν χνοάοντα τύπους ἐνεμάξατο Κάδμου.

b ὅτι δ' ἡ Σιδοῦς τῆς Κορίνθου ἐστὶ κώμη ὁ Ῥιανὸς εἴρηκεν ἐν πρώτῃ Ἡρακλείας καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν πέμπτῳ περὶ νεῶν καταλόγου. Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν Ἀντιπάτρῳ φησὶν

ἧχί μοι ὡραίων πολὺ φίλτερος ἦν ἄρα μήλων
πορφυρέων, Ἐφύρῃ τά τ' ἀέξεται ἠνεμοέσσῃ.

23. Φαυλίων δὲ μήλων μνημονεύει Τηλεκλείδης ἐν Ἀμφικτύοσιν οὕτως

ὦ τὰ μὲν κομψοὶ τὰ δὲ φαυλότεροι
φαυλίων μήλων.

c καὶ Θεόπομπος ἐν Θησεῖ. Ἀνδροτίων δ' ἐν τῷ Γεωργικῷ τὰς μὲν μηλέας φησὶ φαυλίας καὶ στρουθίας· οὐ γὰρ ἀπορρεῖ τὸ μῆλον ἀπὸ τοῦ μίσχου τῶν στρουθιῶν·

τὰς δὲ ἠρινὰς ἢ λακωνικὰς ἢ σιδουντίας ἢ χνοωδίας. ἐγὼ δ', ἄνδρες φίλοι, πάντων μάλιστα τεθαύμακα τὰ κατὰ τὴν Ῥώμην πιπρασκόμενα μῆλα τὰ ματτιανὰ καλούμενα, ἅπερ κομίζεσθαι λέγεται ἀπό τινος κώμης ἱδρυμένης ἐπὶ τῶν πρὸς Ἀκυληίᾳ Ἄλπεων. τούτων δ' οὐ πολὺ ἀπολείπεται τὰ ἐν Γάγγροις, πόλει παφλαγονικῇ. ὅτι δὲ καὶ τῶν μήλων εὑρετής ἐστι Διόνυσος d
μαρτυρεῖ Θεόκριτος ὁ Συρακόσιος οὑτωσί πως λέγων

μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι Διωνύσοιο φυλάσσων,
κρατὶ δ' ἔχων λεύκαν, Ἡρακλέος ἱερὸν ἔρνος.

Νεοπτόλεμος δ' ὁ Παριανὸς ἐν τῇ Διονυσιάδι καὶ αὐτὸς ἱστορεῖ ὡς ὑπὸ Διονύσου εὑρεθέντων τῶν μήλων, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἀκροδρύων. ἐπιμηλὶς δὲ καλεῖται, φησὶ Πάμφιλος, τῶν ἀπίων τι γένος. ἑσπερίδων δὲ μῆλα οὕτως καλεῖσθαί τινά φησι Τιμαχίδας e
ἐν τῷ τετάρτῳ Δείπνων. καὶ ἐν Λακεδαίμονι δὲ παρατίθεσθαι τοῖς θεοῖς φησι Πάμφιλος ταῦτα· εὔοσμα δὲ εἶναι καὶ ἄβρωτα, καλεῖσθαι δ' ἑσπερίδων μῆλα. Ἀριστοκράτης γοῦν ἐν τετάρτῳ Λακωνικῶν 'ἔτι δὲ μῆλα καὶ (μηλέας) τὰς λεγομένας ἑσπερίδας.'

24. ΠΕΡΣΙΚΑ. Θεόφραστος ἐν δευτέρῳ περὶ φυτῶν ἱστορίας λέγων περὶ ὧν ὁ καρπὸς οὐ φανερὸς γράφει καὶ τάδε 'ἐπεὶ τῶν γε μειζόνων φανερὰ πάντων ἡ ἀρχή, καθάπερ ἀμυγδάλης καρύου βαλάνου τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα πλὴν τοῦ περσικοῦ, τούτου δ' ἥκιστα· καὶ f
πάλιν ῥόας ἀπίου μηλέας.' Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος ἐν τῷ περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς νοσοῦσι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσί φησι 'τὰ δὲ περσικὰ λεγόμενα μῆλα, ὑπό τινων δὲ περσικὰ κοκκύμηλα, μέσως ἐστὶν εὔχυλα, θρεπτικώτερα δὲ τῶν μήλων.' Φιλότιμος δ' ἐν τῷ τρίτῳ καὶ δεκάτῳ περὶ τροφῆς τὸ περσικόν φησι λιπαρώτερον καὶ κεγχρῶδες εἶναι, χαυνότερον δ' ὑπάρχειν

83 καὶ πιεζόμενον πλεῖστον ἔλαιον ἀνιέναι. Ἀριστοφάνης
δ' ὁ γραμματικὸς ἐν λακωνικαῖς γλώσσαις τὰ κοκκύ-
μηλά φησι τοὺς Λάκωνας καλεῖν ὀξύμαλα περσικά, ἃ
τινὲς ἄδρυα.

25. ΚΙΤΡΙΟΝ. περὶ τούτου πολλὴ ζήτησις ἐνέ-
πεσε τοῖς δειπνοσοφισταῖς, εἴ τις ἐστὶν αὐτοῦ μνήμη
παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Μυρτίλος μὲν γὰρ ἔφασκεν,
ὥσπερ εἰς αἶγας ἡμᾶς ἀγρίας ἀποπέμπων τοὺς ζητοῦν-
τας, Ἡγήσανδρον τὸν Δελφὸν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν
αὐτοῦ μνημονεύειν, τῆς δὲ λέξεως τὰ νῦν οὐ μεμνῆ-
b σθαι. πρὸς ὃν ἀντιλέγων ὁ Πλούταρχος, ἀλλὰ μὴν
ἔγωγε, φησί, διισχυρίζομαι μηδ' ὅλως τὸν Ἡγήσανδρον
τοῦτ' εἰρηκέναι, δι' αὐτὸ τοῦτ' ἐξαναγνοὺς αὐτοῦ
πάντα τὰ ὑπομνήματα, ἐπεὶ καὶ ἄλλος τις τῶν ἑταί-
ρων τοῦτ' ἔχειν οὕτω διεβεβαιοῦτο, ὁρμώμενος ἔκ τι-
νων σχολικῶν ὑπομνημάτων ἀνδρὸς οὐκ ἀδόξου· ὥστε
ὥρα σοι, φίλε Μυρτίλε, ἄλλον ζητεῖν μάρτυρα. Αἰμι-
λιανὸς δὲ ἔλεγεν Ἰόβαν τὸν Μαυρουσίων βασιλέα,
ἄνδρα πολυμαθέστατον, ἐν τοῖς περὶ Λιβύης συγγράμ-
μασι μνημονεύοντα τοῦ κιτρίου καλεῖσθαι φάσκειν
c αὐτὸ παρὰ τοῖς Λίβυσι μῆλον ἑσπερικόν, ἀφ' ὧν καὶ
Ἡρακλέα κομίσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ χρύσεα διὰ τὴν
ἰδέαν λεγόμενα μῆλα. τὰ δὲ τῶν ἑσπερίδων λεγόμενα
μῆλα ὅτι ἐς τοὺς Διὸς καὶ Ἥρας (ἱεροὺς) λεογομένους γά-
μους ἀνῆκεν ἡ γῆ Ἀσκληπιάδης εἴρηκεν ἐν ἑξηκοστῷ
Αἰγυπτιακῶν. πρὸς τούτους ἀποβλέψας ὁ Δημόκριτος
ἔφη, εἰ μέν τι τούτων Ἰόβας ἱστορεῖ, χαιρέτω λιβυ-
καῖσι βίβλοις, ἔτι τε ταῖς Ἄννωνος πλάναις. ἐγὼ δὲ
τὸ μὲν ὄνομα οὔ φημι κεῖσθαι τοῦ κιτρίου παρὰ τοῖς
παλαιοῖς τοῦτο, τὸ δὲ πρᾶγμα ὑπὸ τοῦ Ἐρεσίου Θεο-
d φράστου οὕτως λεγόμενον ἐν ταῖς περὶ φυτῶν ἱστο-

ρίαις ἀναγκάζει με ἐπὶ τῶν κιτρίων ἀκούειν τὰ σημαινόμενα.

26. Φησὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ τετάρτῳ τῆς περὶ φυτῶν ἱστορίας οὕτως ‛ ἡ δὲ Μηδία χώρα καὶ ἡ Περσὶς ἄλλα τε ἔχει πλείω καὶ τὸ μῆλον τὸ περσικὸν ἢ μηδικὸν καλούμενον. ἔχει δὲ τὸ δένδρον τοῦτο φύλλον μὲν ὅμοιον καὶ σχεδὸν ἴσον τῷ τῆς δάφνης, ἀνδράχνης καὶ καρύας, ἀκάνθας δ' οἵας ἄπιος ἢ ὀξυάκανθος, λείας δὲ καὶ ὀξείας σφόδρα καὶ ἰσχυράς. τὸ δὲ μῆλον οὐκ ἐσθίεται μέν, εὔοσμον δὲ πάνυ καὶ αὐτὸ καὶ τὰ φύλλα τοῦ δένδρου· κἂν εἰς ἱμάτια τεθῇ τὸ μῆλον, ἄκοπα διατηρεῖ. χρήσιμον δέ, ἐπειδὰν καὶ τύχῃ τις e πεπωκὼς θανάσιμον φάρμακον· δοθὲν γὰρ ἐν οἴνῳ διακόπτει τὴν κοιλίαν καὶ ἐξάγει τὸ φάρμακον. καὶ πρὸς στόματος εὐωδίαν· ἐὰν γάρ τις ἑψήσῃ ἐν ζωμῷ ἢ ἐν ἄλλῳ τινὶ τὸ εἴσω τοῦ μήλου, ἐκπιέσῃ τε εἰς τὸ στόμα καὶ καταρροφήσῃ, ποιεῖ τὴν ὀσμὴν ἡδεῖαν. σπείρεται δὲ τοῦ ἦρος εἰς πρασιὰς ἐξαιρεθὲν τὸ σπέρμα διειργασμένας ἐπιμελῶς· εἶτ' ἄρδεται διὰ τετάρτης ἢ πέμπτης ἡμέρας. ὅταν δὲ ἁδρὸν ᾖ, διαφυτεύεται πά- f λιν τοῦ ἔαρος εἰς χωρίον μαλακὸν καὶ ἔφυδρον καὶ οὐ λίαν λεπτόν. φέρει δὲ τὰ μῆλα πᾶσαν ὥραν· τὰ μὲν γὰρ ἀφῄρηται, τὰ δ' ἀνθεῖ, τὰ δ' ἐκπέττει. τῶν δ' ἀνθῶν ὅσα ἔχει καθάπερ ἠλακάτην ἐκ μέσου τιν' ἀνέχουσαν, ταῦτά ἐστι γόνιμα· ὅσα δὲ μή, ἄγονα.' κἀν τῷ πρώτῳ δὲ τῆς αὐτῆς πραγματείας τὰ περὶ τῆς ἠλακάτης καὶ τῶν γονίμων εἴρηκεν. ἐκ τούτων ἐγὼ κινούμενος, ὦ ἑταῖροι, ὧν φησιν ὁ Θεόφραστος περὶ χρόας, περὶ ὀδμῆς, περὶ φύλλων, τὸ κιτρίον εἶναι λέγεσθαι πεπίστευκα, καὶ μηδεὶς ὑμῶν θαυμαζέτω εἴ φησι μὴ ἐσθίεσθαι αὐτό, ὁπότε γε καὶ μέχρι τῶν κατὰ τοὺς πάππους ἡμῶν χρόνων οὐδεὶς ἤσθιεν, ἀλλ' ὥς τι μέ- 84

γα κειμήλιον ἀπετίθεντο ἐν ταῖς κιβωτοῖς μετὰ τῶν ἱματίων.

27. Ὅτι δ' ὄντως ἐκ τῆς ἄνω χώρας ἐκείνης κατέβη εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ φυτὸν τοῦτο ἔστιν εὑρεῖν λεγόμενον καὶ παρὰ τοῖς τῆς κωμῳδίας ποιηταῖς, οἳ καὶ περὶ μεγέθους αὐτῶν τι λέγοντες τῶν κιτρίων μνημονεύειν φαίνονται. Ἀντιφάνης μὲν ἐν Βοιωτίᾳ

καὶ περὶ μὲν ὄψου γ' ἠλίθιον τὸ καὶ λέγειν
ὥσπερ πρὸς ἀπλήστους. ἀλλὰ ταυτὶ λάμβανε
b παρθένε τὰ μῆλα. Β. καλά γε. Α. καλὰ δῆτ' ὦ θεοί·
νεωστὶ γὰρ τὸ σπέρμα τοῦτ' ἀφιγμένον
εἰς τὰς Ἀθήνας ἐστὶ παρὰ τοῦ βασιλέως.
Β. παρ' Ἑσπερίδων ᾤμην γε. Α. νὴ τὴν Φωσφόρον
φασὶν τὰ χρυσᾶ μῆλα ταῦτ' εἶναι. Β. τρία
μόνον ἐστίν. Α. ὀλίγον τὸ καλόν ἐστι πανταχοῦ
καὶ τίμιον.

Ἔριφος δ' ἐν Μελιβοίᾳ αὐτὰ ταῦτα τὰ ἰαμβεῖα προθεὶς ὡς ἴδια τὰ τοῦ Ἀντιφάνους ἐπιφέρει

Β. παρ' Ἑσπερίδων ᾤμην γε. Α. νὴ τὴν Ἄρτεμιν
c φασὶν τὰ χρυσᾶ μῆλα ταῦτ' εἶναι. Β. τρία
μόνον ἐστίν. Α. ὀλίγον τὸ καλόν ἐστι πανταχοῦ
καὶ τίμιον. Β. τούτων μὲν ὀβολὸν εἰ πολὺ
τίθημι· λογιοῦμαι γάρ. Α. αὗται δὲ ῥόαι.
Β. ὡς εὐγενεῖς. Α. τὴν γὰρ Ἀφροδίτην ἐν Κύπρῳ
δένδρον φυτεῦσαι τοῦτό φασιν ἓν μόνον.
Β. βέρβεια πολυτίμητε. κᾆτα τρεῖς μόνας
καὶ τάσδ' ἐκόμισας; Α. οὐ γὰρ εἶχον πλείονας.

28. Τούτοις εἴ τις ἀντιλέγειν ἔχει ὅτι μὴ τὸ νῦν κιτρίον λεγόμενον σημαίνεται, σαφέστερα μαρτύρια
d παρατιθέσθω· καίτοι καὶ Φανίου τοῦ Ἐρεσίου ἔννοιαν

ἡμῖν διδόντος, μήποτε ἀπὸ τῆς κέδρου τὸ κεδρίον ὠνόμασται. καὶ γὰρ τὴν κέδρον φησὶν ἐν πέμπτῳ περὶ φυτῶν ἀκάνθας ἔχειν περὶ τὰ φύλλα. ὅτι δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ περὶ τὸ κιτρίον ἐστὶ παντὶ δῆλον. ὅτι δὲ καὶ προλαμβανόμενον τὸ κιτρίον πάσης τροφῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς ἀντιφάρμακόν ἐστι παντὸς δηλητηρίου εὖ οἶδα, μαθὼν παρὰ πολίτου ἐμοῦ πιστευθέντος τὴν τῆς Αἰγύπτου ἀρχήν. οὗτος κατεδίκασέ τινας γενέσθαι e θηρίων βορὰν κακούργους εὑρεθέντας, καὶ ἔδει αὐτοὺς ἀποσίτοις ζῴοις παραβληθῆναι. εἰσιοῦσι δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ τοῖς λῃσταῖς εἰς τιμωρίαν ἀποδεδειγμένον θέατρον κατὰ τὴν ὁδὸν κάπηλίς τις γυνὴ κατ᾽ ἔλεον ἔδωκεν οὗ μετὰ χεῖρας εἶχεν ἐσθίουσα κιτρίου, καὶ λαβόντες ἔφαγον καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ παραβληθέντες πελωρίοις καὶ ἀγριωτάτοις ζῴοις ταῖς ἀσπίσι δηχθέντες οὐδὲν ἔπαθον. ἀπορία δὲ κατέσχε τὸν ἄρχοντα. καὶ f τὸ τελευταῖον ἀνακρίνων τὸν αὐτοὺς φυλάττοντα στρατιώτην, εἴ τι ἔφαγον ἢ ἔπιον, ὡς ἔμαθε κατὰ τὸ αὐτὸ ἐξ ἀκεραίου τὸ κιτρίον δεδομένον, τῇ ἐπιούσῃ τῶν ἡμερῶν τῷ μὲν πάλιν ἐκέλευσε δοθῆναι κιτρίου τῷ δ᾽ οὔ· καὶ ὁ μὲν φαγὼν δηχθεὶς οὐδὲν ἔπαθεν, ὁ δὲ παραυτίκα πληγεὶς ἀπέθανε. δοκιμασθέντος οὖν διὰ πολλῶν τοῦ τοιούτου εὑρέθη τὸ κιτρίον ἀντιφάρμακον παντὸς δηλητηρίου φαρμάκου. ἐὰν δέ τις ἐν μέλιτι 85 ἀττικῷ ὅλον κιτρίον ὡς ἔχει φύσεως συνεψήσῃ μετὰ τοῦ σπέρματος, διαλύεται μὲν ἐν τῷ μέλιτι, καὶ ὁ ἀπ᾽ αὐτοῦ λαμβάνων ἕωθεν δύο ἢ τρεῖς δακτύλους οὐδὲν ὁτιοῦν ὑπὸ φαρμάκου πείσεται.

29. Τούτοις εἴ τις ἀπιστεῖ, μαθέτω καὶ παρὰ Θεοπόμπου τοῦ Χίου, ἀνδρὸς φιλαλήθους καὶ πολλὰ χρήματα καταναλώσαντος εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ. φησὶ γὰρ οὗτος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ τριακοστῇ

b τῶν ἱστοριῶν περὶ Κλεάρχου διηγούμενος τοῦ Ἡρα-
κλεωτῶν τῶν ἐν τῷ Πόντῳ τυράννου, ὡς βιαίως ἀνῄ-
ρει πολλοὺς καὶ ὡς τοῖς πλείστοις ἐδίδου κώνειον
πιεῖν· ʽἐπειδὴ οὖν (φησὶ) πάντες ἔγνωσαν τὴν τοῦ
φαρμάκου ταύτην φιλοτησίαν, οὐ προῄεσαν τῶν οἰ-
κιῶν πρὶν φαγεῖν πήγανον· τοῦτο γὰρ τοὺς προφα-
γόντας μηδὲν πάσχειν πίνοντας τὸ ἀκόνιτον· ὃ καὶ
κληθῆναι φησὶ διὰ τὸ φύεσθαι ἐν τόπῳ Ἀκόναις κα-
λουμένῳ ὄντι περὶ τὴν Ἡράκλειαν.ʼ ταῦτʼ εἰπόντος
c τοῦ Δημοκρίτου θαυμάζοντες οἱ πολλοὶ τὴν τοῦ κι-
τρίου δύναμιν ἀπήσθιον ὡς μὴ πρότερον φαγόντες ἢ
πιόντες τι. Πάμφιλος δʼ ἐν ταῖς γλώσσαις Ῥωμαίους
φησὶν αὐτὸ κίτρον καλεῖν.

30. Ἑξῆς δὲ τοῖς προειρημένοις κατʼ ἰδίαν ἐπεισενεχθέντων ἡμῖν πολλῶν ὀστρέων καὶ τῶν ἄλλων ὀστρακοδέρμων σχεδὸν τὰ πλεῖστα αὐτῶν μνήμης ἠξιωμένα παρʼ Ἐπιχάρμῳ ἐν Ἥβας γάμῳ εὑρίσκω διὰ τούτων

ἄγει δὲ παντοδαπὰ κογχύλια,
λεπάδας ἀσπέτους κραβύζους κεκιβάλους τηθύνια,
d κτένια βαλάνους πορφύρας ὄστρεια συμμεμυκότα,
τὰ διελεῖν μέν ἐντι χαλεπὰ καταφαγῆμεν δʼ εὐμαρέα,
μύας ἀναρίτας τε κάρυκάς τε καὶ σκιφύδρια,
τὰ γλυκέα μέν ἐντʼ ἐπέσθειν ἐμπαγῆμεν δʼ ὀξέα,
τούς τε μακρογογγύλους σωλῆνας· ἁ μέλαινά τε
κόγχος, ἅπερ κογχοθήραν πᾶσιν ἐς τρισώνιαʼ
θάτεραι δὲ γαῖαι κόγχοι τε κἀμαθίτιδες
e ταὶ κακοδόκιμοι τε κἤγονοι, τὰς ἀνδροφυκτίδας
πάντες ἄνθρωποι καλέονθʼ, ἁμὲς δὲ λεύκας τοὶ θεοί.

31. ἐν δὲ Μούσαις γράφεται

ἀντὶ τοῦ
κόγχος, ἂν τέλλιν καλέομες· ἔστι δ' ἅδιστον κρέας.

τὴν τελλίναν λεγομένην ἴσως δηλοῖ, ἣν Ῥωμαῖοι μίτλον ὀνομάζουσι. μνημονεύων δ' αὐτῆς Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς ἀχνυμένης σκυτάλης συγγράμματι ὁμοίας φησὶν εἶναι τὰς λεπάδας ταῖς καλουμέναις τελλίναις. Καλλίας δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῷ f
περὶ τῆς παρ' Ἀλκαίῳ λεπάδος παρὰ τῷ Ἀλκαίῳ φησὶν εἶναι ᾠδὴν ἧς ἡ ἀρχὴ 'πέτρας καὶ πολιᾶς θαλάσσας τέκνον,' ἧς ἐπὶ τέλει γεγράφθαι 'ἐκ δὲ παίδων χαύνοις φρένας ἁ θαλασσία λεπάς.' ὁ δ' Ἀριστοφάνης γράφει ἀντὶ τοῦ λεπὰς χέλυς, καὶ φησὶν οὐκ εὖ Δικαίαρχον ἐκδεξάμενον λέγειν τὰς λεπάδας· τὰ παιδάρια δέ, ἡνίκ' ἂν εἰς τὸ στόμα λάβωσιν, αὐλεῖν ἐν ταύταις καὶ παίζειν, καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν τὰ σπερμολόγα τῶν παιδαρίων ταῖς καλουμέναις τελλίναις, ὡς καὶ Σώπατρός φησιν ὁ φλυακογράφος ἐν τῷ ἐπι- 86
γραφομένῳ δράματι Εὐβουλοθεόμβροτος

ἀλλ' ἴσχε· τελλίνης γὰρ ἐξαίφνης μέγας
ἀκοὰς μελῳδὸς ἦχος εἰς ἐμὰς ἔβη.

πάλιν ὁ Ἐπίχαρμος ἐν Πύρρᾳ καὶ Προμαθεῖ φησί

καὶ τελλίναν κἀναρίταν θᾶσαι δὴ καὶ λεπὰς ὅσσα.

παρὰ Σώφρονι δ' οἱ κόγχοι μελαινίδες λέγονται 'μελαινίδες γάρ τοι νησοῦντι ἐμὶν ἐκ τοῦ μικροῦ λιμένος.' ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὡλιεὺς τὸν ἀγροιώταν χηράμβας ὀνομάζει. καὶ Ἀρχίλοχος δὲ τῆς χηράμβης μέ- b
μνηται, τοῦ δ' ἀναρίτου Ἴβυκος. καλεῖται δ' ὁ ἀναρίτης καὶ ἀνάρτης. κογχῶδες δὲ ὂν τὸ ὄστρεον προσέχεται ταῖς πέτραις ὥσπερ αἱ λεπάδες. Ἡρώνδας δ' ἐν Συνεργαζομέναις

προσφὺς ὅκως τις χοιράδων ἀναρίτης.

Αἰσχύλος δ' ἐν Πέρσαις τινὰς νήσους νηριτοτρόφους εἴρηκεν. Ὅμηρος δὲ τῶν τηθέων μέμνηται.

32. *Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς Ὑγιεινοῖς κράτιστά φησιν εἶναι τῶν κογχυλίων πρὸς διαχώρησιν* c *καὶ οὔρησιν μύας ὄστρεα κτένας χήμας. Ἄρχιππος δ' ἐν Ἰχθύσι*

λεπάσιν ἐχίνοις ἐσχάραις βελόναις τε τοῖς κτεσίν τε.

ῥωμαλεώτερα δὲ τῶν κογχυλίων φησὶν εἶναι ὁ Διοκλῆς κόγχας πορφύρας κήρυκας. περὶ δὲ τῶν κηρύκων ὁ Ἄρχιππος τάδε λέγει

κῆρυξ θαλάσσης τρόφιμος υἱὸς πορφύρας.

Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλήσια εἶναι κήρυκας πορφύρας στραβήλους κόγχους. τῶν στραβήλων μνημονεύει καὶ Σοφοκλῆς ἐν Καμικίοις οὕτως

d *ἁλίας στραβήλου τῆσδε, τέκνον, εἴ τινα*
δυναίμεθ' εὑρεῖν.

ἔτι ὁ Σπεύσιππος ἑξῆς πάλιν ἰδίᾳ καταριθμεῖται κόγχους κτένας μῦς πίνας σωλῆνας, καὶ ἐν ἄλλῳ μέρει ὄστρεα λεπάδας. Ἀραρὼς δὲ Καμπυλίωνί φησιν

τὰ κομψὰ μὲν δὴ ταῦτα νωγαλεύματα,
κόγχαι τε καὶ σωλῆνες, αἵ τε καμπύλαι
καρῖδες ἐξήλλοντο δελφίνων δίκην.

e *Σώφρων δ' ἐν μίμοις 'τίνες δὲ ἐντί ποκα, φίλα, ταίδε ταὶ μακραὶ κόγχαι; Β. σωλῆνές θην τοῦτοί γα, γλυκύκρεον κογχύλιον, χηρᾶν γυναικῶν λίχνευμα.' τῶν δὲ πινῶν μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Ἀρχιλόχοις*

ἣ μὲν δὴ πίνῃσι καὶ ὀστρείοισιν ὁμοίη.

Φιλύλλιος δ' ἢ Εὔνικος ἢ Ἀριστοφάνης ἐν Πόλεσι

πουλυπόδειον σηπιδάριον κάραβον ἀστακὸν ὄστρειον
χήμας λεπάδας σωλῆνας μῦς πίνας κτένας ἐκ Μυτιλήνης,

αἴρετ' ἀνθρακίδας, τρίγλη σαργὸς κεστρεὺς πέρ-
κη κορακῖνος.

Ἀγίας δὲ καὶ Δερκύλος ἐν Ἀργολικοῖς τοὺς στραβή- f
λους ἀστραβήλους ὀνομάζουσι, μνημονεύοντες αὐτῶν ὡς ἐπιτηδείων ὄντων εἰς τὸ σαλπίζειν.

33. *Τὰς δὲ κόγχας ἔστιν εὑρεῖν λεγομένας καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς. Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις*

ἀνέχασκον εἷς ἕκαστος ἐμφερέστατα
ὀπτωμέναις κόγχαισιν ἐπὶ τῶν ἀνθράκων. 87

Τηλεκλείδης δ' ἐν Ἡσιόδοις κόγχη φησὶ διελεῖν. καὶ Σώφρων γυναικείοις 'αἴ γα μὰν κόγχαι ὥσπερ αἴ κ' ἐξ ἑνὸς κελεύματος κεχάναντι ἁμῖν πᾶσαι, τὸ δὲ κρῆς ἑκάστας ἐξέχει.' ἀρσενικῶς δ' Αἰσχύλος ἐν Ποντίῳ Γλαύκῳ 'κόγχοι μύες κὤστρεια.' Ἀριστώνυμος Θη-
σεῖ 'κόγχος ἦν βαπτῶν ἁλῶν.' ὁμοίως καὶ παραπλη- b
σίως δ' εἴρηκε καὶ Φρύνιχος Σατύροις. Ἱκέσιος δὲ ὁ ἐρασιστράτειος τῶν χημῶν φησὶ τὰς μὲν τραχείας λέγεσθαι τὰς δὲ βασιλικάς. καὶ τὰς μὲν τραχείας καὶ κακοχύλους εἶναι, ὀλιγοτρόφους καὶ εὐεκκρίτους, χρῆσθαι δὲ αὐταῖς καὶ δελέασι τοὺς πορφυρευομένους· τῶν δὲ λείων κατὰ τὰ μεγέθη καὶ τὰς διαφορὰς εἶναι κρατίστας. Ἡγήσανδρος δ' ἐν ὑπομνήμασι τὰς τραχείας φησὶ κόγχας ὑπὸ μὲν Μακεδόνων κωρύκους καλεῖσθαι, ὑπὸ δὲ Ἀθηναίων κριούς.

34. *Τὰς δὲ λεπάδας ὁ Ἱκέσιος τῶν προειρημένων* c
εὐεκκρίτους μᾶλλον εἶναι, τὰ δ' ὄστρεα ἀτροφώτερά τε τούτων καὶ πλήσμια εὐεκκριτώτερά τε τούτων. 'οἱ δὲ κτένες τροφιμώτεροι μέν εἰσι, κακοχυλότεροι δὲ καὶ δυσεκκριτώτεροι. τῶν δὲ μυῶν οἱ μὲν ἐφέσιοι καὶ οἱ τούτοις ὅμοροι τῇ εὐχυλίᾳ τῶν μὲν κτενῶν βελτίονες τῶν δὲ χημῶν λειπόμενοι· οὐρητικώτεροι δὲ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὴν κοιλίαν φερόμενοι. εἰσὶ δ' αὐτῶν

ἔνιοι καὶ σκιλλώδεις κακόχυλοί τε καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν
d ἀπειθεῖς. οἱ δ' ἐλάσσονες τούτων καὶ δασεῖς ἔξωθεν
οὐρητικώτεροι μέν εἰσι καὶ εὐχυλότεροι τῶν σκιλλω-
δῶν, ἀτροφώτεροι δὲ διά τε τὸ μέγεθος καὶ τῷ γένει
ὄντες τοιοῦτοι. οἱ δὲ τῶν κηρύκων τράχηλοι εὐστόμα-
χοί τέ εἰσι καὶ ἀτροφώτεροι μυῶν τε καὶ χημῶν καὶ
κτενῶν, τοῖς δ' ἀσθενῆ τὸν στόμαχον ἔχουσι καὶ μὴ
ῥᾳδίως ἀποδιωθοῦσι τὴν τροφὴν εἰς τὸ κύτος τῆς κοι-
λίας χρήσιμοι, δύσφθαρτοι ὄντες. τὰ γὰρ ὁμολογου-
μένως εὔπεπτα κατὰ τοὐναντίον ἀλλότρια τῆς διαθέ-
e σεως ταύτης ἐστίν, εὐχερῶς διαφθειρόμενα διὰ τὸ
ἁπαλὰ καὶ εὐδιάλυτα εἶναι. ὅθεν αἱ μήκωνες αὐτῶν
πρὸς μὲν τὰς τῶν στομάχων εὐτονίας οὐκ εὐθετοῦσι,
πρὸς δὲ τὴν τῆς κοιλίας ἀσθένειαν χρήσιμοι. τροφι-
μώτεραι δὲ τούτων εἰσὶ καὶ ἀπολαυστικώτεραι αἱ τῆς
πορφύρας μήκωνες, πλὴν σκιλλωδέστεραι ὑπάρχουσι·
καὶ γὰρ ὅλον τὸ κογχύλιον τοιοῦτόν ἐστιν. ἴδιον δὲ
καὶ ταύταις καὶ τοῖς σωλῆσι παρέπεται τὸ ἑψομέναις
παχὺν ποιεῖν τὸν ζωμόν. ἑψόμενοι δὲ τὸ καθ' ἑαυτοὺς
f καὶ οἱ τράχηλοι τῶν πορφυρῶν εὐθετοῦσι πρὸς τὰς
τῶν στομάχων διαθέσεις.' μνημονεύει δ' αὐτῶν Πο-
σείδιππος ἐν Λοκρίσιν οὕτως

ὥρα περαίνειν ἐγχέλεια καράβους
κόγχας ἐχίνους προσφάτους μηκώνια
πίνας τραχήλους μύας.

35. Αἱ βάλανοι δ' εἰ μείζονες, εὐέκκριτοι καὶ εὔ-
στομοι. τὰ δ' ὠτάρια, γίνεται δὲ ταῦτα κἀν τῇ κατὰ
τὴν Ἀλεξάνδρειαν λεγομένῃ Φάρῳ νήσῳ, τροφιμώτερα
88 τῶν προειρημένων ἁπάντων, οὐκ εὐέκκριτα δέ. Ἀν-
τίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ λέξεως τὸ ὄστρεον
τοῦτο ὑπὸ Αἰολέων καλεῖσθαι οὖς Ἀφροδίτης. αἱ δὲ
φωλάδες πολυτροφώτεραι, βρωμώδεις δέ. τὰ δὲ τήθη

*παραπλήσια τοῖς προειρημένοις καὶ πολυτροφώτερα.
γίνεται δέ τινα καὶ ἄγρια λεγόμενα ὄστρεα· πολύτρο-
φα δ' ἐστὶ καὶ βρωμώδη, προσέτι τε εὐτελῆ κατὰ τὴν
γεῦσιν. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζῴων 'ὄστρεα,* b
*φησί, πίνη ὄστρεον μῦς κτεὶς σωλὴν κόγχη λεπὰς τῆ-
θος βάλανος. πορευτικὰ δὲ κῆρυξ πορφύρα ἡδυπορ-
φύρα ἐχῖνος στράβηλος. ἔστι δ' ὁ μὲν κτεὶς τραχυό-
στρακος ῥαβδωτός, τὸ δὲ τῆθος ἀρράβδωτον λειόστρα-
κον, ἡ δὲ πίνη λεπτόστομον, τὸ δὲ ὄστρεον παχύστο-
μον δίθυρον δὲ καὶ λειόστρακον, λεπὰς δὲ μονόθυρον
καὶ λειόστρακον, συμφυὲς δὲ μῦς, μονοφυὲς δὲ καὶ
λειόστρακον σωλὴν καὶ βάλανος, κοινὸν δ' ἐξ ἀμφοῖν
κόγχη.' τὸ δ' ἐντὸς τῆς πίνης Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρ-* c
*τυτικῷ καλεῖσθαί φησι μήκωνα. ἐν δὲ πέμπτῳ ζῴων
μορίων ὁ Ἀριστοτέλης 'γίνονται, φησίν, αἱ μὲν πορ-
φύραι περὶ τὸ ἔαρ, οἱ δὲ κήρυκες λήγοντος τοῦ χειμῶ-
νος. ὅλως δέ, φησί, τὰ ὀστρακόδερμα ἐν τῷ ἔαρι φαίνε-
ται ἔχοντα τὰ καλούμενα ᾠά· κἀν τῷ μετοπώρῳ δὲ πλὴν
τῶν ἐχίνων τῶν ἐδωδίμων. οὗτοι δὲ μάλιστα μὲν ἐν ταύ-
ταις ταῖς ὥραις ἀεί τε ἰσχύουσι καὶ τὸ πλέον ἐν ταῖς παν-
σελήνοις καὶ ταῖς ἀλεειναῖς ἡμέραις, πλὴν τῶν ἐν τῷ
εὐρίπῳ τῶν Πυρραίων· ἐκεῖνοι δ' ἀμείνονες τοῦ χει-* d
*μῶνος, καὶ εἰσὶ μικροὶ πλήρεις δὲ ᾠῶν. κύοντες δὲ
φαίνονται καὶ οἱ κοχλίαι πάντες ὁμοίως τὴν αὐτὴν
ὥραν.'*

36. *Προελθὼν δὲ πάλιν φησὶν ὁ φιλόσοφος 'αἱ
μὲν οὖν πορφύραι τοῦ ἔαρος συναθροιζόμεναι εἰς τὸ
αὐτὸ ποιοῦσι τὴν καλουμένην μελίκηραν, ... ἀλλ' οὐχ
οὕτω γλαφυρόν, ὥσπερ ἂν εἰ ἐκ λεπύρων ἐρεβίνθων
λευκῶν πολλὰ συμπαγείη. ἔχει δὲ ἀνεῳγμένον οὐδὲν
τούτων· οὐδὲ γίνονται ἐκ τούτων αἱ πορφύραι, ἀλλὰ* e
φύονται αὗται καὶ τἆλλα ὀστρακόδερμα ἐξ ἰλύος καὶ

σήψεως. τοῦτο δὲ συμβαίνει ὥσπερ ἀποκάθαρμα καὶ ταύταις καὶ τοῖς κήρυξι· κηριάζουσι γὰρ καὶ οὗτοι. ἀφιᾶσι δ' ἀρχόμεναι κηριάζειν γλισχρότητα μυξώδη, ἐξ ὧν τὰ λεπυρώδη συνίσταται. ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντα διαχεῖται, ἀφιᾶσι δ' ἰχῶρα εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ γίνεται ἐν τῇ γῇ συστάντα πορφύρια μικρά,
f *ἃ ἔχουσαι ἁλίσκονται αἱ πορφύραι. ἐὰν δὲ πρὶν ἐκτεκεῖν ἁλῶσιν, ἐνίοτε ἐν ταῖς φορμίσιν, εἰς δὲ τοῦτο συνιοῦσαι ἐκτίκτουσι, καὶ γίνεται οἱονεὶ βότρυς. ἔστι δὲ τῶν πορφυρῶν γένη πλείονα· καὶ ἔνιαι μὲν μεγάλαι, οἷον αἱ περὶ τὸ Σίγειον καὶ τὸ Λέκτον, αἳ δὲ μικραί,*
89 *οἷον ἐν τῷ εὐρίπῳ καὶ περὶ Καρίαν. καὶ αἱ μὲν ἐν τοῖς κόλποις μεγάλαι καὶ τραχεῖαι· καὶ τὸ ἄνθος αἱ μὲν πλεῖσται μέλαν ἔχουσιν, ἔνιαι δ' ἐρυθρὸν μικρῷ. γίνονται δ' ἔνιαι τῶν μεγάλων καὶ μναῖαι. αἱ δ' ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς καὶ περὶ τὰς ἀκτὰς τὸ μὲν μέγεθός εἰσι μικραί, τὸ δὲ ἄνθος ἐρυθρὸν ἔχουσιν. ἔτι δ' ἐν μὲν τοῖς προσβορείοις μέλαιναι, ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἐρυθραὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.'*

37. *Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος προθεὶς τὸ 'λιχνοτέρα τᾶν πορφυρᾶν' φησὶν ὅτι παροιμία ἐστὶ καὶ λέγει ὡς μὲν τινὲς ἐπὶ τοῦ*
b *βάμματος· οὗ γὰρ ἂν προσψαύσῃ ἕλκει ἐφ' ἑαυτὸ καὶ τοῖς προσπαρατεθειμένοις ἐμποιεῖ χρώματος αὐγήν· ἄλλοι δ' ἐπὶ τοῦ ζῴου. 'ἁλίσκονται δέ, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, τοῦ ἔαρος· ὑπὸ κύνα δ' οὐχ ἁλίσκονται. οὐ γὰρ νέμονται ἀλλὰ κρύπτουσιν ἑαυτὰς καὶ φωλεύουσι. τὸ δὲ ἄνθος ἔχουσιν ἀνὰ μέσον τοῦ μήκωνος καὶ τοῦ τραχήλου. ἔχουσι δὲ καὶ αὗται καὶ ὁ κῆρυξ τὰ ἐπικαλύμματα, κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ἄλλα τὰ στρομβώδη ἐκ γενετῆς πάντα. νέμονται δ' ἐξείροντα τὴν καλουμένην*
c *γλῶτταν ὑπὸ τὸ κάλυμμα. τὸ δὲ μέγεθος τῆς γλώσ-*

σης ἔχει ἡ πορφύρα μεῖζον δακτύλου, ᾧ νέμεται καὶ
διατρυπᾷ καὶ τὰ κογχύλια καὶ τὸ ἑαυτῆς ὄστρακον.
μακρόβια δ’ ἐστὶ καὶ ἡ πορφύρα καὶ ὁ κῆρυξ καὶ ζῇ
περὶ ἔτη ἕξ. φανερὰ δὲ ἡ αὔξησις ἐκ τῆς ἐν τῷ ὀστρά-
κῳ ἕλικος. αἱ δὲ κόγχαι καὶ χῆμαι καὶ σωλῆνες καὶ
κτένες ἐν τοῖς ἀμμώδεσι λαμβάνουσι τὴν σύστασιν.’

38. ‘αἱ δὲ πῖναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τοῦ βυθοῦ,
ἔχουσί τε ἐν αὑταῖς τὸν πινοφύλακα αἳ μὲν καρίδιον d
αἳ δὲ καρκίνιον, οὗ στερόμεναι θᾶττον διαφθείρονται.’
τοῦτο δὲ Πάμφιλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ ὀνο-
μάτων συμπεφυκέναι φησὶν αὐταῖς. Χρύσιππος δ’ ὁ
Σολεὺς ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς
‘ἡ πίνη, φησί, καὶ ὁ πινοτήρης συνεργὰ ἀλλήλοις,
κατ’ ἰδίαν οὐ δυνάμενα συμμένειν. ἡ μὲν οὖν πίνη
ὄστρεόν ἐστιν, ὁ δὲ πινοτήρης καρκίνος μικρός. καὶ
ἡ πίνη διαστήσασα τὸ ὄστρακον ἡσυχάζει τηροῦσα τὰ e
ἐπεισιόντα ἰχθύδια, ὁ δὲ πινοτήρης παρεστώς, ὅταν
εἰσέλθῃ τι, δάκνει αὐτὴν ὥσπερ σημαίνων, ἣ δὲ δη-
χθεῖσα συμμύει. καὶ οὕτως τὸ ἀποληφθὲν ἔνδον κατε-
σθίουσι κοινῇ.’ φασὶ δέ τινες καὶ συγγεννᾶσθαι αὐτὰ
αὐτοῖς καὶ ὡς ἂν ἐξ ἑνὸς σπέρματος γίνεσθαι. πάλιν
δὲ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ ‘πάντα δὲ τὰ ὀστρακώδη γίνε-
ται καὶ ἐν τῇ ἰλύϊ· ἐν μὲν τῇ βορβορώδει τὰ ὄστρεα,
ἐν δὲ τῇ ἀμμώδει κόγχαι καὶ τὰ ῥηθέντα, περὶ δὲ τὰς
σήραγγας τῶν πετρῶν τήθεα καὶ βάλανοι καὶ τὰ ἐπι-
πολάζοντα, οἷον λεπάδες καὶ νηρῖται.’

39. ‘τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον γίνεται τοῖς ὀστρακο- f
δέρμοις καὶ τὰ μὴ ἔχοντα ὄστρακον, καθάπερ αἵ τε
κνίδαι καὶ οἱ σπόγγοι ἐν ταῖς σήραγξι τῶν πετρῶν.
ἔστι δὲ τῶν κνιδῶν δύο γένη· αἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς κοί-
λοις οὐκ ἀπολύονται τῶν πετρῶν, αἱ δὲ ἐν τοῖς λείοισι
καὶ πλαταμώδεσιν ἀπολυόμεναι μεταχωροῦσι.’ τὰς δὲ

90 κνίδας ὁ Εὔπολις ἐν Αὐτολύκῳ ἀκαλήφας ὀνομάζει,
ἔτι δὲ Ἀριστοφάνης ἐν Φοινίσσαις οὕτως ‘ ἔχε τὸν πρῶ-
τον πάντων ἶφυα φῦναι, εἶθ᾽ ἑξῆς τὰς κραναὰς ἀκαλή-
φας.’ καὶ ἐν Σφηξί. Φερεκράτης δ᾽ ἐν Αὐτομόλοις
‘ κἂν ἀκαλήφαις τὸν ἴσον χρόνον ἐστεφανῶσθαι.’ Δί-
φιλος δ᾽ ὁ Σίφνιος ἰατρὸς ‘ ἡ δὲ ἀκαλήφη, φησίν, ἐστὶν
εὐκοίλιος οὐρητικὴ εὐστόμαχος· κνησμὸν δὲ ποιεῖ τοῖς
συνάγουσιν, ἐπειδὰν μὴ προαλείψωνται. ὄντως γὰρ
ἀνιᾷ τοὺς θηρεύοντας αὐτήν· ὑφ᾽ ὧν κατὰ παραφθο-
b ρὰν νῦν ἀκαλήφη ὀνομάζεται· τάχα δὲ ἴσως διὰ ταύ-
την καὶ ἡ βοτάνη. κατ᾽ εὐφημισμὸν γὰρ τῆς ἀντιφρά-
σεως ὠνόμασται· οὐ γὰρ πραεῖά ἐστι καὶ ἁπαλὴ τῇ
ἁφῇ, τραχεῖα δὲ καὶ ἀηδής.’ τῆς μέντοι θαλασσίας ἀκα-
λήφης μνημονεύει καὶ Φιλιππίδης ἐν Ἀμφιαράῳ οὕτως

ὄστρει᾽ ἀκαλήφας καὶ λεπάδας παρέθηκέ μοι.

τὸ δ᾽ ἐν Λυσιστράτῃ Ἀριστοφάνους πέπαικται

ἀλλ᾽ ὦ τηθῶν ἀνδρειοτάτη καὶ μητριδίων ἀκαλη-φῶν,

ἐπεὶ τήθεα τὰ ὄστρεα. μέμικται γὰρ κωμῳδικῶς
πρὸς τὴν τήθην καὶ μητέρα.

c 40. Καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὀστρέων ὁ Δίφιλος τάδε
φησὶν ‘ χημῶν δὲ τῶν τραχειῶν αἱ μικραὶ καὶ λεπτὴν
ἔχουσαι τὴν σάρκα ὄστρεα λέγονται καὶ εὐστόμαχοί
εἰσι καὶ εὐέκκριτοι· αἱ δὲ λεῖαι, βασιλικαὶ δὲ πρός τι-
νων καλούμεναι πελώριαί τε λεγόμεναι, τρόφιμοι δυσ-
έκκριτοι εὔχυλοι εὐστόμαχοι, καὶ μάλιστα αἱ μείζους.
τελλῖναι γίνονται μὲν ἐν Κανώβῳ πολλαὶ καὶ ὑπὸ τὴν
τοῦ Νείλου ἀνάβασιν πληθύουσιν. ὧν λεπτότεραι μέν
d εἰσιν αἱ βασιλικαὶ διαχωρητικαί τε καὶ κοῦφαι, ἔτι δὲ
καὶ τρόφιμοι, αἱ δὲ ποτάμιαι γλυκύτεραι. οἱ δὲ μύες
μέσως εἰσὶ τρόφιμοι διαχωρητικοὶ οὐρητικοί· κράτι-
στοι δὲ οἱ ἐφέσιοι καὶ τούτων οἱ φθινοπωρινοί. αἱ δὲ

μυΐσκαι τῶν μυῶν οὖσαι μικρότεραι γλυκεῖαί τε καὶ
εὔχυλοί εἰσι, προσέτι τε καὶ τρόφιμοι. οἱ δὲ σωλῆνες
μὲν πρός τινων καλούμενοι, πρὸς τινῶν δὲ καὶ αὐλοὶ
καὶ δόνακες καὶ ὄνυχες, πολύχυλοι καὶ κακόχυλοι, κολ-
λώδεις. καὶ οἱ μὲν ἄρρενες αὐτῶν ῥαβδωτοί εἰσι καὶ
οὐ μονοχρώματοι· εἰσὶ δὲ τοῖς λιθιῶσι καὶ ἄλλοις δυσ-
ουροῦσιν εὔθετοι. οἱ δὲ θήλεις μονοχρώματοί τέ εἰσι e
καὶ γλυκύτεροι. λαμβάνονται δὲ ἑφθοὶ καὶ τηγανιστοί·
κρείττονες δ' εἰσὶν οἱ μέχρι τοῦ χανεῖν ἐπ' ἀνθράκων
ὀπτώμενοι.' σωληνισταὶ δ' ἐκαλοῦντο οἱ συνάγοντες
τὰ ὄστρεα ταῦτα, ὡς ἱστορεῖ Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐν τῷ
ἐπιγραφομένῳ 'τυράννων ἀναίρεσις ἐκ τιμωρίας' γρά-
φων οὕτως 'Φιλόξενος ὁ καλούμενος σωληνιστὴς ἐκ
δημαγωγοῦ τύραννος ἀνεφάνη, ζῶν τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς
ἁλιευόμενος καὶ σωληνοθήρας ὤν· ἀφορμῆς δὲ λαβό- f
μενος καὶ ἐμπορευσάμενος βίον ἐκτήσατο.' — 'τῶν
δὲ κτενῶν ἁπαλώτεροι μέν εἰσιν οἱ λευκοί· ἄβρωμοι
γὰρ καὶ εὐκοίλιοι. τῶν δὲ μελάνων καὶ πυρρῶν οἱ μεί-
ζονες καὶ εὔσαρκοι εὔστομοι. κοινῶς δὲ πάντες εὐστό-
μαχοι εὔπεπτοι εὐκοίλιοι λαμβανόμενοι μετὰ κυμίνου
καὶ πεπέρεως.' μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Ἄρχιππος
ἐν Ἰχθύσιν

λεπάσιν ἐχίνοις ἐσχάραις βελόναις τε τοῖς κτεσίν τε.

'αἱ δὲ βάλανοι καλούμεναι ἀπὸ τῆς πρὸς τὰς δρυΐ- 91
νας ὁμοιότητος διαφέρουσι παρὰ τοὺς τόπους. αἱ μὲν
γὰρ αἰγύπτιαι γλυκεῖαι ἁπαλαὶ εὔστομοι θρεπτικαὶ
πολύχυλοι οὐρητικαὶ εὐκοίλιοι, αἱ δὲ ἄλλαι ἁλυκώτε-
ραι. τὰ δὲ ὠτία δύσπεπτα, τρόφιμα δὲ μᾶλλον τηγα-
νιζόμενα. αἱ δὲ φωλάδες εὔστομοι, βρωμώδεις δὲ καὶ
κακόχυλοι.'

41. 'ἐχῖνοι δὲ ἁπαλοὶ μὲν εὔχυλοι βρωμώδεις
πλήσμιοι εὔφθαρτοι, μετὰ δὲ ὀξυμέλιτος λαμβανόμενοι

καὶ σελίνου καὶ ἡδυόσμου εὐστόμαχοι γλυκεῖς τε καὶ b εὐκοίλιοι. προσηνέστεροι δ' αὐτῶν οἱ ἐρυθροὶ καὶ οἱ μήλινοι καὶ οἱ παχύτατοι καὶ οἱ ἐν τῷ ξύεσθαι τὴν σάρκα γαλακτῶδες ἀνιέντες. οἱ δὲ περὶ τὴν Κεφαλληνίαν γινόμενοι καὶ περὶ τὴν Ἰκαρίαν καὶ τὸν Ἀδρίαν, τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπόπικροί εἰσιν· οἱ δ' ἐπὶ τοῦ σκοπέλου τῆς Σικελίας κοιλίας λυτικοί.' Ἀριστοτέλης δέ φησι τῶν ἐχίνων πλείω γένη εἶναι· ἓν μὲν τὸ ἐσθιόμενον ἐν ᾧ τὰ καλούμενά ἐστιν ᾠά, ἄλλα δὲ δύο, τό τε τῶν σπαταγγῶν καὶ τὸ τῶν καλουμένων βρυσῶν. μνημονεύει δὲ καὶ τῶν σπαταγγῶν ὁ Σώφρων, καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσιν οὕτως

c δάπτοντα, μιστύλλοντα, διαλείχοντά μου
τὸν κάτω σπατάγγην.

καὶ Ἐπίχαρμος δὲ ἐν Ἥβας γάμῳ περὶ τῶν ἐχίνων φησί

καρκίνοι θ' ἱκόν τ' ἐχῖνοι τοὶ καθ' ἁλμυρὰν ἅλα
νεῖν μὲν οὐκ ἴσαντι, πεζᾷ δ' ἐμπορεύονται μόνοι.

Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ τρωικοῦ διακόσμου Λάκωνά φησί τινα κληθέντα ἐπὶ θοῖναν παρατεθέντων ἐπὶ τὴν τράπεζαν θαλαττίων ἐχίνων ἐπιλαβέσθαι ἑνός, οὐκ εἰδότα τὴν χρῆσιν τοῦ d ἐδέσματος, ἀλλ' οὐδὲ προσέχοντα τοῖς συνδειπνοῦσι πῶς ἀναλίσκουσιν· ἐνθέντα δὲ εἰς τὸ στόμα σὺν τῷ κελύφει βρύκειν τοῖς ὀδοῦσι τὸν ἐχῖνον. δυσχρηστούμενον οὖν τῇ βρώσει καὶ οὐ συνιέντα τὴν ἀντιτυπίαν τῆς τραχύτητος εἰπεῖν 'ὦ φάγημα μιαρόν, οὔτε μὴ νῦν σε ἀφέω μαλθακισθεὶς οὔτ' αὖτις ἔτι λάβοιμι.' ὅτι δὲ οἱ ἐχῖνοι, λέγω δὲ τοὺς χερσαίους, οὐ καὶ τοὺς θαλαττίους, καὶ ἑαυτῶν εἰσι φυλακτικοὶ πρὸς τοὺς θηρῶντας προβαλλόμενοι τὰς ἀκάνθας ὥσπερ τι χαράκωμα, Ἴων ὁ Χῖος μαρτυρεῖ ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ λέγων οὕτως

ἀλλ' ἔν τε χέρσῳ τοὺς λέοντας ᾔνεσα
ἢ τὰς ἐχίνου μᾶλλον οἰζυρὰς τέχνας· e
ὃς εὖτ' ἂν ἄλλων κρεισσόνων ὁρμὴν μάθῃ,
στρόβιλος ἀμφάκανθον εἱλίξας δέμας
κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

42. 'τῶν δὲ λεπάδων, φησὶν ὁ Δίφιλος, τινὲς μέν εἰσι μικραὶ τινὲς δὲ καὶ ὀστρέοις ἐοικυῖαι. εἰσὶ δὲ σκληραὶ καὶ ὀλιγόχυλοι καὶ οὐκ ἄγαν δριμεῖαι, εὔστομοι δὲ καὶ εὐκατέργαστοι, ἑφθαὶ δὲ ποσῶς εὔστομοι. αἱ δὲ πῖναι οὐρητικαὶ τρόφιμοι δύσπεπτοι δυσανάδοτοι. ἐοίκασι δ' αὐταῖς καὶ οἱ κήρυκες, ὧν οἱ μὲν τράχηλοι εὐστόμαχοι, δυσκατέργαστοι δέ· διὸ τοῖς f
ἀσθενοῦσι τὸν στόμαχον οἰκεῖοι· δυσέκκριτοί τε καὶ μέσως τρόφιμοι. τούτων δ' αἱ μήκωνες λεγόμεναι πρὸς τοῖς πυθμέσιν ἁπαλαὶ εὔφθαρτοι, διὸ τοῖς τὴν γαστέρα ἀσθενοῦσιν οἰκεῖαι. αἱ δὲ πορφύραι μεταξὺ πίνης εἰσὶ καὶ κήρυκος· ὧν οἱ μὲν τράχηλοι πολύχυλοι εὔστομοι, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῶν ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ καὶ εὐανάδοτον εἰς ἐπίκρασίν τ' ἐπιτήδειον. τὰ δὲ ὄστρεα γεννᾶται μὲν καὶ ἐν ποταμοῖς καὶ ἐν λίμναις καὶ ἐν 92
θαλάσσῃ. κράτιστα δὲ τὰ θαλάττια, ὅταν λίμνη ἢ ποταμὸς παρακέηται· γίνεται γὰρ εὔχυλα καὶ μείζονα καὶ γλυκύτερα. τὰ δὲ πρὸς ᾐόσι καὶ πέτραις ἰλύος καὶ ὕδατος ἀμιγῆ μικρὰ σκληρὰ δηκτικά. τὰ δὲ ἐαρινὰ ὄστρεα καὶ τὰ κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἀρχὴν κρείσσονα, πλήρη θαλασσίζοντα μετὰ γλυκύτητος εὐστόμαχα εὐέκκριτα. τὰ δὲ συνεψόμενα μαλάχῃ ἢ λαπάθῳ ἢ ἰχθύσιν, ἢ καθ' αὑτά, τρόφιμα καὶ εὐκοίλια.'

43. Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδε- b
στῶν φησιν 'ὄστρεα καὶ κόγχαι καὶ μύες καὶ τὰ ὅμοια τὴν μὲν σάρκα δυσκατέργαστά ἐστι διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν αὐτοῖς ἁλυκήν. διόπερ ὠμὰ μὲν ἐσθιόμενα κοι-

λίας ἐστὶν ὑπακτικὰ διὰ τὴν ἁλυκότητα, τὰ δὲ ἑψόμενα ἀφίησιν ἤτοι πᾶσαν ἢ τὴν πλείστην ἅλμην εἰς τὴν συνέψουσαν αὐτὴν ὑγρότητα. διόπερ αἱ μὲν ὑγρότητες ἐν αἷς ἂν ἑψηθῇ τι τῶν ὀστρέων ταρακτικαὶ καὶ ὑπακτικαὶ κοιλίας εἰσίν, αἱ δὲ σάρκες τῶν ἑψομένων
c ὀστρέων ψόφους ποιοῦσιν ἐστερημέναι τῶν ὑγρῶν. τὰ δὲ ὀπτὰ τῶν ὀστρέων, ἐάν τις αὐτὰ καλῶς ὀπτήσῃ, ἀλυποτάτην ἔχει διάθεσιν· πεπύρωται γάρ. διὸ οὐχ ὁμοίως τοῖς ὠμοῖς ἐστὶ δύσπεπτα καὶ τὰς ὑγρότητας ἐν αὐτοῖς ἔχει κατεξηραμμένας, δι' ὧν ἔκλυτος ἡ κοιλία γίνεται. τροφήν τε δίδωσιν ὑγράν τε καὶ δύσπεπτον ἅπαν ὄστρεον, καὶ πρὸς τὰς οὐρήσεις ἐστὶν οὐκ εὔοδα. ἀκαλήφη δὲ καὶ ἐχίνων ᾠὰ καὶ τὰ τοιαῦτα τροφὴν μὲν δίδωσιν ὑγρὰν καὶ μικράν, τῆς δὲ κοιλίας ἐστὶ λυτικὰ καὶ οὐρήσεως κινητικά.'

44. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν Γεωργικοῖς τάδε τῶν ὀστρέων καταλέγει

d ἠὲ καὶ ὄστρεα τόσσα βυθοὺς ἅτε βόσκεται ἅλμης,
νηρῖται στρόμβοι τε πελωριάδες τε μύες τε,
γλίσχραι τ'· ἀλλὰ σύνες τὺ καὶ αὐτῆς φωλεὰ πίνης.

καὶ Ἀρχέστρατος δ' ἐν Γαστρονομίᾳ φησὶ

τοὺς μῦς Αἶνος ἔχει μεγάλους, ὄστρεια δ' Ἄβυδος,
τὰς ἄρκτους Πάριον, τοὺς δὲ κτένας ἡ Μυτιλήνη·
πλείστους δ' Ἀμβρακία παρέχει, καὶ ἄπλατα μετ' αὐτῶν . . .
Μεσσήνη δὲ πελωριάδας στενοπορθμίδι κόγχας·
κἀν Ἐφέσῳ λήψει τὰς λείας οὔ τι πονηράς·
e τήθεα Καλχηδών, τοὺς κήρυκας δ' ἐπιτρίψαι
ὁ Ζεύς, τούς τε θαλασσογενεῖς καὶ τοὺς ἀγοραίους,
πλὴν ἑνὸς ἀνθρώπου· κεῖνος δέ μοι ἐστὶν ἑταῖρος,
Λέσβον ἐριστάφυλον ναίων, Ἀγάθων δὲ καλεῖται.

καὶ Φιλύλλιος δὲ ἢ ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις φησὶ

χήμας λεπάδας σωλῆνας μῦς πίνας κτένας ἐκ Μυτιλήνης.

ὄστρεια δὲ μόνως οὕτως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Κρατῖνος Ἀρχιλόχοις ʻ πίνησι καὶ ὀστρείοισιν ὁμοίη.ʼ καὶ Ἐπί- f
χαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ ʻ ὄστρεια συμμεμυκότα.ʼ ὄστρεον δὲ ὡς ὄρνεον Πλάτων ἐν Φαίδρῳ ʻ ὀστρέου τρόπον ʼ φησὶ ʻ δεδεσμευμένοι.ʼ καὶ ἐν Τιμαίῳ ʻ τὸ τῶν ὀστρέων γένος συμπάντων.ʼ ἐν δὲ τῷ τῆς Πολιτείας δεκάτῳ ὄστρεια εἶπε ʻ συμπεφυκέναι ὄστρειά τε καὶ φυκία.ʼ αἱ δὲ πελωρίδες ὠνομάσθησαν παρὰ τὸ πελώριον. μεῖ-
ζον γάρ ἐστι χήμης καὶ παρηλλαγμένον. Ἀριστοτέλης 93
δέ φησι καὶ ἐν ἄμμῳ αὐτὰς γίνεσθαι. τῶν δὲ χημῶν μνημονεύει Ἴων ὁ Χῖος ἐν Ἐπιδημίαις. καὶ ἴσως οὕτως ὠνόμασται τὰ κογχύλια παρὰ τὸ κεχηνέναι.

45. Περὶ δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἰνδικὴν γινομένων ὀστρέων, οὐ γὰρ ἄκαιρον καὶ τούτων μνησθῆναι διὰ τὴν τῶν μαργαριτῶν χρῆσιν, Θεόφραστος μὲν ἐν τῷ περὶ λίθων γράφει οὕτως ʻ τῶν θαυμαζομένων δὲ λίθων ἐστὶ καὶ ὁ μαργαρίτης καλούμενος, διαφανὴς μὲν τῇ φύσει· ποιοῦσι δ᾽ ἐξ αὐτοῦ τοὺς πολυτελεῖς ὅρμους. γίνεται δὲ ἐν ὀστρέῳ τινὶ παραπλησίῳ ταῖς πίναις,
πλὴν ἐλάττονι. μέγεθος δὲ ἡλίκον ἰχθύος ὀφθαλμὸς b
εὐμεγέθης.ʼ Ἀνδροσθένης δ᾽ ἐν τῷ τῆς Ἰνδικῆς περίπλῳ γράφει οὕτως ʻ τῶν δὲ στρόμβων καὶ χοιρίνων καὶ τῶν λοιπῶν κογχυλίων ποικίλαι αἱ ἰδέαι καὶ πολὺ διάφοροι τῶν παρ᾽ ἡμῖν. γίνονται δὲ πορφύραι καὶ ὀστρέων πολὺ πλῆθος τῶν λοιπῶν· ἓν δὲ ἴδιον, ὃ καλοῦσιν ἐκεῖνοι βέρβερι, ἐξ οὗ ἡ μαργαρῖτις λίθος γίνεται. αὕτη δ᾽ ἐστὶ πολυτελὴς κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ πωλεῖται περὶ Πέρσας τε καὶ τοὺς ἄνω τόπους πρὸς

χρυσίον. ἔστι δ' ἡ μὲν τοῦ ὀστρέου ὄψις παραπλησία τῷ κτενί, οὐ διέγλυπται δέ, ἀλλὰ λεῖον τὸ ὄστρακον
c ἔχει καὶ δασύ. οὐδὲ ὦτα ἔχει δύο ὥσπερ ὁ κτείς, ἀλλὰ ἕν. ἡ δὲ λίθος γίνεται ἐν τῇ σαρκὶ τοῦ ὀστρέου, ὥσπερ ἐν τοῖς ὑείοις ἡ χάλαζα. καὶ ἔστιν ἣ μὲν χρυσοειδὴς σφόδρα, ὥστε μὴ ῥαδίως διαγνῶναι ὅταν παρατεθῇ παρὰ τὸ χρυσίον, ἣ δὲ ἀργυροειδής, ἣ δὲ τελέως λευκὴ ὁμοία τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἰχθύων.' Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ἑβδόμῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν φησι 'θηρεύεται δὲ κατὰ τὴν ἰνδικὴν θάλασσαν, ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀρμενίαν καὶ περσικὴν καὶ
d σουσιανὴν καὶ βαβυλωνίαν, παρόμοιον ὀστρέῳ· τὸ δ' ἐστὶν ἁδρὸν καὶ πρόμηκες, ἔχον ἐν αὑτῷ σάρκα καὶ μεγάλην καὶ λευκήν, εὐώδη σφόδρα. ἐξ ὧν ἐξαιροῦντες ὀστᾶ λευκὰ προσαγορεύουσι μὲν μαργαρίτας, κατασκευάζουσι δ' ἐξ αὐτῶν ὁρμίσκους τε καὶ ψέλια περὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, περὶ ἃ σπουδάζουσι καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ πάντες Ἀσιανοὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἐκ χρυσίου γεγενημένων.'

46. Ἰσίδωρος δ' ὁ Χαρακηνὸς ἐν τῷ τῆς Παρθίας
e περιηγητικῷ κατὰ τὸ περσικὸν πέλαγος νῆσόν φησιν εἶναί τινα ἔνθα πλείστην μαργαρῖτιν εὑρίσκεσθαι. διόπερ σχεδίας καλαμίνας πέριξ εἶναι τῆς νήσου, ἐξ ὧν καθαλλομένους εἰς τὴν θάλασσαν ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν ἀναφέρειν διπλοῦς κόγχους. φασὶ δ' ὅταν βρονταὶ συνεχεῖς ὦσι καὶ ὄμβρων ἐκχύσεις, τότε μᾶλλον τὴν πῖναν κύειν, καὶ πλείστην γίγνεσθαι μαργαρῖτιν καὶ εὐμεγέθη. τοῦ δὲ χειμῶνος εἰς τὰς ἐμβυθίους θα-
f λάμας δύνειν εἰώθασιν αἱ πῖναι· θέρους δὲ τὰς μὲν νύκτας κεχήνασι διανηχόμεναι, ἡμέρας δὲ μύουσιν. ὅσαι δ' ἂν πέτραις ἢ σπιλάσι προσφυῶσι ῥιζοβολοῦσι, κἀνταῦθα ἐνοῦσαι τὴν μαργαρῖτιν γεννῶσι. ζωογο-

νοῦνται δὲ καὶ τρέφονται διὰ τοῦ προσπεφυκότος τῇ
σαρκὶ μέρους. τοῦτο δὲ συμπέφυκε τῷ τοῦ κόγχου
στόματι, χηλὰς ἔχον καὶ νομὴν εἰσφέρον. ὃ δή ἐστιν
ἐοικὸς καρκίνῳ μικρῷ, καλούμενον πινοφύλαξ. διή-
κει δ' ἐκ τούτου ἡ σὰρξ μέχρι μέσου τοῦ κόγχου οἱονεὶ
ῥίζα, παρ' ἣν ἡ μαργαρῖτις γεννωμένη αὔξεται διὰ
τοῦ στερεοῦ τῆς κόγχης καὶ τρέφεται ὅσον ἂν ᾖ προσ-
πεφυκυῖα χρόνον. ἐπειδὰν δὲ παρὰ τὴν ἔκφυσιν 94
ὑποδυομένη ἡ σὰρξ καὶ μαλακῶς ἐντέμνουσα χωρίσῃ
τὴν μαργαρῖτιν ἀπὸ τοῦ κόγχου, ἀμπέχουσα μὲν οὐκέτι
τρέφει, λειοτέραν δ' αὐτὴν καὶ διαυγεστέραν ποιεῖ καὶ
καθαρωτέραν. ἡ μὲν οὖν ἐμβύθιος πῖνα διαυγεστά-
την ποιεῖ καὶ καθαρωτάτην καὶ μεγάλην γεννᾷ μαρ-
γαρῖτιν, ἡ δὲ ἐπιπολάζουσα καὶ ἀνωφερὴς διὰ τὸ ὑπὸ
τοῦ ἡλίου ἀκτινοβολεῖσθαι δύσχρους καὶ ἥσσων. κιν-
δυνεύουσι δ' οἱ θηρῶντες τοὺς μαργαρίτας, ὅταν εἰς
κεχηνότα κόγχον κατ' εὐθὺ ἐκτείνωσι τὴν χεῖρα· μύει b
γὰρ τότε, καὶ πολλάκις οἱ δάκτυλοι αὐτῶν ἀποπρίον-
ται· ἔνιοι δὲ καὶ παραχρῆμα ἀποθνήσκουσιν. ὅσοι δ'
ἂν ἐκ πλαγίου ὑποθέντες τὴν χεῖρα τύχωσι, ῥᾳδίως
τοὺς κόγχους ἀπὸ τοῦ λίθου ἀποσπῶσιν.' μαράγδων
δὲ μνημονεύει Μένανδρος ἐν Παιδίῳ

μάραγδον εἶναι ταῦτ' ἔδει καὶ σάρδια.

ἄνευ δὲ τοῦ σ λεκτέον. παρὰ γὰρ τὸ μαρμαίρειν ὠνό-
μασται τῷ διαυγὴς ὑπάρχειν.

47. Μετὰ ταῦτα περιηνέχθησαν πίνακες ἔχοντες c
τῶν ἐξ ὕδατος κρεῶν πολλά, πόδας καὶ κεφαλὰς καὶ
ὠτία καὶ σιαγόνας, ἔτι δὲ καὶ χορδὰς καὶ κοιλίας καὶ
γλώσσας, ὥσπερ ἔθος ἐστὶν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀλεξάν-
δρειαν λεγομένοις ἑφθοπωλίοις. εἴρηται γάρ, Οὐλ-
πιανέ, καὶ τὸ ἑφθοπώλιον παρὰ Ποσειδίππῳ ἐν Παι-
δίῳ. καὶ πάλιν ζητούντων τοὺς ὀνομάσαντάς τι τούτων

ὃ μέν τις ἔλεγε, τῶν ἐδωδίμων κοιλιῶν μνημονεύει
d Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι 'φήσω σε ἀδεκατεύτους κοι-
λίας πωλεῖν.' καὶ ἑξῆς

τί μ' ὠγάθ' οὐ πλύνειν ἐᾷς τὰς κοιλίας
πωλεῖν τε τοὺς ἀλλᾶντας, ἀλλὰ καταγελᾷ.

καὶ πάλιν

ἐγὼ δέ γ' ἤνυστρον βοὸς καὶ κοιλίαν ὑείαν
καταβροχθίσας, κᾆτ' ἐπιπιὼν τὸν ζωμὸν ἀναπόνιπτος
λαρυγγιῶ τοὺς ῥήτορας καὶ Νικίαν ταράξω.

καὶ πάλιν

e ἡ δ' Ὀβριμοπάτρα γ' ἑφθὸν ἐκ ζωμοῦ κρέας
καὶ χόλικος ἠνύστρου τε καὶ γαστρὸς τόμον.

σιαγόνος δὲ Κρατῖνος Πλούτοις 'περὶ σιαγόνος βοείας
μαχόμενος.' καὶ Σοφοκλῆς Ἀμύκῳ 'σιαγόνας τε δὴ
μαλθακὰς τίθησι.' Πλάτων δ' ἐν Τιμαίῳ γράφει 'καὶ
τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς συνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν
τοῦ προσώπου.' καὶ Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ ἱππικῆς
f 'σιαγόνα μικρὰν συνεσταλμένην.' οἱ δὲ διὰ τοῦ υ
στοιχείου ἐκφέροντες κατ' ἀναλογίαν λέγουσιν ἀπὸ
τοῦ ὑός. χορδῶν τε μέμνηται Ἐπίχαρμος, ἃς ὀρύας
ὀνομάζει, ἐπιγράψας τι καὶ τῶν δραμάτων Ὀρύαν.
Ἀριστοφάνης δ' ἐν Νεφέλαις 'ἐκ μου χορδὴν τοῖς
φροντισταῖς παραθέντων.' Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ

ὡς λεπτός, ἦ δ' ὅς, ἔσθ' ὁ τῆς χορδῆς τόμος.

καὶ Εὔπολις ἐν Αἰξίν. Ἄλεξις δ' ἐν Λευκαδίᾳ ἢ Δρα-
95 πέταις 'χορδαρίου τόμος ἧκε καὶ περίκομμά τι.' Ἀν-
τιφάνης ἐν Γάμοις 'ἐκτεμὼν χορδῆς μεσαῖον.'

48. ποδῶν δὲ καὶ ὠτίων ἔτι δὲ ῥύγχους Ἄλεξις ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ· τὸ δὲ μαρτύριον ὀλίγον ὕστερον ἐκθήσομαι, πολλὰ ἔχον τῶν ζητουμένων ὀνομάτων. Θεόφιλος Παγκρατιαστῇ

ἑφθῶν μὲν σχεδὸν
τρεῖς μνᾶς. Β. λέγ' ἄλλο. Α. ῥυγχίον, κωλῆν, πόδας
τέτταρας ὑείους. Β. Ἡράκλεις. Α. βοὸς δὲ τρεῖς. b

Ἀναξίλας Μαγείροις
τῶν Αἰσχύλου πολὺ μᾶλλον εἶναί μοι δοκεῖ
ἰχθύδι' ὀπτᾶν. Β. τί σὺ λέγεις; ἰχθύδια;
συσσίτιον μέλλεις νοσηλεύειν; ὅσον
ἀκροκώλι' ἕψειν ῥύγχη, πόδας.

Ἀναξίλας δ' ἐν Κίρκῃ
δεινὸν μὲν γὰρ ἔχονθ' ὑὸς
ῥύγχος, ὦ φίλε Κινησία.

καὶ ἐν Καλυψοῖ
ῥύγχος φορῶν ὕειον ᾐσθόμην τότε. c

ὠτάρια δ' ὠνόμασε καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Σατυρίᾳ. Ἀξιόνικος δ' ἐν Χαλκιδικῷ φησι

ζωμὸν ποιῶ
θερμὸν ἰχθὺν ἐπαναπλάττων, ἡμίβρωτα λείψανα
συντιθείς, οἴνῳ διαίνων, ἔντερ' ἁλὶ καὶ σιλφίῳ
σφενδονῶν, ἀλλᾶντα τέμνων, παραφέρων χορδῆς τόμον,
ῥύγχος εἰς ὄξος πιέζων· ὥστε πάντας ὁμολογεῖν
τῶν γάμων κρείττω γεγονέναι τὴν ἕωλον ἡμέραν.

Ἀριστοφάνης Προαγῶνι d
ἐγευσάμην χορδῆς ὁ δύστηνος τέκνων.
πῶς εἰσίδω ῥύγχος περικεκαυμένον;

Φερεκράτης Λήροις
ὡς οὐχὶ τουτὶ ῥύγχος ἀτεχνῶς ἔσθ' ὑός.

καὶ τόπος δέ τις οὕτω καλεῖται Ῥύγχος περὶ Στράτον τῆς Αἰτωλίας, ὥς φησι Πολύβιος ἐν ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν. Στησίχορός τέ φησιν ἐν Συοθήρᾳ ʽκρύψαι δὲ

ῥύγχος ἄκρον γᾶς ὑπένερθεν.' ὅτι δὲ κυρίως λέγεται e ῥύγχος ἐπὶ τῶν συῶν προείρηται. ὅτι δὲ καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων Ἄρχιππος Ἀμφιτρύωνι δευτέρῳ κατὰ παιδιὰν εἶπε καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου οὕτως

καὶ ταῦτ' ἔχων τὸ ῥύγχος οὑτωσὶ μακρόν.

καὶ Ἀραρὼς Ἀδώνιδι

ὁ γὰρ θεὸς τὸ ῥύγχος ὡς ἡμᾶς στρέφει.

49. Ἀκροκωλίων δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης Αἰολοσίκωνι

καὶ μὴν τὸ δεῖν' ἀκροκώλια γέ σοι τέτταρα
f ἥψησα τακερά.

καὶ ἐν Γηρυτάδῃ 'ἀκροκώλι' ἄρτοι κάραβοι.' Ἀντιφάνης Κορινθίᾳ

ἔπειτα κἀκροκώλιον
ὕειον Ἀφροδίτῃ, γελοῖον. B. ἀγνοεῖς·
ἐν τῇ Κύπρῳ δ' οὕτω φιληδεῖ ταῖς ὑσίν,
ὦ δέσποθ', ὥστε σκατοφαγεῖν ἀπεῖρξε τὸ
ζῷον . . . τοὺς δὲ βοῦς ἠνάγκασεν.

ὅτι δ' ὄντως Ἀφροδίτῃ ὗς θύεται μαρτυρεῖ Καλλίμα-96 χος ἢ Ζηνόδοτος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι γράφων ὧδε 'Ἀργεῖοι Ἀφροδίτῃ ὗν θύουσι, καὶ ἡ ἑορτὴ καλεῖται ὑστήρια.' Φερεκράτης δ' ἐν Μεταλλεῦσι

σχελίδες δ' ὁλόκνημοι πλησίον τακερώταται
ἐπὶ πινακίσκοις καὶ δίεφθ' ἀκροκώλια.

Ἄλεξις Κυβευταῖς

ἠριστηκότων
σχεδόν τι δ' ἡμῶν ἐξ ἀκροκωλίου τινός.

κἀν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοις

ἡμίοπτα μὲν
τὰ κρεάδι' ἐστί, τὸ περίκομμ' ἀπόλλυται,
b ὁ γόγγρος ἑφθός, τὰ δ' ἀκροκώλι' οὐδέπω.

τῶν δ' ἑφθῶν ποδῶν μνημονεύει Φερεκράτης ἐν Δουλοδιδασκάλῳ

ἕως παρασκευάζεται τὸ δεῖπνον εἴπαθ' ἡμῖν.
Β. καὶ δῆθ' ὑπάρχει τέμαχος ἐγ-
χέλειον ὑμῖν, τευθίς, ἄρ-
νειον κρέας, φύσκης τόμος,
ποὺς ἑφθός, ἧπαρ, πλευρόν, ὀρ-
νίθεια πλήθει πολλά, τυ-
ρὸς ἐν μέλιτι, μερὶς κρεῶν.

Ἀντιφάνης Παρασίτῳ

χοιρίων
σκέλη καπύρ'. Β. ἀστεῖόν γε νὴ τὴν Ἑστίαν
ἄριστον. Α. ἑφθὸς τυρὸς ἐπεδόνει πολύς. c

Ἐκφαντίδης δ' ἐν Σατύροις

πόδας τ', ἐπεὶ δέοι, πριάμενον καταφαγεῖν
ἑφθοὺς ὑός.

γλώσσης δὲ μέμνηται Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς διὰ τούτων

ἅλις ἀφύης μοι· παρατέταμαι γὰρ τὰ λιπαρὰ
κάπτων.
ἀλλὰ φέρεθ' ἡπάτιον, ἢ καπριδίου νέου
κόλλοπά τιν'· εἰ δὲ μή, πλευρὸν ἢ γλῶτταν ἢ
σπλῆνά γ' ἢ νῆστιν ἢ δέλφακος ὀπωρινῆς
ἠτριαίαν φέρετε δεῦρο μετὰ κολλάβων
χλιαρῶν.

50. Τοσούτων λεχθέντων καὶ περὶ τούτων οὐδὲ d τῶν ἰατρῶν οἱ παρόντες ἀσύμβολοι μετειλήφασιν. ἔφη γὰρ ὁ Διονυσιοκλῆς, Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν ἔφη ‛κεφαλὴ καὶ πόδες ὑὸς οὐ πολὺ τὸ τρόφιμον καὶ λιπαρὸν ἐν ἑαυτοῖς ἔχουσι.' καὶ ὁ Λεωνίδης, Δήμων ἐν τετάρτῳ Ἀτθίδος ‛'Αφείδαντα, φησί, βασιλεύοντα Ἀθηνῶν Θυμοίτης ὁ νεώτερος ἀδελφὸς

νόθος ὢν ἀποκτείνας αὐτὸς ἐβασίλευσεν. ἐφ' οὗ Μέ-
λανθος Μεσσήνιος ἐκπεσὼν τῆς πατρίδος ἐπήρετο τὴν
e Πυθίαν ὅπου κατοικήσει. ἡ δ' ἔφη, ἔνθ' ἂν ξενίοις
πρῶτον τιμηθῇ, τοὺς πόδας αὐτῷ καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ
τῷ δείπνῳ παραθέντων. καὶ τοῦτ' ἐγένετο αὐτῷ ἐν
Ἐλευσῖνι· τῶν ἱερειῶν γὰρ τότε πάτριόν τινα ἑορτὴν
ἐπιτελουσῶν καὶ πάντα τὰ κρέα κατηναλωκυιῶν, τῶν
δὲ ποδῶν καὶ τῆς κεφαλῆς ὑπολοίπων ὄντων, ταῦτα
τῷ Μελάνθῳ ἀπέστειλαν.'

51. ΜΗΤΡΑ ἑξῆς ἐπεισηνέχθη, μητρόπολίς τις ὡς
ἀληθῶς οὖσα καὶ μήτηρ τῶν Ἱπποκράτους υἱῶν, οὓς
f εἰς ὑωδίαν κωμῳδουμένους οἶδα. εἰς ἣν ἀποβλέψας ὁ
Οὐλπιανός, ἄγε δή, ἔφη, ἄνδρες φίλοι, παρὰ τίνι κεῖται
ἡ μήτρα; ἱκανῶς γὰρ γεγαστρίσμεθα, καὶ καιρὸς ἤδη
ἐστὶ καὶ λέγειν ἡμᾶς. τοῖς δὲ κυνικοῖς τοῦτο παρακε-
λεύομαι σιωπᾶν κεχορτασμένοις ἀφειδῶς, πλὴν εἰ μὴ
καὶ τῶν σιαγόνων καὶ τῶν κεφαλῶν κατατρῶξαι βού-
λονται καὶ τὰ ὀστᾶ, ὧν οὐδεὶς φθόνος αὐτοῖς ἀπολαύ-
ειν ὡς κυσί· τοῦτο γάρ εἰσι καὶ εὔχονται καλεῖσθαι.
97 'νόμος δὲ λείψαν' ἐκβάλλειν κυσὶν' ἐν Κρήσσαις ὁ Εὐ-
ριπίδης ἔφη. πάντα γὰρ ἐσθίειν καὶ πίνειν θέλουσιν,
ἐπὶ νοῦν οὐ λαμβάνοντες ὅπερ ὁ θεῖος Πλάτων ἔφη ἐν
Πρωταγόρᾳ' τὸ περὶ ποιήσεως διαλέγεσθαι ὁμοιότατον
εἶναι τοῖς συμποσίοις τοῖς τῶν φαύλων καὶ ἀγοραίων
ἀνθρώπων. καὶ γὰρ οὗτοι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀλλή-
λοις δι' αὑτῶν συνεῖναι ἐν τῷ πότῳ μηδὲ διὰ τῆς ἑαυ-
τῶν φωνῆς καὶ λόγων τῶν ἑαυτῶν ὑπὸ ἀπαιδευσίας
τιμίας ποιοῦσι τὰς αὐλητρίδας, πολλοῦ μισθούμενοι
b ἀλλοτρίαν φωνήν, τὴν τῶν αὐλῶν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων
φωνῆς ἀλλήλοις ξύνεισιν. ὅπου δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ
ξυμπόται καὶ πεπαιδευμένοι εἰσίν, οὐκ ἂν ἴδοις οὔτ'
αὐλητρίδας οὔτε ὀρχηστρίδας οὔτε ψαλτρίας, ἀλλ' αὐ-

τοὺς ἑαυτοῖς ἱκανοὺς ὄντας ξυνεῖναι ἄνευ τῶν λήρων
τε καὶ παιδιῶν τούτων διὰ τῆς ἑαυτῶν φωνῆς, λέγον-
τάς τε καὶ ἀκούοντας ἐν μέρει ἑαυτῶν κοσμίως, κἂν
πάνυ πολὺν οἶνον πίωσι.᾽ τοῦτο δ᾽ ὑμεῖς ποιεῖτε, ὦ
Κύνουλκε· πίνοντες, μᾶλλον δ᾽ ἐμπίνοντες, αὐλητρί-
δων καὶ ὀρχηστρίδων δίκην ἐμποδίζετε τὴν διὰ τῶν
λόγων ἡδονήν, ζῶντες, κατὰ τὸν αὐτὸν Πλάτωνα, ὡς c
ἐν τῷ Φιλήβῳ φησίν, οὐκ ἀνθρώπου βίον, ἀλλά τινος
πλεύμονος ἢ τῶν ὅσα θαλάττια μετ᾽ ὀστρέων ἐμψύχων
ἐστὶ σωμάτων.

52. καὶ ὁ Κύνουλκος ὀργισθείς, γάστρων, ἔφη,
καὶ κοιλιόδαιμον ἄνθρωπε, οὐδὲν ἄλλο σὺ οἶσθα, οὐ
λόγους διεξοδικοὺς εἰπεῖν, οὐχ ἱστορίας μνησθῆναι,
οὐ τῆς ἐν λόγοις χάριτος ἀπάρξασθαί ποτε, ἀλλὰ τὸν
χρόνον ἅπαντα περὶ ταῦτα κατετρίβης ζητῶν ʽκεῖται;
οὐ κεῖται; εἴρηται; οὐκ εἴρηται;᾽ ἐξονυχίζεις τε πάντα d
τὰ προσπίπτοντα τοῖς συνδιαλεγομένοις, τὰς ἀκάνθας
συνάγων

ὡς ἀν᾽ ἐχινόποδας καὶ ἀνὰ τρηχεῖαν ὄνωνιν

ἀεὶ διατρίβων, ἀνθέων τῶν ἡδίστων μηδὲν συναθροί-
ζων. ἢ οὐ σὺ εἶ ὁ καὶ τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων καλουμένην
στρήναν, κατά τινα πατρίαν παράδοσιν λεγομένην καὶ
διδομένην τοῖς φίλοις, ἐπινομίδα καλῶν; καὶ εἰ μὲν
τὴν Πλάτωνος ζηλώσας, μαθεῖν βουλόμεθα, εἰ δὲ πα-
ρά τινι οὕτως εὑρὼν λεγομένην, ἐμφάνισον τὸν εἰ-
πόντα. ἐγὼ γὰρ οἶδα ἐπινομίδα καλουμένην καὶ μέρος
τι τριήρους, ὡς Ἀπολλώνιος ἐν τριηρικῷ παρατέθει-
ται. οὐ σὺ εἶ ὁ καὶ τὸν καινὸν καὶ οὐδέπω ἐν χρείᾳ e
γενόμενον φαινόλην, εἴρηται γάρ, ὦ βέλτιστε, καὶ ὁ
φαινόλης, εἰπών; ʽπαῖ Λεῦκε, δός μοι τὸν ἄχρηστον
φαινόλην.᾽ εἰς βαλανεῖον δέ ποτε πορευόμενος οὐκ
ἔφης πρὸς τὸν πυνθανόμενον ʽποῖ δή;᾽ ʽἀπολούμενος,

ἦν δ' ἐγώ, ἐπείγομαι.' κἀκείνης σοι τῆς ἡμέρας ὁ καλὸς κανυσῖνος ὑπὸ λωποδυτῶν ἀνηρπάσθη, ὡς γέλωτα πάμπολυν ἐν τῷ βαλανείῳ γενέσθαι, ἀχρήστου ζητουμένου φαινόλου. ἄλλοτε δέ, ὦ ἑταῖροι φίλτατοι, πρὸς γὰρ ὑμᾶς εἰρήσεται τἀληθῆ, προσέπταισε λίθῳ καὶ τὴν
f κνήμην ἔλυσε· θεραπευθεὶς οὖν προῄει καὶ πρὸς τοὺς πυνθανομένους τί τοῦτο Οὐλπιανέ; ὑπώπιον ἔλεγε. κἀγώ, ξυνῆν γὰρ αὐτῷ, τότε τὸν γέλωτα φέρειν οὐ δυνάμενος, παρά τινι τῶν φίλων ἰατρῷ ὑπαλειψάμενος τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς παχεῖ φαρμάκῳ, πρὸς τοὺς πυνθανομένους τί δὲ σύ; πρόσκομμα ἔφασκον.

53. Τῆς δ' αὐτῆς ταύτης σοφίας καὶ ἕτερός ἐστι ζηλωτής, Πομπηιανὸς ὁ Φιλαδελφεύς, ἄνθρωπος οὐκ
98 ἀπάνουργος, ὀνοματοθήρας δὲ καὶ αὐτός. ὅστις πρὸς τὸν οἰκέτην διαλεγόμενος μεγάλῃ τῇ φωνῇ καλέσας τοὔνομα, Στρομβιχίδη, ἔφη, κόμιζέ μοι ἐπὶ τὸ γυμνάσιον τὰς βλαύτας τὰς ἀφορήτους καὶ τὴν ἐφεστρίδα τὴν ἄχρηστον. ἐγὼ γὰρ ὑποδησάμενος τὸν πώγωνα προσαγορεύσω τοὺς ἑταίρους· ὀπτὸς γάρ ἐστί μοι τάριχος. κόμιζε δὲ τοῦ ἐλαίου τὴν λήκυθον· πρότερον γὰρ συντριβησόμεθον, ἔπειθ' οὕτως ἀπολούμεθον.' ὁ δ' αὐτὸς
b οὗτος σοφιστὴς Φεβρουαρίῳ μηνί, ὡς Ῥωμαῖοι λέγουσι (τὸν δὲ μῆνα τοῦτον κληθῆναί φησιν ὁ Μαυρούσιος Ἰόβας ἀπὸ τῶν κατουδαίων φόβων κατ' ἀναίρεσιν τῶν δειμάτων, ἐν ᾧ τοῦ χειμῶνός ἐστι τὸ ἀκμαιότατον, καὶ ἔθος τότε τοῖς κατοιχομένοις τὰς χοὰς ἐπιφέρειν πολλαῖς ἡμέραις), πρός τινα τῶν φίλων, οὐκ εἶδές με, ἔφη, πολλῶν ἡμερῶν διὰ τὰ καύματα. τῆς δὲ τῶν παναθηναίων ἑορτῆς ἐπιτελουμένης, δι' ἧς τὰ δικαστήρια οὐ συνάγεται, ἔφη, γενέθλιός ἐστι τῆς ἀλέκτορος Ἀθηνᾶς καὶ ἄδικος ἡ τῆτες ἡμέρα. ἐκάλεσε δέ ποτε καὶ τὸν ἐκ Δελφῶν ἐπανελθόντα ἡμῶν ἑταῖρον οὐδὲν

αὐτῷ χρήσαντος τοῦ θεοῦ ἄχρηστον. δεῖξιν δέ ποτε c
λόγων δημοσίᾳ ποιούμενος καὶ ἐγκώμιον διεξερχόμενος τῆς βασιλευούσης πόλεως ἔφη, θαυμαστὴ δ' ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἡ ἀνυπόστατος.

54. τοιοῦτοί τινές εἰσιν, ὦ ἑταῖροι, οἱ Οὐλπιάνειοι σοφισταί, οἱ καὶ τὸ μιλιάριον καλούμενον ὑπὸ Ῥωμαίων τὸ εἰς τὴν τοῦ θερμοῦ ὕδατος κατεργασίαν κατασκευαζόμενον ἰπνολέβητα ὀνομάζοντες, πολλῶν ὀνομάτων ποιηταὶ καὶ πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερδραμόντες τὸν Σικελιώτην Διονύσιον, ὃς τὴν μὲν παρθέ- d
νον ἐκάλει μένανδρον, ὅτι μένει τὸν ἄνδρα, καὶ τὸν στῦλον μενεκράτην, ὅτι μένει καὶ κρατεῖ, βαλλάντιον δὲ τὸ ἀκόντιον, ὅτι ἐναντίον βάλλεται, καὶ τὰς τῶν μυῶν διεκδύσεις μυστήρια ἐκάλει, ὅτι τοὺς μῦς τηρεῖ. Ἄθανις δ' ἐν πρώτῳ Σικελικῶν τὸν αὐτόν φησι Διονύσιον καὶ τὸν βοῦν γαρόταν καλεῖν, καὶ τὸν χοῖρον ἴακχον. τοιοῦτος ἦν καὶ Ἀλέξαρχος ὁ Κασάνδρου τοῦ Μακεδονίας βασιλεύσαντος ἀδελφός, ὁ τὴν Οὐρανόπολιν καλουμένην κτίσας. ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ Ἡρα- e
κλείδης ὁ Λέμβος ἐν τῇ τριακοστῇ ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως ''Ἀλέξαρχος ὁ τὴν Οὐρανόπολιν κτίσας διαλέκτους ἰδίας εἰσήνεγκεν· ὀρθροβόαν μὲν τὸν ἀλεκτρυόνα καλῶν καὶ βροτοκέρτην τὸν κουρέα, καὶ τὴν δραχμὴν ἀργυρίδα, τὴν δὲ χοίνικα ἡμεροτροφίδα καὶ τὸν κήρυκα ἀπύτην. καὶ τοῖς Κασανδρέων δὲ ἄρχουσι τοιαῦτά ποτ' ἐπέστειλεν ''Ἀλέξαρχος ὁ μάρμων πρόμοις γαθεῖν. τοὺς ἡλιοκρεῖς οἰῶν οἶδα λιποῦσα θεωτῶν ἔργων κρατήτορας μορσίμῳ τύχᾳ κεκυρωμένας θεοῦ πόγαις χυτλώσαντες αὐτοὺς καὶ φύλα- f
κας ὀριγενεῖς.' τί δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δηλοῖ νομίζω 'γὼ μηδὲ τὸν Πύθιον ἂν γνῶναι. κατὰ γὰρ τὸν Ἀντιφάνους Κλεοφάνη

τόδε τυραννεῖν ἐστιν . .
ἢ τί ποτε τὸ σπουδαῖον; ἀκολουθεῖν ἐρεῖς
ἐν τῷ Λυκείῳ μετὰ σοφιστῶν νὴ Δία
λεπτῶν ἀσίτων συκίνων, λέγονθ' ὅτι
99 τὸ πρᾶγμα τοῦτ' οὐκ ἔστιν, εἴπερ γίγνεται.
οὐδ' ἔστι γάρ πω γιγνόμενον ὃ γίγνεται,
οὔτ' εἰ πρότερον ἦν, ἔστιν ὅγε νῦν γίγνεται.
ἔστιν γὰρ οὐκ ὂν οὐδέν. ὃ δὲ μὴ γέγονέ πω,
οὐκ ἔστιν, ὥσπερ γέγονεν ὅ γε μὴ γέγονέ πω.
ἐκ τοῦ γὰρ εἶναι γέγονεν· εἰ δ' οὐκ ἦν ὅθεν,
πῶς ἐγένετ' ἐξ οὐκ ὄντος; οὐχ οἷόν τε γάρ.
εἰ δ' αὐτόθεν που γέγονεν, οὐκ ἔσται
κεῖποι δέ πω τις εἴη, πόθεν γενήσεται τὸ οὐκ ὄν,
εἰς οὐκ ὄν· εἰς οὐκ ὂν γὰρ οὐ δυνήσεται.
b ταυτὶ δ' ὅ τι ἐστὶν οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι.

55. Οἶδα δ' ὅτι καὶ Σιμωνίδης που ὁ ποιητὴς ἀρίσταρχον εἶπε τὸν Δία, καὶ Αἰσχύλος τὸν Ἅιδην ἀγησίλαον, Νίκανδρος δὲ ὁ Κολοφώνιος ἰοχέαιραν τὴν ἀσπίδα τὸ ζῷον. διὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὁ θαυμασιώτατος Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ εἰπὼν ξηροβατικά τινα ζῷα καὶ ἀθροβατικὰ ἄλλα, ξηροτροφικόν τε καὶ ὑγροτροφικὸν καὶ ἀερονομικόν, ἐπὶ ζῴων χερσαίων
c καὶ ἐνύγρων καὶ ἐναερίων, ἐπιλέγει, ὥσπερ παρακελευόμενος τούτοις τοῖς ὀνοματοποιοῖς φυλάττεσθαι τὴν καινότητα, γράφων καὶ κατὰ λέξιν τάδε 'κἂν διαφυλάξῃς τὸ μὴ σπουδάζειν ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος καὶ εἰς γῆρας ἀναφανήσει φρονήσεως.' οἶδα δὲ καὶ Ἡρώδην τὸν Ἀττικὸν ῥήτορα ὀνομάζοντα τροχοπέδην τὸ διαβαλλόμενον ξύλον διὰ τῶν τροχῶν, ὅτε κατάντεις τόπους ὀχούμενος ἐπορεύετο, καίτοι Σιμαρίστου ἐν τοῖς Συνωνύμοις ἐποχέα τὸ ξύλον τοῦτο ἐπονομά-

ζοντος. καὶ Σοφοκλῆς δέ που ὁ ποιητὴς τὸν φύλακα μοχλὸν ἐπωνόμασεν ἐν τούτοις d

θάρσει, μέγας σοι τοῦδ' ἐγὼ φόβου μοχλός.

κἂν ἄλλοις δὲ τὴν ἄγκυραν ἰσχάδα κέκληκε διὰ τὸ κατέχειν τὴν ναῦν

ναῦται δὲ μηρύσαντο νηὸς ἰσχάδα.

καὶ Δημάδης δὲ ὁ ῥήτωρ ἔλεγε τὴν μὲν Αἴγιναν εἶναι λήμην τοῦ Πειραιῶς, τὴν δὲ Σάμον ἀπορρῶγα τῆς πόλεως, ἔαρ δὲ τοῦ δήμου τοὺς ἐφήβους, τὸ δὲ τεῖχος ἐσθῆτα τῆς πόλεως, τὸν δὲ σαλπιγκτὴν κοινὸν Ἀθηναίων ἀλέκτορα. ὁ δ' ὀνοματοθήρας οὗτος σοφιστὴς e ἀκάθαρτον ἔφη γυναῖκα ἧς ἐπεσχημένα ἦν τὰ γυναικεῖα. πόθεν δέ σοι ὦ Οὐλπιανὲ καὶ κεχορτασμένος εἰπεῖν ἐπῆλθε, δέον τῷ κορεσθῆναι χρήσασθαι;

56. Πρὸς ταῦτα ὁ Οὐλπιανός πως ἡδέως γελάσας, ἀλλὰ μὴ βαΰζε, εἶπεν, ὦ ἑταῖρε, μηδὲ ἀγριαίνου τὴν κυνικὴν προβαλλόμενος λύσσαν, τῶν ὑπὸ κύνα οὐσῶν ἡμερῶν, δέον αἰκάλλειν μᾶλλον καὶ προσσαίνειν τοῖς συνδείπνοις, μή καί τινα Κυνοφόντιν ἑορτὴν ποιησώμεθα ἀντὶ τῆς παρ' Ἀργείοις ἐπιτελουμένης. χορτα- f σθῆναι εἴρηται ὦ δαιμόνιε ἀνδρῶν παρὰ μὲν Κρατίνῳ ἐν Ὀδυσσεῦσιν οὕτως

ἦσθε πανημέριοι χορταζόμενοι γάλα λευκόν.

καὶ Μένανδρος δὲ ἐν Τροφωνίῳ ἔφη χορτασθείς. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Γηρυτάδῃ

θεράπευε καὶ χόρταζε τῶν μονῳδιῶν.

Σοφοκλῆς δ' ἐν Τυροῖ

σίτοισι παγχόρτοισιν ἐξενίζομεν.

Εὔβουλος δ' ἐν Δόλωνι 100

ἐγὼ κεχόρτασμαι μὲν ἄνδρες οὐ κακῶς,
ἀλλ' εἰμὶ πλήρης, ὥστε καὶ μόλις πάνυ
ὑπεδησάμην ἅπαντα δρῶν τὰς ἐμβάδας.

Σώφιλος δ' ἐν Φιλάρχῳ

γαστρισμὸς ἔσται δαψιλής· τὰ προοίμια
ὁρῶ . . . . . χορτασθήσομαι.
νὴ τὸν Διόνυσον, ἄνδρες, ἤδη στρηνιῶ.

καὶ Ἄμφις ἐν Οὐρανῷ

εἰς τὴν ἑσπέραν χορτάζομεν
ἅπασιν ἀγαθοῖς.

b ταῦτα μὲν οὖν, ὦ Κύνουλκε, εἰπεῖν προχείρως ἔχω σοι τὰ νῦν, αὔριον δὲ ἢ ἔννηφι, τὴν γὰρ εἰς τρίτην Ἡσίοδος εἴρηκεν οὕτως, πληγαῖς σε χορτάσω, ἐάν περ μὴ εἴπῃς ὁ κοιλιοδαίμων παρὰ τίνι κεῖται. σιωπήσαντος δ' ἐκείνου, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο αὐτός σοι ὦ κύον ἐρῶ, ὅτι Εὔπολις τοὺς κόλακας ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι οὕτω κέκληκε· τὸ δὲ μαρτύριον ἀναβαλοῦμαι, ἔστ' ἂν ἀποδῶ σοι τὰς πληγάς.

57. Ἡσθέντων οὖν ἐπὶ τοῖς πεπαιγμένοις ἁπάντων, ἀλλὰ μήν, ἔφη ὁ Οὐλπιανός, καὶ τὸν περὶ τῆς
c μήτρας λόγον ἀποδώσω. Ἄλεξις γὰρ ἐν τῷ Ποντικῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Καλλιμέδοντα τὸν ῥήτορα, Κάραβον δὲ ἐπικαλούμενον, κωμῳδῶν (ἦν δ' οὗτος εἷς τῶν κατὰ Δημοσθένη τὸν ῥήτορα πολιτευομένων) φησίν

ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνήσκειν θέλει,
ὑπὲρ δὲ μήτρας Καλλιμέδων ὁ Κάραβος
ἑφθῆς ἴσως προσεῖτ' ἂν ἄλλως ἀποθανεῖν.

ἦν δὲ ὁ Καλλιμέδων καὶ ἐπὶ ὀψοφαγίᾳ διαβόητος. μνη-
d μονεύει τῆς μήτρας καὶ Ἀντιφάνης ἐν Φιλομήτορι οὕτως

ἔμμητρον ἂν ᾖ τὸ ξύλον, βλάστην ἔχει·
Μητρόπολίς ἐστιν, οὐχὶ Πατρόπολις [πόλις]·
μήτραν τινὲς πωλοῦσιν, ἥδιστον κρέας·
Μητρᾶς ὁ Χῖός ἐστι τῷ δήμῳ φίλος.

Εὔφρων δ' ἐν Παραδιδομένῃ

οὑμὸς διδάσκαλος δὲ μήτραν σκευάσας
παρέθηκε Καλλιμέδοντι κἀσθίονθ' ἅμα
ἐποίησε πηδᾶν, ὅθεν ἐκλήθη Κάραβος.

Διώξιππος δ' ἐν Ἀντιπορνοβοσκῷ e

οἵων δ' ἐπιθυμεῖ βρωμάτων, ὡς μουσικῶν·
ἤνυστρα μήτρας χόλικας.

ἐν δὲ Ἱστοριογράφῳ

τὴν στοὰν διεξέπαιεν Ἀμφικλῆς μήτρας δύο
κρεμαμένας δείξας, ἐκεῖνον πέμπε, φησ', ἐὰν ἴδῃς.

Εὔβουλος δ' ἐν Δευκαλίωνι

ἡπάτια νῆστις πλεύμονες μήτρα.

58. Ὁ *Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος, ὁ Θεοφράστου γνώριμος, καὶ τὴν σὺν ὀπῷ χρῆσιν αὐτῆς οἶδεν. ἀναγράφων γοῦν τὸ Πτολεμαίου συμπόσιόν φησιν οὕτως 'μήτρας τινὸς περιφερομένης ἐν ὄξει καὶ ὀπῷ.' τοῦ δὲ ὀποῦ μέμνηται Ἀντιφάνης ἐν Δυσέρωσι περὶ Κυρήνης τὸν λόγον ποιούμενος* f

ἐκεῖσε διαπλέω
ὅθεν διεσπάσθημεν, ἐρρῶσθαι λέγων
ἅπασιν, ἵπποις B. σιλφίῳ A. συνωρίσιν
B. καυλῷ A. κέλησι B. μασπέτοις A. πυρετοῖς B. ὀποῖς.

τῆς δὲ διαφορᾶς τῆς περὶ τὴν ἐκτομίδα μνημονεύει 101
Ἵππαρχος ὁ τὴν Αἰγυπτιακὴν Ἰλιάδα συνθεὶς ἐν τούτοις

ἀλλὰ λοπάς μ' εὔφραιν' ἢ μήτρης καλὰ πρόσωπα
ἐκβολάδος, δέλφαξ τ' ἐν κλιβάνῳ ἡδέα ὄζων.

Σώπατρος δ' ἐν μὲν Ἱππολύτῳ φησίν

ἀλλ' οἷα μήτρα καλλίκαρπος ἐκβολὰς
δίεφθα λευκανθεῖσα τυροῦται δέμας.

ἐν δὲ Φυσιολόγῳ

μήτρας ὑείας οὐκ ἀφεψηθεὶς τόμος,
τὴν δηξίθυμον ἐντὸς ὀξάλμην ἔχων. b

ἐν δὲ Σίλφαις
μήτρας ὑείας ἑφθὸν ὡς φάγῃς τόμον,
δριμεῖαν ὠθῶν πηγανῖτιν εἰς χολήν.

59. *Οἱ μέντοι ἀρχαῖοι πάντες πρὸ τοῦ δειπνεῖν οὐ παρέφερον οὔτε μήτρας οὔτε θρίδακας οὔτ' ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ὥσπερ νῦν γίνεται. Ἀρχέστρατος γοῦν ὁ ὑψοδαίδαλος μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ τὰς προπόσεις καὶ τὸ μύροις χρήσασθαί φησιν*

αἰεὶ δὲ στεφάνοισι κάρα παρὰ δαῖτα πυκάζου
c *παντοδαποῖς, οἷς ἂν γαίης πέδον ὄλβιον ἀνθῇ,*
καὶ στακτοῖσι μύροις ἀγαθοῖς χαίτην θεράπευε,
καὶ σμύρναν λίβανόν τε πυρὸς μαλακὴν ἐπὶ τέφραν
βάλλε πανημέριος, Συρίης εὐώδεα καρπόν.
ἐμπίνοντι δέ σοι φερέτω τοιόνδε τράγημα,
γαστέρα καὶ μήτραν ἑφθὴν ὑός, ἔν τε κυμίνῳ
ἔν τ' ὄξει δριμεῖ καὶ σιλφίῳ ἐμβεβαῶσαν,
ὀρνίθων τ' ὀπτῶν ἁπαλὸν γένος, ὡς ἂν ὑπάρχῃ
d *ὥρῃ. τῶν δὲ Συρακοσίων τούτων ἀμέλησον,*
οἳ πίνουσι μόνον βατράχων τρόπον οὐδὲν ἔδοντες.
ἀλλὰ σὺ μὴ πείθου κείνοις, ἃ δ' ἐγὼ λέγω ἔσθε
βρωτά. τὰ δ' ἄλλα γ' ἐκεῖνα τραγήματα πάντα πέφυκεν
πτωχείας παράδειγμα κακῆς, ἑφθοί τ' ἐρέβινθοι
καὶ κύαμοι καὶ μῆλα καὶ ἰσχάδες. ἀλλὰ πλακοῦντα
e *αἴνει Ἀθήνησιν γεγενημένον· εἰ δὲ μή, ἄν που*
αὐτὸν ἔχῃς ἑτέρωθε, μέλι ζήτησον ἀπελθὼν
ἀττικόν, ὡς τοῦτ' ἔστιν ὃ ποιεῖ κεῖνον ὑβριστήν.
οὕτω τοι δεῖ ζῆν τὸν ἐλεύθερον, ἢ κατὰ τῆς γῆς
καὶ κατὰ τοῦ βαράθρου καὶ ταρτάρου ἐς τὸν ὄλεθρον

ἥκειν καὶ κατορωρύχθαι σταδίους ἀναρίθμους. Λυγκεὺς δὲ διαγράφων τὸ Λαμίας τῆς αὐλητρίδος δεῖπνον, ὅτε ὑπεδέχετο Δημήτριον τὸν πολιορκητήν, εὐθέως τοὺς εἰσελθόντας ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἐσθίοντας ποιεῖ ἰχθῦς παντοίους καὶ κρέα. ὁμοίως καὶ τὸ Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως δεῖπνον διατιθεὶς ἐπιτελοῦντος ἀφρο- f
δίσια καὶ τὸ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως ἰχθῦς πρῶτον παρατίθησι καὶ κρέα.

60. Θαυμάζειν δ' ἐστὶν ἄξιον τοῦ τὰς καλὰς ὑποθήκας παραδιδόντος ἡμῖν Ἀρχεστράτου, ὃς Ἐπικούρῳ τῷ σοφῷ τῆς ἡδονῆς καθηγεμὼν γενόμενος κατὰ τὸν ἀσκραῖον ποιητὴν γνωμικῶς καὶ ἡμῖν συμβουλεύει τισὶ μὲν μὴ πείθεσθαι, αὐτῷ δὲ προσέχειν τὸν νοῦν· καὶ ἐσθίειν παρακελεύεται τὰ καὶ τά, οὐδὲν ἀποδέων τοῦ παρὰ Δαμοξένῳ τῷ κωμῳδιοποιῷ μαγείρου, ὃς ἐν Συντρόφοις φησίν

Ἐπικούρου δέ με 102
ὁρᾷς μαθητὴν ὄντα τοῦ σοφοῦ, παρ' ᾧ
ἐν δύ' ἔτεσιν καὶ μησὶν οὐχ ὅλοις δέκα
τάλαντ' ἐγώ σοι κατεπύκνωσα τέτταρα.
Β. τοῦτο δὲ τί ἐστιν, εἰπέ μοι. Α. καθήγισα.
Β. μάγειρος ἦν κἀκεῖνος, ὦ γῆ καὶ θεοί.
Α. ποῖος μάγειρος; ἡ φύσις πάσης τέχνης
ἀρχέγονόν ἐστ'. Β. ἀρχέγονον, ὠλιτήριε.
οὐκ ἔστιν οὐδὲν τοῦ πονεῖν σοφώτερον,
ἤν τ' εὐχερὲς τὸ πρᾶγμα τοῦ λόγου τριβὴν
ἔχοντι τούτου· πολλὰ γὰρ συμβάλλεται.
διόπερ μάγειρον ὅταν ἴδῃς ἀγράμματον
μὴ Δημόκριτόν τε πάντα διανεγνωκότα
[μᾶλλον δὲ κατέχοντα, καταγέλα ὡς κενοῦ]
καὶ τὸν Ἐπικούρου κανόνα, μινθώσας ἄφες·
ὡς ἐκ διατριβῆς τοῦτο δεῖ γὰρ εἰδέναι

τίν᾽ ἔχει διαφορὰν πρῶτον, ὦ βέλτιστε σύ,
γλαυκίσκος ἐν χειμῶνι καὶ θέρει, πάλιν
c *ποῖος περὶ δύσιν πλειάδος συνειδέναι*
ἰχθὺς ὑπὸ τροπάς τ᾽ ἐστὶ χρησιμώτατος.
αἱ μεταβολαὶ γὰρ αἵ τε κινήσεις κακὸν
ἠλίβατον ἀνθρώποισιν ἀλλοιώματα
ἐν ταῖς τροφαῖς ποιοῦσι· μανθάνεις; τὸ δὲ
ληφθὲν καθ᾽ ὥραν ἀποδίδωσι τὴν χάριν.
τίς παρακολουθεῖ ταῦτα; τοιγαροῦν στρόφοι
καὶ πνευμάτια γιγνόμενα τὸν κεκλημένον
d *ἀσχημονεῖν ποιοῦσι. παρὰ δ᾽ ἐμοὶ τρέφει*
τὸ προσφερόμενον βρῶμα, καὶ λεπτύνεται
ὀρθῶς τε διαπνεῖ. τοιγαροῦν εἰς τοὺς πόρους
ὁ χυμὸς ὁμαλῶς πανταχοῦ συνίσταται.
χυμὸς λέγεις Δημόκριτος οὐδὲν πρᾶγμα τὰ
γιγνόμενα ποιεῖ τὸν φαγόντ᾽ ἀρθριτικόν.
Β. καὶ τῆς ἰατρικῆς τι μετέχειν μοι δοκεῖς.
Α. καὶ πᾶς ὁ φύσεως ἐντός. ἡ δ᾽ ἀπειρία
e *τῶν νῦν μαγείρων κατανόει πρὸς τῶν θεῶν*
οἷα ᾽στίν. ἅλμην ὅταν ἴδῃς ἐξ ἰχθύων
ὑπεναντίων αὐτοῖσι ποιοῦντας μίαν,
καὶ σήσαμ᾽ ἐπιτρίβοντας εἰς ταύτην, λαβὼν
ἕκαστον αὐτῶν κατὰ μέρος προσπαρδέτω.
Β. ὥς μοι κεχάρισαι. Α. τί γὰρ ἂν εὖ γένοιτ᾽ ἔτι
τῆς ἰδιότητος πρὸς ἑτέραν μεμιγμένης
καὶ συμπλεκομένης οὐχὶ συμφώνους ἁφάς;
f *τὸ ταῦτα διορᾶν ἐστιν εὐψύχου τέχνης,*
οὐ τὸ διανίζειν λοπάδας οὐδ᾽ ὄζειν καπνοῦ.
ἐγὼ γὰρ εἰς τοὐπτάνιον οὐκ εἰσέρχομαι.
Β. ἀλλὰ τί; Α. θεωρῶ πλησίον καθήμενος,
πονοῦσι δ᾽ ἑτέροισιν λέγω τὰς αἰτίας
καὶ τἀποβαῖνον· ὀξὺ τὸ περίκομμ᾽, ἄφες.

B. ἁρμονικός, οὐ μάγειρος. A. ἐπίτεινον τὸ πῦρ·
ὁμαλιζέτω τοῖς τάχεσιν· ἡ πρώτη λοπὰς
ζεῖ ταῖς ἐφεξῆς οὐχὶ συμφώνως. νοεῖς 103
τὸν τύπον; B. Ἄπολλον. καὶ τὶ φαίνεται τέχνη.
A. εἶτ' οὐδὲν εἰκῇ παρατίθημι, μανθάνεις;
βρῶμ', ἀλλὰ μίξας πάντα κατὰ συμφωνίαν.
B. πῶς; A. ἔστιν αὐτοῖς ἃ διὰ τεττάρων ἔχει
κοινωνίαν, διὰ πέντε, διὰ πασῶν πάλιν,
ταῦτα προσάγω πρὸς αὐτὰ τὰ διαστήματα
καὶ ταῖς ἐπιφοραῖς εὐθὺς οἰκείως πλέκω·
ἔσθ' ὅτε δ' ἐφεστὼς παρακελεύομαι· πόθεν
ἅπτει; τί τούτῳ μιγνύειν μέλλεις; ὅρα,
διάφωνον ἕλκεις· οὐχ ὑπερβήσει σοφόν; b
Ἐπίκουρος οὕτω κατεπύκνου τὴν ἡδονήν·
ἐμασᾶτ' ἐπιμελῶς, εἶδε τἀγαθὸν μόνος
ἐκεῖνος οἷόν ἐστιν· οἱ δ' ἐν τῇ στοᾷ
ζητοῦσι συνεχῶς οἷόν ἐστ' οὐκ εἰδότες.
οὐκοῦν ὅ γ' οὐκ ἔχουσιν, ἀγνοοῦσι δέ,
οὐδ' ἂν ἑτέρῳ δοίησαν. B. οὕτω συνδοκεῖ·
ἀφῶμεν οὖν τὰ λοιπά. δῆλα δὴ πάλαι.

61. *Καὶ Βάτων δ' ἐν Συνεξαπατῶντι δυσχεραίνοντα ποιήσας μειρακίου πατέρα, ὡς διαφθαρέντος κατὰ τὴν δίαιταν ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ, φησίν* c

ἀπολώλεκας τὸ μειράκιόν μου παραλαβών,
ἀκάθαρτε, καὶ πέπεικας ἐλθεῖν εἰς βίον
ἀλλότριον αὑτοῦ, καὶ πότους ἑωθινοὺς
πίνει διὰ σὲ νῦν πρότερον οὐκ εἰθισμένον.
B. εἶτ' εἰ μεμάθηκε, δέσποτα, ζῆν, ἐγκαλεῖς;
A. ζῆν δὲ τὸ τοιοῦτον; B. ὥς λέγουσιν οἱ σοφοί.
ὁ γοῦν Ἐπίκουρός φησιν εἶναι τἀγαθὸν
τὴν ἡδονὴν δήπουθεν· οὐκ ἔστιν δ' ἔχειν
ταύτην ἑτέρωθεν, ἐκ δὲ τοῦ ζῆν δὴ καλῶς d

εὔσως ἅπαντας ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί.
Α. ἑόρακας οὖν φιλόσοφον εἰπέ μοί τινα
μεθύοντ' ἐπὶ τούτοις θ' οἷς λέγεις κηλούμενον;
Β. ἅπαντας. οἱ γοῦν τὰς ὀφρῦς ἐπηρκότες
καὶ τὸν φρόνιμον ζητοῦντες ἐν τοῖς περιπάτοις
καὶ ταῖς διατριβαῖς ὥσπερ ἀποδεδρακότα,
οὕτως ἐπὰν γλαυκίσκος αὐτοῖς παρατεθῇ,
ἴσασιν οὗ δεῖ πρῶτον ἅψασθαι τόπου,
e καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν ὥσπερ πράγματος,
ὥστ' ἐκπεπλῆχθαι πάντας.

62. Καὶ παρ' Ἀντιφάνει δὲ ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι παραινέσεις εἰσφέρων ἄνθρωπος τοιοῦτός ἐστιν, ὅς φησιν

ὅστις ἄνθρωπος δὲ φὺς
ἀσφαλές τι κτῆμ' ὑπάρχειν τῷ βίῳ λογίζεται,
πλεῖστον ἡμάρτηκεν. ἢ γὰρ εἰσφορά τις ἥρπασεν
τἄνδοθεν πάντ', ἢ δίκῃ τις περιπεσὼν ἀπώλετο,
f ἢ στρατηγήσας προσώφλεν, ἢ χορηγὸς αἱρεθεὶς
ἱμάτια χρυσᾶ παρασχὼν τῷ χορῷ ῥάκος φορεῖ,
ἢ τριηραρχῶν ἀπήγξατ', ἢ πλέων ἥλωκέ ποι,
ἢ βαδίζων ἢ καθεύδων κατακέκοφθ' ὑπ' οἰκετῶν.
οὐ βέβαιον οὐδέν ἐστι, πλὴν ὅσ' ἂν καθ' ἡμέραν
104 εἰς ἑαυτὸν ἡδέως τις εἰσαναλίσκων τύχῃ.
οὐδὲ ταῦτα σφόδρα τι· καὶ γὰρ τὴν τράπεζαν ἁρπάσαι
κειμένην ἄν τις προσελθών· ἀλλ' ὅταν τὴν ἔνθεσιν
ἐντὸς ἤδη τῶν ὀδόντων τυγχάνῃς κατεσπακώς,
τοῦτ' ἐν ἀσφαλεῖ νόμιζε τῶν ὑπαρχόντων μόνον.

τὰ αὐτὰ εἴρηκε καὶ ἐν Ὑδρίᾳ.

63. Εἰς ταῦτ' οὖν τις ἀποβλέπων, ἄνδρες φίλοι,

εἰκότως ἂν ἐπαινέσειε τὸν καλὸν Χρύσιππον, κατιδόντα ἀκριβῶς τὴν Ἐπικούρου φύσιν καὶ εἰπόντα μητρόπολιν εἶναι τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ τὴν Ἀρχεστράτου γαστρολογίαν, ἣν πάντες οἱ τῶν φιλοσόφων γαστρίμαργοι Θέογνίν τινα αὑτῶν εἶναι λέγουσι, τὴν καλὴν ταύτην ἐποποιίαν. πρὸς οὓς καὶ Θεόγνητος ἐν Φάσματι ἢ Φιλαργύρῳ φησὶν ἐκ τούτων b

ἄνθρωπ᾿, ἀπολεῖς με. τῶν γὰρ ἐκ τῆς ποικίλης
στοᾶς λογαρίων ἀναπεπλησμένος νοσεῖς.
ʽἀλλότριόν ἐσθ᾿ ὁ πλοῦτος ἀνθρώπῳ, πάχνη· c
σοφία δ᾿ ἴδιον, κρύσταλλος. οὐδεὶς πώποτε
ταύτην λαβὼν ἀπώλεσ᾿.᾿ ὦ τάλας ἐγώ,
οἵῳ μ᾿ ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνῴκισεν.
ἐπαρίστερ᾿ ἔμαθες, ὦ πόνηρε, γράμματα·
ἀνατέτροφέν σου τὸν βίον τὰ βιβλία·
πεφιλοσόφηκας γῇ τε κοὐρανῷ λαλῶν,
οἷς οὐδέν ἐστιν ἐπιμελὲς τῶν σῶν λόγων.

64. Ἔτι τοῦ Οὐλπιανοῦ διαλεγομένου παῖδες ἐπεισῆλθον φέροντες ἐπὶ δίσκων καράβους μείζονας Καλλιμέδοντος τοῦ ῥήτορος, ὃς διὰ τὸ φιληδεῖν τῷ βρώματι Κάραβος ἐπεκλήθη. d Ἄλεξις μὲν οὖν αὐτὸν ἐν Δορκίδι ἢ Ποππυζούσῃ φίλιχθυν εἶναι κοινῶς παραδίδωσι, καθάπερ καὶ ἄλλοι τῶν κωμῳδιοποιῶν, λέγων οὕτως

τοῖς ἰχθυοπώλαις ἐστὶν ἐψηφισμένον,
ὥς φασι, χαλκῆν Καλλιμέδοντος εἰκόνα
στῆσαι παναθηναίοισιν ἐν τοῖς ἰχθύσιν,
ἔχουσαν ὀπτὸν κάραβον ἐν τῇ δεξιᾷ,
ὡς αὐτὸν ὄντ᾿ αὐτοῖσι τῆς τέχνης μόνον
σωτῆρα, τοὺς ἄλλους δὲ πάντας ζημίαν. e

περισπούδαστος δὲ ἦν πολλοῖς ἡ τοῦ καράβου βρῶσις, ὡς ἔστι δεῖξαι διὰ πολλῶν τῆς κωμῳδίας μερῶν· ἀρ-

κέσει δὲ τὰ νῦν Ἀριστοφάνης ἐν ταῖς Θεσμοφοριαζούσαις οὕτως λέγων

ἰχθὺς ἐώνηταί τις ἢ σηπίδιον
ἢ τῶν πλατειῶν καρίδων ἢ πουλύπους;
ἢ νῆστις ὀπτᾶτ' ἢ γαλεὸς ἢ τευθίδες;
Β. μὰ τὸν Δί' οὐ δῆτ'. Α. οὐδὲ βατίς; Β. οὔ φημ' ἐγώ.
f Α. οὐδὲ χόρι', οὐδὲ πυός, οὐδ' ἧπαρ κάπρου,
οὐδὲ σχαδόνες, οὐδ' ἠτριαῖον δέλφακος;
οὐδ' ἐγχέλειον, οὐδὲ κάραβον μέγαν
γυναιξὶ κοπιώσαισιν ἐπεκουρήσατε;

πλατείας δὲ καρῖδας ἂν εἴη λέγων τοὺς ἀστακοὺς καλουμένους, ὧν μνημονεύει Φιλύλλιος ἐν Πόλεσι. καὶ Ἀρχέστρατος γὰρ ἐν τῷ διαβοήτῳ ποιήματι οὐδ' ὅλως που κάραβον ὀνομάζων ἀστακὸν προσαγορεύει, ὥσπερ κἀν τούτοις

105 ἀλλὰ παρεὶς λῆρον πολὺν ἀστακὸν ὠνοῦ
τὸν τὰς χεῖρας ἔχοντα μακρὰς ἄλλως τε βαρείας,
τοὺς δὲ πόδας μικρούς, βραδέως δ' ἐπὶ γαῖαν ὀρούει.
εἰσὶ δὲ πλεῖστοι μὲν πάντων ἀρετῇ τε κράτιστοι
ἐν Λιπάραις, πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλλήσποντος ἀθροίζει.

καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ τὸν προειρημένον ἀστακὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρχεστράτου δηλοῖ ὅτι κάραβός ἐστι λέγων οὕτως

b ἐντὶ δ' ἀστακοὶ κολύβδαιναί τε χὡς τὰ πόδι' ἔχει
μικρὰ τὰς χεῖρας δὲ μακράς, κάραβος δὲ τὤνυμα.

65. Ἴδιον δ' ἐστὶ γένος καράβων τε καὶ ἀστακῶν ἄλλο, ἔτι δὲ καρίδων. τὸν δ' ἀστακὸν οἱ Ἀττικοὶ διὰ τοῦ ο ὀστακὸν λέγουσι, καθάπερ καὶ ὀσταφίδας. Ἐπίχαρμος δὲ ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ φησί 'κἀστακοὶ γαμ-

ψώνυχοι.' Σπεύσιππος δὲ ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλήσιά φησιν εἶναι τῶν μαλακοστράκων κόρακον ἀστακὸν νύμφην ἄρκτον καρκίνον πάγουρον. Διοκλῆς δ' ὁ Καρύστιός φησι ' καρῖδες καρκίνοι κάραβοι ἀστακοὶ εὔστομα καὶ διουρητικά.' κολύβδαιναν δ' εἴρηκεν c Ἐπίχαρμος ἐν τοῖς προεκκειμένοις, ὡς μὲν Νίκανδρός φησι, τὸ θαλάσσιον αἰδοῖον, ὡς δ' ὁ Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ, τὴν καρῖδα. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων ' τῶν μαλακοστράκων ὀχεύονται' φησὶ ' κάραβοι ἀστακοὶ καρῖδες καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ τὰ ὀπισθουρητικὰ τῶν τετραπόδων. ὀχεύονται δὲ τοῦ ἔαρος ἀρχομένου πρὸς τῇ γῇ (ἤδη γὰρ ὦπται ἡ ὀχεία πάντων τῶν τοιούτων), ἐνιαχοῦ δὲ ὅταν τὰ σῦκα ἄρχηται πεπαίνεσθαι. γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι ἐν τοῖς τραχέσι καὶ πετρώδεσιν, οἱ δ' ἀστακοὶ ἐν τοῖς d λείοις, ἐν δὲ τοῖς πηλώδεσιν οὐδέτεροι. διὸ καὶ ἐν Ἑλλησπόντῳ μὲν καὶ περὶ Θάσον ἀστακοὶ γίνονται, περὶ δὲ τὸ Σίγειον καὶ τὸν Ἄθω κάραβοι. εἰσὶ δ' οἱ κάραβοι μακρόβιοι πάντες.' Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν φωλευόντων τοὺς ἀστακοὺς καὶ καράβους καὶ καρῖδας ἐκδύεσθαί φησι τὸ γῆρας.

66. Περὶ δὲ τῶν καρίδων ὅτι καὶ πόλις ἦν Καρίδες περὶ Χίον τὴν νῆσον Ἔφορος ἐν τῇ πρώτῃ ἱστορεῖ, κτίσαι φάσκων αὐτὴν τοὺς διασωθέντας ἐκ τοῦ ἐπὶ Δευκαλίωνος γενομένου κατακλυσμοῦ μετὰ Μάκαρος, e καὶ μέχρι νῦν τὸν τόπον καλεῖσθαι Καρίδας. ὁ δὲ ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος παραινεῖ τάδε

ἢν δέ ποτ' εἰς Ἴασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίκηαι,
καρῖδ' εὐμεγέθη λήψει, σπανία δὲ πρίασθαι·
ἐν δὲ Μακηδονίᾳ τε καὶ Ἀμβρακίᾳ μάλα πολλαί.

ἐκτεταμένως δ' εἴρηκε καρῖδα Ἀραρὼς μὲν ἐν Καμπυλίωνι

αἵ τε καμπύλαι
καρῖδες ἐξήλλοντο δελφίνων δίκην
f εἰς σχοινόπλεκτον ἄγγος.

καὶ Εὔβουλος ἐν Ὀρθάνῃ

καρῖδα καθῆκα κάτω κἀνέσπασ' αὖθις.

Ἀναξανδρίδης Λυκούργῳ

καὶ συμπαίζει καριδαρίοις
μετὰ περκιδίων καὶ θραττιδίων,
καὶ ψητταρίοις μετὰ κωθαρίων,
καὶ σκινδαρίοις μετὰ κωβιδίων.

ὁ δ' αὐτὸς κἀν Πανδάρῳ φησίν

106 οὐκ ἐπικεκυφὼς ὀρθὸς ὦ βέλτιστ' ἔσει·
αὕτη δὲ καριδοῖ τὸ σῶμα καμπύλῃ
ἄγκυρά τ' ἐστὶν ἄντικρυς τοῦ σώματος.

ἐν δὲ Κερκίῳ

ἐρυθρότερον καρῖδος ὀπτῆς σ' ἀποφανῶ.

Εὔβουλος Τιτθαῖς 'καρῖδάς τε τῶν κυφῶν.' καὶ Ὠφελίων Καλλαίσχρῳ

κυρταὶ δ' ὁμοῦ καρῖδες ἐν ξηρῷ πέδῳ.

καὶ ἐν Ἰαλέμῳ

ὠρχοῦντο δ' ὡς καρῖδες ἀνθράκων ἔπι
b πηδῶσι κυρταί.

συνεσταλμένως δ' εἴρηκεν Εὔπολις ἐν Αἰξὶν οὕτως

πλὴν
ἅπαξ ποτ' ἐν Φαίακος ἔφαγον καρίδας·

καὶ ἐν Δήμοις

ἔχων τὸ πρόσωπον καρίδος μασθλητίνης.

67. Ὠνομάσθησαν δὲ καρῖδες ἀπὸ τοῦ κάρα· τὸ πλεῖστον γὰρ μέρος τοῦ σώματος ἡ κεφαλὴ ἀπηνέγκατο. καρίδες δὲ βραχέως οἱ Ἀττικοὶ ἀναλόγως· παρὰ γὰρ τὸ κάρη γέγονε, διὰ τὸ μείζονι κεχρῆσθαι κεφαλῇ. ὡς οὖν παρὰ τὸ γραφή γραφίς καὶ βολή βολίς, οὕτω

καὶ παρὰ τὸ κάρη καρίς. ταθείσης δὲ τῆς παρατελευταίας ἐτάθη καὶ τὸ τέλος, καὶ ὁμοίως λέγεται τῷ ψηφίς καὶ κρηπίς καὶ τευθίς.

περὶ δὲ τῶν ὀστρακοδέρμων τούτων Δίφιλος μὲν ὁ Σίφνιος οὕτω γράφει 'τῶν δ' ὀστρακοδέρμων καρὶς ἀστακὸς κάραβος καρκίνος λέων τοῦ αὐτοῦ γένους ὄντα διαφέρουσι. μείζων δ' ἐστὶν ὁ λέων τοῦ ἀστακοῦ. οἱ δὲ κάραβοι καὶ γραψαῖοι λέγονται· τῶν καρ- d
κίνων δ' εἰσὶ σαρκωδέστεροι. ὁ δὲ καρκίνος βαρὺς καὶ δύσπεπτος.' Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν 'κάραβοι (φησὶ) καὶ καρκίνοι καὶ καρῖδες καὶ τὰ ὅμοια δύσπεπτα μὲν πάντα, τῶν δ' ἄλλων ἰχθύων εὐπεπτότερα πολλῷ. πρέπει δ' αὐτοῖς ὀπτᾶσθαι μᾶλλον ἢ ἕψεσθαι.' κουρίδας δὲ τὰς καρῖδας εἴρηκε Σώφρων ἐν γυναικείοις οὕτως 'ἴδε καλᾶν κουρίδων, ἴδε καμμάρων, ἴδε φίλα· θᾶσαι μὰν ὡς ἐρυθραί τ' ἐντὶ καὶ λειοτριχιῶσαι.' Ἐπίχαρμος δ' ἐν Γᾷ e
καὶ Θαλάσσᾳ 'κουρίδες τε φοινίκιαι.' ἐν δὲ Λόγῳ καὶ Λογίννᾳ διὰ τοῦ ω εἴρηκεν 'ἀφύας τε κωρίδας τε καμπύλας.' Σιμωνίδης δέ

θύννοισι τευθίς, κωβιοῖσι κωρίδες.

68. Ἑξῆς εἰσεκομίσθη ταγηνιστὰ ἥπατα περιειλημένα τῷ καλουμένῳ ἐπίπλῳ, ὃν Φιλέταιρος ἐν Τηρεῖ ἐπίπλοιον εἴρηκεν. εἰς ἃ ἀποβλέψας ὁ Κύνουλκος, λέγε ἡμῖν, ἔφη, ὦ σοφὲ Οὐλπιανέ, εἴ που κεῖται οὕτως τὸ ἧπαρ ἐντετυλιγμένον. καὶ ὅς, ἐὰν πρότερον f
δείξῃς σὺ παρὰ τίνι ὁ ἐπίπλους εἴρηται ἐπὶ τοῦ λίπους καὶ τοῦ ὑμένος. ἀντικορυσσομένων οὖν τούτων ὁ Μυρτίλος ἔφη, ὁ μὲν ἐπίπλους παρ' Ἐπιχάρμῳ ἐν Βάκχαις 'καὶ τὸν ἄρτον ἐπικαλύψας ἐπιπλόῳ.' καὶ ἐν Θεαροῖς 'ὀσφύος τε πέρι κἀπιπλόου.' καὶ ὁ Χῖος 107
δὲ Ἴων ἐν ταῖς Ἐπιδημίαις ἔφη 'τῷ ἐπιπλόῳ ἐπικα-

λύψας.' ἀπέχεις, φίλη κεφαλὴ Οὐλπιανέ, τὸν ἐπίπλουν, ἵν' ἤδη ποτὲ αὐτῷ ἐντυλιχθεὶς κατακαυθῇς καὶ πάντας ἡμᾶς ζητήσεων ἀπαλλάξῃς. τό τε μαρτύριον τοῦ οὕτω διεσκευασμένου ἥπατος δίκαιος εἶ σὺ ἀπομνημονεῦσαι, προειρημένου σοι πάλαι, ὅτε περὶ τῶν ὠτίων καὶ ποδῶν ἐζητοῦμεν, Ἄλεξις ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ εἴρηκε. πᾶσα δ' ἡ ἐκλογὴ χρησίμη οὖσα εἰς πολλά· ἐπεὶ τὰ νῦν διὰ μνήμης οὐ κρατεῖς,
b αὐτὸς ἐγὼ διεξελεύσομαι. φησὶ δ' οὕτως ὁ κωμικός

πρῶτον μὲν [οὖν] ὄστρεια παρὰ Νηρεῖ τινα
ἰδὼν γέροντα φυκί' ἠμφιεσμένα
ἔλαβον ἐχίνους τ'· ἔστι γὰρ προοίμιον
δείπνου χαριέντως ταῦτα πεπρυτανευμένου.
τούτων δ' ἀπολυθείς, κειμένων ἰχθυδίων
μικρῶν τρεμόντων τῷ δέει τί πείσεται,
θαρρεῖν κελεύσας ἕνεκ' ἐμοῦ ταῦτ', οὐδὲ ἓν
φήσας ἀδικήσειν, ἐπριάμην γλαῦκον μέγαν.
c ἔπειτα νάρκην ἔλαβον, ἐνθυμούμενος
ὅτι δεῖ γυναικὸς ἐπιφερούσης δακτύλους
ἁπαλοὺς ὑπ' ἀκάνθης μηδὲ ἓν τούτων παθεῖν.
ἐπὶ τὸ τάγηνον φυκίδας, ψήττας τινάς,
καρῖδα, φύκην, κωβιόν, πέρκην, σπάρον,
ἐποίησά τ' αὐτὸ ποικιλώτερον ταῶ.
κρεάδι' ἄττα, ποδάρια, ῥύγχη τινά,
ὠτάρι' ὑει', ἡπάτιον ἐγκεκαλυμμένον·
αἰσχύνεται γὰρ πελιτνὸν ὂν τῷ χρώματι.
τούτοις μάγειρος οὐ πρόσεισ', οὐκ ὄψεται·
οἰμώξεται γὰρ νὴ Δί'. ἀλλ' ἐγὼ σοφῶς
ταῦτ' οἰκονομήσω καὶ γλαφυρῶς καὶ ποικίλως
οὕτω, ποιῶ γὰρ τοὖψον αὐτός, ὥστε τοὺς
δειπνοῦντας εἰς τὰ λοπάδι' ἐμβάλλειν ποιῶ
ἐνίοτε τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

τὰς σκευασίας πάντων δὲ καὶ τὰς διαθέσεις
τούτων ἕτοιμός εἰμι δεικνύειν λέγειν
προῖκα προδιδάσκειν, ἂν θέλῃ τις μανθάνειν. e

70. *Ὅτι δ' ἔθος τῷ ἐπίπλῳ περικαλύπτεσθαι τὰ ἡπάτια Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς ἐν ὑπομνήμασί φησι, Μετάνειραν τὴν ἑταίραν ὡς ἐν τοῖς κεκαλυμμένοις ἡπατίοις αὐτὴ πνευμόνιον ἔλαβε, καὶ ὡς περιελοῦσα τὸ στέαρ εἶδεν, ἀνέκραγεν*

ἀπόλωλα, πέπλων μ' ὤλεσαν περιπτυχαί.

μήποτε δὲ καὶ Κρώβυλος ὁ κωμῳδιοποιὸς αἰσχυνόμενον εἶπε τὸ τοιοῦτον ἧπαρ, ὥσπερ καὶ Ἄλεξις ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ λέγων οὕτως

καὶ πλεκτάνην στιφρὰν σφόδρ', ἐν τούτοις τέ που f
αἰσχυνόμενον ἧπαρ καπρίσκου σκατοφάγου.

ἡπάτιον δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς καὶ Ἀλκαῖος ἐν Παλαίστρᾳ Εὔβουλός τ' ἐν Δευκαλίωνι. δασυντέον δὲ λέγοντας τὸ ἧπαρ. καὶ γὰρ ἡ συναλοιφή ἐστι παρ' Ἀρχιλόχῳ διὰ δασέος. φησὶ γάρ

χολὴν γὰρ οὐκ ἔχεις ἐφ' ἥπατι.

ἔστι δὲ καὶ ἰχθύς τις ἥπατος καλούμενος, ὅν φησιν ὁ 108
αὐτὸς Εὔβουλος ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ οὐκ ἔχειν χολὴν

οὐκ ᾤου σύ με
χολὴν ἔχειν, ὡς δ' ἡπάτῳ μοι διελέγου.
ἐγὼ δέ γ' εἰμὶ τῶν μελαμπύγων ἔτι.

Ἡγήσανδρος δ' ἐν ὑπομνήμασιν ἐν ταῖς κεφαλαῖς φησὶ τὸν ἥπατον δύο λίθους ἔχειν τῇ μὲν αὐγῇ καὶ τῷ χρώματι παραπλησίους τοῖς ὀστρείοις, τῷ δὲ σχήματι ῥομβοειδεῖς.

71. *Ταγηνιστῶν δ' ἰχθύων μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Δημητρίῳ, καθάπερ κἀν τῷ προκειμένῳ δράματι. Εὔβουλος Ὀρθάνῃ* b

πᾶσα δ' εὔμορφος γυνὴ

ἐρῶσα φοιτᾷ τηγάνων τε σύντροφα
τριβαλλοποπανόθρεπτα μειρακύλλια·
ὁμοῦ δὲ τευθὶς καὶ φαληρικὴ κόρη
σπλάγχνοισιν ἀρνείοισι συμμεμιγμένη
πηδᾷ χορεύει, πῶλος ὣς ἀπὸ ζυγοῦ.
ῥιπὶς δ' ἐγείρει φύλακας Ἡφαίστου κύνας,
θερμὴν παροξύνουσα τηγάνου πνοήν·
ὀσμὴ δὲ πρὸς μυκτῆρας ἠρεθισμένη
c ᾄσσει· μεμαγμένη δὲ Δήμητρος κόρη
κοίλην φάραγγα δακτύλου πιάσματι
σύρει τριήρους ἐμβολὰς μιμουμένη,
δείπνου πρόδρομον ἄριστον.

ἤσθιον δὲ καὶ ταγηνιστὰς σηπίας. Νικόστρατος ἢ Φιλέταιρος ἐν Ἀντύλλῳ φησίν

οὔποτ' αὖθις ἂν . . .
σηπίαν ἀπὸ τηγάνου
τολμήσαιμι φαγεῖν μόνος.

Ἡγήμων δ' ἐν Φιλίννῃ καὶ γόνον ἐκ ταγήνου ἐσθίοντας ποιεῖ ἐν τούτοις

μάλλὰ ταχέως ἰὼν πρίω μοι πουλύπουν
καὶ δὸς καταφαγεῖν, κἀπὸ τηγάνου γόνον.

d 72. Ἐπὶ τούτοις οὐχ ἡσθεὶς ὁ Οὐλπιανὸς ἀνιαθεὶς δὲ ἀποβλέψας ὡς ἡμᾶς καὶ τὰ ἐξ Ὀρθάνου Εὐβούλου ἰαμβεῖα εἰπών

ὡς εὖ νεναυάγηκεν ἐπὶ τοῦ τηγάνου
ὁ θεοῖσιν ἐχθρὸς

Μυρτίλος· ὅτι γὰρ οὐδὲν τούτων πριάμενός ποτε ἔφαγεν εὖ οἶδα τῶν τινὸς οἰκετῶν αὐτοῦ εἰπόντος μοί ποτε τὰ ἐκ Πορνοβοσκοῦ Εὐβούλου ἰαμβεῖα τάδε

τρέφει με Θετταλός τις ἄνθρωπος βαρύς,
πλουτῶν, φιλάργυρος δὲ κάλιτήριος,
e ὀψοφάγος, ὀψωνῶν δὲ μέχρι τριωβόλου.

ἐπεὶ δὲ πεπαιδευμένος ἦν ὁ νεανίσκος, καὶ οὐχὶ παρὰ τῷ Μυρτίλῳ γε ἀλλὰ παρ' ἄλλῳ τινί, ὡς ἐπυνθανόμην αὐτοῦ πῶς εἰς τὸν Μυρτίλον ἐνέπεσεν, ἔφη μοι τὰ ἐκ Νεοττίδος Ἀντιφάνους τάδε

παῖς ὢν μετ' ἀδελφῆς εἰς Ἀθήνας ἐνθάδε
ἀφικόμην ἀχθεὶς ὑπό τινος ἐμπόρου,
Σύρος τὸ γένος ὤν. περιτυχὼν δ' ἡμῖν ὁδὶ
κηρυττομένοις ὀβολοστάτης ὢν ἐπρίατο,
ἄνθρωπος ἀνυπέρβλητος εἰς πονηρίαν,
τοιοῦτος οἷος μηδὲν εἰς τὴν οἰκίαν f
μηδ' ὧν ὁ Πυθαγόρας ἐκεῖνος ἤσθιεν
ὁ τρὶς μακαρίτης εἰσφέρειν ἔξω θύμου.

73. Ἔτι τοῦ Οὐλπιανοῦ τοιαῦτά τινα παίζοντος ὁ Κύνουλκος ἀνέκραγεν, ἄρτου δεῖ, καὶ οὐ τοῦ Μεσσαπίων βασιλέως λέγω τῶν ἐν Ἰαπυγίᾳ, περὶ οὗ καὶ σύγγραμμα ἔστι Πολέμωνι. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Θουκυδίδης ἐν ἑβδόμῃ καὶ Δημήτριος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Σικελίᾳ διὰ τούτων

κἀκεῖθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀνέμῳ νότῳ 109
διεβάλομεν τὸ πέλαγος εἰς Μεσσαπίους·
Ἄρτος δ' ἀναλαβὼν ἐξένισεν ἡμᾶς καλῶς.
ξένος χαρίεις γὰρ ἦν ἐκεῖνος καὶ μέγας
καὶ λαμπρός.

οὐ τούτου οὖν τοῦ Ἄρτου ὁ νῦν καιρὸς ἦν, ἀλλὰ των εὑρημένων ὑπὸ τῆς σιτοῦς καλουμένης Δήμητρος καὶ ἱμαλίδος· οὕτως γὰρ ἡ θεὸς παρὰ Συρακοσίοις τιμᾶται, ὡς ὁ αὐτὸς Πολέμων ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ τοῦ Μορύχου. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον ἐν Σκώλῳ φησὶ τῷ βοιωτιακῷ Μεγαλάρτου καὶ Μεγαλομάζου b ἀγάλματα ἱδρῦσθαι. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἄρτοι εἰσεκομίζοντο καὶ πλῆθος ἐπ' αὐτοῖς παντοδαπῶν βρωμάτων, ἀποβλέψας εἰς αὐτὰ ἔφη

τοῖς ἄρτοις ὅσας
ἱστᾶσι παγίδας οἱ ταλαίπωροι βροτοί,

φησὶν Ἄλεξις ἐν τῇ εἰς τὸ φρέαρ. ἡμεῖς οὖν εἴπωμέν τι καὶ περὶ ἄρτων.

74. Προφθάσας δ' αὐτὸν ὁ Ποντιανὸς ἔφη, Τρύφων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς φυτικοῖς ἐπιγραφομένοις ἄρτων ἐκτίθεται γένη, εἴ τι κἀγὼ μέμνημαι, ζυμίτην
c ἄζυμον σεμιδαλίτην χονδρίτην συγκομιστὸν (τοῦτον δ' εἶναί φησι καὶ διαχωρητικώτερον τοῦ καθαροῦ) τὸν ἐξ ὀλυρῶν τὸν ἐκ τιφῶν τὸν ἐκ μελινῶν. γίνεται δέ, φησίν, ὁ χονδρίτης ἐκ τῶν ζειῶν· ἐκ γὰρ κριθῆς χόνδρον μὴ γίνεσθαι. παρὰ δὲ τὰς ὀπτήσεις ὀνομάζεσθαι ἰπνίτην, οὗ μνημονεύειν Τιμοκλέα ἐν Ψευδοληρσταῖς οὕτως

καταμαθὼν δὲ κειμένην
θερμὴν σκάφην θερμῶν ἰπνιτῶν ἤσθιον.

ἐσχαρίτην. τούτου μνημονεύει Ἀντίδοτος ἐν Πρωτοχόρῳ

λαβόντα θερμοὺς ἐσχαρίτας, πῶς γὰρ οὔ;
d τούτους ἀνειλίττοντα βάπτειν εἰς γλυκύν.

καὶ Κρώβυλος ἐν Ἀπαγχομένῳ

καὶ σκάφην λαβών τινα
τῶν ἐσχαριτῶν τῶν καθαρῶν.

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ συγκρίνων τὰ Ἀθήνησι γινόμενα τῶν ἐδωδίμων πρὸς τὰ ἐν Ῥόδῳ φησίν 'ἔτι δὲ σεμνυνομένων παρ' ἐκείνοις τῶν ἀγοραίων ἄρτων, ἀρχομένου μὲν τοῦ δείπνου καὶ μεσοῦντος οὐδὲν λειπομένους ἐπιφέρουσιν, ἀπειρηκό-
e των δὲ καὶ πεπληρωμένων ἡδίστην ἐπεισάγουσι διατριβὴν τὸν διάχρηστον ἐσχαρίτην καλούμενον, ὃς οὕτω κέκραται τοῖς μειλίγμασι καὶ τῇ μαλακότητι, καὶ τοιαύτην ἐνθρυπτόμενος ἔχει πρὸς τὸν γλυκὺν συναυ-

λίαν ὥστε ὁμοῦ προσβιαζόμενος θαυμαστόν τι συντελεῖ· καθάπερ γὰρ ἀνανήφειν πολλάκις γίνεται τὸν μεθύοντα, τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἀναπεινῆν γίνεται τὸν ἐσθίοντα.' ἀταβυρίτην. Σώπατρος ἐν Κνιδίᾳ

ἀταβυρίτης δ' ἄρτος ἦν πλησίγναθος.

ἀχαΐνας. τούτου τοῦ ἄρτου μνημονεύει Σῆμος ἐν ὀγδόῳ Δηλιάδος λέγων ταῖς θεσμοφόροις·γίνεσθαι. f
εἰσὶ δὲ ἄρτοι μεγάλοι, καὶ ἑορτὴ καλεῖται μεγαλάρτια, ἐπιλεγόντων τῶν φερόντων

ἀχαΐνην στέατος ἔμπλεων τράγον.

κριβανίτην. τούτου μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Γήρᾳ· ποιεῖ δὲ λέγουσαν ἀρτόπωλιν διηρπασμένων αὐτῆς τῶν ἄρτων ὑπὸ τῶν τὸ γῆρας ἀποβαλόντων

τουτὶ τί ἦν τὸ πρᾶγμα; Β. θερμούς, ὦ τέκνον.
Α. ἀλλ' ἢ παραφρονεῖς; Β. κριβανίτας, ὦ τέκνον.

ἐγκρυφίαν. τούτου μνημονεύει Νικόστρατος ἐν Ἱερο- 110
φάντῃ καὶ ὁ ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος, οὗ κατὰ καιρὸν τὸ μαρτύριον παραθήσομαι. δίπυρον. Εὔβουλος ἐν Γανυμήδει ‘διπύρους τε θερμούς.' οἱ δίπυροι δ' εἰσίν τινες ἄρτοι τρυφῶντες. Ἀλκαῖος Γανυμήδει. λάγανον. τοῦτο ἐλαφρόν τ' ἐστὶ καὶ ἄτροφον, καὶ μᾶλλον αὐτοῦ ἔτι ἡ ἐπανθρακὶς καλουμένη. μνημονεύει δὲ τοῦ μὲν Ἀριστοφάνης ἐν Ἐκκλησιαζούσαις φάσκων ‘λάγανα πέττεται,' τῆς δ' ἐπανθρακίδος Διοκλῆς ὁ Καρύστιος ἐν πρώτῃ Ὑγιεινῶν οὑτωσὶ λέγων ‘ἡ δ' b
ἐπανθρακίς ἐστι τῶν λαγάνων ἁπαλωτέρα. ἔοικε δὲ καὶ οὗτος ἐπ' ἀνθράκων γίνεσθαι, ὥσπερ καὶ ὁ παρ' Ἀττικοῖς ἐγκρυφίας· ὃν καὶ Ἀλεξανδρεῖς τῷ Κρόνῳ ἀφιεροῦντες προτιθέασιν ἐσθίειν τῷ βουλομένῳ ἐν τῷ τοῦ Κρόνου ἱερῷ.'

75. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ κἀν Μούσαις (τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμα διασκευή ἐστι τοῦ προκειμένου) ἄρτων ἐκτίθεται γένη 'κριβανίτην ὅμωρον σταιτίτην ἐγκρίδα ἀλειφατίτην ἡμιάρτιον.' ὧν καὶ Σώφρων ἐν c γυναικείοις μίμοις μνημονεύει λέγων οὕτως 'δεῖπνον ταῖς θείαις κριβανίτας καὶ ὁμώρους καὶ ἡμιάρτιον Ἑκάτᾳ.' οἶδα δ', ἄνδρες φίλοι, ὅτι Ἀττικοὶ μὲν διὰ τοῦ ρ στοιχείου λέγουσι καὶ κρίβανον καὶ κριβανίτην, Ἡρόδοτος δ' ἐν δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν ἔφη 'κλιβάνῳ διαφανέι·' καὶ ὁ Σώφρων δ' ἔφη 'τίς σταιτίτας ἢ κλιβανίτας ἢ ἡμιάρτια πέσσει;' ὁ δ' αὐτὸς μνημονεύει καὶ πλακίτα τινὸς ἄρτου ἐν γυναικείοις 'εἰς νύκτα μ' ἑστιάσειν ἄρτῳ πλακίτᾳ.' καὶ τυρῶντος δ' ἄρτου μνημονεύει ὁ Σώφρων ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Πενθερᾷ οὕ-
d τως 'συμβουλεύω τ' ἐμφαγεῖν· ἄρτον γάρ τις τυρῶντα τοῖς παιδίοις ἴαλε.' Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς γλώσσαις τὸν ἄζυμον ἄρτον καλεῖ δάρατον. Πλάτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Νυκτὶ μακρᾷ τοὺς μεγάλους ἄρτους καὶ ῥυπαροὺς κιλικίους ὀνομάζει διὰ τούτων

κᾆθ' ἧκεν ἄρτους πριάμενος.
Β. μὴ τῶν καθαρύλλων, ἀλλὰ μεγάλους κιλικίους;

ἐν δὲ τῷ Μενέλεῳ ἐπιγραφομένῳ ἀγελαίους τινὰς
e ἄρτους καλεῖ. αὐτοπύρου δ' ἄρτου μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Κυπρίῳ

τὸν δ' αὐτόπυρον ἄρτον ἀρτίως φαγών.

Φρύνιχος δ' ἐν Ποαστρίαις αὐτοπυρίτας αὐτοὺς καλῶν φησιν

αὐτοπυρίταισί τ' ἄρτοις καὶ λιπῶσι στεμφύλοις.

ὀρίνδου δ' ἄρτου μέμνηται Σοφοκλῆς ἐν Τριπτολέμῳ, ἤτοι τοῦ ἐξ ὀρύζης γινομένου ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν Αἰθιοπίᾳ

γινομένου σπέρματος, ὅ ἐστιν ὅμοιον σησάμῳ. κολλά- f
βους δ' ἄρτους ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς

λαμβάνετε κόλλαβον ἕκαστος.

καὶ πάλιν

ἢ δέλφακος ὀπωρινῆς
ἠτριαίαν φέρετε δεῦρο μετὰ κολλάβων
χλιερῶν.

γίνονται δ' οἱ ἄρτοι οὗτοι ἐκ νέου πυροῦ, ὡς Φιλύλλιος ἐν Αὔγῃ παρίστησιν

αὐτὸς φέρων πάρειμι πυρῶν ἐκγόνους τριμήνων,
γαλακτοχρῶτας κολλάβους θερμούς.

μακωνίδων δ' ἄρτων μνημονεύει Ἀλκμὰν ἐν τῷ πέμπτῳ οὕτως

κλῖναι μὲν ἑπτὰ καὶ τόσαι τράπεσδαι 111
μακωνίδων ἄρτων ἐπιστέφοισαι
λίνῳ τε σασάμῳ τε κὴν πελίχναις
παίδεσσι χρυσοκόλλα.

(ἐστὶ βρωμάτιον διὰ μέλιτος καὶ λίνου.) τῆς δὲ κολλύρας καλουμένου ἄρτου Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ

κολλύραν μεγάλην καὶ κόνδυλον ὄψον ἐπ' αὐτῇ.

καὶ ἐν Ὁλκάσι

καὶ κολλύραν τοῖσι περῶσιν διὰ τοῦ Μαραθῶνι
τροπαίου.

76. Ὁ δὲ ὀβελίας ἄρτος κέκληται ἤτοι ὅτι ὀβολοῦ b
πιπράσκεται, ὡς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἢ ὅτι ἐν ὀβελίσκοις ὠπτᾶτο. Ἀριστοφάνης Γεωργοῖς

εἶτ' ἄρτον ὀπτῶν τυγχάνει τις ὀβελίαν.

Φερεκράτης Ἐπιλήσμονι

ὤλεν ὀβελίαν σποδεῖν, ἄρτου δὲ μὴ προτιμᾶν.

ἐκαλοῦντο δὲ καὶ ὀβελιαφόροι οἱ ἐν ταῖς πομπαῖς παραφέροντες αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων. Σωκράτης ἐν ἕκτῳ Ἐπικλήσεων τὸν ὀβελίαν φησὶν ἄρτον Διόνυσον εὑ-

ρεῖν ἐν ταῖς στρατείαις. ἐτνίτας ἄρτος, ὁ προσαγορευόμενος λεκιθίτας, ὥς φησιν Εὐκράτης. πανός, c ἄρτος, Μεσσάπιοι. καὶ τὴν πλησμονὴν πανίαν, καὶ πάνια τὰ πλήσμια, Βλαῖσος ἐν Μεσοτρίβᾳ καὶ Δεινόλοχος ἐν Τηλέφῳ Ῥίνθων τε ἐν Ἀμφιτρύωνι. καὶ Ῥωμαῖοι δὲ πᾶνα τὸν ἄρτον καλοῦσι. ναστὸς ἄρτος ζυμίτης καλεῖται μέγας, ὥς φησι Πολέμαρχος καὶ Ἀρτεμίδωρος· Ἡρακλέων δὲ πλακοῦντος εἶδος. Νικόστρατος δ' ἐν Κλίνῃ

ναστὸς τὸ μέγεθος τηλικοῦτος, δέσποτα,
λευκός· τὸ δὲ πάχος ὑπερέκυπτε τοῦ κανοῦ.
d ὀσμὴ δέ, τοὐπίβλημ' ἐπεὶ περιῃρέθη,
ἄνω' βάδιζε καὶ μέλιτι μεμιγμένη
ἀτμίς τις εἰς τὰς ῥῖνας· ἔτι γὰρ θερμὸς ἦν.

κνηστὸς ἄρτος ποιὸς παρὰ Ἴωσιν, Ἀρτεμίδωρος ὁ Ἐφέσιός φησιν ἐν Ἰωνικοῖς ὑπομνήμασι. θρόνος ἄρτου ὄνομα, Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ Ἑλληνικῶν γράφων οὕτως ' ὁ δὲ Κόδρος τόμον ἄρτου τὸν καλούμενον θρόνον λαμβάνει καὶ κρέας καὶ τῷ πρεσβυτάτῳ νέμουσι.' βάκχυλος δ' ἐστὶν ἄρτος σποδίτης παρ' Ἠλείοις καλούμενος, ὡς Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γλωσ- e σῶν ἱστορεῖ. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δίφιλος ἐν Διαμαρτανούσῃ οὕτως

ἄρτους σποδίτας κρησερίτας περιφέρειν.

ἄρτου δ' εἶδός ἐστι καὶ ὁ ἀποπυρίας καλούμενος, ἐπ' ἀνθράκων δ' ὀπτᾶται. καλεῖται δ' οὗτος ὑπό τινων ζυμίτης. Κρατῖνος Μαλθακοῖς ' πρῶτον ἀποπυρίαν ἔχω ζυμίταν μὰ Δί' οὐ πλέον γναφάλλων.'

77. Ἀρχέστρατος δ' ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ περὶ ἀλφίτων καὶ ἄρτων οὕτως ἐκτίθεται

f πρῶτα μὲν οὖν δώρων μεμνήσομαι ἠυκόμοιο

Δήμητρος, φίλε Μόσχε· σὺ δ' ἐν φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
ἔστι γὰρ οὖν τὰ κράτιστα λαβεῖν βέλτιστά τε πάντων,
εὐκάρπου κριθῆς καθαρῶς ἠσκημένα πάντα,
ἐν Λέσβῳ κλεινῆς τ' Ἐρέσου περικύμονι μαστῷ,
λευκότερ' αἰθερίας χιόνος. θεοὶ εἴπερ ἔδουσιν
ἄλφιτ', ἐκεῖθεν ἰὼν Ἑρμῆς αὐτοῖς ἀγοράζει. 112
ἔστι δὲ κἀν Θήβαις ταῖς ἑπταπύλοις ἐπιεικῆ
κἀν Θάσῳ ἔν τ' ἄλλαις πόλεσίν τισιν, ἀλλὰ γίγαρτα
φαίνονται πρὸς ἐκεῖνα. σαφεῖ τάδ' ἐπίστασο δόξῃ.
στρογγυλοδίνητος δὲ τετριμμένος εὖ κατὰ χεῖρα
κόλλιξ θεσσαλικός σοι ὑπαρχέτω, ὃν καλέουσι
κεῖνοι κριμνατίαν, οἱ δ' ἄλλοι χόνδρινον ἄρτον. b
εἶτα τὸν ἐν Τεγέᾳ σεμιδάλεος υἱὸν ἐπαινῶ,
ἐγκρυφίαν. τὸν δ' εἰς ἀγορὰν ποιεύμενον ἄρτον
αἱ κλειναὶ παρέχουσι βροτοῖς κάλλιστον Ἀθῆναι.
ἐν δὲ φερεσταφύλοις Ἐρυθραῖς ἐκ κλιβάνου ἐλθὼν
λευκὸς ἁβραῖς θάλλων ὥραις τέρψει παρὰ δεῖπνον.

ταῦτ' εἰπὼν ὁ τένθης Ἀρχέστρατος καὶ τὸν τῶν ἄρτων ποιητὴν ἔχειν συμβουλεύει Φοίνικα ἢ Λυδόν· ἠγνόει c
γὰρ τοὺς ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας ἀρτοποιοὺς ἀρίστους ὄντας. λέγει δ' οὕτως

ἔστω δή σοι ἀνὴρ Φοίνιξ ἢ Λυδὸς ἐν οἴκῳ,
ὅστις ἐπιστήμων ἔσται σίτοιο κατ' ἦμαρ
παντοίας ἰδέας τεύχειν, ὡς ἂν σὺ κελεύῃς.

78. τῶν δ' ἀττικῶν ἄρτων ὡς διαφόρων μνημονεύει καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ὀμφάλῃ οὕτως

πῶς γὰρ ἄν τις εὐγενὴς γεγὼς

δύναιτ' ἂν ἐξελθεῖν ποτ' ἐκ τῆσδε στέγης,
d ὁρῶν μὲν ἄρτους λευκοσωμάτους ἰπνὸν
καταμπέχοντας ἐν πυκναῖς διεξόδοις,
ὁρῶν δὲ μορφὴν κριβάνοις ἠλλαγμένους,
μίμημα χειρὸς ἀττικῆς, οὓς δημόταις
Θεαρίων ἔδειξεν.

οὗτός ἐστι Θεαρίων ὁ ἀρτοποιὸς οὗ μνημονεύει Πλάτων ἐν Γοργίᾳ συγκαταλέγων αὐτῷ καὶ Μίθαικον, οὕτως γράφων ʽοἵτινες ἀγαθοὶ γεγόνασιν ἢ εἰσὶ σωμάτων θεραπευταί, ἔλεγές μοι πάνυ σπουδάζων· Θεαρίων ὁ ἀρτοκόπος καὶ Μίθαικος ὁ τὴν ὀψοποιίαν συγ-
e γεγραφὼς τὴν σικελικὴν καὶ Σάραμβος ὁ κάπηλος, ὅτι οὗτοι θαυμάσιοι γεγόνασι σωμάτων θεραπευταί, ὁ μὲν ἄρτους θαυμαστοὺς παρασκευάζων, ὁ δὲ ὄψον, ὁ δὲ οἶνον.' καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ καὶ Αἰολοσίκωνι διὰ τούτων

ἥκω Θεαρίωνος ἀρτοπώλιον
λιπών, ἵν' ἐστὶ κριβάνων ἑδώλια.

κυπρίων δ' ἄρτων μνημονεύει Εὔβουλος ὡς διαφόρων ἐν Ὀρθάνῃ διὰ τούτων

f δεινὸν μὲν ἰδόντα παριππεῦσαι
κυπρίους ἄρτους·
μαγνῆτις γὰρ λίθος ὣς ἕλκει
τοὺς πεινῶντας.

τῶν δὲ κολλικίων ἄρτων, οἱ αὐτοὶ δ' εἰσὶ τοῖς κολλάβοις, Ἔφιππος ἐν Ἀρτέμιδι μνημονεύει οὕτως

παρ' Ἀλεξάνδρου δ' ἐκ Θετταλίας
κόλλικα φαγὼν κρίβανος ἄρτων.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἀχαρνεῦσιν

ὦ χαῖρε κολλικοφάγε Βοιωτίδιον.

113 79. Τούτων οὕτως λεχθέντων ἔφη τις τῶν παρόντων γραμματικῶν Ἀρριανὸς ὄνομα, ταῦτα σιτία κρο-

νικά ἐστιν, ὦ ἑταῖροι. ἡμεῖς γὰρ οὔτ' ἀλφίτοισι χαίρομεν, πλήρης γὰρ ἄρτων ἡ πόλις, οὔτε τῷ τῶν ἄρτων τούτων καταλόγῳ. ἐπεὶ δὲ παγκάλῳ Χρυσίππου τοῦ Τυανέως συγγράμματι ἐνέτυχον ἐπιγραφομένῳ Ἀρτοποιικῷ καὶ πεῖραν ἔσχον τῶν αὐτόθι ὀνομασθέντων παρὰ πολλοῖς τῶν φίλων, ἔρχομαι καὶ αὐτὸς λέξων τι περὶ ἄρτων. ὁ ἀρτοπτίκιος ἄρτος καλούμενος κλιβανικίου καὶ φουρνακίου διαφέρει. ἐὰν δ' ἐκ σκληρᾶς b ζύμης ἐργάζῃ αὐτόν, ἔσται καὶ λαμπρὸς καὶ εὔβρωτος πρὸς ξηροφαγίαν· εἰ δ' ἐξ ἀνειμένης, ἔσται μὲν ἐλαφρός, οὐ λαμπρὸς δέ. κλιβανίκιος δὲ καὶ φουρνάκιος χαίρουσιν ἁπαλωτέρᾳ τῇ ζύμῃ. παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησι καλεῖταί τις ἄρτος ἁπαλός, ἀρτυόμενος γάλακτι ὀλίγῳ καὶ ἐλαίῳ καὶ ἁλσὶν ἀρκετοῖς. δεῖ δὲ τὴν ματερίαν ἀνειμένην εἶναι. οὗτος δὲ ὁ ἄρτος λέγεται καππαδόκιος, ἐπειδὴ ἐν Καππαδοκίᾳ κατὰ τὸ πλεῖστον ἁπαλὸς ἄρτος γίνεται. τὸν δὲ τοιοῦτον ἄρτον οἱ c Σύροι λαχμὰν προσαγορεύουσι, καὶ ἔστιν οὗτος ἐν Συρίᾳ χρηστότατος γινόμενος, διὰ τὸ θερμότατος τρώγεσθαι, καὶ ἔστιν ἄνθει παραπλήσιος. ὁ δὲ βωλητῖνος καλούμενος ἄρτος πλάττεται μὲν ὡς βωλήτης, καὶ ἀλείφεται ἡ μάκτρα ὑποπασσομένης μήκωνος, ἐφ' ᾗ ἐπιτίθεται ἡ ματερία, καὶ ἐν τῷ ζυμοῦσθαι οὐ κολλᾶται τῇ καρδόπῳ. ἐπειδὰν δ' ἐμβληθῇ εἰς τὸν φοῦρνον, ὑποπάσσεται τῷ κεράμῳ χόνδρος τις, καὶ τότ' ἐπιτίθεται ὁ ἄρτος καὶ ἕλκει χρῶμα κάλλιστον, ὅμοιον τῷ φουμώσῳ τυρῷ. ὁ δὲ στρεπτίκιος ἄρτος συναναλαμβάνεται d γάλακτι ὀλίγῳ καὶ προσβάλλεται πέπερι καὶ ἔλαιον ὀλίγον· εἰ δὲ μή, στέαρ. εἰς δὲ τὸ καλούμενον ἀρτολάγανον ἐμβάλλεται οἰνάριον ὀλίγον καὶ πέπερι γάλα τε καὶ ἔλαιον ὀλίγον ἢ στέαρ. εἰς δὲ τὰ

καπυρίδια καλούμενα τράκτα μίξεις ὥσπερ καὶ εἰς ἄρτον.

80. *Ταῦτ' ἐκθεμένου τἀριστάρχεια δόγματα τοῦ Ῥωμαίων μεγαλοσοφιστοῦ ὁ Κύνουλκος ἔφη, Δάματερ σοφίας. οὐκ ἐτὸς ἄρα ψαμμακοσίους ἔχει μαθητὰς ὁ*
e *θαυμάσιος Βλεψίας καὶ πλοῦτον ἀπηνέγκατο τοσοῦτον ἐκ τῆς καλῆς ταύτης σοφίας ὑπὲρ Γοργίαν καὶ Πρωταγόραν. ὅθεν ὀκνῶ μὰ τὰς θεὰς εἰπεῖν πότερον αὐτὸς οὐ βλέπει, ἢ οἱ ἑαυτοὺς μαθητὰς αὐτῷ παραδιδόντες πάντες ἕνα ἔχουσιν ὀφθαλμόν, ὡς μόλις διὰ τὸ πλῆθος ὁρᾶν. μακαρίους οὖν αὐτούς, μᾶλλον δὲ μακαρίτας εἶναί φημι τοιαύτας δείξεις τῶν διδασκάλων ποιουμένων. πρὸς ὃν ὁ Μάγνος, φιλοτράπεζος ὢν καὶ τὸν γραμματικὸν τοῦτον ὑπερεπαινῶν διὰ τὴν ἐκτένειαν, ἔφη*

f *οὗτοι ἀνιπτόποδες χαμαιευνάδες ἀερίοικοι,*

κατὰ τὸν κωμικὸν Εὔβουλον, ἀνόσιοι λάρυγγες, ἀλλοτρίων κτεάνων παραδειπνίδες, οὐ χὼ προπάτωρ ὑμῶν Διογένης, πλακοῦντά ποτε ἐσθίων ἐν δείπνῳ λάβρως, πρὸς τὸν πυνθανόμενον ἔλεγεν ἄρτον ἐσθίειν καλῶς πεποιημένον; ὑμεῖς δ' ὦ λοπαδάγχαι, κατὰ τὸν αὐτὸν ποιητὴν Εὔβουλον, λευκῶν ὑπογαστριδίων, ἑτέροις οὐ παραχωροῦντες φθέγγεσθαι τὰς
114 *ἡσυχίας οὐκ ἄγετε ἕως ἄν τις ὑμῖν ὡς κυνιδίοις ἄρτων ἢ ὀστέων προσρίψῃ, πόθεν ὑμῖν εἰδέναι ὅτι καὶ κύβοι, οὐχ οὓς ἀεὶ μεταχειρίζεσθε, ἄρτοι εἰσὶ τετράγωνοι, ἡδυσμένοι ἀνήθῳ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ, ὥς φησιν Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ. παρεῖδε δὲ τοῦτον ὁ Βλεψίας, ὥσπερ καὶ τὸν θάργηλον, ὅν τινες καλοῦσι θαλύσιον (Κράτης δ' ἐν δευτέρᾳ Ἀττικῆς διαλέκτου θάργηλον καλεῖσθαι τὸν ἐκ τῆς συγκομιδῆς πρῶτον γινόμενον ἄρτον), καὶ τὸν σησαμίτην. οὐχ ἑόρακε δὲ*

οὐδὲ τὸν ἀνάστατον καλούμενον, ὃς ταῖς ἀρρηφόροις γίνεται. ἔστι δὲ καὶ ὁ πυραμοῦς, ἄρτος διὰ σησάμων b πεττόμενος καὶ τάχα ὁ αὐτὸς τῷ σησαμίτῃ ὤν. μνημονεύει δὲ πάντων τούτων Τρύφων ἐν πρώτῳ φυτικῶν, καθάπερ καὶ τῶν θιαγόνων ὀνομαζομένων· οὗτοι δ' εἰσὶν ἄρτοι θεοῖς πεττόμενοι ἐν Αἰτωλίᾳ. δράμικες δὲ καὶ ἄραξις παρ' Ἀθαμᾶσιν ἄρτοι τινὲς οὕτω καλοῦνται.

81. καὶ οἱ γλωσσογράφοι δὲ ἄρτων ὀνόματα καταλέγουσι. Σέλευκος μὲν δράμιν ὑπὸ Μακεδόνων οὕτως καλούμενον, δάρατον δ' ὑπὸ Θετταλῶν. ἐτνίταν δέ φησιν ἄρτον εἶναι λεκιθίτην, ἐρικίταν δὲ καλεῖσθαι τὸν ἐξ ἐρηριγμένου καὶ ἀσήστου πυροῦ γιγνόμε- c νον καὶ χονδρώδους. Ἀμερίας δὲ καλεῖ ξηροπυρίταν τὸν αὐτόπυρον ἄρτον· ὁμοίως δὲ καὶ Τιμαχίδας. Νίκανδρος δὲ θιαγόνας φησὶν ἄρτους ὑπ' Αἰτωλῶν καλεῖσθαι τοὺς τοῖς θεοῖς γινομένους. Αἰγύπτιοι δὲ τὸν ὑποξίζοντα ἄρτον κυλλάστιν καλοῦσιν. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἀριστοφάνης ἐν Δαναΐσι

καὶ τὸν κυλλάστιν φθέγγου καὶ τὸν Πετόσιριν.

μνημονεύουσιν αὐτοῦ καὶ Ἑκαταῖος καὶ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Φανόδημος ἐν ἑβδόμῃ Ἀτθίδος. ὁ δὲ Θυατειρηνὸς Νίκανδρος τὸν ἐκ τῆς κριθῆς ἄρτον γινόμενον ὑπὸ d τῶν Αἰγυπτίων κυλλάστιν φησὶ καλεῖσθαι. τοὺς δὲ ῥυπαροὺς ἄρτους φαιοὺς ὠνόμασεν Ἄλεξις ἐν Κυπρίῳ οὕτως

ἔπειτα πῶς ἦλθες; Β. μόλις
ὀπτωμένους κατέλαβον. Β. ἐξόλοι'. ἀτὰρ
πόσους φέρεις; Α. ἑκκαίδεκ'. Β. οἶσε δεῦρο δή.
Α. λευκοὺς μὲν ὀκτώ, τῶν δὲ φαιῶν τοὺς ἴσους.

βλῆμα δέ φησι καλεῖσθαι τὸν ἐντεθρυμμένον ἄρτον καὶ θερμὸν Σέλευκος. Φιλήμων δ' ἐν πρώτῳ παντο-

δαπῶν χρηστηρίων πυρνόν φησι καλεῖσθαι τὸν ἐκ
e πυρῶν ἀσήστων γινόμενον ἄρτον καὶ πάντα ἐν ἑαυτῷ ἔχοντα. βλωμιαίους δὲ ἄρτους ὀνομάζεσθαι λέγει τοὺς ἔχοντας ἐντομάς, οὓς Ῥωμαῖοι κοδράτους λέγουσι· βραττίμην τε καλεῖσθαι τὸν πιτυρίτην ἄρτον, ὃν εὔκονον [τεύκονον] ὀνομάζουσιν Ἀμερίας καὶ Τιμαχίδας. Φιλητᾶς δ' ἐν τοῖς Ἀτάκτοις σπολέα καλεῖσθαί τιν' ἄρτον, ὃν ὑπὸ τῶν συγγενῶν μόνον καταναλίσκεσθαι.

82. καὶ μάζας δ' ἔστιν εὑρεῖν ἀναγεγραμμένας παρά τε τῷ Τρύφωνι καὶ παρ' ἄλλοις πλείοσιν. παρ'
f Ἀθηναίοις μὲν φυστὴν τὴν μὴ ἄγαν τετριμμένην, ἔτι δὲ καρδαμάλην καὶ βήρηκα καὶ τολύπας καὶ ἀχίλλειον· καὶ ἴσως αὕτη ἐστὶν ἡ ἐξ ἀχιλλείων κριθῶν γινομένη· θριδακίνας τε καὶ οἰνοῦτταν καὶ μελιτοῦτταν καὶ κρίνον, καλούμενον καὶ σχῆμά τι χορικῆς ὀρχήσεως παρ' Ἀπολλοφάνει ἐν Δαλίδι. αἱ δὲ παρ' Ἀλκμᾶνι θριδακίσκαι λεγόμεναι αἱ αὐταί εἰσι ταῖς ἀττικαῖς θριδακίναις. λέγει δ' οὕτως ὁ Ἀλκμάν

θριδακίσκας τε καὶ κριβανωτώς.

115 Σωσίβιος δ' ἐν τρίτῳ περὶ Ἀλκμᾶνος κρίβανά φησι λέγεσθαι πλακοῦντάς τινας τῷ σχήματι μαστοειδεῖς. ὑγίεια δὲ καλεῖται ἡ διδομένη ἐν ταῖς θυσίαις μᾶζα, ἵνα ἀπογεύσωνται. καὶ Ἡσίοδος δὲ μᾶζάν τιν' ἀμολγαίαν καλεῖ

μᾶζά τ' ἀμολγαίη γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων,

τὴν ποιμενικὴν λέγων ἀκμαίαν· ἀμολγὸς γὰρ τὸ ἀκμαιότατον. παραιτητέον δὲ καταλέγειν, οὐδὲ γὰρ οὕτως εὐτυχῶς μνήμης ἔχω, ἃ ἐξέθετο πόπανα καὶ πέμματα Ἀριστομένης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τρίτῳ τῶν πρὸς
b τὰς ἱερουργίας. ἔγνωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸν ἄνδρα τοῦτον νεώτεροι πρεσβύτερον. ὑποκριτὴς δ' ἦν ἀρχαίας

κωμῳδίας, ἀπελεύθερος τοῦ μουσικωτάτου βασιλέως Ἁδριανοῦ, καλούμενος ὑπ' αὐτοῦ Ἀττικοπέρδιξ. καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, ὁ δ' ἀπελεύθερος παρὰ τίνι κεῖται; εἰπόντος δέ τινος καὶ δρᾶμα ἐπιγράφεσθαι Φρυνίχου Ἀπελευθέρους, Μένανδρον δ' ἐν Ῥαπιζομένῃ καὶ ἀπελευθέραν εἰρηκέναι, καὶ ἐπισυνάπτοντος πάλιν ἔφη, τίνι δὲ διαφέρει ἐξελευθέρου; ταῦτα μὲν οὖν ἔδοξε κατὰ τὸ παρὸν ἀναβαλέσθαι.

83. καὶ ὁ Γαληνὸς μελλόντων ἡμῶν ἐφάπτεσθαι c τῶν ἄρτων, οὐ πρότερον, ἔφη, δειπνήσομεν, ἕως ἂν καὶ παρ' ἡμῶν ἀκούσητε ὅσα εἰρήκασι περὶ ἄρτων ἢ πεμμάτων ἔτι δὲ ἀλφίτων Ἀσκληπιαδῶν παῖδες. Δίφιλος μὲν ὁ Σίφνιος ἐν τῷ περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς νοσοῦσι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσιν 'ἄρτοι (φησὶν) οἱ ἐκ πυρῶν κριθίνων εἰσὶ πολυτροφώτεροι καὶ εὐοικονομητότεροι καὶ τὸ ὅλον κρείττονες· εἶθ' οἱ σεμιδαλῖται· μεθ' οὓς οἱ ἀλευρῖται· εἶθ' οἱ συγκομιστοί, ἐξ ἀσήστων ἀλεύρων γινόμενοι. οὗτοι γὰρ πολυτροφώτεροι d εἶναι δοκοῦσι.' Φιλιστίων δ' ὁ Λοκρὸς τῶν χονδριτῶν τοὺς σεμιδαλίτας πρὸς ἰσχὺν φησι μᾶλλον πεφυκέναι· μεθ' οὓς τοὺς χονδρίτας τίθησιν, εἶτα τοὺς ἀλευρίτας. οἱ δὲ ἐκ γυρέως ἄρτοι γινόμενοι κακοχυλότεροί τέ εἰσι καὶ ὀλιγοτροφώτεροι. πάντες δ' οἱ θερμοὶ ἄρτοι τῶν ἐψυγμένων εὐοικονομητότεροι πολυτροφώτεροί τε καὶ εὐχυλότεροι, ἔτι δὲ πνευματικοὶ καὶ εὐανάδοτοι. οἱ δ' ἐψυγμένοι πλήσμιοι, δυσοικονόμητοι. οἱ δὲ τελείως παλαιοὶ καὶ κατεψυγμένοι ἀτροφώτεροι στατικοί τε κοιλίας καὶ κακόχυλοι. ὁ δ' ἐγκρυφίας ἄρτος βαρὺς δυσοικονόμητός τε διὰ τὸ e ἀνωμάλως ὀπτᾶσθαι. ὁ δὲ ἰπνίτης καὶ καμινίτης δύσπεπτοι καὶ δυσοικονόμητοι. ὁ δ' ἐσχαρίτης καὶ ἀπὸ τηγάνου διὰ τὴν τοῦ ἐλαίου ἐπίμιξιν εὐεκκριτώτερος,

διὰ δὲ τὸ κνισὸν κακοστομαχώτερος [γάρ]. ὁ δὲ κλιβανίτης πάσαις ταῖς ἀρεταῖς περιττεύει· εὔχυλος γὰρ καὶ εὐστόμαχος καὶ εὔπεπτος καὶ πρὸς ἀνάδοσιν ῥᾷστος· οὔτε γὰρ ἱστάνει κοιλίαν οὔτε παρατείνει.’ Ἀνδρέας δὲ ὁ ἰατρὸς ἄρτους τινάς φησιν ἐν Συρίᾳ γίνε-
f σθαι ἐκ συκαμίνων, ὧν τοὺς φαγόντας τριχορρυεῖν. Μνησίθεος δέ φησι τὸν ἄρτον τῆς μάζης εὐπεπτότερον εἶναι καὶ τοὺς ἐκ τῆς τίφης μᾶλλον ἱκανῶς τρέφειν· πέττεσθαι γὰρ αὐτοὺς καὶ οὐ μετὰ πολλοῦ πόνου. τὸν δ’ ἐκ τῶν ζειῶν ἄρτον ἄδην φησὶν ἐσθιόμενον βαρὺν εἶναι καὶ δύσπεπτον· διὸ οὐχ ὑγιαίνειν τοὺς αὐτὸν
116 ἐσθίοντας. εἰδέναι δὲ ὑμᾶς δεῖ ὅτι τὰ μὴ πυρωθέντα ἢ τριφθέντα σιτία φύσας καὶ βάρη καὶ στρόφους καὶ κεφαλαλγίας ποιεῖ.

84. Μετὰ τὰς τοσαύτας διαλέξεις ἔδοξεν ἤδη ποτὲ καὶ δειπνεῖν. καὶ περιενεχθέντος τοῦ καλουμένου ὡραίου ὁ Λεωνίδης ἔφη, Εὐθύδημος ὁ Ἀθηναῖος, ἄνδρες φίλοι, ἐν τῷ περὶ ταρίχων Ἡσίοδόν φησι περὶ πάντων τῶν ταριχευομένων τάδ’ εἰρηκέναι

ἄμφακες μὲν πρῶτον στόμα καὶ κριταιαντα καὶ ἰωὴν
γναθμῶν ἠνδάξαντο δυσείμονες ἰχθυβολῆες,
b οἷς ὁ ταριχόπλεως ἅδε βόσπορος, οἱ πιθόγαστροι
τμήγοντες τετράγωνα ταρίχια τεκταίνονται.
ναὶ μὴν οὐκ ἀκλεὲς θνητοῖς γένος ὀξυρρύγχου,
ὃν καὶ ὅλον καὶ τμητὸν ἅλες τρηχεῖς ἐκόμισσαν.
θύννων δ’ ὡραίων Βυζάντιον ἔπλετο μήτηρ,
c καὶ σκόμβρων κυβίων τε καὶ εὐχόρτου λιβιβάττεω.
καὶ Πάριον κολιῶν κυδνὴ τροφὸς ἔσκε πολίχνη.
Ἰόνιον δ’ ἀνὰ κῦμα φυγὼν Γαδειρόθεν ἄξει
Βρέττιος ἢ Καμπανὸς ἢ ἐξ ἀγαθοῖο Τάραντος

ὀρκύνοιο τρίγωνα, τά τ' ἐν στάμνοισι τεθέντα
ἀμφαλλὰξ δείπνοισιν ἐνὶ πρώτοισιν ὀπηδεῖ.

ταῦτα τὰ ἔπη ἐμοὶ μὲν δοκεῖ τινος μαγείρου εἶναι μᾶλλον ἢ τοῦ μουσικωτάτου Ἡσιόδου. πόθεν γὰρ εἰδέ- d
ναι δύναται Πάριον ἢ Βυζάντιον, ἔτι δὲ Τάραντα καὶ Βρεττίους καὶ Καμπανοὺς πολλοῖς ἔτεσι τούτων πρεσβύτερος ὤν; δοκεῖ οὖν ἐμοὶ αὐτοῦ τοῦ Εὐθυδήμου εἶναι τὰ ποιήματα. καὶ ὁ Διονυσιοκλῆς ἔφη, ὅτου μὲν ἔστι τὰ ποιήματα, ὦ ἀγαθὲ Λεωνίδη, ὑμῶν ἐστὶ κρίνειν τῶν δοκιμωτάτων γραμματικῶν· ἀλλ' ἐπεὶ περὶ ταρίχων ἐστὶν ὁ λόγος, περὶ ὧν οἶδα καὶ παροιμίαν μνήμης ἠξιωμένην ὑπὸ τοῦ Σολέως Κλεάρχου

σαπρὸς τάριχος τὴν ὀρίγανον φιλεῖ, e

ἔρχομαι κἀγὼ λέξων τι περὶ αὐτῶν τὰ τῆς τέχνης.

85. Διοκλῆς μὲν ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς Ὑγιεινοῖς ἐπιγραφομένοις τῶν ταρίχων φησὶ τῶν ἀπιμέλων κράτιστα εἶναι τὰ ὡραῖα, τῶν δὲ πιόνων τὰ θύννεια. Ἱκέσιος δ' ἱστορεῖ οὐκ εἶναι εὐεκκρίτους κοιλίας οὔτε πηλαμύδας οὔτε τὰ ὡραῖα, τὰ δὲ νεώτερα τῶν θυννείων τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἔχειν τοῖς κυβίοις, μεγάλην τε εἶναι διαφορὰν πρὸς πάντα τὰ ὡραῖα λεγόμενα. ὁμοίως δὲ λέγει καὶ τῶν Βυζαντίων ὡραίων, πρὸς τὰ ἀφ' ἑτέρων τόπων λαμβανόμενα, καὶ οὐ μόνον τῶν θυννείων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἁλισκο- f
μένων ἐν Βυζαντίῳ. τούτοις προσέθηκεν ὁ Ἐφέσιος Δάφνος, Ἀρχέστρατος μὲν ὁ περιπλεύσας τὴν οἰκουμένην γαστρὸς ἕνεκα καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα φησί

καὶ σικελοῦ θύννου τέμαχος . . .
τμηθὲν ὅτ' ἐν βίκοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν.
σαπέρδῃ δ' ἐνέπω κλαίειν μακρά, ποντικῷ ὄψῳ, 117
καὶ τοῖς κεῖνον ἐπαινοῦσιν. παῦροι γὰρ ἴσασιν
ἀνθρώπων ὅ τι φαῦλον ἔφυ καὶ κεδνὸν ἔδεσμα.

ἀλλὰ τριταῖον ἔχειν σκόμβρον, πρὶν ἐς ἁλμυρὸν ὕδωρ
ἐλθεῖν, ἀμφορέως ἐντὸς νέον ἡμιτάριχον.
ἂν δ' ἀφίκῃ κλεινοῦ Βυζαντίου εἰς πόλιν ἁγνήν,
b ὡραίου φάγε μοι τέμαχος πάλιν· ἔστι γὰρ ἐσθλὸν
καὶ μαλακόν.

παρέλιπεν ὁ τένθης Ἀρχέστρατος συγκαταλέξαι ἡμῖν καὶ τὸ παρὰ Κράτητι τῷ κωμῳδιοποιῷ ἐν Σαμίοις λεγόμενον ἐλεφάντινον τάριχος, περὶ οὗ φησιν

σκυτίνῃ ποτ' ἐν χύτρᾳ τάριχος ἐλεφάντινον
ἧψε ποντιὰς χελώνη πευκίνοισι κύμασιν,
καρκίνοι ποδάνεμοί τε καὶ τανύπτεροι λύκοι
ὑσοριμαχεῖν ἄνδρες οὐρανοῦ καττύματα.
c παῖ' ἐκεῖνον, ἄγχ' ἐκεῖνον. ἐν Κέῳ τίς ἡμέρα;

ὅτι δὲ διαβόητον ἦν τὸ τοῦ Κράτητος ἐλεφάντινον τάριχος μαρτυρεῖ Ἀριστοφάνης ἐν Θεσμοφοριαζούσαις διὰ τούτων

ἦ μέγα τι χρῆμ' ἐστὶν ἡ τρυγῳδοποιομουσική,
ἡνίκα Κράτητί τε τάριχος ἐλεφάντινον
λαμπρὸν ἐκόμιζεν ἀπόνως παραβεβλημένον,
ἄλλα τε τοιαῦθ' ἕτερα μυρί' ἐκιχλίζετο.

86. Ὠμοτάριχον δέ τινα κέκληκεν Ἄλεξις ἐν Ἀπεγλαυκωμένῳ. ὁ δ' αὐτὸς ποιητὴς ἐν Πονήρᾳ περὶ
d σκευασίας ταρίχων μάγειρόν τινα παράγει λέγοντα τάδε

ὅμως δὲ λογίσασθαι πρὸς ἐμαυτὸν βούλομαι
καθεζόμενος ἐνταῦθα τὴν ὀψωνίαν,
ὁμοῦ τε συντάξαι τί πρῶτον οἰστέον
ἡδυντέον τε πῶς ἕκαστόν ἐστί μοι.
τάριχός ἐστι πρῶτον ὡραῖον τοδί.
διωβόλου τοῦτ' ἔστι. πλυτέον εὖ μάλα.

εἶτ᾽ εἰς λοπάδιον, ὑποπάσας ἡδύσματα,
ἐνθεὶς τὸ τέμαχος, λευκὸν οἶνον ἐπιχέας,
ἐπεσκέδασα τοὔλαιον· εἶθ᾽ ἕψων ποιῶ
μυελόν, ἀφεῖλόν τ᾽ ἐπιγανώσας σιλφίῳ. e

ἐν δὲ τῷ Ἀπεγλαυκωμένῳ συμβολάς τις ἀπαιτούμενός φησι

παρ᾽ ἐμοῦ δ᾽, ἐὰν μὴ καθ᾽ ἓν ἕκαστον πάντα δῷς,
χαλκοῦ μέρος δωδέκατον οὐκ ἂν ἀπολάβοις.
B. δίκαιος ὁ λόγος. A. ἀβάκιον, ψῆφον. λέγε.
B. ἔστ᾽ ὠμοτάριχος πέντε χαλκῶν. A. λέγ᾽ ἕτερον.
B. μῦς ἑπτὰ χαλκῶν. A. οὐδὲν ἀσεβεῖς οὐδέπω. f
λέγε. B. τῶν ἐχίνων ὀβολός. A. ἁγνεύεις ἔτι.
B. ἆρ᾽ ἦν μετὰ ταῦθ᾽ ἡ ῥάφανος ἣν ἐβοᾶτε;
A. ναί·
χρηστὴ γὰρ ἦν. B. ἔδωκα ταύτης δύ᾽ ὀβολούς.
A. τί γὰρ ἐβοῶμεν; B. τὸ κύβιον τριωβόλου.
A. ὀνεῖν κεχειρῶν γε οὐκ ἐπράξατ᾽ οὐδὲ ἕν. 118
B. οὐκ οἶσθας ὦ μακάριε τὴν ἀγοράν, ὅτι
κατεδηδόκασι τὰ λάχαν᾽ αἱ τρωξαλλίδες.
A. διὰ τοῦτο τὸ τάριχος τέθεικας διπλασίου;
B. ὁ ταριχοπώλης ἐστίν· ἐλθὼν πυνθάνου.
γόγγρος δέκ᾽ ὀβολῶν. A. οὐχὶ πολλοῦ. λέγ᾽ ἕτερον.
B. τὸν ὀπτὸν ἰχθὺν ἐπριάμην δραχμῆς. A. παπαῖ,
ὥσπερ πυρετὸς ἀνῆκεν, εἶτ᾽ ἐπέτεινεν αὖ.
B. πρόσθες τὸν οἶνον, ὃν μεθυόντων προσέλαβον
ὑμῶν, χόας τρεῖς· δέκ᾽ ὀβολῶν ὁ χοῦς.

87. Ἱκέσιος δ᾽ ἐν δευτέρῳ περὶ ὕλης πηλαμύδας κύβια εἶναί φησι μεγάλα. κυβίων δὲ μνημονεύει Ποσείδιππος ἐν Μεταφερομένῳ. Εὐθύδημος ἐν τῷ περὶ ταρίχων τὸν δελκανόν φησιν ἰχθὺν ὀνομάζεσθαι ἀπὸ Δέλκωνος τοῦ ποταμοῦ, ἀφ᾽ οὗπερ καὶ ἁλίσκεσθαι b

καὶ ταριχευόμενον εὐστομαχώτατον εἶναι. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὸν [λεπτινὸν] λεβίαν ὀνομάζων φησὶ λέγειν τινὰς ὡς ὁ αὐτός ἐστι τῷ δελκανῷ, τόν τε κορακῖνον ὑπὸ πολλῶν λέγεσθαι σαπέρδην καὶ εἶναι κράτιστον τὸν ἐκ τῆς Μαιώτιδος λίμνης. θαυμαστοὺς c δὲ εἶναι λέγει καὶ τοὺς περὶ Ἄβδηρα ἁλισκομένους κεστρεῖς, μεθ' οὓς τοὺς περὶ Σινώπην, καὶ ταριχευομένους εὐστομάχους ὑπάρχειν. τοὺς δὲ προσαγορευομένους φησὶ μύλλους ὑπὸ μὲν τινῶν καλεῖσθαι ἀγνωτίδια, ὑπὸ δὲ τινῶν πλατιστάκους, ὄντας τοὺς αὐτούς, καθάπερ καὶ τὸν χελλαρίην· καὶ γὰρ καὶ τοῦτον ἕνα ὄντα ἰχθὺν πολλῶν ὀνομασιῶν τετυχηκέναι· καλεῖσθαι γὰρ καὶ βάκχον καὶ ὀνίσκον καὶ χελλαρίην. οἱ μὲν οὖν μείζονες αὐτῶν ὀνομάζονται πλατίστακοι, οἱ δὲ μέσην ἔχοντες ἡλικίαν μύλλοι, οἱ δὲ βαιοὶ τοῖς μεγέθεσιν ἀγνωτίδια. μνημονεύει δὲ τῶν μύλλων καὶ d Ἀριστοφάνης ἐν Ὁλκάσι

σκόμβροι κολίαι λεβίαι μύλλοι σαπέρδαι θυννίδες.

88. Ἐπὶ τούτοις σιωπήσαντος τοῦ Διονυσιοκλέους ὁ γραμματικὸς ἔφη Ὧλος, ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀντιφάνης ὁ ποιητὴς ἐν Δευκαλίωνι ταρίχων τῶνδε μέμνηται

τάριχος ἀντακαῖον εἴ τις βούλετ' ἢ
γαδειρικόν, βυζαντίας δὲ θυννίδος
εὐφραίνετ' ὀσμαῖς.

καὶ ἐν Παρασίτῳ

τάριχος ἀντακαῖον ἐν μέσῳ
πῖον ὁλόλευκον θερμόν.

e Νικόστρατός τε ἢ Φιλέταιρος ἐν Ἀντύλλῳ

βυζάντιόν τε τέμαχος ἐπιβακχευσάτω,
γαδειρικόν θ' ὑπογάστριον παρεισίτω.

καὶ προελθών

ἀλλ᾽ ἐπριάμην παρ᾽ ἀνδρός, ὦ γῆ καὶ θεοί,
ταριχοπώλου πάνυ καλοῦ τε κἀγαθοῦ
τίλτον μέγιστον ἄξιον δραχμῆς δυοῖν
ὀβολοῖν, ὃν οὐκ ἂν καταφάγοιμεν ἡμερῶν
τριῶν κατεσθίοντες ὄντες δώδεκα·
ὑπερμέγεθες γάρ ἐστιν.

ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς ἀποβλέψας εἰς τὸν Πλούταρ- f *χον ἔφη, μήποτ᾽ οὕτις ἐν τούτοις, ὦ οὗτος, τοὺς παρ᾽ ὑμῖν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι κατέλεξε μενδησίους,¹ ὧν οὐδ᾽ ἂν μαινόμενος κύων γεύσαιτο ἄν ποτε, ἢ τῶν καλῶν σου ἡμινήρων, ἢ τῶν ταριχηρῶν σιλούρων. καὶ* 119 *ὁ Πλούταρχος, ὁ μὲν ἡμίνηρος, ἔφη, τί διαφέρει τοῦ προκαταλελεγμένου ἡμιταρίχου, οὗ ὁ καλὸς ὑμῶν Ἀρχέστρατος μέμνηται; ἀλλ᾽ ὅμως ὠνόμασεν ἡμίνηρον ὁ Πάφιος Σώπατρος ἐν Μυστάκου θητίῳ οὕτως*

ἐδέξατ᾽ ἀντακαῖον, ὃν τρέφει μέγας
Ἴστρος, Σκύθαισιν ἡμίνηρον ἡδονήν.

καὶ τὸν μενδήσιον οὕτως ὁ αὐτὸς καταλέγει

μενδήσιός θ᾽ ὡραῖος ἀκρόπαστος εὖ
ξανθαῖσιν ὀπτὸς κέφαλος ἀκτῖσιν πυρός.

ταῦτα δὲ τὰ βρώματα ὅτι πολλῷ ἡδίω ἐστὶ τῶν παρὰ σοὶ περισπουδάστων κόττα καὶ λέπιδι οἱ πειραθέντες b *ἴσασι. λέγε οὖν ἡμῖν καὶ σὺ εἰ καὶ ἀρσενικῶς ὁ τάριχος λέγεται παρ᾽ Ἀττικοῖς· παρὰ γὰρ Ἐπιχάρμῳ οἴδαμεν.*

89. *ὃν ζητοῦντα προφθάσας ὁ Μυρτίλος ἔφη, Κρατῖνος μὲν ἐν Διονυσαλεξάνδρῳ*

ἐν σαργανίσιν ἄξω ταρίχους ποντικούς.

Πλάτων Διὶ κακουμένῳ

ὡς ἄττ᾽ ἔχω ταῦτ᾽ ἐς ταρίχους ἀπολέσω.

Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσιν

οὐκ αἰσχυνοῦμαι τὸν τάριχον τουτονὶ c

πλύνων ἅπασιν ὅσα σύνοιδ' αὑτῷ κακά.

Κράτης Θηρίοις

καὶ τῶν ῥαφάνων ἕψειν χρή,
ἰχθῦς τ' ὀπτᾶν τούς τε ταρίχους,
ἡμῶν δ' ἀπὸ χεῖρας ἔχεσθαι.

ἰδίως δ' ἐσχημάτισται παρ' Ἑρμίππῳ ἐν Ἀρτοπώλισι

καὶ τάριχος πίονα.

Σοφοκλῆς τ' ἐν Φινεῖ

νεκρός, τάριχος εἰσορᾶν αἰγύπτιος.

ὑποκοριστικῶς δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ

d ἀγόρασόν τι χρηστὸν εἰς ἀγρὸν ταρίχιον.

καὶ Κηφισόδωρος ἐν Ὑί

κρεάδιόν τι φαῦλον ἢ ταρίχιον.

Φερεκράτης ἐν Αὐτομόλοις

ἡ γυνὴ δ' ἡμῶν ἑκάστῳ λέκιθον ἕψουσ' ἢ φακῆν
ἀναμένει καὶ σμικρὸν ὀπτῶσ' ὀρφανὸν ταρίχιον.

καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἀρσενικῶς εἴρηκεν ὁ τάριχος. Ἡρόδοτος δ' ἐν ἐνάτῃ οὕτως 'οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κεί-
e μενοι ἐπάλλοντο καὶ ἤσπαιρον.' καὶ αἱ παροιμίαι δὲ κατὰ τὸ ἄρρεν λέγουσι

τάριχος ὀπτὸς εὐθὺς ἂν ἴδῃ τὸ πῦρ.
σαπρὸς τάριχος τὴν ὀρίγανον φιλεῖ.
οὐκ ἂν πάθοι τάριχος ὧνπερ ἄξιος.

Ἀττικοὶ δὲ οὐδετέρως λέγουσι, καὶ γίνεται ἡ γενικὴ τοῦ ταρίχους. Χιωνίδης Πτωχοῖς

ἆρ' ἂν φάγοιτ' ἂν καὶ ταρίχους; ὦ θεοί.

ἡ δὲ δοτικὴ ταρίχει ὡς ξίφει

ἐπὶ τῷ ταρίχει τῷδε τοίνυν κόπτετον

Μένανδρος Ἐπιτρέπουσιν, καὶ ἐπὶ αἰτιατικῆς

ἐπέπασα
f ἐπὶ τὸ τάριχος ἅλας, ἐὰν οὕτω τύχῃ.

ὅτε δὲ ἀρσενικόν ἐστιν, ἡ γενικὴ οὐκέτι ἕξει τὸ σ.

90. Τοσαύτην δ' Ἀθηναῖοι σπουδὴν ἐποιοῦντο περὶ τὸ τάριχος ὡς καὶ πολίτας ἀναγράψαι τοὺς Χαιρεφίλου τοῦ ταριχοπώλου υἱούς, ὥς φησιν Ἄλεξις ἐν Ἐπιδαυρίῳ οὕτως

τοὺς Χαιρεφίλου δ' υἱεῖς Ἀθηναίους ὅτι
εἰσήγαγεν τάριχος, οὓς καὶ Τιμοκλῆς 120
ἰδὼν ἐπὶ τῶν ἵππων δύο σκόμβρους ἔφη
ἐν τοῖς σατύροις εἶναι.

μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Ὑπερίδης ὁ ῥήτωρ. Εὐθύνου δὲ τοῦ ταριχοπώλου μέμνηται Ἀντιφάνης ἐν Κουρίδι οὕτως

ἐλθών τε πρὸς τὸν τεμαχοπώλην περίμενε,
παρ' οὗ φέρειν εἴωθα· κἂν οὕτω τύχῃ,
Εὔθυνος . . . ἀπολοπίζων αὐτόθι
χρηστόν τι περιμένων κέλευσόν μοι τεμεῖν.

Φειδίππου δέ, καὶ γὰρ οὗτος ταριχοπώλης, Ἄλεξις ἐν b
Ἱππίσκῳ κἀν Σωράκοις

Φείδιππος ἕτερός τις ταριχηγὸς ξένος.

91. Ἐσθιόντων δ' ἡμῶν τὸ τάριχος καὶ πολλῶν ὁρμὴν ἐχόντων ἐπὶ τὸ πιεῖν ὁ Δάφνος ἔφη ἀνατείνας τὼ χεῖρε, Ἡρακλείδης ὁ Ταραντῖνος, ἄνδρες φίλοι, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Συμποσίῳ φησί 'ληπτέον σύμμετρον τροφὴν πρὸ τοῦ πίνειν, καὶ μάλιστα τὰς εἰθισμένας προπαρατίθεσθαι περιφοράς. ἐκ διαστήματος c
γὰρ εἰσφερομένας ἐναλλάττειν τὰ ἀπὸ τοῦ οἴνου προσκαθίζοντα τῷ στομάχῳ καὶ δηγμῶν αἴτια καθιστάμενα. οἴονται δέ τινες ταῦτ' εἶναι καὶ κακοστόμαχα, λέγω δὴ λαχάνων καὶ ταρίχων γένη δηκτικόν τι κεκτημένα, εὐθετεῖν δὲ τὰ κολλώδη καὶ ἐπιστύφοντα βρώματα, ἀγνοοῦντες ὅτι πολλὰ τῶν τὰς ἐκκρίσεις ποιούντων εὐλύτους ἐκ τῶν ἐναντίων εὐστόμαχα καθέστηκεν, ἐν οἷς ἐστι καὶ τὸ σίσαρον καλούμενον, οὗ

μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Ἀγρωστίνῳ ἐν Γᾷ καὶ Θα-
d λάσσᾳ καὶ Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν, ἀσπάραγος, τεῦτλον τὸ λευκόν, τὸ γὰρ μέλαν καθεκτικόν ἐστιν ἐκκρίσεων, κόγχαι, σωλῆνες, μύες θαλάττιοι, χῆμαι, κτένες, τάριχος τέλειος καὶ μὴ βρωμώδης καὶ ἰχθύων εὐχύλων γένη. προπαρατίθεσθαι δ' ἐστὶν ὠφέλιμον τὴν λεγομένην φυλλίδα καὶ τευτλίον, ἔτι δὲ τάριχος, εἰς τὰς ὁρμὰς εἰς ταῦτα . . . μὴ ὁμοίως τῶν πολυτρόφων ἀπολαύειν. τὰς δὲ ἀθρόους ἐν ἀρχῇ πόσεις ἐκκλιτέον· δύσκλητοι γὰρ εἰς τὴν πλείονα τῶν ὑγρῶν προσφοράν. Μακεδόνες δ', ὥς φησιν Ἔφιππος ὁ
e Ὀλύνθιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς, οὐκ ἠπίσταντο πίνειν εὐτάκτως, ἀλλ' εὐθέως ἐχρῶντο μεγάλαις προπόσεσιν, ὥστε μεθύειν ἔτι παρακειμένων τῶν πρώτων τραπεζῶν καὶ μὴ δύνασθαι τῶν σιτίων ἀπολαύειν.'

92. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιός φησι 'τὰ ταρίχη τὰ ἐκ τῶν θαλασσίων καὶ λιμναίων καὶ ποταμίων γινόμενα ἐστὶν ὀλιγότροφα ὀλιγόχυλα καυσώδη εὐκοίλια ἐρεθιστικὰ ὀρέξεως. κράτιστα δὲ τῶν μὲν ἀπιόνων κύβια καὶ ὡραῖα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γένη, τῶν δὲ πιόνων τὰ θύννεια καὶ κορδύλη. τὰ δὲ παλαιὰ κρείσσονα καὶ δριμύτερα, καὶ μάλιστα τὰ βυζάντια. τὸ δὲ θύννειον, φησί, γίνεται ἐκ τῆς μείζονος πηλαμύδος, ὧν τὸ μικρὸν ἀναλογεῖ τῷ κυβίῳ, ἐξ οὗ γένους ἐστὶ καὶ τὸ ὡραῖον. ἡ δὲ σάρδα προσέοικε τῷ κολίᾳ μεγέθει. ὁ δὲ
121 σκόμβρος κοῦφος καὶ ταχέως ἀποχωρῶν τοῦ στομάχου. ὁ κολίας δὲ σκιλλωδέστερος, δηκτικώτερος καὶ κακοχυλότερος, τρόφιμος, κρείσσων δὲ ὁ ἀμυκλανὸς καὶ ἰσπανός, ὁ σαξιτανὸς λεγόμενος· λεπτότερος γὰρ καὶ γλυκύτερος.' Στράβων δ' ἐν τρίτῳ Γεωγραφικῶν πρὸς ταῖς Ἡρακλέους φησὶ νήσοις κατὰ Καρχηδόνα

τὴν Καινὴν πόλιν εἶναι Σαξιτανίαν, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως λέγεσθαι, καὶ ἄλλην Σκομβροαρίαν, ἀπὸ τῶν ἁλισκομένων σκόμβρων, ἐξ ὧν τὸ ἄριστον σκευάζεσθαι γάρον. οἱ δὲ λεγόμενοι μελανδρύαι, ὧν b καὶ Ἐπίχαρμος μνημονεύει ἐν Αὐτομόλῳ Ὀδυσσεῖ οὕτως 'ποτιφόριμον τὸ τέμαχος ἧς ὑπομελανδρυῶδες.' μέλανδρυς δὲ τῶν μεγίστων θύννων εἶδός ἐστιν, ὡς Πάμφιλος ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων παρίστησι, καὶ ἔστι τὰ τεμάχη αὐτοῦ λιπαρώτερα.

93. 'Τὸ δὲ ὠμοτάριχον (φησὶν ὁ Δίφιλος) κήτημα τινὲς λέγουσι, καὶ ἔστι βαρὺ καὶ γλοιῶδες, προσέτι δὲ καὶ δύσπεπτον. ὁ δὲ ποτάμιος κορακῖνος, ὃν πέλτην τινὲς καλοῦσιν, ὁ ἀπὸ τοῦ Νείλου, ὃν οἱ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἰδίως ἡμίνηρον ὀνομάζουσιν, ὑποπίμε- c λος μέν ἐστι καὶ ἥκιστα κακόχυλος, σαρκώδης τρόφιμος εὔπεπτος εὐανάδοτος, κατὰ πάντα τοῦ μύλλου κρείσσων. τὰ μέντοι τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ταρίχων ᾠὰ πάντα δύσπεπτα δύσφθαρτα, μᾶλλον δὲ τὰ τῶν λιπαρωτέρων καὶ μειζόνων· σκληρότερα γὰρ μένει καὶ ἀδιαίρετα. γίνεται δὲ εὔστομα μεθ' ἁλῶν σβεσθέντα καὶ ἐποπτηθέντα. πάντας δὲ χρὴ τοὺς ταρίχους πλύνειν, ἄχρι ἂν τὸ ὕδωρ ἄνοσμον καὶ γλυκὺ γένηται. ὁ δ' ἐκ θαλάττης ἑψόμενος τάριχος γλυκύτερος γίνε- d ται, θερμοί τε οἱ τάριχοι ἡδίονες εἰσίν.' Μνησίθεος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν 'οἱ ἁλυκοὶ (φησὶ) καὶ γλυκεῖς χυμοὶ πάντες ὑπάγουσι τὰς κοιλίας· οἱ δ' ὀξεῖς καὶ δριμεῖς λύουσι τὴν οὔρησιν· οἱ δὲ πικροὶ μᾶλλον μέν εἰσιν οὐρητικοί, λύουσι δ' αὐτῶν ἔνιοι καὶ τὰς κοιλίας· οἱ δὲ στρυφνοὶ τὰς ἐκκρίσεις . . .' Ξενοφῶν δὲ ὁ μουσικώτατος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἱέρωνι ἢ τυραννικῷ διαβάλλων τὰ τοιαῦτα βρώματά φησι 'τί γάρ, ἔφη ὁ Ἱέρων, τὰ πολλὰ ταῦτα μηχανή-

e ματα κατανενοήκατε, ἃ παρατίθεται τοῖς τυράννοις, ὀξέα καὶ δριμέα καὶ στρυφνὰ καὶ τὰ τούτων ἀδελφά; πάνυ μὲν οὖν, ἔφη ὁ Σιμωνίδης, καὶ πάνυ γέ μοι δοκοῦντα παρὰ φύσιν εἶναι ταῦτα ἀνθρώπῳ. ἄλλο τι οἴει, ἔφη ὁ Ἱέρων, ταῦτα τὰ ἐδέσματα εἶναι ἢ μὴ διὰ κακῆς καὶ ἀσθενούσης ψυχῆς ἐπιθυμήματα; ἐπεὶ οἵ γε ἡδέως ἔσθοντες καὶ σύ που οἶσθα ὅτι οὐδὲν προσδέονται τούτων τῶν σοφισμάτων.'

94. Ἐπὶ τούτοις λεχθεῖσιν ὁ Κύνουλκος πιεῖν ᾔτησε δηκόκταν, δεῖν λέγων ἁλμυροὺς λόγους γλυκέ-
f σιν ἀποκλύζεσθαι νάμασι. πρὸς ὃν ὁ Οὐλπιανὸς σχετλιάσας καὶ τύψας τῇ χειρὶ τὸ προσκεφάλαιον ἔφη, μέχρι πότε βαρβαρίζοντες οὐ παύεσθε; ἢ ἕως ἂν καταλιπὼν τὸ συμπόσιον οἴχωμαι, πέττειν ὑμῶν τοὺς λόγους οὐ δυνάμενος; καὶ ὅς, ἐν Ῥώμῃ τῇ βασιλευούσῃ διατρίβων τὰ νῦν ὦ λῷστ' ἐπιχωρίῳ κέχρημαι κατὰ τὴν συνήθειαν φωνῇ. καὶ γὰρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσι τοῖς σφόδρα ἑλληνίζουσιν ἔστιν εὑρεῖν καὶ περσικὰ ὀνόματα κείμενα, διὰ τὴν
122 τῆς χρήσεως συνήθειαν, ὡς τοὺς παρασάγγας καὶ τοὺς ἀγγάρους καὶ τὴν σχοῖνον ἢ τὸν σχοῖνον· μέτρον δ' ἐστὶ τοῦτο ὁδοῦ μέχρι νῦν οὕτω παρὰ πολλοῖς καλούμενον. μακεδονίζοντάς τ' οἶδα πολλοὺς τῶν Ἀττικῶν διὰ τὴν ἐπιμιξίαν. βέλτιον δ' ἦν μοι

αἷμα ταύρειον πιεῖν·
ὁ Θεμιστοκλέους γὰρ θάνατος αἱρετώτερος·

ἢ εἰς σὲ ἐμπεσεῖν. οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι ταύρειον ὕδωρ πιεῖν, ὅπερ σὺ οὐκ οἶσθα τί ἐστιν. οὐδὲ γὰρ ἐπίστασαι ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ἀρίστοις τῶν ποιητῶν καὶ συγ-
b γραφέων εἴρηταί τινα καὶ φαῦλα. Κηφισόδωρος γοῦν ὁ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος μαθητὴς ἐν τῷ τρίτῳ τῶν πρὸς Ἀριστοτέλην λέγει ὅτι εὕροι τις ἂν ὑπὸ τῶν ἄλ-

λων ποιητῶν ἢ καὶ σοφιστῶν ἓν ἢ δύο γοῦν πονηρῶς εἰρημένα, οἷα παρὰ μὲν Ἀρχιλόχῳ τὸ πάντ' ἄνδρ' ἀποσκολύπτειν, Θεοδώρῳ δὲ τὸ κελεύειν μὲν πλέον ἔχειν, ἐπαινεῖν δὲ τὸ ἴσον, Εὐριπίδῃ τε τὸ τὴν γλῶτταν ὀμωμοκέναι φάναι, καὶ Σοφοκλεῖ τὸ ἐν Αἰθίοψιν εἰρημένον

τοιαῦτά τοί σοι πρὸς χάριν τε κοὐ βίᾳ c
λέγω, σὺ δ' αὐτὸς ὥσπερ οἱ σοφοὶ τὰ μὲν
δίκαι' ἐπαίνει, τοῦ δὲ κερδαίνειν ἔχου.

καὶ ἀλλαχοῦ δ' ὁ αὐτὸς ἔφη μηδὲν εἶναι ῥῆμα σὺν κέρδει κακόν· Ὁμήρῳ δὲ τὸ τὴν Ἥραν ἐπιβουλεῦσαι τῷ Διὶ καὶ τὸν Ἄρη μοιχεύειν. ἐφ' οἷς πάντες κατηγοροῦσιν αὐτῶν.

95. εἰ οὖν κἀγώ τι ἥμαρτον, ὦ καλλίστων ὀνομάτων καὶ ῥημάτων θηρευτά, μὴ χαλέπαινε. κατὰ γὰρ τὸν Μιλήσιον Τιμόθεον τὸν ποιητήν

οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά· d
καινὰ γὰρ θάμα κρείσσω.
νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει·
τὸ πάλαι δ' ἦν Κρόνος ἄρχων.
ἀπίτω μοῦσα παλαιά.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀλκήστιδι ἔφη

ἐπὶ τὸ καινουργεῖν φέρου,
οὕτως ἐκείνως, τοῦτο γιγνώσκων ὅτι
ἓν καινὸν ἐγχείρημα, κἂν τολμηρὸν ᾖ,
πολλῶν παλαιῶν ἐστι χρησιμώτερον.

ὅτι δὲ καὶ οἱ ἀρχαῖοι οἴδασι τὸ οὕτω λεγόμενον ὕδωρ, e ἵνα μὴ πάλιν ἀγανακτήσῃς δηκόκταν μου λέγοντος, δείξω. κατὰ γὰρ τὸν Φερεκράτους Ψευδηρακλέα

εἴποι τις ἂν τῶν πάνυ δοκησιδεξίων,
ἐγὼ δ' ἂν ἀντείποιμι, μὴ πολυπραγμόνει·
ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, πρόσεχε τὸν νοῦν κἀκροῶ.

ἀλλὰ μὴ φθονήσῃς, ἔφη ὁ Οὐλπιανός, δέομαι, μηδὲ
τοῦ ταυρείου ὕδατος ὁποῖόν ἐστι δηλῶσαι. τῶν γὰρ
τοιούτων φωνῶν ἐγὼ διψῶ. καὶ ὁ Κύνουλκος, ἀλλὰ
f προπίνω σοι, ἔφη, φιλοτησίαν, διψᾷς γὰρ λόγων, παρ'
Ἀλέξιδος λαβὼν ἐκ Πυθαγοριζούσης

ὕδατος ἀπέφθου κύαθον· ἂν δ' ὠμὸν πίῃ,
βαρὺ καὶ κοπῶδες.

τὸ δὲ ταύρειον ὕδωρ ὠνόμασεν, ὦ φίλε, Σοφοκλῆς ἐν
Αἰγεῖ, ἀπὸ τοῦ περὶ Τροιζῆνα ποταμοῦ Ταύρου, παρ'
ᾧ καὶ κρήνη τις Ὑόεσσα καλεῖται.

123 96. Ἐπίστανται δ' οἱ παλαιοὶ καὶ τὸ πάνυ ψυχρὸν
ὕδωρ ἐν ταῖς προπόσεσιν. ἀλλ' οὐκ ἐρῶ, ἐὰν μὴ καὶ
σύ με διδάξῃς εἰ ἔπινον θερμὸν ὕδωρ ἐν ταῖς εὐωχίαις
οἱ ἀρχαῖοι. εἰ γὰρ οἱ κρατῆρες ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος
τῆς ὀνομασίας ἔτυχον, οὗτοί τε κερασθέντες παρέ-
κειντο πλήρεις, οὐ ζέον τὸ ποτὸν παρεῖχον λεβήτων
τρόπον ὑποκαιόμενοι. ὅτι γὰρ οἴδασι θερμὸν ὕδωρ
Εὔπολις μὲν ἐν Δήμοις παρίστησι

τὸ χαλκίον
θερμαίνεθ' ἡμῖν καὶ θύη πέττειν τινὰ
κέλευ', ἵνα σπλάγχνοισι συγγενώμεθα.

b Ἀντιφάνης δ' ἐν Ὀμφάλῃ

ἐν χύτρᾳ δέ μοι
ὅπως ὕδωρ ἕψοντα μηδέν' ὄψομαι.
οὐ γὰρ κακὸν ἔχω μηδ' ἔχοιμ'. ἐὰν δ' ἄρα
στρέφῃ με περὶ τὴν γαστέρ' ἢ τὸν ὀμφαλόν,
παρὰ Φερτάτου δακτύλιός ἐστί μοι δραχμῆς.

ἐν δ' Ἀλειπτρίᾳ, φέρεται τὸ δρᾶμα καὶ ὡς Ἀλέξιδος,

ἐὰν δὲ τοὐργαστήριον ποιῆτε περιβόητον,
c κατασκεδῶ, νὴ τὴν φίλην Δήμητρα, τὴν μεγίστην
ἀρύταιναν ὑμῶν ἐκ μέσου βάψασα τοῦ λέβητος

ζέοντος ὕδατος· εἰ δὲ μή, μηδέποθ' ὕδωρ πίοιμι ἐλευθέριον.

Πλάτων δ' ἐν τετάρτῳ Πολιτείας ‘— ἐπιθυμία ἐν τῇ ψυχῇ εἴη. οἷον δίψα ἐστὶ δίψα ἆρά γε θερμοῦ ποτοῦ ἢ ψυχροῦ, ἢ πολλοῦ ἢ ὀλίγου, ἢ καὶ ἑνὶ λόγῳ ποιοῦ τινος πώματος; ἢ ἐὰν μέν τις θερμότης τῷ δίψει προσῇ, τὴν τοῦ ψυχροῦ ἐπιθυμίαν προσπαρέχοι ἄν, ἐὰν δὲ ψυχρότης, τὴν τοῦ θερμοῦ, ἐὰν δὲ διὰ πλήθους παρ- d
ουσίαν πολλὴ ἡ δίψα ᾖ, τὴν τοῦ πολλοῦ παρέξεται, ἐὰν δὲ ὀλίγη, τὴν τοῦ ὀλίγου; αὐτὸ δὲ τὸ διψῆν οὐ μή ποτε ἄλλου γένηται ἐπιθυμία ἢ οὗπερ πέφυκεν, αὐτοῦ πώματος, καὶ αὖ τὸ πεινῆν, βρώματος;' Σῆμος δ' ὁ Δήλιος ἐν δευτέρῳ Νησιάδος ἐν Κιμώλῳ τῇ νήσῳ φησὶ ψυχεῖα κατεσκευάσθαι θέρους ὀρυκτά, ἔνθα χλιεροῦ ὕδατος πλήρη κεράμια καταθέντες κομίζονται χιόνος οὐδὲν διάφορα. τὸ δὲ χλιαρὸν ὕδωρ Ἀθηναῖοι μετάκερας καλοῦσιν, ὡς Σώφιλος ἐν Ἀνδροκλεῖ. Ἄλε- e
ξις δ' ἐν Λοκροῖς

αἱ δὲ παῖδες παρέχεον
ἡ μὲν τὸ θερμὸν ἡ δ' ἑτέρα τὸ μετάκερας.

καὶ Φιλήμων ἐν Κορινθίᾳ. Ἄμφις δ' ἐν Βαλανείῳ

ἀνεβόησ' ὕδωρ ἐνεγκεῖν θερμόν, ἄλλος μετάκερας.

97. Μέλλοντος δὲ τοῦ κυνικοῦ τούτοις ἐπισωρεύειν τινὰ ὁ Ποντιανὸς ἔφη, οἴδασιν, ὦ φίλτατοι ἀνδρῶν, οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὴν τοῦ πάνυ ψυχροῦ πόσιν. Ἄλεξις γοῦν ἐν Παρασίτῳ φησί

καὶ γὰρ βούλομαι
ὕδατός σε γεῦσαι· πρᾶγμα δ' ἐστί μοι μέγα
φρέατος ἔνδον ψυχρότερον Ἀραρότος. f

ὀνομάζει δὲ καὶ Ἕρμιππος ἐν Κέρκωψι φρεατιαῖον ὕδωρ οὕτως. ὅτι δὲ καὶ χιόνας ἔπινον ἐν Μανδραγοριζομένῃ ἔφη Ἄλεξις

εἶτ' οὐ περίεργόν ἐστιν ἄνθρωπος φυτὸν
ὑπεναντιωτάτοις τε πλείστοις χρώμενον;
ἐρῶμεν ἀλλοτρίων, παρορῶμεν συγγενεῖς,
124 ἔχοντες οὐδὲν εὐποροῦμεν τοῖς πέλας,
ἐράνους φέροντες οὐ φέρομεν ἀλλ' ἢ κακῶς.
τακτῆς τροφῆς δὲ τῆς καθ' ἡμέραν πάλιν
γλιχόμεθα τὴν μὲν μᾶζαν ἵνα λευκὴ παρῇ,
ζωμὸν δὲ ταύτῃ μέλανα μηχανώμεθα,
τὸ καλὸν δὲ χρῶμα δευσοποιῷ χρῴζομεν.
καὶ χιόνα μὲν πίνειν παρασκευάζομεν,
τὸ δ' ὄψον ἂν μὴ θερμὸν ᾖ, διασύρομεν.
καὶ τὸν μὲν ὀξὺν οἶνον ἐκπυτίζομεν,
ἐπὶ ταῖς ἀβυρτάκαισι δ' ἐκβακχεύομεν.
b οὐκοῦν τὸ πολλοῖς τῶν σοφῶν εἰρημένον,
τὸ μὴ γενέσθαι μὲν κράτιστόν ἐστ' ἀεί,
ἐπὰν γένηται δ', ὡς τάχιστ' ἔχειν τέλος.

Δεξικράτης δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὑφ' ἑαυτῶν πλανώμενοι φησίν

εἰ δὲ μεθύω καὶ χιόνα πίνω καὶ μύρον
ἐπίσταμ' ὅτι κράτιστον Αἴγυπτος ποιεῖ.

Εὐθυκλῆς δ' ἐν Ἀσώτοις ἢ Ἐπιστολῇ

πρῶτος μὲν οἶδεν εἰ χιών ἐστ' ὠνία·
πρῶτον δ' ἐκεῖνον σχαδόνα δεῖ πάντως φαγεῖν.

c οἶδε δὲ καὶ ὁ καλὸς Ξενοφῶν ἐν Ἀπομνημονεύμασι τὴν διὰ χιόνος πόσιν. Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς περὶ Ἀλέξανδρον ἱστορίαις καὶ ὅπως δεῖ χιόνα διαφυλάττεσθαι εἴρηκε, διηγούμενος περὶ τῆς πολιορκίας τῆς ἐν Ἰνδοῖς πόλεως Πέτρας, ὀρύξαι φάσκων τὸν Ἀλέξανδρον ὀρύγματα τριάκοντα συχνά, ἃ πληρώσαντα χιόνος παρεμβαλεῖν δρυὸς κλάδους. οὕτω γὰρ παραμενεῖν πλείω χρόνον τὴν χιόνα.

98. Ὅτι δὲ καὶ τὸν οἶνον ἔψυχον ὑπὲρ τοῦ ψυχρότερον αὐτὸν πίνειν Στράττις φησὶν ἐν Ψυχασταῖς

οἶνον γὰρ πιεῖν d
οὐδ' ἂν εἷς δέξαιτο θερμόν, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον
ψυχόμενον ἐν τῷ φρέατι καὶ χιόνι μεμιγμένον.

καὶ ὁ Λύσιππος ἐν Βάκχαις

Ἕρμων, τί ἔστι; πῶς ἔχομεν; Β. τί δ' ἄλλο γ' ἢ
ὁ πατὴρ ἄνωθεν ἐς τὸ φρέαρ, ἐμοὶ δοκεῖν,
ὥσπερ τὸν οἶνον τοῦ θέρους καθεικέναι.

Δίφιλος δ' ἐν Μνηματίῳ φησί 'ψῦξον τὸν οἶνον, Δωρί.' Πρωταγορίδης δ' ἐν δευτέρῳ τῶν κωμικῶν ἱστοριῶν τὸν Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν ποταμὸν e διηγούμενος πλοῦν λέγει τι καὶ περὶ ἐπιτεχνήσεως ψυχρῶν ὑδάτων ἐν τούτοις 'τὴν γὰρ ἡμέραν ἀνηλιάζοντες αὐτὸ τῆς νυκτὸς ἀπηθοῦντες τὸ παχύτατον τὸ λοιπὸν ἐξαιθριάζουσιν ἐν ὑδρίαις κεραμέαις ἐπὶ τῶν μετεωροτάτων μερῶν τῆς οἰκήσεως, δι' ὅλης τε τῆς νυκτὸς δύο παῖδες ὕδατι τὰ τεύχη καταρραίνουσιν. ὄρθρου δὲ καθαιροῦντες καὶ τὴν ὑποστάθμην πάλιν ὑποσπῶντες λεπτόν τε ποιοῦντες αὐτὸ καὶ πρὸς ὑγίειαν οἷον ἄριστον, ἐν ἀχύροις τιθέασι τὰς ὑδρίας, εἶθ' f οὕτως χρῶνται, χιόνος οὐδ' ἥντινοῦν χρείαν ἔχοντες.' λακκαίου δὲ ὕδατος μνημονεύει Ἀναξίλας ἐν Αὐλητῇ οὕτως

ὕδατός τε λακκαίου Β. παρ' ἐμοῦ τουτί γέ σοι
νόμιζ' ὑπάρχειν.

καὶ πάλιν 125

ἴσως τὸ λακκαῖόν γ' ὕδωρ ἀπόλωλέ σοι

Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Γελῷος καὶ τοῦ λάκκου αὐτοῦ, ὥσπερ ἡμεῖς λέγομεν, μνημονεύει ἐν Ἀπολιπούσῃ οὕτως

ἀγωνιῶσα τόν τε τοῦ λάκκου κάδον

λύσασα καὶ τὸν τοῦ φρέατος, εὐτρεπεῖς
τὰς ἱμονιὰς πεποίηκα.

99. Τούτων ὁ Μυρτίλος ἀκούσας ἔφη, ἐγὼ δ' ὢν φιλοτάριχος, ὦ ἑταῖροι, χιόνος πιεῖν βούλομαι, κατὰ Σιμωνίδην. καὶ ὁ Οὐλπιανός, κεῖται μὲν ὁ φιλοτάριχος, ἔφη, παρ' Ἀντιφάνει ἐν Ὀμφάλῃ οὕτως

b οὐ φιλοτάριχος οὐδαμῶς εἰμ' ὦ κόρη.

Ἄλεξις δ' ἐν Γυναικοκρατίᾳ καὶ ζωμοτάριχόν τινα κέκληκεν ἐν τούτοις

ὁ δὲ Κίλιξ ὅδ' Ἱπποκλῆς,
ὁ ζωμοτάριχος ὑποκριτής.

τὸ δὲ κατὰ Σιμωνίδην τί ἐστιν οὐκ οἶδα. οὐ γάρ μέλει σοι, ἔφη ὁ Μυρτίλος, ἱστορίας, ὦ γάστρων. κνισολοιχὸς γάρ τις εἶ καὶ κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἄσιον
c τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον καὶ κνισοκόλαξ. Καλλίστρατος ἐν ἑβδόμῳ Συμμίκτων φησὶν ὡς ἑστιώμενος παρά τισι Σιμωνίδης ὁ ποιητὴς κραταιοῦ καύματος ὥρᾳ καὶ τῶν οἰνοχόων τοῖς ἄλλοις μισγόντων εἰς τὸ ποτὸν χιόνος, αὐτῷ δὲ οὔ, ἀπεσχεδίασε τόδε τὸ ἐπίγραμμα

τῇ ῥά ποτ' Οὐλύμποιο περὶ πλευρὰς ἐκάλυψεν
ὀξὺς ἀπὸ Θρῄκης ὀρνύμενος βορέης,
ἀνδρῶν δ' ἀχλαίνων ἔδακε φρένας, αὐτὰρ ἐθάφθη
d ζωὴ Πιερίην γῆν ἐπιεσσαμένη,
ἔν τις ἐμοὶ καὶ τῆς χεέτω μέρος. οὐ γὰρ ἔοικεν
θερμὴν βαστάζειν ἀνδρὶ φίλῳ πρόποσιν.

πιόντος οὖν αὐτοῦ πάλιν ἐζήτει ὁ Οὐλπιανὸς ποῦ κεῖται ὁ κνισολοιχὸς καὶ τίνα ἐστὶ τὰ τοῦ Ἀσίου ἔπη τὰ περὶ τοῦ κνισοκόλακος. τὰ μὲν οὖν τοῦ Ἀσίου, ἔφη ὁ Μυρτίλος, ἔπη ταῦτ' ἔστι

χωλὸς στιγματίης πολυγήραος ἶσος ἀλήτη
ἦλθεν ὁ κνισοκόλαξ, εὖτε Μέλης ἐγάμει,
ἄκλητος ζωμοῦ κεχρημένος· ἐν δὲ μέσοισιν

ἥρως εἱστήκει βορβόρου ἐξαναδύς. e

ὁ δὲ κνισολοιχὸς ἔστι παρὰ μὲν Σωφίλῳ ἐν Φιλάρχῳ οὕτως

ὀψοφάγος εἶ καὶ κνισολοιχός,

ἐν δὲ τοῖς ἐπιγραφομένοις Συντρέχουσι κνισολοιχίαν εἴρηκεν ἐν τούτοις

ὁ πορνοβοσκὸς γάρ μ' ὑπὸ κνισολοιχίας
χορδήν τιν' αἱματῖτιν αὐτῷ σκευάσαι
ἐκέλευσε ταυτηνί με.

τοῦ κνισολοιχοῦ δὲ καὶ Ἀντιφάνης μνημονεύει ἐν f
Βομβυλίῳ. ὅτι δ' ἔπινον καὶ γλυκὺν οἶνον μεταξὺ ἐσθίοντες Ἄλεξίς φησιν ἐν Δρωπίδῃ

εἰσῆλθεν ἡ 'ταίρα φέρουσα τὸν γλυκὺν
ἐν ἀργυρῷ ποτηρίῳ πετάχνῳ τινὶ
ἀστειοτάτῳ τὴν ὄψιν, οὔτε τρυβλίῳ
οὔτε φιάλῃ· μετεῖχε δ' ἀμφοῖν τοῖν ῥυθμοῖν.

100. Ἑξῆς ἐπεισηνέχθη πλακοῦς ἐκ γάλακτος ἰτρίων τε καὶ μέλιτος, ὃν Ῥωμαῖοι λῖβον καλοῦσι. καὶ 126
ὁ Κύνουλκος ἔφη, ἐμπίπλασο Οὐλπιανὲ χθωροδλάψου πατρίου, ὃς παρ' οὐδενὶ τῶν παλαιῶν μὰ τὴν Δήμητρα γέγραπται, πλὴν εἰ μὴ ἄρα παρὰ τοῖς τὰ φοινικικὰ συγγεγραφόσι, Σαγχωνιαίθωνι καὶ Μωχῷ τοῖς σοῖς πολίταις. καὶ ὁ Οὐλπιανός, ἀλλ' ἐμοὶ μέν, ἔφη, ὦ κυνάμυια, μελιπήκτων ἅλις, ἡδέως δ' ἂν χόνδρου φάγοιμι τῶν ὀστρακίδων ἢ τῶν κοκκάλων ἀφθόνως ἔχοντος. καὶ κομισθέντος, δότε, ἔφη, μυστίλην· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι μύστρον, παρ' οὐδενὶ τῶν πρὸ ἡμῶν εἰρημένον. ἐπιλήσμων εἶ, ἔφη, ὦ θαυμάσιε, ὁ Αἰμιλιανός. b
οὐ σὺ μέντοι τὸν Κολοφώνιον Νίκανδρον ἀεὶ τεθαύμακας τὸν ἐποποιὸν ὡς φιλάρχαιον καὶ πολυμαθῆ; καὶ ὡς τὸ πέπερι ὀνομάσαντα παρέθου; οὗτος τοίνυν αὐτὸς ἐν τῷ προτέρῳ τῶν Γεωργικῶν ἐμφανίζων τὴν

τοῦ χόνδρου χρῆσιν καὶ μύστρον ὠνόμασε διὰ τούτων·

ἀλλ' ὁπότ' ἢ ἐρίφοιο νεοσφάγος ἠὲ καὶ ἀρνὸς
ἢ αὐτοῦ ὄρνιθος ἐφοπλίζηαι ἐδωδήν,
χίδρα μὲν ἐκτρίψειας, ὑποστρώσας δ' ἐνὶ κοίλοις
c ἄγγεσιν, εὐώδει δὲ μιγῇ ἅμα φῦρσον ἐλαίῳ.
ζωμὸν δὲ βρομέοντα καταντλὰς . .
. . . . . πνῖγε δὲ πῶμα
ἀμφιβαλών· φωκτὸν γὰρ ἀνοιδαίνει βαρὺ κρῖμνον.
ἠρέμα δὲ χλιάον κοίλοις ἐξαίνυσο μύστροις.

διὰ τούτων, ὦ θαυμασιώτατε, ὑπογράφει ὁ Νίκανδρος τὴν χρείαν τοῦ τε χόνδρου καὶ τῆς ἐπτισμένης κριθῆς, d ἐπιχεῖν κελεύων ἀρνὸς ἢ ἐρίφου ζωμὸν ἢ ὄρνιθος. τὰ μὲν οὖν χίδρα, φησίν, ἔκτριψον μὲν ἐν θυΐᾳ, μίξας δ' ἔλαιον αὐτοῖς ἀναφύρασον ἡνίκ' ἂν ἕψηται. τὸν ἐκ τῆς τοιᾶσδε σκευῆς ἀναβρομοῦντα ζωμὸν πυκνότερον τῇ ζωμηρύσει καταμίγνυε, μηδ' ἕτερον ἐπεγχέων ἀλλ' αὐτὸν ἐπ' αὐτοῦ ἀρυόμενος, πρὸς τὸ μηδὲν ὑπερζέσαι τοῦ πιμελεστέρου. διὸ καί φησι, κατάπνιγε τὸ ὑπερζέον ἐπιθεὶς πῶμα· τὸ γὰρ κρῖμνον οὕτω φωκτὸν γινόμενον διοιδεῖ. τελευταῖον δὲ πράως χλιαρὸν γενόμενον κοίλοις προσφέρου τοῖς μύστροις. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἱππόλοχος ὁ Μακεδὼν ἐν τῇ πρὸς Λυγκέα ἐπιστολῇ, e δι' ἧς ἐμφανίζει μακεδονικόν τι δεῖπνον πολυτελείᾳ τὰ πάντα πανταχοῦ γενόμενα ὑπερβάλλον, μνημονεύει ὡς ἑκάστῳ τῶν δειπνούντων δοθέντων μύστρων χρυσῶν. ἐπεὶ δὲ φιλάρχαιος εἶναι θέλεις καὶ οὐδὲν φὴς φθέγξασθαι ὃ μὴ τῆς ἀττικῆς ἐστὶ φωνῆς, ὦ φίλτατε, τί ἐστιν ὃ λέγει Νικοφῶν ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητὴς ἐν τοῖς Χειρογάστορσιν; ἐγὼ γὰρ καὶ τοῦτον εὑρίσκω μνημονεύοντα τῶν μύστρων ὅταν λέγῃ

μεμβραδοπώλαις, ἀχραδοπώλαις,

ἰσχαδοπώλαις, διφθεροπώλαις,
ἀλφιτοπώλαις, μυστριοπώλαις,
βιβλιοπώλαις, κοσκινοπώλαις, f
ἐγκριδοπώλαις, σπερματοπώλαις.

τίνες γὰρ ἂν εἶεν οἱ μυστριοπῶλαι ἢ οἱ τὰ μύστρα πω-
λοῦντες; μαθὼν οὖν ἐκ τούτων, ὦ καλέ μου Συραττι-
κέ, τὴν τοῦ μύστρου χρῆσιν ἐμφοροῦ τοῦ χόνδρου, ἵνα
μὴ λέγῃς ‘ἄκικυς εἰμὶ καὶ ὀλιγοδρανέω.’

101. τεθαύμακα δὲ καὶ πῶς οὐκ ἐζήτησας, ὁ δὲ
χόνδρος πόθεν; μεγαρόθεν ἢ θετταλικός; ὅθεν καὶ 127
Μυρτίλος ἐστίν. καὶ ὁ Οὐλπιανός, παύομαι, ἔφη,
ἐσθίων, ἕως ἄν με διδάξῃς παρὰ τίσιν εἴρηνται οὗτοι
οἱ χόνδροι. καὶ ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, ἀλλ' οὐ φθονήσω
σοι. ὁρῶν γὰρ λαμπροτάτην δείπνου παρασκευὴν βού-
λομαί σε δίκην ἀλεκτρυόνος ἐμφορηθέντα τοῦ χόνδρου
κορύξασθαι καὶ διδάσκειν ἡμᾶς περὶ ὧν μέλλομεν
ἐδεσμάτων μεταλαμβάνειν. καὶ ὃς δυσχεράνας ἔφη,
πόθεν σοι καὶ τὰ ἐδέσματα; μὴ γὰρ ἀναπαύσασθαί
ἐστι ζητοῦντα ἀεί τι πρὸς τοὺς ὀψιμαθεῖς τούτους σο- b
φιστάς. ἀλλὰ μήν, ἔφη, καὶ περὶ τούτου σοι τὸν λό-
γον, ὁ Αἰμιλιανός, ἀποδώσω. λέξω δὲ πρῶτον περὶ τοῦ
χόνδρου Ἀντιφάνους παρατιθέμενος ἐξ Ἀντείας τάδε

ἐν ταῖς σπυρίσι δὲ τί ποτ' ἔνεστι, φίλτατε;
B. ἐν ταῖς τρισὶν μὲν χόνδρος ἀγαθὸς μεγαρικός.
A. οὐ θετταλικὸν τὸν χρηστὸν εἶναί φασι δέ;
B. . . . . . τῆς δὲ Φοινίκης . .
σεμίδαλις, ἐκ πολλῆς σφόδρ' ἐξηττημένη.

τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο δρᾶμα φέρεται καὶ ὡς Ἀλέξιδος ἐν c
ὀλίγοις σφόδρα διαλλάττον. ἐν δὲ Πονήρᾳ πάλιν ὁ
Ἄλεξις

καὶ χόνδρος ἔνδον ἐστὶ θετταλικὸς πολύς.

χόνδρον δὲ εἴρηκε τὸ ῥόφημα Ἀριστοφάνης ἐν Δαιταλεῦσιν οὕτως

ἢ χόνδρον ἕψων εἶτα μυῖαν ἐμβαλὼν
ἐδίδου ῥοφεῖν ἄν.

καὶ σεμιδάλεως δὲ μέμνηται, καὶ εἰ μὴ τὰ μαρτύρια κρατῶ, Στράττις ἐν Ἀνθρωπορραίστῃ καὶ Ἄλεξις ἐν
d Ἰσοστασίῳ. τὴν γενικὴν δὲ σεμιδάλιδος εἴρηκεν ὁ Στράττις ἐν τῷ αὐτῷ δράματι οὕτω ‘τῶν δὲ διδύμων ἐκγόνων σεμιδάλιδος.’ τὰ δὲ ἐδέσματα ὠνόμασεν Ἀντιφάνης ἐν Διδύμοις οὑτωσί

ἀπέλαυσα πολλῶν καὶ καλῶν ἐδεσμάτων,
πιών τε προπόσεις τρεῖς ἴσως ἢ τέτταρας
ἐστρηνίων πως, καταβεβρωκὼς σιτία
ἴσως ἐλεφάντων τεττάρων.

ἐχέτω τέλος καὶ ἥδε ἡ βίβλος ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῖς περὶ
e τῶν ἐδεσμάτων ἔχουσα τὴν καταστροφήν. ἀρχὴν γὰρ τοῦ δείπνου ἀπὸ τῶν ἑξῆς ποιησόμεθα. οὐ πρότερόν γε, ὦ Ἀθήναιε, πρὶν ἡμῖν διελθεῖν καὶ τὸ τοῦ Ἱππολόχου τὸ μακεδονικὸν συμπόσιον. ἀλλ' εἰ τοῦτό σοι φίλον, ὦ Τιμόκρατες, οὕτω παρασκευαζώμεθα.

Δ

128 1. Ἱππόλοχος ὁ Μακεδών, ἑταῖρε Τιμόκρατες, τοῖς χρόνοις μὲν γέγονε κατὰ Λυγκέα καὶ Δοῦριν τοὺς Σαμίους, Θεοφράστου δὲ τοῦ Ἐρεσίου μαθητάς, συνθήκας δ' εἶχε ταύτας πρὸς τὸν Λυγκέα, ὡς ἐκ τῶν αὐτοῦ μαθεῖν ἔστιν ἐπιστολῶν, πάντως αὐτῷ δηλοῦν εἴ τινι

συμπεριενεχθείη δείπνῳ πολυτελεῖ, τὰ ὅμοια κἀκεί-
νου ἀντιπροπίνοντος αὐτῷ. ἑκατέρων οὖν σώζονται
δειπνητικαί τινες ἐπιστολαί· Λυγκέως μὲν τὸ Λαμίας, b
τῆς Ἀττικῆς αὐλητρίδος, ἐμφανίζοντος δεῖπνον Ἀθή-
νησι γενόμενον Δημητρίῳ τῷ βασιλεῖ, ἐπίκλην δὲ Πο-
λιορκητῇ· ἐρωμένη δ' ἦν ἡ Λάμια τοῦ Δημητρίου·
τοῦ δ' Ἱππολόχου τοὺς Καράνου τοῦ Μακεδόνος ἐμ-
φανίζοντος γάμους. καὶ ἄλλαις δὲ περιετύχομεν τοῦ
Λυγκέως ἐπιστολαῖς πρὸς τὸν αὐτὸν γεγραμμέναις
Ἱππόλοχον δηλούσαις τό τε Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως
δεῖπνον, Ἀφροδίσια ἐπιτελοῦντος Ἀθήνησι, καὶ τὸ
Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως. δώσομεν δέ σοι ἡμεῖς καὶ
αὐτὰς τὰς ἐπιστολάς. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ Ἱππολόχου σπα- c
νίως εὑρίσκεται, ἐπιδραμοῦμαί σοι τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
μένα διατριβῆς ἕνεκα νῦν καὶ ψυχαγωγίας.

2. Ἐν Μακεδονίᾳ, ὡς ἔφην, τοῦ Καράνου γάμους
ἑστιῶντος οἱ μὲν συγκεκλημένοι ἄνδρες ἦσαν εἴκοσιν·
οἷς καὶ κατακλιθεῖσιν εὐθέως ἐδόθησαν φιάλαι ἀργυ-
ραῖ ἑκάστῳ μία δωρεάν· προεστεφανώκει δὲ καὶ ἕκα-
στον πρὶν εἰσελθεῖν στλεγγίδι χρυσῇ, πέντε χρυσῶν
ἑκάστη δ' ἦν τὸ τίμημα. ἐπεὶ δ' ἐξέπιον τὰς φιάλας, d
ἐν χαλκῷ πίνακι τῶν Κορινθίων κατασκευασμάτων
ἄρτος ἑκάστῳ ἰσόπλατος ἐδόθη ὄρνεις τε καὶ νῆσσαι,
προσέτι δὲ καὶ φάτται καὶ χὴν καὶ τοιαύτη τις ἄλλη
ἀφθονία σεσωρευμένη, καὶ ἕκαστος λαβὼν [σὺν] αὐτῷ
πίνακι τοῖς κατόπιν διεδίδου παισίν. ἄλλα δ' ἐσθίειν
περιεφέρετο πολλὰ καὶ ποικίλα. καὶ μετὰ ταῦτα ἀργυ-
ροῦς πίναξ ἕτερος, ἐφ' ᾧ πάλιν ἄρτος μέγας καὶ χῆνες
καὶ λαγωοὶ καὶ ἔριφοι, καὶ ἕτεροι ἄρτοι πεπονημένοι
καὶ περιστεραὶ καὶ τρυγόνες πέρδικές τε καὶ ὅσον ἄλλο
πτηνῶν πλῆθος ἦν. ‘ἐπεδώκαμεν οὖν (φησὶ) καὶ ταῦ- e
τα τοῖς δούλοις, καὶ ὡς ἅδην εἴχομεν βρώσεως, ἐχερ-

νιψάμεθα. καὶ στέφανοι εἰσηνέχθησαν πολλοὶ παντο-
δαπῶν ἀνθέων, ἐπὶ πᾶσί τε χρυσαῖ στλεγγίδες ὁλκὴν
129 ἴσαι τῷ πρώτῳ στεφάνῳ.' ἐπὶ δὲ τούτοις εἰπὼν ὁ Ἱπ-
πόλοχος ὡς Πρωτέας, ἀπόγονος ἐκείνου Πρωτέου, Λα-
νίκης υἱοῦ, ἥτις ἐγεγόνει τροφὸς Ἀλεξάνδρου τοῦ βα-
σιλέως, ἐπὶ πλεῖστον ἦν πολυπότης, ὡς καὶ ὁ πάππος
αὐτοῦ Πρωτέας ὁ συγγενόμενος Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ὅτι
πᾶσι προύπιεν, ἑξῆς γράφει καὶ ταῦτα
3. '῎Ηδη δὲ ἡμῶν ἡδέως ἀπηλλοτριωμένων τοῦ
σωφρονεῖν ἐπεισβάλλουσιν αὐλητρίδες καὶ μουσουρ-
γοὶ καὶ σαμβυκίστριαί τινες Ῥόδιαι, ἐμοὶ μὲν γυμναὶ
δοκῶ, πλὴν ἔλεγόν τινες αὐτὰς ἔχειν χιτῶνας· ἀπαρ-
ξάμεναί τε ἀπῆλθον. καὶ ἐπεισῆλθον ἄλλαι φέρουσαι
b ληκύθους μύρου ἑκάστη δύο συνδεδεμένας ἱμάντι χρυ-
σῷ, τὴν μὲν ἀργυρᾶν τὴν δὲ χρυσῆν, κοτυλιαίας, καὶ
ἑκάστῳ προσέδωκαν. ἔπειτ' εἰσφέρεται πλοῦτος ἀντὶ
δείπνου, πίναξ ἀργυροῦς ἐπὶ πάχος οὐκ ὀλίγον περί-
χρυσος, ὅσος δέξασθαι μέγεθος χοίρου τινὸς ὀπτοῦ καὶ
σφόδρα μεγάλου, ὃς ὕπτιος ἐπέκειτο τὴν γαστέρα δει-
κνὺς ἄνω πλήρη οὖσαν πολλῶν ἀγαθῶν· ἦσαν γὰρ ἐν
αὐτῷ συνωπτημέναι κίχλαι καὶ μῆτραι καὶ συκαλλί-
c δων πλῆθος ἄπειρον καὶ ᾠῶν ἐπικεχυμέναι λέκιθοι
καὶ ὄστρεα καὶ κτένες, ἃ καὶ ἑκάστῳ πεπυρωμένα αὐ-
τοῖς πίναξιν ἐδόθη. μετὰ δὲ ταῦτα πιόντες ἐλάβομεν
ἕκαστος ἔριφον ζέοντα, ἐφ' ἑτέρῳ πάλιν πίνακι τοι-
ούτῳ, σὺν μύστροις χρυσοῖς. ὁρῶν οὖν τὴν δυσχω-
ρίαν ὁ Κάρανος κελεύει σπυρίδας ἡμῖν καὶ ἀρτοφόρα
διὰ ἱμάντων ἐλεφαντίνων πεπλεγμένα δοθῆναι, ἐφ'
οἷς ἡσθέντες ἀνεκροταλίσαμεν τὸν νυμφίον, ὡς καὶ
τῶν δοθέντων ἡμῖν ἀνασεσωσμένων. ἔπειτα στέφανοι
πάλιν καὶ διλήκυθον μύρου χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν
d ἰσόσταθμον τοῖς προτέροις. ἡσυχίας δὲ γενομένης

ἐπεισβάλλουσιν ἡμῖν οἱ κἀν τοῖς χύτροις τοῖς Ἀθήνησι
λειτουργήσαντες. μεθ' οὓς εἰσῆλθον ἰθύφαλλοι καὶ
σκληροπαῖκται, καί τινες καὶ θαυματουργοὶ γυναῖκες,
εἰς ξίφη κυβιστῶσαι καὶ πῦρ ἐκ τοῦ στόματος ἐκριπί-
ζουσαι γυμναί.'

4. 'Ἐπεὶ δὲ καὶ τούτων ἀπηλλάγημεν, ἐκλαμβά-
νει πάλιν ἡμᾶς θερμός τις καὶ ζωρότερος πότος, οἴνων
ὄντων ἡμῖν θασίων καὶ μενδαίων καὶ λεσβίων, χρυ-
σίδων πάνυ μεγάλων ἑκάστῳ προσενεχθεισῶν. καὶ
μετὰ τὸν πότον ὑελοῦς πίναξ δίπηχύς που τὴν διάμε-
τρον ἐν θήκῃ κατακείμενος ἀργυρᾷ πλήρης ἰχθύων e
ὀπτῶν πάντα γένη συνηθροισμένων, ἅπασί τε προσ-
εδόθη καὶ ἀργυροῦν ἀρτοφόρον ἄρτων καππαδοκίων.
ὧν τὰ μὲν ἐφάγομεν, τὰ δὲ τοῖς θεράπουσιν ἐπεδώκα-
μεν. καὶ νιψάμενοι τὰς χεῖρας ἐστεφανούμεθα, καὶ
πάλιν στλεγγίδας ἐλάβομεν χρυσᾶς διπλασίους τῶν
πρότερον καὶ ἄλλο διλήκυθον μύρου. ἡσυχίας δὲ γε-
νομένης ἐξαλλόμενος τῆς κλίνης ὁ Πρωτέας αἰτεῖ σκύ-
φον χοαῖον, καὶ πληρώσας οἴνου θασίου ὀλίγον τ' f
ἐπιρράνας ὕδατος ἐξέπιεν ἐπειπών

ὁ πλεῖστα πίνων πλεῖστα κεὐφρανθήσεται.

καὶ ὁ Κάρανος ἔφη, ἐπεὶ πρῶτος ἔπιες, ἔχε πρῶτος καὶ
τὸν σκύφον δῶρον· τοῦτο δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι ἂν
πίωσιν ἔσται γέρας. ἐφ' οἷς λεχθεῖσιν 'οἳ δ' ἐννέα
πάντες ἀνέσταν' ἁρπάζοντες κἄλλος ἄλλον φθάνοντες.
εἷς δὲ τῶν συνδειπνούντων ἡμῖν ἄθλιος οὐ δυνάμενος
πιεῖν ἀνακαθίσας ἔκλαιεν, ἄσκυφος γενόμενος, καὶ ὁ
Κάρανος αὐτῷ χαρίζεται κενὸν τὸ ἔκπωμα. ἐπὶ τού- 130
τοις χορὸς εἰσῆλθεν ἀνθρώπων ἑκατὸν ἐμμελῶς ᾀδόν-
των γαμικὸν ὕμνον, μεθ' οὓς ὀρχηστρίδες διεσκευα-
σμέναι τρόπον Νηρηίδων, αἳ δὲ Νυμφῶν.'

5. 'Τοῦ πότου δὲ προϊόντος καὶ τῆς ὥρας ὑπο-

σκιαζούσης ἀναπεταννύουσι τὸν οἶκον, ἐν ᾧ κύκλῳ ὀθόναις διείληπτο πάντα λευκαῖς, καὶ ἀναπετασθεισῶν δᾷδες ἐφάνησαν λάθρᾳ κατὰ μηχανὰς σχασθέντων τῶν φραγμάτων καὶ ἔρωτες καὶ ἀρτέμιδες καὶ πᾶνες καὶ ἑρμαῖ καὶ τοιαῦτα πολλὰ εἴδωλα, ἀργυροῖς δᾳδουχοῦντα λαμπτῆρσι. θαυμαζόντων δ' ἡμῶν τὴν τεχνιτείαν ἐρυμάνθιοι τῷ ὄντι σύαγροι κατὰ πινάκων
b τετραγώνων χρυσομίτρων σιβύναις ἀργυραῖς διαπεπερονημένοι περιεφέροντο ἑκάστῳ. καὶ τὸ θαυμάσιον ὅτι παρειμένοι καὶ καρηβαροῦντες ὑπὸ τῆς μέθης, ὁπότε τι τῶν ἀγομένων θεασαίμεθα, πάντες ἐξενήφομεν, ὀρθοὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀνιστάμενοι. ἔναττον οὖν οἱ παῖδες εἰς τὰς εὐτυχεῖς σπυρίδας, ἕως ἐσάλπισε τὸ εἰωθὸς τοῦ τελευταίου δείπνου σημεῖον· οὕτω γὰρ τὸ μακεδονικὸν οἶσθα ἔθος ἐν ταῖς πολυανθρώποις
c εὐωχίαις γινόμενον. καὶ ὁ Κάρανος ἄρξας πότου μικροῖς ἐκπώμασι περισοβεῖν ἐκέλευε τοῖς παισίν. ἐπίνομεν οὖν εὐμαρῶς, ὥσπερ ἀντίδοτον ἐκ τῆς προτέρας ἀκρατοποσίας λαμβάνοντες. ἐν τούτῳ δὲ ὁ γελωτοποιὸς εἰσῆλθε Μανδρογένης, ἐκείνου Στράτωνος τοῦ Ἀττικοῦ, ὥς φασιν, ἀπόγονος, καὶ πολλοὺς κατέρρηξεν ἡμῶν γέλωτας· καὶ μετὰ ταῦτα ὠρχεῖτο μετὰ τῆς γυναικὸς ἔτη ἤδη οὔσης ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα. καὶ τελευταῖαι ἐπεισῆλθον ἐπιδορπίαι τράπεζαι, τραγήματά τ' ἐν πλεκτοῖς ἐλεφαντίνοις ἐπεδόθη πᾶσι καὶ πλακούντων ἕκαστα γένη, κρητικῶν καὶ τῶν σῶν,
d ἑταῖρε Λυγκεῦ, σαμιακῶν καὶ ἀττικῶν αὐταῖς ταῖς ἰδίαις τῶν πεμμάτων θήκαις. μετὰ δὲ ταῦτ' ἐξαναστάντες ἀπηλλαττόμεθα νήφοντες νὴ τοὺς θεοὺς διὰ τὸν φόβον τοῦ πλούτου ὃν ἐλάβομεν. σὺ δὲ [μόνον] ἐν Ἀθήναις μένων εὐδαιμονίζεις τὰς Θεοφράστου θέσεις ἀκούων, θύμα καὶ εὔζωμα καὶ τοὺς καλοὺς

ἐσθίων στρεπτοὺς λήναια καὶ χύτρους θεωρῶν, ἡμεῖς δ' ἐκ τοῦ Καράνου δείπνου πλοῦτον ἀντὶ μερίδων εὐωχηθέντες νῦν ζητοῦμεν οἱ μὲν οἰκίας οἱ δὲ ἀγροὺς οἱ δὲ ἀνδράποδ' ὠνήσασθαι.'

6. Εἰς ταῦτ', ὦ ἑταῖρε Τιμόκρατες, ἀποβλέπων e
τίνι συγκρῖναι ἔχεις τῶν Ἑλληνικῶν δείπνων τὸ προκείμενον τοῦτο συμπόσιον; ὁπότε καὶ Ἀντιφάνης ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Οἰνομάῳ ἢ Πέλοπι διαπαίζων ἔφη

τί δ' ἂν Ἕλληνες μικροτράπεζοι,
φυλλοτρῶγες δράσειαν; ὅπου
τέτταρα λήψει κρέα μίκρ' ὀβολοῦ.
παρὰ δ' ἡμετέροις προγόνοισιν ὅλους
βοῦς ὤπτων, ὗς, ἐλάφους, ἄρνας· f
τὸ τελευταῖον δ' ὁ μάγειρος ὅλον
τέρας ὀπτήσας, μεγάλῳ βασιλεῖ
θερμὴν παρέθηκε κάμηλον.

ὁ Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἀχαρνεῦσι καὶ αὐτὸς τῶν βαρβάρων ἐμφανίζων τὴν μεγαλειότητά φησιν

εἶτ' ἐξένιζε, παρετίθει θ' ἡμῖν ὅλους
ἐκ κριβάνου βοῦς. Β. καὶ τίς εἶδε πώποτε 131
βοῦς κριβανίτας; τῶν ἀλαζονευμάτων.
Α. καὶ ναὶ μὰ Δί' ὄρνιν τριπλάσιον Κλεωνύμου
παρέθηκεν ἡμῖν, ὄνομα δ' ἦν αὐτῷ φέναξ.

Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Πρωτεσιλάῳ διασύρων τὸ τῶν Ἰφικράτους γάμων συμπόσιον, ὅτε ἤγετο τὴν Κότυος τοῦ Θρακῶν βασιλέως θυγατέρα, φησί

7. Κἂν ταῦτα ποιῇς ὥσπερ φράζω,
λαμπροῖς δείπνοις δεξόμεθ' ὑμᾶς,
οὐδὲν ὁμοίοις τοῖς Ἰφικράτους
τοῖς ἐν Θρᾴκῃ· καίτοι φασὶν
βουβαύκαλα ταῦτα γενέσθαι· b
κατὰ τὴν ἀγορὰν μὲν ὑπεστρῶσθαι

στρώμαθ᾽ ἁλουργῆ μέχρι τῆς ἄκρας·
δειπνεῖν δ᾽ ἄνδρας βουτυροφάγας
αὐχμηροκόμας μυριοπληθεῖς·
τοὺς δὲ λέβητας χαλκοῦς εἶναι
μείζους λάκκων δωδεκακλίνων·
αὐτὸν δὲ Κότυν περιεζῶσθαι
ζωμόν τε φέρειν ἐν χοῒ χρυσῇ,
καὶ γευόμενον τῶν κρατήρων
πρότερον μεθύειν τῶν πινόντων.
αὐλεῖν δ᾽ αὐτοῖς Ἀντιγενείδαν,
Ἀργᾶν δ᾽ ᾄδειν καὶ κιθαρίζειν
Κηφισόδοτον τὸν Ἀχαρνῆθεν·
c μέλπειν δ᾽ ᾠδαῖς
τοτὲ μὲν Σπάρτην τὴν εὐρύχορον,
τοτὲ δ᾽ αὖ Θήβας τὰς ἑπταπύλους,
τάς θ᾽ ἁρμονίας μεταβάλλειν.
φερνάς τε λαβεῖν δύο μὲν ξανθῶν
ἵππων ἀγέλας αἰγῶν τ᾽ ἀγέλην
χρυσοῦν τε σάκος φιάλην τε λεπαστήν,
χιόνος τε πρόχουν κέγχρων τε σιρόν
βολβῶν τε χύτραν δωδεκάπηχυν,
καὶ πουλυπόδων ἑκατόμβην.
ταῦτα μὲν οὕτως φασὶ ποιῆσαι
Κότυν ἐν Θρᾴκῃ γάμον Ἰφικράτει.
τούτων δ᾽ ἔσται πολὺ σεμνότερον
καὶ λαμπρότερον παρὰ δεσποσύνοις
d τοῖς ἡμετέροις. τί γὰρ ἐκλείπει
δόμος ἡμέτερος; ποίων ἀγαθῶν;
οὐ σμύρνης [γὰρ] συρίας ὀδμαὶ
λιβάνου τε πνυαί; τερενοχρῶτες
μαζῶν ὄψεις ἄρτων ἀμύλων
πουλυποδείων χολίκων δημοῦ

φυσκῶν ζωμοῦ τεύτλων· θρίων
λεκίθου σκορόδων ἀφύης σκόμβρων
ἐνθρυμματίδων πτισάνης ἀθάρης
κυάμων λαθύρων ὤχρων δολίχων
μέλιτος τυροῦ χορίων πυρῶν
καρύων χόνδρου;
κάραβοι ὀπτοί, τευθίδες ὀπταί,
κεστρεὺς ἐφθός, σηπίαι ἐφθαί,
μύραιν᾽ ἐφθή, κωβιοὶ ἐφθοί,
θυννίδες ὀπταί, φυκίδες ἐφθαί, e
βάτραχοι πέρκαι
συνόδοντες ὄνοι βατίδες ψῆτται
γαλεὸς κόκκυξ θρίσσαι νάρκαι
ῥίνης τεμάχη σχαδόνες βότρυες
σῦκα πλακοῦντες μῆλα κράνειαι
ῥόαι ἕρπυλλος μήκων ἀχράδες
κνῆκος ἐλᾶαι στέμφυλ᾽ ἄμητες
πράσα γήτειον κρόμμυα φυστὴ
βολβοὶ καυλοὶ σίλφιον ὄξος
μάραθ᾽ ᾠὰ φακῆ τέττιγες ὀποὶ
κάρδαμα σήσαμα κήρυκες ἅλες
πίνναι λεπάδες μύες ὄστρεια
κτένες ὄρκυνες· καὶ πρὸς τούτοις
ὀρνιθαρίων ἄφατον πλῆθος,
νηττῶν φαττῶν· χῆνες στρουθοὶ f
κίχλαι κόρυδοι κίτται κύκνοι
πελεκὰν κίγκλοι . . γέρανος θ᾽,
ἣ τουτουὶ τοῦ χάσκοντος
διατειναμένη διὰ τοῦ πρωκτοῦ
καὶ τῶν πλευρῶν
διακόψειεν τὸ μέτωπον.
οἶνοι δέ γέ σοι λευκὸς . . .

γλυκὺς αὐθιγενὴς ἡδὺς καπνίας.

8. *Λυγκεὺς δ' ἐν Κενταύρῳ διαπαίζων τὰ ἀττικὰ δεῖπνά φησι*

μάγειρ', ὁ θύων ἐστὶν ὁ δειπνίζων τέ με
Ῥόδιος, ἐγὼ δ' ὁ κεκλημένος Περίνθιος.
οὐδέτερος ἡμῶν ἥδεται τοῖς ἀττικοῖς
δείπνοις. Β. ἀηδία γάρ ἐστιν ἀττική;
132 *Α. ὥσπερ ξενική. παρέθηκε πίνακα γὰρ μέγαν,*
ἔχοντα μικροὺς πέντε πινακίσκους ἐν οἷ.
τούτων ὃ μὲν ἔχει σκόροδον, ὃ δ' ἐχίνους δύο,
ὃ δὲ θρυμματίδα γλυκεῖαν, ὃ δὲ κόγχας δέκα,
ὃ δ' ἀντακαίου μικρόν. ἐν ὅσῳ δ' ἐσθίω,
ἕτερος ἐκεῖν', ἐν ὅσῳ δ' ἐκεῖνος, τοῦτ' ἐγὼ
ἠφάνισα. βούλομαι δέ γ', ὦ βέλτιστε σύ,
κἀκεῖνο καὶ τοῦτ', ἀλλ' ἀδύνατα βούλομαι·
b *οὔτε στόματα γὰρ οὔτε χείλη πέντ' ἔχω.*
ὄψιν μὲν οὖν ἔχει τὰ τοιαῦτα ποικίλην,
ἀλλ' οὐδέν ἐστι τοῦτο πρὸς τὴν γαστέρα·
κατέπασα γὰρ τὸ χεῖλος, οὐκ ἐνέπλησα δέ.
τί οὖν; ἔχεις ὄστρεια; Β. πολλά. Α. πίνακά μοι
τούτων παραθήσεις αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ μέγαν.
ἔχεις ἐχίνους; Β. ἕτερος ἔσται σοι πίναξ·
αὐτὸς γὰρ αὐτὸν ἐπριάμην ὀκτὼ ὀβολῶν.
Α. ὀψάριον αὐτὸ τοῦτο παραθήσεις μόνον,
ἵνα ταὐτὰ πάντες, μὴ τὸ μὲν ἐγὼ τὸ δ' ἕτερος.

c *Δρομέας δ' ὁ παράσιτος ἐρωτήσαντός τινος αὐτόν, ὥς φησιν ὁ Δελφὸς Ἡγήσανδρος, πότερον ἐν ἄστει γίνεται βελτίω δεῖπνα ἢ ἐν Χαλκίδι, τὸ προοίμιον, εἶπε, τῶν ἐν Χαλκίδι δείπνων χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς· τὸ πλῆθος τῶν ὀστρέων καὶ τὴν ποικιλίαν προοίμιον εἰπὼν δείπνου.*

9. *Δίφιλος δ' ἐν Ἀπολιπούσῃ μάγειρόν τινα παρ-*

ἄγων ποιεῖ τάδε λέγοντα

πόσοι τὸ πλῆθός εἰσιν οἱ κεκλημένοι
εἰς τοὺς γάμους, βέλτιστε, καὶ πότερ' Ἀττικοὶ d
ἅπαντες ἢ κἀκ τοὐμπορίου τινές; Β. τί δαὶ
τοῦτ' ἔστι πρὸς σὲ τὸν μάγειρον; Α. τῆς τέχνης
ἡγεμονία τίς ἐστιν ταύτης, ὦ πάτερ,
τὸ τῶν ἐδομένων τὰ στόματα προειδέναι.
οἷον Ῥοδίους κέκληκας· εἰσιοῦσι δὸς
εὐθὺς ἀπὸ θερμοῦ τὴν μεγάλην αὐτοῖς σπάσαι
ἀποζέσας σίλουρον ἢ λεβίαν, ἐφ' ᾧ
χαριεῖ πολὺ μᾶλλον ἢ μυρίνην προσεγχέας.
Β. ἀστεῖον ὁ σιλουρισμός. Α. ἂν Βυζαντίους, e
ἀψινθίῳ σπόδησον ὅσα γ' ἂν παρατιθῇς,
κάθαλα ποιήσας πάντα κἀσκοροδισμένα.
διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν παρ' αὐτοῖς ἰχθύων
πάντες βλιχανώδεις εἰσὶ καὶ μεστοὶ λάπης.

Μένανδρος δ' ἐν Τροφωνίῳ

ξένου τὸ δεῖπνόν ἐστιν ὑποδοχῆς. Β. τίνος;
ποδαποῦ; διαφέρει τῷ μαγείρῳ τοῦτο γάρ·
οἷον τὰ νησιωτικὰ ταυτὶ ξενύδρια
ἐν προσφάτοις ἰχθυδίοις τεθραμμένα
καὶ παντοδαποῖς, τοῖς ἁλμίοις μὲν οὐ πάνυ f
ἁλίσκετ', ἀλλ' οὕτως παρέργως ἅπτεται·
τὰς δ' ὀνθυλεύσεις καὶ τὰ κεκαρυκευμένα
μᾶλλον προσεδέξατ'· Ἀρκαδικὸς τοὐναντίον
ἀθάλαττος ἐν τοῖς λοπαδίοις ἁλίσκεται·
Ἰωνικὸς πλούταξ, ὑποστάσεις ποιῶ,
κάνδαυλον, ὑποβινητιῶντα βρώματα.

10. *Ἐχρῶντο γὰρ οἱ παλαιοὶ καὶ τοῖς εἰς ἀναστόμωσιν βρώμασιν, ὥσπερ ταῖς ἁλμάσιν ἐλάαις, ἃς κο-* 133 *λυμβάδας καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης γοῦν ἐν Γήρᾳ φησίν*

ὦ πρεσβῦτα, πότερα φιλεῖς τὰς δρυπεπεῖς ἑταίρας,

ἢ τὰς ὑποπαρθένους ἁλμάδας ὡς ἐλάας
στιφράς;

Φιλήμων δ' ἐν Μετιόντι ἢ Ζωμίῳ

ἰχθὺς τί σοι
ἐφαίνεθ' ἑφθός; Β. μικρὸς ἦν· ἀκήκοας;
ἅλμη τε λευκὴ καὶ παχεῖ' ὑπερβολῇ,
b κοὐχὶ λοπάδος προσῶζεν οὐδ' ἡδυσμάτων.
ἐβόων ἅπαντες ὡς ἀγαθὴν ἅλμην ποιεῖς.

ἤσθιον δὲ καὶ τέττιγας καὶ κερκώπας ἀναστομώσεως χάριν. Ἀριστοφάνης Ἀναγύρῳ

πρὸς θεῶν, ἔραμαι τέττιγα φαγεῖν
καὶ κερκώπην θηρευσαμένη
καλάμῳ λεπτῷ.

ἔστι δ' ἡ κερκώπη ζῷον ὅμοιον τέττιγι καὶ τιγονίῳ, ὡς Σπεύσιππος παρίστησιν ἐν τετάρτῳ Ὁμοίων. μνημονεύει αὐτῶν Ἐπίλυκος ἐν Κωραλίσκῳ. Ἄλεξις ἐν Θράσωνί φησι

c σοῦ δ' ἐγὼ λαλιστέραν
οὐπώποτ' εἶδον οὔτε κερκώπην, γύναι,
οὐ κίτταν, οὐ χελιδόν', οὐ . . .
οὐ τρυγόν', οὐ τέττιγα.

Νικόστρατος δ' ἐν Ἅβρᾳ

πίναξ ὁ πρῶτος τῶν μεγάλων ἡγήσεται,
ἔχων ἐχῖνον, ὠμοτάριχον, κάππαριν,
θρυμματίδα, τέμαχος, βολβὸν ἐν ὑποτρίμματι.

11. Ὅτι δ' ἤσθιον διὰ τὴν ἀναστόμωσιν καὶ τὰς δι' ὄξους καὶ νάπυος γογγυλίδας σαφῶς παρίστησι
d Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν λέγων οὕτως

γογγυλίδος δισσὴ γὰρ ἰδὲ ῥαφάνοιο γενέθλη,
μακρή τε στιφρή τε, φαείνεται ἐν πρασιῇσιν.
καὶ τὰς μέν θ' αὔηνον ἀποπλύνας βορέῃσιν
προσφιλέας χειμῶνι καὶ οἰκουροῖσιν ἀεργοῖς·

θερμοῖς δ' ἰκμανθεῖσαι ἀναζώουσ' ὑδάτεσσιν.
τμῆγε δὲ γογγυλίδος ῥίζας καὶ ἀκαρφέα φλοιὸν
ἧκα καθηράμενος λεπτουργέας, ἠελίῳ δὲ
αὐήνας ἐπὶ τυτθόν, ὅτ' ἐν ζεστῷ ἀποβάπτων e
ὕδατι δριμείῃ πολέας ἐμβάπτισον ἅλμῃ,
ἄλλοτε δ' αὖ λευκὸν γλεῦκος συστάμνισον ὄξει,
ἶσον ἴσῳ, τὰς δ' ἐντὸς ἐπιστύψας ἁλὶ κρύψαις.
πολλάκι δ' ἀσταφίδας προχέαις τριπτῆρι λεήνας
σπέρματά τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος. εἰν ἑνὶ δὲ τρὺξ
ὄξεος ἰκμάζουσα καὶ ὠμοτέρην ἐπὶ κόρσην
ὥριον ἀλμαίην ἀνύσαι κεχρηόσι δαίτης.

Δίφιλος δ' ἢ *Σώσιππος* ἐν *Ἀπολιπούσῃ* f

ἔστιν ἔνδον ὄξος ὀξύ σοι;
Β. ὑπολαμβάνω, παιδάριον, ὀπὸν εἰλήφαμεν.
ἄριστα τούτοις πάντα πιέσω καὶ πυκνά.
ἡ φυλλὰς ἡ δριμεῖα περιοισθήσεται·
τῶν πρεσβυτέρων γὰρ ταῦτα τῶν ἡδυσμάτων
ἀναστομοῖ τάχιστα τἀσθητήρια,
τό τε νωκαρῶδες καὶ κατημβλυωμένον
ἐσκέδασε κἀποίησεν ἡδέως φαγεῖν.

12. *Ἄλεξις* δ' ἐν *Ταραντίνοις* ἐν τοῖς συμποσίοις 134
φησὶ τοὺς Ἀττικοὺς καὶ ὀρχεῖσθαι ὑποπιόντας

τοῦτο γὰρ νῦν ἔστι σοι
ἐν ταῖς Ἀθήναις ταῖς καλαῖς ἐπιχώριον·
ἅπαντες ὀρχοῦντ' εὐθύς, ἂν οἴνου μόνον
ὀσμὴν ἴδωσι. Β. συμφορὰν λέγεις ἄκραν.
Α. φαίης ἂν εἰς συμπόσιον εἰσελθὼν ἄφνω.
καὶ τοῖς μὲν ἀγενείοις ἴσως ἔπεστί τις
χάρις· ἀλλ' ἐπὰν δὴ τὸν γόητα Θεόδοτον
τὸν παραμασύντην εἰσίδω τὸν ἀνόσιον
βαυκιζόμενον τὰ λευκά τ' ἀναβάλλονθ' ἅμα, b
ἥδιστ' ἂν ἀναπήξαιμ' ἐπὶ τοῦ ξύλου λαβών.

μήποτε δὲ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Καρσὶ κατὰ τὸ ἀττικὸν ἔθος τῆς ὀρχήσεως κωμῳδεῖ τινα τῶν σοφῶν ὡς παρὰ δεῖπνον ὀρχούμενον λέγων οὕτως

οὐχ ὁρᾷς ὀρχούμενον
ταῖς χερσὶ τὸν βάκηλον; οὐδ' αἰσχύνεται
ὁ τὸν Ἡράκλειτον πᾶσιν ἐξηγούμενος,
ὁ τὴν Θεοδέκτου μόνος ἀνευρηκὼς τέχνην,
c ὁ τὰ κεφάλαια συγγράφων Εὐριπίδῃ.

τούτοις οὐδ' ἀναρμόστως ἄν τις ἐπενέγκαι τὰ Ἐρίφῳ τῷ κωμικῷ ἐν Αἰόλῳ εἰρημένα τάδε

λόγος γάρ ἐστ' ἀρχαῖος οὐ κακῶς ἔχων·
οἶνον λέγουσι τοὺς γέροντας, ὦ πάτερ,
πείθειν χορεύειν κοὐκ ἐθέλοντας.

Ἄλεξις δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἰσοστάσιόν φησιν

ἀπὸ συμβολῶν ἔπινον ὀρχεῖσθαι μόνον
βλέποντες, ἄλλο δ' οὐδέν, ὄψων ὀνόματα
d καὶ σιτίων ἔχοντες, Ὄψων Κάραβος
καὶ Κωβιὸς Σεμίδαλις.

13. Ἀττικὸν δὲ δεῖπνον οὐκ ἀχαρίτως διαγράφει Μάτρων ὁ παρῳδός, ὅπερ διὰ τὸ σπάνιον οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι ὑμῖν, ἄνδρες φίλοι, ὁ Πλούταρχος ἔφη, ἀπομνημονεῦσαι

δεῖπνα μοι ἔννεπε Μοῦσα πολύτροφα καὶ μάλα πολλά,
ἃ Ξενοκλῆς ῥήτωρ ἐν Ἀθήναις δείπνισεν ἡμᾶς·
e ἦλθον γὰρ κἀκεῖσε, πολὺς δέ μοι ἔσπετο λιμός.
οὗ δὴ καλλίστους ἄρτους ἴδον ἠδὲ μεγίστους,
λευκοτέρους χιόνος, ἔσθειν δ' ἀμύλοισιν ὁμοίους,
τῶν καὶ βορέης ἠράσσατο πεσσομενάων. . .
αὐτὸς δὲ Ξενοκλῆς ἐπεπωλεῖτο στίχας ἀνδρῶν,
στῆ δ' ἄρ' ἐπ' οὐδὸν ἰών, σχεδόθεν δέ οἱ ἦν παράσιτος

Χαιρεφόων, πεινῶντι λάρῳ ὄρνιθι ἐοικώς,
νήστης, ἀλλοτρίων εὖ εἰδὼς δειπνοσυνάων. f
τῷ δὲ μάγειροι μὲν φόρεον πλῆσάν τε τραπέζας,
οἷς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανὸς ὀπτανιάων,
ἠμὲν ἐπισπεῦσαι δείπνου χρόνον ἠδ' ἀναμεῖναι.
ἔνθ' ἄλλοι πάντες λαχάνοις ἐπὶ χεῖρας ἴαλλον·
ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην, ἀλλ' ἤσθιον εἴδατα πάντα,
βολβοὺς ἀσπάραγόν τε καὶ ὄστρεα μυελόεντα, 135
ὠμοτάριχον ἐῶν χαίρειν, φοινίκιον ὄψον.
αὐτὰρ ἐχίνους ῥῖψα καρηκομόωντας ἀκάνθαις·
οἳ δὲ κυλινδόμενοι καναχὴν ἔχον ἐν ποσὶ παίδων
ἐν καθαρῷ, ὅθι κύματ' ἐπ' ἠιόνος κλύζεσκεν·
πολλὰς δ' ἐκ κεφαλῆς προθελύμνους εἷλκον ἀκάνθας.
ἡ δὲ φαληρικὴ ἦλθ' ἀφύη, Τρίτωνος ἑταίρη,
ἄντα παρειάων σχομένη ῥυπαρὰ κρήδεμνα . . .
τοὺς δ' ὁ Κύκλωψ ἐφίλει . . . b
. . . . . . καὶ ἐν οὔρεσιν ἐξεπεφύκει.
πίνας ἦλθε φέρων κατὰ δώματα ἠχήεντα,
ἃς κατὰ φυκότριχος πέτρης λευκὸν τρέφει ὕδωρ.
ψῆττά τε χονδροφυὴς καὶ τρίγλη μιλτοπάρῃος.
τῇ δ' ἐγὼ ἐν πρώτοις ἐπέχον κρατερώνυχα χεῖρα,
οὐδ' ἔφθην τρώσας μιν, ἄασε δὲ Φοῖβος Ἀπόλλων.
ὡς δὲ ἴδον Στρατοκλῆ, κρατερὸν μήστωρα φόβοιο,
τρίγλης ἱπποδάμοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχοντα, c
ἂψ δ' ἑλόμην χάρμῃ, λαιμὸν δ' ἄπληστον ἄμυξα.
ἦλθε δὲ Νηρῆος θυγάτηρ, Θέτις ἀργυρόπεζα,
σηπίη εὐπλόκαμος, δεινὴ θεὸς αὐδήεσσα·
ἣ μόνη ἰχθὺς οὖσα τὸ λευκὸν καὶ μέλαν οἶδεν.
καὶ Τιτυὸν εἶδον λίμνης ἐρικυδέα γόγγρον,
κείμενον ἐν λοπάδεσσ'· ὃ δ' ἐπ' ἐννέα κεῖτο τραπέζας.

τῷ δὲ μετ' ἴχνια βαῖνε θεὰ λευκώλενος ἰχθύς,
d ἔγχελυς, ἣ Διὸς εὔχετ' ἐν ἀγκοίνῃσι μιγῆναι
ἐν κοιτῶν', ὅθεν ἐγχέλεων γένος ἀγροτεράων,
παμμεγέθης, ἣν οὔ κε δύ' ἀνέρες ἀθλητῆρες,
οἷοι ἄρ' Ἀστύαναξ τε καὶ Ἀντήνωρ ἐγένοντο,
ῥηιδίως ἐπ' ἄμαξαν ἀπ' οὔδεος ὀχλίσσειαν·
τρισπίθαμοι γὰρ ταί γε καὶ ἐννεαπήχεες ἦσαν
εὖρος, ἀτὰρ μῆκός γε γενέσθην ἐννεόργυιοι.
πολλὰ δ' ἄναντα κάταντα κατὰ στέγος ἦλθ' ὁ μάγειρος,
σείων ὀψοφόρους πίνακας κατὰ δεξιὸν ὦμον.
e τῷ δ' ἅμα τεσσαράκοντα μέλαιναι χύτραι ἕποντο·
αὐτὰρ ἀπ' Εὐβοίας λοπάδες τόσαι ἐστιχόωντο.
Ἶρις δ' ἄγγελος ἦλθε ποδήνεμος, ὠκέα τευθίς,
πέρκη τ' ἀνθεσίχρως καὶ ὁ δημοτικὸς μελάνουρος,
ὃς καὶ θνητὸς ἐὼν ἕπετ' ἰχθύσιν ἀθανάτοισιν.
οἴη δ' αὖ θύννου κεφαλὴ θαλαμηιάδαο
νόσφιν ἀφειστήκει, κεχολωμένη εἵνεκα τευχέων
αἱρομένων· τὸ δὲ πῆμα θεοὶ θέσαν ἀνθρώποισιν.
f ῥίνη θ' ἣν φιλέουσι περισσῶς τέκτονες ἄνδρες,
τρηχεῖ', ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος· οὐ γὰρ ἔγωγε
ἧς σαρκὸς δύναμαι γλυκερώτερον ἄλλο ἰδέσθαι.
ὀπταλέος δ' εἰσῆλθε πελώριος ἱππότα κεστρεύς·
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δυώδεκα σαργοὶ ἕποντο.
κυανόχρως δ' ἀμίας ἐπὶ τοῖς μέγας, ὅς τε θαλάσσης
πάσης βένθεα οἶδε, Ποσειδάωνος ὑποδμώς·
136 καρῖδές θ' αἳ Ζηνὸς ὀλυμπίου εἰσὶν ἀοιδοί,
αἳ δὴ γήραϊ κυφαὶ ἔσαν, χρησταὶ δὲ πάσασθαι·
χρύσοφρυς, ὃς κάλλιστος ἐν ἄλλοις ἵσταται ἰχθύς,
κάραβος, ἀστακὸς αὖτε, λιλαίετο θωρήσσεσθαι

ἐν μακάρων δείπνοις. τοῖς δαιτυμόνες χέρ' ἐφέντες
ἐν στόμασιν ἔθεσαν καὶ ἀπήγαγον ἄλλυδις ἄλλον.
τῶν δ' ἄρ' ἔλοψ κρείων δουρικλυτὸς ἡγεμόνευεν,
οὗ πλήρης περ ἐὼν κρατερῶς παλάμῃ ἐπορέχθην, b
γεύσασθ' ἱμείρων· τὸ δέ γ' ἀμβροσίη μοι ἔδοξεν,
οἵην δαίνυνται μάκαρες θεοὶ αἰὲν ἐόντες.
μύραιναν δ' ἐπέθηκε φέρων τὸ κάλυμμα τραπέζης,
ζώνην θ', ἣν φορέεσκεν ἀγαλλομένη περὶ δειρήν,
εἰς λέχος ἡνίκ' ἔβαινε Δρακοντιάδῃ μεγαθύμῳ.
σάνδαλα δ' αὖ παρέθηκεν ἀειγενῆ ἀθανατάων,
βούγλωσσόν θ' ὃς ἔναιεν ἐν ἅλμῃ μορμυρούσῃ, c
κίχλας δ' ἑξείης ἡβήτορας ὑψιπετήεις
καὶ πέτρας καταβοσκομένας, ὑάδας θ' ὑδατεινούς.
ἐν δ' ἀναμὶξ φάγροι τε καὶ ἵππουροι γλάνιές τε,
μόρμυρος ἄντα δ' ἔην, γαλέη, σπάρος· οὓς ὁ μάγειρος
σίζοντας παρέθηκε φέρων, κνίσωσε δὲ δῶμα.
τῶν δ' ἔλεγεν δαίνυσθαι· ἐμοὶ δέ γε θηλυτεράων
εἶναι βρώματ' ἔδοξεν. ἔπειθ' ὥρμαινον ἐπ' ἄλλα. d
κεῖτο δέ τις βατάνη, ἧς οὐδεὶς ἥπτετο δειπνῶν,
ἐν καθαρῷ, ὅθι περ λοπάδων διεφαίνετο χῶρος.
ἑξῆς κόσσυφος ἦλθε μόνος γεύσασθαι ἕτοιμος·
οὐ μὴν οὐδ' ἄρ' ἄθικτος ἔην, πόθεον δὲ καὶ ἄλλοι.
κωλῆν δ' ὡς εἶδον, ὡς ἔτρεμον· ἐν δὲ σίναπυ
κεῖτ' ἀγχοῦ γλυκὺ πνεῖον ἃ χρυσὸς ὢν ἀπερύκων.
γευσάμενος δ' ἔκλαιον, ὅτ' αὔριον οὐκ ἔτι ταῦτα
ὄψομαι, ἀλλά με τυρῷ δεῖ καὶ μάζῃ ὀτρηρῇ . . .
νηδὺς δ' οὐχ ὑπέμεινε, βιάζετο γὰρ ῥαδέεσσι· e

δάμνα μιν ζωμός τε μέλας ἀκροκώλιά θ᾽ ἐφθά.
παῖς δέ τις ἐκ Σαλαμῖνος ἄγε τρισκαίδεκα νῆσσας,
λίμνης ἐξ ἱερῆς, μάλα πίονας· ἃς ὁ μάγειρος
θῆκε φέρων ἵν᾽ Ἀθηναίων κατέκειντο φάλαγγες . . .
Χαιρεφόων δ᾽ ἐνόησεν ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω
ὄρνιθας γνῶναι καὶ ἐναίσιμα σιτίζεσθαι . . .
f ἤσθιε δ᾽ ὥστε λέων, παλάμῃ δ᾽ ἔχε τὸ σκέλος αὐτοῦ,
ὄφρα οἱ οἴκαδ᾽ ἰόντι πάλιν ποτιδόρπιον εἴη.
χόνδρος δ᾽ ἡδυπρόσωπος, ὃν Ἥφαιστος κάμεν ἕψων,
ἀττικῷ ἐν κεράμῳ πέττων τρισκαίδεκα μῆνας.
αὐτὰρ ἐπεὶ δόρποιο μελίφρονος ἐξ ἔρον ἕντο,
χεῖρας νιψαμένοισιν ἀπ᾽ ὠκεανοῖο ῥοάων
ὡραῖος παῖς ἦλθε φέρων μύρον ἴρινον ἡδύ·
137 ἄλλος δ᾽ αὖ στεφάνους ἐπὶ δεξιὰ πᾶσιν ἔδωκεν,
οἳ ῥόδον ἀμφεπλέκοντο, διάνδιχα κοσμηθέντες.
κρητὴρ δὲ Βρομίου ἐκεράννυτο, πίνετο δ᾽ οἶνος
λέσβιος, οὗ δὴ πλεῖστον ἀνὴρ ὑπὲρ ἄνδρα πεπώκει.
δεύτεραι αὖτε τράπεζαι ἐφωπλίζοντο γέμουσαι·
b ἐν δ᾽ αὐταῖσιν ἐπῆν ἄπιοι καὶ πίονα μῆλα,
ῥοιαί τε σταφυλαί τε θεοῦ Βρομίοιο τιθῆναι,
πρόσφατος ἦν θ᾽ ἁμάμαξυν ἐπίκλησιν καλέουσιν.
τῶν δ᾽ ἐγὼ οὐδενὸς ἦσθον ἁπλῶς, μεστὸς δ᾽ ἀνεκείμην.
ὡς δὲ ἴδον ξανθὸν γλυκερὸν μέγαν ἔγκυκλον, ἄνδρες,
Δήμητρος παῖδ᾽ ὀπτὸν ἐπεισελθόντα πλακοῦντα,
c πῶς ἂν ἔπειτα πλακοῦντος ἐγὼ θείου ἀπεχοίμην; . . .

οὐδ' εἴ μοι δέκα μὲν χεῖρες, δέκα δὲ στόματ' εἶεν,
γαστὴρ δ' ἄρρηκτος, χάλκεον δέ μοι ἦτορ ἐνείη.
πόρναι δ' εἰσῆλθον, κοῦραι δύο θαυματοποιοί,
ἃς Στρατοκλῆς ἤλαυνε ποδώκεας ὄρνιθας ὥς.

14. Ἄλεξις δ' ἐν Συντρέχουσιν ἐπισκώπτων τὰ ἀττικὰ δεῖπνά φησιν

ἔγωγε δύο λαβεῖν μαγείρους βούλομαι
οὓς ἂν σοφωτάτους δύνωμ' ἐν τῇ πόλει. d
μέλλοντα δειπνίζειν γὰρ ἄνδρα Θετταλὸν
οὐκ ἀττικηρῶς οὐδ' ἀπηκριβωμένως
λιμῷ παρελθεῖν ἃ δεῖ καθ' ἓν
ἕκαστον αὐτοῖς παρατιθέντα μεγαλείως δέ.

εὐτράπεζοι δ' εἰσὶν ὄντως οἱ Θετταλοί, καθὰ καὶ Ἔριφός φησιν ἐν Πελταστῇ οὕτως

τάδ' οὐ Κόρινθος οὐδὲ Λαΐς, ὦ Σύρε,
οὐδ' εὐτραπέζων Θετταλῶν ξένων τροφαί,
ὧν οὐκ ἄμοιρος ἥδε χεὶρ ἐγίγνετο.

ὁ δὲ τοὺς εἰς Χιωνίδην ἀναφερομένους Πτωχοὺς ποιήσας τοὺς Ἀθηναίους φησίν, ὅταν τοῖς Διοσκούροις ἐν πρυτανείῳ ἄριστον προτιθῶνται, ἐπὶ τῶν τραπεζῶν τιθέναι τυρὸν καὶ φυστὴν δρυπεπεῖς τ' ἐλάας καὶ πράσα, ὑπόμνησιν ποιουμένους τῆς ἀρχαίας ἀγωγῆς. Σόλων δὲ τοῖς ἐν πρυτανείῳ σιτουμένοις μᾶζαν παρέχειν κελεύει, ἄρτον δὲ ταῖς ἑορταῖς προσπαρατιθέναι, μιμούμενος τὸν Ὅμηρον. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τοὺς ἀριστεῖς συνάγων πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα 'φύρετο δ' ἄλφιτα' φησίν. Χρύσιππός τ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησίν 'ἐν Ἀθήναις δὲ ἱστοροῦσιν οὐ πάνυ ἀρχαίων δυοῖν γινομένων δείπνων, ἐν Λυκείῳ τε καὶ Ἀκαδημείᾳ, τοῦ μὲν εἰς τὴν Ἀκαδήμειαν εἰσενέγκαντος ὀψοποιοῦ λοπάδα πρὸς ἑτέραν τινὰ χρείαν τὸν κέραμον κατᾶξαι πάντα τοὺς ἱεροποιούς, ὡς μακρόθεν

(margin letters: e beside "ὁ δὲ τοὺς εἰς Χιωνίδην … ποιή-"; f beside "φησίν. Χρύσιππός τ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ")

οὐκ ἀστείας παρεισδύσεως γινομένης, δέοντος ἀπέχεσθαι τούτων τῶν μακρόθεν· τὸν δ' ἐν τῷ Λυκείῳ κρέας ταριχηρὸν εἰς τάριχος διασκευάσαντα μαστιγω-
138 θῆναι ὡς παρασοφιζόμενον πονηρῶς.' Πλάτων δ' ἐν δευτέρῳ Πολιτείας οὕτως ἑστιᾷ τοὺς αὐτοῦ νεοπολίτας γράφων 'ἄνευ ὄψου, ἔφη, ὡς ἔοικας, ποιεῖς τοὺς ἄνδρας ἑστιωμένους. ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· ἐπελαθόμην ὅτι καὶ ὄψον ἕξουσιν, ἅλας τε δηλονότι καὶ ἐλάας καὶ τυρὸν καὶ βολβούς, καὶ λάχανά γε, οἷα δὴ ἐν ἀγροῖς ἑψήματα, ἑψήσονται. καὶ τραγήματά που παραθήσομεν αὐτοῖς τῶν τε σύκων καὶ ἐρεβίνθων καὶ κυάμων, καὶ μύρτα καὶ φηγοὺς σποδιοῦσι πρὸς τὸ πῦρ μετρίως ὑποπίνοντες. καὶ οὕτω διάγοντες τὸν βίον
b ἐν εἰρήνῃ μεθ' ὑγιείας, ὡς εἰκός, γηραιοὶ τελευτῶντες ἄλλον τοιοῦτον βίον τοῖς ἐκγόνοις παραδώσουσιν.'

15. ἑξῆς δὲ λεκτέον καὶ περὶ τῶν λακωνικῶν συμποσίων. Ἡρόδοτος μὲν οὖν ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ τῆς Μαρδονίου παρασκευῆς λέγων καὶ μνημονεύσας λακωνικῶν συμποσίων φησί 'Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρδονίῳ τὴν παρασκευὴν κατέλιπε τὴν αὐτοῦ. Πανσανίαν οὖν ἰδόντα τὴν τοῦ Μαρδονίου
c παρασκευὴν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοις κατεσκευασμένην κελεῦσαι τοὺς ἀρτοποιοὺς καὶ ὀψοποιοὺς κατὰ ταὐτὰ καθὼς Μαρδονίῳ δεῖπνον παρασκευάσαι. ποιησάντων δὲ τούτων τὰ κελευσθέντα τὸν Πανσανίαν ἰδόντα κλίνας χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς ἐστρωμένας καὶ τραπέζας ἀργυρᾶς καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπῆ δείπνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα, κελεῦσαι ἐπὶ γέλωτι τοῖς ἑαυτοῦ διακόνοις παρασκευάσαι λακωνικὸν δεῖπνον. καὶ παρασκευασθέντος γελάσας ὁ Πανσανίας μετεπέμψατο τῶν Ἑλλήνων τοὺς
d στρατηγούς, καὶ ἐλθόντων ἐπιδείξας ἑκατέρου τῶν

δείπνων τὴν παρασκευὴν εἶπεν· ἄνδρες Ἕλληνες, συνήγαγον ὑμᾶς βουλόμενος ἐπιδεῖξαι τοῦ Μήδων ἡγεμόνος τὴν ἀφροσύνην, ὃς τοιαύτην δίαιταν ἔχων ἦλθεν ὡς ἡμᾶς οὕτω ταλαίπωρον ἔχοντας.' φασὶ δέ τινες καὶ ἄνδρα Συβαρίτην ἐπιδημήσαντα τῇ Σπάρτῃ καὶ συνεστιαθέντα ἐν τοῖς φιδιτίοις εἰπεῖν· εἰκότως ἀνδρειότατοί εἰσιν ἁπάντων οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἕλοιτο γὰρ ἄν τις εὖ φρονῶν μυριάκις ἀποθανεῖν ἢ οὕτως εὐτελοῦς διαίτης μεταλαβεῖν.

16. Πολέμων δ' ἐν τῷ παρὰ Ξενοφῶντι κανάθρῳ e τοῦ παρὰ Λάκωσι καλουμένου δείπνου κοπίδος μνημονεύοντα Κρατῖνόν [φησιν] ἐν Πλούτοις λέγειν

ἆρ' ἀληθῶς τοῖς ξένοισιν ἔστιν, ὡς λέγουσ', ἐκεῖ
πᾶσι τοῖς ἐλθοῦσιν ἐν τῇ κοπίδι θοινᾶσθαι καλῶς,
ἐν δὲ ταῖς λέσχαισι φύσκαι προσπεπατταλευμέναι
κατακρέμανται τοῖσι πρεσβευταῖσιν ἀποδάκνειν
ὀδάξ;

καὶ Εὔπολις ἐν Εἵλωσι f

καὶ γένηται τοῖσδε σάμερον κοπίς.

δεῖπνον δ' ἐστὶν ἰδίως ἔχον ἡ κοπίς, καθάπερ καὶ τὸ καλούμενον αἶκλον... ἐπὴν δὲ κοπίζωσι, πρῶτον μὲν δὴ σκηνὰς ποιοῦνται παρὰ τὸν θεόν, ἐν δὲ ταύταις στιβάδας ἐξ ὕλης, ἐπὶ δὲ τούτων δάπιδας ὑποστρωννύουσιν, ἐφ' αἷς τοὺς κατακλιθέντας εὐωχοῦσιν, οὐ μόνον τοὺς ἐκ τῆς ἡμεδαπῆς ἀφικνουμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας τῶν ξένων. θύουσι δ' ἐν ταῖς κοπίσιν αἶγας, ἄλλο δ' οὐδὲν ἱερεῖον, καὶ τῶν κρεῶν 139 διδόασι μοίρας πᾶσι καὶ τὸν καλούμενον φυσίκιλλον, ὅς ἐστιν ἀρτίσκος ἐγκρίδι παραπλήσιος, γογγυλώτερος δὲ τὴν ἰδέαν. διδόασι τῶν συνόντων ἑκάστῳ τυρὸν χλωρὸν καὶ γαστρὸς καὶ φύσκης τόμον καὶ τραγήματα σῦκά τε ξηρὰ καὶ κυάμους καὶ φασήλους χλωρούς. κο-

πίζει δὲ καὶ τῶν ἄλλων Σπαρτιατῶν ὁ βουλόμενος. ἐν δὲ τῇ πόλει κοπίδας ἄγουσι καὶ τοῖς τιθηνιδίοις καλουμένοις ὑπὲρ τῶν παίδων. κομίζουσι γὰρ αἱ τιτθαὶ τὰ ἄρρενα παιδία κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς ἀγρὸν
b καὶ πρὸς τὴν Κορυθαλίαν καλουμένην Ἄρτεμιν, ἧς τὸ ἱερὸν παρὰ τὴν καλουμένην Τίασσάν ἐστιν ἐν τοῖς πρὸς τὴν Κλήταν μέρεσι, τὰς κοπίδας παραπλησίως ταῖς λελεγμέναις ἐπιτελοῦσι· θύουσι δὲ καὶ τοὺς γαλαθηνοὺς ὀρθαγορίσκους καὶ παρατιθέασιν ἐν τῇ θοίνῃ τοὺς ἰπνίτας ἄρτους. αἶκλον δ' ὑπὸ μὲν τῶν ἄλλων Δωριέων καλεῖται τὸ δεῖπνον. Ἐπίχαρμος γοῦν ἐν Ἐλπίδι φησίν· ‘ἐκάλεσε γάρ τοί τις ἐπ' αἶκλον ἑκών, τὺ δὲ ἑκὼν ᾤχεο τρέχων.’ τὰ αὐτὰ εἴρηκε καὶ ἐν Πε-
c ριάλλῳ. ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι τοῖς εἰσιοῦσιν εἰς τὸ φιδίτιον μετὰ δεῖπνον τὸ καλούμενον αἶκλον εἰσφέρουσιν ἄρτους ἐν ἀρριχίδι καὶ κρέας ἑκάστῳ. καὶ τῷ νέμοντι τὰς μοίρας ἀκολουθῶν ὁ διάκονος κηρύττει τὸ αἶκλον προστιθεὶς τοῦ πέμψαντος τὴν ὀνομασίαν.

17. ταῦτα μὲν ὁ Πολέμων. πρὸς ὃν ἀντιλέγων Δίδυμος ὁ γραμματικὸς (καλεῖ δὲ τοῦτον ὁ Δημήτριος ὁ Τροιζήνιος βιβλιολάθαν, διὰ τὸ πλῆθος ὧν ἐκδέδωκε συγγραμμάτων· ἔστι γὰρ τρισχίλια πρὸς τοῖς πεντα-
d κοσίοις) φησὶ τάδε· ‘Πολυκράτης ἐν τοῖς Λακωνικοῖς ἱστορεῖ ὅτι τὴν μὲν τῶν Ὑακινθίων θυσίαν οἱ Λάκωνες ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας συντελοῦσι, καὶ διὰ τὸ πένθος τὸ γενόμενον περὶ τὸν Ὑάκινθον οὔτε στεφανοῦνται ἐπὶ τοῖς δείπνοις οὔτε ἄρτον εἰσφέρουσιν οὔτε πέμματα καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα διδόασι· καὶ τὸν εἰς τὸν θεὸν παιᾶνα οὐκ ᾄδουσιν, οὐδ' ἄλλο τι τοιοῦτον εἰσάγουσιν οὐδέν, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις θυσίαις ποιοῦσιν, ἀλλὰ μετ' εὐταξίας πολλῆς δειπνήσαντες ἀπέρχονται. τῇ δὲ
e μέσῃ τῶν τριῶν ἡμερῶν γίνεται θέα ποικίλη καὶ παν-

ήγυρις ἀξιόλογος καὶ μεγάλη. παῖδές τε γὰρ κιθαρίζουσιν ἐν χιτῶσιν ἀνεζωσμένοι καὶ πρὸς αὐλὸν ᾄδοντες πάσας ἅμα τῷ πλήκτρῳ τὰς χορδὰς ἐπιτρέχοντες ἐν ῥυθμῷ μὲν ἀναπαίστῳ μετ' ὀξέος δὲ τόνου τὸν θεὸν ᾄδουσιν, ἄλλοι δ' ἐφ' ἵππων κεκοσμημένοι τὸ θέατρον διεξέρχονται, χοροί τε νεανίσκων παμπληθεῖς εἰσέρχονται καὶ τῶν ἐπιχωρίων τινὰ ποιημάτων ᾄδουσιν, ὀρχησταί τε ἐν τούτοις ἀναμεμιγμένοι τὴν κίνησιν ἀρχαϊκὴν ὑπὸ τὸν αὐλὸν καὶ τὴν ᾠδὴν ποιοῦνται. f
τῶν δὲ παρθένων αἳ μὲν ἐπὶ καννάθρων, καμαρωτῶν ξυλίνων ἁρμάτων, φέρονται πολυτελῶς κατεσκευασμένων, αἳ δ' ἐφ' ἁμίλλαις ἁρμάτων ἐξευγμένων πομπεύουσιν· ἅπασα δ' ἐν κινήσει καὶ χαρᾷ τῆς θεωρίας ἡ πόλις καθέστηκεν, ἱερεῖά τε παμπληθῆ θύουσι τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ δειπνίζουσιν οἱ πολῖται πάντας τοὺς γνωρίμους καὶ τοὺς δούλους τοὺς ἰδίους· οὐδεὶς δ' ἀπολείπει τὴν θυσίαν, ἀλλὰ κενοῦσθαι συμβαίνει τὴν πόλιν πρὸς τὴν θέαν. τῆς δὲ κοπίδος μνημονεύει καὶ Ἀριστοφάνης ἢ Φιλύλλιος ἐν ταῖς Πόλεσιν, Ἐπί- 140
λυκός τ' ἐν Κωραλίσκῳ λέγων οὕτως

ποττὰν κοπίδ' οἰῶ σῶμαι
ἐν Ἀμυκλαῖον. πάρα γέλλωσιν
βάρακες πολλοὶ κἄρτοι
καὶ δωμός [τις] μάλα ἀδύς,

διαρρήδην λέγων μάζας ἐν ταῖς κοπίσι παρατίθεσθαι (τοῦτο γὰρ οἱ βάρακες δηλοῦσιν, οὐχὶ τολύπας, ὥς φησι Λυκόφρων, ἢ τὰ προφυράματα τῶν μαζῶν, ὡς Ἐρατοσθένης) καὶ ἄρτους δὲ καὶ ζωμόν τινα καθηδυσμένον περιττῶς. τίς δ' ἐστὶν ἡ κοπὶς σαφῶς ἐκτίθεται Μόλπις ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ γράφων οὕτως 'ποιοῦσι δὲ καὶ τὰς καλουμένας κοπίδας. ἔστι δ' ἡ b
κοπὶς δεῖπνον, μᾶζα ἄρτος κρέας λάχανον ὠμὸν

ζωμὸς σῦκον τράγημα θέρμος.᾽ ἀλλὰ μὴν οὐδ᾽ ὀρ-
θαγορίσκοι λέγονται, ὥς φησιν ὁ Πολέμων, οἱ γαλα-
θηνοὶ χοῖροι, ἀλλ᾽ ὀρθραγορίσκοι, ἐπεὶ πρὸς τὸν ὄρ-
θρον πιπράσκονται, ὡς Περσαῖος ἱστορεῖ ἐν τῇ λα-
κωνικῇ πολιτείᾳ καὶ Διοσκουρίδης ἐν δευτέρῳ πολι-
τείας καὶ Ἀριστοκλῆς ἐν τῷ προτέρῳ καὶ οὗτος τῆς
c Λακώνων πολιτείας. ἔτι φησὶν ὁ Πολέμων καὶ τὸ δεῖ-
πνον ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων [μόνων] αἶκλον προσα-
γορεύεσθαι, παραπλησίως ἁπάντων Δωριέων οὕτως
αὐτὸ καλούντων. Ἀλκμὰν μὲν γὰρ οὕτω φησί

κἠπὶ τᾷ μύλᾳ ῥυφῆται κἠπὶ ταῖς συναικλίαις,

οὕτω τὰ συνδείπνια καλῶν. καὶ πάλιν ʽ αἶκλον Ἀλ-
κμάων ἁρμόξατο.᾽ αἶκλον δ᾽ οὐ λέγουσιν οἱ Λάκωνες
τὴν μετὰ τὸ δεῖπνον μοῖραν, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὰ διδόμενα
τοῖς φιδιτίοις μετὰ τὸ δεῖπνον (ἄρτος γάρ ἐστι καὶ
κρέας), ἀλλ᾽ ἔπαικλα μὲν λέγεται ταῦτα, ὄντα οἷον
ἐπιχορηγήματα τοῦ συντεταγμένου τοῖς φιδίταις αἴ-
d κλου· παρὰ γὰρ τοῦτο οἶμαι τὴν φωνὴν πεποιῆσθαι.
καὶ ἔστιν ἡ παρασκευὴ τῶν λεγομένων ἐπαίκλων οὐχ
ἁπλῆ, καθάπερ ὁ Πολέμων ὑπείληφεν, ἀλλὰ διττή.
ἣν μὲν γὰρ τοῖς παισὶ παρέχουσι, πάνυ τις εὔκολός
ἐστι καὶ εὐτελής. ἄλφιτα γάρ ἐστιν ἐλαίῳ δεδευμένα,
ἅ φησι Νικοκλῆς ὁ Λάκων κάπτειν αὐτοὺς μετὰ τὸ
δεῖπνον ἐν φύλλοις δάφνης, παρ᾽ ὃ καὶ καμματίδας μὲν
προσαγορεύεσθαι τὰ φύλλα, αὐτὰ δὲ τὰ ψαιστὰ κάμ-
e ματα. ὅτι δὲ ἔθος ἦν τοῖς πάλαι καὶ φύλλα δάφνης
τραγηματίζεσθαι Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν τοῖς Κύκλωψί
φησιν οὕτως

φυλλὰς ἡ δείπνων κατάλυσις ἧδε καθάπερ σχη-
μάτων.

ἣν δ᾽ εἰς τὰ τῶν ἀνδρῶν φιδίτια κομίζουσι, σκευοποι-
εῖται ἔκ τινων ζῴων ὡρισμένων, παραχορηγοῦντος

αὐτὰ τοῖς φιδίταις ἑνὸς τῶν εὐπορούντων, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ πλειόνων. ὁ δὲ Μόλπις καὶ ματτύην φησὶ προσαγορεύεσθαι τὰ ἔπαικλα.

18. περὶ δὲ τῶν ἐπαίκλων Περσαῖος ἐν τῇ Λακωνικῇ πολιτείᾳ οὑτωσὶ γράφει 'καὶ εὐθὺς τοὺς μὲν εὐπόρους ζημιοῖ εἰς ἔπαικλα· ταῦτα δ' ἐστὶ μετὰ δεῖ- f
πνον τραγήματα· τοῖς δ' ἀπόροις ἐπιτάττει κάλαμον ἢ στιβάδα ἢ φύλλα δάφνης φέρειν, ὅπως ἔχωσι τὰ ἔπαικλα κάπτειν μετὰ δεῖπνον· γίνεται γὰρ ἄλφιτα ἐλαίῳ ἐρρασμένα. τὸ δ' ὅλον ὥσπερ πολίτευμά τι τοῦτο δὴ συνίσταται μικρόν. καὶ γὰρ ὅντινα δεῖ πρῶτον κατακεῖσθαι ἢ δεύτερον, ἢ ἐπὶ τοῦ σκιμποδίου καθῆσθαι, πάντα τοιαῦτα ποιοῦσιν εἰς ἔπαικλα.' τὰ ὅμοια ἱστορεῖ καὶ Διοσκουρίδης. περὶ δὲ τῶν καμματίδων 141
καὶ τῶν καμμάτων Νικοκλῆς οὕτως γράφει 'διακούσας δὲ πάντων ὁ ἔφορος ἤτοι ἀπέλυσεν ἢ κατεδίκασεν. ὁ δὲ νικήσας ἐζημίωσεν ἐλαφρῶς ἤτοι κάμμασιν ἢ καμματίσιν. ἔστι δὲ τὰ μὲν κάμματα ψαιστά, αἱ δὲ καμματίδες αἷς κάπτουσι τὰ ψαιστά.'

19. περὶ δὲ τοῦ τῶν φιδιτίων δείπνου Δικαίαρχος τάδε ἱστορεῖ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τριπολιτικῷ 'τὸ δεῖπνον πρῶτον μὲν ἑκάστῳ χωρὶς παρατιθέμενον καὶ πρὸς ἕτερον κοινωνίαν οὐδεμίαν ἔχον· εἶτα μᾶζαν b
μὲν ὅσην ἂν ἕκαστος ᾖ βουλόμενος, καὶ πιεῖν πάλιν ὅταν ᾖ θυμὸς ἑκάστῳ κώθων παρακείμενός ἐστιν. ὄψον δὲ ταυτὸν ἀεί ποτε πᾶσίν ἐστιν, ὕειον κρέας ἑφθόν, ἐνίοτε δ' οὐδ' ὁτιμενοῦν πλὴν ὄψον τι μικρὸν ἔχον σταθμὸν ὡς τέταρτον μάλιστα, καὶ παρὰ τοῦτο ἕτερον οὐδὲν πλὴν ὅ γε ἀπὸ τούτων ζωμός, ἱκανὸς ὢν παρὰ πᾶν τὸ δεῖπνον ἅπαντας αὐτοὺς παραπέμπειν, κἂν ἄρα ἐλάα τις ἢ τυρὸς ἢ σῦκον. ἀλλὰ κἂν τι λάβωσιν ἐπιδόσιμον, ἰχθὺν ἢ λαγὼν ἢ φάτταν ἤ τι τοιοῦ-

c τον. εἶτ' ὀξέως ἤδη δεδειπνηκόσιν ὕστερα περιφέρεται ταῦτα τὰ ἔπαικλα καλούμενα. συμφέρει δ' ἕκαστος εἰς τὸ φιδίτιον ἀλφίτων μὲν ὡς τρία μάλιστα ἡμιμέδιμνα ἀττικά, οἴνου δὲ χόας ἕνδεκά τινας ἢ δώδεκα, παρὰ δὲ ταῦτα τυροῦ σταθμόν τινα καὶ σύκων, ἔτι δὲ εἰς ὀψωνίαν περὶ δέκα τινὰς αἰγιναίους ὀβολούς.' Σφαῖρος δ' ἐν τρίτῳ Λακωνικῆς πολιτείας γράφει 'φέρουσι δὲ καὶ ἔπαικλα αὐτοῖς οἱ φιδῖται· καὶ τῶν μὲν ἀγρευομένων ὑφ' αὐτῶν ἐνίοτε οἱ d πολλοί, οὐ μὴν ἀλλ' οἵ γε πλούσιοι καὶ ἄρτον καὶ ὧν ἂν ὥρα ἐκ τῶν ἀγρῶν ὅσον εἰς αὐτὴν τὴν συνουσίαν, νομίζοντες καὶ τὸ πλείονα τῶν ἱκανῶν παρασκευάζειν περιττὸν εἶναι, μὴ μέλλοντά γε προσφέρεσθαι.' Μόλπις δέ φησι 'μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον εἴωθεν ἀεί τι παρά τινος κομίζεσθαι, ἐνίοτε δὲ καὶ παρὰ πλειόνων, παρ' αὐτοῖς κατ' οἶκον ἠρτυμένη ματτύη, ὃ καλοῦσιν ἔπαικλον. τῶν δὲ κομιζομένων οὐδεὶς οὐδὲν ἀγοράσας εἴωθε φέρειν· οὔτε γὰρ ἡδονῆς οὔτ' ἀκρασίας γαστρὸς οὕνεκεν κομίζουσιν, ἀλλὰ τῆς αὐτῶν ἀρετῆς ἀπόδειξιν e τῆς κατὰ τὴν θήραν ποιούμενοι. πολλοὶ δὲ καὶ ποίμνι' αὐτῶν τρέφοντες ἀφθόνως μεταδιδόασι τῶν ἐκγόνων. ἔστι δ' ἡ ματτύη φάτται χῆνες τρυγόνες κίχλαι κόσσυφοι λαγὼ ἄρνες ἔριφοι. οἱ δὲ μάγειροι σημαίνουσι τοὺς ἀεί τι κομίζοντας εἰς μέσον, ἵνα πάντες ἴδωσι τὴν τῆς θήρας φιλοπονίαν καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐκτένειαν.' Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ τρωικοῦ διακόσμου τὴν τῶν καρνείων φησὶν ἑορτὴν παρὰ Λακεδαιμονίοις μίμημα εἶναι στρατιωτικῆς ἀγωγῆς. τόπους μὲν γὰρ εἶναι ἐννέα τῷ ἀριθμῷ, f σκιάδες δὲ οὗτοι καλοῦνται, σκηναῖς ἔχοντες παραπλήσιόν τι· καὶ ἐννέα καθ' ἕκαστον ἄνδρες δειπνοῦσι, πάντα τε ἀπὸ προστάγματος κηρύσσεται. ἔχει τε ἑκάστη σκιὰς

φρατρίας τρεῖς, καὶ γίνεται ἡ τῶν καρνείων ἑορτὴ ἐπὶ ἡμέρας ἐννέα.

20. τὴν δὲ τῆς διαίτης τῆς τοιαύτης σκληρότητα ὕστερον καταλύσαντες οἱ Λάκωνες ἐξώκειλαν εἰς τρυφήν. Φύλαρχος γοῦν ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν τάδε γράφει περὶ αὐτῶν ‘ Λακεδαιμόνιοι εἰς μὲν τὰ φιδίτια οὐκ ἤρχοντο κατὰ τὸ πάτριον ἔθος· ὅτε δὲ καὶ παραγένοιντο, μικρὰ συμπεριενεχθεῖσι 142 νόμου χάριν παρεσκευάζετο καὶ ἄλλα αὐτοῖς στρωμναί τε τοῖς μεγέθεσιν οὕτως ἐξησκημέναι πολυτελῶς καὶ τῇ ποικιλίᾳ διαφόρως ὥστε τῶν ξένων ἐνίους τῶν παραληφθέντων ὀκνεῖν τὸν ἀγκῶνα ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια ἐρείδειν. οἱ δὲ πρότερον ἐπὶ τοῦ κλιντηρίου ψιλοῦ διακαρτεροῦντες τῆς κλίνης παρ’ ὅλην τὴν συνουσίαν ὅτε τὸν ἀγκῶνα ἅπαξ ἐρείσειαν, εἰς τὴν προειρημένην τρυφὴν ἦλθον, ποτηρίων τ’ ἐκθέσεις πολλῶν καὶ βρωμάτων παντοδαπῶς πεποιημένων παραθέσεις, ἔτι δὲ μύρων ἐξηλλαγμένων, ὡς δ’ αὔτως b οἴνων καὶ τραγημάτων. καὶ τούτων ἦρξαν οἱ μικρὸν πρὸ Κλεομένους βασιλεύσαντες Ἀρεὺς καὶ Ἀκρότατος, αὐλικὴν ἐξουσίαν ζηλώσαντες· οὓς τοσοῦτον αὖθις ὑπερῆράν τινες τῶν ἰδιωτῶν τῶν ἐν Σπάρτῃ γινομένων κατ’ ἐκεῖνον τὸν χρόνον τῇ πολυτελείᾳ τῇ καθ’ αὑτοὺς ὥστε δοκεῖν τὸν Ἀρέα καὶ τὸν Ἀκρότατον εὐτελείᾳ πάντας ὑπερβεβληκέναι τοὺς ἀφελεστάτους τῶν πρότερον.’

21. ‘ Κλεομένης δὲ πολὺ διενέγκας τῷ [τε] συνιδεῖν πράγματα καίτοι νέος ὢν καὶ κατὰ τὴν δίαιταν ἀφελέστατος γέγονεν. ἤδη γὰρ τηλικούτων πραγμάτων c ἡγούμενος ἔμφασιν τοῖς παραλαμβανομένοις πρὸς τὴν θυσίαν ἐποίει, διότι τὰ παρ’ ἐκείνοις τῶν παρ’ αὐτὸν οὐδὲν καταδεέστερα εἴη παρασκευαζόμενα. πολλῶν

δὲ πρεσβειῶν παραγινομένων πρὸς αὐτόν, οὐδέποτε
ἐνωρίστερον τοῦ κατειθισμένου συνῆγε καιροῦ, πεντα-
κλίνου τε διεστρώννυτο οὐδέποτε πλεῖον· ὅτε δὲ μὴ
παρείη πρεσβεία, τρίκλινον. καὶ πρόσταγμα οὐκ ἐγί-
νετο δι' ἐδεάτρου τίς εἴσεται καὶ κατακλιθήσεται πρώ-
d τος, ἀλλ' ὁ πρεσβύτατος ἡγεῖτο ἐπὶ τὰς κλίνας, εἰ μή
τιν' αὐτὸς προσκαλέσαιτο. κατελαμβάνετο δὲ ἐπὶ τὸ
πολὺ μετ' ἀδελφοῦ κατακείμενος ἢ μετά τινος τῶν
ἡλικιωτῶν. ἐπί τε τῷ τρίποδι ψυκτὴρ χαλκοῦς ἐπέ-
κειτο καὶ κάδος καὶ σκαφίον ἀργυροῦν δύο κοτύλας
χωροῦν καὶ κύαθος, ἡ δ' ἐπίχυσις χαλκῆ. πιεῖν δὲ οὐ
προσεφέρετο, εἰ μή τις αἰτήσειεν· ἐδίδοτο δὲ κύαθος
εἷς πρὸ τοῦ δείπνου· τὸ δὲ πολὺ πρώτῳ· καὶ ὅτε
προσνεύσειεν ἐκεῖνος, οὕτως ᾔτουν καὶ οἱ λοιποί. τὰ
δὲ παρατιθέμενα ἐπὶ μὲν τραπεζίου ἦν τοῦ τυχόντος,
e τὰ δὲ λοιπὰ ὥστε μήθ' ὑπεραίρειν μήτ' ἐλλείπειν, ἀλλ'
ἱκανὰ ἅπασι γίνεσθαι καὶ μὴ προσδεῖσθαι τοὺς παρ-
όντας. οὔτε γὰρ οὕτως ᾤετο δεῖν, ὥσπερ ἐν τοῖς
φιδιτίοις, δέχεσθαι ζωμῷ καὶ κρεαδίοις ἀφελῶς οὔτε
πάλιν οὕτως ὑπερτείνειν, ὡς εἰς τὸ μηδὲν δαπανᾶν,
ὑπερβάλλοντα τὸ σύμμετρον τῆς διαίτης. τὸ μὲν γὰρ
ἀνελεύθερον ἐνόμιζε τὸ δ' ὑπερήφανον. ὁ δ' οἶνος
ἦν μικρῷ βελτίων, ὅτε παρείησάν τινες. ἐπεὶ δὲ δει-
πνήσειαν, ἐσιώπων πάντες. ὁ δὲ παῖς ἐφειστήκει κε-
f κραμένον ἔχων τὸ ποτὸν καὶ τῷ αἰτοῦντι προσέφερε.
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον οὐ πλεῖον
ἐδίδοτο δύο κυάθων, καὶ τοῦτο προσνεύσαντι προσ-
εφέρετο. ἀκρόαμα δὲ οὐδὲν οὐδέποτε παρεπορεύετο,
διετέλει δ' αὐτὸς προσομιλῶν πρὸς ἕκαστον καὶ πάν-
τας ἐκκαλούμενος εἰς τὸ τὰ μὲν ἀκούειν τὰ δὲ λέγειν
αὐτούς, ὥστε τεθηρευμένους ἀποτρέχειν ἅπαντας.'

διακωμῳδῶν δ' Ἀντιφάνης τὰ λακωνικὰ δεῖπνα

ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Ἄρχων φησὶν οὕτως

ἐν Λακεδαίμονι 143
γέγονας, ἐκείνων τῶν νόμων μεθεκτέον
ἐστίν. βάδιζ' ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὰ φιδίτια·
ἀπόλαυε τοῦ ζωμοῦ, ῥόφει, τοὺς βύστακας
μὴ καταφρόνει, μηδ' ἕτερ' ἐπιζήτει καλά,
ἐν τοῖς δ' ἐκείνων ἔθεσιν ἴσθ' ἀρχαϊκός.

22. περὶ δὲ τῶν κρητικῶν συσσιτίων Δωσιάδας ἱστορῶν ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Κρητικῶν γράφει οὕτως ʽ οἱ δὲ Λύκτιοι συνάγουσι μὲν τὰ κοινὰ συσσίτια οὕτως. ἕκαστος τῶν γινομένων καρπῶν ἀναφέρει τὴν δεκάτην εἰς τὴν ἑταιρίαν· καὶ τὰς τῆς πόλεως προσό- b δους [ἃς] διανέμουσιν οἱ προεστηκότες τῆς πόλεως εἰς τοὺς ἑκάστων οἴκους. τῶν δὲ δούλων ἕκαστος αἰγιναῖον φέρει στατῆρα κατὰ κεφαλήν. διῄρηνται δ' οἱ πολῖται πάντες καθ' ἑταιρίας, καλοῦσι δὲ ταύτας ἀνδρεῖα. τήν τ' ἐπιμέλειαν ἔχει τοῦ συσσιτίου γυνή, τρεῖς ἢ τέτταρας τῶν δημοτικῶν προσειληφυῖα πρὸς τὰς ὑπηρεσίας. ἑκάστῳ δ' αὐτῶν ἀκολουθοῦσι δύο θεράποντες ξυλοφόροι· καλοῦσι δ' αὐτοὺς καλοφόρους. εἰσὶ δὲ πανταχοῦ κατὰ τὴν Κρήτην οἶκοι δύο ταῖς συσσιτίαις, ὧν τὸν μὲν καλοῦσιν ἀνδρεῖον, τὸν c δ' ἄλλον, ἐν ᾧ τοὺς ξένους κοιμίζουσι, κοιμητήριον προσαγορεύουσι. κατὰ δὲ τὸν συσσιτικὸν οἶκον πρῶτον μὲν κεῖνται δύο τράπεζαι ξενικαὶ καλούμεναι, αἷς προσκαθίζουσι τῶν ξένων οἱ παρόντες· ἑξῆς δ' εἰσὶν αἱ τῶν ἄλλων. παρατίθεται δὲ τῶν παρόντων ἴσον μέρος ἑκάστῳ· τοῖς δὲ νεωτέροις ἥμισυ δίδοται κρέως, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ἅπτονται. εἶτα ποτήριον ἐν ἑκάστῃ τραπέζῃ παρατίθεται κεκραμένον ὑδαροῦς· τοῦτο κοινῇ πάντες πίνουσιν οἱ κατὰ τὴν κοινὴν τράπεζαν· καὶ δειπνήσασιν ἄλλο παρατίθεται. τοῖς δὲ d

παισὶ κοινὸς κέκραται κρατήρ. τοῖς δὲ πρεσβυτέροις, ἐὰν βούλωνται πλεῖον πιεῖν, ἐξουσία δέδοται. ἀπὸ δὲ τῆς τραπέζης τὰ βέλτιστα τῶν παρακειμένων ἡ προεστηκυῖα τῆς συσσιτίας γυνὴ φανερῶς ἀφαιροῦσα παρατίθησι τοῖς κατὰ τὸν πόλεμον ἢ κατὰ σύνεσιν δεδοξασμένοις. ἀπὸ δὲ τοῦ δείπνου πρῶτον μὲν εἰώθασι βουλεύεσθαι περὶ τῶν κοινῶν, εἶτα μετὰ ταῦτα μέμνηνται τῶν κατὰ πόλεμον πράξεων καὶ τοὺς γενομένους ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦσι, προτρεπόμενοι τοὺς
e νεωτέρους εἰς ἀνδραγαθίαν.’ Πυργίων δ’ ἐν τρίτῳ Κρητικῶν νομίμων ‘ἐν τοῖς συσσιτίοις (φησὶν) οἱ Κρῆτες καθήμενοι συσσιτοῦσι. [καὶ ὅτι ἀβαμβάκευτα τοῖς ὀρφανοῖς παρατίθεται,] καὶ ὅτι οἱ νεώτατοι αὐτῶν ἐφεστᾶσι διακονοῦντες, καὶ ὅτι μετ’ εὐφημίας σπείσαντες τοῖς θεοῖς μερίζουσι τῶν παρατιθεμένων ἅπασιν, ἀπονέμουσι δὲ καὶ τοῖς υἱοῖς κατὰ τὸν θᾶκον τὸν τοῦ πατρὸς ὑφιζάνουσιν ἐξ ἡμισείας τῶν τοῖς ἀνδράσι παρατιθεμένων. τοὺς δ’ ὀρφανοὺς ἰσομερεῖς εἶναι· παρατίθεται δ’ αὐτοῖς
f ἀβαμβάκευτα τῇ κράσει καθ’ ἕκαστα τῶν νενομισμένων. ἦσαν δὲ καὶ ξενικοὶ θᾶκοι καὶ τράπεζα τρίτη δεξιᾶς εἰσιόντων εἰς τὰ ἀνδρεῖα, ἣν ξενίου τε Διὸς ξενίαν τε προσηγόρευον.’

23. Ἡρόδοτος δὲ συγκρίνων τὰ τῶν Ἑλλήνων συμπόσια πρὸς τὰ παρὰ Πέρσαις φησίν ‘ἡμέρην δὲ Πέρσαι ἁπασέων μάλιστα ἐκείνην τιμᾶν νομίζουσι τῇ ἕκαστος ἐγένετο. ἐν ταύτῃ δὲ πλέω δαῖτα τῶν ἄλλων δικαιεῦσι προτίθεσθαι. ἐν τῇ οἱ εὐδαίμονες αὐτῶν βοῦν καὶ ὄνον καὶ ἵππον καὶ κάμηλον προτιθέαται,
144 ὅλους ὀπτοὺς ἐν καμίνοις· οἱ δὲ πένητες αὐτῶν τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων προτιθέαται. σίτοισί τε ὀλίγοισι χρέονται, ἐπιφορήμασι δὲ πολλοῖσι καὶ οὐκ ἁλέσι. καὶ

διὰ τοῦτό φασι Πέρσαι τοὺς Ἕλληνας σιτεομένους πεινῶντας παύεσθαι, ὅτι σφίσιν ἀπὸ δείπνου παραφορέεται οὐδὲν λόγου ἄξιον· εἰ δέ τι παραφέροιτο, ἐσθίοντας ἂν οὐ παύεσθαι. οἴνῳ δὲ κάρτα προσκέαται· καί σφιν οὐκ ἐμέσαι ἔξεστιν, οὐκ οὐρῆσαι ἀντίον ἄλλου. ταῦτα μὲν οὖν οὕτω φυλάσσεται. μεθυσκόμενοι δὲ εἰώθασι βουλεύεσθαι τὰ σπουδαιότατα τῶν πρηγμάτων. τὸ δ' ἂν ἅδῃ σφίσι βουλευομένοισι, b τοῦτο τῇ ὑστεραίῃ νήφουσι προτιθεῖ ὁ στεγέαρχος ἐν τοῦ ἂν ἐόντες βουλεύωνται. καὶ ἢν μὲν ἅδῃ καὶ νήφουσι, χρέονται αὐτῷ· εἰ δὲ μή, μετιεῖσι. τὰ δ' ἂν νήφοντες προβουλεύσωνται, μεθυσκόμενοι ἐπιδιαγινώσκουσι.'

24. περὶ δὲ τῆς τρυφῆς τῶν ἐν Πέρσαις βασιλέων Ξενοφῶν ἐν Ἀγησιλάῳ γράφει οὕτως 'τῷ μὲν γὰρ Πέρσῃ πᾶσαν γῆν περιέρχονται μαστεύοντες τί ἂν ἡδέως πίοι· μυρίοι δὲ τεχνῶνται τί ἂν ἡδέως φάγοι. ὅπως γε μὴν καταδάρθοι οὐδ' ἂν εἴποι τις ὅσα c πραγματεύονται. Ἀγησίλαος δὲ διὰ τὸ φιλόπονος εἶναι πᾶν μὲν τὸ παρὸν ἡδέως ἔπινε, πᾶν δὲ τὸ συντυχὸν ἡδέως ἤσθιεν· εἰς δὲ τὸ ἀσμένως κοιμηθῆναι πᾶς τόπος ἱκανὸς ἦν αὐτῷ.' ἐν δὲ τῷ Ἱέρωνι ἐπιγραφομένῳ λέγων περὶ τῶν τοῖς τυράννοις παρασκευαζομένων καὶ τῶν τοῖς ἰδιώταις εἰς τροφάς φησιν οὕτως 'καὶ οἶδά γε, ἔφη, ὦ Σιμωνίδη, ὅτι τούτῳ κρίνουσιν οἱ πλεῖστοι ἥδιον ἡμᾶς καὶ πίνειν καὶ ἐσθίειν τῶν ἰδιωτῶν, ὅτι δοκοῦσι καὶ αὐτοὶ ἥδιον ἂν δειπνῆσαι τὸ ἡμῖν παρατιθέμενον δεῖπνον ἢ τούτοις. τὸ γὰρ τὰ d εἰωθότα ὑπερβάλλον, τοῦτο παρέχει τὰς ἡδονάς. διὸ καὶ πάντες ἄνθρωποι ἡδέως προσδέχονται τὰς ἑορτάς, πλὴν οὐχ οἱ τύραννοι. ἔκπλεῳ γὰρ αὐτοῖς ἀεὶ παρεσκευασμέναι οὐδεμίαν ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐπίδοσιν ἔχου-

σιν αὐτῶν αἱ τράπεζαι· ὥστε ταύτῃ πρῶτον τῇ εὐφροσύνῃ τῆς ἐλπίδος μειονεκτοῦσι τῶν ἰδιωτῶν. ἔπειτα, ἔφη, ἐκεῖνο εὖ οἶδα ὅτι καὶ σὺ ἔμπειρος εἶ, ὅτι ὅσῳ ἂν τις πλείω παραθῆται τὰ περιττὰ τῶν ἱκανῶν, το-
e σούτῳ καὶ θᾶσσον μᾶλλον κόρος ἐμπίπτει τῆς ἐδωδῆς. ὥστε καὶ τῷ χρόνῳ τῆς ἡδονῆς μειονεκτεῖ ὁ παρατιθέμενος πολλὰ τῶν μετρίως διαιτωμένων. ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία, ἔφη ὁ Σιμωνίδης, ὅσον ἂν χρόνον ἡ ψυχὴ προσίηται, τοῦτον πολὺ μᾶλλον ἥδονται οἱ ταῖς πολυτελεστέραις παρασκευαῖς τρεφόμενοι τῶν τὰ εὐτελέστατα παρατιθεμένων.'

25. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας (εἰ γνήσιον τὸ σύγγραμμα· πολλοὶ γὰρ αὐτό φασιν εἶναι Σωσιβίου, εἰς ὃν Καλλίμαχος ὁ ποιητὴς ἐπίνικον ἐλεγειακὸν ἐποίησε) τοὺς Περσῶν φησὶ βα-
f σιλεῖς ὑπὸ τρυφῆς προκηρύττειν τοῖς ἐφευρίσκουσί τινα καινὴν ἡδονὴν ἀργυρίου πλῆθος. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ τριακοστῇ καὶ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν τὸν Παφλαγόνων φησὶ βασιλέα Θῦν ἑκατὸν πάντα παρατίθεσθαι δειπνοῦντα ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἀπὸ βοῶν ἀρξάμενον· καὶ ἀναχθέντα αἰχμάλωτον ὡς βασιλέα καὶ ἐν φυλακῇ ὄντα πάλιν τὰ αὐτὰ παρατίθεσθαι ζῶντα λαμπρῶς. διὸ καὶ ἀκούσαντα Ἀρταξέρξην εἰπεῖν ὅτι οὕτως αὐ-
145 τῷ δοκοίη ζῆν ὡς ταχέως ἀπολούμενος. ὁ δ' αὐτὸς Θεόπομπος ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν 'ὅταν (φησὶ) βασιλεὺς εἴς τινας ἀφίκηται τῶν ἀρχομένων, εἰς τὸ δεῖπνον αὐτοῦ δαπανᾶσθαι εἴκοσι τάλαντα, ποτὲ δὲ καὶ τριάκοντα. οἱ δὲ καὶ πολὺ πλείω δαπανῶσιν. ἑκάσταις γὰρ τῶν πόλεων κατὰ τὸ μέγεθος ὥσπερ ὁ φόρος καὶ τὸ δεῖπνον ἐκ παλαιοῦ τεταγμένον ἐστίν.'

26. Ἡρακλείδης δ' ὁ Κυμαῖος ὁ τὰ Περσικὰ συγ-

γράψας ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιγραφομένων Παρασκευαστικῶν· καὶ οἱ θεραπεύοντες (φησὶ) τοὺς Περσῶν b βασιλεῖς δειπνοῦντας ἅπαντες λελουμένοι διακονοῦσιν ἐσθῆτας καλὰς ἔχοντες, καὶ διατρίβουσι σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας περὶ τὸ δεῖπνον. τῶν δὲ τοῦ βασιλέως συνδείπνων οἳ μὲν ἔξω δειπνοῦσιν, οὓς καὶ ὁρᾶν ἔξεστι παντὶ τῷ βουλομένῳ, οἳ δὲ εἴσω μετὰ βασιλέως. καὶ οὗτοι δὲ οὐ συνδειπνοῦσιν αὐτῷ, ἀλλ' ἔστιν οἰκήματα δύο καταντικρὺ ἀλλήλων, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς τὸ ἄριστον ποιεῖται καὶ ἐν ᾧ οἱ σύνδειπνοι. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκείνους ὁρᾷ διὰ τοῦ παρακαλύμματος τοῦ ἐπὶ τῇ θύρᾳ· ἐκεῖνοι δ' αὐτὸν οὐχ ὁρῶσιν· ἐνίοτε c μέντοι, ἐπειδὰν ἑορτὴ ᾖ, ἐν ἑνὶ οἰκήματι ἅπαντες δειπνοῦσιν ἐν ᾧ καὶ ὁ βασιλεύς, ἐν τῷ μεγάλῳ οἴκῳ. ὅταν δὲ ὁ βασιλεὺς πότον ποιῆται, ποιεῖ δὲ πολλάκις, συμπόται αὐτῷ εἰσιν ὡς μάλιστα δώδεκα. καὶ ὅταν δειπνήσωσιν, ὅ τε βασιλεὺς αὐτὸς καθ' αὐτὸν καὶ οἱ σύνδειπνοι, καλεῖ τοὺς συμπότας τούτους τις τῶν εὐνούχων. καὶ ὅταν εἰσέλθωσι, συμπίνουσι μετ' αὐτοῦ οὐ τὸν αὐτὸν οἶνον κἀκεῖνοι, καὶ οἳ μὲν χαμαὶ καθήμενοι ὃ δ' ἐπὶ κλίνης χρυσόποδος κατακείμενος· καὶ d ὑπερμεθυσθέντες ἀπέρχονται. τὰ δὲ πλεῖστα ὁ βασιλεὺς μόνος ἀριστᾷ καὶ δειπνεῖ. ἐνίοτε δὲ καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ συνδειπνεῖ καὶ τῶν υἱῶν ἔνιοι. καὶ παρὰ τὸ δεῖπνον ᾄδουσί τε καὶ ψάλλουσιν αἱ παλλακαὶ αὐτῷ, καὶ μία μὲν ἐξάρχει, αἱ δ' ἄλλαι ἀθρόως ᾄδουσι. τὸ δὲ δεῖπνον, φησί, τοῦ βασιλέως καλούμενον ἀκούσαντι μὲν δόξει μεγαλοπρεπὲς εἶναι, ἐξεταζόμενον δὲ φανεῖται οἰκονομικῶς καὶ ἀκριβῶς συντεταγμένον καὶ τοῖς ἄλλοις Πέρσαις τοῖς ἐν δυναστείᾳ οὖσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔστι μὲν γὰρ τῷ βασιλεῖ χίλια ἱερεῖα τῆς e ἡμέρας κατακοπτόμενα. τούτων δ' εἰσὶ καὶ ἵπποι καὶ

κάμηλοι καὶ βόες καὶ ὄνοι καὶ ἔλαφοι καὶ τὰ πλεῖστα πρόβατα· πολλοὶ δὲ καὶ ὄρνιθες ἀναλίσκονται, οἵ τε στρουθοὶ οἱ ἀράβιοι (ἔστι δὲ τὸ ζῷον μέγα) καὶ χῆνες καὶ ἀλεκτρυόνες. καὶ μέτρια μὲν αὐτῶν παρατίθεται ἑκάστῳ τῶν συνδείπνων τοῦ βασιλέως καὶ ἀποφέρεται ἕκαστος αὐτῶν ὅ τι ἂν καταλίπηται ἐπὶ τῷ ἀρίστῳ. τὰ δὲ πλεῖστα τούτων τῶν ἱερείων καὶ τῶν σιτίων οὓς
f τρέφει βασιλεὺς τῶν τε δορυφόρων καὶ τῶν πελταστῶν, τούτοις ἐκφέρεται εἰς τὴν αὐλήν· οὗ ἦν ἰδεῖν ἅπαντα μερίδας ποιήσαντες τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἄρτων ἴσας διαιροῦνται. ὥσπερ δὲ οἱ μισθοφόροι ἐν τῇ Ἑλλάδι μισθὸν ἀργύριον λαμβάνουσιν, οὕτως οὗτοι τὰ σιτία παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς ὑπόλογον λαμβάνουσιν. οὕτω δὲ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Πέρσαις τοῖς ἐν δυναστείᾳ οὖσιν ἀθρόα πάντα τὰ σιτία ἐπὶ τὴν τράπεζαν παρατίθεται· ἐπειδὰν δὲ οἱ σύνδειπνοι δειπνήσωσι, τῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης καταλειπομένων (καταλείπεται δὲ τὰ πλεῖστα κρέα καὶ ἄρτοι) ὁ τῆς τραπέζης ἐπιμελούμενος δίδωσιν ἑκάστῳ τῶν οἰκετῶν· καὶ ταῦτα λαβὼν
146 τὴν καθ᾽ ἡμέραν ἔχει τροφήν. παρὰ γὰρ τὸν βασιλέα φοιτῶσιν οἱ ἐντιμότατοί τῶν συνδείπνων ἐπὶ τὸ ἄριστον μόνον, διὰ τὸ παρῃτῆσθαι, ἵνα μὴ δὶς πορεύωνται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς συνδείπνους ὑποδέχωνται.

27. Ἡρόδοτος δέ φησιν ἐν τῇ ἑβδόμῃ ὡς οἱ ὑποδεχόμενοι Ἑλλήνων τὸν βασιλέα καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην ἐς πᾶν κακοῦ ἀφίκοντο οὕτως ὥστε ἐκ τῶν οἴκων ἀνάστατοι ἐγένοντο· ὅκου Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίων τῶν σφετέρων δεξαμένοις τὴν Ξέρξεω στρατιὰν καὶ δειπνίσασι τετρακόσια τάλαντα ἀργυρίου
b Ἀντίπατρος τῶν ἀστῶν ἀνὴρ ἐδαπάνησε. καὶ γὰρ ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ κρατῆρας παρετίθεντο, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖπνον.. εἰ δὲ Ξέρξης δὶς ἐσιτέετο,

μεταλαμβάνων καὶ ἄριστον, ἀνάστατοι ἂν ἐγεγόνεσαν
αἱ πόλεις. καὶ ἐν τῇ ἐνάτῃ δὲ τῶν ἱστοριῶν φησι ‘ βα-
σιλήιον δεῖπνον βασιλεὺς προτίθεται. τοῦτο δὲ παρα-
σκευάζεται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο ὁ
βασιλεύς. οὔνομα δὲ τῷ δείπνῳ περσιστὶ μὲν τυκτά,
ἑλληνιστὶ δὲ τέλειον. τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται
μοῦνον καὶ Πέρσαις δωρέεται.’ ὁ δὲ μέγας Ἀλέξαν- c
δρος δειπνῶν ἑκάστοτε μετὰ τῶν φίλων, ὡς ἱστορεῖ
Ἔφιππος ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ
Ἡφαιστίωνος μεταλλαγῆς, ἀνήλισκε τῆς ἡμέρας μνᾶς
ἑκατόν, δειπνούντων ἴσως ἑξήκοντα ἢ ἑβδομήκοντα
φίλων. ὁ δὲ Περσῶν βασιλεύς, ὥς φησι Κτησίας καὶ
Δείνων ἐν τοῖς Περσικοῖς, ἐδείπνει μετὰ ἀνδρῶν μυ-
ρίων πεντακισχιλίων, καὶ ἀνηλίσκετο εἰς τὸ δεῖπνον
τάλαντα τετρακόσια. γίνεται δὲ ταῦτα ἰταλικοῦ νο-
μίσματος ἐν μυριάσι διακοσίαις τεσσαράκοντα. αὗται d
δὲ εἰς μυρίους πεντακισχιλίους μεριζόμεναι ἑκάστῳ
ἀνδρὶ γίνονται ἀνὰ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἰταλικοῦ νομί-
σματος. ὥστ’ εἰς ἴσον καθίστασθαι τῷ τοῦ Ἀλεξάν-
δρου ἀναλώματι· ἑκατὸν γὰρ μνᾶς ἀνήλισκεν, ὡς ὁ
Ἔφιππος ἱστόρησεν.

Μένανδρος δ’ ἐν Μέθῃ τοῦ μεγίστου δείπνου δα-
πάνημα τάλαντον τίθησι λέγων οὕτως

εἶτ’ οὐχ ὅμοια πράττομεν καὶ θύομεν;
ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἠγορασμένον
δραχμῶν ἄγω προβάτιον ἀγαπητὸν δέκα, e
αὐλητρίδας δὲ καὶ μύρον καὶ ψαλτρίας
τυρὸν θάσιον μενδαῖον ἐγχέλεις μέλι
μικροῦ ταλάντου, γίγνεται τὸ κατὰ λόγον.

ὡς γὰρ ὑπερβολῆς τινος ἀναλώματος τάλαντον ὠνό-
μασε. καὶ ἐν Δυσκόλῳ δέ φησιν οὕτως

ὡς θύουσι δ’ οἱ τοιχωρύχοι

κοίτας φέροντες σταμνία τ' οὐχὶ τῶν θεῶν
ἕνεκ' ἀλλ' ἑαυτῶν. ὁ λιβανωτὸς εὐσεβὲς
f καὶ τὸ πόπανον· τοῦτ' ἔλαβεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ πῦρ
ἅπαν ἐπιτεθέν. οἱ δὲ τὴν ὀσφὺν ἄκραν
καὶ τὴν χολὴν ὀστᾶ τ' ἄβρωτα τοῖς θεοῖς
ἐπιθέντες αὐτοὶ τἄλλα καταπίνουσι.

28. Φιλόξενος δ' ὁ Κυθήριος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ, εἴπερ τούτου καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Πλάτων ἐν τῷ Φάωνι ἐμνήσθη, καὶ μὴ τοῦ Λευκαδίου Φιλοξένου, τοιαύτην ἐκτίθεται παρασκευὴν δείπνου

ἐς δ' ἔφερον διπλόοι παῖδες λιπαρῶπα τράπεζαν
147 ἄμμ', ἑτέραν δ' ἕτεροι, ἄλλοι δ' ἑτέραν μέχρι
οὗ πλήρωσαν οἶκον.
ταὶ δὲ πρὸς ὑψιλύχνους ἔστιλβον αὐγὰς
εὐστεφάνοις λακάναις παροψίσι τ' ὀξυβάφων
πλήρεις, σύν τε χλιδόωσαι
παντοδαποῖσι τέχνας εὑρήμασι πρὸς βιοτάν, ψυ-
χᾶς δελεασματίοισιν.
. . πάρφερον ἐν κανέοις μάζας χιονοχρόας. ἄλλ-
οι δ' . . .
ἐπεὶ πρῶτα παρῆλθ' οὐ κάκκαβος, ὦ φιλότας,
ἀλλ' ἀλλοπλατεῖς τὸ μέγιστον
πάντ' ἔπαθεν λιπαρόν τ' ἐς ἐγχέλεά τινες ἄρι-
στον,
γογγροιτοιωνητεμῶν πλῆρες θεοτερπές. ἐπ' αὐ-
τῷ δ'
ἄλλο παρῆλθε τόσον, βάτις δ' ἐνέης ἰσόκυκλος.
b μικρὰ δὲ κακκαβί' ἧς, ἔχοντα τὸ μὲν γαλεοῦ τι
νάρκιον ἄλλο παρῆς ἕτερον πίων ἀπὸ τευθιάδων
καί
σηπιοπουλυποδείων τῶν ἁπαλοπλοκάμων. θερ-
μὸς μετὰ ταῦτα παρῆλθεν

ἰσοτράπεζος ὅλος νῆστις συνόδων
πυρρός, ἔπειτα βαθμοὺς ἀτμίζων· ἐπὶ τῷ δ' ἐπί-
πυσται
τευθίδες, ὦ φίλε, καὶ ξανθαὶ μέλι καρίδες αἱ
κυφαὶ παρῆλθον,
θρυμματίδες δ' ἐπὶ ταύταις εὐπέταλοι χλωραί
θ' ἡδυφάρυγγες
πύρνων τε στεγαναὶ φυσταὶ μέγαθος κακκάβου c
γλυκυνου ὄξιος...
ὀμφαλὸς θοίνας καλεῖται παρά γ' ἐμὶν καὶ τίν,
σάφ' οἶδα.
ἐς τάδε ναὶ μὰ θεοὺς ὑπερμέγεθες τέμαχος θυν-
νου μόλεν ὀπτὸν ἐκεῖθεν
θερμόν, ὅθεν γλυφίσιν τετμημένον εὐθὺς ἐπ'
αὐτὰς
τὰς ὑπογαστρίδας διανεκέως ἐπάμυνε
..π' ἐμίν τε μέλοι καὶ τίν, μάλα κεν κεχαροίμεθ'.
ἀλλ' οὐθὲν ἐλλίπομεν θοίνα παρέης ὅτ' ἐπαλλάξ-
αι δύνατ' ἐπικρατέως ἔγωγ' ἔτι κοὔ κε λέγοι τις.
πάντα παρῆς ἐτύμως ἄμμιν· παρέπαισε δὲ θερ-
μὸν
σπλάγχνον. ἔπειτα δὲ νῆστις δέλφακος οἰκετι- d
κᾶς καὶ
νῶτος ἐσῆλθε καὶ ὀσφὺς καὶ μινυρίγματα θερμά.
καὶ κεφάλαιον ὅλον διάπτυχες ἑφθὸν ἀπερπευ-
θηνὸς ἀλεκτοτρόφου πνικτᾶς ἐρίφου παρέ-
θηκεν,
εἶτα δίεφθ' ἀκροκώλια, σχελίδας τε μετ' αὐτῶν
λευκοφορινοχρόους, ῥύγχη κεφάλαια πόδος τε
χναυμάτιόν τε σεσιλφωμένον.
ἑφθά τ' ἔπειτά κρέ', ὀπτά τ' ἄλλ' ἐρίφων τε καὶ
ἀρνῶν

ἀθυπέρωμα καρὸς χορδὰ γλυκίστα
μιξεριφαρνογενής, ἂν δὴ φιλέοντι θεοί· τοῦτ',
e ὦ φιλότας, ἔσθοις κε. λαγῷα δ' ἔπειτ'
ἀλεκτρυόνων τε νεοσσοί,
περδίκων φασσῶν τε χύδαν ἤδη παρεβάλλετο
θερμὰ πολλά,
καὶ μαλακοπτυχέων ἄρτων. ὁμοσύζυγα δὲ ξανθόν τ' ἐπεισῆλθεν μέλι καὶ γάλα σύμπακτον, τό κε τυρὸν ἅπας τις
ἦμεν ἔφασχ' ἁπαλόν, κἠγὼν ἐφάμαν. ὅτε δ' ἤδη
βρωτύος ἠδὲ ποτᾶτος ἐς κόρον ἦμεν ἑταῖροι,
τῆνα μὲν ἐξαπάειρον δμῶες, ἔπειτα δὲ παῖδες
νίπτρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν.

29. Σωκράτης δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τρίτῳ ἐμφυλίου πολέμου τὸ Κλεοπάτρας ἀναγράφων συμπόσιον, τῆς τεf λευταίας Αἰγύπτου βασιλευσάσης, γημαμένης δ' Ἀντωνίῳ τῷ Ῥωμαίων στρατηγῷ ἐν Κιλικίᾳ, φησὶν οὕτως 'ἀπαντήσασα τῷ Ἀντωνίῳ ἡ Κλεοπάτρα ἐν Κιλικίᾳ παρεσκεύασεν αὐτῷ βασιλικὸν συμπόσιον, ἐν ᾧ πάντα χρύσεα καὶ λιθοκόλλητα περιττῶς ἐξειργασμένα ταῖς τέχναις· ἦσαν δὲ (φησὶ) καὶ οἱ τοῖχοι ἁλουργέσι καὶ διαχρύσοις ἐμπεπετασμένοι ὕφεσι. καὶ δώδεκα τρίκλινα διαστρώσασα ἐκάλεσε τὸν Ἀντώνιον μεθ' ὧν 148 ἐβούλετο ἡ Κλεοπάτρα. τοῦ δὲ τῇ πολυτελείᾳ τῆς ὄψεως ἐκπλαγέντος ὑπομειδιάσασα ταῦτ' ἔφη πάντα δωρεῖσθαι αὐτῷ, καὶ εἰς αὔριον παρεκάλει συνδειπνῆσαι πάλιν, ἥκοντα μετὰ τῶν φίλων καὶ τῶν ἡγεμόνων· ὅτε καὶ πολλῷ κρεῖττον διακοσμήσασα τὸ συμπόσιον ἐποίησε φανῆναι τὰ πρῶτα μικρά, καὶ πάλιν καὶ ταῦτα ἐδωρήσατο. τῶν δ' ἡγεμόνων ἐφ' ᾗ ἕκαστος κατέκειτο κλίνῃ καὶ τὰ κυλικεῖα, καθὼς ταῖς στρωμναῖς ἐμεμέριστο, ἑκάστῳ φέρειν ἐπέτρεψε. καὶ

κατὰ τὴν ἄφοδον τοῖς μὲν ἐν ἀξιώμασι φορεῖα σὺν τοῖς
κομίζουσι, τοῖς πλείοσι δὲ καταργύροις σκευαῖς κεκο- b
σμημένους ἵππους, πᾶσι δὲ λαμπτηροφόρους παῖδας
Αἰθίοπας παρέστησε. τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν ἡμερῶν τα-
λαντιαίους εἰς ῥόδα μισθοὺς διέδωκε, καὶ κατεστρώθη
ἐπὶ πηχυαῖα βάθη τὰ ἐδάφη τῶν ἀνδρώνων ἐμπεπετα-
σμένων δικτύων τοῖς κάλυξιν.' ἱστορεῖ δὲ καὶ αὐτὸν
τὸν Ἀντώνιον ἐν Ἀθήναις μετὰ ταῦτα διατρίψαντα
περίοπτον ὑπὲρ τὸ θέατρον κατασκευάσαντα σχεδίαν
χλωρᾷ πεπυκασμένην ὕλῃ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν βακχικῶν
ἄντρων γίνεται, ταύτης τύμπανα καὶ νεβρίδας καὶ c
παντοδάπ' ἄλλ' ἀθύρματα διονυσιακὰ ἐξαρτήσαντα
μετὰ τῶν φίλων ἐξ ἑωθινοῦ κατακλινόμενον μεθύ-
σκεσθαι, λειτουργούντων αὐτῷ τῶν ἐξ Ἰταλίας μετα-
πεμφθέντων ἀκροαμάτων, συνηθροισμένων ἐπὶ τὴν
θέαν τῶν Πανελλήνων. μετέβαινε δ' ἐνίοτε, φησί,
καὶ ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἀπὸ τῶν τεγῶν λαμπάσι δᾳ-
δουχουμένης πάσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως. καὶ ἔκτοτ'
ἐκέλευσεν ἑαυτὸν Διόνυσον ἀνακηρύττεσθαι κατὰ τὰς
πόλεις ἁπάσας. καὶ Γαῖος δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ Καλί- d
γουλα προσαγορευθεὶς διὰ τὸ ἐν στρατοπέδῳ γεννη-
θῆναι, οὐ μόνον ὠνομάζετο νέος Διόνυσος, ἀλλὰ καὶ
τὴν διονυσιακὴν πᾶσαν ἐνδύνων στολὴν προῄει καὶ
οὕτως ἐσκευασμένος ἐδίκαζεν.

30. εἰς ταῦτα ἔστιν ἀποβλέποντα τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς
ἀγαπᾶν τὴν ἑλληνικὴν πενίαν, λαμβάνοντα πρὸ
ὀφθαλμῶν καὶ τὰ παρὰ Θηβαίοις δεῖπνα, περὶ ὧν
Κλείταρχος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστο-
ριῶν διηγούμενος, καὶ ὅτι ὁ πᾶς αὐτῶν πλοῦτος ηὑ-
ρέθη μετὰ τὴν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τῆς πόλεως κατασκα-
φὴν ἐν ταλάντοις τετρακοσίοις τεσσαράκοντά φησιν, e
ὅτι τε μικρόψυχοι ἦσαν καὶ τὰ περὶ τὴν τροφὴν λίχνοι,

παρασκευάζοντες ἐν τοῖς δείπνοις θρῖα καὶ ἑψητοὺς καὶ ἀφύας καὶ ἐγκρασιχόλους καὶ ἀλλᾶντας καὶ σχελίδας καὶ ἔτνος, οἷσι Μαρδόνιον εἱστίασε μετὰ τῶν ἄλλων πεντήκοντα Περσῶν Ἀτταγῖνος ὁ Φρύνωνος, ὅν φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἐνάτῃ μεγάλως πλούτῳ παρε-
f σκευάσθαι. ἡγοῦμαι δ' ὅτι οὐκ ἂν περιεγένοντο, οὐδ' ἂν ἐδέησε τοῖς Ἕλλησι περὶ Πλάταιαν παρατάττεσθαι ἀπολωλόσιν ἤδη ὑπὸ τῶν τοιούτων τροφῶν.

31. ἀρκαδικὸν δὲ δεῖπνον διαγράφων ὁ Μιλήσιος Ἑκαταῖος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν γενεαλογιῶν μάζας φησὶν εἶναι καὶ ὕεια κρέα. Ἁρμόδιος δ' ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ Φιγάλειαν νομίμων ' ὁ κατασταθεὶς (φησὶ) παρὰ Φιγαλεῦσι σίταρχος ἔφερε τῆς ἡμέρας οἴνου τρεῖς χόας καὶ ἀλφίτων μέδιμνον καὶ τυροῦ πεντάμνουν καὶ τἆλλα τὰ πρὸς τὴν ἄρτυσιν τῶν ἱερείων
149 ἁρμόττοντα. ἡ δὲ πόλις παρεῖχεν ἑκατέρῳ τῶν χορῶν τρία πρόβατα καὶ μάγειρον ὑδριαφόρον τε καὶ τραπέζας καὶ βάθρα πρὸς τὴν καθέδραν, καὶ τὴν τοιαύτην ἅπασαν παρασκευήν, πλὴν τῶν περὶ τὸν μάγειρον σκευῶν, ἃ ὁ χορηγός. τὸ δὲ δεῖπνον ἦν τοιοῦτον· τυρὸς καὶ φυστὴ μᾶζα νόμου χάριν ἐπὶ χαλκῶν κανῶν τῶν παρά τισι καλουμένων μαζονόμων, ἀπὸ τῆς χρείας εἰληφότων τὴν ἐπωνυμίαν· ὁμοῦ δὲ τῇ μάζῃ καὶ τῷ τυρῷ σπλάγχνον καὶ ἅλες προσφαγεῖν. καθαγισάντων
b δὲ ταῦτα ἐν κεραμέᾳ κοτταβίδι πιεῖν ἑκάστῳ μικρόν, καὶ ὁ προσφέρων ἀνεῖπεν εὐδειπνίας' εἶτα δ' εἰς τὸ κοινὸν ζωμὸς καὶ περίκομμα, πρόσχερα δ' ἑκάστῳ δύο κρέα. ἐνόμιζον δ' ἐν ἅπασι τοῖς δείπνοις, μάλιστα δὲ τοῖς λεγομένοις μαζῶσι, τοῦτο γὰρ ἔτι καὶ νῦν ἡ διονυσιακὴ σύνοδος ἔχει τοὔνομα, τοῖς ἐσθίουσι τῶν νέων ἀνδρικώτερον ζωμόν τ' ἐγχεῖν πλείω καὶ μάζας καὶ ἄρτους παραβάλλειν. γενναῖος γὰρ ὁ τοιοῦτος ἐκρί-

νετο καὶ ἀνδρώδης ὑπάρχειν. θαυμαστὸν γὰρ ἦν καὶ c
περιβόητον παρ' αὐτοῖς ἡ πολυφαγία. μετὰ δὲ τὸ
δεῖπνον σπονδὰς ἐποιοῦντο, οὐκ ἀπονιψάμενοι τὰς
χεῖρας ἀλλ' ἀποματτόμενοι τοῖς ψωμοῖς, καὶ τὴν ἀπο-
μαγδαλίαν ἕκαστος ἀπέφερε, τοῦτο ποιοῦντες ἕνεκα
τῶν ἐν ταῖς ἀμφόδοις γινομένων νυκτερινῶν φόβων.
ἀπὸ δὲ τῶν σπονδῶν παιὰν ᾄδεται. ὅταν δὲ τοῖς ἥρωσι
θύωσι, βουθυσία μεγάλη γίνεται καὶ ἑστιῶνται πάν-
τες μετὰ τῶν δούλων· οἱ δὲ παῖδες ἐν ταῖς ἑστιάσεσι
μετὰ τῶν πατέρων ἐπὶ λίθων καθήμενοι γυμνοὶ συν- d
δειπνοῦσιν.' Θεόπομπος δ' ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ τεσσαρα-
κοστῇ τῶν Φιλιππικῶν 'οἱ Ἀρκάδες (φησὶν) ἐν ταῖς
ἑστιάσεσιν ὑποδέχονται τοὺς δεσπότας καὶ τοὺς δού-
λους, καὶ μίαν πᾶσι τράπεζαν παρασκευάζουσι καὶ τὰ
σιτία πᾶσιν εἰς τὸ μέσον παρατιθέασι καὶ κρατῆρα
τὸν αὐτὸν πᾶσι κιρνᾶσι.'

32. παρὰ δὲ Ναυκρατίταις, ὥς φησιν Ἑρμείας
ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν περὶ τοῦ γρυνείου Ἀπόλλωνος, ἐν
τῷ πρυτανείῳ δειπνοῦσι γενεθλίοις Ἑστίας πρυτανί-
τιδος καὶ διονυσίοις, ἔτι δὲ τῇ τοῦ κωμαίου Ἀπόλλω-
νος πανηγύρει, εἰσιόντες πάντες ἐν στολαῖς λευκαῖς, e
ἃς μέχρι καὶ νῦν καλοῦσι πρυτανικὰς ἐσθῆτας. καὶ
κατακλιθέντες ἐπανίστανται εἰς γόνατα, τοῦ ἱεροκή-
ρυκος τὰς πατρίους εὐχὰς καταλέγοντος συσπένδον-
τες. μετὰ δὲ ταῦτα κατακλιθέντες λαμβάνουσιν ἕκα-
στος οἴνου κοτύλας δύο, πλὴν τῶν ἱερέων τοῦ τε πυ-
θίου Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Διονύσου· τούτων γὰρ ἑκα-
τέρῳ διπλοῦς ὁ οἶνος μετὰ καὶ τῶν ἄλλων μερίδων
δίδοται. ἔπειτα ἑκάστῳ παρατίθεται ἄρτος καθαρὸς
εἰς πλάτος πεποιημένος, ἐφ' ᾧ ἐπίκειται ἄρτος ἕτερος, f
ὃν κριβανίτην καλοῦσι, καὶ κρέας ὕειον καὶ λεκάριον
πτισάνης ἢ λαχάνου τοῦ κατὰ καιρὸν γινομένου, ᾠά

τε δύο καὶ τυροῦ τροφαλὶς σῦκά τε ξηρὰ καὶ πλακοῦς καὶ στέφανος. καὶ ὃς ἂν ἔξω τι τούτων ἱεροποιὸς παρασκευάσῃ ὑπὸ τῶν τιμούχων ζημιοῦται. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῖς σιτουμένοις ἐν πρυτανείῳ ἔξωθεν προσεισφέρειν τι βρώσιμον ἔξεστι, μόνα δὲ ταῦτα καταναλίσκουσι, τὰ ὑπολειπόμενα τοῖς οἰκέταις μεταδιδόν-
150 τες. ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις πάσαις τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔξεστι τῶν σιτουμένων τῷ βουλομένῳ ἀνελθόντι εἰς τὸ πρυτανεῖον δειπνεῖν οἴκοθεν παρασκευάσαντα αὑτῷ λάχανόν τι ἢ τῶν ὀσπρίων καὶ τάριχος ἢ ἰχθύν, κρέως δὲ χοιρείου βραχύτατον, καὶ τούτων μεταλαμβάνων κοτύλην οἴνου. γυναικὶ δὲ οὐκ ἔξεστιν εἰσιέναι εἰς τὸ πρυτανεῖον ἢ μόνῃ τῇ αὐλητρίδι. οὐκ εἰσφέρεται δὲ οὐδ' ἀμὶς εἰς τὸ πρυτανεῖον. ἐὰν δέ τις Ναυκρατιτῶν γάμους ἑστιᾷ, ὡς ἐν τῷ γαμικῷ νόμῳ γέγραπται, ἀπεί-
b ρηται ᾠὰ καὶ μελίπηκτα δίδοσθαι. τίς δὲ ἡ τούτων αἰτία Οὐλπιανὸς ἡμᾶς διδάσκειν δίκαιος.

33. *Λυγκεὺς* δ' ἐν τοῖς *Αἰγυπτιακοῖς* προκρίνων τὰ αἰγυπτιακὰ δεῖπνα τῶν περσικῶν ʽ Αἰγυπτίων ἐπιστρατευσάντων (φησὶν) ἐπὶ Ὦχον τὸν Περσῶν βασιλέα καὶ νικηθέντων, ἐπεὶ ἐγένετο αἰχμάλωτος ὁ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεύς, ὁ Ὦχος αὐτὸν φιλανθρώπως ἄγων ἐκάλεσε καὶ ἐπὶ δεῖπνον. τῆς οὖν παρασκευῆς γενομένης λαμπρᾶς ὁ Αἰγύπτιος κατεγέλα ὡς εὐτελῶς
c τοῦ Πέρσου διαιτωμένου. εἰ δὲ θέλεις, ἔφη, εἰδέναι, ὦ βασιλεῦ, πῶς δεῖ σιτεῖσθαι τοὺς εὐδαίμονας βασιλέας, ἐπίτρεψον τοῖς ἐμοῖς ποτε γενομένοις μαγείροις παρασκευάσαι σοι αἰγύπτιον δεῖπνον. καὶ κελεύσαντος ἐπεὶ παρεσκευάσθη, ἡσθεὶς ὁ Ὦχος τῷ δείπνῳ, κακὸν κακῶς σε, ἔφη, ὦ Αἰγύπτιε, ἀπολέσειαν οἱ θεοί, ὅστις δεῖπνα τοιαῦτα καταλιπὼν ἐπεθύμησας θοίνης εὐτελεστέρας.' τίνα δ' ἦν τὰ αἰγύπτια δεῖπνα

*Πρωταγορίδης ἐν τῷ πρώτῳ περὶ δαφνικῶν ἀγώνων
διδάσκει ἡμᾶς λέγων οὕτως ‘ τρίτη δ’ ἐστὶν ἰδέα δεί-
πνων αἰγυπτιακή, τραπεζῶν μὲν οὐ παρατιθεμένων,* d
πινάκων δὲ περιφερομένων.’

34. *Παρὰ δὲ Γαλάταις φησὶ Φύλαρχος ἐν τῇ ἕκτῃ
ἐν ταῖς τραπέζαις ἄρτους πολλοὺς κατακεκλασμένους
παρατίθεσθαι χύδην καὶ κρέα ἐκ τῶν λεβήτων, ὧν οὐ-
δεὶς γεύεται ἢν μὴ πρότερον θεάσηται τὸν βασιλέα, εἰ
ἥψατο τῶν παρακειμένων. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ὁ αὐτὸς Φύ-
λαρχος Ἀριάμνην φησὶ τὸν Γαλάτην πλουσιώτατον
ὄντα ἐπαγγείλασθαι ἑστιᾶσαι Γαλάτας πάντας ἐνιαυ-
τὸν καὶ τοῦτο συντελέσαι ποιήσαντα οὕτως. κατὰ τό-* e
*πους τῆς χώρας τὰς ἐπικαιροτάτους τῶν ὁδῶν διέλαβε
σταθμοῖς, ἐπί τε τούτοις ἐκ χαράκων καὶ τῶν καλά-
μων τῶν τε οἰσυΐνων ἐπεβάλλετο σκηνὰς χωρούσας
ἀνὰ τετρακοσίους ἄνδρας καὶ πλείους ἔτι, καθὼς ἂν
ἐκποιῶσιν οἱ τόποι τό τ’ ἀπὸ τῶν πόλεων δέξασθαι
καὶ τῶν κωμῶν μέλλον ἐπιρρεῖν πλῆθος. ἐνταῦθα δὲ
λέβητας ἐπέστησε κρεῶν παντοδαπῶν μεγάλους, οὓς
πρὸ ἐνιαυτοῦ καὶ πρὸ τοῦ μέλλειν . . . μεταπεμψά-
μενος τεχνίτας ἐξ ἄλλων πόλεων ἐχαλκεύσατο. θύ-* f
*ματα δὲ καταβάλλεσθαι ταύρων καὶ συῶν καὶ προβά-
των τε καὶ τῶν λοιπῶν κτηνῶν ἑκάστης ἡμέρας πολλά.
πίθους τε οἴνου παρεσκευάσθαι καὶ πλῆθος ἀλφίτων
πεφυραμένων. καὶ οὐ μόνον, φησίν, οἱ παραγινόμε-
νοι τῶν Γαλατῶν ἀπὸ τῶν κωμῶν καὶ τῶν πόλεων
ἀπέλαυον, ἀλλὰ καὶ οἱ παριόντες ξένοι ὑπὸ τῶν ἐφε-
στηκότων παίδων οὐκ ἠφίεντο, ἕως ἂν μεταλάβωσι
τῶν παρασκευασθέντων.*

35. *Θρακίων δὲ δείπνων μνημονεύει Ξενοφῶν ἐν
ἑβδόμῃ Ἀναβάσεως τὸ παρὰ Σεύθῃ διαγράφων συμ-
πόσιον ἐν τούτοις ‘ ἐπειδὴ δ’ εἰσῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον* 151

πάντες, τὸ δὲ δεῖπνον ἦν καθημένοις κύκλῳ, ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσιν. οὗτοι δὲ ὅσον εἴκοσι κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων καὶ ἄρτοι ζύμητες μεγάλοι προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. μάλιστα δὲ τράπεζαι κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ ἐτίθεντο . . νόμος γὰρ ἦν. καὶ πρῶτος τοῦτ' ἐποίει Σεύθης· ἀνελόμενος τοὺς παρ' αὐτῷ κειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὰ καὶ διερρίπτει οἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὅσον μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπών.
b καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐποίουν, καθ' οὓς καὶ αἱ τράπεζαι ἔκειντο. Ἀρκὰς δέ τις, Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρριπτεῖν εἶα χαίρειν, λαβὼν δ' εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχοίνικον ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. κέρατα δ' οἴνου περιέφερον καὶ πάντες ἐδέχοντο. ὁ δὲ Ἀρύστας, ἐπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦν, εἶπεν, ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα οὐκ ἔτι δειπνοῦντα, ἐκείνῳ, ἔφη,
c δός· σχολάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δ' οὔπω. ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλως ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ προυχώρει ὁ πότος, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θρᾷξ ἵππον ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστόν, προπίνω σοι, ὦ Σεύθη, ἔφη, καὶ τὸν ἵππον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων ὃν ἂν θέλῃς αἱρήσεις, καὶ ἀποχωρῶν οὐ μὴ δείσῃς τὸν πολέμιον. ἄλλος παῖδ' εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπίνων καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί· καὶ Τιμασίων προπίνων φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ κοπίδ' ἀξίαν δέκα μνῶν. Γνήσιππος δέ τις Ἀθηναῖος ἀναστὰς εἶπεν ὅτι ἀρχαῖος εἴη νόμος
d κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς ἕνεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα. Ξενοφῶν δὲ ἀνέστη θαρσαλέως καὶ δεξάμενος τὸ κέρας εἶπεν, ἐγώ σοι, ὦ Σεύθη, δίδωμι ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμοὺς τούτους ἑταίρους φίλους εἶναι πιστοὺς καὶ οὐ-

δένα ἄκοντα. καὶ νῦν πάρεισιν οὐδὲν προσαιτοῦντες,
ἀλλὰ καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν βουλό-
μενοι. καὶ ὁ Σεύθης ἀναστὰς συνέπιε καὶ συγκατε-
σκεδάσατο μετ' αὐτοῦ τὸ κέρας. μετὰ δὲ ταῦτα εἰσῆλ-
θον κέρασί τε οἵοις σημαίνουσιν αὐλοῦντες καὶ σάλ- e
πιγξιν ὠμοβοΐναις ῥυθμούς τε καὶ οἱονεὶ μαγάδι σαλ-
πίζοντες.'

36. Ποσειδώνιος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐν ταῖς ἱστο-
ρίαις αἷς συνέθηκεν οὐκ ἀλλοτρίως ἧς προῄρητο φι-
λοσοφίας πολλὰ παρὰ πολλοῖς ἔθιμα καὶ νόμιμα ἀνα-
γράφων 'Κελτοὶ (φησὶ) τὰς τροφὰς προτίθενται χόρ-
τον ὑποβάλλοντες καὶ ἐπὶ τραπεζῶν ξυλίνων μικρὸν
ἀπὸ τῆς γῆς ἐπηρμένων. ἡ τροφὴ δ' ἐστὶν ἄρτοι μὲν
ὀλίγοι, κρέα δὲ πολλὰ ἐν ὕδατι καὶ ὀπτὰ ἐπ' ἀνθρά-
κων ἢ ὀβελίσκων. προσφέρονται δὲ ταῦτα καθαρείως 152
μὲν λεοντωδῶς δὲ ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις αἴροντες
ὅλα μέλη καὶ ἀποδάκνοντες· ἐὰν δὲ ᾖ τι δυσαπόσπα-
στον, μαχαιρίῳ μικρῷ παρατέμνοντες, ὃ τοῖς κολεοῖς
ἐν ἰδίᾳ θήκῃ παράκειται. προσφέρονται δὲ καὶ ἰχθῦς
οἵ τε παρὰ τοὺς ποταμοὺς οἰκοῦντες καὶ παρὰ τὴν ἐν-
τὸς καὶ τὴν ἔξω θάλασσαν, καὶ τούτους δὲ ὀπτοὺς
μεθ' ἁλῶν καὶ ὄξους καὶ κυμίνου· τοῦτο δὲ καὶ εἰς τὸ
ποτὸν ἐμβάλλουσιν. ἐλαίῳ δ' οὐ χρῶνται διὰ σπάνιν,
καὶ διὰ τὸ ἀσύνηθες ἀηδὲς αὐτοῖς φαίνεται. ὅταν δὲ
πλείονες συνδειπνῶσι, κάθηνται μὲν ἐν κύκλῳ, μέσος b
δ' ὁ κράτιστος ὡς ἂν κορυφαῖος χοροῦ, διαφέρων
τῶν ἄλλων ἢ κατὰ τὴν πολεμικὴν εὐχειρίαν ἢ κατὰ
τὸ γένος ἢ κατὰ πλοῦτον. ὁ δ' ὑποδεχόμενος παρ'
αὐτόν, ἐφεξῆς δ' ἑκατέρωθε κατ' ἀξίαν ἧς ἔχουσιν
ὑπεροχῆς. καὶ οἱ μὲν τοὺς θυρεοὺς ὁπλοφοροῦντες ἐκ
τῶν ὀπίσω παρεστᾶσιν, οἱ δὲ δορυφόροι κατὰ τὴν ἀν-
τικρὺ καθήμενοι κύκλῳ καθάπερ οἱ δεσπόται συνευω-

χοῦνται. τὸ δὲ ποτὸν οἱ διακονοῦντες ἐν ἀγγείοις πε-
c ριφέρουσιν ἐοικόσι μὲν ἀμβίκοις ἢ κεραμέοις ἢ ἀργυροῖς· καὶ γὰρ τοὺς πίνακας, ἐφ' ὧν τὰς τροφὰς προτίθενται, τοιούτους ἔχουσιν· οἱ δὲ χαλκοῦς, οἱ δὲ κάνεα ξύλινα καὶ πλεκτά. τὸ δὲ πινόμενόν ἐστι παρὰ μὲν τοῖς πλουτοῦσιν οἶνος ἐξ Ἰταλίας καὶ τῆς Μασσαλιητῶν χώρας παρακομιζόμενος, ἄκρατος δ' οὗτος, ἐνίοτε δὲ καὶ ὀλίγον ὕδωρ παραμίγνυται, παρὰ δὲ τοῖς ὑποδεεστέροις ζύθος πύρινον μετὰ μέλιτος ἐσκευασμένον, παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς καθ' αὑτό· καλεῖται δὲ κόρμα. ἀπορροφοῦσι δὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποτηρίου
d κατὰ μικρόν, οὐ πλεῖον κυάθου· πυκνότερον δὲ τοῦτο ποιοῦσι. περιφέρει δὲ ὁ παῖς ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ λαιά. οὕτως διακονοῦνται· καὶ τοὺς θεοὺς προσκυνοῦσιν ἐπὶ τὰ δεξιὰ στρεφόμενοι.'

37. Ἔτι δὲ ὁ Ποσειδώνιος διηγούμενος καὶ τὸν Λουερνίου τοῦ Βιτύιτος πατρὸς πλοῦτον, τοῦ ὑπὸ Ῥωμαίων καθαιρεθέντος, φησὶ δημαγωγοῦντα αὐτὸν τοὺς ὄχλους ἐν ἅρματι φέρεσθαι διὰ τῶν πεδίων καὶ σπείρειν χρυσὸν καὶ ἄργυρον ταῖς ἀκολουθούσαις τῶν Κελτῶν μυριάσι, φράγμα τε ποιεῖν δωδεκαστάδιον
e τετράγωνον, ἐν ᾧ πληροῦν μεγάλους ληνοὺς πολυτελοῦς πόματος παρασκευάζειν τε τοσοῦτο βρωμάτων πλῆθος ὥστε ἐφ' ἡμέρας πλείονας ἐξεῖναι τοῖς βουλομένοις εἰσερχομένοις τῶν παρασκευασθέντων ἀπολαύειν ἀδιαλείπτως διακονουμένοις. ἀφορίσαντος δ' αὐτοῦ προθεσμίαν ποτὲ τῆς θοίνης ἀφυστερήσαντά τινα τῶν βαρβάρων ποιητὴν ἀφικέσθαι, καὶ συναντήσαντα μετὰ ᾠδῆς ὑμνεῖν αὐτοῦ τὴν ὑπεροχήν, ἑαυτὸν δ' ἀποθρηνεῖν ὅτι ὑστέρηκε, τὸν δὲ τερφθέντα θυλάκιον αἰτῆσαι χρυσίου καὶ ῥῖψαι αὐτῷ παρατρέ-
f χοντι, ἀνελόμενον δ' ἐκεῖνον πάλιν ὑμνεῖν λέγοντα

διότι τὰ ἴχνη τῆς γῆς ἐφ' ἧς ἁρματηλατεῖ χρυσὸν καὶ εὐεργεσίας ἀνθρώποις φέρει.' ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ ἱστόρησεν.

38. Ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ περὶ Πάρθων διηγούμενός φησιν ' ὁ δὲ καλούμενος φίλος τραπέζης μὲν οὐ κοινωνεῖ, χαμαὶ δ' ὑποκαθήμενος ἐφ' ὑψηλῆς κλίνης κατακειμένῳ τῷ βασιλεῖ τὸ παραβληθὲν ὑπ' αὐτοῦ κυνιστὶ σιτεῖται, καὶ πολλάκις διὰ τὴν τυχοῦσαν αἰτίαν ἀποσπασθεὶς τοῦ χαμαιπετοῦς δείπνου ῥάβδοις 153 καὶ ἱμᾶσιν ἀστραγαλωτοῖς μαστιγοῦται, καὶ γενόμενος αἱμόφυρτος τὸν τιμωρησάμενον ὡς εὐεργέτην ἐπὶ τὸ ἔδαφος πρηνὴς προσπεσὼν προσκυνεῖ.' ἐν δὲ τῇ ἑκκαιδεκάτῃ περὶ Σελεύκου διηγούμενος τοῦ βασιλέως ὡς εἰς Μηδίαν ἀνελθὼν καὶ πολεμῶν Ἀρσάκει ᾐχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ βαρβάρου, καὶ ὡς πολὺν χρόνον παρὰ τῷ Ἀρσάκει διέτριψεν ἀγόμενος βασιλικῶς, γράφει καὶ ταῦτα ' παρὰ Πάρθοις ἐν τοῖς δείπνοις ὁ βασιλεὺς τήν τε κλίνην, ἐφ' ἧς μόνος κατέκειτο, μετεωροτέραν b τῶν ἄλλων καὶ κεχωρισμένην εἶχε καὶ τὴν τράπεζαν μόνῳ καθάπερ ἥρῳ πλήρη βαρβαρικῶν θοινημάτων παρακειμένην.' ἱστορῶν δὲ καὶ περὶ Ἡρακλέωνος τοῦ Βεροιαίου, ὃς ὑπὸ τοῦ Γρυποῦ καλουμένου Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως προαχθεὶς μικροῦ δεῖν τῆς βασιλείας ἐξέβαλε τὸν εὐεργέτην, γράφει ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν τάδε ' ἐποιεῖτό τε τῶν στρατιωτῶν τὰς κατακλίσεις ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐν ὑπαίθρῳ ἀνὰ χιλίους δειπνίζων. τὸ δὲ δεῖπνον ἦν ἄρτος μέγας καὶ κρέας, τὸ δὲ ποτὸν κεκραμένος οἶνος οἷος δήποτε c ὕδατι ψυχρῷ. διηκόνουν δὲ ἄνδρες μαχαιροφόροι καὶ σιωπὴ ἦν εὔτακτος.' ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ' ἐν τῇ Ῥωμαίων (φησὶ) πόλει, ὅταν εὐωχῶνται ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἱερῷ, δειπνίζοντος τοῦ κατὰ καιρὸν θριαμβεύοντος

καὶ ἡ παρασκευὴ τῆς εὐωχίας ἡρακλεωτική ἐστι. διοινοχοεῖται μὲν γὰρ οἰνόμελι, τὰ δὲ βρώματα ἄρτοι μεγάλοι καὶ καπνιστὰ ἑφθὰ κρέα καὶ τῶν προσφάτως
d καθιερωθέντων ὀπτὰ δαψιλῆ. παρὰ δὲ Τυρρηνοῖς δὶς τῆς ἡμέρας τράπεζαι πολυτελεῖς παρασκευάζονται, ἀνθιναί τε στρωμναὶ καὶ ἐκπώματα ἀργυρᾶ παντοδαπά, καὶ δούλων πλῆθος εὐπρεπῶν παρέστηκεν ἐσθήσεσι πολυτελέσι κεκοσμημένων.' Τίμαιος δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ τὰς θεραπαίνας φησὶ παρ' αὐτοῖς μέχρι οὗ ἂν αὐξηθῶσι γυμνὰς διακονεῖσθαι.

39. Μεγασθένης δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Ἰνδικῶν τοῖς Ἰνδοῖς φησὶν ἐν τῷ δείπνῳ παρατίθεσθαι ἑκά-
e στῳ τράπεζαν, ταύτην δ' εἶναι ὁμοίαν ταῖς ἐγγυθήκαις, καὶ ἐπιτίθεσθαι ἐπ' αὐτῇ τρύβλιον χρυσοῦν, εἰς ὃ ἐμβάλλειν αὐτοὺς πρῶτον μὲν τὴν ὄρυζαν ἑφθὴν ὡς ἄν τις ἑψήσειε χόνδρον, ἔπειτα ὄψα πολλὰ κεχειρουργημένα ταῖς ἰνδικαῖς σκευασίαις. Γερμανοὶ δέ, ὡς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ἐν τῇ τριακοστῇ, ἄριστον προσφέρονται κρέα μεληδὸν ὠπτημένα καὶ ἐπιπίνουσι γάλα καὶ τὸν οἶνον ἄκρατον. Καμπανῶν δέ τινες παρὰ τὰ συμπόσια μονομαχοῦσι. Νικόλαος δ' ὁ Δα-
f μασκηνός, εἷς τῶν ἀπὸ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων, ἐν τῇ δεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν ἱστοριῶν Ῥωμαίους ἱστορεῖ παρὰ τὸ δεῖπνον συμβάλλειν μονομαχίας γράφων οὕτως ‘τὰς τῶν μονομάχων θέας οὐ μόνον ἐν πανηγύρεσι καὶ θεάτροις ἐποιοῦντο Ῥωμαῖοι παρὰ Τυρρηνῶν παραλαβόντες τὸ ἔθος, ἀλλὰ κἀν ταῖς ἑστιάσεσιν. ἐκάλουν γοῦν τινες πολλάκις ἐπὶ δεῖπνον τοὺς φίλους ἐπί τε ἄλλοις καὶ ὅπως ἂν δύο ἢ τρία ζεύγη ἴδοιεν μονομάχων, ὅτε καὶ κορεσθέντες δείπνου καὶ μέθης εἰσεκάλουν τοὺς μονομάχους. καὶ ὃ μὲν ἅμα ἐσφάττετο, αὐτοὶ δ' ἐκρότουν ἐπὶ τούτῳ ἡδόμε-

νοι. ἤδη δέ τις κὰν ταῖς διαθήκαις γέγραφε γυναῖκας 154 εὐπρεπεστάτας μονομαχῆσαι ἃς ἐκέκτητο, ἕτερος δὲ παῖδας ἀνήβους ἐρωμένους ἑαυτοῦ. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἠνέσχετο ὁ δῆμος τὴν παρανομίαν ταύτην, ἀλλ' ἄκυρον τὴν διαθήκην ἐποίησεν.' Ἐρατοσθένης δ' ἐν πρώτῳ Ὀλυμπιονικῶν τοὺς Τυρρηνούς φησι πρὸς αὐλὸν πυκτεύειν.

40. Ποσειδώνιος δ' ἐν τρίτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν 'Κελτοὶ (φησὶν) ἐνίοτε παρὰ τὸ δεῖπνον μονομαχοῦσιν. ἐν γὰρ τοῖς ὅπλοις ἀγερθέντες σκιαμαχοῦσι καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀκροχειρίζονται, ποτὲ δὲ καὶ b μέχρι τραύματος προΐασι, καὶ ἐκ τούτου ἐρεθισθέντες, ἐὰν μὴ ἐπισχῶσιν οἱ παρόντες, καὶ ἕως ἀναιρέσεως ἔρχονται.' τὸ δὲ παλαιόν φησιν ὅτι παρατεθέντων κωλήνων τὸ μηρίον ὁ κράτιστος ἐλάμβανεν, εἰ δέ τις ἕτερος ἀντιποιήσαιτο, συνίσταντο μονομαχήσοντες μέχρι θανάτου. ἄλλοι δ' ἐν θεάτρῳ λαβόντες ἀργύριον ἢ χρυσίον, οἱ δὲ οἴνου κεραμίων ἀριθμόν τινα, καὶ πιστωσάμενοι τὴν δόσιν καὶ τοῖς ἀναγκαίοις ἢ φίλοις διαδωρησάμενοι, ὕπτιοι ἐκταθέντες ἐπὶ θυρεῶν c κεῖνται, καὶ παραστάς τις ξίφει τὸν λαιμὸν ἀποκόπτει. Εὐφορίων δ' ὁ Χαλκιδεὺς ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν οὕτω γράφει 'παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις προτίθεσθαι πέντε μνᾶς τοῖς ὑπομένειν βουλομένοις τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι πελέκει, ὥστε τοὺς κληρονόμους κομίσασθαι τὸ ἆθλον· καὶ πολλάκις ἀπογραφομένους πλείους δικαιολογεῖσθαι καθ' ὃ δικαιότατός ἐστιν ἕκαστος αὐτῶν ἀποτυμπανισθῆναι.'

41. Ἕρμιππος δ' ἐν πρώτῳ περὶ νομοθετῶν τῶν d μονομαχούντων εὑρετὰς ἀποφαίνει Μαντινεῖς, Δημώνακτος ἑνὸς τῶν πολιτῶν συμβουλεύσαντος· καὶ ζηλωτὰς τούτου γενέσθαι Κυρηναίους. Ἔφορος δ' ἐν

ἕκτῃ ἱστοριῶν 'ἤσκουν (φησὶ) τὰ πολεμικὰ οἱ Μαντινεῖς καὶ Ἀρκάδες, τήν τε στολὴν τὴν πολεμικὴν καὶ τὴν ὅπλισιν τὴν ἀρχαίαν, ὡς εὑρόντων ἐκείνων, ἔτι καὶ νῦν μαντινικὴν ἀποκαλοῦσι. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁπλομαχίας μαθήσεις ἐν Μαντινείᾳ πρῶτον εὑρέθη-
e σαν, Δημέου τὸ τέχνημα καταδείξαντος.' ὅτι δὲ ἀρχαῖον ἦν τὸ περὶ τοὺς μονομάχους καὶ Ἀριστοφάνης εἴρηκεν ἐν Φοινίσσαις οὕτως

ἐς Οἰδίπου δὲ παῖδε διπτύχω κόρω
Ἄρης κατέσκηψ', ἔς τε μονομάχου πάλης
ἀγῶνα νῦν ἑστᾶσιν.

ἔοικε δὲ πεποιῆσθαι τὸ ὄνομα οὐκ ἐκ τοῦ μάχη, ἀλλ' ἐκ ῥήματος τοῦ μάχεσθαι μᾶλλον συγκεῖσθαι. ὁπότε γὰρ τὸ μάχη συντιθέμενον τὸ τέλος εἰς ος τρέπει, ὡς ἐν τῷ σύμμαχος, πρωτόμαχος, ἐπίμαχος, ἀν-
f τίμαχος, φιλόμαχον γένος ἐκ Περσέως παρὰ Πινδάρῳ, τηνικαῦτα προπαροξύνεται· ὁπότε δὲ παροξύνεται, τὸ μάχεσθαι ῥῆμα περιέχει, ὡς ἐν τῷ πυγμάχος, ναυμάχος, 'αὐτόν σε πυλαμάχε πρῶτον' παρὰ Στησιχόρῳ, ὁπλομάχος, τειχομάχος, πυργομάχος.

ὁ δὲ κωμῳδιοποιὸς Ποσείδιππος ἐν Πορνοβοσκῷ φησίν

ὁ μὴ πεπλευκὼς οὐδὲν ἑόρακεν κακόν·
155 τῶν μονομαχούντων ἐσμὲν ἀθλιώτεροι.

ὅτι δὲ καὶ οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ ἡγεμόνες ἐμονομάχουν καὶ ἐκ προκλήσεως τοῦτ' ἐποίουν ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν. Δίυλλος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν φησὶν ὡς Κάσανδρος ἐκ Βοιωτίας ἐπανιὼν καὶ θάψας τὸν βασιλέα καὶ τὴν βασίλισσαν ἐν Αἰγαῖς καὶ μετ' αὐτῶν τὴν Κύνναν τὴν Εὐρυδίκης μητέρα καὶ τοῖς ἄλλοις τιμήσας οἷς προσήκει, καὶ μονομαχίας ἀγῶνα ἔθηκεν, εἰς ὃν κατέβησαν τέτταρες τῶν στρατιωτῶν.

42. *Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν τῷ δωδεκάτῳ τοῦ τρωικοῦ διακόσμου 'παρ' Ἀντιόχῳ (φησὶ) τῷ βασιλεῖ* b *τῷ μεγάλῳ προσαγορευθέντι ἐν τῷ δείπνῳ πρὸς ὅπλα ὠρχοῦντο οὐ μόνον οἱ βασιλέως φίλοι ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεύς. ἐπεὶ δὲ καὶ εἰς Ἡγησιάνακτα τὸν Ἀλεξανδρέα ἀπὸ Τρῳάδος τὸν τὰς ἱστορίας γράψαντα ἡ τῆς ὀρχήσεως τάξις ἐγένετο, ἀναστὰς εἶπε, πότερον ὦ βασιλεῦ κακῶς ὀρχούμενον ἐμὲ θεάσασθαι βούλει ἢ καλῶς ἀπαγγέλλοντός μου ἴδια ποιήματα θέλεις ἀκροάσασθαι; κελευσθεὶς οὖν λέγειν οὕτως ἧσε τὸν βασιλέα ὥστ' ἐράνου τε ἀξιωθῆναι καὶ τῶν φίλων εἷς γενέσθαι.' Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ τῶν ἱστοριῶν* c *ἑπτακαιδεκάτῃ Πολυσπέρχοντά φησιν, εἰ μεθυσθείη, καίτοι πρεσβύτερον ὄντα ὀρχεῖσθαι, οὐδενὸς Μακεδόνων ὄντα δεύτερον οὔτε κατὰ τὴν στρατηγίαν οὔτε κατὰ τὴν ἀξίωσιν, καὶ ἐνδυόμενον αὐτὸν κροκωτὸν καὶ ὑποδούμενον σικυώνια διατελεῖν ὀρχούμενον. Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν ὀγδόῃ Ἀσιατικῶν ἱστορεῖ ὡς οἱ ἑστιῶντες Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου τῶν φίλων τὸ μέλλον παρατεθήσεσθαι τῶν τραγημάτων περιεχρύσουν· ὅτε δὲ θέλοιεν ἀναλίσκειν, περιελόν-* d *τες τὸν χρυσὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἐξέβαλλον, ἵνα τῆς πολυτελείας οἱ μὲν φίλοι θεαταὶ γένοιντο οἱ δ' οἰκέται κύριοι. ἐπιλελησμένοι δ' ἦσαν οὗτοι, ὡς καὶ Δοῦρις ἱστορεῖ, ὅτι καὶ Φίλιππος ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου πατὴρ ποτήριον χρυσοῦν ὁλκὴν ἄγον πεντήκοντα δραχμὰς κεκτημένος, τοῦτο ἐλάμβανε κοιμώμενος ἀεὶ καὶ πρὸς κεφαλὴν αὐτοῦ κατετίθετο. Σέλευκος δὲ Θρᾳκῶν φησί τινας ἐν τοῖς συμποσίοις ἀγχόνην παίζειν βρό-* e *χον ἀρτήσαντας ἔκ τινος ὕψους στρογγύλον, πρὸς ὃν κατὰ κάθετον προστίθεσθαι λίθον εὐπερίτρεπτον τοῖς ἐπιβαίνουσι. διαλαγχάνειν οὖν αὐτοὺς καὶ τὸν λα-*

χόντα ἔχοντα δρεπάνιον ἐπιβαίνειν τῷ λίθῳ καὶ τὸν τράχηλον εἰς τὸν βρόχον ἐντιθέναι, παρερχόμενον δ' ἄλλον ἐγείρειν τὸν λίθον, καὶ ὁ κρεμάμενος ὑποτρέχοντος τοῦ λίθου, ἐὰν μὴ ταχὺ φθάσας ἀποτέμῃ τῷ δρεπάνῳ, τέθνηκε, καὶ οἱ ἄλλοι γελῶσι παιδιὰν ἔχοντες τὸν ἐκείνου θάνατον.

f 43. Ταῦτ' εἰπεῖν εἶχον, ἄνδρες φίλοι καὶ συμπόται τῶν Ἑλλήνων πολὺ πρῶτοι, περὶ ἀρχαίων συμποσίων ἐπιστάμενος. ἀκριβῶς δ' ὁ σοφὸς Πλάτων ἐν τῷ πρώτῳ Νόμων περὶ συμποσίων διηγεῖται λέγων τάδε 'καὶ οὔτ' ἂν ἐπ' ἀγρῶν ἴδοις οὔτ' ἐν ἄστεσιν, ὅσων Σπαρτιάταις μέλει, συμπόσια, οὐδ' ὁπόσα τούτοις ξυνεπόμενα πάσας ἡδονὰς κινεῖ κατὰ δύναμιν.
156 οὐδ' ἔστιν ὅστις ἀπαντῶν κωμάζοντί τινι μετὰ μέθης οὐκ ἂν τὴν μεγίστην δίκην εὐθὺς ἐπιθείη, καὶ οὔτ' ἂν διονύσια πρόφασιν ἔχοντ' αὐτὸν ῥύσαιτο, ὥσπερ ἐν ἁμάξαις εἶδον παρ' ὑμῖν ἐγώ, καὶ ἐν Τάραντι δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἀποίκοις πᾶσαν τὴν πόλιν ἐθεασάμην περὶ τὰ διονύσια μεθύουσαν. ἐν Λακεδαίμονι οὐκ ἔστιν οὐδὲν τοιοῦτον.'

44. καὶ ὁ Κύνουλκος, ἀλλ' ὡς ὤφελον, ἔφη, τὴν Θρᾴκιον ταύτην παίξας παιδιὰν διεφθάρης· ἀνέτεινες γὰρ ἡμᾶς ὥσπερ νηστείαν ἄγοντας καὶ περιμένον-
b τας τὸ ἀνατέλλον ἄστρον, οὗ φασὶ μὴ φανέντος οἱ τὴν χρηστὴν ταύτην φιλοσοφίαν εὑρόντες νόμιμον εἶναι μηδενὸς γεύεσθαι. ἐγὼ δ' ὁ τάλας, κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν Δίφιλον,

κεστρεὺς ἂν εἴην ἕνεκα νηστείας ἄκρας.

ἐπελάθεσθε δὲ καὶ ὑμεῖς τῶν τοῦ ποιητοῦ καλῶν, ὃς ἔφη

οὐ μὲν γάρ τι χέρειον ἐν ὥρῃ δεῖπνον ἑλέσθαι.

καὶ ὁ καλὸς δ' Ἀριστοφάνης ἐν Κωκάλῳ ἔφη

ἀλλ' ἔστιν, ὦ πάτερ, κομιδῇ μεσημβρία,

ἡνίκα γε τοὺς νεωτέρους δειπνεῖν χρεών. c
ἐμοί τε πολλῷ ἦν ἄμεινον κατὰ τὸ Παρμενίσκου τῶν κυνικῶν συμπόσιον δειπνεῖν ἢ ἐνθάδε πάντα ὥσπερ τοὺς πυρέσσοντας περιφερόμενα ὁρᾶν. γελασάντων δ' ἡμῶν ἔφη τις, ἀλλ' ὦ λῷστε ἀνδρῶν μὴ φθονήσῃς ἡμῖν τὸ παρμενίσκειον ἐκεῖνο διελθεῖν συμπόσιον. καὶ ὃς μετέωρον αὑτὸν παραναστήσας ἔφη, ὄμνυμι δ' ὑμῖν, ἄνδρες, κατὰ τὸν ἡδὺν Ἀντιφάνη, ὃς ἐν τῇ Παρεκδιδομένῃ ἔφη

ὄμνυμι δ' ὑμῖν, ἄνδρες, αὐτὸν τὸν θεόν,
ἐξ οὗ τὸ μεθύειν πᾶσιν ἡμῖν γίγνεται,
ἦ μὴν ἑλέσθαι τοῦτον ἂν ζῆν τὸν βίον d
ἢ τὴν Σελεύκου τοῦ βασιλέως ὑπεροχήν.
ῥοφεῖν φακῆν ἐσθ' ἡδὺ μὴ δεδοικότα,
μαλακῶς καθεύδειν ἄθλιον δεδοικότα.

45. ἀλλ' ὅ γε Παρμενίσκος οὕτως ὑπήρξατο· Παρμενίσκος Μόλπιδι χαίρειν. πλεονάζων ἐν ταῖς προσφωνήσεσι πρός σε περὶ τῶν ἐπιφανῶν κλήσεων ἀγωνιῶ μή ποτε εἰς πληθώραν ἐμπεσὼν μεμψιμοιρήσῃς. διὸ καὶ μεταδοῦναί σοι βούλομαι τοῦ παρὰ Κέβητι τῷ Κυζικηνῷ δείπνου. προπιὼν δ' ὑσσώπου τὴν ὥραν e ἐπάναγε ἐπὶ τὴν ἑστίασιν· διονυσίων γὰρ ὄντων Ἀθήνησι παρελήφθην πρὸς αὐτόν. κατέλαβον δὲ κυνικοὺς μὲν ἀνακειμένους ἕξ, ἕνα δὲ κύνουλκον Καρνεῖον τὸν μεγαρικόν. τοῦ δείπνου δὲ χρονίζοντος λόγος ἐγένετο ποῖον τῶν ὑδάτων ἥδιστόν ἐστιν. καὶ τῶν μὲν ἐγκωμιαζόντων τὸ ἀπὸ τῆς Λέρνης, ἄλλων δὲ τὸ ἀπὸ τῆς Πειρήνης, ὁ Καρνεῖος κατὰ Φιλόξενον εἶπε τὸ κατὰ χειρῶν. καὶ τῆς τραπέζης παρατεθείσης ἐδειπνοῦμεν, καὶ τὴν μὲν ἐξηντλοῦμεν φακῆν, ἣ δ' ἐπεισέρρει. εἶτα πάλιν φακοὶ προσηνέχθησαν ὄξει βεβρεγμένοι, καὶ ὁ Διιτρέφης δραξάμενος ἔφη f

Ζεῦ, μὴ λάθοι σε τῶνδ' ὃς αἴτιος φακῶν.

καὶ ἄλλος ἑξῆς ἀνεβόησε

φακός σε δαίμων καὶ φακὴ τύχη λάβοι.

ἐμοὶ δὲ κατὰ τὸν κωμικὸν Δίφιλον, φησὶ δ' οὗτος ἐν Πελιάσι

τὸ δειπνάριον ἀνθηρὸν ἦν, γλαφυρὸν σφόδρα,
φακῆς κατ' ἄνδρα τρύβλιον μεστὸν μέγα.
157 Β. πρώτιστον οὐκ ἀνθηρόν. Α. ἐπὶ ταύτῃ φέρων
εἰς τὸ μέσον ἐπεχόρευσε σαπέρδης μέγας
ὑπό τι δυσώδης οὗτος ηρος ἀνθίαν,
ὃν πολλὰ ταῖς κίχλαις ἤδη λέγει.

γέλωτος οὖν ἐπιρραγέντος παρῆν ἡ θεατροτορύνη Μέλισσα καὶ ἡ κυνάμυια Νίκιον· αὗται δ' ἦσαν τῶν οὐκ ἀσήμων ἑταιρίδων. ἀποβλέψασαι οὖν αὗται εἰς τὰ παρακείμενα καὶ θαυμάσασαι ἐγέλων. καὶ ἡ Νίκιον ἔφη, οὐδεὶς ὑμῶν, ἄνδρες γενειοσυλλεκτάδαι, ἰχθὺν
b ἐσθίει; ἢ καθάπερ ὁ πρόγονος ὑμῶν Μελέαγρος ὁ Γαδαρεὺς ἐν ταῖς Χάρισιν ἐπιγραφομέναις ἔφη τὸν Ὅμηρον Σύρον ὄντα τὸ γένος κατὰ τὰ πάτρια ἰχθύων ἀπεχομένους ποιῆσαι τοὺς Ἀχαιούς, δαψιλείας πολλῆς οὔσης κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον; ἢ μόνον ἀνέγνωτε συγγραμμάτων αὐτοῦ τὸ περιέχον λεκίθου καὶ φακῆς σύγκρισιν; ὁρῶ γὰρ πολλὴν παρ' ὑμῖν τῆς φακῆς τὴν σκευήν. εἰς ἣν ἀποβλέπουσα συμβουλεύσαιμ' ἂν ὑμῖν κατὰ τὸν σωκρατικὸν Ἀντισθένην ἐξάγειν ἑαυτοὺς
c τοῦ βίου τοιαῦτα σιτουμένους. πρὸς ἣν ὁ Καρνεῖος ἔφη, Εὔξίθεος ὁ πυθαγορικός, ὦ Νίκιον, ὥς φησι Κλέαρχος ὁ περιπατητικὸς ἐν δευτέρῳ βίων, ἔλεγεν ἐνδεδέσθαι τῷ σώματι καὶ τῷ τῇδε βίῳ τὰς ἁπάντων ψυχὰς τιμωρίας χάριν, καὶ διείπασθαι τὸν θεὸν ὡς, εἰ μὴ μενοῦσιν ἐπὶ τούτοις ἕως ἂν ἑκὼν αὐτοὺς λύσῃ, πλέοσι καὶ μείζοσιν ἐμπεσοῦνται τότε λύμαις. διὸ

*πάντας εὐλαβουμένους τὴν τῶν κυρίων ἀνάτασιν φο-
βεῖσθαι τοῦ ζῆν ἑκόντας ἐκβῆναι μόνον τε τὸν ἐν τῷ* d
*γήρᾳ θάνατον ἀσπασίως προΐστασθαι, πεπεισμένους
τὴν ἀπόλυσιν τῆς ψυχῆς μετὰ τῆς τῶν κυρίων γίγνε-
σθαι γνώμης. τούτοις τοῖς δόγμασιν ἡμεῖς πειθό-
μεθα. ὑμῖν δὲ φθόνος οὐδὲ εἷς ἑλέσθαι ἕν τι τῶν
τριῶν ἔχειν κακῶν. οὐ γὰρ ἐπίστασθε, ὦ ταλαίπω-
ροι, ὅτι αἱ βαρεῖαι αὗται τροφαὶ φράττουσι τὸ ἡγεμο-
νικὸν καὶ οὐκ ἐῶσι τὴν φρόνησιν ἐν αὐτῇ εἶναι.*

46. *Θεόπομπος γοῦν ἐν πέμπτῳ Φιλιππικῶν φησί
'τὸ γὰρ ἐσθίειν πολλὰ καὶ κρέα φαγεῖν τοὺς μὲν λογι-
σμοὺς ἐξαιρεῖ καὶ τὰς ψυχὰς ποιεῖται βραδυτέρας, ὀρ-* e
*γῆς δὲ καὶ σκληρότητος καὶ πολλῆς σκαιότητος ἐμπίμ-
πλησι.' καὶ ὁ θαυμάσιος δὲ Ξενοφῶν φησὶν ὡς ἡδὺ
μὲν μᾶζαν καὶ κάρδαμα φαγεῖν πεινῶντι, ἡδὺ δὲ
ὕδωρ ἀρυσάμενον ἐκ ποταμοῦ διψῶντα πιεῖν. Σω-
κράτης δὲ καὶ πολλάκις κατελαμβάνετο διαπεριπατῶν
ἑσπέρας βαθείας πρὸ τῆς οἰκίας, καὶ πρὸς τοὺς πυν-
θανομένους τί τηνικάδε; ἔλεγεν ὄψον συνάγειν πρὸς
τὸ δεῖπνον. ἡμῖν δὲ αὐτάρκης μερὶς ἣν ἂν παρ' ὑμῶν* f
*λάβωμεν, καὶ οὐ χαλεπαίνομεν ὡς ἔλαττον φερόμενοι,
καθάπερ ὁ παρ' Ἀντικλείδῃ Ἡρακλῆς. φησὶ γὰρ οὗ-
τος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Νόστων 'μετὰ τὸ συντελέσαι
τοὺς ἄθλους Ἡρακλέα Εὐρυσθέως θυσίαν τινὰ ἐπιτε-
λοῦντος συμπαραληφθέντα καὶ τῶν τοῦ Εὐρυσθέως
υἱῶν τὰς μερίδας ἑκάστῳ παρατιθέντων, τῷ δ' Ἡρα-
κλεῖ ταπεινοτέραν [παραθέντων], ὁ Ἡρακλῆς ἀτιμάζε-
σθαι ὑπολαβὼν ἀπέκτεινε τρεῖς τῶν παίδων Περιμή-* 158
*δην Εὐρύβιον Εὐρύπυλον.' οὐ τοιοῦτοι οὖν τὸν θυ-
μὸν ἡμεῖς, εἰ καὶ πάντα Ἡρακλέους ζηλωταί.*

47. *Τραγικὸν (γὰρ) ἡ φακῆ 'σθ', ἧς φασὶν Ἀγά-
θαρχόν ποτε*

γεγραφέναι ῥοφοῦντ' Ὀρέστην τῆς νόσου πε-
παυμένον,

φησὶ Σώφιλος ὁ κωμῳδιοποιός. στωικὸν δὲ δόγμα ἐστὶν ὅτι τε πάντα εὖ ποιήσει ὁ σοφὸς καὶ φακῆν φρονίμως ἀρτύσει. διὸ καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ἔφη 'καὶ
b Ζηνώνειόν γε φακῆν ἕψειν ὃς μὴ φρονίμως μεμάθηκεν.' ὡς οὐκ ἄλλως δυναμένης ἑψηθῆναι φακῆς, εἰ μὴ κατὰ τὴν Ζηνώνειον ὑφήγησιν, ὃς ἔφη

εἰς δὲ φακῆν ἔμβαλλε δυωδέκατον κοριάννου.

καὶ Κράτης δ' ὁ Θηβαῖος ἔλεγε

μὴ πρὸ φακῆς λοπάδ' αὔξων
εἰς στάσιν ἄμμε βάλῃς.

Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ καλοῦ γνώμας τινὰς ἡμῖν εἰσφέρων φησί

μή μοί ποτ' ἐλαίαν ἔσθι' ἀκαλήφην ἔχων.
χειμῶνος ὥρᾳ βολβοφακῆν βαβαὶ βαβαί.
βολβοφακῆ δ' ἴσον ἀμβροσίῃ ψύχους κρυόεντος.

c ὁ χαρίεις τε Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ ἔφη

πτισάνην διδάσκεις αὐτὸν ἕψειν ἢ φακῆν;

καὶ ἐν Ἀμφιαράῳ

ὅστις φακῆν ἥδιστον ὄψων λοιδορεῖς.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Διονύσοις

χύτρα δὲ φακέας ἥψετο.

Ἀντιφάνης δ' Ὁμοίαις

εὖ δ' ἐγίγνεθ' ὅτι φακῆν
ἕψειν μ' ἐδίδασκε τῶν ἐπιχωρίων τις εἷς.

οἶδα δὲ καὶ τὴν Ὀδυσσέως τοῦ φρονιμωτάτου καὶ συνετωτάτου ἀδελφὴν Φακῆν καλουμένην, ἣν ἄλλοι τι-
d νὲς Καλλιστὼ ὀνομάζουσιν, ὡς ἱστορεῖν Μνασέαν τὸν Πατρέα ἐν τρίτῳ Εὐρωπιακῶν φησι Λυσίμαχος ἐν τρίτῳ Νόστων.

48. Ἐπὶ τούτοις γελάσαντος πάνυ ἔκλαμπρον τοῦ

Πλουτάρχου οὐκ ἐνέγκας ὁ κύων παροραθεῖσαν τὴν περὶ τῆς φακῆς πολυμαθίαν, ἀλλ' ὑμεῖς γε, ἔφη, οἱ ἀπὸ τῆς καλῆς Ἀλεξανδρείας, ὦ Πλούταρχε, σύντροφοί ἐστε τῷ φακίνῳ βρώματι καὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πόλις πλήρης ἐστὶ φακίνων· ὧν καὶ Σώπατρος ὁ φάκιος παρῳδὸς μέμνηται ἐν δράματι Βακχίδι λέγων οὕτως

οὐκ ἂν δυναίμην εἰσορῶν χαλκήλατον e
μέγαν κολοσσὸν φάκινον ἄρτον ἐσθίειν.

ἐπεὶ τί δεῖ βροτοῖσι, κατὰ τὸν σὸν Εὐριπίδην, γραμματικώτατε, πλὴν δυοῖν μόνον,

Δήμητρος ἀκτῆς πώματός θ' ὑδρηχόου;
ἅπερ πάρεστι καὶ πέφυχ' ἡμᾶς τρέφειν.
ὧν οὐκ ἀπαρκεῖ πλησμονή· τρυφῇ γέ τοι
ἄλλων ἐδεστῶν μηχανὰς θηρεύομεν.

κἀν ἄλλοις δέ φησιν ὁ σκηνικὸς οὗτος φιλόσοφος

ἀρκεῖ μετρία βιοτά μοι σώφρονος τραπέζης,
τὸ δ' ἄκαιρον ἅπαν τόδ' ὑπερβάλλον τε μὴ f
προσείμαν.

καὶ ὁ Σωκράτης δ' ἔλεγε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων διαφέρειν, καθ' ὅσον οἱ μὲν ζῶσιν ἵν' ἐσθίωσιν, αὐτὸς δ' ἐσθίει ἵνα ζῇ. Διογένης τε πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας αὐτῷ ἀποτριβομένῳ ἔλεγεν, εἴθ' ἠδυνάμην καὶ τὴν γαστέρα τρίψας τῆς πείνης καὶ τῆς ἐνδείας παύσασθαι. Εὐριπίδης δ' ἐν Ἱκέτισι περὶ τοῦ Καπανέως φησί

Καπανεὺς ὅδ' ἐστίν, ᾧ βίος μὲν ἦν πολύς, 159
ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν, φρόνημα δὲ
οὐδέν τι μεῖζον εἶχεν ἢ πένης ἀνήρ,
ψέγων τραπέζαις εἴ τις ἐξογκοῖτ' ἄγαν,
τἀρκοῦν ἐπαινῶν· οὐ γὰρ ἐν γαστρὸς βορᾷ
τὸ χρηστὸν εἶναι, μέτρια δ' ἐξαρκεῖν ἔφη.

49. Οὐκ ἦν γὰρ τοιοῦτος, ὡς ἔοικεν, ὁ Καπανεὺς οἷον ὁ καλὸς Χρύσιππος διαγράφει ἐν τῷ περὶ τῶν μὴ

δι' αὐτὰ αἱρετῶν λέγων ὧδε 'ἐπὶ τοσοῦτον τινὲς ἐκ-
b πίπτουσι πρὸς τὸ ἀργύριον ὥστε ἱστορῆσθαι πρὸς τῇ τελευτῇ τινὰ μὲν καταπιόντα οὐκ ὀλίγους χρυσοῦς ἀποθανεῖν, τὸν δὲ ἕτερον ῥαψάμενον εἴς τινα χιτῶνα καὶ ἐνδύντ' αὐτὸν ἐπισκῆψαι τοῖς οἰκείοις θάψαι οὕτως, μήτε καύσαντας μήτε θεραπεύσαντας.' οὗτοι γὰρ καὶ οἱ τοιοῦτοι μονονουχὶ βοῶντες ἀποθνήσκουσιν

ὦ χρυσὲ δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς,
ὡς οὔτε μήτηρ ἡδονὰς τοιάσδ' ἔχει,
οὐ παῖδες ἐν δόμοισιν, οὐ φίλος πατήρ,
οἵας σὺ χοἱ σε δώμασιν κεκτημένοι.
c εἰ δ' ἡ Κύπρις τοιοῦτον ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ,
οὐ θαῦμ' ἔρωτας μυρίους αὐτὴν ἔχειν.

τοιαύτη τις ἦν ἡ φιλοχρηματία παρὰ τοῖς τότε· περὶ ἧς Ἀνάχαρσις, πυνθανομένου τινὸς πρὸς τί οἱ Ἕλληνες χρῶνται τῷ ἀργυρίῳ, εἶπε πρὸς τὸ ἀριθμεῖν. Διογένης δ' ἐν τῇ ἑαυτοῦ πολιτείᾳ νόμισμα εἶναι νομοθετεῖ ἀστραγάλους. καλῶς γὰρ καὶ ταῦτα ὁ Εὐριπίδης εἴρηκε

μὴ πλοῦτον εἴπῃς· οὐχὶ θαυμάζω θεὸν
ὃν χὠ κάκιστος ῥᾳδίως ἐκτήσατο.

d Χρύσιππος δ' ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῇ εἰς τὴν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείαν νεανίσκον φησί τινα ἐκ τῆς Ἰωνίας σφόδρα πλούσιον ἐπιδημῆσαι ταῖς Ἀθήναις πορφυρίδα ἠμφιεσμένον ἔχουσαν χρυσᾶ κράσπεδα. πυνθανομένου δέ τινος αὐτοῦ ποδαπός ἐστιν ἀποκρίνασθαι ὅτι πλούσιος. μήποτε τοῦ αὐτοῦ μνημονεύει καὶ Ἄλεξις ἐν Θηβαίοις λέγων ὧδε

ἔστιν δὲ ποδαπὸς τὸ γένος οὗτος; Β. πλούσιος·
τούτους δὲ πάντες φασὶν εὐγενεστάτους,
ἐπεὶ πένητας εὐπάτριδας οὐδεὶς ὁρᾷ.

e 50. Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Κύνουλκος, ἐπεὶ μὴ ἐκροταλί-

σθη, θυμωθείς, ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι, ἔφη, ὦ συμποσίαρχε, ὑπὸ λογοδιαρροίας ἐνοχλούμενοι μὴ πεινῶσιν, ἢ τὰ περὶ τῆς φακῆς λεχθέντα χλευάζουσιν ἐν νῷ ἔχοντες τὰ εἰρημένα Φερεκράτει ἐν Κοριαννοῖ

φέρε δὴ κατακλινῶ· σὺ δὲ τράπεζαν εἴσφερε
καὶ κύλικα κἀντραγεῖν, ἵν' ἥδιον πίω.
Β. ἰδοὺ κύλιξ σοι καὶ τράπεζα καὶ φακοί.
Α. μή μοι φακοὺς μὰ τὸν Δί'· οὐ γὰρ ἥδομαι.
ἢν γὰρ τράγῃ τις, τοῦ στόματος ὄζει κακόν. f

ἐπεὶ οὖν διὰ τοῦτο φυλάττονται οἱ σοφοὶ οὗτοι τοὺς φακούς, ἀλλ' ἡμῖν γε ποίησον δοθῆναι ἄρτον, μεθ' ὧν μηδὲν τῶν πολυτελῶν, ἀλλὰ κἂν τὴν πολυθρύλητον ἔχῃς φακῆν, ἢ τὸν καλούμενον κόγχον. γελασάντων δὲ πάντων καὶ ἐπὶ τῷ κόγχῳ μάλιστα, ἀπαίδευτοί ἐστε, ἔφη, ἄνδρες δαιτυμόνες, οὐκ ἀναγινώσκοντες βιβλία ἃ μόνα παιδεύει τούς γε ἐπιθυμοῦντας τῶν 160 καλῶν· λέγω δὲ τὰ Τίμωνος τοῦ πυρρωνείου τῶν σίλλων. οὗτος γάρ ἐστιν ὃς καὶ τοῦ κόγχου μνημονεύει ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σίλλων λέγων οὕτως

οὔτε μοι ἡ τεΐη μᾶζ' ἀνδάνει οὔτε καρύκη
ἡ Λυδῶν, λιτῇ δὲ καὶ αὐαλέῃ ἐνὶ κόγχῳ
Ἑλλήνων ἡ πᾶσα περισσοτρύφητος ὀιζύς.

διαφόρων γὰρ οὐσῶν καὶ τῶν ἐκ Τέω μαζῶν (ὡς καὶ τῶν ἐξ Ἐρετρίας, ὡς Σώπατρος ἐν Βακχίδος μνηστῆρσι· φησὶ γάρ

Ἐρέτριαν ὡρμήθημεν εἰς λευκάλφιτον) b

καὶ τῶν λυδίων καρυκῶν, προκρίνει ἀμφοτέρων ὁ Τίμων τὸν κόγχον.

51. Πρὸς ταῦτα ὁ καλὸς ἡμῶν ἑστιάτωρ Λαρήνσιος καὶ αὐτὸς ἔφη, ὦ ἄνδρες κύνες [οἱ], κατὰ τὴν Στράττιδος τοῦ κωμῳδιοποιοῦ Ἰοκάστην, ἥτις ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Φοινίσσαις φησί

παραινέσαι δὲ σφῷν τι βούλομαι σοφόν·
ὅταν φακῆν ἕψητε, μὴ 'πιχεῖν μύρον.

καὶ ὁ Σώπατρος δέ, οὗ τὰ νῦν μέμνησαι, ἐν Νεκυίᾳ
c μνημονεύει οὕτως

Ἴθακος Ὀδυσσεὺς τοὐπὶ τῇ φακῇ μύρον
πάρεστι· θάρσει θυμέ.

Κλέαρχος δὲ ὁ ἀπὸ τοῦ περιπάτου ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν ὡς παροιμίαν ἀναγράφει τοὐπὶ τῇ φακῇ μύρον, ἧς μέμνηται καὶ ὁ ἐμὸς προπάτωρ Ὀάρρων ὁ Μενίππειος ἐπικαλούμενος· καὶ οἱ πολλοὶ τῶν γραμματικῶν τῶν ῥωμαϊκῶν οὐχ ὁμιλήσαντες πολλοῖς ἑλληνικοῖς ποιηταῖς καὶ συγγραφεῦσιν οὐκ ἴσασιν ὅθεν εἴληφεν ὁ Ὀάρρων τὸ ἰαμβεῖον. σὺ δέ μοι δοκεῖς ὦ Κύ-
d νουλκε (τούτῳ γὰρ χαίρεις τῷ ὀνόματι οὐ λέγων ὃ ἐκ γενετῆς σε ἡ μήτηρ κέκληκε) κατὰ τὸν σὸν Τίμωνα εἶναί μοι καλός τε μέγας τε, οὐκ ἐπιστάμενος ὅτι κόγχος παρὰ προτέρῳ μνήμης τετύχηκεν Ἐπιχάρμῳ ἔν τε Ἑορτᾷ καὶ Νάσοις Ἀντιφάνει τε τῷ κωμικῷ, ὃς ὑποκοριστικώτερον αὐτὸν ὠνόμασεν ἐν Γάμῳ οὕτως

κογχίον τε μικρὸν ἀλλᾶντός τε προστετμημένον.

ἑξῆς ἁρπάσας τὸν λόγον ὁ Μάγνος, ὁ μὲν πάντ' ἄρι-
e στος, ἔφη, Λαρήνσιος ὀξέως καὶ καλῶς ἀπήντησε τῷ γάστριδι κυνὶ περὶ τοῦ κόγχου. ἐγὼ δὲ κατὰ τοὺς τοῦ Παφίου Σωπάτρου Γαλάτας,

παρ' οἷς ἔθος ἐστίν, ἡνίκ' ἂν προτέρημά τι
ἐν τοῖς πολέμοις λάβωσι, θύειν τοῖς θεοῖς
τοὺς αἰχμαλώτους, τοὺς Γαλάτας μιμούμενος
κἀγὼ κατακαύσειν ηὐξάμην τοῖς δαίμοσιν
διαλεκτικοὺς τρεῖς τῶν παρεγγεγραμμένων.
καὶ μὴν φιλοσοφεῖν φιλολογεῖν τ' ἀκηκοὼς
f ὑμᾶς ἐπιμελῶς καρτερεῖν θ' αἱρουμένους,
τὴν πεῖραν ὑμῖν λήψομαι τῶν δογμάτων,

πρόσθεν καπνίζων· εἶτ' ἐὰν ὀπτωμένων
ἴδω τιν' ὑμῶν συσπάσαντα τὸ σκέλος,
ζηνωνικῷ πραθήσεθ' οὗτος κυρίῳ
ἐπ' ἐξαγωγῇ, τὴν φρόνησιν ἀγνοῶν.

52. μετὰ παρρησίας γὰρ ἐρῶ πρὸς αὐτούς· εἰ αὐτάρκειαν ἀσπάζῃ, φιλόσοφε, τί οὐ τοὺς πυθαγορικοὺς ἐκείνους ζηλοῖς, περὶ ὧν φησιν Ἀντιφάνης μὲν 161
ἐν Μνήμασι τάδε

τῶν πυθαγοριστῶν δ' ἔτυχον ἄθλιοί τινες
ἐν τῇ χαράδρᾳ τρώγοντες ἅλιμα καὶ κακὰ
τοιαῦτα συλλέγοντες ἐν τῷ κωρύκῳ.

κἀν τῷ κυρίως Κωρύκῳ δ' ἐπιγραφομένῳ φησί

πρῶτον μὲν ὥσπερ πυθαγορίζων ἐσθίει
ἔμψυχον οὐδέν, τῆς δὲ πλείστης τοὐβολοῦ
μάζης μελαγχρῆ μερίδα λαμβάνων λέπει.

Ἄλεξις δ' ἐν Ταραντίνοις b

οἱ πυθαγορίζοντες γάρ, ὡς ἀκούομεν,
οὔτ' ὄψον ἐσθίουσιν οὔτ' ἄλλ' οὐδὲ ἓν
ἔμψυχον, οἶνόν τ' οὐχὶ πίνουσιν μόνοι.
B. Ἐπιχαρίδης μέντοι κύνας κατεσθίει,
τῶν πυθαγορείων εἷς. A. ἀποκτείνας μὲν οὖν·
οὐκ ἔτι γάρ ἐστ' ἔμψυχον.

προελθών τέ φησι

πυθαγορισμοὶ καὶ λόγοι
λεπτοὶ διεσμιλευμέναι τε φροντίδες
τρέφουσ' ἐκείνους. τὰ δὲ καθ' ἡμέραν τάδε,
ἄρτος καθαρὸς εἷς ἑκατέρῳ, ποτήριον c
ὕδατος· τοσαῦτα ταῦτα. B. δεσμωτηρίου
λέγεις δίαιταν. πάντες οὕτως οἱ σοφοὶ
διάγουσι καὶ τοιαῦτα κακοπαθοῦσί που;
A. τρυφῶσιν οὗτοι πρὸς ἑτέρους. ἆρ' οἶσθ' ὅτι
Μελανιππίδης ἑταῖρός ἐστι καὶ Φάων

καὶ Φυρόμαχος καὶ Φᾶνος, οἳ δι' ἡμέρας
δειπνοῦσι πέμπτης ἀλφίτων κοτύλην μίαν;

καὶ ἐν Πυθαγοριζούσῃ

ἡ δ' ἑστίασις ἰσχάδες καὶ στέμφυλα
d καὶ τυρὸς ἔσται· ταῦτα γὰρ θύειν νόμος
τοῖς πυθαγορείοις. Β. νὴ Δί', ἱερεῖον μὲν οὖν
ὁποῖον ἂν κάλλιστον, ὦ βέλτιστ', ἔχῃς.

καὶ μετ' ὀλίγα

ἔδει θ' ὑπομεῖναι μικροσιτίαν ῥύπον
ῥῖγος σιωπὴν στυγνότητ' ἀλουσίαν.

53. Τούτων δ' ὑμεῖς, ὦ φιλόσοφοι, οὐδὲν ἀσκεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὸ πάντων χαλεπώτατον λαλεῖτε περὶ ὧν οὐκ οἴδατε, καὶ ὡς κοσμίως ἐσθίοντες ποιεῖτε τὴν ἔνθεσιν κατὰ τὸν ἥδιστον Ἀντιφάνη· οὗτος γὰρ ἐν Δραπετα-
e γωγῷ λέγει

κοσμίως ποιῶν τὴν ἔνθεσιν
μικρὰν μὲν ἐκ τοῦ πρόσθε, μεστὴν δ' ἔνδοθεν
τὴν χεῖρα, καθάπερ αἱ γυναῖκες, κατέφαγεν
πάμπολλα καὶ ταχύτατα·

ἐξὸν κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον ποιητὴν ἐν Θομβυκίῳ λέγοντα δραχμῆς ὠνήσασθαι τὰς προσφόρους ὑμῖν τροφάς,

σκορόδια, τυρόν, κρόμμυα, κάππαριν, [θύμον,]
ἅπαντα ταῦτ' ἐστὶν δραχμῆς.

Ἀριστοφῶν δ' ἐν Πυθαγοριστῇ

πρὸς τῶν θεῶν οἰόμεθα τοὺς πάλαι ποτὲ
f τοὺς πυθαγοριστὰς γινομένους οὕτω ῥυπᾶν
ἑκόντας, ἢ φορεῖν τρίβωνας ἡδέως;
οὐκ ἔστι τούτων οὐδέν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ·
ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης, οὐκ ἔχοντες οὐδὲ ἕν,
τῆς εὐτελείας πρόφασιν εὑρόντες καλὴν
ὅρους ἔπηξαν τοῖς πένησι χρησίμους.

ἐπεὶ παράθες αὐτοῖσιν ἰχθῦς ἢ κρέας,
κἂν μὴ κατεσθίωσι καὶ τοὺς δακτύλους,
ἐθέλω κρέμασθαι δεκάκις.

οὐκ ἄκαιρον δ' ἐστὶ μνημονεῦσαι καὶ τοῦ εἰς ὑμᾶς 162
ποιηθέντος ἐπιγράμματος, ὅπερ παρέθετο ὁ Δελφὸς
Ἡγήσανδρος ἐν ἕκτῳ ὑπομνημάτων

ὀφρυανασπασίδαι, ῥινεγκαταπηξιγένειοι,
σακκογενειοτρόφοι καὶ λοπαδαρπαγίδαι,
εἱματανωπερίβαλλοι, ἀνηλιποκαιβλεπέλαιοι,
νυκτιλαθραιοφάγοι, νυκτιπαταιπλάγιοι,
μειρακιεξαπάται καὶ συλλαβοπευσιλαληταί,
δοξοματαιόσοφοι, ζηταρετησιάδαι. b

54. Ἀρχέστρατος δ' ὁ Γελῷος ἐν τῇ Γαστρολογίᾳ,
ἣν μόνην ὑμεῖς ῥαψῳδίαν οἱ σοφοὶ ἀσπάζεσθε,
μόνον τοῦτο πυθαγορίζοντες τὸ σιωπᾶν, δι' ἀσθέ-
νειαν λόγων τοῦτο ποιοῦντες· ἔτι δὲ τὴν Σφοδρίου
τοῦ κυνικοῦ τέχνην ἐρωτικὴν καὶ τὰς Πρωταγορίδου
ἀκροάσεις ἐρωτικάς, Περσαίου τε τοῦ καλοῦ φιλοσό-
φου συμποτικοὺς διαλόγους συντεθέντας ἐκ τῶν
Στίλπωνος καὶ Ζήνωνος ἀπομνημονευμάτων, ἐν οἷς
ζητεῖ ὅπως ἂν μὴ κατακοιμηθῶσιν οἱ συμπόται, καὶ c
πῶς ταῖς ἐπιχύσεσι χρηστέον πηνίκα τε εἰσακτέον τοὺς
ὡραίους καὶ τὰς ὡραίας εἰς τὸ συμπόσιον, καὶ πότε
αὐτοὺς προσδεκτέον ὡραϊζομένους καὶ πότε παραπεμ-
πτέον ὡς ὑπερορῶντας, καὶ περὶ προσοψημάτων καὶ
περὶ ἄρτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα τε περιεργότερον
περὶ φιλημάτων εἴρηκεν ὁ Σωφρονίσκου φιλοσοφῶν,
ὃς περὶ ταῦτα τὴν διάνοιαν ἀεὶ στρέφων, πιστευθείς,
ὥς φησιν Ἕρμιππος, ὑπ' Ἀντιγόνου τὸν Ἀκροκόριν- d
θον, κωθωνιζόμενος ἐξέπεσε καὶ αὐτῆς τῆς Κορίνθου
καταστρατηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σικυωνίου Ἀράτου, ὁ πρό-
τερον ἐν τοῖς διαλόγοις πρὸς Ζήνωνα διαμιλλώμενος,

ὡς ὁ σοφὸς πάντως ἂν εἴη καὶ στρατηγὸς ἀγαθός, μόνον τοῦτο διὰ τῶν ἔργων διαβεβαιωσάμενος ὁ καλὸς τοῦ Ζήνωνος οἰκιτιεύς. χαριέντως γὰρ [ἔφη] Βίων ὁ Βορυσθενίτης, θεασάμενος αὐτοῦ χαλκῆν εἰκόνα ἐφ' ἧς ἐπεγέγραπτο Περσαῖον Ζήνωνος Κιτιᾶ, πεπλανῆσθαι εἶπε τὸν ἐπιγράψαντα· δεῖν γὰρ οὕτως [e] ἔχειν Περσαῖον Ζήνωνος οἰκιτιέα. ἦν γὰρ ὄντως οἰκέτης γεγονὼς τοῦ Ζήνωνος, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ ἐν τῇ περὶ τῶν φιλοσόφων ἱστορίᾳ καὶ Σωτίων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν ταῖς διαδοχαῖς. δύο δὲ συγγράμμασι τοῦ Περσαίου ἀπηντήκαμεν τῆς σοφῆς ταύτης πραγματείας τοιοῦτον ἔχουσι τοὐπίγραμμα συμποτικῶν διαλόγων.

55. Κτησίβιος δ' ὁ Χαλκιδεὺς ὁ Μενεδήμου γνώριμος, ὥς φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς βίοις, [f] ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος τί περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας αὐτῷ; ἔφη, ἀσύμβολος δειπνεῖν. διὸ καὶ ὁ Τίμων που πρὸς αὐτὸν ἔφη

δειπνομανές, νεκροῦ ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἀκύλιστον.

ἦν δ' εὔστοχος ὁ Κτησίβιος καὶ χαρίεις περὶ τὸ [163] γελοῖον (διὸ καὶ πάντες αὐτὸν ἐπὶ τὰ συμπόσια παρεκάλουν), οὐχ ὥσπερ σύ, κυνικέ, ὁ μηδέποτε ταῖς χάρισιν ἀλλ' οὐδὲ ταῖς μούσαις θύσας. φυγοῦσα γοῦν σε καὶ τοὺς σοὶ παραπλησίους ἡ ἀρετὴ ἡδονῇ παρακάθηται, ὥς φησι Μνασάλκης ὁ Σικυώνιος ἐν ἐπιγράμμασιν

ἅδ' ἐγὼ ἁ τλάμων ἀρετὰ παρὰ τᾷδε κάθημαι
ἁδονᾷ, αἰσχίστως κειραμένα πλοκάμους,
θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβολημένα, εἴπερ ἅπασιν
[b] ἁ κακόφρων τέρψις κρέσσον ἐμοῦ κέκριται.

Βάτων δ' ὁ κωμικὸς ἐν Ἀνδροφόνῳ φησί

τῶν φιλοσόφων τοὺς σώφρονας ἐνταυθὶ καλῶ,
τοὺς ἀγαθὸν αὑτοῖς οὐ διδόντας οὐδὲ ἕν,
τοὺς τὸν φρόνιμον ζητοῦντας ἐν τοῖς περιπάτοις
καὶ ταῖς διατριβαῖς ὥσπερ ἀποδεδρακότα.
ἄνθρωπ' ἀλάστωρ, διὰ τί συμβολὰς ἔχων
νήφεις; τί τηλικοῦτον ἀδικεῖς τοὺς θεούς;
τί τἀργύριον, ἄνθρωπε, τιμιώτερον c
σαυτοῦ τέθεικας ἢ πέφυκε τῇ φύσει;
ἀλυσιτελὴς εἶ τῇ πόλει πίνων ὕδωρ·
τὸν γὰρ γεωργὸν καὶ τὸν ἔμπορον κακοῖς.
ἐγὼ δὲ τὰς προσόδους μεθύων καλὰς ποιῶ.
ἔπειθ' ἕωθεν περιάγεις τὴν λήκυθον
καταμανθάνων τοὔλαιον, ὥστε περιφέρειν
ὡρολόγιον δόξει τις, οὐχὶ λήκυθον.

56. Ἀρχέστρατος δ', ὦ Κύνουλκε, ὃν ἀντὶ τοῦ
Ὁμήρου προσκυνεῖς διὰ τὴν γαστέρα, ‘ἧς οὐ λαμυρώ-
τερον οὐδέν’ ὁ Τίμων σου φησί, περὶ τοῦ κυνὸς τοῦ d
θαλαττίου ἱστορῶν γράφει καὶ ταῦτα

ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἴσασι βροτῶν τόδε θεῖον ἔδεσμα,
οὐδ' ἔσθειν ἐθέλουσιν ὅσοι κεπφαττελεβώδη
ψυχὴν κέκτηνται θνητῶν εἰσίν τ' ἀπόπληκτοι,
ὡς ἀνθρωποφάγου τοῦ θηρίου ὄντος. ἅπας δὲ
ἰχθὺς σάρκα φιλεῖ βροτέην, ἄν που περικύρσῃ·
ὥστε πρέπει καθαρῶς ὁπόσοι τάδε μωρολογοῦσιν
τοῖς λαχάνοις προσάγειν καὶ πρὸς Διόδωρον ἰόντας
τὸν σοφὸν ἐγκρατέως μετ' ἐκείνου πυθαγορίζειν. e

ἦν δ' ὁ Διόδωρος οὗτος τὸ μὲν γένος Ἀσπένδιος, πυθαγορικὸς δὲ δόξας εἶναι ὑμῶν τῶν κυνικῶν τρόπον ἔζη, κομῶν καὶ ῥυπῶν καὶ ἀνυποδητῶν. ὅθεν καὶ πυθαγορικὸν τὸ τῆς κόμης ἔδοξαν εἶναί τινες, ἀπὸ τοῦ Διοδώρου προαχθέν, ὥς φησιν Ἕρμιππος. Τίμαιος δ'

ὁ Ταυρομενίτης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ αὐτοῦ γράφει οὕτως ‛ Διοδώρου τοῦ τὸ γένος Ἀσπενδίου τὴν ἐξηλλαγμένην εἰσαγαγόντος κατασκευὴν καὶ τοῖς πυ-
f θαγορείοις πεπλησιακέναι προσποιηθέντος· πρὸς ὃν ἐπιστέλλων ὁ Στρατόνικος ἐκέλευσε τὸν ἀπαίροντα τὸ ῥηθὲν ἀπαγγεῖλαι

τῷ περὶ θηροπέπλου μανίας
ὕβρεώς τε περιστάσιμον στοὰν ἔχοντι
Πυθαγόρου πελάτᾳ.’

Σωσικράτης δ’ ἐν τρίτῳ φιλοσόφων διαδοχῆς βαθεῖ πώγωνι χρήσασθαι τὸν Διόδωρον ἱστορεῖ καὶ τρίβωνα ἀναλαβεῖν κόμην τε φορῆσαι, κατά τινα τῦφον τὴν ἐπιτήδευσιν ταύτην εἰσαγαγόντα, τῶν πρὸ αὐτοῦ
164 πυθαγορικῶν λαμπρᾷ τε ἐσθῆτι ἀμφιεννυμένων καὶ λουτροῖς καὶ ἀλείμμασι κουρᾷ τε τῇ συνήθει χρωμένων.

57. εἰ δ’ ὑμεῖς ὄντως, ὦ φιλόσοφοι, τὴν αὐτάρκειαν ἀσπάζεσθε καὶ τὰ τῶν δείπνων εὐτελῆ, τί ἐνταῦθα παραγίνεσθε μηδὲ κληθέντες; ἢ ὡς εἰς ἀσώτιον μαγειρικὰ σκεύη καταλέγειν μαθησόμενοι; ἢ ὡς τὸν Διογένους Κεφαλίωνα ἀποστοματιοῦντες; κατὰ γὰρ τὸν Σοφοκλέους Κηδαλίωνα ἐστέ

μαστιγίαι κέντρωνες ἀλλοτριοφάγοι.

ὅτι δ’ ὑμεῖς οἱ φιλόσοφοι περὶ τὰ δεῖπνα ἀεὶ τὸν νοῦν ἔχετε, δέον ὑμᾶς ἐπιφαγεῖν τι αἰτῆσαι ἢ ἐπεσθίειν τι
b τῶν κυνικῶν βρωμάτων (οὐδὲ γὰρ χαριτογλωσσεῖν ἡμᾶς θέμις), δῆλον ἐξ ὧν καὶ Ἄλεξις ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Λίνῳ ἱστορεῖ. ὑποτίθεται δὲ τὸν Ἡρακλέα παρὰ τῷ Λίνῳ παιδευόμενον, καὶ κελευσθέντα ἀπὸ βιβλίων πολλῶν παρακειμένων λαβόντα ἐντυχεῖν. ἐκεῖνος δ’ ὀψαρτυτικὸν λαβὼν βιβλίον ἐν χεροῖν περισπουδάστως ἐκράτει. λέγει δ’ οὕτως ὁ Λίνος

βιβλίον
ἐντεῦθεν ὅ τι βούλει προσελθών, παῖ, λαβέ,
ἔπειτ' ἀναγνώσει, πάνυ γε διασκοπῶν c
ἀπὸ τῶν ἐπιγραμμάτων ἀτρέμα τε καὶ σχολῇ.
Ὀρφεὺς ἔνεστιν, Ἡσίοδος, τραγῳδία,
Ἐπίχαρμος, Ὅμηρος, Χοιρίλος, συγγράμματα
παντοδαπά. δηλώσεις γὰρ οὕτω τὴν φύσιν
ἐπὶ τί μάλισθ' ὥρμηκε. ΗΡ. τουτὶ λαμβάνω.
ΛΙΝ. δεῖξον τί ἐστι πρῶτον. ΗΡ. ὀψαρτυσία,
ὥς φησι τοὐπίγραμμα. ΛΙΝ. φιλόσοφός τις εἶ,
εὔδηλον, ὃς παρεὶς τοσαῦτα γράμματα
Σίμου τέχνην ἔλαβες. ΗΡ. ὁ Σῖμος δ' ἐστὶ τίς; d
ΛΙΝ. μάλ' εὐφυὴς ἄνθρωπος. ἐπὶ τραγῳδίαν
ὥρμηκε νῦν, καὶ τῶν μὲν ὑποκριτῶν πολὺ
κράτιστός ἐστιν ὀψοποιός, ὡς δοκεῖ
τοῖς χρωμένοις, τῶν δ' ὀψοποιῶν ὑποκριτής.
βούλιμός ἐσθ' ἄνθρωπος. ΗΡ. ὅ τι βούλει λέγε.
πεινῶ γάρ, εὖ τοῦτ' ἴσθι.

58. *Ταῦτα τοῦ Μάγνου ἑξῆς καταδραμόντος ἀποβλέψας ὁ Κύνουλκος εἰς τοὺς παρόντας τῶν φιλοσόφων ἔφη*

εἶδες τὴν θασίαν ἅλμην οἷ' ἄττα βαΰζει; e
ὡς εὖ καὶ ταχέως ἀπετίσατο καὶ παραχρῆμα.

οὐ μέντοι παρὰ κωφὸν ὁ τυφλὸς ἔοικε λαλῆσαι, ὡς ὁ Κρατῖνος ἐν τοῖς Ἀρχιλόχοις ἔφη. ἐπιλανθανόμενος γὰρ ἐν οἷς ποιεῖται δικαστηρίοις τῶν καλῶν ἰάμβων αὐτοῦ τὰς ἐπιδείξεις, ὑπὸ τῆς ἐμφύτου γαστριμαργίας καὶ ἡδυλογίας κολάβρους ἀναγινώσκει καὶ

μέλη πάραυλα κἀκρότητα κύμβαλα.

καὶ μετὰ τὰς καλὰς ταύτας ἀμουσολογίας περιέρχεται f *τὰς οἰκίας, ἐξετάζων ὅπου δεῖπνα λαμπρὰ παρασκευά-*

ζεται, ὑπὲρ τὸν Ἀθηναῖον Χαιρεφῶντα ἐκεῖνον, περὶ οὗ φησιν Ἄλεξις ἐν Φυγάδι

ἀεί γ' ὁ Χαιρεφῶν τιν' εὑρίσκει τέχνην,
καὶ νῦν πορίζεταί γε τὰ δεῖπν' ἀσύμβολα.
ὅπου γάρ ἐστιν ὁ κέραμος μισθώσιμος
ὁ τοῖς μαγείροις, εὐθὺς ἐξ ἑωθινοῦ
ἕστηκεν ἐλθών· κἂν ἴδῃ μισθούμενον
165 εἰς ἑστίασιν, τοῦ μαγείρου πυθόμενος
τὸν ἑστιῶντα, τῆς θύρας χασμωμένης
ἂν ἐπιλάβηται, πρῶτος εἰσελήλυθεν.

οὐκ ὀκνεῖ δ' ἀνὴρ οὗτος, καθάπερ καὶ ὁ καλὸς Μάγνος, καὶ ὑπερορίους ἀποδημίας ποιεῖσθαι τῆς γαστρὸς χάριν, ὡς ὁ αὐτὸς Ἄλεξις εἴρηκεν ἐν Συναποθνῄσκουσιν

ἐπὶ δεῖπνον εἰς Κόρινθον ἐλθὼν Χαιρεφῶν
ἄκλητος, ἤδη γὰρ πέτεται διαπόντιος·
οὕτω τι τἀλλότρι' ἐσθίειν ἐστὶ γλυκύ.

b καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Ὀδυσσεῖ ἔφη

Εὐριπίδου τἄρ' ἐστὶν οὐ κακῶς ἔχον,
τἀλλότρια δειπνεῖν τὸν καλῶς εὐδαίμονα.

59. Γελασάντων οὖν πάντων ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, πόθεν δὲ καὶ ἡ ἡδυλογία τοῖς ἡδονικοῖς τούτοις ἁμαρτολόγοις; πρὸς ὃν ὁ Κύνουλκος, ἀλλ' ὦ χοιρίον εὐάρτυτον, Φρύνιχος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τῷ Ἐφιάλτῃ μνημονεύει τοῦ ἡδυλόγου διὰ τούτων

ἔστιν δ' αὐτούς γε φυλάττεσθαι τῶν νῦν χαλεπώτατον ἔργον·
c ἔχουσι γάρ τι κέντρον ἐν τοῖς δακτύλοις,
μισάνθρωπον ἄνθος ἥβης·
εἶθ' ἡδυλογοῦσιν ἅπασιν ἀεὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν περιόντες,

ἐπὶ τοῖσι βάθροις δ' ὅταν ὦσιν, ἐκεῖ τούτοις οἷς ἡδυλογοῦσιν
μεγάλας ἀμυχὰς καταμύξαντες καὶ συγκύψαντες ἅπαντες
γελῶσι.

τὸ δὲ χαριτογλωσσεῖν Αἰσχύλος εἴρηκεν ἐν Προμηθεῖ δεσμώτῃ

γνώσει δὲ τάδ' ὡς ἔτυμ', οὐδὲ μάτην
χαριτογλωσσεῖν ἔνι μοι. d

πάλιν τε εἰπόντος τοῦ Οὐλπιανοῦ, τίνα δ' ἐστίν, ἄνδρες φίλοι, τὰ μαγειρικὰ σκεύη; τούτων γὰρ ἐμνημόνευσαν ἐν τοῖς ἀρκαδικοῖς δείπνοις μνήμης ἠξιωμένων. καὶ τὸ ἀσώτιον ποῦ κεῖται; ἀσώτους μὲν γὰρ οἶδα διαβοήτους· ἕνα μὲν οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Κνιδίᾳ

Διόδωρος οὑπίτριπτος ἐν ἔτεσιν δύο
σφαῖραν ἀπέδειξε τὴν πατρῴαν οὐσίαν·
οὕτως ἰταμῶς ἅπαντα κατεμασήσατο.

ἐν δὲ Φαίδρῳ φησί e

σχολῇ γε νὴ τὸν ἥλιον, σχολῇ λέγεις,
ἐπεὶ Χαρίδης ὁ μικρὸς ἐν πένθ' ἡμέραις
σφαῖραν ἐποίησε τὴν πατρῴαν οὐσίαν·
οὕτω συνεστρόγγυλεν ἰταμῶς καὶ ταχύ.

60. Καὶ Κτήσιππος δ' ὁ Χαβρίου υἱὸς εἰς τοσοῦτον ἦλθεν ἀσωτίας ὡς καὶ τοῦ μνήματος τοῦ πατρός, εἰς ὃ οἱ Ἀθηναῖοι χιλίας ἀνάλωσαν δραχμάς, τοὺς λίθους πωλῆσαι εἰς τὰς ἡδυπαθείας. Δίφιλος γοῦν ἐν τοῖς Ἐναγίζουσί φησιν

εἰ μὴ συνήθης Φαιδίμῳ γ' ἐτύγχανεν f
ὁ Χαβρίου Κτήσιππος, εἰσηγησάμην
νόμον τιν' οὐκ ἄχρηστον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
ὥστ' ἐπιτελεσθῆναί ποτ' αὐτῷ τοῦ πατρὸς
τὸ μνῆμα· κατ' ἐνιαυτὸν ἕνα λίθον

ἁμαξιαῖον. καὶ σφόδρ' εὐτελὲς λέγω.

Τιμοκλῆς δ' ἐν Δημοσατύροις φησίν

οὐδ' ὁ Χαβρίου Κτήσιππος ἔτι τρὶς κείρεται,
166 ἐν ταῖς γυναιξὶ λαμπρός, οὐκ ἐν ἀνδράσιν.

καὶ Μένανδρος δ' ἐν Ὀργῇ περὶ αὐτοῦ τάδε λέγει

καίτοι νέος ποτ' ἐγενόμην κἀγώ, γύναι·
ἀλλ' οὐκ ἐλούμην πεντάκις τῆς ἡμέρας
τότ', ἀλλὰ νῦν· οὐδὲ χλανίδ' εἶχον, ἀλλὰ νῦν·
οὐδὲ μύρον εἶχον, ἀλλὰ νῦν· καὶ βάψομαι
καὶ παρατιλοῦμαι νὴ Δία καὶ γενήσομαι
Κτήσιππος, οὐκ ἄνθρωπος, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ,
b κᾆθ' ὡς ἐκεῖνος κατέδομαι καὶ τοὺς λίθους
ἁπαξάπαντας, οὐ γὰρ οὖν τὴν γῆν μόνην.

τάχ' οὖν διὰ τὴν πολλὴν ταύτην ἀσωτίαν καὶ κιναιδίαν τοὔνομα αὐτοῦ παρέλιπε Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ ἀτελειῶν. χρῆν δὲ τοὺς τὰ πατρῷα κατεδηδοκότας κατὰ τὸν Μενάνδρου Ναύκληρον οὕτως κολάζεσθαι. φησὶ γάρ

ὦ φιλτάτη γῆ μῆτερ, ὡς σεμνὸν σφόδρ' εἶ
τοῖς νοῦν ἔχουσι κτῆμα πολλοῦ τ' ἄξιον.
ὡς δῆτ' ἐχρῆν, εἴ τις πατρῴαν παραλαβὼν
c γῆν καταφάγοι, πλεῖν τοῦτον ἤδη διὰ τέλους
καὶ μηδ' ἐπιβαίνειν γῆς, ἵν' οὕτως ᾔσθετο
οἷον παραλαβὼν ἀγαθὸν οὐκ ἐφείσατο.

61. Πυθοδήλου δέ τινος ἀσώτου μνημονεύει Ἀξιόνικος ἐν Τυρρηνῷ οὕτως

ὁ Πυθόδηλος οὑτοσὶ
ὁ Βαλλίων προσέρχετ' ἐπικαλούμενος,
μεθύουσά τ' ἐξόπισθεν ἡ σοφωτάτη
ἀποτυμπανισχὰς κατὰ πόδας πορεύεται.

d Πολύευκτον δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Τηρεῖ κωμῳδῶν

ὄρνις κεκλήσει (φησί). Β. διὰ τί, πρὸς τῆς Ἑστίας;

πότερον καταφαγὼν τὴν πατρῴαν οὐσίαν
ὥσπερ Πολύευκτος ὁ καλός; *Α.* οὐ δῆτ', ἀλλ' ὅτι
ἄρρην ὑπὸ θηλειῶν κατεκόπης.

Θεόπομπος δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν, ἀφ' ἧς τινες τὸ τελευταῖον μέρος χωρίσαντες ἐν ᾧ ἐστι τὰ περὶ τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν, Εὔβουλόν φησι τὸν δημαγωγὸν ἄσωτον γενέσθαι. τῇ λέξει δὲ ταύτῃ ἐχρή- e
σατο 'καὶ τοσοῦτον ἀσωτίᾳ καὶ πλεονεξίᾳ διενήνοχε τοῦ δήμου τοῦ Ταραντίνων, ὅσον ὃ μὲν περὶ τὰς ἑστιάσεις εἶχε μόνον ἀκρατῶς, ὁ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὰς προσόδους καταμισθοφορῶν διατετέλεκε. Καλλίστρατος δὲ (φησὶν) ὁ Καλλικράτους δημαγωγὸς καὶ αὐτὸς πρὸς μὲν τὰς ἡδονὰς ἦν ἀκρατής, τῶν δὲ πολιτικῶν πραγμάτων ἦν ἐπιμελής.' περὶ δὲ τῶν Ταραντίνων ἱστορῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πεντηκοστῇ τῶν ἱστοριῶν γράφει οὕτως 'ἡ πόλις ἡ τῶν Ταραντίνων σχεδὸν καθ' ἕκαστον μῆνα βουθυτεῖ καὶ δημοσίᾳ ἑστιάσεις ποιεῖ- f
ται, τὸ δὲ τῶν ἰδιωτῶν πλῆθος ἀεὶ περὶ συνουσίας καὶ πότους ἐστί. λέγουσι δὲ καί τινα τοιοῦτον λόγον οἱ Ταραντῖνοι, τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τὸ φιλοπονεῖσθαι καὶ περὶ τὰς ἐργασίας διατρίβειν παρασκευάζεσθαι ζῆν, αὐτοὺς δὲ διὰ τὰς συνουσίας καὶ τὰς ἡδονὰς οὐ μέλλειν, ἀλλ' ἤδη βιῶναι.'

62. Περὶ δὲ τῆς ἀσωτίας καὶ τοῦ βίου Φιλίππου καὶ τῶν ἑταίρων αὐτοῦ ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν ὁ Θεόπομπος τάδε γράφει 'Φίλιππος ἐπεὶ 167
ἐγκρατὴς πολλῶν ἐγένετο χρημάτων, οὐκ ἀνάλωσεν αὐτὰ ταχέως, ἀλλ' ἐξέβαλε καὶ ἔρριψε πάντων ἀνθρώπων κάκιστος ὢν οἰκονόμος οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ αὐτόν. ἁπλῶς γὰρ οὐδεὶς αὐτῶν ἠπίστατο ζῆν ὀρθῶς οὐδὲ σωφρόνως οἰκεῖν οἰκίαν. τούτου δ' αὐτὸς αἴτιος ἦν ἄπληστος καὶ πολυτελὴς ὤν, προχεί-

ρως ἅπαντα ποιῶν καὶ κτώμενος καὶ διδούς. στρα-
τιώτης γὰρ ὢν λογίζεσθαι τὰ προσιόντα καὶ τἀναλι-
σκόμενα δι' ἀσχολίαν οὐκ ἠδύνατο. ἔπειτα δ' οἱ ἑταῖ-
b ροι αὐτοῦ ἐκ πολλῶν τόπων ἦσαν συνερρυηκότες, οἱ
μὲν γὰρ ἐξ αὐτῆς τῆς χώρας, οἱ δ' ἐκ Θετταλίας, οἱ δ'
ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, οὐκ ἀριστίνδην ἐξειλεγμένοι,
ἀλλ' εἴ τις ἦν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἢ τοῖς βαρβάροις λά-
σταυρος ἢ βδελυρὸς ἢ θρασὺς τὸν τρόπον, οὗτοι σχε-
δὸν ἅπαντες εἰς Μακεδονίαν ἀθροισθέντες ἑταῖροι
Φιλίππου προσηγορεύοντο. εἰ δὲ μὴ καὶ τοιοῦτός τις
ἐληλύθει, ὑπὸ τοῦ βίου καὶ τῆς διαίτης τῆς μακεδονι-
κῆς ταχέως ἐκείνοις ὅμοιος ἐγίνετο. τὰ μὲν γὰρ οἱ πό-
c λεμοι καὶ αἱ στρατεῖαι, [τὰ δὲ] καὶ αἱ πολυτέλειαι θρα-
σεῖς αὐτοὺς εἶναι προετρέποντο καὶ ζῆν μὴ κοσμίως
ἀλλ' ἀσώτως καὶ τοῖς λῃσταῖς παραπλησίως.'

63. Δοῦρις δ' ἐν ἑβδόμῳ Μακεδονικῶν περὶ Πα-
σικύπρου λέγων τοῦ ἐν Κύπρῳ βασιλέως ὅτι ἄσωτος
ἦν, γράφει καὶ τάδε· 'Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν Τύρου πο-
λιορκίαν Πνυταγόραν ἀποστέλλων ἄλλας τε δωρεὰς
ἔδωκε καὶ χωρίον ὃ ᾐτήσατο. πρότερον δὲ τοῦτο Πα-
σίκυπρος ὁ βασιλεύων ἀπέδοτο δι' ἀσωτίαν πεντή-
κοντα ταλάντων Πυμάτῳ τῷ Κιτιεῖ, ἅμα τὸ χωρίον
d καὶ τὴν αὑτοῦ βασιλείαν· καὶ λαβὼν τὰ χρήματα κατε-
γήρασεν ἐν Ἀμαθοῦντι.' τοιοῦτος ἐγένετο καὶ Αἰθίοψ
ὁ Κορίνθιος, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Σκήψιος, οὗ μνη-
μονεύει Ἀρχίλοχος. ὑπὸ φιληδονίας γὰρ καὶ ἀκρασίας
καὶ οὗτος, μετ' Ἀρχίου πλέων εἰς Σικελίαν, ὅτ' ἔμελλε
κτίζειν Συρακούσας, τῷ ἑαυτοῦ συσσίτῳ μελιτούττης
ἀπέδοτο τὸν κλῆρον, ὃν ἐν Συρακούσαις λαχὼν ἔμελ-
λεν ἕξειν.

64. Εἰς τοσοῦτον δ' ἀσωτίας ἐληλύθει καὶ Δημή-
e τριος ὁ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως ἀπόγονος, ὥς φησιν

Ἡγήσανδρος, ὥστε Ἀρισταγόραν μὲν ἔχειν τὴν Κορινθίαν ἐρωμένην, ζῆν δὲ πολυτελῶς. ἀνακαλεσαμένων δ' αὐτὸν τῶν Ἀρεοπαγιτῶν καὶ κελευόντων βέλτιον ζῆν, ἀλλὰ καὶ νῦν, εἶπεν, ἐλευθερίως ζῶ. καὶ γὰρ ἑταίραν ἔχω τὴν καλλίστην καὶ ἀδικῶ οὐδένα καὶ πίνω χῖον οἶνον, καὶ τἄλλ' ἀρκούντως παρασκευάζομαι, τῶν ἰδίων μου προσόδων εἰς ταῦτ' ἐκποιουσῶν, οὐ καθάπερ ὑμῶν ἔνιοι δεκαζόμενος ζῶ καὶ μοιχεύων. καὶ f τῶν τὰ τοιαῦτα πραττόντων καὶ ἐπ' ὀνόματος τινὰς κατέλεξε. ταῦτα δ' ἀκούσας Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς θεσμοθέτην αὐτὸν κατέστησε. τοῖς δὲ Παναθηναίοις ἵππαρχος ὢν ἰκρίον ἔστησε πρὸς τοῖς ἑρμαῖς Ἀρισταγόρᾳ μετεωρότερον τῶν ἑρμῶν· Ἐλευσῖνί τε μυστηρίων ὄντων ἔθηκεν αὐτῇ θρόνον παρὰ τὸ ἀνάκτορον, οἰμώξεσθαι φήσας τοὺς κωλύσοντας.

65. Ὅτι δὲ τοὺς ἀσώτους καὶ τοὺς μὴ ἔκ τινος 168 περιουσίας ζῶντας τὸ παλαιὸν ἀνεκαλοῦντο οἱ ἀρεοπαγῖται καὶ ἐκόλαζον ἱστόρησαν Φανόδημος καὶ Φιλόχορος ἄλλοι τε πλείους. Μενέδημον γοῦν καὶ Ἀσκληπιάδην τοὺς φιλοσόφους, νέους ὄντας καὶ πενομένους μεταπεμψάμενοι ἠρώτησαν πῶς ὅλας τὰς ἡμέρας τοῖς φιλοσόφοις σχολάζοντες, κεκτημένοι δὲ μηδέν, εὐεκτοῦσιν οὕτω τοῖς σώμασι· καὶ οἳ ἐκέλευσαν μεταπεμφθῆναί τινα τῶν μυλωθρῶν. ἐλθόντος δ' ἐκείνου καὶ εἰπόντος ὅτι νυκτὸς ἑκάστης κατιόντες εἰς τὸν μυ- b λῶνα καὶ ἀλοῦντες δύο δραχμὰς ἀμφότεροι λαμβάνουσι, θαυμάσαντες οἱ ἀρεοπαγῖται διακοσίαις δραχμαῖς ἐτίμησαν αὐτούς. καὶ Δημόκριτον δ' Ἀβδηρῖται δημοσίᾳ κρίνοντες ὡς κατεφθαρκότα τὰ πατρῷα, ἐπειδὴ ἀναγνοὺς αὐτοῖς τὸν μέγαν διάκοσμον καὶ τὰ περὶ τῶν ἐν ᾅδου εἶπεν εἰς ταῦτα ἀνηλωκέναι, ἀφείθη.

66. οἱ δὲ μὴ οὕτως ἄσωτοι κατὰ τὸν Ἄμφιν

πίνουσ' ἑκάστης ἡμέρας δι' ἡμέρας,

c διασειόμενοι τοὺς κροτάφους ὑπὸ τοῦ ἀκράτου καὶ κατὰ τὸν Δίφιλον κεφαλὰς ἔχοντες τρεῖς ὥσπερ ἀρτεμίσιον, πολέμιοι τῆς οὐσίας ὑπάρχοντες, ὡς Σάτυρος ἐν τοῖς περὶ χαρακτήρων εἴρηκε, κατατρέχοντες τὸν ἀγρόν, διαρπάζοντες τὴν οἰκίαν, λαφυροπωλοῦντες τὰ ὑπάρχοντα, σκοποῦντες οὐ τί δεδαπάνηται ἀλλὰ τί δαπανηθήσεται, οὐδὲ τί περιέσται ἀλλὰ τί οὐ περιέσται, ἐν τῇ νεότητι τὰ τοῦ γήρως ἐφόδια προκατανα-
d λίσκοντες, χαίροντες τῇ ἑταίρᾳ οὐ τοῖς ἑταίροις, καὶ τῷ οἴνῳ οὐ τοῖς συμπόταις. Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ ὀγδόῃ πρὸς ταῖς εἴκοσι τῶν Εὐρωπιακῶν 'Γνώσιππον (φησὶν) ἄσωτον γενόμενον ἐν τῇ Σπάρτῃ ἐκώλυον οἱ ἔφοροι συναναστρέφειν τοῖς νέοις.' παρὰ δὲ Ῥωμαίοις μνημονεύεται, ὥς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ ἐνάτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν ἱστοριῶν, Ἀπίκιόν τινα ἐπὶ ἀσωτίᾳ πάντας ἀνθρώπους ὑπερηκοντικέναι. οὗτος δ' ἐστὶν Ἀπίκιος ὁ καὶ τῆς φυγῆς αἴτιος γενό-
e μενος Ῥουτιλίῳ τῷ τὴν ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν ἐκδεδωκότι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ. περὶ δὲ Ἀπικίου τοῦ καὶ αὐτοῦ ἐπὶ ἀσωτίᾳ διαβοήτου ἐν τοῖς πρώτοις εἰρήκαμεν.

67. Διογένης δ' ὁ Βαβυλώνιος ἐν τοῖς περὶ εὐγενείας 'τὸν Φωκίωνος υἱὸν (φησὶ) Φῶκον οὐκ ἦν ὃς οὐκ ἐμίσει Ἀθηναίων. καὶ ὁπότε ἀπαντήσειέ τις αὐτῷ, ἔλεγεν 'ὦ καταισχύνας τὸ γένος.' πάντα γὰρ ἀνάλωσε τὰ πατρῷα εἰς ἀσωτίαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκολά-
f κευε τὸν ἐπὶ τῆς Μουνυχίας· ἐφ' ᾧ πάλιν ὑπὸ πάντων ἐπερραπίζετο. ἐπιδόσεων δέ ποτε γενομένων παρελθὼν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔφη, ἐπιδίδωμι κἀγώ. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ὁμοθυμαδὸν ἀνεβόησαν, εἰς ἀκολασίαν. ἦν δ' ὁ Φῶκος καὶ φιλοπότης. νικήσαντος γοῦν αὐτοῦ ἵπποις παναθήναια, ὡς ὁ πατὴρ εἱστία τοὺς

ἑταίρους, συνελθόντων εἰς τὸ δεῖπνον λαμπρὰ μὲν ἦν ἡ παρασκευὴ καὶ τοῖς εἰσιοῦσι προσεφέροντο ποδονιπτῆρες οἴνου δι' ἀρωμάτων. οὓς ἰδὼν ὁ πατὴρ καλέσας τὸν Φῶκον, οὐ παύσεις, ἔφη, τὸν ἑταῖρον δια- 169 φθείροντά σου τὴν νίκην;'

οἶδα δὲ καὶ ἄλλους ἀσώτους πολλούς, περὶ ὧν ὑμῖν καταλείπω ζητεῖν, πλὴν Καλλίου τοῦ Ἱππονίκου, ὃν καὶ οἱ τῶν παίδων ἴσασι παιδαγωγοί. περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὧν φθάνω προβεβληκὼς εἴ τι λέγειν ἔχετε, ἀναπεπταμένας ἔχω τῶν ὤτων τὰς πύλας. ὥστε λέγετε, ἐπιζητῶ γάρ. καὶ Μάγνος εἴρηκε τὸ ἐπεσθίειν καὶ τὸ ἐπιφαγεῖν.

καὶ ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, τὸ μὲν ἀσώτιον ἔχεις παρὰ Στράττιδι ἐν Χρυσίππῳ λέγοντι οὕτως

εἰ μηδὲ χέσαι γ' αὐτῷ σχολὴ γενήσεται, b
μηδ' εἰς ἀσώτιον τραπέσθαι, μηδ' ἐὰν
αὐτῷ ξυναντᾷ τις, λαλῆσαι μηδὲ ἕν.

68. μαγειρικὰ δὲ σκεύη καταριθμεῖται Ἀνάξιππος ἐν Κιθαρῳδῷ οὕτως

ζωμήρυσιν φέρ', οἶσ' ὀβελίσκους δώδεκα,
κρεάγραν, θυΐαν, τυροκνῆστιν παιδικήν,
στελεόν, σκαφίδας τρεῖς, δορίδα, κοπίδας τέτταρας.
οὐ μὴ πρότερον οἴσεις, θεοῖσιν ἐχθρὲ σύ,
τὸ λεβήτιον· τὰκ τοῦ νίτρου. πάλιν ὑστερεῖς; c
καὶ τὴν κύβηλιν τὴν ταγηνιστηρίαν.

τὴν χύτραν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Σκηνὰς καταλαμβανούσαις κακκάβην εἴρηκεν οὕτως

τὴν κακκάβην γὰρ κᾶε τοῦ διδασκάλου.

κἀν Δαιταλεῦσι 'κἄγειν ἐκεῖθεν κακκάβην.' Ἀντιφάνης δ' ἐν Φιλοθηβαίῳ

πάντ' ἐστὶν ἡμῖν· ἥ τε γὰρ συνώνυμος

τῆς ἔνδον οὔσης ἔγχελυς Βοιωτίας
τμηθεῖσα κοίλοις ἐν βυθοῖσι κακκάβης
d χλιαίνετ᾽, αἴρεθ᾽, ἕψεται, παφλάζεται.

βατάνιον δ᾽ εἴρηκεν Ἀντιφάνης ἐν Εὐθυδίκῳ

ἔπειτα πουλύπους τετμημένος
ἐν βατανίοισιν ἑφθός.

Ἄλεξις ἐν Ἀσκληπιοκλείδῃ

οὕτως δ᾽ ὀψοποιεῖν εὐφυῶς
περὶ τὴν Σικελίαν αὐτὸς ἔμαθον ὥστε τοὺς
δειπνοῦντας εἰς τὰ βατάνι᾽ ἐμβαλεῖν ποιῶ
ἐνίοτε τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.

πατάνιον δὲ διὰ τοῦ π Ἀντιφάνης ἐν Γάμῳ

e πατάνια σεῦτλον σίλφιον χύτρας λύχνους
κορίαννα κρόμμυ᾽ ἅλας ἔλαιον τρύβλιον.

Φιλέταιρος Οἰνοπίωνι

ὁ μάγειρος οὗτος Πατανίων προσελθέτω.

καὶ πάλιν

πλείους Στρατονίκου τοὺς μαθητάς μοι δοκεῖ
ἕξειν Πατανίων.

ἐν δὲ Παρασίτῳ ὁ Ἀντιφάνης καὶ τάδε εἴρηκεν

ἄλλος ἐπὶ τούτῳ μέγας
ἥξει τις ἰσοτράπεζος εὐγενής. Β. τίνα
λέγεις; Α. Καρύστου θρέμμα, γηγενής, ζέων.
f Β. εἶτ᾽ οὐκ ἂν εἴποις; ὕπαγε. Α. κάκκαβον λέγω·
σὺ δ᾽ ἴσως ἂν εἴποις λοπάδ᾽. Β. ἐμοὶ δὲ τοὔνομα
οἴει διαφέρειν, εἴτε κάκκαβόν τινες
χαίρουσιν ὀνομάζοντες εἴτε σίττυβον;
πλὴν ὅτι λέγεις ἀγγεῖον οἶδα.

Εὔβουλος δ᾽ ἐν Ἴωνι καὶ βατάνια καὶ πατάνια λέγει ἐν τούτοις

τρύβλια δὲ καὶ βατάνια καὶ κακκάβια καὶ
λοπάδια καὶ πατάνια πυκινὰ ταρφέα,

κοὐδ' ἂν λέγων λέξαιμι.

69. ἡδυσμάτων δὲ κατάλογον Ἄλεξις ἐποιήσατο 170
ἐν Λέβητι οὕτως

μὴ [μὴ] προφάσεις ἐνταῦθά μοι μηδ' 'οὐκ ἔχω.'
B. ἀλλὰ λέγ' ὅτου δεῖ· λήψομαι γὰρ πάντ' ἐγώ.
A. ὀρθῶς. τὸ πρῶτον μὲν λάβ' ἐλθὼν σήσαμα.
B. ἀλλ' ἔστιν ἔνδον. A. ἀσταφίδα κεκομμένην,
μάραθρον, ἄνηθον, νᾶπυ, καυλόν, σίλφιōν,
κορίαννον αὗον, ῥοῦν, κύμινον, κάππαριν,
ὀρίγανον, σκορόδια, γήτειον, θύμον, b
σφάκον, σίραιον, σέσελι, πήγανον, πράσον.

ἐν δὲ Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοις μάγειρον τάδε ποιεῖ λέγοντα

κύκλῳ δεήσει περιτρέχειν με καὶ βοᾶν,
ἄν του δέωμαι. δεῖπνον αἰτήσεις με σὺ
ἤδη παρελθών· οὐκ ἔχων δὲ τυγχάνω
οὐκ ὄξος, οὐκ ἄνηθον, οὐκ ὀρίγανον,
οὐ θρῖον, οὐκ ἔλαιον, οὐκ ἀμυγδάλας,
οὐ σκόροδον, οὐ σίραιον, οὐχὶ γήθυον,
οὐ βολβόν, οὐ πῦρ, οὐ κύμινον, οὐχ ἅλας, c
οὐκ ᾠόν, οὐ ξύλ', οὐ σκάφην, οὐ τήγανον,
οὐχ ἱμονιάν, οὐ λάκκον εἶδον, οὐ φρέαρ,
οὐ στάμνος ἐστί· διακενῆς δ' ἕστηκ' ἐγὼ
ἔχων μάχαιραν προσέτι περιεζωσμένος.

κἀν Πονήρᾳ

τῆς ὀριγάνου
πρώτιστον ὑποθεὶς εἰς λοπάδα νεανικήν,
τὸ τρῖμμ' ἐπιπολῆς εὐρύθμως διειμένον
ὄξει σιραίῳ χρωματίσας καὶ σιλφίῳ
πυκνῷ πατάξας.

ἐπεσθίειν δ' εἴρηκε Τηλεκλείδης Πρυτάνεσιν οὕτως d
'τυρίον ἐπεσθίοντα.' ἐπιφαγεῖν δ' Εὔπολις Ταξιάρχοις

ἐπιφαγεῖν
μηδὲν ἄλλ' ἢ κρόμμυον λέποντα καὶ τρεῖς ἀλ-
μάδας.

καὶ Ἀριστοφάνης Πλούτῳ

πρὸ τοῦ δ' ὑπὸ τῆς πενίας ἅπαντ' ἐπήσθιεν.

70. Τῶν δὲ μαγείρων διάφοροί τινες ἦσαν οἱ καλούμενοι τραπεζοποιοί. εἰς ὃ δὲ οὗτοι παρελαμβάνοντο σαφῶς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Μετοίκῳ

προσέλαβον ἐλθὼν τουτονὶ
τραπεζοποιόν, ὃς πλυνεῖ σκεύη, λύχνους
e ἑτοιμάσει, σπονδὰς ποιήσει, τἆλλ' ὅσα
τούτῳ προσήκει.

ζητητέον δὲ εἰ καὶ ὁ τραπεζοκόμος ὁ αὐτός ἐστι τῷ τραπεζοποιῷ. Ἰόβας γὰρ ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς Ὁμοιότησι τὸν αὐτὸν εἶναί φησι τραπεζοκόμον καὶ τὸν ὑπὸ Ῥωμαίων καλούμενον στρούκτωρα, παρατιθέμενος ἐκ δράματος Ἀλεξάνδρου ᾧ ἐπιγραφὴ Πότος

εἰς αὔριόν με δεῖ λαβεῖν αὐλητρίδα·
τραπεζοποιὸν δημιουργὸν λήψομαι.
ἐπὶ τοῦτ' ἀπέστειλ' ἐξ ἀγροῦ μ' ὁ δεσπότης.

ἐκάλουν δὲ τραπεζοποιὸν τὸν τραπεζῶν ἐπιμελητὴν καὶ τῆς ἄλλης εὐκοσμίας. Φιλήμων Παρεισιόντι

περὶ τοὐπτάνιον οὐ γίγνεθ' ἡ σκευωρία·
τραπεζοποιός ἐστ' ἐπὶ τοῦ διακονεῖν.

ἔλεγον δὲ καὶ ἐπιτραπεζώματα τὰ ἐπιτιθέμενα τῇ τραπέζῃ βρώματα. Πλάτων Μενελάῳ

171 ὡς ὀλίγα λοιπὰ τῶν ἐπιτραπεζωμάτων.

ἐκάλουν δὲ καὶ ἀγοραστὴν τὸν τὰ ὄψα ὠνούμενον, νῦν δ' ὀψωνάτωρα, ὡς Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Ἀπομνημονευμάτων οὑτωσὶ λέγων 'διάκονον δ' ἂν καὶ ἀγοραστὴν τὸν τοιοῦτον ἐθέλοιμεν προῖκα λαβεῖν;' παρὰ δὲ Μενάνδρῳ ἐστὶ κοινότερον ἐν Φανίῳ

φειδωλὸς ἦν καὶ μέτριος ἀγοραστής.

ὀψώνην δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς διὰ τούτων

ὡς οὐψώνης διατρίβειν b
ἡμῶν τἄριστον ἔοικεν.

παροψωνεῖν δ' ἔφη Κρατῖνος ἐν Κλεοβουλίναις οὕτως, παραγοράζειν δ' Ἄλεξις ἐν Δρωπίδῃ. εἰλέατροι δὲ καλοῦνται, ὥς φησι Πάμφιλος, οἱ ἐπὶ τὴν βασιλικὴν καλοῦντες τράπεζαν, παρὰ τὸν ἐλεόν. Ἀρτεμίδωρος δ' αὐτοὺς δειπνοκλήτορας ὀνομάζει.

71. Ἐκάλουν δέ, φησί, καὶ τοὺς προγεύστας ἐδεάτρους, ὅτι προήσθιον τῶν βασιλέων πρὸς ἀσφάλειαν. νῦν δὲ ὁ ἐδέατρος ἐπιστάτης γέγονε τῆς ὅλης διακονίας. ἦν δ' ἐπιφανὴς καὶ ἔντιμος ἡ χρεία. Χάρης γοῦν ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν Πτολεμαῖόν φησι τὸν σωτῆρα ἐδέατρον ἀποδειχθῆναι Ἀλεξάνδρου. μή- c
ποτε δὲ καὶ ὃν νῦν καλοῦσι Ῥωμαῖοι προγεύστην τότε οἱ Ἕλληνες προτένθην ὠνόμαζον, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν προτέραις Νεφέλαις διὰ τούτων

πῶς οὐ δέχονται δῆτα τῇ νουμηνίᾳ
ἀρχαὶ τὰ πρυτανεῖ', ἀλλ' ἕνῃ τε καὶ νέᾳ;
B. ὅπερ οἱ προτένθαι γὰρ δοκοῦσί μοι παθεῖν,
ἵν' ὡς τάχιστα τὰ πρυτανεῖ' ὑφελοίατο,
διὰ τοῦτο προυτένθευσαν ἡμέρᾳ μιᾷ. d

μνημονεύει αὐτῶν καὶ Φερεκράτης ἐν Ἀγρίοις

μὴ θαυμάσῃς,
τῶν γὰρ προτενθῶν ἐσμέν· ἀλλ' οὐκ οἶσθα σύ.

καὶ Φιλύλλιος ἐν Ἡρακλεῖ

βούλεσθε δῆτ' ἐγὼ φράσω τίς εἴμ' ἐγώ;
ἡ τῶν προτενθῶν Δορπία καλουμένη.

εὑρίσκω δὲ καὶ ψήφισμα ἐπὶ Κηφισοδώρου ἄρχοντος Ἀθήνησι γενόμενον, ἐν ᾧ ὥσπερ τι σύστημα οἱ προ-

e τένθαι εἰσί, καθάπερ καὶ οἱ παράσιτοι ὀνομαζόμενοι, ἔχον οὕτως 'Φῶκος εἶπεν· ὅπως ἂν ἡ βουλὴ ἄγῃ τἀπατούρια μετὰ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων κατὰ τὰ πάτρια, ἐψηφίσθαι τῇ βουλῇ ἀφεῖσθαι τοὺς βουλευτὰς τὰς ἡμέρας, ὥσπερ καὶ αἱ ἄλλαι βουλαὶ αἱ ἀφεταί, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς οἱ προτένθαι ἄγουσι πέντε ἡμέρας.' ὅτι δ' εἶχον οἱ ἀρχαῖοι καὶ τοὺς προγεύστας καλουμένους Ξενοφῶν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἱέρωνι ἢ Τυραννικῷ φησιν 'ὁ τύραννος οὔτε σιτίοις καὶ ποτοῖς πιστεύων διάγει, ἀλλὰ καὶ τούτων ἀντὶ τοῦ ἀπάρχεσθαι
f τοῖς θεοῖς τοῖς διακονοῦσι πρῶτον κελεύουσιν ἀπογεύεσθαι, διὰ τὸ ἀπιστεῖν μὴ καὶ ἐν τούτοις κακόν τι φάγωσιν ἢ πίωσιν.' Ἀναξίλας δ' ἐν Καλυψοῖ φησίν

172 παραγεύσεταί σοι πρῶτον ἡ γραῦς τοῦ ποτοῦ.

72. Τοὺς δὲ τὰ πέμματα προσέτι τε τοὺς ποιοῦντας τοὺς πλακοῦντας οἱ πρότερον δημιουργοὺς ἐκάλουν. Μένανδρος Ψευδηρακλεῖ καταμεμφόμενος τοὺς μαγείρους ὡς ἐπιχειροῦντας καὶ οἷς μὴ δεῖ φησίν

μάγειρ', ἀηδής μοι δοκεῖς εἶναι σφόδρα.
πόσας τραπέζας μέλλομεν ποιεῖν τρίτον
ἤδη μ' ἐρωτᾷς. χοιρίδιον ἓν θύομεν,
ὀκτὼ ποιήσοντες τραπέζας δ' ἢ μίαν,
b τί σοι διαφέρει τοῦτο; παράθες σημίαν.
οὐκ ἔστι κανδύλους ποιεῖν οὐδ' οἷα σὺ
εἴωθας εἰς ταυτὸν καρυκεύειν, μέλι
σεμίδαλιν ᾠά· πάντα γὰρ τἀναντία
νῦν ἐστίν· ὁ μάγειρος γὰρ ἐγχύτους ποιεῖ,
πλακοῦντας ὀπτᾷ, χόνδρον ἕψει καὶ φέρει
μετὰ τὸ τάριχος, εἶτα θρῖον καὶ βότρυς·
ἡ δημιουργὸς δ' ἀντιπαρατεταγμένη
κρεάδι' ὀπτᾷ καὶ κίχλας τραγήματα.
ἔπειθ' ὁ δειπνῶν μὲν τραγηματίζεται,

μυρισάμενος δὲ καὶ στεφανωσάμενος πάλιν c
δειπνεῖ μελίπηκτα τὰς κίχλας.

ὅτι δὲ ἐκεχώριστο τὰ τῆς ὑπουργίας πεμμάτων μὲν προνοουσῶν τῶν δημιουργῶν, ὀψαρτυτικῆς δὲ τῶν μαγείρων, Ἀντιφάνης διεσάφησεν ἐν Χρυσίδι οὕτως

τέτταρες δ' αὐλητρίδες
ἔχουσι μισθὸν καὶ μάγειροι δώδεκα
καὶ δημιουργοὶ μέλιτος αἰτοῦσαι σκάφας.

Μένανδρος Δημιουργῷ

τί τοῦτο, παῖ; διακονικῶς γὰρ νὴ Δία
προελήλυθας. Β. ναί· πλάττομεν γὰρ πέμματα, d
τὴν νύκτα τ' ἠγρυπνήκαμεν· καὶ νῦν ἔτι
ἀποίητα πάμπολλ' ἐστὶν ἡμῖν.

πεμμάτων δὲ πρῶτόν φησι μνημονεῦσαι Πανύασιν Σέλευκος ἐν οἷς περὶ τῆς παρ' Αἰγυπτίοις ἀνθρωποθυσίας διηγεῖται, πολλὰ μὲν ἐπιθεῖναι λέγων πέμματα, πολλὰς δὲ νοσσάδας ὄρνες, προτέρου Στησιχόρου ἢ Ἰβύκου ἐν Ἄθλοις ἐπιγραφομένοις εἰρηκότος φέρεσθαι τῇ παρθένῳ δῶρα

σασαμίδας χόνδρον τε καὶ ἐγκρίδας, e
ἄλλα τε πέμματα καὶ μέλι χλωρόν.

ὅτι δὲ τὸ ποίημα τοῦτο Στησιχόρου ἐστὶν ἱκανώτατος μάρτυς Σιμωνίδης ὁ ποιητής, ὃς περὶ τοῦ Μελεάγρου τὸν λόγον ποιούμενός φησιν

ὃς δουρὶ πάντας νίκασε νέους,
δινάεντα βαλὼν Ἄναυρον ὕπερ πολυβότρυος ἐξ
Ἰωλκοῦ.
οὕτω γὰρ Ὅμηρος ἠδὲ Στασίχορος ἄεισε λαοῖς.

ὁ γὰρ Στησίχορος οὕτως εἴρηκεν ἐν τῷ προκειμένῳ f
ἄσματι τοῖς Ἄθλοις

θρώσκων μὲν γὰρ Ἀμφιάραος,
ἄκοντι δὲ νίκασεν Μελέαγρος.

73. *Οὐκ ἀγνοῶ δὲ καὶ περὶ Δηλίων ἃ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος εἴρηκεν, ὅτι μαγείρων καὶ τραπεζοποιῶν παρείχοντο χρείας τοῖς παραγινομένοις πρὸς τὰς ἱερουργίας, καὶ ὅτι ἦν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν πράξεων*
173 *ὀνόματα Μάγιδες καὶ Γογγύλοι, ἐπειδὴ τὰς μάζας, φησὶν Ἀριστοφάνης, ἐν ταῖς θοίναις δι' ἡμέρας τρίβοντες παρεῖχον ὥσπερ γυναιξὶ γογγύλας μεμαγμένας. καλοῦνται δὲ καὶ μέχρι νῦν τινες αὐτῶν Χοίρακοι καὶ Ἀμνοὶ καὶ Ἀρτυσίλεῳ καὶ Σήσαμοι καὶ Ἀρτυσίτραγοι καὶ Νεωκόροι καὶ Ἰχθυβόλοι, τῶν δὲ γυναικῶν Κυμινάνθαι, κοινῇ δὲ πάντες Ἐλεοδύται, διὰ τὸ τοῖς ἐλεοῖς ὑποδύεσθαι διακονοῦντες ἐν ταῖς θοίναις. ἐλεὸς δ' ἐστὶν ἡ μαγειρικὴ τράπεζα. Ὅμηρος*

αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἐλεοῖσιν ἔθηκεν.

b *ὅθεν καὶ Πολυκράτων ὁ Κρίθωνος Ῥηναιεὺς δίκην γραφόμενος οὐ Δηλίους αὐτοὺς ὀνομάζει, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῶν Ἐλεοδυτῶν ἐπῃτιάσατο. καὶ ὁ τῶν Ἀμφικτυόνων δὲ νόμος κελεύει ὕδωρ παρέχειν ἐλεοδύτας, τοὺς τραπεζοποιοὺς καὶ τοὺς τοιούτους διακόνους σημαίνων. Κρίτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Φιλοπράγμονι παρασίτους τοῦ θεοῦ καλεῖ τοὺς Δηλίους διὰ τούτων*

Φοίνικα, μεγάλου κύριον βαλλαντίου,
ναύκληρον ἐν τῷ λιμένι ποιήσας ἄπλουν,
c *κἀφ' ὅρμον ὦσαι ναῦς ἀναγκάσας δύο,*
εἰς Δῆλον ἐλθεῖν ἠθέλησ' ἐκ Πειραιῶς,
πάντων ἀκούων διότι παρασίτῳ τόπος
οὗτος τρία μόνος ἀγαθὰ κεκτῆσθαι δοκεῖ,
εὔοψον ἀγοράν, παντοδαπὸν πλουτοῦντ' ὄχλον,
αὐτοὺς παρασίτους τοῦ θεοῦ τοὺς Δηλίους.

74. *Ἀχαιὸς δ' ὁ Ἐρετριεὺς ἐν Ἀλκμαίωνι τῷ σατυρικῷ καρυκοποιοὺς καλεῖ τοὺς Δελφοὺς διὰ τούτων*

καρυκοποιοὺς προσβλέπων βδελύττομαι. d

παρόσον τὰ ἱερεῖα περιτέμνοντες δῆλον ὡς ἐμαγείρευον αὐτὰ καὶ ἐκαρύκευον. εἰς ταῦτα δὲ ἀποβλέπων καὶ Ἀριστοφάνης ἔφη

ἀλλ' ὦ Δελφῶν πλείστας ἀκονῶν
Φοῖβε μαχαίρας,
καὶ προδιδάσκων τοὺς σοὺς προπόλους.

κἀν τοῖς ἑξῆς δ' ὁ Ἀχαιός φησιν

τίς ὑποκεκρυμμένος μένει,
σαραβικῶν κοπίδων συνομώνυμε;

ἐπισκώπτουσι γὰρ οἱ σάτυροι τοὺς Δελφοὺς ὡς περὶ e *τὰς θυσίας καὶ τὰς θοίνας διατρίβοντας. Σῆμος δ' ἐν τετάρτῳ Δηλιάδος 'Δελφοῖς (φησὶ) παραγινομένοις εἰς Δῆλον παρεῖχον Δήλιοι ἅλας καὶ ὄξος καὶ ἔλαιον καὶ ξύλα καὶ στρώματα.' Ἀριστοτέλης δ' ἢ Θεόφραστος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι περὶ Μαγνήτων λέγων τῶν ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ ὅτι Δελφῶν εἰσιν ἄποικοι, τοσαύτας ἐπιτελοῦντας αὐτοὺς ποιεῖ χρείας τοῖς παραγιγνομένοις τῶν ξένων λέγων οὕτως 'Μάγνητες οἱ ἐπὶ τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ κατοικοῦντες ἱεροὶ τοῦ* f *θεοῦ, Δελφῶν ἄποικοι, παρέχουσι τοῖς ἐπιδημοῦσι στέγην ἅλας ἔλαιον ὄξος, ἔτι λύχνον κλίνας στρώματα τραπέζας.' Δημήτριος δ' ὁ Σκήψιος ἐν ἑκκαιδεκάτῳ τρωικοῦ διακόσμου ἐν τῇ Λακωνικῇ φησὶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς καλουμένης ὑακινθίδος ἱδρῦσθαι ἥρωας Μάττωνα καὶ Κεράωνα ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς φιδιτίοις ποιούντων τε τὰς μάζας καὶ κεραννύντων τὸν* 174 *οἶνον διακόνων. ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ κἀν τῷ τετάρτῳ καὶ εἰκοστῷ τῆς αὐτῆς πραγματείας Δαίτην ἥρωα τιμώμενον παρὰ τοῖς Τρωσίν, οὗ μνημονεύειν Μίμνερμον. κἀν Κύπρῳ δέ φησι τιμᾶσθαι Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς Δία εἰλαπιναστήν τε καὶ σπλαγχνοτόμον.*

75. *Πολλῶν δὲ τοιούτων ἔτι λεγομένων ἐκ τῶν γειτόνων τις ἐξηκούσθη ὑδραύλεως ἦχος πάνυ τι ἡδὺς καὶ τερπνός, ὡς πάντας ἡμᾶς ἐπιστραφῆναι*
b *θελχθέντας ὑπὸ τῆς ἐμμελείας. καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἀποβλέψας πρὸς τὸν μουσικὸν Ἀλκείδην, ἀκούεις, ἔφη, μουσικώτατε ἀνδρῶν, τῆς καλῆς ταύτης εὐφωνίας, ἥτις ἡμᾶς ἐπέστρεψε πάντας κατακηληθέντας ὑπὸ τῆς μουσικῆς; καὶ οὐχ ὡς παρ' ὑμῖν τοῖς Ἀλεξανδρεῦσι πολὺς ὁ μόναυλος ἀλγηδόνα μᾶλλον τοῖς ἀκούουσι παρέχων ἤ τινα τέρψιν μουσικήν. καὶ ὁ Ἀλκείδης ἔφη, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ὄργανον τοῦτο, ἡ ὕδραυλις, εἴτε τῶν ἐντατῶν αὐτὸ θέλεις εἴτε τῶν ἐμπνευστῶν, Ἀλεξανδρέως ἐστὶν ἡμεδαποῦ εὕρημα, κουρέως τὴν τέχνην·*
c *Κτησίβιος δ' αὐτῷ τοὔνομα. ἱστορεῖ δὲ τοῦτο Ἀριστοκλῆς ἐν τῷ περὶ χορῶν οὑτωσί πως λέγων‘ ζητεῖται πότερα τῶν ἐμπνευστῶν ἐστὶν ὀργάνων ἡ ὕδραυλις ἢ τῶν ἐντατῶν. Ἀριστόξενος μὲν οὖν τοῦτο οὐκ οἶδε. λέγεται δὲ Πλάτωνα μικράν τινα ἔννοιαν δοῦναι τοῦ κατασκευάσματος νυκτερινὸν ποιήσαντα ὡρολόγιον ἐοικὸς τῷ ὑδραυλικῷ, οἷον κλεψύδραν μεγάλην λίαν. καὶ τὸ ὑδραυλικὸν δὲ ὄργανον δοκεῖ κατὰ κλεψύδραν εἶναι. ἐντατὸν οὖν καὶ καθαπτὸν οὐκ ἂν νομισθείη,*
d *ἐμπνευστὸν δ' ἂν ἴσως ῥηθείη διὰ τὸ ἐμπνεῖσθαι τὸ ὄργανον ὑπὸ τοῦ ὕδατος. κατεστραμμένοι γάρ εἰσιν οἱ αὐλοὶ εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἀρασσομένου τοῦ ὕδατος ὑπό τινος νεανίσκου, ἔτι δὲ διικνουμένων ἀξινῶν διὰ τοῦ ὀργάνου, ἐμπνέονται οἱ αὐλοὶ καὶ ἦχον ἀποτελοῦσι προσηνῆ. ἔοικε δὲ τὸ ὄργανον βωμῷ στρογγύλῳ. καί φασι τοῦτο εὑρῆσθαι ὑπὸ Κτησιβίου κουρέως, ἐνταῦθα οἰκοῦντος ἐν τῇ Ἀσπενδίᾳ ἐπὶ τοῦ δευτέρου*
e *Εὐεργέτου, διαπρέψαι τέ φασι μεγάλως. τουτονὶ οὖν καὶ τὴν αὐτοῦ διδάξαι γυναῖκα Θαΐδα.' Τρύφων δ'*

ἐν τρίτῳ περὶ ὀνομασιῶν, ἔστι δὲ τὸ σύγγραμμα περὶ αὐλῶν καὶ ὀργάνων, συγγράψαι φησὶ περὶ τῆς ὑδραύλεως Κτησίβιον τὸν μηχανικόν. ἐγὼ δὲ οὐκ οἶδα εἰ περὶ τὸ ὄνομα σφάλλεται. ὁ μέντοι Ἀριστόξενος προκρίνει τὰ ἐντατὰ καὶ καθαπτὰ τῶν ὀργάνων τῶν ἐμπνευστῶν, ῥᾴονα εἶναι φάσκων τὰ ἐμπνευστά· πολλοὺς γὰρ μὴ διδαχθέντας αὐλεῖν τε καὶ συρίζειν, ὥσπερ τοὺς ποιμένας.

76. Καὶ τοσαῦτα μὲν ἔχω σοι ἐγὼ λέγειν περὶ τοῦ ὑδραυλικοῦ ὀργάνου, Οὐλπιανέ. γιγγραΐνοισι γὰρ οἱ f Φοίνικες, ὥς φησιν ὁ Ξενοφῶν, ἐχρῶντο αὐλοῖς σπιθαμιαίοις τὸ μέγεθος, ὀξὺ καὶ γοερὸν φθεγγομένοις. τούτοις δὲ καὶ οἱ Κᾶρες χρῶνται ἐν τοῖς θρήνοις, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ Καρία Φοινίκη ἐκαλεῖτο, ὡς παρὰ Κορίννῃ καὶ Βακχυλίδῃ ἔστιν εὑρεῖν. ὀνομάζονται δὲ οἱ αὐλοὶ γίγγροι ὑπὸ τῶν Φοινίκων ἀπὸ τῶν περὶ Ἄδωνιν θρήνων· τὸν γὰρ Ἄδωνιν Γίγγρην καλεῖτε ὑμεῖς οἱ Φοίνικες, ὡς ἱστορεῖ Δημοκλείδης. μνημονεύει τῶν γίγγρων αὐλῶν Ἀντιφάνης ἐν Ἰατρῷ καὶ Μένανδρος 175 ἐν Καρίνῃ, Ἄμφις τ' ἐν Διθυράμβῳ λέγων οὕτως

ἐγὼ δὲ τὸν γίγγραντα τὸν σοφώτατον.
Β. τίς δ' ἔσθ' ὁ γίγγρας; Α. καινὸν ἐξεύρημά τι
ἡμέτερον, ὃ θεάτρῳ μὲν οὐδεπώποτε
ἔδειξ', Ἀθήνησιν δὲ κατακεχρημένον
ἐν συμποσίοις ἤδη 'στί. Β. διὰ τί δ' οὐκ ἄγεις
εἰς τὸν ὄχλον αὐτό; Α. διότι φυλὴν περιμένω
σφόδρα φιλονεικοῦσαν λαχεῖν τιν'. οἶδα γὰρ b
ὅτι πάντα . . . ἀνατριαινώσει κρότος.

καὶ Ἀξιόνικος ἐν Φιλευριπίδῃ

οὕτω γὰρ ἐπὶ τοῖς μέλεσι τοῖς Εὐριπίδου
ἄμφω νοσοῦσιν, ὥστε τἄλλ' αὐτοῖς δοκεῖν
εἶναι μέλη γιγγραντὰ καὶ κακὸν μέγα.

77. *Πόσῳ δὲ κρεῖττον, ὦ Οὐλπιανὲ σοφώτατε, τὸ ὑδραυλικὸν τοῦτο ὄργανον τοῦ καλουμένου νάβλα, ὅν* c *φησι Σώπατρος ὁ παρῳδὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Πύλαι Φοινίκων εἶναι καὶ τοῦτον εὕρημα. λέγει δ' οὕτως*

οὔτε τοῦ σιδωνίου νάβλα . .
λαρυγγόφωνος ἐκκεχόρδωται τύπος.

καὶ ἐν Μυστακοῦ δὲ θητίῳ φησί

νάβλας ἐν ἄρθροις γραμμάτων οὐκ εὐμελής,
ᾧ λωτὸς ἐν πλευροῖσιν ἄψυχος παγεὶς
ἔμπνουν ἀνίει μοῦσαν. ἐγρέτω δέ τις
d *τὸν ἡδονῆς μελῳδὸν εὐάζων χορόν.*

Φιλήμων ἐν Μοιχῷ

ἔδει παρεῖναι, Παρμένων, αὐλητρίδ' ἢ
νάβλαν τιν'. B. ὁ δὲ νάβλας τί ἐστι [*δέσποτα;*]
A. [*νάβλας ὅ τι ἔστ'*] *οὐκ οἶδας, ἐμβρόντητε σύ;*
B. μὰ Δία. A. τί φής; οὐκ οἶσθα νάβλαν; οὐδὲν οὖν
οἶσθ' ἀγαθόν· [*οὐκοῦν*] *οὐδὲ σαμβυκίστριαν;*

καὶ τὸ τρίγωνον δὲ καλούμενον ὄργανον Ἰόβας ἐν τετάρτῳ θεατρικῆς ἱστορίας Σύρων εὕρημά φησιν εἶναι, ὡς καὶ τὸν καλούμενον λυροφοίνικα σαμβύκην. τοῦτο e *δὲ τὸ ὄργανον Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν πρώτῳ Ὥρων εὕρημα εἶναι λέγει Ἰβύκου τοῦ Ῥηγίνου ποιητοῦ, ὡς καὶ Ἀνακρέοντος τὸ βάρβιτον. ἐπεὶ δὲ ἡμῶν τῶν Ἀλεξανδρέων κατατρέχεις ὡς ἀμούσων καὶ τὸν μόναυλον συνεχῶς ὀνομάζεις ἐπιχωριάζοντα παρ' ἡμῖν, ἄκουε καὶ περὶ αὐτοῦ ἃ νῦν ἔχω σοι λέγειν ἐν προχείρῳ.*

78. *Ἰόβας μὲν γὰρ ἐν τῷ προειρημένῳ συγγράμματι Αἰγυπτίους φησὶ λέγειν τὸν μόναυλον Ὀσίριδος εἶναι εὕρημα, καθάπερ καὶ τὸν καλούμενον φώτιγγα πλαγίαυλον, οὗ καὶ αὐτοῦ παραστήσομαι μνημονεύ-*

οντα ἐλλόγιμον ἄνδρα. ἐπιχωριάζει γὰρ καὶ ὁ φῶτιγξ αὐλὸς παρ' ἡμῖν. τοῦ δὲ μοναύλου μνημονεύει Σοφοκλῆς μὲν ἐν Θαμύρᾳ οὕτως f

οἴχωκε γὰρ κροτητὰ πηκτίδων μέλη,
λύρα μοναύλοις τε χειμωντεως
ναος στέρημα κωμασάσης.

Ἀραρὼς δ' ἐν Πανὸς γοναῖς

ἁρπάσας μόναυλον εὐθὺς πῶς δοκεῖς
κούφως ἀνήλλετο.

Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Θησαυρῷ 176

ἀναλαβὼν μόναυλον ηὔλουν τὸν ὑμέναιον.

καὶ ἐν Φιαληφόρῳ

τὸν [ἐμὸν] μόναυλον ποῖ τέτροφας; οὗτος Σύρε.
Β. ποῖον μόναυλον; Α. τὸν κάλαμον.

Σώπατρος Βακχίδι

καὶ τὸ μόναυλον μέλος ἤχησεν.

Πρωταγορίδης δ' ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεών φησι 'παντὸς δ' ὀργάνου καταμίτου ἧπται, κροτάλων, ὑπὸ φανοῦ, πανδούρου, b
τῷ τε ἡδεῖ μοναύλῳ τὰς ἡδίστας ἁρμονίας ἀναμινυρίζει.' Ποσειδώνιος δ' ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς φιλόσοφος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν διηγούμενος περὶ τοῦ Ἀπαμέων πρὸς Λαρισαίους πολέμου γράφει τάδε 'παραξωνίδια καὶ λογχάρι' ἀνειληφότες ἰῷ καὶ ῥύπῳ κεκρυμμένα, πετάσια δ' ἐπιτεθειμένοι καὶ προσκόπια, σκιὰν μὲν ποιοῦντα καταπνεῖσθαι δ' οὐ κωλύοντα τοὺς τραχήλους, ὄνους δ' ἐφελκόμενοι γέμοντας οἴνου καὶ βρωμάτων παντοδαπῶν, οἷς παρέκειτο φωτίγγια καὶ μο- c
ναύλια, κώμων οὐ πολέμων ὄργανα.' ἴδε ἀπέχεις, καλὲ Οὐλπιανέ, καὶ τὸν τῆς φώτιγγος μνημονεύοντα. οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι Ἀμερίας ὁ Μακεδὼν ἐν ταῖς Γλώσσαις τιτύρινόν φησι καλεῖσθαι τὸν μόναυλον. ὅτι δὲ

ὁ μόναυλος ἦν ὁ νῦν καλούμενος καλαμαύλης σαφῶς παρίστησιν Ἡδύλος ἐν τοῖς ἐπιγράμμασιν οὑτωσὶ λέγων

τοῦτο Θέων ὁ μόναυλος ὑπ' ἠρίον ὁ γλυκὺς οἰκεῖ
αὐλητής, μίμων κὴν θυμέλῃσι χάρις.
d τυφλὸς ὑπαὶ γήρως οἴχωκε, Σκιρπάλου υἱός,
νήπιον ὄντ' ἐκάλει Σκίρπαλος Εὐπάλαμον,
ἀείδειν αὐτοῦ τὰ γενέθλια· τοῦτο γὰρ εἶχεν,
πᾶν μαρπᾶν ἥδυσμα σημανέων.
ηὔλει δὲ Γλαύκης μεμεθυσμένα παίγνια Μουσέων
καὶ τὸν ἐν ἀκρήτοις Βάτταλον ἡδυπότην,
ἢ καὶ Κώταλον, ἢ καὶ Πάκαλον. ἀλλὰ Θέωνα
τὸν καλαμαυλήτην εἴπατε, χαῖρε Θέων.

ὥσπερ οὖν τοὺς τῷ καλάμῳ αὐλοῦντας καλαμαύλας
e λέγουσι νῦν, οὕτω καὶ ῥαπαύλας, ὥς φησιν Ἀμερίας ὁ Μακεδὼν ἐν ταῖς Γλώσσαις, τοὺς τῇ καλάμῃ αὐλοῦντας.

79. Γιγνώσκειν δὲ βούλομαί σε, ἀνδρῶν λῷστε Οὐλπιανέ, ὅτι Ἀλεξανδρέων μουσικώτεροι ἄλλοι γενέσθαι οὐχ ἱστόρηνται. καὶ οὐ λέγω περὶ κιθαρῳδίαν μόνην, ἧς καὶ ὁ εὐτελέστατος παρ' ἡμῖν ἰδιώτης προσέτι δὲ καὶ ἀναλφάβητος οὕτως ἐστὶ συνήθης ὡς τάχιστα ἐλέγχειν τὰ περὶ τὰς κρούσεις ἁμαρτήματα γινό-
f μενα· ἀλλὰ καὶ περὶ αὐλούς εἰσι μουσικώτατοι, οὐ μόνον τοὺς παρθενίους καλουμένους καὶ παιδικοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνδρείους, οἵτινες καλοῦνται τέλειοί τε καὶ ὑπερτέλειοι, καὶ τοὺς κιθαριστηρίους δὲ καὶ τοὺς δακτυλικούς. τοὺς γὰρ ἐλύμους αὐλούς, ὧν μνημονεύει Σοφοκλῆς ἐν Νιόβῃ τε κἀν Τυμπανισταῖς, οὐκ ἄλλους τινὰς εἶναι ἀκούομεν ἢ τοὺς φρυγίους, ὧν καὶ αὐτῶν ἐμπείρως ἔχουσιν Ἀλεξανδρεῖς. οἴδασι δὲ καὶ

τοὺς διόπους, ἔτι τε μεσοκόπους καὶ τοὺς καλουμένους ὑποτρήτους. τῶν δ' ἐλύμων αὐλῶν μνημονεύει καὶ Καλλίας ἐν Πεδήταις. Ἰόβας δὲ τούτους Φρυγῶν 177 εἶναι εὕρημα, ὀνομάζεσθαι δὲ καὶ σκυταλίας κατ' ἐμφέρειαν τοῦ πάχους. χρῆσθαι δ' αὐτοῖς καὶ Κυπρίους φησὶ Κρατῖνος ὁ νεώτερος ἐν Θηραμένει. οἴδαμεν δὲ καὶ τοὺς ἡμιόπους καλουμένους, περὶ ὧν φησιν Ἀνακρέων

τίς ἐρασμίην
τρέψας θυμὸν ἐς ἥβην τερένων ἡμιόπων ὑπ' αὐλῶν
ὀρχεῖται;

εἰσὶ δ' οἱ αὐλοὶ οὗτοι ἐλάσσονες τῶν τελείων. Αἰσχύλος γοῦν κατὰ μεταφορὰν ἐν Ἰξίονί φησι 182

τὸν δ' ἡμίοπον καὶ τὸν ἐλάσσω c
ταχέως ὁ μέγας καταπίνει.

εἰσὶ δ' οἱ αὐτοὶ τοῖς παιδικοῖς καλουμένοις, οἷς οὐκ οὖσιν ἐναγωνίοις πρὸς τὰς εὐωχίας χρῶνται. διὸ καὶ τέρενας αὐτοὺς κέκληκεν ὁ Ἀνακρέων.

80. Οἶδα δὲ καὶ ἄλλα γένη αὐλῶν τραγικῶν τε καὶ λυσιῳδῶν καὶ κιθαριστηρίων, ὧν μνημονεύουσιν Ἔφορός τ' ἐν τοῖς εὑρήμασι καὶ Εὐφράνωρ ὁ πυθαγορικὸς ἐν τῷ περὶ αὐλῶν, ἔτι δὲ καὶ Ἀλεξίων καὶ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ αὐλῶν. ὁ δὲ καλάμινος αὐλὸς τιτύ- d ρινος καλεῖται παρὰ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ Δωριεῦσιν, ὡς Ἀρτεμίδωρος ἱστορεῖ ὁ ἀριστοφάνειος ἐν δευτέρῳ περὶ Δωρίδος. ὁ δὲ μάγαδις καλούμενος αὐλός, ὁ καὶ πλαγιομάγαδις ὀνομαζόμενος, ἐν ταὐτῷ ὀξὺν καὶ βαρὺν φθόγγον ἐπιδείκνυται, ὡς Ἀναξανδρίδης ἐν Ὁπλομάχῳ φησί

μάγαδις λαλήσω μικρὸν ἅμα σοι καὶ μέγα.

οἱ δὲ καλούμενοι λώτινοι αὐλοὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ὑπὸ Ἀλε-

e ξανδρέων καλούμενοι φώτιγγες. κατασκευάζονται δ' ἐκ τοῦ καλουμένου λωτοῦ, ξύλον δ' ἐστὶ τοῦτο γινόμενον ἐν Λιβύῃ. Θηβαίων δ' εὕρημά φησιν εἶναι Ἰόβας τὸν ἐκ νεβροῦ κώλων κατασκευαζόμενον αὐλόν. ὁ δὲ Τρύφων φησὶ καὶ τοὺς καλουμένους ἐλεφαντίνους αὐλοὺς παρὰ Φοίνιξιν ἀνατρηθῆναι. οἶδα δὲ ὅτι καὶ μάγαδις ὄργανόν ἐστιν ἐντατόν, καθάπερ καὶ κιθάρα, λύρα, βάρβιτον. Εὐφορίων δὲ ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ περὶ Ἰσθμίων 'οἱ νῦν (φησὶ) καλούμενοι ναβλισταὶ καὶ πανδουρισταὶ καὶ σαμβυκισταὶ καινῷ μὲν οὐδενὶ χρῶνται ὀργάνῳ.
f τὸν γὰρ βάρωμον καὶ βάρβιτον, ὧν Σαπφὼ καὶ Ἀνακρέων μνημονεύουσι, καὶ τὴν μάγαδιν καὶ τὰ τρίγωνα καὶ τὰς συμβύκας ἀρχαῖα εἶναι. ἐν γοῦν Μυτιλήνῃ μίαν τῶν Μουσῶν πεποιῆσθαι ὑπὸ Λεσβοθέμιδος ἔχουσαν σαμβύκην.' Ἀριστόξενος δ' ἔκφυλα ὄργανα καλεῖ φοίνικας καὶ πηκτίδας καὶ μαγάδιδας σαμβύκας τε καὶ τρίγωνα καὶ κλεψιάμβους καὶ σκινδαψοὺς καὶ τὸ ἐννεάχορδον καλούμενον. Πλάτων δ' ἐν τρίτῳ Πολιτείας φησίν 'οὐκ ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, πολυχορδίας γε οὐδὲ παναρμονίου ἡμῖν δεήσει ἐν ταῖς ᾠδαῖς τε καὶ μέλεσιν. οὔ μοι, ἔφη, φαίνεται. τριγώνων ἄρα καὶ
183 πηκτίδων καὶ πάντων ὀργάνων ὅσα πολύχορδα καὶ παναρμόνια.'

81. Ἔστι δ' ὁ σκινδαψὸς τετράχορδον ὄργανον, ὡς ὁ παρῳδός φησι Μάτρων ἐν τούτοις

οὐδ' ἀπὸ πασσαλόφιν κρέμασαν, ὅθι περ τετάνυστο
σκινδαψὸς τετράχορδος ἀνηλακάτοιο γυναικός.

μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Θεόπομπος ὁ Κολοφώνιος ἐποποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἁρματίῳ

b σκινδαψὸν λυρόεντα μέγαν χείρεσσι τινάσσων
ὀξύινον, προμάλοιο τετυγμένον αἰζήεντος.

καὶ Ἀναξίλας ἐν Λυροποιῷ

ἐγὼ δὲ βαρβίτους τριχόρδους πηκτίδας
κιθάρας λύρας σκινδαψὸν ἐξήρτυον ἄν.

Σώπατρος δ' ὁ παρῳδὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μύσται δίχορδον εἶναί φησι τὴν πηκτίδα λέγων οὕτως

πηκτὶς δὲ μούσῃ γαυριῶσα βαρβάρῳ
δίχορδος εἰς τὴν χεῖρά πως κατεστάθη. c

τῶν δὲ παριαμβίδων Ἐπίχαρμος ἐν Περιάλλῳ μνημονεύει οὕτως

Σεμέλα δὲ χορεύει·
καὶ ὑπαλίσφιν σοφὸς κιθάρᾳ παριαμβίδας· ἃ δὲ γεγάθει
πυκινῶν κρεγμῶν ἀκροαζομένα.

τὸ δὲ ψαλτήριον, ὥς φησιν Ἰόβας, Ἀλέξανδρος ὁ Κυθήριος συνεπλήρωσε χορδαῖς, καὶ ἐγγηράσας τῇ Ἐφεσίων πόλει ὡς σοφώτατον τῆς ἑαυτοῦ τέχνης τουτὶ τὸ εὕρημα ἀνέθηκεν ἐν Ἀρτέμιδος. μνημονεύει δ' ὁ Ἰόβας καὶ τοῦ λυροφοίνικος καὶ τοῦ ἐπιγονείου, ὃ νῦν εἰς ψαλτήριον ὄρθιον μετασχηματισθὲν διασώζει τὴν d τοῦ χρησαμένου προσηγορίαν. ἦν δ' ὁ Ἐπίγονος φύσει μὲν Ἀμβρακιώτης, δημοποίητος δὲ Σικυώνιος, μουσικώτατος δ' ὢν κατὰ χεῖρα δίχα πλήκτρου ἔψαλλε. πάντων οὖν τούτων τῶν προειρημένων ὀργάνων καὶ αὐλῶν ἐμπείρως ἔχουσι καὶ τεχνικῶς Ἀλεξανδρεῖς, καὶ ἐν οἷς ἄν μου θέλῃς ἀποπειραθῆναι, ἐπιδείξομαί σοι ἐγὼ αὐτός, πολλῶν ἄλλων μουσικωτέρων μου ἐν τῇ πατρίδι ὑπαρχόντων.

82. Ἀλέξανδρος δ' ὁ πολίτης μου, οὗτος δ' οὐ e πρὸ πολλοῦ τετελεύτηκε, δημοσίᾳ ἐπιδειξάμενος ἐν τῷ τριγώνῳ ἐπικαλουμένῳ ὀργάνῳ οὕτως ἐποίησε πάντας Ῥωμαίους μουσομανεῖν ὡς τοὺς πολλοὺς καὶ ἀπομνημονεύειν αὐτοῦ τὰ κρούσματα. μνημονεύει δὲ

τοῦ τριγώνου τούτου καὶ Σοφοκλῆς μὲν ἐν Μυσοῖς οὕτως

πολὺς δὲ φρὺξ τρίγωνος ἀντίσπαστά τε
λυδῆς ἐφυμνεῖ πηκτίδος συγχορδία,

καὶ ἐν Θαμύρᾳ· Ἀριστοφάνης δ᾽ ἐν Δαιταλεῦσι καὶ
f Θεόπομπος ἐν Πηνελόπῃ, Εὔπολις δ᾽ ἐν Βάπταις φησίν

ὃς καλῶς μὲν τυμπανίζει
καὶ διαψάλλει τριγώνοις.

τοῦ δὲ καλουμένου πανδούρου Εὐφορίων μέν, ὡς προείρηται, καὶ Πρωταγορίδης ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεων. Πυθαγόρας δὲ ὁ γεγραφὼς
184 περὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης τοὺς Τρωγλοδύτας φησὶ κατασκευάζειν τὴν πανδούραν ἐκ τῆς ἐν τῇ θαλάσσῃ φυομένης δάφνης. Τυρρηνῶν δ᾽ ἐστὶν εὕρημα κέρατά τε καὶ σάλπιγγες. Μητρόδωρος δ᾽ ὁ Χῖος ἐν Τρωικοῖς σύριγγα μέν φησιν εὑρεῖν Μαρσύαν καὶ αὐλὸν ἐν Κελαιναῖς, τῶν πρότερον ἑνὶ καλάμῳ συριζόντων. Εὐφορίων δ᾽ ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ περὶ μελοποιιῶν τὴν μὲν μονοκάλαμον σύριγγα Ἑρμῆν εὑρεῖν, τινὰς δ᾽ ἱστορεῖν Σεύθην καὶ Ῥωνάκην τοὺς Μαιδούς, τὴν δὲ πολυκάλαμον Σειληνόν, Μαρσύαν δὲ τὴν κηρόδετον.

83. Ταῦτα ἔχεις παρ᾽ ἡμῶν τῶν Ἀλεξανδρέων,
b Οὐλπιανὲ ὀνοματοθήρα, τῶν περὶ τοὺς μοναύλους ἐσπουδακότων. οὐ γὰρ οἶδας ἱστοροῦντα Μενεκλέα τὸν Βαρκαῖον συγγραφέα ἔτι τε Ἄνδρωνα ἐν τοῖς Χρονικοῖς τὸν Ἀλεξανδρέα ὅτι Ἀλεξανδρεῖς εἰσιν οἱ παιδεύσαντες πάντας τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους, ἐκλιπούσης ἤδη τῆς ἐγκυκλίου παιδείας διὰ τὰς γενομένας συνεχεῖς κινήσεις ἐν τοῖς κατὰ τοὺς Ἀλεξάνδρου διαδόχους χρόνοις. ἐγένετο οὖν ἀνανέωσις πάλιν παιδείας ἁπάσης κατὰ τὸν ἕβδομον βασι-

λεύσαντα Αἰγύπτου βασιλέα Πτολεμαῖον, τὸν κυρίως c ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων καλούμενον κακεργέτην. οὗτος γὰρ πολλοὺς τῶν Ἀλεξανδρέων ἀποσφάξας, οὐκ ὀλίγους δὲ καὶ φυγαδεύσας τῶν κατὰ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐφηβησάντων, ἐποίησε πλήρεις τάς τε νήσους καὶ πόλεις ἀνδρῶν γραμματικῶν φιλοσόφων γεωμετρῶν μουσικῶν ζωγράφων παιδοτριβῶν τε καὶ ἰατρῶν καὶ ἄλλων πολλῶν τεχνιτῶν, οἳ διὰ τὸ πένεσθαι διδάσκοντες ἃ ἠπίσταντο πολλοὺς κατεσκεύασαν ἄνδρας ἐλλογίμους.

84. Ἔμελε δὲ τοῖς πάλαι πᾶσιν Ἕλλησι μουσικῆς· διόπερ καὶ ἡ αὐλητικὴ περισπούδαστος ἦν. Χαμαι- d λέων γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Προτρεπτικῷ Λακεδαιμονίους φησὶ καὶ Θηβαίους πάντας αὐλεῖν μανθάνειν, Ἡρακλεώτας τε τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ καθ' ἑαυτὸν ἔτι, Ἀθηναίων τε τοὺς ἐπιφανεστάτους Καλλίαν τε τὸν Ἱππονίκου καὶ Κριτίαν τὸν Καλλαίσχρου. Δοῦρις δ' ἐν τῷ περὶ Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους Ἀλκιβιάδην φησὶ μαθεῖν τὴν αὐλητικὴν οὐ παρὰ τοῦ τυχόντος, ἀλλὰ Προνόμου τοῦ μεγίστην ἐσχηκότος δόξαν. Ἀριστόξενος δὲ καὶ Ἐπαμινώνδαν τὸν Θη- e βαῖον αὐλεῖν μαθεῖν παρὰ Ὀλυμπιοδώρῳ καὶ Ὀρθαγόρᾳ. καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ πολλοὶ τὴν αὐλητικὴν ἤσκησαν, ὡς Εὐφράνωρ τε καὶ Ἀρχύτας Φιλόλαός τε ἄλλοι τε οὐκ ὀλίγοι. ὁ δ' Εὐφράνωρ καὶ σύγγραμμα περὶ αὐλῶν κατέλιπεν· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρχύτας. ἐμφανίζει δὲ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Δαιταλεῦσι τὴν περὶ τὸ πρᾶγμα τοῦτο σπουδήν, ὅταν λέγῃ

ὅστις αὐλοῖς καὶ λύραισι κατατέθρυμμαι χρώμενος,
εἶτά με σκάπτειν κελεύεις;

Φρύνιχος Ἐφιάλτῃ f

οὐ τουτονὶ μέντοι σὺ κιθαρίζειν ποτὲ
αὐλεῖν τ' ἐδίδαξας;

καὶ τὴν Ἀθηνᾶν δέ φησιν Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις ἐπαυλῆσαι τοῖς Διοσκόροις τὸν ἐνόπλιον. Ἴων δ' ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ ἀλέκτορα τὸν αὐλὸν καλεῖ ἐν τούτοις

ἐπὶ δ' αὐλὸς ἀλέκτωρ λύδιον ὕμνον ἀχέων.

185 ἐν δὲ Φρουροῖς τὸν ἀλεκτρυόνα ἰδαῖον εἴρηκε σύριγγα διὰ τούτων

ῥοθεῖ δέ τοι σῦριγξ ἰδαῖος ἀλέκτωρ.

ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Φοίνικι ὁ αὐτὸς Ἴων φησίν

ἔκτυπον αἴων βαρὺν αὐλὸν τρέχοντι ῥυθμῷ,

οὕτω λέγων τῷ φρυγίῳ. βαρὺς γὰρ οὗτος· παρ' ὃ καὶ τὸ κέρας αὐτῷ προσάπτουσιν, ἀναλογοῦν τῷ τῶν σαλπίγγων κώδωνι.

Ἐπὶ τούτοις τέλος ἐχέτω καὶ ἥδε ἡ βίβλος, ἑταῖρε Τιμόκρατες, ἱκανὸν εἰληφυῖα μῆκος.

E

185 1. Ἀλλ' ἐπεὶ πολὺς οὕτως λόγος συμποσίων προδιήντληται, ὦ Τιμόκρατες, ἐν τοῖς πρὸ τούτων, παρελίπομεν δὲ αὐτῶν τὰ χρησιμώτατα καὶ οὐ βαροῦντα τὴν ψυχήν, ὠφελοῦντα δὲ καὶ τρέφοντα κατὰ πανδαισίαν, ἅπερ ὁ θεῖος Ὅμηρος παρεισήγαγε, μνημονεύσω καὶ τὰ περὶ τούτων λεχθέντα ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου Μασουρίου. ἡμεῖς γὰρ κατὰ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα

τὸ μὲν πάρεργον ἔργον ὣς ποιούμεθα,
b τὸ δ' ἔργον ὡς πάρεργον ἐκπονούμεθα.

φησὶ δ᾽ οὖν ὁ ποιητὴς περὶ τοῦ Μενελάου τὸν λόγον ποιούμενος

τὸν δ᾽ εὗρον δαινύντα γάμον πολλοῖσιν ἔτῃσιν
υἱέος ἠδὲ θυγατρὸς ἀμύμονος ᾧ ἐνὶ οἴκῳ.

ὡς νενόμισται ἄγειν συμπόσια περὶ τοὺς γάμους, τῶν τε γαμηλίων θεῶν ἕνεκα καὶ τῆς οἱονεὶ μαρτυρίας. τὸ δὲ πρὸς τοὺς ξένους συμπόσιον ὁ τῆς Λυκίας βασιλεὺς διδάσκει οἷον εἶναι δεῖ, τὸν Βελλεροφόντην μεγαλοπρεπῶς δεξάμενος c

ἐννῆμαρ ξείνισσε καὶ ἐννέα βοῦς ἱέρευσε.

2. Δοκεῖ γὰρ ἔχειν πρὸς φιλίαν τι ὁ οἶνος ἑλκυστικόν, παραθερμαίνων τὴν ψυχὴν καὶ διαχέων. διόπερ οὐδὲ πρότερον ἠρώτων οἵτινες εἶεν ἀλλ᾽ ὕστερον, ὡς τὴν ξενίαν αὐτὴν τιμῶντες ἀλλ᾽ οὐ τοὺς ἐν μέρει καὶ καθ᾽ ἕκαστον ἡμῶν. τῶν δὲ νῦν δείπνων προνοοῦντες οἱ νομοθέται τά τε φυλετικὰ δεῖπνα καὶ τὰ δημοτικὰ προσέταξαν, ἔτι δὲ τοὺς θιάσους καὶ τὰ φρατρικὰ καὶ πάλιν ὀργεωνικὰ καλούμενα. πολλῶν γοῦν 186 εἰσὶ φιλοσόφων ἐν ἄστει σύνοδοι, τῶν μὲν διογενιστῶν τῶν δὲ ἀντιπατριστῶν λεγομένων τῶν δὲ παναιτιαστῶν. κατέλιπε δὲ καὶ Θεόφραστος εἰς τὴν τοιαύτην σύνοδον χρήματα, μὰ Δί᾽ οὐχ ἵν᾽ ἀκολασταίνωσι συνιόντες, ἀλλ᾽ ἵνα τοὺς κατὰ τὸ συμπόσιον λόγους σωφρόνως καὶ πεπαιδευμένως διεξάγωσι. συνεδείπνουν δ᾽ ὁσημέραι οἱ περὶ πρύτανιν σώφρονα καὶ σωτήρια τῶν πόλεων σύνδειπνα. πρὸς γοῦν τοιοῦτο συμπόσιόν φησιν ὁ Δημοσθένης ἀνενηνέχθαι τὴν Ἐλατείας κατάληψιν· ‘ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἧκε δὲ ἀγγέλ- b λων τις ὡς τοὺς πρυτάνεις ὡς Ἐλάτεια κατείληπται.’ καὶ τοῖς φιλοσόφοις δὲ ἐπιμελὲς ἦν συνάγουσι τοὺς νέους μετ᾽ αὐτῶν πρός τινα τεταγμένον νόμον εὐωχεῖσθαι. τοῦ γοῦν Ξενοκράτους ἐν Ἀκαδημείᾳ καὶ

πάλιν Ἀριστοτέλους συμποτικοί τινες ἦσαν νόμοι. τὰ δ' ἐν Σπάρτῃ φιδίτια καὶ παρὰ τοῖς Κρησὶν ἀνδρεῖα μετὰ πάσης ἐπιμελείας αἱ πόλεις συνῆγον. διὸ καί τις οὐ κακῶς ἔφη

οὐ χρὴ συμποσίοιο φίλους ἀπέχεσθαι ἑταίρους
c δηρόν· ἀνάμνησις δὲ πέλει χαριεστάτη αὕτη.

Ἀντίπατρος δ' ὁ φιλόσοφος συμπόσιόν ποτε συνάγων συνέταξε τοῖς ἐρχομένοις ὡς περὶ σοφισμάτων ἐροῦσιν. Ἀρκεσίλαον δέ φασιν εἰς συμπόσιον παρακληθέντα καὶ συγκατακλιθέντα ἑνὶ τῶν βορῶς ἐσθιόντων, αὐτὸν δὲ μηδενὸς ἀπολαῦσαι δυνάμενον, ἐπεί τις αὐτῷ τῶν παρόντων ἐξέτεινε, φάναι

εὖ σοι γένοιτο, Τηλέφῳ δ' ἁγὼ νοῶ·

ἔτυχε δ' ὁ κατοψοφαγῶν Τήλεφος καλούμενος. ὁ δὲ
d Βίων, ἐπεί τις τῶν παρόντων ὀψοφάγων ἀπέσυρεν ἅμα τῷ παρατεθῆναι τὸ ἐπάνω τοῦ ἰχθύος, στρέψας τὸν ἰχθὺν καὶ αὐτὸς ἀπέσυρεν ἐπιλέγων

Ἰνὼ δὲ τἀπὶ θάτερ' ἐξειργάζετο.

Σωκράτης δ' ἰδών τινα ἀμέτρως τῇ ἐποψήσει χρώμενον, ὦ παρόντες, ἔφη, τίς ὑμῶν τῷ μὲν ἄρτῳ ὡς ὄψῳ χρῆται, τῷ δ' ὄψῳ ὡς ἄρτῳ;

3. Ἡμεῖς δὲ νῦν περὶ τῶν ὁμηρικῶν συμποσίων λέξομεν. ἀφορίζει γὰρ αὐτῶν ὁ ποιητὴς χρόνους πρό-
e σωπα αἰτίας. τοῦτο δὲ ὀρθῶς ἀπεμάξατο ὁ Ξενοφῶν καὶ Πλάτων, οἳ κατ' ἀρχὰς τῶν συγγραμμάτων ἐκτίθενται τὴν αἰτίαν τοῦ συμποσίου καὶ τίνες οἱ παρόντες. Ἐπίκουρος δὲ οὐ τόπον, οὐ χρόνον ἀφορίζει, οὐ προλέγει οὐδέν. δεῖ οὖν μαντεύσασθαι πῶς ποτ' ἄνθρωπος ἐξαπίνης ἔχων κύλικα προβάλλει ζητήματα καθάπερ ἐν διατριβῇ λέγων. [Ἀριστοτέλης δὲ ἄλουτον καὶ κονιορτοῦ ἥκειν πλήρη τινὰ ἐπὶ τὸ συμπόσιον φησίν.] ἔπειθ' ὁ μὲν Ὅμηρος ἐκδιδάσκει τίνας κλη-

τέον, εἰπὼν ὡς τοὺς ἀρίστους τε καὶ ἐντίμους χρὴ f
καλεῖν·

κίκλησκεν δὲ γέροντας ἀριστῆας Παναχαιῶν.

οὐχ ὃν τρόπον Ἡσίοδος· οὗτος γὰρ ἀξιοῖ καὶ τοὺς γείτονας·

μάλιστα καλεῖν ὅστις σέθεν ἐγγύθι ναίει.

τοῦτο γὰρ ὡς ἀληθῶς βοιωτικῆς ἐστιν ἀναισθησίας συμπόσιον καὶ τῇ μισανθρωποτάτῃ τῶν παροιμιῶν ἁρμόττον

τηλοῦ φίλοι ναίοντες οὐκ εἰσὶν φίλοι. 187

πῶς γὰρ οὐκ ἄλογον τόπῳ τὴν φιλίαν καὶ οὐ τρόπῳ κρίνεσθαι; τοιγαροῦν παρ' Ὁμήρῳ μετὰ τὸ πιεῖν

τοῖς δ' ὁ γέρων πάμπρωτος ὑφαίνειν ἤρχετο μῆτιν·

παρὰ δὲ τοῖς οὐ τὰ σώφρονα συμπόσια συνάγουσι

τοῖς δ' ὁ κόλαξ πάμπρωτος ὑφαίνειν ἤρχετο μῶκον.

ἔτι δὲ ὁ μὲν Ὅμηρος ἡλικίαις εἰσάγει διαφέροντας καὶ ταῖς προαιρέσεσι τοὺς κεκλημένους, Νέστορα καὶ Αἴαντα καὶ Ὀδυσσέα, τὸ μὲν καθόλου σύμπαντας τῆς b
ἀρετῆς ἀντεχομένους, εἴδει δὲ διαφόροις ὁδοῖς ὡρμηκότας ἐπ' αὐτήν. ὁ δ' Ἐπίκουρος ἅπαντας εἰσήγαγε προφήτας ἀτόμων, καὶ ταῦτ' ἔχων παραδείγματα τήν τε τοῦ ποιητοῦ τῶν συμποσίων ποικιλίαν καὶ τὴν Πλάτωνός τε καὶ Ξενοφῶντος χάριν. ὧν ὁ μὲν Πλάτων τὸν μὲν Ἐρυξίμαχον ἰατρόν, τὸν δ' Ἀριστοφάνη ποιητήν, ἄλλον δ' ἀπ' ἄλλης προαιρέσεως σπουδάζοντας εἰσήγαγε, Ξενοφῶν δὲ καί τινας ἰδιώτας συνανέ- 177
μιξε. πολλῷ τοίνυν κάλλιον Ὅμηρος ἐποίησε καὶ διά- b
φορα παρατιθέμενος συμπόσια. πᾶν γὰρ ἐξ ἀντιπαραβολῆς ὁρᾶται μᾶλλον. ἔστι γὰρ αὐτῷ τὸ μὲν τῶν μνηστήρων οἷον ἂν γένοιτο νεανίσκων μέθαις καὶ ἔρωσιν

*ἀνακειμένων, τὸ δὲ τῶν Φαιάκων εὐσταθέστερον μὲν
τούτων, φιλήδονον δέ. τούτοις δ' ἀντέθηκε τὰ μὲν
ἐπὶ στρατιᾶς, τὰ δὲ πολιτικώτερον τελούμενα σωφρό-
νως. καὶ πάλιν αὖ διεῖλε τὰ μὲν δημοθοινίαν ἔχοντα,
τὰ δ' οἰκείων σύνοδον. Ἐπίκουρος δὲ συμπόσιον φι-
λοσόφων μόνον πεποίηται.*

c 4. *Ἐδίδαξε δ' Ὅμηρος καὶ οὓς οὐ δεῖ καλεῖν, ἀλλ'
αὐτομάτους ἰέναι πρεπόντως, ἐξ ἑνὸς τῶν ἀναγκαίων
δεικνὺς τὴν τῶν ὁμοίων παρουσίαν*

> *αὐτόματος δέ οἱ ἦλθε βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος.*

*δῆλον γὰρ ὡς οὔτε ἀδελφὸν οὔτε γονέας οὔτε γυναῖκα
κλητέον οὔτ' εἴ τις ἰσοτίμως τινὰς τούτοις ἄγει· καὶ
γὰρ ἂν ψυχρὸν εἴη καὶ ἄφιλον. καίτοι τινὲς στίχον
προσέγραψαν τὴν αἰτίαν προστιθέντες*

> *ᾔδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο,*

*ὥσπερ δέον ὂν εἰπεῖν αἰτίαν δι' ἣν ἀδελφὸς αὐτό-
d ματος ἂν ἥκοι πρὸς δεῖπνον, πιθανῆς τῆς αἰτίας ἀπο-
διδομένης. 'πότερον γάρ, φησίν, ὡς οὐκ ᾔδει τὸν
ἀδελφὸν ἑστιῶντα; καὶ πῶς οὐ γελοῖον, ὁπότε περι-
φανὴς ἦν ἡ βουθυσία καὶ πᾶσι γνώριμος; πῶς δ' ἂν
ἦλθεν, εἰ μὴ ᾔδει; ἢ νὴ Δία περισπώμενον, φησίν,
αὐτὸν εἰδὼς συνεγνωμόνει τῷ μὴ κεκληκέναι καὶ συμ-
περιφερόμενος ἦλθεν αὐτόματος;' ὥσπερ ὁ φήσας
ἄκλητον ἥκειν, ἵνα μὴ πρωΐας ὑποβλέπωσιν ἀλλήλους
ὃ μὲν αἰδούμενος ὃ δὲ μεμφόμενος. ἀλλὰ γελοῖον ἦν
e ἐπιλαθέσθαι τὸν Ἀγαμέμνονα τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ταῦτα
δι' ἐκεῖνον οὐ μόνον εἰς τὸ παρὸν θύοντα, ἀλλὰ καὶ
τὸν πόλεμον ἀναδεδεγμένον καὶ κεκληκότα τοὺς μήτε
γένει προσήκοντας μήτε πατρίδι προσῳκειωμένους.
Ἀθηνοκλῆς δ' ὁ Κυζικηνὸς μᾶλλον Ἀριστάρχου κατα-
κούων τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν εὐπαιδευτότερον ἡμῖν φησι
τοῦτον Ὅμηρον καταλιπεῖν, ὡς τῆς ἀνάγκης ὁ Μενέ-*

λεως οἰκειοτέρως ἔχειν. Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς
ἐπαρίστερον τὴν τοῦ στίχου παράληψιν ὑπειπὼν καὶ f
τῆς ποιήσεως ἀλλότριον τοῦ

ᾔδεε γὰρ κατὰ θυμὸν ἀδελφεὸν ὡς ἐπονεῖτο,

μικρολογίαν ἐμβάλλει τοῖς ἤθεσιν. ‛οἶμαι γάρ, φησίν,
ἕκαστον τῶν χαριέντων ἀνθρώπων ἔχειν καὶ οἰκεῖον
καὶ φίλον, πρὸς ὃν ἂν ἔλθοι θυσίας οὔσης τὸν κα- 188
λοῦντα μὴ περιμείνας.'

5. Πλάτων δ' ἐν τῷ συμποσίῳ περὶ τῶν αὐτῶν
λέγει οὕτως ‛ἵνα καὶ τὴν παροιμίαν, φησί, διαφθεί-
ρωμεν μεταβάλλοντες, ὡς ἄρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας
ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί. Ὅμηρος μὲν γὰρ κινδυνεύει
οὐ μόνον διαφθεῖραι, ἀλλὰ καὶ ὑβρίσαι εἰς αὐτήν·
ποιήσας γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα ἀγαθὸν τὰ πολεμικά,
τὸν Μενέλαον δὲ μαλθακὸν αἰχμητήν, θυσίαν ποιου-
μένου τοῦ Ἀγαμέμνονος ἄκλητον ἐποίησεν ἐλθόντα
τὸν χείρονα ἐπὶ τὴν τοῦ ἀμείνονος δίαιταν.' Βακχυ- b
λίδης δὲ περὶ Ἡρακλέους λέγων ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τοῦ
Κήϋκος οἶκον φησίν

ἔστη δ' ἐπὶ λάινον οὐδόν,
τοὶ δὲ θοίνας ἔντυον, ὧδέ τ' ἔφα·
αὐτόματοι δ' ἀγαθῶν
δαῖτας εὐόχθους ἐπέρχονται δίκαιοι
φῶτες.

αἱ δὲ παροιμίαι ἣ μέν φησιν

αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν,

ἣ δέ

αὐτόματοι ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν.

οὐ δεόντως γοῦν Πλάτων τὸν Μενέλεων ἐνόμισεν εἶναι
δειλόν, ὃν ἀρηίφιλον Ὅμηρος λέγει καὶ μόνον ὑπὲρ c
Πατρόκλου ἀριστεύσαντα, καὶ τῷ Ἕκτορι πρὸ πάντων
πρόθυμον μονομαχεῖν, καίπερ ὄντα τῇ ῥώμῃ κατα-

θεέστερον, ἐφ' οὗ μόνου τῶν στρατευσαμένων εἴρηκεν

ἐν δ' αὐτὸς κίεν ᾗσι προθυμίῃσι πεποιθώς.

εἰ δὲ ὁ ἐχθρὸς ὁ βλασφημῶν αὐτὸν εἴρηκε μαλθακὸν αἰχμητήν, καὶ διὰ τοῦτο Πλάτων τῷ ὄντι μαλθακὸν αὐτὸν ὑπολαμβάνει, οὐκ ἂν φθάνοι καὶ τὸν Ἀγαμέμνονα τιθεὶς ἐν τοῖς φαύλοις, ὃν αὐτός φησιν εἶναι
d ἀγαθόν, εἴπερ εἰς αὐτὸν εἴρηται τοῦτο τὸ ἔπος

οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο.

οὐ γὰρ εἴ τι λέγεται παρ' Ὁμήρῳ, τοῦθ' Ὅμηρος λέγει. πᾶς γὰρ ἂν εἴη μαλθακὸς Μενέλαος ὁ τὸν Ἕκτορα μόνος ἀπείρξας τοῦ Πατρόκλου καὶ Εὔφορβον ἀποκτείνας τε καὶ σκυλεύσας ἐν μέσοις τοῖς Τρωσί; τὸ δὲ
e μηδὲ τὸν στίχον ὃν ᾐτιᾶτο τελείως κατανοῆσαι ἄτοπον, δι' οὗ βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος λέγεται. τοῖς γὰρ ἀνδρειοτάτοις Ὅμηρος εἴωθεν ἐπιφωνεῖν, καλούντων τῶν παλαιῶν τὸν πόλεμον βοήν.

6. πάντα δ' ὢν ἀκριβὴς Ὅμηρος καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο οὐ παρέλιπε, τὸ δεῖν θεραπεύσαντα τὸ σωμάτιον καὶ λουσάμενον ἰέναι πρὸς τὸ δεῖπνον. ἐπὶ γοῦν τοῦ Ὀδυσσέως εἶπε πρὸ τῆς παρὰ Φαίαξι θοίνης

αὐτόδιον δ' ἄρα μιν ταμίη λούσασθαι ἄνωγεν.

f ἐπὶ δὲ τῶν περὶ Τηλέμαχον

ἔς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐϋξέστας λούσαντο.

ἀπρεπὲς γὰρ ἦν, φησὶν Ἀριστοτέλης, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἱδρῶτι πολλῷ καὶ κονιορτῷ. δεῖ γὰρ τὸν χαρίεντα μήτε ῥυπᾶν μήτε αὐχμεῖν μήτε βορβόρῳ χαίρειν καθ' Ἡράκλειτον. δεῖ δὲ καὶ τὸν πρῶτον εἰς ἀλλοτρίαν οἰκίαν ἐρχόμενον ἐπὶ δεῖπνον μὴ γαστρισό-
179 μενον εὐθὺς ἐπὶ τὸ συμπόσιον χωρεῖν, ἀλλά τι δοῦναι πρότερον τῷ φιλοθεάμονι καὶ κατανοῆσαι τὴν οἰκίαν. οὐδὲ γὰρ τοῦτο παρέλιπεν ὁ ποιητής

αὐτοὶ δ' εἰσῆλθον θεῖον δόμον, οἱ δὲ ἰδόντες
θαύμαζον κατὰ δῶμα διοτρεφέος βασιλῆος.
ὥστε γὰρ ἠελίου αἴγλη πέλεν ἠὲ σελήνης
δῶμα καθ' ὑψερεφὲς Μενελάου κυδαλίμοιο.

καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Σφηξὶ ποιεῖ τὸν ἄγριον γέροντα καὶ φιλοδικαστὴν καταρρυθμιζόμενον εἰς βίον ἥμερον ὑπὸ τοῦ παιδός b

παῦ', ἀλλὰ δευρὶ κατακλινεὶς προσμάνθανε
ξυμποτικὸς εἶναι καὶ ξυνουσιαστικός·

διδάξας τε αὐτὸν ὡς δεῖ κατακλίνεσθαι φησίν

ἔπειτ' ἐπαίνεσόν τι τῶν χαλκωμάτων,
ὀροφὴν θέασαι, κρεκάδι' αὐλῆς θαύμασον.

7. καὶ πρὸ τοῦ θοινᾶσθαι δὲ ἃ δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς διδάσκει πάλιν Ὅμηρος, ἀπαρχὰς τῶν βρωμάτων νέμειν τοῖς θεοῖς. οἱ γοῦν περὶ τὸν Ὀδυσσέα, καίπερ ὄντες ἐν τῷ τοῦ Κύκλωπος σπηλαίῳ c

ἐνθάδε πῦρ κείαντες ἐθύσαμεν, ἠδὲ καὶ αὐτοὶ
τυρῶν αἰνύμενοι φάγομεν.

καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, καίπερ ἐπειγομένων τῶν πρέσβεων, ὡς ἐν μέσαις νυξὶν ἡκόντων, ὅμως

θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
Πάτροκλον, ὃν ἑταῖρον· ὃ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς·

καὶ σπονδοποιεῖταί γε τοὺς δαιτυμόνας·

κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο·
νώμησαν δ' ἄρα πᾶσιν ἐπαρξάμενοι δεπάεσσιν. d
αὐτὰρ ἐπεὶ σπείσαντο.

ἅπερ καὶ Πλάτων φυλάττει κατὰ τὸ συμπόσιον. μετὰ γὰρ τὸ δειπνῆσαι σπονδάς τέ φησι ποιῆσαι καὶ τὸν θεὸν παιωνίσαντας τοῖς νομιζομένοις γέρασι [τρέπεσθαι πρὸς τὸν πότον.] παραπλησίως δὲ καὶ Ξενοφῶν. παρὰ δ' Ἐπικούρῳ οὐ σπονδή, οὐκ ἀπαρχὴ

θεοῖς, ἀλλ' ὥσπερ Σιμωνίδες ἔφη περὶ τῆς ἀκόσμου γυναικός

ἄθυστα δ' ἱρὰ πολλάκις κατεσθίει.

e 8. Τὴν γὰρ σύμμετρον κρᾶσιν τοῦ οἴνου ὑπὸ Ἀμφικτύονος βασιλεύσαντος διδαχθῆναί φασιν Ἀθηναίους, καὶ διὰ τοῦτο ἱερὸν Διονύσου ὀρθοῦ ἱδρύσασθαι. τότε γὰρ ὀρθός ἐστι τῷ ὄντι καὶ οὐ σφαλερός, ὅταν συμμέτρως καὶ κεκραμένως πίνηται.

οἶνος γὰρ ἀνώγει
ἠλεός, ὅς τ' ἐφέηκε πολύφρονά περ μάλ' ἀεῖσαι,
καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκεν,
f καί τι ἔπος προέηκεν ὅπερ τ' ἄρρητον ἄμεινον.

τὸν γὰρ οἶνον Ὅμηρος οὐκ ἠλεὸν ὥσπερ ἠλίθιον καλεῖ καὶ ματαιοποιόν, οὐδὲ κελεύει σκυθρωπὸν εἶναι μήτε ᾄδοντα μήτε γελῶντα μήτ' ἐρρύθμως ποτὲ καὶ πρὸς ὄρχησιν τρεπόμενον· οὐχ οὕτως ἀγροῖκος οὐδ' ἐπαρίστερός ἐστιν, ἀλλ' ᾔδει τούτων ἑκάστου καὶ ποσότητος καὶ ποιότητος διαφοράν. ὅθεν οὐκ εἶπεν ὡς ἄρα τὸν
180 πολύφρονα ὁ οἶνος ποιεῖ ᾆσαι, ἀλλὰ μάλ' ἀεῖσαι, τουτέστιν ἀμέτρως καὶ ἐπὶ πλεῖον, ὥστε προσοχλεῖν· οὐδ' ἔτι γελάσαι μὰ Δί' οὐδ' ὀρχήσασθαι· κοινὸν δ' ἐπ' ἀμφοτέρων λαβὼν τὸ ἁπαλὸν τὴν ἄνανδρον εἰς τοῦτο πρόπτωσιν ἐπιστομίζει·

καί θ' ἁπαλὸν γελάσαι καί τ' ὀρχήσασθαι ἀνῆκεν.

παρὰ δὲ τῷ Πλάτωνι τούτων οὐδὲν ἔμμετρον, ἀλλὰ πίνουσι μὲν τοσοῦτον ὥστε μηδὲ τοῖς ἰδίοις ποσὶν ἵστασθαι. ὅρα γὰρ τὸν ἐπίκωμον Ἀλκιβιάδην ὡς ἀσχημονεῖ· οἱ δ' ἄλλοι τὸν ὀκτακότυλον ψυκτῆρα πίνουσι,
b προφάσεως λαβόμενοι, ἐπεί περ αὐτοὺς προείλκυσεν Ἀλκιβιάδης οὐχ ὥσπερ οἱ παρ' Ὁμήρῳ

αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός.

τούτων οὖν ἃ μὲν καθάπαξ περιγραπτέον, οἷς δὲ συμμέτρως χρηστέον, ὥσπερ ἀναθήμασί τισι μικρὸν προσαποβλέψαντας, καθάπερ Ὅμηρος εἴρηκε

μολπή τ' ὀρχηστύς τε· τὰ γάρ τ' ἀναθήματα
δαιτός.

9. τὸ δ' ὅλον τὸ πρὸς τὰ τοιαῦτα νενευκὸς τοῖς μνηστῆρσι καὶ τοῖς Φαίαξιν ἔνειμεν, ἀλλ' οὐχὶ Νέστορι οὐδὲ Μενελάῳ· οὗ ἐν τῇ γαμοποιίᾳ μὴ συνέντες c οἱ περὶ Ἀρίσταρχον ὅτι συνεχοῦς οὔσης τῆς ἑστιάσεως καὶ τῶν ἀκμαίων ἡμερῶν παρεληλυθυιῶν, ἐν αἷς παρείληπτο μὲν ἡ γαμουμένη πρὸς τοῦ νυμφίου, πέρας δ' εἶχεν ὁ τοῦ Μεγαπένθους γάμος, αὐτοὶ δὲ μονάζοντες διῃτῶντο ὅ τε Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη, μὴ συνέντες ἀλλ' ἐξαπατηθέντες ὑπὸ τοῦ πρώτου ἔπους

τὸν δ' εὗρον δαινύντα γάμον πολλοῖσιν ἔτῃσιν.

προσσυνῆψαν τοιούτους τινὰς στίχους

ὣς οἱ μὲν δαίνυντο καθ' ὑψερεφὲς μέγα δῶμα d
γείτονες ἠδὲ ἔται Μενελάου κυδαλίμοιο,
τερπόμενοι· μετὰ δέ σφιν ἐμέλπετο θεῖος ἀοιδὸς
φορμίζων· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.

μετενεγκόντες ἐκ τῆς Ὁπλοποιίας σὺν αὐτῷ γε τῷ περὶ τὴν λέξιν ἁμαρτήματι. οὐ γὰρ ἐξάρχοντες οἱ κυβιστητῆρες, ἀλλ' ἐξάρχοντος τοῦ ᾠδοῦ πάντως ὠρχοῦντο. τὸ γὰρ ἐξάρχειν τῆς φόρμιγγος ἴδιον. διόπερ ὁ μὲν Ἡσίοδός φησιν ἐν τῇ Ἀσπίδι ‛ θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς e μοῦσαι πιερίδες' καὶ ὁ Ἀρχίλοχος

αὐτὸς ἐξάρχων πρὸς αὐλὸν λέσβιον παιήονα.

καλεῖ δὲ Στησίχορος μὲν τὴν μοῦσαν ἀρχεσίμολπον, Πίνδαρος δ' ἀγησίχορα τὰ προοίμια. Διόδωρος δ' ὁ Ἀριστοφάνειος ὅλον τὸν γάμον περιέγραψε, τοπάζων πρώτας ἡμέρας εἶναι, καὶ τὸ λῆγον αὐτῶν ἔτι δὲ καὶ

τὸ ἕωλον τῆς συμποσίας οὐκ ἐπιλογιζόμενος. ἔπειτα κελεύει γράφειν ‘ δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε καθ’ αὑτοὺς’ ἐν τῷ δασεῖ γράμματι, σολοικίζειν ἀναγκάζων. τὸ μὲν γὰρ κατ’ αὐτοὺς κατὰ σφᾶς ἐστιν αὐτούς, τὸ δὲ λέγειν ἑαυτοὺς σόλοικον.

10. ἀλλ’ ὅπερ εἶπον, ἡ τῶν ἀκροαμάτων εἰς τὸ σῶφρον τοῦτο συμπόσιον εἰσαγωγὴ παρέγγραφός ἐστιν ἐκ τοῦ κρητικοῦ χοροῦ μετενηνεγμένη, περὶ οὗ
181 φησὶν ἐν ὁπλοποιίᾳ

ἐν δὲ χορὸν ποίκιλλε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
τῷ ἴκελον, οἷόν ποτ’ ἐνὶ Κνωσσῷ εὐρείῃ
Δαίδαλος ἤσκησεν καλλιπλοκάμῳ Ἀριάδνῃ.
ἔνθα μὲν ἠίθεοι καὶ παρθένοι ἀλφεσίβοιαι
ὠρχεῦντ’, ἀλλήλων ἐπὶ καρπῷ χεῖρας ἔχουσαι.

τούτοις γὰρ ἐπιβάλλει

πολλὸς δ’ ἱμερόεντα χορὸν περιίσταθ’ ὅμιλος
b τερπόμενος· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ’ αὐτοὺς
μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.

τοῖς μὲν οὖν Κρησὶν ἥ τε ὄρχησις ἐπιχώριος καὶ τὸ κυβιστᾶν. διό φησι πρὸς τὸν Κρῆτα Μηριόνην

Μηριόνη, τάχα κέν σε καὶ ὀρχηστήν περ ἐόντα
ἔγχος ἐμὸν κατέπαυσε διαμπερές, εἴ σ’ ἔβαλόν
περ.

ὅθεν καὶ κρητικὰ καλοῦσι τὰ ὑπορχήματα

κρῆτα μὲν καλέουσι τρόπον·
τὸ δ’ ὄργανον μολοσσόν.

c ‘οἱ δὲ λακωνισταὶ λεγόμενοι (φησὶν ὁ Τίμαιος) ἐν τετραγώνοις χοροῖς ᾖδον.’ καθόλου δὲ διάφορος ἦν ἡ μουσικὴ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, τῶν μὲν Ἀθηναίων τοὺς διονυσιακοὺς χοροὺς καὶ τοὺς κυκλίους προτιμώντων, Συρακοσίων δὲ τοὺς ἰαμβιστάς, ἄλλων δ’ ἄλλο τι.

ὁ δ’ Ἀρίσταρχος οὐ μόνον εἰς τὸ τοῦ Μενελάου

συμπόσιον ἐμβαλὼν οὓς οὐ προσῆκε στίχους καὶ τῆς Λακώνων παιδείας ἀλλότριον ἐποίησε καὶ τῆς τοῦ βασιλέως σωφροσύνης, ἀλλὰ καὶ τοῦ κρητικοῦ χοροῦ τὸν ᾠδὸν ἐξεῖλεν, ἐπιτεμὼν τὰ ποιήματα τὸν τρόπον d
τοῦτον

πολλὸς δ' ἱμερόεντα χορὸν περιίσταθ' ὅμιλος
τερπόμενος· δοιὼ δὲ κυβιστητῆρε κατ' αὐτοὺς
μολπῆς ἐξάρχοντες ἐδίνευον κατὰ μέσσους.

ὥστ' ἀνίατον γίνεσθαι παντάπασι τὸ ἐξάρχοντες, μηκέτι δυναμένης τῆς ἐπὶ τὸν ᾠδὸν ἀναφορᾶς σώζεσθαι.

11. διότι δὲ οὐ πιθανὸν ἀκρόαμα παρὰ τῷ Μενελάῳ τυγχάνειν δῆλον ἐκ τοῦ δι' ὁμιλίας ὅλον τὸ συμπόσιον περαίνεσθαι τῆς πρὸς ἀλλήλους, ὄνομα δὲ e
μηδὲν εἰρῆσθαι τοῦ ᾠδοῦ μηδὲ ᾠδὴν ἣν ᾖδε, μηδὲ προσέχειν τοὺς περὶ Τηλέμαχον αὐτῷ, καθάπερ δ' ἐν σιωπῇ τινι καὶ ἠρεμίᾳ κατανοεῖν μᾶλλον τὸν οἶκον· καίτοι γε πῶς οὐκ ἀπίθανον τοὺς τῶν φρονιμωτάτων υἱέας Ὀδυσσέως καὶ Νέστορος ἐπαριστέρους εἰσάγεσθαι, ὥστε τρόπον ἀγροίκων τινῶν μὴ προσέχειν τοῖς παρεσκευασμένοις ἀκροάμασιν; ὁ γοῦν Ὀδυσσεὺς προσέχει τοῖς τῶν Φαιάκων ᾀσματοποιοῖς

αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
μαρμαρυγὰς θηεῖτο ποδῶν, θαύμαζε δὲ θυμῷ· f

καίπερ ἔχων πολλὰ τὰ περιέλκοντα καὶ δυνάμενος εἰπεῖν

κήδεά μοι καὶ μᾶλλον ἐνὶ φρεσὶν ἤπερ ἀοιδαί.

πῶς οὖν οὐκ ἂν ἀβέλτερος εἴη ὁ Τηλέμαχος ᾠδοῦ παρόντος καὶ κυβιστητῆρος προσκύπτων πρὸς τὸν Πεισίστρατον καὶ τῶν σκευῶν διατιθέμενος; ἀλλ' Ὅμηρος ὥσπερ ἀγαθὸς ζωγράφος πάντα ὅμοιον τῷ πατρὶ τὸν 182
Τηλέμαχον παρίστησι. πεποίηκε γοῦν ἀμφοτέρους,

τὸν μὲν τῷ Ἀλκινόῳ τὸν δὲ τῷ Μενελάῳ, διὰ δακρύων γνωριζομένους.

12. ἐν δὲ τῷ Ἐπικούρου συμποσίῳ κολάκων ἐστὶν ἄγυρις ἀλλήλους ἐπαινούντων, τὸ δὲ Πλάτωνος πλῆρές ἐστι μυκτηριστῶν ἀλλήλους τωθαζόντων· τὸν γὰρ περὶ Ἀλκιβιάδου λόγον σιωπῶ. παρὰ δ' Ὁμήρῳ κεκρότηται τὰ σώφρονα συμπόσια. καὶ ποτὲ μὲν ἐπήνεσέ τις φήσας πρὸς τὸν Μενέλαον ὡς οὐ τολμῶ λέγειν

b ἄντα σέθεν, τοῦ νῶϊ θεοῦ ὣς τερπόμεθ' αὐδῇ,

ὃ δ' ἐπελάβετό τινος τῶν οὐκ ὀρθῶς λεγομένων ἢ γιγνομένων

καὶ νῦν, εἴ τί που ἐστί, πίθοιό μοι· οὐ γὰρ ἔγωγε
τέρπομ' ὀδυρόμενος μεταδόρπιος.

ὃ δὲ πάλιν

Τηλέμαχε, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

187 οὔτε γὰρ κόλακα πρέπον ἐστὶν εἶναι οὔτε μυκτηρι-
c στήν. πάλιν Ἐπίκουρος ἐν τῷ Συμποσίῳ ζητεῖ περὶ δυσπεψίας, ὥστ' οἰωνίσασθαι· εἶθ' ἑξῆς περὶ πυρετῶν. τὴν μὲν γὰρ ἐπιτρέχουσαν τῇ λέξει ἀρρυθμίαν τί δεῖ καὶ λέγειν; Πλάτων δὲ (τὸν μὲν ὑπὸ τῆς λυγγὸς ὀχλούμενον καὶ θεραπευόμενον ἀνακογχυλιασμοῖς ὕδατος, ἐν δὲ ταῖς ὑποθήκαις τοῦ κάρφους, ἵνα τὴν ῥῖνα κινήσας πτάρῃ, παρίημι· κωμῳδεῖν γὰρ ἤθελε καὶ διασύρειν) χλευάζει τε τὰ ἰσόκωλα τὰ Ἀγάθωνος καὶ τὰ ἀντίθετα, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην δὲ παράγει λέγοντα ὅτι πασχητιᾷ. ἀλλ' ὅμως τοιαῦτα γράφοντες τὸν Ὅμη-
d ρον ἐκβάλλουσι τῶν πόλεων. ἀλλ' οὔτ' ἐκ θύμβρας, ἔφη Δημοχάρης, λόγχη οὔτ' ἐκ τοιούτων λόγων ἀνὴρ ἀγαθὸς γίνεται. οὐ μόνον δ' Ἀλκιβιάδην διασύρει, ἀλλὰ καὶ Χαρμίδην καὶ Εὐθύδημον καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν νέων. τοῦτο δὲ κωμῳδοῦντός ἐστι τὴν Ἀθηναίων πόλιν, τὸ τῆς Ἑλλάδος μουσεῖον, ἣν ὁ μὲν Πίν-

δαρος Ἑλλάδος ἔρεισμα ἔφη, Θουκυδίδης δ' ἐν τῷ εἰς
Εὐριπίδην ἐπιγράμματι Ἑλλάδος Ἑλλάδα, ὁ δὲ Πύ-
θιος ἑστίαν καὶ πρυτανεῖον τῶν Ἑλλήνων. διότι τοί- e
νυν κατέψευσται τῶν νεανίσκων πάρεστι σκοπεῖν ἐξ
αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος. τὸν μὲν γὰρ Ἀλκιβιάδην φησὶν
ἐν τῷ ὁμωνύμῳ διαλόγῳ παρακμάσαντα τότε πρῶτον
ἄρξασθαι Σωκράτει λαλεῖν, ὅτε πάντες αὐτὸν κατέλι-
πον οἱ τοῦ σώματος ἐπιθυμηταί. λέγει γὰρ ταῦτα κατ'
ἀρχὰς τοῦ διαλόγου. τὰ δ' ἐν τῷ Χαρμίδῃ ἐναντιώ-
ματα ἐξ αὐτοῦ τοῦ διαλόγου ὁ βουλόμενος εἴσεται.
ποιεῖ γὰρ αὐτὸν ἀσυμφώνως ποτὲ μὲν σκοτοδινιῶντα
καὶ μεθυσκόμενον τῷ τοῦ παιδὸς ἔρωτι καὶ γινόμενον f
ἔξεδρον καὶ καθάπερ νεβρὸν ὑποπεπτωκότα λέοντος
ἀλκῇ, ἅμα δὲ καταφρονεῖν φησι τῆς ὥρας αὐτοῦ.

13. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ Ξενοφῶντος Συμπόσιον,
καίπερ ἐπαινούμενον, οὐκ ἐλάττους ἔχει τούτων ἐπι-
λήψεις. Καλλίας μὲν γὰρ συνάγει τὸ συμπόσιον, ἐπει-
δήπερ τὰ παιδικὰ αὐτοῦ Αὐτόλυκος παναθήναια παγ-
κράτιον ἐστεφανώθη. καὶ εὐθὺς οἱ κατακλιθέντες τῷ
παιδὶ προσέχουσι τὸν νοῦν, καὶ ταῦτα τοῦ πατρὸς πα-
ρακαθημένου. 'ὥσπερ γάρ, ὅταν φέγγος ἐν νυκτὶ 188
παρῇ, πάντων προσάγεται τὰ ὄμματα, οὕτω καὶ τὸ Αὐ-
τολύκου κάλλος πάντων ἐφέλκεται τὰς ὄψεις ἐφ' ἑαυ-
τό. ἔπειτα τῶν παρόντων οὐδεὶς ἦν ὃς οὐκ ἔπασχέ τι
τὴν ψυχὴν ὑπ' ἐκείνου· οἱ μέν γε σιωπηλότεροι ἐγί-
γνοντο, οἱ δὲ καὶ ἐσχηματίζοντό πως.' ἀλλ' οὐχ Ὅμη-
ρος τοιοῦτόν τι εἰπεῖν ἐπεχείρησε καίπερ τῆς Ἑλένης
παρούσης, περὶ ἧς τοῦ κάλλους τὶς τῶν ἐναντίων αὐτῇ
τοιαῦτ' εἶπεν ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἐκνικώμενος

οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοὺς b
τοιῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν.

εἶτα φησίν

ἀλλὰ καὶ ὣς τοίηπερ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω.

τὰ δὲ μειράκια τὰ ὡς τὸν Μενέλαον παραγενόμενα, ὁ Νέστορος υἱὸς καὶ ὁ Τηλέμαχος, ἐν οἴνῳ ὄντες καὶ ἐν γαμικῷ συμποσίῳ διατρίβοντες καὶ τῆς Ἑλένης παρα-
c καθημένης, ὡς πρέπον ἐστὶν ἡσυχίαν ἄγοντες πρὸς τὸ περιβόητον ἐκκεκωφωμένοι κάλλος. ὁ δὲ Σωκράτης τίνος χάριν τῶν αὐλητρίδων ἀνεχόμενος καὶ τοῦ ὀρχουμένου παιδὸς καὶ κιθαρίζοντος, ἔτι δὲ καὶ τῆς κυβιστώσης γυναικὸς ἀπρεπῶς, τὸ μύρον ἀπείπατο; οὐδεὶς γὰρ ἂν αὐτοῦ ἀγελαστὶ ἠνέσχετο κατὰ νοῦν ἔχων ταῦτα τὰ ἔπη

τοὺς ὠχριῶντας, τοὺς ἀνυποδήτους λέγεις,
ὧν ὁ κακοδαίμων Σωκράτης καὶ Χαιρεφῶν.

καὶ μὴν ἀσύμφωνα καὶ τὰ μετὰ ταῦτα τῇ αὐστηρότητι.
d ὁ γὰρ δὴ Κριτόβουλος, μειράκιον ἀστεῖον, γέροντα καὶ διδάσκαλον αὐτοῦ τὸν Σωκράτη σκώπτει πολὺ τῶν σειληνῶν αἰσχίονα λέγων εἶναι. ὁ δὲ αὐτῷ διαμορφοσκοπεῖται καὶ κριτὰς ἑλόμενος τόν τε παῖδα καὶ τὴν ὀρχηστρίδα προτίθησι νικητήρια φιλήματα τῶν κριτῶν. τίς οὖν τῶν νέων ἐντυχὼν τούτοις οὐκ ἐπιτριβήσεται μᾶλλον ἤπερ εἰς ἀρετὴν προαχθείη;

14. παρὰ δ' Ὁμήρῳ ἐν τῷ τοῦ Μενελάου συμποσίῳ προβάλλουσιν ἀλλήλοις ὥσπερ ἐν διατριβῇ ζητήματα, καὶ πολιτικῶς ὁμιλοῦντες τέρπουσιν ἀλλήλους
e καὶ ἡμᾶς. ὁ γοῦν Μενέλαος παραγενομένων ἐκ τοῦ λουτρῶνος τῶν περὶ τὸν Τηλέμαχον καὶ τῶν περὶ τὴν ἐδωδὴν παρατεθέντων παρακαλεῖ μεταλαμβάνειν λέγων τάδε

σίτου δ' ἅπτεσθον καὶ χαίρετον, αὐτὰρ ἔπειτα
δείπνου πασσαμένω εἰρησόμεθ' οἵτινες ἐστόν.

ἔπειτα προσεπιδίδωσι τῶν παρακειμένων αὐτῷ φιλανθρωπευόμενος

ὣς φάτο, καί σφιν νῶτα βοὸς παρὰ πίονα θῆκεν
ὄπτ᾽ ἐν χερσὶν ἑλών, τά ῥά οἱ γέρα πάρθεσαν f
αὐτῷ.

φαγόντες δ᾽ ἐκεῖνοι μετὰ σιωπῆς, ὡς πρέπει νέοις, ἀλλήλοις ὁμιλοῦσιν ἠρέμα προσκύψαντες, οὐ περὶ ἐδεσμάτων, φησίν, οὐδὲ περὶ θεραπαινῶν τοῦ κεκληκότος, ὑφ᾽ ὧν ἐλούσαντο, περὶ δὲ τῶν κτημάτων τοῦ ὑποδεξαμένου

Ζηνός που τοιαῦτα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται.

βέλτιον γὰρ οὕτως φησὶν ὁ Σέλευκος γράφεσθαι. Ἀρίσταρχος δὲ οὐ δεόντως γράφει

Ζηνός που τοιήδε γ᾽ ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή. 189

οὐ γὰρ τῆς οἰκίας τὸ κάλλος μόνον ἀποθαυμάζουσι. πῶς γὰρ ἤλεκτρον καὶ ἄργυρος καὶ ἐλέφας ἐν τοῖς τοίχοις ἦν; ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τοῦ οἴκου εἰρήκασιν, ὡς ἔστι δώματα ἠχήεντα. τοιαῦτα γὰρ δὴ τὰ ὑψόροφα καὶ μεγάλα. περὶ δὲ τῶν σκευῶν τό

χρυσοῦ τ᾽ ἠλέκτρου τε καὶ ἀργύρου ἠδ᾽ ἐλέφαντος.

οἷς εἰκότως ἐπιφέρεται

Ζηνός που τοιαῦτα δόμοις ἐν κτήματα κεῖται,
ὅσσα τάδ᾽ ἄσπετα πολλά, σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα. b

οὐκ ἔστι δ᾽ ἀκόλουθον τῷ

Ζηνός που τοιήδε γ᾽ ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή

ἐπιφέρειν

ὅσσα τάδ᾽ ἄσπετα πολλά·

σόλοικον ὂν τῷ ἀσυνήθει τῆς ἀναγνώσεως.

15. ἔτι τοίνυν οὐδ᾽ ἡ αὐλὴ ἁρμόττει ἐπὶ τοῦ οἴκου. ὁ γὰρ διαπνεόμενος τόπος αὐλὴ λέγεται. καὶ

διαυλωνίζειν φαμὲν τὸ δεχόμενον ἐξ ἑκατέρου πνεῦμα
c χωρίον. ἔτι δὲ αὐλὸς μὲν τὸ ὄργανον ᾧ διέρχεται τὸ
πνεῦμα, καὶ πᾶν τὸ διατεταμένον εἰς εὐθύτητα σχῆμα
αὐλὸν καλοῦμεν, ὥσπερ τὸ στάδιον καὶ τὸν κρουνὸν
τοῦ αἵματος

αὐτίκα δ' αὐλὸς ἀνὰ ῥῖνας παχὺς ἦλθε.

καὶ τὴν περικεφαλαίαν, ὅταν ἐκ τοῦ μέσου πρὸς ὀρθὸν
ἀνατείνῃ, αὐλῶπιν. λέγονται δὲ Ἀθήνησι καὶ ἱεροί
τινες αὐλῶνες, ὧν μέμνηται Φιλόχορος ἐν τῇ ἐνάτῃ.
καλοῦσι δ' ἀρσενικῶς τοὺς αὐλῶνας, ὥσπερ Θουκυ-
δίδης ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ πάντες οἱ καταλογάδην συγ-
d γραφεῖς, οἱ δὲ ποιηταὶ θηλυκῶς. Καρκίνος μὲν
Ἀχιλλεῖ

βαθεῖαν εἰς αὐλῶνα περίδρομον στρατοῦ.

καὶ Σοφοκλῆς Σκύθαις

κρημνούς τε καὶ σήραγγας ἠδ' ἐπακτίας
αὐλῶνας.

ἐκδεκτέον οὖν καὶ τὸ παρ' Ἐρατοσθένει ἐν τῷ Ἑρμῇ
θηλυκῶς εἰρῆσθαι ‘βαθὺς διαφύεται αὐλών’ ἀντὶ τοῦ
βαθεῖα, καθάπερ λέγεται θῆλυς ἐέρση. πᾶν οὖν τὸ
e τοιοῦτον αὐλή τε καὶ αὐλὼν λέγεται. νῦν δὲ τὰ βασί-
λεια λέγουσιν αὐλάς· ὥσπερ Μένανδρος

αὐλὰς θεραπεύειν καὶ σατράπας.

καὶ Δίφιλος

αὐλὰς θεραπεύειν δ' ἐστίν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
ἢ φυγάδος ἢ πεινῶντος ἢ μαστιγίου.

ἤτοι διὰ τὸ μεγάλους ἔχειν τοὺς πρὸ τῶν οἴκων ὑπαι-
θρίους τόπους, ἢ τῷ παραυλίζεσθαι καὶ παρακοιμᾶ-
σθαι τοὺς δορυφόρους τοῖς βασιλείοις. Ὅμηρος δὲ τὴν
αὐλὴν ἀεὶ τάττει ἐπὶ τῶν ὑπαίθρων τόπων, ἔνθα ἦν
f ὁ τοῦ ἑρκείου Ζηνὸς βωμός. ὁ μέντοι γε Πηλεὺς κατα-
λαμβάνεται

αὐλῆς ἐν χόρτῳ· ἔχε δὲ χρύσειον ἄλεισον,
σπένδων αἴθοπα οἶνον ἐπ' αἰθομένοις ἱεροῖσι·

ὁ δὲ Πρίαμος

αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον,

καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς προστάττει τοῖς περὶ τὸν Φήμιον

ἀλλ' ἐξελθόντες μεγάρων εὖ ναιεταόντων
ἐκ φόνου εἰς αὐλήν. 190

ὅτι δὲ ὁμοῦ τόν τε οἶκον καὶ τὰ κτήματα ἐπῄνεσεν ὁ Τηλέμαχος ἐμφανίζει ὁ Μενέλαος

τέκνα φίλ', ἤτοι Ζηνὶ βροτῶν οὐκ ἄν τις ἐρίζοι·
ἀθάνατοι γὰρ τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ' ἔασιν.

16. ἀλλὰ γὰρ ἐπανιτέον ἐπὶ τὸ συμπόσιον, ἐν ᾧ Ὅμηρος ἐπιδεξίως ἀφορμὴν εὗρε λόγων, ὥστε κτῆσιν συγκρῖναι φίλου. οὐ γὰρ ὡς πρόβλημα προτείνει, ἀλλ' ἐπιχαρίτως παρενείρας ὁ Μενέλαος, ἐπειδὴ ἤκουσε τῶν ἐπαίνων, τὸ μὲν εἶναι πλούσιος οὐκ ἀρνεῖται· b κἀνταῦθα δὲ περιελὼν τὸν φθόνον, πολλὰ γάρ, φησί, παθὼν ἔχειν αὐτόν. οὐ μέντοι γε ἀξιοῖ ἑαυτὸν θεοῖς συγκρίνειν

ἀθάνατοι γὰρ τοῦ γε δόμοι καὶ κτήματ' ἔασιν.

ἐνδειξάμενος δὲ φιλάδελφον ἦθος καὶ μετ' ἀνάγκης φήσας ζῆν τε καὶ πλουτεῖν ἀντιπαρέθηκε τὸν τῆς φιλίας λόγον

ὧν ὄφελον τριτάτην περ ἔχων ἐν δώμασι μοῖραν
ναίειν, οἱ δ' ἄνδρες σόοι ἔμμεναι, οἳ τότ' ὄλοντο c
Τροίῃ ἐν εὐρείῃ ἑκὰς Ἄργεος ἱπποβότοιο.

τίς ἂν οὖν τῶν ἐκγόνων ἐκείνων τῶν ὑπὲρ τοῦ τοιούτου τεθνηκότων οὐκ ἂν ἀνταξίαν δόξειε τὴν ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ πατρὸς λύπην τῇ τοῦ πατρὸς εὐχαρίστῳ μνήμῃ διορθουμένην; ὅπως δὲ μὴ δόξῃ κοινὸς εἶναι πρὸς πάντας τοὺς παραπλησίως αὐτῷ τὴν εὔνοιαν ἐνδεδειγμένους, ἐπήνεγκε

τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι, ἀχνύμενός περ,
d *ὡς ἑνός, ὅστε μοι ὕπνον ἀπεχθαίρει καὶ ἐδωδήν.*

ἵνα δὲ μὴ φαίνηται μηδενὸς τῶν ἐκείνου παραμελῶν, ἐμνήσθη κατ' ὄνομα

ὀδύρονται νύ που αὐτὸν
Λαέρτης θ' ὁ γέρων καὶ ἐχέφρων Πηνελόπεια,
Τηλέμαχός θ', ὃν ἔλειπε νέον γεγαῶτ' ἐνὶ οἴκῳ.

τοῦ δὲ δακρύσαντος πρὸς τὴν μνήμην ὃ μὲν ἐφίστησι, κἀν τοσούτῳ τῆς Ἑλένης ἐπεισόδῳ, κἀκείνης ἐκ τῆς
e *ὁμοιότητος τεκμηραμένης (πάνυ γὰρ αἱ γυναῖκες διὰ τὸ παρατηρεῖσθαι τὴν ἀλλήλων σωφροσύνην δειναὶ τὰς ὁμοιότητας τῶν παίδων πρὸς τοὺς γονέας ἐλέγξαι) παρεμβάλλοντός τινα λόγον καὶ τοῦ Πεισιστράτου, χρὴ γὰρ καὶ τοῦτον μὴ παρεῖναι δορυφορήματος τρόπον, καὶ διαλεχθέντος εὐσχημόνως περὶ τῆς αἰδοῦς τοῦ Τηλεμάχου, πάλιν ἐπιβάλλει ὁ Μενέλαος περὶ τῆς τοῦ Ὀδυσσέως φιλίας, ὅτι μετὰ μόνου καταγηράναι μάλιστ' ἂν ἤθελεν ἐκείνου.*

f 17. *κατὰ δὲ τὸ εἰκὸς οἳ μὲν δακρύουσιν, ἡ δ' Ἑλένη, Διὸς οὖσα θυγάτηρ καὶ παρὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ σοφῶν μεμαθηκυῖα πολλοὺς λόγους, εἰς τὸν οἶνον ἐμβάλλει πανακὲς τῷ ὄντι φάρμακον καὶ ἄρχεται διηγεῖσθαι τὰ περὶ τοῦ Ὀδυσσέως, μεταξὺ ταλασιουργίας ἁπτομένη, οὐ δι' ἀρέσκειαν τοῦτο πράττουσα, ἀλλ'*
191 *οἴκοθεν ἔχουσα τὴν τοιαύτην αἵρεσιν. ἡ γοῦν Ἀφροδίτη ἐρχομένη πρὸς αὐτὴν μετὰ τὸ μονομάχιον εἰκάζεται*

γρηὶ δέ μιν εἰκυῖα παλαιγενέι προσέειπεν
εἰροκόμῳ, ἥ οἱ Λακεδαίμονι ναιεταούσῃ
ἤσκειν εἴρια καλά.

ἐμφανίζεται δ' αὐτῆς οὐ παρέργως τὸ φίλεργον κἀκ τούτων

τῇ δ' ἄρ' ἅμ' Ἀδρήστη κλισίην εὔτυκτον ἔθηκεν·
Ἀλκίππη δὲ τάπητα φέρεν μαλακοῦ ἐρίοιο,
Φυλὼ δ' ἀργύρεον τάλαρον φέρε, τόν οἱ ἔδωκεν b
Ἀλκάνδρη, Πολύβοιο δάμαρ.
τόν ῥά οἱ ἀμφίπολος Φυλὼ παρέθηκε φέρουσα,
νήματος ἀσκητοῖο βεβυσμένον· αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
ἠλακάτη τετάνυστο, ἰοδνεφὲς εἶρος ἔχουσα.

ἔοικε δὲ καὶ αὐτὴ τὴν ἑαυτῆς καλλιτεχνίαν συνορᾶν. τῷ γοῦν Τηλεμάχῳ πέπλον τινὰ δωρουμένη φησί

δῶρόν τοι καὶ ἐγώ, τέκνον φίλε, τοῦτο δίδωμι, c
μνῆμ' Ἑλένης χειρῶν, πολυηράτου ἐς γάμου ὥρην,
σῇ δ' ἀλόχῳ φορέειν.

αὕτη δ' ἡ φιλεργία τὴν σωφροσύνην αὐτῆς καταμηνύει· οὐ χλιδῶσα γὰρ οὐδὲ θρυπτομένη διὰ τὸ κάλλος εἰσάγεται. εὑρίσκεται γοῦν περὶ ἱστὸν ὑφαίνουσα καὶ ποικίλλουσα·

τὴν δ' εὗρ' ἐν μεγάρῳ· ἣ δὲ μέγαν ἱστὸν ὕφαινε,
δίπλακα μαρμαρέην· πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους d
Τρώων θ' ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
οὓς ἕθεν εἵνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.

18. διδάσκει δ' ἡμᾶς Ὅμηρος ὅτι δεῖ καὶ τοὺς κεκλημένους ἐφ' ἑστίασιν παρακαλεῖν ἀπανίστασθαι τοὺς κεκληκότας. ὁ μὲν Τηλέμαχος τὸν Μενέλαον

ἀλλ' ἄγετ', εἰς εὐνὴν τράπεθ' ἡμέας, ὄφρα καὶ ἤδη
ὕπνῳ ὑπὸ γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες.

ἡ δὲ προσποιουμένη Μέντωρ εἶναι Ἀθηνᾶ πρὸς τὸν Νέστορα

ἀλλ' ἄγε, τάμνετε μὲν γλώσσας, κεράσασθε δὲ οἶνον, e
ὄφρα Ποσειδάωνι καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν

σπείσαντες κοίτοιο μεδώμεθα· τοῖο γὰρ ὥρη.

ἐν δὲ ταῖς τῶν θεῶν ἑορταῖς οὐδ' ὅσιον εἶναι δοκεῖ πλείω χρόνον παραμένειν. γνωμικῶς γοῦν φησὶ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ἡ Ἀθηνᾶ

ἤδη γὰρ φάος οἴχεθ' ὑπὸ ζόφον, οὐδὲ ἔοικεν
δηθὰ θεῶν ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι.

καὶ νῦν δὴ νόμος ἐκ θυσιῶν τινῶν πρὸ ἡλίου δύνον-
f τος ἀπιέναι. καὶ παρ' Αἰγυπτίοις δὲ τὸ παλαιὸν σωφρονικῶς διεξήγετο τὸ τῶν συμποσίων γένος, καθάπερ εἴρηκεν Ἀπολλώνιος ὁ περὶ ἑορτῶν γεγραφώς. καθήμενοι μὲν γὰρ ἐδείπνουν, τροφῇ τῇ λιτοτάτῃ καὶ ὑγιεινοτάτῃ χρώμενοι καὶ οἴνῳ τοσούτῳ ὅσος ἱκανὸς ἂν γένοιτο πρὸς εὐθυμίαν, ἣν ὁ Πίνδαρος αἰτεῖται παρὰ τοῦ Διός

τί δ' ἔρδων φίλος
σοί τε καρτεροβρόντα Κρονίδα, φίλος δὲ μοίσαις
εὐθυμίᾳ τε μέλων εἴην,
τοῦτ' αἴτημί σε.

192 τὸ δὲ Πλάτωνος συμπόσιον οὐ συνέδριόν ἐστιν, οὐ βουλευτήριον, οὐ λέσχη φιλοσόφων. Σωκράτης γὰρ οὐδὲ τοῦ συμποσίου ἀποστῆναι θέλει, καίτοι Ἐρυξιμάχου καὶ Φαίδρου καὶ ἄλλων τινῶν ἀποστάντων, ἀλλ' ἐγρήγορε μετ' Ἀγάθωνος καὶ Ἀριστοφάνους καὶ πίνει ἐξ ἀργυροῦ φρέατος· καλῶς γάρ τις τὰ μεγάλα ποτήρια οὕτως ὠνόμασε. πίνει τ' ἐκ τῆς φιάλης ἐπιδέξια. φησὶ δὲ καὶ μετὰ τοῦτο τοὺς μὲν δύο νυστάζειν, καταδαρθεῖν δὲ πρότερον τὸν Ἀριστοφάνη, ἤδη δὲ
b ἡμέρας ὑποφαινούσης τὸν Ἀγάθωνα· καὶ τὸν Σωκράτη κατακοιμήσαντα ἐκείνους ἀναστάντ' ἀπιέναι εἰς τὸ Λύκειον, ἐξόν, φησὶν ὁ Ἡρόδικος, εἰς τοὺς Ὁμήρου Λαιστρυγόνας,

ἔνθα κ' ἄυπνος ἀνὴρ δοιοὺς ἐξήρατο μισθούς.

19. *Πᾶσα δὲ συμποσίου συναγωγὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν αἰτίαν εἰς θεὸν ἀνέφερε, καὶ στεφάνοις ἐχρῶντο τοῖς οἰκείοις τῶν θεῶν καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς. καὶ δοῦλος οὐδεὶς ἦν ὁ διακονήσων, ἀλλ' οἱ νέοι τῶν ἐλευθέρων ᾠνοχόουν, ὡς ὁ τοῦ Μενελάου υἱός, καίτοι νυμφίος ὑπάρχων καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς γάμοις. παρὰ δὲ* c *τῇ καλῇ Σαπφοῖ καὶ ὁ Ἑρμῆς οἰνοχοεῖ τοῖς θεοῖς. καὶ τἄλλα δὲ πάντα παρεσκεύαζον τοῖς δειπνοῦσιν ἐλεύθεροι. καὶ οἱ δειπνήσαντες ἀπελύοντο φωτὸς ὄντος. ἐν ἐνίοις δὲ καὶ τῶν Περσικῶν συμποσίων ἐγίνοντό τινες καὶ βουλαί, καθάπερ ἐν τῷ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τὴν στρατείαν. τὸ δὲ τοῦ Ἀλκινόου συμπόσιον, πρὸς ὃ ἀποτέταται τοῦ Ὀδυσσέως ὁ λόγος*

οὐ γὰρ ἔγωγέ τί φημι τέλος χαριέστερον εἶναι
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα, d
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ,

ξένου ὑποδοχὴν ἔχει, ὄντων καὶ αὐτῶν τῶν Φαιάκων τρυφερῶν. ὅπερ συμβάλλων τις πρὸς τὰ τῶν φιλοσόφων συμπόσια κοσμιώτερον ἂν εὕροι, καίτοι τοῦτο περιέχον καὶ ἱλαρότητα καὶ παιδιὰν εὐσχήμονα. μετὰ γὰρ τὸν ἀγῶνα τὸν γυμνικὸν ᾄδει ὁ ᾠδός 'ἀμφ' Ἄρεος φιλότητα' μῦθόν τινα χλεύῃ κεκραμένον καὶ εἰς τὴν μνηστηροφονίαν ὑποθήκας ὑποτιθέμενον τῷ Ὀδυσσεῖ, ὡς τοῦ Ἡφαίστου καὶ τοῦ κυλλοποδίωνος τὸν ἀνδρειό- e *τατον Ἄρη καταγωνισαμένου.*

20. *ἐκαθέζοντο δὲ καὶ δειπνοῦντες οἱ τότε. πολλαχοῦ γοῦν ὁ Ὅμηρός φησιν*

ἑξείης ἕζοντο κατὰ κλισμούς τε θρόνους τε.

ὁ γὰρ θρόνος αὐτὸ μόνον ἐλευθέριός ἐστι καθέδρα σὺν ὑποποδίῳ, ὅπερ θρῆνυν καλοῦντες ἐντεῦθεν αὐτὸν ὠνόμασαν θρόνον τοῦ θρήσασθαι χάριν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ καθέζεσθαι τάσσουσιν, ὡς Φιλητᾶς

θρήσασθαι πλατάνῳ λασίῃ ὕπο.

f ὁ δὲ κλισμὸς περιττοτέρως κεκόσμηται ἀνακλίσει. τούτων δ' εὐτελέστερος ἦν ὁ δίφρος. τῷ γοῦν Ὀδυσσεῖ ἐπαίτῃ εἶναι δοκοῦντι 'δίφρον ἀεικέλιον, φησί, καταθεὶς ὀλίγην τε τράπεζαν.'

οἱ δὲ κρατῆρες αὐτοῖς, ὥσπερ ἔχει καὶ τοὔνομα, κεκραμένοι παρειστήκεσαν, ἐξ ὧν οἱ κοῦροι διακονούμενοι τοῖς μὲν ἐντιμοτάτοις ἀεὶ πλήρεις παρεῖχον τὸ ποτήριον, τοῖς δ' ἄλλοις ἐξ ἴσου διένεμον. ὁ γοῦν Ἀγαμέμνων πρὸς τὸν Ἰδομενέα φησί

193 σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ
ἕστηχ', ὥσπερ ἐμοί, πιέειν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.

προέπινον δ' ἀλλήλοις οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς, τοῦτο γὰρ προεκπιεῖν ἐστίν, ἀλλὰ μεστὸν τὸν σκύφον·

πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.

ὁσάκις δὲ καὶ τροφὰς ἐλάμβανον προειρήκαμεν ἤδη· ὅτι δὴ τρεῖς ἦσαν διὰ τὸ ταὐτὸ ποτὲ μὲν ἄριστον ποτὲ δὲ δεῖπνον ὀνομάζεσθαι. γελοῖοι γάρ εἰσιν οἱ φάσκοντες ὅτι καὶ τέσσαρας ἐλάμβανον, ἐπεὶ ὁ ποιητὴς ἔφη
b 'σὺ δ' ἔρχεο δειελιήσας,' οὐ νοοῦντες ὅτι λέγει τὸν δειλινὸν διατρίψας χρόνον. ὅμως δὲ οὐδεὶς δείξει παρὰ τῷ ποιητῇ τρεῖς τινα λαμβάνοντα τροφάς. διαμαρτάνουσι δὲ πολλοὶ παρὰ τῷ ποιητῇ ἐφεξῆς τιθέντες τούτους τοὺς στίχους

σῖτον δ' αἰδοίη ταμίη παρέθηκε φέρουσα,
εἴδατα πόλλ' ἐπιθεῖσα, χαριζομένη παρεόντων·
δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας.

εἰ γὰρ εἴδατα παρέθηκεν ἡ ταμίη, δῆλον ὡς κρεάτων λείψανα τυγχάνοντα τὸν δαιτρὸν οὐκ ἔδει παρεισφέρειν. διόπερ τὸ δίστιχον ἀπαρκεῖ. ἀπαλλαγέντων δὲ τῶν δειπνούντων αἱ τράπεζαι ἐβαστάζοντο, ὥσπερ παρὰ τοῖς μνηστῆρσι καὶ τοῖς Φαίαξιν, ἐφ' ὧν καὶ λέγει

ἀμφίπολοι δ' ἀπεκόσμεον ἔντεα δαιτός· c

δῆλον ὡς τὰ ἀγγεῖα. καὶ γὰρ τῶν ὅπλων τὰ σκεπαστικά, θώρακα καὶ κνημῖδας καὶ τὰ τούτοις ἐμφερῆ, λέγουσιν ἔντη, καθάπερ ἀγγεῖα τῶν τοῦ σώματος μερῶν ὄντα. τῶν δὲ ἡρωικῶν οἴκων τοὺς μείζονας Ὅμηρος μέγαρα καλεῖ καὶ δώματα καὶ κλισίας, οἱ δὲ νῦν ξενῶνας καὶ ἀνδρῶνας ὀνομάζουσι.

21. τί οὖν ὀνομάσομεν, ἄνδρες φίλοι, τὸ συμπόσιον, ὅπερ Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανὴς μὲν κληθείς, ἐπιμανὴς δ' ἐκ τῶν πράξεων ὀνομασθείς; d βασιλεὺς δ' ἦν οὗτος τῶν συριακῶν τῶν ἀπὸ Σελεύκου εἷς· περὶ οὗ φησὶ Πολύβιος τάδε, ὡς ἀποδιδράσκων ἐκ τῆς αὐλῆς ἐνίοτε τοὺς θεραπεύοντας οὗ τύχοι τῆς πόλεως ἀλύων ἐφαίνετο δεύτερος καὶ τρίτος· μάλιστα δὲ πρὸς τοῖς ἀργυροκοπείοις εὑρίσκετο καὶ χρυσοχοείοις, εὑρησιλογῶν καὶ φιλοτεχνῶν πρὸς τοὺς τορευτὰς καὶ τοὺς ἄλλους τεχνίτας. ἔπειτα καὶ μετὰ δημοτῶν ἀνθρώπων συγκαταβαίνων ὡμίλει ᾧ τύχοι, καὶ μετὰ τῶν παρεπιδημούντων συνέπινε τῶν εὐτελεστάτων. ὅτε δὲ τῶν νεωτέρων αἴσθοιτό τινας συνευωχουμένους, οὐ- e δεμίαν ἔμφασιν ποιήσας παρῆν ἐπικωμάζων μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας, ὥστε τοὺς πολλοὺς διὰ τὸ παράδοξον ἀφισταμένους φεύγειν. πολλάκις δὲ καὶ τὴν βασιλικὴν ἀποθέμενος ἐσθῆτα τήβενναν ἀναλαβὼν περιῄει κατὰ τὴν ἀγορὰν ἀρχαιρεσιάζων, καὶ τοὺς μὲν δεξιούμενος τοὺς δὲ καὶ περιπτύσσων παρεκάλει φέρειν αὐτῷ τὴν ψῆφον, ποτὲ μὲν ὡς ἀγορανόμος γένηται ποτὲ δὲ ὡς δήμαρχος. τυχὼν δὲ τῆς ἀρχῆς καὶ καθίσας ἐπὶ τὸν ἐλεφάντινον δίφρον κατὰ τὸ παρὰ Ῥω- f μαίοις ἔθος διήκουε τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν γενομένων συναλλαγμάτων καὶ διέκρινε μετὰ πολλῆς σπουδῆς καὶ προθυμίας. ἐξ ὧν εἰς ἀπορίαν ἦγε τῶν ἀνθρώπων

τοὺς ἐπιεικεῖς· οἳ μὲν γὰρ ἀφελῆ τινα αὐτὸν εἶναι
ὑπελάμβανον οἳ δὲ μαινόμενον. καὶ γὰρ περὶ τὰς δω-
194 ρεὰς ἦν παραπλήσιος. ἐδίδου γὰρ τοῖς μὲν ἀστραγά-
λους δορκαδείους τοῖς δὲ φοινικοβαλάνους ἄλλοις δὲ
χρυσίον. καὶ ἐξ ἀπαντήσεως δέ τισι συντυγχάνων, οὓς
μὴ ἑοράκει ποτέ, ἐδίδου δωρεὰς ἀπροσδοκήτους. ἐν
δὲ ταῖς πρὸς τὰς πόλεις θυσίαις καὶ ταῖς πρὸς τοὺς
θεοὺς τιμαῖς πάντας ὑπερέβαλλε τοὺς βεβασιλευκό-
τας. τοῦτο δ' ἄν τις τεκμήραιτο ἔκ τε τοῦ παρ' Ἀθη-
ναίοις ὀλυμπιείου καὶ τῶν περὶ τὸν ἐν Δήλῳ βωμὸν
ἀνδριάντων. ἐλούετο δὲ κἀν τοῖς δημοσίοις βαλανεί-
οις, ὅτε δημοτῶν ἦν τὰ βαλανεῖα πεπληρωμένα, κε-
b ραμίων εἰσφερομένων αὐτῷ μύρων τῶν πολυτελεστά-
των. ὅτε καί τινος εἰπόντος, μακάριοί ἐστε ὑμεῖς οἱ
βασιλεῖς οἱ καὶ τούτοις χρώμενοι καὶ ὀδωδότες ἡδύ,
μηδὲν τὸν ἄνθρωπον προσειπών, ὅπου κεῖνος τῇ ἑξῆς
ἐλούετο, ἐπεισελθὼν ἐποίησεν αὐτοῦ καταχυθῆναι τῆς
κεφαλῆς μέγιστον κεράμιον πολυτελεστάτου μύρου
τῆς στακτῆς καλουμένης, ὡς πάντας ἀναστάντας κυ-
λίεσθαι λουομένους τῷ μύρῳ καὶ διὰ τὴν γλισχρότητα
c καταπίπτοντας γέλωτα παρέχειν, καθάπερ καὶ αὐτὸν
τὸν βασιλέα.'

22. 'ὁ δ' αὐτὸς οὗτος βασιλεὺς ἀκούσας τοὺς ἐν
τῇ Μακεδονίᾳ συντετελεσμένους ἀγῶνας ὑπὸ Αἰμι-
λίου Παύλου τοῦ Ῥωμαίων στρατηγοῦ βουλόμενος τῇ
μεγαλουργίᾳ [δωρεᾷ] ὑπερᾶραι τὸν Παῦλον ἐξέπεμψε
πρέσβεις καὶ θεωροὺς εἰς τὰς πόλεις καταγγελοῦντας
τοὺς ἐσομένους ἀγῶνας ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ Δάφνης· ὡς
πολλὴν γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων σπουδὴν εἰς τὴν ὡς
αὐτὸν ἄφιξιν. ἀρχὴν δ' ἐποιήσατο τῆς πανηγύρεως
τὴν πομπείαν οὕτως ἐπιτελεσθεῖσαν. καθηγοῦντό τι-
d νες ῥωμαϊκὸν ἔχοντες καθοπλισμὸν ἐν θώραξιν ἁλυ-

σιδωτοῖς ἄνδρες ἀκμάζοντες ταῖς ἡλικίαις πεντακισχίλιοι, μεθ' οὓς Μυσοὶ πεντακισχίλιοι συνεχεῖς ἦσαν· Κίλικες δ' εἰς τὸν τῶν εὐζώνων τρόπον καθωπλισμένοι τρισχίλιοι χρυσοῦς ἔχοντες στεφάνους. ἐπὶ δὲ τούτοις Θρᾷκες τρισχίλιοι καὶ Γαλάται πεντακισχίλιοι. τούτοις ἐπέβαλλον Μακεδόνες δισμύριοι καὶ χαλκάσπιδες πεντακισχίλιοι, ἄλλοι δὲ ἀργυράσπιδες. οἷς ἐπηκολούθει μονομάχων ζεύγη διακόσια τεσσαράκοντα. τούτων κατόπιν ἦσαν ἱππεῖς νισαῖοι μὲν χίλιοι πολι- e τικοὶ δὲ τρισχίλιοι, ὧν οἱ μὲν πλείους ἦσαν χρυσοφάλαροι καὶ χρυσοστέφανοι οἱ δ' ἄλλοι ἀργυροφάλαροι. μετὰ δὲ τούτους ἦσαν οἱ λεγόμενοι ἑταῖροι ἱππεῖς· οὗτοι δὲ ἦσαν εἰς χιλίους πάντες χρυσοφάλαροι. τούτοις συνεχὲς ἦν τὸ τῶν φίλων σύνταγμα ἴσον καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὸν κόσμον, ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπίλεκτοι χίλιοι. οἷς ἐπηκολούθει τὸ καλούμενον ἄγημα, κράτιστον εἶναι δοκοῦν σύστημα τῶν ἱππέων, περὶ χιλίους. f τελευταία δ' ἦν ἡ κατάφρακτος ἵππος, οἰκείως τῇ προσηγορίᾳ τῶν ἵππων καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐσκεπασμένων τοῖς ὅπλοις· ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. πάντες δ' οἱ προειρημένοι εἶχον πορφυρᾶς ἐφαπτίδας, πολλοὶ δὲ καὶ διαχρύσους καὶ ζῳωτάς. ἐπὶ δὲ τούτοις ἑξίππα μὲν ἦν ἑκατόν, τέθριππα δὲ τεσσαράκοντα· ἔπειτα ἐλεφάντων ἅρμα καὶ συνωρίς· καθ' ἕνα δὲ εἵποντο ἐλέφαντες διεσκευασμένοι τριάκοντα καὶ ἕξ.'

23. 'τὴν δ' ἄλλην πομπὴν λέγειν ἐστὶ δυσέφικτον· ὡς ἐν κεφαλαίῳ δὲ λεκτέον. ἔφηβοι μὲν γὰρ ἐπόμπευσαν εἰς ὀκτακοσίους χρυσοῦς ἔχοντες στεφά- 195 νους, βόες δ' εὐτρεφεῖς περὶ χιλίους, θεωρία δὲ βραχὺ λείπουσαι τριακοσίων, ἐλεφάντων δὲ ὀδόντες ὀκτακόσιοι. τὸ δὲ τῶν ἀγαλμάτων πλῆθος οὐ δυνατὸν ἐξη-

γήσασθαι· πάντων γὰρ τῶν παρ' ἀνθρώποις λεγομένων ἢ νομιζομένων θεῶν ἢ δαιμόνων, προσέτι δὲ ἡρώων, εἴδωλα διήγετο, τὰ μὲν κεχρυσωμένα τὰ δ' ἠμφιεσμένα στολαῖς διαχρύσοις. καὶ πᾶσι τούτοις οἱ προσήκοντες μῦθοι κατὰ τὰς παραδεδομένας ἱστορίας
b ἐν διασκευαῖς πολυτελέσι παρέκειντο. εἵπετο δ' αὐτοῖς καὶ νυκτὸς εἴδωλον καὶ ἡμέρας γῆς τε καὶ οὐρανοῦ καὶ ἠοῦς καὶ μεσημβρίας. τὸ δὲ τῶν χρυσωμάτων καὶ ἀργυρωμάτων πλῆθος οὕτως ἄν τις ὑπονοήσειεν ὅσον ἦν· ἑνὸς γὰρ τῶν φίλων, Διονυσίου τοῦ ἐπιστολιαγράφου, χίλιοι παῖδες ἐπόμπευσαν, ἀργυρώματ' ἔχοντες ὧν οὐδὲν ἔλαττον' ὁλκὴν εἶχε δραχμῶν χιλίων. βασιλικοὶ δὲ παῖδες παρῆλθον ἑξακόσιοι χρυσώματ' ἔχοντες. ἔπειτα γυναῖκες ἐκ χρυσῶν καλπίδων μύροις
c ἔρραινον εἰς διακοσίας. ταύταις δ' ἑξῆς ἐπόμπευον ἐν χρυσόποσι μὲν φορείοις ὀγδοήκοντα γυναῖκες ἀργυρόποσι δὲ πεντακόσιαι καθήμεναι, πολυτελῶς διεσκευασμέναι. καὶ τῆς μὲν πομπῆς τὰ ἐπιφανέστατα ταῦτα ἦν.'

24. 'ἐπιτελεσθέντων δὲ τῶν ἀγώνων καὶ μονομαχιῶν καὶ κυνηγεσίων, κατὰ τριάκονθ' ἡμέρας ἐν αἷς τὰς θέας συνετέλει πέντε μὲν τὰς πρώτας ἐν τῷ γυμνασίῳ πάντες ἐκ χρυσῶν ὁλκίων ἠλείφοντο κροκίνῳ μύρῳ· ἦν δὲ ταῦτα πεντεκαίδεκα, καὶ κιννα-
d μωμίνου τὰ ἴσα καὶ ναρδίνου. παραπλησίως δὲ καὶ ταῖς ἑξῆς εἰσεφέρετο τήλινον ἀμαράκινον ἴρινον, πάντα διαφέροντα ταῖς εὐωδίαις. ἔστρωτο δὲ εἰς εὐωχίαν ποτὲ μὲν χίλια τρίκλινα ποτὲ δὲ χίλια πεντακόσια μετὰ τῆς πολυτελεστάτης διασκευῆς. ὁ δὲ χειρισμὸς ἐγίνετο τῶν πραγμάτων δι' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. ἵππον γὰρ ἔχων εὐτελῆ παρέτρεχε παρὰ τὴν πομπὴν τοὺς μὲν προάγειν κελεύων τοὺς δ' ἐπέχειν. κατὰ δὲ

τοὺς πότους αὐτὸς ἐπὶ τὰς εἰσόδους ἐφιστάμενος οὓς e μὲν εἰσῆγεν οὓς δ' ἀνέκλινε. καὶ τοὺς διακόνους δὲ τοὺς τὰς παραθέσεις φέροντας αὐτὸς εἰσήγαγε. καὶ περιπορευόμενος οὗ μὲν προσεκάθιζεν οὗ δὲ προσανέπιπτε. καὶ ποτὲ μὲν ἀποθέμενος μεταξὺ τὸν ψωμὸν ποτὲ δὲ τὸ ποτήριον ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο, καὶ περιῄει τὸν πότον προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς ἄλλοτε παρ' ἄλλοις, ἅμα δὲ καὶ τοῖς ἀκροάμασι προσπαίζων. προϊούσης δ' ἐπὶ πολὺ τῆς συνουσίας καὶ πολλῶν ἤδη κεχωρισμένων, ὑπὸ τῶν μίμων ὁ βασιλεὺς εἰσεφέρετο f ὅλος κεκαλυμμένος καὶ εἰς τὴν γῆν ἐτίθετο, ὡς εἷς ὢν δῆτα τῶν μίμων· καὶ τῆς συμφωνίας προκαλουμένης ἀναπηδήσας ὠρχεῖτο καὶ ὑπεκρίνετο μετὰ τῶν γελωτοποιῶν, ὥστε πάντας αἰσχυνομένους φεύγειν. ταῦτα δὲ πάντα συνετελέσθη ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐνοσφίσατο παρασπονδήσας τὸν Φιλομήτορα βασιλέα παιδίσκον ὄντα, τὰ δὲ καὶ τῶν φίλων συμβαλλομένων. ἱεροσυλήκει δὲ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν.'

25. Θαυμασάντων δὲ τῶν δαιτυμόνων τήν τε τοῦ 196 βασιλέως διάνοιαν, ὡς οὐκ ἐπιφανὴς ἀλλ' ὄντως ἐπιμανὴς ὑπῆρχε, προσέθηκεν ὁ Μασούριος περὶ τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ γεγενημένης ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου καὶ βασιλέως πομπῆς Καλλίξενον τὸν Ῥόδιον ἱστοροῦντα ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Ἀλεξανδρείας, ὅς φησι 'πρὸ δὲ τοῦ ἄρξασθαι τὴν κατασκευασθεῖσαν σκηνὴν ἐν τῷ τῆς ἄκρας περιβόλῳ χωρὶς τῆς τῶν στρατιωτῶν καὶ τεχνιτῶν καὶ παρεπιδήμων ὑποδοχῆς ἐξηγήσομαι. καλὴ γὰρ εἰς ὑπερβολὴν ἀξία τε ἀκοῆς ἐγενήθη. τὸ μὲν οὖν μέγεθος αὐτῆς b ἑκατὸν τριάκοντα κλίνας ἐπιδεχόμενον κύκλῳ, διασκευὴν δ' εἶχε τοιαύτην. κίονες διεστάθησαν ξύλινοι, πέντε μὲν κατὰ πλευρὰν ἑκάστην τοῦ μήκους,

πεντηκονταπήχεις πρὸς ὕψος, ἑνὶ δὲ ἐλάττους κατὰ πλάτος· ἐφ' ὧν ἐπιστύλιον καθηρμόσθη τετράγωνον, ὑπερεῖδον τὴν σύμπασαν τοῦ συμποσίου στέγην. αὕτη δ' ἐνεπετάσθη κατὰ μέσον οὐρανίσκῳ κοκκινοβαφεῖ
c περιλεύκῳ, καθ' ἑκάτερον δὲ μέρος εἶχε δοκοὺς μεσολεύκοις ἐμπετάσμασι πυργωτοῖς κατειλημένας, ἐν αἷς φατνώματα γραπτὰ κατὰ μέσον ἐτέτατο. τῶν δὲ κιόνων οἱ μὲν τέσσαρες ὡμοίωντο φοίνιξιν, οἱ δ' ἀνὰ μέσον θύρσων εἶχον φαντασίαν. τούτων δ' ἐκτὸς περίστυλος ἐπεποίητο σῦριγξ ταῖς τρισὶ πλευραῖς καμαρωτὴν ἔχουσα στέγην, ἐν ᾗ τὴν τῶν κατακειμένων ἀκολουθίαν ἑστάναι συνέβαινεν. ἧς τὸ μὲν ἐντὸς αὐλαίαις περιείχετο φοινικίναις, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνὰ μέσον χωρῶν δοραὶ θηρίων παράδοξοι καὶ τῇ ποικιλίᾳ καὶ
d τοῖς μεγέθεσιν ἐκρέμαντο. τὸ δὲ περιέχον αὐτὴν ὕπαιθρον μυρρίναις καὶ δάφναις ἄλλοις τ' ἐπιτηδείοις ἔρνεσιν ἐγεγόνει συνηρεφές. τὸ δ' ἔδαφος πᾶν ἄνθεσι κατεπέπαστο παντοίοις. ἡ γὰρ Αἴγυπτος καὶ διὰ τὴν τοῦ περιέχοντος ἀέρος εὐκρασίαν καὶ διὰ τοὺς κηπεύοντας τὰ σπανίως καὶ καθ' ὥραν ἐνεστηκυῖαν ἐν ἑτέροις φυόμενα τόποις ἄφθονα γεννᾷ καὶ διὰ παντός, καὶ οὔτε ῥόδον οὔτε λευκόϊον οὔτ' ἄλλο ῥᾳδίως ἄνθος ἐκλιπεῖν οὐδὲν οὐδέποτ' εἴωθεν. διὸ δὴ καὶ κατὰ μέσον χειμῶνα τῆς ὑποδοχῆς τότε γενηθείσης, παράδο-
e ξος ἡ φαντασία [τότε] τοῖς ξένοις κατέστη. τὰ γὰρ εἰς μίαν εὑρεθῆναι στεφάνωσιν οὐκ ἂν δυνηθέντα ἐν ἄλλῃ πόλει ῥᾳδίως, ταῦτα καὶ τῷ πλήθει τῶν κατακειμένων ἐχορηγεῖτο εἰς τοὺς στεφάνους ἀφθόνως καὶ εἰς τὸ τῆς σκηνῆς ἔδαφος κατεπέπαστο χύδην, θείου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἀποτελοῦντα λειμῶνος πρόσοψιν.'

26. 'διέκειτο δὲ ἐπὶ μὲν τῶν τῆς σκηνῆς παραστάδων ζῷα μαρμάρινα τῶν πρώτων τεχνιτῶν ἑκατόν.

ἐν δὲ ταῖς ἀνὰ μέσον χώραις πίνακες τῶν σικυωνικῶν
ζῳγράφων, ἐναλλὰξ δ' ἐπίλεκτοι εἰκασίαι παντοῖαι
καὶ χιτῶνες χρυσοϋφεῖς ἐφαπτίδες τε κάλλισται, τινὲς f
μὲν εἰκόνας ἔχουσαι τῶν βασιλέων ἐνυφασμένας αἳ δὲ
μυθικὰς διαθέσεις. ὑπεράνω δὲ τούτων θυρεοὶ πε-
ριέκειντο ἐναλλὰξ ἀργυροῖ τε καὶ χρυσοῖ. ἐν δὲ ταῖς
ἐπάνω τούτων χώραις οὔσαις ὀκταπήχεσιν ἄντρα κατ-
εσκευάστο, κατὰ μὲν τὸ μῆκος τῆς σκηνῆς ἓξ ἐν ἑκα-
τέρᾳ πλευρᾷ, κατὰ πλάτος δὲ τέτταρα· συμπόσιά τε
ἀντία ἀλλήλων ἐν αὐτοῖς τραγικῶν τε καὶ κωμικῶν
καὶ σατυρικῶν ζῴων ἀληθινὸν ἐχόντων ἱματισμόν, οἷς 197
παρέκειτο καὶ ποτήρια χρυσᾶ. κατὰ μέσον δὲ τῶν ἄν-
τρων νύμφαι ἐλείφθησαν, ἐν αἷς ἔκειντο δελφικοὶ
χρυσοῖ τρίποδες ὑποστήματ' ἔχοντες. κατὰ δὲ τὸν
ὑψηλότατον τόπον τῆς ὀροφῆς ἀετοὶ κατὰ πρόσωπον
ἦσαν ἀλλήλων χρυσοῖ, πεντεκαιδεκαπήχεις τὸ μέγε-
θος. ἔκειντο δὲ κλῖναι χρυσαῖ σφιγγόποδες ἐν ταῖς
δυσὶ πλευραῖς ἑκατόν· ἡ γὰρ κατὰ πρόσωπον ὄψις
ἀφεῖτ' ἀναπεπταμένη. ταύταις δ' ἀμφίταποι ἁλουρ-
γεῖς ὑπέστρωντο τῆς πρώτης ἐρέας, καὶ περιστρώματα b
ποικίλα διαπρεπῆ ταῖς τέχναις ἐπῆν. ψιλαὶ δὲ περσι-
καὶ τὴν ἀνὰ μέσον τῶν ποδῶν χώραν ἐκάλυπτον,
ἀκριβῆ τὴν εὐγραμμίαν τῶν ἐνυφασμένων ἔχουσαι
ζῳδίων. παρετέθησαν δὲ καὶ τρίποδες τοῖς κατακει-
μένοις χρυσοῖ διακόσιοι τὸν ἀριθμόν, ὥστ' εἶναι δύο
κατὰ κλίνην, ἐπ' ἀργυρῶν διέδρων. ἐκ δὲ τῶν ὄπι-
σθεν πρὸς τὴν ἄποψιν ἑκατὸν ἀργυραῖ λεκάναι καὶ
καταχύσεις ἴσαι παρέκειντο. ἐπεπήγει δὲ τοῦ συμπο- c
σίου καταντικρὺ καὶ ἑτέρα κλίνη πρὸς τὴν τῶν κυλι-
κείων καὶ ποτηρίων τῶν τε λοιπῶν τῶν πρὸς τὴν χρῆ-
σιν ἀνηκόντων κατασκευασμάτων ἔκθεσιν· ἃ δὴ πάντα
χρυσᾶ τε ἦν καὶ διάλιθα, θαυμαστὰ ταῖς τέχναις.

τούτων δὲ τὴν μὲν κατὰ μέρος κατασκευὴν καὶ τὰ γένη μακρὸν ἐπεφαίνετό μοι δηλοῦν· τὸ δὲ τοῦ σταθμοῦ πλῆθος εἰς μύρια τάλαντ' ἀργυρίου τὴν σύμπασαν εἶχε κατασκευήν.'

27. 'ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ τὰ κατὰ τὴν σκηνὴν διελη-
λύθαμεν, ποιησόμεθα καὶ τῆς πομπῆς ἐξήγησιν. ἤγετο
d γὰρ διὰ τοῦ κατὰ τὴν πόλιν σταδίου. πρώτη δ' ἐβά-
διζεν ἑωσφόρου· καὶ γὰρ ἀρχὴν εἶχεν ἡ πομπὴ καθ'
ὃν ὁ προειρημένος ἀστὴρ φαίνεται χρόνον. ἔπειθ' ἡ
τοῖς τῶν βασιλέων γονεῦσι κατωνομασμένη. μετὰ δὲ
ταύτας αἱ τῶν θεῶν ἁπάντων, οἰκείαν ἔχουσαι τῆς
περὶ ἑκάστων αὐτῶν ἱστορίας διασκευήν. τὴν δὲ τε-
λευταίαν ἑσπέρου συνέβαινεν εἶναι, τῆς ὥρας εἰς
τοῦτο συναγούσης τὸν καιρόν. τὰ δὲ κατὰ μέρος αὐ-
τῶν εἴ τις εἰδέναι βούλεται, τὰς τῶν πεντετηρίδων
e γραφὰς λαμβάνων ἐπισκοπείτω. τῆς δὲ διονυσιακῆς
πομπῆς πρῶτοι μὲν προῄεσαν οἱ τὸν ὄχλον ἀνείργον-
τες σειληνοὶ πορφυρᾶς χλαμύδας, οἱ δὲ φοινικίδας
ἠμφιεσμένοι. τούτοις δ' ἐπηκολούθουν σάτυροι καθ'
ἕκαστον τοῦ σταδίου μέρος εἴκοσι, λαμπάδας φέρον-
τες κισσίνας διαχρύσους. μεθ' οὓς νῖκαι χρυσᾶς ἔχου-
σαι πτέρυγας. ἔφερον δ' αὗται θυμιατήρια ἑξαπήχη,
κισσίνοις χρυσοῖς κλωσὶ διακεκοσμημένα, ζῳωτοὺς
ἐνδεδυκυῖαι χιτῶνας, αὐταὶ δὲ πολὺν κόσμον χρυ-
f σοῦν περικείμεναι. μετὰ δὲ ταύτας εἵπετο βωμὸς ἑξά-
πηχυς διπλοῦς, κισσίνῃ φυλλάδι διαχρύσῳ πεπυκα-
σμένος, ἔχων ἀμπέλινον χρυσοῦν στέφανον, μεσολεύ-
κοις μίτραις κατειλημμένον. ἐπηκολούθουν δ' αὐτῷ
παῖδες ἐν χιτῶσι πορφυροῖς λιβανωτὸν καὶ σμύρναν
ἔτι δὲ κρόκον ἐπὶ χρυσῶν μαζονόμων φέροντες ἑκατὸν
εἴκοσι. μεθ' οὓς σάτυροι τεσσαράκοντα ἐστεφανωμέ-
νοι κισσίνοις χρυσοῖς στεφάνοις, τὰ δὲ σώματα οἱ μὲν

ἐκέχριντο ὀστρείῳ, τινὲς δὲ μίλτῳ καὶ χρώμασιν ἑτέροις. 198 ἔφερον δὲ καὶ οὗτοι στέφανον χρυσοῦν ἐξ ἀμπέλου καὶ κισσοῦ εἰργασμένον. μεθ' οὓς σειληνοὶ δύο ἐν πορφυραῖς χλαμύσι καὶ κρηπῖσι λευκαῖς. εἶχε δ' αὐτῶν ὃ μὲν πέτασον καὶ κηρύκειον χρυσοῦν ὃ δὲ σάλπιγγα. μέσος δὲ τούτων ἐβάδιζεν ἀνὴρ μείζων τετράπηχυς ἐν τραγικῇ διαθέσει καὶ προσώπῳ, φέρων χρυσοῦν Ἀμαλθείας κέρας, ὃς προσηγορεύετο ἐνιαυτός. ᾧ γυνὴ περικαλλεστάτη κατὰ τὸ μέγεθος εἵπετο πολλῷ χρυσῷ καὶ διαπρεπεῖ κεκοσμημένη, φέρουσα b τῇ μὲν μιᾷ τῶν χειρῶν στέφανον περσαίας τῇ δ' ἑτέρᾳ ῥάβδον φοίνικος· ἐκαλεῖτο δὲ αὕτη πεντετηρίς. ταύτῃ δ' ἐπηκολούθουν ὧραι τέσσαρες διεσκευασμέναι καὶ ἑκάστη φέρουσα τοὺς ἰδίους καρπούς. ἐχόμενα τούτων θυμιατήρια δύο κίσσινα ἐκ χρυσοῦ ἑξαπήχη καὶ βωμὸς ἀνὰ μέσον τούτων τετράγωνος χρυσοῦ. καὶ πάλιν σάτυροι στεφάνους ἔχοντες κισσίνους χρυσοῦς, φοινικίδας περιβεβλημένοι· ἔφερον δ' οἳ μὲν οἰνοχόην χρυσῆν οἳ δὲ καρχήσιον. μεθ' οὓς ἐπορεύετο Φιλίσκος ὁ ποιητὴς ἱερεὺς ὢν Διονύσου καὶ πάντες οἱ c περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται. τούτων δ' ἐφεξῆς ἐφέροντο δελφικοὶ τρίποδες, ἆθλα τοῖς τῶν ἀθλητῶν χορηγοῖς, ὃ μὲν παιδίσκων ἐννέα πηχῶν τὸ ὕψος, ὃ δὲ πηχῶν δώδεκα ὁ τῶν ἀνδρῶν.'

28. 'μετὰ τούτους τετράκυκλος πηχῶν τεσσαρεσκαίδεκα, ὀκτὼ δὲ τὸ πλάτος, ἤγετο ὑπὸ ἀνδρῶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν, ἐπὶ δὲ ταύτης ἐπῆν ἄγαλμα Διονύσου δεκάπηχυ σπένδον ἐκ καρχησίου χρυσοῦ, χιτῶνα πορφυροῦν ἔχον διάπεζον καὶ ἐπ' αὐτοῦ κροκωτὸν διαφανῆ· περιεβέβλητο δὲ ἱμάτιον πορφυροῦν χρυσοποίκιλον. προέκειτο δὲ αὐτοῦ κρατὴρ λακωνικὸς d χρυσοῦς μετρητῶν πεντεκαίδεκα καὶ τρίπους χρυσοῦς,

ἐφ᾽ οὗ θυμιατήριον χρυσοῦν καὶ φιάλαι δύο χρυσαῖ κασίας μεσταὶ καὶ κρόκου. περιέκειτο δ᾽ αὐτῷ καὶ σκιὰς ἐκ κισσοῦ καὶ ἀμπέλου καὶ τῆς λοιπῆς ὀπώρας κεκοσμημένη· προσήρτηντο δὲ καὶ στέφανοι καὶ ταινίαι καὶ θύρσοι καὶ τύμπανα καὶ μίτραι πρόσωπά τε
e σατυρικὰ καὶ κωμικὰ καὶ τραγικά. τῇ δὲ τετρακύκλῳ ...ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι καὶ πέρσεις τελεταὶ καὶ θίασοι παντοδαποὶ καὶ τὰ λίκνα φέρουσαι. μετὰ δὲ ταῦτα μακέται αἱ καλούμεναι μιμαλλόνες καὶ βασσάραι καὶ λυδαί, κατακεχυμέναι τὰς τρίχας καὶ ἐστεφανωμέναι τινὲς μὲν ὄφεσιν αἳ δὲ μίλαξι καὶ ἀμπέλῳ καὶ κισσῷ· κατεῖχον δὲ ταῖς χερσὶν αἳ μὲν ἐγχειρίδια αἳ δὲ ὄφεις. μετὰ δὲ ταύτας ἤγετο τετράκυκλος πηχῶν ὀκτὼ πλάτος ὑπὸ ἀνδρῶν ἑξήκοντα, ἐφ᾽ ἧς ἄγαλμα Νύσης ὀκτά-
f πηχυ καθήμενον, ἐνδεδυκὸς μὲν θάψινον χιτῶνα χρυσοποίκιλον, ἱμάτιον δὲ ἠμφίεστο λακωνικόν. ἀνίστατο δὲ τοῦτο μηχανικῶς οὐδενὸς τὰς χεῖρας προσάγοντος, καὶ σπεῖσαν ἐκ χρυσῆς φιάλης γάλα πάλιν ἐκάθητο. εἶχε δὲ ἐν τῇ ἀριστερᾷ θύρσον ἐστεμμένον μίτραις. αὐτὴ δ᾽ ἐστεφάνωτο [στεφάνῳ] κισσίνῳ χρυσῷ καὶ βότρυσι διαλίθοις πολυτελέσιν. εἶχε δὲ σκιάδα, καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν τῆς τετρακύκλου κατεπεπήγεσαν λαμ-
199 πάδες διάχρυσοι τέτταρες. ἑξῆς εἵλκετο ἄλλη τετράκυκλος μῆκος πηχῶν εἴκοσι, πλάτος ἑκκαίδεκα, ὑπὸ ἀνδρῶν τριακοσίων· ἐφ᾽ ἧς κατεσκεύαστο ληνὸς πηχῶν εἴκοσι τεσσάρων, πλάτος πεντεκαίδεκα, πλήρης σταφυλῆς. ἐπάτουν δὲ ἑξήκοντα σάτυροι πρὸς αὐλὸν ᾄδοντες μέλος ἐπιλήνιον· ἐφειστήκει δ᾽ αὐτοῖς σειληνός· καὶ δι᾽ ὅλης τῆς ὁδοῦ τὸ γλεῦκος ἔρρει. ἑξῆς ἐφέρετο τετράκυκλος μῆκος πηχῶν εἴκοσι πέντε, πλάτος τεσσαρεσκαίδεκα· ἤγετο δὲ ὑπὸ ἀνδρῶν ἑξακοσίων· ἐφ᾽ ἧς ἦν ἀσκὸς τρισχιλίους ἔχων μετρητάς, ἐκ παρ-

θαλῶν [δερμάτων] ἐρραμμένος· ἔρρει δὲ καὶ οὗτος κατὰ b μικρὸν ἀνιέμενος κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδόν. ἠκολούθουν δ᾽ αὐτῷ σάτυροι καὶ σειληνοὶ ἑκατὸν εἴκοσιν ἐστεφανωμένοι, φέροντες οἳ μὲν οἰνοχόας οἳ δὲ φιάλας οἳ δὲ θηρικλείους μεγάλας, πάντα χρυσᾶ.᾽

29. ῾ἐχομένως ἤγετο κρατὴρ ἀργυροῦς ἑξακοσίους χωρῶν μετρητὰς ἐπὶ τετρακύκλου ἑλκόμενος ὑπὸ ἀνδρῶν ἑξακοσίων. εἶχε δὲ ὑπὸ τὰ χείλη καὶ τὰ ὦτα καὶ ὑπὸ τὴν βάσιν ζῷα τετορευμένα, καὶ διὰ μέσου ἐστεφάνωτο c στεφάνῳ χρυσῷ διαλίθῳ. ἑξῆς ἐφέρετο κυλικεῖα ἀργυρᾶ δωδεκαπήχη δύο, ὕψος πηχῶν ἕξ. ταῦτα δ᾽ εἶχεν ἄνω τε ἀκρωτήρια καὶ ἐν ταῖς γάστραις κύκλῳ, καὶ ἐπὶ τῶν ποδῶν ζῷα τριημιπήχη καὶ πηχυαῖα πλήθει πολλά. καὶ λουτῆρες μεγάλοι δέκα καὶ κρατῆρες ἑκκαίδεκα, ὧν οἱ μείζους ἐχώρουν μετρητὰς τριάκοντα οἱ δ᾽ ἐλάχιστοι πέντε. εἶτα λέβητες ἕξ, βανωτοὶ εἴκοσι τέσσαρες ἐπ᾽ ἐγγυθήκαις πέντε καὶ ληνοὶ ἀργυραῖ δύο, ἐφ᾽ ὧν ἦσαν βῖκοι εἴκοσι τέσσαρες, τράπεζά τε ὁλάργυρος δωδεκάπηχυς, καὶ ἄλλαι ἑξαπήχεις d τριάκοντα. πρὸς δὲ τούτοις τρίποδες τέσσαρες, ὧν εἷς μὲν εἶχε τὴν περίμετρον πηχῶν ἑκκαίδεκα, κατάργυρος ὢν ὅλος, οἱ δὲ τρεῖς ἐλάττονες ὄντες διάλιθοι κατὰ μέσον ὑπῆρχον. μετὰ τούτους ἐφέροντο δελφικοὶ τρίποδες ἀργυροῖ ὀγδοήκοντα τὸν ἀριθμόν, ἐλάττους τῶν προειρημένων, ὧν αἱ γωνίαι . . . τετραμέτρητοι ὑδρίαι εἴκοσι καὶ ἕξ, ἀμφορεῖς παναθηναϊκοὶ ἑκκαίδεκα, ψυκτῆρες ἑκατὸν ἑξήκοντα· τούτων ὁ μέγιστος ἦν μετρητῶν ἕξ, ὁ δὲ ἐλάχιστος δύο. ταῦτα μὲν οὖν ἦν ἅπαντα ἀργυρᾶ.᾽ e

30. ῾ἐχόμενοι δὲ τούτων ἐπόμπευον οἱ τὰ χρυσώματα φέροντες, κρατῆρας λακωνικοὺς τέτταρας ἔχοντας στεφάνους ἀμπελίνους . . . τετραμέτρητοι. ἕτεροι

κορινθιουργεῖς δύο (οὗτοι δ' εἶχον ἄνωθεν καθήμενα
περιφανῆ τετορευμένα ζῷα καὶ ἐν τῷ τραχήλῳ καὶ ἐν
ταῖς γάστραις πρόστυπα ἐπιμελῶς πεποιημένα· ἐχώ-
ρει δ' ἕκαστος μετρητὰς ὀκτώ) ἐπ' ἐγγυθήκαις. καὶ
f ληνὸς ἐν ᾗ ἦσαν βῖκοι δέκα· ὁλκεῖα δύο ἑκάτερον χω-
ροῦν μετρητὰς πέντε· κώθωνες διμέτρητοι δύο· ψυ-
κτῆρες εἴκοσι δύο, ὧν ὁ μέγιστος ἐχώρει μετρητὰς
τριάκοντα ὁ δ' ἐλάχιστος μετρητήν. ἐπόμπευσαν δὲ
τρίποδες χρυσοῖ μεγάλοι τέτταρες· καὶ χρυσωματο-
θήκη χρυσῆ διάλιθος πηχῶν δέκα ὕψος, ἔχουσα βα-
σμοὺς ἕξ, ἐν οἷς καὶ ζῷα τετραπάλαιστα ἐπιμελῶς πε-
ποιημένα πολλὰ τὸν ἀριθμόν· καὶ κυλικεῖα δύο, καὶ
ὑάλινα διάχρυσα δύο· ἐγγυθῆκαι χρυσαῖ τετραπήχεις
200 δύο, ἄλλαι ἐλάττους τρεῖς, ὑδρίαι δέκα, βωμὸς τρί-
πηχυς, μαζονόμια εἴκοσι πέντε. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπο-
ρεύοντο παῖδες χίλιοι καὶ ἑξακόσιοι ἐνδεδυκότες χιτῶ-
νας λευκούς, ἐστεφανωμένοι οἳ μὲν κισσῷ οἳ δὲ πίτυϊ·
ὧν διακόσιοι μὲν καὶ πεντήκοντα χοεῖς εἶχον χρυσοῦς,
τετρακόσιοι δ' ἀργυροῦς, ἕτεροι δὲ τριακόσιοι καὶ εἴ-
κοσι ψυκτήρια ἔφερον χρυσᾶ, οἳ δ' ἀργυρᾶ. μεθ' οὓς
ἄλλοι παῖδες ἔφερον κεράμια πρὸς τὴν τοῦ γλυκισμοῦ
χρείαν· ὧν εἴκοσι μὲν ἦν χρυσᾶ, πεντήκοντα δ' ἀργυ-
b ρᾶ, τριακόσια δὲ κεκηρογραφημένα χρώμασι παντοί-
οις. καὶ κερασθέντων ἐν ταῖς ὑδρίαις καὶ πίθοις πάν-
τες κοσμίως ἐγλυκάνθησαν οἱ ἐν τῷ σταδίῳ.'

31. Ἑξῆς τούτοις καταλέγει τετραπήχεις τραπέ-
ζας, ἐφ' ὧν πολλὰ θέας ἄξια πολυτελῶς κατεσκευα-
σμένα περιήγετο θεάματα. 'ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς Σεμέλης
θάλαμος, ἐν ᾧ ἔχουσι χιτῶνας τινὲς διαχρύσους καὶ
λιθοκολλήτους τῶν πολυτιμήτων. οὐκ ἄξιον δ' ἦν πα-
ραλιπεῖν τήνδε τὴν τετράκυκλον, μῆκος οὖσαν πηχῶν
c εἴκοσι δύο, πλάτος τεσσαρεσκαίδεκα, ὑπὸ ἀνδρῶν

ἑλκομένην πεντακοσίων· ἐφ' ἧς ἄντρον ἦν βαθὺ καθ' ὑπερβολὴν κισσῷ καὶ μίλτῳ.. ἐκ τούτου περιστεραὶ καὶ φάσσαι καὶ τρυγόνες καθ' ὅλην ἐξίπταντο τὴν ὁδόν, λημνίσκοις τοὺς πόδας δεδεμέναι πρὸς τὸ ῥᾳδίως ὑπὸ τῶν θεωμένων ἁρπάζεσθαι. ἀνέβλυζον δὲ ἐξ αὐτοῦ καὶ κρουνοὶ δύο, ὃ μὲν γάλακτος ὃ δὲ οἴνου. πᾶσαι δ' αἱ περὶ αὐτὸν νύμφαι στεφάνους εἶχον χρυσοῦς· ὁ δὲ Ἑρμῆς καὶ κηρύκειον χρυσοῦν, ἐσθῆτας δὲ πολυτελεῖς. ἐπὶ δὲ ἄλλης τετρακύκλου, ἣ περιεῖχε τὴν ἐξ Ἰνδῶν κάθοδον Διονύσου, Διόνυσος ἦν δωδεκάπηχυς, ἐπ' d
ἐλέφαντος κατακείμενος, ἠμφιεσμένος πορφυρίδα καὶ στέφανον κισσοῦ καὶ ἀμπέλου χρυσοῦν ἔχων· εἶχε δ' ἐν ταῖς χερσὶ θυρσόλογχον χρυσοῦν, ὑπεδέδετο δ' ἐμβάδας χρυσογραφεῖς. προεκάθητο δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῷ τραχήλῳ τοῦ ἐλέφαντος σατυρίσκος πεντάπηχυς, ἐστεφανωμένος πίτυος στεφάνῳ χρυσῷ, τῇ δεξιᾷ αἰγείῳ κέρατι χρυσῷ σημαίνων. ὁ δὲ ἐλέφας σκευὴν εἶχε χρυσῆν καὶ περὶ τῷ τραχήλῳ κίσσινον χρυσοῦν στέφανον. ἠκολούθουν δὲ τούτῳ παιδίσκαι πεντακόσιαι κεκοσμη- e
μέναι χιτῶσι πορφυροῖς, χρυσῷ διεζωσμέναι. ἐστεφάνωντο δὲ αἱ μὲν ἡγούμεναι ἑκατὸν εἴκοσι χρυσοῖς πιτυΐνοις στεφάνοις, ἠκολούθουν δὲ αὐταῖς σάτυροι ἑκατὸν εἴκοσι, πανοπλίας οἳ μὲν ἀργυρᾶς οἳ δὲ χαλκᾶς ἔχοντες. μετὰ δὲ τούτους ἐπορεύοντο ὄνων ἶλαι πέντε, ἐφ' ὧν ἦσαν σειληνοὶ καὶ σάτυροι ἐστεφανωμένοι. τῶν δὲ ὄνων οἳ μὲν χρυσᾶς οἳ δ' ἀργυρᾶς προμετωπίδας καὶ σκευασίας εἶχον.'

32. 'μετὰ δὲ τούτους ἐλεφάντων ἅρματα ἀφείθη f
εἴκοσι τέσσαρα καὶ συνωρίδες τράγων ἑξήκοντα, κώλων δεκαδύο, ὀρύγων ἑπτά, βουβάλων πεντεκαίδεκα, στρουθῶν συνωρίδες ὀκτώ, ὀνελάφων ἑπτά, καὶ συνωρίδες τέσσαρες ὄνων ἀγρίων, ἅρματα τέσσαρα. ἐπὶ δὲ

πάντων τούτων ἀναβεβήκει παιδάρια χιτῶνας ἔχοντα
ἡνιοχικοὺς καὶ πετάσους. παραναβεβήκει δὲ παιδι-
σκάρια διεσκευασμένα πελταρίοις καὶ θυρσολόγχοις,
κεκοσμημένα ἱματίοις καὶ χρυσίοις. ἐστεφάνωτο δὲ
τὰ μὲν ἡνιοχοῦντα παιδάρια πίτυϊ, τὰ δὲ παιδισκάρια
κισσῷ. ἐπῆσαν δὲ καὶ συνωρίδες καμήλων ἓξ ἑκατέρου
201 μέρους τρεῖς, αἷς ἐπηκολούθουν ἀπῆναι ὑφ' ἡμιόνων
ἀγόμεναι. αὗται δ' εἶχον σκηνὰς βαρβαρικάς, ἐφ' ὧν
ἐκάθηντο γυναῖκες ἰνδαὶ καὶ ἕτεραι, κεκοσμημέναι ὡς
αἰχμάλωτοι. κάμηλοι δ' αἳ μὲν ἔφερον λιβανωτοῦ
μνᾶς τριακοσίας, σμύρνης τριακοσίας, κρόκου καὶ
κασίας καὶ κινναμώμου καὶ ἴριδος καὶ τῶν λοιπῶν
ἀρωμάτων διακοσίας. ἐχόμενοι τούτων ἦσαν Αἰθίοπες
δωροφόροι, ὧν οἳ μὲν ἔφερον ὀδόντας ἑξακοσίους, ἕτε-
ροι δ' ἐβένου κορμοὺς δισχιλίους, ἄλλοι χρυσοῦς καὶ
ἀργυροῦς κρατῆρας ἑξήκοντα καὶ ψήγματα χρυ-
b σίου. μεθ' οὓς ἐπόμπευσαν κυνηγοὶ δύο ἔχοντες
σιβύνας ἐπιχρύσους. ἤγοντο δὲ καὶ κύνες δισχίλιοι
τετρακόσιοι, οἳ μὲν ἰνδοί, οἱ λοιποὶ δὲ ὑρκανοὶ καὶ
μολοσσοὶ καὶ ἑτέρων γενῶν. ἑξῆς ἄνδρες ἑκατὸν
πεντήκοντα φέροντες δένδρα ἐξ ὧν ἀνήρτητο θη-
ρία παντοδαπὰ καὶ ὄρνεα. εἶτ' ἐφέροντο ἐν ἀγγεί-
οις ψιττακοὶ καὶ ταῷ καὶ μελεαγρίδες καὶ φασια-
νοὶ ὄρνιθες καὶ ἄλλοι αἰθιοπικοὶ πλήθει πολλοί.'
εἰπὼν δὲ καὶ ἄλλα πλεῖστα καὶ καταλέξας ζῴων ἀγέλας
ἐπιφέρει ' πρόβατα αἰθιοπικὰ ἑκατὸν τριάκοντα, ἀρά-
c βια τριακόσια, εὐβοϊκὰ εἴκοσιν, ὁλόλευκοι βόες ἰνδικοὶ
εἴκοσιν ἕξ, αἰθιοπικοὶ ὀκτώ, ἄρκτος μὲν λευκὴ μεγάλη
μία, παρδάλεις τεσσαρεσκαίδεκα, πάνθηρες ἑκκαίδεκα,
λυγκία τέσσαρα, ἄρκηλοι τρεῖς, καμηλοπάρδαλις μία,
ῥινόκερως αἰθιοπικὸς εἷς.'

33. ' ἑξῆς ἐπὶ τετρακύκλου Διόνυσος περὶ τὸν τῆς

Ῥέας βωμὸν καταπεφευγώς, ὅτε ὑπὸ Ἥρας ἐδιώκετο, στέφανον ἔχων χρυσοῦν, Πριάπου αὐτῷ παρεστῶτος ἐστεφανωμένου [στεφάνῳ] χρυσῷ κισσίνῳ. τὸ δὲ τῆς Ἥρας ἄγαλμα στεφάνην εἶχε χρυσῆν. Ἀλεξάνδρου δὲ d
καὶ Πτολεμαίου ἀγάλματα ἐστεφανωμένα στεφάνοις κισσίνοις ἐκ χρυσοῦ. τὸ δὲ τῆς Ἀρετῆς ἄγαλμα τὸ παρεστὸς τῷ Πτολεμαίῳ στέφανον εἶχεν ἐλαίας χρυσοῦν. καὶ Πρίαπος δ' αὐτοῖς συμπαρῆν ἔχων στέφανον κίσσινον ἐκ χρυσοῦ. Κόρινθος δ' ἡ πόλις παρεστῶσα τῷ Πτολεμαίῳ ἐστεφάνωτο διαδήματι χρυσῷ. παρέκειντο δὲ πᾶσι τούτοις κυλικεῖον μεστὸν χρυσωμάτων κρατήρ τε χρυσοῦς μετρητῶν πέντε. τῇ δὲ τετρακύκλῳ ταύτῃ ἠκολούθουν γυναῖκες ἔχουσαι ἱμάτια πολυτελῆ καὶ e
κόσμον· προσηγορεύοντο δὲ πόλεις, αἵ τ' ἀπ' Ἰωνίας καὶ λοιπαὶ Ἑλληνίδες, ὅσαι τὴν Ἀσίαν καὶ τὰς νήσους κατοικοῦσαι ὑπὸ τοὺς Πέρσας ἐτάχθησαν· ἐφόρουν δὲ πᾶσαι στεφάνους χρυσοῦς. ἐφέρετο καὶ ἐπ' ἄλλων τετρακύκλων θύρσος ἐνενηκοντάπηχυς χρυσοῦς καὶ λόγχη ἀργυρᾶ ἑξηκοντάπηχυς, καὶ ἐν ἄλλῃ φαλλὸς χρυσοῦς πηχῶν ἑκατὸν εἴκοσι, διαγεγραμμένος καὶ διαδεδεμένος στέμμασι διαχρύσοις, ἔχων ἐπ' ἄκρου ἀστέρα χρυσοῦν, οὗ ἦν ἡ περίμετρος πηχῶν ἕξ.'

'πολλῶν οὖν καὶ ποικίλων εἰρημένων ἐν ταῖς πομπαῖς ταύταις μόνα ἐξελεξάμεθα ἐν οἷς ἦν χρυσὸς καὶ f
ἄργυρος. καὶ γὰρ διαθέσεις πολλαὶ ἀκοῆς ἦσαν ἄξιαι καὶ θηρίων πλήθη καὶ ἵππων καὶ λέοντες παμμεγέθεις εἴκοσι καὶ τέσσαρες. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι τετράκυκλοι οὐ μόνον εἰκόνας βασιλέων φέρουσαι ἀλλὰ καὶ θεῶν πολλαί. μεθ' ἃς χορὸς ἐπόμπευσεν ἀνδρῶν ἑξακοσίων, ἐν οἷς κιθαρισταὶ συνεφώνουν τριακόσιοι ἐπιχρύσους ἔχοντες ὅλας κιθάρας καὶ στεφάνους χρυσοῦς. μεθ' οὓς ταῦροι διῆλθον δισχίλιοι ὁμοιοχρώ- 202

ματοι χρυσοκέρῳ, προμετωπίδας χρυσᾶς καὶ ἀνὰ μέσον στεφάνους ὅρμους τε καὶ αἰγίδας πρὸ τῶν στηθῶν ἔχοντες· ἦν δ' ἅπαντα ταῦτα χρυσᾶ.'

34. ' καὶ μετὰ ταῦτα Διὸς ἤγετο πομπὴ καὶ ἄλλων παμπόλλων θεῶν καὶ ἐπὶ πᾶσιν Ἀλεξάνδρου, ὃς ἐφ' ἅρματος ἐλεφάντων ἀληθινῶν ἐφέρετο χρυσοῦς, Νίκην καὶ Ἀθηνᾶν ἐξ ἑκατέρου μέρους ἔχων. ἐπόμπευσαν δὲ καὶ θρόνοι πολλοὶ ἐξ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ
b κατεσκευασμένοι· ὧν ἐφ' ἑνὸς ἔκειτο στεφάνη χρυσῆ, ἐπ' ἄλλου δίκερας χρυσοῦν, ἐπ' ἄλλου δ' ἦν στέφανος χρυσοῦς, καὶ ἐπ' ἄλλου δὲ κέρας ὁλόχρυσον. ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαίου τοῦ σωτῆρος θρόνον στέφανος ἐπέκειτο ἐκ μυρίων κατεσκευασμένος χρυσῶν. ἐπόμπευσε δὲ καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ τριακόσια καὶ πεντήκοντα, καὶ βωμοὶ δὲ ἐπίχρυσοι ἐστεφανωμένοι χρυσοῖς στεφάνοις, ὧν ἑνὶ παρεπεπήγεσαν δᾷδες χρυσαῖ δεκαπήχεις τέσσαρες. ἐπόμπευσαν δὲ καὶ ἐσχάραι ἐπίχρυσοι δώδεκα, ὧν ἡ μὲν δωδεκάπηχυς τῇ περιμέτρῳ τεσσαρακοντάπηχυς ὕψει, ἡ δὲ πηχῶν πεντεκαίδεκα. ἐπόμπευσαν δὲ καὶ δελφικοὶ τρίποδες χρυσοῖ ἐννέα, ἐκ πηχῶν τεσ-
c σάρων· ἄλλοι ὀκτώ, πηχῶν ἕξ· ἄλλος πηχῶν τριάκοντα, ἐφ' οὗ ἦν ζῷα χρυσᾶ πενταπήχη καὶ στέφανος κύκλῳ χρυσοῦς ἀμπέλινος. παρῆλθον δὲ καὶ φοίνικες ἐπίχρυσοι ὀκταπήχεις ἑπτά, καὶ κηρύκειον ἐπίχρυσον πηχῶν τεσσαράκοντα πέντε, καὶ κεραυνὸς ἐπίχρυσος πηχῶν τεσσαράκοντα, ναός τε ἐπίχρυσος, οὗ ἡ περίμετρος πηχῶν τεσσαράκοντα· δίκερας πρὸς τούτοις ὀκτάπηχυ. πολὺ δὲ καὶ ζῴων πλῆθος ἐπιχρύσων συνεπόμπευεν, ὧν ἦν τὰ πολλὰ δωδεκαπήχη· καὶ θηρία
d ὑπεράγοντα τοῖς μεγέθεσι καὶ ἀετοὶ πηχῶν εἴκοσι. στέφανοί τ' ἐπίχρυσοι ἐπόμπευσαν τρισχίλιοι διακόσιοι, ἕτερός τε μυστικὸς χρυσοῦς λίθοις πολυτελέσι

κεκοσμημένος ὀγδοηκοντάπηχυς· οὗτος δὲ περιετίθετο τῷ τοῦ Βερενικείου θυρώματι, αἰγίς τε ὁμοίως χρυσῆ. ἐπόμπευσαν δὲ καὶ στεφάναι χρυσαῖ πάνυ πολλαὶ ἃς ἔφερον παιδίσκαι πολυτελῶς κεκοσμημέναι, ὧν μία δίπηχυς εἰς ὕψος, τὴν δὲ περίμετρον ἔχουσα ἑκκαίδεκα πηχῶν. ἐπόμπευσε δὲ καὶ θώραξ χρυσοῦς πηχῶν e
δώδεκα καὶ ἕτερος ἀργυροῦς πηχῶν ὀκτωκαίδεκα, . . . ἐννέα, ἔχων ἐφ' ἑαυτὸν κεραυνοὺς χρυσοῦς δεκαπήχεις δύο καὶ στέφανον δρυὸς διάλιθον· ἀσπίδες χρυσαῖ εἴκοσι, πανοπλίαι χρυσαῖ ἑξήκοντα τέσσαρες, κνημῖδες χρυσαῖ τριπήχεις δύο, λεκάναι χρυσαῖ δώδεκα, φιάλαι πολλαὶ πάνυ τὸν ἀριθμόν, οἰνοχόαι τριάκοντα, ἐξάλειπτρα μεγάλα δέκα, ὑδρίαι δώδεκα, μαζονόμια πεντήκοντα, τράπεζαι διάφοροι, κυλικεῖα χρυσωμάτων πέντε, κέρας ὁλόχρυσον πηχῶν τριάκοντα. ταῦτα f
δὲ τὰ χρυσώματα ἐκτὸς ἦν τῶν ἐν τῇ τοῦ Διονύσου πομπῇ διενεχθέντων. εἶτ' ἀργυρωμάτων ἅμαξαι τετρακόσιαι καὶ χρυσωμάτων εἴκοσι, ἀρωμάτων δὲ ὀκτακόσιαι.'

35. 'ἐπὶ δὲ πᾶσιν ἐπόμπευσαν αἱ δυνάμεις αἱ ἱππικαὶ καὶ πεζικαί, πᾶσαι καθωπλισμέναι θαυμασίως. πεζοὶ μὲν ἐς πέντε μυριάδας καὶ ἑπτακισχιλίους καὶ ἑξακοσίους, ἱππεῖς δὲ δισμύριοι τρισχίλιοι διακόσιοι. 203
πάντες δ' οὗτοι ἐπόμπευσαν, τὴν ἁρμόζουσαν ἑκάστῳ ἠμφιεσμένοι στολὴν καὶ τὰς προσηκούσας ἔχοντες πανοπλίας. ἐκτὸς δ' ὧν πάντες οὗτοι εἶχον πανοπλιῶν καὶ ἄλλαι πλεῖσται ἦσαν ἀποκείμεναι, ὧν οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ἀναγράψαι ῥᾴδιον.' κατέλεξε δ' αὐτὸν ὁ Καλλίξενος. 'ἐστεφανώθησαν δ' ἐν τῷ ἀγῶνι καὶ στεφάνοις χρυσοῖς εἰκόσι· Πτολεμαῖος δὲ ὁ πρῶτος καὶ Βερενίκη εἴκοσι τρισὶν ἐφ' ἁρμάτων χρυσῶν καὶ τεμένεσιν ἐν Δωδώνῃ. καὶ ἐγένετο τὸ δαπάνημα τοῦ

b νομίσματος τάλαντα δισχίλια διακόσια τριάκοντα ἐν-
νέα, μναῖ πεντήκοντα, καὶ ταῦτ' ἠριθμήθη πάντα
παρὰ τοῖς οἰκονόμοις, διὰ τὴν τῶν στεφανούντων προ-
θυμίαν, πρὸ τοῦ τὰς θέας παρελθεῖν. ὁ δὲ Φιλάδελ-
φος Πτολεμαῖος, υἱὸς αὐτῶν, εἰκόσι χρυσαῖς, δυσὶ μὲν
ἐφ' ἁρμάτων χρυσῶν, ἐπὶ δὲ κιόνων ἑξαπήχει μιᾷ,
πενταπήχεσι πέντε, τετραπήχεσιν ἕξ.'

36. Ποία οὖν, ἄνδρες δαιτυμόνες, βασιλεία οὕτως
γέγονε πολύχρυσος; οὐ γὰρ τὰ ἐκ Περσῶν καὶ Βαβυ-
c λῶνος λαβοῦσα χρήματα, ἢ μέταλλα ἐργαζομένη, ἢ Πα-
κτωλὸν ἔχουσα χρυσοῦν ψῆγμα καταφέροντα. μόνος
γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ χρυσορρόας καλούμενος Νεῖλος μετὰ
τροφῶν ἀφθόνων καὶ χρυσὸν ἀκίβδηλον καταφέρει,
ἀκινδύνως γεωργούμενον, ὡς πᾶσιν ἐξαρκεῖν ἀνθρώ-
ποις, δίκην Τριπτολέμου πεμπόμενον εἰς πᾶσαν γῆν.
διόπερ αὐτὸν καὶ ὁ Βυζάντιος ποιητὴς Παρμένων ἐπι-
καλούμενος, αἰγύπτιε Ζεῦ, φησί, Νεῖλε. πολλῶν δ' ὁ
Φιλάδελφος βασιλέων πλούτῳ διέφερε, καὶ περὶ πάντα
ἐσπουδάκει τὰ κατασκευάσματα φιλοτίμως, ὥστε καὶ
d πλοίων πλήθει πάντας ὑπερέβαλλε. τὰ γοῦν μέγιστα
τῶν πλοίων ἦν παρ' αὐτῷ, τριακοντήρεις δύο, εἰκο-
σήρης μία, τέσσαρες τρισκαιδεκήρεις, δωδεκήρεις δύο,
ἑνδεκήρεις τεσσαρεσκαίδεκα, ἐννήρεις τριάκοντα, ἑπτή-
ρεις τριάκοντα ἑπτά, ἑξήρεις πέντε, πεντήρεις ἑπτα-
καίδεκα· τὰ δ' ἀπὸ τετρήρους μέχρι τριηρημιολίας
διπλάσια τούτων. τὰ δ' εἰς τὰς νήσους πεμπόμενα καὶ
τὰς ἄλλας πόλεις ὧν ἦρχε καὶ τὴν Λιβύην πλείονα ἦν
e τῶν τετρακισχιλίων. περὶ δὲ βιβλίων πλήθους καὶ
βιβλιοθηκῶν κατασκευῆς καὶ τῆς εἰς τὸ Μουσεῖον
συναγωγῆς τί δεῖ καὶ λέγειν πᾶσι τούτων ὄντων κατὰ
μνήμην;

37. Ἐπεὶ δὲ περὶ νεῶν κατασκευῆς εἰρήκαμεν,

φέρ' εἴπωμεν, ἀκοῆς γάρ ἐστιν ἄξια, καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Φιλοπάτορος βασιλέως κατεσκευασμένα σκάφη. περὶ ὧν ὁ αὐτὸς Καλλίξενος ἱστορεῖ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Ἀλεξανδρείας οὑτωσὶ λέγων 'τὴν τεσσαρακοντήρη ναῦν κατεσκεύασεν ὁ Φιλοπάτωρ, τὸ μῆκος ἔχουσαν διακοσίων ὀγδοήκοντα πηχῶν, ὀκτὼ δὲ καὶ τριάκοντα f ἀπὸ παρόδου ἐπὶ πάροδον, ὕψος δὲ ἕως ἀκροστολίου τεσσαράκοντα ὀκτὼ πηχῶν. ἀπὸ δὲ τῶν πρυμνητικῶν ἀφλάστων ἐπὶ τὸ πρὸς τῇ θαλάσσῃ μέρος αὐτῆς τρεῖς πρὸς τοῖς πεντήκοντα πήχεις. πηδάλια δ' εἶχε τέτταρα τριακονταπήχη, κώπας δὲ θρανιτικὰς ὀκτὼ καὶ τριάκοντα πηχῶν τὰς μεγίστας, αἳ διὰ τὸ μόλυβδον 204 ἔχειν ἐν τοῖς ἐγχειριδίοις καὶ γεγονέναι λίαν εἴσω βαρεῖαι κατὰ τὴν ζύγωσιν εὐήρεις ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς χρείας. δίπρῳρος δ' ἐγεγόνει καὶ δίπρυμνος, καὶ ἔμβολα εἶχεν ἑπτά· τούτων ἓν μὲν ἡγούμενον, τὰ δ' ὑποστέλλοντα, τινὰ δὲ κατὰ τὰς ἐπωτίδας. ὑποζώματα δὲ ἐλάμβανε δώδεκα· ἑξακοσίων δ' ἦν ἕκαστον πηχῶν. εὔρυθμος δ' ἦν καθ' ὑπερβολήν· θαυμαστὸς δ' ἦν καὶ ὁ ἄλλος κόσμος τῆς νεώς. ζῷα μὲν γὰρ εἶχεν οὐκ ἐλάττω δώδεκα πηχῶν κατὰ πρύμναν τε καὶ πρῷραν, καὶ πᾶς τόπος αὐτῆς κηρογραφίᾳ κατεπεποίκιλ- b το, τὸ δ' ἔγκωπον ἅπαν μέχρι τῆς τρόπεως κισσίνην φυλλάδα καὶ θύρσους εἶχε πέριξ. πολὺς δ' ἦν καὶ ὁ τῶν ὅπλων κόσμος. ἀνεπλήρου δὲ τὰ προσδεόμενα τῆς νεὼς μέρη. γενομένης δὲ ἀναπείρας ἐδέξατο ἐρέτας πλείους τῶν τετρακισχιλίων, εἰς δὲ τὰς ὑπηρεσίας τετρακοσίους, εἰς δὲ τὸ κατάστρωμα ἐπιβάτας τρισχιλίους, ἀποδέοντας ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, καὶ χωρὶς ὑπὸ τὰ ζύγια πλῆθος ἀνθρώπων ἕτερον ἐπισιτισμοῦ c τε οὐκ ὀλίγον. καθειλκύσθη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ ἐσχαρίου τινός, ὅ φασι παγῆναι πεντήκοντα πλοίων

κεντηρικῶν ξυλείᾳ, ὑπὸ δὲ ὄχλου μετὰ βοῆς καὶ σαλ-
πίγγων κατήγετο. ὕστερον δὲ τῶν ἀπὸ Φοινίκης τις
ἐπενόησε τὴν καθολκήν, τάφρον ὑποστησάμενος ἴσην
τῇ νηὶ κατὰ μῆκος, ἣν πλησίον τοῦ λιμένος ὤρυξε.
ταύτῃ δὲ τοὺς θεμελίους κατῳκοδόμησε λίθῳ στερεῷ
πρὸς πέντε πήχεις τὸ βάθος, καὶ διὰ τούτων φάλαγγας
ἐπικαρσίας κατὰ πλάτος τῆς τάφρου διώσας συνεχεῖς,
d τετράπηχυν εἰς βάθος τόπον ἀπολιπούσας. καὶ ποιή-
σας εἴσρουν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐνέπλησεν αὐτῆς πάντα
τὸν ὀρυχθέντα τόπον, εἰς ὃν ῥᾳδίως ἀπὸ τῶν τυχόν-
των ἀνδρῶν εἰσήγαγε τὴν ναῦν . . . τὸ ἀνοιχθὲν κατ'
ἀρχὰς ἐμφράξαντας μετεξαντλῆσαι πάλιν τὴν θάλασ-
σαν ὀργάνοις. τούτου δὲ γενομένου ἐδρασθῆναι τὸ
πλοῖον ἀσφαλῶς ἐπὶ τῶν προειρημένων φαλάγγων.'

38. 'Κατεσκεύασε δ' ὁ Φιλοπάτωρ καὶ ποτάμιον
πλοῖον, τὴν θαλαμηγὸν καλουμένην, τὸ μῆκος ἔχουσαν
ἡμισταδίου, τὸ δ' εὖρος ᾗ πλατύτατον τριάκοντα πη-
e χῶν· τὸ δὲ ὕψος σὺν τῷ τῆς σκηνῆς ἀναστήματι μι-
κρὸν ἀπέδει τεσσαράκοντα πηχῶν. τὸ δὲ σχῆμ' αὐτῆς
οὔτε ταῖς μακραῖς ναυσὶν οὔτε ταῖς στρογγύλαις ἐοι-
κός, ἀλλὰ παρηλλαγμένον τε καὶ πρὸς τὴν χρείαν τοῦ
ποταμοῦ τὸ βάθος. κάτωθεν μὲν γὰρ ἁλιτενὴς καὶ
πλατεῖα, τῷ δ' ὄγκῳ μετέωρος· τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἄκρων
αὐτῆς μέρη, καὶ μάλιστα τὰ κατὰ πρῷραν, παρέτεινεν
ἐφ' ἱκανόν, τῆς ἀνακλάσεως εὐγράμμου φαινομένης.
δίπρῳρος δ' ἐγεγόνει καὶ δίπρυμνος, καὶ πρὸς ὕψος
f ἀνέτεινε, διὰ τὸ μετέωρον ἄγαν ἵστασθαι πολλάκις ἐν
τῷ ποταμῷ τὸ κῦμα. κατεσκεύαστο δ' αὐτῆς κατὰ μὲν
μέσον τὸ κύτος τὰ συμπόσια καὶ οἱ κοιτῶνες καὶ τὰ
λοιπὰ τὰ πρὸς τὴν διαγωγὴν χρηστήρια. πέριξ δὲ τῆς
νεὼς περίπατοι κατὰ τὰς τρεῖς πλευρὰς ἐγεγόνεσαν
διπλοῖ. ὧν ἡ μὲν περίμετρος ἦν πέντε πλέθρων οὐκ

ἐλάττων, ἡ δὲ διάθεσις τοῦ μὲν καταγείου περιστύλῳ παραπλήσιος, τοῦ δ' ὑπερῴου κρύπτῃ φραγμοῖς καὶ 205 θυρίσι περιεχομένῃ πάντοθεν. πρώτη δ' εἰσιόντι κατὰ πρύμναν ἐτέτακτο προστὰς ἐξ ἐναντίου μὲν ἀναπεπταμένη, κύκλῳ δὲ περίπτερος· ἧς ἐν τῷ καταντικρὺ τῆς πρῴρας μέρει προπύλαιον κατεσκεύαστο, δι' ἐλέφαντος καὶ τῆς πολυτελεστάτης ὕλης γεγονός. τοῦτο δὲ διελθοῦσιν ὡσανεὶ προσκήνιον ἐπεποίητο τῇ διαθέσει, κατάστεγον ἄνω. πάλιν ὁμοίως κατὰ μὲν τὴν μέσην πλευρὰν προστὰς ἑτέρα παρέκειτο ὄπισθεν, καὶ τετράθυρος ἔφερεν εἰς αὐτὴν πυλών. ἐξ ἀριστερῶν δὲ b καὶ δεξιῶν θυρίδες ὑπέκειντο εὐαύγειαν παρέχουσαι. συνῆπτο δὲ τούτοις ὁ μέγιστος οἶκος· περίπτερος δ' ἦν εἴκοσι κλίνας ἐπιδεχόμενος. κατεσκευάσθη δ' αὐτοῦ τὰ μὲν πλεῖστα ἀπὸ κέδρου σχιστῆς καὶ κυπαρίσσου μιλησίας, αἱ δὲ τῆς περιστάσεως θύραι τὸν ἀριθμὸν εἴκοσιν οὖσαι θυΐναις κατεκεκόλληντο σανίσιν, ἐλεφαντίνους ἔχουσαι τοὺς κόσμους. ἡ δ' ἐνήλωσις ἡ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν καὶ τὰ ῥόπτρα ἐξ ἐρυθροῦ γεγονότα χαλκοῦ τὴν χρύσωσιν ἐκ πυρὸς εἰλήφει. τῶν δὲ κιόνων τὰ μὲν σώματα ἦν κυπαρίσσινα, αἱ δὲ κε- c φαλαὶ κορινθιουργεῖς ἐλέφαντι καὶ χρυσῷ διακεκοσμημέναι. τὸ δὲ ἐπιστύλιον ἐκ χρυσοῦ τὸ ὅλον, ἐφ' οὗ διάζωσμα ἐφήρμοστο περιφανῆ ζῴδια ἔχον ἐλεφάντινα μείζονα πηχυαίων, τῇ μὲν τέχνῃ μέτρια τῇ χορηγίᾳ δ' ἀξιοθαύμαστα. ἐπέκειτο δὲ καὶ στέγη καλὴ τῷ συμποσίῳ τετράγωνος κυπαρισσίνη· γλυπτοὶ δ' αὐτῆς ἦσαν οἱ κόσμοι, χρυσῆν ἔχοντες τὴν ἐπιφάνειαν. παρέκειτο δὲ τῷ συμποσίῳ τούτῳ καὶ κοιτὼν ἑπτάκλινος, ᾧ συνῆπτο στενὴ σῦριγξ κατὰ πλάτος τοῦ κύτους d χωρίζουσα τὴν γυναικωνῖτιν. ἐν δὲ ταύτῃ συμπόσιον ἐννεάκλινον ἦν παραπλήσιον τῇ πολυτελείᾳ τῷ μεγά-

λῳ, καὶ κοιτὼν πεντάκλινος. καὶ τὰ μὲν ἄχρι τῆς πρώ-
της στέγης κατεσκευασμένα τοιαῦτ' ἦν.'

39. 'ἀναβάντι δὲ τὰς παρακειμένας πλησίον τῷ
προειρημένῳ κοιτῶνι κλίμακας οἶκος ἦν ἄλλος πεντά-
κλινος ὀρόφωμα ῥομβωτὸν ἔχων, καὶ πλησίον αὐτοῦ
e ναὸς Ἀφροδίτης θολοειδής, ἐν ᾧ μαρμάρινον ἄγαλμα
τῆς θεοῦ. κατεναντίον δὲ τούτου ἄλλο συμπόσιον πο-
λυτελὲς περίπτερον· οἱ γὰρ κίονες αὐτοῦ ἐκ λίθων
ἰνδικῶν συνέκειντο. παρὰ δὲ καὶ τούτῳ τῷ συμποσίῳ
κοιτῶνες ἀκόλουθον τὴν κατασκευὴν τοῖς προδεδηλω-
μένοις ἔχοντες. προάγοντι δὲ ἐπὶ τὴν πρῷραν οἶκος
ὑπέκειτο βακχικὸς τρισκαιδεκάκλινος περίπτερος ἐπί-
χρυσον ἔχων τὸ γεῖσον ἕως τοῦ περιτρέχοντος ἐπιστυ-
λίου· στέγη δὲ τῆς τοῦ θεοῦ διαθέσεως οἰκεία. ἐν δὲ
f τούτῳ κατὰ μὲν τὴν δεξιὰν πλευρὰν ἄντρον κατε-
σκεύαστο, οὗ χρῶμα μὲν ἦν ἔχον τὴν πετροποιίαν ἐκ
λίθων ἀληθινῶν καὶ χρυσοῦ δεδημιουργημένον· ἵδρυ-
το δ' ἐν αὐτῷ τῆς τῶν βασιλέων συγγενείας ἀγάλματα
εἰκονικὰ λίθου λυχνέως. ἐπιτερπὲς δ' ἱκανῶς καὶ
ἄλλο συμπόσιον ἦν ἐπὶ τῇ τοῦ μεγίστου οἴκου στέγῃ
κείμενον, σκηνῆς ἔχον τάξιν· ὥστε τῇ μὲν οὐκ ἐπῆν ...
διατόναια δὲ τοξοειδῆ διὰ ποσοῦ τινος ἐνετέτατο δια-
206 στήματος, ἐφ' ὧν αὐλαῖαι κατὰ τὸν ἀνάπλουν ἁλουρ-
γεῖς ἐνεπετάννυντο. μετὰ δὲ τοῦτο αἴθριον ἐξεδέχετο
τὴν ἐπάνω τῆς ὑποκειμένης προστάδος τάξιν κατέχον,
ᾧ κλῖμαξ τε ἑλικτὴ φέρουσα πρὸς τὸν κρυπτὸν περί-
πατον παρέκειτο καὶ συμπόσιον ἐννεάκλινον τῇ δια-
θέσει τῆς κατασκευῆς αἰγύπτιον. οἱ γὰρ γεγονότες
αὐτόθι κίονες ἀνήγοντο στρογγύλοι διαλλάττοντες
τοῖς σπονδύλοις, τοῦ μὲν μέλανος τοῦ δὲ λευκοῦ παρ-
b άλληλα τιθεμένων. εἰσὶ δ' αὐτῶν καὶ αἱ κεφαλαὶ τῷ
σχήματι περιφερεῖς, ὧν ἡ μὲν ὅλη περιγραφὴ παρα-

πλησία ῥόδοις ἐπὶ μικρὸν ἀναπεπταμένοις ἐστίν, περὶ δὲ τὸν προσαγορευόμενον κάλαθον οὐχ ἕλικες, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν, καὶ φύλλα τραχέα περίκειται, λωτῶν δὲ ποταμίων κάλυκες καὶ φοινίκων ἀρτιβλάστων καρπός· ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἄλλων ἀνθέων γέγλυπται γένη. τὸ δ' ὑπὸ τὴν ῥίζαν, ὃ δὴ τῷ συνάπτοντι πρὸς τὴν κεφαλὴν ἐπίκειται σπονδύλῳ, κιβωρίων ἄνθεσι καὶ φύλλοις ὡσανεὶ καταπεπλεγμένοις ὁμοίαν εἶχε τὴν διάθεσιν. τοὺς μὲν οὖν κίονας οὕτως c
Αἰγύπτιοι κατασκευάζουσι, καὶ τοὺς τοίχους δὲ λευκαῖς τε καὶ μελαίναις διαποικίλλουσι πλινθίσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς ἀλαβαστίτιδος προσαγορευομένης πέτρας. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα κατὰ μέσον τῆς νεὼς τὸ κύτος ἐν κοίλῃ καὶ κατὰ πᾶν αὐτῆς μέρος οἰκήματα ἦν. ὁ δὲ ἱστὸς ἦν αὐτῆς ἑβδομήκοντα πηχῶν βύσσινον ἔχων ἱστίον ἁλουργεῖ παρασείρῳ κεκοσμημένον. πᾶς δ' ὁ τοῦ βασιλέως τοῦ Φιλαδέλφου πλοῦτος φυλαχθεὶς κατελύθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου Πτολε- d
μαίου, τοῦ καὶ τὸν Γαβινιακὸν συστησαμένου πόλεμον, οὐκ ἀνδρὸς γενομένου ἀλλ' αὐλητοῦ καὶ μάγου.'

40. Περὶ δὲ τῆς ὑπὸ Ἱέρωνος τοῦ Συρακοσίου κατασκευασθείσης νεώς, ἧς καὶ Ἀρχιμήδης ἦν ὁ γεωμέτρης ἐπόπτης, οὐκ ἄξιον εἶναι κρίνω σιωπῆσαι, σύγγραμμα ἐκδόντος Μοσχίωνος τινός, ᾧ οὐ παρέργως ἐνέτυχον ὑπογυίως. γράφει οὖν ὁ Μοσχίων οὕτως 'Διοκλείδης μὲν ὁ Ἀβδηρίτης θαυμάζεται ἐπὶ τῇ πρὸς τὴν Ῥοδίων πόλιν ὑπὸ Δημητρίου προσαχθείσῃ τοῖς τείχεσιν ἑλεπόλει, Τίμαιος δ' ἐπὶ τῇ πυρᾷ τῇ κατα- e
σκευασθείσῃ Διονυσίῳ τῷ Σικελίας τυράννῳ, καὶ Ἱερώνυμος ἐπὶ τῇ κατασκευῇ τῆς ἁρμαμάξης ᾗ συνέβαινε κατακομισθῆναι τὸ Ἀλεξάνδρου σῶμα, Πολύκλειτος δ' ἐπὶ τῷ λυχνίῳ τῷ κατασκευασθέντι τῷ

Πέρση· ὁ δ' Ἱέρων ὁ τῶν Συρακοσίων βασιλεύς, ὁ
πάντα Ῥωμαίοις φίλος, ἐσπουδάκει μὲν καὶ περὶ ἱερῶν
καὶ γυμνασίων κατασκευάς, ἦν δὲ καὶ περὶ ναυπηγίας
φιλότιμος, πλοῖα σιτηγὰ κατασκευαζόμενος, ὧν ἑνὸς
f τῆς κατασκευῆς μνησθήσομαι. εἰς ὕλην μὲν ξύλων
ἐκ τῆς Αἴτνης παρεσκεύαστο ἑξήκοντα τριηρικῶν σκα-
φῶν πλῆθος ἐξεργάσασθαι δυναμένην. ὡς δὲ ταῦτα
ἡτοιμάσατο, γόμφους τε καὶ ἐγκοίλια καὶ σταμῖνας
καὶ τὴν εἰς τὴν ἄλλην χρείαν ὕλην τὴν μὲν ἐξ Ἰταλίας
τὴν δ' ἐξ Σικελίας, εἰς δὲ σχοινία λευκέαν μὲν ἐξ Ἰβη-
ρίας, κάνναβιν δὲ καὶ πίτταν ἐκ τοῦ Ῥοδανοῦ ποτα-
μοῦ, καὶ τἆλλα πάντα τὰ χρειώδη πολλαχόθεν συν-
ήγαγε. συνήγαγε δὲ καὶ ναυπηγοὺς καὶ τοὺς ἄλλους
τεχνίτας, καὶ καταστήσας ἐκ πάντων Ἀρχίαν τὸν Κο-
ρίνθιον ἀρχιτέκτονα παρεκάλεσε προθύμως ἐπιλαβέ-
207 σθαι τῆς κατασκευῆς, προσκαρτερῶν καὶ αὐτὸς τὰς
ἡμέρας. τὸ μὲν οὖν ἥμισυ τοῦ παντὸς [τῆς νεὼς] ἐν μη-
σὶν ἓξ ἐξειργάσατο, καὶ ταῖς ἐκ μολίβου ποιηθείσαις
κεραμίσιν ἀεὶ καθ' ὃ ναυπηγηθείη μέρος περιελαμβά-
νετο, ὡς ἂν τριακοσίων ὄντων τῶν τὴν ὕλην ἐργαζο-
μένων τεχνιτῶν, χωρὶς τῶν ὑπηρετούντων. τοῦτο μὲν
οὖν τὸ μέρος εἰς τὴν θάλασσαν καθέλκειν προσετέ-
τακτο, τὴν λοιπὴν κατασκευὴν ἵν' ἐκεῖ λαμβάνῃ. ὡς
δὲ περὶ τὸν καθελκυσμὸν αὐτοῦ τὸν εἰς τὴν θάλασσαν
πολλὴ ζήτησις ἦν, Ἀρχιμήδης ὁ μηχανικὸς μόνος αὐτὸ
κατήγαγε δι' ὀλίγων σωμάτων. κατασκευάσας γὰρ
b ἕλικα τὸ τηλικοῦτον σκάφος εἰς τὴν θάλασσαν κατή-
γαγε. πρῶτος δ' Ἀρχιμήδης εὗρε τὴν τῆς ἕλικος κα-
τασκευήν. ὡς δὲ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς νεὼς ἐν ἄλ-
λοις ἓξ μησὶ κατεσκευάσθη καὶ τοῖς χαλκοῖς ἥλοις
πᾶσα περιελήφθη, ὧν οἱ πολλοὶ δεκάμνοοι ἦσαν οἱ δ'
ἄλλοι τούτων ἡμιόλιοι· διὰ τρυπάνων δ' ἦσαν οὗτοι

ἡρμοσμένοι τὰς σταμῖνας συνέχοντες· μολυβδίναις δὲ κεραμίσιν ἀπεστεγανοῦντο πρὸς τὸ ξύλον, ὑποτιθεμένων ὀθονίων μετὰ πίττης· ὡς οὖν τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν ἐξειργάσατο, τὴν ἐντὸς διασκευὴν ἐξεπονεῖτο.'

41. 'ἦν δ' ἡ ναῦς τῇ μὲν κατασκευῇ εἰκοσήρης, c
τριπάροδος δέ, τὴν μὲν κατωτάτω ἔχουσα ἐπὶ τὸν γόμον, ἐφ' ἣν διὰ κλιμάκων πυκνῶν ἡ κατάβασις ἐγίνετο· ἡ δ' ἑτέρα τοῖς εἰς τὰς διαίτας βουλομένοις εἰσιέναι μεμηχάνητο· μεθ' ἣν ἡ τελευταία τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις τεταγμένοις. ἦσαν δὲ τῆς μέσης παρόδου παρ' ἑκάτερον τῶν τοίχων δίαιται τετράκλινοι τοῖς ἀνδράσι, τριάκοντα τὸ πλῆθος.. ἡ δὲ ναυκληρικὴ δίαιτα κλινῶν μὲν ἦν πεντεκαίδεκα, θαλάμους δὲ τρεῖς εἶχε τρικλίνους, ὧν ἦν τὸ κατὰ τὴν πρύμναν ὀπτάνιον. ταῦτα δὲ πάντα δάπεδον εἶχεν ἐν ἀβακίσκοις συγκείμενον ἐκ παντοίων λίθων, ἐν οἷς ἦν κατεσκευασμένος πᾶς ὁ περὶ τὴν Ἰλιάδα μῦθος θαυμασίως· ταῖς τε d
κατασκευαῖς καὶ ταῖς ὀροφαῖς καὶ θυρώμασι δὲ πάντα ἦν ταῦτα πεπονημένα. κατὰ δὲ τὴν ἀνωτάτω πάροδον γυμνάσιον ἦν καὶ περίπατοι σύμμετρον ἔχοντες τὴν κατασκευὴν τῷ τοῦ πλοίου μεγέθει, ἐν οἷς κῆποι παντοῖοι θαυμασίως ἦσαν περιβάλλοντες ταῖς φυτείαις διὰ κεραμίδων μολυβδινῶν κατεστεγανωμένων. ἔτι δὲ σκηναὶ κιττοῦ λευκοῦ καὶ ἀμπέλων, ὧν αἱ ῥίζαι τὴν τροφὴν ἐν πίθοις εἶχον γῆς πεπληρωμένοις, τὴν αὐτὴν ἄρδευσιν λαμβάνουσαι καθάπερ καὶ οἱ κῆποι. αὗται δὲ αἱ σκηναὶ συνεσκίαζον τοὺς περιπάτους. ἑξῆς e
δὲ τούτων ἀφροδίσιον κατεσκεύαστο τρίκλινον, δάπεδον ἔχον ἐκ λίθων ἀχατῶν τε καὶ ἄλλων χαριεστάτων, ὅσοι κατὰ τὴν νῆσον ἦσαν· τοὺς τοίχους δ' εἶχε καὶ τὴν ὀροφὴν κυπαρίττου, τὰς δὲ θύρας ἐλέφαντος

καὶ θύου· γραφαῖς δὲ καὶ ἀγάλμασιν, ἔτι δὲ ποτηρίων κατασκευαῖς ὑπερβαλλόντως κατεσκεύαστο.'

42. 'τούτου δ' ἐφεξῆς σχολαστήριον ὑπῆρχε πεντάκλινον, ἐκ πύξου τοὺς τοίχους καὶ τὰ θυρώματα κατεσκευασμένον, βιβλιοθήκην ἔχον ἐν αὐτῷ, κατὰ f δὲ τὴν ὀροφὴν πόλον ἐκ τοῦ κατὰ τὴν Ἀχραδίνην ἀπομεμιμημένον ἡλιοτροπίου. ἦν δὲ καὶ βαλανεῖον τρίκλινον πυρίας χαλκᾶς ἔχον τρεῖς καὶ λουτῆρα πέντε μετρητὰς δεχόμενον ποικίλου τοῦ ταυρομενίτου λίθου. κατεσκεύαστο δὲ καὶ οἰκήματα πλείω τοῖς ἐπιβάταις καὶ τοῖς τὰς ἀντλίας φυλάττουσι. χωρὶς δὲ τούτων ἱππῶνες ἦσαν ἑκατέρου τῶν τοίχων δέκα. κατὰ δὲ τούτους ἡ τροφὴ τοῖς ἵπποις ἔκειτο καὶ τῶν ἀναβατῶν καὶ τῶν παίδων τὰ σκεύη. ἦν δὲ καὶ ὑδροθήκη κατὰ 208 τὴν πρῷραν κλειστὴ δισχιλίους μετρητὰς δεχομένη, ἐκ σανίδων καὶ πίττης καὶ ὀθονίων κατεσκευασμένη. παρὰ δὲ ταύτην κατεσκεύαστο διὰ μολυβδώματος καὶ σανίδων κλειστὸν ἰχθυοτροφεῖον· τοῦτο δ' ἦν πλῆρες θαλάττης, ἐν ᾧ πολλοὶ ἰχθύες εὖ ἐτρέφοντο. ὑπῆρχον δὲ καὶ τῶν τοίχων ἑκατέρωθεν τρόποι προεωσμένοι διάστημα σύμμετρον ἔχοντες· ἐφ' ὧν κατεσκευασμέναι ἦσαν ξυλοθῆκαι καὶ κρίβανοι καὶ ὀπτάνια καὶ μύλοι καὶ πλείους ἕτεραι διακονίαι. ἄτλαν- b τές τε περιέτρεχον τὴν ναῦν ἐκτὸς ἑξαπήχεις, οἳ τοὺς ὄγκους ὑπειλήφεσαν τοὺς ἀνωτάτω καὶ τὸ τρίγλυφον, πάντες ἐν διαστήματι βεβῶτες. ἡ δὲ ναῦς πᾶσα οἰκείαις γραφαῖς ἐπεπόνητο.'

43. 'Πύργοι τε ἦσαν ἐν αὐτῇ ὀκτὼ σύμμετροι τὸ μέγεθος τοῖς τῆς νεὼς ὄγκοις· δύο μὲν κατὰ πρύμναν, οἱ δ' ἴσοι κατὰ πρῷραν, οἱ λοιποὶ δὲ κατὰ μέσην ναῦν. τούτων δ' ἑκάστῳ παρεδέδεντο κεραῖαι δύο, ἐφ' ὧν κατεσκεύαστο φατνώματα, δι' ὧν ἠφίεντο λί-

θοι πρὸς τοὺς ὑποπλέοντας τῶν πολεμίων. ἐπὶ δὲ τῶν c
πύργων ἕκαστον ἀνέβαινον τέτταρες μὲν καθωπλι-
σμένοι νεανίσκοι, δύο δὲ τοξόται. πᾶν δὲ τὸ ἐντὸς
τῶν πύργων λίθων καὶ βελῶν πλῆρες ἦν. τεῖχος δὲ
ἐπάλξεις ἔχον καὶ καταστρώματα διὰ νεὼς ἐπὶ κιλλι-
βάντων κατεσκεύαστο· ἐφ' οὗ λιθοβόλος ἐφειστήκει,
τριτάλαντον λίθον ἀφ' αὑτοῦ ἀφιεὶς καὶ δωδεκάπηχυ
βέλος. τοῦτο δὲ τὸ μηχάνημα κατεσκεύασεν Ἀρχιμή-
δης. ἑκάτερον δὲ τῶν βελῶν ἔβαλλεν ἐπὶ στάδιον.
μετὰ δὲ ταῦτα παρατρήματα ἐκ τρόπων παχέων συγ-
κείμενα διὰ ἁλύσεων χαλκῶν κρεμάμενα. τριῶν τε d
ἱστῶν ὑπαρχόντων ἐξ ἑκάστου κεραῖαι λιθοφόροι ἐξήρ-
τηντο δύο, ἐξ ὧν ἅρπαγές τε καὶ πλίνθοι μολίβου
πρὸς τοὺς ἐπιτιθεμένους ἠφίεντο. ἦν δὲ καὶ χάραξ
κύκλῳ τῆς νεὼς σιδήρου πρὸς τοὺς ἐπιχειροῦντας
ἀναβαίνειν, κόρακές τε σιδηροῖ κύκλῳ τῆς νεώς, οἳ
δι' ὀργάνων ἀφιέμενοι τὰ τῶν ἐναντίων ἐκράτουν
σκάφη καὶ παρέβαλλον εἰς πληγήν. ἑκατέρῳ δὲ τῶν
τοίχων ἑξήκοντα νεανίσκοι πανοπλίας ἔχοντες ἐφει-
στήκεσαν, καὶ τούτοις ἴσοι περί τε τοὺς ἱστοὺς καὶ e
τὰς λιθοφόρους κεραίας. ἦσαν δὲ καὶ κατὰ τοὺς ἱστοὺς
ἐν τοῖς καρχησίοις οὖσι χαλκοῖς ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου
τρεῖς ἄνδρες, εἶθ' ἑξῆς καθ' ἕνα λειπόμενοι. τούτοις δ'
ἐν πλεκτοῖς γυργάθοις διὰ τροχιλίων εἰς τὰ θωράκια
λίθοι παρεβάλλοντο καὶ βέλη διὰ τῶν παίδων. ἄγκυ-
ραι δὲ ἦσαν ξύλιναι μὲν τέτταρες σιδηραῖ δ' ὀκτώ.
τῶν δὲ ἱστῶν ὁ μὲν δεύτερος καὶ τρίτος εὑρέθησαν·
δυσχερῶς δὲ ὁ πρῶτος ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Βρεττίας εὑ-
ρέθη ὑπὸ συβώτου ἀνδρός· κατήγαγε δ' αὐτὸν ἐπὶ f
θάλατταν Φιλέας ὁ Ταυρομενίτης μηχανικός. ἡ δὲ ἀν-
τλία καίπερ βάθος ὑπερβάλλον ἔχουσα δι' ἑνὸς ἀν-
δρὸς ἐξηντλεῖτο διὰ κοχλίου, Ἀρχιμήδους ἐξευρόντος.
ὄνομα δ' ἦν τῇ νηὶ Συρακοσία, ὅτε δ' αὐτὴν ἐξέπεμ-

πεν ὁ Ἱέρων, Ἀλεξάνδρειαν αὐτὴν μετωνόμασεν. ἐφόλκια δ' ἦσαν αὐτῇ τὸ μὲν πρῶτον κέρκουρος, τρισχίλια τάλαντα δέχεσθαι δυνάμενος· πᾶς δ' ἦν οὗτος ἐπίκωπος. μεθ' ὃν χίλια πεντακόσια βαστάζουσαι ἁλιάδες τε καὶ σκάφαι πλείους. ὄχλος δ' ἦν οὐκ ἐλάττων μετὰ τοὺς προειρημένους, ἄλλοι τ' ἑξακόσιοι παρὰ τὴν πρῷραν ἐπιτηροῦντες τὰ παραγγελλόμενα.
209 τῶν δὲ κατὰ ναῦν ἀδικημάτων δικαστήριον καθειστήκει ναύκληρος κυβερνήτης καὶ πρῳρεύς, οἵπερ ἐδίκαζον κατὰ τοὺς Συρακοσίων νόμους.'

44. 'σίτου δὲ ἐνεβάλλοντο εἰς τὴν ναῦν μυριάδες ἕξ, ταρίχων δὲ σικελικῶν κεράμια μύρια, ἐρεῶν τάλαντα δισμύρια, καὶ ἕτερα δὲ φορτία δισμύρια. χωρὶς δὲ τούτων ὁ ἐπισιτισμὸς ἦν τῶν ἐμπλεόντων. ὁ δ' Ἱέρων, ἐπεὶ πάντας τοὺς λιμένας ἤκουε τοὺς μὲν
b ὡς οὐ δυνατοί εἰσι τὴν ναῦν δέχεσθαι, τοὺς δὲ καὶ ἐπικινδύνους ὑπάρχειν, διέγνω δῶρον αὐτὴν ἀποστεῖλαι Πτολεμαίῳ τῷ βασιλεῖ εἰς Ἀλεξάνδρειαν· καὶ γὰρ ἦν σπάνις σίτου κατὰ τὴν Αἴγυπτον. καὶ οὕτως ἐποίησε, καὶ ἡ ναῦς κατήχθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ ἐνεωλκήθη. ὁ δ' Ἱέρων καὶ Ἀρχίμηλον τὸν τῶν ἐπιγραμμάτων ποιητὴν γράψαντα εἰς τὴν ναῦν ἐπίγραμμα χιλίοις πυρῶν μεδίμνοις, οὓς καὶ παρέπεμψεν ἰδίοις δαπανήμασιν εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐτίμησεν. ἔχει δ' οὕτως τοὐπίγραμμα

c τίς τόδε σέλμα πέλωρον ἐπὶ χθονὸς εἵσατο; ποῖος
κοίρανος ἀκαμάτοις πείσμασιν ἠγάγετο;
πῶς δὲ κατὰ δρυόχων ἐπάγη σανίς; ἢ τίνι γόμφοι
τμηθέντες πελέκει τοῦτ' ἐκάμοντο κύτος,
ἢ κορυφαῖς Αἴτνας παρισούμενον, ἤ τινι νάσων,
ἃς Αἰγαῖον ὕδωρ Κυκλάδας ἐνδέδεται,
τοίχοις ἀμφοτέρωθεν ἰσοπλατές; ἦ ῥα Γίγαντες

τοῦτο πρὸς οὐρανίας ἔξεσαν ἀτραπιτούς; d
ἄστρων γὰρ ψαύει καρχήσια, καὶ τριελίκτους
θώρακας μεγάλων ἐντὸς ἔχει νεφέων,
πείσμασι δ' ἀγκύρας ἀπερείδεται, οἷσιν Ἀβύδου
Ξέρξης καὶ Σηστοῦ δισσὸν ἔδησε πόρον.
μανύει στιβαρᾶς κατ' ἐπωπίδος ἀρτιχάρακτον
γράμμα τίς ἐκ χέρσου τάνδ' ἐκύλισε τρόπιν·
φατὶ γὰρ ὡς Ἱέρων Ἱεροκλέος Ἑλλάδι πάσᾳ
καὶ νάσοις καρπὸν πίονα δωροφορῶν, e
Σικελίας σκαπτοῦχος ὁ δωρικός. ἀλλὰ Πόσειδον
σῶζε κατὰ γλαυκῶν σέλμα τόδε ῥοθίων.

παρέλιπον δ' ἑκὼν ἐγὼ τὴν Ἀντιγόνου ἱερὰν τριήρη, ᾗ ἐνίκησε τοὺς Πτολεμαίου στρατηγοὺς περὶ Λεύκολλαν τῆς Κώας, ὅπου δὴ καὶ τῷ Ἀπόλλωνι αὐτὴν ἀνέθηκεν· ἥτις οὐδὲ τὸ τρίτον, τάχα δὲ οὐδὲ τὸ τέταρτον εἶχε τῆς Συρακοσίας ἢ Ἀλεξανδρίδος ταύτης νεώς.'

45. Τοσαῦτ' οὖν καὶ περὶ τοῦ τῶν νεῶν καταλόγου οὐκ ἀπὸ Βοιωτῶν ἀρξάμενοι κατελέξαμεν, ἀλλ' f
ἀπὸ πανηγυρικῶν πομπῶν. καὶ ἐπεὶ τὸν καλὸν Οὐλπιανὸν οἶδα πάλιν προβαλοῦντα ἡμῖν, τίς αὕτη ἡ παρὰ τῷ Καλλιξένῳ ἐγγυθήκη, φαμὲν αὐτῷ ὅτι καὶ λόγος τις εἰς Λυσίαν ἀναφέρεται τὸν ῥήτορα περὶ ἐγγυθήκης ἐπιγραφόμενος, οὗ ἡ ἀρχή 'εἰ μὲν δίκαιον ἔλεγεν ἢ μέτριον, ἄνδρες δικασταί, Λυσιμένης.' ἐν ᾧ προελθών φησιν 'οὐκ ἂν ἐσπούδαζον περὶ αὐτῆς τῆς ἐγγυθήκης δικαιολογεῖσθαι, ἢ οὐκ ἔστιν ἀξία τριάκοντα δραχμῶν.' ὅτι δὲ χαλκῆ ἦν ἡ ἐγγυθήκη ἑξῆς 210
φησί 'πέρυσι δ' ἐπισκευάσαι αὐτὴν βουλόμενος ἐξέδωκα εἰς τὸ χαλκεῖον· ἔστι γὰρ συνθετὴ καὶ σατύρων ἔχει πρόσωπα καὶ βουκεφάλια... ἄλλο ἔτι μέγεθος ταὐτό. ὁ γὰρ αὐτὸς τεχνίτης πολλὰ σκεύη ταὐτὰ καὶ ὅμοια ἐργάζεται.' ἐν τούτοις ὁ Λυσίας εἰπὼν ὅτι καὶ

χαλκῆ ἦν ἡ ἐγγυθήκη, σαφῶς παρίστησιν, ὡς καὶ ὁ Καλλίξενος εἴρηκε, λεβήτων αὐτὰς ὑποθήματα εἶναι. b οὕτως γὰρ καὶ Πολέμων ὁ περιηγητὴς εἶπεν ἐν τρίτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον, ἐξηγούμενος διάθεσιν ἐν Φλιοῦντι κατὰ τὴν πολεμάρχειον στοὰν γεγραμμένην ὑπὸ Σίλλακος τοῦ Ῥηγίνου, οὗ μνημονεύουσιν Ἐπίχαρμος καὶ Σιμωνίδης, λέγων οὕτως 'ἐγγυθήκη καὶ ἐπ' αὐτῆς κύκελλον.' Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ὑπομνήματι ἀνδριάντων καὶ ἀγαλμάτων Γλαύκου φησὶ τοῦ Χίου τὸ ἐν Δελφοῖς ὑπόστημα, οἷον ἐγγυθήκην τινὰ σιδηρᾶν, ἀνάθημα Ἀλυάττου· οὗ ὁ Ἡρόδοτος μνημονεύει ὑποκρητηρίδιον c αὐτὸ καλῶν. καὶ ὁ μὲν Ἡγήσανδρος ταῦτα λέγει, εἴδομεν δ' αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἀνακείμενον ἐν Δελφοῖς, ὡς ἀληθῶς θέας ἄξιον, διὰ τὰ ἐν αὐτῷ ἐντετορευμένα ζῳδάρια καὶ ἄλλα τινὰ ζωύφια καὶ φυτάρια, ἐπιτίθεσθαι ἐπ' αὐτῷ δυνάμενα καὶ κρατῆρας καὶ ἄλλα σκεύη. ἡ δ' ὑπ' Ἀλεξανδρέων καλουμένη ἀγγοθήκη τρίγωνύς ἐστι, κατὰ μέσον κοίλη, δέχεσθαι δυναμένη ἐντιθέμενον κεράμιον. ἔχουσι δὲ ταύτην οἱ μὲν πένητες ξυλίνην, οἱ δὲ πλούσιοι χαλκῆν ἢ ἀργυρᾶν.

46. Εἰπόντες οὖν περὶ ἐγγυθήκης ἑξῆς πάλιν μνησθησόμεθα φιλοδείπνων βασιλέων. ὁ γὰρ τῷ προειd ρημένῳ Ἀντιόχῳ ὁμώνυμος βασιλεύς, Δημητρίου δ' υἱός, ὡς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος, ὑποδοχὰς ποιούμενος καθ' ἡμέραν ὀχλικάς, χωρὶς τῶν ἀναλισκομένων σωρεύματα ἑκάστῳ ἀποφέρειν ἐδίδου τῶν ἑστιατόρων ὁλομελῆ κρέα χερσαίων τε καὶ πτηνῶν καὶ θαλαττίων ζῴων ἀδιαίρετα ἐσκευασμένα, ἅμαξαν πληρῶσαι δυνάμενα· καὶ μετὰ ταῦτα μελιπήκτων καὶ στεφάνων ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ σὺν ἀνδρομήκεσι λημνίσκων πιλήμασι χρυσοῖς πλήθη. καὶ ἄλλος δ' Ἀν-

τίοχος βασιλεὺς ἐπιτελῶν τοὺς ἐν Δάφνῃ ἀγῶνας e ἐποιήσατο καὶ αὐτὸς ὑποδοχὰς λαμπράς, ὡς ὁ αὐτός φησι Ποσειδώνιος. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἀναδόσεις ἐποιήσατο κατ' ἄνδρα ὁλομελῶν βρωμάτων· μετὰ δὲ καὶ ζώντων χηνῶν λαγωῶν καὶ δορκάδων. ἀνεδίδοντο δὲ καὶ χρυσοῖ στέφανοι τοῖς δειπνοῦσι καὶ ἀργυρωμάτων πλῆθος καὶ θεραπόντων καὶ ἵππων καὶ καμήλων. καὶ ἔδει ἀναβάντα ἐπὶ τὴν κάμηλον πιεῖν ἕκαστον καὶ λαβεῖν τὴν κάμηλον καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα. 'καὶ οἱ κατὰ τὴν Συρίαν δὲ πάντες (φησὶ) διὰ τὴν τῆς χώρας εὐβοσίαν ἀπὸ τῆς περὶ τἀναγκαῖα f κακοπαθείας συνόδους ἔνεμον πλείους, ἵνα εὐωχοῦντο συνεχῶς, τοῖς μὲν γυμνασίοις ὡς βαλανείοις χρώμενοι, ἀλειφόμενοι [δὲ] ἐλαίῳ πολυτελεῖ καὶ μύροις· τοῖς δὲ γραμματείοις (οὕτως γὰρ ἐκάλουν τὰ κοινὰ τῶν συνδείπνων) ὡς οἰκητηρίοις ἐνδιαιτώμενοι, καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῆς ἡμέρας γαστριζόμενοι ἐν αὐτοῖς οἴνοις καὶ βρώμασιν, ὥστε καὶ προσαποφέρειν πολλά, καὶ καταυλούμενοι πρὸς χελωνίδος πολυκρότου ψόφους, ὥστε τὰς πόλεις ὅλας τοῖς τοιούτοις κελάδοις συνηχεῖσθαι.'

47. Ἐπαινῶ δέ γε, ὦ ἄνδρες φίλοι, τὸ γενόμενον 211 παρ' Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ τῆς Συρίας συμπόσιον. ὁ δ' Ἀλέξανδρος οὗτος ὢν Ἀντιόχου τοῦ ἐπιφανοῦς υἱὸς ὑποβληθείς, δι' ὃ εἶχον μῖσος πάντες ἄνθρωποι εἰς Δημήτριον· περὶ οὗ ἱστόρησεν ὁ ἑταῖρος ἡμῶν Ἀθήναιος ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Συρίᾳ βασιλευσάντων. τὸ οὖν συμπόσιον τοῦτο τοιόνδε τι ἐγένετο. Διογένης ὁ Ἐπικούρειος ἕξιν ἔχων ἱκανὴν ἐν οἷς μετεχειρίζετο λόγοις, τὸ μὲν γένος ἦν ἐκ Σελευκείας τῆς ἐν Βαβυλῶνι, ἀναδοχῆς δ' ἐτύγχανε παρὰ τοῦ βασιλέως, καί- b τοι τοῖς ἀπὸ τῆς στοᾶς λόγοις χαίροντος. ἐπολυώρει οὖν αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος, καίπερ ὄντα τῷ βίῳ φαῦ-

λον, ἔτι δὲ βλάσφημον καὶ βάσκανον ἕνεκά τε τοῦ γε-
λοίου μηδὲ τῶν βασιλέων ἀπεχόμενον· καὶ αἰτησαμέ-
νῳ αὐτῷ φιλοσοφίας ἀλλοτρίαν αἴτησιν, ὅπως πορ-
φυροῦν τε χιτωνίσκον φορῇ καὶ χρυσοῦν στέφανον
ἔχοντα πρόσωπον ἀρετῆς κατὰ μέσον, ἧς ἱερεὺς ἠξίου
προσαγορεύεσθαι, συνεχώρησε καὶ τὸν στέφανον προσ-
c χαρισάμενος. ἅπερ ὁ Διογένης ἐρασθείς τινος λυσιῳ-
δοῦ γυναικὸς ἐχαρίσατο αὐτῇ. ἀκούσας δ' ὁ Ἀλέξαν-
δρος καὶ συναγαγὼν φιλοσόφων καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν
συμπόσιον ἐκάλεσε καὶ τὸν Διογένη· καὶ παραγενό-
μενον ἠξίου κατακλίνεσθαι ἔχοντα τὸν στέφανον καὶ
τὴν ἐσθῆτα. ἄκαιρον δ' εἶναι εἰπόντος, νεύσας εἰσα-
γαγεῖν ἐκέλευσε τὰ ἀκούσματα, ἐν οἷς καὶ ἡ λυσιῳδὸς
εἰσῆλθεν ἐστεφανωμένη τὸν τῆς ἀρετῆς στέφανον καὶ
ἐνδῦσα τὴν πορφυρᾶν ἐσθῆτα. γέλωτος οὖν πολλοῦ
καταρραγέντος ἔμενεν ὁ φιλόσοφος καὶ τὴν λυσιῳδὸν
d ἐπαινῶν οὐκ ἐπαύσατο. τοῦτον τὸν Διογένη ὁ μετα-
λαβὼν τὴν βασιλείαν Ἀντίοχος, οὐκ ἐνέγκας αὐτοῦ
τὴν κακολογίαν ἀποσφαγῆναι ἐκέλευσεν. ὁ δ' Ἀλέ-
ξανδρος προσηνὴς ἦν ἐν πᾶσι καὶ φιλόλογος ἐν ταῖς
ὁμιλίαις, καὶ οὐχ ὅμοιος Ἀθηνίωνι τῷ περιπατητικῷ
φιλοσόφῳ, τῷ καὶ διατριβῆς προστάντι φιλοσόφου
Ἀθήνησί τε καὶ ἐν Μεσσήνῃ, ἔτι δὲ καὶ ἐν Λαρίσῃ
τῆς Θετταλίας, καὶ μετὰ ταῦτα τῆς Ἀθηναίων πόλεως
τυραννήσαντι. περὶ οὗ καθ' ἕκαστα ἱστορεῖ Ποσει-
δώνιος ὁ Ἀπαμεύς. ἅπερ εἰ καὶ μακρότερά ἐστιν,
e ἐκθήσομαι, ἵν' ἐπιμελῶς πάντας ἐξετάζωμεν τοὺς φά-
σκοντας εἶναι φιλοσόφους, καὶ μὴ τοῖς τριβωνίοις καὶ
τοῖς ἀκάρτοις πώγωσι πιστεύωμεν. κατὰ γὰρ τὸν
Ἀγάθωνα

εἰ μὲν φράσω τἀληθές, οὐχί σ' εὐφρανῶ·
εἰ δ' εὐφρανῶ τί σ', οὐχὶ τἀληθὲς φράσω.

ἀλλὰ φίλη φασὶν ἡ ἀλήθεια, ἐκθήσομαι τὰ περὶ τὸν
ἄνδρα ὡς ἐγένετο.

48. Ἐν τῇ Ἐρυμνέως τοῦ περιπατητικοῦ σχολῇ
διέτριβέ τις Ἀθηνίων προσκαρτερῶν τοῖς λόγοις·
ὅστις Αἰγυπτίαν ὠνησάμενος θεράπαιναν ἐπεπλέκετο
αὐτῇ. ταύτης οὖν εἴτ' ἐξ αὐτοῦ τεκούσης εἴτ' ἐξ ἄλ- f
λου τινός, ὁμώνυμος Ἀθηνίωνι τῷ δεσπότῃ παρετρέ-
φετο. γράμματα δὲ μαθὼν καὶ πρεσβύτην γενόμενον
τὸν δεσπότην μετὰ τῆς μητρὸς ἐχειραγώγει, καὶ ἀπο-
θανόντα κληρονομήσας παρέγγραφος Ἀθηναίων πο-
λίτης ἐγένετο. γήμας τε παιδισκάριον εὔμορφον μετὰ
τούτου πρὸς τὸ σοφιστεύειν ὥρμησε μειράκια σχολα-
στικὰ θηρεύων. καὶ σοφιστεύσας ἐν Μεσσήνῃ κἀν 212
Λαρίσῃ τῇ Θετταλικῇ καὶ πολλὰ ἐργασάμενος χρήματα
ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ
τῶν Ἀθηναίων πρεσβευτής, ὅτε εἰς Μιθριδάτην τὰ
πράγματα μετέρρει, ὑποδραμὼν τὸν βασιλέα τῶν φί-
λων εἷς ἐγένετο, μεγίστης τυχὼν προαγωγῆς. διόπερ
μετεώριζε τοὺς Ἀθηναίους δι' ἐπιστολῶν ὡς τὰ μέ-
γιστα παρὰ τῷ Καππαδόκῃ δυνάμενος, ὥστε μὴ μόνον
τῶν ἐπιφερομένων ὀφλημάτων ἀπολυθέντας ἐν ὁμο-
νοίᾳ ζῆν, ἀλλὰ καὶ τὴν δημοκρατίαν ἀνακτησαμένους
καὶ δωρεῶν μεγάλων τυχεῖν ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. ταῦτα b
οἱ Ἀθηναῖοι διεκόμπουν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κα-
ταλελύσθαι πεπιστευκότες.

ἤδη οὖν τῆς Ἀσίας μεταβεβλημένης ὁ Ἀθηνίων
ἐπανῆγεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ὑπὸ χειμῶνος ἐνοχλη-
θεὶς εἰς τὴν Καρυστίαν κατηνέχθη. τοῦτο μαθόντες
οἱ Κεκροπίδαι ἔπεμψαν ἐπὶ τὴν ἀνακομιδὴν αὐτοῦ
ναῦς μακρὰς καὶ φορεῖον ἀργυρόπουν. ἀλλ' εἰσῄει
ἤδη, καὶ σχεδὸν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν c
ἐκδοχὴν αὐτοῦ ἐξεκέχυτο· συνέτρεχον δὲ πολλοὶ καὶ

ἄλλοι θεαταὶ τὸ παράδοξον τῆς τύχης θαυμάζοντες, εἰ ὁ παρέγγραφος Ἀθηνίων εἰς Ἀθήνας ἐπ' ἀργυρόποδος κατακομίζεται φορείου καὶ πορφυρῶν στρωμάτων, ὁ μηδέποτε ἐπὶ τοῦ τρίβωνος ἑορακὼς πορφύραν πρότερον, οὐδενὸς οὐδὲ Ῥωμαίων ἐν τοσαύτῃ φαντασίᾳ καταχλιδῶντος τῆς Ἀττικῆς. συνέτρεχον οὖν πρὸς τὴν θέαν ταύτην ἄνδρες γυναῖκες παῖδες [γέροντες] τὰ κάλλιστα προσδοκῶντες παρὰ Μιθριδάτου, ὁπότε Ἀθηνίων ὁ πένης καὶ τὰς ἐρανικὰς ποιησάμενος ἀκρο-
d ἀσεις διὰ τὸν βασιλέα σιληπορδῶν διὰ τῆς χώρας καὶ πόλεως πομπεύει. ὑπήντησαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται, τὸν ἄγγελον τοῦ νέου Διονύσου καλοῦντες ἐπὶ τὴν κοινὴν ἑστίαν καὶ τὰς περὶ ταύτην εὐχάς τε καὶ σπονδάς. ὁ δὲ πρότερον ἐκ μισθωτῆς οἰκίας ἐξιὼν εἰς τὴν Διέως οἰκίαν τοῦ τότε πλουτοῦντος ἀνθρώπου ταῖς ἐκ Δήλου προσόδοις εἰσηνέχθη κεκοσμημένην στρωμναῖς τε καὶ γραφαῖς καὶ ἀνδριᾶσι καὶ ἀργυρωμάτων ἐκθέσει. ἀφ' ἧς ἐξῄει χλανίδα λαμπρὰν ἐπισύρων καὶ περικείμενος δακτύλιον χρυσίου
e ἐγγεγλυμμένην ἔχοντα τὴν Μιθριδάτου εἰκόνα· προεπόμπευον δ' αὐτοῦ καὶ ἐφείποντο θεράποντες πολλοί. ἐν δὲ τῷ τεμένει τῶν τεχνιτῶν θυσίαι τ' ἐπετελοῦντο ἐπὶ τῇ Ἀθηνίωνος παρουσίᾳ καὶ μετὰ κήρυκος προαναφωνήσεως σπονδαί. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ πολλοὶ μὲν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐλθόντες ἀνέμενον αὐτοῦ τὴν πρόοδον, πλήρης δ' ἦν καὶ ὁ Κεραμεικὸς ἀστῶν καὶ ξένων καὶ αὐτόκλητος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ὄχλων συνδρομή. ὃ δὲ μόλις προῆλθε δορυφορούμενος ὑπὸ τῶν εὐδοκι-
f μεῖν παρὰ τῷ δήμῳ θελόντων, ἑκάστου σπεύδοντος κἂν προσάψασθαι τῆς ἐσθῆτος.

50. ἀναβὰς οὖν ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ πρὸ τῆς Ἀττάλου στοᾶς ᾠκοδομημένον τοῖς Ῥωμαίων στρατηγοῖς,

στὰς ἐπὶ τούτου καὶ περιβλέψας κυκληδὸν τὸ πλῆθος,
ἔπειτ' ἀναβλέψας ʽ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, τὰ πράγ-
ματά με βιάζεται καὶ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον ἀπαγ-
γέλλειν ἃ οἶδα. τὸ δὲ μέγεθος τῶν μελλόντων λέγε-
σθαι διὰ τὸ παράδοξον τῆς περιστάσεως ἐμποδίζει με.'
ἀθρόως δ' ἐπιβοησάντων αὐτῷ τῶν περιεστώτων
θαρρεῖν καὶ λέγειν ʽ λέγω τοίνυν, ἔφη, τὰ μηδέποτε 213
ἐλπισθέντα μηδ' ἐν ὀνείρῳ φαντασθέντα. βασιλεὺς
Μιθριδάτης κρατεῖ μὲν Βιθυνίας καὶ τῆς ἄνω Καπ-
παδοκίας, κρατεῖ δὲ τῆς συνεχοῦς Ἀσίας ἁπάσης ἄχρι
Παμφυλίας καὶ Κιλικίας. καὶ βασιλεῖς μὲν αὐτὸν
Ἀρμενίων καὶ Περσῶν δορυφοροῦσι, δυναστεύει δὲ
τῶν περὶ τὴν Μαιῶτιν καὶ τὸν ὅλον Πόντον κατῳκι-
σμένων ἐθνῶν ἐν περιμέτρῳ τρισμυρίων σταδίων.
Ῥωμαίων δὲ στρατηγὸς μὲν Παμφυλίας Κόιντος Ὄπ-
πιος παραδοθεὶς ἀκολουθεῖ δέσμιος, Μάνιος δὲ Ἀκύλ- b
λιος ὁ ὑπατευκώς, ὁ τὸν ἀπὸ Σικελίας καταγαγὼν
θρίαμβον, συνδέτην ἔχων ἁλύσει μακρᾷ Βαστάρνην
πεντάπηχυν πεζὸς ὑπὸ ἱππέως ἕλκεται. τῶν δ' ἄλλων
Ῥωμαίων οἳ μὲν θεῶν ἀγάλμασι προσπεπτώκασιν, . . .
οἱ δὲ λοιποὶ μεταμφιεσάμενοι τετράγωνα ἱμάτια τὰς
ἐξ ἀρχῆς πατρίδας πάλιν ὀνομάζουσι. πᾶσα δὲ πόλις
ταῖς ὑπὲρ ἄνθρωπον τιμαῖς ὑπαντῶσα καταλεῖται
θεὸν τὸν βασιλέα· χρησμοὶ δὲ πάντοθεν τὸ κράτος
τῆς οἰκουμένης θεσπιῳδοῦσι. διὸ καὶ πρὸς τὴν Θρά- c
κην καὶ τὴν Μακεδονίαν μεγάλα πέμπεται στρατόπε-
δα, καὶ τὰ τῆς Εὐρώπης ἅπαντα μέρη ἀθρόα εἰς αὐτὸν
μεταβέβληται. πάρεισι γὰρ πρὸς αὐτὸν πρέσβεις οὐ
μόνον ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ Καρχη-
δονίων, συμμαχεῖν ἀξιοῦντες ἐπὶ τὴν τῆς Ῥώμης ἀναί-
ρεσιν.'

51. μικρὸν δ' ἐπισχὼν ἐπὶ τούτοις καὶ ἐάσας τοὺς

πολλοὺς συλλαλῆσαι περὶ τῶν παραδόξως προηγγελμένων, τρίψας τὸ μέτωπον ‘ τί οὖν (εἶπε) συμβουλεύω; d μὴ ἀνέχεσθαι τῆς ἀναρχίας, ἣν ἡ Ῥωμαίων σύγκλητος ἐπισχεθῆναι πεποίηκεν, ἕως ἂν αὐτὴ δοκιμάσῃ περὶ τοῦ πῶς ἡμᾶς πολιτεύεσθαι δεῖ. καὶ μὴ περιίδωμεν τὰ ἱερὰ κεκλεισμένα, αὐχμῶντα δὲ τὰ γυμνάσια, τὸ θέατρον ἀνεκκλησίαστον, ἄφωνα δὲ τὰ δικαστήρια, καὶ τὴν θεῶν χρησμοῖς καθωσιωμένην πύκν' ἀφῃρημένην τοῦ δήμου. μὴ περιίδωμεν δέ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἱερὰν τοῦ Ἰάκχου φωνὴν κατασεσιγασμένην, καὶ τὸ σεμνὸν ἀνάκτορον τοῖν θεοῖν κεκλεισμένον, καὶ τῶν φιλοσόφων τὰς διατριβὰς ἀφώνους.’ πολλῶν οὖν καὶ ἄλλων τοιούτων λεχθέντων ὑπὸ τοῦ οἰκότριβος e συλλαλήσαντες αὐτοῖς οἱ ὄχλοι καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ θέατρον εἵλοντο τὸν Ἀθηνίωνα στρατηγὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων. καὶ παρελθὼν ὁ περιπατητικὸς εἰς τὴν ὀρχήστραν ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ εὐχαρίστησέ τε τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἔφη διότι ‘ νῦν ὑμεῖς ἑαυτῶν στρατηγεῖτε, προέστηκα δ' ἐγώ. καὶ ἂν συνεπισχύσητε, τοσοῦτον δυνήσομαι ὅσον κοινῇ πάντες ὑμεῖς.’ ταῦτ' εἰπὼν συγκατέστησεν ἑαυτῷ τοὺς ἄλλους ἄρχοντας ὧν ἠβούλετο ὑποβαλὼν τὰ ὀνόματα.

f 52. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας τύραννον αὑτὸν ἀναδείξας ὁ φιλόσοφος καὶ τὸ τῶν πυθαγορικῶν ἀναδείξας δόγμα περὶ τῆς ἐπιβουλῆς καὶ τί ἠβούλετο αὐτοῖς ἡ φιλοσοφία ἣν ὁ καλὸς Πυθαγόρας εἰσηγήσατο, καθάπερ ἱστόρησε Θεόπομπος ἐν ὀγδόῃ Φιλιππικῶν καὶ Ἕρμιππος ὁ Καλλιμάχειος, εὐθέως καὶ οὗτος τοὺς 214 μὲν εὖ φρονοῦντας τῶν πολιτῶν παρὰ τὰ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου δόγματα, ὡς ἀληθῆ εἶναι τὴν παροιμίαν τὴν λέγουσαν μὴ παιδὶ μάχαιραν, ἐκποδὼν εὐθὺς ἐποιήσατο, φύλακας δ' ἐπὶ τὰς πύλας κατέστη-

σεν, ὡς νύκτωρ πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων εὐλαβουμέ-
νους τὸ μέλλον κατὰ τῶν τειχῶν αὐτοὺς καθιμήσαντας
φεύγειν. καὶ ὁ Ἀθηνίων ἱππέας ἐπαποστείλας οὓς μὲν
ἐφόνευσεν οὓς δὲ καὶ δεδεμένους κατήγαγε δορυφό-
ρους ἔχων πολλοὺς τῶν φρακτικῶν καλουμένων. συν-
άγων δὲ καὶ ἐκκλησίας πολλάκις τὰ Ῥωμαίων φρο-
νεῖν προσεποιεῖτο· καὶ πολλοῖς αἰτίας ἐπιφέρων ὡς b
διαπεμπομένοις πρὸς τοὺς φυγάδας καὶ νεωτερίζου-
σιν, ἐφόνευεν αὐτούς· καὶ τὰς πύλας, τριάκοντα κα-
ταστήσας ἐφ' ἑκάστης, οὔτ' εἰσιέναι τὸν βουλόμενον
οὔτ' ἐξιέναι εἴα. ἀνελάμβανε δὲ καὶ τὰς οὐσίας πολ-
λῶν καὶ τοσαῦτα χρήματα συνήθροισεν ὡς καὶ φρέατα
πληρῶσαι πλείονα. ἐξαπέστειλε δὲ καὶ ἐπὶ τὴν χώραν
ὥσπερ ὁδοιδόκους τῶν ἀποχωρούντων, οἵτινες αὐτοὺς
ἀνῆγον ὡς αὐτόν· καὶ ἀκρίτους ἀπώλλυε προβασα-
νίσας καὶ στρεβλώσας. πολλοῖς δὲ καὶ προδοσίας δί- c
κας ἐπῆγεν, ὡς τοῖς φυγάσι περὶ καθόδου συνεργοῦ-
σιν· ὧν οἳ μὲν διὰ τὸν φόβον πρὸ τῆς κρίσεως ἔφευ-
γον, οἳ δ' ἐν τοῖς δικαστηρίοις κατεδικάζοντο, αὐτοῦ
τὰς ψήφους φέροντος. ἐνειργάσατο δ' ἐν τῇ πόλει καὶ
τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἔνδειαν, κριθίδια καὶ
πυροὺς ὀλίγους διαμετρῶν. ἐξέπεμπε δὲ καὶ ἐπὶ τῆς
χώρας ὁπλίτας τοὺς θηρεύσοντας εἴ τις τῶν ἀνακε-
χωρηκότων ἐντός ἐστι τῶν ὅρων, ἢ τῶν Ἀθηναίων τις d
εἰς τὴν ὑπερόριον ἀποδημεῖ· καὶ τὸν ληφθέντ' ἀπε-
τυμπάνιζεν, ὧν ἐνίους καὶ προκατανάλισκε ταῖς βα-
σάνοις. ἐκήρυσσέ τε δύντος τοῦ ἡλίου πάντας οἰκου-
ρεῖν καὶ [μηδὲ] μετὰ λυχνοφόρου μηδένα φοιτᾶν.

53. καὶ οὐ μόνον τὰ τῶν πολιτῶν διήρπαξεν,
ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ τῶν ξένων, ἐκτείνας τὰς χεῖρας καὶ
ἐπὶ τὰ εἰς Δῆλον τοῦ θεοῦ χρήματα. ἐκπέμψας γοῦν
εἰς τὴν νῆσον Ἀπελλικῶντα τὸν Τήιον, πολίτην δὲ

Ἀθηναίων γενόμενον, ποικιλώτατόν τινα καὶ ἀψίκο-
ρον ζήσαντα βίον· ὁτὲ μὲν γὰρ . . . ἐφιλοσόφει καὶ τὰ
e περιπατητικὰ καὶ τὴν Ἀριστοτέλους βιβλιοθήκην καὶ
ἄλλας συνηγόραζε συχνάς· ἦν γὰρ πολυχρήματος· τά
τ' ἐκ τοῦ μητρῴου τῶν παλαιῶν αὐτόγραφα ψηφί-
σματα ὑφαιρούμενος ἐκτᾶτο καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων
εἴ τι παλαιὸν εἴη καὶ ἀπόθετον. ἐφ' οἷς φωραθεὶς ἐν
ταῖς Ἀθήναις ἐκινδύνευσεν ἄν, εἰ μὴ ἔφυγεν. καὶ
μετ' οὐ πολὺ πάλιν κατῆλθε, θεραπεύσας πολλούς·
καὶ συναπεγράφετο τῷ Ἀθηνίωνι, ὡς ἂν ἀπὸ τῆς αὐ-
τῆς δὴ αἱρέσεως ὄντι. Ἀθηνίων δ' ἐπιλαθόμενος τῶν
f δογμάτων τῶν τοῦ περιπάτου χοίνικα κριθῶν εἰς τέσ-
σαρας ἡμέρας διεμέτρει τοῖς ἀνοήτοις Ἀθηναίοις,
ἀλεκτορίδων τροφὴν καὶ οὐκ ἀνθρώπων αὐτοῖς δι-
δούς. Ἀπελλικῶν δὲ μετὰ δυνάμεως ἐξορμήσας εἰς
Δῆλον καὶ πανηγυρικῶς μᾶλλον ἢ στρατιωτικῶς ἀνα-
στρεφόμενος, καὶ προφυλακὴν ἀμελεστέραν πρὸς τὴν
Δῆλον μερίσας, μάλιστα δὲ τὰ ἐξόπισθε τῆς νήσου
ἐάσας ἀφύλακτα καὶ οὐδὲ χάρακα βαλόμενος ἐκοιμᾶτο.
τοῦτο δὲ ἐπιγνοὺς ὁ Ὀρόβιος, στρατηγὸς Ῥωμαίων
215 φυλάσσων τὴν Δῆλον, φυλάξας ἀσέληνον νύκτα καὶ
ἐκβιβάσας τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας, κοιμωμένοις καὶ
μεθύουσιν ἐπιπεσὼν κατέκοψε τοὺς Ἀθηναίους καὶ
τοὺς μετ' αὐτῶν συστρατευομένους ὡς βοσκήματα
ἑξακοσίους τὸν ἀριθμόν, ἐζώγρησε δὲ καὶ περὶ τετρα-
κοσίους. καὶ ὁ καλὸς στρατηγὸς Ἀπελλικῶν ἔλαθε
φυγὼν ἐκ Δήλου. πολλοὺς δὲ καὶ συμφυγόντας κατι-
δὼν ὁ Ὀρόβιος εἰς ἐπαύλεις συγκατέφλεξεν αὐταῖς
οἰκίαις καὶ πάντ' αὐτῶν τὰ πολιορκητικὰ ὄργανα σὺν
b τῇ ἑλεπόλει, ἣν εἰς Δῆλον ἐλθὼν κατεσκευάκει. στή-
σας οὖν τρόπαιον ἐπὶ τῶν τόπων ὁ Ὀρόβιος καὶ βω-
μὸν ἐπέγραψε

τούσδε θανόντας ἔχει ξείνους τάφος, οἳ περὶ Δῆλον
μαρνάμενοι ψυχὰς ὤλεσαν ἐν πελάγει,
τὴν ἱερὰν ὅτε νῆσον Ἀθηναῖοι κεράιζον
κοινὸν ἄρη βασιλεῖ Καππαδόκων θέμενοι.

54. Καὶ Ταρσοῦ δὲ ἐπικούρειος φιλόσοφος ἐτυ-
ράννησε Λυσίας ὄνομα. ὃς ὑπὸ τῆς πατρίδος στεφα-
νηφόρος αἱρεθείς, τοῦτ' ἔστιν ἱερεὺς Ἡρακλέους, οὐκ
ἀπετίθετο τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἐξ ἱματίου τύραννος ἦν,
πορφυροῦν μὲν μεσόλευκον χιτῶνα ἐνδεδυκώς, χλα- c
μύδα δὲ ἐφεστρίδα περιβεβλημένος πολυτελῆ καὶ ὑπο-
δούμενος λευκὰς λακωνικάς, στέφανον δάφνης χρυ-
σῆς ἐστεμμένος, καὶ διανέμων τὰ τῶν πλουσίων τοῖς
πένησι, πολλοὺς φονεύων τῶν οὐ διδόντων.

55. Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ἀπὸ φιλοσοφίας στρατηγοί.
περὶ ὧν Δημοχάρης ἔλεγεν, ὥσπερ ἐκ θύμβρας οὐδεὶς
ἂν δύναιτο κατασκευάσαι λόγχην, οὐδ' ἐκ Σωκράτους
στρατιώτην ἄμεμπτον. ὁ γὰρ Πλάτων φησὶ τρεῖς
στρατείας στρατεύσασθαι Σωκράτη, τὴν μὲν εἰς Πο- d
τίδαιαν, τὴν δὲ εἰς Ἀμφίπολιν, τὴν δὲ εἰς Βοιωτούς,
ὅτε καὶ συνέβη τὴν ἐπὶ Δηλίῳ μάχην γενέσθαι. μη-
δενὸς δὲ τοῦθ' ἱστορηκότος αὐτὸς καὶ ἀριστείων φη-
σὶν αὐτὸν τετυχηκέναι ἁπάντων τῶν Ἀθηναίων φυ-
γόντων, πολλῶν δὲ καὶ ἀπολομένων. πάντα δὲ ταῦτα
ἐψευδολόγηται. ἡ μὲν γὰρ ἐπ' Ἀμφίπολιν στρατεία
γέγονεν ἐπὶ Ἀλκαίου ἄρχοντος Κλέωνος ἡγουμένου ἐξ
ἐπιλέκτων ἀνδρῶν, ὥς φησι Θουκυδίδης. τούτων οὖν
τῶν ἐπιλέκτων ἀνάγκη εἶναι καὶ Σωκράτην, ᾧ πλὴν
τρίβωνος καὶ βακτηρίας οὐδὲν ἦν. τίς οὖν εἶπεν ἱστο- e
ριογράφος ἢ ποιητής; ἢ ποῦ Θουκυδίδης τὸν Σωκρά-
την παρενέχρωσε τὸν Πλάτωνος στρατιώτην; τί γὰρ
ἀσπίδι ξύνθημα καὶ βακτηρίᾳ; πότε δὲ καὶ εἰς Ποτί-
δαιαν ἐστρατεύσατο, ὡς ἐν τῷ Χαρμίδῃ εἴρηκεν ὁ

*Πλάτων, φάσκων αὐτὸν καὶ τῶν ἀριστείων τότε Ἀλ-
κιβιάδη παραχωρῆσαι; τοῦτο οὔτε Θουκυδίδου ἀλλ'
οὐδ' Ἰσοκράτους εἰρηκότος ἐν τῷ περὶ τοῦ ζεύγους.
ποίας δὲ καὶ μάχης γενομένης ἔλαβε τὰ ἀριστεῖα Σω-
κράτης; καὶ τί πράξας ἐπιφανὲς καὶ διάσημον; καθό-
λου μάχης μηδεμιᾶς συμπεσούσης, ὡς ἱστόρηκε Θου-
f κυδίδης. οὐκ ἀρκεσθεὶς δὲ ταύτῃ τῇ τερατολογίᾳ ὁ
Πλάτων ἐπάγει καὶ τὴν ἐπὶ Δηλίῳ γενομένην, μᾶλ-
λον δὲ πεπλασμένην ἀνδραγαθίαν. εἰ γὰρ καὶ τὸ Δή-
λιον ᾐρήκει Σωκράτης, ὡς ἱστορεῖ Ἡρόδικος ὁ Κρατή-
τειος ἐν τοῖς πρὸς τὸν Φιλοσωκράτην, ἅμα τοῖς πολ-
λοῖς ἀσχημόνως ἂν ἔφυγε, Παγώνδου δύο τέλη περι-
πέμψαντος τῶν ἱππέων ἐκ τοῦ ἀφανοῦς περὶ τὸν λό-
216 φον. τότε γὰρ οἳ μὲν πρὸς τὸ Δήλιον τῶν Ἀθηναίων
ἔφυγον, οἳ δ' ἐπὶ θάλατταν, ἄλλοι δ' ἐπὶ Ὠρωπόν, οἳ
δ' ἐπὶ Πάρνηθα τὸ ὄρος· Βοιωτοὶ δ' ἐφεπόμενοι ἔκτει-
νον, καὶ μάλιστα οἱ ἱππεῖς οἵ τε αὐτῶν καὶ Λοκρῶν.
τοιούτου οὖν κυδοιμοῦ καὶ φόβου καταλαβόντος τοὺς
Ἀθηναίους μόνος Σωκράτης, βρενθυόμενος καὶ τὠ-
φθαλμὼ παραβάλλων, εἱστήκει ἀναστέλλων τὸ Βοιω-
τῶν καὶ Λοκρῶν ἱππικόν; καὶ ταύτης τῆς ἀνδρείας
αὐτοῦ οὐ Θουκυδίδης μέμνηται, οὐκ ἄλλος οὐδεὶς
[οὔτε ἱστοριογράφος οὔτε] ποιητής. πῶς δὲ καὶ τῶν
b ἀριστείων Ἀλκιβιάδῃ παραχωρεῖ, τῷ μηδ' ὅλως κεκοι-
νωνηκότι ταύτης τῆς στρατείας; ἐν δὲ τῷ Κρίτωνι ὁ
τῇ Μνημοσύνῃ φίλος Πλάτων οὐδὲ ποιήσασθαί ποτε
ἀποδημίαν τὸν Σωκράτη ἔξω τῆς εἰς Ἰσθμὸν πορείας
εἴρηκε. καὶ Ἀντισθένης δ' ὁ σωκρατικὸς περὶ τῶν ἀρι-
στείων τὰ αὐτὰ τῷ Πλάτωνι ἱστορεῖ. οὐκ ἔστι δ' ἔτυ-
μος λόγος οὗτος. χαρίζεται γὰρ καὶ ὁ κύων οὗτος
πολλὰ τῷ Σωκράτει· ὅθεν οὐδετέρῳ αὐτῶν δεῖ πιστεύ-
ειν, σκοπὸν ἔχοντας Θουκυδίδην. ὁ γὰρ Ἀντισθένης*

καὶ προσεπάγει τῇ ψευδογραφίᾳ λέγων οὕτως ‘ ἡμεῖς c δὲ ἀκούομεν κἀν τῇ πρὸς Βοιωτοὺς μάχῃ τἀριστεῖά σε λαβεῖν. Εὐφήμει, ὦ ξένε· Ἀλκιβιάδου τὸ γέρας, οὐκ ἐμόν. Σοῦ γε δόντος, ὡς ἡμεῖς ἀκούομεν.’ ὁ δὲ Πλάτωνος Σωκράτης εἰς Ποτίδαιαν λέγει παρεῖναι καὶ τῶν ἀριστείων Ἀλκιβιάδῃ παρακεχωρηκέναι. προτερεῖ δὲ κατὰ πάντας τοὺς ἱστορικοὺς τῆς ἐπὶ Δήλιον στρατείας ἡ περὶ Ποτίδαιαν, ἧς Φορμίων ἐστρατήγει.

56. Πάντ’ οὖν ψεύδονται οἱ φιλόσοφοι καὶ πολλὰ παρὰ τοὺς χρόνους γράφοντες οὐκ αἰσθάνονται, καθάπερ οὐδ’ ὁ καλὸς Ξενοφῶν, ὃς ἐν τῷ συμποσίῳ d ὑποτίθεται Καλλίαν τὸν Ἱππονίκου Αὐτολύκου τοῦ Λύκωνος ἐρῶντα καὶ νενικηκότος αὐτοῦ παγκράτιον ἑστίασιν ποιούμενον καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις δαιτυμόσι παρόντα αὐτόν, τὸν ἴσως μηδὲ γεννηθέντα ἢ περὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ὑπάρχοντα. ἔστι δ’ οὗτος ὁ καιρὸς καθ’ ὃν Ἀριστίων ἄρχων ἦν. ἐπὶ τούτου γὰρ Εὔπολις τὸν Αὐτόλυκον διδάξας διὰ Δημοστράτου χλευάζει τὴν νίκην τοῦ Αὐτολύκου. πάλιν ὁ Ξενοφῶν ποιεῖ e τὸν Σωκράτη λέγοντα ἐν τῷ Συμποσίῳ ταυτί ‘ καίτοι Παυσανίας γε, ὁ Ἀγάθωνος τοῦ ποιητοῦ ἐραστής, ἀπολογούμενος ὑπὲρ τῶν ἀκρασίᾳ συγκαλινδουμένων, εἴρηκεν ὡς καὶ στράτευμα ἀλκιμώτατον ἂν γένοιτο ἐκ παιδικῶν καὶ ἐραστῶν. τούτους γὰρ ἂν ἔφη οἴεσθαι μάλιστ’ ἂν αἰδεῖσθαι ἀλλήλους ἀπολιπεῖν· θαυμαστὰ λέγων, εἴ γε οἱ ψόγου τε ἀφροντιστεῖν καὶ ἀναισχυντεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐθιζόμενοι, οὗτοι μάλιστ’ αἰσχύνονται αἰσχρόν τι ποιεῖν.’ ὅτι μὲν οὖν τούτων οὐδὲν f εἴρηκε Παυσανίας ἔξεστι μαθεῖν ἐκ τοῦ Πλάτωνος συμποσίου. Παυσανίου γὰρ οὐκ οἶδα σύγγραμμα, οὐδ’ εἰσῆκται παρ’ ἄλλῳ λαλῶν οὗτος περὶ χρήσεως ἐραστῶν καὶ παιδικῶν ἢ παρὰ Πλάτωνι· πλὴν εἴτε

κατέψευσται τοῦτο Ξενοφῶν εἴτ' ἄλλως γεγραμμένῳ
τῷ Πλάτωνος ἐνέτυχε Συμποσίῳ, παρείσθω· τὸ δὲ
κατὰ τοὺς χρόνους ἀστόχημα λεκτέον. Ἀριστίων, ἐφ'
οὗ τὸ συμπόσιον ὑπόκειται συνηγμένον, πρὸ τεσσά-
217 ρων ἐτῶν Εὐφήμου πρότερος ἦρξε, καθ' ὃν Πλάτων
τὰ Ἀγάθωνος νικητήρια γέγραφεν, ἐν οἷς Παυσανίας
τὰ περὶ τῶν ἐρωτικῶν διεξέρχεται. θαυμαστὸν οὖν
καὶ τερατῶδες εἰ τὰ μήπω ῥηθέντα, μετὰ δὲ τέτταρα
ἔτη ἐπιχειρηθέντα παρ' Ἀγάθωνι, Σωκράτης παρὰ
Καλλίᾳ δειπνῶν εὐθύνει οὐ δεόντως ῥηθέντα.

57. Ὅλως δὲ λῆρός ἐστι τῷ Πλάτωνι τὸ συμπό-
σιον. ὅτε γὰρ Ἀγάθων ἐνίκα, Πλάτων ἦν τεσσαρεσ-
καίδεκα ἐτῶν. ὃ μὲν γὰρ ἐπὶ ἄρχοντος Εὐφήμου στε-
φανοῦται ληναίοις, Πλάτων δὲ γεννᾶται ἐπὶ Ἀπολλο-
b δώρου τοῦ μετ' Εὐθύδημον ἄρξαντος· δύο δὲ καὶ
ὀγδοήκοντα βιώσας ἔτη μετήλλαξεν ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ
μετὰ Καλλίμαχον, ὅς ἐστιν ὀγδοηκοστὸς καὶ δεύτερος.
ἀπὸ δὲ Ἀπολλοδώρου καὶ τῆς Πλάτωνος γενέσεως τεσ-
σαρεσκαιδέκατός ἐστιν ἄρχων Εὔφημος, ἐφ' οὗ τὰ
ἐπινίκια Ἀγάθωνος ἑστιῶνται. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πλά-
των δηλοῖ τὴν συνουσίαν ταύτην πρὸ πολλοῦ γεγονέ-
ναι, λέγων οὕτως ἐν τῷ συμποσίῳ 'εἰ νεωστὶ ἡγεῖ τὴν
συνουσίαν γεγονέναι, ὥστε κἀμὲ παραγενέσθαι. Ἐγὼ
c γάρ· ἔφη. Πόθεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων; οὐκ οἶσθ'
ὅτι πολλῶν ἐτῶν Ἀγάθων οὐκ ἐπιδεδήμηκε;' καὶ
προελθών φησιν 'ἀλλ' εἰπέ μοι, πότ' ἐγένετο ἡ συν-
ουσία αὕτη; Κἀγὼ εἶπον ὅτι παίδων ἔτι ὄντων ἡμῶν,
ὅτε τῇ τραγῳδίᾳ ἐνίκησεν ὁ Ἀγάθων.' ὅτι δὲ πολλὰ
ὁ Πλάτων παρὰ τοὺς χρόνους ἁμαρτάνει δῆλόν ἐστιν
ἐκ πολλῶν. κατὰ γὰρ τὸν εἰπόντα ποιητήν 'ὅττι κεν
ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἔλθῃ' τοῦτο μὴ διακρίνας γρά-
φει. οὐ γὰρ ἀγράφως τι ἔλεγεν, ἀλλὰ πάνυ ἐσκεμμένως·

58. ὡς ἐν τῷ Γοργίᾳ γράφων φησίν ʽ ἄθλιος ἄρα d
οὗτος ὁ Ἀρχέλαός ἐστι κατὰ τὸν σὸν λόγον. Εἴπερ γε,
ὦ φίλε, ἄδικος.ʼ εἶτα ῥητῶς εἰπὼν ὡς κατέχοντος τὴν
Μακεδόνων ἀρχὴν Ἀρχελάου προβὰς γράφει τάδε
ʽ καὶ Περικλέα τοῦτον νεωστὶ τετελευτηκότα.ʼ εἰ δὲ
νεωστὶ τετελεύτηκε Περικλῆς, Ἀρχέλαος οὔπω κύριός
ἐστι τῆς ἀρχῆς· εἰ δʼ οὗτος βασιλεύει, πρὸ πολλοῦ
πάνυ χρόνου ἀπέθανε Περικλῆς. Περδίκκας τοίνυν
πρὸ Ἀρχελάου βασιλεύει, ὡς μὲν ὁ Ἀκάνθιός φησι
Νικομήδης ἔτη τεσσαράκοντα ἕν· Θεόπομπος δὲ τριά- e
κοντα πέντε, Ἀναξιμένης τεσσαράκοντα, Ἱερώνυμος
εἴκοσιν ὀκτώ, Μαρσύας δὲ καὶ Φιλόχορος εἴκοσι τρία.
τούτων οὖν διαφόρως ἱστορουμένων λάβωμεν τὸν
ἐλάχιστον ἀριθμὸν τὰ εἴκοσι τρία ἔτη. Περικλῆς δʼ
ἀποθνήσκει κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Πελοποννησια-
κοῦ πολέμου, ἄρχοντος Ἐπαμείνονος, ἐφʼ οὗ τελευτᾷ
[Ἀλέξανδρος, καὶ τὴν βασιλείαν Περδίκκας διαδέχε-
ται, ὃς ἐβασίλευεν ἕως Καλλίου, ἐφʼ οὗ τελευτᾷ] Περ-
δίκκας καὶ τὴν βασιλείαν Ἀρχέλαος διαδέχεται. πῶς
οὖν νεωστὶ κατὰ Πλάτωνα τελευτᾷ Περικλῆς; ἐν δὲ
τῷ αὐτῷ Γοργίᾳ ὁ Πλάτων τὸν Σωκράτη ποιεῖ λέ-
γοντα ʽ καὶ πέρυσι βουλεύειν λαχών, ἐπειδὴ ἡ φυλὴ f
ἐπρυτάνευε καὶ ἔδει με ἐπιψηφίζειν, γέλωτα παρεῖχον
καὶ οὐκ ἠδυνάμην ἐπιψηφίσαι.ʼ τοῦτο ὁ Σωκράτης
οὐ κατὰ ἀδυναμίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ ἀν-
δραγαθίαν· οὐ γὰρ ἠβούλετο λύειν δημοκρατίας νό-
μους. παρίστησι δὲ τοῦτο σαφῶς ὁ Ξενοφῶν ἐν πρώ-
τῳ Ἑλληνικῶν ἐκτιθεὶς οὕτως ʽ τῶν δὲ πρυτάνεων τινῶν
οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ τοὺς
νόμους, αὖθις Καλλίξενος ἀναβὰς κατηγόρει αὐτῶν. 218
οἱ δʼ ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας. οἱ δὲ πρυτάνεις

φοβηθέντες ὡμολόγουν ἅπαντες προθήσειν, πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου. οὗτος δὲ οὐκ ἔφη, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους πάντα ποιήσειν.' οὗτός ἐστιν ὁ διαψηφισμὸς ὁ γενόμενος κατὰ τῶν περὶ Ἐρασινίδην στρατηγῶν, ὅτι τοὺς ἐν Ἀργινούσαις ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ἀπολομένους οὐκ ἀνείλοντο. ἐγένετο δὲ ἡ ναυμαχία ἐπὶ ἄρχοντος Καλλίου, τῆς Περικλέους τελευτῆς ὕστερον ἔτεσιν εἴκοσι καὶ τέτταρσιν.

b 59. Ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ διάλογος, μετὰ τὴν Ἱππονίκου τελευτὴν γενόμενος, παρειληφότος ἤδη τὴν οὐσίαν Καλλίου, τοῦ Πρωταγόρου [μέμνηται] παραγεγονότος τὸ δεύτερον οὐ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις. ὁ δ' Ἱππόνικος ἐπὶ μὲν Εὐθυδήμου ἄρχοντος στρατηγῶν παρατέτακται μετὰ Νικίου πρὸς Ταναγραίους καὶ τοὺς παραβοηθοῦντας Βοιωτῶν, καὶ τῇ μάχῃ νενίκηκε. τέθνηκε δὲ πρὸ τῆς ἐπ' Ἀλκαίου διδασκαλίας τῶν Εὐπόλιδος Κολάκων οὐ πολλῷ χρό-
c νῳ κατὰ τὸ εἰκός. πρόσφατον γάρ τινα τοῦ Καλλίου τὴν παράληψιν τῆς οὐσίας ἐμφαίνει τὸ δρᾶμα. ἐν οὖν τούτῳ τῷ δράματι Εὔπολις τὸν Πρωταγόραν ὡς ἐπιδημοῦντα εἰσάγει, Ἀμειψίας δ' ἐν τῷ Κόννῳ, δύο πρότερον ἔτεσι διδαχθέντι, οὐ καταριθμεῖ αὐτὸν ἐν τῷ τῶν φροντιστῶν χορῷ. δῆλον οὖν ὡς μεταξὺ τούτων τῶν χρόνων παραγέγονεν. ὁ δὲ Πλάτων καὶ τὸν Ἠλεῖον Ἱππίαν συμπαρόντα ποιεῖ ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ μετὰ τινῶν ἰδίων πολιτῶν· οὓς οὐκ εἰκὸς ἐν Ἀθήναις
d ἀσφαλῶς διατρίβειν πρὸ τοῦ τὰς ἐνιαυσίας ἐπὶ Ἰσάρχου ἐλαφηβολιῶνος συντελεσθῆναι σπονδάς. ὁ δὲ τὸν διάλογον ὑφίσταται γινόμενον περὶ τοὺς καιροὺς τούτους, καθ' οὓς αἱ σπονδαὶ προσφάτως ἐγεγόνεσαν· λέγει γοῦν ' εἰ γὰρ εἶεν ἄνθρωποι ἄγριοι, οἵους πέρυσι Φερεκράτης ὁ ποιητὴς ἐδίδαξεν ἐπὶ ληναίῳ.' ἐδι-

δάχθησαν δὲ οἱ Ἄγριοι ἐπ' Ἀριστίωνος ἄρχοντος, ἀφ' οὗ ἐστιν ἄρχων Ἀστύφιλος πέμπτος ὢν ἀπὸ Ἰσάρχου, καθ' ὃν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο. Ἴσαρχος γάρ, εἶτ' Ἀμεινίας, μεθ' ὃν Ἀλκαῖος, εἶτ' Ἀριστίων, εἶτ' Ἀστύφι- e
λος. παρὰ τὴν ἱστορίαν οὖν ὁ Πλάτων ἐν τῷ διαλόγῳ εἰς τὰς Ἀθήνας παράγει πολεμίους ὄντας τοὺς περὶ τὸν Ἱππίαν, μὴ τῆς ἐκεχειρίας αὐτῆς μενούσης.

60. *Κἂν ἄλλοις δ' ὁ Πλάτων φησὶ Χαιρεφῶντα ἐρωτῆσαι τὴν Πυθίαν εἴ τις εἴη Σωκράτους σοφώτερος· καὶ τὴν ἀνελεῖν, μηδένα. κἀν τούτοις δὲ μὴ συμφωνῶν Ξενοφῶν φησι 'Χαιρεφῶντος γάρ ποτε ἐπερωτήσαντος ἐν Δελφοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ ἀνεῖλεν ὁ Ἀπόλλων πολλῶν παρόντων, μηδένα εἶναι ἀνθρώπων ἐμοῦ μήτε* f
δικαιότερον μήτε σωφρονέστερον.' πῶς οὖν εὔλογον ἢ πιθανὸν Σωκράτη τὸν ὁμολογοῦντα μηδὲν ἐπίστασθαι σοφώτατον ἁπάντων ὑπὸ τοῦ πάντα ἐπισταμένου θεοῦ ἀναρρηθῆναι; εἰ γὰρ τοῦτό ἐστι σοφία, τὸ μηδὲν εἰδέναι, τὸ πάντα εἰδέναι φαυλότης ἂν εἴη. τίς δ' ἦν χρεία τῷ Χαιρεφῶντι παρενοχλεῖν τὸν θεὸν περὶ Σωκράτους πυνθανόμενον; αὐτὸς γὰρ ἦν ἀξιόπιστος ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων ὡς οὐκ ἔστι σοφός. βλὰξ γάρ τις 219
ἦν τοιαῦτ' ἐρωτῶν τὸν θεόν, ὡσανεὶ καὶ τοιαῦτά τινα, τῶν ἀττικῶν ἐρίων εἰ ἄλλ' ἐστὶ μαλακώτερα, ἢ τῶν ἐν Βάκτροις καμήλων εἰ εἰσί τινες δυνατώτεροι, ἢ εἰ Σωκράτους ἐστί τις σιμότερος. τοὺς γὰρ τὰ τοιαῦτα πυνθανομένους εὐστόχως ἐπιρραπίζει ὁ θεός· ὡς καὶ τὸν πυθόμενον, εἴτ' Αἴσωπός ἐστιν ὁ λογοποιὸς ἢ ἄλλος τις,

πῶς ἂν πλουτήσαιμι, Διὸς καὶ Λητοῦς υἱέ;

χλευάζων ἀπεκρίνατο

εἰ τὸ μέσον κτήσαιο Κορίνθου καὶ Σικυῶνος.

61. *Ἀλλὰ μὲν οὐδὲν ὧν ὁ Πλάτων εἴρηκε περὶ*

b *Σωκράτους τῶν κωμικῶν τις εἴρηκεν, οὔθ᾽ ὅτι μαίας βλοσυρᾶς υἱὸς ἦν οὔθ᾽ ὅτι Ξανθίππη χαλεπὴ ἦν γυνή, ἥτις καὶ νιπτῆρας αὐτοῦ κατέχει τῆς κεφαλῆς, οὔθ᾽ ὡς Ἀλκιβιάδης συνεκοιμήθη ὑπὸ τὴν αὐτὴν γενόμενος χλαῖναν. καίτοι ἀναγκαῖον ἦν τοῦτο ἐκκωδωνισθῆναι ὑπὸ Ἀριστοφάνους τοῦ καὶ ἐν τῷ συμποσίῳ κατὰ Πλάτωνα· οὐ γὰρ ἂν ἐσίγησε τοῦτ᾽ Ἀριστοφάνης ὡς τοὺς νέους διαφθείροντος. Ἀσπασία μέντοι, ἡ σοφὴ τοῦ*
c *Σωκράτους διδάσκαλος τῶν ῥητορικῶν λόγων, ἐν τοῖς φερομένοις ὡς αὐτῆς ἔπεσιν, ἅπερ Ἡρόδικος ὁ Κρατήτειος παρέθετο, φησὶν οὕτως*

Σώκρατες, οὐκ ἔλαθές με πόθῳ δηχθεὶς φρένα τὴν σὴν
παιδὸς Δεινομάχης καὶ Κλεινίου. ἀλλ᾽ ὑπάκουσον,
εἰ βούλει σοι ἔχειν εὖ παιδικά· μηδ᾽ ἀπιθήσῃς
ἀγγέλῳ, ἀλλὰ πιθοῦ· καί σοι πολὺ βέλτιον ἔσται.
κἀγὼ ὅπως ἤκουσα χαρᾶς ὕπο σῶμα λιπαίνω
d *ἱδρῶτι, βλεφάρων δὲ γόος πέσεν οὐκ ἐθελήτως.*
στέλλου, πλησάμενος θυμὸν μούσης κατόχοιο,
ᾗ τόνδ᾽ αἱρήσεις ᾠδῆς δεινοῖσι πόθοισιν.
ἀμφοῖν γὰρ φιλίας ἥδ᾽ ἀρχή· τῇδε καθέξεις
αὐτόν, προσβάλλων ἀκοαῖς ὀπτήρια θυμοῦ.

κυνηγεῖ οὖν ὁ καλὸς Σωκράτης ἐρωτοδιδάσκαλον ἔχων τὴν Μιλησίαν, ἀλλ᾽ οὐκ αὐτὸς θηρεύεται, ὡς ὁ Πλάτων ἔφη, λινοστατούμενος ὑπὸ Ἀλκιβιάδου. καὶ
e *μὴν οὐ διαλείπει γε κλαίων, ὡς ἂν οἶμαι δυσημερῶν. ἰδοῦσα γὰρ αὐτὸν ἐν οἵῳ ἦν καταστήματι Ἀσπασία φησίν*

τίπτε δεδάκρυσαι, φίλε Σώκρατες; ἦ σ᾽ ἀνακινεῖ

στέρνοις ἐνναίων σκηπτὸς πόθος ὄμμασι θραυσθεὶς
παιδὸς ἀνικήτου; τὸν ἐγὼ τιθασόν σοι ὑπέστην ποιῆσαι.

ὅτι δὲ ὄντως ἤρα τοῦ Ἀλκιβιάδου δῆλον ποιεῖ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ, καίτοι μικρὸν ἀπολείποντος τῶν τριάκοντα ἐτῶν. λέγει δ' οὕτως· πόθεν, ὦ Σώκρατες, f φαίνει; ἢ δηλαδὴ ἀπὸ κυνηγεσίου τοῦ περὶ τὴν Ἀλκιβιάδου ὥραν; καὶ μήν μοι καὶ πρῴην ἰδόντι καλὸς ἐφαίνετο ὁ ἀνὴρ ἔτι· ἀνὴρ μέντοι, ὦ Σώκρατες, ὥς γ' ἐν ἡμῖν αὐτοῖς εἰρῆσθαι, καὶ πώγωνος ἤδη ὑποπιμπλάμενος. Εἶτα τί δὴ τοῦτ'; οὐ σὺ μέντοι Ὁμήρου 220 ἐπαινέτης εἶ, ὃς ἔφη χαριεστάτην ἥβην εἶναι τοῦ ὑπηνήτου, ἣν νῦν Ἀλκιβιάδης αὐτὸς ἔχει.'

62. Πεφύκασι δ' οἱ πλεῖστοι τῶν φιλοσόφων τῶν κωμικῶν κακήγοροι μᾶλλον εἶναι, εἴ γε καὶ Αἰσχίνης ὁ σωκρατικὸς ἐν μὲν τῷ Τηλαύγει Κριτόβουλον τὸν Κρίτωνος ἐπ' ἀμαθίᾳ καὶ ῥυπαρότητι βίου κωμῳδεῖ, τὸν δὲ Τηλαύγην αὐτὸν ἱματίου μὲν φορήσεως καθ' ἡμέραν ἡμιωβόλιον κναφεῖ τελοῦντα μισθόν, κῳδίῳ δὲ ἐζωσμένον καὶ τὰ ὑποδήματα σπαρτίοις ἐνημμένον σαπροῖς· καὶ Τελέσαντα τὸν ῥήτορα οὐ μετρίως δια- b γελᾷ. ἐν δὲ τῇ Ἀσπασίᾳ Ἱππόνικον μὲν τὸν Καλλίου κοάλεμον προσαγορεύει, τὰς δ' ἐκ τῆς Ἰωνίας γυναῖκας συλλήβδην μοιχάδας καὶ κερδαλέας. ὁ δὲ Καλλίας αὐτοῦ περιέχει τὴν τοῦ Καλλίου πρὸς τὸν πατέρα διαφορὰν καὶ τὴν Προδίκου καὶ Ἀναξαγόρου τῶν σοφιστῶν διαμώκησιν. λέγει γὰρ ὡς ὁ μὲν Πρόδικος Θηραμένην μαθητὴν ἀπετέλεσεν, ὁ δ' ἕτερος Φιλόξενον τὸν Ἐρύξιδος καὶ Ἀριφράδην τὸν ἀδελφὸν Ἀριγνώτου τοῦ κιθαρῳδοῦ, θέλων ἀπὸ τῆς τῶν δηλω- c θέντων μοχθηρίας καὶ περὶ τὰ φαῦλα λιχνείας ἐμφα-

νίσαι τὴν τῶν παιδευσάντων διδασκαλίαν. ἐν δὲ τῷ Ἀξιόχῳ πικρῶς Ἀλκιβιάδου κατατρέχει ὡς οἰνόφλυγος καὶ περὶ τὰς ἀλλοτρίας γυναῖκας σπουδάζοντος.

63. Ἀντισθένης δ' ἐν θατέρῳ τῶν Κύρων κακολογῶν Ἀλκιβιάδην καὶ παράνομον εἶναι λέγει καὶ εἰς γυναῖκας καὶ εἰς τὴν ἄλλην δίαιταν. συνεῖναι γάρ φησιν αὐτὸν καὶ μητρὶ καὶ θυγατρὶ καὶ ἀδελφῇ, ὡς
d Πέρσας. ὁ δὲ πολιτικὸς αὐτοῦ διάλογος ἁπάντων καταδρομὴν περιέχει τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν, ὁ δ' Ἀρχέλαος Γοργίου τοῦ ῥήτορος, ἡ δ' Ἀσπασία τῶν Περικλέους υἱῶν Ξανθίππου καὶ Παράλου διαβολήν. τούτων γὰρ τὸν μὲν Ἀρχεστράτου φησὶν εἶναι συμβιωτήν, τοῦ παραπλήσια ταῖς ἐπὶ τῶν μιαρῶν οἰκημάτων ἐργαζομένου, τὸν δ' Εὐφήμου συνήθη καὶ γνώριμον τοῦ φορτικὰ σκώπτοντος καὶ ψυχρὰ τοὺς συναντῶντας. καὶ Πλάτωνα δὲ μετονομάσας Σάθωνα ἀσυρῶς καὶ φορτικῶς, τὸν ταύτην ἔχοντα τὴν ἐπιγραφὴν
e διάλογον ἐξέδωκε κατ' αὐτοῦ. τούτοις γὰρ τοῖς ἀνδράσιν οὐδεὶς ἀγαθὸς σύμβουλος εἶναι δοκεῖ, οὐ στρατηγὸς νόμιμος, οὐ σοφιστὴς ἀξιόλογος, οὐ ποιητὴς ὠφέλιμος, οὐ δῆμος εὐλόγιστος· ἀλλὰ Σωκράτης, ὁ μετὰ τῶν Ἀσπασίας αὐλητρίδων ἐπὶ τῶν ἐργαστηρίων συνδιατρίβων, καὶ Πίστωνι τῷ θωρακοποιῷ διαλεγόμενος, καὶ Θεοδότην διδάσκων τὴν ἑταίραν ὡς δεῖ τοὺς ἐραστὰς παλεύειν, ὡς Ξενοφῶν παρίστησιν ἐν δευτέρῳ Ἀπομνημονευμάτων. τοιαῦτα γὰρ ποιεῖ αὐ-
f τὸν παραγγέλματα τῇ Θεοδότῃ λέγοντα, ἃ οὔτε Νικὼ ἡ Σαμία ἢ Καλλιστράτη ἡ Λεσβία ἢ Φιλαινὶς ἡ Λευκαδία ἀλλ' οὐδὲ ὁ Ἀθηναῖος Πυθόνικος συνεοράκασι πόθων θέλγητρα· οὗτοι γὰρ περὶ ταῦτα ἠσχόληντο περιττῶς. ἐπιλείποι δ' ἄν μ' ὁ πᾶς χρόνος, εἰ ἐκτίθεσθαι βουληθείην τὰς σεμνὰς τῶν φιλοσόφων μέμ-

ψεις. κατὰ γὰρ αὐτὸν δὴ τὸν Πλάτωνα ἐπιρρεῖ δὴ ὄχλος μοι τοιούτων γοργόνων καὶ πηγάσων καὶ ἄλλων 221 ἀμηχάνων πλήθει τε καὶ ἀτοπίᾳ τερατολόγων τινῶν φύσεων. διόπερ κατασιωπήσομαι.

64. Τοσαῦτα τοῦ Μασουρίου εἰπόντος καὶ ὑπὸ πάντων θαυμασθέντος διὰ σοφίαν ὁ Οὐλπιανὸς σιωπῆς γενομένης ἔφη, δοκεῖτέ μοι, ἄνδρες δαιτυμόνες, σφοδροῖς κατηντλῆσθαι λόγοις παρὰ προσδοκίαν βεβαπτίσθαι τε τῷ ἀκράτῳ·

ἀνὴρ γὰρ ἕλκων οἶνον ὡς ὕδωρ ἵππος
σκυθιστὶ φωνεῖ κοὐδὲ κάππα γιγνώσκων . . .
κεῖται δ' ἄναυδος ἐν πίθῳ κολυμβήσας,
κάθυπνος ὡς μήκωνα φάρμακον πίνων, b

φησὶν ὁ Βυζάντιος Παρμένων. ἢ ἀπολελίθωσθε ὑπὸ τῶν προειρημένων γοργόνων; περὶ ὧν ὡς ὄντως γεγόνασί τινα ζῷα ἀπολιθώσεως ἀνθρώποις αἴτια ἱστορεῖ Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ κτηνῶν ἱστορίας οὕτως ‘ τὴν γοργόνα τὸ ζῷον καλοῦσιν οἱ ἐν Λιβύῃ νομάδες, ὅπου καὶ γίνεται, κατωβλέπα. ἔστι δὲ ὡς οἱ μὲν πλεῖστοι λέγουσιν, ἐκ τῆς δορᾶς σημειούμενοι, προβάτῳ ἀγρίῳ ὅμοιον, ὡς δ' ἔνιοί φασι μόσχῳ. ἔχειν δὲ λέγουσιν αὐτὸ τοιαύτην ἀναπνοὴν ὥστε πάντα τὸν ἐντυχόντα τῷ ζῴῳ διαφθείρειν. φέρειν δὲ χαίτην c ἀπὸ τοῦ μετώπου καθειμένην ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἣν ὁπόταν μόγις διασεισαμένη διὰ τὴν βαρύτητα ἐμβλέψῃ, κτείνει τὸν ὑπ' αὐτῆς θεωρηθέντα, οὐ τῷ πνεύματι ἀλλὰ τῇ γιγνομένῃ ἀπὸ τῶν ὀμμάτων φύσεως φορᾷ, καὶ νεκρὸν ποιεῖ. ἐγνώσθη δὲ οὕτως. τῶν μετὰ Μαρίου τινὲς ἐπὶ Ἰογόρθαν στρατευσαμένων ἰδόντες τὴν γοργόνα δόξαντές τε διὰ τὸ κάτω νενευκέναι βραδέως τε κινεῖσθαι ἄγριον εἶναι πρόβατον, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸ ὡς κατεργασόμενοι οἷς εἶχον ξί-

d φεσι. τὸ δὲ πτοηθὲν διασεισάμενόν τε τὴν τοῖς ὄμμασιν ἐπικειμένην χαίτην παραχρῆμα ἐποίησε τοὺς ὁρμήσαντας ἐπ' αὐτὸ νεκρούς. πάλιν δὲ καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ποιησάντων ἑτέρων νεκρῶν τε γενηθέντων, ἀεὶ τῶν προσφερομένων ἀπολλυμένων, ἱστορήσαντες τινὲς παρὰ τῶν ἐπιχωρίων τὴν τοῦ ζῴου φύσιν μακρόθεν ἐνεδρεύσαντες αὐτὸ ἱππεῖς τινὲς νομάδες Μαρίου κελεύσαντος κατηκόντισαν, ἧκόν τε φέροντες πρὸς τὸν
e στρατηγὸν τὸ θηρίον.' τοῦτο μὲν οὖν ὡς ἦν ἄρα τοιοῦτο ἥ δορὰ ἥ τε Μαρίου στρατεία μηνύει. ἐκεῖνο μέντοι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ ἱστοριογράφου οὐκ ἔτι πιστόν, ὡς εἰσί τινες κατὰ τὴν Λιβύην ὀπισθονόμοι καλούμενοι βόες, διὰ τὸ μὴ ἔμπροσθεν αὐτοὺς πορευομένους νέμεσθαι, ἀλλ' εἰς τοὐπίσω ὑποχωροῦντας τοῦτο ποιεῖν· εἶναι γὰρ αὐτοῖς ἐμπόδιον πρὸς τὴν τοῦ κατὰ φύσιν νομὴν τὰ κέρατα οὐκ ἄνω ἀνακεκυφότα καθάπερ τὰ τῶν λοιπῶν ζῴων, ἀλλὰ κάτω νενευκότα καὶ ἐπισκοτοῦντα τοῖς ὄμμασι. τοῦτο γὰρ ἄπιστόν ἐστιν, οὐδενὸς ἑτέρου ἐπιμαρτυροῦντος ἱστορικοῦ.

f 65. Ταῦτα τοῦ Οὐλπιανοῦ εἰπόντος ἐπιμαρτυρῶν ὁ Λαρήνσιος καὶ συγκατατιθέμενος τῷ λόγῳ ἔφη τὸν Μάριον τῶν ζῴων τούτων δορὰς εἰς τὴν Ῥώμην ἀναπεπομφέναι, ἃς μηδένα εἰκάσαι δεδυνῆσθαι τίνος εἰσί, διὰ τὸ παράδοξον τῆς ὄψεως· ἀνατεθεῖσθαί τε τὰς δορὰς ταύτας ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἱερῷ, ἐν ᾧ οἱ τοὺς θριάμβους κατάγοντες στρατηγοὶ ἑστιῶσι τοὺς πολίτας, καθάπερ πολλοὶ τῶν ἡμεδαπῶν ποιηταὶ καὶ
222 συγγραφεῖς εἰρήκασιν. ὑμεῖς οὖν, ὦ γραμματικοί, κατὰ τὸν Βαβυλώνιον Ἡρόδικον, μηδὲν τῶν τοιούτων ἱστοροῦντες

φεύγετ' Ἀριστάρχειοι ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης

Ἑλλάδα, τῆς ξουθῆς δειλότεροι κεμάδος,
γωνιοβόμβυκες, μονοσύλλαβοι, οἷσι μέμηλεν
τὸ σφὶν καὶ τὸ σφῷν καὶ τὸ μὶν ἠδὲ τὸ νίν.
τοῦθ' ὑμῖν εἴη δυσπέμφελον· Ἡροδίκῳ δὲ
Ἑλλὰς ἀεὶ μίμνοι καὶ θεόπαις Βαβυλών.

κατὰ γὰρ τὸν κωμῳδιοποιὸν Ἀναξανδρίδην

ἡδονὴν ἔχει, b
ὅταν τις εὕρῃ καινὸν ἐνθύμημά τι,
δηλοῦν ἅπασιν· οἱ δ' ἑαυτοῖσιν σοφοὶ
πρῶτον μὲν οὐκ ἔχουσι τῆς τέχνης κριτήν·
εἶτα φθονοῦνται. χρὴ γὰρ εἰς ὄχλον φέρειν,
ἅπανθ' ὅσ' ἄν τις καινότητ' ἔχειν δοκῇ.

ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἀναχωροῦντες οἱ πολλοὶ λεληθότως διέλυσαν τὴν συνουσίαν.

ϛ

1. Ἐπειδὴ ἀπαιτεῖς συνεχῶς ἀπαντῶν, ἑταῖρε Τι- 222
μόκρατες, τὰ παρὰ τοῖς δειπνοσοφισταῖς λεγόμενα, καινά τινα νομίζων ἡμᾶς εὑρίσκειν, ὑπομνήσομέν σε τὰ παρ' Ἀντιφάνει λεγόμενα ἐν Ποιήσει τόνδε τὸν τρόπον

μακάριόν ἐστιν ἡ τραγῳδία
ποίημα κατὰ πάντ'· εἴ γε πρῶτον οἱ λόγοι
ὑπὸ τῶν θεατῶν εἰσιν ἐγνωρισμένοι,
πρὶν καί τιν' εἰπεῖν, ὡς ὑπομνῆσαι μόνον
δεῖ τὸν ποιητήν. Οἰδίπουν γὰρ ἂν μόνον b
φῶ, τἆλλα πάντ' ἴσασιν· ὁ πατὴρ Λάιος,

μήτηρ Ἰοκάστη, θυγατέρες, παῖδες τίνες,
τί πείσεθ' οὗτος, τί πεποίηκεν. ἂν πάλιν
εἴπῃ τις Ἀλκμέωνα, καὶ τὰ παιδία.
πάντ' εὐθὺς εἴρηχ', ὅτι μανεὶς ἀπέκτονεν
τὴν μητέρ', ἀγανακτῶν δ' Ἄδραστος εὐθέως
ἥξει, πάλιν τ' ἄπεισι.
ἔπειθ', ὅταν μηδὲν δύνωντ' εἰπεῖν ἔτι,
c κομιδῇ δ' ἀπειρήκωσιν ἐν τοῖς δράμασιν,
αἴρουσιν ὥσπερ δάκτυλον τὴν μηχανήν,
καὶ τοῖς θεωμένοισιν ἀποχρώντως ἔχει.
223 ἡμῖν δὲ ταῦτ' οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ πάντα δεῖ
εὑρεῖν, ὀνόματα καινά, τὰ διῳκημένα
πρότερον, τὰ νῦν παρόντα, τὴν καταστροφήν,
τὴν εἰσβολήν. ἂν ἕν τι τούτων παραλίπῃ
Χρέμης τις ἢ Φείδων τις ἐκσυρίττεται·
Πηλεῖ δὲ πάντ' ἔξεστι καὶ Τεύκρῳ ποιεῖν.

Δίφιλος δ' ἐν Ἑλενηφοροῦσιν

ὦ τόνδ' ἐποπτεύουσα καὶ κεκτημένη
Βραυρῶνος ἱεροῦ θεοφιλέστατον τόπον,
b Λητοῦς Διός τε τοξόδαμνε παρθένε,
ὡς οἱ τραγῳδοί φασίν, οἷς ἐξουσία
ἔστιν λέγειν ἅπαντα καὶ ποιεῖν μόνοις.

2. *Τιμοκλῆς* δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς κατὰ πολλὰ χρησίμην εἶναι λέγων τῷ βίῳ τὴν τραγῳδίαν φησὶν ἐν Διονυσιαζούσαις

ὦ τᾶν, ἄκουσον ἤν τί σοι μέλλω λέγειν.
ἄνθρωπός ἐστι ζῷον ἐπίπονον φύσει,
καὶ πολλὰ λυπήρ' ὁ βίος ἐν ἑαυτῷ φέρει.
παραψυχὰς οὖν φροντίδων ἀνεύρετο
c ταύτας· ὁ γὰρ νοῦς τῶν ἰδίων λήθην λαβὼν
πρὸς ἀλλοτρίῳ τε ψυχαγωγηθεὶς πάθει,
μεθ' ἡδονῆς ἀπῆλθε παιδευθείς θ' ἅμα.

τοὺς γὰρ τραγῳδοὺς πρῶτον, εἰ βούλει, σκόπει,
ὡς ὠφελοῦσι πάντας. ὁ μὲν ὢν γὰρ πένης
πτωχότερον αὑτοῦ καταμαθὼν τὸν Τήλεφον
γενόμενον ἤδη τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει·
ὁ νοσῶν δὲ μανικῶς Ἀλκμέων' ἐσκέψατο·
ὀφθαλμιᾷ τις, εἰσὶ Φινεΐδαι τυφλοί.
τέθνηκέ τῳ παῖς, ἡ Νιόβη κεκούφικεν. d
χωλός τίς ἐστι, τὸν Φιλοκτήτην ὁρᾷ.
γέρων τις ἀτυχεῖ, κατέμαθεν τὸν Οἰνέα.
ἅπαντα γὰρ τὰ μείζον' ἢ πέπονθέ τις
ἀτυχήματ' ἄλλοις γεγονότ' ἐννοούμενος
τὰς αὐτὸς αὑτοῦ συμφορὰς ῥᾷον φέρει.

3. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ὦ Τιμόκρατες, ἀποδίδομέν σοι τὰ τῶν δειπνοσοφιστῶν λείψανα, καὶ οὐ δίδομεν, ὡς ὁ Κοθωκίδης φησὶ ῥήτωρ Δημοσθένην χλευάζων, ὃς Φιλίππου Ἀθηναίοις Ἁλόννησον διδόντος συνεβού- e λευε μὴ λαμβάνειν εἰ δίδωσιν ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσιν. ὅπερ Ἀντιφάνης ἐν Νεοττίδι παιδιὰν θέμενος ἐρεσχηλεῖ τόνδε τὸν τρόπον

ὁ δεσπότης δὲ πάντα τὰ παρὰ τοῦ πατρὸς
ἀπέλαβεν, ὅσαπερ ἔλαβεν. Β. ἠγάπησεν ἂν
τὸ ῥῆμα τοῦτο παραλαβὼν Δημοσθένης.

Ἄλεξις δ' ἐν Στρατιώτῃ

ἀπόλαβε. Β. τουτὶ δ' ἐστὶ τί; Α. ὃ παρ' ὑμῶν ἐγὼ
παιδάριον ἔλαβον ἀποφέρων ἥκω πάλιν.
Β. πῶς; οὐκ ἀρέσκει σοι τρέφειν; Α. οὐκ ἔστι γὰρ f
ἡμέτερον. Β. οὐδ' ἡμέτερον. Α. ἀλλ' ἐδώκατε
ὑμεῖς ἐμοὶ τοῦτ'. Β. οὐκ ἐδώκαμεν. Α. τί δαί;
Β. ἀπεδώκαμεν. Α. τὸ μὴ προσῆκον ἐμοὶ λαβεῖν;

καὶ ἐν Ἀδελφοῖς

ἐγὼ δέδωκα γάρ τί ταύταις; εἰπέ μοι.
Β. οὐκ ἀλλ' ἀπέδωκας ἐνέχυρον δήπου λαβών.

224 Ἀναξίλας δ' ἐν Εὐανδρίᾳ

καὶ τὰς παλαίστρας σοι μὰ τὴν γῆν μή σύ γε
δῷς, ἀλλ' ἀπόδος. Β. καὶ δὴ φέρουσ' ἐξέρχομαι.

Τιμοκλῆς δ' ἐν Ἥρωσιν

οὐκοῦν κελεύεις νῦν με πάντα μᾶλλον ἢ
τὰ προσόντα φράζειν; Β. πάνυ γε. Α. δράσω
τοῦτό σοι.
Β. καὶ πρῶτα μέν σοι παύσεται Δημοσθένης
ὀργιζόμενος. Α. ὁ ποῖος; Β. ὁποῖος; ὁ Βριαρεύς,
ὁ τοὺς καταπέλτας τάς τε λόγχας ἐσθίων,
b μισῶν λόγους ἄνθρωπος, οὐδεπώποτε
ἀντίθετον εἰπὼν οὐδὲν ἀλλ' Ἄρη βλέπων.

κατὰ τοὺς οὖν προειρημένους ποιητὰς καὶ αὐτοὶ τὰ ἑπόμενα τοῖς προειρημένοις ἀποδιδόντες καὶ οὐ διδόντες τἀκόλουθα λέξομεν.

4. Ἐπεισῆλθον οὖν ἡμῖν παῖδες πλῆθος ὅσον ἰχθύων φέροντες θαλασσίων λιμναίων τε ἐπὶ πινάκων ἀργυρῶν, ὥστε θαυμάσαι μετὰ τοῦ πλούτου καὶ τὴν πολυτέλειαν. μονονουχὶ γὰρ καὶ τὰς νηρηίδας c ὠψωνήκει. καί τις τῶν παρασίτων καὶ κολάκων ἔφη τὸν Ποσειδῶ πέμπειν τῷ Νεπτουνίῳ ἡμῶν τοὺς ἰχθῦς, οὐ διὰ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ ἴσον ἴσῳ τὸν ἰχθὺν πωλούντων, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐξ Ἀντίου κεκομίσθαι, ἑτέρους δ' ἐκ Ταρρακίνων καὶ τῶν καταντικρὺ νήσων Ποντίων, ἄλλους δ' ἐκ Πύργων· πόλις δ' αὕτη τυρρηνική. οἱ γὰρ ἐν τῇ Ῥώμῃ ἰχθυοπῶλαι οὐδ' ὀλίγον ἀποδέουσι τῶν κατὰ τὴν Ἀττικήν ποτε κωμῳδηθέντων, περὶ ὧν Ἀντιφάνης μὲν ἐν Νεανίσκοις φησίν

ἐγὼ τέως μὲν ᾠόμην τὰς γοργόνας
εἶναί τι λογοποίημα· πρὸς ἀγορὰν δ' ὅταν

ἔλθω, πεκίστευκ᾽· ἐμβλέπων γὰρ αὐτόθι d
τοῖς ἰχθυοπώλαις λίθινος εὐθὺς γίγνομαι·
ὥστ᾽ ἐξ ἀνάγκης ἔστ᾽ ἀποστραφέντι μοι
λαλεῖν πρὸς αὐτούς. ἂν ἴδω γὰρ ἡλίκον
ἰχθὺν ὅσου τιμῶσι, πήγνυμαι σαφῶς.

5. Ἄμφις δ᾽ ἐν Πλάνῳ

πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ῥᾷόν ἐστι μυρίαις
μοίραις προσελθόντ᾽ ἀξιωθῆναι λόγου,
λαβεῖν τ᾽ ἀπόκρισιν ὧν ἂν ἐπερωτᾷ τις, ἢ
πρὸς τοὺς καταράτους ἰχθυοπώλας ἐν ἀγορᾷ.
οὓς ἂν ἐπερωτήσῃ τις, ἢ λαβών τι τῶν e
παρακειμένων ἔκυψεν ὥσπερ Τήλεφος
πρῶτον σιωπῇ (καὶ δικαίως τοῦτό γε·
ἅπαντες ἀνδροφόνοι γάρ εἰσιν ἑνὶ λόγῳ)
ὡσεὶ δὲ προσέχων οὐδὲν οὐδ᾽ ἀκηκοὼς
ἔκρουσε πουλύπουν τιν᾽· ὃ δ᾽ ἐπρήσθη . .
. . . . . . κοὐλαλῶν ὅλα
τὰ ῥήματ᾽ ἀλλὰ συλλαβὴν ἀφελών, τάρων
βολῶν γένοιτ᾽ ἄν· ἡ δὲ κέστρα; κτὼ βολῶν.
τοιαῦτ᾽ ἀκοῦσαι δεῖ τὸν ὀψωνοῦντά τι.

Ἄλεξις Ἀπεγλαυκωμένῳ f

τοὺς μὲν στρατηγοὺς τὰς ὀφρῦς ἐπὰν ἴδω
ἀνεσπακότας, δεινὸν μὲν ἡγοῦμαι ποιεῖν,
οὐ πάνυ τι θαυμάζω δὲ προτετιμημένους
ὑπὸ τῆς πόλεως μεῖζόν τι τῶν ἄλλων φρονεῖν.
τοὺς δ᾽ ἰχθυοπώλας τοὺς κάκιστ᾽ ἀπολουμένους
ἐπὰν ἴδω κάτω βλέποντας, τὰς δ᾽ ὀφρῦς
ἔχοντας ἐπάνω τῆς κορυφῆς, ἀποπνίγομαι.
ἐὰν δ᾽ ἐρωτήσῃς, πόσου τοὺς κεστρέας
πωλεῖς δύ᾽ ὄντας; δέκ᾽ ὀβολῶν, φησίν. βαρύ.
ὀκτὼ λάβοις ἄν. εἴπερ ὠνεῖ τὸν ἕτερον. 225
ὦ τᾶν λαβὲ καὶ μὴ παῖζε· τοσουδί. παράτρεχε.

ταῦτ' οὐχὶ πικρότερ' ἐστὶν αὐτῆς τῆς χολῆς;

6. *Δίφιλος Πολυπράγμονι*

ᾤμην ἐγὼ τοὺς ἰχθυοπώλας τὸ πρότερον
εἶναι πονηροὺς τοὺς Ἀθήνησιν μόνους.
τόδε δ', ὡς ἔοικε, τὸ γένος ὥσπερ θηρίον
ἐπίβουλόν ἐστι τῇ φύσει καὶ πανταχοῦ.
ἐνταῦθα γοῦν ἔστιν τις ὑπερηκοντικῶς,
κόμην τρέφων μὲν πρῶτον ἱερὰν τοῦ θεοῦ,
b *ὡς φησίν· οὐ διὰ τοῦτο δ', ἀλλ' ἐστιγμένος*
πρὸ τοῦ μετώπου παραπέτασμ' αὐτὴν ἔχει.
οὗτος ἀποκρίνετ', ἂν ἐρωτήσῃς πόσου
ὁ λάβραξ, δέκ' ὀβολῶν· οὐχὶ προσθεὶς ὁποδαπῶν.
ἔπειτ' ἐὰν τἀργύριον αὐτῷ καταβάλῃς,
ἐπράξατ' αἰγιναῖον· ἂν δ' αὐτὸν δέῃ
κέρματ' ἀποδοῦναι, προσαπέδωκεν ἀττικά,
κατ' ἀμφότερα δὲ τὴν καταλλαγὴν ἔχει.

c *Ξέναρχος Πορφύρᾳ*

οἱ μὲν ποιηταὶ (φησὶ) λῆρός εἰσιν· οὐδὲ ἓν
καινὸν γὰρ εὑρίσκουσιν, ἀλλὰ μεταφέρει
ἕκαστος αὐτῶν ταὔτ' ἄνω τε καὶ κάτω.
τῶν δ' ἰχθυοπωλῶν φιλοσοφώτερον γένος
οὐκ ἔστιν οὐδὲν οὐδὲ μᾶλλον ἀνόσιον.
ἐπεὶ γὰρ αὐτοῖς οὐκ ἔτ' ἔστ' ἐξουσία
ῥαίνειν, ἀπείρηται δὲ τοῦτο τῷ νόμῳ,
εἷς τις θεοῖσιν ἐχθρὸς ἄνθρωπος πάνυ
ξηραινομένους ὡς εἶδε τοὺς ἰχθῦς, μάχην
d *ἐποίησ' ἐν αὐτοῖς ἐξεπίτηδες εὖ πάνυ,*
ἦσαν δὲ πληγαί· καιρίαν δ' εἰληφέναι
δόξας καταπίπτει καὶ λιποψυχεῖν δοκῶν
ἔκειτο μετὰ τῶν ἰχθύων. βοᾷ δέ τις
'ὕδωρ ὕδωρ'· ὁ δ' εὐθὺς ἐξάρας πρόχουν

τῶν ὁμοτέχνων τις τοῦ μὲν ἀκαρῆ παντελῶς
κατέχεε, κατὰ τῶν ἰχθύων δ' ἁπαξάπαν.
εἴποις γ' ἂν αὐτοὺς ἀρτίως ἡλωκέναι.

7. Ὅτι δὲ καὶ νεκροὺς πωλοῦσι τοὺς ἰχθῦς καὶ σεσηπότας ἐπισημαίνεται ὁ Ἀντιφάνης ἐν Μοιχοῖς διὰ τούτων

οὐκ ἔστιν οὐδὲν θηρίον τῶν ἰχθύων e
ἀτυχέστερον. τῷ μὴ γὰρ ἀποχρῆν ἀποθανεῖν
αὐτοῖς ἁλοῦσιν, εἶτα κατεδηδεσμένοις
εὐθὺς ταφῆναι, παραδοθέντες ἄθλιοι
τοῖς ἰχθυοπώλαις τοῖς κακῶς ἀπολουμένοις
σήπονθ' ἕωλοι κείμενοι δύ' ἡμέρας
ἢ τρεῖς. μόλις δ' ἐάν ποτ' ὠνητὴν τυφλὸν
λάβωσ', ἔδωκαν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν
τούτῳ. κομίσας δ' ἐξέβαλεν οἴκαδε,
τὴν πεῖραν ἐν τῇ ῥινὶ τῆς ὀσμῆς λαβών.

ἐν δὲ Φιλοθηβαίῳ φησίν f

οὐ δεινόν ἐστι προσφάτους μὲν ἂν τύχῃ
πωλῶν τις ἰχθῦς, συναγαγόντα τὰς ὀφρῦς
τοῦτον σκυθρωπάζοντά θ' ἡμῖν προσλαλεῖν,
ἐὰν σαπροὺς κομιδῇ δέ, παίζειν καὶ γελᾶν;
τοὐναντίον γὰρ πᾶν ἔδει τούτους ποιεῖν·
τὸν μὲν γελᾶν, τὸν δ' ἕτερον οἰμώζειν μακρά.

ὅτι δὲ καὶ παμπόλλου πιπράσκουσιν Ἄλεξις ἐν Πυλαίαις φησί

νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, ἀλλ' ἐγὼ τεθαύμακα 226
τοὺς ἰχθυοπώλας πῶς ποτ' οὐχὶ πλούσιοι
ἅπαντές εἰσι, λαμβάνοντες βασιλικοὺς
φόρους. B. φόρους μόνον; οὐχὶ δεκατεύουσι γὰρ
τὰς οὐσίας ἐν ταῖς πόλεσι καθήμενοι,
ὅλας δ' ἀφαιροῦνται καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

8. κἀν τῷ Λέβητι δέ φησιν ὁ αὐτὸς ποιητής

οὐ γέγονε κρείττων νομοθέτης τοῦ πλουσίου
Ἀριστονίκου. τίθησι γὰρ νυνὶ νόμον,
τῶν ἰχθυοπωλῶν ὅστις ἂν πωλῶν τινι
b ἰχθὺν ὑποτιμήσας ἀποδῶτ' ἐλάττονος
ἧς εἶπε τιμῆς, εἰς τὸ δεσμωτήριον
εὐθὺς ἀπάγεσθαι τοῦτον, ἵνα δεδοικότες
τῆς ἀξίας ἀγαπῶσιν ἢ τῆς ἑσπέρας
σαπροὺς ἅπαντας ἀποφέρωσιν οἴκαδε.
κἀνταῦθα καὶ γραῦς καὶ γέρων καὶ παιδίον
πεμφθεὶς ἅπαντες ἀγοράσουσι κατὰ τρόπον.

καὶ προελθὼν δέ φησιν

οὐ γέγονε μετὰ Σόλωνα κρείττων οὐδὲ εἷς
Ἀριστονίκου νομοθέτης· τά τ' ἄλλα γὰρ
c νενομοθέτηκε πολλὰ καὶ παντοῖα δή,
νυνί τε καινὸν εἰσφέρει νόμον τινὰ
χρυσοῦν, τὸ μὴ πωλεῖν καθημένους ἔτι
τοὺς ἰχθυοπώλας, διὰ τέλους δ' ἑστηκότας·
εἶτ' εἰς νέωτά φησι γράψειν κρεμαμένους·
καὶ θᾶττον ἀποπέμψουσι τοὺς ὠνουμένους
ἀπὸ μηχανῆς πωλοῦντες ὥσπερ οἱ θεοί.

9. ἐμφανίζει δ' αὐτῶν καὶ τὸ σκαιὸν ἔτι δὲ μισάνθρωπον Ἀντιφάνης ἐν Μισοπονήρῳ πρὸς τοὺς ἐν τῷ
d βίῳ κακίστους τὴν σύγκρισιν αὐτῶν ποιούμενος διὰ τούτων

εἶτ' οὐ σοφοὶ δῆτ' εἰσὶν οἱ Σκύθαι σφόδρα;
οἳ γενομένοισιν εὐθέως τοῖς παιδίοις
διδόασιν ἵππων καὶ βοῶν πίνειν γάλα,
ἀλλ' οὐχὶ τιτθὰς εἰσάγουσι βασκάνους,
καὶ παιδαγωγοὺς αὖθις, ὧν μείζω [βλάβην
οὐκ ἂν λέγοι τις, μετά] γε μαίας νὴ Δία.
αὗται δ' ὑπερβάλλουσι, μετά γε νὴ Δία
τοὺς μητραγυρτοῦντάς γε· πολὺ γὰρ αὖ γένος

μιαρώτατον τοῦτ' ἐστίν, εἰ μὴ νὴ Δία e
τοὺς ἰχθυοπώλας τις βούλεται λέγειν
μετά γε τοὺς τραπεζίτας· ἔθνος
τούτου γὰρ οὐδέν ἐστιν ἐξωλέστερον.

10. οὐκ ἀπιθάνως δὲ καὶ Δίφιλος ἐν Ἐμπόρῳ περὶ τοῦ παμπόλλου πιπράσκεσθαι τοὺς ἰχθῦς λέγει ὧδε

οὐ πώποτ' ἰχθῦς οἶδα τιμιωτέρους
ἰδών. Πόσειδον, εἰ δεκάτην ἐλάμβανες
αὐτῶν ἀπὸ τῆς τιμῆς ἑκάστης ἡμέρας,
πολὺ τῶν θεῶν ἂν ἦσθα πλουσιώτατος.
ὅμως δὲ τούτων εἴ με προσγελάσειέ τις, f
ἐδίδουν στενάξας ὁπόσον αἰτήσειέ με.
γόγγρον μέν, ὥσπερ ὁ Πρίαμος τὸν Ἕκτορα,
ὅσον εἵλκυσεν, τοσοῦτο καταθεὶς ἐπριάμην.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἑλληνίδι

ἀεὶ δὲ καὶ ζῶντ' ἐστὶ καὶ τεθνηκότα
ἐν γῇ θαλάττῃ τ' ὀλέθρι' ἡμῖν θηρία.
ἂν ἀνατραπῇ γὰρ πλοῖον, εἶθ', ὡς γίγνεται,
ληφθῇ νέων τις, καταπεπώκασ' εὐθέως.
αὐτοί τ' ἐπὰν ληφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἁλιέων, 227
τεθνεῶτες ἐπιτρίβουσι τοὺς ὠνουμένους.
τῆς οὐσίας γάρ εἰσιν ἡμῶν ὤνιοι,
ὁ πριάμενός τε πτωχὸς εὐθὺς ἀποτρέχει.

ἐξ ὀνόματος δ' ἰχθυοπώλου μνημονεύει Ἑρμαίου Αἰγυπτίου Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν οὕτως

Αἰγύπτιος μιαρώτατος τῶν ἰχθύων κάπηλος
Ἑρμαῖος, ὃς βίᾳ δέρων ῥίνας γαλεούς τε πωλεῖ
καὶ τοὺς λάβρακας ἐντερεύων, ὡς λέγουσιν ἡμῖν.

καὶ Ἄλεξις δ' ἐν Ἐπικλήρῳ Μικίωνος ἰχθυοπώλου τινὸς μνημονεύει. b

11. εἰκότως οὖν καὶ οἱ ἁλιεῖς ἐπὶ τῇ τέχνῃ μέγα

φρονοῦσι μᾶλλον ἢ οἱ ἄριστοι τῶν στρατηγῶν. παράγει γοῦν τινα τούτων Ἀναξανδρίδης ἐν Ὀδυσσεῖ περὶ τῆς ἁλιευτικῆς τέχνης τάδε λέγοντα

τῶν ζωγράφων μὲν ἡ καλὴ χειρουργία
ἐν τοῖς πίναξι κρεμαμένη θαυμάζεται·
αὕτη δὲ σεμνῶς ἐκ λοπάδος ἁρπάζεται,
ἀπὸ τοῦ ταγήνου τ' εὐθέως ἀφανίζεται.
c ἐπὶ τίνα δῆτ' ἄλλην τέχνην, ὦ χρηστὲ σύ,
τὰ στόματα τῶν νεωτέρων κατακάετ', ἢ
ὠθισμός ἐστι δακτύλων τοιουτοσὶ
ἢ πνιγμός, ἂν μὴ ταχὺ δύνηται καταπιεῖν;
ἀλλ' οὖν μόνη γὰρ τὰς συνουσίας ποιεῖ
εὔοψος ἀγορά. τίς δὲ συνδειπνεῖ βροτῶν
φρυκτοὺς καταλαβὼν ἢ κορακίνους ὠνίους
ἢ μαινίδ'; ὡραῖον δὲ μειρακύλλιον
d ποίαις ἐπῳδαῖς ἢ λόγοις ἁλίσκεται
τίσιν, φράσον γάρ, ἂν τις ἀφέλῃ τὴν τέχνην
τὴν τῶν ἁλιέων; ἥδε γὰρ δαμάζεται,
ἑφθοῖς προσώποις ἰχθύων χειρουμένη,
ἄγουσ' ὑπ' αὐτὰ τὰ σώματ' ἀρίστου πύλας,
ἀσύμβολον κλίνειν ἀναγκάζει φύσιν.

12. πρὸς δὲ τοὺς περιέργως ὀψωνοῦντας τάδε φησὶν Ἄλεξις ἐν Ἐπικλήρῳ

ὅστις ἀγοράζει πτωχὸς ὢν ὄψον πολύ,
ἀπορούμενός τε τἄλλα πρὸς τοῦτ' εὐπορεῖ,
e τῆς νυκτὸς οὗτος τοὺς ἀπαντῶντας ποιεῖ
γυμνοὺς ἅπαντας. δεῖ δ' ἐπάν τις ἐκδυθῇ
τηρεῖν ἕωθεν εὐθὺς ἐν τοῖς ἰχθύσιν,
ὃν ἂν δ' ἴδῃ πρῶτον πένητα καὶ νέον
παρὰ Μικίωνος ἐγχέλεις ὠνούμενον,
ἀπάγειν λαβόμενον εἰς τὸ δεσμωτήριον.

Δίφιλος δ' ἐν Ἐμπόρῳ καὶ νόμον εἶναί φησι παρὰ Κορινθίοις τινὰ τοιοῦτον

νόμιμον τοῦτ' ἐστὶ βέλτιστ' ἐνθαδί
Κορινθίοισιν, ἄν τιν' ὀψωνοῦντ' ἀεὶ
λαμπρῶς ὁρῶμεν, τοῦτον ἀνακρίνειν πόθεν f
ζῇ καὶ τί ποιῶν· κἂν μὲν οὐσίαν ἔχῃ
ἧς αἱ πρόσοδοι λύουσι τἀναλώματα,
ἐᾶν ἀπολαπειν τοῦτον ἤδη τὸν βίον·
ἐὰν δ' ὑπὲρ τὴν οὐσίαν δαπανῶν τύχῃ,
ἀπεῖπον αὐτῷ τοῦτο μὴ ποιεῖν ἔτι.
ὃς ἂν δὲ μὴ πίθητ', ἐπέβαλον ζημίαν.
ἐὰν δὲ μηδ' ὁτιοῦν ἔχων ζῇ πολυτελῶς,
τῷ δημίῳ παρέδωκαν αὐτόν. Β. Ἡράκλεις.
Α. οὐκ ἐνδέχεται γὰρ ζῆν ἄνευ κακοῦ τινος 228
τοῦτον· συνιεῖς; ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει
ἢ λωποδυτεῖν τὰς νύκτας ἢ τοιχωρυχεῖν,
ἢ τῶν ποιούντων ταῦτα κοινωνεῖν τισίν,
ἢ συκοφαντεῖν κατ' ἀγορὰν ἢ μαρτυρεῖν
ψευδῆ. τὸ τοιοῦτον ἐκκαθαίρομεν γένος.
Β. ὀρθῶς γε νὴ Δί', ἀλλὰ δὴ τί τοῦτ' ἐμοί;
Α. ὁρῶμεν ὀψωνοῦνθ' ἑκάστης ἡμέρας
οὐχὶ μετρίως βέλτιστέ σ' ἀλλ' ὑπερηφάνως.
οὐκ ἔστιν ἰχθυηρὸν ὑπὸ σοῦ μεταλαβεῖν· b
συνῆχας ἡμῶν εἰς τὰ λάχανα τὴν πόλιν.
περὶ τῶν σελίνων μαχόμεθ' ὥσπερ Ἰσθμίοις·
λαγώς τις εἰσελήλυθ', εὐθὺς ἥρπασας·
πέρδικα δ' ἢ κίχλην γε νὴ Δί' οὐκ ἔτι
ἔστιν δι' ὑμᾶς οὐδὲ πετομένην ἰδεῖν·
τὸν ξενικὸν οἶνον ἐπιτετίμηκας πολύ.

τὸ δὲ ἔθος τοῦτο καὶ Ἀθήνησιν εἶναι ἀξιοῖ Σώφιλος ἐν Ἀνδροκλεῖ, ὀψονόμους ἀξιῶν αἱρεῖσθαι ὑπὸ τῆς βουλῆς δύ' ἢ καὶ τρεῖς. Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος καὶ c

τέχνην ὀψωνητικὴν συνέγραψε πρός τινα δυσώνην, διδάσκων αὐτὸν τίνα δεῖ λέγοντα πρὸς τοὺς ἀνδροφόνους ἰχθυοπώλας λυσιτελῶς ἔτι δὲ ἀλύπως ὠνεῖσθαι ἃ βούλεται.

13. ἐκ τούτων πάλιν τῶν λεχθέντων τὰς ἀκάνθας ἀναλεξάμενος Οὐλπιανός, εἰ ἔχομεν, ἔφη, δεῖξαι ἀργυροῖς σκεύεσιν ἐν τοῖς δείπνοις χρωμένους τοὺς ἀρχαίους, καὶ εἰ ὁ πίναξ ἑλληνικὸν ὄνομα. Ὁμήρου γὰρ εἰπόντος ἐν Ὀδυσσείᾳ

τοῖσιν δ' αὖ πίνακας κρειῶν παρέθηκε συβώτης,

d Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος νεώτερόν φησιν εἶναι τὸ ἐπὶ πινάκων παρατιθέναι τὰ ὄψα, ἀγνοῶν ὅτι κἀν ἄλλοις εἴρηκεν ὁ ποιητής

δαιτρὸς δὲ κρειῶν πίνακας παρέθηκεν ἀείρας.

ζητῶ δὲ καὶ εἰ δούλων πλῆθος τινὲς ἐκέκτηντο ὥσπερ καὶ οἱ νῦν, καὶ εἰ τὸ τήγανον εἴρηται καὶ μὴ μόνως τάγηνον, μὴ πάντα πίνωμεν ἢ καὶ ἐσθίωμεν ὥσπερ οἱ διὰ τὴν γαστέρα παράσιτοι ὀνομαζόμενοι ἢ κόλακες.

e 14. πρὸς ὃν Αἰμιλιανὸς ἀπεκρίνατο, πίνακα μὲν ἔχεις τὸ σκεῦος ὠνομασμένον καὶ παρὰ Μεταγένει τῷ κωμικῷ ἐν Θουριοπέρσαις· τήγανον δ' ὦ βέλτιστε εἴρηκεν ἐν μὲν Λήροις Φερεκράτης οὕτως

ἀπὸ τηγάνου τ' ἔφασκεν ἀφύας ἂν φαγεῖν.

καὶ ἐν Πέρσαις ὁ αὐτός

ἐπὶ τηγάνοις καθίσανθ' ὑφάπτειν τοῦ φλέω.

f Φιλωνίδης δ' ἐν Κοθόρνοις

ὑποδέχεσθαι καὶ βατίσι καὶ τηγάνοις·

καὶ πάλιν 'ὀσφρομένην τῶν τηγάνων.' Εὔβουλος δ' ἐν Ὀρθάνῃ

ῥιπὶς δ' ἐγείρει φύλακας Ἡφαίστου κύνας

θερμὴν παροξύνουσα τηγάνου πνοήν·

καὶ πάλιν

πᾶσα δ' εὔμορφος γυνὴ
ἐρῶσα φοιτᾷ τηγάνῳ τε συντρυφᾷ.

καὶ ἐν Τιτᾶσι 229

προσγελῶσά τε
λοπὰς παφλάζει βαρβάρῳ λαλήματι·
πηδῶσι δ' ἰχθῦς ἐν μέσοισι τηγάνοις.

τοῦ δὲ ῥήματος μέμνηται Φρύνιχος ἐν Τραγῳδοῖς

ἡδὺ δ' ἀποτηγανίζειν ἄνευ συμβολῶν.

καὶ Φερεκράτης ἐν Μυρμηκανθρώποις φησί 'σὺ δ' ἀποτηγανίζεις.' Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς Συρακοσίους φησὶ τὴν μὲν λοπάδα τήγανον καλεῖν, τὸ δὲ τήγανον ξηροτήγανον. διὸ καὶ Θεοδωρίδαν φάναι ἔν b
τινι ποιηματίῳ

τηγάνῳ εὖ ἥψησεν ἐν ἑψητῆρι κόλυμβον,

τὴν λοπάδα τήγανον προσαγορεύων. χωρὶς δὲ τοῦ τ στοιχείου Ἴωνες ἤγανον λέγουσιν, ὡς Ἀνακρέων 'χεῖρά τ' ἐν ἠγάνῳ βαλεῖν.'

15. εἰς ἐπίστασιν δέ με ἄγει, καλὲ Οὐλπιανέ, περὶ τῆς τῶν ἀργυρωμάτων χρήσεως τὸ Ἀλέξιδος ἐν Φυγάδι εἰρημένον

ὅπου γάρ ἐστιν ὁ κέραμος μισθώσιμος
ὁ τοῖς μαγείροις. c

μέχρι γὰρ τῶν μακεδονικῶν χρόνων κεραμέοις σκεύεσιν οἱ δειπνοῦντες διηκονοῦντο, ὥς φησιν ὁ ἐμὸς Ἰόβας. μεταβαλόντων δ' ἐπὶ τὸ πολυτελέστερον Ῥωμαίων τὴν δίαιταν, κατὰ μίμησιν ἐκδιαιτηθεῖσα Κλεοπάτρα, ἡ τὴν Αἰγύπτου καταλύσασα βασιλείαν, τοὔνομα οὐ δυναμένη ἀλλάξαι, ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν ἀπεκάλει κέραμον αὐτό, κέραμά τ' ἀπεδίδοτο τὰ ἀποφόρητα τοῖς δειπνοῦσι· καὶ τοῦτ' ἦν τὸ πολυτελέ-

στατον. εἴς τε τὸν ῥοσσικὸν εὐανθέστατον ὄντα κέ-
d ραμον πέντε μνᾶς ἡμερησίας ἀνήλισκεν ἡ Κλεοπάτρα. Πτολεμαῖος δ' ὁ βασιλεὺς ἐν ὀγδόῳ ὑπομνημάτων περὶ Μασσανάσσου τὸν λόγον ποιούμενος τοῦ Λιβύων βασιλέως φησὶ τάδε· ‛δεῖπνα ῥωμαϊκῶς ἦν κατεσκευασμένα, κεράμῳ παντὶ χορηγούμενα ἀργυρῷ. τὰς δὲ τῶν δευτέρων τραπέζας ἐκόσμει τοῖς ἰταλικοῖς ἐθισμοῖς· τὰ δὲ κανίσκια ἦν ἅπαντα χρυσᾶ, γεγονότα πρὸς τὰ πλεκόμενα ταῖς σχοίνοις· μουσικοῖς τε ἐχρῆτο ἑλληνικοῖς.'

e 16. Ἀριστοφάνης δ' ὁ κωμῳδιοποιός, ὅν φησιν Ἡλιόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς περὶ ἀκροπόλεως (πεντεκαίδεκα δ' ἐστὶ ταῦτα βιβλία) Ναυκρατίτην εἶναι γένος, ἐν τῷ Πλούτῳ τῷ δράματι κατὰ τὴν τοῦ ὁμωνύμου θεοῦ ἐπιφάνειαν τοὺς ἰχθυηρούς φησι πίνακας ἀργυροῦς ἀναφανῆναι, καθάπερ καὶ τἄλλ' ἅπαντα, λέγων ὡδί·

ὀξὶς δὲ πᾶσα καὶ λοπάδιον καὶ χύτρα
χαλκῆ γέγονε· τοὺς δὲ πινακίσκους τοὺς σαπρούς
f τοὺς ἰχθυηροὺς ἀργυροῦς πάρεσθ' ὁρᾶν.
ὁ δ' ἰπνὸς γέγον' [ἡμῖν] ἐξαπίνης ἐλεφάντινος.

Πλάτων δ' ἐν Πρέσβεσι

κᾆτ' ἔλαβον Ἐπικράτης τε καὶ Φορμίσιος
παρὰ τοῦ βασιλέως πλεῖστα δωροδοκήματα,
ὀξύβαφα χρυσᾶ καὶ πινακίσκους ἀργυροῦς.

Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις μίμοις φησί· ‛τῶν δὲ χαλ-
230 κωμάτων καὶ τῶν ἀργυρωμάτων ἐγάργαιρεν ἁ οἰκία.'

17. Φιλιππίδης δ' ἐν Ἀργυρίου ἀφανισμῷ ὡς φορτικοῦ μέμνηται τοῦ τοιούτου καὶ σπανίου, ζηλουμένου δὲ ὑπό τινων νεοπλούτων μετοίκων

ἀλλ' ἔλεος ἐμπέπτωκέ τις μοι τῶν ὅλων,

ὅταν ἀπορουμένους μὲν ἀνθρώπους ἴδω
ἐλευθέρους, μαστιγίας δ' ἐπ' ἀργυροῦ
πίνακος ἄγοντος μνᾶν τάριχος ἐνίοτε
δυοῖν ὀβολοῖν ἔσθοντας ἢ τριωβόλου,
καὶ κάππαριν χαλκῶν τριῶν ἐν τρυβλίῳ b
ἄγοντι πεντήκοντα δραχμὰς ἀργυρῷ.
πρότερον δὲ φιάλην ἦν ἀνακειμένην ἰδεῖν
ἐργῶδες. Β. ἀμέλει τοῦτο μὲν καὶ νῦν ἔτι·
ἂν γὰρ ἀναθῇ τις, εὐθὺς ἕτερος ἥρπασεν.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἱππίσκῳ νεανίσκον παράγων ἐρῶντα καὶ ἐπιδεικνύμενον τὸν πλοῦτον τῇ ἐρωμένῃ ταῦτα ποιεῖ λέγοντα

τοῖς παισί τ' εἶπα, δύο γὰρ ἦγον οἴκοθεν,
τἀκπώματ' εἰς τὸ φανερὸν ἐκνενιτρωμένα
θεῖναι. κύαθος δ' ἦν ἀργυροῦς, τἀκπώματα c
ἦγεν δύο δραχμάς, κυμβίον δὲ τέτταρας
[ἴσως ἑτέρας], ψυκτηρίδιον δὲ δέκ' ὀβολοὺς
Φιλιππίδου λεπτότερον· ἀλλὰ ταῦθ' ὅλως
πρὸς ἀλαζονείαν οὐ κακῶς νενοημέν' ἦν.

οἶδα δὲ κἀγώ τινα πολίτην ἡμέτερον πτωχαλαζόνα, ὃς δραχμῆς ἔχων τὰ πάντ' ἀργυρώματα ἐβόα καλῶν τὸν οἰκέτην ἕνα ὄντα καὶ μόνον, ὀνόμασι δὲ χρώμενον ψαμμακοσίοις, παῖ Στρομβιχίδη, μὴ τῶν d χειμερινῶν ἀργυρωμάτων ἡμῖν παραθῇς, ἀλλὰ τῶν θερινῶν. τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ Νικοστράτῳ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Βασιλεῖς. ἀλαζὼν δ' ἐστὶ στρατιώτης, περὶ οὗ λέγει

λοιπή τις ὀξίς ἐστι καὶ ψυκτήριον
τῆς εὐπαρύφου λεπτότερον.

ἐξήλαυνον γάρ τινες τὸν ἄργυρον καὶ τότε εἰς ὑμένος ἰδέαν.

18. καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Λημνίαις φησί

e παρετέθη τρίπους
πλακοῦντα χρηστόν, ὦ πολυτίμητοι θεοί,
ἔχων, ἐν ἀργυρῷ τε τρυβλίῳ μέλι.

καὶ Σώπατρος δ' ὁ παρῳδὸς ἐν Ὀρέστῃ

σαπρὸν σίλουρον ἀργυροῦς πίναξ ἔχων.

ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Φακῇ φησίν

ἀλλ' ἀμφὶ δείπνοις ὀξίδ' ἀργυρᾶν ἔχει
δρακοντομίμοις ὀργάνων τορεύμασιν,
οἵαν ποτ' ἔσχε καὶ Θίβρων ὁ Ταντάλου
μαλακὸς ταλάντοις ἐκταλαντωθεὶς ἀνήρ.

f Θεόπομπος δ' ὁ Χῖος ἐν ταῖς πρὸς Ἀλέξανδρον συμβουλαῖς περὶ Θεοκρίτου τοῦ πολίτου τὸν λόγον ποιούμενός φησιν 'ἐξ ἀργυρωμάτων δὲ καὶ χρυσῶν πίνει καὶ τοῖς σκεύεσι χρῆται τοῖς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἑτέροις τοιούτοις, ὁ πρότερον οὐχ ὅπως ἐξ ἀργυρωμάτων οὐκ ἔχων πίνειν, ἀλλ' οὐδὲ χαλκῶν, ἀλλ' ἐκ κεραμέων, καὶ τούτων ἐνίοτε κολοβῶν.' Δίφιλος δ' ἐν Ζωγράφῳ

ἄριστον ἐπεχόρευσεν ἐκλελεγμένον
231 εἴ τι νέον ἢ ποθεινόν, ὀστρέων γένη
παντοδαπά, λοπάδων παρατεταγμένη φάλαγξ
ὀπτῶν ἐπῆγε σωρὸν ἀπὸ τοῦ τηγάνου,
τριμμάτια τούτοις ἐν θυΐαις ἀργυραῖς.

Φιλήμων Ἰατρῷ 'καὶ γύλιόν τιν' ἀργυρωμάτων.' Μένανδρος Ἑαυτὸν τιμωρουμένῳ

λουτρὸν θεραπαίνας [στρώματ'] ἀργυρώματα.

καὶ ἐν Ὑμνίδι

ἀλλὰ τἀργυρώματα
ἥκω λαβεῖν βουλόμενος.

b Λυσίας δ' ἐν τῷ περὶ τοῦ χρυσοῦ τρίποδος, εἰ γνήσιος ὁ λόγος 'ἀργυρώματά τε ἢ χρυσώματα ἔτι ἦν διδόναι.' οἱ δ' ἑλληνίζοντες λέγειν δεῖν φασὶν ἀργυροῦν κόσμον καὶ χρυσοῦν κόσμον.

19. *Τοσαῦτα εἰπόντος τοῦ Αἰμιλιανοῦ ὁ Ποντιανὸς ἔφη, σπάνιος γὰρ ὄντως ἦν τὸ παλαιὸν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ μὲν χρυσὸς καὶ πάνυ, ὁ δ' ἄργυρος ὀλίγος ἦν ὁ ἐν τοῖς μετάλλοις. διὸ καὶ Φίλιππον τὸν τοῦ μεγάλου βασιλέως Ἀλεξάνδρου πατέρα φησὶ Δοῦρις ὁ Σάμιος φιάλιον χρυσοῦν κεκτημένον ἀεὶ τοῦτ' ἔχειν* c
κείμενον ὑπὸ τοῦ προσκεφαλαίου. καὶ τὴν Ἀτρέως δὲ χρυσῆν ἄρνα, περὶ ἣν γεγόνασιν ἡλίου τε ἐκλείψεις καὶ βασιλέων μεταβολαὶ ἔτι τε τῆς τραγῳδίας ἡ πολλή, φιάλην ἀργυρᾶν φησι γεγονέναι Ἡρόδωρος ὁ Ἡρακλεώτης, ἔχουσαν ἐν μέσῳ ἄρνα χρυσῆν. Ἀναξιμένης δ' ὁ Λαμψακηνὸς ἐν ταῖς πρώταις ἐπιγραφομέναις ἱστορίαις τὸν Ἐριφύλης ὅρμον διαβόητον γενέσθαι διὰ τὸ σπάνιον εἶναι τότε χρυσίον παρὰ τοῖς Ἕλλησι. καὶ γὰρ ἀργυροῦν ποτήριον ἦν ἰδεῖν τότε παράδοξον. μετὰ δὲ τὴν Δελφῶν ὑπὸ Φωκέων κατάληψιν πάντα τὰ τοιαῦτα δαψίλειαν εἴληφεν. ἐκ ποτηρίων δὲ χαλ- d
κῶν ἔπινον οἱ σφόδρα δοκοῦντες πλουτεῖν καὶ τὰς θήκας τούτων ὠνόμαζον χαλκοθήκας. Ἡρόδοτός τέ φησι τοὺς Αἰγυπτίων ἱερεῖς χαλκοῖς ποτηρίοις πίνειν, τοῖς τε βασιλεῦσιν αὐτῶν θύουσί ποτε κοινῇ οὐχ εὑρεθῆναί φησι δοθῆναι φιάλας ἀργυρᾶς· Ψαμμήτιχον γοῦν νεώτερον ὄντα τῶν ἄλλων βασιλέων χαλκῇ φιάλῃ σπεῖσαι τῶν ἄλλων ἀργυραῖς σπενδόντων. συληθέντος γοῦν τοῦ πυθικοῦ ἱεροῦ ὑπὸ τῶν Φωκικῶν τυράννων ἐπέλαμψε παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ὁ χρυσός, εἰσεκώμασε δὲ καὶ ὁ ἄργυρος. ὕστερον δὲ τοῦ μεγίστου e
Ἀλεξάνδρου τοὺς ἐκ τῆς Ἀσίας θησαυροὺς ἀνελομένου ὄντως ἀνέτειλεν ὁ κατὰ Πίνδαρον εὐρυσθενὴς πλοῦτος.

20. *Καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς δὲ ἀναθήματα τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ ὑπὸ πρώτου Γύγου τοῦ Λυδῶν βασι-*

λέως ἀνετέθη· καὶ πρὸ τῆς τούτου βασιλείας ἀνάργυρος ἔτι δὲ ἄχρυσος ἦν ὁ Πύθιος, ὡς Φανίας τέ φησιν ὁ Ἐρέσιος καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν
f Φιλιππικῶν. ἱστοροῦσι γὰρ οὗτοι κοσμηθῆναι τὸ πυθικὸν ἱερὸν ὑπό τε τοῦ Γύγου καὶ τοῦ μετὰ τοῦτον Κροίσου, μεθ' οὓς ὑπό τε Γέλωνος καὶ Ἱέρωνος τῶν Σικελιωτῶν, τοῦ μὲν τρίποδα καὶ νίκην χρυσοῦ πεποιημένα ἀναθέντος καθ' οὓς χρόνους Ξέρξης ἐπεστράτευε τῇ Ἑλλάδι, τοῦ δ' Ἱέρωνος τὰ ὅμοια. λέγει δ' οὕτως ὁ Θεόπομπος 'ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν τὸ ἱερὸν κεκοσμημένον χαλκοῖς ἀναθήμασιν, οὐκ ἀνδριᾶσιν ἀλλὰ λέβησι καὶ τρίποσι χαλκοῦ πεποιημένοις. Λακε-
232 δαιμόνιοι οὖν χρυσῶσαι βουλόμενοι τὸ πρόσωπον τοῦ ἐν Ἀμύκλαις Ἀπόλλωνος καὶ οὐχ εὑρίσκοντες ἐν τῇ Ἑλλάδι χρυσίον, πέμψαντες εἰς θεοῦ ἐπηρώτων τὸν θεὸν παρ' οὗ χρυσίον πρίαιντο. ὃ δ' αὐτοῖς ἀνεῖλε παρὰ Κροῖσον τὸν Λυδὸν πορευθέντας ὠνεῖσθαι παρ' ἐκείνου. καὶ οἳ πορευθέντες παρὰ Κροίσου ὠνήσαντο. Ἱέρων δ' ὁ Συρακόσιος βουλόμενος ἀναθεῖναι τῷ θεῷ τὸν τρίποδα καὶ τὴν νίκην ἐξ ἀπέφθου χρυσοῦ ἐπὶ
b πολὺν χρόνον ἀπορῶν χρυσίου ὕστερον ἔπεμψε τοὺς ἀναζητήσοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα· οἵτινες μόλις ποτὲ εἰς Κόρινθον ἀφικόμενοι καὶ ἐξιχνεύσαντες εὗρον παρὰ Ἀρχιτέλει τῷ Κορινθίῳ, ὃς πολλῷ χρόνῳ συνωνούμενος κατὰ μικρὸν θησαυροὺς εἶχεν οὐκ ὀλίγους. ἀπέδοτο γοῦν τοῖς παρὰ τοῦ Ἱέρωνος ὅσον ἠβούλοντο, καὶ μετὰ ταῦτα πληρώσας καὶ τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα ὅσον ἠδύνατο χωρῆσαι ἐπέδωκεν αὐτοῖς. ἀνθ' ὧν Ἱέρων πλοῖον σίτου καὶ ἄλλα πολλὰ δῶρα ἔπεμψεν ἐκ Σικελίας.'

c 21. Ἱστορεῖ τὰ αὐτὰ καὶ Φανίας ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ τυράννων, ὡς χαλκῶν ὄντων τῶν παλαιῶν

ἀναθημάτων καὶ τριπόδων καὶ λεβήτων καὶ ἐγχειριδίων, ὧν ἐφ' ἑνὸς καὶ ἐπιγεγράφθαι φησίν

θάησαί μ'· ἐτεὸν γὰρ ἐν Ἰλίου εὐρέι πύργῳ
ἦν, ὅτε καλλικόμῳ μαρνάμεθ' ἀμφ' Ἑλένῃ,
καί μ' Ἀντηνορίδης ἐφόρει κρείων Ἑλικάων·
νῦν δέ με Λητοΐδου θεῖον ἔχει δάπεδον.

ἐπὶ δὲ τρίποδος, ὃς ἦν εἷς τῶν ἐπὶ Πατρόκλῳ ἄθλων d τεθέντων

χάλκεός εἰμι τρίπους· Πυθοῖ δ' ἀνάκειμαι ἄγαλμα,
καί μ' ἐπὶ Πατρόκλῳ θῆκεν πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
Τυδείδης δ' ἀνέθηκε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
νικήσας ἵπποισι παρὰ πλατὺν Ἑλλήσποντον.

22. Ἔφορος δὲ ἢ Δημόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐν τῇ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἱεροῦ e λέγων φησίν ' Ὀνόμαρχος δὲ καὶ Φάυλλος καὶ Φάλαικος οὐ μόνον ἅπαντα τὰ τοῦ θεοῦ ἐξεκόμισαν, ἀλλὰ τὸ τελευταῖον αἱ γυναῖκες αὐτῶν τόν τε τῆς Ἐριφύλης κόσμον ἔλαβον, ὃν Ἀλκμαίων εἰς Δελφοὺς ἀνέθηκε κελεύσαντος τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν τῆς Ἑλένης ὅρμον Μενελάου ἀναθέντος. ἑκατέρῳ γὰρ ὁ θεὸς ἔχρησεν· Ἀλκμαίωνι μὲν πυνθανομένῳ πῶς ἂν τῆς μανίας ἀπαλλαγείη,

τιμῆέν μ' αἰτεῖς δῶρον, μανίαν ἀποπαῦσαι.
καὶ σὺ φέρειν τιμῆεν ἐμοὶ γέρας, ᾧ ποτε μήτηρ f
Ἀμφιάραον ἔκρυψ' ὑπὸ γῆν αὐτοῖσι σὺν ἵπποις·

Μενελάῳ δὲ πῶς ἂν τὸν Ἀλέξανδρον τιμωρήσαιτο,

πάγχρυσον φέρε κόσμον ἑλὼν ἀπὸ σῆς ἀλόχοιο
δειρῆς, ὅν ποτε Κύπρις ἔδωχ' Ἑλένῃ μέγα χάρμα.
ὥς σοι Ἀλέξανδρος τίσιν ἐχθίστην ἀποδώσει.

συνέβη δὲ ταῖς γυναιξὶν ἔριν ἐμπεσεῖν περὶ τοῦ κό- 233 σμου τούτου ποτέρα πότερον λήψεται. καὶ διακλη-

ρουμένων ἡ μὲν σκυθρωπὴ οὖσα κατὰ τὸν βίον καὶ σεμνότητος πλήρης τὸν Ἐριφύλης ὅρμον, ἡ δὲ ὥρᾳ διαφέρουσα καὶ μάχλος οὖσα τὸν τῆς Ἑλένης εἴληφε. καὶ αὕτη μὲν ἐρασθεῖσα νεανίσκου τινὸς Ἠπειρώτου συνεξεδήμησεν, ἡ δὲ τῷ ἀνδρὶ θάνατον ἐβούλευσεν.'

23. *Πλάτων* δὲ ὁ θεῖος καὶ *Λυκοῦργος* ὁ *Λάκων* οὐδ' εἴων ἐνεπιδημεῖν ταῖς ἰδίαις πολιτείαις οὔτε τῶν ἄλλων πολυτελῶν οὐδέν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἄργυρον οὐδὲ
b τὸν χρυσόν, τῶν μεταλλευομένων τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν ἀρκεῖν νομίζοντες, ἐκεῖνα δ' ἐκβάλλοντες ὡς λυμαινόμενα τὰς ὑγιαινούσας τῶν πόλεων. Ζήνων δὲ ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς πάντα τἆλλα πλὴν τοῦ νομίμως αὐτοῖς καὶ καλῶς χρῆσθαι νομίσας ἀδιάφορα τὴν μὲν εὐχὴν αὐτῶν καὶ φυγὴν ἀπειπών, τὴν χρῆσιν δὲ τῶν λιτῶν καὶ ἀπερίττων προηγουμένως ποιεῖσθαι προστάσσων, ὅπως ἀδεῆ καὶ ἀθαύμαστον πρὸς τἆλλα τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς ἔχοντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσα μήτε
c καλά ἐστι μήτ' αἰσχρά, τοῖς μὲν κατὰ φύσιν ὡς ἐπὶ πολὺ χρῶνται, τῶν δ' ἐναντίων μηδὲν ὅλως δεδοικότες λόγῳ καὶ μὴ φόβῳ τούτων ἀπέχωνται. οὐδὲν γὰρ ἡ φύσις ἐκβέβληκεν ἐκ τοῦ κόσμου τῶν εἰρημένων, ἀλλ' ἐποίησεν ὑπογείους αὐτῶν φλέβας πολύπονον καὶ χαλεπὴν ἐχούσας ἐργασίαν, ὅπως οἱ περὶ ταῦτα σπουδάζοντες ὀδυνώμενοι μετίωσι τὴν κτῆσιν, καὶ οὐχ οἱ μεταλλεύοντες μόνοι ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ μεταλλευθέντα συναγείροντες μυρίοις μόχθοις θηρεύωσι τὴν περίβλεπτον ταύτην πολυκτησίαν. δείγματος μὲν οὖν
d χάριν . . . ἐπείπερ ἐπιπόλαιον αὐτῶν ἐστι τὸ γένος, εἴ γ' ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς οἰκουμένης καὶ ποτάμια τὰ τυχόντα ψήγματα χρυσοῦ καταφέρει, καὶ ταῦτα γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἀσθενεῖς τὰ σώματα σὺν ταῖς ἄμμοις ὑποψήχοντες διιστᾶσι καὶ πλύναντες ἄγουσιν ἐπὶ

τὴν χώνην, ὡς παρὰ τοῖς Ἐλβητίοις φησὶν ὁ ἐμὸς Πο-
σειδώνιος καὶ ἄλλοις τισὶ τῶν Κελτῶν. καὶ τά τε πά-
λαι μὲν Ῥίπαια καλούμενα ὄρη, εἶθ' ὕστερον Ὄλβια
προσαγορευθέντα, νῦν δὲ Ἄλπια, ἔστι δὲ τῆς Γαλα-
τίας, αὐτομάτως ὕλης ἐμπρησθείσης ἀργύρῳ διερρύη. e
τὸ μέντοι γε πολὺ τούτου βαθείαις καὶ κακοπάθοις
μεταλλείαις εὑρίσκεται, κατὰ τὸν Φαληρέα Δημήτριον,
ἐλπιζούσης τῆς πλεονεξίας ἀνάξειν ἐκ τῶν μυχῶν τῆς
γῆς αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. χαριεντιζόμενος γοῦν φη-
σιν ὅτι ‛πολλάκις καταναλώσαντες τὰ φανερὰ τῶν
ἀδήλων ἕνεκα ἃ μὲν ἔμελλον οὐκ ἔλαβον, ἃ δ' εἶχον
ἀπέβαλον, ὥσπερ αἰνίγματος τρόπον ἀτυχοῦντες.'

24. Λακεδαιμόνιοι δ' ὑπὸ τῶν ἐθῶν κωλυόμενοι
εἰσφέρειν εἰς τὴν Σπάρτην, ὡς ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ Ποσει- f
δώνιος, καὶ κτᾶσθαι ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἐκτῶντο μὲν
οὐδὲν ἧττον, παρακατετίθεντο δὲ τοῖς ὁμόροις Ἀρκά-
σιν· εἶτα πολεμίους αὐτοὺς ἔσχον ἀντὶ φίλων, ὅπως
ἀνυπεύθυνον τὸ ἄπιστον διὰ τὴν ἔχθραν γένηται. τῷ
μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνι τὸν πρότερον ἐν τῇ
Λακεδαίμονι χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἱστοροῦσιν ἀνατε-
θῆναι, δημοσίᾳ δὲ εἰς τὴν πόλιν Λύσανδρον εἰσαγα-
γόντα πολλῶν κακῶν αἴτιον γενέσθαι. Γύλιππον
γοῦν τὸν Συρακοσίους ἐλευθερώσαντα ἀποθανεῖν 234
ἀποκαρτερήσαντα λόγος, καταγνωσθέντα ὑπὸ τῶν
ἐφόρων νοσφισάμενον ἐκ τοῦ Λυσανδρείου χρήματος.
τοῦ δὲ ἀνατιθεμένου θεῷ καὶ συγχωρουμένου δήμῳ
καθάπερ κοσμήματος καὶ κτήματος οὐ ῥᾴδιον ἦν τὸν
θνητὸν ὀλίγωρον γενέσθαι.

25. Τῶν δὲ Γαλατῶν οἱ Κορδισταὶ καλούμενοι
χρυσὸν μὲν οὐκ εἰσάγουσιν εἰς τὴν αὐτῶν χώραν, λῃ-
ζόμενοι δὲ τὴν ἀλλοτρίαν καὶ ἀδικοῦντες οὐ παραλεί-
πουσι. τὸ δ' ἔθνος αὐτῶν ἐστι μὲν λείψανον τῶν μετὰ b

Βρέννου στρατευσαμένων ἐπὶ τὸ δελφικὸν μαντεῖον Γαλατῶν, Βαθάνατος δέ τις ἡγεμὼν αὐτοὺς διῴκισεν ἐπὶ τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον τόπους, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἐνόστησαν Βαθανατείαν καλοῦσι καὶ τοὺς ἀπογόνους τοὺς ἐκείνου Βαθανάτους ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύουσιν. ἀφωσιώκασι δὲ οὗτοι τὸν χρυσὸν καὶ οὐκ εἰσφέρουσιν εἰς τὰς πατρίδας, δι' ὃν πολλὰ καὶ δεινὰ ἔπαθον· ἀργύρῳ δὲ χρῶνται καὶ τούτου χάριν πολλὰ καὶ δεινὰ ποιοῦσι. καίτοι γε ἐχρῆν οὐχὶ τὸ γένος τοῦ
c συληθέντος ἀλλὰ τὴν ἱεροσυλήσασαν ἀσέβειαν ἐξορίσαι· εἰ δὲ μηδὲ τὸν ἄργυρον εἰσέφερον εἰς τὴν χώραν, ἢ περὶ τὸν χαλκὸν ἂν καὶ σίδηρον ἐπλημμέλουν ἢ καί, εἰ μηδὲ ταῦτ' ἦν παρ' αὐτοῖς, περὶ τῶν βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ὁπλομανοῦντες ἂν διετέλουν.

26. Τοσαῦτα καὶ τοῦ Ποντιανοῦ εἰπόντος — ἐφιλοτιμήσαντο γὰρ οἱ πολλοὶ τὰς τοῦ Οὐλπιανοῦ ἀπολύσασθαι προτάσεις· ὧν τὰς ὑπολειπομένας διελόμε-
d νοι ὁ μὲν Πλούταρχος ἔφη, τὸ δὲ τοῦ παρασίτου ὄνομα πάλαι μὲν ἦν σεμνὸν καὶ ἱερόν. Πολέμων γοῦν ὁ εἴτε Σάμιος ἢ Σικυώνιος εἴτ' Ἀθηναῖος ὀνομαζόμενος χαίρει, ὡς ὁ Μοψεάτης Ἡρακλείδης λέγει καταριθμούμενος αὐτὸν καὶ ἀπ' ἄλλων πόλεων (ἐπεκαλεῖτο δὲ καὶ στηλοκόπας, ὡς Ἡρόδικος ὁ κρατήτειος εἴρηκε), γράψας περὶ παρασίτων φησὶν οὕτως 'τὸ τοῦ παρασίτου ὄνομα νῦν μὲν ἄδοξόν ἐστι, παρὰ δὲ τοῖς ἀρχαίοις εὑρίσκομεν τὸν παράσιτον ἱερόν τι χρῆμα καὶ τῷ
e συνθοίνῳ παρόμοιον. ἐν Κυνοσάργει μὲν οὖν ἐν τῷ ἡρακλείῳ στήλη τίς ἐστιν, ἐν ᾗ ψήφισμα μὲν Ἀλκιβιάδου, γραμματεὺς δὲ Στέφανος Θουκυδίδου, λέγεται δ' ἐν αὐτῷ περὶ τῆς προσηγορίας οὕτως 'τὰ δὲ ἐπιμήνια θυέτω ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν παρασίτων. οἱ δὲ

παράσιτοι ἔστων ἐκ τῶν νόθων καὶ τῶν τούτων παί-
δων κατὰ τὰ πάτρια. ὃς δ' ἂν μὴ θέλῃ παρασιτεῖν,
εἰσαγέτω καὶ περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον.' ἐν δὲ
τοῖς κύρβεσι τοῖς περὶ τῶν δηλιαστῶν οὕτως γέγρα-
πται 'καὶ τὼ κήρυκε ἐκ τοῦ γένους τῶν κηρύκων τοῦ
τῆς μυστηριώτιδος. τούτους δὲ παρασιτεῖν ἐν τῷ Δη- f
λίῳ ἐνιαυτόν.' ἐν δὲ Παλληνίδι τοῖς ἀναθήμασιν ἐπι-
γέγραπται τάδε 'ἄρχοντες καὶ παράσιτοι ἀνέθεσαν οἱ
ἐπὶ Πυθοδώρου ἄρχοντος στεφανωθέντες χρυσῷ στε-
φάνῳ ἐπὶ Διφίλης ἱερείας.' 'παράσιτοι Ἐπίλυκος [Λυ-
κο]στράτου Γαργήττιος, Περικλῆς Περικλείτου Πιτ-
θεύς, Χαρῖνος Δημοχάρους Γαργήττιος.' κἀν τοῖς
τοῦ βασιλέως δὲ νόμοις γέγραπται 'θύειν τῷ Ἀπόλ-
λωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους.' Κλέαρχος δ' ὁ
Σολεύς, εἷς δ' οὗτος τῶν Ἀριστοτέλους ἐστὶ μαθητῶν,
ἐν τῷ πρώτῳ τῶν βίων τάδε γράφει 'ἔτι δὲ παράσι- 235
τον νῦν μὲν τὸν ἕτοιμον, τότε δὲ τὸν εἰς τὸ συμβιοῦν
κατειλεγμένον. ἐν γοῦν τοῖς παλαιοῖς νόμοις αἱ πλεῖ-
σται τῶν πόλεων ἔτι καὶ τήμερον ταῖς ἐντιμοτάταις
ἀρχαῖς συγκαταλέγουσι παρασίτους.' Κλείδημος δ'
ἐν τῇ Ἀτθίδι φησί 'καὶ παράσιτοι δ' ᾑρέθησαν τῷ
Ἡρακλεῖ.' καὶ Θεμίσων δ' ἐν Παλληνίδι 'ἐπιμελεῖ-
σθαι δὲ τὸν βασιλέα τὸν ἀεὶ βασιλεύοντα καὶ τοὺς πα-
ρασίτους οὓς ἂν ἐκ τῶν δήμων προαιρῶνται καὶ τοὺς
γέροντας καὶ τὰς γυναῖκας τὰς πρωτοπόσεις.'

27. ἔχεις δὲ κἀκ τούτων, καλέ μου Οὐλπιανέ, b
ζητεῖν τίνες αἱ πρωτοπόσεις γυναῖκες. ἀλλὰ μήν, περὶ
γὰρ τῶν παρασίτων ὁ λόγος, κἀν τῷ ἀνακείῳ ἐπί τινος
στήλης γέγραπται 'τοῖν δὲ βοοῖν τοῖν ἡγεμόνοιν τοῖν
ἐξαιρουμένοιν τὸ μὲν τρίτον μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, τὰ
δὲ δύο μέρη τὸ μὲν ἕτερον τῷ ἱερεῖ, τὸ δὲ τοῖς παρα-
σίτοις.' Κράτης δ' ἐν δευτέρῳ ἀττικῆς διαλέκτου

φησί 'καὶ ὁ παράσιτος νῦν ἐπ' ἀδόξου μὲν κεῖται πράγματος, πρότερον δ' ἐκαλοῦντο παράσιτοι οἱ ἐπὶ τὴν τοῦ ἱεροῦ σίτου ἐκλογὴν αἱρούμενοι, καὶ ἦν ἀρχεῖόν
c τι παρασίτων. διὸ καὶ ἐν τῷ τοῦ βασιλέως νόμῳ γέγραπται ταυτί 'ἐπιμελεῖσθαι δὲ τὸν βασιλεύοντα τῶν τε ἀρχόντων, ὅπως ἂν καθιστῶνται, καὶ τοὺς παρασίτους ἐκ τῶν δήμων αἱρῶνται κατὰ τὰ γεγραμμένα. τοὺς δὲ παρασίτους ἐκ τῆς βουκολίας ἐκλέγειν ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἑαυτῶν ἕκαστον ἑκτέα κριθῶν, δαίνυσθαί τε τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὰ πάτρια. τὸν δ' ἑκτέα παρέχειν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῷ Ἀπόλλωνι τοὺς Ἀχαρνέων παρασίτους ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῶν κριθῶν.'
d ὅτι δὲ καὶ ἀρχεῖον ἦν αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ νόμῳ τάδε γέγραπται 'εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ νεώ, τοῦ ἀρχείου τοῦ παρασιτείου καὶ τῆς οἰκίας τῆς ἱερᾶς διδόναι τὸ ἀργύριον, ὁπόσου ἂν οἱ τῶν ἱερέων ἐπισκευασταὶ μισθώσωσιν.' ἐκ τούτου δῆλόν ἐστιν ὅτι ἐν ᾧ τὰς ἀπαρχὰς ἐτίθεσαν τοῦ ἱεροῦ σίτου οἱ παράσιτοι, τοῦτο παρασίτειον προσηγορεύετο.' ταὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Φιλόχορος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Τετραπόλει μνημονεύων τῶν καταλεγομένων τῷ Ἡρακλεῖ παρασίτων, καὶ Διό-
e δωρος ὁ Σινωπεὺς κωμῳδιοποιὸς ἐν Ἐπικλήρῳ, οὗ τὸ μαρτύριον ὀλίγον ὕστερον παραθήσομαι. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ 'παράσιτοι (φησὶ) τοῖς μὲν ἄρχουσι δύο καθ' ἕκαστον ἦσαν, τοῖς δὲ πολεμάρχοις εἷς. τεταγμένα δ' ἐλάμβανον παρ' ἄλλων τέ τινων καὶ τῶν ἁλιέων ὄψον.'

28. τὸν δὲ νῦν λεγόμενον παράσιτον Καρύστιος ὁ Περγαμηνὸς ἐν τῷ περὶ διδασκαλιῶν εὑρεθῆναί φησιν ὑπὸ πρώτου Ἀλέξιδος, ἐκλαθόμενος ὅτι Ἐπί-
f χαρμος ἐν Ἐλπίδι ἢ Πλούτῳ παρὰ πότον αὐτὸν εἰσήγαγεν ουτωσὶ λέγων

ἀλλ' ἄλλος ὅδ' ἕστηχ' ὧδε τοῦδε κατὰ πόδας,
τὸν ῥᾳδίως λαψῇ τυ, καίτοι νῦν γα θὴν
εὔωνον ἀεὶ σῖτον. ἀλλ' ἔμπας ὅδε
ἄμυστιν ὥσπερ κύλικα πίνει τὸν βίον.

καὶ αὐτὸν ποιεῖ τὸν παράσιτον λέγοντα τοιάδε πρὸς τὸν πυνθανόμενον

συνδειπνέω τῷ λῶντι, καλέσαι δεῖ μόνον,
καὶ τῷ γα μήχι λῶντι, κωὐδὲν δεῖ καλεῖν.
τηνεῖ δὲ χαρίεις τ' εἰμὶ καὶ ποιέω πολὺν
γέλωτα καὶ τὸν ἑστιῶντ' ἐπαινέω. 236
καῒ κά τις ἀντίον τι λῇ τήνῳ λέγειν,
τήνῳ κυδάζομαί τε κἀπ' ὦν ἠχθόμαν.
κἤπειτα πολλὰ καταφαγὼν πόλλ' ἐμπιὼν
ἄπειμι. λύχνον δ' οὐχ ὁ παῖς μοι συμφέρει,
ἕρπω δ' ὀλισθράζων τε καὶ κατὰ σκότος
ἔρημος. αἴκα δ' ἐντύχω τοῖς περιπόλοις,
τοῦθ' οἷον ἀγαθὸν ἐπιλέγω τοῖς θεοῖς ὅτι
οὐ λῶντι παίων ἀλλὰ μαστιγῶν τί με.
ἐπεὶ δέ χ' εἵκω οἴκαδις καταφθαρείς, b
ἄστρωτος εὕδω· καὶ τὰ μὲν πρῶτ' οὐ κοῶ,
ἇς κά μ' ἄκρατος οἶνος ἀμφέπῃ φρένας.

29. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ἐπιλέγει ὁ τοῦ Ἐπιχάρμου παράσιτος. ὁ δὲ παρὰ τῷ Διφίλῳ τάδε φησίν

ὅταν με καλέσῃ πλούσιος δεῖπνον ποιῶν,
οὐ κατανοῶ τὰ τρίγλυφ' οὐδὲ τὰς στέγας,
οὐδὲ δοκιμάζω τοὺς κορινθίους κάδους,
ἀτενὲς δὲ τηρῶ τοῦ μαγείρου τὸν καπνόν.
κἂν μὲν σφοδρὸς φερόμενος εἰς ὀρθὸν τρέχῃ, c
γέγηθα καὶ χαίρω τε καὶ πτερύττομαι·
ἂν δὲ πλάγιος καὶ λεπτός, εὐθέως νοῶ
ὅτι τοῦτό μοι τὸ δεῖπνον ἀλλ' οὐδ' αἷμ' ἔχει.

πρῶτος δ' Ὅμηρος, ὥς τινες φασίν, εἰσήγαγε παρά-

σιτον, τὸν Ποδῆν εἶναι λέγων φίλον εἰλαπιναστὴν τοῦ Ἕκτορος·

ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Ποδῆς, υἱὸς Ἠετίωνος,
d ἀφνειός τ' ἀγαθός τε· μάλιστα δέ μιν τίεν Ἕκτωρ
δήμου, ἐπεί οἱ ἑταῖρος ἔην φίλος εἰλαπιναστής.

τὸν γὰρ ἐν εἰλαπίνῃ φίλον εἴρηκε τὸν ἐν τῷ δειπνεῖν. διὸ καὶ ποιεῖ αὐτὸν ὑπὸ Μενελάου τιτρωσκόμενον κατὰ τὴν γαστέρα, φησὶν ὁ Σκήψιος Δημήτριος· ὡς καὶ Πάνδαρον διὰ τὸ ἐπιωρκηκέναι κατὰ τῆς γλώττης.
e τιτρώσκει δ' αὐτὸν Σπαρτιάτης ἄνθρωπος τὴν αὐτάρκειαν ἐξηλωκώς.

30. οἱ δ' ἀρχαῖοι ποιηταὶ τοὺς παρασίτους κόλακας ἐκάλουν, ἀφ' ὧν καὶ Εὔπολις τῷ δράματι τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο, τὸν χορὸν τῶν κολάκων ποιήσας τάδε λέγοντα

ἀλλὰ δίαιταν ἣν ἔχουσ' οἱ κόλακες πρὸς ὑμᾶς
λέξομεν· ἀλλ' ἀκούσαθ' ὡς ἐσμὲν ἅπαντα κομψοὶ
ἄνδρες· ὅτοισι πρῶτα μὲν παῖς ἀκόλουθός ἐστιν
ἀλλότριος τὰ πολλά, μικρὸν δὲ τὸ κάμνον αὐτοῦ.
ἱματίω δέ μοι δύ' ἐστὸν χαρίεντε τούτω,
f οἷν μεταλαμβάνων ἀεὶ θάτερον ἐξελαύνω
εἰς ἀγοράν. ἐκεῖ δ' ἐπειδὰν κατίδω τιν' ἄνδρα
ἠλίθιον, πλουτοῦντα δ', εὐθὺς περὶ τοῦτον εἰμί.
κἄν τι τύχῃ λέγων ὁ πλούταξ, πάνυ τοῦτ' ἐπαινῶ
καὶ καταπλήττομαι δοκῶν τοῖσι λόγοισι χαίρειν.
εἶτ' ἐπὶ δεῖπνον ἐρχόμεσθ' ἄλλυδις ἄλλος ἡμῶν
μᾶζαν ἐπ' ἀλλόφυλον, οὗ δεῖ χαρίεντα πολλὰ
τὸν κόλακ' εὐθέως λέγειν, ἢ 'κφέρεται θύραζε.
237 οἶδα δ' Ἀκέστορ' αὐτὸ τὸν στιγματίαν παθόντα·
σκῶμμα γὰρ εἶπ' ἀσελγές, εἶτ' αὐτὸν ὁ παῖς θύραζε

ἐξαγαγὼν ἔχοντα κλοιὸν παρέδωκεν Οἰνεῖ.

31. τοῦ δὲ ὀνόματος τοῦ παρασίτου μνημονεύει Ἀραρὼς ἐν Ὑμεναίῳ διὰ τούτων

οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ εἶ παράσιτος, φίλτατε·
ὁ δ' Ἰσχόμαχος ὁδὶ τρέφων σε τυγχάνει.

πολὺ δ' ἐστὶ τοὔνομα παρὰ τοῖς νεωτέροις. τὸ δὲ ῥῆμα παρὰ Πλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ ἐν Λάχητι. φησὶ γάρ b 'καὶ ἡμῖν τὰ μειράκια παρασιτεῖ.' παρασίτων δ' εἶναί φησι γένη δύο Ἄλεξις ἐν Κυβερνήτῃ διὰ τούτων

Π. δύ' ἐστί, Ναυσίνικε, παρασίτων γένη,
ἓν μὲν τὸ κοινὸν καὶ κεκωμῳδημένον,
οἱ μέλανες ἡμεῖς. Ν. θάτερον ζητῶ γένος,
Π. σεμνοπαράσιτον ἐκ μέσου καλούμενον,
σατράπας παρασίτους καὶ στρατηγοὺς ἐπιφανεῖς,
ὑποκρινόμενον εὖ τοῖς βίοις, ὀφρῦς ἔχον c
χιλιοταλάντους ἀνακυλῖόν τ' οὐσίας.
νοεῖς τό τε γένος καὶ τὸ πρᾶγμα; Ν. καὶ μάλα.
Π. τούτων δ' ἑκατέρου τῶν γενῶν ὁ μὲν τύπος
τῆς ἐργασίας εἷς ἐστι κολακείας ἀγών,
ὥσπερ ἐπὶ τῶν βίων δὲ τοὺς μὲν ἡ τύχη
ἡμῶν μεγάλοις προσένειμε τοὺς δ' ἐλάττοσιν·
εἶθ' οἳ μὲν εὐποροῦμεν οἳ δ' ἀλύομεν. d
ἆρά γε διδάσκω, Ναυσίνικ', οὐκ ἀστόχως;
Ν. ἀλλ' ἂν σ' ἐπαινῶ, μᾶλλον αἰτήσεις μέ τι.

32. χαρακτηρίζει δ' οὐκ ἀρρύθμως τὸν παράσιτον ὁποῖός τίς ἐστι Τιμοκλῆς ἐν Δρακοντίῳ οὕτως

ἔπειτ' ἐγὼ παράσιτον ἐπιτρέψω τινὶ
κακῶς λέγειν; ἥκιστά γ'· οὐδὲν ἔστι γὰρ
ἐν τοῖς τοιούτοις χρησιμώτερον γένος.
εἰ δ' ἐστὶ τὸ φιλέταιρον ἕν τι τῶν καλῶν,
ἀνὴρ παράσιτος τοῦτο ποιεῖ διὰ τέλους. e

ἐρᾷς, συνεραστὴς ἀπροφάσιστος γίγνεται.
πράττεις τι, πράξει συμπαρὼν ὅ τι ἂν δέῃ,
δίκαια ταὐτὰ τῷ τρέφοντι νενομικώς.
ἐπαινέτης θαυμαστὸς οἷος τῶν φίλων.
χαίρουσι δείπνων ἡδοναῖς ἀσυμβόλοις·
τίς δ' οὐχὶ θνητῶν; ἢ τίς ἥρως ἢ θεὸς
ἀποδοκιμάζει τὴν τοιαύτην διατριβήν;
ἵνα μὴ δὲ πολλὰ μακρολογῶ δι' ἡμέρας,
f τεκμήριόν τι παμμέγεθες οἶμαί γ' ἐρεῖν,
ὁ τῶν παρασίτων ὡς τετίμηται βίος.
γέρα γὰρ αὐτοῖς ταὐτὰ τοῖς τὠλύμπια
νικῶσι δίδοται χρηστότητος οὕνεκα
σίτησις. οὗ γὰρ μὴ τίθενται συμβολαί,
πρυτανεῖα ταῦτα πάντα προσαγορευτέα.
33. καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Διδύμοις φησίν
238 ὁ γὰρ παράσιτός ἐστιν, ἂν ὀρθῶς σκοπῇς,
κοινωνὸς ἀμφοῖν, τῆς τύχης καὶ τοῦ βίου.
οὐδεὶς γὰρ ἄσιτος εὔχετ' ἀτυχεῖν τοὺς φίλους,
τοὐναντίον δὲ πάντας εὐτυχεῖν ἀεί.
ἔστιν πολυτελὴς τῷ βίῳ τις, οὐ φθονεῖ,
μετέχειν δὲ τούτων εὔχετ' αὐτῷ συμπαρών.
κἄστὶν φίλος γενναῖος ἀσφαλής θ' ἅμα,
οὐ μάχιμος, οὐ πάροξυς, οὐχὶ βάσκανος,
ὀργὴν ἐνεγκεῖν ἀγαθός· ἂν σκώπτῃς γελᾷ,
b ἐρωτικὸς γελοῖος ἱλαρὸς τῷ τρόπῳ·
πάλιν στρατιώτης ἀγαθὸς εἰς ὑπερβολήν,
ἂν ᾖ τὸ σιτάρχημα δεῖπνον εὐτρεπές.
34. καὶ Ἀριστοφῶν δ' ἐν Ἰατρῷ φησι
βούλομαι δ' αὐτῷ προειπεῖν οἷός εἰμι τοὺς τρό-
πους.
ἄν τις ἑστιᾷ, πάρειμι πρῶτος, ὥστ' ἤδη πάλαι
. . . ζωμὸς καλοῦμαι. δεῖ τιν' ἆρασθαι μέσον

τῶν παροινούντων, παλαιστὴν νόμισον Ἀργεῖόν μ' ὁρᾶν· c
προσβαλεῖν πρὸς οἰκίαν δεῖ, κριός· ἀναβῆναί τι πρὸς
κλιμάκιον Καπανεύς, ὑπομένειν πληγὰς ἄκμων,
κονδύλους πλάττειν δὲ Τελαμών, τοὺς καλοὺς πειρᾶν καπνός.

κἀν Πυθαγοριστῇ δέ φησι

πρὸς μὲν τὸ πεινῆν ἐσθίειν τε μηδὲ ἓν
νόμιζ' ὁρᾶν Τιθύμαλλον ἢ Φιλιππίδην.
ὕδωρ δὲ πίνειν βάτραχος, ἀπολαῦσαι θύμων d
λαχάνων τε κάμπη, πρὸς τὸ μὴ λοῦσθαι ῥύπος,
ὑπαίθριος χειμῶνα διάγειν κόψιχος,
πνῖγος ὑπομεῖναι καὶ μεσημβρίας λαλεῖν
τέττιξ, ἐλαίῳ μήτε χρῆσθαι μήθ' ὁρᾶν
κονιορτός, ἀνυπόδητος ὄρθρου περιπατεῖν
γέρανος, καθεύδειν μηδὲ μικρὸν νυκτερίς.

35. Ἀντιφάνης δ' ἐν Προγόνοις

τὸν τρόπον μὲν οἶσθά μου
ὅτι τῦφος οὐκ ἔνεστιν, ἀλλὰ τοῖς φίλοις e
τοιουτοσί τίς εἰμι, τύπτεσθαι μύδρος,
τύπτειν κεραυνός, ἐκτυφλοῦν τιν' ἀστραπή,
φέρειν τιν' ἄρας ἄνεμος, ἀποπνῖξαι βρόχος,
θύρας μοχλεύειν σεισμός, εἰσπηδᾶν ἀκρίς,
δειπνεῖν ἄκλητος μυῖα, μὴ 'ξελθεῖν φρέαρ,
ἄγχειν φονεύειν μαρτυρεῖν ὅσ' ἂν μόνον
τύχῃ τις εἰπών, ταῦτ' ἀπρόσκεπτος ποιεῖν
ἅπαντα. καὶ καλοῦσί μ' οἱ νεώτεροι
διὰ ταῦτα πάντα σκηπτόν. ἀλλ' οὐδὲν μέλει f
τῶν σκωμμάτων μοι· τῶν φίλων γὰρ ὢν φίλος
ἔργοισι χρηστός, οὐ λόγοις ἔφυν μόνον.

Δίφιλος δ' ἐν Παρασίτῳ μελλόντων γίνεσθαι γάμων τὸν παράσιτον ποιεῖ λέγοντα τάδε

ἀγνοεῖς ἐν ταῖς ἀραῖς
ὅ τι ἔστιν, εἴ τις μὴ φράσει' ὀρθῶς ὁδόν
239 ἢ πῦρ ἐναύσει', ἢ διαφθείρει' ὕδωρ,
ἢ δειπνιεῖν μέλλοντα κωλύσαι τινά.

Εὔβουλος δ' ἐν Οἰδίποδι

ὁ πρῶτος εὑρὼν τἀλλότρια δειπνεῖν ἀνὴρ
δημοτικὸς ἦν τις, ὡς ἔοικε, τοὺς τρόπους.
ὅστις δ' ἐπὶ δεῖπνον ἢ φίλον τιν' ἢ ξένον
καλέσας ἔπειτα συμβολὰς ἐπράξατο,
φυγὰς γένοιτο μηδὲν οἴκοθεν λαβών.

36. *Διόδωρος δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν Ἐπικλήρῳ περὶ τοῦ παρασιτεῖν καὶ αὐτὸς οὐκ ἀγλαφύρως τάδε φησί*

b βούλομαι δεῖξαι σαφῶς
ὡς σεμνόν ἐστι τοῦτο καὶ νενομισμένον
καὶ τῶν θεῶν εὕρημα, τὰς δ' ἄλλας τέχνας
οὐδεὶς θεῶν κατέδειξεν, ἀλλ' ἄνδρες σοφοί.
τὸ γὰρ παρασιτεῖν εὗρεν ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος,
ὁ τῶν θεῶν μέγιστος ὁμολογουμένως.
οὗτος γὰρ εἰς τὰς οἰκίας εἰσέρχεται
οὐχὶ διακρίνας τὴν πενιχρὰν ἢ πλουσίαν,
οὗ δ' ἂν καλῶς ἐστρωμένην κλίνην ἴδῃ
παρακειμένην τε τὴν τράπεζαν πάνθ' ἃ δεῖ
c ἔχουσαν, ἤδη κατακλιθεὶς [μάλα] κοσμίως,
ἀριστίσας ἑαυτὸν ἐντραγὼν πιὼν
ἀπέρχετ' οἴκαδ', οὐ καταβαλὼν συμβολάς.
κἀγὼ ποιῶ νῦν τοῦτ'· ἐπὰν κλίνας ἴδω
ἐστρωμένας καὶ τὰς τραπέζας εὐτρεπεῖς
καὶ τὴν θύραν ἀνεῳγμένην, εἰσέρχομαι
ἐνθάδε σιωπῇ καὶ ποιήσας εὐσταλῆ
ἐμαυτόν, ὥστε μὴ 'νοχλεῖν τὸν συμπότην,

πάντων ἀπολαύσας τῶν παρατεθέντων πιὼν
ἀπέρχομ' οἴκαδ', ὥσπερ ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος. d
ὅτι δ' ἦν τὸ πρᾶγμ' ἔνδοξον ἀεὶ καὶ καλὸν
ἐκεῖθεν ἂν γνοίη τις ἔτι σαφέστερον.
τὸν Ἡρακλέα τιμῶσα λαμπρῶς ἡ πόλις
ἐν ἅπασι τοῖς δήμοις θυσίας ποιουμένη,
εἰς τὰς θυσίας ταύτας παρασίτους τῷ θεῷ
οὐπώποτ' ἀπεκλήρωσεν, οὐδὲ παρέλαβεν
εἰς ταῦτα τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ κατέλεγεν
ἐκ τῶν πολιτῶν δώδεκ' ἄνδρας ἐπιμελῶς
ἐκλεξαμένη τοὺς ἐκ δύ' ἀστῶν γεγονότας,
ἔχοντας οὐσίας, καλῶς βεβιωκότας. e
εἶθ' ὕστερον τὸν Ἡρακλέα μιμούμενοι
τῶν εὐπόρων τινὲς παρασίτους ἑλόμενοι
τρέφειν, παρεκάλουν οὐχὶ τοὺς χαριεστάτους
ἐκλεγόμενοι, τοὺς δὲ κολακεύειν δυναμένους
καὶ πάντ' ἐπαινεῖν· οἷς ἐπεὶ μὲν προσερύγοι
ῥαφανῖδας ἢ σαπρὸν σίλουρον καταφαγών,
ἴα καὶ ῥόδ' ἔφασαν αὐτὸν ἠριστηκέναι·
ἐπεὶ δ' ἀποπάρδοι μετά τινος κατακείμενος
τούτων, προσάγων τὴν ῥῖν' ἔδει τ' αὐτοῦ φράσαι, f
πόθεν τὸ θυμίαμα τοῦτο λαμβάνεις;
διὰ τοὺς τοιούτους τοὺς ἀσελγῶς χρωμένους
τὸ τίμιον καὶ τὸ καλὸν αἰσχρόν ἐστι νῦν.
37. καὶ Ἀξιόνικος δ' ἐν Χαλκιδικῷ φησιν
ὅτε τοῦ παρασιτεῖν πρῶτον ἠράσθην μετὰ
Φιλοξένου τῆς Πτερνοκοπίδος νέος ἔτ' ὤν,
πληγὰς ὑπέμενον κονδύλων καὶ τρυβλίων
ὀστῶν τε τὸ μέγεθος τοσαύτας, ὥστε με
ἐνίοτε τοὐλάχιστον ὀκτὼ τραύματα 240
ἔχειν. ἐλυσιτέλει γάρ· ἥττων εἰμὶ γὰρ
τῆς ἡδονῆς. ἔπειτα καὶ τρόπον τινὰ

τὸ πρᾶγμά μοι λυσιτελὲς εἶναι νενόμικα.
οἷον φίλερίς τίς ἐστι καὶ μάχεταί τί μοι,
μετεβαλόμην πρὸς τοῦτον, ὅσα τ' εἴρηκέ με
κακῶς ὁμολογῶν εὐθέως οὐ βλάπτομαι.
πονηρὸς ὤν τε χρηστὸς εἶναι φησί τις,
ἐγκωμιάζων τοῦτον ἀπέλαβον χάριν.
b γλαύκου βεβρωκὼς τέμαχος ἑφθὸν τήμερον
αὔριον ἕωλον τοῦτ' ἔχων οὐκ ἄχθομαι.
τοιοῦτος ὁ τρόπος ἐστὶν ἥ φύσις τέ μου.

Ἀντίδοτος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πρωτοχόρῳ παράγει τινὰ παραπλήσιον τοῖς ἐν τῷ Κλαυδιείῳ νῦν σοφιστεύουσιν, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι καλόν, τοιαῦτα περὶ παρασιτικῆς τέχνης λέγοντα

κατὰ τὴν στάσιν δὴ στάντες ἀκροάσασθέ μου.
πρὶν ἐγγραφῆναι καὶ λαβεῖν τὸ χλαμύδιον,
c περὶ τοῦ παρασιτεῖν εἴ τις ἐμπέσοι λόγος,
τὸ τεχνίον ἀεὶ τοῦτό μοι κατεπίνετο,
καὶ παιδομαθὴς πρὸς αὐτὸ τὴν διάνοιαν ἦν.

38. παράσιτοι δ' ἐπ' ὀνόματος ἐγένοντο Τιθύμαλλος μέν, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Μιλησίᾳ καὶ ἐν Ὀδυσσεῖ ὑφαίνοντι, ἐν δὲ Ὀλυνθίοις φησίν

ὁ δὲ σὸς πένης ἔστ', ὦ γλυκεῖα· τοῦτο δὲ
δέδοιχ' ὁ θάνατος τὸ γένος, ὥς φασιν, μόνον.
d ὁ γοῦν Τιθύμαλλος ἀθάνατος περιέρχεται.

Δρόμων δ' ἐν Ψαλτρίᾳ

ὑπερησχυνόμην
μέλλων ἀσύμβολος πάλιν δειπνεῖν· πάνυ
αἰσχρὸν γάρ. Β. ἀμέλει, τὸν Τιθύμαλλον γοῦν ἀεὶ
ἐρυθρότερον κόκκου περιπατοῦντ' ἔσθ' ὁρᾶν·
οὕτως ἐρυθριᾷ συμβολὰς οὐ κατατιθείς.

Τιμοκλῆς Κενταύρῳ ἢ Δεξαμενῷ

Τιθύμαλλον αὐτὸν καὶ παράσιτον ἀποκαλῶν.

ἐν δὲ Καννίοις

ἤδη προσενήνεκται. τί μέλλεις; σπεύδετε, e
ὦ τᾶν. ὁ γὰρ Τιθύμαλλος οὕτως ἀνεβίω
κομιδῇ τεθνηκώς, τῶν ἀν' ὀκτὼ τοὐβολοῦ
θέρμους μαλάξας. οὐκ ἀπεκαρτέρησε γὰρ
ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐκαρτέρησ', ὦ φίλτατε,
πεινῶν.

ἐν δ' Ἐπιστολαῖς

οἴμοι κακοδαίμων, ὡς ἐρῶ. μὰ τοὺς θεούς,
Τιθύμαλλος οὐδεπώποτ' ἠράσθη φαγεῖν
οὕτω σφόδρ', οὐδὲ Κόρμος ἱμάτιον λαβεῖν,
οὐ Νεῖλος ἄλφιτ', οὐ Κόρυδος ἀσύμβολος f
κινεῖν ὀδόντας.

Ἀντιφάνης Τυρρηνῷ

ἀρετὴ τὸ προῖκα τοῖς φίλοις ὑπηρετεῖν.
Β. λέγεις ἔσεσθαι τὸν Τιθύμαλλον πλούσιον.
εἰσπράξεται γὰρ μισθὸν ἐκ τοῦ σοῦ λόγου,
παρ' οἷς ἐδείπνει προῖκα συλλέξει συχνήν.

39. ἦν δὲ καὶ ὁ Κόρυδος τῶν δι' ὀνόματος παρα- 241
σίτων. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Τιμοκλῆς ἐν Ἐπιχαιρε-
κάκῳ οὕτως

ἀγορὰν ἰδεῖν εὔοψον εὐποροῦντι μὲν
ἥδιστον, ἂν δ' ἀπορῇ τις, ἀθλιώτατον.
ὁ γοῦν Κόρυδος ἄκλητος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
γενόμενος ὀψώνει παρ' αὐτὸν οἴκαδε.
ἦν δὲ τὸ πάθος γελοῖον, οἶμαι, τέτταρας
χαλκοῦς ἔχων ἄνθρωπος, ἐγχέλεις ὁρῶν
θύννεια νάρκας καράβους· ἡμωδία.
καὶ ταῦτα πάντα μὲν περιελθὼν ἤρετο b
ὁπόσου, πυθόμενος δ' ἀπέτρεχ' εἰς τὰς μεμ-
βράδας.

Ἄλεξις Δημητρίῳ ἢ Φιλεταίρῳ

ἀλλ᾿ αἰσχύνομαι
τὸν Κόρυδον, εἰ δόξω συναριστᾶν τισιν
οὕτω προχείρως· οὐκ ἀπαρνοῦμαι δ᾿ ὅμως.
οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος, ἂν καλῇ τις.

ἐν δὲ Τιτθῇ

ὁ Κόρυδος οὗτος, ὁ τὰ γελοῖ᾿ εἰθισμένος
c λέγειν, Βλεπαῖος βούλετ᾿ εἶναι, νοῦν γ᾿ ἔχων·
πλουτεῖ γὰρ ὁ Βλεπαῖος.

Κρατῖνος δ᾿ ὁ νεώτερος ἐν Τιτᾶσι

Κόρυδον τὸν χαλκοτύπον πεφύλαξο,
εἰ μή σοι νομιεῖς αὐτὸν μηδὲν καταλείψειν,
μηδ᾿ ὄψον κοινῇ μετὰ τούτου πώποτε δαίσῃ,
τοῦ Κορύδου, προλέγω σοι· ἔχει γὰρ χεῖρα κραταιάν,
χαλκῆν, ἀκάματον, πολὺ κρείττω τοῦ πυρὸς αὐτοῦ.

d ὅτι δὲ γελοῖα ἔλεγεν ὁ Κόρυδος καὶ ἐπὶ τούτοις γελᾶσθαι ἤθελεν ὁ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Ποιηταῖς φησι

πάνυ τι βούλομαι
οὕτω γελᾶσθαι καὶ γελοῖ᾿ ἀεὶ λέγειν
μετὰ τὸν Κόρυδον μάλιστ᾿ Ἀθηναίων πολύ.

ἀναγράφει δὲ αὐτοῦ τὰ ἀπομνημονεύματα Λυγκεὺς ὁ Σάμιος, Εὐκράτην αὐτὸν καλεῖσθαι κυρίως φάσκων. γράφει δ᾿ οὕτως ‛ Εὐκράτης ὁ Κόρυδος πίνων παρά
e τινι σαθρᾶς οὔσης τῆς οἰκίας, ἐνταῦθα, φησί, δειπνεῖν δεῖ ὑποστήσαντα τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ὥσπερ αἱ Καρυάτιδες.᾿

40. Φιλόξενος δ᾿ ἡ Πτερνοκοπὶς ἐμπεσόντος λόγου ὅτι αἱ κίχλαι τίμιαί εἰσι, καὶ τοῦ Κορύδου παρόντος, ὃς ἐδόκει πεπορνεῦσθαι, ἀλλ᾿ ἐγώ, ἔφη, μνημονεύω ὅτε ὁ κόρυδος ὀβολοῦ ἦν. ἦν δὲ καὶ ὁ Φιλόξενος

τῶν παρασίτων, ὡς Ἀξιόνικος εἴρηκεν ἐν τῷ Χαλκιδικῷ. πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μένανδρος ἐν Κεκρυφάλῳ αὐτὸ μόνον Πτερνοκοπίδα αὐτὸν καλῶν. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μάχων ὁ κωμῳδιοποιὸς ὁ Κορίνθιος μὲν ἢ Σικυώνιος γενόμενος, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τῇ ἐμῇ κατα- f
βιοὺς καὶ διδάσκαλος γενόμενος τῶν κατὰ κωμῳδίαν μερῶν Ἀριστοφάνους τοῦ γραμματικοῦ· ὃς καὶ ἀπέθανεν ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἐπιγέγραπται αὐτοῦ τῷ μνήματι

τῷ κωμῳδογράφῳ κούφη κόνι τὸν φιλάγωνα
κισσὸν ὑπὲρ τύμβου ζῶντα Μάχωνι φέροις.
οὐ γὰρ ἔχεις κηφῆνα παλίμπλυτον, ἀλλ' ἄρα τέχνης 242
ἄξιον ἀρχαίης λείψανον ἠμφίεσας.
τοῦτο δ' ὁ πρέσβυς ἐρεῖ· Κέκροπος πόλι, καὶ παρὰ Νείλῳ
ἔστιν ὅτ' ἐν Μούσαις δριμὺ πέφυκε θύμον.

ἐν τούτοις δηλοῖ σαφῶς ὅτι Ἀλεξανδρεὺς ἦν γένος. ὁ δ' οὖν Μάχων τοῦ Κορύδου μνημονεύει ἐν τούτοις

τὸν Κόρυδον ἠρώτησαν Εὐκράτην τινὲς
τῶν συμπαρόντων πῶς κέχρητ' αὐτῷ ποτε b
Πτολεμαῖος. οὐκ οἶδ', εἶπεν, οὐδέπω σαφῶς.
πεπότικε μὲν γὰρ ὥσπερ ἰατρός μ', ἔφη,
ἃ δεῖ φαγεῖν δὲ σιτί' οὐ δέδωκέ πω.

Λυγκεὺς δ' ἐν δευτέρῳ περὶ Μενάνδρου 'ἐπὶ γελοίοις (φησὶ) δόξαν εἰληφότες Εὐκλείδης ὁ Σμικρίνου καὶ Φιλόξενος ἡ Πτερνοκοπίς· ὧν ὁ μὲν Εὐκλείδης ἀποφθεγγόμενος οὐκ ἀνάξια βιβλίου καὶ μνήμης ἐν τοῖς ὅλοις ἦν ἀηδὴς καὶ ψυχρός, ὁ δὲ Φιλόξενος οὐδὲν ἐπὶ κεφαλαίου περιττὸν λέγων, ὅ τι λαλήσειεν ἢ πι- c
κρανθεὶς πρός τινα τῶν συζώντων διηγήσαιτο, πᾶν ἐπαφροδισίας καὶ χάριτος ἦν μεστόν. καὶ οὕτω γε

συνέβη τὸν μὲν Εὐκλείδην κατὰ τὸν βίον [οὐ πάνυ σπουδάζεσθαι], τὸν δὲ Φιλόξενον ὑπὸ πάντων φιλεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι.'

41. Μοσχίωνος δέ τινος παρασίτου μνημονεύων Ἄλεξις ἐν Τροφωνίῳ παραμασήτην αὐτὸν ἐν τούτοις καλεῖ

εἶθ' ὁ Μοσχίων
ὁ παραμασήτης ἐν βροτοῖς αὐδώμενος.

ἐν δὲ τῷ Παγκρατιαστῇ Ἄλεξις τρεχεδείπνους καταd λέγων φησί

πρῶτον μὲν ἦν σοι Καλλιμέδων ὁ Κάραβος,
ἔπειτα Κόρυδος, Κωβίων, Κυρηβίων,
ὁ Σκόμβρος, ἡ Σεμίδαλις. Β. Ἡράκλεις φίλε·
ἀγοράσματ', οὐ συμπόσιον εἴρηκας, γύναι.

Κυρηβίων δ' ἐπεκαλεῖτο Ἐπικράτης ὁ Αἰσχίνου τοῦ ῥήτορος κηδεστής, ὥς φησι Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τῆς παραπρεσβείας. τῶν δὲ τοιούτων ἐπιθέτων, ἃ ἐπὶ χλεύῃ Ἀθηναῖοι παίζοντες ἔλεγον, μνημονεύει Ἀναξανδρίδης ἐν Ὀδυσσεῖ οὕτως

e ὑμεῖς γὰρ ἀλλήλους ἀεὶ χλευάζετ', οἶδ' ἀκριβῶς·
ἂν μὲν γὰρ ᾖ τις εὐπρεπής, ἱερὸν γάμον καλεῖτε·
ἐὰν δὲ μικρὸν παντελῶς ἀνθρώπιον, σταλαγμόν·
λαμπρός τις ἐξελήλυθ', [εὐθὺς] ὄλολυς οὗτός ἐστι·
λιπαρὸς περιπατεῖ Δημοκλῆς, ζωμὸς κατωνόμασται·
χαίρει τις αὐχμῶν ἢ ῥυπῶν, κονιορτὸς ἀναπέφηνεν·
f ὄπισθεν ἀκολουθεῖ κόλαξ τῳ, λέμβος ἐπικέκληται·
τὰ πόλλ' ἄδειπνος περιπατεῖ, κεστρῖνός ἐστι νῆστις·
εἰς τοὺς καλοὺς δ' ἄν τις βλέπῃ, καινὸς θεατροποιός·

ὑφείλετ' ἄρνα ποιμένος παίζων, Ἀτρεὺς ἐκλήθη·
ἐὰν δὲ κριόν, Φρίξος· ἂν δὲ κῳδάριον, Ἰάσων.

42. Χαιρεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου μέμνηται μὲν κἀν τοῖς πρὸ τούτων· ἀτὰρ δὴ καὶ Μένανδρος αὐτοῦ 243 μνημονεύει ἐν Κεκρυφάλῳ. κἀν τῇ Ὀργῇ δέ φησι

διαφέρει Χαιρεφῶντος οὐδὲ γρῦ
ἄνθρωπος, ὅστις ἐστίν, ὃς κληθείς ποτε
εἰς ἑστίασιν δωδεκάποδος, ὄρθριος
πρὸς τὴν σελήνην ἔτρεχε τὴν σκιὰν ἰδών,
ὡς ὑστερίζων, καὶ παρῆν ἅμ' ἡμέρᾳ.

ἐν δὲ Μέθῃ

ἐμὲ γὰρ ἐπέτριψεν ὁ
κομψότατος ἀνδρῶν Χαιρεφῶν, ἱερὸν γάμον
φάσκων ποιήσειν δευτέραν μετ' εἰκάδα b
καθ' αὑτόν, ἵνα τῇ τετράδι δειπνῇ παρ' ἑτέροις.
τὰ τῆς θεοῦ γὰρ πανταχῶς ἔχειν καλῶς.

μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ ἐν Ἀνδρογύνῳ ἢ Κρητί. Τιμοκλῆς δ' ἐν Ἐπιστολαῖς καὶ ὡς Δημοτίωνι τῷ ἀσώτῳ παρασιτοῦντος αὐτοῦ μνημονεύει

ὁ Δημοτίων δὲ παραμενεῖν αὐτῷ δοκῶν
τἀργύριον οὐκ ἐφείδετ', ἀλλὰ παρέτρεφεν
τὸν βουλόμενον. ὁ Χαιρεφῶν μὲν παντελῶς
οἴκαδε βαδίζειν ᾤετ', ὢ ταλάντατος. c
καὶ μὴν ἔτι γε τοῦτ' ἔστιν ἄξιον μόνον,
τὸν παραμασήτην λαμβάνει δίκρουν ξύλον·
οὔτ' εὔρυθμος γάρ ἐστιν οὔτ' ἀχρήματος.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Σκύθῃ

ἐπὶ κῶμον, εἰ δοκεῖ,
ἴωμεν ὥσπερ ἔχομεν. Β. οὐκοῦν δᾷδα καὶ
στεφάνους λαβόντες. Χαιρεφῶν οὕτως *
μεμάθηκε κωμάζειν ἄδειπνος.

Τιμόθεος Κυναρίῳ

d *πειρώμεθ' ὑποδύντ' ἐς τὸ δεῖπνον ἀπιέναι.*
εἰς ἑπτάκλινον δ' ἐστίν, ὡς ἔφραζέ μοι·
ἂν μὴ παράβυστός που γένηται Χαιρεφῶν.

43. *Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Καρύστιος ἐν Ἱερείᾳ*
καινόν γέ φασι Χαιρεφῶντ' ἐν τοῖς γάμοις
ὡς τὸν Ὀφέλαν ἄκλητον εἰσδεδυκέναι.
σπυρίδα λαβὼν γὰρ καὶ στέφανον, ὡς ἦν σκότος,
φάσκων παρὰ τῆς νύμφης ὁ τὰς ὄρνις φέρων
e *ἥκειν, δεδείπνηχ', ὡς ἔοικεν, εἰσπεσών.*

ἐν δὲ Σφαττομένῃ
καλῶ δ' Ἄρη Νίκην τ' ἐπ' ἐξόδοις ἐμαῖς,
καλῶ δὲ Χαιρεφῶντα· κἂν γὰρ μὴ καλῶ,
ἄκλητος ἥξει.

Μάχων δ' ὁ κωμικός φησιν
ὁδὸν μακρὰν ἐλθόντος ἐπὶ δεῖπνόν ποτε
τοῦ Χαιρεφῶντος εἰς γάμους ἐξ ἄστεος
εἰπεῖν λέγουσι τὸν ποιητὴν Δίφιλον,
εἰς τὰς σεαυτοῦ, Χαιρεφῶν, σιαγόνας
f *ἔγκοψον ἥλους ἑκατέρᾳ γε τέτταρας,*
ἵνα μὴ παρασείων καὶ μακρὰν ἑκάστοτε
ὁδὸν βαδίζων τὰς γνάθους διαστρέφῃς.

καὶ πάλιν
ὁ Χαιρεφῶν κρεάδι' ὠψώνει ποτέ,
καὶ τοῦ μαγείρου, φασίν, ὀστῶδες σφόδρα
αὐτῷ τι προσκόπτοντος ἀπὸ τύχης κρέας,
εἶπεν, μάγειρε, μὴ προσίστα τοῦτό μοι
τοὐστοῦν· ὃ δ' εἶπεν, ἀλλὰ μήν ἐστι γλυκύ·
244 *[καὶ μὴν τὸ πρὸς ὀστοῦν φασὶ κρέας εἶναι γλυκύ.]*
ὁ Χαιρεφῶν δέ, καὶ μάλ', ὦ βέλτιστ', ἔφη,
γλυκὺ μέν, προσιστάμενον δὲ λυπεῖ πανταχῇ.

τοῦ Χαιρεφῶντος καὶ σύγγραμμα ἀναγράφει Καλλίμαχος ἐν τῷ τῶν παντοδαπῶν πίνακι γράφων οὕτως

ʻ δεῖπνα ὅσοι ἔγραψαν. Χαιρεφῶν Κυρηβίωνι.ʼ εἶθʼ ἑξῆς τὴν ἀρχὴν ὑπέθηκεν ʻ ἐπειδή μοι πολλάκις ἐπέστειλας. στίχων τοέ.ʼ καὶ ὁ Κυρηβίων δʼ ὅτι παράσιτος προείρηται.

44. καὶ Ἀρχεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου μνημονεύων ὁ Μάχων φησί · b

κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον ὁ παράσιτος Ἀρχεφῶν
ὑπὸ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως, ἡνίκα
κατέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον ἐκ τῆς Ἀττικῆς,
ὄψου πετραίου παρατεθέντος ποικίλου
ἐπὶ τῆς τραπέζης καράβων τʼ ἀληθινῶν,
ἐπὶ πᾶσι λοπάδος τʼ εἰσενεχθείσης ἁδρᾶς,
ἐν ᾗ τεμαχιστοὶ τρεῖς ἐνῆσαν κωβιοί, c
οὓς κατεπλάγησαν πάντες οἱ κεκλημένοι,
τῶν μὲν σκάρων ἀπέλαυε τῶν τριγλῶν θʼ ἅμα
καὶ φυκίδων ἐπὶ πλεῖον Ἀρχεφῶν πάνυ,
ἄνθρωπος ὑπὸ τῶν μαινίδων καὶ μεμβράδων
φαληρικῆς ἀφύης τε διασεσαγμένος,
τῶν κωβιῶν δʼ ἀπέσχετʼ ἐγκρατέστατα.
πάνυ δὴ παραδόξου γενομένου τοῦ πράγματος,
καὶ τοῦ βασιλέως πυθομένου τἀλκήνορος d
μὴ παρεόρακεν Ἀρχεφῶν τοὺς κωβιούς,
ὁ κυρτὸς εἶπε, πάνυ μὲν οὖν τοὐναντίον,
Πτολεμαῖʼ, ἑόρακε πρῶτος, ἀλλʼ οὐχ ἅπτεται,
τοὖψον δὲ σέβεται τοῦτο καὶ δέδοικέ πως ·
οὐδʼ ἐστὶν αὐτῷ πάτριον ὄντʼ ἀσύμβολον
ἰχθὺν ἔχοντʼ ἄψηφον ἀδικεῖν οὐδένα.

45. Ἄλεξις δʼ ἐν Πυραύνῳ Στράτιον τὸν παράσιτον εἰσάγει δυσχεραίνοντα τῷ τρέφοντι καὶ λέγοντα τάδε

ἐμοὶ παρασιτεῖν κρεῖττον ἦν τῷ Πηγάσῳ e
ἢ τοῖς Βορεάδαις ἢ εἴ τι θᾶττον ἔτι τρέχει,

ἢ Δημέᾳ Λάχητος ἐτεοβουτάδῃ.
πέτεται γάρ, οὐχ οἷον βαδίζει τὰς ὁδούς.

καὶ μετ' ὀλίγα

Στρατίε, φιλεῖς δή πού με; B. μᾶλλον τοῦ πα-
τρός·
ὃ μὲν γὰρ οὐ τρέφει με, σὺ δὲ λαμπρῶς τρέφεις.
A. εὔχει τ' ἀεί με ζῆν; B. ἅπασι τοῖς θεοῖς·
ἂν γὰρ πάθῃς τι, πῶς ἐγὼ βιώσομαι;

f Ἀξιόνικος δ' ὁ κωμικὸς ἐν τῷ Τυρρηνῷ Γρυλλίωνος τοῦ παρασίτου ἐν τούτοις μνημονεύει

οἶνος οὐκ ἔνεστιν*
αὐτοῖς πρὸς ἑταίρους πρόφασιν ἐπὶ κῶμον τινάς,
ὅπερ ποιεῖν εἴωθε Γρυλλίων ἀεί.

Ἀριστόδημος δ' ἐν δευτέρῳ γελοίων ἀπομνημονευμάτων παρασίτους ἀναγράφει Ἀντιόχου μὲν τοῦ βασιλέως Σώστρατον, Δημητρίου δὲ τοῦ πολιορκητοῦ Εὐαγόραν τὸν κυρτόν, Σελεύκου δὲ Φορμίωνα. Λυγ-
245 κεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τοῖς Ἀποφθέγμασι 'Σιλανὸς (φησὶν) ὁ Ἀθηναῖος Γρυλλίωνος παρασιτοῦντος Μενάνδρῳ τῷ σατράπῃ, εὐπαρύφου δὲ καὶ μετὰ θεραπείας περιπατοῦντος, ἐρωτηθεὶς τίς ἐστιν οὗτος, Μενάνδρου, ἔφησεν, ἀξία γνάθος. Χαιρεφῶν δ' ἔφησεν ὁ παράσιτος εἰς γάμον ἄκλητος εἰσελθὼν καὶ κατακλιθεὶς ἔσχατος, τῶν γυναικονόμων ἀριθμούντων τοὺς κεκλημένους καὶ κελευόντων αὐτὸν ἀποτρέχειν ὡς παρὰ τὸν νόμον ἐπὶ τοῖς τριάκοντα ἐπόντος, ἀριθμεῖτε δή, ἔφη, πάλιν, ἀπ' ἐμοῦ ἀρξάμενοι.'

b 46. ὅτι δ' ἦν ἔθος τοὺς γυναικονόμους ἐφορᾶν τὰ συμπόσια καὶ ἐξετάζειν τῶν κεκλημένων τὸν ἀριθμὸν εἰ ὁ κατὰ νόμον ἐστί, Τιμοκλῆς ἐν Φιλοδικαστῇ φησὶν οὕτως

ἀνοίγετ' ἤδη τὰς θύρας, ἵνα πρὸς τὸ φῶς

ὦμεν καταφανεῖς μᾶλλον, ἐφοδεύων ἐὰν
βούληθ' ὁ γυναικονόμος τὸν ἀριθμὸν λαμβάνειν,
κατὰ τὸν νόμον τὸν καινὸν ὅπερ εἴωθε δρᾶν,
τῶν ἑστιωμένων. ἔδει δὲ τοὔμπαλιν
τὰς τῶν ἀδείπνων ἐξετάζειν οἰκίας.

Μένανδρος δ' ἐν Κεκρυφάλῳ

παρὰ τοῖς γυναικονόμοις δὲ τοὺς ἐν τοῖς γάμοις c
διακονοῦντας ἀπογεγράφθαι πυθόμενος
πάντας μαγείρους κατὰ νόμον καινόν τινα,
ἵνα πυνθάνωνται τοὺς κεκλημένους ἐὰν
πλείους τις ὦν ἔξεστιν ἑστιῶν τύχῃ,
ἐλθών.

καὶ Φιλόχορος δ' ἐν ἑβδόμῃ Ἀτθίδος 'οἱ γυναικονόμοι' φησὶ 'μετὰ τῶν ἀρεοπαγιτῶν ἐσκόπουν τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις συνόδους ἔν τε τοῖς γάμοις κἀν ταῖς ἄλλαις θυσίαις.'

47. τοῦ δὲ Κορύδου ἀποφθέγματα τάδε ἀναγράφει ὁ Λυγκεύς. d 'Κορύδῳ συμπινούσης τινὸς ἑταίρας ᾗ ὄνομα ἦν Γνώμη, καὶ τοῦ οἰναρίου ὑπολιπόντος, εἰσφέρειν ἐκέλευσεν ἕκαστον δύ' ὀβολούς, Γνώμην δὲ συμβάλλεσθαι ὅ τι δοκεῖ τῷ δήμῳ. Πολύκτορος δὲ τοῦ κιθαρῳδοῦ φακῆν ῥοφοῦντος καὶ λίθον μασησαμένου, ὦ ταλαίπωρε, ἔφη, καὶ ἡ φακῆ σε βάλλει.' μήποτε τούτου καὶ Μάχων μνημονεύει. φησὶ γάρ

κακός τις, ὡς ἔοικε, κιθαρῳδὸς σφόδρα
τὴν οἰκίαν μέλλων ἀνοικοδομεῖν φίλον
αὐτοῦ λίθους ᾔτησεν· ἀποδώσω δ' ἐγὼ e
αὐτῶν πολὺ πλείους, φησίν, ἐκ τῆς δείξεως.

'λέγοντος δέ τινος τῷ Κορύδῳ ὡς τῆς αὐτοῦ γυναικὸς ἐνίοτε καὶ τράχηλον καὶ τοὺς τιτθοὺς καὶ τὸν ὀμφαλὸν φιλεῖ, πονηρόν, ἔφη, τοῦτ' ἤδη. καὶ γὰρ ὁ Ἡρακλῆς ἀπὸ τῆς Ὀμφάλης ἐπὶ τὴν Ἥβην μεταβέβηκε. Φυρο-

μάχου δ' ἐμβαψαμένου εἰς φακῆν καὶ τὸ τρύβλιον ἀνατρέψαντος, ζημιωθῆναι αὐτὸν ἔφη δίκαιον, ὅτι οὐκ ἐπιστάμενος δειπνεῖν ἀπεγράψατο. παρὰ Πτολεμαίῳ δὲ ματτύης περιφερομένης καὶ κατ' ἐκεῖνον ἀεὶ
f λειπούσης, Πτολεμαῖε, ἔφη, πότερον ἐγὼ μεθύω, ἢ δοκεῖ μοι ταῦτα περιφέρεσθαι; Χαιρεφῶντος δὲ τοῦ παρασίτου φήσαντος οὐ δύνασθαι τὸν οἶνον φέρειν, οὐδὲ γὰρ τὸ εἰς τὸν οἶνον, ἔφη. τοῦ δὲ Χαιρεφῶντος γυμνοῦ ἔν τινι δείπνῳ διαναστάντος, ὦ Χαιρεφῶν, εἶπεν, ὥσπερ τὰς ληκύθους ὁρῶ σε μέχρι πόσου μεστὸς εἶ. καθ' ὃν δὲ καιρὸν Δημοσθένης παρ' Ἁρπά-
246 λου τὴν κύλικα εἰλήφει, οὗτος, ἔφη, τοὺς ἄλλους ἀκρατοκώθωνας καλῶν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἔσπακεν. εἰωθότος δ' αὐτοῦ ῥυπαροὺς ἄρτους ἐπὶ τὰ δεῖπνα φέρεσθαι, ἐνεγκαμένου τινὸς ἔτι μελαντέρους, οὐκ ἄρτους ἔφη αὐτὸν ἐνηνοχέναι, ἀλλ' ἄρτων σκιάς.

48. Φιλόξενος δ' ὁ παράσιτος, Πτερνοκοπὶς δ' ἐπίκλην, παρὰ Πύθωνι ἀριστῶν, παρακειμένων ἐλαῶν καὶ μετὰ μικρὸν προσενεχθείσης λοπάδος ἰχθύων, πατάξας τὸ τρύβλιον ἔφη 'μάστιξεν δ' ἐλάαν.' ἐν δεί-
b πνῳ δὲ τοῦ καλέσαντος αὐτὸν μέλανας ἄρτους παρατιθέντος, μὴ πολλούς, εἶπε, παρατίθει, μὴ σκότος ποιήσῃς. τὸν δ' ὑπὸ τῆς γραὸς τρεφόμενον παράσιτον Πανσίμαχος ἔλεγε τοὐναντίον πάσχειν τῇ γραίᾳ συνόντα· αὐτὸν γὰρ ἐν γαστρὶ λαμβάνειν ἀεί. περὶ τούτου καὶ Μάχων γράφει οὕτως

τὸν ὑδροπότην [δὲ] Μοσχίωνα λεγόμενον
ἰδόντα φασὶν ἐν λυκείῳ μετά τινων
παράσιτον ὑπὸ γραὸς τρεφόμενον πλουσίας
'ὁ δεῖνα, παράδοξόν γε ποιεῖς πρᾶγμ', ὅτι
ἡ γραῦς ποιεῖ σ' ἐν γαστρὶ λαμβάνειν ἀεί.'

ὁ δ' αὐτὸς παράσιτον ἀκούσας ὑπὸ γραίας τρεφόμενον c
συγγινόμενόν τε αὐτῇ ἑκάστης ἡμέρας,

νῦν πάντα, φασί, γίγνεθ'· ἡ μὲν οὐ κύει,
ἐν γαστρὶ δ' οὗτος λαμβάνει καθ' ἡμέραν.

Πτολεμαῖος δ' ὁ τοῦ Ἀγησάρχου, Μεγαλοπολίτης γένος, ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ τὸν Φιλοπάτορα ἱστοριῶν συμπότας φησὶ τῷ βασιλεῖ συνάγεσθαι ἐξ ἁπάσης τῆς πόλεως, οὓς προσαγορεύεσθαι γελοιαστάς.

49. Ποσειδώνιος δ' ὁ Ἀπαμεὺς ἐν τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν 'Κελτοὶ (φησὶ) περιάγονται μεθ' αὑτῶν καὶ πολεμοῦντες συμβιωτὰς οὓς καλοῦσι παρα- d
σίτους. οὗτοι δὲ ἐγκώμια αὐτῶν καὶ πρὸς ἀθρόους λέγουσιν ἀνθρώπους συνεστῶτας, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν κατὰ μέρος ἐκείνων ἀκροωμένων. τὰ δὲ ἀκούσματα αὐτῶν εἰσιν οἱ καλούμενοι Βάρδοι· ποιηταὶ δὲ οὗτοι τυγχάνουσι μετ' ᾠδῆς ἐπαίνους λέγοντες.' ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς Ἀπολλώνιόν τινα ἀναγράφει, παράσιτον γεγονότα Ἀντιόχου τοῦ Γρυποῦ ἐπικαλουμένου, τοῦ τῆς Συρίας βασιλέως. Ἀριστόδημος δ' ἱστορεῖ Βίθυν τὸν Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως παράσιτον, ἐπεὶ αὐτοῦ εἰς τὸ e
ἱμάτιον ὁ Λυσίμαχος ἐνέβαλε ξύλινον σκορπίον, ἐκταραχθέντα ἀναπηδῆσαι, εἶτα γνόντα τὸ γεγενημένον, κἀγώ σέ, φησίν, ἐκφοβήσω, βασιλεῦ· δός μοι τάλαντον. ἦν δ' ὁ Λυσίμαχος μικρολογώτατος. Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν Ἀριστομάχου τοῦ Ἀργείων τυράννου παράσιτον γενέσθαι φησὶν Ἀνθεμόκριτον τὸν παγκρατιαστήν.

50. κοινῇ δὲ περὶ παρασίτων εἰρήκασι Τιμοκλῆς f
μὲν ἐν Πύκτῃ ἐπισιτίους καλῶν αὐτοὺς ἐν τοῖσδε

εὑρήσεις δὲ τῶν ἐπισιτίων

τούτων τινάς, οἳ δειπνοῦσιν ἐσφυδωμένοι
τἀλλότρι', ἑαυτοὺς ἀντὶ κωρύκων δέρειν
παρέχοντες ἀθληταῖσιν.

Φερεκράτης δὲ Γραυσί

σὺ δ' οὐδὲ θᾶττον Σμικυθίων ἐπισιτιεῖ;
Β. τίς δ' οὗτος ὑμῖν ἐστι; Α. τοῦτον πανταχοῦ
ἄγω λαρυγγικόν τιν' ἐπὶ μισθῷ ξένον.

ἐπισίτιοι γὰρ καλοῦνται οἱ ἐπὶ τροφαῖς ὑπουργοῦντες.
247 Πλάτων ἐν τετάρτῳ Πολιτείας 'καὶ ταῦτ' ἐπισίτιοι καὶ οὐδὲ μισθὸν πρὸς τοῖς σιτίοις ὥσπερ οἱ ἄλλοι λαβόντες.' Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς

ἢν γὰρ ἕν' ἄνδρ' ἄδικον σὺ διώκῃς,
ἀντιμαρτυροῦσι
δώδεκα τοῖς ἑτέροις ἐπίσιτοι.

Εὔβουλος δ' ἐν Δαιδάλῳ

ἐθέλει δ' ἄνευ μισθοῦ παρ' αὐτοῖς καταμένειν
ἐπισίτιος.

51. Δίφιλος δ' ἐν Συνωρίδι, ἑταίρας δ' ὄνομα ἡ Συνωρίς, Εὐριπίδου μνησθείς, κύβος δέ τις οὕτως
b καλεῖται Εὐριπίδης, παίζων καὶ πρὸς τὸ τοῦ ποιητοῦ ὄνομα ἅμα καὶ περὶ παρασίτων τάδε λέγει

ἄριστ' ἀπαλλάττεις ἐπὶ τούτου τοῦ κύβου.
Β. ἀστεῖος εἶ. δραχμὴν ὑπόθες. Α. κεῖται πάλαι.
πῶς ἂν βάλοιμ' Εὐριπίδην; Β. οὐκ ἄν ποτε
Εὐριπίδης γυναῖκα σώσει'. οὐχ ὁρᾷς
ἐν ταῖς τραγῳδίαισιν αὐτὰς ὡς στυγεῖ;
τοὺς δὲ παρασίτους ἠγάπα. λέγει γέ τοι
c 'ἀνὴρ γὰρ ὅστις εὖ βίον κεκτημένος
μὴ τοὐλάχιστον τρεῖς ἀσυμβόλους τρέφει,
ὄλοιτο, νόστου μή ποτ' εἰς πάτραν τυχών.'
Α. πόθεν ἐστὶ ταῦτα, πρὸς θεῶν; Β. τί δέ σοι
μέλει;

οὐ γὰρ τὸ δρᾶμα, τὸν δὲ νοῦν σκοπούμεθα.

ἐν δὲ τῇ διασκευῇ τοῦ αὐτοῦ δράματος περὶ ὀργιζομένου παρασίτου λέγων φησίν

ὀργίζεται; παράσιτος ὢν ὀργίζεται;
οὐκ ἀλλ' ἀλείψας τὴν τράπεζαν τῇ χολῇ
ὥσπερ τὰ παιδί' αὐτὸν ἀπογαλακτιεῖ.

καὶ ἑξῆς d

τότε φάγοις, παράσιθ'. Β. ὅρα
ὡς διασέσυρκε τὴν τέχνην. Α. οὐκ οἶσθ' ὅτι
μετὰ τὸν κιθαρῳδὸν ὁ παράσιτος κρίνεται;

κἀν τῷ δὲ ἐπιγραφομένῳ Παρασίτῳ δράματί φησιν

οὐ δεῖ παρασιτεῖν ὄντα δυσάρεστον σφόδρα.

52. Μένανδρος δ' ἐν τῇ Ὀργῇ περὶ φίλου λέγων οὐχ ὑπακούοντος γάμων δείπνῳ φησίν

τοῦθ' ἑταῖρός ἐστιν ὄντως· οὐκ ἐρωτᾷ πηνίκα e
δεῖπνόν ἐστιν, ὥσπερ ἕτεροι, καὶ τί δειπνεῖν κωλύει
τοὺς παρόντας, εἶτα δεῖπνον ἕτερον εἰς τρίτην βλέπει,
. . . . . . εἶτα περίδειπνον πάλιν.

καὶ Ἄλεξις ἐν Ὀρέστῃ Νικόστρατός τ' ἐν Πλούτῳ Μένανδρός τ' ἐν Μέθῃ καὶ Νομοθέτῃ, Φιλωνίδης δ' ἐν Κοθόρνοις οὕτως

ἐγὼ δ' ἀπόσιτος ὢν τοιαῦτ' οὐκ ἀνέχομαι.

τῷ δὲ παράσιτος ὅμοιά ἐστιν ὀνόματα ἐπίσιτος, περὶ οὗ προείρηται, καὶ οἰκόσιτος σιτόκουρός τε καὶ αὐτόσιτος, ἔτι δὲ κακόσιτος καὶ ὀλιγόσιτος. μνημονεύει δὲ τοῦ μὲν ἐπισίτου Κράτης Τόλμαις

ποιμαίνει δ' ἐπίσιτον
ῥιγῶντ' ἐν Μεγαβύζου,
δέξεταί τ' ἐπὶ μισθῷ
σῖτον.

οἰκοσίτου δ' Ἀναξανδρίδης ἐν Κυνηγέταις

f υἱὸς γὰρ οἰκόσιτος ἡδὺ γίγνεται.

καλεῖται δ' οἰκόσιτος ὁ μὴ μισθοῦ ἀλλὰ προῖκα τῇ πόλει ὑπηρετῶν. Ἀντιφάνης Σκύθῃ

ταχὺ γὰρ γίγνεται
κἀκκλησιαστὴς οἰκόσιτος.

Μένανδρος Δακτυλίῳ

οἰκόσιτον νυμφίον
οὐδὲν δεόμενον προικὸς ἐξευρήκαμεν.

καὶ ἐν Κιθαριστῇ

οὐκ οἰκοσίτους τοὺς ἀκροατὰς λαμβάνεις.

248 ἰδίως δ' ἐν Συναριστώσαις ἔφη

ἀστεῖον τὸ μὴ
συνάγειν γυναῖκας μηδὲ δειπνίζειν ὄχλον,
ἀλλ' οἰκοσίτους τοὺς γάμους πεποιηκέναι.

σιτοκούρου δ' Ἄλεξις μνημονεύει ἐν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοις ʽ ἔσει περιπατῶν σιτόκουρος.' Μένανδρος δὲ τὸν ἄχρηστον καὶ μάτην τρεφόμενον σιτόκουρον ἐν Θρασυλέοντι οὕτως

b ὀκνηρός, πάντα μέλλων, σιτόκουρος ὁμολογῶν
παρατρέφεσθαι.

καὶ ἐν Πωλουμένοις

τάλας, ἕστηκας ἔτι πρὸς ταῖς θύραις
τὸ φορτίον θείς; σιτόκουρον ἄθλιον
ἄχρηστον εἰς τὴν οἰκίαν εἰλήφαμεν.

αὐτόσιτον δ' εἴρηκε Κρώβυλος ἐν Ἀπαγχομένῳ

παράσιτον αὐτόσιτον. αὐτὸν γοῦν τρέφων
τὰ πλεῖστα συνερανιστὸς εἶ τῷ δεσπότῃ.

κακοσίτου δὲ μέμνηται Εὔβουλος ἐν Γανυμήδει

c ὕπνος αὐτὸν ὄντα κακόσιτον τρέφει.

ὀλιγοσίτου δὲ μέμνηται Φρύνιχος ἐν Μονοτρόπῳ

ὁ δ' ὀλιγόσιτος Ἡρακλῆς ἐκεῖ τί δρᾷ;

καὶ Φερεκράτης ἢ Στράττις ἐν Ἀγαθοῖς
ὡς ὀλιγόσιτος ἦσθ᾽ ἄρ᾽, ὃς κατεσθίεις
τῆς ἡμέρας μακρᾶς τριήρους σιτία.

53. τοσαῦτα τοῦ Πλουτάρχου εἰπόντος περὶ παρασίτων διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Δημόκριτος, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτός, ἔφη, τὸ ποτίκολλον ἅτε ξύλον παρὰ ξύλῳ, ὡς ὁ Θηβαῖος εἴρηκε ποιητής, περὶ κολάκων ἐρῶ τι. πράττει γὰρ πάντων ὁ κόλαξ ἄριστα, ὁ καλὸς εἶπε d
Μένανδρος. οὐ μακρὰν δ᾽ ἐστὶν ὁ κόλαξ τοῦ τῶν παρασίτων ὀνόματος. Κλείσοφον γοῦν τὸν ὑπὸ πάντων κόλακα Φιλίππου τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως ἀναγραφόμενον, Ἀθηναῖος δ᾽ ἦν γένος, ὥς φησι Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς ἐν τῷ Φιλίππου βίῳ, Λυγκεὺς ὁ Σάμιος ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασι παράσιτον ὀνομάζει λέγων οὕτως ‛ Κλείσοφος ὁ Φιλίππου παράσιτος, ἐπιτιμῶντος αὐτῷ τοῦ Φιλίππου διότι ἀεὶ αἰτεῖ, ἵν᾽, ἔφη, μὴ ἐπιλανθάνωμαι. τοῦ δὲ Φιλίππου δόντος αὐτῷ ἵππον τραυματίαν ἀπέδοτο. καὶ μετὰ χρόνον ἐπερω- e
τηθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως ποῦ ἐστίν, ἐκ τοῦ τραύματος, ἔφη, κεῖνου πέπραται. σκώπτοντος δ᾽ αὐτὸν τοῦ Φιλίππου καὶ εὐημεροῦντος, εἶτ᾽ οὐκ ἐγώ σε, ἔφη, θρέψω;᾽ καὶ ὁ Δελφὸς δὲ Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι περὶ τοῦ Κλεισόφου τάδε ἱστορεῖ ‛ Φιλίππου τοῦ βασιλέως εἰπόντος διότι γράμματα αὐτῷ ἐκομίσθη παρὰ Κότυος τοῦ βασιλέως, Κλείσοφος παρὼν ἔφη, εὖ γε νὴ τοὺς θεούς. τοῦ δὲ Φιλίππου εἰπόντος, τί δὲ σὺ οἶδας ὑπὲρ ὧν γέγραπται; νὴ τὸν Δία τὸν μέγι- f
στον, εἶπεν, ἄκρως γέ μοι ἐπετίμησας.᾽

54. Σάτυρος δ᾽ ἐν τῷ τοῦ Φιλίππου βίῳ ‛ ὅτε (φησὶ) Φίλιππος τὸν ὀφθαλμὸν ἐξεκόπη, συμπροῆλθεν αὐτῷ καὶ ὁ Κλείσοφος τελαμωνισθεὶς τὸν αὐτὸν ὀφθαλμόν. καὶ πάλιν ὅτε τὸ σκέλος ἐπηρώθη, σκάζων

συνεξώδευε τῷ βασιλεῖ. καὶ εἴ ποτε δριμὺ προσφέροιτο τῶν ἐδεσμάτων ὁ Φίλιππος, αὐτὸς συνέστρεφε τὴν ὄψιν ὡς συνδαινύμενος. ἐν δὲ τῇ Ἀράβων χώρᾳ
249 οὐχ ὡς ἐν κολακείᾳ τοῦτ' ἐποίουν, ἀλλὰ κατά τι νόμιμον, βασιλέως παθόντος τὶ τῶν μελῶν συνυποκρίνεσθαι τὸ ὅμοιον πάθος, ἐπεὶ καὶ γελοῖον νομίζουσιν ἀποθανόντι μὲν αὐτῷ σπουδάζειν συγκατορύττεσθαι, πηρωθέντι δὲ μὴ χαρίζεσθαι τὴν ἴσην δόξαν τοῦ πάθους.' Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνός, εἷς δ' ἦν τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου, ἐν τῇ πολυβίβλῳ ἱστορίᾳ, ἑκατὸν γάρ καὶ τεσσαράκοντά εἰσι πρὸς ταῖς τέσσαρσι, τῇ ἑκκαι-
b δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ φησὶν Ἀδιάτομον τὸν τῶν Σωτιανῶν βασιλέα, ἔθνος δὲ τοῦτο κελτικόν, ἑξακοσίους ἔχειν λογάδας περὶ αὐτόν, οὓς καλεῖσθαι ὑπὸ Γαλατῶν τῇ πατρίῳ γλώττῃ σιλοδούρους, τοῦτο δ' ἐστὶν ἑλληνιστὶ εὐχωλιμαῖοι. τούτους δ' οἱ βασιλεῖς ἔχουσι συζῶντας καὶ συναποθνήσκοντας, ταύτην ἐκείνων εὐχὴν ποιουμένων· ἀνθ' ἧς συνδυναστεύουσί τε αὐτῷ τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα καὶ δίαιταν ἔχοντες, καὶ συναποθνήσκουσι κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην, εἴτ' ἐν νόσῳ τελευτήσειε βασιλεὺς εἴτε πολέμῳ εἴτ' ἄλλως πως. καὶ οὐδεὶς εἰπεῖν ἔχει τινὰ ἀποδειλιάσαντα τούτων τὸν θάνατον, ὅταν ἥκῃ βασιλεῖ, ἢ διεκδύντα.

c 55. Φίλιππον δέ φησι Θεόπομπος ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν ἱστοριῶν Θρασυδαῖον τὸν Θετταλὸν καταστῆσαι τῶν ὁμοεθνῶν τύραννον, μικρὸν μὲν ὄντα τὴν γνώμην, κόλακα δὲ μέγιστον. ἀλλ' οὐκ Ἀρκαδίων ὁ Ἀχαιὸς κόλαξ ἦν, περὶ οὗ ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ Θεόπομπος καὶ Δοῦρις ἐν πέμπτῃ Μακεδονικῶν. οὗτος δὲ ὁ Ἀρκαδίων μισῶν τὸν Φίλιππον ἑκούσιον ἐκ τῆς πατρίδος φυγὴν ἔφυγεν. ἦν δ' εὐφυέστατος καὶ πλείους ἀποφάσεις αὐτοῦ μνημονεύονται. ἔτυχε δ'

οὖν ποτ' ἐν Δελφοῖς ἐπιδημοῦντος Φιλίππου παρεῖναι καὶ τὸν Ἀρκαδίωνα· ὃν θεασάμενος ὁ Μακεδὼν καὶ d προσκαλεσάμενος, μέχρι τίνος φεύξῃ, φησίν, Ἀρκαδίων; καὶ ὅς

ἔς τ' ἂν (φησὶ) τοὺς ἀφίκωμαι οἳ οὐκ ἴσασι Φίλιππον.

Φύλαρχος δ' ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν, γελάσαντα τὸν Φίλιππον ἐπὶ τούτῳ καλέσαι τε ἐπὶ δεῖπνον τὸν Ἀρκαδίωνα καὶ οὕτω τὴν ἔχθραν διαλύσασθαι. περὶ δὲ Νικησίου τοῦ Ἀλεξάνδρου κόλακος Ἡγήσανδρος τάδ' ἱστορεῖ ''Ἀλεξάνδρου δάκνεσθαι φήσαντος ὑπὸ μυιῶν καὶ προθύμως αὐτὰς ἀποσοβοῦντος, τῶν κολάκων εἷς Νικησίας παρών, ἤπου τῶν ἄλλων μυιῶν, εἶπεν, αὗται πολὺ κρατήσουσι τοῦ σοῦ e γευσάμεναι αἵματος.' ὁ δ' αὐτός φησι καὶ Χειρίσοφον τὸν Διονυσίου κόλακα ἰδόντα Διονύσιον γελῶντα μετά τινων γνωρίμων, ἀπεῖχε δ' ἀπ' αὐτῶν πλείω τόπον, ὡς μὴ συνακούειν, συγγελᾶν. ἐπεὶ δ' ὁ Διονύσιος ἠρώτησεν αὐτὸν διὰ τίνα αἰτίαν οὐ συνακούων τῶν λεγομένων γελᾷ, ὑμῖν, φησί, πιστεύω, διότι τὸ ῥηθὲν γελοῖόν ἐστιν.

56. πλείστους δ' εἶχε καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Διονύσιος τοὺς κολακεύοντας, οὓς καὶ προσηγόρευον οἱ f πολλοὶ διονυσοκόλακας. οὗτοι δὲ προσεποιοῦντο μήτε ὀξὺ ὁρᾶν παρὰ τὸ δεῖπνον, ἐπεὶ ὁ Διονύσιος οὐκ ἦν ὀξυωπής, ἔψαυόν τε τῶν παρακειμένων ὡς οὐχ ὁρῶντες, ἕως ὁ Διονύσιος αὐτῶν τὰς χεῖρας πρὸς τὰ λεκάρια προσῆγεν. ἀποπτύοντος δὲ τοῦ Διονυσίου πολλάκις παρεῖχον τὰ πρόσωπα καταπτύεσθαι· καὶ ἀπολείχοντες τὸν 250 σίαλον ἔτι δὲ τὸν ἔμετον αὐτοῦ μέλιτος ἔλεγον εἶναι γλυκύτερον. Τίμαιος δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν Δημοκλέα φησὶ τὸν Διονυσίου τοῦ νεω-

τέρου κόλακα, ἔθους ὄντος κατὰ Σικελίαν θυσίας ποιεῖσθαι κατὰ τὰς οἰκίας ταῖς νύμφαις καὶ περὶ τὰ ἀγάλματα παννυχίζειν μεθυσκομένους ὀρχεῖσθαί τε περὶ τὰς θεάς, ὁ Δημοκλῆς ἐάσας τὰς νύμφας καὶ εἰπὼν οὐ δεῖν προσέχειν ἀψύχοις θεοῖς ἐλθὼν ὠρχεῖτο πρὸς τὸν Διονύσιον. ἔπειτα πρεσβεύσας ποτὲ μεθ' ἑτέρων
b [ὡς τὸν Διονύσιον] καὶ πάντων κομιζομένων ἐπὶ τριήρους, κατηγορούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων ὅτι στασιάζοι κατὰ τὴν ἀποδημίαν καὶ βλάπτοι τοῦ Διονυσίου τὰς κοινὰς πράξεις, καὶ σφόδρα τοῦ Διονυσίου ὀργισθέντος, ἔφησε τὴν διαφορὰν γενέσθαι αὐτῷ πρὸς τοὺς συμπρέσβεις ὅτι μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκεῖνοι μὲν τῶν Φρυνίχου καὶ Στησιχόρου ἔτι δὲ Πινδάρου παιᾶνα τῶν αὐτῶν τινες ἀνειληφότες ᾖδον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν βουλομένων τοὺς ὑπὸ τοῦ Διονυσίου πεποιημένους
c διεπεραίνετο. καὶ τούτου σαφῆ τὸν ἔλεγχον παρέξειν ἐπηγγείλατο· τοὺς μὲν γὰρ αὐτοῦ κατηγόρους οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν ᾀσμάτων κατέχειν, αὐτὸς δ' ἕτοιμος εἶναι πάντας ἐφεξῆς ᾄδειν. λήξαντος δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Διονυσίου πάλιν ὁ Δημοκλῆς ἔφη, χαρίσαιο δ' ἄν μοί τι, Διονύσιε, κελεύσας τινὶ τῶν ἐπισταμένων διδάξαι με τὸν πεποιημένον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν παιᾶνα· ἀκούω γάρ σε πεπραγματεῦσθαι περὶ τοῦτον. πα-
d ρακεκλημένων δέ ποτε τῶν φίλων ὑπὸ τοῦ Διονυσίου ἐπὶ τὸ δεῖπνον εἰσιὼν ὁ Διονύσιος εἰς τὸν οἶκον, γράμματα ἡμῖν, ἔφη, ἄνδρες φίλοι, ἐπέμφθη παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν εἰς Νέαν πόλιν ἀποσταλέντων. καὶ ὁ Δημοκλῆς ὑπολαβὼν ἔφη, εὖ γε νὴ τοὺς θεοὺς ἐποίησαν, ἔφη, Διονύσιε. κἀκεῖνος προσβλέψας αὐτῷ, τί δ' οἶδας, ἔφη, σὺ πότερα κατὰ γνώμην ἐστὶν ἢ τοὐναντίον ἃ γεγράφασιν; καὶ ὁ Δημοκλῆς, εὖ γε νὴ τοὺς θεοὺς ἐπιτετίμηκας, ἔφη, Διονύσιε. καὶ Σάτυρον δὲ

τινα ἀναγράφει ὁ Τίμαιος κόλακα ἀμφοτέρων τῶν Διονυσίων.

57. Ἡγήσανδρος δ' ἱστορεῖ καὶ Ἱέρωνα τὸν τύραννον ἀμβλύτερον κατὰ τὰς ὄψεις γενέσθαι καὶ τοὺς e
συνδειπνοῦντας τῶν φίλων ἔχειν ἐπίτηδες διαμαρτάνοντας τῶν ἐδεσμάτων, ἵν' ὑπ' αὐτοῦ χειραγωγῶνται καὶ δοκῇ τῶν ἄλλων ὀξυδερκέστερος εἶναι. Εὐκλείδην δέ φησιν Ἡγήσανδρος τὸν σεῦτλον ἐπικαλούμενον, παράσιτος δ' ἦν καὶ οὗτος, παραθέντος τινὸς αὐτῷ πλείους σόγκους ἐν δείπνῳ, ὁ Καπανεύς, ἔφη, ὁ ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου εἰσαγόμενος ἐν ταῖς Ἱκέτισιν ὑπεραστεῖος ἦν

μισῶν τραπέζας ὅστις ἐξογκοῖτ' ἄγαν. f

οἱ δὲ δημαγωγοῦντες, φησίν, Ἀθήνησι κατὰ τὸν χρεμωνίδειον πόλεμον κολακεύοντες τοὺς Ἀθηναίους τἄλλα μὲν ἔφασκον πάντα εἶναι κοινὰ τῶν Ἑλλήνων, τὴν δ' ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπους φέρουσαν ὁδὸν Ἀθηναίους εἰδέναι μόνους. Σάτυρος δ' ἐν τοῖς βίοις Ἀνάξαρχόν φησι τὸν εὐδαιμονικὸν φιλόσοφον ἕνα τῶν Ἀλεξάνδρου γενέσθαι κολάκων, καὶ συνοδεύοντα τῷ βασιλεῖ, ἐπεὶ ἐγένετό ποτε βροντὴ ἰσχυρὰ καὶ ἐξαίσιος ὡς πάντας πτῆξαι, εἰπεῖν, μή τι σὺ τὸ τοιοῦτον ἐποίησας, Ἀλέξανδρε, ὁ τοῦ Διός; τὸν δὲ γελάσαντα εἰπεῖν, οὐ γὰρ φοβερὸς βούλομαι εἶναι, καθάπερ σύ με δι- 251
δάσκεις, ὁ τὰς τῶν σατραπῶν καὶ βασιλέων κελεύων με δειπνοῦντα προσφέρεσθαι κεφαλάς. Ἀριστόβουλος δέ φησιν ὁ Κασανδρεὺς Διώξιππον τὸν Ἀθηναῖον παγκρατιαστὴν τρωθέντος ποτὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ αἵματος ῥέοντος εἰπεῖν

ἰχὼρ οἷόσπερ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσιν.

58. Ἐπικράτης δ' ὁ Ἀθηναῖος πρὸς βασιλέα πρεσβεύσας, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, καὶ πολλὰ δῶρα παρ'

b ἐκείνου λαβών, οὐκ ᾐσχύνετο κολακεύων οὕτως φανερῶς καὶ τολμηρῶς τὸν βασιλέα, ὡς καὶ εἰπεῖν δεῖν κατ' ἐνιαυτὸν οὐκ ἐννέα ἄρχοντας, ἀλλ' ἐννέα πρέσβεις αἱρεῖσθαι πρὸς βασιλέα. θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν Ἀθηναίων πῶς τοῦτον μὲν ἄκριτον εἴασαν, Δημάδην δὲ δέκα ταλάντοις ἐζημίωσαν ὅτι θεὸν εἰσηγήσατο Ἀλέξανδρον, καὶ Τιμαγόραν δ' ἀπέκτειναν ὅτι πρεσβεύων ὡς βασιλέα προσεκύνησεν αὐτόν. Τίμων δ' ὁ Φλιάσιος ἐν τῷ τρίτῳ τῶν σίλλων Ἀρίστωνά φησι τὸν c Χῖον, Ζήνωνος δὲ τοῦ Κιτιέως γνώριμον, κόλακα γενέσθαι Περσαίου τοῦ φιλοσόφου, ὅτι ἦν ἑταῖρος Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως. Φύλαρχος δ' ἐν ἕκτῳ ἱστοριῶν Νικησίαν φησὶ τὸν Ἀλεξάνδρου κόλακα θεασάμενον τὸν βασιλέα σπαρασσόμενον ὑφ' οὗ εἰλήφει φαρμάκου εἰπεῖν, ὦ βασιλεῦ, τί δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς, ὅτε καὶ ὑμεῖς οἱ θεοὶ τοιαῦτα πάσχετε; καὶ τὸν Ἀλέξανδρον μόλις ἀναβλέψαντα, ποῖοι θεοί; φῆσαι· φοβοῦμαι μὴ τοῖς θεοῖσιν ἐχθροί. ἐν δὲ τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκοστῇ ὁ αὐτὸς d Φύλαρχος Ἀντιγόνου τοῦ κληθέντος Ἐπιτρόπου, τοῦ τοὺς Λακεδαιμονίους ἑλόντος, κόλακα γενέσθαι Ἀπολλοφάνη τινὰ τὸν εἰπόντα τὴν Ἀντιγόνου τύχην ἀλεξανδρίζειν.

59. Εὔφαντος δ' ἐν τετάρτῃ ἱστοριῶν Πτολεμαίου φησὶ τοῦ τρίτου βασιλεύσαντος Αἰγύπτου κόλακα γενέσθαι Καλλικράτην, ὃς οὕτω δεινὸς ἦν ὡς μὴ μόνον Ὀδυσσέως εἰκόνα ἐν τῇ σφραγῖδι περιφέρειν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τέκνοις ὀνόματα θέσθαι Τηλέγονον καὶ Ἀντίe κλειαν. Πολύβιος δ' ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν Φιλίππου τοῦ καταλυθέντος ὑπὸ Ῥωμαίων κόλακα γενέσθαι Ἡρακλείδην τὸν Ταραντῖνον, τὸν καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ πᾶσαν ἀνατρέψαντα· ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ Ἀγαθοκλέους, τοῦ Οἰνάνθης υἱοῦ,

ἑταίρου δὲ τοῦ Φιλοπάτορος βασιλέως, Φίλωνα. Ἱερωνύμου δὲ τοῦ Συρακοσίων τυράννου Θράσωνα τὸν κάρχαρον ἐπικαλούμενον Βάτων ὁ Σινωπεὺς ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ τῆς τοῦ Ἱερωνύμου τυραννίδος, προσφέρεσθαι φάσκων αὐτὸν ἑκάστοτε πολὺν ἄκρατον. τοῦτον δ' ἐποίησεν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ Ἱερωνύμου ἕτερος f
κόλαξ Σῶσις ὄνομα· καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Ἱερώνυμον ἀνέπεισε διάδημά τε ἀναλαβεῖν καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν διασκευὴν ἣν ἐφόρει Διονύσιος ὁ τύραννος. Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν ʽΑἱρήσιππος (φησὶν) ὁ Σπαρτιάτης ἄνθρωπος οὐ μετρίως φαῦλος οὐδὲ δοκῶν χρηστὸς εἶναι, πιθανὸν δ' ἔχων ἐν κολακείᾳ λόγον καὶ θεραπεῦσαι τοὺς εὐπόρους μέχρι τῆς τύχης δεινός.' τοιοῦτος ἦν καὶ Ἡρακλείδης ὁ Μαρωνίτης ὁ Σεύθου τοῦ Θρᾳκῶν βασι- 252
λέως κόλαξ, οὗ μνημονεύει Ξενοφῶν ἐν ἑβδόμῃ Ἀναβάσεως.

60. Θεόπομπος δ' ἐν ὀκτωκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν περὶ Νικοστράτου Ἀργείου λέγων ὡς ἐκολάκευε τὸν Περσῶν βασιλέα γράφει καὶ ταῦτα ʽΝικόστρατον δὲ τὸν Ἀργεῖον πῶς οὐ χρὴ φαῦλον νομίζειν; ὃς προστάτης γενόμενος τῆς Ἀργείων πόλεως καὶ παραλαβὼν καὶ γένος καὶ χρήματα καὶ πολλὴν οὐσίαν παρὰ τῶν προγόνων, ἅπαντας ὑπερεβάλετο τῇ κολακείᾳ καὶ ταῖς θεραπείαις οὐ μόνον τοὺς τότε στρατείας μετασχόντας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔμπροσθεν γενομένους. πρῶτον μὲν b
γὰρ οὕτως ἠγάπησε τὴν παρὰ τοῦ βαρβάρου τιμὴν ὥστε βουλόμενος ἀρέσκειν καὶ πιστεύεσθαι μᾶλλον ἀνεκόμισε πρὸς βασιλέα τὸν υἱόν· ὃ τῶν ἄλλων οὐδεὶς πώποτε φανήσεται ποιήσας. ἔπειτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὁπότε μέλλοι δειπνεῖν, τράπεζαν παρετίθει χωρὶς ὀνομάζων τῷ δαίμονι τῷ βασιλέως, ἐμπλήσας σίτου

καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, ἀκούων μὲν τοῦτο ποιεῖν
καὶ τῶν Περσῶν τοὺς περὶ τὰς θύρας διατρίβοντας,
c οἰόμενος δὲ διὰ τῆς θεραπείας ταύτης χρηματιεῖσθαι
μᾶλλον παρὰ τοῦ βασιλέως. ἦν γὰρ αἰσχροκερδὴς καὶ
χρημάτων ὡς οὐκ οἶδ' εἴ τις ἕτερος ἥττων. Ἀττάλου
δὲ τοῦ βασιλέως ἐγένετο κόλαξ καὶ διδάσκαλος Λυσί-
μαχος, ὃν Καλλίμαχος μὲν Θεοδώρειον ἀναγράφει,
Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς Θεοφράστου μαθηταῖς καταλέγει.
οὗτος δ' ὁ ἀνὴρ καὶ περὶ τῆς Ἀττάλου παιδείας συγ-
γέγραφε βίβλους πᾶσαν κολακείαν ἐμφαινούσας. Πο-
λύβιος δ' ἐν ὀγδόῃ ἱστοριῶν 'Καύαρος (φησὶν) ὁ Γα-
λάτης ὢν τἆλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ὑπὸ Σωστράτου τοῦ
d κόλακος διεστρέφετο, ὃς ἦν Χαλκηδόνιος γένος.'

61. Λικινίου δὲ Κράσσου τοῦ ἐπὶ Πάρθους στρα-
τεύσαντος κόλακά φησι γενέσθαι Νικόλαος ἐν τῇ τεσ-
σαρεσκαιδεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν Ἀνδρόμαχον τὸν
Καρρηνόν, ᾧ τὸν Κράσσον πάντα ἀνακοινούμενον
προδοθῆναι Πάρθοις ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἀπολέσθαι. οὐκ
ἀτιμώρητος δ' ὑπὸ τοῦ δαιμονίου παρείθη ὁ Ἀνδρό-
μαχος. μισθὸν γὰρ λαβὼν τῆς πράξεως τὸ τυραννεῖν
Καρρῶν τῆς πατρίδος, διὰ τὴν ὠμότητα καὶ βίαν ὑπὸ
e τῶν Καρρηνῶν πανοικίᾳ ἐνεπρήσθη. Ποσειδώνιος δ'
ὁ Ἀπαμεύς, ὕστερον δὲ Ῥόδιος χρηματίσας, ἐν τῇ τε-
τάρτῃ τῶν ἱστοριῶν Ἱέρακά φησι τὸν Ἀντιοχέα πρότε-
ρον λυσιῳδοῖς ὑπαυλοῦντα ὕστερον γενέσθαι κόλακα
δεινὸν Πτολεμαίου τοῦ ἑβδόμου βασιλέως τοῦ καὶ
εὐεργέτου ἐπικληθέντος καὶ τὰ μέγιστα δυνηθέντα
παρ' αὐτῷ, καθάπερ καὶ παρὰ τῷ Φιλομήτορι, ὕστερον
ὑπ' αὐτοῦ διαφθαρῆναι. Μιθριδάτου δ' ἀναγράφει
f κόλακα Σωσίπατρον ἄνθρωπον γόητα Νικόλαος ὁ πε-
ριπατητικός. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν Ἑλληνι-

κῶν Σισύφου φησὶ τοῦ Φαρσαλίου κόλακα καὶ ὑπη-
ρέτην γενέσθαι Ἀθήναιον τὸν Ἐρετριέα.

62. διαβόητος δὲ ἐγένετο ἐπὶ κολακείᾳ καὶ ὁ τῶν
Ἀθηναίων δῆμος. Δημοχάρης γοῦν ὁ Δημοσθένους
τοῦ ῥήτορος ἀνεψιὸς ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν διη-
γούμενος περὶ ἧς ἐποιοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι κολακείας
πρὸς τὸν πολιορκητὴν Δημήτριον, καὶ ὅτι τοῦτ' οὐκ 253
ἦν ἐκείνῳ βουλομένῳ, γράφει οὕτως 'ἐλύπει μὲν καὶ
τούτων ἔνια αὐτόν, ὡς ἔοικεν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλα
γε παντελῶς αἰσχρὰ καὶ ταπεινά, Λεαίνης μὲν καὶ
Λαμίας Ἀφροδίτης ἱερά, καὶ Βουρίχου καὶ Ἀδειμάν-
του καὶ Ὀξυθέμιδος τῶν κολάκων αὐτοῦ καὶ βωμοὶ
καὶ ἡρῷα καὶ σπονδαί. τούτων ἑκάστῳ καὶ παιᾶνες
ᾔδοντο, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν Δημήτριον θαυμάζειν
ἐπὶ τοῖς γινομένοις καὶ λέγειν ὅτι οὐδεὶς ἐπ' αὐτοῦ
Ἀθηναίων γέγονε μέγας καὶ ἁδρὸς τὴν ψυχήν.' καὶ b
Θηβαῖοι δὲ κολακεύοντες τὸν Δημήτριον, ὥς φησι
Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῆς ποικίλης στοᾶς τῆς ἐν Σι-
κυῶνι, ἱδρύσαντο ναὸν Ἀφροδίτης Λαμίας. ἐρωμένη
δ' ἦν αὕτη τοῦ Δημητρίου, καθάπερ καὶ ἡ Λέαινα.
τί οὖν παράδοξον οἱ Ἀθηναῖοι οἱ τῶν κολάκων κόλα-
κες ἐποίησαν εἰς αὐτὸν τὸν Δημήτριον παιᾶνας καὶ
προσόδια ᾄδοντες; φησὶ γοῦν ὁ Δημοχάρης ἐν τῇ πρώ-
τῃ καὶ εἰκοστῇ γράφων 'ἐπανελθόντα δὲ τὸν Δημή-
τριον ἀπὸ τῆς Λευκάδος καὶ Κερκύρας εἰς τὰς Ἀθήνας c
οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχοντο οὐ μόνον θυμιῶντες καὶ στεφα-
νοῦντες καὶ οἰνοχοοῦντες, ἀλλὰ καὶ προσόδια καὶ χοροὶ
καὶ ἰθύφαλλοι μετ' ὀρχήσεως καὶ ᾠδῆς ἀπήντων αὐ-
τῷ, καὶ ἐφιστάμενοι κατὰ τὰς ὁδοὺς ᾖδον ὀρχούμε-
νοι καὶ ἐπᾴδοντες ὡς εἴη μόνος θεὸς ἀληθινός, οἱ δ'
ἄλλοι καθεύδουσιν ἢ ἀποδημοῦσιν ἢ οὐκ εἰσί, γεγο-
νὼς δ' εἴη ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Ἀφροδίτης, τῷ δὲ κάλ-

λει διάφορος καὶ τῇ πρὸς πάντας φιλανθρωπίᾳ κοι-
d νός. δεόμενοι δ' αὐτοῦ ἱκέτευον, φησί, καὶ προσηύχοντο.'

63. ὁ μὲν οὖν Δημοχάρης τοσαῦτα εἴρηκε περὶ τῆς Ἀθηναίων κολακείας· Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν καὶ αὐτὸν τὸν ἰθύφαλλον . . .

ὡς οἱ μέγιστοι τῶν θεῶν καὶ φίλτατοι
τῇ πόλει πάρεισιν.
ἐνταῦθα [γὰρ Δήμητρα καὶ] Δημήτριον
ἅμα παρῆγ' ὁ καιρός.
χἠ μὲν τὰ σεμνὰ τῆς Κόρης μυστήρια
ἔρχεθ' ἵνα ποιήσῃ,
ὃ δ' ἱλαρός, ὥσπερ τὸν θεὸν δεῖ, καὶ καλὸς
καὶ γελῶν πάρεστι.
σεμνὸν ὅθι φαίνεθ', οἱ φίλοι πάντες κύκλῳ,
ἐν μέσοισι δ' αὐτός,
e ὅμοιος ὥσπερ οἱ φίλοι μὲν ἀστέρες,
ἥλιος δ' ἐκεῖνος.
ὦ τοῦ κρατίστου παῖ Ποσειδῶνος θεοῦ ,
χαῖρε κἀφροδίτης.
ἄλλοι μὲν ἢ μακρὰν γὰρ ἀπέχουσιν θεοί,
ἢ οὐκ ἔχουσιν ὦτα,
ἢ οὐκ εἰσίν, ἢ οὐ προσέχουσιν ἡμῖν οὐδὲ ἕν·
σὲ δὲ παρόνθ' ὁρῶμεν,
οὐ ξύλινον οὐδὲ λίθινον ἀλλ' ἀληθινόν.
εὐχόμεσθα δή σοι·
πρῶτον μὲν εἰρήνην ποίησον φίλτατε·
κύριος γὰρ εἶ σύ.
τὴν δ' οὐχὶ Θηβῶν, ἀλλ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος
σφίγγα περικρατοῦσαν,
Αἰτωλόν, ὅστις ἐπὶ πέτρας καθήμενος

ὥσπερ ἡ παλαιά
τὰ σώμαθ' ἡμῶν πάντ' ἀναρπάσας φέρει,
κοὐκ ἔχω μάχεσθαι, f
(αἰτωλικὸν γὰρ ἁρπάσαι τὰ τῶν πέλας,
νῦν δὲ καὶ τὰ πόρρω)
μάλιστα μὲν δὴ κόλασον αὐτός· εἰ δὲ μή,
Οἰδίπουν τιν' εὑρέ,
τὴν σφίγγα ταύτην ὅστις ἢ κατακρημνιεῖ,
ἢ σπίλον ποιήσει.

64. ταῦτ' ᾖδον οἱ μαραθωνομάχαι οὐ δημοσίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ κατ' οἰκίαν, οἱ τὸν προσκυνήσαντα τὸν Περσῶν βασιλέα ἀποκτείναντες, οἱ τὰς ἀναρίθμους μυριάδας τῶν βαρβάρων φονεύσαντες. Ἄλεξις γοῦν ἐν Φαρμακοπώλῃ ἢ Κρατεύᾳ προπίνοντά τινα εἰσα- 254 γαγὼν ἑνὶ τῶν συμποτῶν καὶ λέγοντα ποιεῖ τάδε

παῖ τὴν μεγάλην δὸς ἐπιχέας
φιλίας κυάθους τῶν συμπαρόντων τέτταρας,
τοὺς τρεῖς δ' ἔρωτος προσαποδώσεις ὕστερον·
ἓν' Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως νίκης. Β. καλῶς.
Α. καὶ τοῦ νεανίσκου κύαθον Δημητρίου.
φέρε τὸν τρίτον
Φίλας Ἀφροδίτης. χαίρετ' ἄνδρες συμπόται,
ὅσων ἀγαθῶν τὴν κύλικα μεστὴν πίομαι. b

65. τοιοῦτοι τότ' ἐγένοντο οἱ Ἀθηναῖοι, κολακείας, θηρίου χαλεπωτάτου, λύσσαν ἐμβαλούσης αὐτῶν τῇ πόλει, ἣν ὁ μὲν πύθιος ἑστίαν τῆς Ἑλλάδος ἀνεκήρυξε, πρυτανεῖον δὲ Ἑλλάδος ὁ δυσμενέστατος Θεόπομπος, ὁ φήσας ἐν ἄλλοις πλήρεις εἶναι τὰς Ἀθήνας διονυσοκολάκων καὶ ναυτῶν καὶ λωποδυτῶν, ἔτι δὲ ψευδομαρτύρων καὶ συκοφαντῶν καὶ ψευδοκλητήρων. οὓς ἐγὼ πείθομαι ὡς ἐπομβρίαν ἤ τι δεινὸν ἐκ c θεοῦ τὴν προειρημένην πᾶσαν εἰσηγήσασθαι κολα-

κείαν. περὶ ἧς καλῶς ὁ Διογένης ἔλεγε πολὺ κρεῖττον εἶναι ἐς κόρακας ἀπελθεῖν ἢ ἐς κόλακας, οἳ ζῶντας ἔτι τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν κατεσθίουσι. φησὶ γοῦν καὶ Ἀναξίλας

οἱ κόλακές εἰσι τῶν ἐχόντων οὐσίας
σκώληκες. εἰς οὖν ἄκακον ἀνθρώπου τρόπον
εἰσδὺς ἕκαστος ἐσθίει καθήμενος,
ἕως ἂν ὥσπερ πυρὸν ἀποδείξῃ κενόν.
d ἔπειθ' ὃ μὲν λέμμ' ἐστίν, ὃ δ' ἕτερον δάκνει.

Πλάτων δ' ἐν Φαίδρῳ φησί 'κόλακι, δεινῷ θηρίῳ καὶ βλάβῃ μεγάλῃ, ὅμως ἐπέμιξεν ἡ φύσις ἡδονήν τινα οὐκ ἄμουσον.' Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ κολακείας φησὶν ὡς Μύρτις [μύστης] ὁ Ἀργεῖος Κλεώνυμον τὸν χορευτὴν ἅμα καὶ κόλακα, προσκαθίζοντα πολλάκις αὐτῷ καὶ τοῖς συνδικάζουσι, βουλόμενον δὲ καὶ μετὰ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐνδόξων ὁρᾶσθαι, λαβόμενος τοῦ ὠτὸς καὶ ἕλκων αὐτὸν ἐκ τοῦ συνεδρίου πολλῶν παρ-
e όντων εἶπεν, οὐ χορεύσεις ἐνθάδε οὐδ' ἁμῶν ἀκούσῃ. Δίφιλος δ' ἐν Γάμῳ φησίν

ὁ γὰρ κόλαξ
καὶ στρατηγὸν καὶ δυνάστην καὶ φίλους καὶ τὰς πόλεις
ἀνατρέπει λόγῳ κακούργῳ μικρὸν ἡδύνας χρόνον.
νῦν δὲ καὶ καχεξία τις ὑποδέδυκε τοὺς ὄχλους,
αἱ κρίσεις θ' ἡμῶν νοσοῦσι, καὶ τὸ πρὸς χάριν πολύ.

διὸ καὶ Θετταλοὶ καλῶς ποιήσαντες κατέσκαψαν τὴν
f καλουμένην πόλιν Κολάκειαν, ἣν Μηλιεῖς ἐνέμοντο, ὥς φησι Θεόπομπος ἐν τῇ τριακοστῇ.

66. κόλακας δ' εἶναί φησι Φύλαρχος καὶ τοὺς ἐν Λήμνῳ κατοικοῦντας Ἀθηναίων ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ

τῶν ἱστοριῶν. χάριν γὰρ ἀποδιδόντας τοῖς Σελεύκου καὶ Ἀντιόχου ἀπογόνοις, ἐπεὶ αὐτοὺς ὁ Σέλευκος πικρῶς ἐπιστατουμένους ὑπὸ Λυσιμάχου οὐ μόνον ἐξείλετο 255 ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις αὐτοῖς ἀπέδωκεν ἀμφοτέρας, οἱ Λημνόθεν Ἀθηναῖοι οὐ μόνον ναοὺς κατεσκεύασαν τοῦ Σελεύκου ἀλλὰ καὶ τοῦ υἱοῦ Ἀντιόχου, καὶ τὸν ἐπιχεόμενον κύαθον ἐν ταῖς συνουσίαις Σελεύκου σωτῆρος καλοῦσι.

ταύτην δὲ τὴν κολακείαν τινὲς ἐκτρεπόμενοι τοὔνομα ἀρέσκειν προσαγορεύουσιν, ὡς καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Σαμίᾳ

τὸ γὰρ κολακεύειν νῦν ἀρέσκειν ὄνομ' ἔχει.

οὐκ ἐπίστανται δὲ οἱ τὴν κολακείαν μεταχειριζόμενοι b ὡς ἐστιν αὕτη ἡ τέχνη ὀλιγοχρόνιος. Ἄλεξις γοῦν φησὶν ἐν Ψευδομένῳ

κόλακος δὲ βίος μικρὸν χρόνον ἀνθεῖ·
οὐδεὶς γὰρ χαίρει πολιοκροτάφῳ παρασίτῳ.

Κλέαρχος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ἐρωτικῶν 'κόλαξ μὲν οὐδεὶς (φησὶ) διαρκεῖ πρὸς φιλίαν. καταναλίσκει γὰρ ὁ χρόνος τὸ τοῦ προσποιήματος αὐτῶν ψεῦδος. ὁ δ' ἐραστὴς κόλαξ ἐστὶ φιλίας δι' ὥραν ἢ κάλλος.' τῶν δὲ Δημητρίου τοῦ βασιλέως κολάκων οἱ c περὶ Ἀδείμαντον τὸν Λαμψακηνὸν νεὼν κατασκευασάμενοι καὶ ἀγάλματα ἱδρυσάμενοι Θριῆσιν, ὠνόμασαν Φίλας Ἀφροδίτης καὶ τὸν τόπον Φιλαῖον ἐκάλεσαν ἀπὸ τῆς Δημητρίου μητρὸς Φίλας, ὥς φησι Διονύσιος ὁ τοῦ Τρύφωνος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ ὀνομάτων.

67. Κλέαρχος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Γεργιθίῳ καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος τῶν κολάκων παρῆλθε διηγεῖται, καὶ αὐτὸν τὸν Γεργίθιον ὑποτιθέμενος, ἀφ' οὗ τὸ βιβλίον ἔχει τὴν ἐπιγραφήν, ἕνα γεγονότα τῶν Ἀλεξάνδρου κολάκων. διηγεῖται d

δὲ οὕτως ʽτὴν κολακείαν ταπεινὰ ποιεῖν τὰ ἤθη τῶν κολάκων καταφρονητικῶν ὄντων τῶν περὶ αὐτούς. σημεῖον δὲ τὸ πᾶν ὑπομένειν εἰδότας οἷα τολμῶσι. τὰ δὲ τῶν κολακευομένων ἐμφυσωμένων τῇ κολακείᾳ, χαύνους καὶ κενοὺς ποιοῦντα, πάντων ἐν ὑπεροχῇ παρ᾽ αὐτοῖς ὑπολαμβάνεσθαι κατασκευάζεσθαι.᾽ ἑξῆς τε διηγούμενος περί τινος μειρακίου Παφίου μὲν τὸ γένος βασιλέως δὲ τὴν τύχην, ʽτοῦτο (φησὶ) τὸ μει-
e ράκιον (οὐ λέγων αὐτοῦ τοὔνομα) κατέκειτο δι᾽ ὑπερβάλλουσαν τρυφὴν ἐπὶ ἀργυρόποδος κλίνης ὑπεστρωμένης σαρδιανῇ ψιλοτάπιδι τῶν πάνυ πολυτελῶν. ἐπεβέβλητο δ᾽ αὐτῷ πορφυροῦν ἀμφίταπον ἀμοργίνῳ καλύμματι περιειλημμένον. προσκεφάλαια δ᾽ εἶχε τρία μὲν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ βύσσινα παραλουργῆ, δι᾽ ὧν ἠμύνετο τὸ καῦμα, δύο δ᾽ ὑπὸ τοῖς ποσὶν ὑσγινοβαφῆ τῶν δωρικῶν καλουμένων· ἐφ᾽ ὧν κατέκειτ᾽ ἐν λευκῇ χλαμύδι.᾽

f 68. ʽπαραδεδεγμένοι δ᾽ εἰσὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν Κύπρον μόναρχοι τὸ τῶν εὐγενῶν κολάκων γένος ὡς χρήσιμον. πάνυ γὰρ τὸ κτῆμα τυραννικόν ἐστι. καὶ τούτων οἷον ἀρεοπαγιτῶν τινων οὔτε τὸ πλῆθος οὔτε τὰς ὄψεις ἔξω τῶν ἐπιφανεστάτων οἶδεν οὐδείς. διῃρημένων δὲ διχῇ κατὰ συγγένειαν τῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι κολάκων, ἀφ᾽ ὧν εἰσιν οἱ κατὰ τὴν ἄλλην Κύπρον κόλακες, τοὺς μὲν γεργίνους τοὺς δὲ προμάλαγγας προσαγορεύουσιν. ὧν οἱ μὲν γεργῖνοι συναναμιγνύ-
256 μενοι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ἔν τε τοῖς ἐργαστηρίοις καὶ ταῖς ἀγοραῖς ὠτακουστοῦσι, κατασκόπων ἔχοντες τάξιν, ὅ τι δ᾽ ἂν ἀκούσωσιν ἀναφέρουσιν ἑκάστης ἡμέρας πρὸς τοὺς καλουμένους ἄνακτας. οἱ δὲ προμάλαγγες ζητοῦσιν ἀντὶ τῶν ὑπὸ τῶν γεργίνων προσαγγελθέντων ὅ τι ἂν ἄξιον εἶναι ζητήσεως δόξῃ, ὄντες

τινὲς ἐρευνηταί. καὶ τούτων οὕτως ἔντεχνος καὶ πιθανὴ πρὸς ἅπαντας ἡ ἔντευξις ὥστ' ἔμοιγε δοκεῖ, καθάπερ καὶ αὐτοί φασι, παρ' ἐκείνων εἰς τοὺς ἔξω τόπους b διαδεδόσθαι τὸ σπέρμα τῶν ἐλλογίμων κολάκων. καὶ γὰρ οὐχ οἷον μετρίως ἐπὶ τῷ πράγματι σεμνύνονται διὰ τὸ τετιμῆσθαι παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν, ἀλλὰ καὶ λέγουσιν ὅτι τῶν Γεργίνων τις, ἀπόγονος ὢν τῶν Τρώων ἐκείνων οὓς Τεῦκρος ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων κατακτησάμενος εἰς Κύπρον ἔχων ἀπῴκισεν, οὗτος διὰ τῆς παραλίας μετ' ὀλίγων στείλας ἐπὶ τῆς Αἰολίδος κατὰ πύστιν ἅμα καὶ οἰκισμὸν τῆς τῶν προγόνων χώρας πόλιν οἰκίσειε περὶ τὴν τρωικὴν Ἴδην, συμπαραλαβών c τινας τῶν Μυσῶν· ἣ πάλαι μὲν ἀπὸ τοῦ γένους Γέργινα, νῦν δὲ Γέργιθα κέκληται. τούτου γάρ, ὡς ἔοικε, τοῦ στόλου τινὲς ἀποσπασθέντες ἐν τῇ Κυμαίᾳ κατέσχον, ἐκ Κύπρου τὸ γένος ὄντες, ἀλλ' οὐκ ἐκ τῆς θετταλικῆς Τρίκκης, καθάπερ τινὲς εἰρήκασιν, ὧν ἰατρεῦσαι τὴν ἄγνοιαν οὐδ' Ἀσκληπιάδαις τοῦτό γε νομίζω δεδόσθαι.'

69. 'γεγόνασι δὲ παρ' ἡμῖν καὶ ἐπὶ Γλοῦ τοῦ Καρὸς καὶ γυναῖκες ὑπὸ τὰς ἀνάσσας αἱ προσαγορευθεῖσαι κολακίδες. ἀφ' ὧν ὑπολιπεῖς τινὲς εἰς τὸ d πέραν ἀφικόμεναι μετάπεμπτοι πρός τε τὰς Ἀρταβάζου καὶ τὰς Μέντορος γυναῖκας κλιμακίδες μετωνομάσθησαν ἀπὸ τοιαύτης πράξεως· ταῖς μεταπεμψαμέναις ἀρεσκευόμεναι κλίμακα κατεσκεύαζον ἐξ ἑαυτῶν οὕτως ὥστ' ἐπὶ τοῖς νώτοις αὐτῶν τὴν ἀνάβασιν γίγνεσθαι καὶ τὴν κατάβασιν ταῖς ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ὀχουμέναις. εἰς τοῦτο τρυφῆς, ἵνα μὴ ἀθλιότητος εἴπω, προηγάγοντο τεχνώμεναι τὰς ἀφρονεστάτας. τοιγαροῦν αὗται μὲν ἐκ τῶν λίαν μαλακῶν ὑπὸ τῆς τύχης μεταβιβασθεῖσαι σκληρῶς ἐβίωσαν ἐπὶ γήρως, e

αἱ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ταῦτα διαδεξάμεναι ἐκπεσοῦσαι
τῆς ἐξουσίας κατῆραν εἰς Μακεδονίαν, καὶ τὰς τῶν
ἐκεῖ κυρίας τε καὶ βασιλίδας ὃν τρόπον ταῖς ὁμιλίαις
διέθεσαν οὐδὲ λέγειν καλόν, πλὴν ὅτι μαγευόμεναι
καὶ μαγεύουσαι ταυροπόλοι καὶ τριοδίτιδες αὗται
πρὸς ἀλήθειαν ἐγένοντο, πλήρεις πάντων ἀποκαθαρ-
μάτων. τοσούτων ἔοικε καὶ τοιούτων ἡ κολακεία κα-
f κῶν αἰτία γενέσθαι τοῖς διὰ τοῦ κολακεύεσθαι προσ-
δεξαμένοις αὐτήν.'

70. προελθὼν δὲ πάλιν ὁ Κλέαρχος καὶ τάδε
φησὶν 'ἀλλ' ἤδη καὶ τῇ τούτων χρείᾳ μέμψαιτ' ἄν τις
τὸ μειράκιον, ὥσπερ εἶπον. οἱ μὲν γὰρ παῖδες μικρὸν
ἄπωθεν τῆς κλίνης ἐν χιτωνίσκοις ἕστασαν, τριῶν δ'
ὄντων ἀνδρῶν δι' οὓς δὴ νῦν ὁ πᾶς λόγος ἐνέστηκε,
καὶ τούτων ὄντων ἐπωνύμων παρ' ἡμῖν, ὁ μὲν εἷς ἐπὶ
τῆς κλίνης πρὸς ποδῶν καθῆστο, τοὺς τοῦ μειρακίου
πόδας ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ γόνασι λεπτῷ ληδίῳ συνημφια-
257 κώς. ὃ δὲ ἐποίει δήπου καὶ μὴ λέγοντος οὐκ ἄδηλον.
καλεῖται δ' οὗτος ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων παράβυστος,
διὰ τὸ καὶ τῶν μὴ παραδεχομένων ὅμως τεχνικώτατα
κολακεύων παρεμπίπτειν ἐς τὰς ὁμιλίας. ἅτερος δ'
ἦν ἐπί τινος δίφρου κειμένου παρ' αὐτὴν τὴν κλίνην,
καὶ τοῦ νεανίσκου τὴν χεῖρα παρεικότος ἐκκρεμάμε-
νος, ταύτῃ καὶ προσπεπτωκὼς κατέψηχέ τε καὶ τῶν
δακτύλων ἕκαστον ἐν μέρει διαλαμβάνων εἷλκέ τε καὶ
ἐξέτεινεν· ὥστε τὸν πρῶτον αὐτὸν ἐπονομάσαντα
b σικύαν εὐστόχως εἰρηκέναι δοκεῖν. ὁ δὲ τρίτος ὁ θὴρ
ὁ γενναιότατος, ὅσπερ ἦν τῆς ὑπηρεσίας πρωταγωνι-
στής, προσεστηκὼς αὐτῷ κατὰ κεφαλὴν μετεῖχε τῶν
βυσσίνων προσκεφαλαίων, ἀποκεκλιμένος εἰς αὐτὰ
πάνυ φιλικῶς. καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ τὸ τοῦ μειρακίου
τριχωμάτιον ἐπικοσμῶν, τῇ δεξιᾷ δὲ φωκαϊκὸν ψῦγ-

μά τι διακινῶν ὡς αἰωρῶν ἡδὺς ἦν, ἀλλ' οὐκ ἀποσοβῶν. διό μοι δοκεῖ ἂν αὐτῷ δαίμων τις ἐλευθέριος νεμεσήσας ἐφεῖναι τῷ μειρακίῳ μυῖαν, οὐκ ἄλλην ἢ 'κείνην, ἧς καὶ τὴν Ἀθηνᾶν φησιν Ὅμηρος ἐνεῖναι τῷ c Μενελάῳ τὸ θάρσος, οὕτως ἦν ἐρρωμένη καὶ ἄφοβος τὴν ψυχήν. δηχθέντος δὲ τοῦ μειρακίου τηλικοῦτον ἀνέκραγεν ἄνθρωπος ὑπὲρ ἐκείνου καὶ οὕτως ἠγανάκτησεν ὥστε διὰ τὴν πρὸς μίαν ἔχθραν ἁπάσας ἐκ τῆς οἰκίας ἤλαυνεν. ὅθεν καὶ φανερὸς ἐγένετο πρὸς τούτῳ τεταχὼς ἑαυτόν.'.

71. ἀλλ' οὐ Λεύκων τοιοῦτος ἦν ὁ Ποντικὸς τύραννος, ὅς ἐπεὶ συχνοὺς τῶν φίλων ᾔσθετο σεσυλημένους ὑπὸ τῶν τινος περὶ αὐτὸν κολάκων, συνειδὼς τὸν ἄνθρωπον διαβάλλοντά τινα τῶν λοιπῶν φίλων, d ἀπέκτεινα ἄν, εἶπε, σὲ νὴ τοὺς θεούς, εἰ μὴ πονηρῶν ἀνδρῶν ἡ τυραννὶς ἐδεῖτο. Ἀντιφάνης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Στρατιώτῃ τὰ ὅμοια λέγει περὶ τῆς τῶν ἐν Κύπρῳ βασιλέων τρυφῆς. ποιεῖ δέ τινα ἀναπυνθανόμενον στρατιώτου τάδε

ἐν Κύπρῳ φής, εἰπέ μοι, διήγετε
πολὺν χρόνον; Β. τὸν πάνθ' ἕως ἦν ὁ πόλεμος.
Α. ἐν τίνι τόπῳ μάλιστα; λέγε γάρ. Β. ἐν Πάφῳ·
οὗ πρᾶγμα τρυφερὸν διαφερόντως ἦν ἰδεῖν e
ἄλλως τ' ἄπιστον. Α. ποῖον; Β. ἐρριπίζετο
ὑπὸ τῶν περιστερῶν, ὑπ' ἄλλου δ' οὐδενός,
δειπνῶν ὁ βασιλεύς. Α. πῶς; ἐάσας τἄλλα γὰρ
ἐρήσομαί σε τοῦτο. πῶς; Β. ἠλείφετο
ἐκ τῆς Συρίας ἥκοντι τοιούτῳ μύρῳ
καρποῦ σύχν' οἷόν φασι τὰς περιστερὰς
τρώγειν. διὰ τὴν ὀσμὴν δὲ τούτου πετόμεναι
παρῆσαν οἷαί τ' ἦσαν ἐπικαθιζάνειν f
ἐπὶ τὴν κεφαλήν· παῖδες δὲ παρακαθήμενοι

ἐσόβουν. ἐπαίρουσαι δὲ μικρὸν οὐ πολὺ
τοῦ μήτ' ἐκεῖσε μήτε δεῦρο παντελῶς,
οὕτως ἀνερρίπιζον, ὥστε σύμμετρον
αὐτῷ τὸ πνεῦμα, μὴ περίσκληρον ποιεῖν.

258 72. εἴη οὖν ἂν ὁ τοῦ προειρημένου μειρακίου κόλαξ μαλακοκόλαξ, ὥς φησιν ὁ Κλέαρχος. πρὸς γὰρ τῷ τοιούτῳ κολακεύειν καὶ τὸ σχῆμα τῶν κολακευομένων ἐπακολουθοῦν ἀποπλάττεται, παραγκωνίζων καὶ σπαργανῶν ἑαυτὸν τοῖς τριβωναρίοις, ὅθεν αὐτὸν οἳ μὲν παραγκωνιστήν, οἳ δὲ σχηματοθήκην καλοῦσι. κατ' ἀλήθειαν γὰρ ὁ κόλαξ ἔοικεν εἶναι τῷ Πρωτεῖ ὁ αὐτός. γίγνεται γοῦν παντοδαπὸς οὐ μόνον κατὰ τὴν μορφήν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς λόγους· οὕτω ποικιλόφωνός τις ἐστίν. Ἀνδροκύδης δ' ὁ ἰατρὸς ἔλεγε τὴν
b κολακείαν ἔχειν τὴν ἐπωνυμίαν ἀπὸ τοῦ προσκολλᾶσθαι ταῖς ὁμιλίαις. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ διὰ τὴν εὐχέρειαν, ὅτι πάντα ὑποδύεται, ὡς δή τις ὑποστατικὸς νωταγωγῶν τῷ τῆς ψυχῆς ἤθει, καὶ οὐ βαρυνόμενος οὐδενὶ τῶν αἰσχρῶν.

οὐκ ἂν διαμάρτοι δέ τις τὸν τοῦ μειρακίου τούτου τοῦ Κυπρίου βίον ὑγρὸν ὀνομάζων. οὐ πολλοὺς καὶ διδασκάλους φησὶν εἶναι Ἀθήνησιν Ἄλεξις ἐν Πυραύνῳ λέγων οὕτως

c πεῖραν ἐπεθύμουν θατέρου βίου λαβεῖν,
ὃν πάντες εἰώθασιν ὀνομάζειν ὑγρόν.
τρεῖς ἐν Κεραμεικῷ περιπατήσας ἡμέρας
διδασκάλους ἐξεῦρον οὐ λέγω βίου
ἴσως τριάκοντ' ἀφ' ἑνὸς ἐργαστηρίου.

καὶ Κρώβυλος ἐν Ἀπολιπούσῃ

πάνυ γ' ἡ τοῦ βίου
ὑγρότης μέ σου τέθλιφε. τὴν ἀσωτίαν
ὑγρότητα γὰρ νῦν προσαγορεύουσίν τινες.

73. Ἀντιφάνης δ' ἐν Λημνίαις τέχνην τινὰ ὑποτίθεται τὴν κολακείαν εἶναι ἐν οἷς λέγει d

εἶτ' ἔστιν ἢ γένοιτ' ἂν ἡδίων τέχνη
ἢ πρόσοδος ἄλλη τοῦ κολακεύειν εὐφυῶς;
ὁ ζωγράφος πονεῖ τι καὶ πικραίνεται,
ὁ γεωργὸς ἐν ὅσοις ἐστὶ κινδύνοις πάλιν·
πρόσεστι πᾶσιν ἐπιμέλεια καὶ πόνος·
ἡμῖν δὲ μετὰ γέλωτος ὁ βίος καὶ τρυφῆς.
οὗ γὰρ τὸ μέγιστον ἔργον ἐστὶ παιδιά,
ἁδρὸν γελάσαι, σκῶψαί τιν', ἐμπιεῖν πολύν, e
οὐχ ἡδύ; ἐμοὶ μὲν μετὰ τὸ πλουτεῖν δεύτερον.

κεχαρακτήρικε δὲ ὡς ἔνι μάλιστα ἐπιμελῶς τὸν κόλακα Μένανδρος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, ὡς καὶ τὸν παράσιτον Δίφιλος ἐν Τελεσίᾳ. Ἄλεξις δ' ἐν Καταψευδομένῳ λέγοντά τινα κόλακα τοιαῦτα παρεισάγων φησίν

εὐδαίμων ἐγώ, μὰ τὸν Δία
τὸν ὀλύμπιον καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐχ ὅτι f
ἐν τοῖς γάμοισιν, ἄνδρες, εὐωχήσομαι,
ἀλλ' ὅτι διαρραγήσομ', ἂν θεὸς θέλῃ.
τούτου δέ μοι γένοιτο τοῦ θανάτου τυχεῖν.

δοκεῖ δέ μοι οὗτος, ἄνδρες φίλοι, ὁ καλὸς γάστρις οὐκ ἂν ὠκνηκέναι εἰπεῖν καὶ τὰ ἐξ Ὀμφάλης Ἴωνος τοῦ τραγῳδιοποιοῦ

ἐνιαυσίαν γὰρ δεῖ με τὴν ὀρτὴν ἄγειν.

[οἷον καθημερινήν]

74. Ἱππίας δ' ὁ Ἐρυθραῖος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν περὶ τῆς πατρίδος ἱστοριῶν διηγούμενος ὡς ἡ Κνωποῦ βασιλεία ὑπὸ τῶν ἐκείνου κολάκων κατελύθη, φησὶ καὶ ταῦτα· Κνωπῷ μαντευομένῳ περὶ σωτηρίας 259
ὁ θεὸς ἔχρησε θύειν Ἑρμῇ δολίῳ. καὶ μετὰ ταῦθ' ὁρμήσαντος αὐτοῦ εἰς Δελφοὺς οἱ τὴν βασιλείαν αὐ-

τοῦ καταλῦσαι βουλόμενοι, ἵν' ὀλιγαρχίαν καταστήσωνται· ἦσαν δ' οὗτοι Ὀρτύγης καὶ Ἶρος καὶ Ἔσχαρος, οἳ ἐκαλοῦντο διὰ τὸ περὶ τὰς θεραπείας εἶναι τῶν ἐπιφανῶν πρόσκυνες καὶ κόλακες. συμπλέοντες οὖν τῷ Κνωπῷ, ὡς ἤδη πόρρω τῆς γῆς ἦσαν, δήσαντες τὸν Κνωπὸν ἔρριψαν εἰς τὸ πέλαγος, καὶ καταχθέντες εἰς Χίον καὶ δύναμιν παρὰ τῶν ἐκεῖ τυράν- b νων λαβόντες Ἀμφίκλου καὶ Πολυτέκνου νυκτὸς κατέπλευσαν εἰς τὰς Ἐρυθράς. κατὰ τὸ αὐτὸ καὶ τὸ τοῦ Κνωποῦ σῶμα ἐξεβράσθη ταῖς Ἐρυθραῖς κατὰ τὴν ἀκτήν, ἣ νῦν Λεόποδον καλεῖται. τῆς δὲ γυναικὸς τοῦ Κνωποῦ Κλεονίκης περὶ τὴν τοῦ σώματος κηδείαν γινομένης, ἦν δ' ἑορτὴ καὶ πανήγυρις ἀγομένη Ἀρτέμιδι στροφαίᾳ, ἐξαίφνης ἀκούεται σάλπιγγος βοή· καὶ καταληφθέντος τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ὀρτύγην, πολλοὶ μὲν ἀναιροῦνται τῶν τοῦ Κνωποῦ φίλων, καὶ ἡ Κλεονίκη μαθοῦσα φεύγει εἰς Κολοφῶνα.'

c 75. 'οἱ δὲ περὶ τὸν Ὀρτύγην τύραννοι ἔχοντες τὴν ἐκ Χίου δύναμιν τοὺς ἐνισταμένους αὐτῶν τοῖς πράγμασι διέφθειρον, καὶ τοὺς νόμους καταλύσαντες αὐτοὶ διεῖπον τὰ κατὰ τὴν πόλιν, ἐντὸς τείχους οὐδένα δεχόμενοι τῶν δημοτῶν. ἔξω δὲ πρὸ τῶν πυλῶν δικαστήριον κατασκευάσαντες τὰς κρίσεις ἐποιοῦντο, ἁλουργὰ μὲν ἀμπεχόμενοι περιβόλαια καὶ χιτῶνας ἐνδεδυκότες περιπορφύρους. ὑπεδέδεντο δὲ καὶ πολυσχιδῆ σανδάλια τοῦ θέρους, τοῦ δὲ χειμῶνος ἐν γυναι- d κείοις ὑποδήμασι διετέλουν περιπατοῦντες, κόμας τε ἔτρεφον καὶ πλοκαμῖδας ἔχειν ἤσκουν, διειλημμένοι τὰς κεφαλὰς διαδήμασι μηλίνοις καὶ πορφυροῖς. εἶχον δὲ καὶ κόσμον ὁλόχρυσον ὁμοίως ταῖς γυναιξίν. ἠνάγκαζόν τε τῶν πολιτῶν τοὺς μὲν διφροφορεῖν τοὺς δὲ ῥαβδουχεῖν τοὺς δὲ τὰς ὁδοὺς ἀνακαθαίρειν. καὶ

τῶν μὲν τοὺς υἱεῖς εἰς τὰς κοινὰς συνουσίας μετεπέμποντο, τοῖς δὲ τὰς ἰδίας γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας ἄγειν παρήγγελλον· τοὺς δ' ἀπειθοῦντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις περιέβαλλον. εἰ δέ τις τῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας αὐτῶν ἀποθάνοι, συνάγοντες τοὺς πολίτας e μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἠνάγκαζον θρηνεῖν τοὺς ἀποθανόντας καὶ στερνοτυπεῖσθαι μετὰ βίας καὶ βοᾶν ὀξὺ καὶ μέγα ταῖς φωναῖς, ἐφεστηκότος μαστιγοφόρου τοῦ ταῦτα ποιεῖν ἀναγκάζοντος, ἕως Ἱππότης ὁ Κνωποῦ ἀδελφὸς μετὰ δυνάμεως ἐπελθὼν ταῖς Ἐρυθραῖς ἑορτῆς οὔσης τῶν Ἐρυθραίων προσβοηθούντων ἐπῆλθε τοῖς τυράννοις καὶ πολλοὺς ἀποκτείνας τῶν περὶ αὐτοὺς Ὀρτύγην μὲν φεύγοντα συνεκέντησε καὶ f τοὺς μετὰ τούτου, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα δεινῶς αἰκισάμενος τὴν πατρίδα ἠλευθέρωσεν.'

76. ἐκ τούτων οὖν ἁπάντων ἔστι συνιδεῖν, ἄνδρες φίλοι, ὅσων κακῶν αἰτία γίνεται κολακεία τῷ βίῳ. καὶ Θεόπομπος γὰρ ἐν τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν φησὶν Ἀγαθοκλέα δοῦλον γενόμενον καὶ τῶν ἐκ Θετταλίας πενεστῶν Φίλιππος, μέγα παρ' 260 αὐτῷ δυνάμενον διὰ τὴν κολακείαν, καὶ ὅτι ἐν τοῖς συμποσίοις συνὼν αὐτῷ ὠρχεῖτο καὶ γέλωτα παρεσκεύαζεν, ἀπέστειλε διαφθεροῦντα Περραιβοὺς καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων ἐπιμελησόμενον. τοιούτους δ' εἶχεν ἀεὶ περὶ αὐτὸν ἀνθρώπους ὁ Μακεδών, οἷς διὰ φιλοποσίαν καὶ βωμολοχίαν πλείω χρόνον ὡς τὰ πολλὰ συνδιέτριβε καὶ συνήδρευε περὶ τῶν μεγίστων βουλευόμενος. ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ τάδε Ἡγήσανδρος ὁ Δελφός, ὡς τοῖς Ἀθήνησιν εἰς τὸ Διομέων Ἡράκλειον ἀθροιζομένοις τοῖς τὰ γέλοια λέγουσιν b ἀπέστελλεν ἱκανὸν κερμάτιον καὶ προσέτασσέ τισιν ἀναγράφοντας τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν ἀποστέλλειν

πρὸς αὐτόν. Θεόπομπος δ' ἐν ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ ἱστοριῶν 'τοὺς Θεσσαλοὺς (φησὶν) εἰδὼς ὁ Φίλιππος ἀκολάστους ὄντας καὶ περὶ τὸν βίον ἀσελγεῖς, συνουσίας αὐτῶν κατεσκεύαζε καὶ πάντα τρόπον ἀρέσκειν αὐτοῖς ἐπειρᾶτο· καὶ γὰρ ὀρχούμενος καὶ κωμάζων καὶ πᾶσαν ἀκολασίαν ὑπομένων. ἦν δὲ καὶ φύσει βωμολόχος καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεθυσκόμενος καὶ
c χαίρων τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῖς πρὸς ταῦτα συντείνουσι καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῖς εὐφυέσι καλουμένοις καὶ τοῖς τὰ γέλοια λέγουσι καὶ ποιοῦσι, πλείους τε τῶν Θετταλῶν τῶν αὐτῷ πλησιασάντων ᾕρει μᾶλλον ἐν ταῖς συνουσίαις ἢ ταῖς δωρεαῖς.' τὰ παραπλήσια ἐποίει καὶ ὁ Σικελιώτης Διονύσιος, ὡς Εὔβουλος ὁ κωμῳδιοποιὸς παρίστησιν ἐν τῷ τοῦ τυράννου ὁμωνύμῳ δράματι

ἀλλ' ἔστι τοῖς σεμνοῖς μὲν αὐθαδέστερος,
d τοῖσι δὲ κόλαξι πᾶσι τοῖς σκώπτουσί τε
ἑαυτὸν εὐόργητος· ἡγεῖται δὲ δὴ
τούτους μόνους ἐλευθέρους, κἂν δοῦλος ᾖ.

77. ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἀποβάλλοντας τὰς οὐσίας εἰς μέθας καὶ κύβους καὶ τὴν τοιαύτην ἀκολασίαν οὐ μόνον ὁ Διονύσιος ἀνελάμβανεν, ἀλλὰ καὶ ὁ Φίλιππος. ἱστορεῖ δὲ περὶ ἑκατέρου Θεόπομπος ἐν μὲν τῇ ἐνάτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ γράφων οὕτως 'Φίλιππος τοὺς μὲν κοσμίους τὰ ἤθη καὶ τοὺς τῶν ἰδίων ἐπιμελουμένους ἀπεδοκίμαζε, τοὺς δὲ πολυτελεῖς καὶ ζῶν-
e τας ἐν κύβοις καὶ πότοις ἐπαινῶν ἐτίμα. τοιγαροῦν οὐ μόνον αὐτοὺς τοιαῦτ' ἔχειν παρεσκεύαζεν ἀλλὰ καὶ τῆς ἄλλης ἀδικίας καὶ βδελυρίας ἀθλητὰς ἐποίησε. τί γὰρ τῶν αἰσχρῶν ἢ δεινῶν αὐτοῖς οὐ προσῆν; ἢ τί τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων οὐκ ἀπῆν; οὐχ οἱ μὲν ξυρούμενοι καὶ λεαινόμενοι διετέλουν ἄνδρες ὄντες, οἱ

δ' ἀλλήλοις ἐτόλμων ἐπανίστασθαι πώγωνας ἔχουσι;
καὶ περιήγοντο μὲν δύο καὶ τρεῖς ἑταιρουμένους, αὐ-
τοὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἐκείνοις χρήσεις ἑτέροις παρεῖχον.
ὅθεν δικαίως ἄν τις αὐτοὺς οὐχ ἑταίρους ἀλλ' ἑταί- f
ρας ὑπέλαβεν, οὐδὲ στρατιώτας ἀλλὰ χαμαιτύπας
προσηγόρευσεν. ἀνδροφόνοι γὰρ τὴν φύσιν ὄντες
ἀνδρόπορνοι τὸν τρόπον ἦσαν. πρὸς δὲ τούτοις ἀντὶ
μὲν τοῦ νήφειν τὸ μεθύειν ἠγάπων, ἀντὶ δὲ τοῦ κο-
σμίως ζῆν ἁρπάζειν καὶ φονεύειν ἐζήλουν. καὶ τὸ μὲν
ἀληθεύειν καὶ ταῖς ὁμολογίαις ἐμμένειν οὐκ οἰκεῖον
αὑτῶν ἐνόμιζον, τὸ δ' ἐπιορκεῖν καὶ φενακίζειν ἐν τῷ
σεμνοτάτῳ ὑπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν ὑπαρχόντων 261
ἠμέλουν, τῶν δὲ ἀπόντων ἐπεθύμουν. καὶ ταῦτα μέ-
ρος τί τῆς Εὐρώπης ἔχοντες; οἶομαι γὰρ τοὺς ἑταί-
ρους οὐ πλείονας ὄντας κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὀκτα-
κοσίων οὐκ ἐλάττω καρπίζεσθαι γῆν ἢ μυρίους τῶν
Ἑλλήνων τοὺς τὴν ἀρίστην καὶ πλείστην χώραν κε-
κτημένους.' καὶ περὶ Διονυσίου δὲ τὰ παραπλήσια
ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ πρὸς ταῖς εἴκοσι 'Διονύσιος ὁ
Σικελίας τύραννος τοὺς ἀποβάλλοντας τὰς οὐσίας εἰς
μέθας καὶ κύβους καὶ τὴν τοιαύτην ἀκολασίαν ...
ἠβούλετο γὰρ ἅπαντας εἶναι διεφθαρμένους καὶ φαύ- b
λους· οὓς καὶ εὖ περιεῖπε.'

78. καὶ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς φιλόγελως
ἦν, ὡς ἱστορεῖ Φύλαρχος ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστο-
ριῶν. ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ γράφει ὡς πε-
ριεώρα Δημήτριος τοὺς κολακεύοντας αὐτὸν ἐν τοῖς
συμποσίοις καὶ ἐπιχεομένους Δημητρίου μὲν μό-
νου βασιλέως, Πτολεμαίου δὲ ναυάρχου, Λυσιμάχου
δὲ γαζοφύλακος, Σελεύκου δ' ἐλεφαντάρχου. καὶ
ταῦτ' αὐτῷ οὐ τὸ τυχὸν συνῆγε μῖσος. Ἡρόδοτος
δέ φησιν Ἄμασιν Αἰγυπτίων βασιλέα παιγνιήμονα c

ἐόντα σκώπτειν τοὺς συμπότας, καὶ ὅτε δὲ ἰδιώτης, φησίν, ἦν, φιλοπότης ὑπῆρχε καὶ φιλοσκώμμων καὶ οὐ κατεσπουδασμένος ἀνήρ. Νικόλαος δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἑκατοστῇ τῶν ἱστοριῶν Σύλλαν φησὶ τὸν Ῥωμαίων στρατηγὸν οὕτω χαίρειν μίμοις καὶ γελωτοποιοῖς, φιλόγελων γενόμενον, ὡς καὶ πολλὰ γῆς μέτρα αὐτοῖς χαρίζεσθαι τῆς δημοσίας. ἐμφανίζουσι δ' αὐτοῦ τὸ περὶ ταῦτα ἱλαρὸν αἱ ὑπ' αὐτοῦ γραφεῖσαι σατυρικαὶ κωμῳδίαι τῇ πατρίῳ φωνῇ.

d 79. Τιρυνθίους δέ φησι Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ κωμῳδίας φιλόγελως ὄντας, ἀχρείους δὲ πρὸς τὰ σπουδαιότερα τῶν πραγμάτων, καταφυγεῖν ἐπὶ τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ἀπαλλαγῆναι βουλομένους τοῦ πάθους, καὶ τὸν θεὸν ἀνελεῖν αὐτοῖς, ἢν θύοντες τῷ Ποσειδῶνι ταῦρον ἀγελαστὶ τοῦτον ἐμβάλωσιν εἰς τὴν θάλατταν, παύσεσθαι. οἳ δὲ δεδιότες μὴ διαμάρτωσι τοῦ λογίου τοὺς παῖδας ἐκώλυσαν παρεῖναι τῇ θυσίᾳ. μαθὼν οὖν εἷς καὶ συγκαταμιχθείς, ἐπείπερ ἐβόων
e ἀπελαύνοντες αὐτόν, τί δῆτ'; ἔφη, δεδοίκατε μὴ τὸ σφάγιον ὑμῶν ἀνατρέψω; γελασάντων δὲ ἔμαθον ἔργῳ τὸν θεὸν δείξαντα ὡς ἄρα τὸ πολυχρόνιον ἦθος ἀμήχανόν ἐστι θεραπευθῆναι. Σωσικράτης δ' ἐν πρώτῳ Κρητικῶν ἴδιόν τί φησι περὶ τοὺς Φαιστίους ὑπάρχειν. δοκοῦσι γὰρ ἀσκεῖν ἐκ παιδαρίων εὐθὺς τὸ γέλοια λέγειν· διὸ καὶ συμβέβηκεν αὐτοὺς ἀποφθέγγεσθαι πολλάκις εὐκαίρως διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς συνήθειαν. ὥστε πάντας τοὺς κατὰ Κρήτην τούτοις ἀνατιθέναι τὸ γέλοιον.

f 80. τῇ δ' ἀλαζονείᾳ μετὰ τὴν κολακείαν χώραν δίδωσιν Ἀναξανδρίδης ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Φαρμακομάντει λέγων οὕτως

ὅτι εἴμ' ἀλαζών, τοῦτ' ἐπιτιμᾷς; ἀλλὰ τί;

νικᾷ γὰρ αὕτη τας τέχνας πάσας πολὺ
μετὰ τὴν κολακείαν. ἥδε μὲν γὰρ διαφέρει.

ψωμοκόλακος δὲ μνημονεύει Ἀριστοφάνης ἐν Γηρυτάδῃ οὕτως

ψίθυρός τε καλοῦ καὶ ψωμοκόλαξ.

καὶ Σαννυρίων Ἰοῖ

φθείρεσθ' ἐπίτριπτοι ψωμοκόλακες.

Φιλήμων Ἀνανεουμένῃ 'ψωμοκόλαξ δ' ἔσθ' οὗτος.' 262 Φιλιππίδης δ' ἐν Ἀνανεώσει

ψωμοκολακεύων καὶ παρεισιὼν ἀεί.

κυρίως δ' ὁ κόλαξ ἐπὶ τούτου κεῖται. κόλον γὰρ ἡ τροφή, ὅθεν καὶ ὁ βουκόλος καὶ ὁ δύσκολος, ὅς ἐστι δυσάρεστος καὶ σικχός, κοιλία τε ἡ τὴν τροφὴν δεχομένη. ψωμοκόλαφον δ' εἴρηκε Δίφιλος ἐν Θησεῖ οὕτως

σὲ μὲν καλοῦσι ψωμοκόλαφον δραπέτην.

81. τοσαῦτα τοῦ Δημοκρίτου εἰπόντος καὶ πιεῖν αἰτήσαντος ἐν τῷ σαβρίᾳ βομβυλιῷ, ὁ Οὐλπιανὸς b ἔφη, καὶ τίς ὁ σαβρίας οὗτος; καὶ μέλλοντος ἀπεραντολογίας πολλὰς διεξιέναι παρεφάνη πλῆθος οἰκετῶν τὰ πρὸς τὴν ἐδωδὴν εἰσκομίζοντες. περὶ ὧν πάλιν ὁ Δημόκριτος κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔφη, ἀεί ποτε ἐγώ, ἄνδρες φίλοι, τεθαύμακα τὸ τῶν δούλων γένος ὥς ἐστιν ἐγκρατὲς τοσαύταις ἐγκαλινδούμενον λιχνείαις. ταύτας γὰρ ὑπερορῶσιν οὐ μόνον διὰ φόβον, ἀλλὰ καὶ κατὰ διδασκαλίαν, οὐ τὴν ἐν Δουλοδιδασκάλῳ Φερεκράτους, ἀλλὰ ἐθισθέντες· οὐχ ὡς ἀπειρημένου c τοῦ τοιούτου, καθάπερ ἐν Κῷ τῇ νήσῳ ὅταν τῇ Ἥρᾳ θύωσιν. φησὶ γὰρ Μακαρεὺς ἐν τῇ τρίτῃ Κῳακῶν ὅτι ὁπόταν τῇ Ἥρᾳ θύωσιν οἱ Κῷοι οὔτε εἴσεισιν εἰς τὸ ἱερὸν δοῦλος οὔτε γεύεταί τινος τῶν παρεσκευασμένων. καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Δυσπράτῳ φησίν

ὁρᾶν τε κείμενα
ἄμητας ἡμιβρῶτας ὀρνίθειά τε,
ὧν οὐδὲ λειφθέντων θέμις δούλῳ φαγεῖν,
ὥς φασιν αἱ γυναῖκες.

d Ἐπικράτης δ' ἐν Δυσπράτῳ ἀγανακτοῦντα ποιεῖ τινα τῶν οἰκετῶν καὶ λέγοντα

τί γὰρ
ἔχθιον ἢ παῖ παῖ καλεῖσθαι παρὰ πότον,
καὶ ταῦτ' ἀγενείῳ μειρακυλλίῳ τινί,
ἢ τὴν ἀμίδα φέρειν, ὁρᾶν τε κείμενα
ἄμητας ἡμιβρῶτας ὀρνίθειά τε,
ὧν οὐδὲ λειφθέντων θέμις δούλῳ φαγεῖν,
ὥς φασιν αἱ γυναῖκες. ὃ δὲ χολᾶν ποιεῖ,
γάστριν καλοῦσι καὶ λάμυρον ὃς ἂν φάγῃ
ἡμῶν τι τούτων.

e ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν ἰαμβείων δῆλός ἐστιν ὁ Ἐπικράτης τὰ τοῦ Ἀντιφάνους μετενεγκών.

82. Διευχίδας δ' ἐν τοῖς Μεγαρικοῖς [κατὰ] τὰς καλουμένας (φησὶν) Ἀραιὰς (μεταξὺ δὲ τῆς Κνίδου καὶ τῆς Σύμης εἰσὶ) γενομένης διαφορᾶς τοῖς συνεξορμήσασι τῷ Τριόπᾳ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, καὶ τῶν μὲν εἰς τὸ Δώτιον ἀναχωρησάντων . . . οἱ μὲν μετὰ Φόρβαντος μείναντες εἰς Ἰηλυσὸν ἦλθον, οἱ δὲ μετὰ Περιέργου τὴν Καμειρίδα κατέσχον. τότε λέγεται καταράσασθαι τὸν Περίεργον τῷ Φόρβαντι, καὶ f διὰ τοῦτο τὰς νήσους Ἀραιὰς κληθῆναι. ναυαγήσας δ' ὁ Φόρβας καὶ Παρθενία ἡ τοῦ Φόρβαντος καὶ τοῦ Περιέργου ἀδελφὴ διενήξαντο εἰς Ἰηλυσὸν περὶ τὸν καλούμενον τόπον Σχεδίαν. καὶ αὐτοῖς περιτυχὼν Θαμνεύς, ὃς ἐτύγχανε κατὰ τὴν Σχεδίαν κυνηγετῶν, ἦγεν ὡς ξενίσων εἰς οἶκον καὶ τὸν οἰκέτην ἀπέστειλεν ἀπαγγελοῦντα τῇ γυναικὶ τἀπιτήδεια παρασκευάζειν

ὡς ἄξοντος αὐτοῦ ξένους. ἐλθὼν δ' εἰς οἶκον, ὡς 263 οὐδὲν εὗρε παρεσκευασμένον, αὐτὸς ἐπιβαλὼν τὸν σῖτον ἐπὶ τὸν ἀλετῶνα καὶ τἆλλα τἀκόλουθα, ἔπειτα ἀλέσας ἐξένισεν αὐτούς. καὶ ὁ Φόρβας οὕτως ἐπὶ τῷ ξενισμῷ ἥσθη ὡς καὶ τὸν βίον τελευτῶν ἐπέσκηψε τοῖς φίλοις δι' ἐλευθέρων τοὺς ἐναγισμοὺς ἐπιτελεῖν αὐτῷ, καὶ τὸ ἔθος διαμένει ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ Φόρβαντος. ἐλεύθεροι γάρ εἰσιν οἱ διακονοῦντες, δούλῳ δὲ προσελθεῖν οὐκ ἔστιν ὅσιον.'

83. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῦτ' ἐστὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Οὐλπιανοῦ προβεβλημένων [καὶ] τὸ περὶ τοὺς οἰκέτας, φέρ' b εἴπωμέν τι καὶ ἡμεῖς ἀναπεμπασάμενοι περὶ αὐτῶν ἐξ ὧν πάλαι τυγχάνομεν ἀνεγνωκότες. Φερεκράτης μὲν γὰρ ἐν Ἀγρίοις φησίν

οὐ γὰρ ἦν τότ' οὔτε μάνης οὔτε σηκὶς οὐδενὶ
δοῦλος, ἀλλ' αὐτὰς ἔδει μοχθεῖν ἅπαντ' ἐν οἰκίᾳ.
εἶτα πρὸς τούτοισιν ἤλουν ὄρθριαι τὰ σιτία,
ὥστε τὴν κώμην ὑπηχεῖν θιγγανουσῶν τὰς μύλας.

καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀγχίσῃ φησίν

οὐκ ἔστι δούλων ὦ 'γαθ' οὐδαμοῦ πόλις· c
τύχη δὲ πάντα μεταφέρει τὰ σώματα.
πολλοὶ δὲ νῦν μέν εἰσιν οὐκ ἐλεύθεροι,
εἰς αὔριον δὲ Σουνιῆς, εἶτ' εἰς τρίτην
ἀγορᾷ κέχρηνται. τὸν γὰρ οἴακα στρέφει
δαίμων ἑκάστῳ.

84. Ποσειδώνιος δέ φησιν ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐν τῇ τῶν ἱστοριῶν ἑνδεκάτῃ 'πολλούς τινας ἑαυτῶν οὐ δυναμένους προΐστασθαι διὰ τὸ τῆς διανοίας ἀσθενὲς ἐπιδοῦναι ἑαυτοὺς εἰς τὴν τῶν συνετωτέρων ὑπηρεσίαν, ὅπως παρ' ἐκείνων τυγχάνοντες τῆς εἰς τἀναγ- d καῖα ἐπιμελείας αὐτοὶ πάλιν ἀποδιδῶσιν ἐκείνοις δι' αὐτῶν ἅπερ ἂν ὦσιν ὑπηρετεῖν δυνατοί. καὶ τούτῳ

τῷ τρόπῳ Μαριανδυνοὶ μὲν Ἡρακλεώταις ὑπετάγησαν, διὰ τέλους ὑποσχόμενοι θητεύσειν παρέχουσιν αὐτοῖς τὰ δέοντα, προσδιαστειλάμενοι μηδενὸς αὐτῶν ἔσεσθαι πρᾶσιν ἔξω τῆς Ἡρακλεωτῶν χώρας, ἀλλ' ἐν αὐτῇ μενεῖν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ.' τάχ' οὖν διὰ τοῦτο καὶ Εὐφορίων ὁ ἐποποιὸς τοὺς Μαριανδυνοὺς δωροφόρους κέκληκεν

e δωροφόροι καλεοίαθ' ὑποφρίσσοντες ἄνακτας.

λέγει δὲ καὶ Καλλίστρατος ὁ ἀριστοφάνειος ὅτι τοὺς Μαριανδυνοὺς ὠνόμαζον μὲν δωροφόρους, ἀφαιροῦντες τὸ πικρὸν τῆς ἀπὸ τῶν οἰκετῶν προσηγορίας, καθάπερ Σπαρτιᾶται μὲν ἐποίησαν ἐπὶ τῶν εἱλώτων, Θετταλοὶ δ' ἐπὶ τῶν πενεστῶν, Κρῆτες δ' ἐπὶ τῶν κλαρωτῶν. καλοῦσι δὲ οἱ Κρῆτες τοὺς μὲν κατὰ πόλιν οἰκέτας χρυσωνήτους, ἀφαμιώτας δὲ τοὺς κατ'
f ἀγρόν, ἐγχωρίους μὲν ὄντας, δουλωθέντας δὲ κατὰ πόλεμον· διὰ τὸ κληρωθῆναι δὲ κλαρώτας. ὁ Ἔφορος δ' ἐν τρίτῃ ἱστοριῶν 'κλαρώτας (φησὶ) Κρῆτες καλοῦσι τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ γενομένου περὶ αὐτῶν κλήρου. τούτοις δ' εἰσὶ νενομισμέναι τινὲς ἑορταὶ ἐν Κυδωνίᾳ, ἐν αἷς οὐκ εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἐλεύθεροι, ἀλλ' οἱ δοῦλοι πάντων κρατοῦσι καὶ κύριοι μαστιγοῦν εἰσὶ τοὺς ἐλευθέρους.' Σωσικράτης δ' ἐν δευτέρῳ Κρητικῶν 'τὴν μὲν κοινὴν (φησὶ) δουλείαν οἱ Κρῆτες καλοῦσι μνοίαν, τὴν δ' ἰδίαν ἀφαμιώτας,
264 τοὺς δ' ὑπηκόους περιοίκους.' τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Δωσιάδας ἐν τετάρτῳ Κρητικῶν.

85. Θετταλῶν δὲ λεγόντων πενέστας τοὺς μὴ γόνῳ δούλους, διὰ πολέμου δ' ἡλωκότας, Θεόπομπος ὁ κωμικὸς ἀποχρησάμενος τῇ φωνῇ φησί

δεσπότου πενέστου ῥυσὰ βουλευτήρια.

Φιλοκράτης δ' ἐν δευτέρῳ Θετταλικῶν, εἰ γνήσια τὰ

συγγράμματα, καλεῖσθαί φησι τοὺς πενέστας καὶ
θετταλοικέτας. Ἀρχέμαχος δ' ἐν τῇ τρίτῃ Εὐβοϊκῶν
'Βοιωτῶν (φησὶ) τῶν τὴν Ἀρναίαν κατοικισάντων οἱ
μὴ ἀπάραντες εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀλλ' ἐμφιλοχωρή- b
σαντες παρέδωκαν ἑαυτοὺς τοῖς Θετταλοῖς δουλεύειν
καθ' ὁμολογίας, ἐφ' ᾧ οὔτε ἐξάξουσιν αὐτοὺς ἐκ τῆς
χώρας οὔτε ἀποκτενοῦσιν, αὐτοὶ δὲ τὴν χώραν αὐτοῖς
ἐργαζόμενοι τὰς συντάξεις ἀποδώσουσιν. οὗτοι οὖν
οἱ κατὰ τὰς ὁμολογίας καταμείναντες καὶ παραδόντες
ἑαυτοὺς ἐκλήθησαν τότε μὲν μενέσται νῦν δὲ πενέ-
σται. καὶ πολλοὶ τῶν κυρίων ἑαυτῶν εἰσὶν εὐπορώ-
τεροι.' καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Φρίξῳ λάτριας αὐτοὺς
ὀνομάζει διὰ τούτων c

λάτρις πενέστης ἁμὸς ἀρχαίων δόμων.

86. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν
ἱστοριῶν 'οὐκ ἦν (φησὶ) πάτριον τοῖς Ἕλλησιν ὑπὸ
ἀργυρωνήτων τὸ παλαιὸν διακονεῖσθαι,' γράφων οὕ-
τως "καθόλου δὲ ᾐτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλη διημαρτη-
κέναι τῶν λοκρικῶν ἐθῶν. οὐδὲ γὰρ κεκτῆσθαι νό-
μον εἶναι τοῖς Λοκροῖς, ὁμοίως δὲ οὐδὲ Φωκεῦσιν,
οὔτε θεραπαίνας οὔτε οἰκέτας, πλὴν ἐγγὺς τῶν χρό-
νων. ἀλλὰ πρώτῃ τῇ Φιλομήλου γυναικὶ τοῦ καταλα-
βόντος Δελφοὺς δύο θεραπαίνας ἀκολουθῆσαι. παρα-
πλησίως δὲ καὶ Μνάσωνα τὸν τοῦ Ἀριστοτέλους ἑταῖ- d
ρον χιλίους οἰκέτας κτησάμενον διαβληθῆναι παρὰ
τοῖς Φωκεῦσιν, ὡς τοσούτους τῶν πολιτῶν τὴν ἀναγ-
καίαν τροφὴν ἀφῃρημένον. εἰθίσθαι γὰρ ἐν ταῖς οἰ-
κειακαῖς διακονεῖν τοὺς νεωτέρους τοῖς πρεσβυτέροις.'

87. Πλάτων δ' ἐν ἕκτῳ Νόμων φησί 'τὰ τῶν οἰ-
κετῶν χαλεπὰ πάντῃ. σχεδὸν γὰρ πάντων Ἑλλήνων
ἡ Λακεδαιμονίων εἱλωτεία πλείστην ἀπορίαν παρά-
σχοιτ' ἂν καὶ ἔριν, τοῖς μὲν ὡς εὖ τοῖς δ' ὡς οὐκ εὖ e

γεγονυῖά ἐστιν. ἐλάττω δὲ ἡ Ἡρακλεωτῶν δουλεία τῆς τῶν Μαριανδυνῶν καταδουλώσεως ἔριν ἂν ἔχοι, τὸ Θετταλῶν δ' αὖ πενεστικὸν ἔθνος. εἰς ἃ καὶ πάντα ἀποβλέψαντας ἡμᾶς τί χρὴ ποιεῖν περὶ κτήσεως οἰκετῶν; οὐ γὰρ ὑγιὲς οὐδὲν ψυχῆς δούλης. οὐ δεῖ γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς πιστεύειν αὐτοῖς τὸν νοῦν κεκτημένον. ὁ δὲ σοφώτατος τῶν ποιητῶν φησίν

ἥμισυ γάρ τε νόου ἀπαμείρεται εὐρύοπα Ζεὺς
f ἀνδρῶν οὓς ἂν δὴ κατὰ δούλιον ἦμαρ ἕλῃσιν.

χαλεπὸν οὖν τὸ κτῆμα ἔργῳ πολλάκις ἐπιδέδεικται περί τε τὰς Μεσσηνίων συχνὰς ἀποστάσεις καὶ περὶ τὰς τῶν ἐκ μιᾶς φωνῆς πολλοὺς οἰκέτας κτωμένων πόλεις, ὅσα κακὰ συμβαίνει. καὶ ἔτι τὰ τῶν λεγομένων περιδίνων περὶ τὴν Ἰταλίαν παντοδαπῶν κλοπῶν ἔργα καὶ παθήματα. πρὸς ἅ τις ἅπαντα βλέψας διαπορήσειε τί χρὴ δρᾶν περὶ ἁπάντων τῶν τοιούτων.
265 δύο δὴ λείπεσθον μηχαναί, μὴ πατριώτας ἀλλήλων εἶναι τοὺς μέλλοντας δουλεύσειν ἀσυμφώνους τε ὅτι μάλιστα εἰς δύναμιν, τρέφειν δ' αὐτοὺς ὀρθῶς μὴ μόνον ἐκείνων ἕνεκα, πλέον δ' ἑαυτῶν προτιμῶντας, ὑβρίζειν τε ἥκιστα εἰς αὐτούς. κολάζειν δ' ἐν δίκῃ δούλους δεῖ καὶ μὴ νουθετοῦντας ὡς ἐλευθέρους θρύπτεσθαι ποιεῖν. τὴν δὲ οἰκέτου πρόσρησιν χρὴ σχεδὸν ἐπίταξιν πᾶσαν γίγνεσθαι, μὴ προσπαίζοντας μηδαμῇ μηδαμῶς οἰκέταις μήτ' οὖν θηλείαις μήτ'
b ἄρρεσιν· ἃ δὴ πρὸς δούλους φιλοῦσι πολλοὶ σφόδρα ἀνοήτως θρύπτοντες χαλεπώτερον ἀπεργάζεσθαι τὸν βίον ἐκείνοις τε ἄρχεσθαι καὶ ἑαυτοῖς ἄρχειν.'

88. πρώτους δ' ἐγὼ τῶν Ἑλλήνων οἶδα ἀργυρωνήτοις δούλοις χρησαμένους Χίους, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος ἐν τῇ ἑβδόμῃ καὶ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν· Χῖοι πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων μετὰ Θετταλοὺς καὶ Λακεδαι-

μονίους ἐχρήσαντο δούλοις, τὴν μέντοι κτῆσιν αὐτῶν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκείνοις . . . Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ καὶ Θετταλοὶ φανήσονται κατασκευασάμενοι τὴν δουλείαν ἐκ τῶν Ἑλλήνων τῶν οἰκούντων πρότερον c *τὴν χώραν ἣν ἐκεῖνοι νῦν ἔχουσιν, οἳ μὲν Ἀχαιῶν Θετταλοὶ δὲ Περραιβῶν καὶ Μαγνήτων, καὶ προσηγόρευσαν τοὺς καταδουλωθέντας οἳ μὲν εἵλωτας οἳ δὲ πενέστας. Χῖοι δὲ βαρβάρους κέκτηνται τοὺς οἰκέτας καὶ τιμὴν αὐτῶν καταβάλλοντες.' ὁ μὲν οὖν Θεόπομπος ταῦθ' ἱστόρησεν. ἐγὼ δὲ τοῖς Χίοις ἡγοῦμαι διὰ τοῦτο νεμεσῆσαι τὸ δαιμόνιον· χρόνοις γὰρ ὕστερον ἐξεπολεμήθησαν διὰ δούλους. Νυμφόδωρος γοῦν ὁ Συρακόσιος ἐν τῷ τῆς Ἀσίας Περίπλῳ τάδ' ἱστορεῖ περὶ αὐτῶν 'τῶν Χίων οἱ δοῦλοι ἀποδιδράσκουσιν αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ ὄρη ὁρμώμενοι τὰς ἀγροι-* d *κίας αὐτῶν κακοποιοῦσι πολλοὶ συναθροισθέντες. ἡ γὰρ νῆσός ἐστι τραχεῖα καὶ κατάδενδρος. μικρὸν δὲ πρὸ ἡμῶν οἰκέτην τινὰ μυθολογοῦσιν αὐτοὶ οἱ Χῖοι ἀποδράντα ἐν τοῖς ὄρεσι τὰς διατριβὰς ποιεῖσθαι, ἀνδρεῖον δέ τινα ὄντα καὶ τὰ πολέμια ἐπιτυχῆ τῶν δραπετῶν ἀφηγεῖσθαι ὡς ἂν βασιλέα στρατεύματος. καὶ πολλάκις τῶν Χίων ἐπιστρατευσάντων ἐπ' αὐτὸν καὶ οὐδὲν ἀνύσαι δυναμένων, ἐπεὶ αὐτοὺς ἑώρα μάτην ἀπολλυμένους ὁ Δρίμακος, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ δραπέτῃ, λέγει πρὸς αὐτοὺς τάδε, ὑμῖν ὦ Χῖοί τε* e *καὶ κύριοι τὸ μὲν γινόμενον πρᾶγμα παρὰ τῶν οἰκετῶν οὐδέποτε μὴ παύσεται. πῶς γάρ, ὁπότε κατὰ χρησμὸν γίνεται θεοῦ δόντος; ἀλλ' ἐὰν ἐμοὶ σπείσησθε καὶ ἐᾶτε ἡμᾶς ἡσυχίαν ἄγειν, ἐγὼ ὑμῖν ἔσομαι πολλῶν ἀγαθῶν ἀρχηγός.'*

89. *'σπεισαμένων οὖν τῶν Χίων πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνοχὰς ποιησαμένων χρόνον τινὰ κατασκευάζεται*

μέτρα καὶ σταθμὰ καὶ σφραγῖδα ἰδίαν. καὶ δείξας
f τοῖς Χίοις εἶπε διότι λήψομαι ὅ τι ἂν παρά τινος ὑμῶν λαμβάνω τούτοις τοῖς μέτροις καὶ σταθμοῖς, καὶ λαβὼν τὰ ἱκανὰ ταύτῃ τῇ σφραγῖδι τὰ ταμιεῖα σφραγισάμενος καταλείψω. τοὺς δ' ἀποδιδράσκοντας ὑμῶν δούλους ἀνακρίνας τὴν αἰτίαν, ἐὰν μέν μοι δοκῶσιν ἀνήκεστόν τι παθόντες ἀποδεδρακέναι, ἕξω μετ' ἐμαυτοῦ, ἐὰν δὲ μηδὲν λέγωσι δίκαιον, ἀπο-
266 πέμψω πρὸς τοὺς δεσπότας. ὁρῶντες οὖν οἱ λοιποὶ οἰκέται τοὺς Χίους ἡδέως τὸ πρᾶγμα προσδεξαμένους πολλῷ ἔλαττον ἀπεδίδρασκον, φοβούμενοι τὴν ἐκείνου κρίσιν. καὶ οἱ ὄντες δὲ μετ' αὐτοῦ δραπέται πολὺ μᾶλλον ἐφοβοῦντο ἐκεῖνον ἢ τοὺς ἰδίους αὐτῶν δεσπότας καὶ πάντ' αὐτῷ τὰ δέοντ' ἐποίουν πειθαρχοῦντες ὡς ἂν στρατηγῷ. ἐτιμωρεῖτό τε γὰρ τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ οὐδενὶ ἐπέτρεπε συλᾶν ἀγρὸν οὐδ'
b ἄλλο ἀδικεῖν οὐδὲ ἓν ἄνευ τῆς αὐτοῦ γνώμης. ἐλάμβανε δὲ ταῖς ἑορταῖς ἐπιπορευόμενος ἐκ τῶν ἀγρῶν οἶνον καὶ ἱερεῖα τὰ καλῶς ἔχοντα, ὅσα δ' ἂν αὐτοῖς δοίησαν οἱ κύριοι· καὶ εἴ τιν' αἴσθοιτο ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ ἢ ἐνέδρας κατασκευάζοντα, ἐτιμωρεῖτο.'

90. 'εἶτ' ἐκήρυξε γὰρ ἡ πόλις χρήματα δώσειν πολλὰ τῷ αὐτὸν λαβόντι ἢ τὴν κεφαλὴν κομίσαντι, οὗτος ὁ Δρίμακος πρεσβύτερος γενόμενος, καλέσας τὸν ἐρώμενον τὸν ἑαυτοῦ εἴς τινα τόπον λέγει αὐτῷ ὅτι ἐγώ σε πάντων ἀνθρώπων ἠγάπησα μάλιστα, καὶ
c σύ μοι εἶ καὶ παῖς καὶ υἱὸς καὶ τἆλλα πάντα. ἐμοὶ μὲν οὖν χρόνος ἱκανὸς βεβίωται, σὺ δὲ νέος εἶ καὶ ἀκμὴν ἔχεις τοῦ ζῆν. τί οὖν ἐστιν; ἄνδρα σε δεῖ γενέσθαι καλὸν κἀγαθόν. ἐπεὶ γὰρ ἡ πόλις τῶν Χίων δίδωσι τῷ ἐμὲ ἀποκτείναντι χρήματα πολλὰ καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνεῖται, δεῖ σε ἀφελόντα μου τὴν κεφα-

λὴν εἰς Χίον ἀπενεγκεῖν καὶ λαβόντα παρὰ τῆς πόλεως τὰ χρήματα εὐδαιμονεῖν. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ νεανίσκου πείθει αὐτὸν τοῦτο ποιῆσαι. καὶ ὃς ἀφελόμενος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν λαμβάνει παρὰ τῶν Χίων τὰ d ἐπικηρυχθέντα χρήματα, καὶ θάψας τὸ σῶμα τοῦ δραπέτου εἰς τὴν ἰδίαν ἐχώρησεν. καὶ οἱ Χῖοι πάλιν ὑπὸ τῶν οἰκετῶν ἀδικούμενοι καὶ διαρπαζόμενοι μνησθέντες τῆς τοῦ τετελευτηκότος ἐπιεικείας ἡρῷον ἱδρύσαντο κατὰ τὴν χώραν καὶ ἐπωνόμασαν ἥρωος εὐμενοῦς. καὶ αὐτῷ ἔτι καὶ νῦν οἱ δραπέται ἀποφέρουσιν ἀπαρχὰς πάντων ὧν ἂν ἀφέλωνται. φασὶ δὲ καὶ καθ' ὕπνους ἐπιφαινόμενον πολλοῖς τῶν Χίων προσημαίνειν οἰκετῶν ἐπιβουλάς. καὶ οἷς ἂν ἐπιφανῇ, οὗτοι θύουσιν αὐτῷ ἐλθόντες ἐπὶ τὸν τόπον οὗ τὸ e ἡρῷόν ἐστιν αὐτοῦ.'

91. Ὁ μὲν οὖν Νυμφόδωρος ταῦτα ἱστόρησεν. ἐν πολλοῖς δὲ ἀντιγράφοις ἐξ ὀνόματος αὐτὸν καλούμενον οὐχ εὗρον. οὐδένα δὲ ὑμῶν ἀγνοεῖν οἶμαι οὐδὲ ἃ ὁ καλὸς Ἡρόδοτος ἱστόρησε περὶ Πανιωνίου τοῦ Χίου καὶ ὧν ἐκεῖνος ἔπαθε δικαίως ἐλευθέρων παίδων ἐκτομὰς ποιησάμενος καὶ τούτους ἀποδόμενος. Νικόλαος δ' ὁ περιπατητικὸς καὶ Ποσειδώνιος ὁ στωικὸς ἐν ταῖς ἱστορίαις ἑκάτερος τοὺς Χίους φησὶν ἐξανδραποδισθέντας ὑπὸ Μιθριδάτου τοῦ Καππάδοκος παραδοθῆναι τοῖς ἰδίοις δούλοις δεδεμένους, f ἵν' εἰς τὴν Κόλχων γῆν κατοικισθῶσιν. οὕτως αὐτοῖς ἀληθῶς τὸ δαιμόνιον ἐμήνισε πρώτοις χρησαμένοις ὠνητοῖς ἀνδραπόδοις τῶν πολιτῶν αὐτουργῶν ὄντων κατὰ τὰς διακονίας. μήποτ' οὖν διὰ ταῦτα καὶ ἡ παροιμία 'Χῖος δεσπότην ὠνήσατο' ᾗ κέχρηται Εὔπολις ἐν Φίλοις.

92. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τῆς τῶν δούλων προνοοῦν-

τες τύχης ἐνομοθέτησαν καὶ ὑπὲρ δούλων γραφὰς ὕβρεως εἶναι. Ὑπερείδης γοῦν ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ
267 Μαντιθέου αἰκίας φησίν ‘ἔθεσαν οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις εἰς δούλου σῶμα ὑβρίσῃ, γραφὰς εἶναι κατὰ τοῦ ὑβρίσαντος.’ τὰ ὅμοια εἴρηκε καὶ Λυκοῦργος ἐν τῷ κατὰ Λυκόφρονος πρώτῳ καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. Μαλακὸς δ’ ἐν τοῖς Σιφνίων Ὥροις ἱστορεῖ ὡς τὴν Ἔφεσον δοῦλοι τῶν Σαμίων ᾤκισαν χίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες, οἳ καὶ τὸ πρῶτον ἀποστάντες εἰς τὸ ἐν τῇ νήσῳ ὄρος κακὰ πολλὰ ἐποίουν τοὺς Σαμίους. ἔτει δὲ ἕκτῳ μετὰ
b ταῦτα ἐκ μαντείας οἱ Σάμιοι ἐσπείσαντο τοῖς οἰκέταις ἐπὶ συνθήκαις, καὶ ἀθῷοι ἐξελθόντες τῆς νήσου ἐκπλεύσαντες κατέσχον τὴν Ἔφεσον καὶ οἱ Ἐφέσιοι ἐκ τούτων ἐγένοντο.

93. διαφέρειν δέ φησι Χρύσιππος δοῦλον οἰκέτου, γράφων ἐν δευτέρῳ περὶ ὁμονοίας, διὰ τὸ τοὺς ἀπελευθέρους μὲν δούλους ἔτι εἶναι, οἰκέτας δὲ τοὺς μὴ τῆς κτήσεως ἀφειμένους. ‘ὁ γὰρ οἰκέτης (φησὶ)
c δοῦλος ἐν κτήσει κατατεταγμένος.’ καλοῦνται δ’ οἱ δοῦλοι, ὡς μὲν Κλείταρχός φησιν ἐν ταῖς Γλώσσαις, ἄζοι καὶ θεράποντες καὶ ἀκόλουθοι καὶ διάκονοι καὶ ὑπηρέται, ἔτι δ’ ἐπάμονες καὶ λάτρεις. Ἀμερίας δὲ ἑρκίτας φησὶ καλεῖσθαι τοὺς κατὰ τοὺς ἀγροὺς οἰκέτας. Ἑρμῶναξ δὲ ἐν Κρητικαῖς γλώσσαις μνῴτας τοὺς εὐγενεῖς οἰκέτας, Σέλευκος δ’ ἄζους τὰς θεραπαίνας καὶ τοὺς θεράποντας, ἀποφράσην δὲ τὴν δούλην καὶ βολίζην, σίνδρωνα δὲ τὸν δουλέκδουλον, ἀμφίπολον δὲ τὴν περὶ τὴν δέσποιναν θεράπαιναν, πρόπολον δὲ
d τὴν προπορευομένην. Πρόξενος δ’ ἐν δευτέρῳ Λακωνικῆς πολιτείας ἐπικαλεῖσθαί φησι χαλκίδας παρὰ

Λακεδαιμονίοις τὰς θεραπαίνας. Ἴων δ' ὁ Χῖος ἐν Λαέρτῃ τὸν οἰκέτην ἐπὶ δούλου τέθεικεν εἰπών

ἴθι μοι δόμον, οἰκέτα, κλῇσον ὑπόπτερος,
μή τις ἔλθῃ βροτῶν.

Ἀχαιὸς δ' ἐν Ὀμφάλῃ περὶ τοῦ σατύρου λέγων φησίν 'ὡς εὔδουλος ὡς εὔοικος ἦν' ἰδίως λέγων ὡς χρηστὸς ἐς τοὺς δούλους ἐστὶ καὶ τοὺς οἰκέτας. ὅτι δὲ οἰκέτης ἐστὶν ὁ κατὰ τὴν οἰκίαν διατρίβων κἂν ἐλεύ- e
θερος ᾖ, κοινόν.

94. οἱ δὲ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιηταὶ περὶ τοῦ ἀρχαίου βίου διαλεγόμενοι ὅτι οὐκ ἦν τότε δούλων χρεία, τοιάδ' ἐκτίθενται. Κρατῖνος μὲν ἐν Πλούτοις

οἷς δὴ βασιλεὺς Κρόνος ἦν τὸ παλαιόν,
ὅτε τοῖς ἄρτοις ἠστραγάλιζον, μᾶζαι δ' ἐν ταῖσι παλαίστραις
αἰγιναῖαι κατεβέβληντο δρυπεπεῖς βώλοις τε κομῶσαι.

Κράτης δ' ἐν Θηρίοις

ἔπειτα δοῦλον οὐδὲ εἷς κεκτήσετ' οὐδὲ δούλην,
ἀλλ' αὐτὸς αὑτῷ δῆτ' ἀνὴρ γέρων διακονήσει;
Β. οὐ δῆθ'· ὁδοιποροῦντα γὰρ τὰ πάντ' ἐγὼ ποιήσω. f
Α. τί δῆτα τοῦτ' αὐτοῖς πλέον; Β. πρόσεισιν αὔθ' ἕκαστον
τῶν σκευαρίων, ὅταν καλῇ τις. παρατίθου τράπεζα.
αὕτη παρασκεύαζε σαυτήν. μάττε θυλακίσκε.
ἔγχει κύαθε. ποῦσθ' ἡ κύλιξ; διάνιζ' ἰοῦσα σαυτήν.
ἀνάβαινε μᾶζα. τὴν χύτραν χρῆν ἐξερᾶν τὰ τεῦτλα.

ἰχθὺ βάδιζ᾽. ἀλλ᾽ οὐδέπω ᾽πὶ θάτερ᾽ ὀπτός εἰμι.
οὔκουν μεταστρέψας σεαυτὸν ἁλσὶ πάσεις ἀλείφων;

268 ἑξῆς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ τὸν ἐναντίον τούτῳ παραλαμβάνων λόγον φησίν

ἀλλ᾽ ἀντίθες τοι· ἐγὼ γὰρ αὐτὰ τἄμπαλιν
τὰ θερμὰ λουτρὰ πρῶτον ἄξω τοῖς ἐμοῖς
ἐπὶ κιόνων ὥσπερ διὰ τοῦ παιωνίου
ἐπὶ τῆς θαλάττης, ὥσθ᾽ ἑκάστῳ ῥεύσεται
εἰς τὴν πύελον, ἐρεῖ δὲ θὔδωρ ἀνέχετε.
ἔπειτ᾽ ἀλάβαστος εὐθέως ἥξει μύρου
αὐτόματος ὁ σπόγγος τε καὶ τὰ σάνδαλα.

95. βέλτιον δὲ τούτων Τηλεκλείδης Ἀμφικτύοσι

b λέξω τοίνυν βίον ἐξ ἀρχῆς ὃν ἐγὼ θνητοῖσι παρεῖχον.
εἰρήνη μὲν πρῶτον ἁπάντων ἦν ὥσπερ ὕδωρ κατὰ χειρός.
ἡ γῆ δ᾽ ἔφερ᾽ οὐ δέος οὐδὲ πόνους, ἀλλ᾽ αὐτόματ᾽ ἦν τὰ δέοντα.
οἴνῳ γὰρ ἅπασ᾽ ἔρρει χαράδρα, μᾶζαι δ᾽ ἄρτοις ἐμάχοντο
περὶ τοῖς στόμασιν τῶν ἀνθρώπων ἱκετεύουσαι καταπίνειν,
εἴ τι φιλοῖεν τὰς λευκοτάτας. οἱ δ᾽ ἰχθύες οἴκαδ᾽ ἰόντες
c ἐξοπτῶντες σφᾶς αὐτοὺς ἂν παρέκειντ᾽ ἐπὶ ταῖσι τραπέζαις.
ζωμοῦ δ᾽ ἔρρει παρὰ τὰς κλίνας ποταμὸς κρέα θερμὰ κυλίνδων·
ὑποτριμματίων δ᾽ ὀχετοὶ τούτων τοῖς βουλομένοισι παρῆσαν·

ὥστ' ἀφθονίᾳ τὴν ἔνθεσιν ἦν ἄρδονθ' ἁπαλὴν καταπίνειν.
λεκανίσκαισιν δ' ἂν ψαιστὰ παρῆν ἡδυσματίοις κατάπαστα.
ὀπταὶ δὲ κίχλαι μετ' ἀμητίσκων εἰς τὴν φάρυγ' εἰσεπέτοντο·
τῶν δὲ πλακούντων ὠστιζομένων περὶ τὴν γνάθον ἦν ἀλαλητός. d
μήτρας δὲ τόμοις καὶ χναυματίοις οἱ παῖδες ἂν ἠστραγάλιζον.
οἱ δ' ἄνθρωποι πίονες ἦσαν τότε καὶ μέγα χρῆμα γιγάντων.

96. πρὸς τῆς Δήμητρος ἡμῖν, ὦ ἑταῖροι, εἰ ταῦτα
οὕτως ἐγίνετο, χρεία τίς ἡμῖν ἦν οἰκετῶν; ἀλλὰ γὰρ
αὐτουργοὺς εἶναι ἐθίζοντες ἡμᾶς οἱ ἀρχαῖοι διὰ τῶν
ποιημάτων ἐπαίδευον εὐωχοῦντες λόγοις. ἐγὼ δ'
ἐπειδὴ ὥσπερ λαμπάδιον κατασείσαντος τοῦ θαυμα-
σιωτάτου Κρατίνου τὰ προκείμενα ἔπη καὶ ὅσοι μετ' e
αὐτὸν γενόμενοι μιμησάμενοι ἐπεξειργάσαντο, ἐχρη-
σάμην τῇ τάξει τῶν δραμάτων ὡς ἐδιδάχθη· καὶ εἰ
μὴ ἐνοχλῶ τι ὑμῖν (τῶν γὰρ κυνικῶν φροντὶς οὐδὲ ἡ
σμικροτάτη), ἀπομνημονεύσω κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὰ
τοῖς ἄλλοις εἰρημένα ποιηταῖς. ὧν εἷς ἐστιν ὁ ἀττικώ-
τατος Φερεκράτης, ὃς ἐν μὲν τοῖς Μεταλλεῦσί φησιν

πλούτῳ δ' ἐκεῖν' ἦν πάντα συμπεφυρμένα,
ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς πάντα τρόπον εἰργασμένα.
ποταμοὶ μὲν ἀθάρης καὶ μέλανος ζωμοῦ πλέῳ
διὰ τῶν στενωπῶν πομφολυγοῦντες ἔρρεον f
αὐταῖσι μυστίλαισι καὶ ναστῶν τρύφη,
ὥστ' εὐμαρῆ γε καὐτομάτην τὴν ἔνθεσιν
χωρεῖν λιπαρὰν κατὰ τοῦ λάρυγγος τοῖς νεκροῖς.
φῦσκαι δὲ καὶ ζέοντες ἀλλάντων τόμοι

παρὰ τοῖς ποταμοῖσιν ἐξεκέχυντ' ἀντ' ὀστράκων.
καὶ μὴν παρῆν τεμάχη μὲν ἐξωπτημένα
καταχυσματίοισι παντοδαποῖσιν εὐπρεπῆ,
[τεύτλοισί τ' ἐγχέλεια συγκεκαλυμμένα,]
269 *σχελίδες δ' ὁλόκνημοι πλησίον τακερώταται*
ἐπὶ πινακίσκοις καὶ δίεφθ' ἀκροκώλια
ἥδιστον ἀπατμίζοντα, καὶ χόλικες βοός,
καὶ πλευρὰ δελφάκει' ἐπεξανθισμένα
χναυρότατα παρέκειτ' ἐπ' ἀμύλοις καθήμενα.
παρῆν δὲ χόνδρος γάλατι κατανενιμμένος
ἐν καταχύτλοις λεκάναισι καὶ πύου τόμοι.
Β. οἴμ' ὡς ἀπολεῖς μ' ἐνταῦθα διατρίβουσ' ἔτι,
παρὸν κολυμβᾶν ὡς ἔχετ' εἰς τὸν τάρταρον.
b *Α. τί δῆτα λέξεις τἀπίλοιπ' ἥνπερ πύθῃ; . . .*
ὀπταὶ κίχλαι δ' ἐπὶ τοῖσδ' ἀνάβραστ' ἠρτυμέναι
περὶ τὸ στόμ' ἐπέτοντ' ἀντιβολοῦσαι καταπιεῖν,
ὑπὸ μυρρίναισι κἀνεμώναις κεχυμέναι.
τὰ δὲ μῆλ' ἐκρέματο τὰ καλὰ τῶν καλῶν ἰδεῖν
ὑπὲρ κεφαλῆς ἐξ οὐδενὸς πεφυκότα.
κόραι δ' ἐν ἀμπεχόναις τριχάπτοις ἀρτίως
ἡβυλλιῶσαι καὶ τὰ ῥόδα κεκαρμέναι
πλήρεις κύλικας οἴνου μέλανος ἀνθοσμίου
c *ἤντλουν διὰ χώνης τοῖσι βουλομένοις πιεῖν.*
καὶ τῶνδ' ἕκαστον εἰ φάγοι τις ἢ πίοι,
διπλάσι' ἐγίγνετ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πάλιν.

97. *κἀν τοῖς Πέρσαις δέ φησι*

τίς δ' ἔσθ' ἡμῖν τῶν σῶν ἀροτῶν ἢ ζυγοποιῶν ἔτι χρεία,
ἢ δρεπανουργῶν ἢ χαλκοτύπων ἢ σπέρματος ἢ χαρακισμοῦ;
αὐτόματοι γὰρ διὰ τῶν τριόδων ποταμοὶ λιπαροῖς ἐπιπάστοις

ζωμοῦ μέλανος καὶ ἀχιλλείοις μάζαις κοχυδοῦντες ἐπιβλὺξ d
ἀπὸ τῶν πηγῶν τῶν τοῦ Πλούτου ῥεύσονται σφῶν ἀρύτεσθαι.
ὁ Ζεὺς δ' ὕων οἴνῳ καπνίᾳ κατὰ τοῦ κεράμου βαλανεύσει,
ἀπὸ τῶν δὲ τεγῶν ὀχετοὶ βοτρύων μετὰ ναστίσκων πολυτύρων
ὀχετεύσονται, θερμῷ σὺν ἔτνει καὶ λειριοπολφανεμώναις.
τὰ δὲ δὴ δένδρη τἀν τοῖς ὄρεσιν χορδαῖς ὀπταῖς ἐριφείοις
φυλλοροήσει καὶ τευθιδίοις ἁπαλοῖς κίχλαις τ' ἀναβράστοις. e

98. τί δεῖ πρὸς τούτοις ἔτι παρατίθεσθαι τὰ ἐκ Ταγηνιστῶν τοῦ χαρίεντος Ἀριστοφάνους; πάντες γὰρ τῆς καταχήνης αὐτοῦ πλήρεις ἐστέ. τῶν δὲ Μεταγένους ἐκ Θουριοπερσῶν μνημονεύσας καταπαύσω τὸν λόγον, μακρὰ χαίρειν εἰπὼν ταῖς Νικοφῶντος Σειρῆσιν, ἐν αἷς τάδε γέγραπται

νιφέτω μὲν ἀλφίτοις,
ψακαζέτω δ' ἄρτοισιν, ὑέτω δ' ἔτνει,
ζωμὸς διὰ τῶν ὁδῶν κυλινδέτω κρέα,
πλακοῦς ἑαυτὸν ἐσθίειν κελευέτω.

ἀλλ' ὅ γε Μεταγένης τάδε φησίν f

ὁ μὲν ποταμὸς ὁ Κρᾶθις ἡμῖν καταφέρει
μάζας μεγίστας αὐτομάτους μεμαγμένας,
ὁ δ' ἕτερος*) ὠθεῖ κῦμα ναστῶν καὶ κρεῶν
ἑφθῶν τε βατίδων εἰλυομένων αὐτόσε.
τὰ δὲ μικρὰ ταυτὶ ποτάμι' ἐνμευτευθενὶ

---

*) ὁ Σύβαρις καλούμενος ποταμός

ῥεῖ τευθίσιν ὀπταῖς καὶ φάγροις καὶ καράβοις,
ἐντευθενὶ δ' ἀλλᾶσι καὶ περικόμμασιν,
τῃδὶ δ' ἀφύαισι, τῇδε δ' αὖ ταγηνίαις.
τεμάχη δ' ἄνωθεν αὐτόματα πεπνιγμένα
εἰς τὸ στόμ' ᾄττει, τὰ δὲ παρ' αὐτὼ τὼ πόδε . . .
ἄμυλοι δὲ περινάουσιν ἡμῖν ἐν κύκλῳ.·

οἶδα δ' ὅτι καὶ οἱ Θουριοπέρσαι καὶ τὸ τοῦ Νικοφῶντος δρᾶμα ἀδίδακτά ἐστι, διόπερ καὶ τελευταίων αὐτῶν ἐμνήσθην.

99. Ταῦτα τοῦ Δημοκρίτου σαφῶς καὶ τορῶς διεξελθόντος ἐπῄνουν μὲν οἱ δαιταλεῖς, ὁ δὲ Κύνουλ-
b κος ἔφη, ἄνδρες σύσσιτοι, σφόδρα με λιμώττοντα οὐκ ἀηδῶς ὁ Δημόκριτος εἱστίασε ποταμοὺς διαπερανάμενος ἀμβροσίας καὶ νέκταρος, ὑφ' ὧν ἀρδευθεὶς τὴν ψυχὴν πάνυ πειναλέος γεγένημαι, λόγους αὐτὸ μόνον καταβροχθίσας. ὥστε ἤδη παυσάμενοί ποτε τῆς τοσαύτης ἀπεραντολογίας κατὰ τὸν Παιανιέα ῥήτορα τοιούτων τινῶν μεταλάβωμεν ἃ μήτ' ἰσχὺν ἐντίθησι μήτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ·

ἐν κενῇ γὰρ γαστρὶ τῶν καλῶν ἔρως
c οὐκ ἔστι· πεινῶσιν γὰρ ἡ Κύπρις πικρά,

Ἀχαιός φησιν ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ. παρ' οὗ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης λαβὼν ἔφη

ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις, ἐν πεινῶντι δ' οὔ.

πρὸς ὃν ὁ Οὐλπιανὸς ἀεί ποτε διαπολεμῶν ἔφη

πλήρης μὲν λαχάνων ἀγορή, πλήρης δὲ καὶ ἄρτων.

σὺ δέ, ὦ κύον, ἀεὶ λιμώττεις καὶ οὐκ ἐᾷς ἡμᾶς λόγων καλῶν καὶ ἀφθόνων μεταλαμβάνειν, μᾶλλον δὲ σιτεῖσθαι. τροφὴ γὰρ ψυχῆς λόγοι καλοί. καὶ ἅμα στρα-
d φεὶς πρὸς τὸν οἰκέτην, Λεῦκε, ἔφη, κἂν ἐκφατνίσματά τινα ἄρτων ἔχῃς, δὸς τοῖς κυσίν. καὶ ὁ Κύνουλκος,

εἰ μὲν εἰς ἀκροάσεις λόγων, ἔφη, παρεκεκλήμην, ἠπιστάμην ἥκειν ἀγορᾶς πληθυούσης· οὕτως γάρ τις τῶν σοφῶν τὴν τῶν δείξεων ὥραν ἐκάλει, καὶ αὐτὸν οἱ πολλοὶ διὰ τοῦτο Πληθαγόραν ὠνόμαζον·

εἰ δὲ λουσάμενοι λογάρια δειπνοῦμεν,
μακρὰς τίθημι συμβολὰς ἀκροώμενος,

κατὰ τὸν Μένανδρον. διὸ παραχωρῶ σοι, ὦ γάστρων, τῆς τοιαύτης ἐμφορεῖσθαι σιτήσεως·

πεινῶντι γὰρ ἀνδρὶ μᾶζα τιμιωτέρα e
χρυσοῦ τε κἀλέφαντος

κατὰ τὸν τοῦ Ἐρετριέως Ἀχαιοῦ Κύκνον.

100. καὶ ἅμα ταῦτα λέγων οἷός τ' ἦν ἀπανίστασθαι. ἐπιστραφεὶς δὲ καὶ θεασάμενος πλῆθος ἰχθύων καὶ ἄλλων παντοδαπῶν ὄψων παρασκευὴν εἰσκυκλουμένην τύψας τῇ χειρὶ τὸ προσκεφάλαιον ἀνέκραγεν

τέτλαθι δὴ πενίη καὶ ἀνάσχεο μωρολογούντων·
ὄψων γὰρ πλῆθός σε δαμᾷ καὶ λιμὸς ἀτερπής. f

ἐγὼ γὰρ ἤδη ὑπὸ τῆς ἐνδείας οὐ διθυράμβους φθέγγομαι κατὰ τὸν Σωκράτην, ἀλλ' ἤδη καὶ ἔπη. λιμώδες γὰρ ὄντως ἡ ῥαψῳδία. κατὰ γὰρ Ἀμειψίαν, ὃς ἐν Σφενδόνῃ ἔφη περὶ σοῦ μαντευσάμενος ὦ Λαρήνσιε,

κοὐδεὶς σοὔστιν τῶν πλουτούντων, μὰ τὸν Ἥφαιστον προσόμοιος,
καλλιτράπεζος καὶ βουλόμενος λιπαρὸν ψωμὸν καταπίνειν. 271

Ὁρῶ γὰρ θαῦμ' ἄπιστον, ἰχθύων γένη
περὶ τὴν ἄκραν παίζοντα, κωβιοὺς σπάρους
ψήττας ἐρυθίνους κεστρέας πέρκας ὄνους
θύννους μελανούρους σηπίας αὐλωπίας
τρίγλας ἐλεδώνας σκορπίους,

φησὶν Ἡνίοχος ἐν Πολυπράγμονι. δεῖ οὖν κἀμὲ κατὰ τὸν κωμικὸν Μεταγένην ἐπειπόντα

εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ δείπνου

τετλάναι.

b 101. Σιωπήσαντος δ' αὐτοῦ ὁ Μασούριος ἔφη, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπολείπεταί τινα περὶ τοῦ ἀμφὶ τοὺς οἰκέτας λόγου, συμβαλοῦμαί τι καὶ αὐτὸς μέλος εἰς ἔρωτα τῷ σοφῷ καὶ φιλτάτῳ Δημοκρίτῳ. Φίλιππος ὁ Θεαγγελεὺς ἐν τῷ περὶ Καρῶν καὶ Λελέγων συγγράμματι καταλέξας τοὺς Λακεδαιμονίων εἵλωτας καὶ τοὺς Θετταλικοὺς πενέστας, καὶ Κᾶράς φησι τοῖς Λέλεξιν ὡς οἰκέταις χρήσασθαι πάλαι τε καὶ νῦν. Φύλαρχος δ' ἐν ἕκτῃ ἱστοριῶν καὶ Βυζαντίους φησὶν
c οὕτω Βιθυνῶν δεσπόσαι ὡς Λακεδαιμονίους τῶν εἱλώτων. περὶ δὲ τῶν παρὰ Λακεδαιμονίοις ἐπευνάκτων καλουμένων, δοῦλοι δ' εἰσὶ καὶ οὗτοι, σαφῶς ἐκτίθεται Θεόπομπος διὰ τῆς δευτέρας καὶ τριακοστῆς τῶν ἱστοριῶν λέγων οὕτως 'ἀποθανόντων πολλῶν Λακεδαιμονίων ἐν τῷ πρὸς Μεσσηνίους πολέμῳ οἱ περιλειφθέντες εὐλαβηθέντες μὴ καταφανεῖς γένωνται τοῖς ἐχθροῖς ἐρημωθέντες ἀνεβίβασαν τῶν εἱλώτων ἐφ' ἑκάστην στιβάδα τῶν τετελευτηκότων
d τινάς· οὓς καὶ πολίτας ὕστερον ποιήσαντες προσηγόρευσαν ἐπευνάκτους, ὅτι κατετάχθησαν ἀντὶ τῶν τετελευτηκότων εἰς τὰς στιβάδας.' ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ κἀν τῇ τριακοστῇ καὶ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν παρὰ Σικυωνίοις κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινάς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Μέναιχμος ἐν τοῖς Σικυωνιακοῖς κατωνακοφόρους καλεῖσθαι δούλους τινάς, παραπλησίους ὄντας τοῖς ἐπευνάκτοις. ἔτι Θεόπομπος ἐν τῇ

δευτέρᾳ τῶν Φιλιππικῶν Ἀρδιαίους φησὶ κεκτῆσθαι
προσπελατῶν, ὥσπερ εἱλώτων, τριάκοντα μυριάδας. e

102. οἱ δὲ μόθακες καλούμενοι παρὰ Λακεδαι-
μονίοις ἐλεύθεροι μέν εἰσιν, οὐ μὴν Λακεδαιμόνιοι.
λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Φύλαρχος ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰ-
κοστῇ τῶν ἱστοριῶν οὕτως ʽεἰσὶ δʼ οἱ μόθακες σύν-
τροφοι τῶν Λακεδαιμονίων. ἕκαστος γὰρ τῶν πολι-
τικῶν παίδων, ὡς ἂν καὶ τὰ ἴδια ἐκποιῶσιν, οἳ μὲν
ἕνα οἳ δὲ δύο τινὲς δὲ πλείους ποιοῦνται συντρόφους
αὑτῶν. εἰσὶν οὖν οἱ μόθακες ἐλεύθεροι μέν, οὐ μὴν
Λακεδαιμόνιοί γε, μετέχουσι δὲ τῆς παιδείας πάσης. f
τούτων ἕνα φασὶ γενέσθαι καὶ Λύσανδρον τὸν κατα-
ναυμαχήσαντα τοὺς Ἀθηναίους, πολίτην γενόμενον
διʼ ἀνδραγαθίαν.ʼ Μύρων δʼ ὁ Πριηνεὺς ἐν δευ-
τέρῳ Μεσσηνιακῶν ʽπολλάκις (φησὶν) ἠλευθέρωσαν
Λακεδαιμόνιοι δούλους, καὶ οὓς μὲν ἀφέτας ἐκάλεσαν,
οὓς δὲ ἀδεσπότους, οὓς δὲ ἐρυκτῆρας, δεσποσιοναύ-
τας δʼ ἄλλους, οὓς εἰς τοὺς στόλους κατέτασσον· ἄλ-
λους δὲ νεοδαμώδεις, ἑτέρους ὄντας τῶν εἱλώτων.ʼ
Θεόπομπος δʼ ἐν ἑβδόμῳ Ἑλληνικῶν περὶ τῶν εἱλώ-
των λέγων ὅτι καὶ ἑλεᾶται καλοῦνται γράφει οὕτως 272
ʽτὸ δὲ τῶν εἱλώτων ἔθνος παντάπασιν ὠμῶς διοικεῖ-
ται καὶ πικρῶς· εἰσὶ γὰρ οὗτοι καταδεδουλωμένοι
πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, οἳ μὲν αὐ-
τῶν ἐκ Μεσσήνης ὄντες οἳ δʼ ἑλεᾶται κατοικοῦντες
πρότερον τὸ καλούμενον Ἕλος τῆς Λακωνικῆς.ʼ

103. Τίμαιος δʼ ὁ Ταυρομενίτης ἐκλαθόμενος
αὑτοῦ, ἐλέγχει δʼ αὐτὸν εἰς τοῦτο Πολύβιος ὁ Μεγα-
λοπολίτης διὰ τῆς δωδεκάτης τῶν ἱστοριῶν, οὐκ εἶναι
ἔφη σύνηθες τοῖς Ἕλλησι δούλους κτᾶσθαι· αὐτὸς b
εἰπὼν ὁ Ἐπιτίμαιος, οὕτως δʼ αὐτὸν καλεῖ Ἴστρος ὁ
Καλλιμάχειος ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἀντιγραφαῖς, εἰπὼν

γὰρ ὅτι Μνάσων ὁ Φωκεὺς πλείους ἐκέκτητο δούλους τῶν χιλίων, κἀν τῇ τρίτῃ δὲ τῶν ἱστοριῶν ὁ Ἐπιτίμαιος ἔφη οὕτως εὐδαιμονῆσαι τὴν Κορινθίων πόλιν ὡς κτήσασθαι δούλων μυριάδας ἓξ καὶ τεσσαράκοντα. δι' ἃς ἡγοῦμαι καὶ τὴν Πυθίαν αὐτοὺς κεκληκέναι χοινικομέτρας. Κτησικλῆς δ' ἐν τρίτῃ Χρονικῶν ...

c καὶ δεκάτῃ πρὸς ταῖς ἑκατόν φησιν ὀλυμπιάδι Ἀθήνησιν ἐξετασμὸν γενέσθαι ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως τῶν κατοικούντων τὴν Ἀττικὴν καὶ εὑρεθῆναι Ἀθηναίους μὲν δισμυρίους πρὸς τοῖς χιλίοις, μετοίκους δὲ μυρίους, οἰκετῶν δὲ μυριάδας τεσσαράκοντα. Νικίας δ' ὁ Νικηράτου, ὡς ὁ καλὸς ἔφη Ξενοφῶν ἐν τῷ περὶ πόρων, χιλίους ἔχων οἰκέτας ἐμίσθωσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἀργυρεῖα Σωσίᾳ τῷ Θρᾳκὶ ἐφ' ᾧ ὀβολὸν ἕκαστον τελεῖν τῆς ἡμέρας. Ἀριστοτέλης δ' ἐν Αἰγι-

d νητῶν πολιτείᾳ καὶ παρὰ τούτοις φησὶ γενέσθαι ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας δούλων. Ἀγαθαρχίδης δ' ὁ Κνίδιος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν Δαρδανεῖς φησὶ δούλους κεκτῆσθαι τὸν μὲν χιλίους τὸν δὲ καὶ πλείους. τούτων δ' ἕκαστον ἐν μὲν εἰρήνῃ γεωργεῖν, ἐν πολέμῳ δὲ λοχίζεσθαι ἡγεμόνα νέμοντας τὸν ἴδιον δεσπότην.

104. Πρὸς ταῦτ' ἀπαντήσας ὁ Λαρήνσιος ἔφη, ἀλλὰ Ῥωμαίων ἕκαστος, οἶδας δ' ἀκριβῶς ταῦτα, ὦ

e καλὲ Μασούριε, πλείστους ὅσους κεκτημένος οἰκέτας. καὶ γὰρ μυρίους καὶ δισμυρίους καὶ ἔτι πλείους δὲ πάμπολλοι κέκτηνται, οὐκ ἐπὶ προσόδοις δὲ ὥσπερ ὁ τῶν Ἑλλήνων ζάπλουτος Νικίας, ἀλλ' οἱ πλείους τῶν Ῥωμαίων συμπροϊόντας ἔχουσι τοὺς πλείστους. καὶ αἱ πολλαὶ δὲ αὗται ἀττικαὶ μυριάδες τῶν οἰκετῶν δεδεμέναι εἰργάζοντο τὰ μέταλλα. Ποσειδώνιος γοῦν, οὗ συνεχῶς μέμνησαι, ὁ φιλόσοφος καὶ ἀποστάντας

φησὶν αὐτοὺς καταφονεῦσαι μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν μετάλ-
λων φύλακας, καταλαβέσθαι δὲ τὴν ἐπὶ Σουνίῳ ἀκρό- f
πολιν καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον πορθῆσαι τὴν Ἀττικήν.
οὗτος δ᾽ ἦν ὁ καιρός, ὅτε καὶ ἐν Σικελίᾳ ἡ δευτέρα
τῶν δούλων ἐπανάστασις ἐγένετο· πολλαὶ δὲ αὗται
ἐγένοντο καὶ ἀπώλοντο οἰκετῶν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μυ-
ριάδας. σύγγραμμά τε ἐκδέδωκε περὶ τῶν δουλικῶν
πολέμων Καικίλιος ὁ ῥήτωρ ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς, καὶ
Σπάρτακος δὲ ὁ μονομάχος ἐκ Καπύης πόλεως ἰταλι-
κῆς ἀποδρὰς κατὰ τὰ μιθριδατικὰ πολὺ πλῆθος ἀπο-
στήσας οἰκετῶν, ἦν δὲ καὶ αὐτὸς οἰκέτης Θρᾷξ τὸ
γένος, κατέδραμε πᾶσαν Ἰταλίαν χρόνον οὐκ ὀλίγον
πολλῶν δούλων καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν συρρεόντων 273
ὡς αὐτόν. καὶ εἰ μὴ ἀπέθανεν ἐν τῇ πρὸς Λικίνιον
Κράσσον παρατάξει, οὐ τὸν τυχόντα ἂν ἱδρῶτα τοῖς
ἡμεδαποῖς παρεσχήκει, ὡς ὁ κατὰ τὴν Σικελίαν
Εὔνους.

105. Σώφρονες δ᾽ ἦσαν καὶ πάντ᾽ ἄριστοι οἱ ἀρ-
χαῖοι Ῥωμαῖοι. Σκιπίων γοῦν ὁ ἀφρικανὸς ἐπίκλην
ἐκπεμπόμενος ὑπὸ τῆς συγκλήτου ἐπὶ τὸ καταστήσα-
σθαι τὰς κατὰ τὴν οἰκουμένην βασιλείας, ἵνα τοῖς
προσήκουσιν ἐγχειρισθῶσι, πέντε μόνους ἐπήγετο οἰ-
κέτας, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος καὶ Ποσειδώνιος. καὶ ἑνὸς b
ἀποθανόντος κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐπέστειλε τοῖς οἰ-
κείοις ἄλλον ἀντ᾽ ἐκείνου πριαμένους πέμψαι αὐτῷ.
Ἰούλιος δὲ Καῖσαρ, ὁ πρῶτος πάντων ἀνθρώπων πε-
ραιωθεὶς ἐπὶ τὰς Βρεττανίδας νήσους μετὰ χιλίων
σκαφῶν, τρεῖς οἰκέτας τοὺς πάντας συνεπήγετο, ὡς
Κόττας ἱστορεῖ ὁ τότε ὑποστρατηγῶν αὐτῷ ἐν τῷ περὶ
τῆς Ῥωμαίων πολιτείας συγγράμματι, ὃ τῇ πατρίῳ
ἡμῶν γέγραπται φωνῇ. ἀλλ᾽ οὐ Σμινδυρίδης ὁ Συ-
βαρίτης τοιοῦτος, ὦ Ἕλληνες, ὃς ἐπὶ τὸν Ἀγαρίστης

c τῆς Κλεισθένους θυγατρὸς ἐξορμῶν γάμον ὑπὸ χλιδῆς καὶ τρυφῆς χιλίους συνεπήγετο οἰκέτας, ἁλιεῖς καὶ ὀρνιθευτὰς καὶ μαγείρους. οὗτος δ' ὁ ἀνὴρ καὶ ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὡς εὐδαιμόνως ἔζη, ὡς ἱστορεῖ Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς (τὸ δ' αὐτὸ βιβλίον καὶ ὡς Θεοφράστου φέρεται) οὐκ ἔφη τὸν ἥλιον ἐτῶν εἴκοσιν οὔτ' ἀνατέλλοντα οὔτε δυόμενον ἑορακέναι. καὶ τοῦτ' ἦν αὐτῷ μέγα καὶ θαυμαστὸν πρὸς εὐδαιμονίαν. οὗτος, ὡς ἔοικε, πρωῒ μὲν ἐκάθευδεν ὀψὲ δ' ἠγείρετο, κατ' ἀμφότερα δυστυχῶν.
d ὁ δὲ Ποντικὸς Ἑστιαῖος καλῶς ἐκαυχᾶτο μήτε ἀνατέλλοντα μήτε καταδυόμενον ποτὲ τὸν ἥλιον ἑορακέναι, διὰ τὸ παιδείᾳ παντὶ καιρῷ προσέχειν, ὡς ὁ Νικαεὺς Νικίας ἱστορεῖ ἐν ταῖς Διαδοχαῖς.

106. τί οὖν; οὐκ εἶχε καὶ Σκιπίων καὶ ὁ Καῖσαρ οἰκέτας; εἶχον, ἀλλ' ἐφύλασσον τοὺς πατρίους νόμους καὶ κεκολασμένως ἔζων τηροῦντες τὰ τῆς πολιτείας ἔθη. συνετῶν γάρ ἐστιν ἀνδρῶν ἐμμένειν τοῖς παλαιοῖς ζηλώμασι, δι' ὧν στρατευόμενοι κατεστρέφοντο τοὺς ἄλλους, καὶ λαμβάνοντες ἅμα τοῖς δοριαλώτοις
e καὶ εἴ τι χρήσιμον καὶ καλὸν ὑπῆρχε παρ' ἐκείνοις εἰς μίμησιν. ὅπερ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐποίουν οἱ Ῥωμαῖοι. διαφυλάττοντες γὰρ ἅμα καὶ τὰ πάτρια μετῆγον παρὰ τῶν χειρωθέντων εἴ τι λείψανον καλῆς ἀσκήσεως εὕρισκον, τὰ ἄχρηστα ἐκείνοις ἐῶντες, ὅπως μηδ' εἰς ἀνάκτησιν ὧν ἀπέβαλον ἐλθεῖν ποτὲ δυνηθῶσι. παρὰ γοῦν τῶν Ἑλλήνων μηχανὰς καὶ ὄργανα πολιορκητικὰ μαθόντες, τούτοις αὐτῶν περιεγένοντο, Φοινίκων τε τὰ ναυτικὰ εὑρόντων,
f τούτοις αὐτοὺς κατεναυμάχησαν. ἔλαβον δὲ καὶ παρὰ Τυρρηνῶν τὴν σταδίαν μάχην φαλαγγηδὸν ἐπιόντων, καὶ παρὰ Σαυνιτῶν δὲ ἔμαθον θυρεοῦ χρῆσιν, παρὰ

δὲ Ἰβήρων γαίσων. καὶ ἄλλα δὲ παρ' ἄλλων μαθόντες ἄμεινον ἐπεξειργάσαντο. μιμησάμενοί τε κατὰ πάντα τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν διετήρησαν αὐτὴν μᾶλλον ἢ ἐκεῖνοι. νῦν δὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν χρησίμων ποιούμενοι παρὰ τῶν ἐναντίων συναποφέρονται καὶ τὰ μοχθηρὰ ζηλώματα.

107. πάτριος μὲν γὰρ ἦν αὐτοῖς, ὥς φησι Ποσειδώνιος, 274 καρτερία καὶ λιτὴ δίαιτα καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὑπὸ τὴν κτῆσιν ἀφελὴς καὶ ἀπερίεργος χρῆσις, ἔτι δὲ εὐσέβεια θαυμαστὴ περὶ τὸ δαιμόνιον, δικαιοσύνη τε καὶ πολλὴ τοῦ πλημμελεῖν εὐλάβεια πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μετὰ τῆς κατὰ γεωργίαν ἀσκήσεως. τοῦτο δ' ἔστιν ἐκ τῶν πατρίων θυσιῶν ὧν ἐπιτελοῦμεν ἰδεῖν. ὁδούς τε γὰρ πορευόμεθα τεταγμένας καὶ ὡρισμένας καὶ τεταγμένα φέρομεν καὶ λέγομεν ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ δρῶμεν ἐν ταῖς ἱερουργίαις, ἀφελῆ τε b ταῦτα καὶ λιτά, καὶ οὐδὲν πλέον τῶν κατὰ φύσιν οὔτε ἠμφιεσμένοι καὶ περὶ τὰ σώματα ἔχοντες οὔτε ἀπαρχόμενοι, ἐσθῆτάς τε ἔχομεν καὶ ὑποδέσεις εὐτελεῖς πίλους τε ταῖς κεφαλαῖς περικείμεθα προβατείων δερμάτων δασεῖς, κεράμεα δὲ καὶ χαλκᾶ τὰ διακονήματα κομίζομεν, κἂν τούτοις βρωτὰ καὶ ποτὰ πάντων ἀπεριεργότατα, ἄτοπον ἡγούμενοι τοῖς μὲν θεοῖς πέμπειν κατὰ τὰ πάτρια, αὑτοῖς δὲ χορηγεῖν κατὰ τὰ ἐπείσακτα. καίτοι γε τὰ μὲν εἰς ἡμᾶς δαπανώμενα τῇ χρείᾳ μετρεῖται, τὰ δ' εἰς τοὺς θεοὺς ἀπαρχαί τινές εἰσι. c

108. Μούκιος γοῦν Σκευόλας τρίτος ἐν Ῥώμῃ τὸν Φάννιον ἐτήρει νόμον αὐτὸς καὶ Αἴλιος Τουβέρων καὶ Ῥουτίλιος Ῥοῦφος ὁ τὴν πάτριον ἱστορίαν γεγραφώς. ἐκέλευε δ' ὁ νόμος τριῶν μὲν πλείονας τῶν ἔξω τῆς οἰκίας μὴ ὑποδέχεσθαι, κατ' ἀγορὰν δὲ τῶν πέντε. τοῦτο δὲ τρὶς τοῦ μηνὸς ἐγίνετο. ὀψωνεῖν δὲ πλείο-

νος τῶν δυοῖν δραχμῶν καὶ ἡμίσους οὐκ ἐπέτρεπε. κρέως δὲ καπνιστοῦ πεντεκαίδεκα τάλαντα δαπανᾶν εἰς τὸν ἐνιαυτὸν ἐπεχώρει, καὶ ὅσα γῆ φέρει λάχανα d καὶ ὀσπρίων ἑψήματα. σμικρᾶς δὲ πάνυ τῆς δαπάνης ὑπαρχούσης, διὰ τὸ τοὺς παρανομοῦντας καὶ ἀφειδῶς ἀναλίσκοντας ἀνατετιμηκέναι τὰ ὤνια, πρὸς τὸ ἐλευθεριώτερον νομίμως προήρχοντο. ὁ μὲν γὰρ Τουβέρων παρὰ τῶν ἐν τοῖς ἰδίοις ἀγροῖς ὄρνιθας ὠνεῖτο δραχμιαίους, ὁ δὲ Ῥουτίλιος παρὰ τῶν ἁλιευόντων αὐτοῦ δούλων τριωβόλου τὴν μνᾶν τοῦ ὄψου, καὶ μάλιστα τοῦ θουριανοῦ καλουμένου. μέρος δ' ἐστὶ τοῦτο θαλασσίου κυνὸς οὕτω καλούμενον. ὁ δὲ Μούκιος e παρὰ τῶν εὐχρηστουμένων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν τύπον ἐποιεῖτο τὴν διατίμησιν. ἐκ τοσούτων οὖν μυριάδων ἀνθρώπων οὗτοι μόνοι τὸν νόμον ἐνόρκως ἐτήρουν καὶ δῶρον οὐδὲ τὸ μικρότατον ἐδέχοντο· αὐτοὶ δ' ἄλλοις ἐδίδοσαν καὶ φίλοις τοῖς ἀπὸ παιδείας ὁρμωμένοις μεγάλα. καὶ γὰρ ἀντείχοντο τῶν ἐκ τῆς στοᾶς δογμάτων.

109. τῆς δὲ πολυτελείας τῆς νῦν ἀκμαζούσης πρῶτος ἡγεμὼν ἐγένετο Λεύκολλος, ὁ καταναυμαχήf σας Μιθριδάτην, ὡς Νικόλαος ὁ περιπατητικὸς ἱστορεῖ. ἀφικόμενος γὰρ εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἧτταν τὴν Μιθριδάτου ἔτι δὲ τὴν Τιγράνου τοῦ Ἀρμενίου καὶ θριαμβεύσας, λόγον τε ἀποδοὺς τῶν τοῦ πολέμου πράξεων, ὤκειλεν εἰς πολυτελῆ δίαιταν ἐκ τῆς παλαιᾶς σωφροσύνης, καὶ πρῶτος τρυφῆς εἰσηγητὴς Ῥωμαίοις ἐγένετο, καρπωσάμενος δυοῖν βασιλέων τῶν προειρημένων πλοῦτον. Κάτων δ' ἐκεῖνος, ὡς Πολύβιος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν, ἐδυσχέραινε καὶ ἐκεκράγει, ὅτι τινὲς τὰς
275 ξενικὰς τρυφὰς εἰσήγαγον εἰς τὴν Ῥώμην, τριακοσίων

μὲν δραχμῶν κεράμιον ταρίχων ποντικῶν ὠνησάμενοι, καὶ μειράκια δ' εὔμορφα ὑπερβαλλούσης ἀγρῶν τιμῆς. πρότερον δὲ οὕτως ὀλιγοδεεῖς ἦσαν οἱ τὴν Ἰταλίαν κατοικοῦντες ὥστε καὶ καθ' ἡμᾶς ἔτι, φησὶν ὁ Ποσειδώνιος, οἱ σφόδρα εὐκαιρούμενοι τοῖς βίοις ἦγον τοὺς υἱοὺς ὕδωρ μὲν ὡς τὸ πολὺ πίνοντας, ἐσθίοντας δ' ὅ τι ἂν τύχῃ. καὶ πολλάκις, φησί, πατὴρ ἢ μήτηρ υἱὸν ἠρώτα πότερον ἀπίους ἢ κάρυα βούλεται δειπνῆσαι· καὶ τούτων τι φαγὼν ἠρκεῖτο καὶ ἐκοιμᾶτο. νῦν δέ, ὡς ὁ Θεόπομπος ἱστορεῖ ἐν τῇ b
πρώτῃ τῶν Φιλιππικῶν, οὐδείς ἐστι καὶ τῶν μετρίως εὐπορουμένων ὅστις οὐ πολυτελῆ μὲν τράπεζαν παρατίθεται, μαγείρους δὲ καὶ θεραπείαν ἄλλην πολλὴν κέκτηται καὶ πλείω δαπανᾷ τὰ καθ' ἡμέραν ἢ πρότερον ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς θυσίαις ἀνήλισκον.

Ἐπεὶ δὲ εἰς ἱκανὸν μῆκος προὔβη τὰ τῶν ἀπομνημονευθέντων, αὐτοῦ καταπαύσωμεν τὸν λόγον.

ATHENAEI

DEIPNOSOPHISTAE

E RECOGNITIONE

AUGUSTI MEINEKE

VOL. II

CONTINENS LIB. VII—XII

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLVIII

LIPSIAE TYPIS B. G. TEUBNERI.

Z

275 Ἐπιτελουμένου δὲ ἤδη τοῦ δείπνου, τῶν φαγη-
σίων ἑορτὴν συντελεῖσθαι νομίσαντες οἱ κυνικοὶ πάν-
των μᾶλλον ηὐφραίνοντο, καὶ ὁ Κύνουλκος ἔφη, ἕως
ἡμεῖς δειπνοῦμεν, ὦ Οὐλπιανέ, λόγοις γὰρ ἑστιᾷ,
προβάλλω σοι παρὰ τίνι εἴρηται φαγήσια ἑορτὴ καὶ
φαγησιπόσια. καὶ ὃς ἀπορηθεὶς ἐπισχεῖν τε κελεύσας
τοὺς παῖδας τὴν περιφοράν, καίτοι ἤδη οὔσης ἑσπέ-
ρας, οὐ συμπεριφέρομαι, ὦ σοφώτατε. ὥστε λέγειν
b σοὶ καιρός, ἵνα μᾶλλον καὶ δειπνήσῃς ἥδιον. καὶ ὅς,
εἰ χάριν ὁμολογήσειας μαθών, λέξω. ὁμολογήσαντος
δ' ἔφη, Κλέαρχος Ἀριστοτέλους μαθητής, Σολεὺς δὲ
τὸ γένος, ἐν τῷ προτέρῳ περὶ γρίφων, κρατῶ γὰρ καὶ
τῆς λέξεως διὰ τὸ σφόδρα μοι εἶναι προσφιλῆ, οὑ-
τωσί πως εἴρηκε 'φαγήσια, οἱ δὲ φαγησιπόσια προσ-
αγορεύουσι τὴν ἑορτήν. ἐξέλιπε δὲ αὕτη, καθάπερ ἡ
τῶν ῥαψῳδῶν, ἣν ἦγον κατὰ τὴν τῶν Διονυσίων, ἐν
ᾗ παριόντες ἕκαστοι τῷ θεῷ οἷον τιμὴν ἀπετέλουν
τὴν ῥαψῳδίαν.' ταῦτ' εἶπεν ὁ Κλέαρχος. εἰ δ' ἀπι-
στεῖς, ὦ ἑταῖρε, καὶ τὸ βιβλίον κεκτημένος οὐ φθο-
276 νήσω σοί· ἀφ' οὗ πολλὰ ἐκμαθὼν εὐπορήσεις προ-
βλημάτων. καὶ γὰρ Καλλίαν ἱστορεῖ τὸν Ἀθηναῖον
γραμματικὴν συνθεῖναι τραγῳδίαν, ἀφ' ἧς ποιῆσαι
τὰ μέλη καὶ τὴν διάθεσιν Εὐριπίδην ἐν Μηδείᾳ καὶ
Σοφοκλέα τὸν Οἰδίπουν.

2. θαυμασάντων δὲ πάντων τὸ εὐπαίδευτον τοῦ

Κυνούλκου ὁ Πλούταρχος, κατὰ τὸ ὅμοιον, ἔφη, καὶ
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ ἐμῇ λαγυνοφόρια ἑορτή τις ἤγετο,
περὶ ἧς ἱστορεῖ Ἐρατοσθένης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ
συγγράμματι Ἀρσινόη. λέγει δὲ οὕτως "τοῦ Πτολε- b
μαίου κτίζοντος ἑορτὴν καὶ θυσιῶν παντοδαπῶν γένη
καὶ μάλιστα περὶ τὸν Διόνυσον, ἠρώτησεν Ἀρσινόη
τὸν φέροντα τοὺς θαλλοὺς τίνα νῦν ἡμέραν ἄγει καὶ
τίς ἐστιν ἑορτή. τοῦ δ' εἰπόντος, καλεῖται μὲν λα-
γυνοφόρια, καὶ τὰ κομισθέντα αὐτοῖς δειπνοῦσι κατα-
κλιθέντες ἐπὶ στιβάδων καὶ ἐξ ἰδίας ἕκαστος λαγύ-
νου παρ' αὐτῶν φέροντες πίνουσιν. ὡς δ' οὗτος
ἀπεχώρησεν, ἐμβλέψασα πρὸς ἡμᾶς, συνοίκιά γ',
ἔφη, ταῦτα ῥυπαρά. ἀνάγκη γὰρ τὴν σύνοδον γίνε- c
σθαι παμμιγοῦς ὄχλου, θοίνην ἕωλον καὶ οὐδαμῶς
εὐπρεπῆ παρατιθεμένων. εἰ δὲ τὸ γένος τῆς ἑορτῆς
ἤρεσκεν, οὐκ ἂν ἐκοπίασε δήπου τὰ αὐτὰ ταῦτα πα-
ρασκευάζουσα ἡ βασίλεια καθάπερ ἐν τοῖς χουσίν.
εὐωχοῦνται μὲν γὰρ κατ' ἰδίαν, παρέχει δὲ ταῦτα ὁ
καλέσας ἐπὶ τὴν ἑστίασιν."

3. τῶν δὲ παρόντων γραμματικῶν τις ἀποβλέψας
εἰς τὴν τοῦ δείπνου παρασκευὴν ἔφη, εἶτα πῶς δει-
πνήσομεν τοσαῦτα δεῖπνα; ἴσως διὰ νυκτός, ὡς ὁ χα-
ρίεις Ἀριστοφάνης ἐν Αἰολοσίκωνι εἶπεν, οὕτως λέ- d
γων οἱονεὶ δι' ὅλης νυκτός· ὡς καὶ τὸ ὁμηρικὸν ἔχει

κεῖτ' ἔντοσθ' ἄντροιο τανυσσάμενος διὰ μήλων,

ἀντὶ διὰ πάντων τῶν μήλων, τὸ μέγεθος αὐτοῦ ἐμ-
φανίζον. πρὸς ὃν ὁ ἰατρὸς ἔφη Δάφνος, ὠφελιμώ-
τερά ἐστι, φίλτατε, τῷ παντὶ σώματι τὰ νυκτερινὰ
δεῖπνα. τὸ γὰρ τῆς σελήνης ἄστρον πρὸς τὰς τῆς τρο-
φῆς ἁρμόττει πέψεις σηπτικὸν ὑπάρχον· κατὰ σῆψιν
δ' ἡ πέψις. εὐσηπτότερα γοῦν τὰ νύκτωρ θυόμενα
τῶν ἱερείων καὶ τῶν ξύλων τὰ πρὸς τὸ σελήνιον κο- e

πτόμενα, καὶ τῶν καρπῶν δὲ οἱ πλεῖστοι πρὸς τὸ σελήνιον πεπαίνονται.

4. πολλῶν δὲ ὄντων καὶ διαφόρων τῶν παρεσκευασμένων καὶ ἀεὶ παρασκευαζομένων ἰχθύων μεγέθει τε καὶ ποικιλίᾳ ὁ Μυρτίλος ἔφη, εἰκότως, ἄνδρες φίλοι, πάντων τῶν προσοψημάτων ὄψων καλουμένων, ἐξενίκησεν ὁ ἰχθὺς διὰ τὴν ἐξαίρετον ἐδωδὴν
f μόνος οὕτως καλεῖσθαι, διὰ τοὺς ἐπιμανῶς ἐσχηκότας πρὸς ταύτην τὴν ἐδωδήν. λέγομεν γοῦν ὀψοφάγους οὐ τοὺς βόεια ἐσθίοντας, οἷος ἦν Ἡρακλῆς, ὃς τοῖς βοείοις κρέασιν ἐπήσθιε σῦκα χλωρά· οὐδὲ τὸν φιλόσυκον, οἷος ἦν Πλάτων ὁ φιλόσοφος, ὡς ἱστορεῖ Φανόκριτος ἐν τῷ περὶ Εὐδόξου (ἱστορεῖ δ' ὅτι καὶ Ἀρκεσίλας φιλόβοτρυς ἦν), ἀλλὰ τοὺς περὶ τὴν ἰχθυοπωλίαν ἀναστρεφομένους. φιλόμηλοι δ' ἦσαν Φίλιππός τε ὁ Μακεδὼν καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος, ὡς
277 Δωρόθεός φησιν ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν. Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἱστορεῖ ὡς κάλλιστα μῆλα εὑρὼν ὁ Ἀλέξανδρος περὶ τὴν Βαβυλωνίαν χώραν τούτων τε πληρώσας τὰ σκάφη μηλομαχίαν ἀπὸ τῶν νεῶν ἐποιήσατο, ὡς τὴν θέαν ἡδίστην γενέσθαι. οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι ὄψον κυρίως καλεῖται πᾶν τὸ πυρὶ κατασκευαζόμενον εἰς ἐδωδήν. ἤτοι γὰρ ἑψόν ἐστιν ἢ παρὰ τὸ ὠπτῆσθαι ὠνόμασται.

5. πολλῶν οὖν ὄντων τῶν ἰχθύων, οὓς κατὰ τὰς ἑκάστας ὥρας ἐνδαινύμεθα, ὦ θαυμασιώτατε Τιμόκρατες· κατὰ γὰρ τὸν Σοφοκλέα

b χορὸς δ' ἀναύδων ἰχθύων ἐπερρόθει,
σαίνοντες οὐραίοισι

οὐ τὴν κεκτημένην, ἀλλὰ τὰς λοπάδας· καὶ κατὰ τὰς Ἀχαιοῦ δὲ Μοίρας

πολὺς δ' ὅμιλος ποντίου κύκλου σοβῶν,

ἐνάλιος θεωρία,
χραίνοντες οὐραίοισιν εὐδίαν ἁλός.

ἀπομνημονεύσω δέ σοι ἃ περὶ ἑκάστου ἔλεξαν οἱ δειπνοσοφισταί. πάντες γὰρ συνεισήνεγκαν εἰς αὐτοὺς τὰς ἐκ βιβλίων συμβολάς, ὧν τὰ ὀνόματα διὰ τὸ πλῆ- c
θος παραλείψω.

[ὅστις ἀγοράζων ὄψον,
ἐξὸν ἀπολαύειν ἰχθύων ἀληθινῶν,
ῥαφανῖδας ἐπιθυμεῖ πρίασθαι μαίνεται,

φησὶν Ἄμφις ἐν Λευκαδίᾳ.] ἵνα δὲ εὐμνημόνευτά σοι γένηται τὰ λεχθέντα, κατὰ στοιχεῖον τάξω τὰ ὀνόματα. καὶ δὴ Σοφοκλέους εἰπόντος ἐν Αἴαντι μαστιγοφόρῳ τοὺς ἰχθῦς ἐλλούς,

ἐφῆκεν ἐλλοῖς ἰχθύσιν διαφθοράν,

ἐζήτησέ τις εἰ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ τις τῷ ὀνόματι κέχρηται. πρὸς ὃν ὁ Ζωίλος ἔφη, ἐγὼ δὲ οὐκ ὢν ὀψοφαγίστατος (οὕτω γὰρ Ξενοφῶν ὠνόμασεν ἐν Ἀπο- d
μνημονεύμασι γράφων οὕτως 'ὀψοφαγίστατός τε καὶ βλακίστατός ἐστιν') οἶδα ὅτι ὁ τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσας, εἴτ' Εὔμηλός ἐστιν ὁ Κορίνθιος ἢ Ἀρκτῖνος ἢ ὅστις δήποτε χαίρει ὀνομαζόμενος, ἐν τῷ δευτέρῳ οὕτως εἴρηκεν

ἐν δ' αὐτῇ πλωτοὶ χρυσώπιδες ἰχθύες ἐλλοὶ
νήχοντες παίζουσι δι' ὕδατος ἀμβροσίοιο.

ἔχαιρε δ' ὁ Σοφοκλῆς τῷ ἐπικῷ κύκλῳ, ὡς καὶ ὅλα e
δράματα ποιῆσαι κατακολουθῶν τῇ ἐν τούτῳ μυθοποιίᾳ.

6. παρατεθεισῶν οὖν ἀμιῶν ἔφη τις, ταύτας Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ τὰ μὲν βραγχία ἔχειν καλυπτά, εἶναι δὲ καρχαρόδοντας καὶ τῶν συναγελαζομένων καὶ σαρκοφάγων, χολήν τε ἔχειν ἰσομήκη τῷ ἐντέρῳ καὶ σπλῆνα ὁμοίως. λέγεται δὲ ὡς θηρευθεῖσαι

προσανάλλονται καὶ ἀποτρώγουσαι τὴν ὁρμιὰν ἐκ-
f φεύγουσιν. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι λέγων οὕτως

ὅτε δ' ἤσθες ἀμίας παχείας.

καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Σειρῆσι

πρωὶ μέν γ' ἀτενὲς ἀπ' ἀοῦς ἀφύας ἀποπυρίζομες
στρογγύλας καὶ δελφακίνας ὀπτὰ κρέα καὶ πωλύπους·
καὶ γλυκύν γ' ἐπ' ὦν ἐπίομες οἶνον. *B*. οἴμοι μοι τάλας.
περὶ σᾶμά με καλοῦσα κατίσκα λέγοι, φοῦ τῶν κακῶν.
278 *A*. ὃ καὶ παρὰ τρίγλας τε καὶ πάχηα κἀμίαι δύο
διατετμαμέναι μέσαι, φάσσαι τε τοσσαῦται παρῆν,
σκορπίοι τε.

Ἀριστοτέλης δὲ παρετυμολογῶν αὐτῆς τοὔνομά φησιν ὠνομάσθαι παρὰ τὸ ἅμα ἰέναι ταῖς παραπλησίαις· ἔστι γὰρ συναγελαστική. Ἱκέσιος δ' ἐν τοῖς περὶ ὕλης εὐχύλους μὲν αὐτὰς εἶναι καὶ ἁπαλάς, πρὸς δὲ τὰς ἐκκρίσεις μέσας, ἧσσον δὲ τροφίμους.

7. ὁ δὲ ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος ἐν τῇ Γαστρολογίᾳ (οὕτως γὰρ ἐπιγράφεσθαί φησι Λυκόφρων ἐν
b τοῖς περὶ κωμῳδίας, ὡς τὴν Κλεοστράτου τοῦ Τενεδίου Ἀστρολογίαν) περὶ τῆς ἀμίας φησὶν οὕτως

τὴν δ' ἀμίαν φθινοπώρου, ὅταν πλειὰς καταδύνῃ,
πάντα τρόπον σκεύαζε. τί σοι τάδε μυθολογεύω;
οὐ γὰρ μὴ σὺ διαφθείρῃς γ', οὐδ' ἂν ἐπιθυμῇς.
εἰ δ' ἐθέλεις καὶ τοῦτο δαήμεναι, ὦ φίλε Μόσχε,
ὅντινα χρή σε τρόπον κείνην διαθεῖναι ἄριστα·
c ἐν συκῆς φύλλοις καὶ ὀριγάνῳ οὐ μάλα πολλῇ·
μὴ τυρόν, μὴ λῆρον. ἁπλῶς δ' οὕτως θεραπεύσας
ἐν συκῆς φύλλοις σχοίνῳ κατάδησον ἄνωθεν.

εἶθ᾽ ὑπὸ θερμὴν ὥσον ἔσω σποδόν, ἐν φρεσὶ καιρὸν
γιγνώσκων, ὁπότ᾽ ἔστ᾽ ὀπτή, καὶ μὴ κατακαύσῃς.
ἔστω δ᾽ αὐτή σοι Βυζαντίου ἐξ ἐρατεινοῦ,
εἴπερ ἔχειν ἀγαθὴν ἐθέλεις. κἂν ἐγγὺς ἁλῷ που
τοῦδε τόπου, κεδνὴν λήψει. τηλοῦ δὲ θαλάσσης
ἑλλησποντιάδος χείρων· κἂν κλεινὸν ἀμείψῃς d
αἰγαίου πελάγους ἔναλον πόρον, οὐκ ἔθ᾽ ὁμοία
γίγνεται, ἀλλὰ καταισχύνει τὸν πρόσθεν ἔπαινον.

8. οὗτος ὁ Ἀρχέστρατος ὑπὸ φιληδονίας γῆν πᾶσαν καὶ θάλασσαν περιῆλθεν ἀκριβῶς, ἐμοὶ δοκεῖ, τὰ πρὸς γαστέρα ἐπιμελῶς ἐξετάσαι βουληθείς, καὶ ὥσπερ οἱ τὰς περιηγήσεις καὶ τοὺς περίπλους ποιησάμενοι μετ᾽ ἀκριβείας ἐθέλει πάντ᾽ ἐκτίθεσθαι, ὅπου ἐστὶν ἕκαστον κάλλιστον βρωτόν τε ποτόν τε. τοῦτο γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ προοιμίῳ ἐπαγγέλλεται τῶν καλῶν e
τούτων ὑποθηκῶν ὧν πρὸς τοὺς ἑταίρους ποιεῖται Μόσχον τε καὶ Κλέανδρον, ὥσπερ ὑποτιθέμενος αὐτοῖς κατὰ τὴν Πυθίαν ζητεῖν

ἵππον θεσσαλικήν, λακεδαιμονίην τε γυναῖκα,
ἄνδρας δ᾽ οἳ πίνουσιν ὕδωρ καλῆς Ἀρεθούσης.

Χρύσιππος δ᾽ αὐτὸν ὁ ὄντως φιλόσοφος καὶ περὶ πάντ᾽ ἀνὴρ ἀρχηγὸν Ἐπικούρῳ φησὶ γενέσθαι καὶ τοῖς τὰ τούτου ἐπισταμένοις τῆς πάντα διαλυμηναμένης ἡδο- f
νῆς. καὶ γὰρ οὐκ ἐγκαλυπτόμενος ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ἀλλὰ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ʽοὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθὸν ἀφελὼν μὲν τὴν διὰ χυλῶν, ἀφελὼν δὲ τὴν δι᾽ ἀφροδισίων ἡδονήν.᾽ οἴεται γὰρ οὗτος ὁ σοφὸς καὶ τὸν ἀσώτων βίον ἀνεπίληπτον εἶναι, εἴπερ αὐτῷ προσγένοιτο τὸ ἀδεὲς καὶ ἵλεων. διὸ καὶ οἱ τῆς κωμῳδίας ποιηταὶ κατατρέχοντές που τῆς ἡδονῆς καὶ ἀκρασίας ἐπικούρους καὶ βοηθοὺς βοῶσιν.

9. Βάτων μὲν ἐν Συνεξαπατῶντι δυσχεραίνοντα 279

ποιήσας πατέρα τῷ τοῦ υἱοῦ παιδαγωγῷ καὶ λέγοντα

ἀπολώλεκας τὸ μειράκιόν μου παραλαβών,
ἀκάθαρτε, καὶ πέπεικας ἐλθεῖν εἰς βίον
ἀλλότριον αὐτοῦ, καὶ πότους ἑωθινοὺς
πίνει διὰ σὲ νῦν πρότερον οὐκ εἰθισμένον.
B. εἶτ' εἰ μεμάθηκε, δέσποτα, ζῆν ἐγκαλεῖς;
A. ζῆν δὲ τὸ τοιοῦτον; B. ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί.
ὁ γοῦν Ἐπίκουρός φησιν εἶναι τἀγαθὸν
τὴν ἡδονὴν δήπουθεν· οὐκ ἔστιν δ' ἔχειν
b ταύτην ἑτέρωθεν· ἐκ δὲ τοῦ ζῆν παγκάλως
εὔσως ἅπαντας ἢ τυχὸν δώσεις ἐμοί.
A. ἑόρακας οὖν φιλόσοφον εἰπέ μοί τινα
μεθύοντ' ἐπὶ τούτοις θ' οἷς λέγεις κηλούμενον;
B. ἅπαντας. οἱ γὰρ τὰς ὀφρῦς ἐπηρκότες
καὶ τὸν φρόνιμον ζητοῦντες ἐν τοῖς περιπάτοις
καὶ ταῖς διατριβαῖς ὥσπερ ἀποδεδρακότα
οὕτως, ἐπὰν γλαυκίσκος αὐτοῖς παρατεθῇ,
ἴσασιν οὗ δεῖ πρῶτον ἅψασθαι τόπου
c καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν ὥσπερ πράγματος,
ὥστ' ἐκπεπλῆχθαι πάντας.

καὶ ἐν τῷ Ἀνδροφόνῳ δὲ ἐπιγραφομένῳ ὁ αὐτὸς Βάτων διαπαίξας τινὰ τῶν ἐπιεικῶν φιλοσόφων ἐπιφέρει

ἐξὸν γυναῖκ' ἔχοντα κατακεῖσθαι καλὴν
καὶ λεσβίου χυτρῖδε λαμβάνειν δύο·
ὁ φρόνιμός ἐστι τοῦτο, τοῦτο τἀγαθόν.
Ἐπίκουρος ἔλεγε ταῦθ' ἃ νῦν ἐγὼ λέγω.
εἰ τοῦτον ἔζων πάντες ὃν ἐγὼ ζῶ βίον,
d οὔτ' ἄτοπος ἦν ἂν οὔτε μοιχὸς οὐδὲ εἷς.

Ἡγήσιππος δ' ἐν Φιλεταίροις

Ἐπίκουρος ὁ σοφὸς ἀξιώσαντός τινος
εἰπεῖν πρὸς αὐτὸν ὅ τι ποτ' ἐστὶ τἀγαθόν,

ὃ διὰ τέλους ζητοῦσιν, εἶπεν ἡδονήν.
εὖ γ', ὦ κράτιστ' ἄνθρωπε καὶ σοφώτατε·
τοῦ γὰρ μασᾶσθαι κρεῖττον οὐκ ἔστ' οὐδὲ ἓν
ἀγαθόν· πρόσεστιν ἡδονῇ γὰρ τἀγαθόν.

10. ἀσπάζονται δὲ οὐ μόνον οἱ ἐπικούρειοι τὴν
ἡδονήν, ἀλλὰ καὶ οἱ κυρηναϊκοὶ καὶ μνησιστράτειοι
δὲ καλούμενοι. καὶ γὰρ οὗτοι ζῆν μὲν ἡδέως χαίρου- e
σιν, ὥς φησι Ποσειδώνιος. οὐ μακρὰν δὲ τούτων ἦν
καὶ Σπεύσιππος ὁ Πλάτωνος ἀκουστὴς καὶ συγγενής.
Διονύσιος γοῦν ὁ τύραννος ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν ἐπι-
στολαῖς καὶ τὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ διεξερχόμενος,
ἔτι δὲ τῆς φιλαργυρίας, ἐρανίζεσθαί τε παρὰ πολλῶν
αὐτὸν διελέγχων ὀνειδίζει καὶ τὸν Λασθενείας τῆς
Ἀρκαδικῆς ἑταίρας ἔρωτα, ἐπὶ πᾶσί τε λέγει τάδε
'σὺ τισὶ φιλαργυρίαν ὀνειδίζεις, αὐτὸς μηδὲν ἐλλε-
λοιπὼς αἰσχροκερδίας; τί γὰρ οὐ πεποίηκας; οὐχ f
ὑπὲρ ὧν Ἑρμείας ὤφειλεν αὐτὸς ἐκτετικὼς ἔρανον
συνάγειν ἐπιχειρεῖς;'

11. περὶ δὲ τοῦ Ἐπικούρου Τίμων ἐν τρίτῃ σίλ-
λων φησί

γαστρὶ χαριζόμενος, τῆς οὐ λαμυρώτερον οὐδέν.

ταύτης γὰρ ἕνεκεν ὁ ἀνὴρ καὶ τῆς ἄλλης τῆς κατὰ
σάρκα ἡδονῆς ἐκολάκευε καὶ Ἰδομενέα καὶ Μητρόδω-
ρον. καὶ αὐτὸς δέ που ὁ Μητρόδωρος οὐκ ἀποκρυ-
πτόμενος τὰς καλὰς ταύτας θέσεις φησί 'περὶ γαστέ- 280
ρα γάρ, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ
κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν.'
Ἐπίκουρος γὰρ ἦν ὁ τούτων διδάσκαλος, ὃς καὶ βοῶν
ἔλεγεν 'ἀρχὴ καὶ ῥίζα παντὸς ἀγαθοῦ ἡ τῆς γαστρὸς
ἡδονή, καὶ τὰ σοφὰ καὶ τὰ περιττὰ εἰς ταύτην ἔχει
τὴν ἀναφοράν.' κἀν τῷ περὶ τέλους δέ φησιν οὕτω
πως 'οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθὸν ἀφαιρῶν

μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονάς, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν
b δὲ τὰς διὰ μορφῆς κατ' ὄψιν ἡδείας κινήσεις.' καὶ προελθών φησι λέγειν 'τιμητέον τὸ καλὸν καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ τοιουτότροπα, ἐὰν ἡδονὴν παρασκευάζῃ· ἐὰν δὲ μὴ παρασκευάζῃ, χαίρειν ἐατέον.'

12. πρότερος δὲ τοῦ Ἐπικούρου Σοφοκλῆς ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν Ἀντιγόνῃ περὶ τῆς ἡδονῆς τοιαῦτ' εἴρηκεν

τὰς γὰρ ἡδονὰς
ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
c πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα,
καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων, ἐὰν δ' ἀπῇ
τούτων τὸ χαίρειν, τἆλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς
οὐκ ἂν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.

Φιλέταιρος Κυναγίδι

τί δεῖ γὰρ ὄντα θνητόν, ἱκετεύω, ποιεῖν,
πλὴν ἡδέως ζῆν τὸν βίον καθ' ἡμέραν,
ἐὰν ἔχῃ τις ὁπόθεν; ἀλλὰ δεῖ σκοπεῖν
τοῦτ' αὐτό, τἀνθρώπει' ὁρῶντα πράγματα,
d εἰς αὔριον δὲ μηδὲ φροντίζειν ὅ τι
ἔσται. περίεργόν ἐστιν ἀποκεῖσθαι πάνυ
ἕωλον ἔνδον τἀργύριον.

καὶ ἐν Οἰνοπίωνι δὲ ὁ αὐτός φησι

θνητῶν δ' ὅσοι
ζῶσιν κακῶς, ἔχοντες ἄφθονον βίον,
ἐγὼ μὲν αὐτοὺς ἀθλίους εἶναι λέγω.
οὐ γὰρ θανὼν δήπουθ' ἂν ἔγχελυν φάγοις,
οὐδ' ἐν νεκροῖσι πέττεται γαμήλιος.

13. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Καρύστιος ἐν Γραμματειδιοποιῷ

ὦ πάντες ἄνθρωποι, τί τὸ ζῆν ἡδέως e
παρέντες ἐπιμελεῖσθε τοῦ κακῶς ποιεῖν
πολεμοῦντες ἀλλήλους; πότερα πρὸς τῶν θεῶν
ἐπιστατεῖ τις τοῦ βίου νυνὶ τύχη
ἄγροικος ἡμῶν οὐδὲ παιδείαν ὅλως
εἰδυῖα, τί τὸ κακόν ποτ' ἢ τί τἀγαθὸν
ἔστ' ἀγνοοῦσα παντελῶς, εἰκῇ τέ πως
ἡμᾶς κυλίνδουσ' ὅντιν' ἂν τύχῃ τρόπον;
οἶμαί γε. πῶς γὰρ μᾶλλον ἂν προείλετο
Ἕλλην ἀληθῶς οὖσα λεπομένους ὁρᾶν
αὑτοὺς ὑφ' αὑτῶν καὶ καταπίπτοντας νεκρούς, f
ἐξὸν ἱλαροὺς παίζοντας ὑποπεπωκότας
αὐλουμένους ὡδί; λέγ' αὐτή, γλυκυτάτη,
ἔλεγχ' ἄγροικον οὖσαν ἡμῶν τὴν τύχην.

καὶ προελθών

οὐ τοῦτο τὸ ζῆν ἐστι τὸν καλούμενον
θεῶν ἀληθῶς βίον; ὅσῳ δ' ἡδίονα
τὰ πράγματ' ἐν ταῖς πόλεσιν ἦν ἂν ἢ τὰ νῦν,
εἰ μεταβαλόντες τὸν βίον διήγομεν·
πίνειν Ἀθηναίους ἅπαντας, τοὺς μέχρι 281
ἐτῶν τριάκοντ' ἐξιέναι, τοὺς δ' ἱππέας
ἐπὶ κῶμον εἰς Κόρινθον ἡμέρας δέκα
στεφάνους ἔχοντας καὶ μύρον πρὸ ἡμέρας,
τοὺς τὴν ῥάφανον πωλοῦντας ἕψειν Μεγαρέων,
εἰς τὸ βαλανεῖον ἀπιέναι τοὺς συμμάχους,
κεραννύναι τὸν οἶνον Εὐβοῆς· τρυφὴ
καὶ βίος ἀληθῶς. ἀλλ' ἀπαιδεύτῳ τύχῃ
δουλεύομεν. b

14. φιλήδονον δ' οἱ ποιηταὶ καὶ τὸν ἀρχαῖόν φασι γενέσθαι Τάνταλον. ὁ γοῦν τὴν τῶν Ἀτρειδῶν ποιήσας κάθοδον ἀφικόμενον αὐτὸν λέγει πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ συνδιατρίβοντα ἐξουσίας τυχεῖν παρὰ τοῦ Διὸς

αἰτήσασθαι ὅτου ἐπιθυμεῖ. τὸν δὲ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἀπλήστως διακείμενον ὑπὲρ αὐτῶν τε τούτων μνείαν ποιήσασθαι καὶ τοῦ ζῆν τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς θεοῖς. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν Δία τὴν μὲν εὐχὴν ἀποτελέσαι διὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅπως δὲ μηδὲν c ἀπολαύῃ τῶν παρακειμένων ἀλλὰ διατελῇ ταραττόμενος, ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἐξήρτησεν αὐτῷ πέτρον, δι' ὃν οὐ δύναται τῶν παρακειμένων τυχεῖν οὐδενός. καὶ τῶν στωικῶν δέ τινες συνεφήψαντο ταύτης τῆς ἡδονῆς. Ἐρατοσθένης γοῦν ὁ Κυρηναῖος μαθητὴς γενόμενος Ἀρίστωνος τοῦ Χίου, ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρίστωνι παρεμφαίνει τὸν διδάσκαλον ὡς ὕστερον ὁρμήσαντα ἐπὶ τρυ- d φὴν λέγων ὧδε 'ἤδη δέ ποτε καὶ τοῦτον πεφώρακα τὸν τῆς ἡδονῆς καὶ ἀρετῆς μεσότοιχον διορύττοντα καὶ ἀναφαινόμενον παρὰ τῇ ἡδονῇ.' καὶ Ἀπολλοφάνης δέ, γνώριμος δὲ ἦν καὶ οὗτος τοῦ Ἀρίστωνος, ἐν τῷ Ἀρίστωνι, καὶ αὐτὸς οὕτως ἐπιγράψας τὸ σύγγραμμα, ἐμφανίζει τὴν τοῦ διδασκάλου φιληδονίαν. περὶ δὲ Διονυσίου τοῦ Ἡρακλεώτου τί δεῖ καὶ λέγειν; ὃς ἄντικρυς ἀποδὺς τὸν τῆς ἀρετῆς χιτῶνα ἀνθινὰ μετημφιάσατο καὶ Μεταθέμενος καλούμενος ἔχαιρε, e καίτοι γηραιὸς ἀποστὰς τῶν τῆς στοᾶς λόγων καὶ ἐπὶ τὸν Ἐπίκουρον μεταπηδήσας. περὶ οὗ οὐκ ἀχαρίτως ὁ Τίμων ἔφη

ἡνίκ' ἐχρῆν δύνειν, νῦν ἄρχεται ἡδύνεσθαι·
ὥρη ἐρᾶν, ὥρη δὲ γαμεῖν, ὥρη δὲ πεπαῦσθαι.

15. Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ Σώφρονος τῷ εἰς τοὺς ἀνδρείους μίμους, προθεὶς τό 'καταπυγοτέραν τ' ἀλφηστᾶν' φησίν 'ἰχθῦς τινὲς οἱ f ἀλφησταί, τὸ μὲν ὅλον κιρροειδεῖς, πορφυρίζοντες δὲ κατά τινα μέρη. φασὶ δ' αὐτοὺς ἁλίσκεσθαι σύνδυο

καὶ φαίνεσθαι τὸν ἕτερον ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κατ' οὐρὰν ἑπόμενον. ἀπὸ τοῦ οὖν κατὰ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν.' Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζῴων μονάκανθον εἶναι καὶ κιρρὸν τὸν ἀλφηστικόν. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Νουμήνιος ὁ Ἡρακλεώτης ἐν Ἁλιευτικῷ οὕτως 282

φυκίδας ἀλφηστήν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν σκορπίον.

καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

μύες ἅμ' ἀλφησταί τε κορακῖνοί τε κοριοειδέες.

μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μίθαικος ἐν Ὀψαρτυτικῷ.

16. ΑΝΘΙΑΣ, κάλλιχθυς. τούτου μέμνηται Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

καὶ σκιφίας χρόμιός θ', ὃς ἐν τῷ ἦρι καττὸν Ἀνάνιον b
ἰχθύων πάντων ἄριστος, ἀνθίας δὲ χείματι.

λέγει δὲ Ἀνάνιος οὕτως

ἔαρι μὲν χρόμιος ἄριστος, ἀνθίας δὲ χειμῶνι.
τῶν καλῶν δ' ὄψων ἄριστον καρὶς ἐκ συκέης φύλλου.
ἡδὺ δ' ἐσθίειν χιμαίρης φθινοπωρισμῷ κρεῖας·
δέλφακος δ', ὅταν τραπέωσι καὶ πατέωσιν, ἐσθίειν.
καὶ κυνῶν αὖ τῆμος ὥρη καὶ λαγῶν κἀλωπήκων·
ὄϊος αὖτ' ὅταν θέρος τ' ᾖ κἠχέται βαβράζωσιν.
εἶτα δ' ἐστὶν ἐκ θαλάσσης θύννος οὐ κακὸν βρῶμα,
ἀλλὰ πᾶσιν ἰχθύεσσιν ἐμπρεπὴς ἐν μυττωτῷ.
βοῦς δὲ πιανθείς, δοκέω μέν, καὶ μεσέων νυκτῶν ἡδὺς c
κἠμήρης.

τῶν τοῦ Ἀνανίου πλεόνων ἐμνημόνευσα νομίζων καὶ τούτων ὑποθήκας τοῖς λάγνοις ταύτας ἐκτεθήσεσθαι.

17. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζῴων ἠθῶν ʽὅπου ἂν ἀνθίας ᾖ (φησὶν) οὐκ ἔστι θηρίον. ᾧ σημείῳ χρώμενοι οἱ σπογγεῖς κατακολυμβῶσι, καλοῦντες αὐτὸν ἱερὸν ἰχθύν.' μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ʽτὸν δ' ἀνθίαν τινὲς καὶ κάλλιχθυν d καλοῦσιν, ἔτι δὲ καλλιώνυμον καὶ ἔλοπα.' Ἱκέσιος δ' ἐν τοῖς περὶ ὕλης ὑπὸ μὲν τινῶν λύκον ὑπὸ δ' ἄλλων καλλιώνυμον. εἶναι δ' αὐτὸν χονδρώδη καὶ εὔχυλον καὶ εὐέκκριτον, οὐκ εὐστόμαχον δέ. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καρχαρόδοντα εἶναι τὸν κάλλιχθυν σαρκοφάγον τε καὶ συναγελαζόμενον. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις τὸν μὲν ἔλοπα καταριθμεῖται, τὸν δὲ κάλλιχθυν ἢ καλλιώνυμον ὡς τὸν αὐτὸν ὄντα σεσίγηκεν. λέγει δὲ περὶ τοῦ ἔλοπος οὕτως

τόν τε πολυτίματον ἔλοπα, ὁ δ' αὐτὸς χαλκὸς ὤνιος,
ἕνα μόνον, καὶ κῆνον ὁ Ζεὺς ἔλαβε κήκελήσατο
e κατθέμεν αὐτῷ τέ οἱ καὶ τᾷ δάμαρτι θωτέρῳ.

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων διαφέρειν φησὶν ἀνθίαν καὶ κάλλιχθυν, ἔτι δὲ καλλιώνυμον καὶ ἔλοπα.

18. τί δ' ἐστὶν ὁ καλούμενος ἱερὸς ἰχθύς; ὁ μὲν τὴν Τελχινιακὴν ἱστορίαν συνθείς, εἴτ' Ἐπιμενίδης ἐστὶν ὁ Κρὴς ἢ Τηλεκλείδης εἴτ' ἄλλος τις, ἱερούς φησιν εἶναι ἰχθύας δελφῖνας καὶ πομπίλους. ἔστι δ' f ὁ πομπίλος ζῷον ἐρωτικόν, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ. Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν φησι

πομπίλος, ὃς ναύτῃσιν ἀδημονέουσι κελεύθους
μηνύει φιλέρωσι καὶ ἄφθογγός περ ἀμύνων.

Ἀλέξανδρος δ' ὁ Αἰτωλὸς ἐν Κίρκᾳ, εἰ γνήσιον τὸ 283 ποιημάτιον,

πηδαλίῳ ἄκρῳ ἔπι πομπίλος ἀνιοχεύων
ἧστ' ἀκάτω κατόπισθε θεοῖς ὕπο πομπίλος ἰχθύς.

Παγκράτης δ' ὁ Ἀρκὰς ἐν τοῖς θαλασσίοις ἔργοις ἐπιγραφομένοις προειπών

πομπίλος ὃν καλέουσιν ἁλίπλοοι ἱερὸν ἰχθύν,

διηγεῖται ὡς οὐ μόνον τῷ Ποσειδῶνι ὁ πομπίλος ἐστὶ διὰ τιμῆς, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς τὴν Σαμοθρᾴκην κατέχουσι θεοῖς. ἁλιέα γοῦν τινὰ πρεσβύτην τῷ ἰχθῦι b τούτῳ κόλασιν ὑποσχεῖν ἔτι τοῦ χρυσοῦ γένους κατ' ἀνθρώπους ὄντος. ὄνομα δ' ἦν αὐτῷ Ἐπωπεὺς καὶ ἐξ Ἰκάρου ἦν τῆς νήσου. καὶ τοῦτον οὖν ἅμα τῷ υἱῷ ἁλιεύοντα καὶ οὐκ εὐτυχήσαντα ἄλλων ἰχθύων ἐν τῇ ἄγρᾳ ἢ πομπίλων οὐκ ἀποσχέσθαι τῆς τούτων ἐδωδῆς, ἀλλὰ πάντας μετὰ τοῦ υἱοῦ καταθοινηθῆναι καὶ μετ' οὐ πολὺ δίκας ἐκτῖσαι τῆς δυσσεβείας· κῆτος γὰρ ἐπελθὸν τῇ νηὶ τὸν Ἐπωπέα ἐν ὄψει τοῦ παιδὸς καταπιεῖν. ἱστορεῖ δ' ὁ Παγκράτης ὡς καὶ πολέμιός c ἐστιν ὁ πομπίλος τῷ δελφῖνι καὶ ὅτι οὐδ' οὗτος ἀτιμώρητος ἐκφεύγει πομπίλου φαγών. ἀχρεῖος γοῦν γίνεται καὶ σφαδᾴζων, ἐπειδὰν φάγῃ, καὶ ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς ἐκκυμανθεὶς βορὰ γίνεται αἰθυίαις τε καὶ λάροις· ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ταῖς κητείαις παρεδρευόντων ἀνδρῶν παρανομεῖται. μνημονεύει τῶν πομπίλων καὶ Τιμαχίδας ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ ἐνάτῳ τοῦ Δείπνου

κωβιοὶ εἰνάλιοι καὶ πομπίλοι ἱεροὶ ἰχθῦς,

Ἤριννά τε ἢ ὁ πεποιηκὼς τὸ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενον d ποιημάτιον,

πομπίλε, ναύτῃσιν πέμπων πλόον εὔπλοον ἰχθύ,

πομπεύσας πρύμναθεν ἐμὰν ἄδειαν ἑταίραν.

19. *Ἀπολλώνιος δ' ὁ Ῥόδιος ἢ Ναυκρατίτης ἐν Ναυκράτεως κτίσει τὸν πομπίλον φησὶν ἄνθρωπον πρότερον ὄντα μεταβαλεῖν εἰς ἰχθὺν διά τινα Ἀπόλ-*
e *λωνος ἔρωτα. τὴν γὰρ Σαμίων πόλιν παραρρεῖν ποταμὸν Ἴμβρασον,*

τῷ ῥά ποτ' Ὠκυρόην νύμφην, περικαλλέα κούρην,
Χησιὰς εὐπατέρεια τέκεν φιλότητι μιγεῖσα,
Ὠκυρόην, ᾗ κάλλος ἀπείριτον ὤπασαν Ὧραι.

ταύτης οὖν ἐρασθέντα Ἀπόλλωνα ἐπιχειρῆσαι ἁρπάσαι. διαπεραιωθεῖσαν δ' εἰς Μίλητον κατά τινα Ἀρτέμιδος ἑορτὴν καὶ μέλλουσαν ἁρπάζεσθαι εὐλαβηθεῖσαν, Πομπίλον τινὰ θαλασσουργὸν ἄνθρωπον
f *καθικετεῦσαι ὄντα πατρῷον φίλον, ὅπως αὐτὴν εἰς τὴν πατρίδα διασώσῃ, λέγουσαν τάδε*

πατρὸς ἐμοῖο φίλου συμφράδμονα θυμὸν ἀέξων,
Πομπίλε, δυσκελάδου δεδαὼς θοὰ βένθεα πόντου,
σῶζέ με·

καὶ τὸν εἰς τὴν ἀκτὴν διαγαγόντα αὐτὴν διαπεραιοῦν, ἐπιφανέντα δὲ τὸν Ἀπόλλωνα τήν τε κόρην ἁρπάσαι καὶ τὴν ναῦν ἀπολιθώσαντα τὸν Πομπίλον εἰς τὸν ὁμώνυμον ἰχθὺν μεταμορφῶσαι ποιῆσαί τε τὸν

284 *πομπίλον ὠκυάλων νηῶν αἰήονα φρουρόν.*

20. *Θεόκριτος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Βερενίκῃ τὸν λεῦκον ὀνομαζόμενον ἰχθὺν ἱερὸν καλεῖ διὰ τούτων*

καἴ τις ἀνὴρ αἰτεῖται ἐπαγροσύνην τε καὶ ὄλβον,
ἐξ ἁλὸς ᾧ ζωή, τὰ δὲ δίκτυα κείνῳ ἄροτρα,
σφάζων ἀκρόνυχος ταύτῃ θεῷ ἱερὸν ἰχθύν,

ὃν λεῦκον καλέουσιν, ὃ γὰρ φιερώτατος ἄλλων,
καί κε λίνα στήσαιτο καὶ ἐξερύσαιτο θαλάσσης b
ἔμπλεα.

Διονύσιος δ' ὁ ἐπικαλούμενος Ἴαμβος ἐν τῷ περὶ διαλέκτων γράφει οὕτως 'ἀκηκόαμεν γοῦν ἁλιέως Ἐρετρικοῦ τὸν ἱερὸν ἰχθὺν καὶ ἄλλων πολλῶν ἁλιέων καλούντων τὸν πομπίλον. ἔστι δὲ πελάγιος καὶ παρὰ τὰς ναῦς πυκνὰ φαίνεται, ἐοικὼς πηλαμύδι, ποικίλος. τὸν δ' οὖν ἰχθύν τις παρὰ τῷ ποιητῇ ἕλκει

ἀκτῇ ἐπὶ προβλῆτι καθήμενος ἱερὸν ἰχθύν· c

εἰ μὴ ἄλλος τίς ἐστιν οὕτω καλούμενος ἱερὸς ἰχθύς. Καλλίμαχος δ' ἐν Γαλατείᾳ τὸν χρύσοφρυν

ἢ μᾶλλον χρύσειον ἐπ' ὀφρύσιν ἱερὸν ἰχθύν,
ἢ πέρκας ὅσα τ' ἄλλα φέρει βυθὸς ἄσπετος ἅλμης.

ἐν δὲ τοῖς ἐπιγράμμασιν ὁ αὐτὸς ποιητής φησιν 'ἱερὸς δέ τοι, ἱερὸς ὕκης.' ἄλλοι δ' ἀκούουσιν ἱερὸν ἰχθὺν τὸν ἄνετον, ὡς καὶ ἱερὸν βοῦν τὸν ἄνετον· οἱ δὲ τὸν μέγαν ὡς ἱερὸν μένος Ἀλκινόοιο. τινὲς δὲ τὸν ἱέμε- d νον πρὸς τὸν ῥοῦν.'

21. Κλείταρχος δ' ἐν ἑβδόμῃ Γλωσσῶν 'οἱ ναυτικοὶ (φησὶ) πομπίλον ἱερὸν ἰχθὺν προσαγορεύουσι διὰ τὸ ἐκ πελάγους προπέμπειν τὰς ναῦς ἕως εἰς λιμένας· διὸ καὶ πομπίλον καλεῖσθαι, χρύσοφρυν ὄντα.' καὶ Ἐρατοσθένης δ' ἐν Ἑρμῇ φησίν

ἄγρης μοῖραν ἔλειπον, ἔτι ζώοντας ἰούλους,
ἠὲ γενειῆτιν τρίγλην, ἢ περκάδα κίχλην,
ἢ δρομίην χρύσειον ἐπ' ὀφρύσιν ἱερὸν ἰχθύν.

ἐκ ταύτης ἡμῶν τῆς ὀψολογίας ὁ καλὸς Οὐλπιανὸς e ζητείτω κατὰ τί Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς καλαῖς ὑποθήκαις περὶ τῶν ἐν βοσπόρῳ ταρίχων εἰπών

βοσπόρου ἐκπλεύσαντα τὰ λευκότατ᾽, ἀλλὰ προσέστω
μηδὲν ἐκεῖ στερεᾶς σαρκὸς μαιώτιδι λίμνῃ
ἰχθύος αὐξηθέντος, ὃν ἐν μέτρῳ οὐ θέμις εἰπεῖν.

τίς οὗτός ἐστιν ὅν φησιν οὐ θεμιτὸν εἶναι ἐμμέτρως εἰπεῖν;

f 22. ΑΦΥΑΙ. καὶ ἑνικῶς δὲ ἀφύην λέγουσιν. Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγῶντι ‘ὥστ᾽ οὔτ᾽ ἀφύη νῦν ἐστὶν ἁπλῶς.’ τῆς δ᾽ ἀφύης ἐστὶ γένη πλείω. καὶ ἡ μὲν ἀφρῖτις λεγομένη οὐ γίνεται ἀπὸ γόνου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ ἐπιπολάζοντος τῇ θαλάσσῃ ἀφροῦ, ὅταν ὄμβρων γενομένων πολλῶν σύστασις γένηται. ἑτέρα δ᾽ ἐστὶν ἀφύη ἡ κωβῖτις λεγομένη. γίνεται δ᾽ αὕτη ἐκ τῶν μικρῶν καὶ φαύλων τῶν ἐν τῇ ἄμμῳ διαγενομένων κωβιδίων. καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ
285 ταύτης τῆς ἀφύης ἀπογεννῶνται ἕτεραι, αἵτινες ἐγκρασίχολοι καλοῦνται. γίνεται δὲ καὶ ἄλλη ἀφύη ὁ γόνος τῶν μαινίδων, καὶ ἄλλη δὲ ἐκ τῆς μεμβράδος, καὶ ἔτι ἄλλη ἐκ τῶν μικρῶν κεστρέων τῶν ἐκ τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἰλύος γινομένων. πάντων δὲ τούτων ἡ ἀφρῖτις ἀρίστη. Δωρίων δ᾽ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων κωβίτην τινὰ ἑψητὸν λέγει καὶ τὸν ἐξ ἀθερίνης· ἰχθυδίου δ᾽ ὄνομα ἀθερίνη. εἶναι δέ φησι καὶ τριγλῖτιν ἀφύην. Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Ἥβας γάμῳ ἐν μεμβράσι καὶ
b καμμάροις τὰς ἀφύας καταριθμεῖται, διαστέλλων τὸν λεγόμενον γόνον. Ἱκέσιος δέ φησι ‘τῆς ἀφύης ἣ μὲν λευκὴ καὶ λίαν λεπτὴ καὶ ἀφρώδης, ἣν καλοῦσιν ἔνιοι καὶ κωβῖτιν, ἣ δὲ ῥυπαρωτέρα ταύτης καὶ ἁδροτέρα. διαφέρει δ᾽ ἡ καθαρὰ καὶ λεπτή.’ Ἀρχέστρατος δ᾽ ὁ ὀψοδαίδαλός φησι

τὴν ἀφύην μίνθου πᾶσαν πλὴν τὴν ἐν Ἀθήναις·
τὸν γόνον ἐξαυδῶ, τὸν ἀφρὸν καλέουσιν Ἴωνες.

καὶ λαβὲ πρόσφατον αὐτὸν ἐν εὐκόλποιο Φαλήρου
ἀγκῶσιν ληφθένθ' ἱεροῖς. κἀν τῇ περικλύστῳ c
ἐστὶ Ῥόδῳ γενναῖος, ἐὰν ἐπιχώριος ἔλθῃ.
ἂν δέ που ἱμείρῃς αὐτοῦ γεύσασθαι, ὁμοῦ χρὴ
κνίδας ὀψωνεῖν, τὰς ἀμφικόμους ἀκαλήφας·
εἰς ταὐτὸν μίξας δ' αὐτὰς ἐπὶ τηγάνου ὄπτα,
εὐώδη τρίψας ἄνθη λαχάνων ἐν ἐλαίῳ.

23. Κλέαρχος δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν περὶ τῆς ἀφύης φησί 'διὰ τὸ μικροῦ δεῖσθαι πυρὸς ἐν τοῖς τηγάνοις οἱ περὶ Ἀρχέστρατον d ἐπιβάλλοντες κελεύουσιν ἐπὶ θερμὸν τήγανον σίζουσαν ἀφαιρεῖν. ἅμα δ' ἧπται καὶ σίζει καθάπερ τοὔλαιον εὐθύς. διὸ λέγεται, εἶδε πῦρ ἀφύη.' Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ τῶν δι' αὑτὰ αἱρετῶν 'τὴν ἀφύην (φησὶ) τὴν μὲν ἐν Ἀθήναις διὰ τὴν δαψίλειαν ὑπερορῶσι καὶ πτωχικὸν εἶναί φασιν ὄψον, ἐν ἑτέραις δὲ πόλεσιν ὑπερθαυμάζουσι πολὺ χείρω γινομένην. εἶθ' οἳ μὲν (φησὶν) ἐνταῦθα τοὺς ἀδριατικοὺς ὄρνιθας τρέφειν σπεύδουσιν ἀχρειοτέρους ὄντας, ὅτι τῶν παρ' ἡμῖν πολὺ ἐλάττους εἰσίν· ἐκεῖνοι δὲ τἀναντία μεταπέμπονται τοὺς ἐνθάδε.' ἐπὶ τοῦ ἑνικοῦ e Ἕρμιππος Δημόταις

νῦν δ' οὐδ' ἀφύην κινεῖν δοκεῖς.

Καλλίας Κύκλωψι

πρὸς τῆς ἀφύης τῆς ἡδίστης.

Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγῶντι

ὥστ' οὔτ' ἀφύη νῦν ἐστιν ἁπλῶς.

ἀφύδια δ' Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς

μηδὲ τὰ φαληρικὰ τὰ μικρὰ τάδ' ἀφύδια.

24. Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ ἐπαινῶν τὰς ῥοδιακὰς ἀφύας κἀντιτιθεὶς

πολλὰ τῶν Ἀθήνησι γινομένων πρὸς τὰ ἐν τῇ Ῥόδῳ f φησί· ταῖς μὲν φαληρικαῖς ἀφύαις τὰς αἰνεάτιδας καλουμένας ἀφύας, τῷ δὲ γλαυκίσκῳ τὸν ἔλοπα καὶ τὸν ὄρφον ἀντιπαρατιθεῖσα· πρὸς δὲ τὰς ἐλευσινιακὰς ψήττας καὶ σκόμβρους, καὶ εἴ τις ἄλλος παρ' αὐτοῖς ἰχθὺς ἐπάνω τῇ δόξῃ τοῦ Κέκροπος γέγονεν, ἀντιγεννήσασα τὸν ἀλώπεκα καλούμενον. ὁ δὲ τὴν ἡδυπάθειαν γράψας παρακελεύεται τῷ μὴ δυναμένῳ τιμῇ κατεργάσασθαι τὴν ἐπιθυμίαν, ἀδικίᾳ κτήσασθαι τὴν 286 ὀψοφαγίαν.' Ἀρχέστρατον λέγει τὸν τένθην ὁ Λυγκεύς, ὃς ἐν τῷ πολυθρυλήτῳ ποιήματι περὶ τοῦ γαλεοῦ λέγει οὕτως

ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλεὸν τὸν ἀλώπεκα, κἂν ἀποθνήσκειν
μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ, ἅρπασον αὐτόν·
ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα πίονα. κᾆτα
ὕστερον ἤδη πάσχ' ὅ τί σοι πεπρωμένον ἐστίν.

25. ΑΧΑΡΝΟΣ. Καλλίας Κύκλωψι

b κίθαρος ὀπτὸς καὶ βατὶς θύννου τε κεφάλαιον τοδί,
ἐγχέλεια κάραβοι λινεὺς ἄχαρνος οὑτοσί.

26. ΒΑΤΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΣ ΒΑΤΟΣ. τῆς μὲν οὖν βατίδος καὶ τοῦ βατράχου μνημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ ζῴων, καταριθμῶν αὐτὰ ἐν τοῖς σελάχεσιν. Εὔπολις δ' ἐν Κόλαξί φησι

παρὰ τῷδε [Καλλίᾳ] πολλὴ θυμηδία,
ἵνα πάρα μὲν κάραβοι καὶ βατίδες καὶ λαγῴ,
καὶ γυναῖκες εἱλίποδες.

καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

ἦν δὲ νάρκαι καὶ βατίδες, ἦν δὲ ζύγαιναι, πρήστιες,
c κάμιαι τε καὶ βάτοι ῥῖναί τε τραχυδέρμονες.

ἐν δὲ Μεγαρίδι

τὰς πλευρὰς οἷόν περ βατίς,
τὰν δ' ὀπισθίαν ἔχησθ' ἀτενὲς οἷόν περ βάτος,
τὰν δὲ κεφαλὰν ὀστέων οἷόν περ ἔλαφος, οὐ βατίς,
τὰν δὲ λαπάραν σκορπίος παῖς ἐπιθαλάττιός τε οὖ.

Σαννυρίων δ' ἐν Γέλωτι

ὦ βατίδες, ὦ γλαύκων κάρα.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων σελάχη φησὶν εἶναι βάτον τρυγόνα βοῦν λάμιαν ἀετὸν νάρκην βάτραχον καὶ πάντα τὰ γαλεοειδῆ. Σώφρων δ' ἐν μίμοις ἀνδρείοις βότιν καλεῖ τινα ἰχθὺν ἐν τούτοις d 'κέστραι βότιν κάπτουσαι.' καὶ μήποτε βοτάνην τινὰ λέγει. περὶ δὲ τοῦ βατράχου συμβουλεύει ὁ σοφώτατος Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς γνώμαις τάδε

βάτραχον ἔνθ' ἂν ἴδῃς ὀψώνει καὶ γαστρίον αὐτοῦ
σκεύασον.

περὶ δὲ τῆς βατίδος

καὶ βατίδ' ἑφθὴν ἔσθε μέσου χειμῶνος ἐν ὥρῃ·
καὶ ταύτῃ τυρὸν καὶ σίλφιον· ἅττα τε σάρκα
μὴ πίειραν ἔχει πόντου τέκνα, τῷδε τρόπῳ χρὴ e
σκευάζειν. ἤδη σοὶ ἐγὼ τάδε δεύτερον αὐδῶ.

Ἔφιππος δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Φιλύρᾳ δράματι (ἑταίρας δ' ὄνομα ἡ Φιλύρα)·

πότερον ἐγὼ
τὴν βατίδα τεμάχη κατατεμὼν ἕψω; Β. τί φής;
Α. ἢ σικελικῶς ὀπτὴν ποιήσω; Β. σικελικῶς.

27. ΒΩΚΕΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῷ ἢ περὶ ἰχθύων 'νωτόγραπτα (φησὶ) λέγεται f

βῶξ, σκολιόγραπτα δὲ κολίας.' Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ

ἔτι δὲ ποττούτοισι βῶκες σμαρίδες ἀφύαι κάμμαροι.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ βόηκας αὐτοὺς καλεῖ ἐν τούτοις

ἢ λευκὴν συνόδοντα βόηκάς τε τριγκούς τε.

Σπεύσιππος δὲ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀττικοὶ βόακας. Ἀριστοφάνης Σκηνὰς καταλαμβανούσαις

287 ἀλλ' ἔχουσα γαστέρα
μεστὴν βοάκων ἀπεβάδιζον οἴκαδε.

ὠνομάσθη δὲ παρὰ τὴν βοήν. διὸ καὶ Ἑρμοῦ ἱερὸν εἶναι λόγος τὸν ἰχθύν, ὡς τὸν κίθαρον Ἀπόλλωνος. Φερεκράτης δ' ἐν Μυρμηκανθρώποις εἰπών

ἀλλὰ φωνὴν οὐκ ἔχειν
ἰχθύν γε φασὶ τὸ παράπαν,

ἐπιφέρει

νὴ τὼ θεώ,
οὐκ ἔστιν ἰχθὺς ἄλλος οὐδὲ εἷς βόαξ.

Ἀριστοφάνης δ' ὁ Βυζάντιος κακῶς φησὶν ἡμᾶς λέγειν τὸν ἰχθὺν βῶκα, δέον βόωπα· ἐπεὶ μικρὸς ὑπάρχων μεγάλους ὦπας ἔχει. εἴη ἂν οὖν ὁ βόωψ, βοὸς
b ὀφθαλμοὺς ἔχων.' πρὸς ὃν λεκτέον, εἰ τοῦτον κακῶς ὀνομάζομεν, διὰ τί κορακῖνον φαμὲν καὶ οὐ κοροκινον; ὠνομάσθη γὰρ ἀπὸ τοῦ τὰς κόρας κινεῖν. τί δ' οὐχὶ καὶ σείουρον λέγομεν ἀλλὰ σίλουρον; ὠνόμασται γὰρ καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ σείειν συνεχῶς τὴν οὐράν.

28. ΒΕΜΒΡΑΔΕΣ. Φρύνιχος Τραγῳδοῖς

ὦ χρυσοκέφαλοι βεμβράδες θαλάσσιαι.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ βαμβραδόνας αὐτὰς καλεῖ

βαμβραδόνες τε καὶ κίχλαι, λαγοὶ δράκοντές τ' ἄλκιμοι.

καὶ Σώφρων ἐν ἀνδρείοις ‛βαμβραδόνι ῥαφίδι.’ Νουμήνιος δ’ ἐν ‛Αλιευτικῷ c

ἢ βαιῇ καρῖδι καὶ εἴ ποτε βεμβράδι, κείνῃ
ζωὴ ἐπ’ ἀγρώστοιο, τάδε σκέψαιο δέλετρα.

Δωρίων δ’ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησὶ ‛βεμβράδ’ ἀποκεφαλίσας, ἐὰν ᾖ ἁδροτέρα, καὶ ἀποπλύνας ἁλὶ λεπτῷ καὶ ὕδατι ἕψε τὸν αὐτὸν τρόπον τῇ τριγλίτιδι. γίνεται δὲ (φησὶν) ἐκ μόνης τῆς βεμβράδος σκευασία τις ἡ προσαγορευομένη βεμβραφύη· ὧν μνημονεύει Ἀριστώνυμος ἐν Ἡλίῳ ῥιγῶντι

ὅ γέ τοι Σικελὸς ταῖς μεμβραφύαις προσέοικεν d
ὁ καρκινοβήτης.

Ἀττικοὶ δ’ ὅμως βεμβράδας λέγουσιν. Ἀριστομένης Γόησι ‛βεμβράδας φέρων ὀβολοῦ.’ Ἀριστώνυμος Ἡλίῳ ῥιγῶντι

ὥστ’ οὔτ’ ἀφύη νῦν ἐστιν ἁπλῶς οὔτ’ αὖ βεμβρὰς κακοδαίμων.

Ἀριστοφάνης Γήρᾳ

ταῖς πολιόχρωσι βεμβράσιν τεθραμμένη.

Πλάτων Πρέσβεσιν ‛Ἡράκλεις, τῶν βεμβράδων.’ ἐν δὲ ταῖς Εὐπόλιδος Αἰξὶν ἔστιν εὑρεῖν καὶ διὰ τοῦ μ γραφόμενον. Ἀντιφάνης δ’ ἐν Κνοιθιδεῖ e

ἄτοπά γε κηρύττουσιν ἐν τοῖς ἰχθύσιν
κηρύγμαθ’, οὗ καὶ νῦν τις ἐκεκράγει μέγα
μέλιτος γλυκυτέρας μεμβράδας φάσκων ἔχειν.
εἰ τοῦτο τοιοῦτ’ ἐστίν, οὐδὲν κωλύει
τοὺς μελιτοπώλας αὖ λέγειν βοᾶν θ’ ὅτι
πωλοῦσι τὸ μέλι σαπρότερον τῶν μεμβράδων.

καὶ Ἄλεξις δ’ ἐν Χορηγίδι διὰ τοῦ μ εἴρηκεν

ὃς τοῖσι τετραδισταῖς παρέθηκεν ἑστιῶν f
πρῴην λέκιθον καὶ μεμβράδας καὶ στέμφυλα.

ἐν δὲ Πρωτοχόρῳ

ἐπιπονώτερον
ἔργον μὰ τὸν Διόνυσον οὐκ εἴληφ' ἐγώ,
ἀφ' οὗ παρασιτῶ. μεμβράδας μοι κρεῖττον ἦν
ἔχειν μετ' ἀττικιστὶ δυναμένου λαλεῖν.
ὀνησιφόρον ἦν τοῦτο.

288 29. ΒΛΕΝΝΟΣ. τούτου μέμνηται Σώφρων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ὡλιεὺς τὸν ἀγροιώταν 'βλέννῳ θηλαμόνι.' ἔστι δὲ κωβιῷ τὴν ἰδέαν παραπλήσιος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ ΒΑΙΟΝΑΣ τινὰς ἰχθῦς καλεῖ ἐν τούτοις

ἄγε δὲ τρίγλας τε κυφὰς κἀχαρίστους βαίονας.

καὶ παρ' Ἀττικοῖς δὲ παροιμία ἐστί 'μή μοι βαίων· κακὸς ἰχθύς.'

30. ΒΟΥΓΛΩΣΣΟΣ. ὁ πυθαγορικὸς δὲ δι' ἐγκράτειαν Ἀρχέστρατός φησιν

b εἶτα λαβεῖν ψῆτταν μεγάλην καὶ τὴν ὑπότρηχυν
βούγλωσσον ταύτην θέρεος κατὰ Χαλκίδα κεδνήν.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ 'βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος ἐνῆς.' τῶν δὲ βουγλώσσων διαλλάττοντές εἰσιν οἱ κυνόγλωσσοι· περὶ ὧν καὶ αὐτῶν Ἐπίχαρμός φησιν

αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τ', ἐνῆν δὲ σκιαθίδες.

Ἀττικοὶ δὲ ψῆτταν αὐτὴν καλοῦσιν.

c 31. ΓΟΓΓΡΟΙ. τούτους Ἱκέσιος σκληροτέρους τῶν ἐγχέλεων εἶναί φησι καὶ ἀραιοσαρκοτέρους τε καὶ ἀτροφωτέρους εὐχυλίᾳ τε πολὺ λειπομένους, εὐστομάχους δὲ εἶναι. Νίκανδρος δὲ ὁ ἐποποιὸς ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν καλεῖσθαι φησὶν αὐτοὺς καὶ γρύλλους. Εὔδοξος δ' ἐν ἕκτῳ γῆς Περιόδου γόγγρους φησὶ πολλοὺς ἀνδραχθεῖς ἐν Σικυῶνι ἁλίσκεσθαι· ὧν

ἐνίους εἶναι καὶ ἁμαξιαίους. Φιλήμων δὲ τῆς κωμῳδίας ὁ ποιητὴς καὶ αὐτὸς μνημονεύων τῶν ἐν Σικυῶνι διαφόρων γόγγρων, ποιεῖ τινα μάγειρον ἐπὶ d τέχνῃ τῇ ἑαυτοῦ σεμνυνόμενον καὶ λέγοντα ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Στρατιώτῃ τάδε

32. ὡς ἵμερός μ' ὑπῆλθε γῇ τε κοὐρανῷ
λέξαι μολόντι τοὔψον ὡς ἐσκεύασα.
νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, ἡδύ γ' ἔστ' εὐημερεῖν
ἐν ἅπασιν. ἰχθὺς ἁπαλὸς οἷος γέγονέ μοι,
οἷον παρατέθεικ', οὐ πεφαρμακευμένον
τυροῖσιν οὐδ' ἄνωθεν ἐξηνθισμένον·
ἀλλ' οἷος ἦν ζῶν, κὠπτὸς ὢν τοιοῦτος ἦν.
οὕτως ἁπαλὸν ἔδωκα καὶ πρᾶον τὸ πῦρ e
ὀπτῶν τὸν ἰχθύν. οὐδὲ πιστευθήσομαι.
ὅμοιον ἐγένετ' ὄρνις ὁπόταν ἁρπάσῃ
τοῦ καταπιεῖν μεῖζόν τι· περιτρέχει κύκλῳ
τηροῦσα τοῦτο, καταπιεῖν ἐσπούδακεν,
ἕτεραι διώκουσιν δὲ ταύτην. ταυτὸν ἦν.
τὴν ἡδονὴν ὁ πρῶτος αὐτῶν καταμαθὼν
τῆς λοπάδος ἀνεπήδησε κἄφευγεν κύκλῳ f
τὴν λοπάδ' ἔχων, ἄλλοι δ' ἐδίωκον κατὰ πόδας.
ἐξῆν ὀλολύζειν· οἳ μὲν ἥρπασάν τι γάρ,
οἳ δ' οὐδέν, οἳ δὲ πάντα. καίτοι παρέλαβον
ἰχθῦς ποταμίους ἐσθίοντας βόρβορον.
εἰ δ' ἔλαβον ἀρτίως σκάρον, ἢ 'κ τῆς Ἀττικῆς
γλαυκίσκον, ὦ Ζεῦ σῶτερ, ἢ 'ξ Ἄργους κάπρον,
ἢ 'κ τῆς Σικυῶνος τῆς φίλης ὃν τοῖς θεοῖς 289
φέρει Ποσειδῶν γόγγρον εἰς τὸν οὐρανόν,
ἅπαντες οἱ φαγόντες ἐγένοντ' ἂν θεοί.
ἀθανασίαν εὕρηκα· τοὺς ἤδη νεκροὺς
. . . ὅταν ὀσφρανθῶσι, ποιῶ ζῆν πάλιν.

33. ταῦτα νὴ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδ' ἂν Μενεκράτης

ἂν ὁ Συρακόσιος ἐξωγκώσατο ὁ Ζεὺς ἐπικαλούμενος, ὃς ἐφρόνει μέγα ὡς μόνος αἴτιος τοῦ ζῆν τοῖς ἀνθρώποις γινόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἰατρικῆς. τοὺς γοῦν
b θεραπευομένους ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἱερὰς καλουμένας νόσους συγγράφεσθαι ἠνάγκαζεν ὅτι ὑπακούσονται αὐτῷ δοῦλοι περισωθέντες. καὶ ἠκολούθουν ὃ μέν τις Ἡρακλέους σκευὴν ἔχων καὶ καλούμενος Ἡρακλῆς, (Νικόστρατος δ' ἦν οὗτος ὁ Ἀργεῖος, ἱερὰν νόσον θεραπευθείς. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἔφιππος ἐν Πελταστῇ λέγων ὧδε

οὐ Μενεκράτης μὲν ἔφασκεν εἶναι Ζεὺς θεός,
Νικόστρατος δ' ἀργεῖος ἕτερος Ἡρακλῆς;)

ἄλλος δέ τις ὡς Ἑρμῆς χλαμύδ' ἔχων καὶ κηρύκειον,
c πρὸς δὲ τούτοις πτερά· ὡς ὁ Ζελείτης Νικαγόρας ὁ καὶ τῆς πατρίδος τυραννήσας, ὡς ἱστορεῖ Βάτων ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τυράννων. Ἡγήσανδρος δέ φησιν ὅτι καὶ Ἀστυκρέοντα θεραπευθέντα ὑπ' αὐτοῦ Ἀπόλλωνα ἐκάλεσε. καὶ ἄλλος δ' αὐτῷ τῶν περισωθέντων Ἀσκληπιοῦ στολὴν ἀναλαβὼν συμπεριεφθείρετο. αὐτὸς δ' ὁ Ζεὺς πορφύραν ἠμφιεσμένος καὶ στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχων καὶ σκῆπτρον κρατῶν κρηπῖδάς τε ὑποδεδεμένος περιῄει
d μετὰ τοῦ θείου χοροῦ. καὶ ἐπιστέλλων Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ οὕτως ἔγραψεν

34. 'Μενεκράτης Ζεὺς Φιλίππῳ χαίρειν. σὺ μὲν Μακεδονίας βασιλεύεις, ἐγὼ δὲ ἰατρικῆς. καὶ σὺ μὲν ὑγιαίνοντας δύνασαι, ὅταν βουληθῇς, ἀπολλύναι, ἐγὼ δὲ τοὺς νοσοῦντας σῴζειν, καὶ τοὺς εὐρώστους ἀνόσους, οἳ ἂν ἐμοὶ πείθωνται, παρέχειν μέχρι γήρως ζῶντας. τοιγαροῦν σὲ μὲν Μακεδόνες δορυφοροῦσιν, ἐμὲ δὲ καὶ οἱ ἀεὶ μέλλοντες ἔσεσθαι. Ζεὺς
e γὰρ ἐγὼ αὐτοῖς βίον παρέχω.' πρὸς ὃν ὡς μελαγχο-

λῶντα ἐπέστελλεν ὁ Φίλιππος ‘Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν.’ παραπλησίως δ’ ἐπέστελλε καὶ Ἀρχιδάμῳ τῷ Λακεδαιμονίων βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοις ἔγραφεν, οὐκ ἀπεχόμενος τοῦ Διός. καλέσας δ’ αὐτόν ποτε ἐπὶ δεῖπνον ὁ Φίλιππος μετὰ τῶν ἰδίων θεῶν συγκατέκλινε πάντας ἐπὶ τῆς μέσης κλίνης ὑψηλότατα καὶ ἱεροπρεπέστατα κεκοσμημένης, καὶ τράπεζαν παραθείς, ἐφ’ ἧς βωμὸς ἔκειτο καὶ τῶν ἀπὸ γῆς πάντων ἀπαρχαί. καὶ ὁπότε τοῖς ἄλλοις παρεφέ- f
ρετο τὰ ἐδώδιμα, τοῖς ἀμφὶ Μενεκράτην ἐθυμίων καὶ ἔσπενδον οἱ παῖδες. καὶ τέλος ὁ καινὸς Ζεὺς μετὰ τῶν ὑπηκόων γελώμενος θεῶν ἔφυγεν ἐκ τοῦ συμποσίου, ὡς Ἡγήσανδρος ἱστορεῖ. μνημονεύει δὲ τοῦ Μενεκράτους καὶ Ἄλεξις ἐν Μίνῳ.

35. καὶ Θεμίσων δ’ ὁ Κύπριος, τὰ Ἀντιόχου τοῦ βασιλέως παιδικά, ὥς φησι Πύθερμος ὁ Ἐφέσιος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν, οὐ μόνον ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἀνεκηρύττετο ‘Θεμίσων Μακεδὼν Ἀντιόχου βασιλέως Ἡρακλῆς,’ ἔθυον δὲ αὐτῷ πάντες οἱ ἐγχώριοι 290
ἐπιλέγοντες Ἡρακλεῖ Θεμίσωνι, καὶ παρῆν αὐτὸς ὁπότε τις τῶν ἐνδόξων θύοι, καὶ ἀνέκειτο στρωμνὴν καθ’ αὑτὸν ἔχων, ἠμφιεσμένος λεοντῆν. ἐφόρει δὲ καὶ τόξα σκυθικὰ καὶ ῥόπαλον ἐκράτει. ὁ δ’ οὖν Μενεκράτης τοιοῦτος ὢν ὁποῖος εἴρηται οὐδὲν παραπλήσιόν ποτε ἐξωγκώσατο οἷον ὁ προειρημένος μάγειρος

ἀθανασίαν ηὕρηκα. τοὺς ἤδη νεκροὺς
. . . ὅταν ὀσφρανθῶσι, ποιῶ ζῆν πάλιν.

36. ἀλαζονικὸν δ’ ἐστὶ πᾶν τὸ τῶν μαγείρων b
φῦλον, ὡς καὶ Ἡγήσιππος ἐν Ἀδελφοῖς παρίστησι. παράγει δὲ μάγειρον λέγοντα

βέλτιστε, πολλοῖς πολλὰ περὶ μαγειρικῆς
εἰρημέν’ ἐστίν· ἢ λέγων φαίνου τί μοι

καινὸν παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν ἢ μὴ κόπτε με.
Β. οὐκ ἀλλὰ τὸ πέρας τῆς μαγειρικῆς, Σύρε,
εὑρηκέναι πάντων νόμιζε μόνον ἐμέ.
οὐ γὰρ παρέργως ἔμαθον ἐν ἔτεσιν δυσὶν
ἔχων περίζωμ', ἀλλ' ἅπαντα τὸν βίον
ζητῶν κατὰ μέρη τὴν τέχνην ἐξήτακα,
c *εἴδη λαχάνων ὅσ' ἐστί, βεμβράδων τρόπους,*
φακῆς γένη παντοδαπά. τὸ πέρας σοι λέγω·
ὅταν ἐν περιδείπνῳ τυγχάνω διακονῶν,
ἐπὰν τάχιστ' ἔλθωσιν ἐκ τῆς ἐκφορᾶς
τὰ βάπτ' ἔχοντες, τοὐπίθημα τῆς χύτρας
ἀφελὼν ἐποίησα τοὺς δακρύοντας γελᾶν·
τοιοῦτος ἔνδοθέν τις ἐν τῷ σώματι
διέδραμε γαργαλισμός, ὡς ὄντων γάμων.
Α. φακῆν παρατιθείς, εἰπέ μοι, καὶ βεμβράδας;
Β. τὰ πάρεργά μου ταῦτ' ἔστιν. ἂν δὲ δὴ λάβω
d *τὰ δέοντα καὶ τοὐπτάνιον ἁρμόσωμ' ἅπαξ,*
ὅπερ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθε σειρήνων, Σύρε,
ἐγένετο, καὶ νῦν ταὐτὸ τοῦτ' ὄψει πάλιν.
ὑπὸ τῆς γὰρ ὀσμῆς οὐδὲ εἷς δυνήσεται
ἁπλῶς διελθεῖν τὸν στενωπὸν τουτονί·
ὁ δὲ παριὼν πᾶς εὐθέως πρὸς τὴν θύραν
ἑστήξετ' ἀχανής, προσπεπατταλευμένος,
ἄφωνος ἄχρι ἂν τῶν φίλων βεβυσμένος
τὴν ῥῖν' ἕτερός τις προσδραμὼν ἀποσπάσῃ.
Α. μέγας εἶ τεχνίτης. Β. ἀγνοεῖς πρὸς ὃν λαλεῖς·
e *πολλοὺς ἐγὼ σφόδρ' οἶδα τῶν κεκλημένων,*
οἳ καταβεβρώκασ' ἕνεκ' ἐμοῦ τὰς οὐσίας.

πρὸς τῶν θεῶν τί διαφέρειν οὗτος ὑμῖν δοκεῖ τῶν παρὰ Πινδάρῳ κηληδόνων, αἳ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ταῖς σειρῆσι τοὺς ἀκροωμένους ἐποίουν ἐπιλαν-

θανομένους τῶν τροφῶν διὰ τὴν ἡδονὴν ἀφαναίνεσθαι;

37. Νικόμαχος δ' ἐν Εἰλειθυίᾳ καὶ αὐτὸς παράγει τινὰ μάγειρον ὑπερβάλλοντα τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον τεχνίτας. λέγει δ' οὖν οὗτος πρὸς τὸν μισθωσάμενον

ὑποδεικνύεις μὲν ἦθος ἀστεῖον πάνυ f
καὶ πρᾶον, ὀλίγωρον δὲ πεποίηκάς τι. Β. πῶς;
Α. ἐν τῇ τέχνῃ τίνες ἐσμὲν οὐκ ἐξήτακας.
ἢ πρότερον ἐπύθου τῶν ἀκριβῶς εἰδότων
οὕτω τ' ἐμισθώσω με; Β. μὰ Δί' ἐγὼ μὲν οὔ.
Α. ἦ μὴν ἴσως ὅσον μαγείρου διαφέρει
μάγειρος οὐκ οἶσθ'. Β. εἴσομαι δέ γ', ἂν λέγῃς· 291
Α. τὸ γὰρ παραλαβόντ' ὄψον ἠγορασμένον,
πάτερ, ἀποδοῦναι σκευάσαντα μουσικῶς
διακόνου 'στ' οὐ τοῦ τυχόντος. Β. Ἡράκλεις·
Α. ὁ μάγειρός ἐσθ' ὁ τέλειος ἑτέρα διάθεσις.
πολλὰς τέχνας λάβοις ἂν ἐνδόξους πάνυ,
ὧν τὸν μαθεῖν βουλόμενον ὀρθῶς οὐκ ἔνι
ταύταις προσελθεῖν εὐθύς, ἀλλ' ἔμπροσθε δεῖ...
ζωγραφίας ἧφθαι. κατὰ ταὐτὰ καὶ μαγειρικῆς
πρότερον μαθεῖν δεῖ τινὰ τέχνης ἑτέρας τέχνας,
ὧν εἰδέναι σοι κρεῖττον ἦν μοι πρὶν λαλεῖν· b
γεωμετρικὴν ἰατρικὴν ἀστρολογικήν.
τῶν ἰχθύων γὰρ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς τύχας
ἐντεῦθεν εἴσει, παρακολουθήσεις χρόνοις,
πότ' ἄωρός ἐσθ' ἕκαστος ἢ πόθ' ὥριμος.
τῶν ἡδονῶν γὰρ μεγάλα τὰ διαστήματα·
ἐνίοτε κρείττων γίγνεται θύννου βόαξ.
Β. ἔστω. γεωμετρικῇ δὲ καὶ σοὶ πρᾶγμα τί;
Α. τοὐπτάνιον ἡμεῖς σφαῖραν εἶναι τιθέμεθα.
τοῦτο διελέσθαι καὶ τόπον λαβόνθ' ἕνα

c μερίσαι κατ᾽ εἶδος τῆς τέχνης ἐπιδέξια,
ἐκεῖθεν ἐνταῦθ᾽ ἐστὶ μετενηνεγμένα.
Β. οὗτος, πέπεισμαι· καὶ τὰ λοιπὰ μὴ λάλει.
Α. περὶ τῆς ἰατρικῆς δέ. τῶν γὰρ βρωμάτων
πνευματικὰ καὶ δύσπεπτα καὶ τιμωρίαν
ἔχοντ᾽ ἔνι᾽ ἔστιν, οὐ τροφήν. δειπνῶν δὲ πᾶς
τἀλλότρια γίγνετ᾽ ὀξύχειρ κοὐκ ἐγκρατής.
τοῖς δὴ τοιούτοις βρώμασιν τὰ φάρμακα
εὗρητ᾽ ἐκεῖθεν, μεταφορὰ δ᾽ ἐστὶν τέχνης.
d ἤδη τὸ μετὰ νοῦ καὶ τὸ συμμέτρως ἔχον. . .
παρὰ τακτικῆς, ἕκαστα ποῦ τεθήσεται·
ἀριθμῷ τὸ πλῆθος εἰδέναι, ἀριθμητικῆς.
οὐδεὶς ἕτερός σοι πρὸς ἐμὲ καὶ γραφήσεται.
Β. μικρὰ διάκουσον ἐν μέρει κἀμοῦ. Α. λέγε.
Β. σὺ μηδὲν ἐνόχλει μήτε σαυτὸν μήτ᾽ ἐμέ,
ἀπραγμόνως δὲ διαγενοῦ τὴν ἡμέραν.

38. ὁ δὲ παρὰ τῷ νεωτέρῳ Φιλήμονι μάγειρος διδασκαλικός τις εἶναι θέλει τοιαῦτά τινα λαλῶν

ἐάσαθ᾽ οὕτως ὡς ἔχει. τὸ πῦρ μόνον
e ποιεῖτε τοῖς ὀπτοῖσι μήτ᾽ ἀνειμένον·
τὸ γὰρ τοιοῦτ᾽ οὐκ ὀπτὸν ἀλλ᾽ ἑφθὸν ποιεῖ·
μήτ᾽ ὀξύ· κατακάει γὰρ ὅσ᾽ ἂν ἔξω λάβῃ
τοῦτο πάλιν, εἰς τὴν σάρκα δ᾽ οὐκ ἐνδύεται.
μάγειρός ἐστιν οὐκ ἐὰν ζωμήρυσιν
ἔχων τις ἔλθῃ καὶ μάχαιραν πρός τινα,
οὐδ᾽ ἄν τις εἰς τὰς λοπάδας ἰχθῦς ἐμβάλῃ,
f ἀλλ᾽ ἔστι τις φρόνησις ἐν τῷ πράγματι.

39. ὁ δὲ παρὰ Διφίλῳ ἐν τῷ Ζωγράφῳ καὶ πρὸς οὓς ἐκμισθοῦν αὐτὸν δεῖ διδάσκει λέγων οὕτως

οὐ μὴ παραλάβω σ᾽ οὐδαμοῦ, Δράκων, ἐγὼ
ἐπ᾽ ἔργον, οὗ μὴ διατελεῖς τὴν ἡμέραν
τραπεζοποιῶν ἐν ἀγαθοῖς πολλοῖς χύδην.

οὐ γὰρ βαδίζω πρότερον, ἂν μὴ δοκιμάσω
τίς ἔσθ' ὁ θύων, ἢ πόθεν συνίσταται 292
τὸ δεῖπνον, ἢ κέκληκεν ἀνθρώπους τίνας.
ἔστιν δ' ἁπάντων τῶν γενῶν μοι διαγραφή,
εἰς ποῖα μισθοῦν ἢ φυλάττεσθαί με δεῖ.
οἷον τὸ κατὰ τοὐμπόριον, εἰ βούλει, γένος·
ναύκληρος ἀποθύει τις εὐχήν, ἀποβαλὼν
τὸν ἱστὸν ἢ πηδάλια συντρίψας νεώς,
ἢ φορτί' ἐξέρριψ' ὑπέραντλος γενόμενος,
ἀφῆκα τὸν τοιοῦτον· οὐδὲν ἡδέως
ποιεῖ γὰρ οὗτος ἀλλ' ὅσον νόμου χάριν,
ὁμοῦ δὲ ταῖς σπονδαῖσι διαλογίζεται b
τοῖς συμπλέουσιν ὁπόσον ἐπιβάλλει μέρος
τιθείς, τά θ' αὑτοῦ σπλάγχν' ἕκαστος ἐσθίει.
ἀλλ' ἕτερος εἰσπέπλευκεν ἐκ Βυζαντίου
τριταῖος ἀπαθὴς εὐπορηκώς, περιχαρὴς
εἰς δέκ' ἐπὶ τῇ μνᾷ γεγονέναι καὶ δώδεκα,
λαλῶν τὰ ναῦλα καὶ δάνει' ἐρυγγάνων,
ἀφροδίσι' ὑπὸ κόλλοψι μαστροποῖς ποιῶν,
ὑπὸ τοῦτον ὑπέκυψ' εὐθὺς ἐκβεβηκότα,
τὴν δεξιὰν ἐνέβαλον, ἐμνήσθην Διὸς
σωτῆρος, ἐμπέπηγα τῷ διακονεῖν. c
τοιοῦτος ὁ τρόπος. μειράκιον ἐρῶν πάλιν
τὰ πατρῷα βρύκει καὶ σπαθᾷ· πορεύομαι.
ἀπὸ συμβολῶν συνάγοντα νὴ Δί' ἕτερά που
ἐνέβαλεν εἰς τὸν κέραμον ἀνασεσυρμένα,
τὰ κράσπεδ' ἀποθλίβοντα, καὶ κεκραγότα
'ὀψάριον ἀγοραῖον ποιεῖν τίς βούλεται;'
ἐῶ βοᾶν. πληγὰς γὰρ ἔνι προσλαμβάνειν
ἐλθόντα καὶ τὴν νύχθ' ὅλην διακονεῖν.
τὸ μισθάριον γὰρ ἂν ἀπαιτῇς, ἀμίδα μοι
ἔνεγκε πρῶτον, φησίν. ὄξος ἡ φακῆ d

οὐκ εἶχε. πάλιν ᾔτησας, οἰμώξει μακρὰ
πρῶτος μαγείρων, φησίν. ἕτερα μυρία
τοιαῦτα καταλέξαιμ' ἄν. οἷ δὲ νῦν σ' ἄγω,
κορνεῖόν ἐστι, πολυτελῶς ἀδώνια
ἄγουσ' ἑταίρα μεθ' ἑτέρων κορνῶν χύδην.
σαυτὸν ἀποσάξεις τόν τε κόλπον ἀποτρέχων.

40. καὶ παρ' Ἀρχεδίκῳ δ' ἐν Θησαυρῷ ἄλλος
e σοφιστὴς μαγειρικὸς τάδε λέγει

πρῶτον ὠμῶν κειμένων
τῶν ἰχθύων πάρεισιν οἱ κεκλημένοι.
'δίδου κατὰ χειρός. τοὔψον οὐκ οἴσεις λαβών;'
τὰς λοπάδας ἐπιθεὶς ἐπὶ τὸ πῦρ τοὺς ἄνθρακας
ἔρραν' ἐλαίῳ πάντα καὶ ποιῶ φλόγα.
ἐν ᾧ τὸ λάχανον αἵ τε τῶν παροψίδων
τὸν ἄνδρα δριμύτητες εὐφραίνουσί μου,
ἑφθὸν τὸν ἰχθὺν ἀποδίδωμ', ἔχοντα τοὺς
f χυμοὺς ἐν αὑτῷ τήν τε τῆς ἅλμης ἀκμήν,
εἰς ἣν ἂν ἐμβάψαιτο πᾶς ἐλεύθερος.
ἐλαδίου κοτύλης τε παραναλωμένης
σέσωκ' ἐμοὶ τρίκλινα πεντήκοντ' ἴσως.

Φιλοστέφανος δ' ἐν Δηλίῳ καὶ ὀνόματα ἐνδόξων μαγείρων ἐν τοῖσδε καταλέγει

293 εἰδώς σε πάντων διαφέροντα τῇ τέχνῃ
τῇ τ' ὀξύτητι μετὰ Θίβρωνα, Δαίδαλε,
τὸν ἐξ Ἀθηνῶν, τὸν καλούμενον πέρας,
δοὺς μισθὸν ὅν μ' ᾔτησας ἥκω δεῦρ' ἄγων.

41. Σωτάδης δ', οὐχ ὁ τῶν ἰωνικῶν ᾀσμάτων ποιητὴς ὁ Μαρωνίτης ἀλλ' ὁ τῆς μέσης κωμῳδίας, ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν Ἐγκλειομέναις, οὕτω γὰρ ἐπιγράφει τὸ δρᾶμα, τοιάδε μάγειρον λέγοντα

καρῖδας ἔλαβον πρῶτον, ἀπεταγήνισα
b ταύτας ἁπάσας. γαλεὸς εἴληπται μέγας,

ὤπτησα τὰ μέσα, τὴν δὲ λοιπὴν γρυμέαν
ἕψω ποιήσας τρῖμμα συκαμίνινον.
γλαύκου φέρω κεφάλαια παμμεγέθη δύο·
ἐν λοπάδι μεγάλῃ ταῦτα, λιτῶς προσαγαγὼν
χλόην κύμινον ἅλας ὕδωρ ἐλάδιον.
λάβρακα μετὰ ταῦτ' ἐπριάμην καλὸν σφόδρα·
ἔσται δι' ἅλμης λιπαρὸς ἑφθὸς ἐν χλόῃ.
ἀποδοὺς ὅσ' ἐστὶν ἀπ' ὀβελίσκων ὀπτανά,
τρίγλας καλὰς ἠγόρασα καὶ κίχλας καλάς, c
ἔρριψα ταύτας ἐπὶ τὸν ἄνθραχ' ὡς ἔχει,
ἅλμῃ τε λιπαρᾷ παρατίθημ' ὀρίγανον.
ταύταις προσέλαβον σηπίας καὶ τευθίδας·
ἀστεῖον ἑφθὴ τευθὶς ὠνθυλευμένη
καὶ πτερύγι' ἁπαλῶς σηπίας ὠπτημένα.
τριμμάτιον ᾠκείωσα τούτοις ἀνθινὸν
παντοδαπόν. ἑψητὸν δὲ μετὰ ταύτας τινά·
ὀξυλίπαρον τούτοις ἔδωκα χυμίον.
γόγγρον ἐπὶ τούτοις ἐπριάμην παχὺν σφόδρα, d
κατέπνιξ' ἐν ἅλμῃ τοῦτον εὐανθεστέρᾳ.
κωβίδι' ἄττα καὶ πετραῖα δή τινα
ἰχθύδια, τούτων ἀποκνίσας τὰ κρανία
ἐμόλυν' ἀλεύρῳ [ταῦτα] τοιούτῳ τινί,
πέμπω τε ταῖς καρῖσι τὴν αὐτὴν ὁδόν.
ἀμίαν τε χήραν, θηρίον καλὸν σφόδρα,
θρίοισι ταύτην ἅλις ἐλαδίῳ διεὶς
ἐσπαργάνωσα περιπάσας ὀρίγανον,
ἐνέκρυψά θ' ὥσπερ δαλὸν εἰς πολλὴν τέφραν. e
ἀφύην θ' ἅμ' αὐτῇ παρέλαβον φαληρικήν.
εἷς κύαθος ἐνταῦθ' ὕδατος ἐπιχυθεὶς πολύ·
τεμὼν δὲ λεπτὴν τῆς χλόης καὶ πλείονα,
κἂν ᾖ δικότυλος λήκυθος, καταστρέφω.
τί λοιπόν; οὐδὲν ἄλλο. τοῦτ' ἔσθ' ἡ τέχνη,

οὐκ ἐξ ἀπογραφῆς οὐδὲ δι' ὑπομνημάτων.

42. καὶ μαγείρων μὲν ἅλις· τοῦ δὲ γόγγρου f πέρι λεκτέον. Ἀρχέστρατος μὲν γὰρ ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ καὶ ὁπόθεν ἕκαστον μέρος αὐτοῦ δεῖ συνωνεῖσθαι διηγεῖται οὕτως

γόγγρου μὲν γὰρ ἔχεις κεφαλὴν φίλη ἐν Σικυῶνι,
πίονος ἰσχυροῦ μεγάλου, καὶ πάντα τὰ κοῖλα·
εἶτα χρόνον πολὺν ἕψε χλόη περίπαστον ἐν ἅλμη·

294 ἑξῆς τε περὶ τῶν κατ' Ἰταλίαν τόπων διεξιὼν πάλιν ὁ καλὸς οὗτος περιηγητής φησι

καὶ γόγγρος σπουδαῖος ἁλίσκεται, ὥστε τοσοῦτον
τῶν ἄλλων πάντων ὄψων κρατεῖ οὗτος ὅσον περ
θύννος ὁ πιότατος τῶν φαυλοτάτων κορακίνων.

Ἄλεξις ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις

γόγγρου δ' ὁμοῦ σωρευτὰ πιμελῆς μέλη
ὑπεργέμοντα.

b Ἀρχέδικος δ' ἐν Θησαυρῷ παράγει τινὰ μάγειρον λέγοντα περὶ ὧν ὠψώνηκεν αὐτός

δραχμῶν τριῶν γλαυκίσκον,
γόγγρου κεφαλὴν καὶ τὰ πρῶτα τεμάχια
δραχμῶν πάλιν πέντ'. ὢ ταλαιπώρου βίου.
δραχμῆς τραχήλους. ἀλλὰ νὴ τὸν ἥλιον,
κἀμοὶ τράχηλον ἕτερον εἴ ποθεν λαβεῖν
ἦν καὶ πρίασθαι δυνατόν, ὃν ἔχω τοῦτον ἄν,
πρὶν εἰσενεγκεῖν ταῦτα δεῦρ', ἀπηγξάμην.
c οὐδεὶς δεδιηκόνηκεν ἐπιπονώτερον.
ἅμα μὲν πρίασθαι πολλὰ καὶ πολλοῦ σφόδρα,
ἅμα δ' εἴ τι χρηστὸν ἀγοράσαιμ' ἀπωλλύμην,
'κατέδοντ' ἐκεῖνοι τοῦτο' πρὸς ἐμαυτὸν λέγω.
διαπυτιοῦσ' οἶνον δὲ τοιοῦτον χαμαί.
οἴμοι.

43. ΓΑΛΕΟΙ. Ἱκέσιος ἐν τοῖς περὶ ὕλης τῶν γα-

λεῶν βελτίονας εἶναι καὶ ἁπαλωτέρους τοὺς ἀστερίας καλουμένους. Ἀριστοτέλης δὲ εἴδη αὐτῶν φησιν εἶναι d πλείω, ἀκανθίαν λεῖον ποικίλον σκύμνον ἀλωπεκίαν ῥίνην. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὸν ἀλωπεκίαν μίαν ἔχειν φησὶ λοφιὰν πρὸς τῷ οὐραίῳ, ἐπὶ δὲ τῆς ῥάχεως οὐδαμῶς. ὁ δ' Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων καὶ κεντρίνην φησί τινα γαλεὸν εἶναι καὶ νωτιδανόν. Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ ἐπινωτιδέα καλεῖ, χείρονα δ' εἶναι τὸν κεντρίνην καὶ δυσώδη. γνωρίζεσθαι δ' ἐκ τοῦ πρὸς τῇ πρώτῃ λοφιᾷ ἔχειν κέντρον, τῶν ὁμοειδῶν οὐκ ἐχόντων· οὔτε δὲ στέαρ οὔτε πιμελὴν ἔχειν τοὺς ἰχθῦς τούτους διὰ τὸ χον- e δρώδεις εἶναι. ἰδίως δὲ ὁ ἀκανθίας τὴν καρδίαν ἔχει πεντάγωνον. τίκτει δ' ὁ γαλεὸς τὰ πλεῖστα τρία, καὶ εἰσδέχεται τὰ γεννηθέντα εἰς τὸ στόμα καὶ πάλιν ἀφίησι, μάλιστα δ' ὁ ποικίλος καὶ ὁ ἀλωπεκίας· οἱ δὲ λοιποὶ οὐκ ἔτι διὰ τὴν τραχύτητα.

44. Ἀρχέστρατος δὲ ὁ τὸν αὐτὸν Σαρδαναπάλλῳ ζήσας βίον περὶ τοῦ ἐν Ῥόδῳ γαλεοῦ λέγων τὸν αὐτὸν εἶναι ἡγεῖται τῷ παρὰ Ῥωμαίοις μετ' αὐλῶν καὶ στεφάνων εἰς τὰ δεῖπνα περιφερομένῳ, ἐστε- f φανωμένων καὶ τῶν φερόντων αὐτόν, καλούμενόν τε ἀκκιπήσιον. ἀλλ' οὗτος μὲν μικρὸς καὶ μακρορυγχότερός ἐστι καὶ τῷ σχήματι τρίγωνος ἐκείνων μᾶλλον· τούτων δ' ὁ εὐτελέστατος καὶ μικρότατος οὐχ ἧττον ἀττικῶν χιλίων πιπράσκεται. Ἀπίων δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀπικίου τρυφῆς τὸν ἔλοπα καλούμενον τοῦτόν φησιν εἶναι τὸν ἀκκιπήσιον. ἀλλ' ὅ γε Ἀρχέστρατος περὶ τοῦ ῥοδιακοῦ γαλεοῦ λέγων τοῖς ἑταίροις πατρικῶς πως συμβουλεύων φησίν

> ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλεὸν τὸν ἀλώπεκα· κἂν ἀπο- 295
> θνήσκειν

μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ, ἅρπασον αὐτόν·
ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα πίονα· κᾆτα
ὕστερον ἤδη πάσχ' ὅ τί σοι πεπρωμένον ἐστίν.

τούτων τῶν ἐπῶν μνησθεὶς καὶ Λυγκεὺς ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ φησὶ καὶ δικαίως παρακελεύεσθαι τὸν ποιητὴν τῷ μὴ δυναμένῳ τιμὴν ἀριθμῆσαι ἀδικίᾳ κτήσασθαι τὴν ἐπιθυμίαν. καὶ γὰρ
b τὸν Θησέα φησὶ γεγονότα καλόν, ὑπολαμβάνω, τοῦ Τληπολέμου τὸν ἰχθὺν τοῦτον αὐτῷ παρασχόντος, παρεσχηκέναι. Τιμοκλῆς δ' ἐν Δακτυλίῳ φησί

γαλεοὺς καὶ βατίδας ὅσα τε τῶν γενῶν
ἐν ὀξυλιπάρῳ τρίμματι σκευάζεται.

45. ΓΛΑΥΚΟΣ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

σκορπίοι τε ποικίλοι σαῦροί τε, γλαῦκοι πίονες.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

ὕκην ἢ κάλλιχθυν ἠὲ χρόμιν, ἄλλοτε δ' ὀρφόν,
c ἢ γλαῦκον περόωντα κατὰ μνία σιγαλόεντα.

τὴν δὲ τοῦ γλαύκου κεφαλὴν ἐπαινῶν ὁ Ἀρχέστρατός φησιν

ἀλλά μοι ὀψώνει γλαύκου κεφαλὴν ἐν Ὀλύνθῳ
καὶ Μεγάροις. σεμνὸς γὰρ ἁλίσκεται ἐν τενάγεσσι.

καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Προβατεῖ φησίν

βοιώτιαι μὲν ἐγχέλεις, μῦς ποντικοί,
γλαῦκοι μεγαρικοί, μαινίδες καρύστιαι,
d φάγροι δ' ἐρετρικοί, σκύριοι δὲ κάραβοι.

ὁ δ' αὐτὸς ἐν Φιλώτιδι καὶ ταῦτα λέγει

οὐκοῦν τὸ μὲν γλαυκίδιον ὥσπερ ἄλλοτε
ἕψειν ἐν ἅλμῃ φημί. Β. τὸ δὲ λαβράκιον;
Α. ὀπτᾶν ὅλον. Β. τὸν γαλεόν; Α. ἐν ὑποτρίμματι
ζέσαι. Β. τὸ δ' ἐγχέλειον; Α. ἅλες ὀρίγανον

ὕδωρ. Β. ὁ γόγγρος; Α. ταὐτόν. Β. ἡ βατίς; Α. χλόη.
Β. πρόσεστι θύννου τέμαχος. Α. ὀπτήσεις. Β. κρέας
ἐρίφειον; Α. ὀπτόν. Β. θάτερον; Α. τἀναντία.
Β. ὁ σπλήν; Α. σεσάχθω. Β. νῆστις;

46. Εὔβουλος Καμπυλίωνι e

τήν τ' εὐπρόσωπον λοπάδα τοῦδε τοῦ θαλαττίου
γλαύκου φέρουσαν εὐγενέστερον
λάβρακά θ' ἑφθὸν ἅλμῃ μίαν.

Ἀναξανδρίδης Νηρεῖ

ὁ πρῶτος εὑρὼν πολυτελὲς τμητὸν μέγα
γλαύκου πρόσωπον τοῦ τ' ἀμύμονος δέμας
θύννου τά τ' ἄλλα βρώματ' ἐξ ὑγρᾶς ἁλός,
Νηρεὺς κατοικεῖ πάντα τόνδε τὸν τόπον.

Ἄμφις ἐν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις

γλαῦκοι δ' ὅλοι, ῥαχιστὰ κρανίων μέρη f
εὔσαρκα.

καὶ ἐν Φιλεταίρῳ

ἔχειν καθαρείως ἐγχελύδιόν τι καὶ
γλαυκινιδίου κεφάλαια καὶ λαβρακίου
τεμάχια.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Κύκλωπι ὑπερακοντίζων τὸν τένθην Ἀρχέστρατόν φησιν

ἔστω δ' ἡμῖν κεστρεὺς τμητός,
νάρκη πνικτή, πέρκη σχιστή,
τευθὶς σακτή, συνόδων ὀπτός,
γλαύκου προτομή, γόγγρου κεφαλή,
βατράχου γαστήρ, θύννου λαγόνες,
βατίδος νῶτον, κέστρας ὀσφύς,
ψήττας κίσχος, μαινίς, καρίς,
τρίγλη, φυκίς·

τῶν τοιούτων μηδὲν ἀπίστω.

296 47. Ναυσικράτης Ναυκλήροις
δύο μὲν (φησὶν) ἁπαλοὶ καὶ καλοὶ
[ἐπώνυμοι] τοῦ ναυτίλοισι πολλάκις
ἤδη φανέντος πελαγίοις ἐν ἀγκάλαις,
ὃν καὶ τὰ θνητῶν φασὶν ἀγγέλλειν πάθη.
Β. γλαῦκον λέγεις. Α. ἔγνωκας.

τὸν δὲ Γλαῦκον τὸν θαλάττιον δαίμονα Θεόλυτος μὲν ὁ Μηθυμναῖος ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσιν ἐρασθέντα φησὶν Ἀριάδνης, ὅτ' ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ὑπὸ Διονύσου ἡρπάσθη, καὶ βιαζόμενον ὑπὸ Διονύσου ἀμπελίνῳ
b δεσμῷ ἐνδεθῆναι, καὶ δεηθέντα ἀφεθῆναι εἰπόντα

Ἀνθηδών νύ τις ἐστὶν ἐπὶ πλευρῇσι θαλάσσης
ἀντίον Εὐβοίης σχεδὸν εὐρίποιο ῥοάων·
ἔνθεν ἐγὼ γένος εἰμί· πατὴρ δέ με γείνατο
Κωπεύς.

Προμαθίδας δ' ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἡμιάμβοις Πολύβου τοῦ Ἑρμοῦ καὶ Εὐβοίας τῆς Λαρύμνου γενεαλογεῖ τὸν Γλαῦκον. Μνασέας δ' ἐν τρίτῳ τῶν Εὐρωπιακῶν Ἀνθηδόνος καὶ Ἀλκυόνης αὐτὸν γενεαλογεῖ. ναυτι-
c κὸν δὲ αὐτὸν καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον πόντιον καλεῖσθαι· ἁρπάσαντα δὲ Σύμην τὴν Ἰηλύσου καὶ Δωτίδος θυγατέρα ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικίσαντα ἀπὸ τῆς γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορεῦσαι. Εὐάνθης δ' ὁ ἐποποιὸς ἐν τῷ εἰς τὸν Γλαῦκον ὕμνῳ Ποσειδῶνος αὐτὸν υἱὸν εἶναι καὶ ναΐδος νύμφης, μιγῆναί τε Ἀριάδνῃ ἐν Δίᾳ τῇ νήσῳ ἐρασθέντα, ὅτε ὑπὸ Θησέως κατελείφθη. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Δηλίων πολιτείᾳ ἐν Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν νηρηίδων τοῖς θέ-
d λουσι μαντεύεσθαι. Πόσσις δ' ὁ Μάγνης ἐν τρίτῳ Ἀμαζονίδος τῆς Ἀργοῦς φησὶ δημιουργὸν γενέσθαι

τὸν Γλαῦκον, καὶ κυβερνῶντα αὐτήν, ὅτε Ἰάσων μετὰ τῶν Τυρρηνῶν ἐμάχετο, μόνον ἄτρωτον γενέσθαι ἐν τῇ ναυμαχίᾳ· κατὰ δὲ Διὸς βούλησιν ἐν τῷ τῆς θαλάττης βυθῷ ἀφανισθῆναι, καὶ οὕτως γενέσθαι θαλάττιον δαίμονα ὑπὸ μόνου τε Ἰάσονος θεωρηθῆναι. Νικάνωρ δὲ ὁ Κυρηναῖος ἐν Μετονομασίαις τὸν Μελικέρτην φησὶ Γλαῦκον μετονομασθῆναι.

48. ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέ- e
ξανδρος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἁλιεῖ ὡς ὅτι ʽγευσάμενος βοτάνηςʼ κατεποντώθη,

ἣν Ἠελίῳ φαέθοντι
ἐν μακάρων νήσοισι λιτὴ φύει εἴαρι γαῖα,
Ἠέλιος δ' ἵπποις θυμήρεα δόρπον ὀπάζει
ὕλῃ ναιετάουσαν, ἵνα δρόμον ἐκτελέσωσιν
ἄτρυτοι καὶ μή τιν' ἕλῃ μεσσηγὺς ἀνίη.

Αἰσχρίων δ' ὁ Σάμιος ἔν τινι τῶν ἰάμβων Ὕδνης φησὶ τῆς Σκύλλου τοῦ Σκιωναίου κατακολυμβητοῦ θυγατρὸς τὸν θαλάσσιον Γλαῦκον ἐρασθῆναι. ἰδίως f
δὲ καὶ περὶ τῆς βοτάνης λέγει, ἣν φαγὼν ἀθάνατος ἐγένετο·

καὶ θεῶν [βρῶμα]
ἄγρωστιν εὗρες, ἣν Κρόνος κατέσπειρεν.

Νίκανδρος δ' ἐν τρίτῳ Εὐρωπίας Νηρέως ἐρώμενον τὸν Γλαῦκον ἱστορεῖ γενέσθαι. ὁ δ' αὐτὸς Νίκανδρος ἐν πρώτῳ Αἰτωλικῶν τὴν μαντικήν φησιν Ἀπόλλωνα ὑπὸ Γλαύκου διδαχθῆναι· θηρῶντα δὲ περὶ τὴν 297
Ὀρείην, ὄρος δὲ τοῦθ' ὑπάρχειν ὑψηλὸν ἐν Αἰτωλίᾳ, λαγὼν θηρᾶσαι, ὃν λιποθυμοῦντα ὑπὸ τῆς διώξεως ἀπαγαγεῖν ἐπὶ κρήνῃ τινί, καὶ τῇ παρακειμένῃ πόᾳ ἤδη ἀποψυχόμενον ἀπομάσσειν. ἀναζωπυρήσαντος δὲ τοῦ λαγὼ τῇ βοτάνῃ ἐπιγνόντα τῆς βοτάνης τὴν δύναμιν ἀπογεύσασθαι, καὶ ἔνθεον γενόμενον ἐπιγενο-

μένου χειμῶνος κατὰ Διὸς βούλησιν εἰς τὴν θάλασσαν αὐτὸν ἐκρῖψαι. Ἡδύλος δ' ὁ Σάμιος ἢ Ἀθηναῖος
b Μελικέρτου φησὶν ἐρασθέντα τὸν Γλαῦκον ἑαυτὸν ῥῖψαι εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡδύλη δὲ τοῦ ποιητοῦ τούτου μήτηρ, Μοσχίνης δὲ θυγάτηρ τῆς Ἀττικῆς ἰάμβων ποιητρίας, ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Σκύλλῃ ἱστορεῖ τὸν Γλαῦκον ἐρασθέντα Σκύλλης ἐλθεῖν αὐτῆς εἰς τὸ ἄντρον

ἢ κόγχου δώρημα φέροντ' ἐρυθραίης ἀπὸ πέτρης,
ἢ τοὺς ἀλκυόνων παῖδας ἔτ' ἀπτερύγους,
τῇ νύμφῃ δυσπείστῳ ἀθύρματα. δάκρυ δ' ἐκείνου
καὶ Σειρὴν γείτων παρθένος ᾠκτίσατο·
c ἀκτὴν γὰρ κείνην ἀπενήχετο καὶ τὰ σύνεγγυς
Αἴτνης.

49. ΓΝΑΦΕΥΣ. Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὸ ἐκ τῆς ἑψήσεως τοῦ γναφέως ὑγρόν φησι πάντα σπίλον καθαίρειν. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ.

50. ΕΓΧΕΛΥΣ. τῶν θαλασσίων ἐγχέλεων μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων, μνημονεύων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς Κωπαΐδος, τὰς κωπαΐδας ἐπαινεῖ· γίνονται δ' αὗται ὑπερ-
d μεγέθεις. φησὶ γοῦν Ἀγαθαρχίδης ἐν ἕκτῃ Εὐρωπιακῶν τὰς ὑπερφυεῖς τῶν κωπαΐδων ἐγχέλεων ἱερείων τρόπον στεφανοῦντας καὶ κατευχομένους οὐλάς τ' ἐπιβάλλοντας θύειν τοῖς θεοῖς τοὺς Βοιωτούς· καὶ πρὸς τὸν ξένον τὸν διαποροῦντα τὸ τοῦ ἔθους παράδοξον καὶ πυνθανόμενον, ἓν μόνον εἰδέναι φῆσαι τὸν Βοιωτόν, φάσκειν τε ὅτι δεῖ τηρεῖν τὰ προγονικὰ νόμιμα, καὶ ὅτι μὴ καθήκει τοῖς ἄλλοις ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογίζεσθαι. οὐ χρὴ δὲ θαυμάζειν εἰ ἱερείων τρόπον ἐγχέλεις θύονται, ὁπότε καὶ Ἀντί-

γονος ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ λέξεως τοὺς ἁλιέας e λέγει θυσίαν ἐπιτελοῦντας τῷ Ποσειδῶνι ὑπὸ τὴν τῶν θύννων ὥραν, ὅταν εὐαγρήσωσι, θύειν τῷ θεῷ τὸν πρῶτον ἁλόντα θύννον, καὶ τὴν θυσίαν ταύτην καλεῖσθαι θυνναῖα.

51. καὶ τάριχοι δὲ παρὰ Φασηλίταις ἀποθύονται. Ἡρόπυθος γοῦν ἐν Ὥροις Κολοφωνίων περὶ τῆς κτίσεως ἱστορῶν τῆς Φασήλιδος φησὶν ὅτι Λάκιος ὁ τὴν ἀποικίαν στείλας μισθὸν ἔδωκε τοῦ τόπου Κυλάβρᾳ ποιμένι νέμοντι πρόβατα ταρίχους, ἐκείνου τοῦτο f αἰτήσαντος. προθέντος γὰρ αὐτῷ τοῦ Λακίου λαβεῖν τοῦ χωρίου ἢ ἄλφιτα ἢ ἄλητα ἢ ταρίχους, εἵλετο ὁ Κυλάβρας τοὺς ταρίχους. καὶ διὰ τοῦτο οἱ Φασηλῖται ἀνὰ πᾶν ἔτος τῷ Κυλάβρᾳ ἔτι καὶ νῦν τάριχον θύουσι. Φιλοστέφανος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων οὕτως γράφει· ʻΛάκιον τὸν Ἀργεῖον τῶν σὺν Μόψῳ ἀφικομένων, ὃν τινὲς μὲν Λίνδιον εἶναι λέγουσιν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιφήμου τοῦ Γέλαν οἰκίσαντος, εἰς τὴν Φασήλιδα ὑπὸ Μόψου μετ' ἀνδρῶν πεμφθέντα 298 κατά τινα λόγον Μαντοῦς τῆς Μόψου μητρός, ὅτε αἱ πρύμναι τῶν ἰδίων νηῶν συνέβαλον καὶ συνεθραύσθησαν κατὰ Χελιδονίας, τῶν μετὰ τοῦ Λακίου διὰ τὸ ὑστερεῖν αὐτῶν νυκτὸς προσβαλόντων. ἀγοράσαι δ' αὐτὸν τὴν γῆν λέγεται οὗ ἡ πόλις νῦν ἐστι, καθὰ ἡ Μαντὼ προεῖπε, παρὰ Κυλάβρα τινὸς δόντα τάριχον· τοῦτον γὰρ ἑλέσθαι λαβεῖν αὐτὸν ἀφ' ὧν ἦγον. ὅθεν κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς Φασηλίτας τῷ Κυλάβρᾳ θύειν τάριχον, τιμῶντας ὡς ἥρωα.'

52. περὶ δὲ τῶν ἐγχέλεων Ἱκέσιός φησιν ἐν τοῖς περὶ ὕλης ὡς αἱ ἐγχέλεις εὐχυλότεραι πάντων εἰσὶν ἰχθύων, b καὶ ὅτι εὐστομαχίᾳ διαφέρουσι τῶν πλείστων· πλήσμιαι γάρ εἰσι καὶ πολύτροφοι. ἐν δὲ τοῖς ταρίχεσι

τὰς μακεδονικὰς ἐγχέλεις κατατάττει. Ἀριστοτέλης δὲ χαίρειν φησὶ τὰς ἐγχέλεις καθαρωτάτῳ ὕδατι. ὅθεν τοὺς ἐγχελυοτρόφους καθαρὸν αὐταῖς ἐπιχεῖν· πνίγεσθαι γὰρ ἐν τῷ θολερῷ. διὸ καὶ οἱ θηρεύοντες θολοῦσι τὸ ὕδωρ, ἵν' ἀποπνίγωνται. λεπτὰ γὰρ ἔχουσαι τὰ βραγχία αὐτίκα ὑπὸ τοῦ θολοῦ τοὺς πόρους
c ἐπιπωματίζονται. ὅθεν κἂν τοῖς χειμῶσιν ὑπὸ τῶν πνευμάτων ταραττομένου τοῦ ὕδατος ἀποπνίγονται. ὀχεύονται δὲ συμπλεκόμεναι, κᾆτ' ἀφιᾶσι γλοιῶδες ἐξ αὐτῶν, ὃ γενόμενον ἐν τῇ ἰλύι ζῳογονεῖται. λέγουσι δὲ οἱ ἐγχελυοτρόφοι καὶ ὡς νυκτὸς μὲν νέμονται ἡμέρας δὲ ἐν τῇ ἰλύι ἀκινητίζουσι, ζῶσί τε τὸ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη. ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ γίνεσθαι αὐτὰς οὔτε ᾠοτοκούσας οὔτε ζῳοτοκούσας, ἀλλ' οὐδὲ ἐξ ὀχείας, ἀλλ' ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ τῇ ἰλύϊ
d σήψεως γινομένης· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν καλουμένων τῆς γῆς ἐντέρων λέγεται. διὸ καὶ Ὅμηρον τῆς τῶν ἰχθύων φύσεως χωρίζοντα τάδε εἰπεῖν

τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες οἱ κατὰ δίνας.

53. Ἐπικούρειος δέ τις εἰκαδιστὴς τῶν συνδειπνούντων ἡμῖν ἐγχέλυος παρατεθείσης, πάρεστιν, ἔφη, ἡ τῶν δείπνων Ἑλένη· ἐγὼ οὖν Πάρις ἔσομαι. καὶ χεῖρας μήπω τινὸς ἐκτετακότος ἐπ' αὐτὴν ἐπιβαλὼν ἐψίλωσε τὸ πλευρὸν ἀγαγὼν εἰς ἄκανθαν. ὁ δ'
e αὐτὸς οὗτος πλακοῦντός ποτε θερμοῦ παρατεθέντος καὶ πάντων ἀπεχομένων ἐπιφωνήσας

τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν,

προπετῶς ἐπιβαλὼν καὶ καταπιὼν φλεγόμενος ἐξεφέρετο. καὶ ὁ Κύνουλκος ἔφη, ἀποφέρεται ἐκ τῆς βρογχοπαρατάξεως ὁ λάρος. καὶ περὶ τῆς ἐγχέλυος δ' Ἀρχέστρατος οὕτως ἱστορεῖ

ἔγχελυν αἰνῶ μὲν πᾶσαν, πολὺ δ' ἐστὶ κρατίστη

Ῥηγίου ἀντιπέραν πορθμῷ ληφθεῖσα θαλάσσης.
ἔνθα σὺ τῶν ἄλλων πάντων, Μεσσήνιε, θνητῶν f
βρῶμα τιθεὶς τοιόνδε διὰ στόματος πλεονεκτεῖς.
οὐ μὴν ἀλλὰ κλέος γ' ἀρετῆς μέγα κάρτα φέρουσιν
κωπαῖαι καὶ στρυμόνιαι· μεγάλαι τε γάρ εἰσιν
καὶ τὸ πάχος θαυμασταί. ὅμως δ' οἶμαι βασιλεύει
πάντων τῶν περὶ δαῖτα καὶ ἡδονῇ ἡγεμονεύει 299
ἔγχελυς, ἣ φύσει ἐστὶν ἀπήρινος μόνος ἰχθύς.

54. Ὁμήρου δὲ εἰπόντος 'τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες' ἀκολούθως ἐποίησε καὶ Ἀρχίλοχος

πολλὰς δὲ τυφλὰς ἐγχέλυας ἐδέξω.

οἱ δ' Ἀττικοί, καθὼς Τρύφων φησί, τὰς ἑνικὰς χρήσεις ἐπιστάμενοι διὰ τοῦ υ, τὰς πληθυντικὰς οὐκ ἔτι ἀκολούθως ἐπιφέρουσιν. ὁ γοῦν Ἀριστοφάνης ἐν μὲν Ἀχαρνεῦσι

σκέψασθε (φησὶ) παῖδες τὴν κρατίστην ἔγχελυν.

καὶ ἐν Λημνίαις 'ἔγχελυν βοιωτίαν.' τὴν δ' εὐθεῖαν b ἐν Δαιταλεῦσι 'καὶ λεῖος ὥσπερ ἔγχελυς.' καὶ Κρατῖνος ἐν Πλούτοις

θύννος ὀρφὼς γλαῦκος ἔγχελυς κύων.

τὰς μέντοι πληθυντικὰς οὐκ ἔθ' ὁμοίως τῷ ποιητῇ. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσιν

ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας.

καὶ δευτέραις Νεφέλαις

τὰς εἰκοῦς τῶν ἐγχέλεων τὰς ἐμὰς μιμούμενοι.

ἐν Σφηξὶ δὲ ἡ δοτική 'οὐ χαίρω δὲ βατίσιν οὐδ' ἐγχέλεσιν.' Στράττις δ' ἐν Ποταμίοις ἔφη 'ἐγχέλεων ἀνεψιός.' Σιμωνίδης δ' ἐν ἰάμβοις 'ὥσπερ ἔγχελυς κατὰ c γλοιοῦ.' καὶ τὴν αἰτιατικήν

ἐρῳδιὸς γὰρ ἔγχελυν μαιανδρίην
τρίορχον εὑρὼν ἐσθίοντ' ἀφείλετο.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς περὶ ζῴων μορίων διὰ τοῦ ι

ἔγχελις εἴρηκεν. ὅταν δ' Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι λέγῃ

ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας·
ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδέν,
d ἐὰν δ' ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
αἱροῦσι· καὶ σὺ λαμβάνεις, ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς,

σαφῶς δηλοῖ ὅτι ἡ ἔγχελυς ἐκ τῆς ἰλύος λαμβάνεται. ἔνθεν καὶ τοὔνομα εἰς λυς ἐπερατώθη. καὶ ὁ ποιητὴς οὖν θέλων δηλῶσαι τὸ εἰς βάθος τοῦ ποταμοῦ καιόμενον οὕτως ἔφη 'τείροντ' ἐγχέλυές τε καὶ ἰχθύες.' εἰδικώτερον δὲ καὶ κατ' ἐξαίρετον ἐγχέλυες, ἵνα καὶ τὸ βάθος τοῦ κεκαυμένου ὕδατος δηλώσῃ.

e 55. Ἀντιφάνης δ' ἐν Λύκωνι κωμῳδῶν τοὺς Αἰγυπτίους φησί·

καὶ τἄλλα δεινούς φασι τοὺς Αἰγυπτίους
εἶναι τὸ νομίσαι τ' ἰσόθεον τὴν ἔγχελυν.
πολὺ τῶν θεῶν γάρ ἐστι τιμιωτέρα.
τῶν μὲν γὰρ εὐξαμένοισιν ἔσθ' ἡμῖν τυχεῖν,
τούτων δὲ δραχμὰς τοὐλάχιστον δώδεκα
ἢ πλέον ἀναλώσασιν ὀσφρέσθαι μόνον.
οὕτως ἅγιόν τι παντελῶς τὸ θηρίον.

Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Πόλεσι πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους
f ἀποτει νόμενος τὸν λόγον φησίν

οὐκ ἂν δυναίμην συμμαχεῖν ὑμῖν ἐγώ·
οὔθ' οἱ τρόποι γὰρ ὁμονοοῦσ' οὔθ' οἱ νόμοι
ἡμῶν, ἀπ' ἀλλήλων δὲ διέχουσιν πολύ.
βοῦν προσκυνεῖς, ἐγὼ δὲ θύω τοῖς θεοῖς.
τὴν ἔγχελυν μέγιστον ἡγεῖ δαίμονα,
ἡμεῖς δὲ τῶν ὄψων μέγιστον παρὰ πολύ.
οὐκ ἐσθίεις ὕει', ἐγὼ δέ γ' ἥδομαι
300 μάλιστα τούτοις. κύνα σέβεις, τύπτω δ' ἐγώ,

τοὖψον κατεσθίουσαν ἡνίκ' ἂν λάβω.
τοὺς ἱερέας ἐνθάδε μὲν ὁλοκλήρους νόμος
εἶναι, παρ' ὑμῖν δ', ὡς ἔοικ', ἀπηργμένους.
τὸν αἰέλουρον κακὸν ἔχοντ' ἐὰν ἴδῃς,
κλάεις, ἐγὼ δ' ἥδιστ' ἀποκτείνας δέρω.
δύναται παρ' ὑμῖν μυγαλῆ, παρ' ἐμοὶ δέ γ' οὔ.

Τιμοκλῆς δ' ἐν Αἰγυπτίοις

πῶς ἂν μὲν οὖν σώσειεν ἶβις ἢ κύων;
ὅπου γὰρ εἰς τοὺς ὁμολογουμένους θεοὺς b
ἀσεβοῦντες οὐ διδόασιν εὐθέως δίκην,
τίν' αἰελούρου βωμὸς ἐπιτρίψειεν ἄν;

56. ὅτι δ' ἤσθιον τὰς ἐγχέλεις καὶ μετὰ τεύτλων ἐντυλίξαντες πολὺ μέν ἐστι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κωμικοῖς, καὶ Εὔβουλος δέ φησιν ἐν Ἠχοῖ

νύμφα ἀπειρόγαμος τεύτλῳ περὶ σῶμα καλυπτὰ
λευκόχρως παρέσται
ἔγχελυς, ὦ μέγα μοι μέγα σοι φῶς ἐναργές.

καὶ ἐν Ἴωνι

μετὰ ταῦτα θύννων μεγαλόπλουτ' ἐπεισέπλει c
ὑπογάστρι' ὀπτῶν, αἵ τε λιπαροσώματοι
βοιώτιαι παρῆσαν ἐγχέλεις θεαὶ
τεῦτλ' ἀμπεχόμεναι.

καὶ ἐν Μηδείᾳ

παρθένου βοιωτίας
κωπᾷδος· ὀνομάζειν γὰρ αἰδοῦμαι θεάν.

ὅτι δὲ καὶ αἱ στρυμόνιαι ἐγχέλεις δι' ὀνόματος ἦσαν φησὶν ἐν Θαμύρᾳ Ἀντιφάνης

καὶ σοῦ γ' ἐπώνυμός τις ἐν φήμαις βροτῶν
Θρῄκην κατάρδων ποταμὸς ὠνομασμένος
Στρυμών, μεγίστας ἐγχέλεις κεκτημένος. d

καὶ περὶ τὸν Εὐλέα δὲ ποταμόν, οὗ μνημονεύει Ἀντίμαχος ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις Δέλτοις οὕτως

ἐλθὼν Εὐλῆος πηγὰς ἔπι δινήεντος,

Δημήτριος ὁ Σκήψιος ἐν ἑκκαιδεκάτῳ τοῦ τρωικοῦ διακόσμου ἐγχέλεις φησὶ διαφόρους γίνεσθαι.

57. ΕΛΟΨ. *προείρηται μέν τινα περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ Ἀρχέστρατός φησι τάδε περὶ αὐτοῦ*

e *τὸν δ' ἔλοπ' ἔσθε μάλιστα Συρακούσαις ἐνὶ κλειναῖς,*
τόν γε κρατιστεύονθ'. οὗτος γὰρ αὖ ἐστὶν ἐκεῖθεν
τὴν ἀρχὴν γεγονὼς θ' ην κἂν ᾖ περὶ νήσους,
ἢ περὶ τὴν ἄλλην που ἁλῷ γῆν, ἢ περὶ Κρήτην,
λεπτὸς καὶ στερεὸς καὶ κυματοπλὴξ ἀφικνεῖται.

58. ΕΡΥΘΡΙΝΟΣ. *Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων καὶ Σπεύσιππος παραπλήσιά φησιν εἶναι φάγρον ἐρυθρῖνον ἧπατον. τὰ παραπλήσια εἴρηκε καὶ Δω-* f *ρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Κυρηναῖοι δ' ὕκην τὸν ἐρυθρῖνον καλοῦσιν, ὡς Κλείταρχός φησιν ἐν γλώσσαις.*

59. ΕΓΚΡΑΣΙΧΟΛΟΙ. *καὶ τούτων μέμνηται Ἀριστοτέλης ὡς μικρῶν ἰχθυδίων ἐν τῷ περὶ ζωικῶν. Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τῶν ἐγκρασιχόλων ἐν τοῖς ἑψητοῖς μέμνηται εἰπὼν οὕτως 'ἑψητοὺς εἶναι μὲν δεῖ ἐγκρασιχόλους ἢ ἴωπας ἢ ἀθερίνας ἢ κωβιοὺς ἢ τριγλίδας μικράς, σηπίδιά τε καὶ τευθίδια καὶ καρκίνια.'*

301 60. ΕΨΗΤΟΣ. *ἐπὶ τῶν λεπτῶν ἰχθυδίων. Ἀριστοφάνης ἐν Ἀναγύρῳ 'οὐχ ἑψητῶν λοπάς ἐστιν.' Ἄρχιππος Ἰχθύσι*

καὶ τὴν μὲν ἀφύην καταπέπωκεν ἐντυχὼν ἑψητὸς

Εὔπολις Αἰξίν

ὦ Χάριτες, αἶσι μέλουσιν ἑψητοί.

Εὔβουλος ἐν Προσουσίᾳ ἢ Κύκνῳ

ἀγαπῶν τε κἂν ἑψητὸν ἐν τεύτλοις ἕνα
διὰ δωδεκάτης ἑψόμενον ἡμέρας ἴδῃ.

Ἄλεξις ἐν Ἀπεγλαυκωμένῳ

καὶ γὰρ ἑψητοί τινες
παρῆσαν ἡμῖν δαιδάλεοί πως.

τὰ γὰρ καλὰ πάντα Δαιδάλου καλοῦσιν ἔργα. καὶ b πάλιν

τῶν οὖν κορακίνων πεῖραν οὐχὶ λαμβάνεις,
οὐδὲ τριχίδων, οὐδ' οἷον ἑψητῶν τινῶν;

πληθυντικῶς δὲ λέγουσιν ἑψητοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἀριστοφάνης Δράμασιν ἢ Νιόβῳ

οὐδὲν μὰ Δί' ἐρῶ λοπάδος ἑψητῶν.

Μένανδρος Περινθίᾳ

τὸ παιδίον δ' εἰσῆλθεν ἑψητοὺς φέρον.

ἑνικῶς δὲ Νικόστρατος ἐν Ἡσιόδῳ

βεμβράδ' ἀφύην ἑψητόν.

Ποσείδιππος Ἀποκλειομένῃ

ἑψητὸν ἀγοράζειν τινά.

ἐν δὲ τῇ ἐμῇ Ναυκράτει ἑψητοὺς καλοῦσιν ἰχθύδια c ἀπολειπόμενα ἐν ταῖς διώρυξιν, ὅταν ὁ Νεῖλος ὑποπαύηται τῆς πληρώσεως.

61. ΗΠΑΤΟΣ ἢ ΛΕΒΙΑΣ. Διοκλῆς τοῦτόν φησι τῶν πετραίων εἶναι· Σπεύσιππος δ' ὅμοιον φάγρῳ τὸν ἥπατον. ἔστι δὲ μονήρης, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, σαρκόφαγός τε καὶ καρχαρόδους, τὴν χροιὰν μὲν μέλας, ὀφθαλμοὺς δὲ μείζονας ἢ καθ' αὑτὸν ἔχων, καρδίαν τρίγωνον λευκήν. Ἀρχέστρατος δ' ὁ τῶν δείπνων λοχαγός φησιν

καὶ λεβίαν λαβέ, Μόσχε, τὸν ἥπατον ἐν περικλύστῳ d
Δήλῳ καὶ Τήνῳ.

62. ΗΛΑΚΑΤΗΝΕΣ. *Μνησίμαχος Ἱπποτρόφῳ*

σκόμβρος
θύννος κωβιὸς ἠλακατῆνες.

εἰσὶ δὲ κητώδεις, ἐπιτήδειοι εἰς ταριχείαν. Μένανδρος κόλωσί φησι

κωβιὸς ἠλακατῆνες
κυνὸς οὐραῖον.

Μνασέας δ' ὁ Πατρεύς φησιν 'ἰχθύος δὲ γίνεται καὶ ἡσυχίας τῆς ἀδελφῆς γαλῆ καὶ μύραινα καὶ ἠλακατήν.'

e 63. ΘΥΝΝΟΣ. *τοῦτόν φησιν Ἀριστοτέλης εἰσπλεῖν εἰς τὸν Πόντον ἐχόμενον τῆς γῆς· ἐν τῷ δεξιῷ ὀφθαλμῷ βλέπειν, τῷ γὰρ εὐωνύμῳ ἀμβλυωπεῖν. ἔχει δ' ὑπὸ τὰ πτερύγια τὸν λεγόμενον οἶστρον. χαίρει δὲ ἀλέᾳ· διὸ καὶ πρὸς τὴν ἄμμον πρόσεισι. γίνεται δὲ ἐδώδιμος, ὅταν τοῦ οἴστρου παύσηται. μίσγεται δὲ μετὰ τὴν φωλείαν, ὥς φησι Θεόφραστος. καὶ ἕως μὲν*
f *ἂν ἔχῃ μικρὰ τὰ κυήματα, δυσάλωτος, ὅταν δὲ μείζω γένηται, διὰ τὸν οἶστρον ἁλίσκεται. φωλεύει δ' ὁ θύννος καίτοι πολυαίματος ὤν. Ἀρχέστρατος δέ φησιν*

ἀμφὶ δὲ τὴν ἱεράν τε καὶ εὐρύχορον Σάμον ὄψει
θύννον ἁλισκόμενον σπουδῇ μέγαν, ὃν καλέουσιν
ὄρκυν', ἄλλοι δ' αὖ κῆτος. τούτου δὲ θεοῖς χρὴ
ὀψωνεῖν ἃ πρέπει ταχέως, καὶ μὴ περὶ τιμῆς ...
302 *ἔστι δὲ γενναῖος Βυζαντίῳ ἔν τε Καρύστῳ,*
ἐν Σικελῶν τε κλυτῇ νήσῳ Κεφαλοιδὶς ἀμείνους
πολλῷ τῶνδε τρέφει θύννους καὶ Τυνδαρὶς ἀκτή.
ἂν δέ ποτ' Ἰταλίας ἱερᾶς Ἱππώνιον ἔλθῃς,
ἑρπετὸν εἰς ὕδατος στεφάνους· πολὺ δὴ πολὺ πάντων

ἐνταῦθ᾽ εἰσὶν ἄριστοι ἔχουσί τε τέρματα νίκης.
οἱ δ᾽ ἐπὶ τῶνδε τόπων πεπλανημένοι εἰσὶν ἐκεῖθεν
πολλὰ περάσαντες πελάγη βρυχίου διὰ πόντου,
ὥστ᾽ αὐτοὺς ἡμεῖς θηρεύομεν ὄντας ἀώρους. b

64. ὠνομάσθη δὲ θύννος ἀπὸ τοῦ θύειν τε καὶ ὁρμᾶν. ὁρμητικὸς γὰρ ὁ ἰχθὺς διὰ τὸ ἔχειν κατά τινα ὥραν οἶστρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὑφ᾽ οὗ φησιν ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὸν ἐξελαύνεσθαι γράφων οὕτως 'οἱ δὲ θύννοι καὶ οἱ ξιφίαι οἰστρῶσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν. ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα παρὰ τὰ πτερύγια οἱονεὶ σκωλήκιον τὸν καλούμενον οἶστρον, ὅμοιον μὲν c σκορπίῳ, μέγεθος δ᾽ ἡλίκον ἀράχνης. τοῦτο δὲ ποιεῖ αὐτοὺς ἐξάλλεσθαι οὐκ ἔλαττον τοῦ δελφῖνος· καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι.' καὶ Θεοδωρίδας δέ φησι

θύννοι τε διοιστρήσοντι Γαδείρων δρόμον.

Πολύβιος δ᾽ ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν περὶ τῆς ἐν Ἰβηρίᾳ Λυσιτανίας χώρας διαλεγόμενός φησιν ὅτι βάλανοί εἰσι κατὰ βάθος ἐν τῇ αὐτόθι θαλάττῃ πεφυτευμέναι, ὧν τὸν καρπὸν σιτουμένους τοὺς θύννους πιαίνεσθαι. διόπερ d οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις λέγων ὗς εἶναι θαλαττίους τοὺς θύννους. εἰσὶ γὰρ οἱ θύννοι οἷον ὕες ἀπὸ τῶν βαλάνων αὐξανόμενοι.

65. ἐπαινεῖται δὲ τοῦ ἰχθύος τούτου τὰ ὑπογάστρια, ὡς καὶ Εὔβουλός φησιν ἐν Ἴωνι

μετὰ ταῦτα θύννων μεγαλόπλουτ᾽ ἐπεισέπλει
ὑπογάστρι᾽ ὀπτῶν.

Ἀριστοφάνης Λημνίαις

οὐκ ἔγχελυν βοιωτίαν, οὐ γλαῦκον, οὐχὶ θύννου
ὑπογάστριον.

Στράττις Ἀταλάντῃ

ὑπογάστριον θύννου τι κἀκροκώλιον
e δραχμῆς ὕειον.

ἐν δὲ Μακεδόσιν 'ὑπογάστριά θ' ἡδέα θύννων.' Ἔριφος Μελιβοίᾳ

ταῦτα γὰρ οἱ πένητες οὐκ ἔχοντες ἀγοράσαι,
ὑπογάστριον θύννακος, οὐδὲ κρανίον
λάβρακος, οὐδὲ γόγγρον, οὐδὲ σηπίας·
ἃς οὐδὲ μάκαρας ὑπερορᾶν οἶμαι θεούς.

ὅταν δὲ καὶ Θεόπομπος ἐν Καλλαίσχρῳ λέγῃ

ἰχθύων δὲ δὴ
ὑπογάστρι' ὦ Δάματερ,

f παρατηρητέον ὅτι ἐπὶ ἰχθύων μὲν ὑπογάστριον λέγουσι, σπανίως δ' ἐπὶ χοίρων καὶ τῶν ἄλλων ζῴων. ἄδηλον δ' ἐπὶ τίνων ἔταξε τὸ ὑπογάστριον Ἀντιφάνης ἐν τῷ Ποντικῷ, ὅταν λέγῃ

ὅστις ὠψώνηκ' ἴσως
τούτους μεγαλείως ταῖς κάκιστ' ἀπολουμέναις
ὑπογάστρι' ἐλθών, ὅσα Ποσειδῶν ἀπολέσαι·
τάττειν τε γεννικῶς παρασκευάζεται
πλευρὰν μετ' αὐτῶν.

Ἄλεξις δὲ ἐν Ὀδυσσεῖ ὑφαίνοντι καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ θύννου ἐπαινῶν φησι

καὶ τοὺς ἁλιέας εἰς τὸ βάραθρον ἐμβαλῶ·
ἀπελευθέρων ὀψάρια θηρεύουσί μοι,
303 τριχίδια καὶ σηπίδια καὶ φρυκτούς τινας.
B. οὗτος πρότερον κεφαλαῖον εἰ θύννου λάβοι,
ἐνόμιζεν ἐγχέλεια καὶ θύννους ἔχειν.

ἐπῄνουν δὲ τῶν θύννων καὶ τὰς κλεῖδας καλουμένας, ὡς Ἀριστοφῶν ἐν Πειρίθῳ

καὶ μὴν διέφθαρταί γε τοὖψον παντελῶς·
b κλεῖδες μὲν ὀπταὶ δύο παρεσκευασμέναι.

Β. αἷς τὰς θύρας κλείουσι; Α. τοῦ θύννου μὲν οὖν.

Β. σεμνὸν τὸ βρῶμα. Α. καὶ τρίτη λακωνική.

66. *Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ λέξεως τῷ Ποσειδῶνί φησι θύννον θύεσθαι, καθάπερ προείπαμεν. Ἡρακλέων δ' ὁ Ἐφέσιος τὸν ὄρκυνόν φησι λέγειν τοὺς Ἀττικούς. Σώστρατος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ ζῴων τὴν πηλαμύδα θυννίδα καλεῖσθαι λέγει, μείζω δὲ γινομένην θύννον, ἔτι δὲ μείζονα ὄρκυνον, ὑπερβαλλόντως δὲ αὐξανόμενον γίνεσθαι κῆτος. μνημονεύει δὲ τοῦ θύννου καὶ Αἰσχύλος λέγων* c

σφύρας δέχεσθαι κἀπιχαλκεύειν μύδρος,
ὃς ἀστενακτὶ θύννος ὣς ἠνέσχετο
ἄναυδος.

καὶ ἀλλαχοῦ

τὸ σκαιὸν ὄμμα παραβαλὼν θύννου δίκην.

ὡς τοῦ θύννου τῷ σκαιῷ ὀφθαλμῷ οὐ βλέποντος, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν. Μένανδρος Ἁλιεῦσι

καὶ θάλαττα βορβορώδης, ἣ τρέφει θύννον μέγαν.

καὶ παρὰ Σώφρονι ὁ θυννοθήρας ἐστίν. οὓς ἔνιοι θύννους καλοῦσιν, Ἀθηναῖοι δὲ θυννίδας.

67. ΘΥΝΝΙΣ. *τοῦ ἄρρενος ταύτην φησὶ διαφέρειν ὁ Ἀριστοτέλης τῷ ἔχειν ὑπὸ τῇ γαστρὶ πτερύγιον, ὃ* d *καλεῖσθαι ἀθέρα. ἐν δὲ τῷ περὶ ζῴων μορίων διιστὰς αὐτὴν τοῦ θύννου φησὶ τοῦ θέρους τίκτειν περὶ τὸν ἑκατομβαιῶνα θυλακοειδές, ἐν ᾧ πολλὰ γίνεσθαι μικρὰ ᾠά. καὶ Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων διίστησιν αὐτὰς τῶν θύννων καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις. Κρατῖνος δ' ἐν Πλούτοις φησίν*

ἐγὼ γάρ εἰμι θυννὶς ἢ μελαινὰς ἢ
καὶ θύννος ὀρφὼς γλαῦκος ἔγχελυς κύων.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἀγελαῖον καὶ ἐκτο-
e πιστικὸν εἶναι τὴν θυννίδα. Ἀρχέστρατος δ' ὁ κίμ-
βιξ φησί

καὶ θύννης οὐραῖον ἔχειν, τὴν θυννίδα φωνῶ
τὴν μεγάλην, ἧς μητρόπολις Βυζάντιόν ἐστιν.
εἶτα τεμὼν αὐτὴν ὀρθῶς ὄπτησον ἅπασαν,
ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας καὶ ἐλαίῳ ἀλείψας.
θερμά τ' ἔχειν τεμάχη βάπτων δριμεῖαν ἐς ἅλ-
μην·
κἂν ξηρὰν ἐθέλῃς ἔσθειν, γενναῖα πέλονται,
ἀθανάτοισι θεοῖσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοῖα.
f ἂν δ' ὄξει ῥάνας παραθῇς, ἀπόλωλεν ἐκείνη.

καὶ Ἀντιφάνης δ' ἐν Παιδεραστῇ

τῆς τε βελτίστης μεσαῖον θυννάδος βυζαντίας
τέμαχος ἐν τεύτλου λακιστοῖς κρύπτεται στεγά-
σμασιν.

τῆς θυννίδος τὸ οὐραῖον ἐπαινεῖ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Κουρίδι οὕτως

ὁ δ' ἐν ἀγρῷ τρεφόμενος
θαλάττιον μὲν οὗτος οὐδὲν ἐσθίει,
304 πλὴν τῶν παρὰ γῆν, γόγγρον τιν' ἢ νάρκην
τιν' ἢ
θύννης τὰ πρὸς τῆς Β. ποῖα; Α. τὰ κάτωθεν
λέγω.
Β. τούτους φάγοις ἄν; Γ. τοὺς γὰρ ἄλλους νε-
νόμικα
ἀνθρωποφάγους ἰχθῦς. Β. τὸ δεῖνα δ' ἐσθίεις
τουτὶ κακόνωτα πλοῖα. Γ. κωπᾶδας λέγεις.
Β. ἀγρίως γε. [παρὰ] λίμνην γὰρ γεωργῶν τυγ-
χάνω.
τὰ δ' ἐγχέλεια γράψομαι λιποταξίου·
κομιδῇ γὰρ οὐκ ἦν οὐδαμοῦ.

τούτων τῶν ἰαμβείων ἔνια ἔστιν εὑρεῖν καὶ ἐν Ἀκεστρίᾳ καὶ ἐν Ἀγροίκῳ ἢ Βουταλίωνι. Ἱππῶναξ δέ, b *ὃν Λυσανίας ἐν τοῖς περὶ ἰαμβοποιῶν παρατίθεται, φησίν*

> *ὃ μὲν γὰρ αὐτῶν ἡσυχῇ τε καὶ ῥύβδην*
> *θυννίδα τε καὶ μυσσωτὸν ἡμέρας πάσας*
> *δαινύμενος, ὥσπερ Λαμψακηνὸς εὐνοῦχος,*
> *κατέφαγε δὴ τὸν κλῆρον· ὥστε χρὴ σκάπτειν*
> *πέτρας ὀρείας σῦκα μέτρια τρώγων*
> *καὶ κρίθινον κόλλικα δούλιον χόρτον.*

μνημονεύει δὲ τῶν θυννίδων καὶ Στράττις ἐν Καλλιππίδῃ.

68. ΙΠΠΟΥΡΟΙ. *Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζώων* c *μορίων τοὺς ἱππούρους φησὶν ᾠὰ τίκτειν, καὶ ταῦτα ἐξ ἐλαχίστων μέγιστα γίνεσθαι, ὡς καὶ τὰ τῆς σμυραίνης· τίκτειν δ' ἔαρος. Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων κορύφαιναν καλεῖσθαί φησι τὸν ἵππουρον. Ἱκέσιος δ' ἱππουρεῖς αὐτοὺς προσαγορεύει. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ*

> *κὠξύρυγχοι ῥαφίδες ἵππουροί τε καὶ χρυσόφρυες.*

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ τὴν φύσιν τοῦ ἰχθύος διηγούμενος συνεχές φησιν αὐτὸν ἐξάλλεσθαι, διὸ d *καὶ ἀρνευτὴν ὀνομάζεσθαι. λέγει δὲ οὕτω περὶ αὐτοῦ*

> *ἠὲ μέγαν συνόδοντα ἢ ἀρνευτὴν ἵππουρον.*

Ἀρχέστρατος δέ φησιν

> *ἵππουρος δὲ καρύστιός ἐστιν ἄριστος·*
> *ἄλλως τ' εὔοψον σφόδρα χωρίον ἐστὶ Κάρυστος.*

Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ κορύφαιναν αὐτόν φησιν ὀνομάζεσθαι.

69. ΙΠΠΟΣ. *μήποτε τούτους ἱππίδια καλεῖ Ἐπί-* e *χαρμος ὅταν λέγῃ*

κορακῖνοι δὲ κοριοειδέες
κίονες, χἰππίδια λεῖα, ψύχει ἁπαλοκουρίδες.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

ἢ σκάρον ἢ κῶθον τροφίην καὶ ἀναιδέα λίην,
χάννους τ' ἐγχέλυάς τε καὶ εἰναλίην πυτίνην,
ἢ μύας ἢ ἵππους ἠὲ γλαύκην κορύδυλιν.

μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος ἐν τῇ Θηβαΐδι λέγων οὕτως

f ἢ ὕκην ἢ ἵππον ἢ ὃν κίχλην καλέουσιν.

70. ΙΟΥΛΙΔΕΣ· περὶ τούτων Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησίν 'ἰουλίδας ἕψειν μὲν ἐν ἅλμῃ, ὀπτᾶν δ' ἐπὶ τηγάνου.' Νουμήνιος δέ

κεῖνο δὲ δὴ σκέπτοιο, τό κεν καὶ ἰουλίδα μάργον
πολλὸν ἀποτρωπῷτο καὶ ἰοβόλον σκολόπενδραν.

ἰούλους δ' ὁ αὐτὸς ὀνομάζει τὰ ἔντερα τῆς γῆς διὰ τούτων

305 καὶ δὲ σύ γε μνήσαιο δελείατος ὅττι παρ' ἄκρα
δήεις αἰγιαλοῖο γεώλοφα, τοὶ μὲν ἴουλοι
κέκληνται μέλανες γαιηφάγοι, ἔντερα γαίης.
ἠὲ καὶ ἑρπίλλας δολιχήποδας, ὁππότε πέτραι
ἀμμώδεις κλύζονται ἐπ' ἄκρῃ κύματος ἀγῇ·
ἔνθεν ὀρύξασθαι θέμεναί τ' εἰς ἄγγος ἀολλεῖς.

71. ΚΙΧΛΑΙ καὶ ΚΟΣΣΥΦΟΙ. διὰ τοῦ η Ἀττικοὶ
b κίχλην λέγουσι. καὶ ὁ λόγος οὕτως ἔχει. τὰ γὰρ εἰς λα λήγοντα θηλυκὰ πρὸ τοῦ λ ἕτερον λ ἔχει, σκύλλα σκίλλα κόλλα βδέλλα ἅμιλλα ἄμαλλα· τὰ δὲ εἰς λη οὐκ ἔτι, ὁμίχλη φύτλη γενέθλη αἴγλη τρώγλη. ὁμοίως οὖν καὶ τρίγλη. Κρατῖνος

τρίγλην εἰ μὲν ἐδηδοκοίη 'ν τένθου τινὸς ἀνδρός.

Διοκλῆς δ' ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν 'οἱ δὲ πετραῖοι (φησὶ) καλούμενοι μαλακόσαρκοι, κόσσυφοι κίχλαι πέρκαι

κωβιοὶ φυκίδες ἀλφηστικός.᾽ Νουμήνιος δ᾽ ἐν Ἁλιευτικῷ

γλαύκους ἢ ὀρφῶν ἔναλον γένος ἠὲ μελάγχρων c
κόσσυφον ἢ κίχλας ἁλιειδέας.

Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Ἥβας γάμῳ

βαμβραδόνες τε καὶ κίχλαι λαγοὶ δράκοντές τ᾽ ἄλκιμοι.

Ἀριστοτέλης δ᾽ ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ᾽καὶ τὰ μὲν μελανόστικτα ὥσπερ κόσσυφος, τὰ δὲ ποικιλόστικτα ὥσπερ κίχλη.᾽ Παγκράτης δ᾽ ὁ Ἀρκὰς ἐν Ἔργοις θαλαττίοις τὴν κίχλην πολλοῖς ὀνόμασί φησι καλεῖσθαι

οἶσ᾽ ἤδη κίχλην οἰνώδεα, τὴν καλαμῆες
σαῦρον κικλήσκουσι καὶ αἰολίην, ὀρφίσκον, d
πιότατον κεφαλῇ.

Νίκανδρος δ᾽ ἐν τετάρτῳ Ἑτεροιουμένων φησίν

ἢ σκάρον ἢ κίχλην πολυώνυμον.

72. ΚΑΠΡΟΣ καὶ ΚΡΕΜΥΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων φησί ᾽τὰ δὲ ἀνόδοντα καὶ λεῖα ὡς ῥαφίς. καὶ τὰ μὲν λιθοκέφαλα ὡς κρέμυς, τὰ δὲ σκληρότατα τραχύδερμα ὡς κάπρος. καὶ τὰ μὲν δίραβδα ὥσπερ σεσερῖνος, τὰ δὲ πολύραβδα καὶ ἐρυθρόγραμμα ὡς σάλπη.᾽ τοῦ δὲ κάπρου μνημονεύει καὶ Δωρίων καὶ e
Ἐπαίνετος. Ἀρχέστρατος δέ φησιν

αὐτὰρ ἐς Ἀμβρακίαν ἐλθὼν εὐδαίμονα χώραν,
τὸν κάπρον ἂν ἐσίδῃς ὠνοῦ καὶ μὴ κατάλειπε,
κἂν ἰσόχρυσος ἔῃ, μή σοι νέμεσις καταπνεύσῃ
δεινὴ ἀπ᾽ ἀθανάτων. τὸ γάρ ἐστιν νέκταρος ἄνθος.
τούτου δ᾽ οὐ θέμις ἐστὶ φαγεῖν θνητοῖσιν ἅπασιν,
οὐδ᾽ ἐσιδεῖν ὄσσοισιν, ὅσοι μὴ πλεκτὸν ὕφασμα f
σχοίνου ἑλειοτρόφου κοῖλον χείρεσσιν ἔχοντες

εἰώθασι δονεῖν ψήφους αἴθωνι λογισμῷ.
ἄρθρων μηλείων ἐπὶ γῆν δωρήματα βάλλων.

73. ΚΙΘΑΡΟΣ. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων ἢ περὶ ἰχθύων ʻὁ κίθαρος (φησὶ) καρχαρόδους μονήρης φυκοφάγος τὴν γλῶτταν ἀπολελυμένος καρδίαν λευκὴν ἔχων καὶ πλατεῖαν.ʼ Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ

306 κίθαρος γεγενῆσθαι κἀγοράζειν κίθαρος ὤν.
Β. ἀγαθόν γʼ ὁ κίθαρος· καὶ πρὸς Ἀπόλλωνος πάνυ
ἐκεῖνο θράττει μʼ, ὅτι λέγουσιν, ὦ ʼγαθή,
ἔνεστιν ἐν κιθάρῳ τι κακόν.

Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ

ἦν δʼ ὑαινίδες τε βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος ἐνῆς.

ὅτι δὲ διὰ τὸ ὄνομα ἱερὸς εἶναι νενόμισται τοῦ Ἀπόλλωνος εἴρηκεν Ἀπολλόδωρος. Καλλίας δὲ ἢ Διοκλῆς Κύκλωψι

κίθαρος ὀπτὸς καὶ βατὶς θύννου τε κεφάλαιον τοδί.

ὁ δʼ Ἀρχέστρατος ἐν τῇ Ἡδυπαθείᾳ

b κίθαρον δὲ κελεύω,
ἂν μὲν λευκὸς ἔῃ [χροιὴν] στερεός τε πεφύκῃ,
ἕψειν εἰς ἅλμην καθαρὰν καὶ φύλλα καθέντα·
ἂν δʼ ᾖ πυρρὸς ἰδεῖν καὶ μὴ λίαν μέγας, ὀπτᾶν
ὀρθῇ κεντήσαντα δέμας νεοθῆγι μαχαίρᾳ,
καὶ πολλῷ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ τοῦτον ἄλειφε·
χαίρει γὰρ δαπανῶντας ὁρῶν, ἔστιν δʼ ἀκόλαστος.

74. ΚΟΡΔΥΛΟΣ. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἀμ-
c φίβιον εἶναι καὶ τελευτᾶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου αὐανθέντα. Νουμήνιος δὲ ἐν Ἁλιευτικῷ κούρυλον αὐτὸν καλεῖ

τοῖσί κεν ἄρμενα πάντα, παροπλίσσαιό δὲ μῦρα,
κούρυλον ἢ πειρῆνα ἢ εἰναλίην ἔρπιλλαν.

μέμνηται δὲ καὶ κορδυλίδος ἐν τούτοις

ἢ μύας ἢ ἵππους ἠὲ γλαύκην κορύδυλιν.

75. ΚΑΜΜΟΡΟΙ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

ἔτι δὲ ποττούτοισι βῶκες σμαρίδες ἀφύαι κάμμοροι.

καὶ Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις μίμοις αὐτῶν μέμνηται. ἔστι δὲ καρίδων γένος, καὶ ὑπὸ Ῥωμαίων οὕτως d καλοῦνται.

76. ΚΑΡΧΑΡΙΑΙ. Νουμήνιος ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ φησίν

ἄλλοτε καρχαρίην, ὁτὲ δὲ ῥόθιον ψαμαθῖδα.

Σώφρων Θυννοθήρᾳ 'ἁ δὲ γαστὴρ ὑμέων καρχαρίας, ὄκκα τινὸς δῆσθε.' Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν Γλώσσαις τὸν καρχαρίαν καλεῖσθαί φησι καὶ λάμιαν καὶ σκύλλαν.

77. ΚΕΣΤΡΕΥΣ. Ἱκέσιός φησι 'τῶν δὲ καλουμένων λευκίσκων πλείονά ἐστιν εἴδη. λέγονται γὰρ οἱ e μὲν κέφαλοι, οἱ δὲ κεστρεῖς, ἄλλοι δὲ χελλῶνες, οἱ δὲ μυξῖνοι. ἄριστοι δ' εἰσὶν οἱ κέφαλοι καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ πρὸς τὴν εὐχυλίαν. δεύτεροι δ' εἰσὶ τούτων οἱ λεγόμενοι κεστρεῖς, ἥσσονες δ' οἱ μυξῖνοι· καταδεέστεροι δὲ πάντων οἱ χελλῶνες οἱ λεγόμενοι βάκχοι. εὔχυλοι δ' εἰσὶ σφόδρα καὶ οὐ πολύτροφοι καὶ εὐέκκριτοι.' Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τῶν κεστρέων τὸν μὲν θαλάττιον ἐκτίθεται, τὸν δὲ ποτάμιον οὐ δοκιμάζει, εἴδη δὲ τοῦ θαλαττίου κέφαλον καὶ νῆστιν. τὸν δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ κεστρέως f ἐχῖνον σφόνδυλον ὀνομάζει. διαφέρειν τέ φησι κεφάλου κεφαλῖνον, ὃν καὶ βλεψίαν καλεῖσθαι. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ μορίων 'ἄρχονται δὲ (φησὶ)

κύειν τῶν κεστρέων οἱ μὲν χελλῶνες Ποσειδεῶνος μηνὸς καὶ ὁ σαργὸς καὶ ὁ μύξος καλούμενος καὶ ὁ κέφαλος. κύουσι δὲ τριάκοντα ἡμέρας. ἔνιοι δὲ τῶν κεστρέων οὐ γίνονται ἐκ συνδυασμοῦ, ἀλλὰ φύονται
307 *ἐκ τῆς ἰλύος καὶ τῆς ἄμμου.' ἐν δ' ἄλλοις φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης 'ὁ κεστρεὺς καρχαρόδους ὢν οὐκ ἀλληλοφαγεῖ, ἅτε δὴ οὐδ' ὅλως σαρκοφαγῶν. ἔστι δὲ ὃ μέν τις κέφαλος ὃ δὲ χελλὼν ὃ δὲ φεραῖος. καὶ ὁ μὲν χελλὼν πρὸς τῇ γῇ νέμεται, ὁ δὲ φεραῖος οὔ. καὶ τροφῇ χρῆται ὁ μὲν φεραῖος τῇ ἀφ' αὑτοῦ γενομένῃ μύξῃ, ὁ δὲ χελλὼν ἄμμῳ καὶ ἰλύι. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὸν γόνον τῶν κεστρέων οὐδὲν τῶν θηρίων κατεσθίει, ἐπεὶ οἱ κεστρεῖς οὐδένα τῶν ἰχθύων.' Εὐθύ-*
b *δημος δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ ταρίχων 'εἴδη κεστρέων εἶναι κέφαλον καὶ σφηνέα καὶ δακτυλέα. καὶ κεφάλους μὲν λέγεσθαι διὰ τὸ βαρυτέραν τὴν κεφαλὴν ἔχειν, σφηνέας δὲ ὅτι λαγαροὶ καὶ τετράγωνοι. τὰ δὲ τῶν δακτυλέων τὸ πλάτος ἔχει ἔλασσον τῶν δυοῖν δακτύλων.' θαυμαστοὶ δ' εἰσὶ τῶν κεστρέων οἱ περὶ Ἄβδηρα ἁλισκόμενοι, ὡς καὶ Ἀρχέστρατος εἴρηκε, δεύτεροι δὲ οἱ ἐκ Σινώπης.*

78. *καλοῦνται δὲ οἱ κεστρεῖς ὑπό τινων πλῶτες, ὥς φησι Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ ποταμῶν. καὶ Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις οὕτως αὐτοὺς ὀνομάζει*

c *αἰολίαι, πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τ', ἐνῆν δὲ σκιαθίδες.*

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζῴων ἠθῶν καὶ βίων φησὶν ὅτι 'ζῶσιν οἱ κεστρεῖς, κἂν ἀφαιρεθῶσι τὰς κέρκους. ἀπεσθίεται δ' ὁ μὲν κεστρεὺς ὑπὸ λάβρακος, ὁ δὲ γόγγρος ὑπὸ μυραίνης.' ἡ δὲ λεγομένη παροιμία κεστρεὺς νηστεύει ἐπὶ τῶν δικαιοπραγούντων

ἀκούεται, ἐπειδὴ οὐ σαρκοφαγεῖ ὁ κεστρεύς. Ἀναξίλας ἐν Μονοτρόπῳ Μάτωνα τὸν σοφιστὴν ἐπὶ γαστριμαργίᾳ διαβάλλων φησί

τοῦ κεστρέως κατεδήδοκεν τὸ κρανίον
ἀναρπάσας Μάτων, ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι.

ὁ δὲ καλὸς Ἀρχέστρατός φησι d

κεστρέα δ' Αἰγίνης ἐξ ἀμφιρύτης ἀγόραζε,
ἀνδράσι τ' ἀστείοισιν ὁμιλήσεις.

Διοκλῆς Θαλάττῃ 'ἅλλεται δ' ὑφ' ἡδονῆς κεστρεύς.'

79. ὅτι δὲ εἶδος κεστρέων οἱ νήστεις Ἄρχιππος Ἡρακλεῖ γαμοῦντί φησι 'νήστεις κεστρέας, κεφάλους.' Ἀντιφάνης Λάμπωνι

κεστρεῖς ἔχων ἀλλ' οὐ στρατιώτας τυγχάνεις
νήστεις.

Ἄλεξις Φρυγί

ἐγὼ δὲ κεστρεὺς νῆστις οἴκαδ' ἀποτρέχω.

Ἀμειψίας Ἀποκοτταβίζουσιν

ἐγὼ δ' ἰὼν πειράσομαι e
εἰς τὴν ἀγορὰν ἔργον λαβεῖν. Β. ἧττον γὰρ οὖν
νῆστις καθάπερ κεστρεὺς ἀκολουθήσεις ἐμοί.

Εὔφρων Αἰσχρᾷ

Μίδας δὲ κεστρεύς ἐστι· νῆστις περιπατεῖ.

Φιλήμων Συναποθνήσκουσιν

ἠγόρασα νῆστιν κεστρέ' ὀπτὸν οὐ μέγαν.

Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ

ἆρ' ἔνδον ἀνδρῶν κεστρέων ἀποικία;
ὡς μὲν γάρ εἰσι νήστιδες γιγνώσκετε.

Ἀναξανδρίδης Ὀδυσσεῖ

τὰ πόλλ' ἄδειπνος περιπατεῖ, κεστρῖνός ἐστι f
νῆστις.

Εὔβουλος Ναυσικάᾳ

ὃς νῦν τετάρτην ἡμέραν βαπτίζεται,

νῆστιν πονηροῦ κεστρέως τρίβων βίον.

80. τούτων ποτὲ λεχθέντων ἐπὶ τῷ καλῷ τούτῳ ὄψῳ τῶν κυνικῶν τις ἑσπέριος ἐλθὼν ἔφη, ἄνδρες φίλοι, μὴ καὶ ἡμεῖς νηστείαν ἄγομεν θεσμοφορίων τὴν μέσην, ὅτι δίκην κεστρέων νηστεύομεν. ὡς γὰρ ὁ Δίφιλός φησιν ἐν Λημνίαις

οὗτοι δεδειπνήκασιν· ὁ δὲ τάλας ἐγὼ
308 κεστρεὺς ἂν εἴην ἕνεκα νηστείας ἄκρας.

ὑπολαβὼν δὲ Μυρτίλος

καὶ στῆτ᾽ ἐφεξῆς,

ἔφη, κατὰ τὸν Θεοπόμπου Ἡδυχάρην,

κεστρέων νῆστις χορός,
λαχάνοισιν ὥσπερ χῆνες ἐξενισμένοι.

οὐ πρότερον γάρ τινος μεταλήψεσθε, ἕως ἂν ἢ ὑμεῖς ἢ ὁ συμμαθητὴς ὑμῶν Οὐλπιανὸς εἴπητε διὰ τί νῆστις μόνος τῶν ἰχθύων ὁ κεστρεὺς καλεῖται. καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη ὅτι οὐδὲν δέλεαρ ἐσθίει ἔμψυχον, καὶ ἀνελκυσθεὶς δὲ οὐ δελεάζεται οὔτε σαρκὶ οὔτ᾽ ἄλλῳ
b τινὶ ἐμψύχῳ, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, φάσκων ὅτι μὴ νῆστις ὢν φαῦλός ἐστι, καὶ ὅτι, ἐὰν φοβηθῇ, κρύπτει τὴν κεφαλήν, ὡς τὸ πᾶν κρύπτων σῶμα. Πλάτων τε ἐν Ἑορταῖς φησιν

ἐξιόντι γὰρ
ἁλιεὺς ἀπήντησεν φέρων μοι κεστρέας·
ἰχθῦς ἀσίτους τοὺς πονηροὺς ἦγέ μοι.

σὺ δέ μοι εἰπέ, ὦ Θετταλὸν πάλαισμα Μυρτίλε, διότι οἱ ἰχθύες ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἔλλοπες καλοῦνται. καὶ ὅς, ἤτοι διὰ τὸ ἄφωνοι εἶναι· βούλονται γὰρ κατὰ
c τὴν ἀναλογίαν ἰλλοπές τινες εἶναι διὰ τὸ εἴργεσθαι φωνῆς. ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἴλλεσθαι εἴργεσθαι, ἡ δὲ ὂψ φωνή. καὶ γὰρ τοῦτ᾽ ἀγνοεῖς, ἔλλοψ τὶς ὤν. ἐγὼ δέ,

κατὰ τὸν σοφὸν Ἐπίχαρμον, μηδὲν ἀποκριναμένου τοῦ κυνός,

τὰ πρὸ τοῦ δύ' ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ἐγὼν ἀποχρέω·

καὶ φημί, ἔλλοπες διὰ τὸ εἶναι λεπιδωτοί. λέξω δὲ καὶ μὴ προβληθέντος διὰ τί οἱ πυθαγορικοὶ τῶν μὲν ἄλλων ἐμψύχων μετρίως ἅπτονται, τινὰ δὲ καὶ θύοντες, ἰχθύων μόνων οὐ γεύονται τὸ παράπαν· ἢ διὰ τὴν ἐχεμυθίαν; ὅσιον γὰρ ἡγοῦνται τὴν σιωπήν. ἐπεὶ d οὖν καὶ ὑμεῖς, ὦ Μολοττικοὶ κύνες, πάντα μὲν σιωπᾶτε πυθαγορίζετε δ' οὔ, ἡμεῖς μὲν ἄλλους ἰχθυολογήσομεν.

81. ΚΟΡΑΚΙΝΟΣ. 'οἱ μὲν θαλάττιοι (φησὶν Ἱκέσιος) ὀλιγότροφοι καὶ εὐέκκριτοι, εὐχυλίᾳ δὲ μέσοι.' Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων συμβαίνειν μέν φησι σχεδὸν πᾶσι τοῖς ἰχθύσι ταχεῖαν γίνεσθαι τὴν αὔξησιν, οὐχ ἥκιστα δὲ κορακίνῳ. τίκτει δὲ πρὸς τῇ γῇ καὶ τοῖς βρυώδεσι καὶ δασέσι. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων ἐμφερεῖς φησιν εἶναι μελάνουρον e καὶ κορακῖνον. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ φησι

ῥηιδίως ἕλκοιτο καὶ αἰολίην κορακῖνον.

μήποτ' οὖν καὶ οἱ παρ' Ἐπιχάρμῳ αἰολίαι λεγόμενοι ἐν Μούσαις κορακῖνοί εἰσιν. φησὶ γάρ

αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τε.

ἐν δὲ Ἥβας γάμῳ καὶ τῶν αἰολιῶν μνημονεύει ὡς διαφόρων

μύες [ἅμ'] ἀλφησταί τε κορακῖνοί τε κοριοειδέες,
αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τε.

Εὐθύδημος δ' ἐν τῷ περὶ ταρίχων τὸν κορακῖνόν φησιν ὑπὸ πολλῶν σαπέρδην προσαγορεύεσθαι. ὁμοίως δ' εἴρηκε καὶ Ἡρακλέων ὁ Ἐφέσιος, ἔτι δὲ f Φιλότιμος ἐν Ὀψαρτυτικῷ. ὅτι δὲ καὶ πλατίστακος καλεῖται ὁ σαπέρδης, καθάπερ καὶ ὁ κορακῖνος, Παρ-

μένων φησὶν ὁ Ῥόδιος ἐν πρώτῳ μαγειρικῆς διδασκαλίας. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Τελμησσεῦσι 'μελανοπτερύγων' ἔφη 'κορακίνων.' ὑποκοριστικῶς δὲ ὠνόμασεν αὐτοὺς Φερεκράτης ἐν Ἐπιλήσμονι

309 τοῖς σοῖσι συνὼν κορακινιδίοις
καὶ μαινιδίοις.

Ἄμφις δ' ἐν Ἰαλέμῳ

ὅστις κορακῖνον ἐσθίει θαλάττιον
γλαύκου παρόντος, οὗτος οὐκ ἔχει φρένας.

οἱ δὲ νειλῶται κορακῖνοι ὅτι γλυκεῖς καὶ εὔσαρκοι ἔτι δὲ ἡδεῖς, οἱ πεπειραμένοι ἴσασιν. ὠνομάσθησαν δὲ διὰ τὸ διηνεκῶς τὰς κόρας κινεῖν καὶ οὐδέποτε παύεσθαι. καλοῦσι δ' αὐτοὺς οἱ Ἀλεξανδρεῖς πλάτακας, ἀπὸ τοῦ περιέχοντος.

82. ΚΥΠΡΙΝΟΣ. τῶν σαρκοφάγων καὶ οὗτος, ὡς
b Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, καὶ συναγελαστικῶν. τὴν δὲ γλῶτταν οὐχ ὑπὸ τῷ στόματι, ἀλλ' ὑπὸ τὸ στόμα κέκτηται. Δωρίων δ' αὐτὸν ἐν τοῖς λιμναίοις καὶ ποταμίοις καταλέγων γράφει οὕτως 'λεπιδωτόν, ὃν καλοῦσί τινες κυπρῖνον.'

83. ΚΩΒΙΟΙ. πολύχυλοι, ὥς φησιν Ἱκέσιος, εὐστομίᾳ διαφέροντες εὐέκκριτοι ὀλιγότροφοι καὶ κακόχυμοι. διαφέρουσι δὲ εὐστομίᾳ οἱ λευκότεροι τῶν μελάνων. ἡ δὲ τῶν χλωρῶν κωβιῶν σὰρξ χαυνοτέρα ἐστὶ καὶ ἀλιπεστέρα· καὶ χυλὸν ἐλάττονα καὶ λεπτό-
c τερον ἐναφιᾶσι· τροφιμώτεροι δ' εἰσὶ διὰ τὸ μέγεθος. Διοκλῆς φησι τοὺς πετραίους αὐτῶν μαλακοσάρκους εἶναι. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ κώθους αὐτοὺς καλεῖ

ἢ σκάρον ἢ κῶθον τροφίην καὶ ἀναιδέα λίην.

καὶ Σώφρων ἐν τῷ Ἀγροιώτῃ 'κωθωνοπλύται' φησί, καὶ τὸν τοῦ θυννοθήρα δὲ υἱὸν ἴσως ἀπὸ τούτου Κω-

θωνίαν προσηγόρευσε. Σικελιῶται δ' εἰσὶν οἱ τὸν κωβιὸν κώθωνα καλοῦντες, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ d *κωβιοὺς ὀνομάζει*

τρυγόνες τ' ὀπισθόκεντροι καὶ μάλ' ἁδροὶ κωβιοί.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Τίμωνι ἐπαινῶν τοὺς κωβιοὺς καὶ ὁπόθεν εἰσὶ κάλλιστοι δηλοῖ διὰ τούτων

ἥκω πολυτελῶς ἀγοράσας εἰς τοὺς γάμους,
λιβανωτὸν ὀβολοῦ τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς
πάσαισι, τοῖς δ' ἥρωσι τὰ ψαίστ' ἀπονέμων.
ἡμῖν δὲ τοῖς θνητοῖς ἐπριάμην κωβιούς.
ὡς προσβαλεῖν δ' ἐκέλευσα τὸν τοιχωρύχον,
τὸν ἰχθυοπώλην, προστίθημι, φησί, σοὶ e
τὸν δῆμον αὐτῶν· εἰσὶ γὰρ φαληρικοί.
ἄλλοι δ' ἐπώλουν, ὡς ἔοικ', ὀτρυνικούς.

Μένανδρος Ἐφεσίῳ

τῶν ἰχθυοπωλῶν ἀρτίως τις τεττάρων
δραχμῶν ἐτίμα κωβιούς. Β. [*πολλοῦ*] *σφόδρα.*

ποταμίων δὲ κωβιῶν μνημονεύει Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων.

84. ΚΟΚΚΥΓΕΣ. *Ἐπίχαρμος*

κἄγλαοὶ κόκκυγες, οὓς παρσχίζομες
πάντας, ὀπτᾶντες δὲ χἀδύνοντες αὐτοὺς χναύομες. f

καὶ Δωρίων δέ φησι δεῖν αὐτοὺς ὀπτᾶν παρασχίσαντας κατὰ ῥάχιν καὶ παρηδύνειν χλόῃ τυρῷ ῥοὶ σιλφίῳ ἁλὶ ἐλαίῳ· στρέφοντα δὲ ἀλείφειν καὶ ὑποπάσσειν ἁλὶ ὀλίγῳ, ἀφελόντα δὲ ὄξει ῥᾶναι. ἐρυθρὸν δ' αὐτὸν καλεῖ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Νουμήνιος οὕτως

ἄλλοτ' ἐρυθρὸν
κόκκυγ' ἢ ὀλίγας πεμφηρίδας, ἄλλοτε σαῦρον.

310 85. ΚΥΩΝ ΚΑΡΧΑΡΙΑΣ. περὶ τούτων φησὶν Ἀρχέστρατος ὁ τῶν ὀψοφάγων Ἡσίοδος ἢ Θέογνις. ἦν δὲ καὶ ὁ Θέογνις περὶ ἡδυπάθειαν, ὡς αὐτὸς περὶ αὑτοῦ φησι διὰ τούτων

τῆμος δ' ἠέλιος μὲν ἐν αἰθέρι μώνυχας ἵππους
ἄρτι παραγγέλλοι μέσσατον ἦμαρ ἔχων,
δείπνου δὴ λήγοιμεν ὅσου τινὰ θυμὸς ἀνώγοι,
παντοίων ἀγαθῶν γαστρὶ χαριζόμενοι.
b χέρνιβα δ' αἶψα θύραζε φέροι στεφανώματα δ' εἴσω
εὐειδὴς ῥαδινῇς χερσὶ Λάκαινα κόρη.

οὐδὲ τὸ παιδεραστεῖν ἀπαναίνεται ὁ σοφὸς οὗτος. λέγει γοῦν

εἰ θείης Ἀκάδημε ἐφίμερον ὕμνον ἀείδειν,
ἆθλον δ' ἐν μέσσῳ παῖς καλὸς ἄνθος ἔχων
σοί τ' εἴη καὶ ἐμοὶ σοφίης πέρι δηριόωσιν,
γνοίης χ' ὅσσον ὄνων κρέσσονες ἡμίονοι.

ὁ δ' οὖν Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς καλαῖς ταύταις ὑπο-
c θήκαις παραινεῖ

ἐν δὲ Τορωναίων ἄστει τοῦ καρχαρία χρὴ
τοῦ κυνὸς ὀψωνεῖν ὑπογάστρια κοῖλα κάτωθεν.
εἶτα κυμίνῳ ταῦτα πάσας ἀλὶ μὴ συχνῷ ὄπτα·
ἄλλο δ' ἐκεῖσε, φίλη κεφαλή, μηδὲν προσενέγκῃς,
εἰ μὴ γλαυκὸν ἔλαιον. ἐπειδὰν δ' ὀπτὰ γένηται
d ἤδη, τριμμάτιόν τε φέρειν καὶ ἐκεῖνα μετ' αὐτοῦ.
ὅσσα δ' ἂν ἐν λοπάδος κοίλης πλευρώμασιν ἕψῃς,
μήθ' ὕδατος πηγὴν . . μήτ' οἴνινον ὄξος
συμμίξῃς, ἀλλ' αὐτὸ μόνον κατάχευον ἔλαιον
αὐχμηρόν τε κύμινον, ὁμοῦ δ' εὐώδεα φύλλα.

ἔψε δ' ἐπ' ἀνθρακιῆς φλόγα τούτοις μὴ προσενεγκών,
καὶ κίνει πυκινῶς, μὴ προσκαυθέντα λάθῃ σε.
ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἴσασι βροτῶν τόδε θεῖον ἔδεσμα,
οὐδ' ἔσθειν ἐθέλουσιν ὅσοι κεπφαττελεβώδη e
ψυχὴν κέκτηνται θνητῶν εἰσίν τ' ἀπόπληκτοι,
ὡς ἀνθρωποφάγου τοῦ θηρίου ὄντος. ἅπας δὲ
ἰχθὺς σάρκα φιλεῖ βροτέην, ἄν που περικύρσῃ.

τούτου τοῦ ἰχθύος μέρος ἐστὶ καὶ ὁ ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλούμενος θυρσίων, ἥδιστος ὢν καὶ τρυφερώτατος.

86. ΛΑΒΡΑΚΕΣ. οὗτοι, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, μονήρεις εἰσὶ καὶ σαρκοφάγοι. γλῶσσαν δ' ἔχουσιν ὀστώδη καὶ προσπεφυκυῖαν, καρδίαν τρίγωνον. ἐν δὲ πέμπτῳ ζῴων μορίων τίκτειν αὐτούς, καθάπερ f
τοὺς κεστρεῖς καὶ χρυσόφρυας, μάλιστα οὗ ἂν ποταμοὶ ῥέωσι. τίκτουσι δὲ χειμῶνος καὶ τίκτουσι δίς. Ἱκέσιος δέ φησιν ὅτι οἱ λάβρακες εὔχυλοί εἰσι καὶ οὐ πολύτροφοι, πρὸς δὲ τὴν ἔκκρισιν ἥσσονες, εὐστομίᾳ δὲ πρῶτοι κρίνονται. ὠνομάσθη δ' ὁ ἰχθὺς παρὰ τὴν λαβρότητα. λέγεται δὲ ὅτι καὶ συνέσει τῶν ἄλλων ἰχθύων διαφέρει, ἐπινοητικὸς ὢν τοῦ διασῴζειν ἑαυτόν. διὸ καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Ἀριστοφάνης φησί

λάβραξ ὁ πάντων ἰχθύων σοφώτατος. 311

Ἀλκαῖος δ' ὁ μελοποιὸς μετέωρόν φησιν αὐτὸν νήχεσθαι. ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατος

λάμβανε δ' ἐκ Γαίσωνος, ὅταν Μίλητον ἵκηαι,
κεστρέα τὸν κέφαλον καὶ τὸν θεόπαιδα λάβρακα.
εἰσὶ γὰρ ἐνθάδ' ἄριστοι· ὁ γὰρ τόπος ἐστὶ τοιοῦτος.
πιότεροι δ' ἕτεροι πολλοὶ Καλυδῶνί τε κλεινῇ
Ἀμβρακίᾳ τ' ἐνὶ πλουτοφόρῳ Βόλβῃ τ' ἐνὶ λίμνῃ·

b ἀλλ' οὐκ εὐώδη γαστρὸς κέκτηνται ἀλοιφήν,
οὐδ' οὕτω δριμεῖαν. ἐκεῖνοι δ' εἰσίν, ἑταῖρε,
τὴν ἀρετὴν θαυμαστοί. ὅλους δ' αὐτοὺς ἀλεπίστους
ὀπτήσας μαλακῶς χρηστοὺς προσένεγκε δίχ' ἅλμης.
μηδὲ προσέλθῃ σοι περὶ τοὖψον τοῦτο πονοῦντι
μήτε Συρακόσιος μηδεὶς μήτ' Ἰταλιώτης.
οὐ γὰρ ἐπίστανται χρηστοὺς σκευαζέμεν ἰχθῦς,
c ἀλλὰ διαφθείρουσι κακῶς τυροῦντες ἅπαντα
ὄξεϊ τε ῥαίνοντες ὑγρῷ καὶ σιλφίου ἅλμῃ.
τῶν δ' αὖ πετραίων ἰχθύδια τρισκαταράτων
πάντων εἰσὶν ἄριστοι ἐπισταμένως διαθεῖναι,
καὶ πολλὰς ἰδέας κομψῶς παρὰ δαιτὶ δύνανται
ὀψαρίων τεύχειν γλίσχρων ἡδυσματολήρων.

87. καὶ Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἱππεῦσι μνημονεύει ὡς διαφόρων γινομένων τῶν περὶ τὴν Μίλητον λα-
d βράκων, ὅταν οὕτως λέγῃ

ἀλλ' οὐ λάβρακας καταφαγὼν μιλησίους κλονήσεις.

ἐν δὲ Λημνίαις

οὐ κρανίον λάβρακος, οὐχὶ κάραβον πρίασθαι.

ὡς διαφόρου ὄντος τοῦ τῶν λαβράκων ἐγκεφάλου, καθάπερ καὶ τοῦ τῶν γλαύκων. καὶ Εὔβουλος δ' ἐν Τιτθαῖς φησί

μὴ πολυτελῶς ἀλλὰ καθαρείως, ὅ τι ἂν ᾖ,
ὁσίας ἕνεκα, σηπίδι' ἢ τευθίδια,
πλεκτάνια μικρὰ πουλύποδος, νῆστίν τινα,
μήτραν, χόρια, πῦον, λάβρακος κρανίον
εὐμέγεθες.

ὁ δὲ Γαίσων, οὗ Ἀρχέστρατος μνημονεύει, ἡ Γαισω-
e νὶς λίμνη ἐστί, μεταξὺ Πριήνης καὶ Μιλήτου ἡνω-

μένη τῇ θαλάττῃ, ὡς Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἱστορεῖ ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἑλληνικῶν. Ἔφορος δ' ἐν τῇ πέμπτῃ ποταμὸν εἶναί φησι τὸν Γαίσωνα περὶ Πριήνην, ὃν εἰσρεῖν εἰς λίμνην. Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι μνημονεύων τῶν λαβράκων φησίν

Αἰγύπτιος μιαρώτατος τῶν ἰχθύων κάπηλος,
Ἑρμαῖος, ὃς βίᾳ δέρων ῥίνας γαλεούς τε πωλεῖ
καὶ τοὺς λάβρακας ἐντερεύων.

88. ΛΑΤΟΣ. τοῦτον κατὰ τὴν Ἰταλίαν κράτιστον εἶναί φησιν Ἀρχέστρατος λέγων οὕτως f

τὸν δὲ λάτον τὸν κλεινὸν ἐν Ἰταλίῃ πολυδένδρῳ
ὁ σκυλλαῖος ἔχει πορθμός, θαυμαστὸν ἔδεσμα.

οἱ δ' ἐν τῷ Νείλῳ ποταμῷ γινόμενοι λάτοι τὸ μέγεθος εὑρίσκονται καὶ ὑπὲρ διακοσίας λίτρας ἔχοντες. ὁ δὲ ἰχθὺς οὗτος λευκότατος ὢν καὶ ἥδιστός ἐστι πάντα τρόπον σκευαζόμενος, παραπλήσιος ὢν τῷ κατὰ τὸν Ἴστρον γινομένῳ γλάνιδι. φέρει δὲ ὁ Νεῖλος καὶ ἄλλα γένη πολλὰ ἰχθύων, καὶ πάντα ἥδιστα, μάλιστα δὲ τὰ 312 τῶν κορακίνων. πολλὰ γὰρ καὶ τούτων γένη. φέρει δὲ καὶ τοὺς μαιώτας καλουμένους, ὧν μνημονεύει Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσι διὰ τούτων

τοὺς μαιώτας καὶ σαπέρδας καὶ γλάνιδας.

εἰσὶ δὲ πολλοὶ περὶ τὸν Πόντον, φέροντες τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς λίμνης τῆς Μαιώτιδος. νειλῷοι δ' εἰσὶν ἰχθύες, εἴ γέ τι μνημονεύειν δύναμαι πολυετῆ τὴν ἀποδημίαν ἔχων, νάρκη μὲν ἡ ἡδίστη χοῖρος σῖμος b φάγρος ὀξύρυγχος ἀλλάβης σίλουρος συνοδοντὶς ἐλέωτρις ἔγχελυς θρίσσα ἄβραμις τύφλη λεπιδωτὸς φῦσα κεστρεύς. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι.

89. ΛΕΙΟΒΑΤΟΣ. οὗτος καλεῖται καὶ ῥίνη. ἔστι δὲ λευκόσαρκος, ὡς Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ. Πλάτων Σοφισταῖς

κἂν ᾖ γαλεὸς κἂν λειόβατος κἂν ἔγχελυς.

90. ΜΥΡΑΙΝΑΙ. *Θεόφραστος ἐν τῷ [πέμπτῳ] περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαιτωμένων ἐγχελύν φησι καὶ μύραιναν πολὺν χρόνον δύνασθαι ἔξω τοῦ ὑγροῦ ζῆν, διὰ τὸ μικρὰ ἔχειν βραγχία καὶ ὀλίγον δέχεσθαι τὸ*
c *ὑγρόν. τροφίμους δ' αὐτὰς εἶναί φησιν ὁ Ἱκέσιος ἧττον τῶν ἐγχέλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν γόγγρων. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων ἐκ μικροῦ φησιν αὐτὴν ταχεῖαν τὴν αὔξησιν λαμβάνειν, καὶ εἶναι καρχαρόδουν τίκτειν τε πᾶσαν ὥραν μικρὰ ᾠά. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις χωρὶς τοῦ σ μυραίνας αὐτὰς καλεῖ οὑτωσὶ λέγων*

οὔτε γόγγρων τις παχήων οὔτε μυραινᾶν ἀπῆς.

ὁμοίως δὲ καὶ Σώφρων. Πλάτων δ' ἢ Κάνθαρος ἐν Συμμαχίᾳ σὺν τῷ σ

βατίς τε καὶ σμύραινα προσέτιν.

d *Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τὴν ποταμίαν φησὶ μύραιναν ἔχειν μίαν ἄκανθαν μόνην ὁμοίαν τῷ ὀνίσκῳ τῷ καλουμένῳ γαλλαρίᾳ. Ἀνδρέας δ' ἐν τῷ περὶ δακέτων τῶν μυραινῶν φησὶ δακούσας ἀναιρεῖν τὰς ἐξ ἔχεως, εἶναι δ' αὐτὰς ἧττον περιφερεῖς καὶ ποικίλας. Νίκανδρος δὲ ἐν Θηριακῷ*

μυραίνης δ' ἔκπαγλον, ἐπεὶ μογεροὺς ἁλιῆας
πολλάκις ἐκβρύξασα κατεπρήνιξεν ἐπάκτρων
εἰς ἅλα φυζηθέντας ἐχετλίου ἐξαναδῦσα·
εἰ ἔτυμον κείνην γε σὺν οὐλοβόροις ἐχίεσσι
e *θόρνυσθαι προλιποῦσαν ἁλὸς νόμον ἠπείροισιν.*

Ἀνδρέας δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ψευδῶς πεπιστευμένων ψεῦδός φησιν εἶναι τὸ μύραιναν ἔχει μίγνυσθαι προερχομένην ἐπὶ τὸ τεναγῶδες· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τενάγους ἔχεις νέμεσθαι φιληδοῦντας ἀμμώδεσιν ἐρη-

μίαις. Σώστρατος δὲ ἐν τοῖς περὶ ζῴων, ἔστι δὲ ταῦτα δύο βιβλία, συγκατατίθεται τῇ μίξει.

91. ΜΥΡΟΣ. ὁ δὲ μῦρος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων, διαφέρει τῆς σμυραίνης. ἣ μὲν γὰρ ποικίλον καὶ ἀσθενέστερον, ὁ δὲ μῦρος λειόχρως f καὶ ἰσχυρὸς καὶ τὸ χρῶμα ὅμοιον ἔχει ἴυγγι ὀδόντας τε ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν. Δωρίων δὲ τὸν μῦρον φησὶ τὰς διὰ σαρκὸς ἀκάνθας οὐκ ἔχειν, ἀλλ' ὅλον εἶναι χρήσιμον καὶ ἁπαλὸν ὑπερβολῇ. εἶναι δὲ αὐτῶν γένη δύο· εἰσὶ γὰρ οἳ μὲν μέλανες οἳ δ' ὑποπυρρίζοντες, κρείσσονες δ' εἰσὶν οἱ μελανίζοντες. Ἀρχέστρατος δ' ὁ ἡδονικὸς φιλόσοφός φησιν

Ἰταλίας δὲ μεταξὺ κατὰ στενοκύμονα πορθμὸν 313
ἡ πλωτὴ μύραινα καλουμένη ἄν ποτε ληφθῇ,
ὠνοῦ· τοῦτο γάρ ἐστιν ἐκεῖ θαυμαστὸν ἔδεσμα.

92. ΜΑΙΝΙΔΕΣ. ταύτας δέ φησιν Ἱκέσιος εὐχυλοτέρας εἶναι τῶν κωβιῶν, λείπεσθαι δ' εὐστομίᾳ καὶ τῷ πρὸς τὴν ἔκκρισιν τῆς κοιλίας συνεργεῖν. Σπεύσιππος δὲ ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων ὅμοιά φησιν εἶναι τῇ μαινίδι βόακα καὶ σμαρίδας, ὧν μνημονεύειν καὶ b Ἐπίχαρμον ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ οὕτως

ὄκχ' ὁρῇ βῶκάς τε πολλοὺς καὶ σμαρίδας.

Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ φησί 'σμαρίδα, ἣν ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς εὐνά.' Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀγροίκῳ ἢ Βουταλίωνι Ἑκάτης βρώματα καλεῖ τὰς μαινίδας, διὰ τὴν βραχύτητα, λέγων οὕτως

τοὺς γὰρ μεγάλους τούτους ἅπαντας νενόμικα
ἀνθρωποφάγους ἰχθῦς. Β. τί φὴς ὦ φίλτατε;
ἀνθρωποφάγους; πῶς; Γ. οὓς ἂν ἄνθρωπος
φάγοι
δῆλον ὅτι· ταῦτα δ' ἐστὶν Ἑκάτης βρώματα, c
ἅ φησιν οὗτος, μαινίδας καὶ τριγλίδας.

καλοῦνται δέ τινες καὶ λευκομαινίδες, ἃς ἔνιοι βόακας ὀνομάζουσι. Πολίοχος Κορινθιαστῇ

ὅπως σε πείσῃ μηδὲ εἷς, πρὸς τῶν θεῶν,
τοὺς βόακας, ἄν ποτ᾽ ἔλθῃ, λευκομαινίδας καλεῖν.

93. ΜΕΛΑΝΟΥΡΟΣ. περὶ τούτου φησὶ Νουμήνιος ἐν Ἁλιευτικῷ

d σκορπίον ἢ πέρκαισι καθηγητὴν μελάνουρον.

Ἱκέσιος δὲ αὐτὸν σαργῷ φησὶ παραπλήσιον εἶναι, καταδεέστερον δὲ τῇ εὐχυλίᾳ καὶ τῇ εὐστομίᾳ, μικρῶς δὲ παραστύφειν καὶ εἶναι τρόφιμον. μνημονεύει δ᾽ αὐτοῦ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

ἦν δὲ σαργῖνοί τε μελάνουροί τε.

Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζωικῶν γράφει οὕτως ʽὀρροπυγόστικτοι δὲ τῶν ἰχθύων μελάνουρος καὶ σαργός, πολύγραμμοί τε καὶ μελανόγραμμοι.᾽ ὅμοιον δ᾽ εἶναι
e τῷ μελανούρῳ φησὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων τὸν καλούμενον ψύρον, ὃν Νουμήνιος καλεῖ ψόρον οὕτως

ἢ ψόρον ἢ σάλπας ἢ αἰγιαλῆα δράκοντα.

94. ΜΟΡΜΥΡΟΣ. τροφιμώτατος, ὥς φησιν Ἱκέσιος. Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Ἥβας γάμῳ μύρμας αὐτοὺς ὀνομάζει, εἰ μὴ διάφοροι τὴν φύσιν εἰσί. γράφει δ᾽ οὕτως

καὶ χελιδόνες τε μύρμαι θ᾽ οἵ τε κολιᾶν μέζονες
ἐντί.

Δωρίων δ᾽ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων μορμύλους αὐτοὺς
f καλεῖ. Λυγκεὺς δ᾽ ὁ Σάμιος ἐν τῇ ὀψωνητικῇ τέχνῃ, ἣν προσεφώνησέ τινι τῶν ἑταίρων δυσώνῃ, φησίν ʽοὐκ ἄχρηστον δὲ πρὸς τοὺς ἀτενίζοντας καὶ μὴ συγκαθιέντας τῇ τιμῇ καὶ τὸ κακῶς λέγειν παρεστηκότα τοὺς ἰχθύας, ἐπαγόμενον Ἀρχέστρατον τὸν γράψαντα τὴν Ἡδυπάθειαν, ἢ τῶν ἄλλων τινὰ ποιητῶν, καὶ λέγοντα τὸ μέτρον

μόρμυρος αἰγιαλεὺς κακὸς ἰχθύς, οὐδέ ποτ' ἐσθλός.

καί 'τὴν ἀμίαν ὠνοῦ φθινοπώρου,' νῦν δ' ἐστὶν ἔαρ. 314

κεστρέα τὸν θαυμαστόν, ὅταν χειμὼν ἀφίκηται.
νῦν δ' ἐστὶ θέρος. καὶ πολλὰ τῶν τοιούτων. ἀποσοβήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ὠνουμένων καὶ προσεστηκότων. τοῦτο δὲ ποιῶν ἀναγκάσεις τὸ σοὶ δοκοῦν λαβεῖν αὐτόν.'

95. ΝΑΡΚΗ. *Πλάτων ἢ Κάνθαρος ἐν Συμμαχίᾳ*

νάρκη γὰρ ἑφθὴ βρῶμα χάριεν γίγνεται.

ὁ δὲ φιλόσοφος Πλάτων ἐν Μένωνί φησι 'τῇ θαλαττίᾳ νάρκῃ. καὶ γὰρ αὕτη τὸν πλησιάζοντα ναρκᾶν ποιεῖ.' ἡ δὲ κλῆσις αὐτῆς καὶ παρ' Ὁμήρῳ 'νάρκησε b δὲ χεὶρ ἐπὶ καρπῷ.' Μένανδρος δὲ ἐν Φανίῳ διὰ τοῦ α ἔφη

ὑπελήλυθέν τέ μου
νάρκα τις ὅλον τὸ δέρμα,

μηδενὸς τῶν παλαιῶν οὕτω κεχρημένου. Ἱκέσιος δέ φησιν ἀτροφωτέραν καὶ ἀχυλοτέραν αὐτὴν εἶναι, ἔχειν τε χονδρῶδές τι διακεχυμένον, εὐστόμαχον πάνυ. Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν φωλευόντων διὰ τὸ ψῦχός φησι τὴν νάρκην κατὰ γῆς δύεσθαι. ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν δακέτων καὶ βλητικῶν διαπέμπεσθαί c φησι τὴν νάρκην τὴν ἀφ' αὑτῆς δύναμιν καὶ διὰ τῶν ξύλων καὶ διὰ τῶν τριοδόντων, ποιοῦσαν ναρκᾶν τοὺς ἐν χεροῖν ἔχοντας. εἴρηκε δὲ τὴν αἰτίαν Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ νάρκης. ἅπερ μακρότερα ὄντα ἐπιλέλησμαι, ὑμᾶς δὲ ἐπὶ τὸ σύγγραμμα ἀναπέμπω. ἔστι δ' ἡ νάρκη, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, τῶν σελαχωδῶν καὶ τῶν σκυμνοτοκούντων. θηρεύει δ' εἰς τροφὴν ἑαυτῆς τὰ ἰχθύδια προσαπτομένη καὶ ναρκᾶν καὶ ἀκινητίζειν ποιοῦσα. Δίφιλος δ' ὁ Λαοδικεὺς ἐν τῷ περὶ d

τῶν Νικάνδρου Θηριακῶν μὴ πᾶν τὸ ζῷόν φησι τὴν νάρκαν ἐμποιεῖν, μέρος δέ τι αὐτῆς, διὰ πείρας πολλῆς φάσκων ἐληλυθέναι. ὁ δ' Ἀρχέστρατός φησι

καὶ νάρκην ἑφθὴν ἐν ἐλαίῳ ἠδὲ καὶ οἴνῳ,
καὶ χλόῃ εὐώδει καὶ βαιῷ ξύσματι τυροῦ.

Ἄλεξις ἐν Γαλατείᾳ

νάρκην μὲν οὖν, ὥς φασιν, ὠνθυλευμένην
ὀπτᾶν ὅλην.

ἐν δὲ Δημητρίῳ

ἔπειτα νάρκην ἔλαβον, ἐνθυμούμενος
e ὅτι δεῖ γυναικὸς ἐπιφερούσης δακτύλους
ἁπαλοὺς ὑπ' ἀκάνθης μηδὲ ἓν τούτους παθεῖν.

96. ΞΙΦΙΑΣ. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἔχειν τοῦ ῥύγχους τὸ μὲν ὑποκάτω μικρόν, τὸ δὲ καθύπερθεν ὀστῶδες μέγα, ἴσον τῷ ὅλῳ αὐτοῦ μεγέθει· τοῦτο δὲ καλεῖσθαι ξίφος· ὀδόντας δ' οὐκ ἔχειν τὸν ἰχθύν. Ἀρχέστρατος δέ φησιν

ἀλλὰ λαβὲ ξιφίου τέμαχος Βυζάντιον ἐλθών,
οὐραίου τ' αὐτὸν τὸν σφόνδυλον. ἔστι δὲ κεδνὸς
f κἀν πορθμῷ πρὸς ἄκραισι Πελωριάδος προχοαῖσι.

τίς οὕτως τακτικὸς ἀκριβὴς ἢ τίς οὕτως κριτὴς ὄψων, ὡς ὁ ἐκ Γέλας μᾶλλον δὲ Καταγέλας οὗτος ποιητής; ὃς ἀκριβῶς οὕτως διὰ λιχνείαν καὶ τὸν πορθμὸν διέπλευσε καὶ τῶν μερῶν ἑκάστου τῶν ἰχθύων τὰς ποιότητας καὶ τοὺς χυμοὺς [διὰ τὴν λιχνείαν] ἐξήτασεν, ὥς τινα πραγματείαν βιωφελῆ καταβαλλόμενος.

315 97. ΟΡΦΩΣ. καλεῖται δὲ καὶ ὀρφός, ὡς Πάμφιλος. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων ταχεῖαν λέγων γίνεσθαι τοῖς ἰχθύσι τὴν αὔξησιν, καὶ ὀρφώς, φησίν, ἐκ μικροῦ γίνεται μέγας ταχέως. ἔστι δὲ καὶ σαρκοφάγος καὶ καρχαρόδους, ἔτι δὲ καὶ μονήρης.

ἴδιον δ' ἐν αὐτῷ ἐστι τὸ τοὺς θορικοὺς πόρους μὴ εὑρίσκεσθαι καὶ τὸ δύνασθαι πολὺν χρόνον ζῆν μετὰ τὴν ἀνατομήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν φωλευόντων ἐν ταῖς χειμεριωτάταις ἡμέραις· χαίρει τε πρόσγειος μᾶλλον ὢν ἢ πελάγιος. ζῇ δ' οὐ πλέον δύο ἐτῶν. μνημονεύων δ' αὐτοῦ Νουμήνιός φησι b

τοῖσί κεν εὐμαρέως θαλάμης ἄπο μακρὸν ἀείροις
σκορπίον ἢ ὀρφὸν περιτρηχέα· τῶν γὰρ ἐρᾷ
κρῆς . . .

καὶ πάλιν

γλαύκους ἢ ὀρφῶν ἔναλον γένος ἠὲ μελάγχρουν
κόσσυφον.

Δωρίων δὲ τὸν νέον φησὶν ὀρφὼν ὑπ' ἐνίων καλεῖσθαι ὀρφακίνην. Ἄρχιππος δ' ἐν Ἰχθύσιν

ἱερεὺς γὰρ ἦλθ' αὐτοῖσιν ὀρφὼς τοῦ θεοῦ.

Κρατῖνος δ' ἐν Ὀδυσσεῦσι 'τέμαχος ὀρφὼ χλιαρόν.' Πλάτων Κλεοφῶντι

σὲ γάρ, γραῦ, συγκατῴκισεν σαπρὰν c
ὀρφῶσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βοράν.

Ἀριστοφάνης Σφηξίν

ἢν μὲν ὠνῆταί τις ὀρφώς, μεμβράδας δὲ μὴ θέλῃ.

τὴν μέντοι ἑνικὴν εὐθεῖαν ὀξυτόνως προφέρονται Ἀττικοί. Ἄρχιππος Ἰχθύσιν ὡς πρόκειται. τὴν δὲ γενικὴν Κρατῖνος Ὀδυσσεῦσι 'τέμαχος ὀρφὼ χλιαρόν.'

98. ΟΡΚΥΝΟΣ. Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων τοὺς ὀρκύνους ἐκ τῆς περὶ Ἡρακλέους στήλας θαλάσσης περαιουμένους εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἔρχεσθαι θάλασσαν· διὸ καὶ πλείστους ἁλίσκεσθαι ἐν τῷ ἰβηρικῷ καὶ τυρ- d ρηνικῷ πελάγει, κἀντεῦθεν κατὰ τὴν ἄλλην θάλασσαν διασκίδνασθαι. Ἱκέσιος δὲ τοὺς μὲν ἐν Γαδείροις ἁλισκομένους πιμελεστέρους εἶναι, μετὰ δὲ τούτους τοὺς ἐν Σικελίᾳ, τοὺς δὲ πόρρω Ἡρακλείων στηλῶν

ἁλιπεῖς διὰ τὸ πλείονα τόπον ἐκνενῆχθαι. ἐν Γαδείροις μὲν οὖν τὰ κλειδία καθ' αὑτὰ ταριχεύεται, ὡς καὶ τῶν ἀντακαίων αἱ γνάθοι καὶ οὐρανίσκοι καὶ οἱ λεγόμενοι μελανδρύαι ἐξ αὐτῶν ταριχεύονται. Ἱκέ-
e σιος δέ φησι τὰ ὑπογάστρια αὐτῶν λιπαρὰ ὑπάρχοντα τῇ εὐστομίᾳ πολὺ διαλλάσσειν τῶν ἄλλων μερῶν, τὰ δὲ κλειδία [μέρη] εὐστομώτερα εἶναι τούτων.

99. ΟΝΟΣ καὶ ΟΝΙΣΚΟΣ. ὄνος, φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν, ἔχει στόμα ἀνερρωγὸς ὁμοίως τοῖς γαλεοῖς καὶ οὐ συναγελαστικός. καὶ μόνος οὗτος ἰχθύων τὴν καρδίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους ἐμφερεῖς μύλαις. φωλεύει δὲ μόνος ἐν ταῖς ὑπὸ κύνα θερμοτάταις ἡμέραις, τῶν ἄλλων ταῖς
f χειμεριωτάταις φωλευόντων. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

μεγαλοχάσμονάς τε χάννας κἠκτραπελογάστορας ὄνους.

διαφέρει δ' ὄνος ὀνίσκου, ὥς φησι Δωρίων ἐν τῷ
b περὶ ἰχθύων γράφων οὕτως 'ὄνος, ὃν καλοῦσί τινες γάδον. γαλλερίας, ὃν καλοῦσί τινες ὀνίσκον τε καὶ μυξῖνον.' Εὐθύδημος δὲ ἐν τῷ περὶ ταρίχων 'οἳ μὲν βάκχον (φησὶ) καλοῦσιν οἳ δὲ γελλαρίην οἳ δὲ ὀνίσκον.' Ἀρχέστρατος δέ φησι

316 τὸν δ' ὄνον Ἀνθηδών, τὸν καλλαρίαν καλέουσιν,
ἐκτρέφει εὐμεγέθη, σομφὴν δὲ τρέφει τινὰ σάρκα
κἄλλως οὐχ ἡδεῖαν ἔμοιγ', ἄλλοι δέ νιν αἰνῶς
αἰνοῦσιν· χαίρει γὰρ ὃ μὲν τούτοις ὃ δ' ἐκείνοις.

100. ΠΟΥΛΥΠΟΥΣ, πουλύποδος. οὕτως φασὶν οἱ Ἀττικοὶ ὡς καὶ Ὅμηρος

ὡς δ' ὅτε πουλύποδος θαλάμης ἐξελκομένοιο.

ἀνάλογον· παρὰ τὸ πούς γὰρ γέγονεν. τὴν δὲ αἰτια-
τικὴν πουλύπουν φασὶν ὡς Ἀλκίνουν καὶ Οἰδίπουν.
καὶ τρίπουν δὲ λέβητα Αἰσχύλος εἴρηκεν ἐν Ἀθάμαντι b
ἀπὸ ἁπλοῦ τοῦ πούς, ὡς νοῦς. τὸ δὲ πώλυπον λέγειν
αἰολικόν· Ἀττικοὶ γὰρ πουλύπουν λέγουσιν. Ἀρι-
στοφάνης Δαιδάλῳ

καὶ ταῦτ' ἔχοντα πουλύπους καὶ σηπίας.

καὶ πάλιν 'τὸν πουλύπουν μοι ἔθηκε.' καὶ πάλιν

πληγαὶ λέγονται πουλύπου πιλουμένου.

Ἀλκαῖος Ἀδελφαῖς μοιχευομέναις

ἠλίθιον εἶναι νοῦν τε πουλύποδος ἔχειν.

Ἀμειψίας Κατεσθίοντι

δεῖ μέν, ὡς ἔοικε, πολλῶν πουλύπων.

Πλάτων Παιδίῳ

ὥσπερ τοὺς πουλύποδας πρώτιστα σέ. c

Ἀλκαῖος

ἔδω δ' ἐμαυτὸν [ὡς] πουλύπους.

οἳ δὲ πουλύποδα προφέρονται ἀνάλογον τῷ πούς πο-
δός ποδί πόδα. Εὔπολις Δήμοις

ἀνὴρ πολίτης πουλύπους ἐς τοὺς τρόπους.

101. Διοκλῆς δ' ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν 'τὰ δὲ μα-
λάκια (φησὶ) πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια·
μάλιστα δὲ οἱ πουλύποδες.' ἱστορεῖ δ' Ἀριστοτέλης
τὸν πουλύποδα ἔχειν πόδας ὀκτώ, ὧν τοὺς μὲν ἄνω
δύο καὶ κάτω ἐλαχίστους, τοὺς δ' ἐν μέσῳ μεγίστους·
ἔχειν δὲ καὶ κοτυληδόνας δύο, αἷς τὴν τροφὴν προσ-
άγεσθαι· τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἐπάνω τῶν δύο ποδῶν· d
τὸ δὲ στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας ἐν μέσοις τοῖς ποσίν.
ἀναπτυχθεὶς δὲ ἐγκέφαλον ἔχει διμερῆ. ἔχει δὲ καὶ
τὸν λεγόμενον θόλον, οὐ μέλανα καθάπερ σηπία, ἀλλ'
ὑπέρυθρον, ἐν τῷ λεγομένῳ μήκωνι. ὁ δὲ μήκων
κεῖται ἐπάνω τῆς κοιλίας οἱονεὶ κύστις. σπλάγχνον

δ' οὐκ ἔχει ἀναλογοῦν. τροφῇ δὲ χρῆται ἔστιν ὅτε καὶ τοῖς τῶν κογχυλίων σαρκιδίοις, τὰ ὄστρακα ἐκτὸς e τῶν θαλαμῶν ῥίπτων· ὅθεν διαγινώσκουσιν οἱ θηρεύοντες. ὀχεύει δὲ συμπλεκόμενος καὶ πολὺν χρόνον πλησιάζει διὰ τὸ ἄναιμος εἶναι. τίκτει δὲ διὰ τοῦ λεγομένου φυσητῆρος, ὅς ἐστι πόρος τῷ σώματι. καὶ τίκτει ᾠὰ βοτρυδόν.

102. λέγουσι δὲ καὶ ὡς, ἂν ἀπορήσῃ τροφῆς, αὑτὸν κατεσθίει. ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ κωμῳδιοποιὸς Φερεκράτης. οὗτος γὰρ ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις φησὶν Ἀγρίοις

ἐνθρύσκοισιν καὶ βρακάνοις
καὶ στραβήλοις ζῆν· ὁπόταν δ'
ἤδη πεινῶσι σφόδρα,
ὡσπερεὶ τοὺς πουλύποδας
f . . . νύκτωρ περιτρώ-
γειν αὑτῶν τοὺς δακτύλους.

καὶ Δίφιλος ἐν Ἐμπόρῳ

πουλύπους ἔχων ἀπάσας ὁλομελεῖς τὰς πλεκτάνας
οὐ περιβεβρωκὼς ἑαυτόν, ἔστιν [ἔνδον], φιλτάτη.

τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. ὑπὸ γὰρ τῶν γόγγρων διωκόμενος τοὺς πόδας ἀδικεῖται. λέγεται δ' ὡς, ἄν τις ταῖς θαλάμαις αὐτοῦ ἅλας ὑποσπείρῃ, εὐθέως ἐξέρχεται. ἱστορεῖται δὲ καὶ ὅτι φεύγων διὰ τὸν φόβον μεταβάλλει τὰς χρόας καὶ ἐξομοιοῦται τοῖς τόποις ἐν 317 οἷς κρύπτεται, ὡς καὶ ὁ Μεγαρεὺς Θέογνίς φησιν ἐν ταῖς ἐλεγείαις

πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυπλόκου, ὃς ποτὶ πέτρῃ,
τῇ προσομιλήσῃ, τοῖος ἰδεῖν ἐφάνη.

ὁμοίως ἱστορεῖ καὶ Κλέαρχος ἐν δευτέρῳ περὶ παροιμιῶν παρατιθέμενος τάδε τὰ ἔπη, οὐ δηλῶν ὅτου ἐστί

πουλύποδός μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
τοῖσιν ἐφαρμόζειν, τῶν κεν κατὰ δῆμον ἵκηαι. b

103. περὶ δὲ Τροιζῆνα τὸ παλαιόν φησιν ὁ αὐτὸς Κλέαρχος οὔτε τὸν ἱερὸν καλούμενον πουλύπουν οὔτε τὸν κωπηλάτην πουλύπουν νόμιμον ἦν θηρεύειν, ἀλλ' ἀπεῖπον τούτων τε καὶ τῆς θαλαττίας χελώνης μὴ ἅπτεσθαι. ὁ δὲ πουλύπους ἐστὶ συντηκτικὸς καὶ λίαν ἀνόητος. πρὸς γὰρ τὴν χεῖρα τῶν διωκόντων βαδίζει καὶ διωκόμενος ἔστιν ὅτε οὐχ ὑποχωρεῖ. συντήκονται δ' αὐτῶν αἱ θήλειαι μετὰ τὸν τόκον καὶ παρίενται· διὸ καὶ ῥᾳδίως ἁλίσκονται. ἑωράθησαν δέ ποτε καὶ ἐπὶ τὸ ξηρὸν ἐξιόντες, μάλιστα δὲ πρὸς τὰ τραχέα τῶν c χωρίων· φεύγουσι γὰρ τὰ λεῖα. καὶ χαίρουσι δὲ τῶν φυτῶν καὶ ταῖς ἐλαίαις καὶ πολλάκις εὑρίσκονται ταῖς πλεκτάναις περιειληφότες τὸ στέλεχος. ἐφωράθησαν δὲ καὶ συκέαις προσπεφυκυίαις τῇ θαλάττῃ προσπλεκόμενοι καὶ τῶν σύκων ἐσθίοντες, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ. ἔστι δὲ δεῖγμα τοῦ ἥδεσθαι αὐτοὺς τῇ ἐλαίᾳ καὶ τοῦτο· ἐάν τις κλάδον τοῦ φυτοῦ τούτου καθῇ εἰς τὴν θάλασσαν καθ' ἣν εἰσι πουλύποδες καὶ μικρὸν ἐπίσχῃ, ἀπονητὶ ἀνέλκει τῷ d κλάδῳ περιπλεκομένους ὅσους ἐθέλει. ἔχουσι δὲ τὰ μὲν ἄλλα μέρη ἰσχυρότατα, τὸν δὲ τράχηλον ἀσθενῆ.

104. λέγεται δ' αὐτῶν τὸν ἄρρενα ἕλκειν αἰδοιῶδές τι ἐν μιᾷ τῶν πλεκτανῶν, ἐν ᾗ αἱ δύο μεγάλαι κοτυληδόνες εἰσίν. εἶναι δὲ τοῦτο νευρῶδες μέχρι εἰς μέσην τὴν πλεκτάνην ἅπαν προσπεφυκός. ἐν δὲ πέμπτῳ μορίων φησὶν Ἀριστοτέλης ʽπουλύπους ὀχεύει τοῦ χειμῶνος καὶ τίκτει τῷ ἔαρι. φωλεύει δὲ περὶ δύο μῆνας. ἔστι δὲ πολύγονον τὸ ζῷον. διαφέρει δ' ὁ e ἄρρην τῆς θηλείας τῷ τε τὴν κεφαλὴν ἔχειν προμη-

κεστέραν καὶ τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἁλιέων αἰδοῖον ἔχειν ἐν τῇ πλεκτάνῃ. ἐπῳάζει δὲ ὅταν τέκῃ· διὸ καὶ χείριστοί εἰσι κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον. ἀποτίκτει δ' ὁ μὲν πουλύπους ἢ εἰς θαλάμας ἢ εἰς κεράμιον ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο κοῖλον. καὶ μεθ' ἡμέρας πεντήκοντα ἐκ τῶν ᾠῶν πουλυπόδια ἐξέρπει ὥσπερ τὰ φαλάγγια πολλὰ τὸ πλῆθος. ὁ δὲ θῆλυς πουλύπους ὁτὲ μὲν ἐπὶ τοῖς ᾠοῖς, ὁτὲ δ' ἐπὶ τῷ στόματι προ-
f κάθηται τῆς θαλάμης, τὴν πλεκτάνην ἐπέχων.' Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ περὶ τῶν μεταβαλλόντων τὰς χρόας τὸν πουλύποδά φησι τοῖς πετρώδεσι μάλιστα μνίοις συνεξομοιοῦσθαι, τοῦτο ποιοῦντα φόβῳ καὶ φυλακῆς χάριν. ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διατριβόντων ζῴων οὐ δέχεσθαί φησι τοὺς πουλύποδας τὴν θάλατταν. ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν κατὰ τόπους διαφορῶν ὁ Θεόφραστος πουλύποδας οὐ γίνεσθαί φησι περὶ Ἑλλήσποντον. ψυχρὰ γὰρ ἡ θάλασσα αὕτη καὶ ἧττον ἁλμυρά, ταῦτα δ' ἀμφότερα πολέμια πουλύποδι.

105. ʽὁ δὲ ναυτίλος καλούμενος (φησὶν Ἀριστοτέλης) πουλύπους μὲν οὐκ ἔστιν, ἐμφερὴς δὲ κατὰ τὰς πλεκτάνας. ἔχει δὲ τὸ νῶτον ὀστρακόδερμον. ἀνα-
318 δύνει δὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐφ' ἑαυτὸν ἔχων τὸ ὄστρακον, ἵνα μὴ τὴν θάλατταν ἕλκῃ· ἐπαναστραφεὶς δ' ἐπιπλεῖ, ἄνω ποιήσας δύο τῶν πλεκτανῶν, αἳ μεταξὺ αὑτῶν λεπτὸν ὑμένα ἔχουσι διαπεφυκότα, ὡς καὶ τῶν ὀρνίθων οἱ πόδες ὁρῶνται μεταξὺ τῶν δακτύλων δερμάτινον ὑμένα ἔχοντες· ἄλλας δὲ δύο πλεκτάνας καθίησιν εἰς τὴν θάλασσαν ἀντὶ πηδαλίων. ὅταν δέ τι προσιὸν ἴδῃ, δείσας συστέλλει τοὺς πόδας καὶ πληρώσας αὑτὸν τῆς θαλάσσης κατὰ βυθοῦ ὡς τάχος χω-
b ρεῖ.' ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν καὶ ἰχθύων ʽπουλύπους (φησὶ) τὶς ὃ μὲν τρεψίχρως ὃ δὲ ναυτίλος.'

106. *εἰς τὸν ναυτίλον τοῦτον φέρεταί τι Καλλιμάχου τοῦ Κυρηναίου ἐπίγραμμα οὕτως ἔχον*

κόγχος ἐγώ, Ζεφυρῖτι, παλαίτερος, ἀλλὰ σὺ νῦν με,
Κύπρι, Σεληναίης ἄνθεμα πρῶτον ἔχεις,
ναυτίλον, ὃς πελάγεσσιν ἐπέπλεον, εἰ μὲν ἀῆται,
τείνας οἰκείων λαῖφος ἀπὸ προτόνων·
εἰ δὲ γαληναίη λιπαρὴ θεός, οὖλος ἐρέσσων
ποσσίν. ἴδ' ὡς τὤργῳ τοὔνομα συμφέρεται. c
ἔκ τ' ἔπεσον παρὰ θῖνας Ἰουλίδας, ὄφρα γένωμαι
σοί τι περίσκεπτον παίγνιον, Ἀρσινόη,
μηδέ μοι ἐν θαλάμῃσιν ἔθ' ὡς πάρος (εἰμὶ γὰρ ἄπνους)
τίκτηται νοτερῆς ὤεον ἀλκυόνης.
Κλεινίου ἀλλὰ θυγατρὶ δίδου χάριν· οἶδε γὰρ ἐσθλὰ
ῥέζειν, καὶ Σμύρνης ἐστὶν ἀπ' αἰολίδος.

ἔγραψε δὲ καὶ Ποσείδιππος εἰς τὴν ἐν τῷ Ζεφυρίῳ d *τιμωμένην ταύτην Ἀφροδίτην τόδε τὸ ἐπίγραμμα*

τοῦτο καὶ ἐν πόντῳ καὶ ἐπὶ χθονὶ τῆς φιλαδέλφου
Κύπριδος ἱλάσκεσθ' ἱερὸν Ἀρσινόης,
ἣν ἄρα κοιρανέουσαν ἐπὶ ζεφυρίτιδος ἀκτῆς
σῶστρον ὁ ναύαρχος θήκατο Καλλικράτης.
ἣ δὲ καὶ εὐπλοΐην δώσει καὶ χείματι μέσσῳ
τὸ πλατὺ λισσομένοις ἐκλιπανεῖ πέλαγος.

τοῦ πουλύποδος μνημονεύει καὶ ὁ τραγικὸς Ἴων ἐν Φοίνικι λέγων e

καὶ τὸν πετραῖον πλεκτάναις ἀναίμοσιν
στυγῶ μεταλλακτῆρα πουλύπουν χροός.

107. *εἴδη δ' ἐστὶ πουλυπόδων ἑλεδώνη πουλυποδίνη βολβοτίνη ὀσμύλος, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ καὶ Σπεύσιππος. ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν Ἀριστοτέλης μαλάκιά φησιν εἶναι πουλύποδας ὀσμύλην ἑλεδώνην σηπίαν τευθίδα. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ*

πώλυποί τε σηπίαι τε καὶ ποταναὶ τευθίδες,
χὰ δυσώδης βολβιτὶς γραῖαί τ' ἐριθακώδεες.

f *Ἀρχέστρατος δέ φησι*

πούλυποι ἔν τε Θάσῳ καὶ Καρίᾳ εἰσὶν ἄριστοι·
καὶ Κέρκυρα τρέφει μεγάλους πολλούς τε τὸ πλῆθος.

Δωριεῖς δ' αὐτὸν διὰ τοῦ ω καλοῦσι πώλυπον, ὡς Ἐπίχαρμος. καὶ Σιμωνίδης δ' ἔφη 'πώλυπον διζήμενος.' Ἀττικοὶ δὲ πουλύπουν. ἔστι δὲ τῶν σελαχωδῶν· τὰ χονδρώδη δ' οὕτω λέγεται

πουλύποδες γαλεοί τε κύνες.

μαλάκια δὲ καλεῖται τὰ τευθιδώδη. σελάχια δὲ τὰ τῶν ἐρίων φῦλα.

319 108. ΠΑΓΟΥΡΟΙ. *τούτων μέμνηται Τιμοκλῆς ἢ Ξέναρχος ἐν Πορφύρᾳ οὕτως*

εἶθ' ἁλιεὺς ὢν ἄκρος
σοφίαν παγούροις μὲν θεοῖς ἐχθροῖσι καὶ
ἰχθυδίοις εὕρηκα παντοδαπὰς τέχνας,
γέροντα βούγλωττον δὲ μὴ ταχέως πάνυ
συναρπάσομαι; καλόν γ' ἂν εἴη.

109. ΠΗΛΑΜΥΣ. *Φρύνιχος ἐν Μούσαις μνημονεύει. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων 'αἱ πηλαμύδες (φησὶ) καὶ οἱ θύννοι τίκτουσιν ἐν τῷ Πόντῳ, ἄλλοθι δὲ οὔ.' μνημονεύει αὐτῶν καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ποιμέσιν*

b *ἔνθ' ἡ πάροικος πηλαμὺς χειμάζεται*
πάραυλος Ἑλλησποντὶς ὡραία θέρους
τῷ Βοσπορίτῃ· τῇδε γὰρ θαμίζεται.

110. ΠΕΡΚΑΙ. *τούτων μέμνηται Διοκλῆς καὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλησίας εἶναι λέγων πέρκην χάννην φυκίδα. Ἐπίχαρμος δέ φησι*

κομαρίδας τε καὶ κύνας κέστρας τε πέρκας τ' αἰόλας.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

ἄλλοτε δ' αὖ πέρκας, ὁτὲ δὲ στροφάδας περὶ πέτρην
φυκίδας ἀλφηστήν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν c
σκορπίον.

ΦΥΚΙΣ. καὶ ταύτης Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ μέμνηται καὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ τῶν Ὁμοίων καὶ Νουμήνιος, ὧν τὰ μαρτύρια πρόκειται. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἀκανθοστεφῆ φησιν εἶναι καὶ ποικιλόχροα φυκίδα. τῶν δὲ γραμμοποικίλων πλαγίαις τε ταῖς ῥάβδοις κεχρημένων πέρκη. καὶ παροιμία δέ ἐστιν 'ἕπεται πέρκη μελανούρῳ.'

111. ΡΑΦΙΔΕΣ. καὶ τούτων μέμνηται Ἐπίχαρμος λέγων

κὠξύρυγχοι ῥαφίδες ἵππουροί τε. d

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων βελόνην, φησίν, ἣν καλοῦσι ῥαφίδα. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων βελόνην αὐτὴν καλεῖ. ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν ἢ ἰχθύων ῥαφίδα αὐτὴν ὀνομάσας ἀνόδουν φησὶν αὐτὴν εἶναι. καὶ Σπεύσιππος αὐτὴν βελόνην καλεῖ.

112. ΡΙΝΗ. Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἐν Σμύρνῃ φησὶ τὰς ῥίνας διαφόρους γίνεσθαι, καὶ πάντα δὲ τὰ σελαχώδη τὸν σμυρναϊκὸν κόλπον ἔχειν διαφέροντα. Ἀρχέστρατος δέ φησι

καὶ σελάχη μέντοι κλεινὴ Μίλητος ἄριστα e
ἐκτρέφει· ἀλλά γε χρὴ ῥίνης λόγον ἢ πλατυνώτου
λειοβάτου ποιεῖσθαι. ὁμῶς κροκόδειλον ἂν ὀπτὸν
δαισαίμην ἀπ' ἰπνοῦ, τερπνὸν παίδεσσιν Ἰώνων.

113. ΣΚΑΡΟΣ. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν καρχαρόδοντα εἶναι καὶ μονήρη καὶ σαρκοφάγον, ἔχειν τε στόμα μικρὸν καὶ γλῶτταν οὐ λίαν προσπεφυκυῖαν,
f καρδίαν τρίγωνον παράλευκον τρίλοβον, ἔχειν τε χολὴν καὶ σπλῆνα μέλανα, τῶν δὲ βραγχίων τὸ μὲν διπλοῦν τὸ δὲ ἁπλοῦν. μόνος δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἰχθύων μηρυκάζει. χαίρει δὲ τῇ τῶν φυκίων τροφῇ· διὸ καὶ τούτοις θηρεύεται. ἀκμάζει δὲ θέρους. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ φησίν

ἁλιεύομεν σπάρους
καὶ σκάρους, τῶν οὐδὲ τὸ σκῶρ θεμιτὸν ἐκβαλεῖν θεοῖς.

320 Σέλευκος δ' ὁ Ταρσεὺς ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ μόνον φησὶ τῶν ἰχθύων τὸν σκάρον καθεύδειν· ὅθεν οὐδὲ νύκτωρ ποτὲ ἁλῶναι. τοῦτο δὲ ἴσως διὰ φόβον αὐτῷ συμβαίνει. Ἀρχέστρατος δ' ἐν τῇ Γαστρονομίᾳ

καὶ σκάρον ἐξ Ἐφέσου ζήτει, χειμῶνι δὲ τρίγλην
ἔσθι' ἐνὶ ψαφαρῇ ληφθεῖσαν Τειχιοέσσῃ
Μιλήτου κώμῃ, Καρῶν πέλας ἀγκυλοκώλων.

κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει φησί

b καὶ σκάρον ἐν παράλῳ Καλχηδόνι τὸν μέγαν ὄπτα
πλύνας εὖ· χρηστὸν δὲ καὶ ἐν Βυζαντίῳ ὄψει,
καὶ μέγεθος κυκλίᾳ ἴσον ἀσπίδι νῶτα φοροῦντα.
τοῦτον ὅλον θεράπευε τρόπον τοιόνδε· λαβών νιν,
ἡνίκ' ἂν εὖ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ πάντα πυκασθῇ,
κρίβανον ἐς θερμὸν κρέμασον κἄπειτα κατόπτα.
πάσσειν δ' ἁλσὶ κυμινοτρίβοις καὶ γλαυκῷ ἐλαίῳ,
ἐκ χειρὸς κατακρουνίζων θεοδέγμονα πηγήν.

c Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς δύο γένη φησὶν εἶναι σκάρων καὶ καλεῖσθαι τὸν μὲν ὀνίαν τὸν δὲ αἴολον.

114. ΣΠΑΡΟΣ. τοῦτον Ἱκέσιος εὐχυλότερον μὲν εἶναι μαινίδος καὶ ἄλλων δὲ πλειόνων τροφιμώτερον. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ

αὐτὸς ὁ Ποτιδὰν ἄγων γαύλοισιν ἐν φοινικικοῖς
εἶκε καλλίστους ἄδητα τήγανος ἀγεμὼν σπάρους
καὶ σκάρους, τῶν οὐδὲ τὸ σκῶρ θεμιτὸν ἐκβαλεῖν θεοῖς.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

ἢ σπάρον ἢ ὕκας ἀγεληίδας. d

μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων.

115. ΣΚΟΡΠΙΟΣ. Διοκλῆς ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς Πλείσταρχον Ὑγιεινῶν τῶν μὲν νεαρῶν φησιν ἰχθύων ξηροτέρους εἶναι τὰς σάρκας σκορπίους κόκκυγας ψήττας σαργοὺς τραχούρους, τὰς δὲ τρίγλας ἧττον τούτων ξηροσάρκους. οἱ γὰρ πετραῖοι μαλακοσαρκότεροί εἰσιν. Ἱκέσιος δέ φησι 'τῶν σκορπίων ὃ μέν ἐστι πελάγιος ὃ δὲ τεναγώδης. καὶ ὁ μὲν πελάγιος πυρρὸς ὁ δ' ἕτερος μελανίζων. διαφέρει δὲ τῇ γεύσει καὶ e
τῷ τροφίμῳ ὁ πελάγιος. εἰσὶ δὲ οἱ σκορπίοι σμηκτικοὶ εὐέκκριτοι πολύχυλοι πολύτροφοι. χονδρώδεις γάρ εἰσι.' τίκτει δ' ὁ σκορπίος δίς, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

φυκίδας ἀλφηστήν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν
σκορπίον ἢ πέρκαισι καθηγητὴν μελάνουρον.

ὅτι δὲ καὶ πληκτικός ἐστιν Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἢ ζωικῶν. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Μούσαις ποικίλον εἶναί φησι τὸν σκορπίον

σκορπίοι τε ποικίλοι γλαῦκοί τε σαῦροι πίονες. f

μονήρης δ' ἐστὶ καὶ φυκοφάγος. ἐν δὲ πέμπτῳ ζῴων μορίων ὁ Ἀριστοτέλης σκορπίους καὶ σκορπίδας ἐν διαφόροις τόποις ὀνομάζει. ἄδηλον δὲ εἰ τοὺς αὐτοὺς

λέγει· ὅτι καὶ σκόρπαιναν καὶ σκορπίους πολλάκις ἡμεῖς ἐφάγομεν καὶ ὅτι διάφοροι καὶ οἱ χυμοὶ καὶ αἱ χρόαι εἰσὶν οὐδεὶς ἀγνοεῖ. ὁ δ' ὀψαρτυτὴς Ἀρχέστρατος ἐν τοῖς χρυσοῖς ἔπεσι λέγει

321 ἐν δὲ Θάσῳ τὸν σκορπίον ὠνοῦ, ἐὰν ᾖ
μὴ μείζων πυγόνος· μεγάλου δ' ἀπὸ χεῖρας
ἴαλλε.

116. ΣΚΟΜΒΡΟΣ. Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ. Ἱκέσιός φησι τοὺς σκόμβρους ἐλαχίστους μὲν εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος, τροφιμωτέρους δὲ τῶν κολιῶν καὶ εὐχυλοτέρους, οὐ μὴν εὐεκκριτωτέρους. μνημονεύει αὐτῶν οὕτως καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

καὶ χελιδόνες τε μύρμαι θ' οἵ τε κολιᾶν μέζονες
ἐντὶ καὶ σκόμβρων, ἀτὰρ τᾶν θυννίδων γα
μήονες.

117. ΣΑΡΓΟΙ. οὗτοι, ὥς φησιν Ἱκέσιος, στύφουσι
b μᾶλλον καὶ τῶν μελανούρων εἰσὶ τροφιμώτεροι. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ πανοῦργον εἶναί φησι περὶ τὰς θήρας τὸν σαργόν

κόσσυφον ἢ κίχλας ἁλιειδέας, ἄλλοτε δ' ἄλλῃ
σαργὸν ἐπικέλσοντα, λινοπληγέστατον ἰχθύν.

Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ μορίων τίκτειν αὐτόν φησι δίς, ἔαρος εἶτα μετοπώρου. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ

αἱ δὲ λῆς, σαργοί τε χαλκίδες τε καὶ τοὶ πόντιοι.

c ὡς διαφόρους δὲ τοὺς σαργίνους ἐν τοῖσδε καταλέγει

ἦν δὲ σαργῖνοί τε μελάνουροί τε καὶ ταὶ φίνταται
ταινίαι, λεπταὶ μὲν ἁδεῖαι δέ.

ὁμοίως δὲ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησὶ σαργίνους διὰ τοῦτ' αὐτοὺς καλῶν καὶ χαλκίδας. ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατός φησιν

ἡνίκα δ' ἂν δύνοντος ἐν οὐρανῷ Ὠρίωνος

μήτηρ οἰνοφόρου βότρυος χαίτην ἀποβάλλῃ,
τῆμος ἔχειν ὀπτὸν σαργὸν τυρῷ κατάπαστον,
εὐμεγέθη θερμὸν δριμεῖ δεδαϊγμένον ὄξει·
σκληρὸς γὰρ φύσει ἐστίν. ἅπαντα δέ μοι θεράπευε
τὸν στερεὸν τοιῷδε τρόπῳ μεμνημένος ἰχθύν. d
τὸν δ' ἀγαθὸν μαλακόν τε φύσει καὶ πίονα σάρκα
ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας καὶ ἐλαίῳ ἀλείψας.
τὴν ἀρετὴν γὰρ ἔχει τῆς τέρψιος αὐτὸς ἐν αὑτῷ.

118. ΣΑΛΠΗ. Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ
ἀόνες φάγροι τε λάβρακές τε καὶ ταὶ πίονες
σκατοφάγοι σάλπαι βδελυχραί, ἁδέαι δ' ἐν τῷ θέρει.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων ἅπαξ τίκτειν e φησὶν αὐτὴν τοῦ μετοπώρου, ἔστι δὲ πολύγραμμος καὶ ἐρυθρόγραμμος, ἔτι δὲ καρχαρόδους καὶ μονήρης. λέγεσθαι δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἁλιέων φησὶν ὡς καὶ κολοκύντῃ θηρεύεται χαίρουσα τῷ βρώματι. Ἀρχέστρατος δέ φησι

σάλπην δὲ κακὸν μὲν ἔγωγε
ἰχθὺν εἰς αἰεὶ κρίνω· βρωτὴ δὲ μάλιστα
ἐστὶ θεριζομένου σίτου. λαβὲ δ' ἐν Μυτιλήνῃ
αὐτήν.

Παγκράτης δ' ἐν Ἔργοις θαλασσίοις

σάλπαι τ' ἰσομήκεες ἰχθῦς, f
ἅς τε βόας πορκῆες ἁλίζῳοι καλέουσιν,
οὕνεκα γαστέρι φῦκος ἀεὶ ἀλέουσιν ὀδοῦσιν.

ἐστὶ δὲ ποικίλος ὁ ἰχθύς. ὅθεν καὶ τὸν Λοκρὸν ἢ Κολοφώνιον Μνασέαν συνταξάμενον τὰ ἐπιγραφόμενα παίγνια διὰ τὸ ποικίλον τῆς συναγωγῆς σάλπην οἱ συνήθεις προσηγόρευον. Νυμφόδωρος δὲ ὁ Συρακό-

322 σιος ἐν τῷ τῆς Ἀσίας Περίπλῳ Λεσβίαν φησὶ γενέσθαι Σάλπην τὴν τὰ παίγνια συνθεῖσαν. Ἄλκιμος δ' ἐν τοῖς Σικελικοῖς ἐν Μεσσήνῃ φησὶ τῇ κατὰ τὴν νῆσον Βότρυν γενέσθαι εὑρετὴν τῶν παραπλησίων παιγνίων τοῖς προσαγορευομένοις Σάλπης. Ἄρχιππος δὲ ἐν Ἰχθύσιν ἀρσενικῶς εἶπεν ὁ σάλπης

ἐκήρυξεν βόαξ,
σάλπης δ' ἐσάλπιγξ', ἑπτ' ὀβολοὺς μισθὸν φέρων.

γίνεται δ' ὅμοιος ἰχθὺς ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ ὁ καλούμενος στρωματεύς, ῥάβδους ἔχων δι' ὅλου τοῦ σώματος τεταμένας χρυσιζούσας, ὡς ἱστορεῖ Φίλων ἐν τῷ Μεταλλικῷ.

b 119. ΣΥΝΟΔΟΝΤΕΣ καὶ ΣΥΝΑΓΡΙΣ. καὶ τούτων Ἐπίχαρμος μέμνηται

συναγρίδας μαζούς τε συνόδοντάς τ' ἐρυθροποικίλους.

καὶ Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ διὰ τοῦ υ λέγων φησίν

ἢ λευκὴν συνόδοντα βόηκάς τε τρικκούς τε.

καὶ πάλιν

τοῖσί κε θηρήσαιο φαγεῖν λελιημένος ἰχθύν,
ἠὲ μέγαν συνόδοντα ἢ ἀρνευτὴν ἵππουρον.

σινόδοντα δὲ αὐτὸν λέγει διὰ τοῦ ἰῶτα Δωρίων, ἔτι
c δὲ Ἀρχέστρατος ἐν τούτοις

αὐτὰρ τὸν σινόδοντα μένων ζήτει παχὺν εἶναι·
ἐκ πορθμοῦ δὲ λαβεῖν πειρῶ καὶ τοῦτον, ἑταῖρε.
ταῦτα δὲ πάντα κυρῶ φράζων καὶ πρὸς σέ, Κλέανδρε.

Ἀντιφάνης δὲ ἐν Ἀρχιστράτῃ

τίς δ' ἐγχέλειον ἂν φάγοι,
ἢ κρανίον σινόδοντος;

120. ΣΑΥΡΟΣ. *τούτου μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Λεύκῃ· μάγειρος δ' ἐστὶν ὁ λέγων*

ἐπίστασαι τὸν σαῦρον ὡς δεῖ σκευάσαι;
B. ἀλλ' ἂν διδάσκῃς. A. ἐξελὼν τὰ βραγχία d
πλύνας, περικόψας τὰς ἀκάνθας τὰς κύκλῳ,
παράσχισον χρηστῶς, διαπτύξας θ' ὅλον
τῷ σιλφίῳ μάστιξον εὖ τε καὶ καλῶς,
τυρῷ τε σάξον ἁλσί τ' ἠδ' ὀριγάνῳ.

Ἔφιππος δ' ἐν Κύδωνι πολλῶν καὶ ἄλλων ἰχθύων κατάλογον ποιούμενος καὶ τοῦ σαύρου μνημονεύει διὰ τούτων

θύννου τεμάχη γλάνιδος γαλεοῦ
ῥίνης γόγγρου, κέφαλος πέρκη
σαῦρος φυκὶς βρίγκος τρίγλη e
κόκκυξ φάγρος μύλλος λεβίας
σπάρος αἰολίας θρίττα χελιδὼν
καρὶς τευθὶς ψῆττα δρακαινὶς
πουλυπόδειον σηπία ὀρφὼς
κωβιὸς ἀφύαι βελόναι κεστρεῖς.

Μνησίμαχος δ' ἐν Ἱπποτρόφῳ

τῶν καρχαριῶν
νάρκη βάτραχος πέρκη σαῦρος
τριχίας φυκὶς βρίγκος τρίγλη
κόκκυξ.

ΣΚΕΠΙΝΟΣ. *τούτου μνημονεύων Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων καλεῖσθαί φησιν αὐτὸν ἀτταγῖνον.*

121. ΣΚΙΑΙΝΑ. *Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ* f

αἰολίαι πλῶτές τε κυνόγλωσσοί τ', ἐνῆν δὲ σκιαθίδες.

Νουμήνιος δὲ σκιαδέα αὐτὸν καλεῖ ἐν τούτοις

τοῖσί κε θηρήσαιο λαβὼν λελιημένος ἰχθύν,
ἠὲ μέγαν συνόδοντα ἢ ἀρνευτὴν ἵππουρον,

ἠὲ φάγρον λοφίην, ὁτὲ δ' ἀγρόμενον σκιαδῆα.

ΣΤΑΓΡΙΔΕΣ. τούτων μνημονεύει Ἐπίχαρμος ἐν
323 Ἥβας γάμῳ καὶ ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ.

122. ΣΦΥΡΑΙΝΑΙ. ταύτας φησὶν Ἱκέσιος τροφιμωτέρας εἶναι τῶν γόγγρων, ἀπειθεῖς δὲ τὴν γεῦσιν καὶ ἀστόμους, εὐχυλίᾳ δὲ μέσους. ὁ δὲ Δωρίων σφύραιναν, φησίν, ἣν καλοῦσι κέστραν. Ἐπίχαρμος δὲ ἐν Μούσαις κέστραν ὀνομάσας οὐκ ἔτι σφυραίνας ὀνομάζει, ὡς ταυτὸν οὔσας,

χαλκίδας τε καὶ κύνας κέστρας τε πέρκας τ' αἰόλας.

καὶ Σώφρων ἐν ἀνδρείοις 'κέστραι βότιν κάπτουσαι.' Σπεύσιππος δὲ ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων ὡς παραπλήσια
b ἐκτίθεται κέστραν βελόνην σαυρίδα. καὶ οἱ Ἀττικοὶ δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν σφύραιναν καλοῦσι κέστραν, σπανίως δὲ τῷ τῆς σφυραίνης ὀνόματι ἐχρήσαντο. Στράττις γοῦν ἐν Μακεδόσιν ἐρομένου τινὸς Ἀττικοῦ, ὡς ἀγνοοῦντος τὸ ὄνομα, καὶ λέγοντος

ἡ σφύραινα δ' ἐστὶ τίς;

φησὶν ὁ ἕτερος

κέστραν μὲν ὔμμες ὠττικοὶ κικλήσκετε.

Ἀντιφάνης ἐν Εὐθυδίκῳ.

πάνυ συχνὴ
σφύραινα. Β. κέστραν ἀττικιστὶ δεῖ λέγειν.

Νικοφῶν δ' ἐν Πανδώρᾳ 'κέστραι τε καὶ λάβρακες.'
c Ἐπίχαρμος Ἥβας γάμῳ 'κέστρας τε πέρκας τ' αἰόλας.'

123. ΣΗΠΙΑ. Ἀριστοφάνης Δαναΐσι

καὶ ταῦτ' ἔχοντα σηπίας καὶ πουλύπους.

ὡς αἰτίας ἡ παραλήγουσα παροξύνεται, ὡς Φιλήμων ἱστορεῖ, ὁμοίως καὶ ταῦτα, παιδία, ταινία, οἰκία. τὴν σηπίαν δὲ Ἀριστοτέλης φησὶ πόδας ἔχειν ὀκτώ, ὧν τοὺς ὑποκάτω δύο μεγίστους, προβοσκίδας δύο, καὶ

μεταξὺ αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ στόμα. ἔχει δὲ καὶ ὀδόντας δύο, τὸν μὲν ἄνω τὸν δὲ κάτω, καὶ τὸ λεγόμενον ὄστρακον ἐν τῷ νώτῳ. ἐν δὲ τῇ μύτιδι ὁ θολός d
ἐστιν· αὕτη δὲ κεῖται παρ' αὐτὸ τὸ στόμα, κύστεως τρόπον ἐπέχουσα. ἔστι δ' ἡ κοιλία πλακώδης καὶ λεία, ὁμοία τοῖς τῶν βοῶν ἠνύστροις. τρέφονται δὲ αἱ μικραὶ σηπίαι τοῖς λεπτοῖς ἰχθυδίοις, ἀποτείνουσαι τὰς προβοσκίδας ὥσπερ ὁρμιάς, καὶ ταύταις θηρεύουσαι. λέγεται δὲ ὡς, ὅταν ὁ χειμὼν γένηται, τῶν πετριδίων ὥσπερ ἀγκύραις ταῖς προβοσκίσι λαμβανόμεναι ὁρμοῦσι. διωκομένη τε ἡ σηπία τὸν θολὸν ἀφίησι καὶ ἐν αὐτῷ κρύπτεται, ἐμφήνασα φεύγειν εἰς τοὔμ- e
προσθεν. λέγεται δὲ ὡς καὶ θηρευθείσης τῆς θηλείας τριόδοντι οἱ ἄρρενες ἐπαρήγουσιν ἀνθέλκοντες αὐτήν· ἂν δ' οἱ ἄρρενες ἁλῶσιν, αἱ θήλειαι φεύγουσιν. οὐ διετίζει δ' ἡ σηπία, καθάπερ οὐδ' ὁ πουλύπους. ἐν δὲ πέμπτῳ ζῴων μορίων 'αἱ σηπίαι (φησὶ) καὶ αἱ τευθίδες νέουσιν ἅμα καὶ συνεπόμεναι τὰ στόματα καὶ τὰς πλεκτάνας ἐφαρμόττουσαι καταντικρὺ ἀλλήλαις· ἐφαρμόττουσι δὲ καὶ τὸν μυκτῆρα εἰς τὸν μυκτῆρα. τῶν τε μαλακίων τίκτουσι πρῶται τοῦ ἔαρος αἱ σηπίαι, καὶ κύουσι πᾶσαν ὥραν, καὶ κυΐσκονται f
πεντεκαίδεκα ἡμέραις. ὅταν δὲ τέκωσι τὰ ᾠά, ὁ ἄρρην παρακολουθῶν καταφυσᾷ καὶ στιφρᾷ. βαδίζουσι δὲ κατὰ ζυγά. καὶ ἔστιν ὁ ἄρρην τῆς θηλείας ποικιλώτερός τε καὶ μελάντερος τὸ νῶτον.

124. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ φησί

πώλυπές τε σηπίαι τε καὶ ποταναὶ τευθίδες.

τοῦτο δὲ σημειωτέον πρὸς Σπεύσιππον λέγοντα εἶναι ὅμοια σηπίαν καὶ τευθίδα. Ἱππώνακτος δ' ἐν τοῖς 324
ἰάμβοις εἰπόντος 'σηπίης ὑπόσφαγμα' οἱ ἐξηγησάμενοι ἀπέδωκαν τὸ τῆς σηπίας μέλαν. ἔστι δὲ τὸ

ὑπόσφαγμα, ὡς Ἐρασίστρατός φησιν ἐν Ὀψαρτυτικῷ, ὑπότριμμα. γράφει δ' οὕτως 'ὑπόσφαγμα δ' εἶναι κρέασιν ὀπτοῖς ἐκ τοῦ αἵματος τεταραγμένου μέλιτι τυρῷ ἁλὶ κυμίνῳ σιλφίῳ ἐξ ἑφθοῖς.' καὶ Γλαῦκος δ' ὁ Λοκρὸς ἐν Ὀψαρτυτικῷ οὕτως γράφει 'ὑπόσφαγμα δ' αἷμα ἑφθὸν καὶ σίλφιον καὶ ἕψημα, ἢ μέλι καὶ ὄξος
b καὶ γάλα καὶ τυρὸς καὶ φύλλα εὐώδη τετμημένα.' ὁ δὲ πολυμαθέστατος Ἀρχέστρατός φησι

σηπίαι Ἀβδήροις τε Μαρωνείᾳ τ' ἐνὶ μέσσῃ.

Ἀριστοφάνης Θεσμοφοριαζούσαις

ἰχθῦς ἐώνηταί τις ἢ σηπίδιον·

καὶ ἐν Δαναΐσιν

ὀσμύλια καὶ μαινίδια καὶ σηπίδια.

Θεόπομπος Ἀφροδίτῃ

ἀλλ' ἔντραγε
τὴν σηπίαν τηνδὶ λαβοῦσα καὶ τοδὶ
τὸ πουλυπόδειον.

περὶ δὲ ἑψήσεως σηπιδίων Ἄλεξις ἐν Πονήρᾳ παράγει μάγειρον τάδε λέγοντα

c σηπίας τόσας
δραχμῆς μιᾶς τρίς. τῶν δὲ τὰς μὲν πλεκτάνας
καὶ τὰ πτερύγια συντεμὼν ἑφθὰς ποιῶ.
τὸ δ' ἄλλο σῶμα κατατεμὼν πολλοὺς κύβους
σμήσας τε λεπτοῖς ἁλσί, δειπνούντων ἅμα
ἐπὶ τὸ τάγηνον σίζον ἐπισείων φέρω.

125. ΤΡΙΓΛΗ, κίχλη, διὰ τοῦ η. τὰ γὰρ εἰς λα λήγοντα θηλυκὰ ἕτερον αἰτεῖ λάμβδα, σκύλλα Τελέ-
d σιλλα. ὅσα δὲ ἐπιπλοκὴν ἔχει τοῦ γ εἰς η λήγει, τρώγλη αἴγλη ζεύγλη. τὴν δὲ τρίγλην φησὶν Ἀριστοτέλης τρὶς τίκτειν τοῦ ἔτους ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων, τεκμαίρεσθαι λέγων τοὺς ἁλιεῖς τοῦτο ἐκ τοῦ γόνου τρὶς φαινομένου περί τινας τόπους. μήποτ' οὖν ἐντεῦθέν

ἐστι καὶ τὸ τῆς ὀνομασίας, ὡς ἀμίαι, ὅτι οὐ κατὰ μίαν φέρονται ἀλλ' ἀγεληδόν, σκάρος δὲ ἀπὸ τοῦ σκαίρειν καὶ καρίς, ἀφύαι δ' ὡς ἂν ἀφυεῖς οὖσαι τουτέστι δυσφυεῖς· θύω, θύννος, ὁ ὁρμητικός, διὰ τὸ κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἴστρου ἐξελαύνεσθαι. ἔστι δὲ καρχαρόδους συναγε- e
λαστικὴ παντόστικτος, ἔτι δὲ σαρκοφάγος. τὸ δὲ τρίτον τεκοῦσα ἄγονός ἐστι· γίνεται γάρ τινα σκωλήκια αὐτῇ ἐν τῇ ὑστέρᾳ, ἃ τὸν γόνον τὸν γινόμενον κατεσθίει. ἀπὸ δὲ τοῦ συμβεβηκότος Ἐπίχαρμος ὀνομάζει αὐτὰς κυφὰς ἐν Ἥβας γάμῳ διὰ τούτων

ἄγε δὴ τρίγλας τε κυφὰς κἀχαρίστους βαίονας.

Σώφρων δ' ἐν τοῖς ἀνδρείοις τριγόλας τινὰς ἐν τούτοις ὀνομάζει 'τριγόλᾳ ὀμφαλοτόμῳ·' καί 'τριγόλαν τὸν εὐδιαῖον.' ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ Παιδικὰ ποιφύ- f
ξεις φησί 'τρίγλας μὲν γένηον, τριγόλα δ' ὀπισθίδια.' κἀν τοῖς γυναικείοις δ' ἔφη 'τρίγλαν γενεᾶτιν.' Διοκλῆς δ' ἐν τοῖς πρὸς Πλείσταρχον σκληρόσαρκον εἶναί φησι τὴν τρίγλαν. Σπεύσιππος δ' ἐμφερῆ φησιν εἶναι κόκκυγα χελιδόνα τρίγλαν. ὅθεν Τρύφων φησὶν ἐν τοῖς περὶ ζῴων τὸν τριγόλαν τινὰς οἴεσθαι κόκκυγα εἶναι διά τε τὸ ἐμφερὲς καὶ τὴν τῶν ὀπι- 325
σθίων ξηρότητα, ἣν σεσημείωται ὁ Σώφρων λέγων 'τρίγλας μέν γε πίονας, τριγόλα δ' ὀπίσθια.'

126. Πλάτων δ' ἐν Φάωνί φησι

τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι·
παρθένου Ἀρτέμιδος γὰρ ἔφυ καὶ στύματα μισεῖ.

τῇ δὲ Ἑκάτῃ ἀποδίδοται ἡ τρίγλη διὰ τὴν τῆς ὀνομασίας κοινότητα. τριοδῖτις γὰρ καὶ τρίγληνος· καὶ ταῖς τριακάσι δὲ αὐτῇ τὰ δεῖπνα φέρουσι. κατὰ τὸ παραπλήσιον δ' οἰκειοῦσιν Ἀπόλλωνι μὲν κίθαρον, Ἑρμῇ δὲ βόακα, Διονύσῳ δὲ κιττόν, καὶ Ἀφροδίτῃ b

φαλαρίδα, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισι, κατὰ συνέμφασιν τοῦ φαλλοῦ. καὶ τὴν νῆτταν δὲ καλουμένην Ποσειδῶνί τινες οἰκειοῦσι. καὶ τὸν θαλάττιον γόνον, ὃν ἡμεῖς μὲν ἀφύην, ἄλλοι δὲ ἀφρύην ὀνομάζουσιν, οἱ δὲ ἀφρόν· προσφιλέστατον δ' εἶναι καὶ τοῦτον Ἀφροδίτῃ διὰ τὸ καὶ αὐτὴν ἐξ ἀφροῦ γεννηθῆναι. Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τοῖς περὶ θεῶν τῇ Ἑκάτῃ φησὶ θύεσθαι τρίγλην διὰ τὴν τοῦ ὀνόματος οἰκειότητα·
c τρίμορφος γὰρ ἡ θεός. Μελάνθιος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἐλευσῖνι μυστηρίων καὶ τρίγλην καὶ μαινίδα, ὅτι καὶ θαλάττιος ἡ Ἑκάτη. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς τρίγλην παραφέρεσθαι ἐν τοῖς ἀρτεμισίοις διὰ τὸ δοκεῖν τοὺς θαλαττίους λαγὼς θανασίμους ὄντας θηρεύειν ἐπιμελῶς καὶ καταναλίσκειν. διόπερ ὡς ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀνθρώπων τοῦτο ποιοῦσα τῇ κυνηγετικῇ θεῷ ἡ κυνηγέτις ἀνάκειται. γενεᾶτιν δ' ἔφη τὴν τρίγλην Σώφρων, ἐπεὶ αἱ τὸ γένειον ἔχουσαι ἡδίονές εἰσι μᾶλλον τῶν ἄλλων. Ἀθήνησι δὲ καὶ
d τόπος τις Τρίγλα καλεῖται, καὶ αὐτόθι ἐστὶν ἀνάθημα τῇ Ἑκάτῃ τριγλανθίνῃ. διὸ καὶ Χαρικλείδης ἐν Ἁλύσει φησί

δέσποιν' Ἑκάτα τριοδῖτι,
τρίμορφε τριπρόσωπε,
τρίγλαις κηλευμένα.

127. ἐὰν δ' ἐναποπνιγῇ τρίγλη ζῶσα ἐν οἴνῳ καὶ τοῦτο ἀνὴρ πίῃ, ἀφροδισιάζειν οὐ δυνήσεται, ὡς Τερψικλῆς ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἀφροδισίων. κἂν γυνὴ δὲ πίῃ τοῦ αὐτοῦ οἴνου, οὐ κυΐσκεται. ὁμοίως δὲ οὐδὲ ὄρνις. ὁ δὲ πολυΐστωρ Ἀρχέστρατος ἐπαινέσας τὰς κατὰ Τειχιοῦντα τῆς Μιλησίας τρίγλας ἑξῆς φησί

e κἂν Θάσῳ ὀψώνει τρίγλην, κοὐ χείρονα λήψει
ταύτης· ἐν δὲ Τέῳ χείρω, κεδνὴ δὲ καὶ αὐτή·

ἐν δ' Ἐρυθραῖς ἀγαθὴ θηρεύεται αἰγιαλῖτις.

Κρατῖνος δ' ἐν Τροφωνίῳ φησίν

οὐδ' αἰξωνίδ' ἐρυθρόχρων ἐσθίειν ἔτι τρίγλην,
οὐδὲ τρυγόνος, οὐδὲ δεινοῦ φυὴν μελανούρου.

Ναυσικράτης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐπαινεῖ τὰς αἰξωνικὰς τρίγλας ἐν Ναυκλήροις λέγων οὕτως

μετ' αὐτῶν δ' εἰσὶν ἐκπρεπεῖς φύσιν
αἱ ξανθοχρῶτες, ἃς κλύδων αἰξωνικὸς
πασῶν ἀρίστας ἐν τόποις μαιεύεται·
αἷς καὶ θεὰν τιμῶσι φωσφόρον κόρην, f
δείπνων ὅταν πέμπωσι δῶρα ναυτίλοι.
B. τρίγλας λέγεις.

128. ΤΑΙΝΙΑΙ. καὶ τούτων Ἐπίχαρμος μέμνηται

καὶ ταὶ φίνταται
ταινίαι, λεπταὶ μὲν ἁδεῖαι δὲ κὠλίγου πυρός.

Μίθαικος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ 'ταινίαν (φησὶν) ἐκκοιλιάξας, τὰν κεφαλὰν ἀποταμών, ἀποπλύνας καὶ ταμὼν τεμάχεα κατάχει τυρὸν καὶ ἔλαιον.' πλεῖσται δὲ 326
γίνονται καὶ κάλλισται κατὰ τὸν πρὸς τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Κάνωπον καὶ ἐν Σελευκείᾳ τῇ πρὸς Ἀντιοχείᾳ. ὅταν δ' Εὔπολις ἐν Προσπαλτίοις λέγῃ

μήτηρ τις αὐτῷ Θρᾷττα ταινιόπωλις ἦν,

ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων λέγει καὶ τῶν ζωνῶν, αἷς αἱ γυναῖκες περιδέονται.

129. ΤΡΑΧΟΥΡΟΙ. τούτων ὡς ξηροτέρων μέμνηται Διοκλῆς. Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ φησιν

ἀκονίας κίγκλους τε καὶ ἐλλοπίην τρήχουρον.

ΤΑΥΛΩΠΙΑΣ. περὶ τούτου Ἀρχέστρατος ἱστορεῖ b

καὶ νεαροῦ μεγάλου τ' αὐλωπία ἐν θέρει ὠνοῦ
κρανίον, ἂν φαέθων πυμάτην ἀψῖδα διφρεύῃ·
καὶ παράθες θερμὸν ταχέως καὶ τρῖμμα μετ' αὐτοῦ.

ὄπτα δ' ἀμφ' ὀβελίσκον ἑλὼν ὑπογάστριον
αὐτοῦ.

130. ΤΕΥΘΙΣ. Ἀριστοτέλης εἶναί φησι καὶ ταύτην τῶν συναγελαζομένων, ἔχειν τε τὰ πλεῖστα τῆς c σηπίας, τὸν τῶν ποδῶν ἀριθμόν, τὰς προβοσκίδας. τῶν δὲ ταύτης ποδῶν οἱ μὲν κάτω μικροί εἰσιν οἱ δ' ἄνω μείζους· καὶ τῶν προβοσκίδων ἡ δεξιὰ παχυτέρα καὶ τὸ ὅλον σωμάτιον τρυφερὸν καὶ ὑπομηκέστερον. ἔχει δὲ καὶ θολὸν ἐν τῇ μύτιδι οὐ μέλανα ἀλλ' ὠχρόν, καὶ τὸ ὄστρακον μικρὸν λίαν καὶ χονδρῶδες.

ΤΕΥΘΟΣ. ὁ δὲ τεῦθος μόνῳ τούτῳ διαφέρει, τῷ μεγέθει· γίνεται δὲ καὶ τριῶν σπιθαμῶν. τὸ δὲ χρῶμά ἐστιν ὑπέρυθρος, καὶ τῶν ὀδόντων τὸν μὲν κάτω d ἐλάττονα ἔχει τὸν δὲ ἄνω μείζονα, ἄμφω δὲ μέλανας καὶ ὁμοίους ῥύγχει ἱέρακος. ἀναπτυχθεὶς δὲ κοιλίαν ἔχει ὁμοίαν ταῖς ὑείαις. ἐν δὲ πέμπτῳ μορίων βραχύβιά φησιν εἶναι τὸν τεῦθον καὶ τὴν σηπίαν. Ἀρχέστρατος δὲ ὁ πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν διὰ γαστριμαργίαν περιπολήσας φησί

τευθίδες ἐν Δίῳ τῷ πιερικῷ παρὰ χεῦμα
Βαφύρα. καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ παμπληθέας ὄψει.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἐρετρικῷ τάδε ποιεῖ λέγοντα μάγειρον

τευθίδες σπίναι βατὶς δῆμος ἀφύαι
e κρεάδι' ἐντερίδια· τὰς μὲν τευθίδας,
τὰ πτερύγι' αὐτῶν συντεμών, στεατίου
μικρὸν παραμίξας, περιπάσας ἡδύσμασιν
λεπτοῖσι χλωροῖς, ὤνθύλευσα.

καὶ πέμμα δέ τι τευθίδα ὀνομάζειν Ἰατροκλέα ἐν Ἀρτοποιικῷ φησι Πάμφιλος.

131. ΤΕΣ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

ἦν δ' ὑαινίδες τε βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος
ἐνῆς.

λέγει δέ τινας καὶ ὗας διὰ τούτων

χαλκίδες θ' ὗές τε ἱέρακές τε χὠ πίων κύων.

εἰ μὴ ἄρα οὗτοι οἱ αὐτοί εἰσι τῷ κάπρῳ. Νουμήνιος f
δ' ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ ἄντικρυς ὑαινάν τινα καταριθμεῖται ἐν τούτοις

κανθαρίδα προφανεῖσαν ὑαινάν τε τρίγλην τε.

καὶ Διονύσιος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ τῆς ὑαίνης μνημονεύει. Ἀρχέστρατος δ' ὁ ὀψοδαίδαλος

ἐν δ' Αἴνῳ καὶ τῷ Πόντῳ τὴν ὗν ἀγόραζε,
ἣν καλέουσί τινες θνητῶν ψαμμῖτιν ὀρυκτήν.
τούτου τὴν κεφαλὴν ἕψειν, μηδὲν προσενεγκὼν
ἥδυσμ', ἀλλ' ἐς ὕδωρ μόνον ἐνθεὶς καὶ θαμὰ κινῶν
ὕσσωπον παράθες τρίψας, κἂν ἄλλο τι χρῄζῃς,
δριμὺ διεὶς ὄξος· κᾆτ' ἔμβαπτ' εὖ καὶ ἐπείγου 327
οὕτως ὡς πνίγεσθαι ὑπὸ σπουδῆς καταπίνων.
τὴν λοφιὰν δ' ὀπτᾶν αὐτῆς καὶ τἄλλα τὰ πλεῖστα.

μήποτ' οὖν καὶ ὁ Νουμήνιος ἐν τῷ Ἁλιευτικῷ τὴν ὗν ψαμαθῖδα καλεῖ, ἐπὰν λέγῃ

ἄλλοτε καρχαρίην, ὁτὲ δὲ ῥόθιον ψαμαθῖδα.

132. ΥΚΑΙ. τὸν ὕκην Καλλίμαχος ἐν ἐπιγράμμασιν ἱερὸν ἰχθὺν καλεῖ διὰ τούτων 'θεὸς δέ οἱ ἱερὸς ὕκης.' Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

ἢ σπάρον ἢ ὕκας ἀγεληίδας ἢ ἐπὶ φάγρον b
πέτρῃ ἀλωόμενον.

Τίμαιος δ' ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ τοῦ σικελικοῦ πολιχνίου, λέγω δὲ τῶν Ὑκάρων, διαλεγόμενος προσαγορευθῆναί φησι τὸ πολίχνιον διὰ τὸ τοὺς πρώτους τῶν ἀνθρώπων ἐλθόντας ἐπὶ τὸν τόπον ἰχθῦς εὑρεῖν τοὺς καλουμένους ὕκας, καὶ τούτους ἐγκύους· δι' οὓς οἰωνισαμένους Ὕκαρον ὀνομά-

σαι τὸ χωρίον. Ζηνόδοτος δέ φησι Κυρηναίους τὸν ὕκην καλεῖν ἐρυθρῖνον. Ἕρμιππος δ' ὁ Σμυρναῖος c ἐν τοῖς περὶ Ἱππώνακτος ὕκην ἀκούει τὴν ἰουλίδα· εἶναι δ' αὐτὴν δυσθήρατον. διὸ καὶ Φιλητᾶν φάναι

οὐδ' ὕκης ἰχθὺς ἔσχατος ἐξέφυγεν.

133. ΦΑΓΡΟΣ. Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων παραπλήσιά φησιν εἶναι φάγρον ἐρυθρῖνον ἥπατον. ἐμνημόνευσε δ' αὐτοῦ καὶ Νουμήνιος ἐν τοῖς προκειμένοις. Ἀριστοτέλης δὲ σαρκοφάγον φησὶν αὐτὸν εἶναι καὶ μονήρη καρδίαν τε ἔχειν τρίγωνον ἀκμάζειν τε ἔαρος. Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ φησίν

ἀόνες φάγροι τε καὶ λάβρακες.

d μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Μεταγένης ἐν Θουριοπέρσαις. Ἀμειψίας δ' ἐν Κόννῳ

ὀρφῷσι σελαχίοις τε καὶ φάγροις βορά.

Ἱκέσιος δέ φησι 'φάγροι καὶ χρόμις καὶ ἀνθίας καὶ ἀκαρνᾶνες καὶ ὀρφοὶ καὶ συνόδοντες καὶ συναγρίδες τῷ μὲν γένει παραπλήσιοι ὑπάρχουσι, γλυκεῖς τε γὰρ καὶ παραστύφοντες καὶ τρόφιμοι, κατὰ λόγον δὲ καὶ δυσέκκριτοι, τροφιμώτεροι δ' αὐτῶν οἱ σαρκώδεις καὶ γεωδέστεροι ἐλάττονά τε πιμελὴν ἔχοντες.' Ἀρχέστρατος δέ φησι σειρίου ἀνατέλλοντος δεῖν τὸν φάγρον ἐσθίειν

Δήλῳ τ' Εἰρετρίᾳ τε κατ' εὐλιμένους ἁλὸς οἴκους.

e τὴν κεφαλὴν δ' αὐτοῦ μόνον ὠνοῦ καὶ μετ' ἐκείνης
οὐραῖον· τὰ δὲ λοιπὰ δόμον σὸν μηδ' ἐσενέγκῃς.

μνημονεύει τοῦ φάγρου καὶ Στράττις ἐν Λημνομέδᾳ

πολλοὺς δὴ μεγάλους τε φάγρους ἐγκάψας.

καὶ ἐν Φιλοκτήτῃ

κἆτ' εἰς ἀγορὰν ἐλθόντες ἁδροὺς

ὀψωνοῦσιν μεγάλους τε φάγρους
καὶ κωπάδων ἁπαλῶν τεμάχη
στρογγυλοπλεύρων.

ἔστι δὲ καὶ γένος λίθου φάγρος. ἡ γὰρ ἀκόνη κατὰ Κρῆτας φάγρος, ὥς φησι Σιμίας. f

134. ΧΑΝΝΑΙ. Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

μεγαλοχάσμονάς τε χάννας κηκτραπελογάστορας ὄνους.

Νουμήνιος ἐν Ἁλιευτικῷ

χάννους τ' ἐγχέλυάς τε καὶ ἐννυχίην πύτινον.

μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ποικιλερυθρομέλαιναν αὐτὴν ὀνομάζει καὶ ποικιλόγραμμον, διὰ τὸ μελαίναις γραμμαῖς πεποικίλθαι.

135. ΧΡΟΜΙΣ. καὶ τούτου μνημονεύει Ἐπίχαρμος λέγων 328

καὶ σκιφίας χρόμιάς θ' ὃς ἐν τῷ ἦρι καττὸν Ἀνάνιον
ἰχθύων πάντων ἄριστος.

Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ

ὕκην ἢ κάλλιχθυν ἠὲ χρόμιν, ἄλλοτε δ' ὀρφόν.

καὶ Ἀρχέστρατος

τὸν χρόμιν ἐν Πέλλῃ λήψει μέγαν, ἔστι δὲ πίων
ἂν θέρος ᾖ, καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ.

136. ΧΡΥΣΟΦΡΥΣ. Ἄρχιππος ἐν Ἰχθύσιν

ἱερεὺς Ἀφροδίτης χρύσοφρυς Κυθηρίας.

τοὺς δ' ἰχθῦς τούτους φησὶν Ἱκέσιος καὶ τῇ γλυκύτητι b καὶ τῇ ἄλλῃ εὐστομίᾳ πάντων εἶναι ἀρίστους. εἰσὶ δὲ καὶ τροφιμώτατοι. τίκτουσι δέ, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ὁμοίως τοῖς κεστρεῦσιν, οὗ ἂν ποταμοὶ ῥέωσιν. μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Μούσαις καὶ

Δωρίων ἐν τῷ περὶ ἰχθύων. Εὔπολις δ' ἐν Κόλαξί φησι

> *δραχμῶν ἑκατὸν ἰχθῦς ἐώνημαι μόνον*
> *ὀκτὼ λάβρακας, χρυσόφρυς δὲ δώδεκα.*

ὁ δὲ σοφὸς Ἀρχέστρατος ἐν ταῖς ὑποθήκαις λέγει

> *χρύσοφρυν ἐξ Ἐφέσου τὸν πίονα μὴ παράλειπε,*
> c *ὃν κεῖνοι καλέουσιν ἰωνίσκον· λαβὲ δ' αὐτόν*
> *θρέμμα Σελινοῦντος σεμνοῦ, πλῦνον δέ νιν ὀρθῶς,*
> *εἶθ' ὅλον ὀπτήσας παράθες κἂν ᾖ δεκάπηχυς.*

137. ΧΑΛΚΙΔΕΣ *καὶ τὰ ὅμοια, θρίσσαι τριχίδες ἐρίτιμοι. Ἱκέσιός φησιν 'αἱ λεγόμεναι χαλκίδες καὶ οἱ τράγοι καὶ αἱ ῥαφίδες καὶ αἱ θρίσσαι ἀχυρώδεις καὶ ἀλιπεῖς καὶ ἄχυλοι.' Ἐπίχαρμος δ' ἐν Ἥβας γάμῳ*

> *χαλκίδες θ' ὗές τε ἱέρακές τε χὼ πίων κύων.*

d *Δωρίων δὲ χαλκιδικὰς αὐτὰς ὀνομάζει. Νουμήνιος δέ φησι*

> *σὺ δ' ἂν καὶ χαλκίδ' ἐκείνην*
> *αὔτως ἀμπείραις καὶ ὀλίγην μαινίδα.*

διαφέρει δὲ τῆς χαλκίδος ὁ χαλκεύς, οὗ μνημονεύει Ἡρακλείδης ἐν Ὀψαρτυτικῷ καὶ Εὐθύδημος ἐν τῷ περὶ ταρίχων, λέγων αὐτοὺς γίνεσθαι ἐν τῇ Κυζικηνῶν χώρᾳ περιφερεῖς τε εἶναι καὶ κυκλοειδεῖς. ΘΡΙΣΣΩΝ *δὲ μέμνηται Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων*
e *καὶ ἰχθύων ἐν τούτοις 'μόνιμα θρίσσα ἐγκρασίχολος μεμβρὰς κορακῖνος ἐρυθρῖνος τριχίς.'* ΤΡΙΧΙΔΩΝ *δὲ Εὔπολις ἐν Κόλαξιν*

> *ἐκεῖνος ἦν φειδωλός, ὃς ἐπὶ τοῦ βίου*
> *πρὸ τοῦ πολέμου μὲν τριχίδας ὠψώνησ' ἅπαξ,*
> *ὅτε τἀν Σάμῳ δ' ἦν, ἡμιωβολίου κρέα.*

Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσι

> *αἱ τριχίδες εἰ γενοίαθ' ἑκατὸν τοὐβολοῦ.*

Δωρίων δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων καὶ τῆς ποταμίας μέμνηται θρίσσης καὶ τὴν τριχίδα τριχίαν ὀνομάζει. Νικοχάρης Λημνίαις

τριχίας δὲ καὶ τὰς πρημνάδας τὰς θυννίδας
ἐπὶ δεῖπνον ἠκούσας ὑπερπληθεῖς.

(πρημνάδας δὲ τὰς θυννίδας ἔλεγον. Πλάτων Εὐρώπῃ f

ἁλιευόμενός ποτ' αὐτὸν εἷλον ἀνδράχνῃ
μετὰ πρημνάδων, κἄπειτ' ἀφῆχ', ὅτι ἦν βόαξ.)

ὁμοίως δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων, ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῷ τριχίδα. τῶν δὲ λεγομένων ἐστὶν ὅτι ἥδεται ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ καὶ ἀκούσας ἀναπηδᾷ ἐκ τῆς θαλάσσης. τῶν δ' ΕΡΙΤΙΜΩΝ *μέμνηται Δωρίων, λέγων κατὰ τὸ αὐτὸ ποιεῖν ταῖς χαλκίσιν, ἡδεῖς δ' εἶναι τὰς ἐν ὑποτρίμματι. Ἐπαίνετος δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων φησί 'γαλῆν σμαρίδα ἣν ἔνιοι καλοῦσι κυνὸς εὐναί, χαλκίδας ἃς καλοῦσι καὶ σαρδίνους ἐριτίμους, ἱέρακα χελιδόνα.' Ἀριστοτέλης δ'* 329 *ἐν πέμπτῳ μορίων σαργίνους αὐτὰς καλεῖ. Καλλίμαχος δ' ἐν ἐθνικαῖς ὀνομασίαις γράφει οὕτως 'ἐγκρασίχολος ἐρίτιμος Καλχηδόνιοι. τριχίδια χαλκὶς ἴκταρ ἀθερίνη . . .' ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει καταλέγων ἰχθύων ὀνομασίας φησίν 'ὄζαινα ὀσμύλιον Θούριοι. ἴωπες ἐρίτιμοι Ἀθηναῖοι.' τῶν δὲ ἰώπων μνημονεύει Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν*

ὡς δ' ὁπότ' ἀμφ' ἀγέλῃσι νεηγενέεσσιν ἰώπων
ἢ φάγροι ἢ σκῶπες ἀρείονες ἠὲ καὶ ὀρφός.

Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ὁλκάσιν b

ὢ κακοδαίμων ὅστις ἐν ἅλμῃ πρῶτος τριχίδων
ἀπεβάφθη.

τοὺς γὰρ εἰς τὸ ἀπανθρακίζειν ἐπιτηδείους ἰχθῦς εἰς

ἅλμην ἀπέβαπτον, ἣν καὶ θασίαν ἐκάλουν ἅλμην. ὡς καὶ ἐν Σφηξὶν ὁ αὐτός φησι ποιητής

καὶ γὰρ πρότερον δὶς ἀνθρακίδων ἅλμην πιών.

138. ΘΡΑΙΤΤΑΙ. ἐπεὶ δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου ἐσμὲν προδιειλέγμεθά τε περὶ θρισσῶν, φέρε εἴπωμεν τίνες εἰσὶν αἱ παρὰ Ἀρχίππῳ ἐν Ἰχθύσι τῷ δράματι θρᾶτται. κατὰ τὰς συγγραφὰς γὰρ τῶν ἰχθύων καὶ Ἀθη- c ναίων ταυτὶ πεποίηκεν 'ἀποδοῦναι δ' ὅσα ἔχομεν ἀλλήλων· ἡμᾶς μὲν τὰς θράττας, καὶ ἀθερίνην τὴν αὐλητρίδα, καὶ σηπίαν τὴν θύρσου, καὶ τοὺς τριγλίας, καὶ Εὐκλείδην τὸν ἄρξαντα, καὶ ἀναγυρουντόθεν τοὺς κορακίωνας, καὶ κωβιοῦ τοῦ σαλαμινίου τόκον, καὶ βάτραχον τὸν πάρεδρον τὸν ἐξ Ὠρεοῦ.' ἐν τούτοις ἄν τις ζητήσειε ποίας θράττας παρὰ τοῖς ἰχθύσιν εἶναι συμβέβηκεν, ἃς ἀποδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις συντίθενται. ἐπεὶ οὖν ἰδίᾳ μοι συγγέγραπταί τι περὶ τούτου, αὐτὰ τὰ καιριώτατα νῦν λέξω. d ἰχθύδιον οὖν ἐστὶν ἀληθῶς ἡ θρᾶττα θαλάττιον. καὶ μνημονεύει αὐτοῦ Μνησίμαχος ἐν Ἱπποτρόφῳ· ποιητὴς δ' ἐστὶν οὗτος τῆς μέσης κωμῳδίας. λέγει δ' οὕτως

μύλλος λεβίας σπάρος αἰολίας
θρᾶττα χελιδὼν καρὶς τευθίς.

Δωρόθεος δ' ὁ Ἀσκαλωνίτης ἐν τῷ ὀγδόῳ πρὸς τοῖς ἑκατὸν τῆς λέξεων συναγωγῆς θέτταν γράφει, ἤτοι ἡμαρτημένῳ περιτυχὼν τῷ δράματι ἢ διὰ τὸ ἄηθες τοῦ ὀνόματος αὐτὸς διορθώσας ἐξήνεγκεν. ὅλως δ' οὐδ' ἔστι τὸ τῆς θράττης ὄνομα παρ' οὐδενὶ τῶν e Ἀττικῶν. ὅτι δὲ θρᾶτταν ἔλεγον τὸ θαλάττιον ἰχθύδιον καὶ Ἀναξανδρίδης παρίστησιν ἐν Λυκούργῳ λέγων οὕτως

καὶ συμπαίζειν κορακινιδίοις

μετὰ περκιδίων καὶ θραττιδίων.

καὶ Ἀντιφάνης ἐν Τυρρηνῷ

δήμου δ' Ἁλαιεύς ἐστιν. Β. ἓν γάρ τοῦτό μοι
ἔτι λοιπόν ἐστι, καὶ κακῶς ἀκούσομαι.
Α. τί δῆτα τοῦτο; Β. θρᾶτταν ἢ ψῆττάν τιν' ἢ
μύραιναν ἢ κακόν τι μοι δώσει μέγα
θαλάττιον.

139. ΨΗΤΤΑΙ. ταύτας Διοκλῆς ἐν τοῖς ξηροτέροις καταριθμεῖται. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων f
παραπλήσιά φησιν εἶναι ψῆτταν βούγλωσσον ταινίαν. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων γράφει 'ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πλεῖστοι ἅπαξ τίκτουσιν, οἷον οἱ χυτοὶ οἱ τῷ δικτύῳ περιεχόμενοι, χρόμις ψῆττα θύννος πηλαμὺς κεστρεὺς χαλκίδες καὶ τὰ τοιαῦτα.' ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν 'σελάχη 330
(φησὶ) βοῦς τρυγὼν νάρκη βατὶς βάτραχος βούγλωττος ψῆττα μῦς.' Δωρίων δὲ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων γράφει 'τῶν δὲ πλατέων βούγλωττον ψῆτταν ἔσχαρον, ὃν καλοῦσι καὶ κόριν.' βουγλώσσους δ' ὀνομάζει καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας γάμῳ

ὑαινίδες τε βούγλωσσοί τε καὶ κίθαρος.

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν ἐπιστολαῖς τὰς καλλίστας γίνεσθαί φησι ψήττας περὶ Ἐλευσῖνα τῆς Ἀττικῆς. Ἀρχέστρατος δέ φησιν

εἶτα λαβεῖν ψῆτταν μεγάλην καὶ τὴν ὑπότρηχυν
βούγλωσσον . . . περὶ Χαλκίδα κεδνήν. b

Ῥωμαῖοι δὲ καλοῦσι τὴν ψῆτταν ῥόμβον, καὶ ἔστι τὸ ὄνομα ἑλληνικόν. Ναυσικράτης ἐν Ναυκλήροις· προειπὼν δὲ περὶ γλαύκου τοῦ ἰχθύος ἐπιφέρει

αἱ ξανθοχρῶτες, ἃς κλύδων αἰξωνικὸς
πασῶν ἀρίστας ἐντόποις μαιεύεται,
αἷς καὶ θεὰν τιμῶσι φωσφόρον κόρην,

δείπνων ὅταν πέμπωσι δῶρα ναυτίλοι.
B. τρίγλας λέγεις.
A. γαλακτοχρῶτα σικελὸς ὃν πήγνυσ' ὄχλος.
B. ῥόμβος.

140. πεπληρωκότες τὴν περὶ ἰχθύων γενομένην c τοῖς δειπνοσοφισταῖς ἀδολεσχίαν, ὦ Τιμόκρατες, αὐτοῦ τὸν λόγον καταπαύσαντες, εἰ μή τι καὶ ἄλλων σοι δεῖ βρωμάτων, παραθήσομέν σοι καὶ ἃ Εὔβουλος εἴρηκεν ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ

πρὸς τούτοισιν δὲ παρέσται σοι
θύννου τέμαχος, κρέα δελφακίων,
χορδαί τ' ἐρίφων, ἧπάρ τε κάπρου,
κριοῦ τ' ὄρχεις, χόλικές τε βοός,
κρανία τ' ἀρνῶν, νῆστίς τ' ἐρίφου,
γαστήρ τε λαγώ, φύσκη, χορδή,
πνεύμων, ἀλλᾶς τε.

ἐμφορηθεὶς οὖν καὶ τούτων ἔασον ἡμᾶς καὶ τοῦ σωματίου ἐπιμέλειαν ποιήσασθαι, ἵνα δυνηθῇς τὰ μετὰ ταῦτα εὐλόγως σιτεῖσθαι.

H

330 1. Τὴν κατὰ τὴν Λυσιτανίαν (χώρα δ' ἐστὶν αὕτη τῆς Ἰβηρίας, ἣν νῦν Ῥωμαῖοι Σπανίαν ὀνομάζουσι) διηγούμενος εὐδαιμονίαν Πολύβιος ὁ Μεγαλοπολίτης, ἀνδρῶν ἄριστε Τιμόκρατες, ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ
331 τῶν ἱστοριῶν φησὶν ὡς αὐτόθι διὰ τὴν τοῦ ἀέρος εὐκρασίαν καὶ τὰ ζῷα πολύγονα καὶ οἱ ἄνθρω-

ποι, καὶ οἱ ἐν τῇ χώρᾳ καρποὶ οὐδέποτε φθείρονται. ῥόδα μὲν γὰρ αὐτόθι καὶ λευκόϊα καὶ ἀσπάραγοι καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις οὐ πλεῖον διαλείπει μηνῶν τριῶν. τὸ δὲ θαλάττιον ὄψον καὶ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ κατὰ τὴν χρηστότητα καὶ κατὰ τὸ κάλλος μεγάλην ἔχει διαφορὰν πρὸς τὸ γινόμενον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς θαλάττῃ. καὶ ὁ μὲν τῶν κριθῶν σίκλος [μέδιμνος] ἐστὶ δραχμῆς, ὁ δὲ τῶν πυρῶν ἐννέα ὀβολῶν ἀλεξανδρινῶν· τοῦ δ' οἴνου δραχμῆς ὁ μετρητής, καὶ ἔριφος b ὁ μέτριος ὀβολοῦ καὶ λαγώς. τῶν δ' ἀρνῶν τριώβολον καὶ τετρώβολον ἡ τιμή, ὗς δὲ πίων ἑκατὸν μνᾶς ἄγων πέντε δραχμῶν, καὶ πρόβατον δυοῖν, τάλαντον δὲ σύκων τριῶν ὀβολῶν, μόσχος δραχμῶν πέντε, καὶ βοῦς ζύγιμος δέκα. τὰ δὲ τῶν ἀγρίων ζῴων κρέα σχεδὸν οὐδὲ κατηξιοῦτο τιμῆς, ἀλλ' ἐν ἐπιδόσει καὶ χάριτι τὴν ἀλλαγὴν ποιοῦνται τούτων.' ἡμῖν δὲ ὁ καλὸς Λαρήνσιος τὴν Ῥώμην Λυσιτανίαν ἑκάστοτε παρέχων ἐμπίπλησι παντοίων ἀγαθῶν ὁσημέραι, μετὰ τοῦ ἡδέος καὶ μεγαλοφρόνως φιλοτιμούμενος, οὐδὲν c φερομένους οἴκοθεν ἢ λογάρια.

2. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐπὶ τοῖς ἰχθύσι λόγων δῆλος μὲν ἦν ἀχθόμενος ὁ Κύνουλκος. καὶ ὁ καλὸς Δημόκριτος αὐτὸν προφθάσας ἔφη, ἀλλὰ μήν, ἄνδρες ἰχθῦς, κατὰ τὸν Ἄρχιππον, παρελίπετε (δεῖ γὰρ καὶ ἡμᾶς μικρὰ προσοψωνῆσαι) τούς τε ὀρυκτοὺς ἰχθῦς καλουμένους, οἳ ἐν Ἡρακλείᾳ γίγνονται καὶ περὶ Τίον τοῦ Πόντου, τὴν Μιλησίων ἀποικίαν, ἱστοροῦντος περὶ αὐτῶν Θεοφράστου. ὁ δ' αὐτὸς οὗτος φιλόσοφος καὶ περὶ τῶν πηγνυμένων διὰ χειμῶνος τῷ κρυστάλλῳ ἱστόρησεν, οἳ οὐ πρότερον αἰσθάνονται οὐδὲ κινοῦνται πρὶν ἂν εἰς τὰς λοπάδας ἐμβληθέντες ἕψωνται. ἴδιον δὲ παρὰ τούτους συμβαίνει τὸ περὶ d

τοὺς ἐν Παφλαγονίᾳ ὀρυκτοὺς καλουμένους ἰχθῦς γινόμενον. ὀρύττεσθαι γὰρ κατὰ βάθος πλέον ἐς τοὺς τόπους, οὔτε ποταμῶν ἐπιχύσεις ἔχοντας οὔθ' ἑτέρων ναμάτων, καὶ εὑρίσκεσθαι ἐν αὐτοῖς ἰχθῦς ζῶντας.

3. Μνασέας δ' ὁ Πατρεὺς ἐν τῷ Περίπλῳ τοὺς ἐν τῷ Κλείτορι ποταμῷ φησὶν ἰχθῦς φθέγγεσθαι, καίτοι μόνους εἰρηκότος Ἀριστοτέλους φθέγγεσθαι σκάρον καὶ τὸν ποτάμιον χοῖρον. Φιλοστέφανος δὲ
e ὁ Κυρηναῖος μὲν γένος Καλλιμάχου δὲ γνώριμος, ἐν τῷ περὶ τῶν παραδόξων ποταμῶν ἐν Ἀροανίῳ φησὶ τῷ ποταμῷ διὰ Φενεοῦ ῥέοντι ἰχθῦς εἶναι φθεγγομένους ὁμοίως κίχλαις· καλεῖσθαι δ' αὐτοὺς ποικιλίας. Νυμφόδωρος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν τοῖς Περίπλοις ἐν τῷ Ἑλώρῳ ποταμῷ λάβρακας εἶναί φησι καὶ ἐγχέλεις μεγάλας οὕτω τιθασοὺς ὡς ἐκ τῶν χειρῶν δέχεσθαι τῶν προσφερόντων ἄρτους. ἐγὼ δὲ ἐν τῇ κατὰ Χαλκίδα Ἀρεθούσῃ τεθέαμαι, ἴσως δὲ καὶ ὑμῶν οἱ πλεῖστοι, κεστρεῖς χειροήθεις καὶ ἐγχέλεις ἐνώτια ἐχούσας ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ, λαμβανούσας τε καὶ λαμ-
f βάνοντας παρὰ τῶν προσφερόντων τροφάς, τά τ' ἀπὸ τῶν ἱερείων σπλάγχνα καὶ τυροὺς χλωρούς. Σῆμος δ' ἐν ἕκτῳ Δηλιάδος ''Ἀθηναίοις (φησὶ) θυομένοις ἐν Δήλῳ τὴν χέρνιβα βάψας ὁ παῖς προσήνεγκε, κἀν τῇ φιάλῃ μετὰ τοῦ ὕδατος ἰχθῦς κατέχεεν. εἰπεῖν οὖν αὐτοῖς τοὺς τῶν Δηλίων μάντεις ὡς κυριεύσουσι τῆς θαλάσσης.'

332 4. Πολύβιος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν μετὰ τὴν Πυρήνην φησὶν ἕως τοῦ Νάρβωνος ποταμοῦ πεδίον εἶναι, δι' οὗ φέρεσθαι ποταμοὺς Ἰλλέβεριν καὶ Ῥόσκυνον, ῥέοντας παρὰ πόλεις ὁμωνύμους κατοικουμένας ὑπὸ Κελτῶν. ἐν οὖν τῷ πεδίῳ

τούτῳ εἶναι τοὺς λεγομένους ἰχθῦς ὀρυκτούς. εἶναί τε τὸ πεδίον λεπτόγειον καὶ πολλὴν ἄγρωστιν ἔχον πεφυκυῖαν. ὑπὸ δὲ ταύτην διάμμου τῆς γῆς οὔσης ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς πήχεις ὑπορρεῖν τὸ πλαζόμενον ἀπὸ τῶν ποταμῶν ὕδωρ· μεθ' οὗ ἰχθῦς κατὰ τὰς παρεκχύσεις b ὑποτρέχοντες ὑπὸ τὴν γῆν χάριν τῆς τροφῆς (φιληδοῦσι γὰρ τῇ τῆς ἀγρώστεως ῥίζῃ) πεποιήκασι πᾶν τὸ πεδίον πλῆρες ἰχθύων ὑπογείων, οὓς ἀνορύττοντες λαμβάνουσιν. ἐν Ἰνδοῖς δέ φησι Θεόφραστος τοὺς ἰχθῦς ἐκ τῶν ποταμῶν εἰς τὴν γῆν ἐξιόντας καὶ πηδῶντας πάλιν εἰς τὸ ὕδωρ ἀπιέναι καθάπερ τοὺς βατράχους, ὁμοίους ὄντας τὴν ἰδέαν τοῖς μαξεινοῖς καλουμένοις ἰχθύσιν.

5. οὐκ ἔλαθε δέ με οὐδὲ Κλέαρχος ὁ ἀπὸ τοῦ περιπάτου, ὃς εἴρηκε καὶ περὶ τοῦ ἐξωκοίτου καλουμένου c ἰχθύος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐνύδρων. εἴρηκε γάρ, κρατεῖν δ' οἶμαι καὶ τῆς λέξεως οὕτως ἐχούσης· ἐξώκοιτος ἰχθύς, ὃν ἔνιοι καλοῦσιν ἄδωνιν, τοὔνομα μὲν εἴληφε διὰ τὸ πολλάκις τὰς ἀναπαύσεις ἔξω τοῦ ὑγροῦ ποιεῖσθαι. ἔστι δὲ ὑπόπυρρος, καὶ ἀπὸ τῶν βραγχίων ἑκατέρωθεν τοῦ σώματος μέχρι τῆς κέρκου μίαν ἔχει διηνεκῆ λευκὴν ῥάβδον. ἔστι δὲ στρογγύλος, ἀλλ' οὐ πλατὺς ὢν κατὰ τὸ μέγεθος ἴσος ἐστὶ τοῖς παραιγιαλίταις κεστρινίσκοις· οὗτοι δ' εἰσὶν ὀκταδάκτυλοι μάλιστα τὸ μῆκος. τὸ δὲ σύνολον d ὁμοιότατός ἐστι τῷ καλουμένῳ τράγῳ ἰχθυδίῳ, πλὴν τοῦ ὑπὸ τὸν στόμαχον μέλανος, ὃ καλοῦσι τοῦ τράγου πώγωνα. ἔστι δὲ ὁ ἐξώκοιτος τῶν πετραίων καὶ βιοτεύει περὶ τοὺς πετρώδεις τόπους. καὶ ὅταν ᾖ γαλήνη, συνεξορούσας τῷ κύματι κεῖται ἐπὶ τῶν πετριδίων πολὺν χρόνον ἀναπαυόμενος ἐν τῷ ξηρῷ, καὶ μεταστρέφει μὲν ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἥλιον· ὅταν δ' ἱκα-

νῶς αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν ἔχῃ, προσκυλινδεῖται τῷ ὑγρῷ, μέχρι οὗ ἂν πάλιν ὑπολαβὸν αὐτὸν τὸ
e κῦμα κατενέγκῃ μετὰ τῆς ἀναρροίας εἰς τὴν θάλασσαν. ὅταν δ' ἐγρηγορὼς ἐν τῷ ξηρῷ τύχῃ, φυλάττεται τῶν ὀρνίθων τοὺς παρευδιαστὰς καλουμένους, ὧν ἐστι κηρύλος τροχίλος καὶ ὁ τῇ κρεκὶ προσεμφερὴς ἐλώριος. οὗτοι γὰρ ἐν ταῖς εὐδίαις παρὰ τὸ ξηρὸν νεμόμενοι πολλάκις αὐτῷ περιπίπτουσιν. οὓς ὅταν προΐδηται, φεύγει πηδῶν καὶ ἀσπαίρων, ἕως ἂν εἰς τὸ ὕδωρ ἀποκυβήσῃ.'

6. ἔτι ὁ αὐτὸς Κλέαρχος καὶ ταῦτά φησι, σαφέστερον τοῦ Κυρηναίου Φιλοστεφάνου, οὗ πρότερον
f ἐμνήσθην ' ἐπεί τινες τῶν ἰχθύων οὐκ ἔχοντες βρόγχον φθέγγονται. τοιοῦτοι δ' εἰσὶν οἱ περὶ Κλείτορα τῆς Ἀρκαδίας ἐν τῷ Λάδωνι καλουμένῳ ποταμῷ. φθέγγονται γὰρ καὶ πολὺν ἦχον ἀποτελοῦσι.' Νικόλαος δ' ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ πρὸς ταῖς ἑκατὸν τῶν ἱστοριῶν ' περὶ Ἀπάμειαν (φησὶ) τὴν φρυγιακὴν κατὰ τὰ μιθριδατικὰ σεισμῶν γενομένων ἀνεφάνησαν περὶ τὴν χώραν αὐτῶν λίμναι τε αἱ πρότερον οὐκ οὖσαι καὶ ποταμοὶ καὶ ἄλλαι πηγαὶ ὑπὸ τῆς κινήσεως ἀνοιχθεῖσαι, πολλαὶ δὲ καὶ ἠφανίσθησαν. τοσοῦτόν τε ἄλλο ἀνέβλυσεν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ πικρόν τε καὶ γλαυκὸν ὕδωρ, πλεῖστον ὅσον ἀπεχούσης τῶν τόπων τῆς θαλάσσης, ὥστε ὀστρέων πλησθῆναι τὸν
333 πλησίον τόπον ἅπαντα καὶ ἰχθύων τῶν τε ἄλλων ὅσα τρέφει ἡ θάλασσα.' οἶδα δὲ καὶ πολλαχοῦ ὕσαντα τὸν θεὸν ἰχθύσι. Φανίας γοῦν ἐν δευτέρῳ πρυτανέων ἐρεσίων ἐν Χερρονήσῳ φησὶν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὗσαι τὸν θεὸν ἰχθύας. καὶ Φύλαρχος δ' ἐν τετάρτῃ ἑορακέναι τινὰς πολλαχοῦ τὸν θεὸν ὕσαντα ἰχθύσι, πολλάκις δὲ καὶ γυρίνοις, τοῦ αὐτοῦ συμβαίνοντος καὶ ἐπὶ

βατράχων. Ἡρακλείδης γοῦν ὁ Λέμβος ἐν τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν ‘περὶ τὴν Παιονίαν καὶ Δαρδανίαν βατράχους (φησὶν) ὗσεν ὁ θεός, καὶ τοσοῦτον αὐτῶν ἐγένετο τὸ πλῆθος ὡς τὰς οἰκίας καὶ τὰς ὁδοὺς πλήρεις εἶναι. τὰς μὲν οὖν πρώτας ἡμέρας κτείνοντες b τούτους καὶ συγκλείοντες τὰς οἰκίας διεκαρτέρουν· ὡς δ' οὐδὲν ἤνυον, ἀλλὰ τά τε σκεύη ἐπληροῦτο καὶ μετὰ τῶν ἐδεσμάτων εὑρίσκοντο συνεψόμενοι καὶ συνοπτώμενοι οἱ βάτραχοι, καὶ πρὸς τούτοις οὔτε τοῖς ὕδασιν ἦν χρῆσθαι οὔτε τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν γῆν θεῖναι συσσεσωρευμένων αὐτῶν, ἐνοχλούμενοι δὲ καὶ ὑπὸ τῆς τῶν τετελευτηκότων ὀσμῆς ἔφυγον τὴν χώραν.’

7. οἶδα δὲ καὶ Ποσειδώνιον τὸν ἀπὸ τῆς στοᾶς εἰπόντα περὶ πλήθους ἰχθύων τάδε ‘ὅτε Τρύφων ὁ Ἀπαμεὺς ὁ τὴν τῶν Σύρων βασιλείαν ἁρπάσας ἐπο- c λεμεῖτο ὑπὸ Σαρπηδόνος τοῦ Δημητρίου στρατηγοῦ περὶ Πτολεμαΐδα πόλιν, καὶ ὡς ὁ Σαρπηδὼν λειφθεὶς ἀνεχώρησεν εἰς τὴν μεσόγαιαν μετὰ τῶν ἰδίων στρατιωτῶν, οἱ δὲ τοῦ Τρύφωνος ὥδευον κατὰ τὸ πλησίαλον νικήσαντες τὴν μάχην, ἐξαίφνης πελάγιον κῦμα ἐξαρθὲν μετέωρον εἰς ὕψος ἐξαίσιον ἐπῆλθε τῇ γῇ καὶ πάντας αὐτοὺς ἐπέκλυσε διέφθειρέ τε ὑποβρυχίους, ἰχθύων τε πολὺν σωρὸν ἀναχωροῦν τὸ κῦμα μετὰ τῶν νεκρῶν κατέλιπε. καὶ οἱ περὶ τὸν Σαρπηδόνα d ἀκούσαντες τὴν συμφορὰν ἐπελθόντες τοῖς μὲν τῶν πολεμίων σώμασιν ἐφήσθησαν, ἰχθύων δὲ ἀφθονίαν ἀπηνέγκαντο, καὶ ἔθυσαν Ποσειδῶνι τροπαίῳ πρὸς τοῖς προαστείοις τῆς πόλεως.’

8. οὐ κατασιωπήσομαι δὲ οὐδὲ τοὺς ἐν Λυκίᾳ ἰχθυομάντεις ἄνδρας, περὶ ὧν ἱστορεῖ Πολύχαρμος ἐν δευτέρῳ Λυκιακῶν γράφων οὕτως ‘ὅταν γὰρ δὴ ἔλθωσι πρὸς τὴν θάλασσαν, οὗ τὸ ἄλσος ἐστὶ πρὸς τῷ

αἰγιαλῷ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ δῖνα ἐπὶ τῆς ἀμάθου, παραγίνονται ἔχοντες οἱ μαντευόμενοι ὀβε-
e λίσκους δύο ξυλίνους, ἔχοντας ἐφ' ἑκατέρῳ σάρκας ὀπτὰς ἀριθμῷ δέκα. καὶ ὁ μὲν ἱερεὺς κάθηται πρὸς τῷ ἄλσει σιωπῇ, ὁ δὲ μαντευόμενος ἐμβάλλει τοὺς ὀβελίσκους εἰς τὴν δῖναν καὶ ἀποθεωρεῖ τὸ γινόμενον. μετὰ δὲ τὴν ἐμβολὴν τῶν ὀβελίσκων πληροῦται θαλάσσης ἡ δῖνα καὶ παραγίνεται ἰχθύων πλῆθος τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον ὥστ' ἐκπλήττεσθαι τὸ ἀόρατον τοῦ πράγματος, τῷ δὲ μεγέθει ὥστε καὶ εὐλαβηθῆναι. ὅταν δὲ ἀπαγγείλῃ τὰ εἴδη τῶν ἰχθύων ὁ προ-
f φήτης, οὕτως τὸν χρησμὸν λαμβάνει παρὰ τοῦ ἱερέως ὁ μαντευόμενος περὶ ὧν ηὔξατο. φαίνονται δὲ ὀρφοί, γλαῦκοι, ἐνίοτε δὲ φάλαιναι ἢ πρίστεις, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνόρατοι ἰχθῦς καὶ ξένοι τῇ ὄψει.' Ἀρτεμίδωρος δ' ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν γεωγραφουμένων λέγεσθαί φησιν ὑπὸ τῶν ἐπιχωρίων πηγὴν ἀναδίδοσθαι γλυκέος ὕδατος, ὅθεν συμβαίνειν δίνας γίνεσθαι· γίνεσθαι δὲ καὶ ἰχθύας ἐν τῷ δινάζοντι τόπῳ μεγάλους. τούτοις δὲ οἱ θυσιάζοντες ἐμβάλλουσιν ἀπαρχὰς τῶν θυσιαζομένων ἐπὶ ξυλίνων ὀβελίσκων ἀναπείροντες
334 κρέα ἑφθὰ καὶ ὀπτὰ καὶ μάζας καὶ ἄρτους. ὀνομάζεται δὲ ὁ λιμὴν καὶ ὁ τόπος οὗτος Δῖνος.'

9. οἶδα δὲ καὶ Φύλαρχον εἰρηκότα που περὶ μεγάλων ἰχθύων καὶ τῶν συμπεμφθέντων αὐτοῖς σύκων χλωρῶν, ὅτι αἰνιττόμενος Πάτροκλος ὁ Πτολεμαίου στρατηγὸς Ἀντιγόνῳ τῷ βασιλεῖ ἔπεμπεν, ὡς Δαρείῳ Σκύθαι ἐπερχομένῳ αὐτῶν τῇ χώρᾳ. ἔπεμψαν γὰρ οὗτοι μέν, ὥς φησιν Ἡρόδοτος, ὄρνιν καὶ οἰστὸν καὶ βάτραχον· ἀλλ' ὅ γε Πάτροκλος, ὡς διὰ τῆς τρίτης τῶν ἱστοριῶν φησὶν ὁ Φύλαρχος, πεμφθέντων τῶν προειρημένων σύκων καὶ ἰχθύων. ἐτύγ-

χανε δὲ κωθωνιζόμενος ὁ βασιλεύς, καὶ ὡς πάντες b
διηπορούντο ἐπὶ τοῖς δώροις, ὁ Ἀντίγονος γελάσας πρὸς τοὺς φίλους ἔφη γινώσκειν τί βούλεται τὰ ξένια· ἢ γὰρ θαλαττοκρατεῖν ἡμᾶς φησὶ Πάτροκλος ἢ τῶν σύκων τρώγειν.

10. οὐ λανθάνει δέ με καὶ ὅτι κοινῶς πάντες οἱ ἰχθύες καμασῆνες ὑπὸ Ἐμπεδοκλέους ἐλέχθησαν τοῦ φυσικοῦ οὕτως

πῶς καὶ δένδρεα μακρὰ καὶ εἰνάλιοι καμασῆνες.

καὶ ὅτι ὁ τὰ Κύπρια ποιήσας ἔπη, εἴτε Κύπριός τίς ἐστιν ἢ Στασῖνος, ἢ ὅστις δή ποτε χαίρει ὀνομαζόμε- c
νος, τὴν Νέμεσιν ποιεῖ διωκομένην ὑπὸ Διὸς καὶ εἰς ἰχθὺν μεταμορφουμένην διὰ τούτων

τοῖς δὲ μετὰ τριτάτην Ἑλένην τέκε, θαῦμα βροτοῖσιν·
τήν ποτε καλλίκομος Νέμεσις φιλότητι μιγεῖσα
Ζηνὶ θεῶν βασιλῆι τέκε κρατερῆς ὑπ᾽ ἀνάγκης.
φεῦγε γὰρ οὐδ᾽ ἔθελεν μιχθήμεναι ἐν φιλότητι
πατρὶ Διὶ Κρονίωνι· ἐτείρετο γὰρ φρένας αἰδοῖ. d
καὶ Νέμεσις κατὰ γῆν τε καὶ ἀτρύγετον μέλαν ὕδωρ
φεῦγε, Ζεὺς δ᾽ ἐδίωκε· λαβεῖν δ᾽ ἐλιλαίετο θυμῷ·
ἄλλοτε μὲν κατὰ κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
ἰχθύι εἰδομένη πόντον πολὺν ἐξορόθυνεν,
ἄλλοτ᾽ ἀν᾽ ὠκεανὸν ποταμὸν καὶ πείρατα γαίης,
ἄλλοτ᾽ ἀν᾽ ἤπειρον πολυβώλακα. γίγνετο δ᾽ αἰεὶ
θηρί᾽ ὅσ᾽ ἤπειρος αἰνὰ τρέφει, ὄφρα φύγοι νιν.

11. οἶδα δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόπυριν καλουμέ- e
νην περὶ τὴν Βόλβην λίμνην, περὶ ἧς Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς ὑπομνήμασί φησιν οὕτως ʽ περὶ Ἀπολλωνίαν

τὴν Χαλκιδικὴν δύο ποταμοὶ ῥέουσιν, Ἀμμίτης καὶ Ὀλυνθιακός. ἐμβάλλουσι δὲ ἀμφότεροι εἰς τὴν Βόλβην λίμνην. ἐπὶ δὲ τοῦ Ὀλυνθιακοῦ μνημεῖόν ἐστιν Ὀλύνθου τοῦ Ἡρακλέους καὶ Βόλβης υἱοῦ. κατὰ δὲ τὸν ἀνθεστηριῶνα καὶ ἐλαφηβολιῶνα λέγουσιν οἱ ἐπιχώριοι διότι πέμπει ἡ Βόλβη τὴν ἀπόπυριν Ὀλύνθῳ, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἀπέραντον πλῆθος f ἰχθύων ἐκ τῆς λίμνης εἰς τὸν Ὀλυνθιακὸν ἀναβαίνειν ποταμόν. ἔστι δὲ βραχὺς ὥστε μόλις κρύπτειν τὸ σφυρόν· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοσοῦτον ἔρχεται πλῆθος ἰχθύων ὥστε τοὺς περιοίκους ἅπαντας ἱκανὸν εἰς τὴν ἑαυτῶν χρείαν συντιθέναι τάριχος. θαυμαστὸν δέ ἐστι τὸ μὴ παραλλάττειν τὸ τοῦ Ὀλύνθου μνημεῖον. πρότερον μὲν οὖν φασι τοὺς κατὰ τὴν Ἀπολλωνίαν ἐλαφηβολιῶνος τὰ νόμιμα συντελεῖν τοῖς τελευτήσασι, νῦν δὲ ἀνθεστηριῶνος. διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν μόνοις τούτοις τοῖς μησὶ τοὺς ἰχθῦς τὴν ἀνάβασιν ποιεῖσθαι, ἐν οἷς τοὺς τετελευτηκότας εἰώθασι τιμᾶν.'

12. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ, ἄνδρες ἰχθύες. ὑμεῖς 335 γὰρ πάντα συναθροίσαντες βορὰν ἡμᾶς τοῖς ἰχθύσι παραβεβλήκατε, καὶ οὐκ ἐκείνους ἡμῖν, τοσαῦτα εἰπόντες ἃ οὐδὲ Ἰχθύας ὁ μεγαρικὸς φιλόσοφος, οὐδ' Ἰχθύων, ὄνομα δὲ καὶ τοῦτο κύριον, οὗ μνημονεύει Τηλεκλείδης ἐν Ἀμφικτύοσι. δι' ὑμᾶς δὲ καὶ τῷ παιδὶ παρακελεύσομαι κατὰ τοὺς Φερεκράτους Μυρμηκανθρώπους

μηδέ ποτ' ἰχθύν, ὦ Δευκαλίων, μηδ' ἢν αἰτῶ,
παραθῇς μοι.

καὶ γὰρ ἐν Δήλῳ φησὶ Σῆμος ὁ Δήλιος ἐν δευτέρῳ Δηλιάδος, ὅταν θύωσι τῇ Βριζοῖ· αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐν

ὕπνῳ μάντις· βρίζειν δὲ οἱ ἀρχαῖοι λέγουσι τὸ καθεύδειν·

ἔνθα δ' ἀποβρίξαντες ἐμείναμεν ἠῶ δῖαν. b

ταύτῃ οὖν ὅταν θύωσιν αἱ Δηλιάδες, προσφέρουσιν αὐτῇ σκάφας πάντων πλήρεις ἀγαθῶν, πλὴν ἰχθύων, διὰ τὸ εὔχεσθαι ταύτῃ περί τε πάντων καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν πλοίων σωτηρίας.

13. Χρύσιππον δ', ἄνδρες φίλοι, τὸν τῆς στοᾶς ἡγεμόνα κατὰ πολλὰ θαυμάζων ἔτι μᾶλλον ἐπαινῶ, τὸν πολυθρύλητον ἐπὶ τῇ ὀψολογίᾳ Ἀρχέστρατον ἀεί ποτε μετὰ Φιλαινίδος κατατάττοντα, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ περὶ ἀφροδισίων ἀκόλαστον σύγγραμμα, ὅπερ φησὶ ποιῆσαι Αἰσχρίων ὁ Σάμιος ἰαμβοποιὸς Πολυκράτη τὸν σοφιστὴν ἐπὶ διαβολῇ τῆς ἀνθρώπου σω- c φρονεστάτης γενομένης. ἔχει δὲ οὕτως τὰ ἰαμβεῖα

ἐγὼ Φιλαινίς, ἡ 'πίβωτος ἀνθρώποις,
ἐνταῦθα γήρᾳ τῷ μακρῷ κεκοίμημαι.
μή μ', ὦ μάταιε ναῦτα, τὴν ἄκραν κάμπτων
χλεύην τε ποιεῦ καὶ γέλωτα καὶ λάσθην.
οὐ γὰρ μὰ τὸν Ζεῦν, οὐ μὰ τοὺς κάτω κούρους,
οὐκ ἦν ἐς ἄνδρας μάχλος οὐδὲ δημώδης·
Πολυκράτης δὲ τὴν γονὴν Ἀθηναῖος, d
λόγων τι παιπάλημα καὶ κακὴ γλῶσσα,
ἔγραψεν ἅσσ' ἔγραψ'· ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα.

ἀλλ' οὖν γε ὁ θαυμασιώτατος Χρύσιππος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς φησί 'καὶ βιβλία τά τε Φιλαινίδος καὶ τὴν τοῦ Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν, καὶ δυνάμεις ἐρωτικὰς καὶ συνουσιαστικάς, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς θεραπαίνας ἐμπείρους τοιῶνδε κινήσεών τε καὶ σχημάτων καὶ περὶ τὴν τούτων μελέτην γινομένας.' καὶ πάλιν 'ἐκμανθάνειν τ' αὐτοὺς e τὰ τοιαῦτα καὶ κτᾶσθαι τὰ περὶ τούτων γεγραμμένα

Φιλαινίδι καὶ Ἀρχεστράτῳ καὶ τοῖς τὰ ὅμοια γράψασι.’ κἀν τῷ ἑβδόμῳ δέ φησι ‘καθάπερ γὰρ οὐκ ἐκμανθάνειν τὰ Φιλαινίδος καὶ τὴν Ἀρχεστράτου Γαστρονομίαν ἔστιν ὡς φέροντά τι πρὸς τὸ ζῆν ἄμεινον.’

14. ὑμεῖς δὲ πολλάκις τοῦ Ἀρχεστράτου τούτου μνημονεύσαντες ἀκολασίας ἐπληρώσατε τὸ συμπόσιον. τί γὰρ τῶν ἐπιτρῖψαι δυναμένων παρέλιπεν ὁ καλὸς οὗτος ἐποποιὸς καὶ μόνος ζηλώσας τὸν Σαρδαναπάλλου τοῦ Ἀνακυνδαράξεω βίον, ὃν ἀδιανοητότερον εἶναι κατὰ τὴν προσηγορίαν τοῦ πατρὸς Ἀριστοτέλης ἔφη. ἐφ’ οὗ τοῦ τάφου ἐπιγεγράφθαι φησὶ Χρύσιππος τάδε

336 εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς σὸν θυμὸν ἄεξε,
τερπόμενος θαλίῃσι· θανόντι τοι οὔτις ὄνησις.
καὶ γὰρ ἐγὼ σποδός εἰμι Νίνου μεγάλης βασιλεύσας.
κεῖν’ ἔχω ὅσσ’ ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ σὺν ἔρωτι
τέρπν’ ἔπαθον· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλυνται.
ἥδε σοφὴ βιότοιο παραίνεσις, οὐδέ ποτ’ αὐτῆς
b λήσεαι. ἐκτήσθω δ’ ὁ θέλων τὸν ἀπείρονα χρυσόν.

καὶ ἐπὶ τῶν Φαιάκων δὲ ὁ ποιητὴς ἔφη

αἰεὶ δ’ ἡμῖν δαίς τε φίλη κίθαρίς τε χοροί τε,
εἵματά τ’ ἐξημοιβά, λόετρά τε θερμὰ καὶ εὐναί.

καὶ ἄλλος δέ τίς φησι τῷ Σαρδαναπάλλῳ παραπλήσιος ὑποτιθέμενος καὶ οὗτος τοῖς μὴ σωφρονοῦσι τοιάδε

πᾶσιν δὲ θνητοῖς βούλομαι παραινέσαι
τοὐφήμερον ζῆν ἡδέως· ὁ γὰρ θανὼν
τὸ μηδέν ἐστι καὶ σκιὰ κατὰ χθονός.
c μικροῦ δὲ βιότου ζῶντ’ ἐπαυρέσθαι χρεών.

καὶ Ἄμφις δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ἰαλέμῳ φησίν

ὅστις δὲ θνητὸς γενόμενος μὴ τῷ βίῳ
ζητεῖ τι τερπνὸν προσφέρειν, τὰ δ' ἄλλ' ἐᾷ,
μάταιός ἐστιν ἔν γ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοφοῖς
κριταῖς ἅπασιν ἐκ θεῶν τε δυστυχής.

καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ δὲ Γυναικοκρατίᾳ τὰ ὅμοια λέγει

πῖνε παῖζε· θνητὸς ὁ βίος, ὀλίγος οὑπὶ γῇ χρόνος·
ὁ θάνατος δ' ἀθάνατός ἐστιν, ἂν ἅπαξ τις ἀποθάνῃ.

καὶ Βακχίδας δέ τις τὸν αὐτὸν Σαρδαναπάλλῳ ζήσας d
βίον ἀποθανὼν ἐπὶ τοῦ τάφου ἐπιγεγραμμένον ἔχει

πιὲν φαγὲν καὶ πάντα τᾷ ψυχᾷ δόμεν.
κἀγὼ γὰρ ἕστακ' ἀντὶ Βακχίδα λίθος.

15. Ἄλεξις δ' ἐν Ἀσωτοδιδασκάλῳ, φησὶ Σωτίων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ τῶν Τίμωνος σίλλων· ἐγὼ γὰρ οὐκ ἀπήντησα τῷ δράματι· πλείονα [γὰρ] τῆς μέσης καλουμένης κωμῳδίας ἀναγνοὺς δράματα τῶν ὀκτακοσίων καὶ τούτων ἐκλογὰς ποιησάμενος οὐ περιέτυχον τῷ Ἀσωτοδιδασκάλῳ, ἀλλ' οὐδ' ἀναγραφῆς ἀξιωθέντι σύνοιδα. οὔτε γὰρ Καλλίμαχος οὔτε Ἀριστο- e
φάνης αὐτὸ ἀνέγραψαν, ἀλλ' οὐδ' οἱ τὰς ἐν Περγάμῳ ἀναγραφὰς ποιησάμενοι. ὁ δὲ Σωτίων φησὶν ἐν τῷ δράματι Ξανθίαν τινὰ οἰκέτην πεποιῆσθαι προτρεπόμενον ἐπὶ ἡδυπάθειαν ὁμοδούλους ἑαυτοῦ καὶ λέγοντα

τί ταῦτα ληρεῖς φληναφῶν ἄνω κάτω
Λύκειον, Ἀκαδήμειαν, Ὠιδείου πύλας,
λήρους σοφιστῶν; οὐδὲ ἓν τούτων καλόν.
πίνωμεν, ἐμπίνωμεν, ὦ Σίκων, [Σίκων,]
χαίρωμεν, ἕως ἔνεστι τὴν ψυχὴν τρέφειν. f
τύρβαζε, Μανῆ. γαστρὸς οὐδὲν ἥδιον.

αὕτη πατήρ σοι καὶ πάλιν μήτηρ μόνη.
ἀρεταὶ δὲ πρεσβεῖαί τε καὶ στρατηγίαι
κόμποι κενοὶ ψοφοῦσιν ἀντ' ὀνειράτων.
ψύξει σ' ὁ δαίμων τῷ πεπρωμένῳ χρόνῳ·
ἕξεις δ' ὅσ' ἂν φάγῃς τε καὶ πίῃς μόνα·
σποδὸς δὲ τἆλλα, Περικλέης Κόδρος Κίμων.

16. κρεῖττον δ' ἂν εἶχε, φησὶν ὁ Χρύσιππος, εἰ μετελήφθη τὰ ἐπὶ τοῦ Σαρδαναπάλλου οὕτως

337 εὖ εἰδὼς ὅτι θνητὸς ἔφυς σὸν θυμὸν ἄεξε,
τερπόμενος μύθοισι· φαγόντι τοι οὔτις ὄνησις.
καὶ γὰρ ἐγὼ κακός εἰμι φαγὼν ὡς πλεῖστα καὶ ἡσθείς.
ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα καὶ μετὰ τούτων
ἔσθλ' ἔπαθον· τὰ δὲ λοιπὰ καὶ ἡδέα πάντα λέλειπται.

παγκάλως δὲ καὶ ὁ Τίμων ἔφη

πάντων μὲν πρώτιστα κακῶν ἐπιθυμίη ἐστίν.

17. Κλέαρχος δὲ ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν καὶ διδάσκαλον τὸν Ἀρχεστράτου γενέσθαι φησὶ Τερψίωνα,
b ὃν καὶ πρῶτον Γαστρολογίαν γράψαντα διακελεύεσθαι τοῖς μαθηταῖς τίνων ἀφεκτέον. ἀπεσχεδιακέναι τε τὸν Τερψίωνα καὶ περὶ τῆς χελώνης τάδε

ἢ χρὴ χελώνης ἢ φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν.

ἄλλοι δ' οὕτως λέγουσιν

ἢ δεῖ χελώνης κρέα φαγεῖν ἢ μὴ φαγεῖν.

18. πόθεν δ' ὑμῖν, ὦ σοφώτατοι, ἐπῆλθε καὶ ὁ ὀψολόγος Δωρίων ὡς καὶ συγγραφεύς τις γενόμενος; ὃν ἐγὼ κρουματοποιὸν οἶδα ὀνομαζόμενον καὶ
c φίλιχθυν, συγγραφέα δὲ οὔ. ὡς μὲν οὖν κρουματοποιοῦ μνημονεύει Μάχων ὁ κωμῳδιοποιὸς οὕτως

ὁ κρουματοποιὸς Δωρίων ποτ' εἰς Μύλων

ἐλθὼν κατάλυσιν οὐδαμοῦ μισθωσίμην
δυνάμενος εὑρεῖν, ἐν τεμένει καθίσας τινί,
ὃ πρὸ τῶν πυλῶν ἦν κατὰ τύχην ἱδρυμένον,
ἰδών τ' ἐκεῖ θύοντα τὸν νεωκόρον
'πρὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ θεῶν τίνος φράσον
ἔστιν ὁ νεὼς βέλτιστε (φησὶν) οὑτοσί;'
ὃ δ' εἶπεν αὐτῷ 'Ζηνοποσειδῶνος, ξένε.'
ὁ Δωρίων δέ 'πῶς ἂν οὖν ἐνταῦθ' (ἔφη) d
δύναιτο καταγωγεῖον ἐξευρεῖν τις οὗ
καὶ τοὺς θεοὺς φάσκουσιν οἰκεῖν σύνδυο;'

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος, ὁ Θεοφράστου μὲν μαθητὴς Δούριδος δὲ ἀδελφὸς τοῦ τὰς ἱστορίας γράψαντος καὶ τυραννήσαντος τῆς πατρίδος, ἐν τοῖς ἀποφθέγμασι 'Δωρίωνι τῷ αὐλητῇ φάσκοντός τινος ἀγαθὸν ἰχθὺν εἶναι βατίδα, ὥσπερ ἂν εἴ τις, ἔφη, ἑφθὸν τρίβωνα ἐσθίοι. ἐπαινοῦντος δ' ἄλλου τὰ τῶν θύννων ὑπογάστρια, καὶ μάλα, ἔφη· δεῖ μέντοι γε ἐσθίειν αὐτὰ e ὥσπερ ἐγὼ ἐσθίω. εἰπόντος δὲ πῶς; ἡδέως, ἔφη. τοὺς δὲ καράβους ἔφη τρία ἔχειν, διατριβὴν καὶ εὐωχίαν καὶ θεωρίαν. ἐν Κύπρῳ δὲ παρὰ Νικοκρέοντι δειπνῶν ἐπῄνεσε ποτήριόν τι. καὶ ὁ Νικοκρέων ἔφη, ἐὰν βούλῃ ὁ αὐτὸς τεχνίτης ποιήσει σοι ἕτερον. σοί γε, ἔφη, ἐμοὶ δὲ τοῦτο δός· οὐκ ἀνοήτως γε τοῦτο φήσας ὁ αὐλητής. λόγος γὰρ παλαιὸς ὡς ὅτι

ἀνδρὶ μὲν αὐλητῆρι θεοὶ νόον οὐκ ἐνέφυσαν,
ἀλλ' ἅμα τῷ φυσῆν χὠ νόος ἐκπέταται.' f

19. Ἡγήσανδρος δ' ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τάδε φησὶ περὶ αὐτοῦ 'Δωρίων ὁ ὀψοφάγος, τοῦ παιδὸς οὐκ ἀγοράσαντος ἰχθῦς, μαστιγῶν αὐτὸν ἐκέλευε τῶν ἀρίστων ἰχθύων ὀνόματα λέγειν. τοῦ δὲ παιδὸς ὀρφὸν καὶ γλαυκίσκον καὶ γόγγρον καὶ τοιούτους ἑτέρους 338 καταριθμοῦντος, ἰχθύων σε, φησίν, ἐκέλευον ὀνό-

ματα λέγειν, οὐ θεῶν.' ὁ αὐτὸς Δωρίων καταγελῶν τοῦ ἐν τῷ Τιμοθέου Ναυπλίῳ χειμῶνος ἔφασκεν ἐν κακκάβᾳ ζεούσᾳ μείζονα ἑορακέναι χειμῶνα. Ἀριστόδημος δὲ ἐν δευτέρῳ γελοίων ἀπομνημονευμάτων φησί 'Δωρίωνος τοῦ κρουματοποιοῦ κυλλόποδος ὄντος ἀπώλετο ἐν συμποσίῳ τοῦ χωλοῦ ποδὸς τὸ βλαυτίον. καὶ ὅς, οὐδέν, ἔφη, πλεῖον καταράσομαι τῷ
b κλέψαντι ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον.' ὅτι δ' ἦν ὁ Δωρίων αὗτος ἐπὶ ὀψοφαγίᾳ διαβόητος φανερὸν ἐξ ὧν λέγει Μνησίμαχος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Φιλίππῳ δράματι

οὐκ ἀλλὰ καὶ τῆς νυκτὸς ἔσται Δωρίων
ἔνδον παρ' ἡμῖν λοπαδοφυσητής.

20. οἶδα δὲ καὶ ἃ ὁ Ἑρμιονεὺς Λᾶσος ἔπαιξε περὶ ἰχθύων, ἅπερ Χαμαιλέων ἀνέγραψεν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ αὐτοῦ τοῦ Λάσου συγγράμματι λέγων ὧδε 'τὸν Λᾶσόν φασι τὸν ὠμὸν ἰχθὺν ὀπτὸν εἶναι φάσκειν· θαυμαζόντων δὲ πολλῶν ἐπιχειρεῖν λέγειν ὡς ὃ ἔστιν ἀκοῦσαι, τοῦτο ἔστιν ἀκουστόν, καὶ
c ὃ ἔστι νοῆσαι, τοῦτό ἐστι νοητόν· ὡσαύτως οὖν καὶ ὃ ἔστιν ἰδεῖν, τοῦτο εἶναι ὀπτόν· ὥστ' ἐπειδὴ τὸν ἰχθὺν ἦν ἰδεῖν, ὀπτὸν αὐτὸν εἶναι. καὶ παίζων δέ ποτε ἰχθὺν παρά τινων ἁλιέων ὑφείλετο καὶ λαβὼν ἔδωκέ τινι τῶν παρεστώτων. ὁρκίζοντος δὲ ὤμοσε μήτ' αὐτὸς ἔχειν τὸν ἰχθὺν μήτ' ἄλλῳ συνειδέναι λαβόντι, διὰ τὸ λαβεῖν μὲν αὐτὸς ἔχειν δὲ ἕτερον, ὃν ἐδίδαξεν ἀπομόσαι πάλιν ὅτι οὔτ' αὐτὸς ἔλαβεν οὔτ' ἄλλον ἔχοντ' οἶδεν· εἰλήφει μὲν γὰρ ὁ Λᾶσος, εἶχε δὲ
d αὐτός. τοιαῦτα δὲ καὶ Ἐπίχαρμος παίζει, ὥσπερ ἐν Λόγῳ καὶ Λογίννᾳ

ὁ Ζεύς μ' ἐκάλεσε Πέλοπι ϝέρανον ἑστιῶν.
Β. ἦ παμπόνηρον ὄψον, ὦ τᾶν, ὁ γέρανος.

A. ἀλλ' οὔτι γέρανον, ἀλλὰ Ϝέρανόν τοι λέγω.

21. *Ἄλεξις δ' ἐν Δημητρίῳ Φάυλλόν τινα κωμῳδεῖ ὡς φίλιχθυν ἐν τούτοις*

πρότερον μὲν εἰ πνεύσειε βορρᾶς ἢ νότος
ἐν τῇ θαλάττῃ λαμπρός, ἰχθὺς οὐκ ἐνῆν
οὐδενὶ φαγεῖν· νυνὶ δὲ πρὸς τοῖς πνεύμασιν
τούτοις Φάυλλος προσγέγονε χειμὼν τρίτος. e
ἐπὰν γὰρ ἐκνεφίας καταιγίσας τύχῃ
εἰς τὴν ἀγοράν, τοὖψον πριάμενος οἴχεται
φέρων ἅπαν τὸ ληφθέν· ὥστε γίγνεται
ἐν τοῖς λαχάνοις τὸ λοιπὸν ἡμῖν ἡ μάχη.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἁλιευομένῃ φιληδοῦντάς τινας καταλέγων ἰχθύσι φησί

τὰς σηπίας δὸς πρῶτον. Ἡράκλεις ἄναξ,
ἅπαντα τεθολώκασιν. οὐ βαλεῖς πάλιν
εἰς τὴν θάλατταν καὶ πλυνεῖς; μὴ φῶσί σε,
Δωριάς, ἀλούτους σηπίας εἰληφέναι.
τὸν κάραβον δὲ τόνδε πρὸς τὰς μαινίδας f
ἀπόδος. παχύς γε νὴ Δί'. ὦ Ζεῦ, τίς ποτε,
ὦ Καλλιμέδων, σὲ κατέδεται; τίς τῶν φίλων;
οὐδεὶς ὃς ἂν μὴ κατατιθῇ τὰς συμβολάς.
ὑμᾶς δ' ἔταξα δεῦρο πρὸς τὰ δεξιά,
τρίγλας, ἔδεσμα τοῦ καλοῦ Καλλισθένους·
κατεσθίει γοῦν ἐπὶ μιᾷ τὴν οὐσίαν.
καὶ τὸν Σινώπης γόγγρον ἤδη παχυτέρας
ἔχοντ' ἀκάνθας τουτονὶ τίς λήψεται 339
πρῶτος προσελθών; Μισγόλας γὰρ οὐ πάνυ
τούτων ἐδεστής. ἀλλὰ κίθαρος οὑτοσί,
ὃν ἂν ἴδῃ, τὰς χεῖρας οὐκ ἀφέξεται.
καὶ μὴν ἀληθῶς τοῖς κιθαρῳδοῖς ὡς σφόδρα
ἅπασιν οὗτος ἐπιπεφυκὼς λανθάνει.
ἀνδρῶν τ' ἄριστον κωβιὸν πηδῶντ' ἔτι

πρὸς Πυθιονίκην τὴν καλὴν πέμψαι με δεῖ·
b ἁδρὸς γάρ ἐστιν. ἀλλ' ὅμως οὐ γεύσεται,
ἐπὶ τὸ τάριχός ἐστιν ὡρμηκυῖα γάρ.
ἀφύας δὲ λεπτὰς τάσδε καὶ τὴν τρυγόνα
χωρὶς Θεανοῖ δεῦρ' ἔθηκ' ἀντιρρόπους.

22. πιθανώτατ' ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀντιφάνης καὶ τὸν Μισγόλαν κεκωμῴδηκεν ὡς ἐσπουδακότα περὶ κιθαρῳδοὺς καὶ κιθαριστὰς ὡραίους. φησὶ γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου λόγῳ περὶ αὐτοῦ τάδε 'Μισγόλας ἐστὶ Ναυκράτους, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Κολλυτεύς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς κἀγαθός, καὶ οὐδα-
c μῆ ἄν τις αὐτὸν μέμψαιτο· περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα τοῦτο δαιμονίως ἐσπουδακὼς καὶ ἀεί τινας εἰωθὼς ἔχειν περὶ αὐτὸν κιθαρῳδοὺς ἢ κιθαριστάς. ταυτὶ δὲ λέγω οὐ τοῦ φορτικοῦ ἕνεκα, ἀλλ' ἵνα γνωρίσητε αὐτὸν ὅστις ἐστίν.' καὶ Τιμοκλῆς δ' ἐν Σαπφοῖ φησιν

ὁ Μισγόλας οὐ προσιέναι σοι φαίνεται,
ἀνθοῦσι τοῖς νέοισιν ἠρεθισμένος.

Ἄλεξις δὲ ἐν Ἀγωνίδι ἢ Ἱππίσκῳ

ὦ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ 'πίσειέ μοι
τὸν Μισγόλαν· οὐ γὰρ κιθαρῳδός εἰμ' ἐγώ.

d 23. Πυθιονίκην δέ φησι φιληδεῖν ταρίχῳ, ἐπεὶ ἐραστὰς εἶχε τοὺς Χαιρεφίλου τοῦ ταριχοπώλου υἱούς, ὡς Τιμοκλῆς ἐν Ἰκαρίοις φησίν '"Αννυτος δ' ὁ παχὺς πρὸς Πυθιονίκην ὅταν ἐλθὼν φάγῃ τί. καλεῖ γὰρ αὐτόν, ὥς φασιν, ὁπόταν Χαιρεφίλου τοὺς δύο σκόμβρους ξενίσῃ μεγάλ' ἡδομένη.' καὶ πάλιν

ἡ Πυθιονίκη δ' ἀσμένως σε δέξεται,
καὶ σοῦ κατέδεται τυχὸν ἴσως ἃ νῦν ἔχεις
λαβὼν παρ' ἡμῶν δῶρ'· ἄπληστός ἐστι γάρ.
e ὅμως δὲ δοῦναί σοι κέλευσον σαργάνας
αὐτήν· ταρίχους εὐπόρως γὰρ τυγχάνει

ἔχουσα καὶ σύνεστι σαπέρδαις δυσίν,
καὶ ταῦτ᾽ ἀνάλτοις καὶ πλατυρρύγχοις τισίν.

πρὸ τούτων δ᾽ ἦν ἐραστὴς αὐτῆς Κωβιός τις ὄνομα.

24. περὶ δὲ Καλλιμέδοντος τοῦ Καράβου ὅτι καὶ φίλιχθυς ἦν καὶ διάστροφος τοὺς ὀφθαλμοὺς Τιμο- f κλῆς ἐν Πολυπράγμονι

εἶθ᾽ ὁ Καλλιμέδων ἄφνω
ὁ Κάραβος προσῆλθεν. ἐμβλέπων δέ μοι,
ὡς γοῦν ἐδόκει, πρὸς ἕτερον ἄνθρωπόν τινα
ἐλάλει. συνιεὶς δ᾽ οὐδὲν εἰκότως ἐγὼ
ὧν ἔλεγεν ἐπένευον διακενῆς, τῷ δ᾽ ἄρα
βλέπουσι χωρὶς καὶ δοκοῦσιν αἱ κόραι. 340

Ἄλεξις δ᾽ ἐν Κρατεύᾳ ἢ Φαρμακοπώλῃ

τῷ Καλλιμέδοντι γὰρ θεραπεύω τὰς κόρας
ἤδη τετάρτην ἡμέραν. Β. ἦσαν κόραι
θυγατέρες αὐτῷ; Β. τὰς μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων,
ἃς οὐδ᾽ ὁ Μελάμπους, ὃς μόνος τὰς Προιτίδας
ἔπαυσε μαινομένας, καταστήσειεν ἄν. b

ὁμοίως αὐτὸν σκώπτει κἀν τοῖς ἐπιγραφομένοις Συντρέχουσιν. εἰς δὲ ὀψοφαγίαν ἐν μὲν Φαίδωνι ἢ Φαιδρίᾳ οὕτως

ἀγορανομήσεις, ἂν θεοὶ θέλωσι, σύ,
ἵνα Καλλιμέδοντ᾽ εἰς τοὔψον, εἰ φιλεῖς τί με,
παύσῃς καταιγίζοντα δι᾽ ὅλης ἡμέρας.
Β. ἔργον τυράννων, οὐκ ἀγορανόμων λέγεις.
μάχιμος γὰρ ἁνήρ, χρήσιμος δὲ τῇ πόλει.

τὰ αὐτὰ ἰαμβεῖα φέρεται κἀν τῇ ἐπιγραφομένῃ εἰς τὸ c φρέαρ. ἐν δὲ Μανδραγοριζομένῃ

εἴ τινας μᾶλλον φιλῶ
ξένους ἑτέρους ὑμῶν, γενοίμην ἔγχελυς,
ἵνα Καλλιμέδων ὁ Κάραβος πρίαιτό με.

ἐν δὲ Κρατεύᾳ

καὶ Καλλιμέδων μετ' Ὀρφέως ὁ Κάραβος.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Γοργύθῳ

ἧττόν τ' ἀποσταίην ἂν ὧν προειλόμην
ἢ Καλλιμέδων γλαύκου πρόοιτ' ἂν κρανίον.

d Εὔβουλος δ' ἐν Ἀνασωζομένοις

ἕτεροι δὲ τοῖς θεοῖσι συμπεπλεγμένοι
μετὰ Καράβου σύνεισιν, ὃς μόνος βροτῶν
δύναται καταπιεῖν ἐκ ζεόντων λοπαδίων
ἄθρους τεμαχίτας, ὥστ' ἐνεῖναι μηδὲ ἕν.

Θεόφιλος δὲ ἐν Ἰατρῷ ἅμα σκώπτων αὐτοῦ καὶ τὸ ἐν λόγοις ψυχρόν

πᾶς δὲ φιλοτίμως πρὸς αὐτὸν τῶν νεανίσκων . .
. . . . . ἐγχέλειον παρατέθηκε. τῷ πατρὶ
e *τευθὶς ἦν χρηστή. πατρίδιον, πῶς ἔχεις πρὸς κάραβον;*
ψυχρός ἐστιν, ἄπαγε, φησί· ῥητόρων οὐ γεύομαι.

Φιλήμονος δὲ Μετιόντι εἰπόντος

Ἀγύρριος δὲ παρατεθέντος καράβου,
ὡς εἶδεν αὐτόν, 'χαῖρε πάππα φίλτατε'
εἴπας, τί ἐποίει; τὸν πατέρα κατήσθιεν.

Ἡρόδικος δ' ὁ κρατήτειος ἐν τοῖς συμμίκτοις ὑπομνήμασι τοῦ Καλλιμέδοντος υἱὸν ἀπέδειξεν ὄντα τὸν Ἀγύρριον.

25. γεγόνασι δὲ καὶ οἵδε ὀψοφάγοι. Ἀνταγόρας
f μὲν ὁ ποιητὴς οὐκ εἴα τὸν παῖδα ἀλεῖψαι τὸν ἰχθύν, ἀλλὰ λοῦσαι, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος. ἐν δὲ στρατοπέδῳ ἕψοντι, φησίν, αὐτῷ γόγγρων λοπάδα καὶ περιεζωσμένῳ Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς παραστάς, ἆρά γε, εἶπεν, ὦ Ἀνταγόρα, τὸν Ὅμηρον οἴει τὰς τοῦ Ἀγαμέμνονος πράξεις ἀναγράψαι γόγγρους ἕψοντα; κἀκεῖνον οὐ φαύλως λόγος εἰπεῖν, σὺ δὲ οἴει, φησί, τὸν

Ἀγαμέμνονα τὰς πράξεις ἐκείνας ἐργάσασθαι πολυπραγμονοῦντα τίς ἐν τῷ στρατοπέδῳ γόγγρους ἕψει; ὄρνιν δ' ἕψων ποτὲ ὁ Ἀνταγόρας οὐκ ἔφη βαδιεῖσθαι εἰς τὸ βαλανεῖον, εὐλαβούμενος μή ποτε οἱ παῖδες τὸν ζωμὸν ἐκροφήσωσι. Φιλοκύδους δ' εἰπόντος ὅτι ἡ μήτηρ τηρήσει, ἐγὼ οὖν, εἶπε, τῇ μητρὶ ὀρνίθειον 341 ζωμὸν πιστεύσω; καὶ Ἀνδροκύδης δ' ὁ Κυζικηνὸς ζωγράφος φίλιχθυς ὤν, ὡς ἱστορεῖ Πολέμων, ἐπὶ τοσοῦτον ἦλθεν ἡδυπαθείας ὡς καὶ τοὺς περὶ τὴν Σκύλλαν ἰχθῦς κατὰ σπουδὴν γράψαι.

26. περὶ δὲ Φιλοξένου τοῦ Κυθηρίου διθυραμβοποιοῦ Μάχων ὁ κωμῳδιοποιὸς τάδε γράφει

ὑπερβολῇ λέγουσι τὸν Φιλόξενον,
τῶν διθυράμβων τὸν ποιητήν, γεγονέναι
ὀψοφάγον. εἶτα πουλύποδα πηχῶν δυοῖν b
ἐν ταῖς Συρακούσαις ποτ' αὐτὸν ἀγοράσαι,
καὶ σκευάσαντα καταφαγεῖν ὅλον σχεδὸν
πλὴν τῆς κεφαλῆς. ἁλόντα δ' ὑπὸ δυσπεψίας
κακῶς σφόδρα σχεῖν· εἶτα δ' ἰατροῦ τινὸς
πρὸς αὐτὸν εἰσελθόντος, ὃς φαύλως πάνυ
ὁρῶν φερόμενον αὐτὸν εἶπεν, εἴ τί σοι
ἀνοικονόμητόν ἐστι, διατίθου ταχύ,
Φιλόξεν'· ἀποθανεῖ γὰρ ὥρας ἑβδόμης.
κἀκεῖνος εἶπε, τέλος ἔχει τὰ πάντα μοι, c
ἰατρέ, φησί, καὶ δεδιῴκηται πάλαι.
τοὺς διθυράμβους σὺν θεοῖς καταλιμπάνω
ἠνδρωμένους καὶ πάντας ἐστεφανωμένους,
οὓς ἀνατίθημι ταῖς ἐμαυτοῦ συντρόφοις
Μούσαις . . . Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον ἐπιτρόπους.
ταῦθ' αἱ διαθῆκαι διασαφοῦσιν. ἀλλ' ἐπεὶ
ὁ Τιμοθέου Χάρων σχολάζειν οὐκ ἐᾷ
οὐκ τῆς Νιόβης, χωρεῖν δὲ πορθμὸν ἀναβοᾷ,

d καλεῖ δὲ μοῖρα νύχιος, ἧς κλύειν χρεών,
ἵν' ἔχων ἀποτρέχω πάντα τἀμαυτοῦ κάτω,
τοῦ πουλύποδός μοι τὸ κατάλοιπον ἀπόδοτε.

κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει φησί

Φιλόξενός ποθ', ὡς λέγουσ', ὁ Κυθήριος
ηὔξατο τριῶν ἔχειν λάρυγγα πήχεων,
ὅπως καταπίνω, φησίν, ὅτι πλεῖστον χρόνον
καὶ πάνθ' ἅμα μοι τὰ βρώμαθ' ἡδονὴν ποιῇ.

e καὶ Διογένης δὲ ὁ κύων ὠμὸν πουλύποδα καταφαγὼν ἐπιθεμένης αὐτῷ τῆς γαστρὸς ἀπέθανε. περὶ δὲ τοῦ Φιλοξένου καὶ ὁ παρῳδὸς Σώπατρος λέγων φησί

δισσαῖς γὰρ ἐν μέσαισιν ἰχθύων φοραῖς
ἧσται τὸν Αἴτνης ἐς μέσον λεύσσων σκοπόν.

27. καὶ Ὑπερείδης δὲ ὁ ῥήτωρ ὀψοφάγος ἦν, ὥς φησι Τιμοκλῆς ὁ κωμικὸς ἐν Δηλίῳ, διηγούμενος τοὺς
f παρὰ Ἁρπάλου δωροδοκήσαντας. γράφει δ' οὕτως

Δημοσθένης τάλαντα πεντήκοντ' ἔχει.
B. μακάριος, εἴπερ μεταδίδωσι μηδενί.
A. καὶ Μοιροκλῆς εἴληφε χρυσίον πολύ.
B. ἀνόητος ὁ διδούς, εὐτυχὴς δ' ὁ λαμβάνων.
A. εἴληφε καὶ Δήμων τι καὶ Καλλισθένης.
B. πένητες ἦσαν, ὥστε συγγνώμην ἔχω.
A. ὅ τ' ἐν λόγοισι δεινὸς Ὑπερείδης ἔχει.
342 B. τοὺς ἰχθυοπώλας οὗτος ἡμῶν πλουτιεῖ,
ὀψοφάγος ὥστε τοὺς λάρους εἶναι Σύρους.

καὶ ἐν Ἰκαρίοις δὲ ὁ αὐτὸς ποιητής φησι

τόν τ' ἰχθυόρρουν ποταμὸν Ὑπερείδην πέρα,
ὃς ἠπίαις φωναῖσιν ἔμφρονος λόγου
κόμποις παφλάζων ἠπίοις πυκνώμασιν
πρὸς πᾶν . . . δύσας ἔχει
μισθωτὸς ἄρδει πεδία τοῦ δεδωκότος.

Φιλέταιρος δ' ἐν Ἀσκληπιῷ τὸν Ὑπερείδην πρὸς τῷ

ὀψοφαγεῖν καὶ κυβεύειν αὐτόν φησι, καθάπερ καὶ b Καλλίαν τὸν ῥήτορα Ἀξιόνικος ἐν Φιλευριπίδῃ

ἄλλον δ' ἰχθὺν
μεγέθει πίσυνόν τινα τοῖσδε τόποις
ἥκει κομίσας
γλαυκός τις ἐν πόντῳ γαλεοὺς
σῖτον ὀψοφάγων λίχνων τ' ἀνδρῶν
ἀγάπημα φέρω κατ' ὤμων.
τίνα τῷδ' ἐνέπω τὴν σκευασίαν;
πότερον χλωρῷ τρίμματι βρέξας,
ἢ τῆς ἀγρίας
ἅλμης νάμασι σῶμα λιπάνας
πυρὶ παμφλέκτῳ παραδώσω;
ἔφα τὶς ὡς [ἐν] ἅλμῃ
θερμῇ τοῦτο φάγοι γ' ἐφθὸν ἀνὴρ Μοσχίων φί- c
λαυλος.
βοᾷς δ' ὄνειδος ἴδιον, ὦ Καλλία,
εἰ σὺ μὲν ἀμφί τε σῦκα καὶ ἀμφὶ ταρίχι' ἀγάλλει,
τοῦ δ' ἐν ἅλμῃ παρεόντος οὐ γεύει χαρίεντος ὄψου.

τὰ μὲν σῦκα ὡς ἂν συκοφάντην λοιδορῶν, τὰ δὲ ταρίχη μήποτε καὶ ὡς αἰσχροποιοῦντος. καὶ ὁ Ἕρμιππος δέ φησιν ἐν τρίτῳ περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν ἑωθινὸν τὸν Ὑπερείδην ποιεῖσθαι νῦν τοὺς περιπάτους ἐν τοῖς ἰχθύσιν.

28. Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης καὶ Ἀριστοτέλη τὸν φιλόσοφον ὀψοφάγον φησὶ γεγονέναι. καὶ Μάτων δ' ὁ σοφιστὴς ὀψοφάγος ἦν. δηλοῖ δὲ τοῦτ' Ἀν- d τιφάνης ἐν Κιθαρῳδῷ, οὗ ἡ ἀρχή 'οὐ ψεῦδος οὐδέν φησιν,'

ὀφθαλμὸν ὤρυττέν τις ὥσπερ ἰχθύος
Μάτων προσελθών.

Ἀναξίλας δ' ἐν Μονοτρόπῳ

τοῦ κεστρέως κατεδήδοκεν τὸ κρανίον
ἀναρπάσας Μάτων· ἐγὼ δ' ἀπόλλυμαι.

ὑπερβολὴ γαστριμαργίας τὸ καὶ ἁρπάζειν ἐσθίοντα,
e καὶ ταῦτα κρανίον κεστρέως, εἰ μὴ ἄρα οἱ περὶ ταῦτα δεινοὶ ἴσασιν ἐνόν τι χρήσιμον ἐν κεστρέως κρανίῳ, ὅπερ ἐστὶ τῆς Ἀρχεστράτου λιχνείας ἐμφανίσαι ἡμῖν.

29. Ἀντιφάνης δ' ἐν Πλουσίοις κατάλογον ποιεῖται ὀψοφάγων ἐν τούτοις

Εὔθυνος δ' ἔχων
σανδάλια καὶ σφραγῖδα καὶ μεμυρισμένος
ἐλογίζετο τῶν πραγμάτων οὐκ οἶδ' ὅ τι·
f Φοινικίδης δὲ Ταυρέας θ' ὁ φίλτατος,
ἄνδρες παλαιοὶ ὀψοφάγοι τοιοῦτοί τινες,
οἷοι καταβροχθίζειν ἐν ἀγορᾷ τὰ τεμάχη,
ὁρῶντες ἐξέθνησκον ἐπὶ τῷ πράγματι,
ἔφερόν τε δεινῶς τὴν ἀνοψίαν πάνυ.
κύκλους δὲ συναγείροντες ἔλεγον τοιαδί,
ὡς οὐ βιωτόν ἐστιν οὐδ' ἀνασχετὸν
τῆς μὲν θαλάττης ἀντιποιεῖσθαί τινας
343 ὑμῶν ἀναλίσκειν τε πολλὰ χρήματα,
ὄψου δὲ [δεῦρο] μηδὲν εἰσπλεῖν μηδὲ γρῦ.
τί οὖν ὄφελος τῶν νησιάρχων ἐστί; δεῖ
νόμῳ κατακλεῖσαι τοῦτο, παραπομπὴν ποιεῖν
τῶν ἰχθύων. νυνδὶ Μάτων συνήρπακεν
τοὺς ἁλιέας, καὶ Διογείτων νὴ Δία
ἅπαντας ἀναπέπεικεν ὡς αὑτὸν φέρειν,
κοὐ δημοτικόν γε τοῦτο δρᾷ τοιαῦτα φλῶν.
γάμοι δ' ἐκείνοις καὶ πότοι νεανικοὶ
ἦσαν.

b Εὔφρων δὲ ἐν Μούσαις

Φοινικίδης δ' ὡς εἶδεν ἐν πλήθει νέων
μεστὴν ζέουσαν λοπάδα νηρείων τέκνων,

ἐπίσχετ' ὀργῇ χεῖρας ἠρεθισμένος·
τίς φησιν εἶναι δεινὸς ἐκ κοινοῦ φαγεῖν;
τίς ἐκ μέσου τὰ θερμὰ δεινὸς ἁρπάσαι;
ποῦ Κόρυδος ἢ Φυρόμαχος ἢ Νείλου βία;
ἴτω πρὸς ἡμᾶς, καὶ τάχ' οὐδὲν ἂν λάβοι.

30. τῆς αὐτῆς ἰδέας καὶ Μελάνθιος ἦν ὁ τῆς c τραγῳδίας ποιητής. ἔγραψε δὲ καὶ ἐλεγεῖα. κωμῳδοῦσι δ' αὐτὸν ἐπ' ὀψοφαγίᾳ Λεύκων ἐν Φράτερσιν, Ἀριστοφάνης ἐν Εἰρήνῃ, Φερεκράτης ἐν Πετάλῃ. ἐν δὲ τοῖς Ἰχθύσιν Ἄρχιππος τῷ δράματι ὡς ὀψοφάγον δήσας παραδίδωσι τοῖς ἰχθύσιν ἀντιβρωθησόμενον. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀρίστιππος ὁ σωκρατικὸς ὀψοφάγος ἦν· ὅστις καὶ ὑπὸ Πλάτωνός ποτε ὀνειδιζόμενος ἐπὶ τῇ ὀψοφαγίᾳ, ὥς φησι Σωτίων καὶ Ἡγήσανδρος. γράφει δὲ οὕτως ὁ Δελφός ''Ἀρίστιππος, Πλάτωνος d ἐπιτιμήσαντος αὐτῷ διότι πολλοὺς ἰχθῦς ἠγόρασε, δυοῖν ὀβολοῖν ἔφησεν ἐωνῆσθαι. τοῦ δὲ Πλάτωνος εἰπόντος ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν ἠγόρασα τοσούτου, ὁρᾷς οὖν, εἶπεν, ὦ Πλάτων, ὅτι οὐκ ἐγὼ ὀψοφάγος, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος.' Ἀντιφάνης δ' ἐν Αὐλητρίδι ἢ Διδύμαις Φοινικίδην τινὰ ἐπ' ὀψοφαγίᾳ κωμῳδῶν φησίν

ὁ μὲν Μενέλεως ἐπολέμησ' ἔτη δέκα
τοῖς Τρωσὶ διὰ γυναῖκα τὴν ὄψιν καλήν,
Φοινικίδης δὲ Ταυρέᾳ δι' ἔγχελυν.

31. Δημοσθένης δὲ ὁ ῥήτωρ Φιλοκράτην, ἐπειδὴ e ἐκ τοῦ προδοτικοῦ χρυσίου πόρνας καὶ ἰχθῦς ἠγόραζεν, εἰς ἀσέλγειαν καὶ ὀψοφαγίαν λοιδορεῖ. Διοκλῆς δὲ ὁ ὀψοφάγος, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, πυθομένου τινὸς αὐτοῦ πότερος χρηστότερος ἰχθύς, γόγγρος ἢ λάβραξ, ὃ μὲν ἐφθός, ἔφη, ὃ δὲ ὀπτός. ὀψοφάγος δ' ἦν καὶ Λεοντεὺς ὁ Ἀργεῖος τραγῳδός, Ἀθηνίωνος μὲν

μαθητὴς οἰκέτης δὲ γενόμενος Ἰόβα τοῦ Μαυρουσίων βασιλέως, ὥς φησιν Ἀμάραντος ἐν τοῖς περὶ σκηνῆς,
f *γεγραφέναι φάσκων εἰς αὐτὸν τόδε τοὐπίγραμμα τὸν Ἰόβαν, ὅτε κακῶς τὴν Ὑψιπύλην ὑπεκρίνατο*

μή με Λεοντῆος τραγικοῦ κιναρηφάγου ἦθος
λεύσσων Ὑψιπύλης ἐς κακὸν ἦτορ ὅρα.
ἤμην γάρ ποτ' ἐγὼ Βάκχῳ φίλος, οὐδέ τιν' ὧδε
γῆρυν χρυσολόβοις οὔασιν ἠγάσατο.
νῦν δέ με χυτρόποδες κέραμοι καὶ ξηρὰ τάγηνα
344 *χήρωσαν φωνῆς γαστρὶ χαριζόμενον.*

32. *Φόρουσκον δέ φησιν Ἡγήσανδρος τὸν ἰχθυοφάγον οὐ δυνηθέντα ὅσον ἤθελεν ἀφελεῖν τοῦ ἰχθύος, ἀλλ' ἀκολουθήσαντος αὐτῷ πλείονος εἰπεῖν*

τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται,

καὶ ὅλον τὸν ἰχθὺν ἀναλῶσαι. Βίων δὲ προαρπάσαντός τινος τὰ ἐπάνω τοῦ ἰχθύος στρέψας καὶ αὐτὸς καὶ δαψιλῶς φαγὼν ἐπεῖπεν

Ἰνὼ δὲ τἀπὶ θάτερ' ἐξειργάζετο.

b *Θεόκριτος δ' ὁ Χῖος τελευτησάσης τῆς γυναικὸς Διοκλεῖ τῷ ὀψοφάγῳ, ἐπειδὴ ποιῶν αὐτῇ τὸ περίδειπνον πάλιν ὠψοφάγει κλαίων ἅμα, παῦσαι, φησί, κλαίων, ὦ πόνηρε· οὐδὲν γὰρ πλέον ὀψοφαγῶν ποιήσεις. τοῦ δ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἀγρὸν καταβεβρωκότος εἰς ὀψοφαγίαν, ἐπειδὴ θερμόν ποτε καταβροχθίσας ἰχθὺν ἔφησε τὸν οὐρανὸν κατακεκαῦσθαι, λοιπόν, ἔφησεν, ἐστίν, ὁ Θεόκριτος, σοὶ καὶ τὴν θάλασσαν ἐκπιεῖν, καὶ ἔσῃ τρία τὰ μέγιστα ἠφανικώς, γῆν καὶ θάλασσαν καὶ*
c *οὐρανόν. Κλέαρχος δὲ ἐν τοῖς περὶ βίων φίλιχθύν τινα ἀναγράφων φησὶν οὕτως 'Τέχνων ὁ παλαιὸς αὐλητής, Χάρμου τοῦ αὐλητοῦ τελευτήσαντος (ἦν δὲ φίλιχθυς) ἀποπυρίδας ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐνήγιζεν αὐτῷ.' καὶ Ἄλεξις δ' ὁ ποιητὴς ἦν ὀψοφάγος, ὡς ὁ*

Σάμιός φησι Λυγκεύς· καὶ σκωπτόμενος ὑπό τινων σπερμολόγων εἰς ὀψοφαγίαν, ἐρομένων τε ἐκείνων τί ἂν ἥδιστα φάγοι, ὁ Ἄλεξις, σπερμολόγους, ἔφη, πεφρυγμένους.

33. Νόθιππον δὲ τὸν τραγῳδιοποιὸν [ὃν] Ἕρμιππος ἐν ταῖς Μοίραις φησίν

εἰ δ' ἦν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τῶν νῦν τοι- d
όνδε μάχεσθαι,
καὶ βατὶς αὐτῶν ἡγεῖτ' ὀπτὴ μεγάλη καὶ πλευ-
ρὸν ὕειον,
τοὺς μὲν ἄρ' ἄλλους οἰκουρεῖν χρῆν, πέμπειν
δὲ Νόθιππον ἕν' ὄντα.
εἷς γὰρ μόνος ὢν κατεβρόχθισεν ἂν τὴν Πελο-
πόννησον ἅπασαν.

ὅτι δὲ οὗτος ἦν ὁ ποιητὴς σαφῶς παρίστησι Τηλεκλείδης ἐν Ἡσιόδοις. Μυννίσκος ὁ τραγικὸς ὑποκριτὴς κωμῳδεῖται ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Σύρφακι ὡς ὀψοφάγος οὕτως

ὁδὶ μὲν ἀναγυράσιος ὀρφώς ἐστί σοι. e
Β. οἶδ', ᾧ φίλος Μυννίσκος ἔσθ' ὁ Χαλκιδεύς.
Α. καλῶς λέγεις.

καὶ Λάμπωνα δὲ τὸν μάντιν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις κωμῳδοῦσι Καλλίας Πεδήταις καὶ Λύσιππος Βάκχαις. Κρατῖνος δ' ἐν Δραπέτισιν εἰπὼν περὶ αὐτοῦ

Λάμπωνα, τὸν οὐ βροτῶν
ψῆφος δύναται φλεγυρὰ
δείπνου φίλων ἀπείργειν,

ἐπιφέρει

νῦν δ' αὖθις ἐρυγγάνει·
βρύκει γὰρ ἅπαν τὸ παρόν,
τρίγλῃ δὲ κἂν μάχοιτο. f

34. Ἡδύλος δ' ἐν ἐπιγράμμασιν ὀψοφάγους καταλέγων Φαίδωνός μέν τινος ἐν τούτοις μέμνηται

Φαίδων δέ τε φυκίδ' ἐνεῖκαι
χορδάς θ' ὁ ψάλτης· ἔστι γὰρ ὀψοφάγος.

Ἄγιδος δ' ἐν τούτοις

ἑφθὸς ὁ κάλλιχθυς· νῦν ἔμβαλε τὴν βαλανάγραν,
345 ἔλθῃ μὴ Πρωτεὺς Ἆγις ὁ τῶν λοπάδων.
γίγνεθ' ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ ὃ βούλεται. ἀλλ' ἀπόκλειε . . .
ἥξει γὰρ τοιαῦτα μεταπλασθεὶς τυχὸν ὡς Ζεὺς
χρυσορόης ἐπὶ τήνδ' Ἀκρισίου λοπάδα.

καὶ γυναῖκα δέ τινα Κλειὼ ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις σκώπτων φησίν

ὀψοφάγει Κλειοῖ· καταμύομεν· ἢν δὲ θελήσῃς,
b ἔσθε μόνη. δραχμῆς ἔστιν ὁ γόγγρος ἅπας.
θὲς μόνον ἢ ζώνην ἢ ἐνώτιον ἤ τι τοιοῦτον
σύσσημον. τὸ δ' ὁρᾶν μὴ μόνον οὐ λέγομεν.
ἡμετέρη σὺ Μέδουσα· 'λιθούμεθα πάντα πάλαι που
οὐ Γοργοῦς, γόγγρου δ' οἱ μέλεοι λοπάδι.

35. Ἀριστόδημος δ' ἐν τοῖς γελοίοις ἀπομνημονεύμασιν Εὐφράνορά φησι τὸν ὀψοφάγον ἀκούσαντα
c ὅτι ἄλλος ἰχθυοφάγος ἀπέθανε θερμὸν ἰχθύος τέμαχος καταπιὼν ἀναφωνῆσαι, ἱερόσυλος ὁ θάνατος. Κίνδων δὲ ὁ ὀψοφάγος καὶ Δημύλος, ὀψοφάγος δὲ καὶ οὗτος, γλαύκου παρατεθέντος, ἄλλου δ' οὐδενός, ὁ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν κατελάβετο, καὶ ὁ Δημύλος ἐπὶ τὸν ἐκείνου ὀφθαλμὸν ἐπιβαλὼν ἐβιάζετο φωνῶν, ἄφες καὶ ἀφήσω. ἐν δείπνῳ δέ ποτε καλῆς λοπάδος ὄψου παρατεθείσης ὁ Δημύλος οὐκ ἔχων ὅπως αὐτὴν μόνος καταφάγῃ ἐνέπτυσεν εἰς αὐτήν. Ζήνων δ' ὁ Κιτιεὺς ὁ τῆς στοᾶς κτίστης πρὸς τὸν ὀψοφάγον, ᾧ

συνέζη ἐπὶ πλείονα χρόνον, καθά φησιν Ἀντίγονος ὁ d Καρύστιος ἐν τῷ Ζήνωνος βίῳ, μεγάλου τινὸς κατὰ τύχην ἰχθύος παρατεθέντος, ἄλλου δ' οὐδενὸς παρεσκευασμένου, λαβὼν ὅλον ὁ Ζήνων ἀπὸ τοῦ πίνακος οἷος ἦν κατεσθίειν. τοῦ δ' ἐμβλέψαντος αὐτῷ, τί οὖν, ἔφη, τοὺς συζῶντάς σοι οἴει πάσχειν, εἰ σὺ μίαν ἡμέραν μὴ δεδύνησαι ἐνεγκεῖν ὀψοφαγίαν; Ἴστρος δέ φησι Χοιρίλον τὸν ποιητὴν παρ' Ἀρχελάου τέσσαρας μνᾶς ἐφ' ἡμέρᾳ λαμβάνοντα, ταύτας καταναλίσκειν εἰς ὀψοφαγίαν γενόμενον ὀψοφάγον. οὐκ ἀγνοῶ δὲ καὶ τοὺς ἰχθυοφάγους παῖδας, ὧν Κλέαρχος μνημονεύει ἐν τῷ περὶ θινῶν φάσκων Ψαμμίτιχον τὸν Αἰ- e γυπτίων βασιλέα παῖδας θρέψαι ἰχθυοφάγους, τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου βουλόμενον εὑρεῖν· καὶ ἄλλους δὲ ἀδίψους ἀσκῆσαι τοὺς ἐρευνησομένους τὰς ἐν Λιβύῃ ψάμμους, ὧν ὀλίγοι διεσώθησαν. οἶδα δὲ καὶ τοὺς περὶ Μόσσυνον τῆς Θρᾴκης βοῦς, οἳ ἰχθῦς ἐσθίουσι, παραβαλλομένους αὐτοῖς εἰς τὰς φάτνας. Φοινικίδης δὲ τοὺς ἰχθῦς παρατιθεὶς τοῖς τὰς συμβολὰς δεδωκόσι, τὴν μὲν θάλασσαν ἔλεγε κοινὴν εἶναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ ἰχθῦς τῶν ὠνησαμένων.

36. εἴρηται δὲ καὶ ὁ ὀψοφάγος, ὦ ἑταῖροι, καὶ τὸ f ὀψοφαγεῖν. Ἀριστοφάνης ἐν Νεφέλαις δευτέραις.

οὐδ' ὀψοφαγεῖν οὐδὲ κιχλίζειν.

Κηφισόδωρος Ὑί

οὐδ' ὀψοφάγος οὐδ' ἀδολέσχης.

Μάχων Ἐπιστολῇ

ὀψοφάγος εἰμί. τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς τέχνης
θεμέλιος ἡμῖν. προσπεπονθέναι τι δεῖ 346
τὸν μὴ τὰ παραδοθέντα λυμανούμενον.
πεφροντικὼς αὐτοῦ γὰρ οὐκ ἔσται κακός.
ἔπειτ' ἐπὰν ᾖ καθαρὰ τἀσθητήρια,

οὐκ ἂν διαμάρτοις. ἕψε καὶ γεύου πυκνά.
ἅλας οὐκ ἔχει· προσένεγκ'. ἔτ' ἐπιδεῖταί τινος
ἑτέρου· πάλιν γεύου σὺ μέχρι ἂν ἡδὺς ᾖ.
ὥσπερ λύραν ἐπίτειν', ἕως ἂν ἁρμόσῃ.
εἶθ' ὁπόταν ἤδη πάντα συμφωνεῖν δοκῇ,
b εἴσαγε διὰ πασῶν νικολαΐδας μυκόνιος.

πρὸς τούτοις τοῖς ὀψοφάγοις, ἄνδρες ἑταῖροι, οἶδα καὶ
τὸν παρ' Ἠλείοις τιμώμενον ὀψοφάγον Ἀπόλλωνα.
μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Πολέμων ἐν τῇ πρὸς Ἄτταλον
ἐπιστολῇ. οἶδα δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ Πισάτιδι γραφὴν
ἀνακειμένην ἐν τῷ τῆς Ἀλφειώσας Ἀρτέμιδος ἱερῷ·
c Κλεάνθους δ' ἐστὶ τοῦ Κορινθίου· ἐν ᾗ Ποσειδῶν
πεποίηται θύννον τῷ Διὶ προσφέρων ὠδίνοντι, ὡς
ἱστορεῖ Δημήτριος ἐν ὀγδόῃ τοῦ Τρωικοῦ διακόσμου.

37. καὶ τοσαῦτα μέν, ἔφη ὁ Δημόκριτος, καὶ αὐ-
τὸς ὑμῖν προσοψωνήσας, οὐκ ὀψοφαγήσων, παρῆλθον,
διὰ τὸν πάντ' ἄριστον Οὐλπιανόν, ὃς διὰ τὰ Σύρων
πάτρια καὶ ἡμᾶς τῶν ἰχθύων ἀπεστέρησεν, ἕτερ' ἐξ
ἑτέρων ἀεὶ παρεισφέρων. καίτοι γε Ἀντίπατρος ὁ
Ταρσεὺς ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐν τετάρτῳ περὶ δεισιδαι-
d μονίας λέγεσθαί φησι πρός τινων ὅτι Γάτις ἡ τῶν
Σύρων βασίλισσα οὕτως ἦν ὀψοφάγος ὥστε κηρῦξαι
ἄτερ Γάτιδος μηδένα ἰχθὺν ἐσθίειν· ὑπ' ἀγνοίας δὲ
τοὺς πολλοὺς αὐτὴν μὲν Ἀτεργάτιν ὀνομάζειν, ἰχθύων
δὲ ἀπέχεσθαι. Μνασέας δὲ ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀσίας
φησὶν οὕτως 'ἐμοὶ μὲν ἡ Ἀτεργάτις δοκεῖ χαλεπὴ βα-
σίλισσα γεγονέναι καὶ τῶν λαῶν σκληρῶς ἐπεστατη-
κέναι, ὥστε καὶ ἀπονομίσαι αὐτοῖς ἰχθὺν μὴ ἐσθίειν,
ἀλλὰ πρὸς αὐτὴν ἀναφέρειν, διὰ τὸ ἀρέσαι αὐτῇ τὸ
e βρῶμα. καὶ διὰ τόδε νόμιμον ἔτι διαμένειν, ἐπὰν
εὔξωνται τῇ θεῷ, ἰχθῦς ἀργυροῦς ἢ χρυσοῦς ἀνατι-
θέναι· τοὺς δὲ ἱερεῖς πᾶσαν ἡμέραν τῇ θεῷ ἀληθι-

νοὺς ἰχθῦς ἐπὶ τὴν τράπεζαν ὀψοποιησαμένους παρατιθέναι, ἑφθούς τε ὁμοίως καὶ ὀπτούς, οὓς δὴ αὐτοὶ καταναλίσκουσιν οἱ τῆς θεοῦ ἱερεῖς.' καὶ μικρὸν προελθὼν πάλιν φησίν 'ἡ δέ γε Ἀτεργάτις, ὥσπερ Ξάνθος λέγει ὁ Λυδός, ὑπὸ Μόξου τοῦ Λυδοῦ ἁλοῦσα κατεποντίσθη μετὰ Ἰχθύος τοῦ υἱοῦ ἐν τῇ περὶ Ἀσκάλωνα λίμνῃ διὰ τὴν ὕβριν, καὶ ὑπὸ τῶν ἰχθύων κατεβρώθη.'

38. τάχα δὲ καὶ ὑμεῖς, ἄνδρες φίλοι, ἑκόντες f παρελίπετε ὡς ἱερόν τινα ἰχθὺν τὸν παρ' Ἐφίππῳ τῷ κωμῳδιοποιῷ, ὅν φησι τῷ Γηρυόνῃ σκευάζεσθαι ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι διὰ τούτων λέγων

τούτῳ δ' ὁπόταν ναέται χώρας
ἰχθύν τιν' ἕλωσ' οὐχ ἡμέριον,
τῆς περικλύστου δ' ἁλίας Κρήτης
μείζω μεγέθει, λοπάς ἐστ' αὐτῷ
δυνατὴ τούτους χωρεῖν ἑκατόν.
καὶ περιοίκους εἶναι ταύτης 347
Σίνδους Λυκίους Μυγδονιώτας
Κραναοὺς Παφίους. τούτους δ' ὕλην
κόπτειν, ὁπόταν βασιλεὺς ἕψῃ
τὸν μέγαν ἰχθύν, καὶ προσάγοντας
καθ' ὅσον πόλεως ἕστηκεν ὅρος
τούσδ' ὑποκάειν, λίμνην δ' ἐπάγειν
ὕδατος μεστὴν εἰς τὴν ἅλμην,
τοὺς δ' ἅλας αὐτῷ ζεύγη προσάγειν
μηνῶν ὀκτὼ συνεχῶς ἑκατόν.
περιπλεῖν δ' ἐπὶ τοῖς ἄμβωσιν ἄνω b
πέντε κέλητας πεντασκάλμους,
περιαγγέλλειν τ' οὐχ ὑποκάειν
Λυκίων πρυτάνεις. Β. ψυχρὸν τουτί.
παῦσαι φυσῶν, Μακεδὼν ἄρχων·

σβέννυ Κελτούς, μὴ προσκαύσῃς.

οὐκ ἀγνοῶ δ' ὅτι τὰ αὐτὰ ταῦτα εἴρηκεν ὁ Ἔφιππος
c κἀν Πελταστῇ τῷ δράματι, ἐν ᾧ καὶ ταῦτα ἐκείνοις ὑποτέτακται

τοιαῦθ' ὑθλῶν δειπνεῖ καὶ ζῇ
θαυμαζόμενος μετὰ μειρακίων,
οὐ γιγνώσκων ψήφων ἀριθμούς,
σεμνὸς σεμνῶς χλανίδ' ἕλκων.

εἰς τίνα δὲ ταῦτ' ἀποτεινόμενος ὁ Ἔφιππος εἴρηκεν ὥρα σοὶ ζητεῖν, ὦ καλὲ Οὐλπιανέ, καὶ διδάσκειν ἡμᾶς, καὶ τῶν εἰρημένων τούτων

εἴ τί σοι ψελλόν τε καὶ δυσεύρετον,
ἐπαναδίπλαζε, καὶ σαφῶς ἐκμάνθανε.
σχολὴ δὲ πλείων ἢ θέλω πάρεστί μοι,

κατὰ τὸν Αἰσχύλου Προμηθέα.

d 39. καὶ ὁ Κύνουλκος ἀνεβόησε, καὶ τίν' ἂν τῶν μεγάλων οὗτος οὐκ ἰχθύων, ἀλλὰ ζητήσεων ἐπὶ νοῦν λάβοι; ὃς τὰς ἀκάνθας ἀεὶ ἐκλέγει ἑψητῶν τε καὶ ἀθερινῶν καὶ εἴ τι τούτων ἀτυχέστερόν ἐστιν ἰχθύδιον, τὰ μεγάλα τεμάχη παραπεμπόμενος. καθάπερ γὰρ

ἐν ταῖς γεννικαῖς εὐωχίαις

(φησὶν ἐν Ἰξίονι Εὔβουλος)

ἀμύλων παρόντων ἐσθίουσ' ἑκάστοτε
ἄνηθα καὶ σέλινα καὶ φλυαρίας
καὶ κάρδαμ' ἐσκευασμένα,

οὕτω μοι δοκεῖ καὶ ὁ λεβητοχάρων Οὐλπιανός, κατὰ
e τὸν ἐμὸν Μεγαλοπολίτην Κερκιδᾶν, μηδὲν μὲν ἐσθίειν τῶν ἀνδρὶ προσηκόντων, τηρεῖν δὲ τοὺς ἐσθίοντας εἰ παρεῖδον ἢ ἄκανθαν ἢ τῶν τραγανῶν τι ἢ χονδρῶδες τῶν παρατεθέντων, οὐδ' ἐπὶ νοῦν βαλλόμενος τὰ τοῦ καλοῦ καὶ λαμπροῦ Αἰσχύλου, ὃς τὰς

αὐτοῦ τραγῳδίας τεμάχη εἶναι ἔλεγε τῶν Ὁμήρου μεγάλων δείπνων. φιλόσοφος δὲ ἦν τῶν πάνυ ὁ Αἰσχύλος, ὃς καὶ ἡττηθεὶς ἀδίκως ποτέ, ὡς Θεόφραστος ἢ Χαμαιλέων ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς εἴρηκεν, ἔφη χρόνῳ τὰς τραγῳδίας ἀνατιθέναι, εἰδὼς ὅτι κομιεῖται τὴν f προσήκουσαν τιμήν.

40. πόθεν δὲ καὶ εἰδέναι δύναται ἅπερ εἶπε Στρατόνικος ὁ κιθαριστὴς εἰς Πρόπιν τὸν Ῥόδιον κιθαρῳδόν; Κλέαρχος γὰρ ἐν τοῖς περὶ παροιμιῶν φησὶν ὡς ὁ Στρατόνικος θεασάμενος τὸν Πρόπιν, ὄντα τῷ μὲν μεγέθει μέγαν τῇ δὲ τέχνῃ κακὸν καὶ ἐλάττονα τοῦ σώματος, ἐπερωτώντων αὐτὸν ποῖός τίς ἐστιν, εἶπεν ‘οὐδεὶς κακὸς μέγας ἰχθύς’, αἰνισσόμενος 348 ὅτι πρῶτον μὲν οὐδείς ἐστιν, εἶθ᾽ ὅτι κακός, καὶ πρὸς τούτοις μέγας μὲν ἰχθὺς δὲ διὰ τὴν ἀφωνίαν. Θεόφραστος δ᾽ ἐν τῷ περὶ γελοίου λεχθῆναι μέν φησι τὴν παροιμίαν ὑπὸ τοῦ Στρατονίκου, ἀλλ᾽ εἰς Σιμμύκαν τὸν ὑποκριτήν, διελόντος τὴν παροιμίαν ‘οὐδεὶς μέγας σαπρὸς ἰχθύς.’ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ναξίων πολιτείᾳ περὶ τῆς παροιμίας οὕτω γράφει ‘τῶν παρὰ Ναξίοις εὐπόρων οἱ μὲν πολλοὶ τὸ ἄστυ ᾤκουν, οἱ δὲ b ἄλλοι διεσπαρμένοι κατὰ κώμας. ἐν οὖν δή τινι τῶν κωμῶν, ᾗ ὄνομα ἦν Ληστάδαι, Τελεσταγόρας ᾤκει, πλούσιός τε σφόδρα καὶ εὐδοκιμῶν καὶ τιμώμενος παρὰ τῷ δήμῳ τοῖς τ᾽ ἄλλοις ἅπασι καὶ τοῖς καθ᾽ ἡμέραν πεμπομένοις. καὶ ὅτε καταβάντες ἐκ τῆς πόλεως δυσωνοῖντό τι τῶν πωλουμένων, ἔθος ἦν τοῖς πωλοῦσι λέγειν ὅτι μᾶλλον ἂν προέλοιντο Τελεσταγόρᾳ δοῦναι ἢ τοσούτου ἀποδόσθαι. νεανίσκοι οὖν τινὲς ὠνούμενοι μέγαν ἰχθύν, εἰπόντος τοῦ ἁλιέως c τὰ αὐτά, λυπηθέντες τῷ πολλάκις ἀκούειν, ὑποπιόντες ἐκώμασαν πρὸς αὐτόν. δεξαμένου δὲ τοῦ Τελε-

σταγόρου φιλοφρόνως αὐτοὺς οἱ νεανίσκοι αὐτόν τε ὕβρισαν καὶ δύο θυγατέρας αὐτοῦ ἐπιγάμους. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες οἱ Νάξιοι καὶ τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες ἐπῆλθον τοῖς νεανίσκοις· καὶ μεγίστη τότε στάσις ἐγένετο, προστατοῦντος τῶν Ναξίων Λυγδάμιδος, ὃς ἀπὸ ταύτης τῆς στρατηγίας τύραννος ἀνεφάνη τῆς πατρίδος.'

d 41. οὐκ ἄκαιρον δὲ εἶναι νομίζω [εἰπεῖν] ἔτι καὶ αὐτός, ἐπειδήπερ ἐμνήσθην τοῦ κιθαριστοῦ Στρατονίκου, λέξαι τι περὶ τῆς εὐστοχίας αὐτοῦ τῶν ἀποκρίσεων. διδάσκων γὰρ κιθαριστάς, ἐπειδὴ ἐν τῷ διδασκαλείῳ εἶχεν ἐννέα μὲν εἰκόνας τῶν Μουσῶν, τοῦ δὲ Ἀπόλλωνος μίαν, μαθητὰς δὲ δύο, πυνθανομένου τινὸς πόσους ἔχοι μαθητάς, ἔφη, σὺν τοῖς θεοῖς δώδεκα. εἰς Μύλασα δ' ἐπιδημήσας καὶ κατιδὼν ναοὺς μὲν πολλούς, ἀνθρώπους δὲ ὀλίγους, στὰς ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἔφη, ἀκούετε ναοί. Μάχων δὲ αὐτοῦ
e ἀναγράφει τάδε ἀπομνημονεύματα

Στρατόνικος ἀπεδήμησεν εἰς Πέλλαν ποτὲ
παρὰ πλειόνων ἔμπροσθε τοῦτ' ἀκηκοώς,
ὡς σπληνικοὺς εἴωθεν ἡ πόλις ποιεῖν
ἐν τῷ βαλανείῳ· καταμαθὼν οὖν πλείονας
γυμναζομένους τῶν μειρακίσκων παρὰ τὸ πῦρ
κομψῶς τό τε χρῶμα καὶ τὸ σῶμ' ἠσκηκότας,
διαμαρτάνειν ἔφασκε τοὺς εἰρηκότας
αὐτῷ· καταμαθὼν δ', ἡνίκ' ἐξῄει πάλιν,
τῆς κοιλίας τὸν σπλῆν' ἔχοντα διπλάσιον . . .
f καθήμενος γὰρ ἐνθάδ' οὗτος φαίνεται
τά θ' ἱμάτια τῶν εἰσιόντων λαμβάνων
τηρεῖν ἅμα καὶ τοὺς σπλῆνας εὐθέως, ἵνα
μηδ' ἡτισοῦν τοῖς ἔνδον ᾖ στενοχωρία.
ψάλτης κακὸς Στρατόνικον ἑστιῶν ποτὲ

ἐπεδείκνυτ' αὐτῷ τὴν τέχνην παρὰ τὸν πότον.
οὔσης δὲ λαμπρᾶς καὶ φιλοτίμου τῆς δοχῆς,
ψαλλόμενος ὁ Στρατόνικος, οὐκ ἔχων δ' ὅτῳ
διαλέξεθ' ἑτέρῳ, συγκατέθλα τὸ ποτήριον.
ᾔτησε μεῖζον. καὶ κυάθους πολλοὺς λαβών, 349
τῷ θ' ἡλίῳ τὴν κύλικα δείξας, συντόμως
πιὼν καθεῦδε, τἆλλ' ἐπιτρέψας τῇ τύχῃ.
ἐπὶ κῶμον ἐλθόντων δὲ τῷ ψάλτῃ τινῶν
ἑτέρων κατὰ τύχην, ὡς ἔοικε, γνωρίμων,
ἔξοινος ὁ Στρατόνικος ἐγένετ' εὐθέως.
προσπυνθανομένων δ' ὅ τι πολὺν πίνων ἀεὶ
οἶνον ἐμεθύσθη συντόμως, ἀπεκρίνατο,
ὁ γὰρ ἐπίβουλος κἀναγὴς ψάλτης, ἔφη,
ὡς βοῦν ἐπὶ φάτνῃ δειπνίσας ἀπέκτονεν.

Στρατόνικος εἰς Ἄβδηρ' ἀποδημήσας ποτὲ b
ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν τιθέμενον αὐτόθι,
ὁρῶν ἕκαστον τῶν πολιτῶν κατ' ἰδίαν
κεκτημένον κήρυκα, κηρύττοντά τε
ἕκαστον αὐτῶν ὅτε θέλοι νουμηνίαν,
σχεδόν τε τοὺς κήρυκας ἐν τῷ χωρίῳ
ὄντας πολὺ πλείους κατὰ λόγον τῶν δημοτῶν,
ἐπ' ἄκρων ἐβάδιζε τῶν ὀνύχων ἐν τῇ πόλει
σχέδην, δεδορκὼς ἀτενὲς εἰς τὴν γῆν κάτω.
πυνθανομένου δὲ τῶν ξένων αὐτοῦ τινὸς
τὸ πάθος τὸ γεγονὸς ἐξαπίνης περὶ τοὺς πόδας, c
τοῦτ' εἶπε, τοῖς ὅλοις μὲν ἔρρωμαι, ξένε,
καὶ τῶν κολάκων πολὺ θᾶττον ἐπὶ δεῖπνον τρέχω·
ἀγωνιῶ δὲ καὶ δέδοικα παντελῶς
μή ποτ' ἐπιβὰς κήρυκι τὸν πόδ' ἀναπαρῶ.

αὐλεῖν ἐπὶ τοῖς ἱεροῖσιν αὐλητοῦ κακοῦ
μέλλοντος ὁ Στρατόνικος, εὐφήμει μέχρι

σπείσαντες εὐξώμεσθ' ἄν, ἠσί, τοῖς θεοῖς.
Κλέων τις ἦν κιθαρῳδός, ὃς ἐκαλεῖτο Βοῦς,
δεινῶς ἀπᾴδων τῇ λύρᾳ τ' οὐ χρώμενος.
d τούτου διακούσας ὁ Στρατόνικος εἶφ' ὅτι
ὄνος λύρας ἐλέγετο, νῦν δὲ βοῦς λύρας.
Στρατόνικος ὁ κιθαρῳδὸς ὡς Βηρισάδην
ἔπλευσεν εἰς τὸν Πόντον, ὄντα βασιλέα.
πολλοῦ χρόνου δ' ἤδη γεγονότος ἀποτρέχειν
ἠβούλετο Στρατόνικος εἰς τὴν Ἑλλάδα.
ὡς δ' αὐτόν, ὡς ἔοικεν, οὐ προσίετο,
τοῦτ' ἀποκριθῆναί φασι τῷ Βηρισάδῃ,
σὺ γὰρ διανοεῖ, φησίν, αὐτοῦ καταμένειν;
ἐν τῇ Κορίνθῳ παρεπεδήμησέν ποτε
e Στρατόνικος ὁ κιθαρῳδός. εἶτα γρᾴδιον
ἐνέβλεπεν αὐτῷ κοὐκ ἀφίστατ' οὐδαμοῦ.
κᾆθ' ὁ Στρατόνικος, πρὸς θεῶν, μῆτερ, φράσον
τί ἔσθ' ὃ βούλει, καὶ τί μ' εἰσβλέπεις ἀεί;
διηπόρησα, φησίν, εἰ μήτηρ δέκα
σὲ μῆνας εἶχε κἀκράτει τῆς κοιλίας,
πόλις δ' ἔχουσά σ' ἡμέραν ἀλγεῖ μίαν.
ἡ Νικοκρέοντος εἰσιοῦσ' Ἀξιοθέα
γυνὴ μετὰ παιδίσκης ἅβρας εἰς τὸν πότον
ἀπεψόφησε, κᾆτα τῷ σικυωνίῳ
f ἀμυγδάλην ἐπιβᾶσα συνέτριψεν τύχῃ.
Στρατόνικος εἶπεν, οὐχ ὅμοιος ὁ ψόφος.
ὑπὸ νύκτα τῆς φωνῆς δὲ ταύτης οὕνεκα
ἐν τῷ πελάγει διέλυσε τὴν παρρησίαν.
ἐπιδεικνυμένου πόθ', ὡς ἔοικεν, ἐν Ἐφέσῳ
ἀφυοῦς κιθαρῳδοῦ τὸν μαθητὴν τοῖς φίλοις,
παρὼν κατὰ τύχην ὁ Στρατόνικος τοῦτ' ἔφη,
ὃς αὐτὸς αὑτὸν οὐ κιθαρίζει . .
ἄλλους κιθαρίζων . . . .

42. Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ φιλίας, Στρατόνικος, φησίν, ὁ κιθαριστὴς ἀναπαύεσθαι μέλλων ἐκέλευεν ἀεὶ τὸν παῖδα προσφέρειν αὐτῷ πιεῖν, οὐχ ὅτι διψῶ, φησίν, ἵνα δὲ μὴ διψήσω. ἐν δὲ Βυζαντίῳ κιθαρῳδοῦ τὸ μὲν προοίμιον ᾄσαντος εὖ, ἐν δὲ τοῖς 350
λοιποῖς ἀποτυγχάνοντος, ἀναστὰς ἐκήρυξεν, ὃς ἂν καταμηνύσῃ τὸν τὸ προοίμιον ᾄσαντα κιθαρῳδόν, λήψεται χιλίας δραχμάς. ἐρωτηθεὶς δ' ὑπό τινος τίνες εἰσὶν οἱ μοχθηρότατοι, τῶν ἐν Παμφυλίᾳ Φασηλίτας μὲν ἔφησε μοχθηροτάτους εἶναι, Σιδήτας δὲ τῶν ἐν τῇ οἰκουμένῃ. πάλιν δ' ἐπερωτηθείς, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος, πότερα Βοιωτοὶ βαρβαρώτεροι τυγχάνουσιν ὄντες ἢ Θετταλοί, Ἠλείους ἔφησεν. ἀναστήσας δέ ποτε καὶ τρόπαιον ἐν τῇ διατριβῇ ἐπέγραψε b
ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣ ΚΙΘΑΡΙΖΟΝΤΩΝ. ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπό τινος τίνα τῶν πλοίων ἀσφαλέστατά ἐστι, τὰ μακρὰ ἢ τὰ στρογγύλα, τὰ νενεωλκημένα, εἶπεν. ἐν Ῥόδῳ δ' ἐπίδειξιν ποιούμενος, ὡς οὐδεὶς ἐπεσημήνατο, καταλιπὼν τὸ θέατρον ἐξῆλθεν εἰπών, ὅπου τὸ ἀδάπανον οὐ ποιεῖτε, πῶς ἐγὼ ἐλπίζω παρ' ὑμῶν ἔρανον λήψεσθαι; γυμνικοὺς δὲ ἀγῶνας, ἔφη, διατιθέτωσαν Ἠλεῖοι, Κορίνθιοι δὲ θυμελικούς, Ἀθηναῖοι δὲ σκηνικούς. εἰ δέ τις τούτων πλημμελοίη, μαστιγούσθωσαν c
Λακεδαιμόνιοι· ἐπισκώπτων τὰς παρ' αὐτοῖς ἀγομένας μαστιγώσεις, ὥς φησι Χαρικλῆς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ ἀστικοῦ ἀγῶνος. Πτολεμαίου δὲ τοῦ βασιλέως περὶ κιθαριστικῆς πρὸς αὐτὸν διαλεγομένου φιλονεικότερον, ἕτερόν ἐστιν, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, σκῆπτρον, ἕτερον δὲ πλῆκτρον· ὥς φησι Καπίτων ὁ ἐποποιὸς ἐν τετάρτῳ τῶν πρὸς Φιλόπαππον ὑπομνημάτων. παρακληθεὶς δὲ ἀκοῦσαί ποτε κιθαρῳδοῦ d
μετὰ τὴν ἀκρόασιν ἔφη

τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε.

καί τινος εἰπόντος τὸ ποῖον; ἔφη, κακῶς μὲν κιθαρί-
ζειν ἔδωκεν, ᾄδειν δὲ καλῶς ἀνένευσεν. δοκοῦ δέ
ποτε καταπεσούσης καὶ ἀποκτεινάσης ἕνα τῶν πονη-
ρῶν, ἄνδρες, ἔφη, δοκῶ, εἰσὶ θεοί· εἰ δὲ μή εἰσι, δο-
κοί εἰσίν.

43. ἀναγράφει δὲ καὶ τάδε μετὰ τὰ προειρημένα
τοῦ Στρατονίκου ἀπομνημονευμάτων οὕτως. Στρα-
e τόνικος πρὸς τὸν Χρυσογόνου πατέρα λέγοντα ὅτι
πάντα αὐτῷ ὑπάρχει οἰκεῖα· αὐτὸς μὲν γὰρ ἐργολά-
βος εἶναι, τῶν δὲ υἱῶν ὃ μὲν διδάξει ὃ δὲ αὐλήσει,
προσδεῖ γε, ἔφη ὁ Στρατόνικος, ἔτι ἑνός. εἰπόντος
δὲ τίνος; θεατοῦ, ἔφη, οἰκείου. ἐρομένου δέ τινος
ὅ τι τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν περινοστεῖ, ἀλλ' οὐκ ἐν μιᾷ
πόλει διαμένει, παρὰ τῶν Μουσῶν ἔφη εἰληφέναι
τέλος τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας, παρ' ὧν πράττεσθαι
μισθὸν ἀμουσίας. τὸν Φάωνα δὲ ἔφη αὐλεῖν οὐχ Ἁρ-
f μονίαν ἀλλὰ τὸν Κάδμον. προσποιουμένου δὲ εἶναι
Φάωνος αὐλητικοῦ καὶ ἔχειν φάσκοντος Μεγαροῖ χο-
ρόν, ληρεῖς, ἔφη· ἐκεῖ μὲν γὰρ οὐκ ἔχεις, ἀλλ' ἔχει.
μάλιστα δὲ θαυμάζειν ἔφη τὴν τοῦ σοφιστοῦ Σατύ-
ρου μητέρα, ὅτι ὃν οὐδεμία πόλις ἐνεγκεῖν οἷα τε δέκα
ἡμέρας, ἐκείνη δέκα μῆνας ἤνεγκε. πυνθανόμενος δ'
ἐν Ἰλίῳ ἐπιδημεῖν αὐτὸν ἐν τοῖς Ἰλιείοις, ἀεί, ἔφησεν,
351 Ἰλίῳ κακά. Μυνναχοῦ δ' αὐτῷ περὶ μουσικῆς διαμ-
φισβητοῦντος, οὐ προσέχειν αὐτῷ ἔφη, ὅτι ἀνώτερον
τοῦ σφυροῦ λέγει. τὸν δὲ φαῦλον ἰατρὸν ἀπαυθημε-
ρίζειν ἔφη ποιεῖν εἰς Ἅιδου τοὺς θεραπευομένους.
ἀπαντήσας δέ τινι τῶν γνωρίμων, ὡς εἶδεν ἐσπογ-
γισμένα τὰ ὑποδήματα καλῶς, συνηχθέσθη ὡς πράτ-
τοντι κακῶς, νομίζων οὐκ ἂν οὕτως ἐσπογγίσθαι κα-

λῶς, εἰ μὴ αὐτὸς ἐσπόγγισεν. ἐν Τειχιοῦντι δὲ τῆς
Μιλήτου μιγάδων οἰκούντων, ὡς ἑώρα πάντας τοὺς
τάφους ξενικοὺς ὄντας, ἀπίωμεν, ἔφη, παῖ· ἐνταῦθα
γὰρ οἱ ξένοι ἐοίκασιν ἀποθνήσκειν, τῶν δ' ἀστῶν οὐ-
δείς. Ζήθου δὲ τοῦ κιθαριστοῦ διεξιόντος περὶ μου-
σικῆς, μόνῳ δὴ οὐκ ἔφη προσήκειν περὶ μουσικῆς
λαλεῖν, ὅς γ', ἔφη, τὸ ἀμουσότατον τῶν ὀνομάτων
εἵλου, εἰ σεαυτὸν ἀντ' Ἀμφίονος Ζῆθον καλεῖς. Μα-
κεδόνα δέ τινα κιθαρίζειν διδάσκων ἐκπικρανθεὶς
ἐπὶ τῷ μηδὲν αὐτὸν ποιεῖν τῶν δεόντων, εἰς Μακε-
δονίαν, ἔφη.

44. πρὸς βαλανείῳ ψυχρῷ καὶ φαύλῳ κεκοσμη-
μένον ἰδὼν ἡρῷον λαμπρῶς, ὡς ἐξῆλθε λελουμένος c
κακῶς, οὐ θαυμάζω, ἔφη, ὅτι πολλοὶ ἀνάκεινται πί-
νακες· ἕκαστον γὰρ τῶν λουομένων ὡς σωθέντα
ἀνατιθέναι. ἐν Αἴνῳ δὲ ἔφη τοὺς μὲν ὀκτὼ μῆνας
εἶναι ψῦχος, τοὺς δὲ τέτταρας χειμῶνα. τοὺς δὲ Πον-
τικοὺς ἐκ τοῦ πολλοῦ ἥκειν πόντου· ὥσπερ ἐκ τοῦ
ὀλέθρου. τοὺς δὲ Ῥοδίους ἐκάλει λευκοὺς Κυρηναί-
ους καὶ μνηστήρων πόλιν, τὴν δ' Ἡράκλειαν ἀνδρο-
κόρινθον, καὶ τὸ Βυζάντιον μασχάλην τῆς Ἑλλάδος,
τοὺς δὲ Λευκαδίους ἑώλους Κορινθίους, τοὺς δ' Ἀμ- d
βρακιώτας μεμβρακιώτας. ἐκ τῆς δ' Ἡρακλείας ὡς
ἐξῄει τὰς πύλας καὶ περιεσκόπει, ἐρομένου τινὸς τί
περισκοπεῖ, αἰσχύνεσθαι ἔφη μὴ ὀφθῇ, ὥσπερ ἐκ
πορνείου ἐξιών. ἰδὼν δ' ἐν τῷ κύφωνι δεδεμένους
δύο, ὡς μικροπολιτικόν, ἔφη, τὸ μὴ δύνασθαι συμ-
πληρῶσαι. πρὸς δὲ ἁρμονικόν τινα κηπουρὸν ὄντα
πρότερον ἀμφισβητοῦντ' αὐτῷ περὶ ἁρμονίας ἔφη

ἄρδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην.

ἐν Μαρωνείᾳ δὲ συμπίνων τισὶν ἐθέλειν ἔφη γνῶναι e
κατὰ τίνα τόπον ἐστὶ τῆς πόλεως, ἐὰν καταλύψαν-

τες ἄγωσιν. εἶθ' ὡς ἦγον καὶ ἠρώτων, κατὰ τὸ καπηλεῖον, ἔφη. ὅτι καπηλεῖα ἐδόκει εἶναι ἡ Μαρώνεια. τὸν δὲ Τηλεφάνην, ἐπεὶ ἀναφυσᾶν ἤρχετο, παρακατακείμενος, ἄνω, ἔφη, ὡς οἱ ἐρυγγάνοντες. τοῦ δὲ βαλανέως ἐν Καρδίᾳ ῥύμμα γῆν μοχθηρὰν καὶ ὕδωρ ἁλμυρὸν παρέχοντος, πολιορκεῖσθαι ἔφη κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν.

45. νικήσας δ' ἐν Σικυῶνι τοὺς ἀνταγωνιστὰς
f ἀνέθηκεν εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον τρόπαιον ἐπιγράψας ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΟΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣ ΚΙΘΑΡΙΖΟΝΤΩΝ. ᾁσαντος δέ τινος ἤρετο τίνος τὸ μέλος. εἰπόντος δ' ὅτι Καρκίνου, πολύ γε μᾶλλον, ἔφη, ἢ ἀνθρώπου. ἐν Μαρωνείᾳ δ' ἔφη οὐ γίνεσθαι ἔαρ, ἀλλ' ἀλέαν. ἐν Φασήλιδι δὲ πρὸς τὸν παῖδα διαμφισβητοῦντος τοῦ βαλανέως περὶ τοῦ ἀργυρίου· ἦν γὰρ νόμος πλείονος
352 λούειν τοὺς ξένους· ὦ μιαρέ, ἔφη, παῖ, παρὰ χαλκοῦν με μικροῦ Φασηλίτην ἐποίησας. πρὸς δὲ τὸν ἐπαινοῦντα ἵνα λάβῃ τί, αὐτὸς ἔφη μείζων εἶναι πτωχός. ἐν μικρᾷ δὲ πόλει διδάσκων ἔφη, αὕτη οὐ πόλις ἐστίν, ἀλλὰ μόλις. ἐν Πέλλῃ δὲ πρὸς φρέαρ προσελθὼν ἠρώτησεν εἰ πότιμόν ἐστιν. εἰπόντων δὲ τῶν ἱμώντων, ἡμεῖς γε τοῦτο πίνομεν· οὐκ ἄρ', ἔφη, πότιμόν ἐστιν. ἐτύγχανον δὲ οἱ ἄνθρωποι χλωροὶ ὄντες. ἐπακούσας δὲ τῆς Ὠδῖνος τῆς Τιμοθέου, εἰ δ' ἐργολάβον, ἔφη, ἔτικτε καὶ μὴ θεόν, ποίας ἂν ἠφίει φω-
b νάς; Πολυΐδου δὲ σεμνυνομένου ὡς ἐνίκησε Τιμόθεον ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Φιλωτᾶς, θαυμάζειν ἔφη, εἰ ἀγνοεῖ ὅτι αὐτὸς μὲν ψηφίσματα ποιεῖ, Τιμόθεος δὲ νόμους. πρὸς Ἄρειον δὲ τὸν ψάλτην ὀχλοῦντά τι αὐτόν, ψάλλ' ἐς κόρακας, ἔφη. ἐν Σικυῶνι δὲ πρὸς νακοδέψην γεγενημένον, ἐπεὶ ἐλοιδορεῖτό τι αὐτῷ καὶ κακόδαιμον ἔφη, νακόδαιμον ἔφη. τοὺς δὲ Ῥο-

δίους ὁ αὐτὸς Στρατόνικος σπαταλῶνας καὶ θερμοπότας θεωρῶν ἔφη αὐτοὺς λευκοὺς εἶναι Κυρηναίους. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ῥόδον ἐκάλει μνηστήρων πόλιν, χρώματι μὲν [εἰς ἀσωτίαν] διαλάττειν ἐκείνων c ἡγούμενος αὐτούς, ὁμοιότητι δ' εἰς καταφέρειαν ἡδονῆς [τὴν πόλιν μνηστήρων] εἰκάζων.

46. ζηλωτὴς δὲ τῶν εὐτραπέλων λόγων τούτων ἐγένετο ὁ Στρατόνικος Σιμωνίδου τοῦ ποιητοῦ, ὥς φησιν Ἔφορος ἐν δευτέρῳ περὶ εὑρημάτων, φάσκων καὶ Φιλόξενον τὸν Κυθήριον περὶ τὰ ὅμοια ἐσπουδακέναι. Φανίας δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν δευτέρῳ περὶ ποιητῶν 'Στρατόνικος (φησὶν) ὁ Ἀθηναῖος δοκεῖ τὴν πολυχορδίαν εἰς τὴν ψιλὴν κιθάρισιν πρῶτος εἰσενεγκεῖν, καὶ πρῶτος μαθητὰς τῶν ἁρμονικῶν ἔλαβε καὶ διάγραμμα συνεστήσατο. ἦν δὲ καὶ ἐν τῷ γελοίῳ d οὐκ ἀπίθανος.' φησὶ δὲ καὶ τελευτῆσαι αὐτὸν διὰ τὴν ἐν τῷ γελοίῳ παρρησίαν ὑπὸ Νικοκλέους τοῦ Κυπρίων βασιλέως φάρμακον πιόντα, διὰ τὸ σκώπτειν αὐτοῦ τοὺς υἱούς.

47. τοῦ δ' Ἀριστοτέλους τεθαύμακα, ὃν πολυθρύλητον πεποιήκασιν οἱ σοφοὶ οὗτοι, καλέ μου Δημόκριτε, καὶ εἰ τῶν λόγων αὐτοῦ πρεσβεύεις, ὡς καὶ τῶν ἄλλων φιλοσόφων τε καὶ ῥητόρων, τῆς ἀκριβείας, πότε μαθὼν ἢ παρὰ τίνος ἀνελθόντος ἐκ τοῦ βυθοῦ Πρωτέως ἢ Νηρέως, τί ποιοῦσιν οἱ ἰχθύες, ἢ πῶς e κοιμῶνται, ἢ πῶς διαιτῶνται. τοιαῦτα γὰρ συνέγραψεν, ὡς εἶναι κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν θαύματα μωροῖς. φησὶ γὰρ ὅτι κήρυκες μὲν καὶ πάντα τὰ ὀστρακόδερμα ἀνόχευτον αὐτῶν ἐστι τὸ γένος, καὶ ὅτι ἡ πορφύρα καὶ ὁ κῆρυξ μακρόβια. ζῆν γὰρ τὴν πορφύραν ἔτη ἕξ, πόθεν αὐτῷ εἰδέναι; καὶ ὅτι ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἐν ὀχείᾳ γίνεται ἡ ἔχιδνα· καὶ ὅτι μέγιστόν

f ἐστιν ἡ φάττα, δεύτερον δὲ ἡ οἰνάς, ἐλάχιστον δὲ ἡ
τρυγών. πόθεν δ' ὅτι ὁ μὲν ἄρρην ἵππος ζῇ ἔτη πέντε
καὶ τριάκοντα, ἡ δὲ θήλεια πλείω τῶν τεσσαράκοντα;
βιῶναι φήσας τινὰ καὶ ἑβδομήκοντα πέντε. ἱστορεῖ
δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῆς τῶν φθειρῶν ὀχείας αἱ κόνιδες γεν-
νῶνται, καὶ ὅτι ἐκ τοῦ σκώληκος μεταβάλλοντος γί-
νεται κάμπη, ἐξ ἧς βομβυλιός, ἀφ' οὗ ὁ νεκύδαλλος
ὀνομαζόμενος. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς μελίσσας βιοῦν φησὶ
μέχρι ἐτῶν ἕξ, τινὰς δὲ καὶ ἑπτά. οὐκ ὦφθαι δέ φη-
353 σιν οὔτε μέλισσαν οὔτε κηφῆνα ὀχεύοντας, ὅθεν οὐκ
εἶναι διιδεῖν πότερα αὐτῶν ἄρρενα ἢ θήλεα. πόθεν
δὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἥσσονες μελισσῶν; ἀεὶ γὰρ αὗται
τὴν ἰσότητα τοῦ βίου τηροῦσιν, οὐ μεταβαλλόμεναι
ἀλλ' ἀγείρουσαι καὶ ἀδιδάκτως ποιοῦσαι· οἱ δ' ἄν-
θρωποι ἥσσονες μελισσῶν καὶ πλήρεις οἰήσεως, ὡς
ἐκεῖναι μέλιτος· πόθεν διετήρησεν; ἐν δὲ τῷ περὶ
μακροβιότητός φησιν ὅτι ὦπταί τις μυῖα ἔτη ἓξ ἢ ἑπτὰ
ζήσασα. τίς γὰρ τούτων ἡ ἀπόδειξις;

48. ποῦ δὲ εἶδεν ἐκ κέρατος ἐλάφου κισσὸν ἀνα-
φύντα; γλαῦκες δέ, φησί, καὶ κόρακες ἡμέρας ἀδυ-
b νατοῦσι βλέπειν· διὸ νύκτωρ τὴν τροφὴν ἑαυτοῖς
θηρεύουσι, καὶ οὐ πᾶσαν νύκτα, ἀλλὰ τὴν ἀρχέσπε-
ρον. καὶ τὰς ἰδέας δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἐμ-
φερεῖς εἶναι. τοῖς μὲν γὰρ γλαυκαί, τοῖς δὲ μέλαιναι,
τοῖς δὲ χαροποί. ἀνθρώποις δ' ὅτι παντοῖος ὁ ὀφθαλ-
μός, ἠθῶν τε διαφορὰς εἶναι περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
λέγει· τοὺς μὲν γὰρ αἰγωποὺς τῶν ἀνθρώπων πρὸς
ὀξύτητα μὲν ὄψεως εὖ πεφυκέναι, τὰ δ' ἤθη βελτί-
στους εἶναι. καὶ τῶν ἄλλων τοὺς μὲν ἐκτὸς ἔχειν τοὺς
c ὀφθαλμούς, τοὺς δὲ ἐντός, ἄλλους δὲ μέσως. καὶ τοὺς
μὲν ἐντὸς ὀξυωπεστάτους εἶναι, τοὺς δὲ ἐκτὸς κακοη-
θεστάτους· οἱ δὲ μέσως, φησίν, ἔχοντες ἐπιεικεῖς.

εἶναι δέ τινας καὶ σκαρδαμυκτικούς, τοὺς δ' ἀτενεῖς,
τοὺς δὲ μέσους· ἀναιδεῖς δ' εἶναι τοὺς σκαρδαμυκτι-
κούς, ἀβεβαίους δ' εἶναι τοὺς ἀτενεῖς· τοὺς δὲ μέ-
σους βελτίστων ἠθῶν. μόνον τε ἄνθρωπον τῶν ζῴων
τὴν καρδίαν ἔχειν ἐν τοῖς ἀριστεροῖς μέρεσι, τὰ δ'
ἄλλα ζῷα ἐν τῷ μέσῳ. καὶ τοὺς ἄρρενας τῶν θηλειῶν
πλείονας ὀδόντας ἔχειν. τετηρῆσθαι δέ φησι τοῦτο
καὶ ἐπὶ προβάτου καὶ ἐπὶ συὸς καὶ ἐπὶ αἰγός. τῶν δὲ
ἰχθύων οὐδένα γεννᾶσθαι ὄρχεις ἔχοντα. μαστοὺς δὲ d
οὔτ' ἰχθὺν ἔχειν οὔτε ὄρνιθας. δελφῖνα δὲ μόνον οὐκ
ἔχειν χολήν. ἔνιοι δέ, φησίν, ἐπὶ μὲν τῷ ἥπατι οὐκ
ἔχουσι χολήν, ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἐντέροις, ὡς ἔλοψ καὶ
συναγρὶς καὶ σμύραινα καὶ ξιφίας καὶ χελιδών. ἡ δὲ
ἀμία παρ' ὅλον τὸ ἔντερον παρατεταμένην ἔχει τὴν
χολήν· ἱέραξ δὲ καὶ ἰκτῖνος πρὸς τῷ ἥπατι καὶ τοῖς
ἐντέροις· ὁ δὲ αἰγοκέφαλος πρὸς τῷ ἥπατι καὶ τῇ κοι-
λίᾳ· περιστερὰ δὲ καὶ ὄρτυξ καὶ χελιδὼν οἱ μὲν πρὸς
τοῖς ἐντέροις, οἱ δὲ πρὸς τῇ κοιλίᾳ.

49. τὰ δὲ μαλακόδερμά φησι καὶ τὰ ὀστρακό- e
δερμα καὶ τὰ σελαχώδη καὶ τὰ ἔντομα πλείονα χρόνον
ὀχεύειν. δελφῖνα δὲ καί τινας τῶν ἰχθύων παρακα-
τακλινομένους ὀχεύειν, καὶ εἶναι τῶν μὲν δελφίνων
βραδεῖαν τὴν μίξιν, τῶν δὲ ἰχθύων ταχεῖαν. ἔτι ὁ
λέων, φησί, στερέμνια ἔχει τὰ ὀστᾶ καὶ κοπτομένων
αὐτῶν ὥσπερ ἐκ τῶν λίθων πῦρ ἐκλάμπει. δελφὶς δὲ
ὀστᾶ μὲν ἔχει καὶ οὐκ ἄκανθαν, τὰ δὲ σελάχη καὶ
χόνδρον καὶ ἄκανθαν. τῶν δὲ ζῴων τὰ μὲν εἶναι χερ-
σαῖα, τὰ δὲ ἔνυδρα, τὰ δὲ πυριγενῆ. εἶναι δέ τινα
καὶ ἐφήμερα καλούμενα, ἃ μίαν μόνην ἡμέραν ζῆν. f
τὰ δὲ ἀμφίβια εἶναι, ὡς τὸν ποτάμιον ἵππον καὶ κρο-
κόδειλον καὶ ἔνυδριν. πάντα τε τὰ ζῷα δύο ἡγεμόνας
ἔχειν πόδας, καρκίνον δὲ τέσσαρας. ὅσα δ' ἔναιμά

ἐστι, φησί, τῶν ζῴων, ἢ ἄποδά ἐστιν ἢ δίποδα ἢ τετράποδα· ὅσα δὲ τῶν τεσσάρων πλείονας ἔχει πόδας ἄναιμά ἐστι. διὸ καὶ πάντα τὰ κινούμενα τέτταρσι σημείοις κινεῖται· ἄνθρωπος μὲν δύο ποσὶ καὶ χερσὶ δύο, ὄρνις δὲ δύο ποσὶ καὶ δύο πτέρυξιν, ἔγχελυς καὶ
354 γόγγρος δύο πτερυγίοις καὶ δύο καμπαῖς. ἔτι τῶν ζῴων τὰ μὲν ἔχει χεῖρας, ὡς ἄνθρωπος· τὰ δὲ δοκεῖ, ὡς πίθηκος. οὐδὲν γὰρ τῶν ἀλόγων ζῴων δίδωσι καὶ λαμβάνει, πρὸς ἅπερ αἱ χεῖρες ὄργανα δέδονται. πάλιν τῶν ζῴων τὰ μὲν ἄρθρα ἔχει, ὡς ἄνθρωπος, ὄνος, βοῦς, τὰ δὲ ἄναρθρά ἐστιν, οἷον ὄφεις, ὄστρεα, πλεύμονες. πολλά τε τῶν ζῴων οὐ κατὰ πᾶσαν ὥραν φαίνεται, οἷον τὰ φωλεύοντα. καὶ ὅσα δὲ μὴ φωλεύει, οὐκ ἀεὶ φαίνεται, οἷον χελιδόνες καὶ πελαργοί.

50. πολλὰ δὲ ἔχων ἔτι λέγειν περὶ ὧν ἐλήρησεν
b ὁ φαρμακοπώλης παύομαι, καίτοι εἰδὼς καὶ Ἐπίκουρον τὸν φιλαληθέστατον ταῦτ' εἰπόντα περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ περὶ ἐπιτηδευμάτων ἐπιστολῇ, ὅτι καταφαγὼν τὰ πατρῷα ἐπὶ στρατείαν ὥρμησε, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ κακῶς πράττων ἐπὶ τὸ φαρμακοπωλεῖν ἦλθεν· εἶτα ἀναπεπταμένου τοῦ Πλάτωνος περιπάτου, φησί, παραβαλὼν ἑαυτὸν προσεκάθισε τοῖς λόγοις, οὐκ ὢν ἀφυής. καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὴν θεωρουμένην ἐξῆλθεν. οἶδα δὲ ὅτι ταῦτα μόνος Ἐπίκουρος εἴρηκε κατ'
c αὐτοῦ, οὔτε δ' Εὐβουλίδης, ἀλλ' οὐδὲ Κηφισόδωρος τοιοῦτόν τι ἐτόλμησεν εἰπεῖν κατὰ τοῦ Σταγειρίτου, καίτοι καὶ συγγράμματα ἐκδόντες κατὰ τἀνδρός. ἐν δὲ τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ὁ Ἐπίκουρος καὶ Πρωταγόραν φησὶ τὸν σοφιστὴν ἐκ φορμοφόρου καὶ ξυλοφόρου πρῶτον μὲν γενέσθαι γραφέα Δημοκρίτου· θαυμασθέντα δ' ὑπ' ἐκείνου ἐπὶ ξύλων τινῶν ἰδίᾳ συνθέσει ἀπὸ ταύτης τῆς ἀρχῆς ἀναληφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ,

καὶ διδάσκειν ἐν κώμῃ τινὶ γράμματα, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸ σοφιστεύειν ὁρμῆσαι. κἀγὼ δέ, ἄνδρες συνδαιταλεῖς, d ἀπὸ τῶν πολλῶν τούτων λόγων τὴν ὁρμὴν ἔχω ἐπὶ τὸ ἤδη γαστρίζεσθαι. εἰπόντος οὖν τινος ἔτι παρασκευάζεσθαι τοὺς μαγείρους διὰ τὴν πολλὴν τῶν λόγων ἑστίασιν, ἵνα μὴ ψυχρὰ παρατιθῶσιν (οὐδεὶς γὰρ ἂν φάγοι ψυχρῶν), ὁ Κύνουλκος ἔφη, κατὰ τὸν Ἀλέξιδος τοῦ κωμῳδιοποιοῦ Μίλκωνα, ἐγώ, φησί,

κἂν μὴ παραθῶσι θερμά. τἀγαθὸν Πλάτων
ἁπανταχοῦ φησ' ἀγαθὸν εἶναι. μανθάνεις;
τὸ δ' ἡδὺ πάντως ἡδύ, κἀκεῖ κἀνθάδε.

οὐκ ἀχαρίτως δὲ καὶ Σφαῖρον, τὸν συσχολάσαντα e μὲν Χρυσίππῳ παρὰ Κλεάνθει, μετάπεμπτον δὲ γενόμενον εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου, κηρίνων ποτὲ ἐν τῷ δείπνῳ παρατεθεισῶν ὀρνίθων, ἐκτείναντα τὰς χεῖρας ἐπισχεθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ὡς ψεύδει συγκατατιθέμενον. τὸν δ' εὐστόχως ἀποφήνασθαι εἰπόντα οὐ τούτῳ συγκατατίθεσθαι, ὅτι εἰσὶν ὄρνεις, ἀλλ' ὅτι εὔλογόν ἐστι ταύτας ὄρνεις εἶναι. διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου· τὴν μὲν γὰρ ἀδιάψευστον f εἶναι, τὸ δ' εὔλογον ἄλλως ἀποβαίνειν. καὶ ἡμῖν οὖν κατὰ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν καὶ τῶν κηρίνων περιενεχθήτω, ἵνα κἂν κατὰ τὴν ὄψιν πλανᾶσθαι δυνώμεθα, ἵνα μὴ πάντα λαλῶμεν.

51. Καὶ μελλόντων ἤδη δειπνεῖν ἐπισχεῖν ἐκέλευσεν ὁ Δάφνος, ἐπειπὼν τὸ ἐκ Μαμμακύθου Ἀρισταγόρου ἢ Αὐρῶν Μεταγένους ἰαμβεῖον 355

ὥσπερ ἐπειδὰν δειπνῶμέν που, τότε πλεῖστα
λαλοῦμεν ἅπαντες.

κἀγώ φημι ἐνδεῶς εἰρῆσθαι τὸν περὶ ἰχθύων λόγον, πολλὰ εἰρηκότων καὶ Ἀσκληπιαδῶν παίδων, Φιλοτί-

μου λέγω ἐν τοῖς περὶ τροφῆς καὶ Μνησιθέου τοῦ
Ἀθηναίου, ἔτι δὲ Διφίλου τοῦ Σιφνίου. οὗτος γὰρ
ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς
νοσοῦσι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι φησὶν ὅτι τῶν θαλασ-
b σίων ἰχθύων οἱ μὲν πετραῖοί εἰσιν εὔφθαρτοι εὔχυλοι
σμηκτικοὶ κοῦφοι ὀλιγότροφοι, οἱ δὲ πελάγιοι δυσ-
φθαρτότεροι πολύτροφοι δυσοικονόμητοι. καὶ τῶν
πετραίων ὁ φυκὴν καὶ ἡ φυκὶς ἁπαλώτατα ἰχθύδια
ὄντα ἄβρωμα καὶ εὔφθαρτά ἐστιν, ἡ δὲ πέρκη τούτοις
προσεοικυῖα κατὰ τόπους ὀλίγῳ διαλλάττει. οἱ δὲ
κωβιοὶ ἀναλογοῦσι τῇ πέρκῃ· ὧν οἱ μικροὶ καὶ οἱ
λευκοὶ ἁπαλοί εἰσιν ἄβρωμοι εὔχυλοι εὔπεπτοι· οἱ
c δὲ χλωροί, καλοῦνται δὲ καυλῖναι, ξηροί εἰσι καὶ ἀλι-
πεῖς. αἱ δὲ χάνναι ἁπαλόσαρκοι, σκληρότεροι δὲ τῆς
πέρκης. ὁ δὲ σκάρος ἁπαλόσαρκος ψαθυρὸς γλυκὺς
κοῦφος εὔπεπτος εὐανάδοτος εὐκοίλιος. τούτων δ'
ὁ πρόσφατος ὕποπτος, ἐπειδὴ τοὺς θαλαττίους λαγὼς
θηρεύοντες σιτοῦνται· διὸ καὶ τὰ ἐντὸς χολέρας
ποιητικὰ ἔχει. ἡ δὲ καλουμένη κηρὶς ἁπαλόσαρκος
εὐκοίλιος εὐστόμαχος· ὁ δὲ χυλὸς αὐτῆς παχύνει καὶ
d σμήχει. ὀρφὸς ἢ ὀρφὼς εὔχυλος πολύχυλος γλίσχρος
δύσφθαρτος πολύτροφος οὐρητικός. τὰ δὲ πρὸς τῇ
κεφαλῇ αὐτοῦ γλίσχρα εὔπεπτα, τὰ δὲ σαρκώδη
δύσπεπτα βαρύτερα· ἁπαλώτερον δὲ τὸ οὐραῖον·
φλέγματος δ' ἐστὶ δραστικὸς ὁ ἰχθὺς καὶ δύσπεπτος.
αἱ δὲ σφύραιναι τῶν γόγγρων εἰσὶ τροφιμώτεραι. ἡ
δὲ λιμναία ἔγχελυς τῆς θαλασσίας ἐστὶν εὐστομωτέρα
καὶ πολυτροφωτέρα. τῷ δὲ μελανούρῳ ἀναλογεῖ ὁ
χρύσοφρυς. σκορπίοι δὲ οἱ πελάγιοι καὶ κιρροὶ τρο-
e φιμώτεροι τῶν τεναγωδῶν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς τῶν
μεγάλων.'

52. ῾σπάρος δὲ δριμὺς ἁπαλόσαρκος ἄβρωμος
εὐστόμαχος οὐρητικὸς οὐκ ἄπεπτος, ταγηνιστὸς δὲ
δύσπεπτος. τρίγλη εὐστόμαχος παραστύφουσα σκλη-
ρόσαρκος δύσφθαρτος ἐφεκτικὴ κοιλίας, καὶ μάλιστα
ἡ ἐξ ἀνθράκων· ἡ δὲ ἀπὸ τηγάνου βαρεῖα καὶ δύσ-
πεπτος, κοινῶς δὲ πᾶσα αἵματος ἐκκριτική. συνόδους
καὶ χάραξ τοῦ μὲν αὐτοῦ γένους εἰσί, διαφέρει δ' ὁ
χάραξ. φάγρος γίνεται μὲν καὶ ποτάμιος, καλλίων δ' f
ἐστὶν ὁ θαλάττιος. καπρίσκος καλεῖται μὲν καὶ μῦς,
βρωμώδης δ' ἐστὶ καὶ σκληρός, κιθάρου δ' ἐστὶ δυσ-
πεπτότερος· δέρμα δὲ ἔχει εὔστομον. ῥαφὶς ἢ βε-
λόνη, καλεῖται δὲ καὶ ἀβλεννής, δύσπεπτος ὑγρὸς εὐ-
κοίλιος. θρίσσα καὶ τὰ ὁμογενῆ, χαλκὶς καὶ ἐρίτιμος,
εὐανάδοτος. κεστρεὺς δὲ γίνεται μὲν καὶ θαλάσσιος
καὶ λιμναῖος καὶ ποτάμιος. οὗτος δέ, φησί, καλεῖται
καὶ ὀξύρυγχος· κορακῖνος δ' ὁ ἐκ τοῦ Νείλου. ἥτ- 356
των δ' ὁ μέλας τοῦ λευκοῦ καὶ ὁ ἑφθὸς τοῦ ὀπτοῦ·
οὗτος γὰρ καὶ εὐστόμαχος καὶ εὐκοίλιος. σάλπη
σκληρὰ ἄστομος. κρείσσων δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἡ
ἐν τῷ φθινοπώρῳ γινομένη· ὑγρόν τι γὰρ καὶ λευ-
κόν, ἔτι δὲ καὶ ἄβρωμον ἀνίησιν. ὁ γρύλλος ὅμοιος
μέν ἐστιν ἐγχέλει, ἄστομος δέ. ὁ δὲ ἱέραξ σκληροσαρ-
κότερος μὲν κόκκυγος, τοῖς δ' ἄλλοις ὅμοιος· καὶ ὁ
κόραξ ἱέρακος σκληρότερος. οὐρανοσκόπος δὲ καὶ ὁ
ἅγνος καλούμενος ἢ καὶ καλλιώνυμος, βαρεῖς. βῶξ b
δὲ ἑφθὸς εὔπεπτος, εὐανάδοτον ὑγρὸν ἀνιείς, εὐκοί-
λιος· ὁ δ' ἀπ' ἀνθράκων γλυκύτερος καὶ ἁπαλώτε-
ρος. βάκχος εὔχυλος πολύχυλος εὔτροφος. τράγος
οὐκ εὔχυλος ἄπεπτος βρωμώδης. ψῆτται βούγλωσσοι
εὔτροφοι καὶ ἡδεῖαι. τούτοις ἀναλογεῖ καὶ ὁ ῥόμβος.
λευκίσκοι κέφαλοι κεστρεῖς μυξῖνοι χελλῶνες ὅμοιοί
εἰσι κατὰ τὴν προσφοράν, τοῦ δὲ κεφάλου κατα-

δεέστερός ἐστιν ὁ κεστρεύς, ἧσσων δὲ ὁ μυξῖνος, τε-
λευταῖος ὁ χελλών.'
53. 'θυννὶς δὲ καὶ θύννος βαρεῖς καὶ πολύτρο-
φοι. ὁ δὲ καλούμενος ἀκαρνὰν γλυκύς ἐστι καὶ παρα-
c στύφων, τρόφιμος δὲ καὶ εὐέκκριτος. ἡ δὲ ἀφύη βα-
ρεῖά ἐστι καὶ δύσπεπτος· ὧν ἡ λευκὴ καλεῖται κω-
βῖτις. καὶ ὁ ἑψητὸς δέ, τὸ μικρὸν ἰχθύδιον, τοῦ αὐτοῦ
γένους ἐστί. τῶν δὲ σελαχίων ὁ μὲν βοῦς κρεώδης,
ὁ δὲ γαλεὸς κρείσσων ὁ ἀστερίας λεγόμενος· ὁ δὲ
ἀλωπεκίας ὅμοιός ἐστι τῇ γεύσει τῷ χερσαίῳ ζῴῳ, διὸ
καὶ τοὐνόματος ἔτυχε. καὶ ἡ βατὶς δὲ εὔστομος, ἡ δὲ
ἀστερία βατὶς ἁπαλωτέρα καὶ εὔχυλος· ὁ δὲ λειόβατος
δυσκοιλιώτερος καὶ βρωμώδης. ἡ δὲ νάρκη δύσ-
d πεπτος οὖσα τὰ μὲν κατὰ τὴν κεφαλὴν ἁπαλά τε καὶ
εὐστόμαχα ἔχει ἔτι δὲ εὔπεπτα, τὰ δ' ἄλλα οὔ. κρείτ-
τονες δέ εἰσιν αἱ μικραί, καὶ μάλιστα αἱ λιτῶς ἑψό-
μεναι. ἡ δὲ ῥίνη καὶ αὐτὴ τῶν σελαχίων οὖσα εὔπε-
πτός ἐστι καὶ κούφη· ἡ δὲ μείζων καὶ τροφιμωτέρα.
κοινῶς δὲ πάντα τὰ σελάχια φυσώδη ἐστὶ καὶ κρεώδη
καὶ δυσκατέργαστα, πλεοναζόμενά τε τὰς ὄψεις ἀμ-
βλύνει. ἡ δὲ σηπία καὶ ἑψομένη μὲν ἁπαλὴ καὶ εὔστο-
μος καὶ εὔπεπτος, ἔτι δ' εὐκοίλιος· ὁ δ' ἀπ' αὐτῆς χυλὸς
λεπτυντικός ἐστιν αἵματος καὶ κινητικὸς τῆς δι' αἱμορ-
e ῥοΐδων ἐκκρίσεως. τευθὶς δὲ εὐπεπτοτέρα καὶ τρό-
φιμος, καὶ μᾶλλον ἡ μικρά· ἡ δὲ ἑφθὴ σκληροτέρα
ἐστὶ καὶ οὐκ εὔστομος. ὁ δὲ πῶλυψ συνεργεῖ μὲν
ἀφροδισίοις, σκληρὸς δέ ἐστι καὶ δύσπεπτος, ὁ δὲ
μείζων τροφιμώτερος. παρυγραίνει δὲ καὶ κοιλίαν
ἑψόμενος ἐπὶ πλεῖον καὶ τὸν στόμαχον ἵστησιν. ἐμ-
φανίζει δὲ καὶ Ἄλεξις ἐν Παμφίλῃ τοῦ πουλύποδος
τὸ χρήσιμον λέγων ὧδε

ἐρῶντι δέ, Κτήσων, τί μᾶλλον συμφέρει

ὧν νῦν φέρων πάρειμι, κήρυκας κτένας
βολβοὺς μέγαν τε πουλύπουν ἰχθῦς θ' ἁδρούς. f

'ἡ δὲ πηλαμὺς πολύτροφος μέν ἐστι καὶ βαρεῖα, οὐρη-
τικὴ δὲ καὶ δύσπεπτος· ταριχευθεῖσα δὲ κυβίῳ
ὁμοίως εὐκοίλιος καὶ λεπτυντική. ἡ δὲ μείζων συνο-
δοντὶς καλεῖται. ἀναλογῶν μέντοι ὁ χελιδονίας τῇ
πηλαμύδι σκληρότερός ἐστιν. ἡ δὲ χελιδὼν ἡ τῷ
πουλύπῳ ἐοικυῖα ἔχει τὸ ἀφ' αὐτῆς ὑγρὸν εὔχροιαν
ποιοῦν καὶ κινοῦν αἷμα. ὁ δὲ ὄρκυνος βορβορώδης· 357
καὶ ὁ μείζων προσέοικε τῷ χελιδονίᾳ κατὰ τὴν σκλη-
ρότητα· τὰ δὲ ὑπογάστρια αὐτοῦ καὶ ἡ κλεὶς εὔστομα
καὶ ἁπαλά. οἱ δὲ κοσταὶ λεγόμενοι ταριχευθέντες
εἰσὶ μέσοι. ξανθίας δ' ἐπὶ ποσὸν βρωμώδης ἐστὶ καὶ
ἁπαλώτερος τοῦ ὀρκύνου.' ταῦτα μὲν οὖν ὁ Δίφιλος
εἴρηκεν.

54. ὁ δὲ Ἀθηναῖος Μνησίθεος ἐν τῷ περὶ ἐδεστῶν
τῶν μειζόνων φησὶν ἰχθύων γένος ὑφ' ὧν μὲν κα-
λεῖσθαι τμητόν, ὑπ' ἄλλων δὲ πελάγιον, οἷον χρυσό-
φρυς καὶ γλαύκους καὶ φάγρους. 'εἰσὶ δὲ δυσκατέρ- b
γαστοι· κατεργασθέντες δὲ πολλαπλασίαν τροφὴν
παρέχουσι. τὸ δὲ τῶν λεπιδωτῶν γένος, οἷον θύν-
νων σκόμβρων θυννίδων γόγγρων καὶ τῶν τοιούτων
συμβαίνει τούτοις καὶ ἀγελαίοις εἶναι. τὰ μὲν οὖν
μήτε καθ' αὑτὰ φαινόμενα μήτ' ἐν ταῖς ἀγέλαις ἐκ-
φερόμενα μᾶλλόν ἐστιν εὔπεπτα, οἷον γόγγροι καὶ
καρχαρίαι καὶ τὰ τοιαῦτα. τὰ δὲ ἀγελαῖα γένη τῶν
ἰχθύων τούτων τὴν μὲν ἐδωδὴν ἡδεῖαν ἔχει (πίονα
γάρ ἐστι) βαρεῖαν δὲ καὶ δυσκατέργαστον. διὸ καὶ
ταριχεύεσθαι δύναται μάλιστα καὶ ἔστι τῶν ταριχη-
ρῶν βέλτιστα γένη ταῦτα. χρήσιμοι δ' εἰσὶν ὀπτοί· c
τήκεται γὰρ τὸ πιμελῶδες αὐτῶν. τὰ δὲ καλούμενα
δαρτὰ τὸ μὲν ὅλον ἐστὶν ὅσα τραχεῖαν ἔχει τὴν ἐπί-

φυσιν τοῦ δέρματος, οὐ λεπίσιν, ἀλλ' οἷον ἔχουσιν αἱ βατίδες καὶ ῥῖναι. ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶ μὲν εὔθρυπτα, οὐκ εὐώδη δέ, καὶ τροφὰς ἐμποιεῖ τοῖς σώμασιν ὑγράς, ὑπάγει δὲ καὶ τὰς κοιλίας μάλιστα πάντων τῶν ἑψομένων ἰχθύων. τὰ δὲ ὀπτώμενα χείρονα. τὸ δὲ τῶν μαλακίων γένος, οἷα πουλυπόδων τε καὶ σηπιῶν καὶ τῶν τοιούτων, τὴν μὲν σάρκα δύσπεπτον
d ἔχει· διὸ καὶ πρὸς ἀφροδισιασμοὺς ἁρμόττουσιν. αὐτοὶ μὲν γάρ εἰσι πνευματώδεις, ὁ δὲ τῶν ἀφροδισιασμῶν καιρὸς πνευματώδους προσδεῖται διαθέσεως. βελτίω δὲ ταῦτα γίνεται ἑψηθέντα. τὰς γὰρ ὑγρότητας ἔχει πονηράς· ἰδεῖν γοῦν ἔστιν οἵας ἀφίησι πλυνόμενα. ταύτας οὖν ἡ ἕψησις ἐκκαλεῖται τῆς σαρκός. μαλακῆς γὰρ τῆς πυρώσεως καὶ μεθ' ὑγροῦ διδομένης οἱονεὶ πλύσις τις αὐτῶν γίνεται. τὰ δ' ὀπτώμενα καταξηραίνει τὰς ὑγρότητας· ἔτι δὲ καὶ τῆς σαρκὸς
e αὐτῶν φύσει σκληρᾶς οὔσης κατὰ λόγον οὕτως ἔχει γίγνεσθαι αὐτά.'

55. 'ἀφύαι δὲ καὶ μεμβράδες καὶ τριχίδες καὶ τἆλλα ὅσων συγκατεσθίομεν τὰς ἀκάνθας, ταῦτα πάντα τὴν πέψιν φυσώδη ποιεῖ, τὴν δὲ τροφὴν δίδωσιν ὑγράν. τῆς οὖν πέψεως οὐχ ὁμαλιζούσης, ἀλλὰ τῶν μὲν σαρκῶν ἄγαν ταχὺ πεττομένων, τῆς δὲ ἀκάνθης σχολῇ διαλυομένης· καὶ γὰρ ἅμα αἱ ἀφύαι καθ' αὑτὰς ἀκανθώδεις· ἐμποδισμὸς αὐτῶν ἑκατέρου γίνεται περὶ τὴν κατεργασίαν, εἶτα φῦσαι μὲν ἀπὸ τῆς πέψεως, ὑγρασίαι δὲ ἀπὸ τῆς τροφῆς συμβαίνουσι.
f βελτίω δ' ἐστὶν ἑψόμενα, τῆς δὲ κοιλίας ἐστὶν ἀνωμάλως ὑπακτικά. τὰ δὲ καλούμενα πετραῖα, κωβιοὶ καὶ σκορπίοι καὶ ψῆτται καὶ τὰ ὅμοια, τοῖς τε σώμασιν ἡμῶν ξηράν τε δίδωσι τροφήν, εὔογκα δ' ἐστὶ καὶ τρόφιμα καὶ πέττεται ταχέως καὶ οὐκ ἐγκαταλεί-

πει περιττώματα πολλά, πνευμάτων τε οὐκ ἔστι περιποιητικά. γίνεται δ' εὐπεπτότερον ἅπαν ὄψον ταῖς σκευασίαις ἁπλῶς ἀρτυθέν· τὰ δὲ πετραῖα καὶ τῇ ἡδονῇ [διαφέρει] ἁπλῶς σκευασθέντα. τούτοις δ' ὅμοιόν ἐστι γένος τὸ καλούμενον μαλακόσαρκον, κίχλαι καὶ κόσσυφοι καὶ τὰ ὅμοια. ἔστι δὲ ὑγρότερα μὲν ταῦτα ἐκείνων, πρὸς δὲ τὰς ἀναλήψεις ἀπόλαυσιν 358 ἔχει πλείω. τῆς μὲν κοιλίας καὶ τῆς οὐρήσεως ὑπακτικώτερα ταῦτ' ἐστὶν ἐκείνων, διὰ τὸ καὶ τὰς σάρκας ὑγροτέρας καὶ πλείους ἔχειν τῶν προειρημένων. χρὴ δὲ ἐὰν μὲν τὴν κοιλίαν βούληταί τις ὑπάγειν, ἕψοντα διδόναι· μετρίως δὲ ἐχούσης, ὀπτηθέντα γίνεται τρόφιμα. πρὸς δὲ τὰς οὐρήσεις ἀμφοτέρως σκευασθέντα χρήσιμα.'

56. 'οἱ δὲ τόποι τῆς θαλάσσης, ὅπου ποταμοὶ καὶ λίμναι συμβάλλουσιν, ἔτι δὲ τενάγη μεγάλα καὶ κόλποι θαλάττης εἰσίν, ἐνταῦθα μὲν πάντες οἱ ἰχθύες εἰσὶν ὑγρότεροι καὶ μᾶλλον πίονες ὑπάρχουσι· καὶ b ἐσθίεσθαι μέν εἰσιν ἡδίους, πρὸς δὲ τὴν πέψιν καὶ τροφὴν γίνονται χείρους. ἐν δὲ τοῖς αἰγιαλοῖς τοῖς κειμένοις πρὸς τὰ πελάγη καὶ λίαν ἀναπεπταμένοις σκληροὶ καὶ λεπτοὶ καὶ κυματοπλῆγές εἰσιν οἱ πλείους. περὶ δὲ τοὺς ἀγχιβαθεῖς, ἐν οἷς μὴ λίαν ἔγκειται μεγάλα πνεύματα, πρὸς δὲ τούτοις εἴ που καὶ πόλεις σύνεγγύς εἰσιν, ἐνταῦθα δ' ἐστὶ τὰ πλεῖστα γένη τῶν ἰχθύων ὁμαλῶς ἄριστα καὶ πρὸς ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐπεψίαν καὶ πρὸς τὴν τροφὴν τοῦ σώματος. δύσπε- c πτοι δὲ καὶ βαρύτατοι τῶν θαλασσίων εἰσὶν οἱ μετεκβαίνοντες ἐκ τῆς θαλάσσης εἴς τε ποταμοὺς καὶ λίμνας, οἷον κεστρεὺς καὶ συλλήβδην τῶν ἰχθύων ὅσοι δύνανται βιοτεύειν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ὕδασι. τῶν δὲ τελείως ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ λίμναις βιοτευ-

όντων ἀμείνους εἰσὶν οἱ ποτάμιοι· σῆψις γὰρ ὕδατος τὸ λιμναῖόν ἐστι. καὶ τῶν ποταμίων δὲ αὐτῶν βέλτιστοί εἰσιν οἱ ἐν τοῖς ὀξυτάτοις τῶν ποταμῶν ὄντες, οἵ τε πυροῦντες· οὗτοι γὰρ οὐ γίνονται, ἐὰν μὴ ποταμὸς ὀξὺς ᾖ καὶ ψυχρός, διαφέρουσι δὲ τῶν ποταμίων ἰχθύων εὐπεψίᾳ.'

d 57. ταῦτα καὶ παρ' ἡμῶν ἔχετε, ἄνδρες φίλοι, ὀψωνησάντων κατὰ δύναμιν τὴν ἑαυτῶν ὑγιεινῶς. κατὰ γὰρ τὸν Ἀντιφάνους Παράσιτον

ἐγὼ περὶ τὴν ὀψωνίαν μὲν οὐ πάνυ
ἐσπούδακ', οὐδ' αὖ συνέτεμον λίαν πάνυ,
ὥς ἄν τις ἄλλως ἐξενεχθεῖσιν ὅπου
τοῦ διαλάβοι κραιπάλην ἑλληνικῶς.

ἀλλὰ μὴν οὐδὲ οὕτως εἰμὶ φίλιχθυς ὡς ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ ἐν Βουταλίωνι, ὅπερ δρᾶμα τῶν Ἀγροίκων ἐστὶν [ἑνὸς] διασκευή. φησὶ γάρ

e Α. καὶ μὴν ἑστιάσω τήμερον
ὑμᾶς ἐγώ· σὺ δ' ἀγοράσεις ἡμῖν λαβών,
Πίστ', ἀργύριον. Π. ἄλλως γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι
χρηστῶς ἀγοράζειν. Α. φράζε δή, Φιλούμενον,
ὄψῳ τίνι χαίρεις; Φ. πᾶσι. Α. καθ' ἕκαστον λέγε,
ἰχθὺν τίν' ἡδέως φάγοις ἄν; Φ. εἰς ἀγρὸν
ἦλθεν φέρων ποτ' ἰχθυοπώλης μαινίδας
καὶ τριγλίδας, καὶ νὴ Δί' ἤρεσαν σφόδρα
ἡμῖν ἅπασιν. Α. εἶτα καὶ νῦν, εἰπέ μοι,
τούτων φάγοις ἄν; Φ. κἄν τις ἄλλος μικρὸς ᾖ.
f τοὺς γὰρ μεγάλους τούτους ἅπαντας νενόμικα
ἀνθρωποφάγους ἰχθῦς. Α. τί φῂς ὦ φίλτατε;
ἀνθρωποφάγους; πῶς; Π. ὧν ἂν ἄνθρωπος
φάγοι
δῆλον ὅτι· ταῦτα δ' ἐστὶν Ἑλένης βρώματα,
ἅ φησιν οὗτος, μαινίδας καὶ τριγλίδας.

ἐν δὲ τῷ Ἀγροίκῳ Ἑκάτης βρώματα ἔφη τὰς μαινίδας εἶναι καὶ τὰς τριγλίδας. ἐκφαυλίζων δὲ καὶ Ἔφιππος τοὺς μικροὺς τῶν ἰχθύων ἐν Φιλύρᾳ φησί

παππία, βούλει δραμὼν
εἰς τὴν ἀγορὰν κᾆτ' ἀγοράσαι μοι; Β. φράζε τί. 359
Α. ἰχθῦς φρονοῦντας, ὦ πάτερ, μή μοι βρέφη.
Β. οὐκ οἶσθ' ὁτιὴ τἀργύριόν ἐστ' ἰσάργυρον;

58. ἥδιστος δ' ἐστὶ καὶ ὁ παρὰ τῷ αὐτῷ ποιητῇ ἐν τοῖς Ὀβελιαφόροις νεανίσκος κατασμικρύνων ἅπαντα τὰ περὶ τὴν ὀψωνίαν καὶ λέγων ὧδε

ἀλλ' ἀγόρασον εὐτελῶς·
ἅπαν γὰρ ἱκανόν ἐστι. Β. φράζε δέσποτα.
Α. μὴ πολυτελῶς ἀλλὰ καθαρείως, ὅ τι ἂν ᾖ,
ὁσίας ἕνεκ' ἀρκεῖ· τευθίδια, σηπίδια· b
κἂν κάραβός τις ᾖ λαβεῖν, εἷς ἀρκέσει
ἢ δύ' ἐπὶ τὴν τράπεζαν· ἐγχελύδια
Θήβηθεν ἐνίοτ' ἔρχεται. τούτων λαβέ.
ἀλεκτρυόνιον, φάττιον, περδίκιον,
τοιαῦτα. δασύπους ἂν ἐσέλθῃ τις, φέρε.
Β. ὡς μικρολόγος εἶ. Α. σὺ δέ γε λίαν πολυτελής.
πάντως κρέ' ἡμῖν ἔστι. Β. πότερ' ἔπεμψέ τις;
Α. οὐκ ἀλλ' ἔθυσεν ἡ γυνή. Β. τὸ μοσχίον
τὸ τῆς κορώνης αὔριον δειπνήσομεν.

ὁ δὲ παρὰ Μνησιμάχῳ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι Δύσκολος φιλάργυρος ὢν σφόδρα πρὸς τὸν ἀσωτευόμενον νεανίσκον φησίν c

ἀλλ' ἀντιβολῶ σ' ἐπίταττέ μοι μὴ πόλλ' ἄγαν,
μηδ' ἄγρια λίαν μηδ' ἐπηργυρωμένα,
μέτρια δέ, τῷ θείῳ σεαυτοῦ. Β. πῶς ἔτι
μετριώτερ', ὦ δαιμόνι'; Α. ὅπως; σύντεμνε καὶ
ἐπεξαπάτα με. τοὺς μὲν ἰχθῦς μοι κάλει
ἰχθύδι'· ὄψον δ' ἂν λέγῃς ἕτερον, κάλει d

ὀψάριον. ἥδιον γὰρ ἀπολοῦμαι πολύ.

59. ἐπεὶ δὲ κατὰ θεὸν ἐν τοῖς προκειμένοις, φίλτατε Οὐλπιανέ, ἢ ὑμεῖς γραμματικῶν παῖδες, εἴπατέ μοι τίνι ἐννοίᾳ ὁ Ἔφιππος ἐν τοῖς προειρημένοις ἔφη

τὸ μοσχίον
τὸ τῆς κορώνης αὔριον δειπνήσομεν.

ἐγὼ γὰρ οἴομαι ἱστορίαν τινὰ εἶναι καὶ ποθῶ μαθεῖν. καὶ ὁ Πλούταρχος ἔφη ῥοδιακὴν εἶναι λεγομένην ἱστορίαν, ἣν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποστοματίζειν οὐ
e δύνασθαι τῷ πάνυ πρὸ πολλοῦ ἐντετυχηκέναι τῷ ταῦτα περιέχοντι βιβλίῳ. οἶδα δὲ Φοίνικα τὸν Κολοφώνιον ἰαμβοποιὸν μνημονεύοντά τινων ἀνδρῶν ὡς ἀγειρόντων τῇ κορώνῃ καὶ λέγοντα ταῦτα

ἐσθλοὶ κορώνῃ χῖδρα πρόσδοτε κριθέων
τῇ παιδὶ τἀπόλλωνος, ἢ λέκος πυρῶν,
ἢτ' ἄρτον, ἢτ' ἥμαιθον, ἢ ὅ τι τις χρῄζει·
δότ' ὦγαθοί τι τῶν ἕκαστος ἐν χερσὶν
ἔχει κορώνῃ· χἄλα λήψεται χόνδρον.
f φιλεῖ γὰρ αὕτη πάγχυ πάντα δαίνυσθαι.
ὁ νῦν ἅλας δοὺς αὖθι κηρίον δώσει.
ὦ παῖ, θύρην ἄγκλινε. πλοῦτος ἤκουσεν . . .
καὶ τῇ κορώνῃ παρθένος φέροι σῦκα.
θεοί, γένοιτο πάντ' ἄμεμπτος ἡ κούρη,
κἀφνειὸν ἄνδρα κὠνομαστὸν ἐξεύροι·
καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον ἐς χεῖρας,
καὶ μητρὶ κούρην ἐς τὰ γοῦνα κατθείη,
360 θάλος τρέφειν γυναῖκα τοῖς κασιγνήτοις.
ἐγὼ δ', ὅκοι πόδες φέρουσιν, ἰφθίμους
ἀμείβομαι μούσαισι, πρὸς θύραις ᾄδων
καὶ δόντι καὶ μὴ δόντι πλεῦνα τῶν αἰτέω.

καὶ ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ἰάμβου φησίν

ἀλλ' ὦγαθοὶ 'πορέξαθ' ὧν μυχὸς πλουτεῖ.

δὸς ὦνα δός τι καὶ σὺ πότνα μοι νύμφη.
νόμος κορώνῃ χεῖρα δοῦν ἐπαιτούσῃ.
τοσαῦτ' ἀείδω. δός τι καὶ καταχρήσει.

κορωνισταὶ δὲ ἐκαλοῦντο οἱ τῇ κορώνῃ ἀγείροντες, b *ὥς φησι Πάμφιλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων· καὶ τὰ ᾀδόμενα δὲ ὑπ' αὐτῶν κορωνίσματα καλεῖται, ὡς ἱστορεῖ Ἁγνοκλῆς ὁ Ῥόδιος ἐν Κορωνισταῖς.*

60. *καὶ χελιδονίζειν δὲ καλεῖται παρὰ Ῥοδίοις ἀγερμός τις ἄλλος, περὶ οὗ Θέογνίς φησιν ἐν δευτέρῳ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν γράφων οὕτως· εἶδος δέ τι τοῦ ἀγείρειν χελιδονίζειν οἱ Ῥόδιοι καλοῦσιν, ὃ γίνεται τῷ βοηδρομιῶνι μηνί. χελιδονίζειν δὲ λέγεται διὰ* c *τὸ εἰωθὸς ἐπιφωνεῖσθαι*

ἦλθ' ἦλθε χελιδών,
καλὰς ὥρας ἄγουσα,
καλοὺς ἐνιαυτούς,
ἐπὶ γαστέρα λευκά,
ἐπὶ νῶτα μέλαινα.
παλάθαν σὺ προκύκλει
ἐκ πίονος οἴκου,
οἴνου τε δέπαστρον,
τυρῶν τε κάνυστρον·
καὶ πυρῶν ἁ χελιδὼν
καὶ λεκιθίταν
οὐκ ἀπωθεῖται. πότερ' ἀπίωμες, ἢ λαβώμεθα;
εἰ μέν τι δώσεις· εἰ δὲ μή, οὐκ ἐάσομες.
ἢ τὰν θύραν φέρωμες ἢ θὐπέρθυρον,
ἢ τὰν γυναῖκα τὰν ἔσω καθημέναν·
μικρὰ μέν ἐστι, ῥᾳδίως νιν οἴσομες. d
ἂν δὴ φέρῃς τι, μέγα δή τι φέροις.

ἄνοιγ' ἄνοιγε τὰν θύραν χελιδόνι.
οὐ γὰρ γέροντές ἐσμεν, ἀλλὰ παιδία.

τὸν δὲ ἀγερμὸν τοῦτον κατέδειξε πρῶτος Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος ἐν Λίνδῳ χρείας γενομένης συλλογῆς χρημάτων.

61. ἐπεὶ δὲ ῥοδιακῶν ἱστοριῶν ἐμνήσθημεν, ἰχθυολογήσων καὶ αὐτὸς ὑμῖν ἔρχομαι περὶ τῆς καλῆς Ῥόδου, ἥν εὔιχθυν εἶναί φησιν ὁ ἥδιστος Λυγκεύς.
e Ἐρξίας οὖν ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος προειπών τινα περὶ τῶν κατοικησάντων τὴν νῆσον Φοινίκων φησὶν ὡς 'οἱ περὶ Φάλανθον ἐν τῇ Ἰαλυσῷ πόλιν ἔχοντες ἰσχυροτάτην τὴν Ἀχαΐαν καλουμένην, καὶ λιμένος ἐγκρατεῖς ὄντες χρόνον πολὺν ἀντεῖχον Ἰφίκλῳ πολιορκοῦντι. ἦν γὰρ αὐτοῖς καὶ θέσφατον ἐν χρησμῷ τινι λελεγμένον ἕξειν τὴν χώραν, ἕως ἂν κόρακες λευκοὶ γένωνται καὶ ἐν τοῖς κρατῆρσιν ἰχθύες φανῶσιν. ἐλπίζοντες οὖν τοῦτ' οὐδέποτ' ἔσεσθαι καὶ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ῥαθυμοτέρως δι εἶπον. ὁ δ' Ἴφι-
f κλος πυθόμενος παρά τινος τὰ τῶν Φοινίκων λόγια καὶ ἐνεδρεύσας τοῦ Φαλάνθου πιστόν τινα πορευόμενον ἐφ' ὕδωρ, ᾧ ὄνομα ἦν Λάρκας, καὶ πίστεις πρὸς αὐτὸν ποιησάμενος, θηρεύσας ἰχθύδια ἐκ τῆς κρήνης καὶ ἐμβαλὼν εἰς ὑδρεῖον ἔδωκε τῷ Λάρκᾳ καὶ ἐκέλευσε φέροντα τὸ ὕδωρ τοῦτο ἐκχέαι εἰς τὸν κρατῆρα ὅθεν τῷ Φαλάνθῳ ᾠνοχοεῖτο. καὶ ὃ μὲν ἐποίησε ταῦτα· ὁ δὲ Ἴφικλος κόρακας θηρεύσας καὶ ἀλείψας
361 γύψῳ ἀφῆκε. Φάλανθος δ' ἰδὼν τοὺς κόρακας ἐπορεύετο καὶ ἐπὶ τὸν κρατῆρα. ὡς δὲ καὶ τοὺς ἰχθῦς εἶδεν, ὑπέλαβε τὴν χώραν οὐκ ἔτι αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐπεκηρυκεύσατο πρὸς τὸν Ἴφικλον ὑπόσπονδος ὑπεξελθεῖν ἀξιῶν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. συγκαταθεμένου δὲ τοῦ Ἰφίκλου ἐπιτεχνᾶται ὁ Φάλανθος τοιόνδε τι.

καταβαλὼν ἱερεῖα καὶ τὰς κοιλίας ἐκκαθάρας ἐν ταύταις ἐπειρᾶτο ἐξάγειν χρυσίον καὶ ἀργύριον. αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἴφικλος διεκώλυσε. προσφέροντός τε τοῦ Φαλάνθου τὸν ὅρκον ὃν ὤμοσεν, ἐάσειν ἐξάγεσθαι ὅ b τι κατὰ γαστρὸς αἴρωνται, ἀντισοφίζεται, πλοῖα αὐτοῖς διδοὺς ἵνα ἀποκομισθῶσι, παραλύσας τὰ πηδάλια καὶ τὰς κώπας καὶ τὰ ἱστία, ὀμόσαι φήσας πλοῖα παρέξειν, ἄλλο δὲ οὐδέν. ἐν ἀπορίᾳ δὲ οἱ Φοίνικες ἐχόμενοι πολλὰ μὲν τῶν χρημάτων κατώρυσσον, ἐπισημαινόμενοι τοὺς τόπους, ἵν' ὕστερόν ποτε ἀνέλωνται ἀφικόμενοι, πολλὰ δὲ τῷ Ἰφίκλῳ κατέλειπον. ἀπαλλαγέντων οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐκ τῆς χώρας τῶν Φοινίκων κατέσχον τὰ πράγματα οἱ Ἕλληνες.' c τὰ δ' αὐτὰ ἱστορήσας καὶ Πολύζηλος ἐν τοῖς Ῥοδιακοῖς 'τὰ περὶ ἰχθύων (φησὶ) καὶ τῶν κοράκων μόνοι ᾔδεσαν ὁ Φάκας καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Δορκία. αὕτη δ' ἐρασθεῖσα τοῦ Ἰφίκλου καὶ συνθεμένη περὶ γάμου διὰ τῆς τροφοῦ, ἔπεισε τὸν φέροντα τὸ ὕδωρ ἰχθῦς ἀγαγεῖν καὶ ἐμβαλεῖν εἰς τὸν κρατῆρα, καὶ αὐτὴ δὲ τοὺς κόρακας λευκάνασα ἀφῆκεν.'

62. Κρεόφυλος δ' ἐν τοῖς Ἐφεσίων Ὥροις 'οἱ τὴν Ἔφεσον (φησὶ) κτίζοντες πολλὰ ταλαιπωρηθέντες ἀπορίῃ τόπου τὸ τελευταῖον πέμψαντες ἐς θεοῦ ἠρώ- d τευν ὅκου τὸ πόλισμα θέωνται. ὃ δ' αὐτοῖσι ἔχρησε ἐνταῦθα οἰκίζειν πόλιν τῇ ἂν ἰχθὺς δείξῃ καὶ ὗς ἄγριος ὑπηγήσηται. λέγεται ὦν ὅκου νῦν ἡ κρήνη ἐστὶ ἡ Ὑπέλαιος καλουμένη καὶ ὁ ἱερὸς λιμὴν ἁλιέας ἀριστοποιέεσθαι, καὶ τῶν ἰχθύων τινὰ ἀποθορόντα σὺν ἀνθρακιῇ ἐσπεσέειν ἐς φορυτόν, καὶ ἁφθῆναι ὑπ' αὐτοῦ λόχμην ἐν τῇ ἔτυχε ὗς ἄγριος ἐών· ὃς ὑπὸ τοῦ πυρὸς θορυβηθεὶς ἐπέδραμε τοῦ ὄρεος ἐπὶ πολύ, τὸ δὴ καλέεται Τρηχεῖα, καὶ πίπτει ἀκοντισθεὶς ὅκου e

καὶ νῦν ἔστι ὁ τῆς Ἀθηναίης ναός. καὶ διαβάντες οἱ Ἐφέσιοι ἐκ τῆς νήσου, ἔτεα εἴκοσι ἓν οἰκήσαντες τῷ εἰκοστῷ δευτέρῳ κτίζουσι Τρηχεῖαν καὶ τὰ ἐπὶ Κόρησσον, καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος ἐπὶ τῇ ἀγορῇ ἱδρύσαντο Ἀπόλλωνός τε τοῦ Πυθίου ἐπὶ τῷ λιμένι.'

63. τοιούτων οὖν ἔτι πολλῶν λεγομένων, τότ' ἐξάκουστος ἐγένετο κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν αὐλῶν τε βόμβος καὶ κυμβάλων ἦχος ἔτι τε τυμπάνων κτύπος
f μετὰ ᾠδῆς ἅμα γινόμενος. ἔτυχε δὲ οὖσα ἑορτὴ τὰ παρίλια μὲν πάλαι καλούμενα νῦν δὲ ῥωμαῖα, τῇ τῆς πόλεως Τύχῃ ναοῦ καθιδρυμένου ὑπὸ τοῦ πάντ' ἀρίστου καὶ μουσικωτάτου βασιλέως Ἁδριανοῦ. ἐκείνην τὴν ἡμέραν κατ' ἐνιαυτὸν ἐπίσημον ἄγουσι πάντες οἱ τὴν Ῥώμην κατοικοῦντες καὶ οἱ ἐνεπιδημοῦντες τῇ πόλει. ὁ οὖν Οὐλπιανός, ἄνδρες, ἔφη, τί τοῦτο;

362 εἰλαπίνη ἠὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστί.

καί τινος εἰπόντος ὅτι βαλλίζουσιν οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἅπαντες τῇ θεῷ, ὦ λῷστε, ὁ Οὐλπιανὸς γελάσας ἔφη, καὶ τίς Ἑλλήνων τοῦτο βαλλισμὸν ἐκάλεσε; δέον εἰρηκέναι κωμάζουσιν, ἢ χορεύουσιν, ἤ τι ἄλλο τῶν εἰρημένων. σὺ δὲ ἡμῖν ἐκ τῆς Συβούρας ὄνομα πριάμενος

ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ.

καὶ ὁ Μυρτίλος ἔφη, ἀλλὰ μὴν καὶ ἑλληνικώτερον
b ἀποδείξω σοὶ τὸ ὄνομα, ὦ φιλεπιτιμητά. πάντας γὰρ ἐπιστομίζειν πειρώμενος οὐδενὸς μὲν ἀμαθίαν κατέγνως, σαυτὸν δ' ἀποφαίνεις κενώτερον λεβηρίδος. Ἐπίχαρμος, ὦ θαυμασιώτατε, ἐν τοῖς Θεαροῖς μέμνηται τοῦ βαλλισμοῦ, καὶ οὐ μακράν ἐστι τῆς Σικελίας ἡ Ἰταλία. ἐν οὖν τῷ δράματι οἱ θεωροὶ καθορῶντες τὰ ἐν Πυθοῖ ἀναθήματα καὶ περὶ ἑκάστου λέγοντες φασὶ καὶ τάδε

λέβητες χάλκεοι,
κρατῆρες, ὀδελοί. Β. τοῖς γα μὰν ὑπωδέλοις
καὶ λωτε βαλλιζόντεσσι οσσον χρῆμα εἴη.

καὶ Σώφρων δ' ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Νυμφοπόνῳ c φησί 'κἤπειτα λαβὼν προῆχε, τοὶ δ' ἐβάλλιζον.' καὶ πάλιν 'βαλλίζοντες τὸν θάλαμον σκάτους ἐνέπλησαν.' ἀλλὰ μὴν καὶ Ἄλεξις ἐν Κουρίδι φησί

καὶ γὰρ ἐπὶ κῶμον . . ἀνθρώπων ὁρῶ
πλῆθος προσιὸν ὡς τῶν καλῶν τε κἀγαθῶν
ἐνθάδε συνόντων. Β. μὴ γένοιτό μοι μόνῳ
νύκτωρ ἀπαντῆσαι καλῶς πεπραγόσιν
ὑμῖν περὶ τὸν βαλλισμόν· οὐ γὰρ ἄν ποτε
θοἰμάτιον ἀπενέγκαιμι μὴ φύσας πτερά. d

οἶδα δὲ καὶ ἀλλαχόθι τοὔνομα καὶ ἀναπεμπασάμενος ἐξοίσω.

64. σὺ δὲ ἡμῖν δίκαιος εἶ λέγειν, ὁ καὶ τῶν ὁμηρικῶν μεμνημένος τούτων

τίς δαίς, τίς δὲ ὅμιλος ὅδ' ἔπλετο; τίπτε δέ σε χρεών;
εἰλαπίνη ἠὲ γάμος; ἐπεὶ οὐκ ἔρανος τάδε γ' ἐστίν·

τίνι διαφέρει ἀλλήλων. ἐπεὶ δὲ σιγᾷς, ἐγὼ ἐρῶ. κατὰ γὰρ τὸν Συρακόσιον ποιητήν

τὰ πρὸ τοῦ δύ' ἄνδρες ἔλεγον, εἷς ἐγὼν ἀποχρέω.

τὰς θυσίας καὶ τὰς λαμπροτέρας παρασκευὰς ἐκάλουν e οἱ παλαιοὶ εἰλαπίνας καὶ τοὺς τούτων μετέχοντας εἰλαπιναστάς. ἔρανοι δέ εἰσιν αἱ ἀπὸ τῶν συμβαλλομένων συναγωγαί, ἀπὸ τοῦ συνερᾶν καὶ συμφέρειν ἕκαστον. καλεῖται δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ἔρανος καὶ θίασος καὶ οἱ συνιόντες ἐρανισταὶ καὶ συνθιασῶται. καλεῖ-

ται δὲ καὶ ὁ τῷ Διονύσῳ παρεπόμενος ὄχλος θίασος, ὡς Εὐριπίδης φησίν

ὁρῶ δὲ θιάσους τρεῖς γυναικείων χορῶν.

τοὺς μὲν οὖν θιάσους ἀπὸ τοῦ θεοῦ προσηγόρευον. f καὶ γὰρ αὐτοὺς τοὺς θεοὺς οἱ Λάκωνες σιοὺς φασί. τὰς δ' εἰλαπίνας ἀπὸ τῆς ἐν αὐταῖς παρασκευῆς γινομένης καὶ δαπάνης. λαφύττειν γὰρ καὶ λαπάζειν τὸ ἐκκενοῦν καὶ ἀναλίσκειν. ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ πορθεῖν τὸ ἀλαπάζειν οἱ ποιηταὶ τάττουσι, καὶ τὰ διαρπαζόμενα κατὰ τὴν λάφυξιν λάφυρα. τὰς δὲ τοιαύτας εὐωχίας Αἰσχύλος καὶ Εὐριπίδης εἰλαπίνας ἀπὸ τοῦ 363 λελαπάχθαι. λάπτειν δὲ τὸ τὴν τροφὴν ἐκπέττειν καὶ κενούμενον λαγαρὸν γίγνεσθαι. ὅθεν ἀπὸ μὲν τοῦ λαγαροῦ ἡ λαγών, ὥσπερ καὶ λάγανον, ἀπὸ δὲ τοῦ λαπάττειν λαπάρα. λαφύττειν δέ ἐστι τὸ δαψιλῶς καὶ ἐπὶ πολὺ λαπάττειν καὶ ἐκκενοῦν. τὸ δὲ δαπανᾶν ἀπὸ τοῦ δάπτειν λέγεται. καὶ τοῦτο δὲ τοῦ δαψιλοῦς ἔχεται· διόπερ ἐπὶ τῶν ἀπλήστως καὶ θηριωδῶς ἐσθιόντων τὸ δάψαι καὶ δαρδάψαι. Ὅμηρος

ἀλλ' ἄρα τόν γε κύνες τε καὶ οἰωνοὶ κατέδαψαν.

b τὰς δ' εὐωχίας ἐκάλουν οὐκ ἀπὸ τῆς ὀχῆς, ἥ ἐστι τροφή, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κατὰ ταῦτα εὖ ἔχειν. εἰς ἃς δὴ συνιόντες οἱ τὸ θεῖον τιμῶντες καὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ ἄνεσιν αὑτοὺς μεθιέντες τὸ μὲν ποτὸν μέθυ, τὸν δὲ τοῦτο δωρησάμενον θεὸν μεθυμναῖον καὶ λυαῖον καὶ εὔιον καὶ ἰήιον προσηγόρευον, ὥσπερ καὶ τὸν μὴ σκυθρωπὸν καὶ σύννουν ἱλαρόν. διὸ καὶ τὸ δαιμόνιον ἵλεων ἠξίουν γίνεσθαι ἐπιφωνοῦντες ἰὴ ἰή. ὅθεν καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ τοῦτο ἔπραττον ἱερὸν ὠνόμαζον. c ὅτι δὲ τὸν αὐτὸν ἵλεων καὶ ἱλαρὸν ἔλεγον δηλοῖ Ἔφιππος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Ἐμπολή· περὶ ἑταίρας δέ τινος λέγει

ἔπειτα δ' εἰσιόντ', ἐὰν λυπούμενος
τύχῃ τις ἡμῶν, ἐκολάκευσεν ἡδέως,
ἐφίλησεν, οὐχὶ συμπιέσασα τὸ στόμα
ὥσπερ πολέμιος ἀλλὰ τοῖσι στρουθίοις
χανοῦσ' ὁμοίως· ᾖσε, παρεμυθήσατο,
ἐποίησέ θ' ἱλαρόν, εὐθέως τ' ἀφεῖλε πᾶν
αὐτοῦ τὸ λυποῦν κἀπέδειξεν ἵλεων.

65. οἱ δ' ἀρχαῖοι καὶ τοὺς θεοὺς ἀνθρωποειδεῖς d ὑποστησάμενοι καὶ τὰ περὶ τὰς ἑορτὰς διέταξαν. ὁρῶντες γὰρ ὡς τῆς μὲν ἐπὶ τὰς ἀπολαύσεις ὁρμῆς οὐχ οἷόν τε τοὺς ἀνθρώπους ἀποστῆσαι, χρήσιμον δὲ καὶ συμφέρον τοῖς τοιούτοις εὐτάκτως καὶ κοσμίως ἐθίζειν χρῆσθαι, χρόνον ἀφορίσαντες καὶ τοῖς θεοῖς προθύσαντες οὕτω μεθῆκαν αὐτοὺς εἰς ἄνεσιν, ἵν' ἕκαστος ἡγούμενος ἥκειν τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰς σπονδὰς μετὰ αἰδοῦς τὴν συνουσίαν ποιῆται. Ὅμηρος γοῦν φησίν 'ἦλθε δ' Ἀθήνη ἱρῶν ἀντήσουσα.' καὶ ὁ Ποσειδῶν e

Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας
ἀντιόων ταύρων τε καὶ ἀρνειῶν ἑκατόμβης.

καὶ ὁ Ζεύς

χθιζὸς ἔβη μετὰ δαῖτα θεοὶ θ' ἅμα πάντες ἕποντο.

κἂν ἄνθρωπος δέ που παρῇ πρεσβύτερος καὶ τῇ προαιρέσει σπουδαῖος, αἰδοῦνται λέγειν τι τῶν ἀσχημόνων ἢ καὶ πράττειν, ὡς καὶ Ἐπίχαρμός πού φησιν

ἀλλὰ καὶ σιγῆν ἀγαθὸν ὅκα παρέοντι κάρρονες. f

ὑπολαμβάνοντες οὖν τοὺς θεοὺς πλησίον αὐτῶν εἶναι τὰς ἑορτὰς κοσμίως καὶ σωφρόνως διῆγον. ὅθεν οὔτε κατακλίνεσθαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθος, ἀλλὰ δαίνυνθ' ἑζόμενοι, οὔτ' εἰς μέθην πίνειν, ἀλλ' ἐπεὶ ἔσπεισάν τ' ἔπιόν θ' ὅσον ἤθελε θυμός, ἔβαν οἶκόνδε ἕκαστος.

66. οἱ δὲ νῦν προσποιούμενοι θεοῖς θύειν καὶ συγκαλοῦντες ἐπὶ τὴν θυσίαν τοὺς φίλους καὶ τοὺς
364 οἰκειοτάτους καταρῶνται μὲν τοῖς τέκνοις, λοιδοροῦνται δὲ ταῖς γυναιξί, καλαβρίζουσι τοὺς οἰκέτας, ἀπειλοῦσι τοῖς πολλοῖς, μονονουχὶ τὸ τοῦ Ὁμήρου λέγοντες

νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα,

ἐπὶ νοῦν οὐ λαμβάνοντες τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ τὸν Χείρωνα πεποιηκότος, εἴτε Φερεκράτης ἐστὶν εἴτε Νικόμαχος ὁ ῥυθμικὸς ἢ ὅστις δή ποτε,

μηδὲ σύ γ' ἄνδρα φίλον καλέσας ἐπὶ δαῖτα θάλειαν
b ἄχθου ὁρῶν παρεόντα· κακὸς γὰρ ἀνὴρ τόδε ῥέζει.
ἀλλὰ μάλ' εὔκηλος τέρπου φρένα τέρπε τ' ἐκεῖνον.

νῦν δὲ τούτων μὲν οὐδ' ὅλως μέμνηνται, τὰ δὲ ἑξῆς αὐτῶν ἐκμανθάνουσιν, ἅπερ πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ἠοίων [καὶ μεγάλων Ἔργων] πεπαρῴδηται

ἡμῶν δ' ἤν τινά τις καλέσῃ θύων ἐπὶ δεῖπνον,
ἀχθόμεθ' ἢν ἔλθῃ καὶ ὑποβλέπομεν παρεόντα,
χὤτι τάχιστα θύραζ' ἐξελθεῖν βουλόμεθ' αὐτόν.
c εἶτα γνούς πως τοῦθ' ὑποδεῖται, κᾆτά τις εἶπε
τῶν ξυμπινόντων 'ἤδη σύ; τί οὐχ ὑποπίνεις;
οὐχ ὑπολύσεις αὐτόν;' ὃ δ' ἄχθεται αὐτὸς ὁ θύων
τῷ κατακωλύοντι καὶ εὐθὺς ἔλεξ' ἐλεγεῖα
'μηδένα μήτ' ἀέκοντα μένειν κατέρυκε παρ' ἡμῖν
μήθ' εὕδοντ' ἐπέγειρε Σιμωνίδη'. οὐ γὰρ ἐπ' οἴνοις

τοιαυτὶ λέγομεν δειπνίζοντες φίλον ἄνδρα;
ἔτι δὲ καὶ ταῦτα προστίθεμεν
μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελον εἶναι d
ἐκ κοινοῦ· πλείστη τε χάρις δαπάνη τ' ὀλιγίστη.

67. καὶ θύοντες μὲν τοῖς θεοῖς ὀλίγιστα εἰς τὰς θυσίας καὶ τὰ τυχόντα δαπανῶμεν, ὥσπερ ὁ καλὸς Μένανδρος ἐν τῇ Μέθῃ παρίστησιν

εἶτ' οὐχ ὅμοια πράττομεν καὶ θύομεν;
ὅπου γε τοῖς θεοῖς μὲν ἠγορασμένον
δραχμῶν ἄγω προβάτιον ἀγαπητὸν δέκα,
αὐλητρίδας δὲ καὶ μύρον καὶ ψαλτρίας
μενδαῖον ἐγχέλεις θάσον τυρὸν μέλι
μικροῦ ταλάντου, γίγνεται τὸ κατὰ λόγον, e
δραχμῶν μὲν ἀγαθὸν ἄξιον λαβεῖν δέκα
ἡμᾶς, ἐὰν καὶ καλλιερηθῇ τοῖς θεοῖς,
τούτων δὲ πρὸς ταῦτ' ἀντανελεῖν τὴν ζημίαν.
πῶς οὐχὶ τὸ κακὸν τῶν ἱερῶν διπλάζεται;
ἐγὼ μὲν οὖν ὤν γε θεὸς οὐκ εἴασα τὴν
ὀσφὺν ἂν ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐπιθεῖναί ποτε,
εἰ μὴ καθήγιζέν τις ἅμα τὴν ἔγχελυν,
ἵνα Καλλιμέδων ἀπέθανεν εἷς τῶν συγγενῶν.

68. ὀνομάζουσι δ' οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἐπιδόσιμά τινα f δεῖπνα, ἅπερ Ἀλεξανδρεῖς λέγουσιν ἐξ ἐπιδομάτων. Ἄλεξις γοῦν ἐν τῇ εἰς τὸ φρέαρ φησί

νυνί τέ μοι
ὁ δεσπότης προὔπεμψεν οἴνου κεράμιον
τῶν ἔνδοθεν κομιοῦντ' ἐκεῖθεν. B. μανθάνω.
ἐπιδόσιμον παρὰ τἄλλα τοῦτ' ἔσται. A. φιλῶ
αἰσθητικὴν γραῦν.

καὶ Κρώβυλος ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ 365

Λάχης. B. ἐγὼ δὲ πρὸς σέ. A. πρόαγε. B. ποῖ;
A. ὅποι μ' ἐρωτᾷς; ὡς Φιλουμένην, παρ' ᾗ

τἀπιδόσιμ' ἡμῖν ἐστίν. Β. ἧς ἐχθὲς πιεῖν
κυάθους ἀκράτου μ' ἐβιάσω σὺ δώδεκα;

οἴδασι δὲ οἱ ἀρχαῖοι καὶ τὰ νῦν καλούμενα ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνα. ἐμφανίζει δὲ Φερεκράτης περὶ τούτων ἐν Ἐπιλήσμονι ἢ Θαλάττῃ οὕτως

συσκευασάμενος δεῖπνον ἐς τὸ σπυρίδιον
ἐβάδιζεν ὡς πρὸς Ὠφελίαν.

τοῦτο δὲ σαφῶς δηλοῖ τὸ ἀπὸ σπυρίδος δεῖπνον, ὅταν b τις αὐτὸς αὑτῷ σκευάσας δεῖπνον καὶ συνθεὶς εἰς σπυρίδα παρά τινα δειπνήσων ἴῃ. σύνδειπνον εἴρηκεν ἐπὶ συμποσίου Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Μικίνου φόνου. φησὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐπὶ τὸ σύνδειπνον κεκλημένον. καὶ Πλάτων δέ φησι 'τοῖς τὸ σύνδειπνον ποιησαμένοις' καὶ Ἀριστοφάνης Γηρυτάδῃ

ἐν τοῖσι συνδείπνοις ἐπαινῶν Αἰσχύλον.

διόπερ τινὲς καὶ τὸ Σοφοκλέους δρᾶμα κατὰ τὸ οὐδέτερον ἐπιγράφειν ἀξιοῦσι Σύνδειπνον. καλοῦσι δέ τινα καὶ συναγώγιμα δεῖπνα, ὡς Ἄλεξις ἐν Φιλοκάλῳ ἢ Νύμφαις

c κατάκεισο, κἀκείνας κάλει.
συναγώγιμον ποιῶμεν. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι
κυμινοπρίστης ὁ τρόπος ἐστί σου πάλαι.

καὶ Ἔφιππος ἐν Γηρυόνῃ

καὶ συναγώγιμον
συμπόσιον ἐπιπληροῦσιν.

ἔλεγον δὲ συνάγειν καὶ τὸ μετ' ἀλλήλων πίνειν καὶ συναγώγιον τὸ συμπόσιον. Μένανδρος ἐν Ἐμπιμπραμένῃ

καὶ νῦν ὑπὲρ τούτων συνάγουσι κατὰ μόνας.

εἶθ' ἑξῆς ἔφη

d ἐπλήρωσέν τε τὸ συναγώγιον.

μήποτε δὲ τοῦτ' ἔστι τὸ ἀπὸ συμβολῶν καλούμενον.

τίνες δ' εἰσὶν αἱ συμβολαὶ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ σημαίνει διὰ τούτων

ἥξω φέρουσα συμβολὰς τοίνυν ἅμα.
Β. πῶς συμβολάς; Α. τὰς ταινίας οἱ Χαλκιδεῖς
καὶ τοὺς ἀλαβάστους συμβολὰς καλοῦσι, γραῦ.

Ἀργεῖοι δ', ὡς ἐν τοῖς ὑπομνήμασί φησιν Ἡγήσανδρος, γράφει δ' οὕτως 'τὴν συμβολὴν τὴν εἰς τὰ συμπόσια ὑπὸ τῶν πινόντων εἰσφερομένην Ἀργεῖοι χῶν καλοῦσι, τὴν δὲ μερίδα αἶσαν.' e

69. οὐκ ἀνάρμοστον δὲ καὶ τούτου τοῦ συγγράμματος τέλος εἰληφότος, ἑταῖρε Τιμόκρατες, αὐτοῦ καταπαῦσαι τὸν λόγον, μὴ καὶ ἡμᾶς τις οἰηθῇ κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλέα ἰχθῦς ποτε γεγονέναι. φησὶ γὰρ ὁ φυσικός

ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κούρη τε κόρος τε,
ἀμνός τ' οἰωνός τε καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπορος ἰχθύς.

Θ

Δόρπου δ' ἐξαῦτις μνησώμεθα, χερσὶ δ' ἐφ' ὕδωρ 366
χευάντων· μῦθοι δὲ καὶ ἠῶθέν περ ἔσονται

ἐμοί τε καὶ σοί, ὦ Τιμόκρατες. περιενεχθέντων γὰρ κωλήνων καί τινος εἰπόντος εἰ τακεροί εἰσι, παρὰ τίνι κεῖται τὸ τακερόν; ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη. καὶ σίναπυ δὲ τίς εἴρηκε τὸ νᾶπυ; ὁρῶ γὰρ ἐν παροψίσι περιφερόμενον μετὰ τῶν κωλεῶν. οἶδα γὰρ καὶ οὕτως λεγόμενον κωλεόν ἀρσενικῶς, καὶ οὐχ ὡς οἱ ἡμεδαποὶ

'Αθηναῖοι μόνως θηλυκῶς. 'Επίχαρμος γοῦν ἐν Με-
b γαρίδι φησίν 'ὀρύα, τυρίδιον, κωλεοί, σφονδύλοι, τῶν δὲ βρωμάτων οὐδὲ ἕν.' καὶ ἐν Κύκλωπι

χορδαί τε ἁδὺ ναὶ μὰ Δία χὠ κωλεός.

μάθετε δὲ καὶ τοῦτο παρ' ἐμοῦ, ὦ σοφώτατοι, ὅτι νῦν ὁ 'Επίχαρμος καὶ χορδὴν ὠνόμασεν, ἀεί ποτε ὀρύαν καλῶν. καὶ ἅλας δὲ ἡδυσμένους ὁρῶ ἐν ἄλλαις παροψίσιν. ἀνηδύντων δὲ ἁλῶν πλήρεις οἱ κυνικοί, παρ' οἷς κατὰ τὸν 'Αντιφάνην, λέγει δ' ἐν Κωρύκῳ τις ἄλλος κύων,

τῶν θαλαττίων δ' ἀεὶ
c ὄψων ἓν ἔχομεν, διὰ τέλους δὲ τοῦθ', ἅλας.
. . . ἐπὶ δὲ τούτοις πίνομεν
οἰνάριον, εἶδος νὴ Δία σκιᾶς τρόπον.
Β. πῶς εἶδος; Α. οἷον τοῖς παροῦσι συμφέρει
ἁπαξάπασιν ὀξυβάφῳ ποτηρίῳ.

ὁρῶ δὲ καὶ μετ' ὄξους ἀναμεμιγμένον γάρον. οἶδα δὲ ὅτι νῦν τινὲς τῶν Ποντικῶν ἰδίᾳ καθ' αὑτὸ κατασκευάζονται ὀξύγαρον.

2. πρὸς ταῦτα ἀπαντήσας ὁ Ζωίλος ἔφη, 'Αριστοφάνης, ὦ οὗτος, ἐν Λημνίαις τὸ τακερὸν ἔταξεν ἐπὶ τοῦ τρυφεροῦ λέγων οὕτως

d Λῆμνος κυάμους τρέφουσα τακεροὺς καὶ καλούς.

καὶ Φερεκράτης Κραπατάλοις

τακεροὺς ποιῆσαι τοὺς ἐρεβίνθους αὐτόθι.

σίνηπυ δ' ὠνόμασε Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν μὲν Θηριακοῖς οὕτως

ἢ μὴν καὶ σικύην χαλκήρεα ἠὲ σίνηπυ.

ἐν δὲ τοῖς Γεωργικοῖς

σπέρματά τ' ἐνδάκνοντα σινήπυος.

καὶ πάλιν

κάρδαμ' ἀνάρρινόν τε μελάμφυλλόν τε σίνηπυ.

Κράτης δ' ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀττικῆς λέξεως Ἀριστοφάνη παριστᾷ λέγοντα

κἄβλεπε σίναπυ καὶ τὰ πρόσωπ' ἀνέσπασεν, 367

καθά φησι Σέλευκος ἐν τοῖς περὶ ἑλληνισμοῦ. ἔστι δ' ὁ στίχος ἐξ Ἱππέων καὶ ἔχει οὕτως 'κἄβλεψε νᾶπυ.' οὐδεὶς δ' Ἀττικῶν σίναπυ ἔφη. ἔχει δὲ ἑκάτερον λόγον. νᾶπυ μὲν γὰρ οἷον νᾶφυ, ὅτι ἐστέρηται φύσεως. ἀφυὲς γὰρ καὶ μικρόν, ὥσπερ καὶ ἡ ἀφύη. σίναπυ δὲ ὅτι σίνεται τοὺς ὦπας ἐν τῇ ὀδμῇ, ὡς καὶ τὸ κρόμμυον ὅτι τὰς κόρας μύομεν. Ξέναρχος δὲ ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Σκύθαις ἔφη

τουτὶ τὸ κακὸν οὐκ ἔστ' ἔτι
κακόν· τὸ θυγάτριον δέ μου σεσινάπικεν b
διὰ τῆς ξένης.

ἁλῶν δὲ καὶ ὄξους μέμνηται ὁ καλὸς Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς περὶ Σθενέλου τοῦ τραγικοῦ λέγων

καὶ πῶς ἐγὼ Σθενέλου φάγοιμ' ἂν ῥήματα;
Β. εἰς ὄξος ἐμβαπτόμενος ἢ λεπτοὺς ἅλας.

3. ἡμεῖς μὲν οὖν σοι τοσαῦτα, καλὲ ἄνθρωπε, ζητοῦντι συνεισευπορήσαμεν. σὺ δ' ἡμῖν ἀποκρίνασθαι δίκαιος εἶ παρὰ τίνι ἐπὶ τοῦ ἀγγείου ἡ παροψὶς κεῖται. ἐπὶ μὲν γὰρ ὄψου παρεσκευασμένου ποικίλου καὶ εἴδους τινὸς τοιούτου Πλάτωνα οἶδα εἰρηκότα ἐν c Ἑορταῖς οὕτως

ὁπόθεν ἔσοιτο μᾶζα καὶ παροψίδες.

ἐν δὲ Εὐρώπῃ πάλιν ἐπὶ παροψήματος διὰ πλειόνων εἴρηκεν, ἐν οἷς ἔστι καὶ τάδε

γυνὴ καθεύδουσ' ἐστὶν ἀργόν. Β. μανθάνω.
Α. ἐγρηγορυίας δ' εἰσὶν αἱ παροψίδες
αὗται μόνον κρείττους πολὺ χρῆμ' εἰς ἡδονὴν
ηταλλαβεῖν. οὐ γάρ τινες παροψίδες
εἰσ' ἀντιβολῶ σε; d

κἀν τοῖς δ' ἑξῆς δίεισιν ὥσπερ ἐπὶ παροψήματος λέγων τῶν παροψίδων. ἐν δὲ Φάωνι

τὰ δ' ἀλλότρι' ἔσθ' ὅμοια ταῖς παροψίσιν·
βραχὺ γάρ τι τέρψαντ' ἐξανάλωται ταχύ.

Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ

πάσαις γυναιξὶν ἐξ ἑνός γέ του τρόπου
ὥσπερ παροψὶς μοιχὸς ἐσκευασμένος.

4. σιωπῶντος οὖν τοῦ Οὐλπιανοῦ, ἀλλ' ἐγώ, φησὶν ὁ Λεωνίδης, εἰπεῖν εἰμὶ δίκαιος, πολλὰ ἤδη σιωπήσας·

e πολλοῖς δ' ἀντιλέγειν μὲν

(κατὰ τὸν Πάριον Εὔηνον)

ἔθος περὶ παντὸς ὁμοίως,
ὀρθῶς δ' ἀντιλέγειν οὐκ ἔτι τοῦτ' ἐν ἔθει.
καὶ πρὸς μὲν τούτους ἀρκεῖ λόγος εἷς ὁ παλαιός,
σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντ' ἔστω ἐμοὶ δὲ τάδε.
τοὺς ξυνετοὺς δ' ἄν τις πείσειε τάχιστα λέγων εὖ,
οἵπερ καὶ ῥᾷστης εἰσὶ διδασκαλίας.

5. ἐπὶ τοῦ σκεύους οὖν εἴρηκεν, ὦ φιλότης
f Μυρτίλε, προήρπασα γάρ σου τὸν λόγον, Ἀντιφάνης Βοιωτίῳ

καλέσας τε παρατίθησιν ἐν παροψίδι.

καὶ Ἄλεξις ἐν Ἡσιόνῃ

ὡς εἶδε τὴν τράπεζαν ἀνθρώπους δύο
φέροντας εἴσω ποικίλων παροψίδων
κόσμου βρύουσαν, οὐκ ἔτ' εἰς ἐμὲ βλέπων.

καὶ ὁ τὰ εἰς Μάγνητα ἀναφερόμενα ποιήσας ἐν Διονύσῳ πρώτῳ

καὶ ταῦτα μέν μοι τῶν κακῶν παροψίδες.

368 Ἀχαιὸς δ' ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ

κεκερματίσθω δ' ἄλλα μοι παροψίδων
κάθεφθα καὶ κνισηρὰ παραφλογίσματα.

Σωτάδης δ' ὁ κωμικὸς Παραλυτρουμένῳ

παροψὶς εἶναι φαίνομαι τῷ Κρωβύλῳ·
τοὔψον μασᾶται, παρακατεσθίει δ' ἐμέ.

ἀμφιβόλως δ' εἴρηται τὸ παρὰ τῷ Ξενοφῶντι ἐν πρώτῳ Παιδείας. φησὶ γὰρ ὁ φιλόσοφος 'προσῆγεν αὐτῷ παροψίδας καὶ παντοδαπὰ ἐμβάμματα καὶ βρώματα.' καὶ παρὰ τῷ τὸν Χείρωνα δὲ πεποιηκότι τὸν b εἰς Φερεκράτην ἀναφερόμενον ἐπὶ ἡδύσματος ἡ παροψὶς κεῖται, καὶ οὐχ, ὡς Δίδυμος ἐν τῷ περὶ παρεφθορυίας λέξεως, ἐπὶ τοῦ ἀγγείου. φησὶ γάρ

νὴ τὸν Δί' . . . ὥσπερ αἱ παροψίδες
τὴν αἰτίαν ἔχουσ' ἀπὸ τῶν ἡδυσμάτων,
οὓς ὁ καλὸς οὗτος ἀξιοῖ τοῦ μηδενός.

Νικοφῶν Σειρῆσιν

ἄλλος μαχέσθω περὶ ἕδρας παροψίδι.

Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ

πάσαις γυναιξὶν ἐξ ἑνός γέ του τρόπου c
ὥσπερ παροψὶς μοιχὸς ἐσκευασμένος.

Πλάτων Ἑορταῖς

ὁπόθεν ἔσοιτο μᾶζα καὶ παροψίδες.

περὶ βολβῶν δ' ἀρτύσεως καὶ σκευασίας τὸν λόγον ποιεῖται. οἱ δ' Ἀττικοί, ὦ Συραττικὲ Οὐλπιανέ, καὶ ἔμβαμμα λέγουσιν. ὡς Θεόπομπος ἐν Εἰρήνῃ

ὁ μὲν ἄρτος ἡδύ, τὸ δὲ φενακίζειν προσὸν
ἔμβαμμα τοῖς ἄρτοις πονηρὸν γίγνεται. d

6. καὶ κωλῆνα δὲ λέγουσι καὶ κωλῆν. Εὔπολις Αὐτολύκῳ

σκέλη δὲ καὶ κωλῆνες εὐθύτου 'ρίφου.

Εὐριπίδης Σκίρωνι 'οὐδὲ κωλῆνες νεβρῶν.' ἀπὸ δὲ τοῦ κωλέα συνῃρημένον ἐστίν, ὡς συκέα συκῆ, λεοντέα λεοντῆ, κωλέα κωλῆ. Ἀριστοφάνης Πλούτῳ δευτέρῳ

οἴμοι δὲ κωλῆς, ἣν ἐγὼ κατήσθιον.

καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν

e καὶ δελφακίων ἁπαλῶν κωλαῖ καὶ χναυμάτια πτερόεντα.

ἐν δὲ Πελαργοῖς

κεφαλάς τ' ἀρνῶν, κωλᾶς ἐρίφων.

Πλάτων Γρυψίν 'ἰχθῦς κωλᾶς φύσκας.' Ἀμειψίας Κόννῳ

δίδοται μάλισθ' ἱερώσυνα,
κωλῆ, τὸ πλευρόν, ἡμίκραιρ' ἀριστερά.

Ξενοφῶν Κυνηγετικῷ 'κωλῆν σαρκώδη, λαγόνας ὑγράς.' καὶ Ξενοφάνης δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν τοῖς ἐλεγείοις φησί

πέμψας γὰρ κωλῆν ἐρίφου σκέλος ἤραο πῖον
f ταύρου λαρινοῦ, τίμιον ἀνδρὶ λαχεῖν,
τοῦ κλέος Ἑλλάδα πᾶσαν ἐφίξεται οὐδ' ἀπολήξει,
ἔς τ' ἂν ἀοιδάων ᾖ κλέος ἑλλαδικῶν.

7. ἑξῆς δὲ τούτων πολλῶν καὶ παντοδαπῶν ἐπιφερομένων ἡμεῖς ἐπισημανούμεθα τὰ μνήμης ἄξια. καὶ γὰρ ὀρνίθων πλῆθος ἦν ἀεὶ καὶ χηνῶν, ἔτι δὲ τῶν νεοσσῶν ὀρνίθων, οὓς πίπους τινὲς καλοῦσι, καὶ χοίρων καὶ τῶν περισπουδάστων φασιανικῶν ὀρνί-
369 θων. περὶ λαχάνων οὖν πρότερον ἐκθέμενός σοι καὶ περὶ τῶν ἄλλων μετὰ ταῦτα διηγήσομαι.

8. ΓΟΓΓΥΛΙΔΕΣ. ταύτας Ἀπόλλας ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπὸ Λακεδαιμονίων γαστέρας φησὶ καλεῖσθαι. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις παρὰ Βοιωτοῖς γάστρας ὀνομάζεσθαι τὰς κράμβας, τὰς δὲ γογγυλίδας ζακελτίδας· Ἀμερίας δὲ καὶ Τιμαχίδας τὰς κολοκύντας ζακελτίδας καλεῖσθαι. Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων 'ῥα-
b φανὶς (φησὶ) γογγυλὶς ῥάφυς ἀνάρρινον ὅμοια.' τὴν

δὲ ῥάφυν Γλαῦκος ἐν Ὀψαρτυτικῷ διὰ τοῦ π ψιλῶς καλεῖ ῥάπυν. τούτοις δ' οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ὅμοιον εἰ μὴ ἡ νῦν προσαγορευομένη βουνιάς. Θεόφραστος δὲ βουνιάδα μὲν οὐκ ὀνομάζει, ἄρρενα δὲ καλεῖ τινα γογγυλίδα, καὶ ἴσως αὕτη ἐστὶν ἡ βουνιάς. Νίκανδρος δ' ἐν τοῖς Γεωργικοῖς τῆς βουνιάδος μνημονεύει

γογγυλίδας· σπείροις δὲ κυλινδρωτῆς ἐφ' ἅλωος,
ὄφρ' ἂν ἴσαι πλαθάνοισι χαμηλότεραι θαλέθωσι· c
βουνιὰς ἀλλ' εἴσω ῥάφανος κείσθω λαθαρωκοί.
γογγυλίδος δισσὴ γὰρ ἰδ' ἐκ ῥαφάνοιο γενέθλη
μακρή τε στιφρή τε φαείνεται ἐν πρασιῇσιν.

κηφισιακῶν δὲ γογγυλίδων μνημονεύει Κράτης ἐν Ῥήτορσιν οὕτως

κηφισιακαῖσι γογγυλίσιν ὅμοια πάνυ.

Θεόφραστος δὲ γογγυλίδων φησὶν εἶναι γένη δύο, ἄρρεν καὶ θῆλυ. γίνεσθαι δ' ἄμφω ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος. Ποσειδώνιος δ' ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐν τῇ εἰκοστῇ ἑβδόμῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ τὴν Δαλματίαν d φησὶ γίγνεσθαι γογγυλίδας ἀκηπεύτους καὶ ἀγρίους σταφυλίνους. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος ἰατρός 'ἡ γογγυλὶς (φησὶ) λεπτυντική ἐστι καὶ δριμεῖα καὶ δύσπεπτος, ἔτι δὲ πνευματωτική. κρείττων δὲ ἡ βουνιὰς καθέστηκε· γλυκυτέρα γάρ ἐστι καὶ πεπτικωτέρα πρὸς τῷ εὐστόμαχος εἶναι καὶ τρόφιμος. ἡ δὲ ὀπτωμένη, φησί, γογγυλὶς μᾶλλον πέττεται, περιττότερον δὲ λεπτύνει.' ταύτης μνημονεύει Εὔβουλος ἐν Ἀγκυλίωνι οὕτως

ὀπτήσιμον γογγυλίδα ταυτηνὶ φέρω. e

καὶ Ἄλεξις ἐν Θεοφορήτῳ

λαλῶ Πτολεμαίῳ γογγυλίδος ὀπτῶν τόμους.

ἡ δὲ ταριχευομένη γογγυλὶς λεπτυντικωτέρα ἐστὶ τῆς

ἑφθῆς καὶ μάλιστα ἡ διὰ νάπυος γινομένη, ὥς φησιν ὁ Δίφιλος.

9. ΚΡΑΜΒΗ. Εὔδημος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ λαχάνων κράμβης φησὶν εἶναι γένη τρία, τῆς τε καλουμένης ἁλμυρίδος καὶ λειοφύλλου καὶ σελινουσίης·
f τῇ δ' ἡδονῇ πρώτην κεκρίσθαι τὴν ἁλμυρίδα. φύεται δ' ἐν Ἐρετρίᾳ καὶ Κύμῃ καὶ Ῥόδῳ, ἔτι δὲ Κνίδῳ καὶ Ἐφέσῳ· ἡ δὲ λειόφυλλος ἀνὰ πᾶσαν, φησί, χώραν γίγνεται. ἡ δὲ σελινουσία τὴν ὀνομασίαν ἔχει διὰ τὴν οὐλότητα· ἐμφερὴς γάρ ἐστι σελίνῳ καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πύκνωσιν. Θεόφραστος δὲ οὕτως γράφει 'τῆς δὲ ῥαφάνου (λέγω δὲ τὴν κράμβην) ἣ μέν ἐστιν οὐλόφυλλος ἣ δὲ ἀγρία.' Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιός φησι 'κράμβη δὲ καλλίστη γίνεται καὶ γλυκεῖα ἐν Κύμῃ· ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ πικρά. τὸ δ' ἐκ Ῥόδου φερόμενον σπέρμα εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ ἐνιαυτὸν γλυκεῖαν ποιεῖ τὴν κράμβην, μεθ' ὃν χρόνον πάλιν ἐπιχωριάζει'. Νίκανδρος δ' ἐν Γεωργικοῖς

370 λείη μὲν κράμβη, ὁτὲ δ' ἀγριὰς ἐμπίπτουσα
σπειρομένη, πολύφυλλος ἐνήβησε πρασιῇσιν
ἡ οὔλη, καὶ τύριος ὁ θαμνῖτις πετάλοισιν,
ἣ ἐπιφοινίσσουσα καὶ αὐχμηρῇσιν ὁμοίη
βατραχέη κύμη τε κακόχροος, ἡ μὲν ἔοικε
πέλμασιν, οἷσι πέδιλα παλίμβολα κασσύουσιν·
ἣν μάντιν λαχάνοισι παλαιόγονοι ἐνέπουσιν.

μήποτε δὲ ὁ Νίκανδρος μάντιν κέκληκε τὴν κράμβην ἱερὰν οὖσαν, ἐπεὶ καὶ παρ' Ἱππώνακτι ἐν τοῖς ἰάμ-
b βοις ἐστί τι λεγόμενον τοιοῦτον

ὃ δ' ἐξολισθὼν ἱκέτευε τὴν κράμβην
τὴν ἑπτάφυλλον, ᾗ θύεσκε Πανδώρῃ
Θαργηλίοισιν ἔγχυτον πρὸ φαρμάκου.

καὶ Ἀνάνιος δέ φησι

καὶ σὲ πολλὸν ἀνθρώπων
ἐγὼ φιλέω μάλιστα, ναὶ μὰ τὴν κράμβην.

καὶ Τηλεκλείδης Πρυτάνεσι ‘ναὶ μὰ τὰς κράμβας’ ἔφη. καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Γᾷ καὶ Θαλάσσᾳ ‘ναὶ μὰ τὰν κράμβαν.’ Εὔπολις Βάπταις ‘ναὶ μὰ τὴν κράμβην.’ ἐδόκει δὲ ἰωνικὸς εἶναι ὁ ὅρκος. καὶ οὐ παράδοξον εἰ κατὰ τῆς κράμβης τινὲς ὤμνυον, ὁπότε καὶ Ζήνων c ὁ Κιτιεὺς ὁ τῆς στοᾶς κτίστωρ μιμούμενος τὸν κατὰ τῆς κυνὸς ὅρκον Σωκράτους καὶ αὐτὸς ὤμνυε τὴν κάππαριν, ὥς Ἔμπεδός φησιν ἐν Ἀπομνημονεύμασιν.

10. Ἀθήνησι δὲ καὶ ταῖς τετοκυίαις κράμβη παρεσκευάζετο ὥς τι ἀντιφάρμακον εἰς τροφήν. Ἔφιππος γοῦν ἐν Γηρυόνῃ φησίν

ἔπειτα πῶς
οὐ στέφανος οὐδείς ἐστι πρόσθε τῶν θυρῶν,
οὐ κνῖσα κρούει ῥινὸς ὑπεροχὰς ἄκρας d
ἀμφιδρομίων ὄντων; ἐν οἷς νομίζεται
ὀπτᾶν τε τυροῦ χερρονησίτου τόμους,
ἕψειν τ’ ἐλαίῳ ῥάφανον ἠγλαϊσμένην,
πνίγειν τε παχέων ἀρνίων στηθύνια,
τίλλειν τε φάττας καὶ κίχλας ὁμοῦ σπίνοις,
χναύειν τε κοινῇ τευθίσιν σηπίδια,
πιλεῖν τε πολλὰς πλεκτάνας ἐπιστρόφως,
πίνειν τε πολλὰς κύλικας εὐζωρεστέρας.

Ἀντιφάνης δ’ ἐν Παρασίτῳ ὡς εὐτελοῦς βρώματος τῆς κράμβης μέμνηται ἐν τούτοις e

οἷα δ’ ἔστ’ οἶσθ’ ὦ γύναι,
[ἄρ]τοι σκόροδα τυρὸς πλακοῦντες, πράγματα
ἐλευθέρι’, οὐ τάριχος οὐδ’ ἡδύσμασιν
ἄρνεια καταπεπασμέν’, οὐδὲ θρυμματὶς
τεταραγμένη καὶ λοπάδες ἀνθρώπων φθοραί.
καὶ μὴν ῥαφάνους γ’ ἕψουσι λιπαράς, ὦ θεοί,

ἔτνος θ' ἅμ' αὐταῖς πίσινον.

Δίφιλος δ' ἐν Ἀπλήστῳ

ἥκει φερόμεν' αὐτόματα πάντα τἀγαθά,
f ῥάφανος λιπαρά, σπλαγχνίδια πολλά, σαρκία
ἁπαλώτατ', οὐδὲν μὰ Δία τοῖς ἐμοῖς βλίτοις
[καὶ τοῖσι σοῖς] ὅμοια πράγματ', οὐδὲ ταῖς
θλασταῖς ἐλάαις.

Ἀλκαῖος Παλαίστρᾳ 'ἤδη δ' ἧψε χύτραν ῥαφάνων.' Πολύζηλος δ' ἐν Μουσῶν γοναῖς κράμβας αὐτὰς ὀνομάζων φησίν 'ὑψιπέταλοί τε κράμβαι συχναί.'

11. ΣΕΥΤΛΑ. τούτων φησὶν ὁ Θεόφραστος εὐ-
371 χυλότερον εἶναι τὸ λευκὸν τοῦ μέλανος καὶ ὀλιγοσπερμότερον, καὶ καλεῖσθαι σικελικόν. ἡ δὲ σευτλὶς ἕτερον, φησί, τοῦ τεύτλου ἐστί. διὸ καὶ Δίφιλος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ἥρῳ δράματι ἐπιτιμᾷ τινι ὡς κακῶς λέγοντι καὶ τὰ τεῦτλα τευτλίδας καλῶν. Εὔδημος δ' ἐν τῷ περὶ λαχάνων τέσσαρα γένη φησὶν εἶναι τεύτλων, σπαστὸν καυλωτὸν λευκὸν πάνδημον· τοῦτο δ' εἶναι τῇ χρόᾳ φαιόν. Δίφιλος δ' ὁ Σίφνιος τὸ σευτλίον φησὶν εὐχυλότερον εἶναι τῆς κράμβης καὶ θρεπτικώτερον μετρίως· ἑκζεστὸν δὲ καὶ λαμβα-
b νόμενον μετὰ νάπυος λεπτυντικώτερον εἶναι καὶ ἑλμίνθων φθαρτικόν. εὐκοιλιώτερον δὲ τὸ λευκόν, τὸ δὲ μέλαν οὐρητικώτερον. ὑπάρχειν δὲ αὐτῶν καὶ τὰς ῥίζας εὐστομωτέρας καὶ πολυτροφωτέρας.'

12. ΣΤΑΦΥΛΙΝΟΣ. 'οὗτος δριμύς ἐστι (φησὶν ὁ Δίφιλος) ἱκανῶς δὲ θρεπτικὸς καὶ εὐστόμαχος μέσως, διαχωρητικός τε καὶ πνευματώδης, δύσπεπτος, οὐρητικός, ἱκανῶς διεγερτικὸς πρὸς ἀφροδίσια· διὸ καὶ ὑπ' ἐνίων φίλτρον καλεῖται.' Νουμήνιος δ' ἐν Ἁλιευτικῷ φησί

φύλλων δ' ὅσσ' ἄσπαρτα τά τ' ἐρρίζωται ἀρούραις

χείματος ἠδ' ὁπόταν πολυάνθεμον εἶαρ ἵκηται, c
αὐχμηρὴν σκόλυμόν τε καὶ ἀγριάδα σταφυλῖνον,
ῥάφιν τ' ἔμπεδον καὶ καυλίδα δ' ἀγροιῶτιν.

Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν φησίν

ἐν δέ τε καὶ μαράθου καυλὸς βαθύς, ἐν δέ τε ῥίζαι
πετραίου, σὺν δ' αὐτὸς ἐπαυχμήεις σταφυλῖνος,
σμυρνεῖον σόγκος τε κυνόγλωσσός τε σέρις τε·
σὺν καὶ ἄρου δριμεῖα καταψήχοιο πέτηλα,
ἠδ' ὅπερ ὄρνιθος κλέεται γάλα.

μνημονεύει τοῦ σταφυλίνου καὶ Θεόφραστος. Φανίας δ' ἐν πέμπτῳ περὶ φυτῶν γράφει οὕτως 'κατὰ δὲ τὴν d αὐτοῦ τοῦ σπέρματος φύσιν ὁ καλούμενος σὴψ καὶ τὸ τοῦ σταφυλίνου σπέρμα.' κἀν τῷ πρώτῳ δέ φησι 'πετασώδη τὴν τῶν σπερμάτων ἀπείληφε φύσιν ἄνησον μάραθον σταφυλῖνος καυκαλὶς κώνειον κόριον σκιάς, ἣν ἔνιοι μυηφόνον.' ἐπεὶ δὲ ἄρου ἐμνημόνευσεν ὁ Νίκανδρος, προσαποδοτέον ὅτι καὶ Φανίας ἐν τῷ προειρημένῳ βιβλίῳ γράφει οὕτως 'δρακόντιον, ὃ ἔνιοι ἄρον ἀρωνία.' τὸν δὲ σταφυλῖνον Διοκλῆς ἐν πρώτῳ Ὑγιεινῶν ἀσταφυλῖνον καλεῖ. τὸ δὲ καρω- e τὸν καλούμενον, μέγας δ' ἐστὶ καὶ εὐαυξὴς σταφυλῖνος, εὐχυλότερόν ἐστι τοῦ σταφυλίνου, καὶ μᾶλλον θερμαντικώτερον, οὐρητικώτερον, εὐστόμαχον, εὐοικονόμητον, ὡς ὁ Δίφιλος ἱστορεῖ.

13. ΚΕΦΑΛΩΤΟΝ. τοῦτο καὶ πράσιον καλεῖσθαί φησιν ὁ αὐτὸς Δίφιλος καὶ εὐχυλότερον εἶναι τοῦ καρτοῦ. εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ μέσως λεπτυντικὸν θρεπτικόν τε καὶ πνευματῶδες. Ἐπαίνετος δ' ἐν Ὀψαρτυτικῷ τὰ κεφαλωτὰ καλεῖσθαί φησι γηθυλλίδας. τοῦτο δὲ τὸ ὄνομα μνήμης εὑρίσκω τετυχηκὸς παρὰ μὲν Εὐβούλῳ ἐν Πορνοβοσκῷ οὕτως f

οὐκ ἂν δυναίμην ἐμφαγεῖν ἄρτον τινά·
παρὰ Γναθαινίῳ γὰρ ἄρτι κατέφαγον,
ἕψουσαν αὐτὴν καταλαβὼν γηθυλλίδας.

οἳ δὲ τὸ γήθυον καλούμενον τοῦτό φασιν εἶναι, οὗ μνημονεύει Φρύνιχος ἐν Κρόνῳ. ὅπερ ἐξηγούμενος δρᾶμα Δίδυμος ὅμοιά φησιν εἶναι τὰ γήθυα τοῖς λεγομένοις ἀμπελοπράσοις, τὰ δ' αὐτὰ καὶ γηθυλλίδας λέγεσθαι. μνημονεύει τῶν γηθυλλίδων καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Φιλοκτήτῃ οὕτως

372 ἓν δὲ σκορόδιον καὶ δύω γαθυλλίδες.

καὶ Ἀριστοφάνης Αἰολοσίκωνι δευτέρῳ

τῶν δὲ γηθύων
ῥίζας ἐχούσας σκοροδομίμητον φύσιν.

Πολέμων δ' ὁ περιηγητὴς ἐν τῷ περὶ Σαμοθράκης καὶ κιττῆσαί φησι τῆς γηθυλλίδος τὴν Λητώ, γράφων οὕτως 'διατέτακται παρὰ Δελφοῖς τῇ θυσίᾳ τῶν θεοξενίων, ὃς ἂν κομίσῃ γηθυλλίδα μεγίστην τῇ Λητοῖ, λαμβάνειν μοῖραν ἀπὸ τῆς τραπέζης. ἑόρακά τε καὶ αὐτὸς οὐκ ἐλάττω γηθυλλίδα γογγυλίδος καὶ τῆς
b στρογγύλης ῥαφανῖδος. ἱστοροῦσι δὲ τὴν Λητὼ κύουσαν τὸν Ἀπόλλωνα κιττῆσαι γηθυλλίδος· διὸ δὴ τῆς τιμῆς τετυχηκέναι ταύτης.'

14. ΚΟΛΟΚΥΝΤΗ. χειμῶνος δὲ ὥρᾳ ποτὲ κολοκυντῶν ἡμῖν περιενεχθεισῶν πάντες ἐθαυμάζομεν, νεαρὰς εἶναι νομίζοντες, καὶ ὑπεμιμνησκόμεθα ὧν ἐν Ὥραις ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης εἶπεν ἐπαινῶν τὰς καλὰς Ἀθήνας ἐν τούτοις

Α. ὄψει δὲ χειμῶνος μέσου σικυοὺς βότρυς ὀπώραν,
στεφάνους ἴων [κρίνων ῥόδων], κονιορτὸν ἐκτυφλοῦντα.
c αὐτὸς δ' ἀνὴρ πωλεῖ κίχλας ἀπίους σχαδόνας ἐλάας

πῦον χόρια χελιδόνια τέττιγας ἐμβρύεια.
ὑριχοὺς δ' ἴδοις ἂν νιφομένους σύκων ὁμοῦ τε μύρτων·
ἔπειτα κολοκύντας ὁμοῦ ταῖς γογγυλίσιν ἀροῦσιν.
ὥστ' οὐκ ἔτ' οὐδεὶς οἶδ' ὁπηνίκ' ἐστὶ τοὐνιαυτοῦ.
Β. μέγιστον εἶπας ἀγαθόν, εἴπερ ἔστι δι' ἐνιαυτοῦ
ὅτου τις ἐπιθυμεῖ λαβεῖν. *Γ.* κακὸν μὲν οὖν μέγιστον.
εἰ μὴ γὰρ ἦν, οὐκ ἂν ἐπεθύμουν οὐδ' ἂν ἐδαπανῶντο.
ἐγὼ δὲ τοῦτ' ὀλίγον χρόνον φήνας ἀφειλόμην ἄν.
Α. κἄγωγε ταῖς ἄλλαις πόλεσι δρῶ ταῦτα πλὴν Ἀθηνῶν.
τούτοις δ' ὑπάρχει ταῦτ', ἐπειδὴ τοὺς θεοὺς σέβουσιν. d
Γ. ἀπέλαυσαν ἄρα σέβοντες ὑμᾶς ὡς σὺ φῄς. *Α.* τιητί;
Γ. Αἴγυπτον αὐτῶν τὴν πόλιν πεποίηκας ἀντ' Ἀθηνῶν.

ἐθαυμάζομεν οὖν τὰς κολοκύντας μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἐσθίοντες· χλωραί τε γὰρ ἦσαν καὶ τὸ ἴδιον ἀπεδίδοσαν τοῦ χυμοῦ. ἐτύγχανον δὲ οὖσαι τῶν συντεθειμένων ὑπὸ τῶν τὰ τοιαῦτα μαγγανεύειν εἰδότων ὀψαρτυτῶν. ἐζήτει οὖν ὁ Λαρήνσιος εἰ καὶ τὴν χρῆσιν ταύτην ἠπίσταντο οἱ ἀρχαῖοι. καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, e Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Γεωργικῶν μνημονεύει ταύτης τῆς χρήσεως, σικύας ὀνομάζων τὰς κολοκύντας. οὕτως γὰρ ἐκαλοῦντο, ὡς πρότερον εἰρήκαμεν. λέγει δ' οὕτως

αὐτὰς μὴν σικύας τμήγων ἀνὰ κλώσμασιν εἴραις,
ἠέρι δὲ ξήρανον, ἐπεγκρεμάσαιο δὲ καπνῷ,
χείμασιν ὄφρ' ἂν δμῶες ἅλις περιχανδέα χύτρον
f πλήσαντες ῥοφέωσιν ἀεργέες· ἔνθα τε μέτρῳ
ὄσπρια πανσπερμηδὸν ἐπεγχεύησιν ἀλετρίς.
τῇ ἔνι μὲν σικύης ὅρμους βάλον ἐκπλύναντες,
ἐν δὲ μύκην σειράς τε πάλαι λαχάνοισι πλακείσας,
οὐλοτέροις καυλοῖς τε μιγήμεναι εὐφαορίζη.

373 15. ΟΡΝΕΙΣ. ἐπεὶ δὲ καὶ ὄρνεις ἐπῆσαν ταῖς κολοκύνταις καὶ ἄλλοις κνιστοῖς λαχάνοις (οὕτως δ' εἴρηκεν Ἀντιφάνης ἐν Δηλίᾳ τὰ συγκοπτὰ λάχανα 'κνίστ' ἢ στέμφυλα') ὁ Μυρτίλος ἔφη, ἀλλὰ μὴν καὶ ὄρνιθας καὶ ὀρνίθια νῦν μόνως ἡ συνήθεια καλεῖ τὰς θηλείας, ὧν ὁρῶ περιφερομένων πλῆθος· (καὶ Χρύσιππος δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἡδονῆς γράφει οὕτως 'καθάπερ τινὲς τὰς λευκὰς ὄρνιθας τῶν μελαινῶν ἡδίους εἶναι μᾶλ-
b λον'), ἀλεκτρυόνας δὲ καὶ ἀλέκτορας τοὺς ἄρρενας, τῶν ἀρχαίων δὲ τὸ ὄρνις καὶ ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς λεγόντων ἐπ' ἄλλων ὀρνέων, οὐ περὶ τούτου τοῦ εἰδικοῦ 'περὶ οὗ φησὶν ἡ συνήθεια' ὄρνιθας ὠνήσασθαι. Ὅμηρος μὲν οὖν φησίν

ὄρνιθες δέ τε πολλοὶ ὑπ' αὐγὰς ἠελίοιο.

καὶ ἀλλαχόθι θηλυκῶς 'ὄρνιθι λιγυρῇ. καί

ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσιν
μάστακ', ἐπεί κε λάβῃσι, κακῶς δέ τέ οἱ πέλει αὐτῇ.

c Μένανδρος δ' ἐν Ἐπικλήρῳ πρώτῃ σαφῶς τὸ ἐπὶ τῆς συνηθείας φησὶν ἐμφανίζων οὕτως 'ἀλεκτρυών τις

ἐκεκράγει μέγα. οὐ σοβήσετ' ἔξω, φησί, τὰς ὄρνιθας ἀφ' ἡμῶν;' καὶ πάλιν

αὕτη ποτ' ἐξεσόβησε τὰς ὄρνις μόλις.

ὀρνίθια δ' εἴρηκε Κρατῖνος ἐν Νεμέσει οὕτως 'τἄλλα πάντ' ὀρνίθια.' ἐπὶ δὲ τοῦ ἀρσενικοῦ οὐ μόνον ὄρνιν ἀλλὰ καὶ ὄρνιθα. ὁ αὐτὸς Κρατῖνος ἐν τῷ αὐτῷ d δράματί φησιν 'ὄρνιθα φοινικόπτερον' καὶ πάλιν

ὄρνιθα τοίνυν δεῖ σε γίγνεσθαι μέγαν.

καὶ Σοφοκλῆς Ἀντηνορίδαις

ὄρνιθα καὶ κήρυκα καὶ διάκονον.

Αἰσχύλος Καβείροις

ὄρνιθα δ' οὐ ποιῶ σε τῆς ἐμῆς ὁδοῦ.

Ξενοφῶν δ' ἐν δευτέρῳ Παιδείας 'ἐπὶ μὲν τοὺς ὄρνιθας τῷ ἰσχυροτάτῳ χειμῶνι.' Μένανδρος Διδύμαις 'ὄρνις φέρων ἐλήλυθα.' καὶ ἑξῆς 'ὄρνιθας ἀποστέλλει' φησίν. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ ὄρνις λέγουσι πρόκειται τὸ Μενάνδρειον μαρτύριον· ἀλλὰ καὶ Ἀλ- e κμάν πού φησι

αὖσαν δ' ἄπρακτα νεάνιδες
ὥστ' ὄρνις ἱέρακος ὑπερπταμένω.

καὶ Εὔπολις ἐν Δήμοις

οὐ δεινὸν οὖν κριοὺς ἔμ' ἐκγεννᾶν τέκνα,
ὄρνις δ' ὁμοίους τοὺς νεοττοὺς τῷ πατρί;

16. τὸν δ' ἀλεκτρυόνα ἐκ τῶν ἐναντίων οἱ ἀρχαῖοι καὶ θηλυκῶς εἰρήκασι. Κρατῖνος Νεμέσει

Λήδα, σὸν ἔργον· δεῖ σ' ὅπως εὐσχήμονος
ἀλεκτρυόνος μηδὲν διοίσεις τοὺς τρόπους
ἐπὶ τῷδ' ἐπῴζουσ', ὡς ἂν ἐκλέψῃς καλὸν
ἡμῖν τι καὶ θαυμαστὸν ἐκ τοῦδ' ὄρνεον. f

Στράττις Ψυχασταῖς

αἱ δ' ἀλεκτρυόνες ἅπασαι
καὶ τὰ χοιρίδια τέθνηκε

καὶ τὰ μίκρ' ὀρνίθια.

Ἀναξανδρίδης Τηρεῖ

ὀχευομένους δὲ τοὺς κάπρους
καὶ τὰς ἀλεκτρυόνας θεωροῦσ' ἄσμενοι.

ἐπεὶ δὲ τοῦ κωμικοῦ τούτου ἐμνήσθην καὶ οἶδα τὸ δρᾶμα τὸν Τηρέα αὐτοῦ μὴ κεκριμένον ἐν τοῖς πρώ-
374 τοις, ἐκθήσομαι ὑμῖν, ἄνδρες φίλοι, εἰς κρίσιν ἃ εἴρηκε περὶ αὐτοῦ Χαμαιλέων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἕκτῳ περὶ κωμῳδίας γράφων ὧδε 'Ἀναξανδρίδης διδάσκων ποτὲ διθύραμβον Ἀθήνησιν εἰσῆλθεν ἐφ' ἵππου καὶ ἀπήγγειλέ τι τῶν ἐκ τοῦ ᾄσματος. ἦν δὲ τὴν ὄψιν καλὸς καὶ μέγας καὶ κόμην ἔτρεφε καὶ ἐφόρει ἁλουργίδα καὶ κράσπεδα χρυσᾶ. πικρὸς δ' ὢν τὸ ἦθος ἐποίει τι τοιοῦτον περὶ τὰς κωμῳδίας. ὅτε γὰρ
b μὴ νικῴη, λαμβάνων ἔδωκεν εἰς τὸν λιβανωτὸν κατατεμεῖν, καὶ οὐ μετεσκεύαζεν ὥσπερ οἱ πολλοί. καὶ πολλὰ ἔχοντα κομψῶς τῶν δραμάτων ἠφάνιζε, δυσκολαίνων τοῖς θεαταῖς διὰ τὸ γῆρας. [λέγεται δ' εἶναι τὸ γένος Ῥόδιος ἐκ Καμείρου.] θαυμάζω οὖν πῶς ὁ Τηρεὺς περιεσώθη μὴ τυχὼν νίκης καὶ ἄλλα δράματα τῶν ὁμοίων τοῦ αὐτοῦ.' καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Εἰρήνῃ ἐπὶ τῆς θηλείας ἔταξε τὸν ἀλεκτρυόνα λέγων οὕτως

ἄχθομαι δ' ἀπολωλεκὼς
ἀλεκτρυόνα τίκτουσαν ᾠὰ πάγκαλα.

c καὶ Ἀριστοφάνης Δαιδάλῳ

ᾠὸν μέγιστον τέτοκεν ὡς ἀλεκτρυών.

καὶ πάλιν

πολλαὶ τῶν ἀλεκτρυόνων βίᾳ
ὑπηνέμια τίκτουσιν ᾠὰ πολλάκις.

ἐν δὲ Νεφέλαις διδάσκων τὸν πρεσβύτην περὶ ὀνόματος διαφορᾶς φησί

νῦν δὲ πῶς με χρὴ καλεῖν;

B. ἀλεκτρύαιναν, τὸν δ' ἕτερον ἀλέκτορα.

λέγεται δὲ καὶ ἀλεκτορὶς καὶ ἀλέκτωρ. Σιμωνίδης d 'ἡμερόφων' ἀλέκτωρ' ἔφη. Κρατῖνος Ὥραις

ὥσπερ ὁ περσικὸς ὥραν πᾶσαν καναχῶν ὀλό-
φωνος ἀλέκτωρ.

εἴρηται δ' οὕτως, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τοῦ λέκτρου ἡμᾶς διεγείρει. οἱ δὲ Δωριεῖς λέγοντες ὄρνιξ τὴν γενικὴν διὰ τοῦ χ λέγουσιν ὄρνιχος. Ἀλκμὰν δὲ διὰ τοῦ σ τὴν εὐθεῖαν ἐκφέρει 'ἁλιπόρφυρος εἴαρος ὄρνις.' καὶ τὴν γενικήν 'οἶδα δ' ὀρνίχων νόμως πάντων.'

17. ΔΕΛΦΑΞ. Ἐπίχαρμος τὸν ἄρρενα χοῖρον οὕτως καλεῖ ἐν Ὀδυσσεῖ Αὐτομόλῳ e

δέλφακά τε τῶν γειτόνων
τοῖς ἐλευσίνοις φυλάσσων δαιμονίως ἀπώλεσα,
οὐχ ἑκών· καὶ ταῦτα δή με συμβολατεύειν ἔφη
τοῖς Ἀχαιοῖσιν, προδιδόμεν τ' ὤμνυέ με τὸν
δέλφακα.

καὶ Ἀναξίλας δ' ἐν Κίρκῃ καὶ ἀρσενικῶς εἴρηκε τὸν δέλφακα καὶ ἐπὶ τοῦ τελείου τέθεικε τοὔνομα εἰπών

τοὺς μὲν ὀρειονόμους ὑμῶν ποιήσει δέλφακας f
ἠλιβάτους·
τοὺς δὲ πάνθηρας· ἄλλους ἀγρώστας λύκους
[καὶ] λέοντας.

ἐπὶ δὲ τῶν θηλειῶν τοὔνομα τάττει Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς

ἢ δέλφακος ὀπωρινῆς ἠτριαίαν.

καὶ ἐν Ἀχαρνεῦσιν

νέα γάρ ἐστιν· ἀλλὰ δελφακουμένα
ἑξεῖ μεγάλαν τε καὶ παχεῖαν κήρυθράν.
ἀλλ' αἱ τράφεν λῇς, ἅδε τοι χοῖρος καλά. 375

καὶ Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει. καὶ Ἱππῶναξ δ' ἔφη 'ὡς ἐφεστίη δέλφαξ.' κυρίως δ' αἱ θήλειαι οὕτως

λεχθεῖεν ἂν αἱ δελφύας ἔχουσαι. οὕτως δὲ αἱ μῆτραι καλοῦνται καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἔνθεν ἐτυμολογοῦνται. περὶ δὲ τῆς ἡλικίας τοῦ ζῴου Κρατῖνός φησιν ἐν Ἀρχιλόχοις

ἤδη δέλφακες, χοῖροι δὲ τοῖσιν ἄλλοις.

Ἀριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τῷ περὶ ἡλικιῶν φησί 'τῶν δὲ συῶν τὰ μὲν ἤδη συμπεπηγότα δέλφα-
b κες, τὰ δ' ἁπαλὰ καὶ ἔνικμα χοῖροι.' ἔνθεν τὸ ὁμηρικὸν σαφὲς γίνεται

τά τε δμώεσσι πάρεστιν
χοίρε', ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν.

Πλάτων δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ποιητῇ ἀρσενικῶς ἔφη 'τὸν δέλφακα ἀπῆγε σιγῇ.' ἦν δὲ καὶ παλαιὸς νόμος, ὥς φησιν Ἀνδροτίων, τῆς ἐπιγονῆς ἕνεκα τῶν θρεμμάτων, μὴ σφάττειν πρόβατον ἄπεκτον ἢ ἄτοκον·
c διὸ τὰ ἤδη τέλεια ἤσθιον. 'ἀτὰρ σιάλους γε σύας μνηστῆρες ἔδουσιν.' καὶ νῦν δὲ τὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἱέρειαν οὐ θύειν ἀμνὴν οὐδὲ τυροῦ γεύεσθαι. καὶ κατὰ χρόνον δέ τινα ἐκλιπόντων τῶν βοῶν φησὶν ὁ Φιλόχορος νομοθετηθῆναι διὰ τὴν σπάνιν ἀπέχεσθαι αὐτοὺς τῶν ζῴων, συναγαγεῖν βουλομένους καὶ πληθῦσαι τῷ μὴ καταθύεσθαι. χοῖρον δὲ Ἴωνες καλοῦσι τὴν θήλειαν, ὡς Ἱππῶναξ ἐν *

σπονδῇ τε καὶ σπλάγχνοισιν ἀγρίης χοίρου.

d καὶ Σοφοκλῆς ἐπὶ Ταιναρίοις

τοιγὰρ ἰώδη φυλάξαι χοῖρον ὥστε δεσμίαν.

Πτολεμαῖος δ' ὁ τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς ἐν τῷ ἐνάτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων 'εἰς Ἄσσον (φησὶν) ἐπιδημήσαντί μοι οἱ Ἄσσιοι παρέστησαν χοῖρον ἔχοντα τὸ μὲν ὕψος δύο καὶ ἡμίσους πήχεων, ὅλον δ' ἄρτιον πρὸς τὸ μῆκος, τῇ χροιᾷ χιόνινον. ἔφασάν τε τὸν βασιλέα Εὐμένη τὰ τοιαῦτα ἐπιμελῶς ὠνεῖσθαι παρ'

αὐτῶν, διδόντα τοῦ ἑνὸς δραχμὰς τετρακισχιλίας.' Αἰσχύλος δέ φησιν

ἐγὼ δὲ χοῖρον καὶ μάλ' εὐθηλούμενον e
τόνδ' ἐν ῥοθοῦντι κριβάνῳ θήσω. τί γὰρ
ὄψον γένοιτ' ἂν ἀνδρὶ τοῦδε βέλτερον;

καὶ πάλιν

λευκός, τί δ' οὐχί; καὶ καλῶς ἠφευμένος
ὁ χοῖρος. ἕψου, μηδὲ λυπηθῇς πυρί.

καὶ ἔτι

θύσας δὲ χοῖρον τόνδε τῆς αὐτῆς ὑός,
ἣ πολλά μ' ἐν δόμοισιν εἴργασται κακά,
δονοῦσα καὶ τρέπουσα τύρβ' ἄνω κάτω.

ταῦτα δὲ παρέθετο Χαμαιλέων ἐν τῷ περὶ Αἰσχύλου. f

18. περὶ δὲ ὑῶν ὅτι ἱερόν ἐστι τὸ ζῷον παρὰ Κρησὶν Ἀγαθοκλῆς ὁ Βαβυλώνιος ἐν πρώτῳ περὶ Κυζίκου φησὶν οὕτως 'μυθεύουσι ἐν Κρήτῃ γενέσθαι τὴν Διὸς τέκνωσιν ἐπὶ τῆς Δίκτης, ἐν τῇ καὶ ἀπόρρητος γίνεται θυσίη. λέγεται γὰρ ὡς ἄρα Διὶ θηλὴν 376
ἐπέσχε ὗς, καὶ τῷ σφετέρῳ γρυσμῷ περιοιχνεῦσα τὸν κνυζηθμὸν τοῦ βρέφεος ἀνεπάιστον τοῖσι παριοῦσι ἐτίθει. διὸ πάντες τὸ ζώιον τοῦτο περίσεπτον ἡγεῦνται, καὶ ὑὸς (φησί) τῶν κρεῶν [οὐκ ἂν] δαίσαιντο. Πραίσιοι δὲ καὶ ἱρὰ ῥέζουσι ὑί, καὶ αὕτη προτελὴς αὐτοῖσι θυσίη νενόμισται.' τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Νεάνθης ὁ Κυζικηνὸς ἐν δευτέρῳ περὶ τελετῆς. πεταλίδων συῶν μνημονεύει Ἀχαιὸς ὁ Ἐρετριεὺς ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ λέγων οὕτως

πεταλίδων δέ τοι συῶν
μορφαῖσ ταῖσδε πόλλ' ἐπάιον. b

πεταλίδας δ' αὐτὰς εἴρηκε, μεταφέρων ἀπὸ τῶν μόσχων. οὗτοι γὰρ πέτηλοι λέγονται ἀπὸ τῶν κεράτων, ὅταν αὐτὰ ἐκπέταλα ἔχωσι. παραπλησίως δὲ τῷ

Ἀχαιῷ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν Ἀντερινύι τοὺς σύας λαρινοὺς προσηγόρευσε, μεταγαγὼν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν λαρινῶν βοῶν, οἳ οὕτως ἐκλήθησαν ἤτοι ἀπὸ τοῦ λαρινεύεσθαι (ὅπερ ἐστὶ σιτίζεσθαι. Σώφρων 'βόες δὲ λαρινεύονται), ἢ ἀπό τινος κώμης ἠπειρωτικῆς
c Λαρίνης, ἢ ἀπὸ τοῦ βουκολοῦντος αὐτάς· Λαρῖνος δ' οὗτος ἐκαλεῖτο.

19. εἰσαχθέντος δὲ ἡμῖν ποτὲ καὶ δέλφακος, οὗ τὸ μὲν ἥμισυ κραμβαλέον ἦν ἐπιμελῶς πεποιημένον, τὸ δέ τι ἥμισυ ὡς ἂν ἐξ ὕδατος ἡψημένον τακερῶς, καὶ πάντων θαυμαζόντων τοῦ μαγείρου τὴν σοφίαν, μέγα φρονῶν ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ τέχνῃ ἔφη, ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν σφαγὴν ἔχει τις ὑμῶν ἐπιδεῖξαι ὅπου ἐγένετο, ἢ πῶς αὐτοῦ ἡ γαστὴρ πεπλήρωται παντοίων ἀγαθῶν. καὶ γὰρ κίχλας ἐν ἑαυτῷ ἔχει καὶ ἄλλα ὀρνίθια, ὑπογαστρίων τε μέρη χοιρείων καὶ μήτρας
d τόμους, καὶ τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ, ἔτι δὲ ὀρνίθων γαστέρας

αὐταῖσι μήτραις καὶ καλῶν ζωμῶν πλέας,

καὶ τὰ ἐκ σαρκῶν εἰς λεπτὰ κατακνιζόμενα καὶ μετὰ πεπερίδων συμπλαττόμενα· ἰσίκια γὰρ ὀνομάζειν αἰδοῦμαι τὸν Οὐλπιανόν, καίπερ αὐτὸν εἰδὼς ἡδέως αὐτοῖς χρώμενον. πλὴν ὁ ἐμός γε συγγραφεὺς Πάξαμος τῶν ἰσικίων μέμνηται, καὶ οὔ μοι φροντὶς ἀττικῶν χρήσεων. ὑμεῖς οὖν ἐπιδείξατε πῶς τε ὁ χοῖρος ἐσφάγη καὶ πῶς ἐξ ἡμισείας μέν ἐστιν ὀπτός,
e ἑφθὸς δὲ κατὰ θάτερα. ἔτ' οὖν ἡμῶν ἀναζητούντων, ὁ μάγειρος ἔφη, ἀλλ' ἦ νομίζετέ με ἔλαττον πεπαιδεῦσθαι τῶν ἀρχαίων ἐκείνων μαγείρων, περὶ ὧν οἱ κωμῳδιοποιοὶ λέγουσι; Ποσείδιππος μὲν ἐν Χορευούσαις· μάγειρος δ' ἐστὶν ὁ λέγων πρὸς τοὺς μαθητὰς τάδε

20. μαθητὰ Λεύκων οἵ τε συνδιάκονοι
ὑμεῖς· ἅπας γάρ ἐστιν οἰκεῖος τόπος
ὑπὲρ τέχνης λαλεῖν τι. τῶν ἡδυσμάτων
πάντων κράτιστόν ἐστιν ἐν μαγειρικῇ
ἀλαζονεία. τὸ καθ' ὅλου δὲ τῶν τεχνῶν f
ὄψει σχεδόν τι [πάντα] τοῦθ' ἡγούμενον.
ξεναγὸς οὗτος, ὅστις ἂν θώρακ' ἔχῃ
φολιδωτὸν ἢ δράκοντα σεσιδηρωμένον,
ἐφάνη Βριάρεως, ἂν τύχῃ δ' ἐστὶν λαγώς.
ὁ μάγειρις ἂν μὲν ὑποδιακόνους ἔχων
πρὸς τὸν ἰδιώτην καὶ μαθητὰς εἰσίῃ,
κυμινοπρίστας πάντας ἢ λιμοὺς καλῶν, 377
ἔπτηξ' ἕκαστος εὐθύς. ἂν δ' ἀληθινὸν
σαυτὸν παραβάλλῃς, καὶ πρὸς ἐκδαρεὶς ἄπει.
ὅπερ οὖν ὑπεθέμην, τῷ κενῷ χώραν δίδου,
καὶ τὰ στόμια γίγνωσκε τῶν κεκλημένων.
ὥσπερ γὰρ εἰς τἀμπόρια, τῆς τέχνης πέρας
τοῦτ' ἔστιν, ἂν εὖ προσδράμῃς πρὸς τὸ στόμα.
διακονοῦμεν νῦν γάμους. τὸ θῦμα βοῦς·
ὁ διδοὺς ἐπιφανής, ἐπιφανὴς ὁ λαμβάνων· b
τούτων γυναῖκές εἰσ' ἱέρειαι τῇ θεῷ·
κορύβαντες, αὐλοί, παννυχίδες, ἀναστροφή.
ἱππόδρομος οὗτός ἐστί σοι μαγειρικῆς.
μέμνησο καὶ σὺ τοῦτο.

καὶ περὶ ἑτέρου δὲ μαγείρου, ὄνομα δέ ἐστι Σεύθης, ὁ αὐτός φησι ποιητὴς οὕτως

ἰδιώτης μέγας
αὑτοῖς ὁ Σεύθης. οἶσθα δ', ὦ βέλτισθ', ὅτι c
ἀγαθοῦ στρατηγοῦ διαφέρειν οὐδὲν δοκεῖ.
οἱ πολέμιοι πάρεισιν· ὁ βαθὺς τῇ φύσει
στρατηγὸς ἕστηκεν, τὸ πρᾶγμ' ἐδέξατο.
πολέμιός ἐστι πᾶς ὁ συμπίνων ὄχλος.

κινεῖ γὰρ ἀθρόως οὗτος, εἰσελήλυθεν,
ἐκ πεντεκαίδεχ' ἡμερῶν προηλπικὼς
τὸ δεῖπνον, ὁρμῆς μεστός, ἐκκεκαυμένος,
τηρῶν πότ' ἐπὶ τὰς χεῖρας οἴσει τις. νόει
ὄχλου τοιούτου ῥαχίαν ἠθροισμένην.

d 21. ὁ δ' ἐν τοῖς Εὔφρονος Συνεφήβοις μάγειρος ἀκούσατε οἷα παραινεῖ

ὅταν ἐρανισταῖς, Καρίων, διακονῇς,
οὐκ ἔστι παίζειν οὐδ' ἃ μεμάθηκας ποιεῖν.
ἐχθὲς κεκινδύνευκας. οὐδεὶς εἶχέ σοι
κωβιὸς ὅλως γὰρ ἧπαρ, ἀλλ' ἦσαν κενοί·
ὁ κέφαλος ἠλλοίωτο. δεῖ δέ, Καρίων,
ὅταν μὲν ἔλθῃς εἰς τοιοῦτον συρφετόν,
Δρόμωνα καὶ Κέρδωνα καὶ Σωτηρίδην,
μισθὸν διδόντας ὅσον ἂν αἰτήσῃς, ἁπλῶς
e εἶναι δίκαιον· οἱ δὲ νῦν βαδίζομεν,
εἰς τοὺς γάμους, ἀνδροφόνον. ἂν τοῦτ' αἰσθάνῃ,
ἐμὸς εἶ μαθητὴς καὶ μάγειρος οὐ κακός.
ὁ καιρὸς εὐκτός· ὠφελοῦ. φιλάργυρος
ὁ γέρων, ὁ μισθὸς μικρός· εἴ σε λήψομαι
νῦν μὴ κατεσθίοντα καὶ τοὺς ἄνθρακας,
ἀπόλωλας. εἴσω, πάραγε· καὶ γὰρ οὑτοσὶ
προσέρχεθ' ὁ γέρων. ὡς δὲ καὶ γλίσχρον βλέπει.

f 22. μέγας δ' ἐστὶ σοφιστὴς καὶ οὐδὲν ἧττων τῶν ἰατρῶν εἰς ἀλαζονείαν καὶ ὁ παρὰ Σωσιπάτρῳ μάγειρος ἐν Καταψευδομένῳ λέγων ὧδε

οὐ παντελῶς εὐκαταφρόνητος ἡ τέχνη,
ἂν κατανοήσῃς, ἐστὶν ἡμῶν, Δημύλε.
ἀλλὰ πέπλυται τὸ πρᾶγμα, καὶ πάντες σχεδὸν
εἶναι μάγειροί φασιν, οὐδὲν εἰδότες.
ὑπὸ τῶν τοιούτων δ' ἡ τέχνη λυμαίνεται.
378 ἐπεί, μάγειρον ἂν λάβῃς ἀληθινόν,

ἐκ παιδὸς ὀρθῶς εἰς τὸ πρᾶγμ' εἰσηγμένον,
καὶ τὰς δυνάμεις κατέχοντα καὶ τὰ μαθήματα
ἅπαντ' ἐφεξῆς εἰδόθ', ἕτερόν σοι τυχὸν
φανήσεται τὸ πρᾶγμα. τρεῖς ἡμεῖς μόνοι
ἐσμὲν ἔτι λοιποί, Βοιδίων καὶ Χαριάδης
ἐγώ τε. τοὺς λοιποὺς δὲ προσπέρδου. Β. τί φῄς;
Α. ἐρῶ. τὸ διδασκαλεῖον ἡμεῖς σῴζομεν
τὸ Σίκωνος. οὗτος τῆς τέχνης ἀρχηγὸς ἦν, b
περὶ φύσεως κατεῖχε πάντας τοὺς λόγους.
ἐδίδασκεν ἡμᾶς πρῶτον ἀστρολογεῖν. Β. βαβαί.
Α. ἔπειτα μετὰ ταῦτ' εὐθὺς ἀρχιτεκτονεῖν,
ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἔλεγε τὰ στρατηγικά.
πρὸ τῆς τέχνης ἔσπευδε ταῦθ' ἡμᾶς μαθεῖν.
Β. ἆρα σύ με κόπτειν οἷος εἶ γε, φίλτατε;
Α. οὐκ ἀλλ' ἐν ὅσῳ προσέρχετ' ἐξ ἀγορᾶς ὁ παῖς,
μικρὰ διακινήσω σε περὶ τοῦ πράγματος, c
ἵνα τῷ λαλεῖν λάβωμεν εὔκαιρον χρόνον.
Β. Ἄπολλον ἐργῶδές γ'. Α. ἄκουσον ὠγαθέ.
δεῖ τὸν μάγειρον εἰδέναι πρώτιστα μὲν
περὶ τῶν μετεώρων τάς τε τῶν ἄστρων δύσεις
καὶ τὰς ἐπιτολὰς καὶ τὸν ἥλιον πότε
ἐπὶ τὴν μακράν τε καὶ βραχεῖαν ἡμέραν
ἐπάνεισι, κἀν ποίοισίν ἐσται ζῳδίοις.
τὰ γὰρ ὄψα πάντα καὶ τὰ βρώματα σχεδὸν
ἐν τῇ περιφορᾷ τῆς ὅλης συντάξεως d
ἑτέραν ἐν ἑτέροις λαμβάνει τὴν ἡδονήν.
ὁ μὲν οὖν κατέχων τὰ τοιαῦτα τὴν ὥραν ἰδὼν
τούτων, ἑκάστοις ὡς προσήκει χρήσεται,
ὁ δ' ἀγνοῶν ταῦτ' εἰκότως τυντλάζεται.
πάλιν τὸ περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἴσως
ἐθαύμασας τί τῇ τέχνῃ συμβάλλεται.
Β. ἐγὼ δ' ἐθαύμασ'; Α. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ φράσω.

τοὐπτάνιον ὀρθῶς καταβαλέσθαι καὶ τὸ φῶς
e λαβεῖν ὅσον δεῖ καὶ τὸ πνεῦμ' ἰδεῖν πόθεν
ἐστίν, μεγάλην χρείαν τιν' εἰς τὸ πρᾶγμ' ἔχει.
ὁ καπνὸς φερόμενος δεῦρο κἀκεῖ διαφορὰν
εἴωθε τοῖς ὄψοισιν ἐμποιεῖν τινά.
τί οὖν; ἔτι σοι δίειμι τὰ στρατηγικά . . .
ἔγωγε τὸν μάγειρον. ἡ τάξις σοφὸν
ἁπανταχοῦ μέν ἐστι κἀν πάσῃ τέχνῃ,
f ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δ' ὥσπερ ἡγεῖται σχεδόν.
τὸ γὰρ παραθεῖναι κἀφελεῖν τεταγμένως
ἕκαστα, καὶ τὸν καιρὸν ἐπὶ τούτοις ἰδεῖν,
πότε δεῖ πυκνότερον ἐπαγαγεῖν καὶ πότε βάδην,
καὶ πῶς ἔχουσι πρὸς τὸ δεῖπνον, καὶ πότε
εὔκαιρον αὐτῶν ἐστι τῶν ὄψων τὰ μὲν
θερμὰ παραθεῖναι, τὰ δ' ἐπανέντα, τὰ δὲ μέσως
τὰ δ' ὅλως ἀποψύξαντα, ταῦτα πάντα δὴ
379 ἐν τοῖς στρατηγικοῖσιν ἐξετάζεται
μαθήμασιν. τίς δή τι . . . Β. παραδείξας ἐμοὶ
τὰ δέοντ' ἀπελθὼν αὐτὸς ἡσυχίαν ἄγε.

23. καὶ ὁ παρὰ τῷ Ἀλέξιδι δὲ ἐν Μιλησίοις μάγειρος οὐ μακρὰν τούτου ἐστὶ λέγων τοιάδε

οὐκ ἴστε ταῖς πλείσταισι τῶν τεχνῶν ὅτι
οὐχ ἀρχιτέκτων κύριος τῆς ἡδονῆς
μόνος καθέστηκ', ἀλλὰ καὶ τῶν χρωμένων
συμβάλλεταί τις, ἂν καλῶς χρῶνται, μερίς;
b Β. ποῖόν τι; δεῖ γὰρ κἀμὲ τὸν ξένον μαθεῖν.
Α. τὸν ὀψοποιὸν σκευάσαι χρηστῶς μόνον
δεῖ τοὔψον, ἄλλο δ' οὐδέν. ἂν μὲν οὖν τύχῃ
ὁ ταῦτα μέλλων ἐσθίειν τε καὶ κρινεῖν
εἰς καιρὸν ἐλθών, ὠφέλησε τὴν τέχνην·
ἂν δ' ὑστερίζῃ τῆς τεταγμένης ἀκμῆς,
ὥστ' ἢ προοπτήσαντα χλιαίνειν πάλιν,

ἢ μὴ προοπτήσαντα συντελεῖν ταχύ,
ἀπεστέρησε τῆς τέχνης τὴν ἡδονήν.
εἰς τοὺς σοφιστὰς τὸν μάγειρον ἐγγράφω·
ἑστήκαθ' ὑμεῖς· κάεται δέ μοι τὸ πῦρ· c
ἤδη πυκνοὶ δ' ᾄττουσιν Ἡφαίστου κύνες
κούφως πρὸς αἴθραν, οἷς τὸ γίγνεσθαί θ' ἅμα
καὶ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου συνῆψέ τις
μόνοις ἀνάγκης θεσμὸς οὐχ ὁρώμενος.

24. Εὔφρων δέ, οὗ καὶ πρὸ βραχέος ἐμνήσθην, ἄνδρες δικασταί, δικαστὰς γὰρ ὑμᾶς οὐκ ὀκνήσαιμ' ἂν καλεῖν ἀναμένων τὴν ὑμετέραν τῶν αἰσθητηρίων κρίσιν, ἐν τοῖς Ἀδελφοῖς τῷ δράματι ποιήσας τινὰ μάγειρον πολυμαθῆ καὶ εὐπαίδευτον, μνημονεύοντά d τε τῶν πρὸ αὑτοῦ τεχνιτῶν καὶ τίνα ἕκαστος εἶχεν ἰδίαν ἀρετὴν καὶ ἐν τίνι ἐπλεονέκτει, ὅμως οὐδενὸς ἐμνήσθη τοιούτου ὧν ἐγὼ ὑμῖν πολλάκις τυγχάνω παρασκευάζων. λέγει δ' οὖν οὕτως

πολλῶν μαθητῶν γενομένων ἐμοί, Λύκε,
διὰ τὸ νοεῖν ἀεί τι καὶ ψυχὴν ἔχειν,
ἄπει γεγονὼς μάγειρος ἐκ τῆς οἰκίας
ἐν οὐδ' ὅλοις δέκα μησί, πολὺ νεώτατος.
Ἆγις Ῥόδιος ὤπτηκεν ἰχθὺν μόνος ἄκρως· e
Νηρεὺς δ' ὁ Χῖος γόγγρον ἧψε τοῖς θεοῖς·
θρῖον τὸ λευκὸν οὑξ Ἀθηνῶν Χαριάδης·
ἀλλᾶντας Ἀφθόνητος, Εὔθυνος φακῆν·
ζωμὸς μέλας ἐγένετο πρώτῳ Λαμπρίᾳ·
ἀπὸ συμβολῶν συνάγουσιν ἀρίστων πόρους . . .
οὗτοι μετ' ἐκείνους τοὺς σοφιστὰς τοὺς πάλαι
γεγόνασιν ἡμῶν ἑπτὰ δεύτεροι σοφοί.
ἐγὼ δ' ὁρῶν τὰ πολλὰ προκατειλημμένα f
εὗρον τὸ κλέπτειν πρῶτος, ὥστε μηδένα
μισεῖν με διὰ τοῦτ', ἀλλὰ πάντας λαμβάνειν.

ὑπ' ἐμοῦ δ' ὁρῶν σὺ τοῦτο προκατειλημμένον,
ἴδιον ἐφεύρηκάς τι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ σόν.
πέμπτην ἔθυον ἡμέραν οἱ Τήνιοι,
πολιοὶ γέροντες πλοῦν πολὺν πεπλευκότες,
380 λεπτὸν ἔριφον καὶ μικρόν. οὐκ ἦν ἐκφορὰ
Λύκῳ κρεῶν τότ' οὐδὲ τῷ διδασκάλῳ.
ἑτέρους πορίσασθαι δύ' ἐρίφους ἠνάγκασας·
τὸ γὰρ ἧπαρ αὐτῶν πολλάκις σκοπουμένων
καθεὶς κάτω τὴν χεῖρα τὴν μίαν λαθὼν
ἔρριψας εἰς τὸν λάκκον ἱταμῶς τὸν νεφρόν.
πολὺν ἐποίησας θόρυβον. οὐκ ἔχει νεφρόν,
b ἔλεγον. ἔκυπτον οἱ παρόντες ἀποβολῇ,
ἔθυσαν ἕτερον. τοῦ δὲ δευτέρου πάλιν
τὴν καρδίαν εἶδόν σε καταπίνοντ' ἐγώ.
πάλαι μέγας εἶ, γίγνωσκε· τοῦ γὰρ μὴ χανεῖν
λύκον διὰ κενῆς σὺ μόνος εὕρηκας τέχνην.
χορδῆς ὀβελίσκους ἡμέρας ζητουμένους
δύ' ἐχθὲς ὠμοὺς εἰς τὸ πῦρ ἀπέσβεσας.
καὶ πρὸς τὸ δίχορδον ἐτερέτιζες. ᾐσθόμην.
c ἐκεῖνο δρᾶμα, τοῦτο δ' ἐστὶ παίγνιον.

25. μή τις οὖν τούτων τῶν δευτέρων ἑπτὰ σοφῶν ὀνομασθέντων τοιοῦτόν τι ἐπενόησε περὶ τοῦ χοίρου, πῶς καὶ τὰ ἐντὸς πεπλήρωται, καὶ τὸ μὲν ὀπταλέον ἐστὶν αὐτοῦ τὸ δ' ἑφθόν, αὐτὸς δ' ἐστὶν ἄσφακτος. δεομένων οὖν ἡμῶν καὶ λιπαρούντων δεικνύναι τὴν σοφίαν, οὐκ ἐρῶ, φησί, τῆτες, μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι κινδυνεύσαντας καὶ προσέτι τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας. ἔδοξεν οὖν πᾶσι διὰ τὸν
d τηλικόνδε ὅρκον μὴ βιάζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἐπ' ἄλλο δέ τι τῶν παραφερομένων τὰς χεῖρας ἐπιβάλλειν. καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη, μὰ τοὺς ἐν Ἀρτεμισίῳ κινδυνεύσαντας, οὐδείς τινος γεύσεται, πρὶν λεχθῆ-

ναι ποῦ κεῖται τὸ παραφέρειν. τὰ γὰρ γεύματα ἐγὼ οἶδα μόνος. καὶ ὁ Μάγνος ἔφη, Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι

τί οὐκ ἐκέλευσας παραφέρειν τὰ ποτήρια;

Σώφρων δ' ἐν γυναικείοις κατὰ κοινότερον κέχρηται e *λέγων 'παράφερε, Κοικόα, τὸν σκύφον μεστόν.' καὶ Πλάτων δ' ἐν Λάκωσιν ἔφη 'πλήσας παραφερέτω.' Ἄλεξις Παμφίλῃ*

παρέθηκε τὴν τράπεζαν, εἶτα παραφέρων
ἀγαθῶν ἁμάξας.

περὶ δὲ τῶν γευμάτων, ἃ σαυτῷ προὔπιες, ὥρα σοι λέγειν, Οὐλπιανέ. τὸ γὰρ γεῦσαι ἔχομεν παρ' Εὐπόλιδι ἐν Αἰξί

τοῦδε νῦν γεῦσαι λαβών.

καὶ ὁ Οὐλπιανός, Ἔφιππος, ἔφη, ἐν Πελταστῇ

ἔνθ' ὄνων ἵππων τε στάσεις, f
καὶ γεύματ' οἴνων.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Διδύμοις

οἰνογευστεῖ, περιπατεῖ
ἐν τοῖς στεφάνοις.

26. *ἐπὶ τούτοις ὁ μάγειρος ἔφη, λέξω τοίνυν κἀγὼ οὐκ ἀρχαίαν ἐπίνοιαν, ἀλλ' εὕρεσιν ἐμήν, ἵνα μὴ ὁ αὐλητὴς πληγὰς λάβῃ· ὁ γὰρ Εὔβουλος ἐν Λάκωσιν ἢ Λήδᾳ ἔφη*

ἀλλ' ἠκούσαμεν 381
καὶ τοῦτο, νὴ τὴν Ἑστίαν, οἴκοι ποθ' ὡς
ὅσ' ἂν ὁ μάγειρος ἐξαμάρτῃ, τύπτεται,
ὥς φασιν, αὐλητὴς παρ' ὑμῖν.

Φιλύλλιός τε ἢ ὁ ποιήσας τὰς Πόλεις φησίν

ὅ τι ἂν τύχῃ
μάγειρος ἀδικήσας, τὸν αὐλητὴν λαβεῖν
πληγάς.

περὶ ἡμιόπτου καὶ ἡμιέφθου καὶ ἀσφάκτου γεμιστοῦ
χοίρου. ὁ μὲν χοῖρος ἐσφάγη ὑπὸ τὸν ὦμον σφαγὴν
b βραχεῖαν (καὶ ἐπέδειξεν). ἔπειτα ἀπορρεύσαντος
τοῦ πολλοῦ αἵματος πάντα τὰ ἐντοσθίδια μετὰ τῆς
ἐξαιρέσεως (εἴρηται γὰρ καὶ ἡ ἐξαίρεσις, ὦ στωμυ-
λῆθραι δαιταλεῖς) διακλύσας ἐπιμελῶς οἴνῳ πολ-
λάκις ἐκρέμασα ἐκ ποδῶν. εἶτα πάλιν οἴνῳ διέβρεξα,
καὶ προεψήσας μετὰ πολλοῦ πεπέρεως τὰ προειρη-
μένα χναυμάτια ἔβυσα διὰ τοῦ στόματος, πολλὸν ἐπι-
χέας ζωμὸν εὖ πάνυ πεποιημένον. καὶ μετὰ ταῦτα
περιέπλασα τοῦ χοίρου τὴν ἡμίσειαν, ὡς ὁρᾶτε, ἀλ-
φίτοις πολλοῖς κριθῆς, ἀναδεύσας αὐτὰ οἴνῳ καὶ
c ἐλαίῳ. ἔπειτ' ἐνέθηκα κριβάνῳ, ὑποθεὶς τράπεζαν
χαλκῆν, ἐστάθευσά τε τῷ πυρί, ὡς μήτε κατακαῦσαι
μήτ' ὠμὸν ἀφελεῖν. καὶ τῆς φορίνης ἤδη γενομένης
κραμβαλέας, ἤκασα καὶ τἄλλο μέρος ἡψῆσθαι, ἀπο-
βαλών τ' αὐτοῦ τὰ ἄλφιτα οὕτω φέρων ὑμῖν παρέ-
θηκα.

27. τὴν δ' ἐξαίρεσιν, ὦ καλέ μου Οὐλπιανέ, Διο-
νύσιος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τοῖς Ὁμωνύμοις τῷ δρά-
ματι οὕτως εἴρηκε, ποιήσας τινὰ μάγειρον πρὸς τοὺς
μαθητὰς διαλεγόμενον

d ἄγε δὴ Δρόμων νῦν εἴ τι κομψὸν ἢ σοφὸν
ἢ γλαφυρὸν οἶσθα τῶν σεαυτοῦ πραγμάτων,
φανερὸν ποίησον τοῦτο τῷ διδασκάλῳ.
νῦν τὴν ἀπόδειξιν τῆς τέχνης αἰτῶ σ' ἐγώ.
εἰς πολεμίαν ἄγω σε· θαρρῶν κατάτρεχε.
ἀριθμῷ διδόασι τὰ κρέα καὶ τηροῦσί σε.
τακερὰ ποιήσας ταῦτα καὶ ζέσας σφόδρα,
τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὡς λέγω σοι, σύγχεον.
ἰχθὺς ἁδρὸς πάρεστι· τἀντός ἐστι σά.
κἂν τέμαχος ἐκκλίνῃς τι, καὶ τοῦτ' ἔστι σόν,

ἕως ἂν ἔνδον ὦμεν· ὅταν ἔξω δ', ἐμόν. e
ἐξαιρέσεις καὶ τἄλλα τἀκόλουθ', ὅσα
οὔτ' ἀριθμὸν οὔτ' ἔλεγχον ἐφ' ἑαυτῶν ἔχει,
περικόμματος δὲ τάξιν ἢ θέσιν φέρει,
εἰς αὔριον σὲ κἀμὲ ταῦτ' εὐφρανάτω.
λαφυροπώλῃ παντάπασι μεταδίδου,
τὴν πάροδον ἵν' ἔχῃς τῶν θυρῶν εὐνουστέραν.
τί δεῖ λέγειν με πολλὰ πρὸς συνειδότα;
ἐμὸς εἶ μαθητής, σὸς δ' ἐγὼ διδάσκαλος.
μέμνησο τῶνδε καὶ βάδιζε δεῦρ' ἅμα.

28. πάντων οὖν ἡμῶν ἐπαινεσάντων τὸν μάγει- f ρον ἐπί τε τῷ ἑτοίμῳ τῶν λεγομένων καὶ τῇ τῆς τέχνης περιεργίᾳ, ὁ καλὸς ἡμῶν ἑστιάτωρ Λαρήνσιος, καὶ πόσῳ κάλλιον, ἔφη, τὰ τοιαῦτα ἐκμανθάνειν τοὺς μαγείρους ἢ ἅπερ παρά τινι τῶν πολιτῶν ἡμῶν, ὃς ὑπὸ πλούτου καὶ τρυφῆς τοὺς τοῦ θαυμασιωτάτου Πλάτωνος διαλόγους ἠνάγκαζεν ἐκμανθάνοντας τοὺς μαγείρους, φέροντάς τε τὰς λοπάδας ἅμα λέγειν, εἷς δύο τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε Τίμαιε, 382 ποῦ τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων τὰ νῦν δ' ἑστιατόρων; ἔπειτ' ἄλλος ἀπεκρίνατο, ἀσθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν, ὦ Σώκρατες. διεξήρχοντό τε τοῦ διαλόγου τὰ πολλὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ὡς ἄχθεσθαι μὲν τοὺς εὐωχουμένους, ὑβρίζεσθαι δὲ τὸν πάνσοφον ἐκεῖνον ἄνθρωπον ὁσημέραι, καὶ διὰ τοῦτο πολλοὺς τῶν καθαρείων ἐξόμνυσθαι τὰς παρ' ἐκείνῳ ἑστιάσεις. οἱ δὲ ἡμέτεροι οὗτοι ἅμα ἴσως ταῦτ' ἐκμανθάνοντες οὐκ ὀλίγην ἡμῖν θυμηδίαν παρέχουσι. καὶ ὁ παῖς ἐπὶ τῇ b μαγειρικῇ σοφίᾳ ἐπαινεθείς, τί τοιοῦτον εὑρήκασιν, ἔφη, ἢ εἰρήκασιν οἱ πρὸ ἐμοῦ; ἢ ἐπὶ μετρίοις ἐμαυτὸν ἄγω, οὐ μεγαλαυχούμενος ἐπ' ἐμαυτῷ; καίτοι καὶ ὁ πρῶτος τῶν τὸν ὀλυμπίασιν ἀγῶνα ἀναδησαμένων

Κόροιβος ὁ Ἠλεῖος μάγειρος ἦν, καὶ οὐχ οὕτως ὠγκύλλετο ἐπὶ τῇ τέχνῃ ὡς ὁ παρὰ Στράτωνι μάγειρος ἐν τῷ Φοινικίδῃ. περὶ οὗ τοιαῦτα λέγει ὁ μεμισθωμένος

29. σφίγγ' ἄρρεν' οὐ μάγειρον εἰς τὴν οἰκίαν
c εἴληφ'· ἁπλῶς γὰρ οὐδὲ ἓν μὰ τοὺς θεοὺς
ὅσ' ἂν λέγῃ συνίημι· καινὰ ῥήματα
πεπορισμένος γάρ ἐστιν. ὡς εἰσῆλθε γάρ,
εὐθύς μ' ἐπηρώτησε προσβλέψας μέγα,
'πόσους κέκληκας μέροπας ἐπὶ δεῖπνον; λέγε.'
ἐγὼ κέκληκα μέροπας ἐπὶ δεῖπνον; χολᾷς.
τοὺς δὲ μέροπας τούτους με γιγνώσκειν δοκεῖς;
οὐδεὶς παρέσται. τοῦτο γὰρ νὴ τὸν Δία
d ἔτι κατάλοιπον, μέροπας ἐπὶ δεῖπνον καλεῖν.
'οὐδ' ἄρα παρέσται δαιτυμὼν οὐδεὶς ὅλως;'
οὐκ οἴομαί γε Δαιτυμών. ἐλογιζόμην,
ἥξει Φιλῖνος, Μοσχίων, Νικήρατος,
ὁ δεῖν', ὁ δεῖνα· κατ' ὄνομ' ἀνελογιζόμην·
οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς οὐδὲ εἷς μοι Δαιτυμών.
οὐδεὶς παρέσται, φημί. 'τί λέγεις; οὐδὲ εἷς;'
σφόδρ' ἠγανάκτησ', ὥσπερ ἠδικημένος,
εἰ μὴ κέκληκα Δαιτυμόνα. καινὸν πάνυ.
e 'οὐδ' ἄρα θύεις ἐρυσίχθον';' οὐκ ἔφην ἐγώ.
'βοῦν δ' εὐρυμέτωπον;' οὐ θύω βοῦν, ἄθλιε.
'μῆλα θυσιάζεις ἄρα;' μὰ Δί', ἐγὼ μὲν οὔ,
οὐδέτερον αὐτῶν, προβάτιον δ'. 'οὔκουν (ἔφη)
τὰ μῆλα πρόβατα;' μῆλα πρόβατ'; οὐ μανθάνω,
[οὐδ' οἶδα] τούτων οὐδὲν οὐδὲ βούλομαι.
ἀγροικότερός εἰμ', ὥσθ' ἁπλῶς μοι διαλέγου.
f '"Ομηρον οὐκ οἶδας λέγοντα;' καὶ μάλα
ἐξῆν ὃ βούλοιτ', ὦ μάγειρ', αὐτῷ λέγειν.
ἀλλὰ τί πρὸς ἡμᾶς τοῦτο πρὸς τῆς Ἑστίας;

'κατ' ἐκεῖνον ἤδη πρόσεχε καὶ τὰ λοιπά μοι.'
ὁμηρικῶς γὰρ διανοεῖ μ' ἀπολλύναι;
'οὕτω λαλεῖν εἴωθα.' μὴ τοίνυν λάλει
οὕτω παρ' ἔμοιγ' ὤν. 'ἀλλὰ διὰ τὰς τέτταρας
δραχμὰς ἀποβάλω (φησὶ) τὴν προαίρεσιν; 383
τὰς οὐλοχύτας φέρε δεῦρο.' τοῦτο δ' ἐστὶ τί;
'κριθαί.' τί οὖν, ἀπόπληκτε, περιπλοκὰς λέγεις;
'πηγὸς πάρεστι;' πηγός; οὐχὶ λαικάσει,
ἐρεῖς σαφέστερόν θ' ὃ βούλει μοι λέγειν;
'ἀτάσθαλός γ' εἶ πρέσβυ (φησίν), ἅλας φέρε.'
τοῦτ' ἔστι πηγός; 'ἀλλὰ δεῖξον χέρνιβα.'
παρῆν. ἔθυεν, ἔλεγεν ἄλλα ῥήματα
τοιαῦθ' ἃ μὰ τὴν γῆν οὐδὲ εἷς ἤκουσεν ἄν,
μίστυλλα μοίρας δίπτυχ' ὀβελούς, ὥστε με b
τῶν τοῦ Φιλητᾶ λαμβάνοντα βιβλίων
σκοπεῖν ἕκαστον τί δύναται τῶν ῥημάτων.
πλὴν ἱκέτευον αὐτὸν ἤδη μεταβαλεῖν,
ἀνθρωπίνως λαλεῖν τε. τὸν δ' οὐκ ἂν τάχα
ἔπεισεν ἡ πειθὼ μὰ τὴν γῆν οἶδ' ὅτι.

30. περίεργον δ' ἐστὶν ὡς ἀληθῶς τὸ πολὺ τῶν μαγείρων γένος περί τε τὰς ἱστορίας καὶ τὰ ὀνόματα. λέγουσι γοῦν αὐτῶν οἱ λογιώτατοι 'γόνυ κνήμης ἔγγιον' καὶ 'περιῆλθον Ἀσίαν καὶ Εὐρώπην.' ἐπιτι- c μῶντες δέ τινι φασὶ μὴ δεῖν τὸν Οἰνέα Πηλέα ποιεῖν. ἐγὼ δὲ ἕνα τῶν ἀρχαίων μαγείρων τεθαύμακα πείρᾳ τῆς τέχνης ἧς εἰσηγήσατο ἀπολαύσας. παράγει δ' αὐτὸν Ἄλεξις ἐν Λέβητι λέγοντα τάδε

ἕψειν μοὐδόκει
πνικτόν τι ὄψον δελφάκειον. Β. ἡδύ γε.
Α. ἔπειτα προσκέκαυκα. Β. μηδὲν φροντίσῃς.
ἰάσιμον γὰρ τὸ πάθος ἐστί. Α. τῷ τρόπῳ;
Β. ὄξος λαβὼν ἢν εἰς λεκάνην τιν' ἐγχέας d

ψυχρόν, ξυνίης; εἶτα θερμὴν τὴν χύτραν
εἰς τοὖξος ἐνθῇς. διάπυρος γὰρ οὖσ' ἔτι
ἕλξει δι' αὐτῆς νοτίδα, καὶ ζυμουμένη
ὥσπερ κίσηρις λήψεται διεξόδους
σομφάς, δι' ὧν τὴν ὑγρασίαν ἐκδέξεται,
τὰ κρεάδι' ἔσται τ' οὐκ ἀπεξηραμμένα,
ἔγχυλα δ' ἀτρεμεὶ καὶ δροσώδη τὴν σχέσιν.
Α. Ἄπολλον, ὡς ἰατρικῶς. ὦ Γλαυκία,
e ταυτὶ ποιήσω; *Β.* καὶ παρατίθει γ' αὐτὰ παῖ,
ὅταν παρατιθῇς, μανθάνεις; ἐψυγμένα.
ἀτμὸς γὰρ οὕτως οὐχὶ προσπηδήσεται
ταῖς ῥισίν, ἀλλ' ἄνω βαδίζει καταφυγών.
Α. πολλῷ γ' ἀμείνων, ὡς ἔοικας, ἦσθ' ἄρα
λογογράφος ἢ μάγειρος. *Β.* ὃ λέγεις οὐ λέγεις,
τέχνην δ' ὀνειδίζεις.

31. καὶ μαγείρων μὲν ἅλις, ἄνδρες δαιταλεῖς,
f μή καί τις αὐτῶν τὰ ἐκ Δυσκόλου Μενάνδρου βρενθυόμενος λαρυγγίσῃ τάδε

οὐδὲ εἷς
μάγειρον ἀδικήσας ἀθῷος διέφυγεν.
ἱεροπρεπής πώς ἐστιν ἡμῶν ἡ τέχνη.

ἐγὼ δ' ὑμῖν κατὰ τὸν ἥδιστον Δίφιλον

παρατίθημ' ὁλοσχερῆ
ἄρν' ἐς μέσον συμπτυκτὸν ὠνθυλευμένον,
χοιρίδια περιφόρινα κρομβώσας ὅλα.
δούρειον ἐπάγω χῆνα τῷ φυσήματι.

384 32. ΧΗΝ. περιενεχθέντων δὲ τούτων καὶ ἄλλων χηνῶν περιττῶς ἐσκευασμένων, ἔφη τις, οἱ χῆνες σιτευτοί. καὶ ὁ Οὐλπιανός, ὁ δὲ σιτευτὸς χὴν παρὰ τίνι; πρὸς ὃν ὁ Πλούταρχος, Θεόπομπος μὲν ἔφη ὁ Χῖος ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς κἀν τῇ τρισκαιδεκάτῃ δὲ τῶν Φιλιππικῶν, Ἀγησιλάῳ τῷ Λάκωνι εἰς Αἴγυπτον

ἀφικομένῳ πέμψαι τοὺς Αἰγυπτίους χῆνας καὶ μόσχους σιτευτούς. καὶ Ἐπιγένης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Βάκχαις φησίν

ἀλλ' εἴ τις ὥσπερ χῆνα σιτευτὸν λαβὼν
ἔτρεφέ με.

καὶ Ἀρχέστρατος ἐν τῷ πολυθρυλήτῳ ποιήματι b

καὶ σιτευτοῦ χηνὸς ὁμοῦ σκεύαζε νεοττόν,
ὀπτὸν ἁπλῶς καὶ τόνδε.

σὺ δὲ ἡμῖν, ὦ Οὐλπιανέ, δίκαιος εἶ λέγειν, ὁ περὶ πάντων πάντας ἀπαιτῶν, ποῦ μνήμης ἠξίωται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ πολυτελῆ ταῦτα τῶν χηνῶν ἥπατα. ὅτι γὰρ χηνοβοσκοὺς οἴδασι μάρτυς Κρατῖνος ἐν Διονυσαλεξάνδρῳ λέγων 'χηνοβοσκοί, βουκόλοι.' Ὅμηρος δὲ καὶ θηλυκῶς καὶ ἀρσενικῶς εἴρηκεν 'αἰετὸς ἀργὴν χῆνα φέρων' καί

ὡς ὅδε χῆν' ἥρπαξ' ἀτιταλλομένην ἐνὶ οἴκῳ. c

καί

χῆνές μοι κατὰ οἶκον ἐείκοσι πυρὸν ἔδουσιν
ἐξ ὕδατος.

χηνείων δ' ἡπάτων, περισπούδαστα δὲ ταῦτα κατὰ τὴν Ῥώμην, μνημονεύει Εὔβουλος ἐν Στεφανοπώλισι λέγων οὕτως

εἰ μὴ σὺ χηνὸς ἧπαρ ἢ ψυχὴν ἔχεις.

33. ἦσαν δὲ καὶ ἡμίκραιραι πολλαὶ δελφάκων. μνημονεύει δ' αὐτῶν Κρώβυλος ἐν Ψευδυποβολιμαίῳ

εἰσῆλθεν ἡμίκραιρα τακερὰ δέλφακος. d
ταύτης μὰ τὸν Δί' οὐχὶ κατέλιπον δ' ἐγὼ
οὐδέν.

μετὰ δὲ ταῦτα ὁ καλούμενος κρεοκάκκαβος. κρέα δ' ἐστὶ ταῦτα συγκεκομμένα μεθ' αἵματος καὶ λίπους ἐν ζωμῷ γεγλυκασμένῳ. λέγειν δὲ οὕτως Ἀριστοφά-

νης φησὶν ὁ γραμματικὸς Ἀχαιούς, ὁ Μυρτίλος ἔφη. Ἀντικλείδης δ' ἐν ἑβδομηκοστῷ ὀγδόῳ Νόστων 'ἐν δείπνῳ (φησί) μελλόντων Χίων ὑπ' Ἐρυθραίων ἐξ e ἐπιβουλῆς ἀναιρεῖσθαι μαθών τις τὸ μέλλον γίγνεσθαι ἔφη

ὦ Χῖοι· πολλὴ γὰρ Ἐρυθραίους ἔχει ὕβρις·
φεύγετε δειπνήσαντες ὑὸς κρέα, μηδὲ μένειν βοῦν.'

ἀναβραστῶν δὲ κρεῶν μνημονεύει Ἀριστομένης Γόησιν οὕτως . . . καὶ ὄρχεις ἤσθιον, οὓς καὶ νεφροὺς ἐκάλουν. Φιλιππίδης ἐν τῇ Ἀνανεώσει Γναθαίνης τῆς ἑταίρας τὸ γαστρίμαργον ἐμφανίζων λέγει

ἔπειτ' ἐπὶ τούτοις πᾶσιν ἧκ' ὄρχεις φέρων
f πολλούς. τὰ μὲν οὖν γύναια τἆλλ' ἠκκίζετο,
ἡ δ' ἀνδροφόνος Γνάθαιν' ἀναγελάσασ' ἅμα
καλοί γε, φησίν, οἱ νεφροί, νὴ τὴν φίλην
Δήμητρα. καὶ δύ' ἁρπάσασα κατέπιεν,
ὥσθ' ὑπτίους ὑπὸ τοῦ γέλωτος καταπεσεῖν.

34. εἰπόντος δὲ καὶ ἄλλου ἥδιστον γεγονέναι καὶ 385 τὸν μετ' ὀξυλιπάρου ἀλεκτρυόνα, ὁ φιλεπιτιμητὴς Οὐλπιανός, κατακείμενος μόνος, ὀλίγα δ' ἐσθίων καὶ τηρῶν τοὺς λέγοντας, ἔφη, ὀξυλίπαρον δὲ τί ἐστι; πλὴν εἰ μὴ καὶ κόττανα ἡμᾶς καὶ λέπιδιν, τὰ πάτριά μου νόμιμα βρώματα, ὀνομάζειν μέλλετε. καὶ ὁ Τιμοκλῆς, ἔφη, ὁ κωμικὸς ἐν Δακτυλίῳ μέμνηται τοῦ ὀξυλιπάρου λέγων οὕτως

γαλεοὺς καὶ βατίδας ὅσα τε τῶν γενῶν
ἐν ὀξυλιπάρῳ τρίμματι σκευάζεται.

b ἀκρολιπάρους δέ τινας ἀνθρώπους κέκληκεν Ἄλεξις ἐν Πονήρᾳ οὕτως

ἀκρολίπαροι, τὸ δ' ἄλλο σῶμ' ὑπόξυλον.

παρατεθέντος δέ ποτε καὶ ἰχθύος μεγάλου ἐν ὀξάλμῃ,

καὶ εἰπόντος τινὸς ἥδιστον εἶναι ὀψάριον πᾶν τὸ ἐν ὀξάλμῃ παρατιθέμενον, συναγαγὼν τὰς ὀφρῦς ὁ τὰς ἀκάνθας ἀγείρων Οὐλπιανός, ποῦ κεῖται, ἔφη, ὀξάλμη; ὀψάριον γὰρ παρ' οὐδενὶ τῶν ζώντων λεγόμενον οἶδα. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ μακρὰν χαίρειν εἰπόντες αὐτῷ ἐδείπνουν, τοῦ Κυνούλκου τὰ ἐξ Αὔρων Μεταγένους ἀναφωνήσαντος

ἀλλ' ὤγαθὲ δειπνῶμεν πρῶτον, κἄπειτά με πάντ' ἐπερώτα, c
ὅ τι ἂν βούλῃ· νῦν γὰρ πεινῶν δεινῶς πώς εἰμ' ἐπιλήσμων.

καὶ ὁ Μυρτίλος ἡδέως πως συναπογραφόμενος αὐτῷ, ἵνα μηδενὸς μεταλαμβάνῃ ἀλλὰ πάντα λαλῇ, ἔφη, Κρατῖνος ἐν Ὀδυσσεῦσιν εἴρηκε τὴν ὀξάλμην διὰ τούτων

ἀνθ' ὧν πάντας ἑλὼν ὑμᾶς ἐρίηρας ἑταίρους,
φρύξας ἑψήσας κἀπανθρακίσας ὀπτήσας
εἰς ἅλμην τε καὶ ὀξάλμην, κᾆτ' ἐς σκοροδάλμην d
χλιερὸν ἐμβάπτων, ὃς ἂν ὀπτότατός μοι ἁπάντων
ὑμῶν φαίνηται κατατρώξομαι, ὦ στρατιῶται.

καὶ Ἀριστοφάνης Σφηξίν

ἀποφυσήσας
εἰς ὀξάλμην ἔμβαλε θερμήν.

35. *ὀψάριον δὲ τῶν μὲν ζώντων ἡμεῖς λέγομεν. ἀτὰρ καὶ Πλάτων ἐπὶ τοῦ ἰχθύος ἐν Πεισάνδρῳ*

ἤδη φαγών τι πώποθ', οἷα γίγνεται, e
ὀψάριον ἔκαμες καὶ προσέστη τοῦτό σοι;
B. ἔγωγε πέρυσι κάραβον φαγών.

Φερεκράτης Αὐτομόλοις 'τοὐψάριον τουτὶ παρέθηκέ τις ἡμῖν.' Φιλήμων Θησαυρῷ

οὐκ ἔστ' ἀληθὲς παραλογίσασθ', οὐδ' ἔχειν
ὀψάρια χρηστά.

Μένανδρος Καρχηδονίῳ

ἐπιθυμιάσας τῷ βορέᾳ λιβανίδιον
ὀψάριον οὐδὲν ἔλαβον. ἑψήσω φακῆν.

f καὶ ἐν Ἐφεσίῳ

ἐπ' ἀρίστῳ λαβὼν
ὀψάριον,

εἶτ' ἐπιφέρει

τῶν ἰχθυοπωλῶν ἀρτίως τις τεττάρων
δραχμῶν ἐπώλει κωβιούς.

Ἀναξίλας Ὑακίνθῳ ἢ Πορνοβοσκῷ

ἐγὼ δ' ἰὼν ὀψάριον ὑμῖν ἀγοράσω.

καὶ μετ' ὀλίγα

σκεύαζε παῖ τοὐψάριον ἡμῖν.

τὸ δὲ ἐν Ἀναγύρῳ Ἀριστοφάνους

εἰ μὴ παραμυθεῖ μ' ὀψαρίοις ἑκάστοτε

ἀντὶ τοῦ προσοψήμασιν ἀκούομεν. καὶ γὰρ Ἄλεξις ἐν
386 Παννυχίδι περιθεὶς μαγείρῳ τὸν λόγον φησί

θερμοτέροις χαίρεις ἀεὶ
τοῖς ὀψαρίοις, ἢ τὸ μέσον, ἢ κατωτέρω;
Β. κατωτέρω. Α. τί λέγεις σύ; ποδαπὸς οὑτοσὶ
ἄνθρωπος; οὐκ ἐπίστασαι ζῆν. ψυχρά σοι
ἅπαντα παραθῶ; Β. μηδαμῶς. Α. ζέοντα δέ;
Β. Ἄπολλον. Α. οὐκοῦν τὸ μέσον ἔστω δηλαδή.
τοῦθ' ἕτερος οὐδεὶς τῶν ὁμοτέχνων μου ποιεῖ.
b Β. οὐκ οἶομ', οὐδ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν σὺ νῦν ποιεῖς.
Α. ἐγὼ δὲ πρῶτος. τοῖς γὰρ ἑστιωμένοις
τὸν καιρὸν ἀποδίδωμι τῆς συγκράσεως.
Β. οὐ πρὸς θεῶν ἔμ' ἔθυσας ἀλλὰ τὸν ἔριφον.
μὴ κόπτ' ἔμ', ἀλλὰ τὰ κρέα. Β. παῖδες, παρά-
γετε.
ὀπτάνιον ἔστιν; Β. ἔστι. Α. καὶ κάπνην
ἔχει;

Β. δῆλον ὅτι. Α. μή μοι δῆλον. Β. ἀλλ' ἔχει
κάπνην.
Α. ἔχει κακόν, εἰ τύφουσαν. Β. ἀπολεῖ μ' οὑτοσί. c

36. ταῦτά σοι παρ' ἡμῶν τῶν ζώντων, ὀλβιογάστορ Οὐλπιανέ, ἀπεμνημόνευσα. καὶ σὺ γάρ, ὡς ἔοικε, μετ' ἐμοῦ κατὰ τὸν Ἄλεξιν οὐδενὸς ἐμψύχου μεταλαμβάνεις, ὅς φησιν ἐν Ἀτθίδι τάδε

ὁ πρῶτος εἰπὼν ὅτι σοφιστὴς οὐδὲ εἷς
ἔμψυχον οὐδὲν ἐσθίει σοφός τις ἦν.
ἐγὼ γὰρ ἥκω νῦν ἀγοράσας οὐδὲ ἓν
ἔμψυχον. ἰχθῦς ἐπριάμην τεθνηκότας d
μεγάλους· κρεάδι' ἀρνός ἐστι πίονος
οὐ ζῶντος· οὐχ οἷόν τε γάρ. τί ἄλλο; καὶ
ἡπάτιον ὀπτὸν προσέλαβον. τούτων ἐὰν
δείξῃ τις ἢ φωνήν τι ἢ ψυχὴν ἔχον,
ἀδικεῖν ὁμολογῶ καὶ παραβαίνειν τὸν νόμον.

ἐπὶ τούτοις οὖν ἔασον ἡμᾶς δειπνεῖν. ἰδοὺ γάρ, ἕως πρὸς σὲ διαλέγομαι, καὶ οἱ φασιανικοὶ παραπεπλεύκασιν, ὑπεριδόντες ἡμᾶς διὰ τὴν ἄκαιρόν σου γλωσσαργίαν. ἀλλ' ἢν ἐμοὶ εἴπῃς, ἔφη ὁ Οὐλπιανός, δι- e
δάσκαλε Μυρτίλε, ὁ ὀλβιογάστωρ σοι πόθεν, καὶ εἰ φασιανικῶν τις ὀρνίθων μέμνηται τῶν παλαιῶν, ἐγώ σοι ἦρι μάλ' οὐκ ἐφ' Ἑλλήσποντον πλεύσας, ἀλλ' εἰς τὴν ἀγορὰν πορευθεὶς ὠνήσομαι φασιανικόν, ὃν συγκατέδομαί σοι.

37. καὶ ὁ Μυρτίλος, ἐπὶ ταύταις, ἔφη, ταῖς συνθήκαις λέγω. τοῦ μὲν ὀλβιογάστορος Ἄμφις μέμνηται ἐν Γυναικομανίᾳ οὑτωσὶ λέγων

Εὐρύβατε κνισολοιχέ . . .
οὐκ ἔσθ' ὅπως οὐκ ὀλβιογάστωρ εἶ σύ.

φασιανικοῦ δὲ ὄρνιθος ὁ ἥδιστος Ἀριστοφάνης ἐν f
δράματι Ὄρνισιν. Ἀττικοὶ δέ εἰσι δύο πρεσβῦται ὑπὸ

ἀπραγμοσύνης πόλιν ζητοῦντες ἐν ᾗ κατοικήσουσιν ἀπράγμονα· καὶ αὐτοῖς ἀρέσκει ὁ βίος ὁ μετ' ὀρνίθων. ἔρχονται οὖν ὡς τοὺς ὄρνιθας, καὶ αἰφνίδιον αὐτοῖς ἐπιπτάντος ἑνὸς τῶν ὀρνίθων ἀγρίου τὴν ὄψιν δείσαντες ἑαυτοὺς παραμυθούμενοι λέγουσι τά τ' ἄλλα καὶ τάδε

387 ὁδὶ δὲ δὴ τίς ἐστιν ὄρνις; οὐκ ἐρεῖς;
Β. Ἐπικεχοδὼς ἔγωγε φασιανικός.

καὶ τὸ ἐν Νεφέλαις δ' ἐπὶ τῶν ὀρνίθων ἔγωγε ἀκούω καὶ οὐκ ἐπὶ ἵππων ὡς πολλοί

τοὺς φασιανούς, οὓς τρέφει Λεωγόρας.

δύναται γὰρ ὁ Λεωγόρας καὶ ἵππους τρέφειν καὶ ὄρνεις φασιανούς. κωμῳδεῖται γὰρ ὁ Λεωγόρας ὡς γαστρίμαργος ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Περιαλγεῖ. Μνησίμαχος δ' ἐν Φιλίππῳ (εἷς δὲ καὶ οὗτός ἐστι τῶν τῆς μέσης κωμῳδίας ποιητῶν) φησί

καὶ τὸ λεγόμενον
b σπανιώτατον πάρεστιν ὀρνίθων γάλα
καὶ φασιανὸς ἀποτετιλμένος καλῶς.

Θεόφραστος δὲ ὁ Ἐρέσιος Ἀριστοτέλους μαθητὴς ἐν τρίτῃ περὶ ζῴων μνημονεύων αὐτῶν οὑτωσί πως λέγει 'ἔστι δὲ καὶ τοῖς ὄρνισι τοιαύτη διαφορά. τὰ μὲν γὰρ βαρέα καὶ μὴ πτητικά, καθάπερ ἀτταγὴν πέρδιξ ἀλεκτρυὼν φασιανός, εὐθὺς βαδιστικὰ καὶ δασέα.' καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ὀγδόῃ ζῴων ἱστορίας γράφει τάδε 'εἰσὶ δὲ τῶν ὀρνίθων οἳ μὲν κονιστικοί, οἳ δὲ λοῦνται, οἳ δὲ οὔτε κονιστικοὶ οὔτε λοῦνται.
c ὅσοι δὲ μὴ πτητικοί, ἀλλ' ἐπίγειοι, κονιστικοί, οἷον ἀλεκτορὶς πέρδιξ ἀτταγὴν φασιανὸς κορυδαλλός.' μνημονεύει δ' αὐτῶν καὶ Σπεύσιππος ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων. φασιανὸν δὲ οὗτοι κεκλήκασιν αὐτὸν καὶ οὐ φασιανικόν.

38. Ἀγαθαρχίδης δὲ ὁ Κνίδιος ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν Εὐρωπιακῶν περὶ τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ τὸν λόγον ποιούμενος γράφει καὶ ταῦτα ‘πλῆθος δ' ὀρνίθων τῶν καλουμένων φασιανῶν φοιτᾷ τροφῆς χάριν πρὸς τὰς ἐκβολὰς τῶν στομάτων.’ Καλλίξενος δ' ὁ Ῥόδιος ἐν τετάρτῃ περὶ Ἀλεξανδρείας, διαγρά- d φων τὴν γενομένην πομπὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Πτολεμαίου τοῦ φιλαδέλφου καλουμένου βασιλέως, ὡς μέγα θαῦμα περὶ τῶν ὀρνίθων τούτων οὕτως γράφει ‘εἶτα ἐφέροντο ἐν ἀγγείοις ψιττακοὶ καὶ ταῲ καὶ μελεαγρίδες καὶ φασιανοὶ καὶ ὄρνιθες αἰθιοπικοὶ πλήθει πολλοί.’ Ἀρτεμίδωρος δὲ ὁ Ἀριστοφάνειος ἐν ταῖς ἐπιγραφομέναις ὀψαρτυτικαῖς γλώσσαις καὶ Πάμφιλος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων καὶ γλωσσῶν Ἐπαίνετον παρατίθεται λέγοντα ἐν τῷ e ὀψαρτυτικῷ ὅτι ὁ φασιανὸς ὄρνις τατύρας καλεῖται. Πτολεμαῖος δ' ὁ Εὐεργέτης ἐν δευτέρῳ ὑπομνημάτων τέταρόν φησιν ὀνομάζεσθαι τὸν φασιανὸν ὄρνιν. τοσαῦτά σοι περὶ τῶν φασιανικῶν ὀρνίθων ἔχω λέγειν· οὓς ἐγὼ διὰ σὲ ὥσπερ οἱ πυρέσσοντες παραφερομένους εἶδον. σὺ δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἂν μὴ αὔριον ἀποδῷς τὰ ὡμολογημένα, οὐκ ἐξαπατήσεως δημοσίᾳ σε γράψομαι, ἀλλὰ τὸν Φᾶσιν οἰκήσοντα ἀποπέμψω, ὡς Πολέμων ὁ περιηγητὴς Ἴστρον τὸν Καλλιμάχειον f συγγραφέα εἰς τὸν ὁμώνυμον κατεπόντου ποταμόν.

39. ΑΤΤΑΓΑΣ. Ἀριστοφάνης Πελαργοῖς

ἀτταγᾶς ἥδιστον ἕψειν ἐν ἐπινικίοις κρέας.

Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μύνδιός φησιν ὅτι μικρῷ μὲν μείζων ἐστὶ πέρδικος, ὅλος δὲ κατάγραφος τὰ περὶ τὸ νῶτον, κεραμεοῦς τὴν χρόαν, ὑποπυρρίζων μᾶλλον. θηρεύεται δ' ὑπὸ τῶν κυνηγῶν διὰ τὸ βάρος καὶ τὴν τῶν πτερῶν βραχύτητα. ἔστι δὲ κονιστικὸς πολύ- 388

τεκνός τε καὶ σπερμολόγος. Σωκράτης δ' ἐν τῷ περὶ ὅρων καὶ τόπων καὶ πυρὸς καὶ λίθων 'ἐκ τῆς Λυδίας μετακομισθέντες (φησὶν) εἰς Αἴγυπτον οἱ ἀτταγαῖ καὶ ἀφεθέντες εἰς τὰς ὕλας ἕως μὲν τινὸς ὄρτυγος φωνὴν ἀφίεσαν, ἐπεὶ δὲ τοῦ ποταμοῦ κοίλου ῥυέντος λιμὸς ἐγένετο καὶ πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀπώλλυντο, οὐ διέλιπον σαφέστερον τῶν παίδων τῶν τρανοτάτων ἕως νῦν λέγοντες, τρὶς τοῖς κακούργοις κακά. συλληφθέντες δὲ οὐ μόνον οὐ τιθασεύονται, b ἀλλ' οὐδὲ φωνὴν ἔτι ἀφιᾶσιν. ἐὰν δὲ ἀφεθῶσι, φωνήεντες πάλιν γίγνονται.' μνημονεύει αὐτῶν Ἱππῶναξ οὕτως

οὐδ' ἀτταγᾶς τε καὶ λαγὼς διατρώγων,

καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισιν, ἐν δ' Ἀχαρνεῦσι καὶ ὡς πλεοναζόντων αὐτῶν ἐν τῇ Μεγαρικῇ. περισπῶσι δ' οἱ Ἀττικοὶ παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον τοὔνομα. τὰ γὰρ εἰς ας λήγοντα ἐκτεταμένον ὑπὲρ δύο συλλαβάς, ὅτε ἔχει τὸ α παραλῆγον, βαρύτονά ἐστιν, οἷον ἀκάμας σακάδας ἀδάμας. λεκτέον δὲ καὶ ἀτταγαῖ καὶ οὐχὶ ἀτταγῆνες.

40. ΠΟΡΦΥΡΙΩΝ. ὅτι καὶ τούτου Ἀριστοφάνης c μνημονεύει δῆλον. Πολέμων δ' ἐν πέμπτῳ τῶν πρὸς Ἀντίγονον καὶ Ἀδαῖον πορφυρίωνά φησι τὸν ὄρνιν διαιτώμενον κατὰ τὰς οἰκίας τὰς ὑπάνδρους τῶν γυναικῶν τηρεῖν πικρῶς, καὶ τοιαύτην ἔχειν αἴσθησιν ἐπὶ τῆς μοιχευομένης, ὥσθ' ὅταν τοῦθ' ὑπονοήσῃ, προσημαίνει τῷ δεσπότῃ, ἀγχόνῃ τὸ ζῆν περιγράψας. οὐ πρότερόν τε, φησί, τροφῆς μεταλαμβάνει, εἰ μὴ περιπατήσῃ τόπον τινὰ ἐξευρὼν ἑαυτῷ ἐπιτήδειον· μεθ' ὃν κονισάμενος λούεται, εἶτα τρέφεται. Ἀριστοτέλης δὲ σχιδανόποδά φησιν αὐτὸν εἶναι, ἔχειν τε d χρῶμα κυάνεον, σκέλη μακρά, ῥύγχος ἠργμένον ἐκ

τῆς κεφαλῆς φοινικοῦν, μέγεθος ἀλεκτρυόνος, στόμαχον δ' ἔχει λεπτόν· διὸ τῶν λαμβανομένων εἰς τὸν πόδα ταμιεύεται μικρὰς τὰς ψωμίδας, κάπτων δὲ πίνει, πενταδάκτυλός τε ὢν τὸν μέσον ἔχει μέγιστον. Ἀλέξανδρος δ' ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ περὶ τῆς τῶν πτηνῶν ἱστορίας λίβυν εἶναί φησι τὸν ὄρνιν καὶ τῶν κατὰ τὴν Λιβύην θεῶν ἱερόν.

ΠΟΡΦΥΡΙΣ. *Καλλίμαχος ἐν τῷ περὶ ὀρνίθων διεστάναι φησὶ πορφυρίωνα πορφυρίδος, ἰδίᾳ ἑκάτερον καταριθμούμενος· τὴν τροφήν τε λαμβάνειν τὸν πορφυρίωνα ἐν σκότῳ καταδυόμενον, ἵνα μή τις αὐτὸν θεάσηται. ἐχθραίνει γὰρ τοὺς προσιόντας αὐτοῦ* e *τῇ τροφῇ. τῆς δὲ πορφυρίδος καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισι μνημονεύει. Ἴβυκος δέ τινας λαθιπορφυρίδας ὀνομάζει διὰ τούτων 'τοῦ μὲν πετάλοισιν ἐπ' ἀκροτάτοισι ξανθοῖσι ποικίλαι πανέλοπες, αἰολόδειροι λαθιπορφυρίδες, καὶ ἀλκυόνες τανυσίπτεροι.' ἐν ἄλλοις δέ φησιν*

αἰεί μ', ὦ φίλε θυμέ, τανύπτερος ὡς ὄκα πορφυρίς.

41. ΠΕΡΔΙΞ. *τούτων πολλοὶ μὲν μέμνηνται, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης. τοῦ δὲ ὀνόματος αὐτῶν ἔνιοι συ-* f *στέλλουσι τὴν μέσην συλλαβήν, ὡς Ἀρχίλοχος*

πτώσσουσαν ὥστε πέρδικα.

οὕτω καὶ ὄρτυγα καὶ χοίνικα, πολὺ δέ ἐστι τὸ ἐκτεινόμενον παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. Σοφοκλῆς Καμικίοις

ὄρνιθος ἦν δ' ἐπώνυμος
πέρδικος ἐν κλεινοῖς Ἀθηναίων πάγοις.

Φερεκράτης ἢ ὁ πεποιηκὼς τὸν Χείρωνα

ἔξεισιν ἄκων δεῦρο πέρδικος τρόπον.

Φρύνιχος Τραγῳδοῖς 389

τὸν Κλεόμβροτόν τε τοῦ
Πέρδικος υἱόν.

τὸ δὲ ζῷον ἐπὶ λαγνείας συμβολικῶς παρείληπται. Νικοφῶν ἐν Χειρογάστορσι

τοὺς ἑψητοὺς καὶ τοὺς πέρδικας ἐκείνους.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Κωμασταῖς βραχέως

σηπίας τ' ἄγον νεούσας πέρδικάς τε πετομένους.

φησὶ δ' Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ ζῴου τάδε 'ὁ πέρδιξ ἐστὶ μὲν χερσαῖος σχιδανόπους. ζῇ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ἡ δὲ θήλεια καὶ πλείονα. πολυχρονιώτερα γὰρ ἐν τοῖς ὄρνισι τῶν ἀρρένων τὰ θήλεα. ἐπῳάζει δὲ καὶ
b ἐκτρέφει, καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς. ὅταν δὲ γνῷ ὅτι θηρεύεται, προελθὼν τῆς νεοττιᾶς κυλινδεῖται παρὰ τὰ σκέλη τοῦ θηρεύοντος, ἐλπίδα ἐμποιῶν τοῦ συλληφθήσεσθαι, ἐξαπατᾷ τε, ἕως ἂν ἀποπτῶσιν οἱ νεοττοί· εἶτα καὶ αὐτὸς ἐξίπταται.'

42. 'ἔστι δὲ τὸ ζῷον κακόηθες καὶ πανοῦργον, ἔτι δὲ ἀφροδισιαστικόν. διὸ καὶ τὰ ᾠὰ τῆς θηλείας συντρίβει, ἵνα ἀπολαύῃ τῶν ἀφροδισίων. ὅθεν ἡ θήλεια γιγνώσκουσα ἀποδιδράσκουσα τίκτει.' τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Καλλίμαχος ἐν τῷ περὶ ὀρνέων. μάχονται δὲ καὶ οἱ χῆροι αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ ὁ
c ἡττηθεὶς ὀχεύεται ὑπὸ τοῦ νικήσαντος. Ἀριστοτέλης δέ φησιν ὅτι τὸν ἡττηθέντα πάντες ἐν μέρει ὀχεύουσιν. ὀχεύουσι δὲ καὶ οἱ τιθασοὶ τοὺς ἀγρίους. ἐπειδὰν δὲ κρατηθῇ τις ὑπὸ τοῦ δευτέρου, οὗτος λάθρᾳ ὀχεύεται ὑπὸ τοῦ κρατιστεύσαντος. γίνεται δὲ τοῦτο κατά τινα ὥραν τοῦ ἔτους, ὡς καὶ ὁ Μύνδιός φησιν Ἀλέξανδρος. νεοττεύουσι δὲ ἐπὶ γῆς οἱ ἄρρενες καὶ αἱ θήλειαι διελόμενοι ἕκαστοι οἶκον. ἐπὶ δὲ τὸν θηρεύοντα πέρδικα ὠθεῖται ὁ τῶν ἀγρίων ἡγεμὼν μαχόμενος· ἁλόντος δὲ τούτου ἕτερος ἔρχεται μαχού-

μενος. καὶ ὁπόταν μὲν ἄρρην ᾖ ὁ θηρεύων, τοῦτο d ποιεῖ, ὅταν δὲ θήλεια ᾖ ἡ θηρεύουσα, ᾄδει ἕως ἂν ἀντάσῃ ὁ ἡγεμὼν αὐτῇ· καὶ οἱ ἄλλοι ἀθροισθέντες ἀποδιώκουσιν ἀπὸ τῆς θηλείας, ὅτι ἐκείνῃ ἀλλ' οὐχ ἑαυτοῖς προσέχει. ὅθεν πολλάκις διὰ ταῦτα σιγῇ προσέρχεται, ὅπως μὴ ἄλλος ἀκούσας τῆς φωνῆς ἔλθῃ μαχούμενος αὐτῷ. ἐνίοτε δὲ ἡ θήλεια τὸν ἄρρενα προσιόντα κατασιγάζει. πολλάκις τε ἐπῳάζουσα ἐξίσταται, ὅταν προσερχόμενον ἐπαισθάνηται τὸν ἄρρενα τῇ θηρευούσῃ, ὑπομένει τε ὀχευθῆναι, ἵνα αὐτὸν ἀποσπάσῃ τῆς θηρευούσης. ἐπὶ τοσοῦτον δὲ e ἐπτόηνται περὶ τὴν ὀχείαν οἱ πέρδικες καὶ οἱ ὄρτυγες ὡς εἰς τοὺς θηρεύοντας ἐμπίπτειν, καθίζοντας ἐπὶ τῶν κεράμων. φασὶ δὲ καὶ τοὺς ἀγομένους θήλεις πέρδικας ἐπὶ θήραν, ὁπόταν ἴδωσιν ἢ ὀσφρωνται τῶν ἀρρένων κατ' ἄνεμον στάντων ἢ περιπετομένων, ἐγκύους γίγνεσθαι, τινὲς δὲ καὶ παραυτίκα τίκτειν. πέτονταί τε περὶ τὸν τῆς ὀχείας καιρὸν χάσκοντες καὶ τὴν γλῶσσαν ἔξω ἔχοντες οἵ τε θήλεις καὶ οἱ ἄρρενες. Κλέαρχος δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ Πανικοῦ 'οἱ f στρουθοὶ (φησὶ) χοἱ πέρδικες, ἔτι δὲ οἱ ἀλεκτρυόνες καὶ οἱ ὄρτυγες προΐενται τὴν γονὴν οὐ μόνον ἰδόντες τὰς θηλείας, ἀλλὰ κἂν ἀκούσωσιν αὐτῶν τὴν φωνήν. τούτου δὲ αἴτιον ἡ τῇ ψυχῇ γινομένη φαντασία περὶ τῶν πλησιασμῶν. φανερώτατον δὲ γίνεται περὶ τὰς ὀχείας, ὅταν ἐξ ἐναντίας αὐτοῖς θῇς κάτοπτρον. προστρέχοντες γὰρ διὰ τὴν ἔμφασιν ἁλίσκονταί τε καὶ προΐενται τὸ σπέρμα, πλὴν τῶν ἀλεκτρυόνων. τούτους δὲ ἡ τῆς ἐμφάσεως αἴσθησις εἰς μάχην προάγεται μόνον.' ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος.

43. καλοῦνται δὲ οἱ πέρδικες ὑπ' ἐνίων κακκάβαι, ὡς καὶ ὑπ' Ἀλκμᾶνος λέγοντος οὕτως

390 *ἐπείγε δὴ καὶ μέλος Ἀλκμὰν*
εὗρε γεγλωσσαμένον
κακκαβίδων στόμα συνθέμενος.

σαφῶς ἐμφανίζων ὅτι παρὰ τῶν περδίκων ᾄδειν ἐμάνθανε. διὸ καὶ Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἔφη τὴν εὕρεσιν τῆς μουσικῆς τοῖς ἀρχαίοις ἐπινοηθῆναι ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς ἐρημίαις ᾀδόντων ὀρνίθων· ὧν κατὰ μίμησιν λαβεῖν στάσιν τὴν μουσικήν. οὐ πάντες δ' οἱ πέρδικες, φασί, κακκαβίζουσιν. Θεόφραστος γοῦν ἐν τῷ περὶ ἑτεροφωνίας τῶν ὁμογενῶν 'οἱ Ἀθήνησι (φησὶν) ἐπὶ τάδε πέρδικες τοῦ Κορυδαλλοῦ πρὸς τὸ
b ἄστυ κακκαβίζουσιν, οἱ δ' ἐπέκεινα τιττυβίζουσιν.' Βάσιλις δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἰνδικῶν 'οἱ μικροὶ (φησὶν) ἄνδρες, οἱ τοῖς γεράνοις διαπολεμοῦντες, πέρδιξιν ὀχήματι χρῶνται.' Μενεκλῆς δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Συναγωγῆς 'οἱ Πυγμαῖοι (φησὶ) τοῖς πέρδιξι καὶ τοῖς γεράνοις πολεμοῦσι.' τῶν δὲ περδίκων ἐστὶν ἕτερον γένος ἐν Ἰταλίᾳ, ἀμαυρὸν τῇ πτερώσει καὶ μικρότερον τῇ ἕξει, τὸ ῥύγχος οὐχὶ κινναβάρινον ἔχον. οἱ δὲ περὶ τὴν Κίρραν πέρδικες ἄβρωτον
c ἔχουσι τὸ κρέας διὰ τὰς νομάς. οἱ δὲ περὶ τὴν Βοιωτίαν ἢ οὐ διαβαίνουσιν εἰς τὴν Ἀττικήν, ἢ διαβαίνοντες τῇ φωνῇ διάδηλοι γίγνονται, καθάπερ προειρήκαμεν. τοὺς δὲ περὶ Παφλαγονίαν γιγνομένους πέρδικάς φησι Θεόφραστος δύο ἔχειν καρδίας. οἱ δὲ ἐν Σκιάθῳ τῇ νήσῳ κοχλίας ἐσθίουσι. τίκτουσι δὲ ἐνίοτε καὶ πεντεκαίδεκα καὶ ἑκκαίδεκα. πέτονται δὲ ἐπὶ βραχύ, ὥς φησι Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Ἀναβάσεως γράφων οὕτως 'τὰς δὲ ὠτίδας ἄν τις ταχὺ ἀνιστῇ, ἔστι λαμβάνειν. πέτονταί τε γὰρ βραχύ, ὥσπερ οἱ
d πέρδικες, καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἡδέα ἐστίν.'

44. ἀληθῆ λέγειν φησὶ τὸν Ξενοφῶντα ὁ Πλούταρχος περὶ τῶν ὠτίδων· φέρεσθαι γὰρ πάμπολλα τὰ ζῷα ταῦτα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῆς παρακειμένης Λιβύης, τῆς θήρας αὐτῶν τοιαύτης γινομένης. μιμητικὸν δέ ἐστι τὸ ζῷον τοῦτο, ὁ ὦτος, μάλιστα ὧν ἂν ἴδῃ ποιοῦντα ἄνθρωπον. ποιεῖ δ' οὖν ταὐτὰ ὅσα ἂν ἴδῃ τοὺς κυνηγοῦντας πράττοντας. οἱ δὲ στάντες αὐτῶν καταντικρὺ ὑπαλείφονται φαρμάκῳ τοὺς ὀφθαλμούς, παρασκευάσαντες ἄλλα φάρμακα κολλητικὰ ὀφθαλμῶν καὶ βλεφάρων, ἅπερ οὐ πόρρω ἑαυτῶν e ἐν λεκανίσκαις βραχείαις τιθέασιν. οἱ οὖν ὦτοι θεώμενοι τοὺς ὑπαλειφομένους τὸ αὐτὸ καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐκ τῶν λεκανίδων λαμβάνοντες, καὶ ταχέως ἁλίσκονται. γράφει δὲ περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης οὕτως 'ὅτι ἔστι μὲν τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων καὶ τριδακτύλων, μέγεθος ἀλεκτρυόνος μεγάλου, χρῶμα ὄρτυγος, κεφαλὴ προμήκης, ῥύγχος ὀξύ, τράχηλος λεπτός, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, γλῶσσα ὀστώδης, πρόλοβον δ' οὐκ ἔχει.' Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος f καὶ προσαγορεύεσθαί φησιν αὐτὸν λαγωδίαν. φασὶ δ' αὐτὸν καὶ τὴν τροφὴν ἀναμηρυκᾶσθαι, ἥδεσθαί τε ἵππῳ. εἰ γοῦν τις δορὰν ἵππων περιθοῖτο, θηρεύσει ὅσους ἂν θέλῃ· προσίασι γάρ. ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης 'ὁ ὦτός ἐστι μὲν παρόμοιος τῇ γλαυκί, οὐκ ἔστι δὲ νυκτερινός. ἔχει τε περὶ τὰ ὦτα πτερύγια· διὸ καὶ ὦτος καλεῖται· μέγεθος περιστερᾶς, μιμητὴς ἀνθρώπων. ἀντορχούμενος γοῦν ἁλίσκεται.' ἀνθρωποειδὴς δέ ἐστι τὴν μορφήν, καὶ πάντων μιμητὴς ὅσα ἂν ἄνθρωπος ποιῇ. διόπερ 391 καὶ τοὺς ἐξαπατωμένους ῥᾳδίως ἐκ τοῦ τυχόντος οἱ κωμικοὶ ὤτους καλοῦσιν. ἐν γοῦν τῇ θήρᾳ αὐτῶν ὁ ἐπιτηδειότατος στὰς κατὰ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ τὰ

ζῷα βλέποντα εἰς τὸν ὀρχούμενον νευροσπαστεῖται. ἄλλος δέ τις ὄπισθεν στὰς καὶ λαθὼν συλλαμβάνει τῇ περὶ τὴν μίμησιν ἡδονῇ κατεχομένους.

45. τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖν λέγουσι καὶ τοὺς σκῶπας· καὶ γὰρ τούτους ὀρχήσει λόγος ἁλίσκεσθαι. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ὅμηρος. γένος τε ὀρχήσεως ἀπ' αὐτῶν καλεῖται σκώψ, λαβὼν τοὔνομα ἀπὸ τῆς περὶ τὸ b ζῷον ἐν τῇ κινήσει ποικιλίας. χαίρουσι δὲ οἱ σκῶπες καὶ ὁμοιότητι καὶ ἀπ' αὐτῶν ἡμεῖς σκώπτειν καλοῦμεν τὸ συνεικάζειν καὶ καταστοχάζεσθαι τῶν σκωπτομένων, διὰ τὸ τὴν ἐκείνων ἐπιτηδεύειν προαίρεσιν. πάντα δὲ τὰ τῶν ζῴων εὔγλωττα καὶ διηρθρωμένα ἐστὶ τὴν φωνὴν καὶ μιμεῖται τοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων ἤχους, ὥσπερ ψιττακὸς καὶ κίττα. ὁ δὲ σκώψ, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος, μικρότερός ἐστι γλαυκὸς καὶ ἐπὶ μολυβδοφανεῖ τῷ χρώματι ὑπόλευκα στίγματα ἔχει, δύο τε ἀπὸ τῶν ὀφρύων παρ' ἑκάτερον κρόταφον ἀναφέρει πτερά. c Καλλίμαχος δέ φησι δύο γένη εἶναι σκωπῶν, καὶ τοὺς μὲν φθέγγεσθαι, τοὺς δὲ οὔ. διὸ καὶ καλεῖσθαι τοὺς μὲν σκῶπας αὐτῶν, τοὺς δ' ἀείσκωπας· εἰσὶ δὲ γλαυκοί. ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρός φησι τοὺς παρ' Ὁμήρῳ χωρὶς τοῦ σ κῶπας εἶναι, καὶ Ἀριστοτέλη οὕτως αὐτοὺς ὠνομακέναι. φαίνεσθαί τε τούτους ἀεὶ καὶ μὴ ἐσθίεσθαι. τοὺς δ' ἐν τῷ φθινοπώρῳ φαινομένους δύο ἡμέραις ἢ μιᾷ, τούτους εἶναι ἐδωδίμους. διαφέρουσι δὲ τῶν ἀεισκώπων τῷ τάχει, καὶ εἰσὶ d παραπλήσιοι τρυγόνι καὶ φάττῃ. καὶ Σπεύσιππος δ' ἐν δευτέρῳ Ὁμοίων χωρὶς τοῦ σ κῶπας αὐτοὺς ὀνομάζει. Ἐπίχαρμος 'σκῶπας ἔποπας γλαῦκας.' καὶ Μητρόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ συνηθείας ἀντορχουμένους φησὶν ἁλίσκεσθαι τοὺς σκῶπας.

46. Ἐπεὶ δ' ἐν τῷ περὶ τῶν περδίκων λόγῳ ἐμνήσθημεν ὅτι εἰσὶν ὀχευτικώτατοι, προσιστορήσθω ὅτι καὶ ἀλεκτρυὼν ἀφροδισιαστικὸν τὸ ὄρνεον. Ἀριστοτέλης γοῦν φησιν ὅτι τῶν ἀνατιθεμένων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀλεκτρυόνων τὸν ἀνατεθέντα οἱ προόντες ὀχεύουσι μέχρι ἂν ἄλλος ἀνατεθῇ· εἰ δὲ μὴ ἀνατεθείη, μάχονται πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ ἡττήσας τὸν e
ἡττηθέντα διὰ παντὸς ὀχεύει. ἱστορεῖται δὲ ὅτι καὶ ἀλεκτρυὼν εἰσιὼν οἱανδήποτε θύραν ἐπικλίνει τὸν λόφον, καὶ ὅτι τῆς ὀχείας ἑτέρῳ δίχα μάχης οὐ παραχωρεῖ. ὁ δὲ Θεόφραστος τοὺς ἀγρίους φησὶν ὀχευτικωτέρους εἶναι τῶν ἡμέρων. λέγει δὲ καὶ τοὺς ἄρρενας εὐθὺς ἐξ εὐνῆς ἐθέλειν πλησιάζειν, τὰς δὲ θηλείας προβαινούσης μᾶλλον τῆς ἡμέρας. καὶ οἱ στρουθοὶ δέ εἰσιν ὀχευτικοί· διὸ καὶ Τερψικλῆς τοὺς ἐμφαγόντας φησὶ στρουθῶν ἐπικαταφόρους πρὸς ἀφροδίσια γίνεσθαι. μήποτ' οὖν καὶ ἡ Σαπφὼ ἀπὸ f
τῆς ἱστορίας τὴν Ἀφροδίτην ἐπ' αὐτῶν φησιν ὀχεῖσθαι· καὶ γὰρ ὀχευτικὸν τὸ ζῷον καὶ πολύγονον. τίκτει γοῦν ὁ στρουθός, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, καὶ μέχρι ὀκτώ. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μύνδιος δύο γένη φησὶν εἶναι τῶν στρουθῶν, τὸ μὲν ἥμερον, τὸ δὲ ἄγριον· τὰς δὲ θηλείας αὐτῶν ἀσθενεστέρας τά τ' ἄλλα εἶναι καὶ τὸ ῥύγχος κερατοειδὲς μᾶλλον τὴν χρόαν, τὸ δὲ πρόσωπον οὔτε λίαν λευκὸν ἐχούσας οὔτε μέλαν. Ἀριστοτέλης δέ φησι τοὺς ἄρρενας τῷ χειμῶνι ἀφανίζεσθαι, διαμένειν δὲ τὰς θηλείας, τεκμαιρόμενος 392
ἐκ τῆς χρόας τὴν πιθανότητα· ἀλλάττεσθαι γὰρ ὡς τῶν κοσσύφων καὶ φαλαρίδων, ἀπολευκαινομένων κατὰ καιρούς. Ἠλεῖοι δὲ καλοῦσι τοὺς στρουθοὺς δειρήτας, ὥς Νίκανδρός φησιν ὁ Κολοφώνιος ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν.

47. ΟΡΤΥΓΕΣ. *καθόλου ἐπὶ τῶν εἰς υξ ληγόν-
των ὀνομάτων ἐζήτηται τί δή ποτε τῷ αὐτῷ οὐ χρῶν-
ται ἐπὶ γενικῆς συμφώνῳ τῆς τελευταίας συλλαβῆς
τυπωτικῷ. λέγω δὲ ὄνυξ καὶ ὄρτυξ. τὰ δὲ εἰς ξ ἀρ-
σενικὰ ἁπλᾶ δισσύλλαβα, ὅταν τῷ υ παρεδρεύηται,
b ἔχῃ δὲ τῆς τελευταίας συλλαβῆς ἄρχον ἕν τι τῶν ἀμε-
ταβόλων ἢ δι᾽ ὧν ἡ πρώτη συζυγία τῶν βαρυτόνων
λέγεται, διὰ τοῦ κ ἐπὶ γενικῆς κλίνεται, κήρυκος,
πέλυκος, Ἔρυκος, Βέβρυκος· ὅσα δὲ μὴ τοῦτον ἔχει
τὸν χαρακτῆρα, διὰ τοῦ γ, ὄρτυγος, κόκκυγος. ση-
μειῶδες δὲ τὸ ὄνυχος. καθόλου τε τῇ πληθυντικῇ
εὐθείᾳ ἑπομένη ἡ ἑνικὴ γενικὴ χρῆται τῷ αὐτῷ συμ-
φώνῳ τῆς τελευταίας τυπωτικῷ, κἂν ἄνευ συμφώνου
λέγηται, ὁμοίως. Ἀριστοτέλης δέ φησιν ʽὁ ὄρτυξ ἐστὶ
c μὲν τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων, νεοττιὰν
δ᾽ οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ κονίστραν· καὶ ταύτην σκεπάζει
φρυγάνοις διὰ τοὺς ἱέρακας, ἐν ᾗ ἐπῳάζει.᾽ Ἀλέξαν-
δρος δὲ ὁ Μύνδιος ἐν δευτέρῳ περὶ ζῴων ʽὁ θῆλυς
(φησὶν) ὄρτυξ λεπτοτράχηλός ἐστι τοῦ ἄρρενος οὐκ
ἔχων τὰ ὑπὸ τῷ γενείῳ μέλανα. ἀνατμηθεὶς δὲ πρό-
λοβον οὐχ ὁρᾶται μέγαν ἔχων, καρδίαν δ᾽ ἔχει μεγά-
λην, καὶ ταύτην τρίλοβον. ἔχει δὲ καὶ ἧπαρ καὶ τὴν
χολὴν ἐν τοῖς ἐντέροις κεκολλημένην, σπλῆνα μικρὸν
d καὶ δυσθεώρητον, ὄρχεις δὲ ὑπὸ τῷ ἥπατι, ὡς ἀλε-
κτρυόνες.᾽ περὶ δὲ τῆς γενέσεως αὐτῶν Φανόδημος
ἐν δευτέρῳ Ἀτθίδος φησίν ʽὡς κατεῖδεν Ἐρυσίχθων
Δῆλον τὴν νῆσον τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένην
Ὀρτυγίαν, παρὰ τὸ τὰς ἀγέλας τῶν ζῴων τούτων φε-
ρομένας ἐκ τοῦ πελάγους ἱζάνειν εἰς τὴν νῆσον, διὰ
τὸ εὔορμον εἶναι.᾽ Εὔδοξος δ᾽ ὁ Κνίδιος ἐν πρώτῳ
γῆς περιόδου τοὺς Φοίνικας λέγει θύειν τῷ Ἡρακλεῖ
ὄρτυγας διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα τὸν Ἀστερίας καὶ Διὸς*

πορευόμενον εἰς Λιβύην ἀναιρεθῆναι μὲν ὑπὸ Τυφῶνος, Ἰολάου δ' αὐτῷ προσενέγκαντος ὄρτυγα καὶ e προσαγαγόντος ὀσφρανθέντ' ἀναβιῶναι. ἔχαιρε γάρ, φησί, καὶ περιὼν τῷ ζῴῳ τούτῳ.

48. ὑποκοριστικῶς δὲ Εὔπολις ἐν Πόλεσιν αὐτοὺς κέκληκεν ὀρτύγια λέγων οὕτως

ὄρτυγας ἔθρεψας σύ τινας ἤδη πώποτε;
Β. ἔγωγε μίκρ' ἄττ' ὀρτύγια. κἄπειτα τί;

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀγροίκῳ ὀρτύγιον εἴρηκεν οὕτως

ὡς δὴ σύ τι
ποιεῖν δυνάμενος ὀρτυγίου ψυχὴν ἔχων.

Πρατίνας δ' ἐν Δυμαίναις ἢ Καρυάτισιν ἀδύφωνον f ἰδίως καλεῖ τὸν ὄρτυγα, πλὴν εἰ μή τι παρὰ τοῖς Φλιασίοις ἢ τοῖς Λάκωσι φωνήεντες, ὡς καὶ οἱ πέρδικες. καὶ ἡ σίαλις δὲ ἀπὸ τούτου ἂν εἴη, φησὶν ὁ Δίδυμος, ὠνομασμένη. σχεδὸν γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ὀρνέων ἀπὸ τῆς φωνῆς ἔχει τὴν ὀνομασίαν. ἡ δὲ ὀρτυγομήτρα καλουμένη, ἧς μνημονεύει Κρατῖνος ἐν Χείρωσι λέγων 'Ἰθακησία ὀρτυγομήτρα,' λέγει δὲ 393 περὶ αὐτῆς ὁ Μύνδιος Ἀλέξανδρος ὅτι ἐστὶ τὸ μέγεθος ἡλίκη τρυγών, σκέλη δὲ μακρά, δυσθαλὴς καὶ δειλή. περὶ δὲ τῆς τῶν ὀρτύγων θήρας ἰδίως ἱστορεῖ Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐν τῇ Πλάτωνος πολιτείᾳ μαθηματικῶς εἰρημένων γράφων οὕτως 'οἱ ὄρτυγες περὶ τὸν τῆς ὀχείας καιρόν, ἐὰν κάτοπτρον ἐξ ἐναντίας τις αὐτῶν καὶ πρὸ τούτου βρόχον θῇ, τρέχοντες πρὸς τὸν ἐμφαινόμενον ἐν τῷ κατόπτρῳ ἐμπίπτουσιν εἰς τὸν βρόχον.' καὶ περὶ τῶν κολοιῶν δὲ καλουμένων τὰ ὅμοια ἱστορεῖ ἐν τούτοις 'καὶ τοῖς κολοιοῖς δὲ διὰ τὴν φυσικὴν φιλοστοργίαν ... b καὶ γὰρ τοσοῦτον πανουργίᾳ διαφέροντες ὅμως, ὅταν ἐλαίου κρατὴρ τεθῇ πλήρης, οἱ στάντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ

χεῖλος καὶ καταβλέψαντες ἐπὶ τὸν ἐμφαινόμενον καταράττουσι. διόπερ ἐλαιοβρόχων γενομένων ἡ τῶν πτερῶν αὐτοῖς συγκόλλησις αἰτία γίνεται τῆς ἁλώσεως.' τὴν μέσην δὲ τοῦ ὀνόματος συλλαβὴν ἐκτείνουσιν Ἀττικοί, ὡς δοίδυκα καὶ κήρυκα, ὡς ὁ Ἰξίων φησὶ Δημήτριος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀλεξανδρέων διαc λέκτου. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Εἰρήνῃ συνεσταλμένως ἔφη διὰ τὸ μέτρον 'ὄρτυγες οἰκογενεῖς.' τῶν δὲ καλουμένων χεννίων, μικρὸν δ' ἐστὶν ὀρτύγιον, μνημονεύει Κλεομένης ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολῇ γράφων οὕτως 'φαληρίδας ταριχηρὰς μυρίας, τυλάδας πεντακισχιλίας, χέννια ταριχηρὰ μύρια.' καὶ Ἵππαρχος ἐν τῇ Αἰγυπτίᾳ Ἰλιάδι

οὐδέ μοι Αἰγυπτίων βίος ἤρεσεν οἷον ἔχουσιν,
γέννια τίλλοντες καλκατιάδει σαλέοντα.

49. Οὐκ ἀπελείποντο δὲ ἡμῶν τοῦ συμποσίου
d πολλάκις οὐδὲ κύκνοι. περὶ ὧν φησιν ὁ Ἀριστοτέλης 'ὁ κύκνος εὔτεκνός ἐστι καὶ μάχιμος. ἀλληλοκτονεῖ γοῦν ὁ μάχιμος. μάχεται δὲ καὶ τῷ ἀετῷ, αὐτὸς μάχης μὴ προαρξάμενος. εἰσὶ δ' ᾠδικοί, καὶ μάλιστα περὶ τὰς τελευτάς. διαίρουσι δὲ καὶ τὸ πέλαγος ᾄδοντες. ἔστι δὲ τῶν στεγανοπόδων καὶ ποιηφάγων.' ὁ δὲ Μύνδιός φησιν Ἀλέξανδρος πολλοῖς τελευτῶσι παρακολουθήσας οὐκ ἀκοῦσαι ᾀδόντων. ὁ δὲ τὰ Κεφαλίωνος ἐπιγραφόμενα Τρωικὰ συνθεὶς Ἡγησιάναξ
e ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ τὸν Ἀχιλλεῖ μονομαχήσαντα Κύκνον φησὶ τραφῆναι ἐν Λευκόφρυϊ πρὸς τοῦ ὁμωνύμου ὄρνιθος. Βοῖος δ' ἐν Ὀρνιθογονίᾳ ἢ Βοιώ, ὥς φησι Φιλόχορος, ὑπὸ Ἄρεως τὸν Κύκνον ὀρνιθωθῆναι, καὶ παραγενόμενον ἐπὶ τὸν Σύβαριν ποταμὸν πλησιάσαι γεράνῳ. λέγει δὲ καὶ ἐντίθεσθαι αὐτὸν τῇ νεοττιᾷ πόαν τὴν λεγομένην λυγαίαν. καὶ περὶ τῆς

γεράνου δέ φησιν ὁ Βοῖος ὅτι ἦν τις παρὰ τοῖς Πυγ-
μαίοις γυνὴ διάσημος ὄνομα Γεράνα. αὕτη κατὰ
θεὸν τιμωμένη πρὸς τῶν πολιτῶν αὐτὴ τοὺς ὄντως
θεοὺς ταπεινῶς ἦγε, μάλιστα δὲ Ἥραν τε καὶ Ἄρτε- f
μιν. ἀγανακτήσασα οὖν ἡ Ἥρα εἰς ἀπρεπῆ ὄψιν τὴν
ὄρνιν μετεμόρφωσε, πολέμιόν τε καὶ στυγητὴν κατέ-
στησε τοῖς τιμήσασιν αὐτὴν Πυγμαίοις. γενέσθαι δὲ
λέγει ἐξ αὐτῆς καὶ Νικοδάμαντος τὴν χερσαίαν χε-
λώνην. καθόλου δὲ ὁ ποιήσας ταῦτα τὰ ἔπη πάντα
τὰ ὄρνεα ἀνθρώπους ἱστορεῖ πρότερον γεγονέναι.

50. ΦΑΣΣΑΙ. Ἀριστοτέλης φησὶ περιστερῶν μὲν
εἶναι ἓν γένος εἴδη δὲ πέντε, γράφων οὕτως ‘περι-
στερά, οἰνάς, φάψ, φάσσα, τρυγών.’ ἐν δὲ πέμπτῳ 394
περὶ ζῴων μορίων τὴν φάβα οὐκ ὀνομάζει, καίτοι
Αἰσχύλου ἐν τῷ τραγικῷ Πρωτεῖ οὕτω μνημονεύον-
τος τοῦ ὄρνιθος

σιτουμένην δύστηνον ἀθλίαν φάβα,
μέσακτα πλευρὰ πρὸς πτύοις πεπλεγμένην.

κἀν Φιλοκτήτῃ δὲ κατὰ γενικὴν κλίσιν φαβῶν εἴρη-
κεν. ‘ἡ μὲν οὖν οἰνὰς (φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης) μείζων
ἐστὶ τῆς περιστερᾶς, χρῶμα δ’ ἔχει οἰνωπόν, ἡ δὲ
φὰψ μέσον περιστερᾶς καὶ οἰνάδος, ἡ δὲ φάσσα ἀλέ-
κτορος τὸ μέγεθος, χρῶμα δὲ σποδιόν, ἡ δὲ τρυγὼν
πάντων ἐλάττων, χρῶμα δὲ τεφρόν. αὕτη δὲ θέρους b
φαίνεται, τὸν δὲ χειμῶνα φωλεύει. ἡ δὲ φὰψ καὶ ἡ
περιστερὰ ἀεὶ φαίνονται, ἡ δ’ οἰνὰς φθινοπώρῳ
μόνῳ. πολυχρονιωτέρα δὲ εἶναι λέγεται τούτων ἡ
φάσσα· καὶ γὰρ τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα ζῇ ἔτη.
οὐκ ἀπολείπουσι δ’ ἕως θανάτου οὔτε οἱ ἄρρενες τὰς
θηλείας οὔτε αἱ θήλειαι τοὺς ἄρρενας, ἀλλὰ καὶ τε-
λευτήσαντος χηρεύει ὁ ὑπολειπόμενος. τὸ δ’ αὐτὸ
ποιοῦσι καὶ κόρακες καὶ κορῶναι καὶ κολοιοί· ἐπφάζει

δ' ἐκ διαδοχῆς πᾶν τὸ περιστεροειδὲς γένος, καὶ γενομένων τῶν νεοττῶν ὁ ἄρρην ἐμπτύει αὐτοῖς, ὡς μὴ c βασκανθῶσι. τίκτει δὲ ᾠὰ δύο, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἄρρεν ποιεῖ τὸ δὲ δεύτερον θῆλυ. τίκτουσι δὲ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους· διὸ δὴ καὶ δεκάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ τιθέασιν· ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δωδεκάκις. τεκοῦσα γὰρ τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ συλλαμβάνει.' ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ φησὶν Ἀριστοτέλης ὅτι περιστερὰ ἕτερον πελειὰς δ' ἕτερον, καὶ ὅτι ἡ πελειὰς ἔλαττον καὶ τιθασὸν γίνεται, περιστερὰ δὲ καὶ μέλαν καὶ μικρὸν καὶ ἐρυθρόπουν καὶ τραχύπουν· διὸ οὐδεὶς τρέφει. ἴδιον δὲ λέγει τῆς περιστερᾶς τὸ κυνεῖν αὐτὰς ὅταν μέλλωσιν d ἀναβαίνειν, ἢ οὐκ ἀνέχεσθαι τὰς θηλείας. ὁ δὲ πρεσβύτερος, φησί, καὶ προαναβαίνει μὴ κύσας· οἱ δὲ νεώτεροι ἀεὶ τοῦτο ποιήσαντες ὀχεύουσιν. καὶ αἱ θήλειαι δ' ἀλλήλας ἀναβαίνουσιν, ὅταν ἄρρην μὴ παρῇ, κυνήσασαι· καὶ οὐδὲν προϊέμεναι εἰς ἀλλήλας τίκτουσιν ᾠά, ἐξ ὧν οὐ γίνεται νεοττός. οἱ δὲ Δωριεῖς τὴν πελειάδα ἀντὶ περιστερᾶς τιθέασιν, ὡς Σώφρων ἐν γυναικείοις. Καλλίμαχος δ' ἐν τῷ περὶ ὀρνέων ὡς διαφόρους ἐκτίθεται φάσσαν πυραλλίδα περιστερὰν τρυγόνα.

51. Ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρος οὐ πίνειν φησὶ e τὴν φάσσαν ἀνακύπτουσαν, ὡς τὴν τρυγόνα, καὶ τοῦ χειμῶνος μὴ φθέγγεσθαι εἰ μὴ εὐδίας γενομένης. λέγεται δὲ ὅτι, ἡ οἰνὰς ἐὰν φαγοῦσα τὸ τῆς ἰξίας σπέρμα ἐπί τινος ἀφοδεύσῃ δένδρου, ἰδίαν ἰξίαν φύεσθαι. Δαΐμαχος δ' ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς ἱστορεῖ περιστερὰς μηλίνας γίνεσθαι ἐν Ἰνδοῖς. Χάρων δ' ὁ Λαμψακηνὸς ἐν τοῖς Περσικοῖς περὶ Μαρδονίου ἱστορῶν καὶ τοῦ διαφθαρέντος στρατοῦ Περσικοῦ περὶ τὸν Ἄθω γράφει καὶ ταῦτα 'καὶ λευκαὶ περιστεραὶ τότε

πρῶτον εἰς Ἕλληνας ἐφάνησαν, πρότερον οὐ γιγνόμεναι.' ὁ δ' Ἀριστοτέλης φησὶν ὡς αἱ περιστεραὶ γιγνομένων τῶν νεοττῶν τῆς ἁλμυριζούσης γῆς δια- f
μασησάμεναι ἐμπτύουσιν αὐτοῖς διοιγνῦσαι τὸ στόμα, διὰ τούτου παρασκευάζουσαι αὐτοὺς πρὸς τὴν τροφήν. τῆς δὲ Σικελίας ἐν Ἔρυκι καιρός τίς ἐστιν ὃν καλοῦσιν ἀναγώγια, ἐν ᾧ φασὶ τὴν θεὸν εἰς Λιβύην ἀνάγεσθαι. τότ' οὖν αἱ περὶ τὸν τόπον περιστεραὶ ἀφανεῖς γίνονται ὡς δὴ τῇ θεῷ συναποδημοῦσαι. καὶ μεθ' ἡμέρας ἐννέα ἐν τοῖς λεγομένοις καταγωγίοις μιᾶς προπετασθείσης ἐκ τοῦ πελάγους περιστε- 395
ρᾶς καὶ εἰς τὸν νεὼν εἰσπτάσης παραγίνονται καὶ αἱ λοιπαί. ὅσοι οὖν τότε περιουσίας εὖ ἥκουσι τῶν περιοίκων εὐωχοῦνται, οἱ δὲ λοιποὶ κροταλίζουσι μετὰ χαρᾶς. ὄζει δὲ πᾶς ὁ τόπος τότε βουτύρου, ᾧ δὴ τεκμηρίῳ χρῶνται τῆς θείας ἐπανόδου. Αὐτοκράτης δ' ἐν τοῖς Ἀχαϊκοῖς καὶ τὸν Δία ἱστορεῖ μεταβαλεῖν τὴν μορφὴν εἰς περιστεράν, ἐρασθέντα παρθένου Φθίας ὄνομα ἐν Αἰγίῳ. Ἀττικοὶ δὲ ἀρσενικῶς περιστερὸν καλοῦσιν. Ἄλεξις Συντρέχουσιν

λευκὸς Ἀφροδίτης εἰμὶ γὰρ περιστερός. b
ὁ δὲ Διόνυσος οἶδε τὸ μεθύσαι μόνον·
εἰ δὲ νέον ἢ παλαιόν, οὐ πεφρόντικεν.

ἐν δὲ Ῥοδίῳ ἢ Ποππυζούσῃ θηλυκῶς εἴρηκε καὶ ὅτι αἱ σικελικαὶ διάφοροί εἰσι

περιστερὰς
ἔνδον τρέφω τῶν σικελικῶν τούτων πάνυ
κομψάς.

Φερεκράτης ἐν Γραυσί φησιν

ἀπόπεμψον ἀγγελοῦντα τὸν περιστερόν.

ἐν δὲ Πετάλῃ

ἀλλ' ὦ περιστέριον ὅμοιον Κλεισθένει c

πέτου, κόμισον δέ μ' ἐς Κύθηρα καὶ Κύπρον.

Νίκανδρος δ' ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν τῶν σικελικῶν μνημονεύων πελειάδων φησί

καί τε σύ γε θρέψαιο δρακοντιάδας διτοκεύσας
ἢ σικελὰς μεγάροισι πελειάδας· οὐδέ φιν ἅρπαι,
οὐδέ φιν ὀστράκεοι νωμήσιμοι ἐξενέπονται.

52. ΝΗΤΤΑΙ. τούτων, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ὁ Μύνδιος, ὁ ἄρρην μείζων καὶ ποικιλώτερος. τὸ δὲ λεγόμενον γλαυκίον διὰ τὴν τῶν ὀμμάτων χρόαν μι- d κρῷ ἔλαττόν ἐστι νήττης. τῶν δὲ βοσκάδων καλουμένων ὁ μὲν ἄρρην κατάγραφος. ἔστι δὲ ἧττον νήττης. ἔχουσι δὲ οἱ ἄρρενες σιμά τε καὶ ἐλάττονα τῇ συμμετρίᾳ τὰ ῥύγχη. ἡ δὲ μικρὰ κολυμβὶς πάντων ἐλαχίστη τῶν ἐνύδρων, ῥυπαρομέλαινα τὴν χροιὰν καὶ τὸ ῥύγχος ὀξὺ ἔχει σκέπον τε τὰ ὄμματα, τὰ δὲ πολλὰ καταδύεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο γένος βοσκάδων, μεῖζον μὲν νήττης ἔλαττον δὲ χηναλώπεκος. αἱ δὲ λεγόμεναι φασκάδες μικρῷ μείζονες οὖσαι τῶν μικρῶν κολυμβίδων τὰ λοιπὰ νήτταις εἰσὶ παραπλήσιοι. e ἡ δὲ λεγομένη οὐρία οὐ πολὺ λείπεται νήττης, τῷ χρώματι δὲ ῥυπαροκέραμός ἐστι, τὸ δὲ ῥύγχος μακρόν τε καὶ στενὸν ἔχει. ἡ δὲ φαλαρὶς καὶ αὐτὴ στενὸν ἔχουσα τὸ ῥύγχος, στρογγυλωτέρα τὴν ὄψιν οὖσα, ἔντεφρος τὴν γαστέρα, μικρῷ μελαντέρα τὸ νῶτον. τῆς δὲ νήττης καὶ κολυμβάδος, ἀφ' ὧν καὶ τὸ νήχεσθαι καὶ κολυμβᾶν εἴρηται, μνημονεύει μετὰ καὶ ἄλλων λιμναίων πολλῶν Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι διὰ τούτων

νάσσας κολοιοὺς ἀτταγᾶς φαλαρίδας
f τροχίλους κολύμβους.

μνημονεύει αὐτῶν καὶ Καλλίμαχος ἐν τῷ περὶ ὀρνέων.

53. παρῆσαν δὲ πολλάκις ἡμῖν καὶ οἱ καλούμενοι παραστάται, ὧν μνημονεύει Ἐπαίνετος ἐν Ὀψαρτυτικῷ καὶ Σιμάριστος ἐν τρίτῳ συνωνύμων καὶ τετάρτῳ. εἰσὶ δ' οἱ ὄρχεις οὕτω καλούμενοι. συγκεκνισωμένων δέ τινων κρεῶν ζωμῷ καὶ παραφερομένων, ἐπεί τις ἔφη, τῶν πνικτῶν κρεαδίων δός, ὁ τῶν ὀνομάτων Δαίδαλος Οὐλπιανός, αὐτὸς ἐγώ, φησίν, ἀπο- 396
πνιγήσομαι, εἰ μὴ εἴπῃς ὅπου καὶ σὺ εὗρες τὰ τοιαῦτα κρεάδια. οὐ μὴ γὰρ ὀνομάσω πρὶν μαθεῖν. ὃ δέ, Στράττις εἶπεν, ἔφη, ἐν Μακεδόσιν ἢ Κινησίᾳ

πνικτόν τι τοίνυν ἔστω σοι συχνὸν τοιοῦτον.

καὶ Εὔβουλος Κατακολλωμένῳ

καὶ πνικτὰ σικελὰ πατανίων σωρεύματα.

Ἀριστοφάνης τ' εἴρηκεν ἐν Σφηξίν

ἐν λοπάδι πεπνιγμένον.

Κρατῖνος δ' ἐν Δηλιάσι

τῷ δ' ὑποτρίψας τι μέρος πνῖξον καθαρύλ- b
λως.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀγροίκῳ

καὶ πρῶτα μὲν
αἴρω ποθεινὴν μᾶζαν, ἣν φερέσβιος
Δηὼ βροτοῖσι χάρμα δωρεῖται φίλον·
ἔπειτα πνικτὰ τακερὰ μηκάδων μέλη,
χλόην καταμπέχοντα, σάρκα νεογενῆ.
Β. τί λέγεις; Α. τραγῳδίαν περαίνω Σοφοκλέους.

54. ΓΑΛΑΘΗΝΩΝ δὲ χοίρων ποτὲ περιενεχθέντων, καὶ περὶ τούτων ἐξήτησαν οἱ δαιταλεῖς εἰ τὸ c
ὄνομα εἴρηται. καί τις ἔφη, Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ

γαλαθήν' ἔκλεπτον οὐ τέλεα.

ἐν δὲ Αὐτομόλοις

οὐ γαλαθηνὸν ἆρ' ὗν θύειν μέλλεις;

Ἀλκαῖος Παλαίστρᾳ

ὁδὶ γὰρ αὐτός ἐστιν· εἴ τι γρύξομαι
ὧν σοι λέγω πλέον τι γαλαθηνοῦ μυός.

Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ πρώτῃ φησὶν ὅτι ἐν Βαβυλῶνι ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ βωμοῦ οὐκ ἔξεστι θύειν ὅτι μὴ γαλαθηνὰ μοῦνα. Ἀντιφάνης Φιλεταίρῳ

d *κομψός γε μικρὸς κρωμακίσκος οὑτοσὶ*
γαλαθηνός.

Ἡνίοχος Πολυεύκτῳ

ὁ βοῦς ὁ χαλκοῦς ἦν ἂν ἑφθὸς δεκάπαλαι,
ὃ δ' ἴσως γαλαθηνὸν τέθυκε τὸν χοῖρον λαβών.

καὶ Ἀνακρέων δέ φησιν

οἷά τε νεβρὸν
νεοθηλέα γαλαθηνόν, ὅς τ' ἐν ὕλῃ κεροέσσης
ἀπολειφθεὶς ἀπὸ μητρὸς ἐπτοήθη.

Κράτης Γείτοσι

νῦν μὲν γὰρ ἡμῖν .. παιδικῶν ἅλις
ὅκως περ ἀρνῶν ἐστι γαλαθηνῶν τε καὶ
χοίρων.

e *Σιμωνίδης δ' ἐπὶ τοῦ Περσέως τὴν Δανάην ποιεῖ λέγουσαν*

ὦ τέκος, οἷον ἔχω πόνον·
σὺ δ' ἀωτεῖς γαλαθηνῷ τ' ἤτορι κνώσσεις.

καὶ ἐν ἄλλοις ἐπ' Ἀρχεμόρου εἴρηκεν

ἰοστεφάνου γλυκεῖαν ἐδάκρυσαν
ψυχὰν ἀποπνέοντα γαλαθηνὸν τέκος.

Κλέαρχος δ' ἐν τοῖς περὶ βίων εἰς τοῦτό φησιν ὠμότητος Φάλαριν τὸν τύραννον ἐλάσαι ὡς γαλαθηνὰ θοινᾶσθαι βρέφη. θῆσθαι δ' ἐστὶ τὸ θηλάζειν τὸ γάλα. Ὅμηρος

f *Ἕκτωρ γὰρ θνητός τε γυναῖκά τε θήσατο μαζόν.*

διὰ τὸ ἐντίθεσθαι τὰς θηλὰς εἰς τὰ στόματα τὰ

βρέφη. καὶ ὁ τιτθὸς ἐνθένδε διὰ τὸ ἐντίθεσθαι τὰς θηλάς.

νεβροὺς κοιμήσασα νεηγενέας γαλαθηνούς.

55. περιενεχθεισῶν δέ ποτε καὶ δορκάδων ὁ 397
Ἐλεατικὸς Παλαμήδης ὀνοματολόγος ἔφη, οὐκ ἄχαρι κρέας τὸ τῶν δορκώνων. πρὸς ὃν ὁ Μυρτίλος ἔφη, μόνως δορκάδες λέγονται, δόρκωνες δὲ οὔ. Ξενοφῶν Ἀναβάσεως πρώτῳ 'ἐνῆσαν δὲ καὶ ὠτίδες καὶ δορκάδες.'

56. ΤΑΩΣ. ὅτι σπάνιος οὗτος ὁ ὄρνις δηλοῖ Ἀντιφάνης ἐν Στρατιώτῃ ἢ Τύχωνι λέγων οὕτως

τῶν ταῶν μὲν ὡς ἅπαξ τις ζεῦγος ἤγαγ' ἓν μόνον,
σπάνιον ὂν τὸ χρῆμα, πλείους δ' εἰσὶ νῦν τῶν ὀρτύγων.

καὶ Εὔβουλος ἐν Φοίνικι

καὶ γὰρ ὁ ταὼς διὰ τὸ σπάνιον θαυμάζεται. b

'ὁ ταὼς (φησὶν Ἀριστοτέλης) σχιδανόπους ἐστὶ καὶ ποιολόγος, καὶ τίκτει τριετὴς γενόμενος, ἐν οἷς χρόνοις καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν πτερῶν λαμβάνει. ἐπῳάζει δὲ πρὸς ἡμέρας τριάκοντα. τίκτει δὲ ἅπαξ τοῦ ἔτους ᾠὰ δώδεκα· ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἅπαξ, ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο· αἱ δὲ πρωτοτόκοι ὀκτώ. τίκτει δὲ καὶ ὑπηνέμια ᾠὰ ὡς ἡ ἀλεκτορίς, οὐ πλείω δὲ τῶν δύο. ἐκλέπει δὲ καὶ ἐπῳάζει καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς.' Εὔπολις δ' ἐν Ἀστρατεύτοις φησὶ περὶ αὐτοῦ οὕτως

μή ποτε θρέψω παρὰ Φερσεφόνῃ c
τοιόνδε ταῶν,
ὃς τοὺς εὕδοντας ἐγείρει.

Ἀντιφῶντι δὲ τῷ ῥήτορι λόγος μὲν γέγραπται ἔχων ἐπίγραμμα περὶ ταῶν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ οὐδεμία μνεία τοῦ ὀνόματος γίνεται, ὄρνεις δὲ ποικίλους πολλάκις ἐν αὐτῷ ὀνομάζει, φάσκων τούτους τρέφειν

Δῆμον τὸν Πυριλάμπους, καὶ πολλοὺς παραγίνεσθαι κατὰ πόθον τῆς τῶν ὀρνίθων θέας ἔκ τε Λακεδαίμονος καὶ Θετταλίας καὶ σπουδὴν ποιεῖσθαι τῶν ᾠῶν μεταλαβεῖν. περὶ δὲ τῆς ἰδέας αὐτῶν λέγων γράφει d *'εἴ τις ἐθέλοι καταβαλεῖν εἰς πόλιν τοὺς ὄρνιθας, οἰχήσονται ἀναπτόμενοι. ἐὰν δὲ τῶν πτερύγων ἀποτέμῃ, τὸ κάλλος ἀφαιρήσεται. τὰ πτερὰ γὰρ αὐτῶν τὸ κάλλος ἐστίν, ἀλλ' οὐ τὸ σῶμα.' ὅτι δὲ καὶ περισπούδαστος ἦν αὐτῶν ἡ θέα ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ πάλιν φησίν 'ἀλλὰ τὰς μὲν νουμηνίας ὁ βουλόμενος εἰσῄει, τὰς δ' ἄλλας ἡμέρας εἴ τις ἔλθοι βουλόμενος θεάσασθαι, οὐκ ἔστιν ὅστις ἔτυχε. καὶ ταῦτα οὐκ ἐχθὲς οὐδὲ πρῴην, ἀλλ' ἔτη πλέον ἢ τριάκοντα ἐστίν.'*

e 57. *ταῶς δὲ λέγουσιν Ἀθηναῖοι, ὥς φησι Τρύφων, τὴν τελευταίαν συλλαβὴν περισπῶντες καὶ δασύνοντες. καὶ ἀναγινώσκουσι μὲν οὕτως παρ' Εὐπόλιδι ἐν Ἀστρατεύτοις, πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον, καὶ ἐν Ὄρνισιν Ἀριστοφάνους*

> *Τηρεὺς γὰρ εἶ σύ; πότερον ὄρνις ἢ ταῶς.*

καὶ πάλιν

> *ὄρνις δῆτα. τίς ποτ' ἐστίν; οὐ δή που ταῶς;*

λέγουσι δὲ καὶ τὴν δοτικὴν ταῶνι, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ Ἀριστοφάνης. ἀμήχανον δὲ παρ' Ἀττικοῖς καὶ Ἴωσιν ἐν τοῖς ὑπὲρ μίαν συλλαβὴν ὀνόμασι τὴν τελευτῶσαν f *ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένην δασύνεσθαι. πάντως γὰρ εἶναι ψιλὴν αὐτὴν παρηκολούθηκεν, οἷον νεώς, λεώς, Τυνδάρεώς, Μενέλεώς, λιπόνεώς, εὔνεώς, Νείλεώς, πρᾶός, υἷός, Κεῖός, Χῖός, δῖός, χρεῖός, πλεῖός, λεῖός, λαιός, βαιός, φαιός, πηός, γόός, θοός, ῥόός, ζωός. φίλαρχος γὰρ οὖσα καὶ ἡγεμονικὴ τὴν φύσιν ἡ δασύτης τοῖς τελευταίοις μέρεσι τῶν ὀνομάτων οὐδαμῶς* 398 *ἐγκαθείργνυται. ὠνόμασται δὲ ταῶς ἀπὸ τῆς τά-*

σεως τῶν πτερῶν.᾿ Σέλευκος δ᾿ ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ
ἑλληνισμοῦ ῾ταὧς· παραλόγως δὲ οἱ Ἀττικοὶ καὶ δα-
σύνουσι καὶ περισπῶσι. τοῖς δὲ πρώτοις τῶν φωνη-
έντων κατὰ τὰς ἁπλᾶς τῶν ὀνομάτων ἐκφορὰς συνεκ-
φέρεσθαι ἐθέλει, καὶ ἐνταυθοῖ προάττουσα, καὶ τά-
χιον ἐκθέουσα δι᾿ ἐπιπολῆς ἐστι τῶν λέξεων. τεκμαι-
ρόμενοι οὖν Ἀθηναῖοι καὶ διὰ τῆς τάξεως τὴν ἐνοῦ-
σαν τῇ προσῳδίᾳ φύσιν, οὐκ ἐπὶ τῶν φωνηέντων
τιθέασιν ὥσπερ τὰς ἄλλας, πρὸ δὲ τούτων τάσσουσιν.
οἶμαι δὲ καὶ διὰ τοῦ Η στοιχείου τυπώσασθαι τοὺς
παλαιοὺς τὴν δασεῖαν. διόπερ καὶ Ῥωμαῖοι πρὸ πάν- b
των τῶν δασυνομένων ὀνομάτων τὸ Η προγράφουσι,
τὸ ἡγεμονικὸν αὐτῆς διασημαίνοντες. εἰ δὲ τοιαύτη
ἡ δασύτης, μήποτε ἀλόγως κατὰ τὴν τελευτῶσαν συλ-
λαβὴν ὁ ταὧς πρὸς τῶν Ἀττικῶν προσπνεῖται.᾿

58. πολλῶν οὖν καὶ ἄλλων ἐν τῷ συμποσίῳ περὶ
ἑκάστου τῶν εἰσκομιζομένων ῥηθέντων, ἀλλὰ κἀγώ,
φησὶν ὁ Λαρήνσιος, κατὰ τὸν πάντ᾿ ἄριστον Οὐλπια-
νόν, προτείνω τι καὶ αὐτὸς ὑμῖν· ζητήσεις γὰρ σιτού-
μεθα· τὸν τέτρακα τί νομίζετε; καί τινος εἰπόντος, c
εἶδος ὀρνέου (ἔθος δὲ γραμματικῶν παισὶ περὶ πάντων
τῶν προβαλλομένων λέγειν, εἶδος φυτοῦ, εἶδος ὀρνέου,
εἶδος λίθου) ὁ Λαρήνσιος ἔφη, καὶ αὐτός, ἀνδρῶν λῷστε,
ὅτι ὁ χαρίεις Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς Ὄρνισι μνημονεύει
ἐν τούτοις οἶδα ῾πορφυρίωνι καὶ πελεκᾶντι καὶ πελε-
κίνῳ καὶ φλέξιδι καὶ τέτρακι καὶ ταῶνι.᾿ ζητῶ δ᾿
ἐγὼ παρ᾿ ὑμῶν μαθεῖν εἰ καὶ παρ᾿ ἄλλῳ τινὶ αὐτοῦ
τις γίνεται μνήμη. Ἀλέξανδρος γὰρ ὁ Μύνδιος ἐν
δευτέρῳ περὶ πτηνῶν ζῴων οὐ τοῦ ὄρνιθος τοῦ με-
γάλου μνημονεύει, ἀλλά τινος τῶν σμικροτάτων. λέ-
γει γὰρ οὕτως ῾τέτραξ, τὸ μέγεθος ἴσος σπερμολόγῳ, d
τὸ χρῶμα κεραμεοῦς, ῥυπαραῖς στιγμαῖς καὶ μεγάλαις

γραμμαῖς ποικίλος, καρποφάγος. ὅταν ᾠοτοκῇ δέ,
τετράζει τῇ φωνῇ.' καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Ἥβας Γάμῳ

λαμβάνοντι γὰρ
ὄρτυγας στρουθούς τε κορυδάλλας τε φοινι-
κείμονας,
τέτραγάς τε σπερματολόγους κἀγλαὰς συκαλ-
λίδας.

καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν

ἦν δ' ἐρῳδιοί τε πολλοὶ μακροκαμπυλαύχενες,
τέτραγές τε σπερματολόγοι.

ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐδὲν ἔχετε, σιωπᾶτε γάρ, ἐγὼ καὶ τὸ
e ὄρνεον ὑμῖν ἐπιδείξω. ἐπιτροπεύων γὰρ ἐν Μυσίᾳ
τοῦ κυρίου αὐτοκράτορος καὶ προϊστάμενος τῶν τῆς
ἐπαρχίας ἐκείνης πραγμάτων τεθέαμαι ἐπὶ τῇ χώρᾳ
ἐκείνῃ τοὔρνεον. καὶ μαθὼν οὕτω καλούμενον παρὰ
τοῖς Μυσοῖς καὶ Παίοσιν ὑπεμνήσθην ἐκ τῶν παρ'
Ἀριστοφάνει εἰρημένων τὸν ὄρνιθα. νομίζων δὲ καὶ
παρὰ τῷ πολυμαθεστάτῳ Ἀριστοτέλει μνήμης ἠξιῶ-
σθαι τὸ ζῷον ἐν τῇ πολυταλάντῳ πραγματείᾳ (ὀκτα-
κόσια γὰρ εἰληφέναι τάλαντα παρ' Ἀλεξάνδρου τὸν
Σταγειρίτην λόγος ἔχει εἰς τὴν περὶ τῶν ζῴων ἱστο-
f ρίαν) ὡς οὐδὲν εὗρον περὶ αὐτοῦ λεγόμενον, ἔχαιρον
ἔχων ἐχεγγυώτατον μάρτυρα τὸν χαρίεντ' Ἀριστο-
φάνη. ἅμα δὲ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ εἰσῆλθέ τις φέ-
ρων ἐν τῷ ταλάρῳ τὸν τέτρακα. ἦν δὲ τὸ μὲν μέγεθος
ὑπὲρ ἀλεκτρυόνα τὸν μέγιστον, τὸ δὲ εἶδος πορφυ-
ρίωνι παραπλήσιος· καὶ ἀπὸ τῶν ὤτων ἑκατέρωθεν
εἶχε κρεμάμενα, ὥσπερ οἱ ἀλεκτρυόνες, τὰ κάλλαια·
399 βαρεῖα δ' ἦν ἡ φωνή. θαυμασάντων οὖν ἡμῶν τὸ
εὐανθὲς τοῦ ὄρνιθος μετ' οὐ πολὺ καὶ ἐσκευασμένος
παρηνέχθη, καὶ τὰ κρέα αὐτοῦ ἦν παραπλήσια τοῖς

τῆς μεγάλης στρουθοῦ, ἣν καὶ αὐτὴν πολλάκις κατεδαισάμεθα.

59. ΨΥΑΙ. ὁ τὴν τῶν Ἀτρειδῶν κάθοδον πεποιηκὼς ἐν τῷ τρίτῳ φησίν

Ἶσον δ' Ἑρμιονεὺς ποσὶ καρπαλίμοισι μετασπὼν
ψύας ἔγχει νύξε.

Σιμάριστος δ' ἐν τρίτῳ Συνωνύμων οὕτως γράφει 'ὀσφύος αἱ ἐκ πλαγίων σάρκες ἐπανεστηκυῖαι ψύαι. b
τὰ δὲ ἑκατέρωθεν κοιλώματα λέγουσι κύβους, γαλλίας.' Κλέαρχος δ' ἐν δευτέρῳ περὶ σκελετῶν οὕτως φησί 'σάρκες μυωταὶ καθ' ἑκάτερον μέρος, ἃς οἱ μὲν ψύας οἱ δὲ ἀλώπεκας οἱ δὲ νεφρομήτρας καλοῦσι.' μνημονεύει δὲ τῶν ψυῶν καὶ Ἱπποκράτης ὁ ἱερώτατος. ὠνομάσθησαν δ' οὕτως διὰ τὸ ῥᾳδίως ἀποψᾶσθαι, ἢ οἷόν τις οὖσα ἐπιψαύουσα σὰρξ καὶ ἐπιπολῆς τοῖς ὀστέοις ὑπάρχουσα. μνημονεύει αὐτῶν καὶ Εὔφρων ὁ κωμικὸς ἐν Θεωροῖς

λοβός τίς ἐστι καὶ ψύαι καλούμεναι· c
ταύτας ἐπιτεμὼν πρὶν θεωρῆσαι μαθών —

60. ΟΥΘΑΡ. Τηλεκλείδης Στερροῖς

ὡς οὖσα θῆλυς εἰκότως οὖθαρ φορῶ.

Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν φησίν . . . σπανίως δ' ἔστιν εὑρεῖν τὸ οὖθαρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων λεγόμενον· ὑπογάστριον δὲ μόνον ὡς ἐπὶ τῶν ἰχθύων λέγεται. Στράττις Ἀταλάντῃ

ὑπογάστριον θύννου τι κἀκροκώλιον. d

Θεόπομπος Καλλαίσχρῳ

ἰχθύων δὲ δὴ
ὑπογάστρι' ὦ Δάματερ.

ἐν δὲ Σειρῆσιν ὑπήτρια καλεῖ τὰ ὑπογάστρια λέγων οὕτως

θύννων τε λευκῶν σικελικῶν ὑπήτρια.

61. ΛΑΓΩΣ. περὶ τούτου ὁ μὲν ὀψοδαίδαλος Ἀρχέστρατος οὕτως φησί

τοῦ δὲ λαγὼ πολλοί τε τρόποι πολλαί τε θέσεις σοι
σκευασίας εἰσίν. κεῖνος δ' οὖν ἐστὶν ἄριστος,
ἂν πεινῶσι μεταξὺ φέρῃς κρέας ὀπτὸν ἑκάστῳ,
e θερμόν, ἁπλῶς ἁλίπαστον, ἀφαρπάζων ὀβελίσκου
μικρὸν ἐνωμότερον. μὴ λυπείτω δέ σ' ὁρῶντα
ἰχῶρα στάζοντα κρεῶν, ἀλλ' ἔσθιε λάβρως.
αἱ δ' ἄλλαι περίεργοι ἔμοιγ' εἰσὶν διὰ παντὸς
σκευασίαι, γλοιῶν καταχύσματα, καὶ κατάτυρα
καὶ κατέλαια λίαν, ὥσπερ γαλῇ ὀψοποιούντων.

Ναυσικράτης δ' ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Περσίδι σπανίως,
f φησίν, ἔστιν εὑρεῖν δασύποδα περὶ τὴν Ἀττικήν. λέγει δ' ὧδε

ἐν τῇ γὰρ Ἀττικῇ τίς εἶδε πώποτε
λέοντας ἢ τοιοῦτον ἕτερον θηρίον;
οὗ δασύποδ' εὑρεῖν ἐστὶν οὐχὶ ῥάδιον.

Ἀλκαῖος δ' ἐν Καλλιστοῖ καὶ ὡς πολλῶν ὄντων ἐμφανίζει διὰ τούτων

κορίαννον εἰς τί λεπτόν; Β. ἵνα τοὺς δασύποδας,
οὓς ἂν λάβωμεν, ἁλσὶ διαπάττειν ἔχῃς.

400 62. Τρύφων δέ φησι 'τὸν λαγὼν ἐπ' αἰτιατικῆς ἐν Δαναΐσιν Ἀριστοφάνης ὀξυτόνως καὶ μετὰ τοῦ ν λέγει

λύσας ἴσως ἂν τὸν λαγὼν ξυναρπάσειεν ὑμῶν.

καὶ ἐν Δαιταλεῦσιν

ἀπόλωλα· τίλλων τὸν λαγὼν ὀφθήσομαι.

Ξενοφῶν δ' ἐν Κυνηγετικῷ χωρὶς τοῦ ν λαγῶ καὶ περισπωμένως. ἐπεὶ τὸ καθ' ἡμᾶς ἐστὶ λαγός. ὥσπερ δὲ ναὸν λεγόντων ἡμῶν ἐκεῖνοί φασι νεὼν καὶ λαὸν λεών, οὕτω λαγὸν ὀνομαζόντων ἐκεῖνοι λαγὼν ἐροῦσι.

τῇ δὲ τὸν λαγὸν ἑνικῇ αἰτιατικῇ ἀκόλουθός ἐστιν ἡ b παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἀμύκῳ σατυρικῷ πληθυντικὴ ὀνομαστική

γέρανοι χελῶναι γλαῦκες ἰκτῖνοι λαγοί.

τῇ δὲ λαγὼν ἡ διὰ τοῦ ω παραπλησίως προσαγορευομένη λαγῴ παρ' Εὐπόλιδι ἐν Κόλαξιν 'ἵνα πάρα μὲν βατίδες καὶ λαγῴ καὶ γυναῖκες εἰλίποδες.' εἰσὶ δ' οἳ καὶ ταῦτ' ἀλόγως κατὰ τὴν τελευτῶσαν συλλαβὴν περισπωμένως προφέρονται. δεῖ δὲ ὀξυτονεῖν τὴν λέξιν, ἐπειδὴ τὰ εἰς ος λήγοντα τῶν ὀνομάτων ὁμότονά ἐστι, κἂν μεταληφθῇ εἰς τὸ ω παρ' Ἀττικοῖς· c ναὸς νεώς, κάλος κάλως. οὕτως δ' ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι καὶ Ἐπίχαρμος καὶ Ἡρόδοτος, καὶ ὁ τοὺς Εἵλωτας ποιήσας. εἶτά ἐστι τὸ μὲν ἰακὸν λαγός

λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

τὸ δὲ λαγὼς ἀττικόν. λέγουσι δὲ καὶ Ἀττικοὶ λαγός, ὡς ὁ Σοφοκλῆς

γέρανοι κορῶναι γλαῦκες ἰκτῖνοι λαγοί.

τὸ μέντοι 'ἢ πτῶκα λαγωόν' εἰ μέν ἐστιν ἰωνικόν, πλεονάζει τὸ ω, εἰ δ' ἀττικόν, τὸ ο. λαγῷα δὲ λέγεται κρέα. d

63. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν ὑπομνήμασι κατὰ τὴν Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ φησὶ βασιλείαν τοσοῦτον πλῆθος γενέσθαι λαγῶν ἐν Ἀστυπαλαίᾳ, ὡς τοὺς Ἀστυπαλαιεῖς περὶ αὐτῶν μαντεύσασθαι. καὶ τὴν Πυθίαν εἰπεῖν κύνας τρέφειν καὶ κυνηγετεῖν· ἁλῶναί τε ἐν ἐνιαυτῷ πλείους τῶν ἑξακισχιλίων. ἐγένετο δὲ τὸ πλῆθος τοῦτο Ἀναφαίου τινὸς ἐμβαλόντος δύο λαγωοὺς εἰς τὴν νῆσον, ὡς καὶ πρότερον Ἀστυπαλαιέως τινὸς ἀφέντος δύο πέρδικας εἰς τὴν Ἀνάφην τοσοῦτον πλῆθος ἐγένετο περδίκων ἐν τῇ Ἀνάφῃ e ὡς κινδυνεῦσαι ἀναστάτους γενέσθαι τοὺς κατοι-

κοῦντας. κατ' ἀρχὰς δὲ ἡ μὲν Ἀστυπάλαια οὐκ εἶχε λαγὼς ἀλλὰ πέρδικας. πολύγονον δέ ἐστι τὸ ζῷον ὁ λαγώς, ὡς Ξενοφῶν εἴρηκεν ἐν τῷ Κυνηγετικῷ. καὶ Ἡρόδοτος δ' οὕτως φησί 'τοῦτο μὲν ὅτι ὁ λαγὼς ὑπὸ πάντων θηρεύεται, καὶ θηρίου καὶ ὄρνιθος καὶ ἀνθρώπου, οὕτω δή τι πολύγονόν ἐστιν, ἐπικυΐσκει τε μόνον πάντων θηρίων· καὶ τὸ μὲν δασὺ τῶν τέκνων ἐν τῇ γαστρί, τὸ δὲ ψιλόν, τὸ δὲ ἄρτι ἐν τῇσι μήτρῃσι
f πλάσσεται, τὸ δ' ἐπαναιρέεται.' Πολύβιος δ' ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν γίγνεσθαί φησι παρόμοιον τῷ λαγῷ ζῷον τὸν κούνικλον καλούμενον, γράφων οὕτως 'ὁ δὲ κούνικλος καλούμενος πόρρωθεν μὲν ὁρώμενος εἶναι δοκεῖ λαγὼς μικρός, ὅταν δ' εἰς τὰς χεῖρας λάβῃ τις, μεγάλην ἔχει διαφορὰν καὶ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ κατὰ τὴν βρῶσιν. γίνεται δὲ τὸ
401 πλεῖον κατὰ γῆς.' μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν τῇ ἱστορίᾳ. καὶ ἡμεῖς εἴδομεν πολλοὺς κατὰ τὸν ἀπὸ Δικαιαρχείας πλοῦν ἐπὶ Νέαν πόλιν. νῆσος γάρ ἐστιν οὐ μακρὰν τῆς γῆς κατὰ τὰ τελευταῖα μέρη τῆς Δικαιαρχείας, ὑπ' ὀλίγων μὲν κατοικουμένη, πολλοὺς δὲ ἔχουσα τοὺς κουνίκλους τούτους. καλοῦνται δέ τινες καὶ χελιδονίαι λαγωοί. μνημονεύει δὲ αὐτῶν Δίφιλος ἢ Καλλιάδης ἐν Ἀγνοίᾳ οὕτως

τί τοῦτο; ποδαπὸς οὗτος;
Β. χελιδόνειος ὁ δασύπους, γλυκεῖα δ' ἡ μίμαρκυς.

Θεόπομπος δ' ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν περὶ τὴν
b Βισαλτίαν φησὶ λαγωοὺς γίνεσθαι δύο ἥπατα ἔχοντας.

64. ΣΥΟΣ δὲ ἀγρίου ἐπεισενεχθέντος, ὃς κατ' οὐδὲν ἦν ἐλάττων τοῦ καλοῦ γραφομένου καλυδωνίου, προβάλλω, τὶς ἔφη, σοὶ ζητεῖν, φροντιστὰ καὶ λογιστὰ Οὐλπιανέ, τίς ἱστόρηκε τὸν καλυδώνιον σῦν

θῆλειάν τε γεγονέναι καὶ λευκὸν τὴν χρόαν. ὃ δ' οὐ σφόδρα φροντίσας καὶ τὸ προβληθὲν ἀποδιοπομπησάμενος, ἀλλ' ὑμεῖς γε, ἔφη, ἄνδρες γάστρωνες, εἰ μὴ κόρον ἤδη ἔχετε τοσούτων ἐμπλησθέντες, ὑπερβάλλειν μοι δοκεῖτε πάντας τοὺς ἐπὶ πολυφαγίᾳ διαβοήτους γενομένους· καὶ τίνες εἰσὶν οὗτοι ζητεῖτε. προφέρεσθαι δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς σὺν τῷ σ σῦς ἐτυμώτερον· παρὰ τὸ σεύεσθαι γὰρ καὶ ὁρμητικῶς ἔχειν τὸ ζῷον εἴρηται. τέτριπται δὲ καὶ τὸ λέγειν χωρὶς τοῦ κατ' ἀρχὰς σ ὗς. οἱ δὲ σῦν εἰρῆσθαι οἱονεὶ θῦν, τὸν εἰς θυσίαν εὐθετοῦντα. νῦν δέ, εἰ δοκεῖ, ἀποκρίνασθέ μοι, τίς μνημονεύει κατὰ τὸ σύνθετον ὁμοίως ἡμῖν συάγρου ἐπὶ τοῦ συὸς τοῦ ἀγρίου; Σοφοκλῆς μὲν γὰρ ἐν Ἀχιλλέως Ἐρασταῖς ἐπὶ κυνὸς ἔταξε τοὔνομα ἀπὸ τοῦ σῦς ἀγρεύειν λέγων d

σὺ δ' ὦ σύαγρε, πηλιωτικὸν τρέφος.

παρ' Ἡροδότῳ δὲ ὄνομα κύριον Σύαγρος Λάκων γένος, ὁ πρὸς Γέλωνα τὸν Συρακόσιον πρεσβεύσας περὶ τῆς πρὸς τοὺς Μήδους συμμαχίας, ἐν τῇ ἑβδόμῃ. καὶ Αἰτωλῶν δὲ οἶδα στρατηγὸν Σύαγρον, οὗ μνημονεύει Φύλαρχος ἐν τετάρτῃ ἱστοριῶν. καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, ἀεί ποτε σύ, ὦ Οὐλπιανέ, οὐδενὸς μεταλαμβάνειν εἴωθας τῶν παρασκευαζομένων πρὶν μαθεῖν εἰ ἡ χρῆσις μὴ εἴη τῶν ὀνομάτων παλαιά. κινδυνεύεις e οὖν ποτὲ διὰ ταύτας τὰς φροντίδας, ὥσπερ ὁ Κῷος Φιλητᾶς ζητῶν τὸν καλούμενον ψευδολόγον τῶν λόγων, ὁμοίως ἐκείνῳ διαλυθῆναι. ἰσχνὸς γὰρ πάνυ τὸ σῶμα διὰ τὰς ζητήσεις γενόμενος ἀπέθανεν, ὡς τὸ πρὸ τοῦ μνημείου αὐτοῦ ἐπίγραμμα δηλοῖ

ξεῖνε, Φιλητᾶς εἰμί. λόγων ὁ ψευδόμενός με
ὤλεσε καὶ νυκτῶν φροντίδες ἑσπέριοι.

65. ἵν' οὖν μὴ καὶ σὺ ζητῶν τὸν σύαγρον ἀφαυ-

ανθῆς, μάθε ὅτι Ἀντιφάνης μὲν ἐν Ἁρπαζομένῃ οὕ-
τως ὠνόμασε

f λαβὼν ἐπανήξω σύαγρον εἰς τὴν οἰκίαν
τῆς νυκτὸς αὐτῆς καὶ λέοντα καὶ λύκον.

Διονύσιος δὲ ὁ τύραννος ἐν τῷ Ἀδώνιδι

νυμφῶν ὑπὸ σπήλυγγα τὴν αὐτόστεγον
σύαγρον ἐκβόλειον εὔθηρον κλύειν,
ᾧ πλεῖστ' ἀπαρχὰς ἀκροθινιάζομαι.

Λυγκεὺς δ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Ἀπολλόδωρον ἐπι-
402 στολῇ γράφει οὕτως 'ἵνα τὰ μὲν αἴγεια τοῖς παισί,
τὰ δὲ συάγρεια μετὰ τῶν φίλων αὐτὸς ἔχῃς.' καὶ
Ἱππόλοχος δὲ ὁ Μακεδών, οὗ ἐμνημονεύσαμεν ἐν
τοῖς πρὸ τούτων, ἐν τῇ πρὸς τὸν προειρημένον Λυγ-
κέα ἐπιστολῇ ἐμνήσθη συάγρων πολλῶν. ἐπεὶ δὲ σὺ
καὶ τὸ προβληθέν σοι ἀποπροσπεποίησαι περὶ τῆς
χρόας τοῦ καλυδωνίου συός, εἴ τις αὐτὸν ἱστορεῖ
λευκὸν τὴν χρόαν γεγονότα, ἐροῦμεν ἡμεῖς τὸν εἰ-
πόντα. τὸ δὲ μαρτύριον ἀνίχνευσον σύ. πάλαι γὰρ
τυγχάνω ἀνεγνωκὼς τοὺς Κλεομένους τοῦ Ῥηγίνου
b διθυράμβους, ὧν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Μελεάγρῳ
τοῦτο ἱστόρηται. οὐκ ἀγνοῶ δὲ ὅτι οἱ περὶ τὴν Σικε-
λίαν κατοικοῦντες ἀσχέδωρον καλοῦσι τὸν σύαγρον.
Αἰσχύλος γοῦν ἐν Φορκίσι παρεικάζων τὸν Περσέα
τῷ ἀγρίῳ τούτῳ συὶ φησίν

ἔδυ δ' ἐς ἄντρον ἀσχέδωρος ὥς.

καὶ Σκληρίας (εἷς δ' ἐστὶν οὗτος τῆς ἰταλικῆς καλου-
μένης κωμῳδίας ποιητής, γένος Ταραντῖνος) ἐν Με-
λεάγρῳ φησίν

ἔνθ' οὔτε ποιμὴν ἀξιοῖ φέρβειν βοτὰ
οὔτ' ἀσχέδωρος νεμόμενος καπρῴζεται.

c ὅτι δὲ Αἰσχύλος διατρίψας ἐν Σικελίᾳ πολλαῖς κέχρη-
ται φωναῖς σικελικαῖς οὐδὲν θαυμαστόν.

66. περιεφέροντο καὶ ἔριφοι πολλάκις ποικίλως ἐσκευασμένοι, ἄλλοι δὲ καὶ πολὺ τοῦ ὀποῦ ἔχοντες, οἵτινες οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν παρεῖχον ἡμῖν. καὶ γὰρ τὸ τῆς αἰγὸς κρέας τροφιμώτατόν ἐστι. Κλειτόμαχος γοῦν ὁ Καρχηδόνιος, οὐδενὸς δεύτερος τῶν ἀπὸ τῆς νέας ἀκαδημείας κατὰ τὴν θεωρίαν ὤν, Θηβαῖόν τινα ἀθλητὴν ὑπερβαλεῖν ἰσχύϊ φησὶ τοὺς καθ' ἑαυτόν, κρέασιν αἰγείοις χρώμενον. εὔτονοι γὰρ καὶ d γλίσχροι χυμοὶ καὶ πολὺν χρόνον ὑπομένειν ἐν τοῖς ὄγκοις δυνάμενοι. ἐσκώπτετο δ' ὁ ἀθλητὴς διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἱδρώτων δυσωδίαν. τὰ δ' ὕεια καὶ ἄρνεια κρέα ἀδιαπόνητα ταῖς ἕξεσιν ὑπάρχοντα ῥᾷστα φθείρεται διὰ τὴν πιμελήν. τὰ δὲ παρὰ τοῖς κωμῳδιοποιοῖς λεγόμενα δεῖπνα ἡδίστην ἀκοὴν παρέχει τοῖς ὠσὶ μᾶλλον ἢ τῇ φάρυγγι· ὥσπερ τὰ παρ' Ἀντιφάνει μὲν ἐν Ἀκεστρίᾳ

κρέας δὲ τίνος ἥδιστ' ἂν ἐσθίοις; (φησί)
B. τίνος;
εἰς εὐτέλειαν τῶν προβάτων μὲν οἷς ἔνι
μήτ' ἔρια μήτε τυρός, ἀρνός, φίλτατε. e
τῶν δ' αἰγίων κατὰ ταῦθ' ἃ μὴ τυρὸν ποιεῖ,
ἐρίφου. διὰ τὴν ἐπικαρπίαν γὰρ τῶν ἀδρῶν
ταῦτ' ἐσθίων τὰ φαῦλ' ἀνέχομαι.

ἐν δὲ Κύκλωπί φησι

τῶν χερσαίων δ' ὑμῖν ἥξει
παρ' ἐμοῦ ταυτί·
βοῦς ἀγελαῖος, τράγος ἠλιβάτας,
αἲξ οὐρανία, κριὸς τομίας,
κάπρος ἐκτομίας, ὗς οὐ τομίας,
δέλφαξ, δασύπους, ἔριφοι . .
τυρὸς χλωρός, τυρὸς ξηρός,
τυρὸς κοπτός, τυρὸς ξυστός,

τυρὸς τμητός, τυρὸς πηκτός.

67. Μνησίμαχος δ' ἐν Ἱπποτρόφῳ τοιαῦτα παρασκευάζει

f βαῖν' ἐκ θαλάμων κυπαρισσορόφων,
ἔξω Μάνη· στεῖχ' εἰς ἀγορὰν
πρὸς τοὺς ἑρμᾶς,
οὗ προσφοιτῶσ' οἱ φύλαρχοι,
τούς τε μαθητὰς τοὺς ὡραίους,
οὓς ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους
μελετᾷ Φείδων καὶ καταβαίνειν·
οἶσθ' οὓς φράζω.
τούτοις τοίνυν ἄγγελλ' ὅτιὴ
ψυχρὸν τοὔψον, τὸ ποτὸν θερμόν,
ξηρὸν φύραμ', ἄρτοι ξηροί·
403 σπλάγχν' ὀπτᾶται, χναῦμ' ἥρπασται,
κρέας ἐξ ἅλμης ἐξῄρηται,
τόμος ἀλλᾶντος, τόμος ἠνύστρου,
χορδῆς ἕτερος, φύσκης ἕτερος
διαλαιμοτομεῖθ' ὑπὸ τῶν ἔνδον·
κρατὴρ ἐξερροίβδητ' οἴνου·
πρόποσις χωρεῖ· λέπεται κόρδαξ·
ἀκολασταίνει νοῦς μειρακίων·
πάντως δ' ἔνδον τὰ κάτωθεν ἄνω.
μέμνησ' ἃ λέγω, πρόσεχ' οἷς φράζω.
χάσκεις οὗτος;
βλέψον δευρί, πῶς αὐτὰ φράσεις.
αὐτίκ' ἐρῶ σοι πάλιν ἐξ ἀρχῆς·
ἥκειν ἤδη καὶ μὴ μέλλειν
b τῷ τε μαγείρῳ μὴ λυμαίνεσθ',
ὡς τῶν ὄψων ἐφθῶν ὄντων,
ὀπτῶν ὄντων, ψυχρῶν ὄντων,
καθ' ἕκαστα λέγων. βολβός, ἐλάα,

σκόροδον, καυλός, κολοκύντη, ἔτνος,
θρῖον, φυλλάς, θύννου τεμάχη,
γλάνιδος, γαλεοῦ, ῥίνης, γόγγρου·
ψοξῖνος ὅλος, κορακῖνος ὅλος,
μεμβράς, σκόμβρος,
θυννίς, κωβιός, ἠλακατῆνες,
κυνὸς οὐραῖον τῶν καρχαριῶν,
νάρκη, βάτραχος, πέρκη, σαῦρος,
τριχίας, φυκίς, βρίγκος, τρίγλη,
κόκκυξ, τρυγών, σμύραινα, φάγρος,
μύλλος, λεβίας, σπάρος, αἰολίας, c
θρᾶττα, χελιδών, καρίς, τευθίς,
ψῆττα, δρακαινίς,
πουλυπόδειον, σηπία, ὀρφώς,
κάραβος, ἔσχαρος, ἀφύαι, βελόναι,
κεστρεύς, σκορπίος, ἔγχελυς, ἄρκτοι,
κρέα τ' ἄλλα· τὸ πλῆθος ἀμύθητον·
χηνός, χοίρου, βοός, ἀρνός, οἰός,
κάπρου, αἰγός, ἀλεκτρυόνος, νήττης,
κίττης, πέρδικος, ἀλωπεκίου.
καὶ μετὰ δεῖπνον θαυμαστὸν ὅσ' ἔστ'
ἀγαθῶν πλήθη.
πᾶς δὲ κατ' οἴκους μάττει πέττει,
τίλλει κόπτει, τέμνει δεύει,
χαίρει παίζει, δειπνεῖ πίνει,
πηδᾷ σκιρτᾷ, λορδοῖ κεντεῖ [βινεῖ]. d
σεμναὶ δ' αὐλῶν ἀγαναὶ φωναί,
μολπὰ κλαγγὰ θράττει [νεῖται] πνεῖται.
κούραν κασίας
ἀπὸ γᾶς ἁγίας ἀλίας Συρίας
ὀσμὴ σεμνὴ μυκτῆρα δονεῖ
λιβάνου, μάρου, σμύρνης, καλάμου,

στύρακος, βάρου,
λίνδου, κίνδου, κίσθου, μίνθου.
τοιάδε δόμους ὁμίχλη κατέχει
πάντων ἀγαθῶν ἀνάμεστος.

68. ἐπὶ τούτοις λεγομένοις παρηνέχθη ἡ ῥοδουντία καλουμένη λοπάς· περὶ ἧς ἐξετραγῴδησεν ὁ σο- e φὸς ἐκεῖνος μάγειρος πρὶν καὶ ἐπιδεῖξαι ὅ τι φέροι, διεχλεύασέ τε τοὺς πάνυ μαγείρους λεγομένους, ὧν καὶ μνημονεύων ἔφη, τί τοιοῦτον ἐξεῦρεν ὁ παρὰ Ἀναξίππῳ τῷ κωμικῷ μάγειρος ὃς ἐν τῷ Ἐγκαλυπτομένῳ τοιάδε ὠγκώσατο;

Σόφων Ἀκαρνὰν καὶ Ῥόδιος Δαμόξενος
ἐγένονθ' ἑαυτῶν συμμαθηταὶ τῆς τέχνης,
ἐδίδασκε δ' αὐτοὺς Σικελιώτης Λάβδακος.
f οὗτοι τὰ μὲν παλαιὰ καὶ θρυλούμενα
ἀρτύματ' ἐξήλειψαν ἐκ τῶν βιβλίων
καὶ τὴν θυΐαν ἠφάνισαν ἐκ τοῦ μέσου,
οἷον λέγω κύμινον ὄξος σίλφιον
τυρὸν κορίαννον, οἷς ὁ Κρόνος ἀρτύμασιν
ἐχρᾶτο, πάντ' ἀφεῖλον εἶναί θ' ὑπέλαβον
404 τὸν τοῖς τοιούτοις παντοπώλην χρώμενον.
αὐτοὶ δ' ἔλαιον καὶ λοπάδα καινήν, πάτερ,
πῦρ τ' ὀξὺ καὶ μὴ πολλάκις φυσώμενον
ἐποίουν· ἀπὸ τούτου πᾶν τὸ δεῖπνον εὐτρεπές.
οὗτοί τε πρῶτοι δάκρυα καὶ πταρμὸν πολὺν
ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ σίαλον ἀπήγαγον,
τῶν τ' ἐσθιόντων ἀνεκάθηραν τοὺς πόρους.
ὁ μὲν οὖν Ῥόδιος πιών τιν' ἅλμην ἀπέθανεν,
b παρὰ τὴν φύσιν γὰρ τὸ ποτὸν ἦν, μάλ' εἰκότως.
ὁ Σόφων δὲ πᾶσαν τὴν Ἰωνίαν ἔχει,
ἐμὸς γενόμενος, ὦ πάτερ, διδάσκαλος.
καὐτὸς φιλοσοφῶ καταλιπεῖν συγγράμματα

σπεύδων ἐμαυτοῦ καινὰ τῆς τέχνης. Β. παπαῖ·
ἐμὲ κατακόψεις, οὐχ ὃ θύειν μέλλομεν.
Α. τὸν ὄρθρον ἐν ταῖς χερσὶν ὄψει βιβλία
ἔχοντα καὶ ζητοῦντα τὰ κατὰ τὴν τέχνην,
οὐδὲν Διοδώρου διαφέροντ' Ἀσπενδίου. c
γεύσω δ' ἐὰν βούλῃ σε τῶν εὑρημένων.
οὐ ταὐτὰ προσάγω πᾶσιν ἀεὶ βρώματα.
τεταγμέν' εὐθύς ἐστί μοι πρὸς τὸν βίον·
ἕτερ' ἐστὶ τοῖς ἐρῶσι καὶ τοῖς φιλοσόφοις
καὶ τοῖς τελώναις. μειράκιον ἐρωμένην
ἔχον πατρῴαν οὐσίαν κατεσθίει·
τούτῳ παρέθηκα σηπίας καὶ τευθίδας
καὶ τῶν πετραίων ἰχθύων τῶν ποικίλων
ἐμβαμματίοις γλαφυροῖσι κεχορηγημένα·
ὁ γὰρ τοιοῦτός ἐστιν οὐ δειπνητικός, d
πρὸς τῷ φιλεῖν δὲ τὴν διάνοιάν ἐστ' ἔχων.
τῷ φιλοσόφῳ παρέθηκα κωλέαν πόδας·
ἀδηφάγον τὸ ζῷον εἰς ὑπερβολὴν
ἐστίν· τελώνῃ γλαῦκον ἔγχελυν σπάρον,
ὅταν ἐγγὺς ᾖ δ' ὁ σταυρός, ἀρτύω φακῆν
καὶ τὸ περίδειπνον τοῦ βίου λαμπρὸν ποιῶ.
τὰ τῶν γερόντων στόματα διαφορὰν ἔχει,
νωθρότερα πολλῷ δ' ἐστὶν ἢ τὰ τῶν νέων·
σίναπυ τούτοις παρατίθημι καὶ ποιῶ e
χυλοὺς ἐχομένους δριμύτητος, τὴν φύσιν
ἵνα διεγείρας πνευματῶ τὸν ἀέρα.
ἰδὼν τὸ πρόσωπον γνώσομ' οὗ ζητεῖ φαγεῖν
ἕκαστος ὑμῶν.

69. καὶ ὁ παρὰ Διονυσίῳ δὲ ἐν Θεσμοφόρῳ μάγειρος, ἄνδρες δαιταλεῖς (οὐ χεῖρον γὰρ καὶ τούτου μνησθῆναι), τί φησι;

σφόδρα μοι κεχάρισαι Σιμία νὴ τοὺς θεούς,

f ταυτὶ προείπας. τὸν μάγειρον εἰδέναι
πολὺ δεῖ γὰρ ἀεὶ πρότερον οἷς μέλλει ποιεῖν
τὸ δεῖπνον ἢ τὸ δεῖπνον ἐγχειρεῖν ποιεῖν.
ἂν μὲν γὰρ ἕν τις τοῦτ᾽ ἐπιβλέψῃ μόνον
τοὔψον ποιῆσαι κατὰ τρόπον πῶς δεῖ, τίνα
τρόπον παραθεῖναι δ᾽ ἢ πότ᾽ ἢ πῶς σκευάσαι
δεῖ, μὴ προΐδηται τοῦτο μηδὲ φροντίσῃ,
οὐκ ἔτι μάγειρος ὀψοποιὸς δ᾽ ἐστί που.
οὐ ταὐτὸ δ᾽ ἐστὶ τοῦτο· πολὺ διήλλαχεν,
405 [πολύ·] στρατηγὸς πᾶς καλεῖθ᾽ ὃς ἂν λάβῃ
δύναμιν, ὁ μέντοι δυνάμενος κἂν πράγμασιν
ἀναστραφῆναι καὶ διαβλέψαι τί που
στρατηγός ἐστιν, ἡγεμὼν δὲ θάτερον.
οὕτως ἐφ᾽ ἡμῶν σκευάσαι μὲν ἢ τεμεῖν
ἡδύσμαθ᾽ ἑψῆσαί τε καὶ φυσᾶν τὸ πῦρ
ὁ τυχὼν δύναιτ᾽ ἄν. ὀψοποιὸς οὖν μόνον
ἐστὶν ὁ τοιοῦτος, ὁ δὲ μάγειρος ἄλλο τι.
συνιδεῖν τόπον, ὥραν, τὸν καλοῦντα, τὸν πάλιν
b δειπνοῦντα, πότε δεῖ καὶ τίν᾽ ἰχθὺν ἀγοράσαι
[οὐ τοῦ τυχόντος]· πάντα μὲν λήψει σχεδὸν
ἀεὶ γάρ, οὐκ ἀεὶ δὲ τὴν τούτων χάριν
ἕξεις ὁμοίαν οὐδ᾽ ἴσην τὴν ἡδονήν.
Ἀρχέστρατος γέγραφέ τι καὶ δοξάζεται
παρά τισιν οὕτως ὡς λέγων τι χρήσιμον,
τὰ πολλὰ δ᾽ ἠγνόηκε κοὐδὲ ἓν λέγει.
c μὴ πάντ᾽ ἄκουε μηδὲ πάντα μάνθανε,
τῶν βιαίων ἔσθ᾽ ἕνεκα τὰ γεγραμμένα.
[κενὰ μᾶλλον ἢ ὅτε ἦν οὐδέπω γεγραμμένα.]
οὐδ᾽ ἔστιν εἰπεῖν περὶ μαγειρικῆς, ἐπεὶ
εἴπ᾽ ἀρτίως . . .
ὅρον γὰρ οὐκ ἔσχηκεν, οὐδ᾽ ὁ κύριος
αὐτὴ δ᾽ ἑαυτῆς ἐστι δεσπότης. ἐὰν δ᾽

εὖ μὲν σὺ χρήσῃ τῇ τέχνῃ, τὸν τῆς τέχνης
καιρὸν δ' ἀπολέσῃς, προσαπόλωλεν ἡ τέχνη.
Β. ἄνθρωπε, μέγας εἶ. Α. τουτονὶ δ' ὃν ἀρτίως
ἔφης ἔχοντα πεῖραν ἥκειν πολυτελῶν d
πολλῶν τε δείπνων, ἐπιλαθέσθαι Σιμία
πάντων ποιήσω, θρῖον ἂν δείξω μόνον
παραθῶ τε δεῖπνον ὄζον αὔρας ἀττικῆς,
ἐξ ἀντλίας ἥκοντα καὶ γέμοντ' ἔτι
φορτηγικῶν μοι βρωμάτων ἀγωνίαις,
εἰ μὴ ποιήσω νυστάσαι παροψίδι.

70. πρὸς ταῦτ' Αἰμιλιανὸς ἔφη
βέλτιστε πολλοῖς πολλὰ περὶ μαγειρικῆς
εἰρημέν' ἐστί,

κατὰ τοὺς Ἡγησίππου Ἀδελφούς· σὺ οὖν ἢ δρῶν τι
φαίνου καινὸν παρὰ τοὺς ἔμπροσθεν ἢ μὴ κόπτε με, e
καὶ δεῖξον ὃ φέρεις καὶ λέγε τί ἔστι. καὶ ὅς, κατα-
φρονεῖς ὅτι μάγειρός εἰμι ἴσως· ὅσον δ' ἀπὸ ταύτης τῆς
τέχνης εἴργασμ' ἐγώ, κατὰ τὸν κωμικὸν Δημήτριον,
ὃς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρεοπαγίτῃ ταῦτ' εἴρηκεν

ὅσον ἀπὸ ταύτης τῆς τέχνης εἴργασμ' ἐγὼ
οὐδεὶς ὑποκριτὴς ἔσθ' ὅλως εἰργασμένος.
καπνιζομένη τυραννὶς αὕτη 'σθ' ἡ τέχνη.
ἀβυρτακοποιὸς παρὰ Σέλευκον ἐγενόμην· f
παρ' Ἀγαθοκλεῖ δὲ πρῶτος εἰσήνεγκ' ἐγὼ
τῷ Σικελιώτῃ τὴν τυραννικὴν φακῆν.
τὸ μέγιστον οὐκ εἴρηκα· Λαχάρους τινός,
ὅτ' ἦν ὁ λιμός, ἑστιῶντος τοὺς φίλους,
ἀνάληψιν ἐποίησ' εἰσενέγκας κάππαριν.

γυμνὴν ἐποίησεν Ἀθηνᾶν Λαχάρης οὐδὲν ἐνοχλοῦ-
σαν· σὲ δ' ἐνοχλοῦντα νῦν ἐγώ, ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, 406
εἰ μὴ δείξεις ὅ τι φέρεις. καὶ ὃς μόλις ἔφη, ῥοδωνιὰν
καλῶ μὲν τὴν λοπάδα ταύτην ἐγώ· ἐσκεύασται δ'

οὕτως, ἵνα καὶ ἥδυσμα στεφανωτικὸν μὴ μόνον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς λαβὼν σχῇς, ἀλλὰ καὶ ἔνδον σεαυτοῦ, καὶ πανδαισίᾳ τὸ σωμάτιον πᾶν ἑστιάσῃς. ῥόδα τὰ εὐοσμότατα ἐν ἴγδῃ τρίψας ἐπέβαλον ἐγκεφάλους ὀρνίθων τε καὶ χοίρων ἑφθοὺς σφόδρα ἐξινιασθέντας καὶ τῶν ᾠῶν τὰ χρυσᾶ, μεθ' ἃ ἔλαιον γάρον πέπερι οἶνον. καὶ ταῦτα διατρίψας ἐπιμελῶς ἐνέβαλον
b εἰς λοπάδα καινήν, ἁπαλὸν καὶ συνεχὲς διδοὺς τὸ πῦρ. καὶ ἅμα λέγων ἀναπετάσας τὴν λοπάδα τοσαύτην εὐωδίαν παρέσχε τῷ συμποσίῳ, ὡς ἀληθῶς τινα τῶν παρόντων εἰπεῖν

τοῦ καὶ κινυμένοιο Διὸς ποτὶ χαλκοβατὲς δῶ
ἔμπης ἐς γαῖάν τε καὶ οὐρανὸν ἵκετ' ἀϋτμή.

τοσαύτη διεχύθη ἀπὸ τῶν ῥόδων εὐωδία.

71. μετὰ ταῦτα περιενεχθεισῶν ὀρνίθων τε ὀπτῶν φακῆς τε καὶ πισῶν αὐταῖς χύτραις, ἔτι δὲ
c τῶν τοιούτων, περὶ ὧν Φανίας ὁ Ἐρέσιος ἐν τοῖς περὶ φυτῶν τάδε γράφει 'πᾶσα γὰρ χεδροπώδης ἥμερος φύσις ἐνσπέρματος ἣ μὲν ἑψήσεως ἕνεκα σπείρεται, οἷον ὁ κύαμος, πισός· ἐτνηρὸν γὰρ ἐκ τούτων ἕψημα γίνεται· τὰ δὲ πάλιν αὖθις λεκιθώδη, καθάπερ ἄρακος· τὸ δὲ φακῆς, οἷον ἀφάκη, φακός· τὸ δὲ χόρτου ἕνεκα τῶν τετραπόδων ζῴων, οἷον ὄροβος μὲν ἀροτήρων βοῶν, ἀφάκη δὲ προβάτων.' πισοῦ δὲ τοῦ ὀσπρίου μνημονεύει καὶ Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει. Ἡλιόδωρος δ' ὁ περιηγητὴς ἐν πρώτῳ περὶ ἀκροπόλεως 'τῆς τῶν πυρῶν (φησὶν) ἑψήσεως ἐπινοηθείσης
d οἱ μὲν παλαιοὶ πύανον οἱ δὲ νῦν ὁλόπυρον προσαγορεύουσιν.' τοιούτων ἔτι πολλῶν λεγομένων ὁ Δημόκριτος ἔφη, ἀλλὰ κἂν τῆς φακῆς ἐάσατε ἡμᾶς μεταλαβεῖν, ἢ αὐτῆς γε τῆς χύτρας, μὴ καὶ λίθοις τις ὑμῶν βεβλήσεται, κατὰ τὸν Θάσιον Ἡγήμονα. καὶ ὁ

Οὐλπιανὸς ἔφη, τίς δ' αὕτη ἡ λιθίνη βαλλητύς; Ἐλευσῖνι γὰρ τῇ ἐμῇ οἶδά τινα πανήγυριν ἀγομένην καὶ καλουμένην βαλλητύν· περὶ ἧς οὐκ ἄν τι εἴποιμι μὴ παρ' ἑκάστου μισθὸν λαβών. ἀλλ' ἔγωγε, φησὶν ὁ Δημόκριτος, οὐκ ὢν λαβάργυρος ὡρολογητὴς κατὰ e τὸν Τίμωνος Πρόδειπνον, λέξω τὰ περὶ τοῦ Ἡγήμονος.

72. Χαμαιλέων ὁ Ποντικὸς ἐν ἕκτῳ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας "Ἡγήμων (φησὶν) ὁ Θάσιος ὁ τὰς παρῳδίας γράψας Φακῆ ἐπεκαλεῖτο, καὶ ἐποίησεν ἔν τινι τῶν παρῳδιῶν

ταῦτά μοι ὁρμαίνοντι παρίστατο Παλλὰς Ἀθήνη
χρυσῆν ῥάβδον ἔχουσα, καὶ ἤλασεν εἶπέ τε μῦθον
'δεινὰ παθοῦσα Φακῆ βδελυρή, χώρει 'ς τὸν ἀγῶνα.' f
καὶ τότ' ἐγὼ θάρσησα.

εἰσῆλθε δέ ποτε καὶ εἰς τὸ θέατρον διδάσκων κωμῳδίαν λίθων ἔχων πλῆρες τὸ ἱμάτιον, οὓς βάλλων εἰς τὴν ὀρχήστραν διαπορεῖν ἐποίησε τοὺς θεατάς. καὶ ὀλίγον διαλιπὼν εἶπε

λίθοι μὲν οἵδε. βαλλέτω δ' εἴ τις θέλει. 407
φακῆ δὲ κἀν χειμῶνι κἀν θέρει καλόν.

εὐδοκίμει δ' ἀνὴρ μάλιστα ἐν ταῖς παρῳδίαις, καὶ περιβόητος ἦν λέγων τὰ ἔπη πανούργως καὶ ὑποκριτικῶς, καὶ διὰ ταῦτα σφόδρα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εὐδοκίμει. ἐν δὲ τῇ Γιγαντομαχίᾳ οὕτω σφόδρα τοὺς Ἀθηναίους ἐκήλησεν, ὡς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πλεῖστα αὐτοὺς γελάσαι, καίτοι ἀγγελθέντων αὐτοῖς ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν γενομένων περὶ Σικελίαν ἀτυχημάτων. οὐδεὶς δ' ἀπέστη, καίτοι σχεδὸν πᾶσι τῶν οἰκείων ἀπολωλότων. ἔκλαιον οὖν ἐγκαλυψάμενοι, οὐκ ἀνέ- b

στησαν δ', ἵνα μὴ γένωνται διαφανεῖς τοῖς ἀπὸ τῶν ἄλλων πόλεων θεωροῦσιν ἀχθόμενοι τῇ συμφορᾷ· διέμειναν δ' ἀκροώμενοι, καίτοι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡγήμονος, ὡς ἤκουσε, σιωπᾶν διεγνωκότος. καθ' ὃν δὲ χρόνον θαλασσοκρατοῦντες Ἀθηναῖοι ἀνῆγον εἰς ἄστυ τὰς νησιωτικὰς δίκας, γραψάμενός τις καὶ τὸν Ἡγήμονα δίκην ἤγαγεν εἰς τὰς Ἀθήνας. ὃ δὲ παραγενόμενος καὶ συναγαγὼν τοὺς περὶ τὸν Διόνυσον
c τεχνίτας προσῆλθε μετ' αὐτῶν, Ἀλκιβιάδην βοηθεῖν ἀξιῶν. ὃ δὲ θαρρεῖν παρακελευσάμενος εἰπών τε πᾶσιν ἕπεσθαι, ἧκεν εἰς τὸ μητρῷον, ὅπου τῶν δικῶν ἦσαν αἱ γραφαί, καὶ βρέξας τὸν δάκτυλον ἐκ τοῦ στόματος διήλειψε τὴν δίκην τοῦ Ἡγήμονος. ἀγανακτοῦντες δὲ ὅ τε γραμματεὺς καὶ ὁ ἄρχων τὰς ἡσυχίας ἤγαγον δι' Ἀλκιβιάδην, φυγόντος δι' εὐλάβειαν καὶ τοῦ τὴν δίκην γραψαμένου.'

73. αὕτη παρ' ἡμῶν, Οὐλπιανέ, ἡ βαλλητύς. σὺ δ', ὅταν βουληθῇς, ἐρεῖς περὶ τῆς Ἐλευσῖνι. καὶ ὁ
d Οὐλπιανός, ἀλλά με ἀνέμνησας, καλὲ Δημόκριτε, μνησθεὶς χύτρας, ποθοῦντα μαθεῖν πολλάκις τίς ἡ Τηλεμάχου καλουμένη χύτρα καὶ τίς ὁ Τηλέμαχος. καὶ ὁ Δημόκριτος ἔφη, Τιμοκλῆς ὁ τῆς κωμῳδίας ποιητὴς (ἦν δὲ καὶ τραγῳδίας) ἐν μὲν δράματι Λήθῃ φησί

μετὰ τοῦτον αὐτῷ Τηλέμαχος συνετύγχανεν,
καὶ τοῦτον ἀσπασάμενος ἡδέως πάνυ
ἔπειτα 'χρῆσόν μοι σύ, φησί, τὰς χύτρας,
e ἐν αἷσιν ἕψεις τοὺς κυάμους.' καὶ ταῦτά τε
εἴρητο καὶ παριόντα Φείδιππον πάλιν
τὸν Χαιρεφίλου πόρρωθεν ἀπιδὼν τὸν παχὺν
ἐπόππυσ', εἶτ' ἐκέλευσε πέμπειν σαργάνας.

ὅτι δὲ καὶ τῶν δήμων Ἀχαρνεὺς ὁ Τηλέμαχος ὁ αὐτὸς ποιητής φησιν ἐν Διονύσῳ οὕτως

ὁ δ' Ἀχαρνικὸς Τηλέμαχος ἔτι δημηγορεῖ;
Β. οὐκ ἀλλ' ἔοικε τοῖς νεωνήτοις Σύροις.
Α. πῶς; ἢ τί πράττων; βούλομαι γὰρ εἰδέναι.
Β. θάργηλον ἀγκάλῃ χύτραν φέρει.

ἐν δ' Ἰκαρίοις σατύροις φησίν f

ὥστ' ἔχειν οὐδέν· παρ' ἡμῖν νυκτερεύσας δ' ἀθλίως
πρῶτα μὲν σκληρῶς καθεῦδον, εἶτα Θούδιππος βδέων
παντελῶς ἔπνιξεν ἡμᾶς, εἶθ' ὁ λιμὸς ἥπτετο.
ἐφερόμην δὲ πρὸς Δίωνα τὸν διάπυρον· ἀλλὰ γὰρ
οὐδ' ἐκεῖνος οὐδὲν εἶχε. πρὸς δὲ τὸν χρηστὸν δραμὼν
Τηλέμαχον Ἀχαρνέα σωρόν τε κυάμων καταλαβών,
ἁρπάσας τούτων ἐνέτραγον. ὁ δ' ὄνος ἡμᾶς ὡς ὁρᾷ
. . . . ὁ Κηφισόδωρος περὶ τὸ βῆμ' ἐπέρδετο.

ἐκ τούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι ὁ Τηλέμαχος κυάμων 408
χύτρας ἀεὶ σιτούμενος ἦγε πυανέψια πορδὴν ἑορτήν.

74. ἔτνους δὲ κυαμίνου μνημονεύει Ἡνίοχος ὁ κωμικὸς ἐν Τροχίλῳ λέγων οὕτως

πρὸς ἐμαυτὸν ἐνθυμούμενος, νὴ τοὺς θεούς,
ὅσῳ διαφέρει σῦκα καρδάμων. σὺ δὲ
Παύσωνι φὴς τὸ δεῖνα προσλελαληκέναι.
Β. καὶ πρᾶγμά γ' ἠρώτα με δυστράπελον πάνυ
ἔχον τε πολλὰς φροντίδων διεξόδους.
Α. λέγ' αὐτό, καὶ γὰρ οὐκ ἀγέλοιόν ἐστ' ἴσως. b
Β. ἔτνος κυάμινον δι' ὅ τι τὴν μὲν γαστέρα

φυσᾷ, τὸ δὲ πῦρ οὔ; *Α.* χάριεν οἷς γιγνώσκεται
τὸ πρᾶγμα τοῦ Παύσωνος. ὡς δ' ἀεί ποτε
περὶ τοὺς κυάμους ἔσθ' οὗτος ὁ σοφιστής.

75. τέλος τοιούτων (οὖν) πολλάκις λεγομένων ὕδωρ ἐφέρετο κατὰ χειρῶν. καὶ πάλιν ὁ Οὐλπιανὸς ἐξήτει εἰ τὸ χέρνιβον εἴρηται, καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν ἐν τῇ συνηθείᾳ. καί τις αὐτῷ ἀπήντησε λέγων τὸ ἐν Ἰλιάδι

c ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὤτρυν' ὁ γεραιός,
χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦσαι ἀκήρατον· ἣ δὲ παρέστη
χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.

Ἀττικοὶ δὲ χερνίβιον λέγουσιν, ὡς Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Ἀλκιβιάδου λέγων οὕτως 'τοῖς χρυσοῖς χερνιβίοις καὶ
d θυμιατηρίοις.' χειρόνιπτρον δ' Εὔπολις ἐν Δήμοις

κἄν τις τύχῃ πρῶτος δραμών, εἴληφε χειρόνιπτρον·
ἀνὴρ δ' ὅταν τις ἀγαθὸς ᾖ καὶ χρήσιμος πολίτης,
νικᾷ τε [πάντα] χρηστὸς ὤν, οὐκ ἔστι χειρόνιπτρον.

Ἐπίχαρμος δ' ἐν Θεαροῖς εἴρηκε χειρόνιβα διὰ τούτων

κιθάραι, τρίποδες, ἅρματα, τράπεζαι, χαλκία,
χειρόνιβα, λοιβάσια, λέβητες χάλκεοι.

e ἡ πλείων δὲ χρῆσις κατὰ χειρὸς ὕδωρ εἴωθε λέγειν, ὡς Εὔπολις ἐν Χρυσῷ γένει καὶ Ἀμειψίας Σφενδόνῃ Ἀλκαῖός τε ἐν Ἱερῷ γάμῳ. πλεῖστον δ' ἐστὶ τοῦτο. Φιλύλλιος δὲ ἐν Αὔγῃ κατὰ χειρῶν εἴρηκεν οὕτως

καὶ δὴ δεδειπνήκασιν αἱ γυναῖκες· ἀλλ' ἀφαιρεῖν
ὥρα 'στὶν ἤδη τὰς τραπέζας, εἶτα παρακορῆσαι,
ἔπειτα κατὰ χειρῶν ἑκάστῃ καὶ μύρον τι δοῦναι.

Μένανδρος Ὑδρίᾳ

οἳ δὲ κατὰ χειρῶν λαβόντες περιμένουσι φίλτατοι. f

76. Ἀριστοφάνης δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Καλλιμάχου πίνακας χλευάζει τοὺς οὐκ εἰδότας τὴν διαφορὰν τοῦ τε κατὰ χειρὸς καὶ τοῦ ἀπονίψασθαι. παρὰ γὰρ τοῖς παλαιοῖς τὸ μὲν πρὸ ἀρίστου καὶ δείπνου λέγεσθαι κατὰ χειρός, τὸ δὲ μετὰ τοῦτ' ἀπονίψασθαι. ἔοικε δ' ὁ γραμματικὸς τοῦτο πεφυλαχέναι παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς. ἐπεί τοι Ὅμηρος πῇ μέν φησι 409

νίψασθαι· παρὰ δὲ ξεστὴν ἐτάνυσσε τράπεζαν,

πῂ δέ

τοῖσι δὲ κήρυκες μὲν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν,
σῖτον δὲ δμωαὶ παρενήνεον ἐν κανέοισι.

καὶ Σώφρων ἐν γυναικείοις 'τάλαινα Καικόα, κατὰ χειρὸς δοῦσα ἀπόδος πόχ' ἁμῖν τὰν τράπεζαν.' παρὰ μέντοι τοῖς τραγικοῖς καὶ τοῖς κωμικοῖς παροξυτόνως ἀνέγνωσται χερνίβα. παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἡρακλεῖ

εἰς χερνίβ' ὡς βάψειεν Ἀλκμήνης γόνος. b

ἀλλὰ καὶ παρ' Εὐπόλιδι ἐν Αἰξίν

αὐτοῦ τὴν χερνίβα παύσεις.

ἔστι δὲ ὕδωρ, εἰς ὃ ἀπέβαπτον δαλόν, ἐκ τοῦ βωμοῦ λαμβάνοντες ἐφ' οὗ τὴν θυσίαν ἐπετέλουν· καὶ τούτῳ περιρραίνοντες τοὺς παρόντας ἥγνιζον. χρὴ μέντοι προπαροξυτόνως προφέρεσθαι. τὰ γὰρ τοιάδε ῥηματικὰ σύνθετα εἰς ψ λήγοντα γεγονότα παρὰ τὸν παρακείμενον τὴν παραλήγουσαν τοῦ παρακειμένου φυλάσσουσιν, ἄν τε ἔχῃ τοῦτον διὰ τῶν δύο μ μ λεγόμενον, βαρύνεται, λέλειμμαι αἰγίλιψ, τέτριμμαι c οἰκότριψ, κέκλεμμαι βοόκλεψ παρὰ Σοφοκλεῖ Ἑρμῆς, βέβλεμμαι κατῶβλεψ παρὰ Ἀρχελάῳ τῷ Χερρονησίτῃ ἐν τοῖς Ἰδιοφυέσιν. ἐν δὲ τοῖς πλαγίοις τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς φυλάττει τὴν τάσιν. Ἀριστοφάνης δ' ἐν Ἥρωσι χερνίβιον εἴρηκεν.

77. ἐχρῶντο δὲ εἰς τὰς χεῖρας ἀποπλύνοντες αὐτὰς καὶ σμήματι ἀπορρύψεως χάριν, ὡς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Κωρύκῳ

d ἐν ὅσῳ δ' ἀκροῶμαί σου κέλευσόν μοί τινα
φέρειν ἀπονίψασθαι. Β. δότω τὶς δεῦρ' ὕδωρ
καὶ σμῆμα.

ἔτι δὲ καὶ εὐώδεσι τὰς χεῖρας κατεχρίοντο τὰς ἀπομαγδαλίας ἀτιμάσαντες, ἃς Λακεδαιμόνιοι ἐκάλουν κυνάδας, ὥς φησι Πολέμων ἐν τῇ περὶ ὀνομάτων ἀδόξων ἐπιστολῇ. περὶ δὲ τοῦ εὐώδεσι χρίεσθαι τὰς χεῖρας Ἐπιγένης ἢ Ἀντιφάνης φησὶν ἐν Ἀργυρίου ἀφανισμῷ οὕτως

καὶ τότε περιπατήσεις, κἀπονίψει κατὰ τρόπον
e τὰς χεῖρας εὐώδη λαβὼν τὴν γῆν.

καὶ Φιλόξενος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν

ἔπειτα δὲ παῖδες νίπτρ' ἔδοσαν κατὰ χειρῶν
σμήμασιν ἰρινομίκτοις χλιεροθαλπὲς ὕδωρ ἐπεγχέοντες
τόσσον ὅσον [τις] ἔχρῃζ', ἐκτρίμματα τ' . . . λαμπρὰ
σινδονυφῆ, δίδοσαν [δὲ] χρίματά τ' ἀμβροσίοδμα
καὶ στεφάνους ἰοθαλέας.

Δρόμων δ' ἐν Ψαλτρίᾳ

ἐπεὶ δὲ θᾶττον ἦμεν ἠριστηκότες,
ἡ παῖς περιεῖλε τὰς τραπέζας, νίμματα
f ἐπέχει τις, ἀπενιζόμεθα, τοὺς στεφάνους πάλιν
τοὺς ἰρίνους λαβόντες ἐστεφανούμεθα.

78. ἐκάλουν δ' ἀπόνιπτρον τὸ ἀπόνιμμα τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν. Ἀριστοφάνης

ὥσπερ ἀπόνιπτρον ἐκχέοντες ἑσπέρας.

ἴσως δὲ καὶ τὴν λεκάνην οὕτως ἔλεγον, ἐν ᾧ τρόπῳ καὶ χειρόνιπτρον. ἰδίως δὲ καλεῖται παρ' Ἀθηναίοις ἀπόνιμμα ἐπὶ τῶν εἰς τιμὴν τοῖς νεκροῖς γινομένων καὶ ἐπὶ τῶν τοὺς ἐναγεῖς καθαιρόντων, ὡς καὶ Κλείδημος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἐξηγητικῷ. προθεὶς γὰρ 410 περὶ ἐναγισμῶν γράφει τάδε 'ὄρυξαι βόθυνον πρὸς ἑσπέραν τοῦ σήματος. ἔπειτα παρὰ τὸν βόθυνον πρὸς ἑσπέραν βλέπε, ὕδωρ κατάχεε, λέγων τάδε 'ὑμῖν ἀπόνιμμα οἷς χρὴ καὶ οἷς θέμις.' ἔπειτα αὖθις μύρον κατάχεε.' παρέθετο ταῦτα καὶ Δωρόθεος, φάσκων καὶ ἐν τοῖς τῶν θυγατριδῶν πατρίοις τάδε γεγράφθαι περὶ τῆς τῶν ἱκετῶν καθάρσεως 'ἔπειτ' ἀπονιψάμενος αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ σπλαγχνεύοντες b ὕδωρ λαβὼν κάθαιρε, ἀπόνιζε τὸ αἷμα τοῦ καθαιρομένου, καὶ μετὰ τὸ ἀπόνιμμα ἀνακινήσας εἰς ταυτὸ ἔγχεε.'

79. χειρόμακτρον δὲ καλεῖται ᾧ τὰς χεῖρας ἀπεμάττοντο ὠμολίνῳ, ὅπερ ἐν τοῖς προκειμένοις Φιλόξενος ὁ Κυθήριος ὠνόμασεν ἔκτριμμα. Ἀριστοφάνης Ταγηνισταῖς

φέρε παῖ ταχέως κατὰ χειρὸς ὕδωρ,
παράπεμπε τὸ χειρόμακτρον.

(σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ μετὰ τὸ δειπνῆσαι κατὰ χειρὸς ἔλεγον, οὐχ ὡς Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός φησιν, ὅτι πρὶν φαγεῖν οἱ Ἀττικοὶ κατὰ χειρὸς ἔλεγον, c μετὰ δὲ τὸ δειπνῆσαι τὸ νίψασθαι) Σοφοκλῆς Οἰνομάῳ

σκυθιστὶ χειρόμακτρον ἐκκεκαρμένος.

καὶ Ἡρόδοτος ἐν δευτέρᾳ. Ξενοφῶν δ' ἐν πρώτῳ Παιδείας γράφει 'ὅταν δὲ τούτων τινὸς θίγῃς, εὐθὺς ἀποκαθαίρεις τὴν χεῖρα εἰς τὰ χειρόμακτρα, ὡς πάνυ ἀχθόμενος ὅτι κατάπλεά σοι ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο.'

Πολέμων δ' ἐν ἕκτῳ τῶν πρὸς Ἀντίγονον καὶ Ἀδαῖον d περὶ τῆς διαφορᾶς λέγει τοῦ κατὰ χειρὸς πρὸς τὸ νίψασθαι. Δημόνικος δ' ἐν τῷ Ἀχελῴῳ τὸ πρὸ τοῦ δείπνου . . . κατὰ χειρός φησι διὰ τούτων

ἐσπουδάκει δ' ἕκαστος, ὡς ἂν ἑστιῶν
ἅμα τ' ὀξύπεινον ἄνδρα καὶ Βοιώτιον.
τὸ γοῦν κατὰ χειρὸς περιέγραψ' εἶπας ὅτι
μετὰ δεῖπνον αὐτῷ τοῦτο γίγνεται λαβεῖν.

ὠμολίνου δὲ μέμνηται Κρατῖνος ἐν Ἀρχιλόχοις 'ὠμολίνοις κόμη βρύουσ' ἀτιμίας πλέως.' Σαπφὼ δ' ὅταν λέγῃ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν μελῶν πρὸς τὴν Ἀφροδίτην

e χειρόμακτρα δὲ καγγόνων
πορφυρᾶ . . .
καὶ ταῦτα μὲν ἀτιμάσεις,
ἔπεμψ' ἀπὺ Φωκάας
δῶρα τίμια καγγόνων,

κόσμον λέγει κεφαλῆς τὰ χειρόμακτρα. ὡς καὶ Ἑκαταῖος δηλοῖ ἢ ὁ γεγραφὼς τὰς περιηγήσεις ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπιγραφομένῃ 'γυναῖκες δ' ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχουσι χειρόμακτρα.' Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ φησί 'μετὰ δὲ ταῦτα ἔλεγον τοῦτον τὸν βασιλέα ζωὸν καταβῆναι κάτω εἰς ὃν οἱ Ἕλληνες Ἅιδην νομίζουσι, κἀκεῖθι συγκυβεύειν τῇ Δήμητρι, καὶ τὰ μὲν νικᾶν αὐτὴν f τὰ δὲ ἑσσοῦσθαι ὑπ' αὐτῆς· καί μιν πάλιν ἀναφικέσθαι δῶρον ἔχοντα παρ' αὐτῆς χειρόμακτρον χρύσεον.'

80. τὸν δὲ τῷ χερνίβῳ ῥάναντα παῖδα διδόντα κατὰ χειρὸς Ἡρακλεῖ ὕδωρ, ὃν ἀπέκτεινεν ὁ Ἡρακλῆς κονδύλῳ, Ἑλλάνικος μὲν ἐν ταῖς ἱστορίαις Ἀρχίαν φησὶ καλεῖσθαι, δι' ὃν καὶ ἐξεχώρησε Καλυδῶνος· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τῆς Φορωνίδος Χερίαν αὐτὸν ὀνομάζει, Ἡρόδωρος δ' ἐν ἑπτακαιδεκάτῃ τοῦ καθ' 411 Ἡρακλέα λόγου Εὔνομον. καὶ Κύαθον δὲ τὸν Πύ-

λητος μὲν υἱὸν ἀδελφὸν δὲ Ἀντιμάχου ἀπέκτεινεν ἄκων Ἡρακλῆς οἰνοχοοῦντα αὐτῷ, ὡς Νίκανδρος ἱστορεῖ ἐν δευτέρῳ Οἰταϊκῶν· ᾧ καὶ ἀνεῖσθαί φησι τέμενος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Προσχίῳ, ὃ μέχρι νῦν προσαγορεύεσθαι Οἰνοχόου.

ἡμεῖς δ' ἐνταῦθα καταπαύσαντες τὸν λόγον ἀρχὴν ποιησόμεθα τῶν ἑξῆς ἀπὸ τῆς τοῦ Ἡρακλέους ἀδηφαγίας.

I

Ἀλλ' ὥσπερ δείπνου γλαφυροῦ ποικίλην εὐωχίαν 411
τὸν ποιητὴν δεῖ παρέχειν τοῖς θεαταῖς τὸν σοφόν,
ἵν' ἀπίῃ τις τοῦτο φαγὼν καὶ πιὼν ὅπερ λαβὼν
χαίρει τις, καὶ σκευασία μὴ μί' ᾖ τῆς μουσικῆς,

Ἀστυδάμας ὁ τραγικὸς ἐν Ἡρακλεῖ σατυρικῷ, ἑταῖρε, φησί, Τιμόκρατες. φέρε εἴπωμεν ἐνταῦθα τοῖς προειρημένοις τἀκόλουθα, ὅτι ἦν καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀδηφάγος. ἀποφαίνονται δὲ τοῦτο σχεδὸν πάντες ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς. Ἐπίχαρμος μὲν ἐν Βουσίριδι λέγων

πρῶτον μὲν αἴ κ' ἔσθοντ' ἴδοις νιν, ἀποθάνοις. b
βρέμει μὲν ὁ φάρυγξ ἔνδοθ', ἀραβεῖ δ' ἁ γνάθος,
ψοφεῖ δ' ὁ γόμφιος, τέτριγε δ' ὁ κυνόδων,
σίζει δὲ ταῖς ῥίνεσσι, κινεῖ δ' οὔατα.

Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ ἐμφανίσας αὐτοῦ τὴν ἀδηφαγίαν ἐπιφέρει

ὑπὸ δὲ τῆς βουλιμίας
κατέπινε καὶ τὰ κᾶλα καὶ τοὺς ἄνθρακας.

c παρὰ Πινδάρου δὲ τοῦτ' εἴληφεν εἰπόντος

δοιὰ βοῶν
θερμὰν ἐς ἀνθρακιὰν τρέψας πυρπολέων τε
σώματα. καὶ τότ' ἐγὼ σαρκῶν τ' ἐνοπάν
[ἄιον] ἠδ' ὀστέων στεναγμὸν βαρύν.
ἦν ἰδόντα διακρῖναι πολλὸς ἐν καιρῷ χρόνος.

τοιοῦτον οὖν αὐτὸν ὑποστησάμενοι ταῖς ἀδηφαγίαις καὶ τῶν ὀρνέων ἀποδεδώκασιν αὐτῷ τὸν λάρον τὸν προσαγορευόμενον βουφάγον.

2. εἰσάγεται δὲ ὁ Ἡρακλῆς καὶ Λεπρεῖ περὶ πο-
412 λυφαγίας ἐρίζων ἐκείνου προκαλεσαμένου, καὶ νενίκηκε. Ζηνόδοτος δ' ἐν δευτέρῳ Ἐπιτομῶν Καύκωνός φησι τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ἀστυδαμείας τῆς Φόρβαντος γενέσθαι τὸν Λεπρέα, ὃν τὸν Ἡρακλέα κελεῦσαι δεθῆναι, ὅτε Αὐγέαν τὸν μισθὸν ἀπῄτει. Ἡρακλῆς δὲ ἐκτελέσας τοὺς ἄθλους ἔρχεται ἐπὶ Καύκωνος καὶ δεηθείσης Ἀστυδαμείας διαλύεται πρὸς τὸν Λεπρέα. καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Λεπρεὺς Ἡρακλεῖ ἐρίζει δίσκῳ καὶ ὕδατος ἀντλήσει καὶ ὅστις ἀναλώσει θᾶττον ταῦρον, καὶ λείπεται πάντα. εἶτα θωρηχθεὶς
b προκαλεῖται Ἡρακλέα καὶ θνήσκει ἐν τῇ μάχῃ. Μᾶτρις δ' ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἐγκωμίῳ καὶ εἰς πολυποσίαν φησὶ τὸν Ἡρακλέα προκληθῆναι ὑπὸ τοῦ Λεπρέως, ὃν καὶ πάλιν νικηθῆναι. τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ ὁ Χῖος ῥήτωρ Καύκαλος ὁ Θεοπόμπου τοῦ ἱστοριογράφου ἀδελφός, ἐν τῷ τοῦ Ἡρακλέους ἐγκωμίῳ.

3. καὶ τὸν Ὀδυσσέα δὲ Ὅμηρος πολυφάγον καὶ λαίμαργον παραδίδωσιν, ὅταν λέγῃ

c ἀλλ' ἐμὲ μὲν δορπῆσαι ἐάσατε κηδόμενόν περ.
οὐ γάρ τι στυγερῇ ἐπὶ γαστέρι κύντερον ἄλλο

ἔπλετο, ἥ τ' ἐκέλευσεν ἕο μνήσασθαι ἀνάγκῃ
καὶ μάλα τειρόμενον καὶ ἐνιπλησθῆναι ἀνώγει.

ὑπερβάλλουσα γὰρ ἐν τούτοις φαίνεται αὐτοῦ λαιμαργία μετὰ τοῦ μηδὲ ἐν δέοντι τὰ περὶ τῆς γαστρὸς γνωμολογεῖν. ἐχρῆν γάρ, εἰ καὶ ἐλίμωττε, διακαρτερεῖν ἢ μετριάζειν τὰ περὶ τὴν τροφήν. τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τὴν τελειοτάτην αὐτοῦ παρίστησι λαιμαργίαν καὶ γαστριμαργίαν d

ὣς καὶ ἐγὼ πένθος μὲν ἔχω φρεσίν· ἡ δὲ μάλ' αἰεὶ
ἐσθέμεναι κέλεται καὶ πινέμεν, ἐκ δέ με πάντων
ληθάνει ὅσσ' ἔπαθον καὶ ἐνιπλησθῆναι ἀνώγει.

ταῦτα γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνος ὁ Σαρδανάπαλλος εἰπεῖν ποτ' ἂν ἐτόλμησε. γέρων τε ὢν ἤσθιεν ἁρπαλέως κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.

4. Θεαγένης δ' ὁ Θάσιος ἀθλητὴς ταῦρον μόνος κατέφαγεν, ὥς Ποσείδιππός φησιν ἐν ἐπιγράμμασιν

καὶ περὶ συνθεσίης ἔφαγόν ποτε μηόνιον βοῦν· e
πάτρη γὰρ βρώμην οὐκ ἂν ἐπέσχε Θάσος
Θευγένει, ἅσσα φαγὼν ἔτ' ἐπῄτεον· οὕνεκεν οὕτω
χάλκεος ἑστήκω χεῖρα προϊσχόμενος.

Μίλων δ' ὁ Κροτωνιάτης, ὥς φησιν ὁ Ἱεραπολίτης Θεόδωρος ἐν τοῖς περὶ ἀγώνων, ἤσθιε μνᾶς κρεῶν εἴκοσι καὶ τοσαύτας ἄρτων οἴνου τε τρεῖς χόας ἔπινεν. ἐν δὲ Ὀλυμπίᾳ ταῦρον ἀναθέμενος τοῖς ὤμοις τετραετῆ καὶ τοῦτον περιενέγκας τὸ στάδιον μετὰ f ταῦτα δαιτρεύσας μόνος αὐτὸν κατέφαγεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Τίτορμός τε ὁ Αἰτωλὸς διηριστήσατο αὐτῷ βοῦν, ὡς ἱστορεῖ ὁ Αἰτωλὸς Ἀλέξανδρος. Φύλαρχος δέ φησιν ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν τὸν Μίλωνα ταῦρον καταφαγεῖν κατακλιθέντα πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός· διὸ καὶ ποιῆσαι εἰς αὐτὸν Δωριέα τὸν ποιητὴν τάδε

τοῖος ἔην Μίλων, ὅτ᾽ ἀπὸ χθονὸς ἤρατο βρῖθος,
τετραετῆ δαμάλην, ἐν Διὸς εἰλαπίναις,
413 ὤμοις δὲ κτῆνος τὸ πελώριον ὡς νέον ἄρνα
ἤνεγκεν δι᾽ ὅλης κοῦφα πανηγύρεως.
καὶ θάμβος μέν, ἀτὰρ τοῦδε πλέον ἤνυσε θαῦμα
πρόσθεν Πισαίου, ξεῖνε, θυηπολίου.
ὃν γὰρ ἐπόμπευσεν βοῦν ἄζυγον, εἰς κρέα τόνδε
κόψας, πάντα κατ᾽ οὖν μοῦνος ἐδαίσατό νιν.

Ἀστυάναξ δ᾽ ὁ Μιλήσιος, τρὶς ὀλύμπια νικήσας κατὰ
b τὸ ἑξῆς παγκράτιον, κληθείς ποτε ἐπὶ δεῖπνον ὑπὸ Ἀριοβαρζάνου τοῦ Πέρσου καὶ ἀφικόμενος ὑπέσχετο φαγεῖν πάντα τὰ πᾶσι παρασκευασθέντα, καὶ κατέφαγε. τοῦ Πέρσου δ᾽ αὐτὸν ἀξιώσαντος, ὡς ὁ Θεόδωρος ἱστορεῖ, ἄξιόν τι ποιῆσαι τῶν κατὰ τὴν ἰσχύν, φακὸν τῆς κλίνης περίχαλκον ὄντα κλάσας ἐξέτεινε μαλάξας. τελευτήσαντος δ᾽ αὐτοῦ καὶ κατακαυθέντος οὐκ ἐχώρησε μία ὑδρία τὰ ὀστέα, μόλις δὲ δύο. καὶ τὰ τοῖς ἐννέα ἀνδράσι παρεσκευασμένα παρὰ τῷ
c Ἀριοβαρζάνῃ εἰς τὸ δεῖπνον μόνον καταφαγεῖν.

5. καὶ οὐδὲν παράδοξον τούτους τοὺς ἄνδρας ἀδηφάγους γενέσθαι· πάντες γὰρ οἱ ἀθλοῦντες μετὰ τῶν γυμνασμάτων καὶ ἐσθίειν πολλὰ διδάσκονται. διὸ καὶ Εὐριπίδης ἐν τῷ πρώτῳ Αὐτολύκῳ λέγει

κακῶν γὰρ ὄντων μυρίων καθ᾽ Ἑλλάδα
οὐδὲν κάκιόν ἐστιν ἀθλητῶν γένους.
οἳ πρῶτα μὲν ζῆν οὔτε μανθάνουσιν εὖ
οὔτ᾽ ἂν δύναιντο. πῶς γάρ, ὅστις ἔστ᾽ ἀνὴρ
γνάθου τε δοῦλος νηδύος θ᾽ ἡσσημένος,
d κτήσαιτ᾽ ἂν ὄλβον εἰς ὑπερβολὴν πατρός;
οὐδ᾽ αὖ πένεσθαι καὶ ξυνηρετμεῖν τύχαις
οἷοί τ᾽. ἔθη γὰρ οὐκ ἐθισθέντες καλὰ
σκληρῶς διαλλάσσουσιν εἰς τἀμήχανον.

λαμπροὶ δ' ἐν ἥβῃ καὶ πόλεως ἀγάλματα
φοιτῶσ'· ὅταν δὲ προσπέσῃ γῆρας πικρόν,
τρίβωνες ἐκβαλόντες οἴχονται κρόκας.
ἐμεμψάμην δὲ καὶ τὸν Ἑλλήνων νόμον,
οἳ τῶνδ' ἕκατι σύλλογον ποιούμενοι
τιμῶσ' ἀχρείους ἡδονὰς δαιτὸς χάριν.
τί γὰρ παλαίσας εὖ, τί δ' ὠκύπους ἀνὴρ, e
ἢ δίσκον ἄρας, ἢ γνάθον παίσας καλῶς,
πόλει πατρῴᾳ στέφανον ἤρκεσεν λαβών;
πότερα μαχοῦνται πολεμίοισιν ἐν χεροῖν
δίσκους ἔχοντες, ἢ δίχ' ἀσπίδων χερὶ
θείνοντες ἐκβαλοῦσι πολεμίους πάτρας;
οὐδεὶς σιδήρου ταῦτα μωραίνει πέλας
στάς. ἄνδρας οὖν ἐχρῆν σοφούς τε κἀγαθοὺς
φύλλοις στέφεσθαι, χὥστις ἡγεῖται πόλει
κάλλιστα σώφρων καὶ δίκαιος ὢν ἀνὴρ, f
ὅστις τε μύθοις ἔργ' ἀπαλλάσσει κακά,
μάχας τ' ἀφαιρῶν καὶ στάσεις. τοιαῦτα γὰρ
πόλει τε πάσῃ πᾶσί θ' Ἕλλησιν καλά.

6. ταῦτ' εἴληφεν ὁ Εὐριπίδης ἐκ τῶν τοῦ Κολοφωνίου ἐλεγείων Ξενοφάνους οὕτως εἰρηκότος

ἀλλ' εἰ μὲν ταχυτῆτι ποδῶν νίκην τις ἄροιτο,
ἢ πενταθλεύων, ἔνθα Διὸς τέμενος
πὰρ Πίσαο ῥοῇς ἐν Ὀλυμπίῃ, εἴτε παλαίων, 414
ἢ καὶ πυκτοσύνην ἀλγινόεσσαν ἔχων,
εἴτε τὸ δεινὸν ἄεθλον ὃ παγκράτιον καλέουσιν,
ἀστοῖσίν κ' εἴη κυδρότερος προσορᾶν,
καί κε προεδρίην φανερὴν ἐν ἀγῶσιν ἄροιτο,
καί κεν σῖτ' εἴη δημοσίων κτεάνων
ἐκ πόλεως καὶ δῶρον ὅ οἱ κειμήλιον εἴη·
εἴτε καὶ ἵπποισιν ταῦτά χ' ἅπαντα λάχοι,
οὐκ ἐὼν ἄξιος ὥσπερ ἐγώ. ῥώμης γὰρ ἀμείνων

b ἀνδρῶν ἠδ' ἵππων ἡμετέρη σοφίη.
ἀλλ' εἰκῇ μάλα τοῦτο νομίζεται, οὐδὲ δίκαιον
προκρίνειν ῥώμην τῆς ἀγαθῆς σοφίης.
οὔτε γὰρ εἰ πύκτης ἀγαθὸς λαοῖσι μετείη,
οὔτ' εἰ πενταθλεῖν, οὔτε παλαισμοσύνην,
οὐδὲ μὲν εἰ ταχυτῆτι ποδῶν, τό περ ἔστι πρότιμον
ῥώμης ὅσσ' ἀνδρῶν ἔργ' ἐν ἀγῶνι πέλει,
τούνεκεν ἂν δὴ μᾶλλον ἐν εὐνομίῃ πόλις εἴη.
c σμικρὸν δ' ἄν τι πόλει χάρμα γένοιτ' ἐπὶ τῷ
εἴ τις ἀεθλεύων νικῷ Πίσαο παρ' ὄχθας.
οὐ γὰρ πιαίνει ταῦτα μυχοὺς πόλεως.

πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ὁ Ξενοφάνης κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν ἐπαγωνίζεται, διαβάλλων ὡς ἄχρηστον καὶ ἀλυσιτελὲς τὸ τῆς ἀθλήσεως εἶδος. καὶ ὁ Ἀχαιὸς δὲ ὁ Ἐρετριεὺς περὶ τῆς εὐεξίας τῶν ἀθλητῶν διηγούμενός φησι

d γυμνοὶ γὰρ ὤθουν φαιδίμους βραχίονας
ἥβῃ σφριγῶντες ἐμπορεύονται, νέῳ
στίλβοντες ἄνθει καρτερὰς ἐπωμίδας·
ἄδην δ' ἐλαίου στέρνα καὶ ποδῶν κύτος
χρίουσιν, ὡς ἔχοντες οἴκοθεν τρυφήν.

7. Ἡρακλείδης δ' ἐν τῷ Ξενίζοντι Ἑλένην φησί τινα γυναῖκα πλεῖστα βεβρωκέναι. Ποσείδιππος δὲ ἐν ἐπιγράμμασι Φυρόμαχον, εἰς ὃν καὶ τόδ' ἐπέγραψε

Φυρόμαχον τὸν πάντα φαγεῖν βορόν, οἷα κορώνην
e παννυχικήν, αὕτη ῥωγὰς ἔχει κάπετος,
χλαίνης ἐν τρύχει πελληνίδος. ἀλλὰ σὺ τούτου
καὶ χρῖε στήλην, Ἀττικέ, καὶ στεφάνου,
εἴ ποτέ σοι προκύων συνεκώμασεν. ἦλθε δ' ἀμαυρὰ
βλέψας ἐκ πελίων νωδὸς ἐπισκυνίων,
ὁ τριχιδιφθερίας μονολήκυθος. ἐκ γὰρ ἀγώνων
τῶν τότε ληναϊκῶν ἦλθ' ὑπὸ καλλιόπην.

Ἀμάραντος δὲ ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς περὶ σκηνῆς f Ἡρόδωρόν φησι τὸν Μεγαρέα σαλπιγκτὴν γενέσθαι τὸ μὲν μέγεθος πηχῶν τριῶν καὶ ἡμίσους, εἶναι δὲ καὶ τὰς πλευρὰς ἰσχυρόν· ἐσθίειν δὲ ἄρτων μὲν χοίνικας ἕξ, κρεῶν δὲ λίτρας εἴκοσιν οἵων ἂν εὑρήκῃ, πίνειν δὲ χόας δύο, καὶ σαλπίζειν ἅμα σάλπιγξι δυσί. κοιμᾶσθαι δὲ ἔθος εἶχεν ἐπὶ λεοντῆς μόνης. ἐσήμαινε δὲ σαλπίζων μέγιστον. Ἄργος γοῦν πολιορκοῦντος Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου, οὐ δυναμένων τῶν 415 στρατιωτῶν τὴν ἑλέπολιν προσαγαγεῖν τοῖς τείχεσι διὰ τὸ βάρος, ταῖς δύο σάλπιγξι σημαίνων, ὑπὸ τῆς ἀδρότητος τοῦ ἤχου τοὺς στρατιώτας ἠνάγκασε προθυμηθέντας προσαγαγεῖν τὴν μηχανήν. ἐνίκησε δὲ τὴν περίοδον δεκάκις καὶ ἐδείπνει καθήμενος, ὡς ἱστορεῖ Νέστωρ ἐν τοῖς θεατρικοῖς ὑπομνήμασι. καὶ γυνὴ δὲ ἐσάλπισεν Ἀγλαῒς ἡ Μεγακλέους ἐν τῇ πρώτῃ ἀχθείσῃ μεγάλῃ πομπῇ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸ πομπικόν, περιθέτην ἔχουσα καὶ λόφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς δηλοῖ Ποσείδιππος ἐν ἐπιγράμμασιν. b ἤσθιε δὲ καὶ αὐτὴ λίτρας μὲν κρεῶν δώδεκα, ἄρτων δὲ χοίνικας τέσσαρας, καὶ ἔπινεν οἴνου χόα.

8. Λιτυέρσας δὲ ἦν μὲν υἱὸς Μίδου νόθος, Κελαινῶν δὲ τῶν ἐν Φρυγίᾳ βασιλεύς, ἄγριος ἰδέσθαι καὶ ἀνήμερος ἄνθρωπος, ἀδηφάγος δ' ἰσχυρῶς. λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ Σωσίθεος ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν δράματι Δάφνιδι ἢ Λιτυέρσᾳ οὕτως

ἔσθει μὲν ἄρτους τρεῖς ὅλους κανθηλίους
τρὶς τῆς βραχείας ἡμέρας, πίνει δ' ἕνα
καλῶν μετρητὴν τὸν δεκάμφορον πίθον. c

τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ Φερεκράτει ἢ Στράττιδι ἐν Ἀγαθοῖς, περὶ οὗ φησίν

ἐγὼ κατεσθίω μόλις τῆς ἡμέρας

πένθ' ἡμιμέδιμν', ἐὰν βιάζωμαι. Β. μόλις;
ὡς ὀλιγόσιτος ἦσθ' ἄρ', ὃς κατεσθίεις
τῆς ἡμέρας μακρᾶς τριήρους σιτία.

Ξάνθος δὲ ἐν τοῖς Λυδιακοῖς Κάμβλητά φησι τὸν
βασιλεύσαντα Λυδῶν πολυφάγον γενέσθαι καὶ πο-
λυπότην, ἔτι δὲ γαστρίμαργον. τοῦτον οὖν ποτὲ
νυκτὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα κατακρεουργήσαντα κα-
d ταφαγεῖν, ἔπειτα πρωῒ εὑρόντα τὴν χεῖρα τῆς γυναι-
κὸς ἐνοῦσαν ἐν τῷ στόματι ἑαυτὸν ἀποσφάξαι περι-
βοήτου τῆς πράξεως γενομένης. περὶ δὲ Θυὸς τοῦ
Παφλαγόνων βασιλέως ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν πολυφάγος
προειρήκαμεν, παραθέμενοι Θεόπομπον ἱστοροῦντα
ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ τριακοστῇ. Ἀρχίλοχος δ' ἐν τετρα-
μέτροις Χαρίλαν εἰς τὰ ὅμοια διαβέβληκεν, ὡς οἱ
e κωμῳδιοποιοὶ Κλεώνυμον καὶ Πείσανδρον. περὶ δὲ
Χαιρίππου φησὶ Φοινικίδης ἐν Φυλάρχῳ οὕτως

τρίτον δὲ πρὸς τούτοισι τὸν σοφώτατον
Χαίριππον. οὗτος, ὥσπερ οἶδας, ἐσθίει
μέχρι ἂν διδῷ τις ἢ λάθῃ διαρραγείς.
τοιοῦτ' ἔχει ταμιεῖον ὥσπερ οἰκίας.

9. Νικόλαος δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν τῇ τρίτῃ πρὸς
ταῖς ἑκατὸν τῶν ἱστοριῶν Μιθριδάτην φησὶ τὸν Πον-
τικὸν βασιλέα προθέντ' ἀγῶνα πολυφαγίας καὶ πο-
λυποσίας, ἦν δὲ τὸ ἆθλον τάλαντον ἀργυρίου, ἀμφό-
τερα νικῆσαι. τοῦ μέντοι ἄθλου ἐκστῆναι τῷ μετ'
f αὐτὸν κριθέντι Καλαμόδρυϊ τῷ Κυζικηνῷ ἀθλητῇ.
καὶ Τιμοκρέων δ' ὁ Ῥόδιος ποιητὴς καὶ ἀθλητὴς πέντ-
αθλος ἄδην ἔφαγε καὶ ἔπιεν, ὡς τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου
αὐτοῦ ἐπίγραμμα δηλοῖ

πολλὰ πιὼν καὶ πολλὰ φαγὼν καὶ πολλὰ κάκ' εἰπὼν
ἀνθρώπους κεῖμαι Τιμοκρέων Ῥόδιος.

Θρασύμαχος δ' ὁ Καλχηδόνιος ἔν τινι τῶν προοιμίων τὸν Τιμοκρέοντά φησιν ὡς μέγαν βασιλέα ἀφικόμενον καὶ ξενιζόμενον παρ' αὐτῷ πολλὰ ἐμφορεῖσθαι. πυθομένου δὲ τοῦ βασιλέως ὅ τι ἀπὸ τούτων ἐργάζοιτο, εἶπε Περσῶν ἀναριθμήτους συγκόψειν. καὶ τῇ ὑστεραίᾳ πολλοὺς καθ' ἕνα νικήσας μετὰ τοῦτο ἐχειρονόμησε. πυνθανομένου δὲ τὴν πρόφασιν ἀπολείπεσθαι ἔφη τοσαύτας, εἰ προσίοι τις, πληγάς. 416
Κλέαρχος δ' ἐν πέμπτῳ βίων Καντιβάρι φησὶ τῷ b
Πέρσῃ, ὁπότε κοπιάσειε τὰς σιαγόνας ἐσθίων, κεχηνότι καθάπερ εἰς ἄψυχον ἀγγεῖον εἰσαντλεῖν τὴν τροφὴν τοὺς οἰκείους. Ἑλλάνικος δὲ ἐν πρώτῳ Δευκαλιωνείας Ἐρυσίχθονά φησι τὸν Μυρμιδόνος, ὅτι ἦν ἄπληστος βορᾶς, Αἴθωνα κληθῆναι. Πολέμων δ' ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς Τίμαιον παρὰ Σικελιώταις φησὶν ἀδηφαγίας ἱερὸν εἶναι καὶ σιτοῦς Δήμητρος ἄγαλμα, οὗ πλησίον ἱδρῦσθαι καὶ Ἱμαλίδος, καθάπερ ἐν Δελφοῖς ἑρμούχου, ἐν δὲ Σκώλῳ τῷ βοιωτιακῷ μεγαλάρ- c
του καὶ μεγαλομάζου.

10. καὶ Ἀλκμὰν δὲ ὁ ποιητὴς ἑαυτὸν ἀδηφάγον εἶναι παραδίδωσιν ἐν τῷ τρίτῳ διὰ τούτων

καί ποκά τοι δώσω τρίποδος κύτος,
ᾧ κ' ενιλεα γ̄είρης.
ἀλλ' ἔτι νῦν γ' ἄπυρος, τάχα δὲ πλέος
ἔτνεος, οἷον ὁ παμφάγος Ἀλκμὰν
ἠράσθη χλιερὸν πέδα τὰς τροπὰς
ἔσθειν· οὔ τι γὰρ ἠὺ τετυγμένον,
ἀλλὰ τὰ κοινὰ γὰρ ὥσπερ ὁ δᾶμος d
ζατεύει.

κἀν τῷ πέμπτῳ δὲ ἐμφανίζει αὑτοῦ τὸ ἀδηφάγον λέγων οὕτως

ὥρας δ' ἔσηκε τρεῖς, θέρος

καὶ χεῖμα κὠπώραν τρίταν
καὶ τέτρατον τὸ ἦρ, ὄκα
σάλλει μέν, ἐσθίεν δ' ἄδαν
οὐκ ἔστιν.

Ἀναξίλας δὲ ὁ κωμικὸς περὶ Κτησίου τινὸς διαλεγόμενος ἐν Χρυσοχόῳ δράματί φησιν

ἤδη σχεδόν τι πάντα σοι πλὴν Κτησίου.
e δείπνου γὰρ οὗτος, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί,
ἀρχήν, τελευτὴν δ' οὐκ ἐπίσταται μόνος.

κἀν Πλουσίοις

διαρραγήτω χἄτερος δειπνῶν τις εὖ,
μὴ Κτησίας μόνος. Β. τί γάρ σε κωλύει;
Α. δείπνου γὰρ οὗτος, ὡς λέγουσιν οἱ σοφοί,
ἀρχήν, τελευτὴν δ' ἔμαθεν οὐδεπώποτε.

κἀν Χάρισι δὲ Κραναόν τινα συγκαταλέγει οὕτως αὐτῷ

οὐκ ἐτὸς ἐρωτῶσίν με προσιόντες τινές,
f ὄντως ὁ Κραναὸς Κτησίου κατεσθίει
ἔλαττον, ἢ δειπνοῦσιν ἀμφότεροι συχνά;

Φιλέταιρος δ' ἐν Ἀταλάντῃ

κἂν δῇ, τροχάζω στάδια πλείω Σωτάδου,
τὸν Ταυρέαν δὲ τοῖς πόνοις ὑπερβαλῶ,
τὸν Κτησίαν δὲ τῷ φαγεῖν ὑπερδραμῶ.

Ἀνάξιππος Κεραυνῷ

ὁρῶ γὰρ ἐκ παλαίστρας τῶν φίλων
προσιόντα μοι Δάμιππον. Β. ἢ τοῦτον λέγεις
417 τὸν πέτρινον; τοῦτον οἱ δίφιλοι καλοῦσί σοι
νυνὶ δι' ἀνδρείαν κεραυνόν; Α. εἰκότως·
ἀβάτους ποιεῖν γὰρ τὰς τραπέζας οἴομαι
αὐτὸν κατασκήπτοντα ταύταις τῇ γνάθῳ.

ἐν τούτοις ἐδήλωσεν ὁ κωμικὸς διότι καὶ τὸ δρᾶμα Κεραυνὸν ἀπ' αὐτοῦ ἐπιγέγραφε. Θεόφιλος δ' ἐν Ἐπιδαυρίῳ

Ἀτρεστίδας τις Μαντινεὺς λοχαγὸς ἦν,
ἀνδρῶν ἁπάντων πλεῖστα δυνάμενος φαγεῖν.

ἐν δὲ Παγκρατιαστῇ παραγαγὼν τὸν ἀθλητὴν ὡς πολλὰ ἐσθίοντα φησίν b

· ἑφθῶν μὲν σχεδὸν
τρεῖς μνᾶς. Β. λέγ' ἄλλο. Α. ῥυγχίον, κωλῆν, πόδας
τέτταρας ὑείους. Β. Ἡράκλεις. Α. βοὸς δὲ τρεῖς,
ὄρνιθ'. Β. Ἄπολλον. λέγ' ἕτερον. Α. σύκων δύο
μνᾶς. Β. ἐπέπιες δὲ πόσον; Α. ἀκράτου δώδεκα
κοτύλας. Β. Ἄπολλον Ὧρε καὶ Σαβάζιε.

11. καὶ ἔθνη δὲ ὅλα εἰς πολυφαγίαν ἐκωμῳδεῖτο, ὡς τὸ Βοιωτόν. Εὔβουλος γοῦν ἐν Ἀντιόπῃ φησί

πώνειν μὲν ἁμὲς καὶ φαγεῖν μέγ' ἀνδρικοὶ c
καὶ καρτερῆμεν, τοὶ δ' Ἀθηναῖοι λέγειν
καὶ μικρὰ φαγέμεν, τοὶ δὲ Θηβαῖοι μέγα.

καὶ ἐν Εὐρώπῃ

κτίζε Βοιωτῶν πόλιν,
ἀνδρῶν ἀρίστων ἐσθίειν δι' ἡμέρας.

καὶ ἐν Ἴωνι

οὕτω σφόδρ' ἐστὶ τοὺς τρόπους Βοιώτιος,
ὥστ' οὐδὲ δειπνῶν, ὡς λέγουσ', ἐμπίμπλαται.

ἐν δὲ Κέρκωψι d

μετὰ ταῦτα Θήβας ἦλθον, οὗ τὴν νύχθ' ὅλην
τήν θ' ἡμέραν δειπνοῦσι καὶ κοπρῶν' ἔχει
ἐπὶ ταῖς θύραις ἕκαστος, οὗ πλήρει βροτῷ
οὐκ ἔστι μεῖζον ἀγαθόν· ὡς χεζητιῶν
μακρὰν βαδίζων πολλὰ δ' ἀσθμαίνων ἀνὴρ,
δάκνων τὰ χείλη, παγγέλοιός ἐστ' ἰδεῖν.

ἐν δὲ τοῖς Μυσοῖς πρὸς τὸν Ἡρακλέα ποιεῖ τινὰ τάδε λέγοντα

σὺ μὲν τὸ Θήβης, ὡς λέγεις, πέδον λιπών,

ἀνδρῶν ἀρίστων ἐσθίειν δι' ἡμέρας
e ὅλης τραχήλους καὶ κοπρῶνος πλησίον.

Δίφιλος δὲ ἐν *Βοιωτίῳ*

οἷος ἐσθίειν πρὸ ἡμέρας
ἀρξάμενος εἶτα καὶ πάλιν πρὸς ἡμέραν.

Μνησίμαχος Βουσίριδι

εἰμὶ γὰρ Βοιώτιος
ὀλίγα μὲν λαλῶν δίκαια, ταῦτα πολλὰ δ' ἐσθίων.

Ἄλεξις Τροφωνίῳ

νῦν δ' ἵνα μὴ παντελῶς Βοιώτιοι
φαίνησθ' εἶναι τοῖς διασύρειν ὑμᾶς εἰθισμένοις,
f ὡς ἀνίκητοι σύχν' ἀεὶ βοᾶν καὶ πίνειν μόνον
καὶ δειπνεῖν ἐπιστάμενοι διὰ τέλους τὴν νύχθ' ὅλην,
γυμνοῦθ' αὑτοὺς θᾶττον ἅπαντες.

Ἀχαιὸς δ' ἐν *Ἄθλοις*

πότερα θεωροῖς ἢ ταγηνισταῖς λέγεις;
418 Β. πόλλ' ἐσθίουσιν, ὡς ἐπασκούντων τρόπος.
Α. ποδαποὶ γάρ εἰσιν οἱ ξένοι; Β. Βοιώτιοι.

ἐκ τούτων εἰκός ἐστι καὶ Ἐρατοσθένη ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Πέμπελον φῆσαι ἐρωτηθέντα τί αὐτῷ δοκοῦσιν εἶναι Βοιωτοί, εἰπεῖν 'οὐδέν, τί γὰρ ἄλλο ἢ τοιαῦτα ἐλάλουν οἷ' ἂν καὶ τὰ ἀγγεῖα φωνὴν λαβόντα, πόσον ἕκαστος χωρεῖ.' *Πολύβιος* δ' ὁ Μεγαλοπολίτης ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν φησὶν ὡς Βοιωτοὶ μεγίστην δόξαν λαβόντες μετὰ τὰ λευκτρικὰ κατὰ μικρὸν ἀνέπεσον ταῖς
b ψυχαῖς, καὶ ὁρμήσαντες ἐπ' εὐωχίας καὶ μέθας διέθεντο καὶ κοινωνεῖα τοῖς φίλοις. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἐχόντων γενεὰς ἀπεμέριζον τοῖς συσσιτίοις τὸ πλέον μέρος τῆς οὐσίας, ὥστε πολλοὺς εἶναι Βοιωτῶν οἷς ὑπῆρχε δειλινὰ τοῦ μηνὸς πλείω τῶν εἰς τὸν μῆνα διατεταγμένων ἡμερῶν. διόπερ Μεγαρεῖς μισήσαντες

αὐτῶν τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἀπένευσαν εἰς τοὺς Ἀχαιούς.'

12. *καὶ Φαρσάλιοι δὲ κωμῳδοῦνται ὡς πολυφάγοι. Μνησίμαχος γοῦν ἐν Φιλίππῳ φησί*

τῶν Φαρσαλίων
ἥκει τις, ἵνα καὶ τὰς τραπέζας καταφάγῃ; c
B. οὐδεὶς πάρεστιν. A. εὖ γε δρῶντες. ἆρά που
ὀπτὴν κατεσθίουσι πόλιν ἀχαϊκήν;

ὅτι δὲ καὶ πάντες Θετταλοὶ ὡς πολυφάγοι διεβάλλοντο Κράτης φησὶν ἐν Λαμίᾳ

ἔπη τριπήχη θετταλικῶς τετμημένα.

τοῦτο δ' εἶπεν ὡς τῶν Θετταλῶν μεγάλα κρέα τεμνόντων. Φιλέταιρος δ' ἐν Λαμπαδηφόροις

καὶ χειροβαρὲς σαρκὸς ὑείας
θετταλότμητον κρέας.

ἔλεγον δὲ καὶ θετταλικὴν ἔνθεσιν τὴν μεγάλην. Ἕρμιππος Μοίραις

ὁ Ζεὺς δὲ τούτων οὐδὲν ἐνθυμούμενος d
μύων ξυνέπλαττε θετταλικὴν τὴν ἔνθεσιν.

ταῦτα δὲ καπανικὰ εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς

τί πρὸς τὰ Λυδῶν δεῖπνα καὶ τὰ Θετταλῶν;
B. τὰ Θετταλῶν μὲν πολὺ καπανικώτερα.

οἷον τὰ ἁμαξιαῖα. Θετταλοὶ γὰρ τὰς ἀπήνας καπάνας ἔλεγον. Ξέναρχος Σκύθαις

ἑπτὰ δὲ καπάνας ἔτρεφον εἰς Ὀλύμπια. e
B. τί λέγεις; καπάνας; πῶς; A. καπάνας Θετταλοὶ
πάντες καλοῦσι τὰς ἀπήνας. B. μανθάνω.

13. *Αἰγυπτίους δ' Ἑκαταῖος ἀρτοφάγους φησὶν εἶναι κυλλήστιας ἐσθίοντας, τὰς δὲ κριθὰς εἰς ποτὸν καταλέοντας. διὰ ταῦτα καὶ Ἄλεξῖνος ἐν τῷ περὶ αὐταρκείας ἔφη μετρίᾳ τροφῇ κεχρῆσθαι τὸν Βόκχοριν*

καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Νεόχαβιν. καὶ Πυθαγόρας δ' ὁ Σάμιος μετρίᾳ τροφῇ ἐχρῆτο, ὡς ἱστορεῖ Λύκων ὁ
f Ἰασεὺς ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου. οὐκ ἀπείχετο δὲ ἐμψύχων, ὡς Ἀριστόξενος εἴρηκεν. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ ἀριθμητικὸς καὶ θῦσαί φησιν αὐτὸν ἑκατόμβην ἐπὶ τῷ εὑρηκέναι ὅτι τριγώνου ὀρθογωνίου ἡ τὴν ὀρθὴν γωνίαν ὑποτείνουσα ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις.

ἡνίκα Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς εὕρετο γράμμα,
κλεινὸς ἐφ' ᾧ κλεινὴν ἤγαγε βουθυσίην.

419 ἦν δὲ καὶ ὀλιγοπότης ὁ Πυθαγόρας καὶ εὐτελέστατα διεβίω, ὡς καὶ πολλάκις μέλιτι μόνῳ ἀρκεῖσθαι. τὰ παραπλήσια δ' ἱστορεῖται καὶ περὶ Ἀριστείδου καὶ Ἐπαμινώνδου καὶ Φωκίωνος καὶ Φορμίωνος τῶν στρατηγῶν. Μάνιος δὲ Κούριος ὁ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπὶ γογγυλίσι διεβίω πάντα τὸν χρόνον· καὶ Σαυνιτῶν αὐτῷ πολὺ χρυσίον προσπεμπόντων οὐκ ἔφη δεῖσθαι χρυσίου ἕως ἂν τοιαῦτα δειπνῇ. ἱστορεῖ δὲ ταῦτα Μεγακλῆς ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν.

14. τῶν δείπνων δὲ πολλοὶ τὰ μέτρια ἀσπάζον-
f ται, ὡς Ἄλεξις ἐν Φιλούσῃ παραδίδωσιν

ἀλλ' ἔγωγέ τοι τὰ δέοντ' ἔχων
τὰ περιττὰ μισῶ, τοῖς ὑπερβάλλουσι γὰρ
τέρψις μὲν οὐκ ἔνεστι, πολυτέλεια δέ.

καὶ ἐν Ψευδομένῳ

τὰ περιττὰ μισῶ, τοῖς ὑπερβάλλουσι γὰρ
δαπάνη πρόσεστιν, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἡτισοῦν.

ἐν δὲ Συντρόφοις

ὡς ἡδὺ πᾶν τὸ μέτριον. οὔθ' ὑπεργέμων
c ἀπέρχομαι νῦν οὔτε κενός, ἀλλ' ἡδέως
ἔχων ἐμαυτοῦ. Μνησίθεος γάρ φησι δεῖν
φεύγειν ἁπάντων τὰς ὑπερβολὰς ἀεί.

Ἀρίστων δ' ὁ [Κεῖος] φιλόσοφος ἐν ἐρωτικῶν ὁμοίων

δευτέρῳ Πολέμωνά φησι τὸν ἀκαδημιακὸν παραινεῖν τοῖς ἐπὶ δεῖπνον πορευομένοις φροντίζειν ὅπως ἡδὺν πότον ποιῶνται μὴ μόνον εἰς τὸ παρὸν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν αὔριον. Τιμόθεος δ' ὁ Κόνωνος ἐκ τῶν πολυτελῶν καὶ στρατηγικῶν δείπνων παραληφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸ ἐν Ἀκαδημείᾳ συμπόσιον καὶ ἑστιαθεὶς ἀφελῶς καὶ μουσικῶς ἔφη ὡς οἱ παρὰ Πλάτωνι δειπνοῦντες καὶ τῇ ὑστεραίᾳ καλῶς γίνονται. ὁ δ' Ἡγήσανδρος ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἔφη ὡς καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ὁ Τιμόθεος ἀπαντήσας τῷ Πλάτωνι εἶπεν 'ὑμεῖς, ὦ Πλάτων, εὐδειπνεῖτε μᾶλλον εἰς τὴν ὑστεραίαν ἢ εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν.' Πύρρων δ' ὁ Ἠλεῖος, τῶν γνωρίμων τινὸς αὐτὸν ὑποδεξαμένου πολυτελῶς, ὡς ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ 'εἰς τὸ λοιπόν, εἶπεν, οὐχ ἥξω πρὸς σέ, ἂν οὕτως ὑποδέχῃ· ἵνα μήτ' ἐγώ σε ἀηδῶς ὁρῶ καταδαπανώμενον οὐκ ἀναγκαίως μήτε σὺ θλιβόμενος κακοπαθῇς. μᾶλλον γὰρ ἡμᾶς τῇ μεθ' ἑαυτῶν συνουσίᾳ προσῆκόν ἐστιν εὐεργετεῖν ἢ τῷ πλήθει τῶν παρατιθεμένων, ὧν οἱ διακονοῦντες τὰ πλεῖστα δαπανῶσι.'

15. Ἀντίγονος δ' ὁ Καρύστιος ἐν τῷ Μενεδήμου βίῳ τὴν διάταξιν διηγούμενος τοῦ παρὰ τῷ φιλοσόφῳ συμποσίου φησὶν ὅτι ἠρίστα μὲν δεύτερος ἢ τρίτος καθ' αὑτόν· καὶ ἔδει καὶ τοὺς λοιποὺς παρεῖναι δεδειπνηκότας. ἦν γὰρ τὸ τοῦ Μενεδήμου τοιοῦτον ἄριστον. μετὰ δὲ ταῦτα εἰσεκάλουν τοὺς παραγενομένους· ὧν, ὡς ἔοικεν, ὅτε προτερήσειαν ἔνιοι τῆς ὥρας, ἀνακάμπτοντες παρὰ τὰς θύρας ἀνεπυνθάνοντο τῶν ἐξιόντων παίδων τί τὸ παρακείμενον εἴη καὶ πῶς ἔχοι τῆς τοῦ χρόνου συμμετρίας τὸ ἄριστον. ὅτε μὲν οὖν ἀκούσειαν λάχανον ἢ τάριχος, ἀνεχώρουν· ὅτε δ' ὅτι κρεάδιον, εἰσῄεσαν εἰς τὸν ἐπὶ τοῦτο

420 παρεσκευασμένον οἶκον. ἦν δὲ τοῦ μὲν θέρους ἡτοιμασμένη ψίαθος ἐφ' ἑκάστης κλίνης, τοῦ δὲ χειμῶνος κῴδιον· προσκεφάλαιον δὲ αὐτὸν φέρειν ἕκαστον ἔδει. τὸ δὲ περιαγόμενον ποτήριον οὐ μεῖζον ἦν κοτυλιαίου. τράγημα δὲ θέρμος μὲν ἢ κύαμος συνεχῶς, ποτὲ δὲ καὶ τῶν ὡραίων εἰσεφέρετό τι, τοῦ μὲν θέρους ἄπιος ἢ ῥόα, τοῦ δὲ ἔαρος ὦχροι, κατὰ δὲ τὴν χειμερινὴν ὥραν ἰσχάδες. μαρτυρεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων Λυκόφρων ὁ Χαλκιδεὺς γράψας σατύρους Μενέδημον, ἐν οἷς φησὶν ὁ σειληνὸς πρὸς τοὺς σατύρους

b παῖδες κρατίστου πατρὸς ἐξωλέστατοι,
ἐγὼ μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, στρηνιῶ.
δεῖπνον γὰρ οὔτ' ἐν Καρίᾳ, μὰ τοὺς θεούς,
οὔτ' ἐν Ῥόδῳ τοιοῦτον οὔτ' ἐν Λυδίᾳ
κατέχω δεδειπνηκώς. Ἄπολλον ὡς καλόν.

καὶ προελθών

ἀλλὰ κυλίκιον
ὑδαρὲς ὁ παῖς περιῆγε τοῦ πεντωβόλου
ἀτρέμα παρεξεστηκός· ὅ τ' ἀλιτήριος
καὶ δημόκοινος ἐπεχόρευε δαψιλὴς
θέρμος, πενήτων καὶ τρικλίνου συμπότης.

c ἑξῆς δέ φησιν ὅτι ζητήσεις ἦσαν παρὰ πότον

τράγημα γὰρ
ὁ σωφρονιστὴς πᾶσιν ἐν μέσῳ λόγος.

ἱστορεῖ δὲ καὶ ὅτι πολλάκις συνόντας αὐτοὺς ἐπὶ πλεῖον ὁ ὄρνις κατελάμβανε τὴν ἕω καλῶν, τοῖσι δ' οὐδέπω κόρος.

16. Ἀρκεσίλαος δ' ἑστιῶν τινάς, καὶ ἐλλιπόντων τῶν ἄρτων νεύσαντος τοῦ παιδὸς ὡς οὐκ ἔτ' εἰσίν, ἀνακαγχάσας καὶ τὼ χεῖρε συγκροτήσας 'οἷόν τι, ἔφη, τὸ συμπόσιόν ἐστιν ἡμῶν, ἄνδρες φίλοι. ἄρτους ἐπι-
d λελήσμεθ' ἀρκοῦντας πρίασθαι. τρέχε δὴ παῖ.' καὶ

τοῦτ' ἔλεγεν αὐτὸς γελῶν· καὶ τῶν παρόντων δ' ἄθρους ἐξεχύθη γέλως, καὶ διαγωγὴ πλείων ἐνέπεσε καὶ διατριβή, ὥστε ἥδυσμα γενέσθαι τῷ συμποσίῳ τὴν τῶν ἄρτων ἔνδειαν. ἄλλοτε δὲ ὁ Ἀρκεσίλαος Ἀπελλῇ τῷ γνωρίμῳ προστάξας καθυλίσαι τὸν οἶνον, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν ἐκεῖνος τὰ μὲν ἐτάραττε τὰ δὲ ἐξέχει, καὶ πολὺ θολώτερος ἐφαίνετο ὁ οἶνος, ὑπομειδιάσας ἔφη 'ἐγὼ δὲ καθυλίσαι προσέταξα ἀνθρώπῳ μηδὲν ἑορακότι ἀγαθόν, ὥσπερ οὐδ' ἐγώ. ἀνάστηθι οὖν σύ, Ἀρίδικε· σὺ δὲ ἀπελθὼν τὰ ἐκτὰ τρύπα.' ταῦτα δ' οὕτως εὔφραινε καὶ ἐξιλάρου τοὺς e παρόντας, ὡς εὐθυμίας πληροῦσθαι.

17. οἱ δὲ νῦν συνάγοντες τὰ δεῖπνα καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς καλῆς Ἀλεξανδρείας βοῶσι, κεκράγασι, βλασφημοῦσι τὸν οἰνοχόον, τὸν διάκονον, τὸν μάγειρον, κλάουσι δ' οἱ παῖδες τυπτόμενοι κονδύλοις ἄλλος ἄλλοθεν. καὶ οὐχ οἷον οἱ κεκλημένοι μετὰ πάσης ἀηδίας δειπνοῦσιν, ἀλλὰ κἂν τύχῃ θυσία τις οὖσα, παρακαλυψάμενος ὁ θεὸς οἰχήσεται, καταλιπὼν οὐ μόνον τὸν οἶκον ἀλλὰ καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν. γελοῖον f γάρ ἐστιν αὐτὸν εὐφημίαν κηρύξαντα καταρᾶσθαι τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις. καὶ τοῖς δειπνοῦσι δ' ἂν εἴποι ὁ τοιοῦτος

νῦν δ' ἔρχεσθ' ἐπὶ δεῖπνον, ἵνα ξυνάγωμεν Ἄρηα.

τῷ γὰρ τοιούτῳ ὁ οἶκος

ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων. 421

τούτων λεχθέντων ἔφη τις τῶν παρόντων, παραιτητέον εἰς ταῦτ' ἀποβλέποντας ἔστι τὸ γαστρίζεσθαι. ἀτελὲς γὰρ δεῖπνον οὐ ποιεῖ παροινίαν, ὡς Ἄμφις φησὶν ἐν Πανί, οὐδὲ ὕβρεις καὶ προπηλακισμούς, ὡς Ἄλεξις ἐν Ὀδυσσεῖ ὑφαίνοντι μαρτυρεῖ διὰ τούτων

φιλεῖ γὰρ ἡ μακρὰ συνουσία
καὶ τὰ συμπόσια τὰ πολλὰ καὶ καθ' ἡμέραν ποιεῖν
σκῶψιν. ἡ σκῶψις δὲ λυπεῖ πλεῖον ἢ τέρπει πολύ.
b τοῦ κακῶς λέγειν γὰρ ἀρχὴ γίγνετ'. ἂν δ' εἴπῃς ἅπαξ,
εὐθὺς ἀντήκουσας. ἤδη λοιδορεῖσθαι λείπεται.
εἶτα τύπτεσθαι δέδεικται καὶ παροινεῖν. ταῦτα γὰρ
κατὰ φύσιν πέφυκεν οὕτως· καὶ τί μάντεώς σε δεῖ;

18. καὶ Μνησίμαχος δὲ ἐν Φιλίππῳ διὰ τὸν ὑπερβάλλοντα κόρον ἐν τοῖς δείπνοις παράγει τι συμπόσιον, πολέμου παρασκευὴν ἐπαγγελλόμενον καὶ ὡς
c ἀληθῶς κατὰ τὸν χαριέστατον Ξενοφῶντα πολέμου ἐργαστήριον. λέγει δ' οὕτως

ἆρ' οἶσθ' ὁτιὴ πρὸς ἄνδρας ἐστί σοι μάχη,
οἳ τὰ ξίφη δειπνοῦμεν ἠκονημένα,
ὄψον δὲ δᾷδας ἡμμένας καταπίνομεν;
ἐντεῦθεν εὐθὺς ἐπιφέρει τραγήματα
ἡμῖν ὁ παῖς μετὰ δεῖπνον ἀκίδας κρητικάς
ὥσπερ ἐρεβίνθους δορατίων τε λείψανα
κατεαγότ', ἀσπίδας δὲ προσκεφάλαια καὶ
θώρακας ἔχομεν, πρὸς ποδῶν δὲ σφενδόνας
καὶ τόξα, καταπέλταισι δ' ἐστεφανώμεθα.

d καὶ Κολοφώνιος δὲ Φοῖνιξ φησίν

Νίνου κάδοι μάχαιρα, καὶ κύλιξ αἰχμή,
κύμβη δὲ τόξα, δήιοι δὲ κρητῆρες,
ἵπποι δ' ἄκρητος, κἀλαλή 'μύρον χεῖτε.'

ἐν δὲ τῷ Παρασίτῳ Ἄλεξις περὶ πολυφάγου τινὸς διαλεγόμενός φησι

καλοῦσι δ' αὐτὸν πάντες οἱ νεώτεροι
παράσιτον ὑποκόρισμα· τῷ δ' οὐδὲν μέλει.
δειπνεῖ δ' ἄφωνος Τήλεφος, νεύων μόνον
πρὸς τοὺς ἐπερωτῶντάς τι, ὥστε πολλάκις
αὐτὸν ὁ κεκληκὼς τοῖς Σαμόθραξιν εὔχεται e
λῆξαι πνέοντα καὶ γαληνίσαι ποτέ.
χειμὼν ὁ μειρακίσκος ἐστὶ τοῖς φίλοις.

Δίφιλος δ' ἐν Ἡρακλεῖ περί τινος τῶν ὁμοίων διαλεγόμενος διέξεισιν

ἐμὲ μὲν οὖν ὁρᾷς πεπωκότα
ἤδη τ' ἀκροθώρακ' ὄντα κεὐθυμούμενον,
τονδὶ δὲ ναστὸν Ἀστίωνος μείζονα
ἤδη σχεδὸν δωδέκατον ἠριστηκότα.

διὸ καλῶς ἔλεγεν ὁ Βορυσθενίτης Βίων οὐ δεῖν ἀπὸ τῆς τραπέζης τὰς ἡδονὰς πορίζεσθαι ἀλλ' ἀπὸ τοῦ f φρονεῖν. ὁ δ' Εὐριπίδης φησί

φαύλῃ διαίτῃ προσβαλὼν ἥσθη στόμα,

ὡς τῆς ἀπὸ τῶν προσφορῶν τέρψεως περὶ τὸ στόμα μᾶλλον γινομένης. Αἰσχύλος τ' ἐν Φινεῖ

καὶ ψευδόδειπνα πολλὰ μαργώσης γνάθου
ἐρρυσίαζον στόματος ἐν πρώτῃ χαρᾷ.

ἐν Σθενεβοίᾳ δ' ὁ Εὐριπίδης περὶ εὐτελείας λέγων

βίος δὲ πορφυρέων θαλάσσιος
οὐκ εὐτράπεζος, ἀλλ' ἐπάκτιοι φάτναι. 422
ὑγρὰ δὲ μήτηρ οὐ πεδοστιβὴς τροφὸς
θάλασσα· τήνδ' ἀροῦμεν, ἐκ ταύτης βίος
βρόχοισι καὶ πέδαισιν οἴκαδ' ἔρχεται.

19. μέγα γὰρ ἀνθρώποις κακὸν ἡ γαστήρ, περὶ ἧς φησιν Ἄλεξις ἐν Συναποθνήσκουσι

μάθοις δ' ἂν οἷον ἀνθρώποις κακὸν
ἔστιν ἡ γαστήρ, διδάσκει δ' οἷ' ἀναγκάζει θ' ὅσα.

εἴ τις ἀφέλοι τοῦτ' ἀφ' ἡμῶν τὸ μέρος ἀπὸ τοῦ σώματος,
b οὔτ' ἂν ἀδικοῖτ' οὐδὲν οὐδεὶς οὔθ' ὑβρίζοι τἂν ἑκών.
νῦν δὲ διὰ ταύτην ἅπαντα γίγνεται τὰ δυσχερῆ.

Δίφιλος δ' ἐν Παρασίτῳ

εὖ γ' ὁ κατάχρυσος εἶπε τοῦτ' Εὐριπίδης
'νικᾷ δὲ χρεία μ' ἡ ταλαίπωρός τέ μου
γαστήρ.' ταλαιπωρότερον οὐδέν ἐστι γὰρ
τῆς γαστρός, εἰς ἣν βρωτὸν ἐμβαλεῖς [ἅπαν],
ἀλλ' οὐχ ἕτερον εἰς ἄγγος. ἐν πήρᾳ φέροις
c ἄρτους ἂν ἀλλ' οὐ ζωμόν, ἢ διαφθερεῖς.
εἰς σπυρίδα μάζας ἐμβαλεῖς ἀλλ' οὐ φακῆν.
οἰνάριον εἰς λάγυνον ἀλλ' οὐ κάραβον.
εἰς τὴν θεοῖς ἐχθρὰν δὲ ταύτην εἰσφορεῖν
πάντ' ἔσθ' ἑαυτοῖς μηδὲν ὁμολογούμενα.
κοὐ προστίθημι τἄλλα, διότι πανταχοῦ
διὰ τὴν τάλαιναν πάντα ταύτην γίγνεται.

καὶ Κράτης δ' ὁ κυνικός, ὥς φησι Σωσικράτης ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, ἐπερράπισε Δημήτριον τὸν Φαληρέα
d σὺν τῇ πήρᾳ τῶν ἄρτων καὶ λάγυνον πέμψαντα οἴνου· εἴθε γάρ, ἔφη, τὰς κρήνας καὶ ἄρτους ἦν φέρειν. Στίλπων δ' οὐ κατεπλάγη τὴν ἐγκράτειαν καταφαγὼν σκόροδα καὶ κατακοιμηθεὶς ἐν τῷ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἱερῷ. ἀπείρητο δὲ τῷ τούτων τι φαγόντι μηδὲ εἰσιέναι. ἐπιστάσης δὲ αὐτῷ τῆς θεοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους καὶ εἰπούσης ὅτι 'φιλόσοφος ὢν ὦ Στίλπων παραβαίνεις τὰ νόμιμα;' καὶ τὸν δοκεῖν ἀποκρίνασθαι [κατὰ τοὺς ὕπνους] 'σὺ δέ μοι πάρεχ' ἐσθίειν, καὶ σκορόδοις οὐ χρήσομαι.'

e 20. ἐπὶ τούτοις ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη· ἐπεὶ δεδείπναμεν — εἴρηκε δὲ οὕτως Ἄλεξις ἐν Κουρίδι 'ἐπεὶ πά-

λαι δεδείπναμεν.' Εὔβουλος Προκρίδι 'ἡμεῖς δ' οὐδέπω δεδείπναμεν.' καὶ πάλιν 'ὃν χρῆν δεδειπνάναι πάλαι.' καὶ Ἀντιφάνης ἐν Λεωνίδῃ·

ἀλλὰ πρὶν δεδειπνάναι
ἡμᾶς παρέσται.

καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Προαγῶνι

ὥρα βαδίζειν μοὐστὶ πρὸς τὸν δεσπότην,
ἤδη γὰρ αὐτοὺς οἴομαι δεδειπνάναι.

καὶ ἐν Δαναΐσιν

ἤδη παροινεῖς εἴς με πρὶν δεδειπνάναι. f

καὶ Πλάτων Σοφισταῖς καὶ Ἐπικράτης ὁ Ἀμβρακιώτης, μέσης δ' ἐστὶ κωμῳδίας ποιητής, ἐν Ἀμαζόσιν

δεδειπνάναι γὰρ ἄνδρες εὐκαίρως πάνυ
δοκοῦσί μοι.

καὶ ἠρίσταμεν δ' εἴρηκεν Ἀριστοφάνης ἐν Ταγηνισταῖς

ὑποπεπώκαμεν [μέν], ὦνδρες, καὶ καλῶς ἠρίσταμεν.

καὶ Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις 'ἠριστάναι [καὶ παριστάναι] τουτί.' Θεόπομπος Καλλαίσχρῳ 423

ἠρίσταμεν, δεῖ γὰρ συνάπτειν τὸν λόγον.

καταριστᾶν δὲ εἴρηκεν ἐν τῷ Πολιτικῷ Ἀντιφῶν οὕτως 'ὅτι δὴ τὰ πράγματα τὰ ἑαυτοῦ ἢ τὰ τῶν φίλων κατηρίστηκεν.' παραδεδειπνημένος δ' εἴρηκεν Ἄμφις ἐν Πλάνῳ 'παραδεδειπνημένος, παῖδες, πάλαι.'

21. 'τοῖς οὖν θεοῖς, κατὰ τὸν Πλάτωνα ὃς ἐν Φιλήβῳ φησίν, εὐχόμενοι κεραννύωμεν, εἴτε Διόνυσος εἴθ' Ἥφαιστος εἴθ' ὅστις θεῶν ταύτην τὴν τιμὴν εἴληχε τῆς συγκράσεως. καθάπερ γὰρ ἡμῖν οἰνοχόοις τισὶ παρεστᾶσι κρῆναι. καὶ μέλιτος μὲν ἂν ἀπεικάζοι τις τὴν τῆς ἡδονῆς, τὴν δὲ τῆς φρονήσεως νηφαντικὴν καὶ ἄοινον αὐστηροῦ τινὸς καὶ ὑγιεινοῦ ὕδατος· b

ἃς προθυμητέον ὡς κάλλιστα συμμιγνύναι.' ὥρα οὖν πίνειν ἡμῖν ἐστί, καὶ τῶν παίδων τις ἐκ τοῦ κυλικείου τῶν ποτηρίων παραφερέτω· ὁρῶ γὰρ

πλῆθος καλῶν καὶ ποικίλων ἐκπωμάτων.

c δοθέντος οὖν ποτηρίου μεγάλου ἔφη, ἀλλ' ἀκρατέστερόν μοι ὦ παῖ τῷ κυάθῳ πληρῶν ἔγχει εἰς τὴν κύλικα, μὴ κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν Ἀντιφάνην, ὃς ἐν Διδύμοις φησί

τὸ ποτήριόν μοι τὸ μέγα προσφέρει λαβών.
ἐπεχεάμην ἄκρατον. ἔγχει, παιδίον,
κυάθους θεῶν τε καὶ θεαινῶν μυρίους,
ἔπειτ' ἐπὶ τούτοις πᾶσι τῆς σεμνῆς θεᾶς
καὶ τοῦ γλυκυτάτου βασιλέως διμοιρίαν.

ἐμοὶ οὖν ὦ παῖ ζωρότερον κέραιρε. οὔπω γὰρ λέγο-
d μεν περὶ ἀριθμοῦ κυάθων (δείξω δ' ὅτι καὶ ὁ κύαθος εἴρηται καὶ τὸ ἀκρατέστερον) καὶ περὶ οἰνοχόων.

22. πρότερον δέ μοι λέξεται περὶ τοῦ ζωρότερον. Ἀντιφάνης Μειλανίωνι

τοῦτον ἐγὼ κρίνω μετανιπτρίδα τῆς ὑγιείας
πίνειν ζωροτέρῳ χρώμενον οἰνοχόῳ.

ἐν δὲ Λάμπωνι

ὁ δεῖν' Ἰᾶπυξ, κέρασον εὐζωρέστερον.

Ἔφιππος Ἐφήβοις

φιάλην ἑκατέρᾳ
e ἔδωκε κεράσας ζωρότερον ὁμηρικῶς.

τινὲς δὲ καὶ τὸ παρ' Ὁμήρῳ 'ζωρότερον δὲ κέραιρε' οὐκ ἄκρατον σημαίνειν φασὶν ἀλλὰ θερμόν, ἀπὸ τοῦ ζωτικοῦ καὶ τῆς ζέσεως. ἑταίρων γὰρ παρόντων νέον ἐξ ὑπαρχῆς κεράννυσθαι κρατῆρα ἄτοπον. ἄλλοι δὲ τὸ εὔκρατον ὥσπερ τὸ δεξιτερὸν ἀντὶ τοῦ δεξιοῦ. τινὲς δὲ ἐπεὶ οἱ ἐνιαυτοὶ ὧροι λέγονται καὶ τὸ ζα ὅτι

μέγεθος ἢ πλῆθος σημαίνει, ζωρὸν τὸν πολυετῆ λέγεσθαι. Δίφιλος δὲ ἐν Παιδερασταῖς φησίν

ἔγχεον σὺ δὴ πιεῖν. f
εὐζωρότερόν γε νὴ Δί' ὦ παῖ δός· τὸ γὰρ
ὑδαρὲς ἅπαν τοῦτ' ἐστὶ τῇ ψυχῇ κακόν.

Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ μέθης ζωρότερόν φησιν εἶναι τὸ κεκραμένον παρατιθέμενος Ἐμπεδοκλέους τάδε

αἶψα δὲ θνητὰ φύοντο τὰ πρὶν μάθον ἀθάνατ' 424
εἶναι,
ζωρά τε τὰ πρὶν ἄκρητα, διαλλάσσοντα κελεύθους.

23. κύαθον δ' ἐπὶ τοῦ ἀντλητῆρος Πλάτων εἴρηκεν ἐν Φάωνι οὕτως

τῷ στόματι τὸν κύαθον ὧδ' εἰληφότες.

καὶ ἐν Πρέσβεσι

κυάθους ὅσους ἐκλέπτεθ' ἑκάστοτε.

Ἄρχιππος Ἰχθύσι

κύαθον ἐπριάμην παρὰ Δαισίου. b

τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ ἐν Εἰρήνῃ Ἀριστοφάνους

ὑπωπιασμέναι
ἁπαξάπασαι καὶ κυάθους προσκείμεναι.

τὰ γὰρ ὑπώπια τοῖς κυάθοις περιθλώμενα ἀμαυροῦται. μνημονεύει τοῦ κυάθου καὶ Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Παιδείας καὶ Κρατῖνος, ἔτι δ' Ἀριστοφάνης πολλαχοῦ, καὶ Εὔβουλος ἐν Ὀρθάνῃ. Φερεκράτης δ' ἐν Λήροις ἀργυροῦν κύαθον ὠνόμασε. Τίμων δ' ἐν δευτέρῳ σίλλων ἀρυσαίνας κέκληκε τοὺς κυάθους φάσκων οὑτωσί 'ἀπληστοίνους τ' ἀρυσαίνας' ἀπὸ τοῦ c
ἀρύσασθαι ὀνομάσας. καλοῦνται δὲ καὶ ἀρυστῆρες καὶ ἀρύστιχοι. Σιμωνίδης

ἔδωκεν οὐδεὶς οὐδ' ἀρυστῆρα τρυγός.

Ἀριστοφάνης δ᾽ ἐν Σφηξίν

ἐγὼ γὰρ εἶχον τούσδε τοὺς ἀρυστίχους.

Φρύνιχος Ποαστρίαις ʻκύλικ᾽ ἀρύστιχον.᾽ ἔνθεν καὶ ἡ ἀρύταινα. ἔλεγον δὲ καὶ ἔφηβον τὸ τοιοῦτον σκεῦος, ὡς Ζηνοφάνης ἐν τῷ Συγγενικῷ. Πολύβιος δ᾽ ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ ποταμόν τινα ἀνα-
d γράφει Κύαθον καλούμενον περὶ Ἀρσινόην πόλιν Αἰτωλίας.

24. τῷ δὲ ἀκρατέστερον Ὑπερείδης κέχρηται ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους γράφων οὕτως ʻεἰ μέν τις ἀκρατέστερον ἔπινεν, ἐλύπει σέ.᾽ τούτῳ ὅμοιόν ἐστι τὸ ἀνιηρέστερον καὶ τὸ ἐν Ἡλιάσιν Αἰσχύλου ʻἀφθονέστερον λίβα.᾽ καὶ Ἐπίχαρμος δ᾽ ἐν Πύρρᾳ εὐωνέστερον ἔφη. καὶ ἐν τῷ κατὰ Δημάδου δὲ ὁ Ὑπερείδης εἴρηκε ʻῥᾳδιεστέραν τὴν πόλιν.᾽ τῷ δὲ κεραυνύειν κέχρηται Πλάτων μὲν ἐν Φιλήβῳ ʻτοῖς δὴ θεοῖς ὦ Πρώταρχε εὐχόμενοι κεραννύωμεν.᾽ καὶ Ἀλκαῖος
e ἐν Ἱερῷ γάμῳ ʻκεραννύουσιν ἀφανίζουσί τε.᾽ Ὑπερείδης Δηλιακῷ ʻκαὶ τὸν κρατῆρα τὸν πανιώνιον κοινῇ οἱ Ἕλληνες κεραννύουσιν.᾽ ᾠνοχόουν τε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις οἱ εὐγενέστατοι παῖδες, ὡς ὁ τοῦ Μενελάου υἱός

ᾠνοχόει δ᾽ υἱὸς Μενελάου κυδαλίμοιο.

καὶ Εὐριπίδης ὁ ποιητὴς ἐν παισὶν ᾠνοχόησε. Θεόφραστος γοῦν ἐν τῷ περὶ μέθης φησί ʻπυνθάνομαι δ᾽ ἔγωγε καὶ Εὐριπίδην τὸν ποιητὴν οἰνοχοεῖν Ἀθή-
f νησι τοῖς ὀρχησταῖς καλουμένοις. ὠρχοῦντο δ᾽ οὗτοι περὶ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος νεὼν τοῦ Δηλίου, τῶν πρώτων ὄντες Ἀθηναίων, καὶ ἐνεδύοντο ἱμάτια τῶν Θηραϊκῶν. ὁ δὲ Ἀπόλλων οὗτός ἐστιν ᾧ τὰ Θαργήλια ἄγουσι. καὶ διασῴζεται Φλυῆσιν ἐν τῷ δαφνηφορείῳ γραφὴ περὶ τούτων.᾽ τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Ἱερώνυμος

ὁ Ῥόδιος, Ἀριστοτέλους ὢν μαθητής, καὶ οὗτος ἐν τῷ
περὶ μέθης. Σαπφώ τε ἡ καλὴ πολλαχοῦ Λάριχον
τὸν ἀδελφὸν ἐπαινεῖ ὡς οἰνοχοοῦντα ἐν τῷ πρυτα- 425
νείῳ τοῖς Μυτιληναίοις. καὶ παρὰ Ῥωμαίοις δὲ οἱ
εὐγενέστατοι τῶν παίδων τὴν λειτουργίαν ταύτην
ἐκτελοῦσιν ἐν ταῖς δημοτελέσι τῶν θυσιῶν, πάντα
τοὺς Αἰολεῖς μιμούμενοι, ὡς καὶ κατὰ τοὺς τόνους
τῆς φωνῆς.

25. τοσαύτη δ' ἦν ἡ τῶν παλαιοτέρων τρυφὴ περὶ
τὰς πολυτελείας, ὥστε μὴ μόνον οἰνοχόους ἔχειν ἀλλὰ
καὶ οἰνόπτας. ἀρχὴ γοῦν ἐστὶν οἱ οἰνόπται παρὰ
Ἀθηναίοις, ἧς μνημονεύει ἐν ταῖς Πόλεσιν Εὔπολις
ἐν τούτοις

οὓς δ' οὐκ ἂν εἵλεσθ' οὐδ' ἂν οἰνόπτας πρὸ τοῦ, b
νυνὶ στρατηγοὺς [ἔχομεν]. ὦ πόλις πόλις,
ὡς εὐτυχὴς εἶ μᾶλλον ἢ καλῶς φρονεῖς.

οἱ δὲ οἰνόπται οὗτοι ἐφεώρων τὰ ἐν τοῖς δείπνοις εἰ
κατ' ἴσον πίνουσιν οἱ συνόντες. καὶ ἦν ἡ ἀρχὴ εὐτε-
λής, ὡς ὁ ῥήτωρ φησὶ Φιλῖνος ἐν τῇ Κροκωνιδῶν
διαδικασίᾳ. καὶ ὅτι τρεῖς ἦσαν οἱ οἰνόπται, οἵτινες
καὶ παρεῖχον τοῖς δειπνοῦσι λύχνους καὶ θρυαλλίδας.
ἐκάλουν δέ τινες τούτους καὶ ὀφθαλμούς. παρὰ δὲ c
Ἐφεσίοις οἱ οἰνοχοοῦντες ἤθεοι τῇ τοῦ Ποσειδῶνος
ἑορτῇ ταῦροι ἐκαλοῦντο, ὡς Ἀμερίας φησίν. Ἑλλησ-
πόντιοι δὲ ἐπεγχύτην ὀνομάζουσι τὸν οἰνοχόον, καὶ
τὴν κρεανομίαν κρεοδαισίαν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ
Σκήψιος ἐν ἕκτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ τρωικοῦ δια-
κόσμου. τοῖς δὲ θεοῖς οἰνοχοοῦσαν τινὲς ἱστοροῦσι
τὴν Ἁρμονίαν, ὡς Καπίτων ἱστορεῖ ὁ ἐποποιός, Ἀλε-
ξανδρεὺς δὲ γένος, ἐν δευτέρῳ Ἐρωτικῶν. Ἀλκαῖος
δὲ καὶ τὸν Ἑρμῆν εἰσάγει αὐτῶν οἰνοχόον, ὡς καὶ
Σαπφὼ λέγουσα

d κάδδ' ἀμβροσίας μὲν κρατὴρ ἐκέκρατο,
Ἑρμᾶς δὲ ἑλὼν ὄλπιν θεοῖς οἰνοχόησε.

26. οἱ δὲ παλαιοὶ τοὺς πρὸς ταῖς ὑπηρεσίαις ταύταις κήρυκας ἐκάλουν. Ὅμηρος

κήρυκες δ' ἀνὰ ἄστυ φέρον θεῶν ὅρκια πιστά,
ἄρνε δύω καὶ οἶνον ἐύφρονα, καρπὸν ἀρούρης,
ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ· φέρε δὲ κρητῆρα φαεινὸν
κῆρυξ Ἰδαῖος ἠδὲ χρύσεια κύπελλα.

καὶ πάλιν

e ἀτὰρ κήρυκες ἀγαυοὶ
ὅρκια πιστὰ θεῶν σύναγον, κρητῆρι δὲ οἶνον
μίσγον, ἀτὰρ βασιλεῦσιν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἔχευαν.

Κλείδημος δὲ τοὺς μαγείρους κήρυκάς φησι καλεῖσθαι. καὶ τὴν Ἥβην δέ τινες ἀνέπλασαν οἰνοχοοῦσαν αὐτοῖς, ἴσως διὰ τὸ ἡβητήρια καλεῖσθαι τὰ συμπόσια. Κλεινοῦς δὲ τῆς οἰνοχόου Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως ἐπίκλην δὲ φιλαδέλφου μνημονεύει Πτολεμαῖος ὁ f τοῦ Ἀγησάρχου ἐν τῇ τρίτῃ τῶν περὶ φιλοπάτορα ἱστοριῶν. Πολύβιος δὲ ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ ἀνδριάντας αὐτῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑστάναι φησὶ κατὰ πολλὰ μέρη τῆς πόλεως μονοχίτωνας, ῥυτὸν κρατοῦντας ἐν ταῖς χερσίν.

27. ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἐκπίνων τὸ ποτήριον ὁ Οὐλπιανὸς ἔφη

426 τήνδ' ἐγὼ
μεστὴν ἅπαξ ἐπονομάσας προπίομαι
συγγενέσι πίστωμα φιλίας.

πρὸς ὃν ἔτι πίνοντα τῶν παρόντων τις προσέθηκε τὰ λειπόμενα ἰαμβεῖα

πιὼν ἐρῶ
τὰ λοιπά· πνίγομαι γάρ. B. ἀλλ' ἐπιρρόφει.

καὶ ὁ Οὐλπιανὸς ἐκπιὼν ἔφη, ταῦτα μὲν Κλέαρχος ἐν Κιθαρῳδῷ. ἐγὼ δὲ κατὰ τοὺς Ἄμφιδος Ἐρίθους παρακελεύομαι

ὁ παῖς σοβείτω τοῖς ποτηρίοις συχνούς.

καί

πίμπλη σὺ μὲν ἐμοί, σοὶ δ' ἐγὼ δώσω πιεῖν· b
ἀμυγδαλῆ μὲν παιζέτω παρ' ἀμυγδαλῆν.

ταῦτα δ' ἔφη Ξέναρχος ἐν Διδύμοις. αἰτούντων οὖν τῶν μὲν πλέον οἴνου τῶν δὲ ἴσον ἴσῳ φασκόντων κίρνασθαι, καὶ εἰπόντος τινὸς Ἄρχιππον εἰρηκέναι ἐν δευτέρῳ Ἀμφιτρύωνι

τίς ἐκέρασε σφῷν ὦ κακόδαιμον ἴσον ἴσῳ;

καὶ Κρατῖνος ἐν Πυτίνῃ

τὸν δ' ἴσον ἴσῳ φέροντ' ἔγωγ' ἐκτήκομαι·

ἔδοξε πᾶσι λέγειν περὶ τῶν κράσεων τῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

28. καί τινος εἰπόντος ὅτι Μένανδρος ἐν Ἥρῳ ἔφη

χοῦς κεκραμένου
οἴνου· λαβὼν ἔκπιθι τοῦτον

ὁ Δημόκριτος ἔφη, Ἡσίοδος μὲν ὦ ἑταῖροι παραινεῖ

τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.

διὸ καὶ Ἀναξίλας ἐν Νηρεῖ ἔφη

καίτοι πολύ γ' ἔσθ' ἥδιον. οὐ γὰρ ἄν ποτε
ἔπινον ἂν τρί' ὕδατος, οἴνου δ' ἓν μόνον.

Ἄλεξις δ' ἐν Τιτθῇ ἔτι σωφρονικώτερον κιρνάναι παρακελεύεται

ἰδοὺ πάρεστιν οἶνος· οὔκουν ἐγχέω, d
Κρίτων, πολύν; Β. βέλτιον ἕνα καὶ τέτταρας.
Β. ὑδαρῆ λέγεις. ὅμως δὲ ταύτην ἐκπιὼν
. . λέγε τι καὶ διατριβήν γε τῷ πότῳ
ποιῶμεν.

καὶ Διοκλῆς ἐν Μελίσσαις

πῶς δὲ καὶ κεκραμένον
πίνειν τὸν οἶνον δεῖ με; Β. τέτταρα καὶ δύο.

ἡ δ' οὖν κρᾶσις αὕτη παρὰ τὸ ἔθος οὖσα ἐπέμνησε τάχα καὶ τὴν θρυλουμένην παροιμίαν

ἢ πέντε πίνειν ἢ τρί' ἢ μὴ τέτταρα.

e ἢ γὰρ δύο πρὸς πέντε πίνειν φασὶ δεῖν ἢ ἕνα πρὸς τρεῖς. περὶ δὲ ταύτης τῆς κράσεως Ἴων ὁ ποιητὴς ἐν τῷ περὶ Χίου φησὶν ὅτι εὑρὼν ὁ μάντις Παλαμήδης ἐμαντεύσατο πλοῦν ἔσεσθαι τοῖς Ἕλλησι πίνουσι τρεῖς πρὸς ἕνα κυάθους. οἱ δ' ἐπιτεταμένως χρώμενοι τῷ ποτῷ δύο οἴνου ἔπινον πρὸς πέντε ὕδατος. Νικοχάρης γοῦν ἐν Ἀμυμώνῃ πρὸς τοὔνομα παίζων ἔφη

f Οἰνόμαος οὗτος, χαῖρε πέντε καὶ δύο·
κἀγώ τε καὶ σὺ συμπόται γενοίμεθ' ἄν.

τὰ παραπλήσια εἴρηκε καὶ ἐν Λημνίαις. Ἀμειψίας δ' ἐν Ἀποκοτταβίζουσιν

ἐγὼ δὲ (Διόνυσος) πᾶσιν (ὑμῖν) εἰμὶ πέντε καὶ δύο.

Εὔπολις Αἰξί

Διόνυσε χαῖρε, μή τι πέντε καὶ δύο;

Ἕρμιππος Θεοῖς

ἔπειθ', ὅταν πεινώμεθ' ἢ διψώμεθα,
εὐχόμεθα πρὸς τοῦτ' 'οἶνος ὦ κέρας γενοῦ.'
427 κἀς τοῦ καπήλου 'γὼ φέρω παίζων ἅμα,
κεὐθὺς γεγένηται τοῦτο πέντε καὶ δύο.

29. παρὰ δὲ Ἀνακρέοντι εἷς οἴνου πρὸς δύο ὕδατος

ἄγε δὴ φέρ' ἡμῖν ὦ παῖ
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχέας

ὕδατος τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους, ὡς ἀνυβριστὶ
ἀνὰ δηὖτε βασσαρήσω.

καὶ προελθὼν τὴν ἀκρατοποσίαν σκυθικὴν καλεῖ πόσιν

ἄγε δηὖτε μηκέθ' οὕτω
πατάγῳ τε κἀλαλητῷ
σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνῳ b
μελετῶμεν, ἀλλὰ καλοῖς
ὑποπίνοντες ἐν ὕμνοις.

καὶ Λακεδαιμόνιοι δ', ὥς φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἕκτῃ, Κλεομένη τὸν βασιλέα Σκύθαις ὁμιλήσαντα καὶ ἀκρατοπότην γενόμενον ἐκ τῆς μέθης φασὶ μανῆναι. καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες, ὅταν βούλωνται ἀκρατέστερον πίνειν, ἐπισκυθίσαι λέγουσι. Χαμαιλέων γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης περὶ τούτων οὕτως γράφει 'ἐπεὶ καὶ Κλεομένη τὸν Σπαρτιάτην φασὶν οἱ Λάκωνες μανῆναι, διὰ τὸ Σκύθαις ὁμιλήσαντα μαθεῖν ἀκρατοποτεῖν. ὅθεν ὅταν βούλωνται πιεῖν ἀκρατέ- c στερον 'ἐπισκύθισον' λέγουσιν.' Ἀχαιὸς δ' ἐν Αἴθωνι σατυρικῷ τοὺς σατύρους ποιεῖ δυσχεραίνοντας ἐπὶ τῷ ὑδαρῆ πίνειν καὶ λέγοντας

μῶν ἀχελῷος ἐγκεκραμένος πολύς;
Β. ἀλλ' οὐδὲ λεῖξαι τοῦδε τῷ γένει θέμις.
Α. καλῶς μὲν οὖν ἂν ἐγχέαις Σκύθῃ πιεῖν.

30. ἦσαν δ' αἱ τῶν ἀκρατοποτῶν ἐπιχύσεις, ὥς φησι Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ μέθης, οὐ παλαιαί· d ἀλλ' ἦν ἀπ' ἀρχῆς τὸ μὲν σπένδειν ἀποδεδομένον τοῖς θεοῖς, ὁ δὲ κότταβος τοῖς ἐρωμένοις. ἐχρῶντο γὰρ ἐπιμελῶς τῷ κοτταβίζειν, ὄντος τοῦ παιγνίου σικελικοῦ, καθάπερ καὶ ὁ Ἀνακρέων ὁ Τήιος πεποίηκε 'σικελὸν κότταβον ἀγκύλῃ παῖζων.' διὸ καὶ τὰ σκο-

λιὰ καλούμενα μέλη τῶν ἀρχαίων ποιητῶν πλήρη ἐστί. λέγω δ' οἷον καὶ Πίνδαρος πεποίηκε

χάριτάς τ' ἀφροδισίων ἐρώτων,
ὄφρα σὺν Χιμάρῳ μεθύων
e Ἀγάθωνί τε καλῷ κότταβον.

τοῖς δὲ τετελευτηκόσι τῶν φίλων ἀπένεμον τὰ πίπτοντα τῆς τροφῆς ἀπὸ τῶν τραπεζῶν. διὸ καὶ Εὐριπίδης περὶ τῆς Σθενεβοίας φησίν, ἐπειδὴ νομίζει τὸν Βελλεροφόντην τεθνάναι

πεσὸν δέ νιν λέληθεν οὐδὲν ἐκ χερός,
ἀλλ' εὐθὺς αὐδᾷ 'τῷ κορινθίῳ ξένῳ.'

31. οὐκ ἐμέθυον δ' οἱ πάλαι. ἀλλὰ καὶ Πιττακὸς Περιάνδρῳ τῷ Κορινθίῳ παρῄνει μὴ μεθύσκεσθαι
f μηδὲ κωμάζειν, ἵν', ἔφη, μὴ γνωσθῇς οἷος ὢν τυγχάνεις, ἀλλ' οὐχ οἷος προσποιῇ. 'κάτοπτρον' γὰρ 'εἴδους χαλκός ἐστ' οἶνος δὲ νοῦ.' διὸ καὶ καλῶς οἱ παροιμιαζόμενοι λέγουσι τὸν οἶνον οὐκ ἔχειν πηδάλια. Ξενοφῶν γοῦν ὁ Γρύλλου, παρὰ Διονυσίῳ ποτὲ τῷ Σικελιώτῃ πίνειν ἀναγκάζοντος τοῦ οἰνοχόου, προσαγορεύσας ὀνομαστὶ τὸν τύραννον, τί δή, ἔφη, ὦ Διο-
428 νύσιε, οὐχὶ καὶ ὁ ὀψοποιὸς ἀγαθὸς ὢν καὶ ποικίλος ἀναγκάζει ἡμᾶς εὐωχουμένους ἐσθίειν καὶ μὴ βουλομένους, ἀλλὰ κοσμίως ἡμῖν παρατίθησι τὴν τράπεζαν σιγῶν; καὶ ὁ Σοφοκλῆς δὲ ἐν . . . σατυρικῷ φησὶν ὡς ἄρα

τὸ πρὸς βίαν
πίνειν ἴσον πέφυκε τῷ διψῆν κακόν.

ὅθεν εἴρηται καὶ τό

οἶνος ἄνωγε γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν.

Σθένελός τε ὁ ποιητὴς οὐ κακῶς εἴρηκεν

οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνας ἀναβάλλει.

b ὁ δὲ Φωκυλίδης ἔφη

χρὴ δ' ἐν συμποσίῳ κυλίκων περινισομενάων
ἡδέα κωτίλλοντα καθήμενον οἰνοποτάζειν.

ἔτι δὲ καὶ νῦν τοῦτο παραμένει παρ' ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ δὲ τρυφᾶν ἤρξαντο καὶ χλιδῶσι, κατερρύησαν ἀπὸ τῶν δίφρων ἐπὶ τὰς κλίνας, καὶ λαβόντες σύμμαχον τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ῥαστώνην ἀνειμένως ἤδη καὶ ἀτάκτως ἐχρῶντο τῇ μέθῃ, χορηγούσης οἶμαι τῆς παρασκευῆς εἰς τὰς ἡδονάς.

32. διὸ καὶ Ἡσίοδος ἐν ταῖς Ἠοίαις εἶπεν

οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος. c
ὅστις ἄδην πίνει, οἶνος δέ οἱ ἔπλετο μάργος,
σὺν δὲ πόδας χεῖράς τε δέει γλῶσσάν τε νόον τε
δεσμοῖς ἀφράστοισι· φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

καὶ Θέογνις δέ φησιν

ἥξω δ' ὡς οἶνος χαριέστατος ἀνδρὶ πεπόσθαι,
οὔτε τι νήφων εἴμ' οὔτε λίην μεθύων.
ὃς δ' ἂν ὑπερβάλλῃ πόσιος μέτρον, οὐκ ἔτ' ἐκεῖνος
τῆς αὐτοῦ γλώσσης καρτερὸς οὐδὲ νόου· d
μυθεῖται δ' ἀπάλαμνα, τὰ νήφοσι γίγνεται αἰσχρά·
αἰδεῖται δ', ἔρδων οὐδέν, ὅταν μεθύῃ,
τὸ πρὶν ἐὼν σώφρων, τότε νήπιος. ἀλλὰ σὺ ταῦτα
γιγνώσκων μὴ πῖν' οἶνον ὑπερβολάδην.
πρὶν μεθύειν ἄρξῃ δ', ἀπανίστασο, μή σε βιάσθω
γαστὴρ ὥστε κακὸν λάτριν ἐφημέριον.

Ἀνάχαρσίς τε ὁ σοφὸς ἐπιδεικνύμενος τὴν τῆς ἀμπέλου δύναμιν τῷ τῶν Σκυθῶν βασιλεῖ καὶ τὰ κλήματα e
αὐτῆς δεικνὺς ἔλεγεν ὡς, εἰ μὴ καθ' ἕκαστον ἔτος ἔτεμνον οἱ Ἕλληνες τὴν ἄμπελον, ἤδη κἂν ἐν Σκύθαις ἦν.

33. οὐ καλῶς δὲ οἱ πλάττοντες καὶ γράφοντες τὸν Διόνυσον, ἔτι δὲ οἱ ἄγοντες ἐπὶ τῆς ἁμάξης διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς οἰνωμένον. ἐπιδείκνυνται γὰρ τοῖς

θεαταῖς ὅτι καὶ τοῦ θεοῦ κρείττων ἐστὶν ὁ οἶνος. καίτοι γ' οὐδ' ἄν, οἶμαι, ἄνθρωπος σπουδαῖος τοῦθ' ὑπομείνειεν. εἰ δ' ὅτι κατέδειξεν ἡμῖν τὸν οἶνον, διὰ τοῦτο ποιοῦσιν αὐτὸν οὕτως διακείμενον, δῆλον ὅτι καὶ τὴν Δήμητρα θερίζουσαν ἢ ἐσθίουσαν ποιή-
c σουσιν. ἐπεὶ καὶ τὸν Αἰσχύλον ἐγὼ φαίην ἂν τοῦτο διαμαρτάνειν· πρῶτος γὰρ ἐκεῖνος καὶ οὐχ ὥς ἔνιοί φασιν Εὐριπίδης παρήγαγε τὴν τῶν μεθυόντων ὄψιν εἰς τραγῳδίαν. ἐν γὰρ τοῖς Καβείροις εἰσάγει τοὺς περὶ τὸν Ἰάσονα μεθύοντας. ἃ δ' αὐτὸς ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐποίει, ταῦτα τοῖς ἥρωσι περιέθηκε· μεθύων γοῦν ἔγραφε τὰς τραγῳδίας. διὸ καὶ Σοφοκλῆς αὐτῷ μεμφόμενος ἔλεγεν ὅτι, ὦ Αἰσχύλε, εἰ καὶ τὰ δέοντα ποιεῖς, ἀλλ' οὖν οὐκ εἰδώς γε ποιεῖς· ὡς ἱστο-
429 ρεῖ Χαμαιλέων ἐν τῷ περὶ Αἰσχύλου. ἀγνοοῦσί τε οἱ λέγοντες πρῶτον Ἐπίχαρμον ἐπὶ τὴν σκηνὴν παραγαγεῖν μεθύοντα, μεθ' ὃν Κράτητα ἐν Γείτοσι. καὶ Ἀλκαῖος δὲ ὁ μελοποιὸς καὶ Ἀριστοφάνης ὁ κωμῳδιοποιὸς μεθύοντες ἔγραφον τὰ ποιήματα, πολλοί τε καὶ ἄλλοι μεθυσκόμενοι λαμπρότερον ἐν τῷ πολέμῳ ἠγωνίσαντο. παρὰ δὲ Λοκροῖς τοῖς Ἐπιζεφυρίοις εἴ τις ἄκρατον ἔπιε μὴ προστάξαντος ἰατροῦ θεραπείας ἕνεκα, θάνατος ἦν ἡ ζημία, Ζαλεύκου τὸν νόμον θέντος. παρὰ δὲ Μασσαλιήταις ἄλλος νόμος, τὰς γυναῖκας ὑδροποτεῖν. ἐν δὲ Μιλήτῳ ἔτι καὶ νῦν φησὶ
b Θεόφραστος τοῦτ' εἶναι τὸ νόμιμον. παρὰ δὲ Ῥωμαίοις οὔτε οἰκέτης οἶνον ἔπινεν οὔτε γυνὴ ἐλευθέρα οὔτε τῶν ἐλευθέρων οἱ ἔφηβοι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν. ἄτοπος δὲ ὁ Ἀνακρέων ὁ πᾶσαν αὑτοῦ τὴν ποίησιν ἐξαρτήσας μέθης. τῇ γὰρ μαλακίᾳ καὶ τῇ τρυφῇ ἐπιδοὺς ἑαυτὸν ἐν τοῖς ποιήμασι διαβέβληται, οὐκ εἰδό-

των τῶν πολλῶν ὅτι νήφων ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀγαθὸς ὢν προσποιεῖται μεθύειν οὐκ οὔσης ἀνάγκης.

34. οἱ δὲ ἀγνοοῦντες τὴν τοῦ οἴνου δύναμιν τὸν Διόνυσον φάσκουσι μανιῶν εἶναι αἴτιον τοῖς ἀνθρώποις, βλασφημοῦντες οὐ μετρίως. ὅθεν ὁ Μελανιππίδης (c) ἔφη

πάντες δ' ἀπεστύγεον ὕδωρ
τὸ πρὶν ἐόντες αἴδριες οἴνου.
τάχα δὴ τάχα τοὶ μὲν ἀπ' ὦν ὄλοντο,
τοὶ δὲ παράπληκτον χέον ὀμφάν.

Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησίν 'εἰ ὁ οἶνος μετρίως ἀφεψηθείη, πινόμενος ἧττον μεθύσκει. τὴν γὰρ δύναμιν ἀφεψηθέντος αὐτοῦ ἀσθενεστέραν γίγνεσθαι. μεθύσκονται δέ, φησίν, οἱ γεραίτεροι τάχιστα, δι' ὀλιγότητα καὶ ἀσθένειαν τοῦ περὶ αὐτοὺς ἐνυπάρχοντος φύσει θερμοῦ. καὶ οἱ παντελῶς δὲ (d) νέοι τάχιον μεθύσκονται, διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐνυπάρχοντος θερμοῦ· τῷ γὰρ ἐκ τοῦ οἴνου προσγινομένῳ κρατοῦνται ῥᾳδίως. μεθύσκονται δὲ κἀν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις ὕες μὲν σταφυλῆς στεμφύλων χορτασθέντες, καὶ τὸ τῶν κοράκων καὶ τῶν κυνῶν γένος τὴν οἰνοῦτταν καλουμένην φαγόντα βοτάνην, πίθηκος δὲ καὶ ἐλέφας πιόντες οἶνον. διὸ καὶ τὰς θήρας ποιοῦνται τῶν πιθήκων καὶ τῶν κοράκων μεθυσθέντων τῶν μὲν οἴνῳ τῶν δὲ τῇ οἰνούττῃ.'

τὸ δ' ἐνδελεχῶς μεθύειν
(φησὶ Κρώβυλος ἐν Ἀπολιπούσῃ)
τίν' ἡδονὴν ἔχει (e)
ἀποστεροῦντα ζῶνθ' ἑαυτὸν τοῦ φρονεῖν,
ὃ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἡ φύσις;

καὶ Ἄλεξις δὲ ἐν τῇ τοῦ Φρυγίου διασκευῇ φησίν
εἰ τοῦ μεθύσκεσθαι πρότερον τὸ κραιπαλᾶν

παρεγίγνεθ' ἡμῖν, οὐδ' ἂν εἷς οἶνόν ποτε
προσίετο πλείω τοῦ μετρίου. νυνὶ δὲ τὴν
τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες τῆς μέθης
ἥξειν προχείρως τοὺς ἀκράτους πίνομεν.

f τὸν δὲ σαμαγόρειον οἶνον καλούμενον φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τριῶν κοτυλῶν κερασθεισῶν μεθύσκειν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἄνδρας.

35. ταῦτ' εἰπὼν ὁ Δημόκριτος καὶ πιὼν ἔφη, τούτοις εἴ τις ἀντιλέγειν ἔχοι, παρίτω. ἀκούσεται γὰρ κατὰ τὸν Εὔηνον

σοὶ μὲν ταῦτα δοκοῦντ' ἔστω ἐμοὶ δὲ τάδε.

ἐγὼ δ' ἐπεὶ παρεξέβην περὶ τῶν ἀρχαίων κράσεων διαλεγόμενος, ἐπαναλήψομαι τὸν λόγον, τὰ ὑπὸ
430 Ἀλκαίου τοῦ μελοποιοῦ λεχθέντα ἐπὶ νοῦν βαλλόμενος. φησὶ γάρ που οὗτος

ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο.

ἐν τούτοις γάρ τινες οὐ τὴν κρᾶσιν οἴονται λέγειν αὐτόν, ἀλλὰ σωφρονικὸν ὄντα καθ' ἕνα κύαθον ἄκρατον πίνειν, καὶ πάλιν κατὰ δύο. τοῦτο δὲ ὁ Ποντικὸς Χαμαιλέων ἐνδέδεκται τῆς Ἀλκαίου φιλοινίας ἀπείρως ἔχων. κατὰ γὰρ πᾶσαν ὥραν καὶ περίστασιν πίνων ὁ ποιητὴς οὗτος εὑρίσκεται. χειμῶνος μὲν ἐν τούτοις

ὕει μὲν ὁ Ζεύς, ἐκ δ' ὀρανῶ μέγας
χειμών, πεπάγασιν δ' ὑδάτων ῥοαί.
b κάββαλλε τὸν χειμῶν', ἐπὶ μὲν τιθεὶς
πῦρ, ἐν δὲ κίρναις οἶνον ἀφειδέως
μελιχρόν, αὐτὰρ ἀμφὶ κόρσᾳ
μαλθακὸν ἀμφι[βαλὼν] γνάφαλλον.

θέρους δέ

τέγγε πνεύμονας οἴνῳ· τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται·

ἁ δ' ὥρα χαλεπά, πάντα δὲ δίψαισ' ὑπὸ καύματος.
τοῦ δὲ ἔαρος
ἦρος ἀνθεμόεντος ἐπάιον ἐρχομένοιο.
καὶ προελθών
ἐν δὲ κίρνατε τῶ μελιαδέος ὄττι τάχιστα
κρατῆρα.
ἐν δὲ τοῖς συμπτώμασιν
οὐ χρὴ κακοῖσι θυμὸν ἐπιτρέπειν.
προκόψομεν γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι,
ὦ Βυκχί. φάρμακον δ' ἄριστον, c
οἶνον ἐνεικαμένοις μεθύσθην.
ἐν δὲ ταῖς εὐφροσύναις
νῦν χρὴ μεθύσθην καί τινα πρὸς βίαν
πώνην, ἐπειδὴ κάτθανε Μυρσίλος.
καὶ καθόλου δὲ συμβουλεύων φησίν
μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδριον ἀμπέλω.

πῶς οὖν ἔμελλεν ὁ ἐπὶ τοσοῦτον φιλοπότης νηφάλιος εἶναι καὶ καθ' ἕνα καὶ δύο κυάθους πίνειν; αὐτὸ γοῦν τὸ ποιημάτιον, φησὶ Σέλευκος, ἀντιμαρτυρεῖ τοῖς οὕτως ἐκδεχομένοις. φησὶ γάρ

πίνωμεν· τί τὰ λύχν' ἀμμένομεν; δάκτυλος ἁμέρα. d
κάδδ' ἄειρε κυλίχναις μεγάλαις αἴ τὰ ποικίλαις.
οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Διὸς υἱὸς λαθικαδέα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'. ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο
πλέαις κακκεφαλᾶς· ἁ δ' ἑτέρα τὰν ἑτέραν κύλιξ
ὠθείτω.

ἕνα πρὸς δύο ῥητῶς κιρνάναι κελεύων.

36. ὁ δ' Ἀνακρέων ἔτι ζωρότερον, ἐν οἷς φησί
καθαρῇ δ' ἐν κελέβῃ πέντε τε καὶ τρεῖς ἀναχείσθω.

Φιλέταιρος δ' ἐν Τηρεῖ δύο ὕδατος πρὸς τρεῖς ἀκράτου. λέγει δὲ οὕτως

πεπωκέναι δοκεῖ τὸν κατὰ δύο
e καὶ τρεῖς ἀκράτου.

Φερεκράτης δ' ἐν Κοριαννοῖ δύο ὕδατος πρὸς τέσσαρας οἴνου, λέγων ὧδε

ἄποτ' ἔστ', ὦ Γλύκη.
B. ὑδαρῆ 'νέχεέ σοι; A. παντάπασι μὲν οὖν ὕδωρ.
B. τί εἰργάσω; πῶς ὦ κατάρατε δ' ἐνέχεας;
Γ. δύ' ὕδατος, ὦ μάμμη. B. τί δ' οἴνου; Γ. τέτταρας.
B. ἔρρ' ἐς κόρακας· βατράχοισιν οἰνοχοεῖν σε δεῖ.

f Ἔφιππος δ' ἐν Κίρκῃ τρεῖς πρὸς τέτταρας

οἶνον πίοις ἂν ἀσφαλέστερον πολὺ
ὑδαρῆ. B. μὰ τὴν γῆν, ἀλλὰ τρία καὶ τέτταρα.
A. οὕτως ἄκρατον, εἰπέ μοι, πίει; τί φής;

37. ἴσον ἴσῳ δὲ Τιμοκλῆς ἐν Κονισάλῳ

πατάξω τ' ἴσον ἴσῳ ποτηρίοις
μεγάλοις, ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν φράσαι.

431 καὶ Ἄλεξις ἐν Δορκίδι ἢ Ποππυζούσῃ

τρεῖς φιλοτησίας ἐγὼ
μεστὰς προπίνων ἴσον ἴσῳ κεκραμένας.

καὶ Ξέναρχος ἢ Τιμοκλῆς ἐν Πορφύρᾳ

μὰ τὸν Διόνυσον, ὃν σὺ κάπτεις ἴσον ἴσῳ.

Σώφιλος δ' ἐν Ἐγχειριδίῳ

συνεχῶς ἄκρατος ἐδίδοτ' ἴσον ἴσῳ. πάλιν
τὴν μείζον' ᾔτουν.

Ἄλεξις Τοκιστῇ ἢ Καταψευδομένῳ

μὴ παντελῶς αὐτῷ δίδου
b ὑδαρῆ. κατανοεῖς; ἴσον ἴσῳ μικροῦ. B. καλῶς.
Γ. ἡδύ γε τὸ πῶμα. ποδαπὸς ὁ βρόμιος, Τρύφη;

ΤΡ. θάσιος. Γ. ὅμοιον καὶ δίκαιον τοὺς ξένους
πίνειν ξενικόν, τοὺς δ' ἐγγενεῖς ἐπιχώριον.

ἐν δὲ Ὑποβολιμαίῳ

ἀπνευστί τ' ἐκπιὼν
ὡς ἄν τις ἥδιστ' ἴσον ἴσῳ κεκραμένον.

Μένανδρος Ἀδελφοῖς

ὀκτώ τις ὑποχεῖν ἀνεβόα καὶ δώδεκα
κυάθους, ἕως κατέσειε φιλοτιμούμενον. c

κατασείειν δὲ ἔλεγον ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς πότοις προπινόντων, τὴν μεταφορὰν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν τοὺς καρποὺς κατασειόντων. Ἄλεξις δ' ἐν Ἀποκοπτομένῃ

οὐ συμποσίαρχος ἦν γάρ, ἀλλὰ δήμιος,
ὁ Χαιρέας κυάθους προπίνων εἴκοσιν.

38. Διόδωρος δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν Αὐλητρίδι

ἐπὰν κυάθους πίνῃ τις, ὦ Κρίτων, δέκα,
ἀεὶ παρ' ἕκαστον ἐνδελεχῶς τὸ ποτήριον, d
πίνει τὸ λοιπόν, τοὺς λογισμοὺς δ' ἐξεμεῖ.
ταῦτα σκόπει πρὸς σαυτόν.

οὐκ ἀγλαφύρως δὲ Λύσανδρος ὁ Σπαρτιάτης, ὥς φησιν Ἡγήσανδρος ἐν ὑπομνήμασι, τὸν οἶνον ὑδαρῆ πωλούντων τῶν καπήλων ἐν τῷ στρατοπέδῳ, κεκραμένον ἐκέλευσεν αὐτὸν πωλεῖν, ἵν' αὐτὸν ἀκρατέστερον ὠνοῖντο. τὸ παραπλήσιον καὶ Ἄλεξις εἴρηκεν ἐν Αἰσώπῳ οὕτως

κομψόν γε τοῦτ' ἐστὶν παρ' ὑμῖν, ὦ Σόλων,
ἐν ταῖς Ἀθήναις δεξιῶς θ' εὑρημένον. e
Β. τὸ ποῖον; Α. ἐν τοῖς συμποσίοις οὐ πίνετε
ἄκρατον. Β. οὐ γὰρ ῥάδιον. πωλοῦσι γὰρ
ἐν ταῖς ἁμάξαις εὐθέως κεκραμένον,
οὐχ ἵνα τι κερδαίνωσι, τῶν δ' ὠνουμένων
προνοούμενοι τοῦ τὰς κεφαλὰς ὑγιεῖς ἔχειν
ἐκ κραιπάλης. τοῦτ' ἔσθ', ὁρᾷς, ἑλληνικὸς

πότος, μετρίοισι χρωμένους ποτηρίοις
λαλεῖν τι καὶ ληρεῖν πρὸς αὑτοὺς ἡδέως.
f τὸ μὲν γὰρ ἕτερον λουτρόν ἐστιν, οὐ πότος,
ψυκτῆρι πίνειν καὶ κάδοις· θάνατος μὲν οὖν.

39. 'πίνειν δ' εἰς μέθην (φησὶν ἐν ἕκτῳ Νόμων Πλάτων) οὔτε ἄλλοθί που πρέπει, πλὴν ἐν ταῖς τοῦ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ ἑορταῖς, οὐδ' ἀσφαλές, οὔτ' οὖν περὶ γάμους ἐσπουδακότα, ἐν οἷς ἔμφρονα εἶναι πρέπει μάλιστα νύμφην καὶ νυμφίον, μεταβολὴν βίου οὐ μικρὰν μεταλλάττοντας, ἅμα δὲ καὶ τὸ γεννώμενον ὅπως ὅτι μάλιστα ἐξ ἐμφρόνων ἀεὶ γίγνηται.
432 σχεδὸν γὰρ ἄδηλον ὁποία νὺξ ἢ φῶς αὐτὸ γεννήσει.' κἂν τῷ πρώτῳ δὲ τῶν Νόμων φησί 'μέθης δὲ αὐτῆς ὥσπερ Λυδοὶ χρῶνται καὶ Πέρσαι καὶ Καρχηδόνιοι καὶ Κελτοὶ καὶ Ἴβηρες καὶ Θρᾷκες καὶ τὰ τοιαῦτα γένη, καθάπερ ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὸ παράπαν ἀπέχεσθε. Σκύθαι δὲ καὶ Θρᾷκες ἀκράτῳ παντάπασι χρώμενοι, γυναῖκές τε καὶ πάντες αὐτοί, καὶ κατὰ τῶν ἱματίων καταχεόμενοι, καλὸν καὶ εὔδαιμον ἐπιτήδευμα ἐπιτηδεύειν νενομίκασι. Πέρσαι δὲ καὶ
b σφόδρα μὲν χρῶνται καὶ ταῖς ἄλλαις τρυφαῖς, ἃς ὑμεῖς ἀποβάλλετε, ἐν τάξει δὲ μᾶλλον τούτων.'

40. ἔπινον οἱ πολλοὶ καὶ ἄλφιτα ἐπιβάλλοντες τῷ οἴνῳ, ὡς ὁ Δελφὸς Ἡγήσανδρος φησίν. Ἐπίνικος γοῦν, Μνησιπτολέμου ἀνάγνωσιν ποιησαμένου τῶν ἱστοριῶν, ἐν αἷς ἐγέγραπτο ὡς Σέλευκος ἐπηλφίτωσε, γράφων δρᾶμα Μνησιπτόλεμον καὶ κωμῳδῶν αὐτὸν καὶ περὶ τῆς πόσεως ταῖς ἐκείνου χρώμενος φωναῖς, ἐποίησε λέγοντα

ἐπαλφιτοῦντα τοῦ θέρους ποτὲ
c ἰδὼν Σέλευκον ἡδέως τὸν βασιλέα,
ἔγραψα καὶ παρέδειξα τοῖς πολλοῖς ὅτι

κἂν τὸ τυχὸν ᾖ πραγμάτιον ἢ σφόδρ' εὐτελές,
σεμνὸν δύναται τοῦθ' ἡ δύναμις ἡ 'μὴ ποιεῖν.
γέροντα θάσιον τόν τε γῆς ἀπ' ἀτθίδος
ἑσμὸν μελίσσης τῆς ἀκραχόλου γλυκύν,
συγκυρκανήσας ἐν σκύφῳ χυτῆς λίθου,
Δήμητρος ἀκτῇ πᾶν γεφυρώσας ὑγρόν,
κατησίμωσε πῶμα καύματος λύσιν.

ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ κἀν Θηράσι ταῖς νήσοις ἐπικάττοντας λέκιθον ἀντὶ ἀλφίτου πίνειν, καὶ λέγεσθαι ταύ- d την τὴν πόσιν καλλίονα τῆς ἐξ ἀλφίτων.

41. προπόσεις δὲ τὰς γινομένας ἐν τοῖς συμποσίοις Λακεδαιμονίοις οὐκ ἦν ἔθος ποιεῖν, οὐδὲ φιλοτησίας διὰ τούτων πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι. δηλοῖ δὲ ταῦτα Κριτίας ἐν τοῖς ἐλεγείοις

καὶ τόδ' ἔθος Σπάρτῃ μελέτημά τε κείμενόν ἐστιν,
πίνειν τὴν αὐτὴν οἰνοφόρον κύλικα,
μηδ' ἀποδωρεῖσθαι προπόσεις ὀνομαστὶ λέγοντα,
μηδ' ἐπὶ δεξιτερὰν χεῖρα κύκλῳ θιάσου . . . e
ἄγγε' ἃ Λυδὴ χεὶρ εὗρ' ἀσιατογενὴς
καὶ προπόσεις ὀρέγειν ἐπιδέξια, καὶ προκαλεῖσθαι
ἐξονομακλήδην ᾧ προπιεῖν ἐθέλει.
εἶτ' ἀπὸ τοιούτων πόσεων γλώσσας τε λύουσιν
εἰς αἰσχροὺς μύθους, σῶμά τ' ἀμαυρότερον
τεύχουσιν· πρὸς δ' ὄμματ' ἀχλὺς ἀμβλωπὸς ἐφίζει·
λῆστις δ' ἐκτήκει μνημοσύνην πραπίδων·
νοῦς δὲ παρέσφαλται· δμῶες δ' ἀκόλαστον ἔχουσιν f
ἦθος· ἐπεισπίπτει δ' οἰκοτριβὴς δαπάνη.
οἱ Λακεδαιμονίων δὲ κόροι πίνουσι τοσοῦτον,
ὥστε φρέν' εἰς ἱλαρὰν ἐλπίδα πάντας ἄγειν,
εἴς τε φιλοφροσύνην γλῶσσαν μέτριόν τε γέλωτα.
τοιαύτη δὲ πόσις σώματί τ' ὠφέλιμος
γνώμῃ τε κτήσει τε· καλῶς δ' εἰς ἔργ' Ἀφροδίτης

433 πρός θ' ὕπνον ἥρμοσται, τὸν καμάτων λιμένα,
πρὸς τὴν τερπνοτάτην τε θεῶν θνητοῖς ὑγίειαν,
καὶ τὴν εὐσεβίης γείτονα σωφροσύνην.

ἑξῆς τε πάλιν φησίν

αἱ γὰρ ὑπὲρ τὸ μέτρον κυλίκων προπόσεις παραχρῆμα
τέρψασαι λυποῦσ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.
ἡ Λακεδαιμονίων δὲ δίαιθ' ὁμαλῶς διάκειται,
b ἔσθειν καὶ πίνειν σύμμετρα πρὸς τὸ φρονεῖν
καὶ τὸ πονεῖν εἶναι δυνατούς· οὐκ ἔστ' ἀπότακτος
ἡμέρα οἰνῶσαι σῶμ' ἀμέτροισι πότοις.

42. φίλοινος δέ ἐστιν ὁ πρὸς οἶνον ἕτοιμος. φιλοπότης δὲ ὁ πρὸς πότους. κωθωνιστὴς δὲ ὁ μέχρι μέθης. πλεῖστον δὲ ἔπιε τῶν μὲν ἡρώων Νέστωρ ὁ τριγέρων. φανερῶς γὰρ αὐτὸς προσέκειτο τῶν ἄλλων μᾶλλον τῷ οἴνῳ, καὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος αὐτοῦ, ὃν ὡς πολυπότην ἐπιπλήσσει ὁ Ἀχιλλεύς. ὁ δὲ Νέστωρ καὶ
c τῆς μεγίστης μάχης ἐνεστηκυίας οὐκ ἀπέχεται καὶ τοῦ πίνειν. φησὶ γοῦν Ὅμηρος

Νέστορα δ' οὐκ ἔλαθεν ἰαχή, πίνοντά περ ἔμπης.

καὶ μόνου δὲ τούτου τῶν ἡρώων τὸ ποτήριον ἡρμήνευκεν, ὡς τὴν Ἀχιλλέως ἀσπίδα. ἐστρατεύετο γὰρ μετ' αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τῆς ἀσπίδος ἐκείνης, ἧς φησὶν ὁ Ἕκτωρ καὶ μέχρι οὐρανοῦ ἥκειν τὸ κλέος. οὐκ ἂν ἁμάρτοι δέ τις καὶ τὸ ποτήριον αὐτοῦ λέγων φιάλην Ἄρεως κατὰ τὸν Ἀντιφάνους Καινέα, ἐν ᾧ λέγεται οὕτως

εἰ τῇ δῆλος φιάλην Ἄρεως,
κατὰ Τιμόθεον, ξυστόν τε βέλος.

d ἀλλὰ μὴν καὶ διὰ τὴν φιλοποσίαν ὁ Νέστωρ καὶ παρ' Ἀχιλλέως λαμβάνει δῶρον φιάλην ἐν τῷ ἐπὶ Πατρόκλῳ ἐπιτελουμένῳ ἀγῶνι, οὐχ ὅτι καὶ οὐχὶ τῷ νικη-

θέντι ἔδωκε δέπας ὁ Ἀχιλλεύς. τοῖς γὰρ φιλοπόταις οὐ παρέπεται τὸ νικᾶν διὰ τὸ ῥάθυμον ἢ ὅτι διὰ δίψαν μάλιστα λείπονται οἱ πύκται, διὰ τὸ βαρεῖσθαι τὰς χεῖρας ἀνατείνοντες. ὁ δὲ Εὔμηλος λαμβάνει θώρακα, δραμὼν ἄθλον ἐπισφαλῶς καὶ ἀμυχθείς, ἀσφαλείας ὅπλον.

43. τῆς δὲ δίψης οὐδέν ἐστι πολυποθητότερον. e διόπερ καὶ τὸ Ἄργος πολυδίψιον ὁ ποιητὴς ἔφη, τὸ πολυπόθητον διὰ τὸν χρόνον. τὸ δίψος γὰρ πᾶσιν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἐμποιεῖ τῆς περιττῆς ἀπολαύσεως. διὸ καὶ ὁ Σοφοκλῆς φησί

διψῶντι γάρ τοι πάντα προσφέρων σοφὰ
οὐκ ἂν πλέον τέρψειας ἢ πιεῖν διδούς.

καὶ ὁ Ἀρχίλοχος

μάχης δὲ τῆς σῆς, ὥστε διψέων πιεῖν,
ὡς ἐρέω.

καὶ τῶν τραγικῶν δέ τις ἔφη

ἴσχειν κελεύω χεῖρα διψῶσαν φόνου. f

καὶ Ἀνακρέων

φίλη γὰρ εἶ ξένοις·
ἔασον δέ με διψῶντα πιεῖν.

καὶ Ξενοφῶν δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Παιδείας ποιεῖ τὸν Κῦρον τάδε λέγοντα ‘ἐγὼ ὑμῖν διψῶ χαρίσασθαι.’ Πλάτων δ’ ἐν τῇ Πολιτείᾳ ‘ὅταν οἶμαι δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου μεθυσθῇ.’

44. ἔπινε δὲ καὶ Πρωτέας ὁ Μακεδὼν πλεῖστον, 434 ὥς φησιν Ἔφιππος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἡφαιστίωνος ταφῆς· καὶ εὐρώστῳ τῷ σώματι διῆγε, καίτοι τῷ πιεῖν ἐγγεγυμνασμένος ὤν. Ἀλέξανδρος γοῦν αἰτήσας ποτὲ ποτήριον δίχουν καὶ πιὼν προὔπιε

τῷ Πρωτέᾳ. καὶ ὃς λαβὼν καὶ πολλὰ ὑμνήσας τὸν βασιλέα ἔπιεν ὡς ὑπὸ πάντων κροταλισθῆναι. καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ ποτήριον αἰτήσας ὁ Πρωτέας καὶ πάλιν πιὼν προὔπιε τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος
b λαβὼν ἔσπασε μὲν γενναίως, οὐ μὴν ὑπήνεγκεν, ἀλλ' ἀπέκλινεν ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον, ἀφεὶς τῶν χειρῶν τὸ ποτήριον. καὶ ἐκ τούτου νοσήσας ἀπέθανε, τοῦ Διονύσου, φησί, μηνίσαντος αὐτῷ, διότι τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰς Θήβας ἐπολιόρκησεν. ἔπινε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος πλεῖστον, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς μέθης συνεχῶς κοιμᾶσθαι δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας. δηλοῦται δὲ τοῦτο ἐν ταῖς ἐφημερίσιν αὐτοῦ, ἃς ἀνέγραψαν Εὐμένης τε ὁ Καρδιανὸς καὶ Διόδοτος ὁ Ἐρυθραῖος. Μένανδρος δ' ἐν Κόλακί φησι

c κοτύλας χωροῦν δέκα
ἐν Καππαδοκίᾳ κόνδυ χρυσοῦν, Στρουθία,
τρὶς ἐξέπιον εἷς ὤν. Β. Ἀλεξάνδρου πλέον
τοῦ βασιλέως πέπωκας. Α. οὐκ ἔλαττον οὔ,
μὰ τὴν Ἀθηνᾶν. Β. μέγα γε.

Νικοβούλη δὲ ἢ ὁ ἀναθεὶς ταύτῃ τὰ συγγράμματα φησὶν ὅτι παρὰ Μηδείῳ τῷ Θεσσαλῷ δειπνῶν ὁ Ἀλέξανδρος εἴκοσιν οὖσιν ἐν τῷ συμποσίῳ πᾶσι προὔπιε, παρὰ πάντων τὰ ἴσα λαμβάνων, καὶ ἀναστὰς τοῦ συμποσίου μετ' οὐ πολὺ ἀνεπαύετο. Καλλισθένης δὲ
d ὁ σοφιστής, ὡς Λυγκεὺς ὁ Σάμιός φησιν ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι καὶ Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης ἐν ταῖς ἱστορίαις, ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου τῆς τοῦ ἀκράτου κύλικος εἰς αὐτὸν ἐλθούσης, ὡς διωθεῖτο, εἰπόντος τινὸς αὐτῷ, διὰ τί οὐ πίνεις; οὐδὲν δέομαι, ἔφη, Ἀλεξάνδρου πιὼν τοῦ Ἀσκληπιοῦ δεῖσθαι.

45. Δαρεῖος δὲ ὁ τοὺς μάγους ἀνελὼν ἐπιγεγραμμένον εἶχεν ἐπὶ τοῦ μνήματος ἠ δ υ ν ά μ η ν κ α ὶ ο ἶ-

νου πίνειν πολὺν καὶ τοῦτον φέρειν καλῶς.
Κτησίας δὲ παρ' Ἰνδοῖς φησιν οὐκ εἶναι τῷ βασιλεῖ e
μεθυσθῆναι. παρὰ δὲ Πέρσαις τῷ βασιλεῖ ἐφίεται
μεθύσκεσθαι μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ θύουσι τῷ Μίθρῃ.
γράφει δὲ οὕτως περὶ τούτου Δοῦρις ἐν τῇ ἑβδόμῃ
τῶν ἱστοριῶν 'ἐν μόνῃ τῶν ἑορτῶν τῶν ἀγομένων
ὑπὸ Περσῶν τῷ Μίθρῃ βασιλεὺς μεθύσκεται καὶ τὸ
περσικὸν ὀρχεῖται· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς κατὰ τὴν
Ἀσίαν, ἀλλὰ πάντες ἀπέχονται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύ-
την τῆς ὀρχήσεως. Πέρσαι γὰρ ὥσπερ ἱππεύειν οὕτω
καὶ ὀρχεῖσθαι μανθάνουσι· καὶ νομίζουσι τὴν ἐκ τῆς
ἐργασίας ταύτης κίνησιν ἐμμελῆ τινὰ λαμβάνειν f
γυμνασίαν τῆς τοῦ σώματος ῥώμης.' εἰς τοσοῦ-
τον δὲ Ἀλέξανδρος ἐμέθυεν, ὥς φησι Καρύστιος
ὁ Περγαμηνὸς ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν, ὡς καὶ ἐπὶ
ὄνων ἅρματος κωμάζειν. ἐποίουν δὲ τοῦτο, φησί, καὶ
οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς. μήποτ' οὖν διὰ τοῦτο οὐδὲ
πρὸς τὰ ἀφροδίσια εἶχεν ὁρμήν. ἐξυδαροῦσθαι γὰρ
φησιν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι
τῶν τοιούτων τὴν γονήν. Ἱερώνυμός τε ἐν ταῖς Ἐπι-
στολαῖς Θεόφραστόν φησι λέγειν ὅτι Ἀλέξανδρος οὐκ 435
εὖ διέκειτο πρὸς τὰ ἀφροδίσια. Ὀλυμπιάδος γοῦν
καὶ παρανακλινάσης αὐτῷ Καλλιξέναν τὴν θετταλὴν
ἑταίραν περικαλλεστάτην οὖσαν, συνειδότος τοῦτο
καὶ τοῦ Φιλίππου (εὐλαβοῦντο γὰρ μὴ γύννις εἴη)
πολλάκις ᾔτει αὐτὴ τὸν Ἀλέξανδρον συγγενέσθαι.

46. καὶ Φίλιππος ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου πατὴρ φιλο-
πότης ἦν, ὡς ἱστορεῖ Θεόπομπος ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκο-
στῇ τῶν ἱστοριῶν. κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει τῆς ἱστορίας b
γράφει 'Φίλιππος ἦν τὰ μὲν φύσει μανικὸς καὶ προ-
πετὴς ἐπὶ τῶν κινδύνων, τὰ δὲ διὰ μέθην. ἦν γὰρ
πολυπότης καὶ πολλάκις μεθύων ἐξεβοήθει.' ἐν δὲ

τῇ τρίτῃ καὶ πεντηκοστῇ περὶ τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ γενομένων εἰπὼν καὶ ὡς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε τοὺς παραγενομένους τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, φησίν ‘ὁ δὲ Φίλιππος ἀποχωρησάντων ἐκείνων εὐθέως μετεπέμπετό τινας τῶν ἑταιρῶν, καλεῖν τ' ἐκέλευε τὰς αὐλητρίδας καὶ Ἀριστόνικον τὸν κιθαρῳδὸν καὶ c Δωρίωνα τὸν αὐλητὴν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς εἰθισμένους αὐτῷ συμπίνειν. περιήγετο γὰρ πανταχοῦ τοὺς τοιούτους ὁ Φίλιππος, καὶ κατασκευασάμενος ἦν ὄργανα πολλὰ συμποσίου καὶ συνουσίας. ὢν γὰρ φιλοπότης καὶ τὸν τρόπον ἀκόλαστος καὶ βωμολόχους εἶχε περὶ αὑτὸν συχνούς, καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ὄντων καὶ τῶν τὰ γελοῖα λεγόντων. πιὼν δὲ τὴν νύκτα πᾶσαν καὶ μεθυσθεὶς πολὺ καὶ πατάξας, ἀφεὶς ἅπαντας τοὺς ἄλλους ἀπαλλάττεσθαι, ἤδη πρὸς ἡμέραν d ἐκώμαζεν ὡς τοὺς πρέσβεις τοὺς τῶν Ἀθηναίων.’ Καρύστιος δὲ ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν ‘ὅτε (φησὶ) μεθύειν προῃρεῖτο Φίλιππος, τοῦτ' ἔλεγε, χρὴ πίνειν, Ἀντίπατρος γὰρ ἱκανός ἐστι νήφων. κυβεύοντος δέ ποτε αὐτοῦ καί τινος ἀγγείλαντος ὡς Ἀντίπατρος πάρεστι, διαπορήσας ὦσεν ὑπὸ τὴν κλίνην τὸν ἄβακα.’

47. Φιλοπότας δὲ καὶ μεθύσους καταλέγει Θεόπομπος, Διονύσιον τὸν νεώτερον Σικελίας τύραννον, ὃν καὶ τὰς ὄψεις ὑπὸ τοῦ οἴνου διαφθαρῆναι. e Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Συρακοσίων πολιτείᾳ καὶ συνεχῶς φησὶν αὐτὸν ἔσθ' ὅτε ἐπὶ ἡμέρας ἐνενήκοντα μεθύειν· διὸ καὶ ἀμβλυωπότερον γενέσθαι τὰς ὄψεις. Θεόφραστος δέ φησι καὶ τοὺς ἑταίρους αὐτοῦ τοὺς κολακεύοντας τὴν τυραννίδα προσποιεῖσθαι μὴ βλέπειν καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Διονυσίου χειραγωγεῖσθαι, καὶ μήτε τὰ παρατιθέμενα τῶν ἐδεσμάτων μήτε τὰς κύλικας ὁρᾶν. διὸ κληθῆναι Διονυσοκόλακας. ἔπινε

δὲ πλεῖστον καὶ Νυσαῖος ὁ τυραννήσας Συρακοσίων
καὶ Ἀπολλοκράτης· Διονυσίου δὲ τοῦ προτέρου οὗ- f
τοι υἱοί, ὡς ὁ Θεόπομπος ἱστορεῖ ἐν τῇ τετταρακοστῇ
κἀν τῇ ἑξῆς τῶν ἱστοριῶν. γράφει δὲ οὕτως περὶ τοῦ
Νυσαίου ʽΝυσαῖος ὁ τυραννήσας ὕστερον Συρακο-
σίων, ὥσπερ ἐπὶ θανάτῳ συνειλημμένος καὶ προει-
δὼς ὅτι μῆνας ὀλίγους ἤμελλε βιώσεσθαι, γαστριζό-
μενος καὶ μεθύων διῆγεν.ʼ ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ ἐνάτῃ
φησίν ʽʽἈπολλοκράτης ὁ Διονυσίου τοῦ τυράννου
υἱὸς ἀκόλαστος ἦν καὶ φιλοπότης· καὶ τῶν κολα- 436
κευόντων τινὲς αὐτὸν παρεσκεύαζον ὡς ἔνι μάλιστα
ἀλλοτριώτατα πρὸς τὸν πατέρα διακεῖσθαι.ʼ καὶ Ἱπ-
παρῖνον δὲ τὸν τοῦ Διονυσίου φησὶν ὑπὸ μέθης πα-
ροινοῦντα ἀποσφαγῆναι. περὶ δὲ τοῦ Νυσαίου καὶ
τάδε γράφει ʽΝυσαῖος, ὁ Διονυσίου τοῦ προτέρου
υἱός, κύριος τῶν ἐν Συρακούσαις γενόμενος πραγ-
μάτων κατεσκευάσατο τέθριππον καὶ τὴν ἐσθῆτα
τὴν ποικίλην ἀνέλαβεν, ἔτι δὲ καὶ τὴν ὀψοφαγίαν
καὶ τὴν οἰνοφλυγίαν καὶ τὴν τῶν παίδων καὶ τὴν b
τῶν γυναικῶν ὕβριν καὶ τὴν τῶν ἄλλων ὅσα συν-
τελεῖν τούτοις πέφυκε καὶ τὴν δίαιταν διῆγεν
οὕτως.ʼ ἐν δὲ τῇ τεσσαρακοστῇ πέμπτῃ ὁ αὐτὸς
περὶ Τιμολάου λέγων τοῦ Θηβαίου φησίν ʽοὐκ
ὀλίγων γὰρ ἤδη γενομένων ἀσελγῶν περὶ τὸν
βίον τὸν καθʼ ἡμέραν καὶ τοὺς πότους οὐδένα νο-
μίζω τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις ὄντων οὔτʼ ἀκρατέστε-
ρον οὔτε λιχνότερον οὔτε δοῦλον γεγονέναι μᾶλλον
τῶν ἡδονῶν εἰ μή, ὥσπερ εἶπον, Τιμόλαον.ʼ ἐν δὲ
τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ περὶ Χαριδήμου τοῦ Ὠρείτου
διηγούμενος, ὃν Ἀθηναῖοι πολίτην ἐποιήσαντο, φησί c
ʽτήν τε γὰρ δίαιταν ἑωρᾶτο τὴν καθʼ ἡμέραν ἀσελγῆ
καὶ τοιαύτην ποιούμενος ὥστε πίνειν καὶ μεθύειν

ἀεί, καὶ γυναῖκας ἐλευθέρας ἐτόλμα διαφθείρειν, καὶ εἰς τοσοῦτον προῆλθεν ἀκρασίας, ὥστε μειράκιόν τι παρὰ τῆς βουλῆς τῆς τῶν Ὀλυνθίων αἰτεῖν ἐπεχείρησεν, ὃ τὴν μὲν ὄψιν ἦν εὐειδὲς καὶ χάριεν, ἐτύγχανε δὲ μετὰ Δέρδου τοῦ Μακεδόνος αἰχμάλωτον γεγενημένον.'

48. ἔπινε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀρκαδίων (ἄδηλον δ'
d εἰ ὁ Φιλίππῳ διεχθρεύσας), ὡς τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ ὅπερ ἀνέγραψε Πολέμων ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων

τοῦ πολυκώθωνος τοῦτ' ἠρίον Ἀρκαδίωνος
ἄστεος ὤρθωσαν τᾷδε παρ' ἀτραπιτῷ
υἱῆες Δόρκων καὶ Χαρμύλος. ἔφθιτο δ' ὠνήρ,
ἄνθρωπ', εὐχανδεῖς ζωροποτῶν κύλικας.

Ἐρασίξενον δέ τινα πεπωκέναι πλεῖστόν φησι τὸ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα

e τὸν βαθὺν οἰνοπότην Ἐρασίξενον ἡ δὶς ἐφεξῆς
ἀκρήτου προποθεῖσ' ᾤχετ' ἔχουσα κύλιξ.

ἔνιπε δὲ πλεῖστον καὶ Ἀλκέτας ὁ Μακεδών, ὥς φησιν Ἄριστος ὁ Σαλαμίνιος, καὶ Διότιμος ὁ Ἀθηναῖος. οὗτος δὲ καὶ χώνη ἐπεκαλεῖτο· ἐντιθέμενος γὰρ τῷ στόματι χώνην ἀπαύστως ἔπινεν ἐπιχεομένου οἴνου, ὅθεν καὶ χώνη ἐπεκλήθη, ὥς φησι Πολέμων. Κλεομένης δ' ὁ Λακεδαιμόνιος ὅτι καὶ ἀκρατοπότης ἦν προείρηται· ὅτι δὲ διὰ μέθην ἑαυτὸν καὶ μαχαίρᾳ
f κατέτεμεν Ἡρόδοτος ἱστόρησε. καὶ Ἀλκαῖος δὲ ὁ ποιητὴς φιλοπότης ἦν, ὡς προεῖπον. Βάτων δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν τοῖς περὶ Ἴωνος τοῦ ποιητοῦ φιλοπότην φησὶ γενέσθαι καὶ ἐρωτικώτατον τὸν Ἴωνα. καὶ αὐτὸς δὲ ἐν τοῖς ἐλεγείοις ἐρᾶν μὲν ὁμολογεῖ Χρυσίλλης τῆς Κορινθίας, Τελέου δὲ θυγατρός, ἧς καὶ Περικλέα τὸν ὀλύμπιον ἐρᾶν φησὶ Τηλεκλείδης ἐν Ἡσιό-

δοις. Ξέναρχος δ' ὁ Ῥόδιος διὰ τὴν πολυποσίαν με-
τρητὴς ἐπεκαλεῖτο· μνημονεύει δὲ αὐτοῦ Εὐφορίων
ὁ ἐποποιὸς ἐν Χιλιάσι.

49. Χάρης δ' ὁ Μυτιληναῖος ἐν ταῖς περὶ Ἀλέξαν-
δρον ἱστορίαις περὶ Καλάνου εἰπὼν τοῦ Ἰνδοῦ φιλο- 437
σόφου ὅτι ῥίψας ἑαυτὸν εἰς πυρὰν νενημένην ἀπέ-
θανε, φησὶν ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ διέθηκεν
Ἀλέξανδρος γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ μουσικὸν ἐγκωμίων.
'ἔθηκε δὲ (φησὶ) καὶ διὰ τὴν φιλοινίαν τῶν Ἰνδῶν
καὶ ἀκρατοποσίας ἀγῶνα. καὶ ἦν ἆθλον τῷ μὲν πρώ-
τῳ τάλαντον, τῷ δὲ δευτέρῳ τριάκοντα μναῖ, καὶ τῷ
τρίτῳ δέκα. τῶν οὖν πιόντων τὸν οἶνον παραχρῆμα
μὲν ἐτελεύτησαν ὑπὸ τοῦ ψύχους τριάκοντα καὶ
πέντε, μικρὸν δὲ διαλιπόντες ἐν ταῖς σκηναῖς ἕξ. ὁ δὲ
πλεῖστον πιὼν καὶ νικήσας ἔπιε μὲν ἀκράτου χόας b
τέσσαρας καὶ τὸ τάλαντον ἔλαβεν, ἐβίωσε δὲ ἡμέρας
τέσσαρας, ἐκαλεῖτο δὲ Πρόμαχος.' Τίμαιος δέ φησιν
ὡς Διονύσιος ὁ τύραννος τῇ τῶν χοῶν ἑορτῇ τῷ
πρώτῳ ἐκπιόντι χόα ἆθλον ἔθηκε στέφανον χρυσοῦν·
καὶ ὅτι πρῶτος ἐξέπιε Ξενοκράτης ὁ φιλόσοφος, καὶ
λαβὼν τὸν χρυσοῦν στέφανον καὶ ἀναλύων τῷ Ἑρμῇ
τῷ ἱδρυμένῳ ἐπὶ τῆς αὐλῆς ἐπέθηκεν, ᾧπερ εἰώθει
καὶ τοὺς ἀνθινοὺς ἑκάστοτε ἐπιτιθέναι στεφάνους,
ἑσπέρας ἀπαλλασσόμενος ὡς αὑτόν. καὶ ἐπὶ τούτῳ
ἐθαυμάσθη. τὴν δὲ τῶν χοῶν ἑορτὴν τὴν Ἀθήνησιν
ἐπιτελουμένην Φανόδημός φησι [κτίσαι] Δημοφῶντα c
τὸν βασιλέα βουλόμενον ὑποδέξασθαι παραγενόμενον
τὸν Ὀρέστην Ἀθήναζε. πρὸς δὲ τὰ ἱερὰ οὐ θέλων
αὐτὸν προσιέναι οὐδ' ὁμόσπονδον γενέσθαι μήπω
δικασθέντα, ἐκέλευσε συγκλεισθῆναί τε τὰ ἱερὰ καὶ
χόα οἴνου ἑκάστῳ παρατεθῆναι, τῷ πρώτῳ ἐκπιόντι
εἰπὼν ἆθλον δοθήσεσθαι πλακοῦντα. παρήγγειλέ τε

καὶ τοῦ πότου παυσαμένους τοὺς μὲν στεφάνους οἷς ἐστεφάνωντο πρὸς τὰ ἱερὰ μὴ τιθέναι, διὰ τὸ ὁμο-
d ρόφους γενέσθαι τῷ Ὀρέστῃ, περὶ δὲ τὸν χόα τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστον περιθεῖναι καὶ τῇ ἱερείᾳ ἀποφέρειν τοὺς στεφάνους πρὸς τὸ ἐν Λίμναις τέμενος, ἔπειτα θύειν ἐν τῷ ἱερῷ τὰ ἐπίλοιπα. καὶ ἔκτοτε τὴν ἑορτὴν κληθῆναι χόας. τῇ δὲ ἑορτῇ τῶν χοῶν ἔθος ἐστὶν Ἀθήνησι πέμπεσθαι δῶρά τε καὶ τοὺς μισθοὺς τοῖς σοφισταῖς, οἵπερ καὶ αὐτοὶ συνεκάλουν ἐπὶ ξένια τοὺς γνωρίμους, ὥς φησιν Εὐβουλίδης ὁ διαλεκτικὸς ἐν δράματι Κωμασταῖς οὕτως

σοφιστιᾷς, κάκιστε, καὶ χοῶν δέει
e τῶν μισθοδώρων, σῦκα δειπνῶν ἐν τρυφῇ.

50. Ἀντίγονος δὲ ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ τοῦ Διονυσίου βίου τοῦ Ἡρακλεώτου τοῦ ἐπικληθέντος Μεταθεμένου φησὶ τὸν Διονύσιον τοῖς οἰκέταις συνεορτάζοντα ἐν τῇ τῶν χοῶν ἑορτῇ καὶ μὴ δυνάμενον διὰ γῆρας χρῆσθαι ᾗ παρειλήφεσαν ἑταίρᾳ ὑποστρέψαντα εἰπεῖν πρὸς τοὺς συνδειπνοῦντας

οὐ δύναμαι τανύσαι, λαβέτω δὲ καὶ ἄλλος.

ἦν δὲ ὁ Διονύσιος ἔτι ἐκ νέου, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεὺς ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, πρὸς τὰ ἀφροδίσια ἐκμανὴς
f καὶ πρὸς τὰς δημοσίας εἰσῄει παιδίσκας ἀδιαφόρως. καί ποτε πορευόμενος μετά τινων γνωρίμων ὡς ἐγένετο κατὰ τὸ παιδισκεῖον, εἰς ὃ τῇ προτεραίᾳ παρεληλυθὼς ὤφειλε χαλκοῦς ἓξ ἔχων τότε κατὰ τύχην ἐκτείνας τὴν χεῖρα πάντων ὁρώντων ἀπεδίδου. Ἀνάχαρσις δ' ὁ Σκύθης, παρὰ Περιάνδρῳ τεθέντος ἄθλου περὶ τοῦ πίνειν, ᾔτησε τὸ νικητήριον πρῶτος με-
438 θυσθεὶς τῶν συμπαρόντων, ὡς ὄντος τέλους τούτου καὶ τῆς ἐν τῷ πότῳ νίκης ὥσπερ καὶ τῆς ἐν τῷ τρέχειν. Λακύδης δὲ καὶ Τίμων οἱ φιλόσοφοι κληθέντες

πρός τινα τῶν γνωρίμων ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ βουλόμενοι συμπεριφέρεσθαι τοῖς παροῦσιν, ἔπινον προθυμότερον. τῇ μὲν οὖν πρώτῃ τῶν ἡμερῶν ὁ Λακύδης ἀπῄει πρότερος ἐπιπολάσαντος αὐτῷ τοῦ ποτοῦ. καὶ ὁ Τίμων ὁρῶν αὐτὸν ἀπιόντα ἔφη

ἠράμεθα μέγα κῦδος, ἐπέφνομεν Ἕκτορα δῖον.

τῇ δ' ὑστεραίᾳ προαπιόντος τοῦ Τίμωνος, διὰ τὸ μὴ δυνηθῆναι ἐκπιεῖν τὴν προποθεῖσαν αὐτῷ κύλικα, ὁ Λακύδης ἰδὼν αὐτὸν ἐπανάγοντα εἶπε b

δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσι.

51. Μυκερῖνον δὲ τὸν Αἰγύπτιον ὁ Ἡρόδοτος ἱστορεῖ διὰ τῆς δευτέρας ἀκούσαντα παρὰ τῶν μάντεων ὅτι ὀλιγοχρόνιός ἐστι, λύχνα ποιησάμενον πολλὰ ὁπότε γένοιτο νύξ, πίνειν καὶ εὐπαθεῖν οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀνιέντα· καὶ εἰς τὰ ἕλεα δὲ καὶ τὰ ἄλσεα νεμόμενον, ἔτι δὲ ὅπου πύθοιτο ἡβητήρια εἶναι, μεθύσκεσθαι. καὶ Ἄμασιν δὲ τὸν καὶ αὐτὸν Αἰγυπτίων βασιλέα Ἡρόδοτος πολλὰ πεπωκέναι φησί. Ἑρμείας δ' ὁ Μηθυμναῖος ἐν τρίτῃ Σικελικῶν φιλοπότην φησὶ c γενέσθαι Νικοτέλη τὸν Κορίνθιον. Φανίας δὲ ὁ Ἐρέσιος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τυράννων ἀναίρεσις ἐκ τιμωρίας Σκόπαν φησὶ τὸν Κρέοντος μὲν υἱόν, Σκόπα δὲ τοῦ παλαιοῦ υἱδοῦν, φιλοποτοῦντα διατελέσαι καὶ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἀπὸ τῶν συμποσίων ποιεῖσθαι ἐπὶ θρόνου καθήμενον, καὶ ὑπὸ τεσσάρων βασταζόμενον οὕτως οἴκαδε ἀπιέναι. Φύλαρχος δὲ ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν Ἀντίοχόν φησι τὸν βασιλέα φίλοινον γενόμενον μεθύσκεσθαί τε καὶ κοιμᾶσθαι ἐπὶ πλέον, εἶθ' d ἑσπέρας πάλιν ἀφυπνιζόμενον ἐπιπίνειν. ἐχρημάτιζέ τε, φησί, νήφων μὲν βραχέα τελέως, μεθύων δὲ τὰ πολλά. διὸ περὶ αὐτὸν δύο ἦσαν οἱ διοικοῦντες τὴν βασιλείαν, Ἄριστος καὶ Θεμίσων, Κύπριοι μὲν γέ-

νος καὶ ἀδελφοί, ἐρώμενοι δὲ ἀμφότεροι τοῦ Ἀντιόχου.

52. πολυπότης δὲ ἦν καὶ Ἀντίοχος ὁ βασιλεὺς ὁ κληθεὶς ἐπιφανής, ὁ ὁμηρεύσας παρὰ Ῥωμαίοις, ὃν ἱστορεῖ Πτολεμαῖος ὁ εὐεργέτης ἐν τῷ πρώτῳ τῶν
e ὑπομνημάτων κἀν τῷ πέμπτῳ, φάσκων αὐτὸν εἰς τοὺς νεανικοὺς κώμους καὶ μέθας τραπέντα πολλὰ ἀναλίσκειν. καὶ τὰ περιλειπόμενα δὲ τῶν χρημάτων μεθ' ἡμέραν κωμάζων ὁτὲ μὲν ἐξέχει, ἄλλοτε δὲ ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς ἱστάμενος ἔλεγε, τίνι ἡ τύχη δίδωσι λαβέτω. καὶ ῥίψας τὸ ἀργύριον ᾤχετο. πολλάκις δὲ καὶ πλεκτὸν στέφανον ῥόδων ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ χρυσοϋφῆ τήβενναν φορῶν μόνος ἐρέμβετο, λίθους ὑπὸ μάλης ἔχων, οἷς ἔβαλλε τῶν ἰδιωτῶν τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ. ἐλούετό τε καὶ εἰς τοὺς
f κοινοὺς λουτρῶνας μύροις ἀλειφόμενος. ὅτε καί ποτε συνιδών τις αὐτὸν ἰδιώτης ἔφη, μακάριος εἶ, ὦ βασιλεῦ, πολυτελὲς ὄζεις. καὶ ὃς ἡσθείς, ἐγώ σε, φησίν, ὑπέρκορον τούτου ποιήσω. καὶ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὑδρίσκην ὑπὲρ δύο χόας ἔχουσαν παχέος μύρου καταχυθῆναι ἐκέλευσεν, ὡς καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀγοραιοτέρων εἰς τὸ ἐκχυθὲν συγκυλισθῆναι. ὀλίσθου τε γενομένου αὐτός τε ὁ Ἀντίοχος ἔπεσε καχάζων καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν λουομένων τὸ αὐτὸ
439 ἔπασχον. Πολύβιος δ' ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν καλεῖ αὐτὸν ἐπιμανῆ, καὶ οὐκ ἐπιφανῆ, διὰ τὰς πράξεις. 'οὐ μόνον γὰρ μετὰ δημοτῶν ἀνθρώπων κατέβαινεν εἰς ὁμιλίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν παρεπιδημούντων ξένων καὶ τῶν εὐτελεστάτων συνέπινεν. εἰ δὲ καὶ τῶν νεωτέρων, φησί, συναίσθοιτό τινας εὐωχουμένους ὁπουδήποτε, παρῆν μετὰ κεραμίου καὶ συμφωνίας, ὥστε τοὺς πολλοὺς διὰ τὸ πα-

ῥάδοξον ἀνισταμένους φεύγειν. πολλάκις δὲ καὶ τὴν
βασιλικὴν ἐσθῆτα ἀποβαλὼν τήβενναν ἀναλαβὼν b
περιῄει τὴν ἀγοράν.'

53. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ καὶ τριακοστῇ ὁ αὐτὸς Πο-
λύβιός φησι συντελοῦντα αὐτὸν ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ
ἀγῶνας συγκαλέσαι πάντας Ἕλληνας καὶ τῶν βουλο-
μένων τοὺς πολλοὺς ἐπὶ τὴν θέαν. καὶ πλείστων
παραγινομένων ἐν τοῖς γυμνασίοις πάντας ἐκ χρυ-
σῶν ὁλκείων ἤλειφε κροκίνῳ μύρῳ καὶ κινναμωμίνῳ
καὶ ναρδίνῳ καὶ ἀμαρακίνῳ καὶ ἰρίνῳ. καὶ συγκαλῶν
αὐτοὺς εἰς εὐωχίαν ποτὲ μὲν χίλια τρίκλινα ποτὲ δὲ
χίλια πεντακόσια συνεπλήρου μετὰ πολυτελεστάτης c
κατασκευῆς. καὶ ὁ χειρισμὸς τῆς διακονίας δι' αὐτοῦ
ἐγίνετο. κατὰ γὰρ τὰς εἰσόδους ἐφιστάμενος οὓς μὲν
εἰσῆγεν οὓς δ' ἀνέκλινεν. καὶ τοὺς διακόνους δὲ
τοὺς τὰς παραθέσεις εἰσφέροντας αὐτὸς εἰσῆγεν. καὶ
περιπορευόμενος οὗ μὲν προσεκάθιζεν οὗ δὲ προσ-
ανέπιπτε. καὶ ποτὲ μὲν ἀποθέμενος μεταξὺ τὸν ψω-
μὸν ποτὲ δὲ τὸ ποτήριον ἀνεπήδα καὶ μετανίστατο,
καὶ περιῄει τὸν πότον προπόσεις λαμβάνων ὀρθὸς
ἄλλοτε παρ' ἄλλοις, ἅμα δὲ τοῖς ἀκροάμασι προσπαί- d
ζων, καὶ ὑπὸ τῶν μίμων εἰσεφέρετο ὅλος συγκεκα-
λυμμένος καὶ ἐτίθετο εἰς τὴν γῆν ὡς εἷς ὢν τῶν
μίμων· καὶ τῆς συμφωνίας προκαλουμένης ὁ βασι-
λεὺς ἀναπηδήσας ὠρχεῖτο καὶ προσέπαιζε τοῖς μίμοις,
ὥστε πάντας αἰσχύνεσθαι. τοιαῦτα ἀπεργάζεται τοὺς
ταλαιπώρους ἡ πρὸς τῇ μέθῃ ἀπαιδευσία.' φιλοπότης
δ' ἦν καὶ ὁ ὁμώνυμος αὐτῷ Ἀντίοχος ἐν Μηδίᾳ πρὸς
Ἀρσάκην πολεμήσας, ὡς ἱστορεῖ Ποσειδώνιος ὁ Ἀπα- e
μεὺς ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν. ἀναιρεθέντος
γοῦν αὐτοῦ τὸν Ἀρσάκην θάπτοντα αὐτὸν λέγειν
'ἔσφηλέ σε Ἀντίοχε θράσος καὶ μέθη. ἤλπιζες γὰρ

ἐν μεγάλοις ποτηρίοις τὴν Ἀρσάκου βασιλείαν ἐκπιεῖν.'

54. ''Ἀντίοχος δὲ ὁ μέγας ἐπικαλούμενος, ὃν Ῥωμαῖοι καθεῖλον, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος ἐν τῇ εἰκοστῇ, παρελθὼν εἰς Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας συνετέλει γάμους, πεντήκοντα μὲν ἔτη γεγονώς, καὶ δύο τὰ μέγιστα τῶν ἔργων ἀνειληφώς, τήν τε τῶν Ἑλλήνων ἐλευθέρωσιν, ὡς αὐτὸς ἐπηγγέλλετο, καὶ τὸν πρὸς
f Ῥωμαίους πόλεμον. ἐρασθεὶς γοῦν παρθένου Χαλκιδικῆς, κατὰ τὸν τοῦ πολέμου καιρὸν ἐφιλοτιμήσατο γῆμαι αὐτὴν οἰνοπότης ὢν καὶ μέθαις χαίρων. ἦν δ' αὕτη Κλεοπτολέμου μὲν θυγάτηρ ἑνὸς τῶν ἐπιφανῶν, κάλλει δὲ πάσας ὑπερβάλλουσα. καὶ τοὺς γάμους συντελῶν ἐν τῇ Χαλκίδι, αὐτόθι διέτριψε τὸν χειμῶνα τῶν ἐνεστώτων οὐδ' ἡντινοῦν ποιούμενος πρόνοιαν. ἔθετο δὲ καὶ τῇ παιδὶ ὄνομα Εὔβοιαν. ἡττηθεὶς οὖν τῷ πολέμῳ ἔφυγεν εἰς Ἔφεσον μετὰ τῆς νεογάμου.' ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὁ αὐτὸς Πολύβιος ἱστορεῖ Ἄγρωνα τὸν Ἰλλυριῶν βασιλέα ἡσθέντα ἐπὶ
440 τῷ νενικηκέναι τοὺς μέγα φρονοῦντας Αἰτωλούς, πολυπότην ὄντα καὶ εἰς μέθας καὶ εὐωχίας τραπέντα, πλευρίτιδι ληφθέντα ἀποθανεῖν. ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ καὶ εἰκοστῇ ὁ αὐτὸς Γενθίωνά φησι τὸν τῶν Ἰλλυριῶν βασιλέα διὰ τὴν πολυποσίαν πολλὰ ποιεῖν ἀσελγῆ κατὰ τὸν βίον, νύκτωρ τε ἀεὶ καὶ μεθ' ἡμέραν μεθύοντα. ἀποκτείναντα δὲ καὶ Πλεύρατον τὸν ἀδελφόν, γαμεῖν μέλλοντα τὴν Μενουνίου θυγατέρα, αὐτὸν γῆμαι τὴν παῖδα καὶ ὠμῶς χρῆσθαι τοῖς ἀρχο-
b μένοις. καὶ Δημήτριον δέ φησι τὸν ἐκ τῆς Ῥώμης τὴν ὁμηρείαν διαφυγόντα ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τριακοστῇ βασιλεύσαντα Σύρων πολυπότην ὄντα τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας μεθύσκεσθαι. Ὀροφέρνην τε ὀλίγον χρόνον Καππαδοκίας βασιλεύσαντα καὶ παριδόντα τὰς

πατρίους ἀγωγάς φησιν ἐν τῇ τριακοστῇ δευτέρᾳ εἰσαγαγεῖν τὴν ἰακὴν καὶ τεχνητὴν ἀσωτίαν.

55. διόπερ ὁ θειότατος Πλάτων καλῶς νομοθετεῖ ἐν τῷ δευτέρῳ 'τοὺς παῖδας μέχρι ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα τὸ παράπαν οἴνου μὴ γεύεσθαι· οὐ γὰρ χρὴ πῦρ ἐπὶ c πῦρ ὀχετεύειν· οἴνου δὲ μετρίου γεύεσθαι μέχρι τριάκοντα ἐτῶν, μέθης δὲ καὶ πολυοινίας τὸ παράπαν τὸν νέον ἀπέχεσθαι· τετταράκοντα δὲ ἐπιβαίνοντα ἐτῶν ἐν τοῖς συσσιτίοις εὐωχηθέντα καλεῖν τούς τε ἄλλους θεοὺς καὶ δὴ Διόνυσον παρακαλεῖν εἰς τὴν τῶν πρεσβυτῶν τελετὴν ἅμα καὶ παιδείαν, ἣν τοῖς ἀνθρώποις ἐπίκουρον τῆς τοῦ γήρως αὐστηρότητος ἐδωρήσατο τὸν οἶνον φάρμακον, ὥστε ἀνηβᾶν ἡμᾶς καὶ δυσθυμίας λήθην γίγνεσθαι.' καὶ ἑξῆς δέ φησι 'λόγος καὶ φήμη ὑπορρεῖ ὡς ὁ θεὸς οὗτος ὑπὸ d τῆς μητρυιᾶς Ἥρας διεφορήθη τῆς ψυχῆς τὴν γνώμην· διὸ τάς τε βακχείας καὶ τὴν μανικὴν πᾶσαν ἐμβάλλει χορείαν τιμωρούμενος· ὅθεν καὶ τὸν οἶνον ἐπὶ τοῦτ' αὐτὸ δεδώρηται.'

56. Φάλαικος δ' ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι γυναῖκά τινα ἀναγράφει πολυπότιν Κλεὼ ὄνομα

χρυσῷ τὸν κροκόεντα περιζώσασα χιτῶνα
τόνδε Διωνύσῳ δῶρον ἔδωκε Κλεώ,
οὕνεκα συμποσίοισι μετέπρεπεν· ἴσα δὲ πίνειν
οὔτις οἱ ἀνδρῶν ἤρισεν οὐδαμά πω. e

ὅτι δὲ φίλοινον τὸ τῶν γυναικῶν γένος κοινόν. οὐκ ἀχαρίτως δὲ καὶ ὁ Ξέναρχος ἐν τῷ Πεντάθλῳ γυναῖκά τινα εἰσάγει φρικτότατον ὅρκον ὀμνύουσαν τόνδε

ἐμοὶ γένοιτο σοῦ ζώσης, τέκνον,
ἐλευθέριον πιοῦσαν οἶνον ἀποθανεῖν.

παρὰ Ῥωμαίοις δέ, ὥς φησι Πολύβιος ἐν τῇ ἕκτῃ, ἀπείρηται γυναιξὶ πίνειν οἶνον. τὸν δὲ καλούμενον

πάσσον πίνουσι. τοῦτο δὲ ποιεῖται μὲν ἐκ τῆς ἀστα- f φίδος, καὶ ἔστι παραπλήσιος πινόμενος τῷ αἰγοσθενίτῃ τῷ γλυκεῖ καὶ τῷ κρητικῷ. διὸ πρὸς τὸ κατεπεῖγον τοῦ δίψους χρῶνται αὐτῷ. λαθεῖν δέ ἐστιν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιοῦσαν οἶνον. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδ' ἔχει οἴνου κυρείαν ἡ γυνή· πρὸς δὲ τούτοις φιλεῖν δεῖ τοὺς συγγενεῖς τοὺς ἑαυτῆς καὶ τοὺς τοῦ ἀνδρὸς ἕως ἐξανεψίων, καὶ τοῦτο ποιεῖν καθ' ἡμέραν ὁπόταν ἴδῃ πρῶτον. λοιπόν, ἀδήλου τῆς ἐντυχίας οὔσης τίσιν ἀπαντήσει, φυλάσσεται· τὸ γὰρ πρᾶγμα, 441 κἂν γεύσηται μόνον, οὐ προσδεῖ διαβολῆς. Ἄλκιμος δ' ὁ Σικελιώτης ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ τῶν βίβλων Ἰταλικῇ πάσας φησὶ τὰς ἐν Ἰταλίᾳ γυναῖκας μὴ πίνειν οἶνον ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας. 'Ἡρακλῆς περὶ τὴν Κροτωνιᾶτιν γενόμενος, ἐπεὶ πρός τινα οἰκίαν οὖσαν παρὰ τὴν ὁδὸν διψῶν ἀφίκετο, προσελθὼν ᾔτει πιεῖν ἐντεῦθεν. ἔτυχε δ' ἡ γυνὴ τοῦ τὴν οἰκίαν κεκτημένου πίθον οἴνου λαθραίως ὑποίξασα· καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄνδρα δεινὸν ἔφη ποιήσειν αὐτόν, εἰ ξένου χάριν τὸν πίθον τοῦτον ἀνοίξειεν, ὕδωρ δ' ἐκέλευσεν αὐ- b τὸν προσενεγκεῖν. Ἡρακλῆς δ' ἐπὶ θύραις ἑστὼς καὶ ἀκούσας ταῦτα τὸν μὲν ἄνδρα αὐτῆς σφόδρα ἐπῄνεσεν· ὃν καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν παρελθόντα εἴσω σκοπεῖν τὸν πίθον. καὶ ὃς εἰσελθὼν λίθινον εὗρε τὸν πίθον γεγονότα. τούτου δὲ τὸ σημεῖον ἔτι καὶ νῦν ἐστὶν ἐν ταῖς ἐπιχωρίαις γυναιξὶ πάσαις, ἐν αἰσχρῷ κεῖσθαι τὸ πίνειν οἶνον, διὰ τὴν προκειμένην αἰτίαν.'

57. οἵαι δ' εἰσὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι μεθύουσαι αἱ γυναῖκες παραδίδωσιν Ἀντιφάνης μὲν ἐν τῇ Ἀκοντιζομένῃ οὕτω

γείτων ἐστί τις
c κάπηλος· οὗτος εὐθύς, ὅταν ἔλθω ποτὲ

διψῶσα, μόνος οἶδ' ὥς γέ μοι κεράννυται,
οὔθ' ὑδαρὲς οὔτ' ἄκρατον. Β. οἶδ' ἐγώ ποτε
πιοῦσα.

καὶ ἐν Μύστιδι (γυναῖκες δ' εἰσὶν αἱ διαλεγόμεναι)

βούλει καὶ σύ, φιλτάτη, πιεῖν;
Β. καλῶς ἔχει μοι. Γ. τοιγαροῦν [ἐμοὶ] φέρε·
μέχρι γὰρ τριῶν δεῖν φασὶ τιμᾶν τοὺς θεούς.

Ἄλεξις δ' Ὀρχηστρίδι

γυναιξὶ δ' ἀρκεῖ πάντ', ἐὰν οἶνος παρῇ
πίνειν διαρκής. Β. ἀλλὰ μήν, νὴ τὼ θεώ, d
ἔσται γ' ὅσον ἂν βουλώμεθ', ἔσται καὶ μάλα
ἡδύς γ', ὀδόντας οὐκ ἔχων, ἤδη σαπρός,
λέγων, γέρων τε δαιμονίως. Α. ἀσπάζομαι
γραῦν σφίγγα.

[πρὸς ἐμὲ ὡς αἰνίγματα λέγει καὶ τὰ λοιπά.] ἐν δὲ Δὶς πενθοῦντι Ζωπύρας τινὸς μνημονεύων φησὶ καὶ 'Ζωπύρα οἰνηρὸν ἀγγεῖον.' Ἀντιφάνης Βάκχαις

ἐπεὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστι, κακοδαίμων σφόδρα
ὅστις γαμεῖ γυναῖκα, πλὴν ἐν τοῖς Σκύθαις·
ἐκεῖ μόνον γὰρ οὐχὶ φύετ' ἄμπελος. e

Ξέναρχος Πεντάθλῳ

ὅρκον δ' ἐγὼ γυναικὸς εἰς οἶνον γράφω.

58. Πλάτων Φάωνι διηγούμενος ὅσα διὰ τὸν οἶνον συμβαίνει ταῖς γυναιξὶ φησίν

εἶεν γυναῖκες . . . ὡς ὑμῖν πάλαι
οἶνον γενέσθαι τὴν ἄνοιαν εὔχομαι.
ὑμῖν γὰρ οὐδέν, καθάπερ ἡ παροιμία,
ἐν τῷ καπήλῳ νοῦς ἐνεῖναί μοι δοκεῖ.
εἰ γὰρ Φάωνα δεῖσθ' ἰδεῖν, προτέλεια δεῖ
ὑμᾶς ποιῆσαι πολλὰ πρότερον τοιαδί. f
πρῶτα μὲν ἐμοὶ γὰρ κουροτρόφῳ προθύεται
πλακοῦς ἐνόρχης, ἄμυλος ἐγκύμων, κίχλαι

ἑκκαίδεχ᾽ ὁλόκληροι μέλιτι μεμιγμέναι,
λαγῷα δώδεκ᾽ ἐπισέλινα. τἄλλα δὲ
ἤδη τὰ μετὰ ταῦτ᾽ εὐτελῆ ᾽στ᾽. ἄκουε δή.
βολβῶν μὲν Ὀρθάνῃ τρί᾽ ἡμιεκτέα,
Κονισάλῳ δὲ καὶ παραστάταιν δυοῖν
442 μύρτων πινακίσκος χειρὶ παρατετιλμένων,
λύχνων γὰρ ὀσμὰς οὐ φιλοῦσι δαίμονες·
πύργης τετάρτης κυσί τε καὶ κυνηγέταις,
Λόρδωνι δραχμή, Κυβδάσῳ τριώβολον,
ἥρῳ Κέλητι δέρμα καὶ θυλήματα.
ταῦτ᾽ ἐστὶ τἀναλώματ᾽. εἰ μὲν οὖν τάδε
προσοίσετ᾽, εἰσέλθοιτ᾽ ἄν· εἰ δὲ μή, μάτην
ἔξεστιν ὑμῖν διὰ κενῆς βινητιᾶν.

Ἀξιόνικος δ᾽ ἐν Φιλίννῃ φησί

γυναικὶ δὴ πίστευε μὴ πίνειν ὕδωρ.

59. καὶ ὅλα δὲ ἔθνη περὶ μέθας διατρίβοντα μνή-
b μης ἠξίωται. Βαίτων γοῦν ὁ Ἀλεξάνδρου βηματιστὴς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Σταθμοὶ τῆς Ἀλεξάνδρου πορείας καὶ Ἀμύντας ἐν τοῖς Σταθμοῖς τὸ τῶν Ταπύρων ἔθνος φησὶν οὕτω φίλοινον εἶναι ὡς καὶ ἀλείμματι ἄλλῳ μηδενὶ χρῆσθαι ἢ τῷ οἴνῳ. τὰ δ᾽ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Κτησίας ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν φόρων. οὗτος δὲ καὶ δικαιοτάτους αὐτοὺς λέγει εἶναι. Ἁρμόδιος δὲ ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ τῶν παρὰ Φιγαλεῦσι νομίμων φιλοπότας φησὶ γενέσθαι Φιγαλεῖς, Μεσσηνίοις ἀστυγείτονας ὄντας, καὶ ἀποδημεῖν ἐθι-
c σθέντας. Φύλαρχος ἐν ἕκτῃ Βυζαντίους οἰνόφλυγας ὄντας ἐν τοῖς καπηλείοις οἰκεῖν, ἐκμισθώσαντας τοὺς ἑαυτῶν θαλάμους μετὰ τῶν γυναικῶν τοῖς ξένοις, πολεμίας σάλπιγγος οὐδ᾽ ἐν ὕπνοις ὑπομένοντας ἀκοῦσαι. διὸ καὶ πολεμουμένων ποτὲ αὐτῶν καὶ οὐ προσκαρτερούντων τοῖς τείχεσι Λεωνίδης ὁ στρατηγὸς

ἐκέλευσε τὰ καπηλεῖα ἐπὶ τῶν τειχῶν σκηνοπηγεῖν, καὶ μόλις ποτὲ ἐπαύσαντο λιποτακτοῦντες, ὥς φησι Δάμων ἐν τῷ περὶ Βυζαντίου. Μένανδρος δ' ἐν Ἀρρηφόρῳ ἢ Αὐλητρίδι

πάντας μεθύσους τοὺς ἐμπόρους d
ποιεῖ τὸ Βυζάντιον. ὅλην ἐπίνομεν
τὴν νύκτα διὰ σὲ καὶ σφόδρ' ἄκρατόν μοι δοκῶ.
ἀνίσταμαι γοῦν τέτταρας κεφαλὰς ἔχων.

κωμῳδοῦνται δὲ ὡς μέθυσοι Ἀργεῖοι μὲν καὶ Τιρύνθιοι ὑπ' Ἐφίππου ἐν Βουσίριδι. ποιεῖ δὲ τὸν Ἡρακλέα λέγοντα

οὐκ οἶσθά μ' ὄντα, πρὸς θεῶν, Τιρύνθιον
Ἀργεῖον, οἳ μεθύοντες ἀεὶ τὰς μάχας
πάσας μάχονται. Β. τοιγαροῦν φεύγουσ' ἀεί. e

Μιλησίους δ' Εὔβουλος ἐν Κατακολλωμένῳ ὑβριστὰς εἶναί φησι μεθυσθέντας. Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ πόλεις ἐπιγραμμάτων περὶ Ἠλείων λέγων παρατίθεται τόδε τὸ ἐπίγραμμα

Ἦλις καὶ μεθύει καὶ ψεύδεται. οἷος ἑκάστου
οἶκος, τοίη δὴ καὶ ξυνάπασα πόλις.

60. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ περὶ Χαλκιδέων ἱστορῶν τῶν ἐν Θρᾴκῃ φησίν 'ἐτύγχανον γὰρ τῶν μὲν βελτίστων ἐπιτηδευμάτων ὑπερορῶντες, ἐπὶ δὲ τοὺς πότους καὶ ῥᾳθυμίαν καὶ πολλὴν ἀκολα- f
σίαν ὡρμηκότες. ἐπιεικῶς [τὸ] δ' εἰσὶ πάντες οἱ Θρᾷκες πολυπόται'. διὸ καὶ Καλλίμαχος ἔφη

καὶ γὰρ ὁ Θρηικίην μὲν ἀπέστυγε χανδὸν ἄμυστιν
οἰνοποτεῖν, ὀλίγῳ δ' ἥδετο κισσυβίῳ.

ἐν δὲ τῇ πεντηκοστῇ ὁ Θεόπομπος περὶ Μηθυμναίων τάδε λέγει 'καὶ τὰ μὲν ἐπιτήδεια προσφερομένους πολυτελῶς μετὰ τοῦ κατακεῖσθαι καὶ πίνειν, ἔργον δ' οὐδὲν ἄξιον τῶν ἀναλωμάτων ποιοῦντας. ἔπαυσεν

443 οὖν αὐτοὺς τούτων Κλεομένης ὁ τύραννος, ὁ καὶ τὰς
μαστροποὺς τὰς εἰθισμένας προαγωγεύειν τὰς ἐλευ-
θέρας γυναῖκας τρεῖς ἢ τέτταρας τὰς ἐπιφανεστάτας
πορευομένας ἐνδήσας εἰς σάκκους καταποντίσαι τισὶ
προστάξας.’ καὶ Ἕρμιππος δὲ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἑπτὰ
σοφῶν Περίανδρον τὸ αὐτὸ ποιῆσαι. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ
τῶν Φιλιππικῶν ‘Ἰλλυριοὶ (φησὶ) δειπνοῦσι καθήμε-
νοι καὶ πίνουσιν. ἄγουσι δὲ καὶ τὰς γυναῖκας εἰς τὰς
συνουσίας· καὶ καλὸν αὐταῖς προπίνειν οἷς ἂν τύχωσι
τῶν παρόντων. ἐκ δὲ τῶν συμποσίων αὗται τοὺς ἄν-
b δρας ἀπάγουσι. καὶ κακόβιοι δὲ πάντες εἰσὶ καὶ ζών-
νυνται τὰς κοιλίας ζώναις πλατείαις, ὅταν πίνωσι.
καὶ τοῦτο μὲν πρῶτον μετρίως ποιοῦσιν· ἐπειδὰν δὲ
σφοδρότερον πίνωσι, μᾶλλον ἀεὶ συνάγουσι τὴν ζώ-
νην. Ἀριαῖοι δὲ (φησὶ) κέκτηνται προσπελατῶν
ὥσπερ εἱλώτων τριάκοντα μυριάδας. καθ’ ἑκάστην
δὲ ἡμέραν μεθύουσι καὶ ποιοῦνται συνουσίας καὶ
διάκεινται πρὸς ἐδωδὴν καὶ πόσιν ἀκρατέστερον. διὸ
καὶ Κελτοὶ πολεμοῦντες αὐτοῖς καὶ εἰδότες αὐτῶν
c τὴν ἀκρασίαν παρήγγειλαν ἅπασι τοῖς στρατιώταις
δεῖπνον ὡς λαμπρότατον παρασκευάσαντας κατὰ
σκηνήν, ἐμβαλεῖν εἰς τὰ σιτία πόαν τινὰ φαρμακώδη,
δυναμένην διακόπτειν τὰς κοιλίας καὶ διακαθαίρειν.
γενομένου δὲ τούτου οἳ μὲν αὐτῶν καταληφθέντες
ὑπὸ τῶν Κελτῶν ἀπώλοντο, οἳ δὲ καὶ εἰς τοὺς ποτα-
μοὺς αὐτοὺς ἔρριψαν ἀκράτορες τῶν γαστέρων γενό-
μενοι.’

61. τοιαῦτα πολλὰ ἐφεξῆς καταλέξαντος τοῦ Δη-
μοκρίτου ὁ Ποντιανὸς ἔφη πάντων τούτων εἶναι τῶν
d δεινῶν μητρόπολιν τὸν οἶνον, δι’ ὃν καὶ τὰς μέθας
καὶ τὰς μανίας, ἔτι δὲ καὶ τὰς παροινίας γίγνεσθαι·
οὗ τοὺς ἐκπαθῶς μεταλαμβάνοντας οὐ κακῶς ὁ χαλ-

κοῦς ἐπικαλούμενος Διονύσιος ἐν τοῖς ἐλεγείοις κυλίκων ἐρέτας ἔφη

καί τινες οἶνον ἄγοντες ἐν εἰρεσίῃ Διονύσου,
συμποσίου ναῦται καὶ κυλίκων ἐρέται,
. . . περὶ τοῦδε· τὸ γὰρ φίλον οὐκ ἀπόλωλεν.

Ἄλεξις δ' ἐν Κουρίδι περί τινος πλέον πιόντος διαλεγόμενός φησιν

ὁ μὲν οὖν ἐμὸς υἱός, οἷον ὑμεῖς ἀρτίως
εἴδετε, τοιοῦτος γέγονεν, Οἰνοπίων τις ἢ
Μάρων τις ἢ Κάπηλος ἤ τις Τιμοκλῆς· e
μεθύει γὰρ οὐδὲν ἧττον. ὁ δ' ἕτερος, τί ἂν
τύχοιμ' ὀνομάσας; βῶλος, ἄροτρον, γηγενὴς
ἄνθρωπος.

χαλεπὸν οὖν ἐστίν, ἄνδρες φίλοι, τὸ μεθύειν· καὶ καλῶς πρὸς τοὺς οὕτω λάπτοντας τὸν οἶνον ὁ αὐτὸς Ἄλεξις ἐν Ὀπώρᾳ (ἑταίρας δὲ ὄνομα τὸ δρᾶμα ἔχει) φησίν

οἶνον πολὺν
οὐ κεκραμένον σὺ πίνεις μεστὸς ὢν κοὐκ ἐξεμεῖς.

κἀν Δακτυλίῳ

εἶτ' οὐχ ἁπάντων ἐστὶ τὸ μεθύειν κακὸν
μέγιστον ἀνθρώποισι καὶ βλαβερώτατον; f

κἀν Ἐπιτρόπῳ δ' ἔφη

πολὺς γὰρ οἶνος πόλλ' ἁμαρτάνειν ποιεῖ.

Κρώβυλός τ' ἐν Ἀπολιπούσῃ

τὸ γὰρ ἐνδελεχῶς μεθύειν τίν' ἡδονὴν ἔχει
ἀποστεροῦντα ζῶνθ' ἑαυτὸν τοῦ φρονεῖν,
ὃ μέγιστον ἡμῶν ἀγαθὸν ἔσχεν ἡ φύσις;

οὐ χρὴ οὖν μεθύειν. καὶ γὰρ 'δημοκρατουμένη πόλις (φησὶν ὁ Πλάτων ἐν ὀγδόῃ Πολιτείας) ἐλευθερίας διψήσασα ἢν κακῶν οἰνοχόων προστατούντων τύχῃ, 444 καὶ πορρωτέρω τοῦ δέοντος ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ,

τοὺς ἄρχοντας δή, ἂν μὴ πάνυ πρᾶοι ὦσι καὶ πολλὴν παρέχωσι τὴν ἐλευθερίαν, κολάζει αἰτιωμένη ὡς μιαρούς τε καὶ ὀλιγαρχικούς, τοὺς δὲ κατηκόους τῶν ἀρχόντων προπηλακίζει.' ἐν δὲ τῷ τῶν Νόμων ἕκτῳ φησί 'τὴν πόλιν εἶναι δεῖ δίκην κεκραμένην κρατῆρος, οὗ μαινόμενος μὲν ὁ οἶνος ἐγκεχυμένος ζεῖ, κολαζόμενος δὲ ὑπὸ νήφοντος ἑτέρου θεοῦ καλὴν κοι-
b νωνίαν λαβὼν ἀγαθὸν πῶμα καὶ μέτριον ἀπεργάζεται.'

62. τὸ γὰρ παροινεῖν ἐκ τοῦ μεθύειν γίνεται. διὸ καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ἀρκάδι φησίν

οὔτε γὰρ νήφοντα δεῖ
οὐδαμοῦ, πάτερ, παροινεῖν, οὔθ', ὅταν πίνειν δέῃ,
νοῦν ἔχειν. ὅστις δὲ μεῖζον ἢ κατ' ἄνθρωπον φρονεῖ,
[μικρῷ πεποιθὼς ἀθλίῳ νομίσματι,]
εἰς ἄφοδον ἐλθὼν ὅμοιον πᾶσιν αὑτὸν ὄψεται,
c ἂν σκοπῇ τὰ τῶν ἰατρῶν τοῦ βίου τεκμήρια,
τὰς φλέβας θ' ὅποι φέρονται, τὰς ἄνω καὶ τὰς κάτω
τεταμένας, δι' ὧν ὁ θνητὸς πᾶς κυβερνᾶται βίος.

ἐν δὲ Αἰόλῳ διαβάλλων ὅσα δεινὰ πράττουσιν οἱ πλέον πίνοντες φησί

Μακαρεὺς ἔρωτι τῶν ὁμοσπόρων μιᾶς
πληγεὶς τέως μὲν ἐπεκράτει τῆς συμφορᾶς,
κατεῖχέ θ' αὑτόν· εἶτα παραλαβών ποτε
οἶνον στρατηγόν, ὃς μόνος θνητοῖς ἄγει
d τὴν τόλμαν εἰς τὸ πρόσθε τῆς εὐβουλίας,
νύκτωρ ἀναστὰς ἔτυχεν ὧν ἠβούλετο.

καλῶς οὖν ἄρα καὶ Ἀριστοφάνης Ἀφροδίτης γάλα τὸν οἶνον ἔφη εἰπών

ἡδύς γε πίνειν οἶνος Ἀφροδίτης γάλα.

ὃν πολὺν σπῶντες ἔνιοι παρανόμων ἀφροδισίων ὄρεξιν λαμβάνουσιν.

63. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς καὶ ἐξοίνους τινὰς κέκληκε λέγων οὕτως 'Κομηὼν καὶ Ῥοδοφῶν τῶν ἐν Ῥόδῳ πολιτευσαμένων ὄντες ἦσαν ἔξοινοι. καὶ ὁ Κομηὼν εἰς κυβευτὴν σκώπτων τὸν Ῥοδοφῶντα ἔλεγεν

ὦ γέρον, ἦ μάλα δή σε νέοι τείρουσι κυβευταί. e

Ῥοδοφῶν τε ἐκείνῳ τὴν περὶ τὰς γυναῖκας σπουδὴν καὶ τὴν ἀκρασίαν ὠνείδιζεν οὐδεμιᾶς ἀπεχόμενος λοιδορίας.' Θεόπομπος δ' ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ ἄλλου Ῥοδίου διαλεγόμενός φησι 'τοῦ Ἡγησιλόχου τὰ μὲν ἀχρείου γεγονότος ὑπὸ οἰνοφλυγίας καὶ κύβων, καὶ παντάπασιν οὐκ ἔχοντος ἰδίωμα παρὰ τοῖς Ῥοδίοις, ἀλλὰ διαβεβλημένου διὰ τὴν ἀσωτίαν τὴν τοῦ βίου καὶ παρὰ τοῖς ἑταίροις καὶ παρὰ f τοῖς ἄλλοις πολίταις.' εἶθ' ἑξῆς λέγων περὶ τῆς ὀλιγαρχίας, ἣν κατεστήσατο μετὰ τῶν φίλων, ἐπιφέρει 'καὶ πολλὰς μὲν γυναῖκας εὐγενεῖς καὶ τῶν πρώτων ἀνθρώπων ᾔσχυναν, οὐκ ὀλίγους δὲ παῖδας καὶ νεανίσκους διέφθειραν· εἰς τοῦτο δὲ προέβησαν ἀσελγείας ὥστε καὶ κυβεύειν ἠξίωσαν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἐλευθέρων, καὶ διωμολογοῦντο τοὺς ἐλάττω τοῖς ἀστραγάλοις βάλλοντας ἥντινα χρὴ τῶν πολιτίδων τῷ νικῶντι εἰς συνουσίαν ἀγαγεῖν, οὐδεμίαν ὑπεξαιρούμενοι πρόφασιν, ἀλλ' ὅπως δὴ 445 ἕκαστος ἦν δυνατός, πείθων ἢ βιαζόμενος, οὕτω προστάττοντες ἄγειν. καὶ ταύτην τὴν κυβείαν ἔπαιζον μὲν καὶ τῶν ἄλλων Ῥοδίων τινές, ἐπιφανέστατα δὲ καὶ πλειστάκις αὐτὸς ὁ Ἡγησίλοχος, ὁ προστατεῖν τῆς πόλεως ἀξιῶν.' Ἀνθέας δὲ ὁ Λίνδιος, συγγενὴς

δὲ εἶναι φάσκων Κλεοβούλου τοῦ σοφοῦ, ὥς φησι Φιλόμνηστος ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων, πρεσβύτερος καὶ εὐδαίμων ἄνθρωπος εὐφυής τε περὶ
b ποίησιν ὢν πάντα τὸν βίον ἐδιονυσίαζεν, ἐσθῆτά τε διονυσιακὴν φορῶν καὶ πολλοὺς τρέφων συμβάκχους, ἐξῆγέ τε κῶμον ἀεὶ μεθ' ἡμέραν καὶ νύκτωρ. καὶ πρῶτος εὗρε τὴν διὰ τῶν συνθέτων ὀνομάτων ποίησιν, ᾗ Ἀσωπόδωρος ὁ Φλιάσιος ὕστερον ἐχρήσατο ἐν τοῖς καταλογάδην ἰάμβοις. οὗτος δὲ καὶ κωμῳδίας ἐποίει καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῶν ποιημάτων, ἃ ἐξῆρχε τοῖς μεθ' αὑτοῦ φαλλοφοροῦσι.

64. τούτων ἀκούσας ὁ Οὐλπιανός, ὁ δὲ πάροι-
c νος, ἔφη, καλέ μου Ποντιανέ, παρὰ τίνι κεῖται; καὶ ὃς ἔφη

ἀπολεῖς μ' ἐρωτῶν (κατὰ τὸν καλὸν Ἀγάθωνα)
καὶ σὺ χὼ νέος τρόπος,
ἐν οὐ πρέποντι τοῖς λόγοισι χρώμενος.

ἐπεὶ δὲ πάντων ἡμᾶς εὐθύνας σοι διδόναι κέκριται, Ἀντιφάνης ἐν Λυδῷ εἴρηκε

Κολχὶς ἄνθρωπος πάροινος.

σὺ δὲ παροινῶν καὶ μεθύων οὐδέπω κόρον ἔχεις, οὐδ' ἐπὶ νοῦν λαμβάνεις ὅτι ὑπὸ μέθης ἀπέθανεν Εὐμέ-
d νης ὁ Περγαμηνός, ὁ Φιλεταίρου τοῦ Περγάμου βασιλεύσαντος ἀδελφιδοῦς, ὡς ἱστορεῖ Κτησικλῆς ἐν τρίτῳ Χρόνων. ἀλλ' οὐ Περσεὺς ὁ ὑπὸ Ῥωμαίων καθαιρεθείς· κατ' οὐδὲν γὰρ τὸν πατέρα Φίλιππον ἐμιμήσατο. οὔτε γὰρ περὶ γυναῖκας ἐσπουδάκει οὔτε φίλοινος ἦν, [ἀλλὰ] καὶ οὐ μόνον αὐτὸς μέτριον ἔπινε δειπνῶν ἀλλὰ καὶ οἱ συνόντες αὐτῷ φίλοι, ὡς ἱστορεῖ Πολύβιος ἐν τῇ ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ. σὺ δέ, ὦ Οὐλπιανέ, ἀρρυθμοπότης μὲν εἶ, κατὰ τὸν Φλιάσιον Τί-

μωνα. οὕτως γὰρ ἐκεῖνος ὠνόμασε τοὺς τὸν πολὺν σπῶντας οἶνον ἄκρατον ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σίλλων e

ἠὲ βαρὺν βουπλῆγα τομώτερον ἢ Λυκόοργος,
ὅς ῥα διωνύσου ἀρρυθμοπότας ἐπέκοπτεν,
ἐκ δὲ ῥυτὰ ῥίπτασκεν ἀπληστοίνους τ' ἀρυσάνας.

οὐ ποτικὸς δέ. ὠνόμασε δὲ ποτικὸν Ἀλκαῖος Γανυμήδει οὕτως. ὅτι δὲ τὸ μεθύειν καὶ τὰς ὄψεις ἡμῶν πλανᾷ σαφῶς ἔδειξεν Ἀνάχαρσις δι' ὧν εἴρηκε, δη- f λώσας ὅτι ψευδεῖς δόξαι τοῖς μεθύουσι γίγνονται. συμπότης γάρ τις ἰδὼν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα ἐν τῷ συμποσίῳ ἔφη, ὦ Ἀνάχαρσι, γυναῖκα γεγάμηκας αἰσχράν. καὶ ὃς ἔφη, πάνυ γε κἀμοὶ δοκεῖ· ἀλλά μοι ἔγχεον, ὦ παῖ, ποτήριον ἀκρατέστερον, ὅπως αὐτὴν καλὴν ποιήσω.

65. μετὰ ταῦτα ὁ Οὐλπιανὸς προπιών τινι τῶν ἑταίρων ἔφη, ἀλλὰ κατὰ τὸν Ἀντιφάνην, ὦ φιλότης, ὃς ἐν Ἀγροίκοις φησίν

ὅλην μύσας ἔκπινε. Β. μέγα τὸ φορτίον. 446
Α. οὐχ ὅστις αὐτῆς ἐστιν ἐμπείρως ἔχων.

πῖθι οὖν, ὦ ἑταῖρε. καί

μὴ μεστὰς ἀεὶ
ἕλκωμεν,

(ὁ αὐτός φησιν Ἀντιφάνης ἐν τῷ Τραυματίᾳ)

ἀλλὰ καὶ λογισμὸς εἰς μέσον
παραξάτω τις καί τι καὶ μελίσκιον,
στροφὴ λόγων παρελθέτω τις. ἡδύ τοι
ἐστὶν μεταβολὴ παντὸς ἔργου πλὴν ἑνός.
. . . . . παραδίδου δ' ἑξῆς ἐμοὶ
τὸν ἀρκεσίγυιον, ὡς ἔφασκ' Εὐριπίδης.
Α. Εὐριπίδης γὰρ τοῦτ' ἔφασκεν; Β. ἀλλὰ τίς; b
Α. Φιλόξενος δήπουθεν. Β. οὐδὲν διαφέρει,
ὦ τᾶν· ἐλέγχεις μ' ἕνεκα συλλαβῆς μιᾶς.

καὶ ὅς, τὸ δὲ πῖθι τίς εἴρηκεν; ἀπεσκοτώθης φίλτατε, ἔφη ὁ Οὐλπιανός, σπάσας οἴνου τοσοῦτον. παρὰ Κρατίνῳ ἔχεις ἐν Ὀδυσσεῦσι

τῇ νῦν τόδε πῖθι λαβὼν ἤδη καὶ τοὔνομά μ' εὐθὺς ἐρώτα.

καὶ Ἀντιφάνης ἐν Μύστιδι

c *σὺ δ' ἀλλὰ πῖθι. Β. τοῦτο μέν σοι πείσομαι·*
καὶ γὰρ ἐπαγωγόν, ὦ θεοί, τὸ σχῆμά πως
τῆς κύλικός ἐστιν ἄξιόν τε τοῦ κλέους
τοῦ τῆς ἑορτῆς. οὗ μὲν ἦμεν ἄρτι γὰρ
ἐξ ὀξυβαφίων κεραμέων ἐπίνομεν.
τούτῳ δέ, τέκνον, πολλὰ κἀγάθ' οἱ θεοὶ
τῷ δημιουργῷ δοῖεν, ὅς ἐποίησέ σε,
τῆς συμμετρίας καὶ τῆς ἀφελείας οὕνεκα.

d *καὶ Δίφιλος ἐν Βαλανείῳ*

ἔγχεον μεστήν· τὸ θνητὸν περικάλυπτε τῷ θεῷ.
πῖθι. ταῦτα γὰρ παρ' ἡμῖν Διὸς ἑταιρείου, πάτερ.

Ἀμειψίας Σφενδόνῃ

λαγὸν ταράξας πῖθι τὸν θαλάσσιον.

Μένανδρος Αὐλητρίδι

ἐλλέβορον ἤδη πώποτ' ἔπιες Σωσία;
Β. ἅπαξ. Α. πάλιν νῦν πῖθι· μαίνει γὰρ κακῶς.

66. *πίομαι δὲ ἄνευ τοῦ υ λεκτέον, ἐκτείνοντας δὲ τὸ ι. οὕτω γὰρ ἔχει καὶ τὸ ὁμηρικόν*

πιόμεν' ἐκ βοτάνης.

καὶ Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι

e *κοὔποτ' ἐκ ταὐτοῦ μεθ' ἡμῶν πίεται ποτηρίου.*

καὶ ἐν ἄλλοις

πικρότατον οἶνον τήμερον πίει τάχα.

[ὡς ἀπὸ τοῦ πιοῦμαι.] ἐνίοτε δὲ καὶ συστέλλουσι τὸ ι. ὡς Πλάτων ἐν Ταῖς ἀφ' ἱερῶν

οὐδ' ὅστις αὐτῆς ἐκπίεται τὰ χρήματα.

καὶ ἐν Σύρφακι 'καὶ πίεσθ' ὕδωρ πολύ.' πίε δὲ ἀεὶ συνεσταλμένως. Μένανδρος ἐν Ἐγχειριδίῳ

πίε. Β. πιεῖν ἀναγκάσω
τὴν ἱερόσυλον πρῶτα.

καὶ 'τῇ πίε.' καὶ [πῖνε. καὶ] σὺ οὖν, ὦ ἑταῖρε, κατὰ f
τὸν Ἄλεξιν, ὅς ἐν Διδύμοις φησί

τούτῳ πρόπιθ', ἵνα καὐτὸς ἄλλῳ,

καὶ γένηται ἡ παρ' Ἀνακρέοντι καλουμένη ἐπίστιος. φησὶ γὰρ ὁ μελοποιός

μηδ' ὥστε κῦμα πόντιον 447
λάλαζε τῇ πολυκρότῃ
σὺν Γαστροδώρῃ καταχύδην
πίνουσα τὴν ἐπίστιον.

τοῦτο δ' ἡμεῖς ἀνίσωμα φαμέν.

67. σὺ δὲ πιὼν μὴ φοβηθῇς ὡς εἰς τοὐπίσω μέλλων καταπεσεῖσθαι. τοῦτο γὰρ παθεῖν οὐ δύνανται οἱ τὸν κατὰ Σιμωνίδην πίνοντες οἶνον ἀμύντορα δυσφροσυνάων. ἀλλ', ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης, εἰς τὰ νῶτα καταπίπτουσιν οἱ τὸν κρίθινον πεπωκότες, ὃν πῖνον καλοῦσι, λέγων οὕτως 'πλὴν ἴδιόν τι συμβαίνει περὶ τὰς τῶν κριθῶν, τὸ καλούμενον πῖνον. ὑπὸ μὲν γὰρ τῶν λοιπῶν τε καὶ b
μεθυστικῶν οἱ μεθυσθέντες ἐπὶ πάντα τὰ μέρη πίπτουσι. καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ καὶ πρηνεῖς καὶ ὕπτιοι. μόνοι δὲ οἱ τῷ πίνῳ μεθυσθέντες εἰς τοὐπίσω καὶ ὕπτιοι κλίνονται.' τὸν δὲ κρίθινον οἶνον καὶ βρῦτον τινὲς καλοῦσιν. ὡς Σοφοκλῆς ἐν Τριπτολέμῳ

βρῦτον δὲ τὸν χερσαῖον οὐ δυεῖν.

καὶ Ἀρχίλοχος

ὥσπερ παρ' αὐλῷ βρῦτον ἢ Θρῆιξ ἀνὴρ

ἢ Φρὺξ ἔβρυξε, κύβδα δ' ἦν πονευμένη.

c μνημονεύει τοῦ πώματος Αἰσχύλος ἐν Λυκούργῳ

κἀκ τῶνδ' ἔπινε βρῦτον ἰσχναίνων χρόνῳ,
κἀσεμνοκόμπει τοῦτ' ἐν ἀνδρείᾳ στέγῃ.

Ἑλλάνικος δ' ἐν Κτίσεσι καὶ ἐκ ῥιζῶν, φησί, κατασκευάζεται τὸ βρῦτον, γράφων ὧδε 'πίνουσι δὲ βρῦτον ἐκ τῶν ῥιζέων, καθάπερ οἱ Θρήικες ἐκ τῶν κριθέων.' Ἑκαταῖος δὲ ἐν δευτέρῳ περιηγήσεως εἰπὼν περὶ Αἰγυπτίων ὡς ἀρτοφάγοι εἰσίν, ἐπιφέρει 'τὰς κριθὰς ἐς τὸ πῶμα καταλέουσι.' ἐν δὲ τῇ τῆς Εὐρώπης περιόδῳ Παίονάς φησι πίνειν 'βρῦτον ἀπὸ τῶν
d κριθέων καὶ παραβίην ἀπὸ κέγχρου καὶ κονύζης ἀλείφονται δὲ (φησὶν) ἐλαίῳ ἀπὸ γάλακτος.' καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ.

68. τῷ δ' ἡμετέρῳ χορῷ οἶνος φίλος ὤν, θυρσοφόροις μέγα πρεσβεύων Διόνυσος, φησὶν Ἴων ὁ Χῖος ἐν τοῖς ἐλεγείοις,

αὕτη γὰρ πρόφασις παντοδαπῶν λογίων
ἔν τε Πανελλήνων ἀγοραῖς θαλίαις τε ἀνάκτων,
ἐξ οὗ βοτρυόεσσ' οἰνὰς ὑποχθόνιον
e πτόρθον ἀνασχομένη θαλερῷ ἐπτύξατο πήχει
αἰθέρος· ὀφθαλμῶν δ' ἐξέθορον πυκινοὶ
παῖδες φωνήεντες, ὅταν πέσῃ ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ,
πρὶν δὲ σιωπῶσιν. παυσάμενοι δὲ βοῆς
νέκταρ ἀμέλγονται ποτὸν ὄλβιον ἀνθρώποισιν,
ξυνὸν τοῦ χαίρειν φάρμακον αὐτοφυές,
τοῦ θαλίαι φίλα τέκνα φιλοφροσύναι τε χοροί τε·
f τῶν ἀγαθῶν βασιλεὺς οἶνος ἔδειξε φύσιν.
τῷ σὺ πάτερ Διόνυσε φιλοστεφάνοισιν ἀρέσκων
ἀνδράσιν, εὐθύμων συμποσίων πρύτανι,
χαῖρε. δίδου δ' αἰῶνα καλῶν ἐπιήρανον ἔργων,
πίνειν καὶ παίζειν καὶ τὰ δίκαια φρονεῖν.

Ἄμφις δ' ἐν Φιλαδέλφοις ἐπαινῶν τὸν τῶν φιλοποτῶν φησὶ βίον

κατὰ πόλλ' ἐπαινῶ μᾶλλον ἡμῶν τὸν βίον 448
τὸν τῶν φιλοποτῶν ἤπερ ὑμῶν τῶν μόνον
ἐν τῷ μετώπῳ νοῦν ἔχειν εἰωθότων.
ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῦ συντετάσθαι διὰ τέλους
φρόνησις οὖσα διὰ τὸ λεπτῶς καὶ πυκνῶς
πάντ' ἐξετάζειν δέδιεν ἐπὶ τὰ πράγματα
ὁρμᾶν προχείρως, ἣ δὲ διὰ τὸ μὴ σαφῶς
τί ποτ' ἀφ' ἑκάστου πράγματος συμβήσεται
διαλελογίσθαι δρᾷ τι καὶ νεανικὸν
καὶ θερμόν. b

69. μέλλοντος δέ τι τούτοις προστιθέναι τοῦ Οὐλπιανοῦ ὁ Αἰμιλιανὸς ἔφη, ὥρα ἡμῖν, ἄνδρες φίλοι, ζητεῖν τι καὶ περὶ γρίφων, ἵνα κἂν βραχὺ διαστησώμεθ' ἀπὸ τῶν ποτηρίων, οὐ κατὰ τὴν Καλλίου τοῦ Ἀθηναίου ἐπιγραφομένην γραμματικὴν τραγῳδίαν· ἀλλ' ἡμεῖς ζητήσωμεν πρότερον μὲν τίς ὁ ὅρος τοῦ γρίφου, τίνα δὲ Κλεοβουλίνη ἡ Λινδία προὔβαλλεν ἐν τοῖς αἰνίγμασιν· ἱκανῶς γὰρ εἴρηκε περὶ αὐτῶν ὁ ἑταῖρος ἡμῶν Διότιμος ὁ Ὀλυμπηνός. ἀλλὰ c πῶς οἱ κωμῳδιοποιοὶ αὐτῶν μέμνηνται καὶ τίνα κόλασιν ὑπέμενον οἱ μὴ λύσαντες. καὶ ὁ Λαρήνσιος ἔφη, ὁ μὲν Σολεὺς Κλέαρχος οὕτως ὁρίζεται 'γρῖφος πρόβλημά ἐστι παιστικόν, προστακτικὸν τοῦ διὰ ζητήσεως εὑρεῖν τῇ διανοίᾳ τὸ προβληθέν, τιμῆς ἢ ἐπιζημίου χάριν εἰρημένον.' ἐν δὲ τῷ περὶ γρίφων ὁ αὐτὸς Κλέαρχός φησιν ἑπτὰ εἴδη εἶναι γρίφων. ἐν γράμματι μέν, οἷον ἐροῦμεν ἀπὸ τοῦ ἄλφα ὡς ὄνομά τι ἰχθύος ἢ φυτοῦ. ὁμοίως δὲ κἂν ἔχειν τι κελεύῃ τῶν γραμμάτων ἢ μὴ ἔχειν· καθάπερ οἱ ἄσιγμοι καλούμενοι τῶν γρίφων· ὅθεν καὶ Πίνδαρος πρὸς τὸ σ d

ἐποίησεν ᾠδήν, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιίᾳ
προβληθέντος. ἐν συλλαβῇ δὲ λέγονται γρῖφοι, οἷον
ἐροῦμεν ἔμμετρον ὁτιδήποτε οὗ ἡγεῖται βα οἷον
βασιλεύς· ἢ ὧν ἔχει τελευτὴν τὸ ναξ ὡς Καλλιάναξ·
ἢ ὧν τὸν λέοντα καθηγεῖσθαι οἷον Λεωνίδης, ἢ ἔμ-
παλιν τελικὸν εἶναι οἷον Θρασυλέων. ἐν ὀνόματι
δέ, οἷον ἐροῦμεν ὀνόματα ἁπλᾶ ἢ σύνθετα δισύλλαβα,
e οὗ μορφή τις ἐμφαίνεται τραγικὴ ἢ πάλιν ταπεινή·
ἢ ἄθεα ὀνόματα οἷον Κλεώνυμος, ἢ θεοφόρα οἷον
Διονύσιος. καὶ τοῦτο ἤτοι ἐξ ἑνὸς θεοῦ ἢ πλεόνων
οἷον Ἑρμαφρόδιτος, ἢ ἀπὸ Διὸς ἄρχεσθαι Διοκλῆς,
ἢ Ἑρμοῦ Ἑρμόδωρος, ἢ λήγειν εἰ τύχοι εἰς νικος . . .
οἱ δὲ μὴ εἰπόντες οἷς προσετάττετο ἔπινον τὸ ποτή-
ριον. καὶ ὁ μὲν Κλέαρχος οὕτως ὡρίσατο. τί δ'
ἐστὶ τοῦτο τὸ ποτήριον, καλέ μου Οὐλπιανέ, ζήτει.

70. περὶ δὲ τῶν γρίφων Ἀντιφάνης μὲν ἐν Κνοι-
θιδεῖ ἢ Γάστρωνί φησιν

f ἐγὼ πρότερον μὲν τοὺς κελεύοντας λέγειν
γρίφους παρὰ πότον ᾤόμην ληρεῖν σαφῶς
λέγοντας οὐδέν· ὁπότε προστάξειέ τις
εἰπεῖν ἐφεξῆς ὅ τι φέρων τις μὴ φέρει,
ἐγέλων νομίζων λῆρον· οὐκ ἂν γενόμενον
οὐδέποτέ γ' ᾤμην πρᾶγμα παντελῶς λέγειν,
449 ἐνέδρας δ' ἕνεκα. νυνὶ δὲ τοῦτ' ἔγνωχ' ὅτι
ἀληθὲς ἦν. φέρομεν γὰρ ἄνθρωποι δέκα
ἔρανόν τιν', οὐ φέρει δὲ τούτων τὴν φορὰν
οὐδείς. σαφῶς οὖν ὅ τι φέρων τις μὴ φέρει
τοῦτ' ἔστιν, ἦν θ' ὁ γρῖφος ἐνταῦθα ῥέπων.
καὶ τοῦτο μὲν δὴ κἀστὶ συγγνώμην ἔχον·
ἀλλ' οἷα λογοποιοῦσιν ἐν τῷ πράγματι
οἱ τἀργύριον μὴ κατατιθέντες ὡς σφόδρα . . .
b Φίλιππος. ἆρ' ἦν εὐτυχής τις νὴ Δία.

ἐν δὲ Ἀφροδισίῳ
πότερ', ὅταν μέλλω λέγειν σοι τὴν χύτραν, χύτραν λέγω,
ἢ τροχοῦ ῥύμαισι τευκτὸν κοιλοσώματον κύτος
πλαστὸν ἐκ γαίας, ἐν ἄλλῃ μητρὸς ὀπτηθὲν στέγῃ,
νεογενοῦς ποίμνης δ' ἐν αὐτῇ πνικτὰ γαλατοθρέμμονα,
τακεροχρῶτ' εἴδη κύουσαν; Β. Ἡράκλεις ἀποκτενεῖς
ἄρά μ', εἰ μὴ γνωρίμως μοι πάνυ φράσεις κρεῶν χύτραν.
Α. εὖ λέγεις. ξουθῆς μελίσσης νάμασιν δὲ συμμιγῆ c
μηκάδων αἰγῶν ἀπόρρουν θρόμβον, ἐγκαθειμένον
εἰς πλατὺ στέγαστρον ἁγνῆς παρθένου Δηοῦς κόρης
λεπτοσυνθέτοις τρυφῶντα μυρίοις καλύμμασιν;
ἢ σαφῶς πλακοῦντα φράζω σοι; Β. πλακοῦντα βούλομαι.
Α. βρομιάδος δ' ἱδρῶτα πηγῆς; Β. οἶνον εἰπὲ συντεμών.
Α. λιβάδα νυμφαίαν δροσώδη; Β. παραλιπὼν ὕδωρ φάθι.
Α. κασιόπνουν δ' αὔραν δι' αἴθρας; Β. σμύρναν εἰπέ, μὴ μακράν. d
Α. μηδὲ τοιοῦτ' ἄλλο μηδέν; Β. μὴ ἀλλὰ τοὔμπαλιν λέγε,
ὅτι δοκεῖ τοῦτ' ἔργον εἶναι μεῖζον, ὥς φασίν τινες,
αὐτὸ μὲν μηδέν, παρ' αὐτὸ δ' ἄλλα συστρέφειν πυκνά.

71. *καὶ Ἄλεξις δ' ἐν Ὕπνῳ τοιούτους γρίφους προβάλλει*

οὐ θνητὸς οὐδ' ἀθάνατος, ἀλλ' ἔχων τινὰ
σύγκρασιν, ὥστε μήτ' ἐν ἀνθρώπου μέρει
μήτ' ἐν θεοῦ ζῆν, ἀλλὰ φύεσθαί τ' ἀεὶ
e *καινῶς φθίνειν τε τὴν παρουσίαν πάλιν,*
ἀόρατος ὄψιν, γνώριμος δ' ἅπασιν ὤν.
B. παίζουσα χαίρεις ὦ γύναι μ' αἰνίγμασιν.
A. καὶ μὴν ἁπλᾶ γε καὶ σαφῆ λέγω μαθεῖν.
B. τίς οὖν τοσαύτην παῖς ἔχων ἔσται φύσιν;
A. ὕπνος, βροτείων ὦ κόρη παυστὴρ πόνων.

Εὔβουλος δ' ἐν Σφιγγοκαρίωνι τοιούτους γρίφους προβάλλει, αὐτὸς καὶ ἐπιλύων αὐτούς.

ἔστι λαλῶν ἄγλωσσος, ὁμώνυμος ἄρρενι θῆλυς,
οἰκείων ἀνέμων ταμίας, δασὺς ἄλλοτε λεῖος,
f *ἀξύνετα ξυνετοῖσι λέγων, νόμον ἐκ νόμου ἕλκων·*
ἓν δ' ἐστὶν καὶ πολλά, καὶ ἂν τρώσῃ τις ἄτρωτος.
τί ἐστι τοῦτο; B. τί ἀπορεῖς; Καλλίστρατος.
A. πρωκτὸς μὲν οὖν οὗτος. B. σὺ δὴ ληρεῖς ἔχων.
A. οὗτος γὰρ αὐτός ἐστιν ἄγλωττος λάλος,
ἓν ὄνομα πολλοῖς, τρωτὸς οὐ τρωτός, δασὺς
λεῖος. τί βούλει; πνευμάτων πολλῶν φύλαξ.
450 *αττελεβόφθαλμος, μὴ πρόστομος, ἀμφικέφαλλος,*
αἰχμητής, παίδων ἀγόνων γόνον ἐξαφανίζων.
ἰχνεύμων αἰγύπτιος.
τῶν γὰρ κροκοδείλων οὗτος ᾠὰ λαμβάνων,
πρὶν θηριοῦσθαι τὸν γόνον, καταγνύει,
ἔπειτ' ἀφανίζει. διότι δ' ἔστ' ἀμφίστομος,
κεντεῖ κάτωθεν, τοῖς δὲ χείλεσιν δάκνει.

οἶδ' ἐγὼ ὃς νέος ὢν ἐστιν βαρύς, ἂν δὲ γέρων ᾖ,
ἄπτερος ὢν κούφως πέταται καὶ γῆν ἀφανίζει.
πάππος ἀπ' ἀκάνθης· οὗτος γάρ b
νέος μὲν ὢν ἕστηκεν ἐν τῷ σπέρματι·
ὅταν δ' ἀποβάλῃ τοῦτο, πέτεται κοῦφος ὢν
δήπουθεν ὑπὸ τῶν παιδίων φυσώμενος.
ἔστιν ἄγαλμα βεβηκὸς ἄνω, τὰ κάτω δὲ κεχηνός,
εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς τετρημένον ὀξὺ διαπρό,
ἀνθρώπους τίκτον κατὰ τὴν πυγὴν ἕν' ἕκαστον·
ὧν οἳ μὲν μοίρας ἔλαχον βίου οἳ δὲ πλανῶνται.
αὐτὸ δ' ἕκαστος ἔχων αὐτόν, καλέω δὲ φυλάττειν.

ταῦτα δ' ὅτι κληρωτικὸν σημαίνει ὑμεῖς διακρίνατε, c
ἵνα μὴ πάντα παρὰ τοῦ Εὐβούλου λαμβάνωμεν.

72. Ἀντιφάνης δ' ἐν τῷ Προβλήματί φησιν
ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον ἀνὴρ πολλοῖς περιβάλλειν
οἰηθεὶς μεγάλῃ δαπάνῃ μίαν εἵλκυσε πέρκην,
κἀτ' αὐτὴν ψευσθεὶς ἄλλην κεστρεὺς ἴσον αὐτὴν
ἦγεν. βουλομένη δ' ἕπεται πέρκη μελανούρῳ.
Β. κεστρεύς, ἀνήρ, μελάνουρος, οὐκ οἶδ' ὅ τι λέγεις.
οὐδὲν λέγεις γάρ. Α. ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς φράσω.
ἔστι τις ὃς τὰ μὲν ὄντα διδοὺς οὐκ οἶδε δεδωκὼς d
οἷσι δέδωκ', οὐδ' αὐτὸς ἔχων ὧν οὐδὲν ἐδεῖτο.
Β. διδούς τις οὐκ ἔδωκεν οὐδ' ἔχων ἔχει;
οὐκ οἶδα τούτων οὐδέν. Α. οὐκοῦν ταῦτα καὶ
ὁ γρῖφος ἔλεγεν. ὅσα γὰρ οἶσθ' οὐκ οἶσθα νῦν,
οὐδ' ὅσα δέδωκας, οὐδ' ὅσ' ἀντ' αὐτῶν ἔχεις.
τοιοῦτο τοῦτ' ἦν. Β. τοιγαροῦν κἀγώ τινα
εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς βούλομαι γρῖφον. Α. λέγε.
Β. πίνη καὶ τρίγλη φωνὰς ἰχθῦ δύ' ἔχουσαι

e πόλλ' ἐλάλουν. περὶ ὧν δὲ πρὸς ὅν τ' ᾤοντο λέγειν τι
οὐκ ἐλάλουν· οὐδὲν γὰρ ἐμάνθανεν, ὥστε πρὸς ὃν μὲν
ἦν αὐταῖς ὁ λόγος, πρὸς δ' αὐτὰς πολλὰ λαλούσας
αὐτὰς ἀμφοτέρας ἡ Δημήτηρ ἐπιτρίψαι.

73. ἐν δὲ Σαπφοῖ ὁ Ἀντιφάνης αὐτὴν τὴν ποιήτριαν προβάλλουσαν ποιεῖ γρίφους τόνδε τὸν τρόπον, ἐπιλυομένου τινὸς οὕτως. ἣ μὲν γάρ φησιν

ἔστι φύσις θήλεια βρέφη σῴζουσ' ὑπὸ κόλποις
f αὐτῆς. ὄντα δ' ἄφωνα βοὴν ἵστησι γεγωνὸν
καὶ κατὰ πόντιον οἶδμα καὶ ἠπείρου διὰ πάσης
οἷς ἐθέλει θνητῶν· τοῖς δ' οὐδὲ παροῦσιν ἀκούειν
ἔξεστιν· κωφὴν δ' ἀκοῆς αἴσθησιν ἔχουσιν.

ταῦτά τις ἐπιλυόμενός φησιν

ἡ μὲν φύσις γὰρ ἣν λέγεις ἐστὶν πόλις,
βρέφη δ' ἐν αὐτῇ διατρέφει τοὺς ῥήτορας.
οὗτοι κεκραγότες δὲ τὰ διαπόντια
τὰκ τῆς Ἀσίας καὶ τἀπὸ Θρᾴκης λήμματα
451 ἕλκουσι δεῦρο. νεμομένων δὲ πλησίον
αὐτῶν κάθηται λοιδορουμένων τ' ἀεὶ
ὁ δῆμος, οὐδὲν οὔτ' ἀκούων οὔθ' ὁρῶν.
Σ. [οὐδὲν λέγεις·] πῶς γὰρ γένοιτ' ἄν, ὦ πάτερ,
ῥήτωρ ἄφωνος; Β. ἢν ἁλῷ τρὶς παρανόμων·
Σ. [παίζεις ἔχων.] Β. καὶ μὴν ἀκριβῶς ᾠόμην
ἐγνωκέναι τὸ ῥηθέν. ἀλλὰ δὴ λέγε.

ἔπειτα ποιεῖ τὴν Σαπφὼ διαλυομένην τὸν γρῖφον οὕτως

θήλεια μέν νύν ἐστι φύσις ἐπιστολή,
βρέφη δ' ἐν αὐτῇ περιφέρει τὰ γράμματα·

ἄφωνα δ' ὄντα ταῦτα τοῖς πόρρω λαλεῖ b
οἷς βούλεθ'· ἕτερος δ' ἂν τύχῃ τις πλησίον
ἑστὼς ἀναγιγνώσκοντος οὐκ ἀκούσεται.

74. Δίφιλος δ' ἐν Θησεῖ τρεῖς ποτε κόρας Σαμίας φησὶν ἀδωνίοισι γριφεύειν παρὰ πότον. προβαλεῖν δ' αὐταῖσι τὸν γρῖφον τί πάντων ἰσχυρότατον; καὶ τὴν μὲν εἰπεῖν ὁ σίδηρος, καὶ φέρειν τούτου λόγου τὴν ἀπόδειξιν, διότι τούτῳ πάντ' ὀρύσσουσίν τε καὶ τέμνουσι καὶ χρῶντ' εἰς ἅπαντα. εὐδοκιμούσαι δ', ἐπάγειν τὴν δευτέραν, φάσκειν τε τὸν χαλκέα πολὺ κρείττω φέρειν ἰσχύν· ἐπεὶ τοῦτον κατεργαζόμενον c καὶ τὸν σίδηρον τὸν σφοδρὸν κάμπτειν, μαλάσσειν, ὅ τι ἂν χρήζῃ ποιεῖν. τὴν δὲ τρίτην ἀποφῆναι πέος ἰσχυρότατον πάντων· διδάσκειν δ' ὅτι καὶ τὸν χαλκέα στένοντα πυγίζουσι τούτῳ. Ἀχαιὸς δ' ὁ Ἐρετριεύς, γλαφυρὸς ὢν ποιητὴς περὶ τὴν σύνθεσιν, ἔσθ' ὅτε καὶ μελαίνει τὴν φράσιν καὶ πολλὰ αἰνιγματωδῶς ἐκφέρει, ὥσπερ ἐν Ἴριδι σατυρικῇ. λέγει γὰρ

λιθάργυρος δ' d
ὄλπη παρῃωρεῖτο χρίματος πλέα
τὸν σπαρτιάτην γραπτὸν ἐν διπλῷ ξύλῳ
κύρβιν.

τὸν γὰρ λευκὸν ἱμάντα βουληθεὶς εἰπεῖν, ἐξ οὗ ἡ ἀργυρᾶ λήκυθος ἐξήρτητο, σπαρτιάτην γραπτὸν ἔφη κύρβιν ἀντὶ τοῦ σπαρτιᾶτιν σκυτάλην. ὅτι δὲ λευκῷ ἱμάντι περιειλοῦντες τὴν σκυτάλην οἱ Λάκωνες ἔγραφον ἃ ἠβούλοντο εἴρηκεν ἱκανῶς Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ περὶ Ἀρχιλόχου. καὶ Στησίχορος δ' ἐν Ἑλένῃ λιθαργύρεον ποδονιπτῆρα ἔφη. Ἴων δ' ἐν Φοίνικι ἢ Καινεῖ δρυὸς ἱδρῶτα εἴρηκε τὸν ἰξὸν ἐν τούτοις

δρυὸς μ' ἱδρὼς
καὶ θαμνομήκης ῥάβδος ἤ τ' αἰγυπτία

e βόσκει λινουλκὸς χλαῖνα, θήραγρος πέδη.

75. Θεοδέκτην δὲ τὸν Φασηλίτην φησὶν Ἕρμιππος ἐν τοῖς περὶ τῶν Ἰσοκράτους μαθητῶν ἱκανώτατον γεγονέναι ἀνευρεῖν τὸν προβληθέντα γρῖφον καὶ αὐτὸν προβαλεῖν ἑτέροις ἐπιδεξίως, οἷον τὸν περὶ τῆς σκιᾶς. ἔφη γὰρ εἶναί τινα φύσιν ἣ περὶ τὴν γένεσιν καὶ φθίσιν ἐστὶ μεγίστη, περὶ δὲ τὴν ἀκμὴν ἐλαχίστη. λέγει δ' οὕτως

τίς φύσις οὔθ' ὅσα γαῖα φέρει τροφὸς οὔθ' ὅσα πόντος,
f οὔτε βροτοῖσιν ἔχει γυίων αὔξησιν ὁμοίαν.
ἀλλ' ἐν μὲν γενέσει πρωτοσπόρῳ ἐστὶ μεγίστη,
ἐν δὲ μέσαις ἀκμαῖς μικρά, γήρᾳ δὲ πρὸς αὐτῷ
μορφῇ καὶ μεγέθει μείζων πάλιν ἐστὶν ἁπάντων.

κἀν τῷ Οἰδίποδι δὲ τῇ τραγῳδίᾳ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν εἴρηκεν αἰνιττόμενος

εἰσὶ κασίγνηται δισσαί, ὧν ἡ μία τίκτει
452 τὴν ἑτέραν, αὐτὴ δὲ τεκοῦσ' ὑπὸ τῆσδε τεκνοῦται.

τοιοῦτόν τι καὶ Καλλισθένης ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φησίν, ὡς Ἀρκάδων πολιορκούντων Κρῶμνον (πολίχνιον δ' ἐστὶν ἱδρυμένον πλησίον Μεγάλης πόλεως) Ἱππόδαμος ὁ Λάκων εἷς ὢν τῶν πολιορκουμένων διεκελεύετο τῷ παρὰ Λακεδαιμονίων πρὸς αὐτοὺς ἥκοντι κήρυκι, δηλῶν ἐν αἰνιγμῷ τὴν περὶ αὐτοὺς κατάστασιν, ἀπαγγέλλειν τῇ μητρὶ λύεσθαι τὸ γύναιον δέχ' ἡμερῶν τὸ ἐν Ἀπολλωνείῳ δεδεμένον,
b ὡς οὐκ ἔτι λύσιμον ἐσόμενον, ἐὰν αὗται παρέλθωσι. καὶ διὰ ταύτης τῆς γνώμης ἐμήνυε σαφῶς τὸ μήνυμα. αὕτη γάρ ἐστιν ἐν τῷ Ἀπολλωνείῳ παρὰ τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος θρόνον διὰ γραφῆς ἀπομεμιμημένος Λιμός, ἔχων γυναικὸς μορφήν. φανερὸν οὖν ἐγένετο πᾶσιν ὅτι δέκα ἡμέρας ἔτι καρτερῆσαι δύνανται οἱ

πολιορκούμενοι διὰ τὸν λιμόν. συνέντες οὖν οἱ Λάκωνες τὸ λεχθὲν ἐβοήθησαν κατὰ τάχος τοῖς ἐν τῇ Κρώμνῳ.

76. πολλοὶ δὲ γρίφων καὶ τοιοῦτοί τινές εἰσιν οἷον
ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα
οὕτω συγκόλλως ὥστε σύναιμα ποιεῖν. c

τοῦτο δὲ σημαίνει σικύας προσβολήν. καὶ τὸ Πανάρκους δ' ἐστὶ τοιοῦτον, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν τῷ περὶ γρίφων, ὅτι βάλοι ξύλῳ τε καὶ οὐ ξύλῳ καθημένην ὄρνιθα καὶ οὐκ ὄρνιθα ἀνήρ τε καὶ οὐκ ἀνὴρ λίθῳ τε καὶ οὐ λίθῳ. τούτων γάρ ἐστι τὸ μὲν νάρθηξ, τὸ δὲ νυκτερίς, τὸ δὲ εὐνοῦχος, τὸ δὲ κίσηρις. καὶ Πλάτων δ' ἐν πέμπτῳ Πολιτείας μνημονεύει 'τοὺς τῶν τεχνυδρίων φιλοσόφους τοῖς ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν ἔφη ἐπαμφοτερίζουσιν ἐοικέναι καὶ τῷ τῶν παίδων αἰνίγματι d τῷ περὶ τοῦ εὐνούχου τῆς βολῆς πέρι τῆς νυκτερίδος, ᾧ καὶ ἀφ' οὗ αὐτὸν αὐτὴν αἰνίττονται βαλεῖν.'

77. καὶ τὰ Πυθαγόρου δὲ αἰνίγματα τοιαῦτά ἐστιν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Βυζάντιος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιημάτων. 'καρδίαν μὴ ἐσθίειν' ἀντὶ τοῦ ἀλυπίαν ἀσκεῖν. 'πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν' ἀντὶ τοῦ τεθυμωμένον ἄνδρα μὴ ἐριδαίνειν. πῦρ γὰρ ὁ θυμός, ἡ δὲ ἔρις μάχαιρα. 'ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν' ἀντὶ τοῦ πᾶσαν πλεονεξίαν φεύγειν καὶ στυγεῖν, ζητεῖν δὲ τὸ e ἴσον. 'λεωφόρους ὁδοὺς μὴ στείχειν' ἀντὶ τοῦ γνώμῃ τῶν πολλῶν μὴ ἀκολουθεῖν· εἰκῇ γὰρ ἕκαστος ὅ τι ἂν δόξῃ ἀποκρίνεται. τὴν δ' εὐθεῖαν ἄγειν ἡγεμόνι χρώμενον τῷ νῷ. 'μὴ καθῆσθαι ἐπὶ χοίνικα' ἀντὶ τοῦ μὴ σκοπεῖν τὰ ἐφ' ἡμέραν, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἀεὶ . . . προσδέχεσθαι. ὅρια γὰρ καὶ πέρας ζωῆς ὁ θάνατος· τοῦτον οὖν οὐκ ἐᾷ μετὰ λύπης καὶ φροντίδος προσίεσθαι.

78. τῷ δὲ Θεοδέκτει παραπλησίως ἔπαιξε γρίφους
f καὶ Δρομέας ὁ Κῷος, ὥς φησι Κλέαρχος· καὶ Ἀριστώνυμος ὁ ψιλοκιθαριστής, ἔτι δὲ Κλέων ὁ μίμαυλος ἐπικαλούμενος, ὅσπερ καὶ τῶν ἰταλικῶν μίμων ἄριστος γέγονεν αὐτοπρόσωπος ὑποκριτής. καὶ γὰρ Νυμφοδώρου περιῆν ἐν τῷ μνημονευομένῳ μίμῳ. τούτου δὲ καὶ Ἰσχόμαχος ὁ κῆρυξ ἐγένετο ζηλωτής, ὃς ἐν τοῖς κύκλοις ἐποιεῖτο τὰς μιμήσεις· ὡς δ' εὐδοκίμει, μεταβὰς ἐν τοῖς θαύμασιν ὑπεκρίνετο μίμους. τοιοῦτοι δ' ἦσαν οὓς ἐποίουν γρίφους, οἷον ἀγροίκου
453 τινὸς ὑπερπλησθέντος καὶ κακῶς ἔχοντος, ὡς ἠρώτα αὐτὸν ὁ ἰατρὸς μὴ εἰς ἔμετον ἐδείπνησεν, οὐκ ἔγωγε, εἰπεῖν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν. καὶ πτωχῆς τινὸς τὴν γαστέρα πονούσης, ἐπεὶ ὁ ἰατρὸς ἐπυνθάνετο μὴ ἐν γαστρὶ ἔχει, πῶς γε, εἶπε, τριταία μὴ βεβρωκυῖα; τῶν Ἀριστωνυμ . . . ων δ' ἦν εὐπαρύφων λόγων. καὶ ὁ Σωσιφάνης ὁ ποιητὴς εἰς Κηφισοκλέα τὸν ὑποκριτὴν εἶπε λοιδορῶν αὐτὸν ὡς εἰς εὐρύστομον, 'ἐνέβαλλον γὰρ ἄν σου, φησίν, εἰς τὰ ἰσχία λίθον, εἰ μὴ
b καταρραίνειν ἔμελλον τοὺς περιεστηκότας.' ἀρχαιότατος δ' ἐστὶ λογικὸς γρῖφος καὶ τῆς τοῦ γριφεύειν φύσεως οἰκειότατος

τί πάντες οὐκ ἐπιστάμενοι διδάσκομεν;

καί

τί ταυτόν ἐστιν οὐδαμοῦ καὶ πανταχοῦ;

καὶ πρὸς τούτοις

τί ταυτὸν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν θαλάττῃ;

τοῦτο δ' ἐστὶν ὁμωνυμία, καὶ γὰρ ἄρκτος καὶ ὄφις καὶ ἀετὸς καὶ κύων ἐστὶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ. τὸ δὲ χρόνον σημαίνει, ἅμα γὰρ παρὰ πᾶ-
c σιν ὁ αὐτὸς καὶ οὐδαμοῦ διὰ τὸ μὴ ἐν ἑνὶ τόπῳ τὴν

φύσιν ἔχειν. τὸ δὲ προάγον ἐστὶ ψυχὰς ἔχειν· τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ἡμῶν ἐπιστάμενος διδάσκει τὸν πλησίον.

79. ὁ δὲ Ἀθηναῖος Καλλίας, ἐζητοῦμεν γὰρ ἔτι πρότερον περὶ αὐτοῦ, μικρὸν ἔμπροσθεν γενόμενος τοῖς χρόνοις Στράττιδος, ἐποίησε τὴν καλουμένην γραμματικὴν τραγῳδίαν, οὕτω διατάξας. πρόλογος μὲν αὐτῆς ἐστιν ἐκ τῶν στοιχείων, ὃν χρὴ λέγειν διαιροῦντας κατὰ τὰς παραγραφάς, καὶ τὴν τελευτὴν καταστροφικῶς ποιουμένους

ἔστ' ἄλφα, βῆτα, γάμμα, δέλτα, θεοῦ πάρ' εἶ, d
ζῆτ', ἦτα, θῆτ', ἰῶτα, κάππα, λάβδα, μῦ,
νῦ, ξῦ, τὸ οὖ, πῖ, ῥῶ, τὸ σάν, ταῦ, ὖ παρόν,
φῖ, χῖ τε τῷ ψῖ εἰς τὸ ὦ.

ὁ χορὸς δὲ γυναικῶν ἐκ τῶν σύνδυο πεποιημένος αὐτῷ ἐστιν ἔμμετρος ἅμα καὶ μεμελοπεποιημένος τόνδε τὸν τρόπον, βῆτα ἄλφα βα, βῆτα εἶ βε, βῆτα ἦτα βη, βῆτα ἰῶτα βι, βῆτα οὖ βο, βῆτα ὖ βυ, βῆτα ὦ βω. καὶ πάλιν ἐν ἀντιστρόφῳ τοῦ μέλους καὶ τοῦ μέτρου, γάμμα ἄλφα, γάμμα εἶ, γάμμα ἦτα, γάμμα
ἰῶτα, γάμμα οὖ, γάμμα ὖ, γάμμα ὦ. καὶ ἐπὶ τῶν e
λοιπῶν συλλαβῶν ὁμοίως ἑκάστων τό τε μέτρον καὶ τὸ μέλος ἐν ἀντιστρόφοις ἔχουσι πᾶσαι ταυτόν. ὥστε τὸν Εὐριπίδην μὴ μόνον ὑπονοεῖσθαι τὴν Μήδειαν ἐντεῦθεν πεποιηκέναι πᾶσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ μέλος αὐτὸ μετενηνοχότα φανερὸν εἶναι. τὸν δὲ Σοφοκλέα διελεῖν φασὶν ἀποτολμῆσαι τὸ ποίημα τῷ μέτρῳ τοῦτ' ἀκούσαντα, καὶ ποιῆσαι ἐν τῷ Οἰδίποδι οὕτως

ἐγὼ οὔτ' ἐμαυτὸν οὔτε σ' ἀλγυνῶ. τί ταῦτ'
ἄλλως ἐλέγχεις;

διόπερ οἱ λοιποὶ τὰς ἀντιστρόφους ἀπὸ τούτου παρεδέχοντο πάντες, ὡς ἔοικεν, εἰς τὰς τραγῳδίας. καὶ f
μετὰ τὸν χορὸν εἰσάγει πάλιν ἐκ τῶν φωνηέντων

ῥῆσιν οὕτως, ἣν δεῖ κατὰ τὰς παραγραφὰς ὁμοίως τοῖς πρόσθεν λέγοντα διαιρεῖν, ἵν' ἡ τοῦ ποιήσαντος ὑπόκρισις σώζηται κατὰ τὴν δύναμιν·

Α. ἄλφα μόνον, ὦ γυναῖκες, εἶ τε δεύτερον
μόνον λέγειν χρή; *Χ*. καὶ τρίτον μόνον γ' ἐρεῖς.
Α. ἦτ' ἆρα φήσω. *Χ*. τό τε τέταρτον αὖ μόνον
ἰῶτα, πέμπτον οὖ, τό θ' ἕκτον ὖ λέγειν
μόνον· τὸ λοίσθιον δὲ φώνησον τὸ ὦ
τῶν ἑπτὰ φωνῶν, ἑπτὰ δ' ἐν μέτροις μόνον.
454 καὶ τοῦτο λέξασ' εἶτα δὴ σαυτῇ λάλει.

80. δεδήλωκε δὲ καὶ διὰ τῶν ἰαμβείων γράμμα πρῶτος οὗτος ἀκολαστότερον μὲν κατὰ τὴν διάνοιαν, πεφρασμένον δὲ τὸν τρόπον τοῦτον

κύω·γάρ, ὦ γυναῖκες, ἀλλ' αἰδοῖ, φίλα,
ἐν γράμμασι σφῷν τοὔνομ' ἐξερῶ βρέφους.
ὀρθὴ μακρὰ γραμμή 'στιν, ἐκ δ' αὐτῆς μέσης
μικρὰ παρεστῶσ' ἑκατέρωθεν ὑπτία,
ἔπειτα κύκλος πόδας ἔχων βραχεῖς δύο.

ὅθεν ὕστερον, ὡς ἂν ὑπονοήσειέ τις, Μαιάνδριος
b μὲν ὁ συγγραφεὺς μικρὸν διὰ τῆς ἑρμηνείας τῇ μιμήσει παρεγκλίνας συνέγραψεν ἐν τῷ Παραγγέλματι φορτικώτερον τοῦ ῥηθέντος, Εὐριπίδης δὲ τὴν ἐν τῷ Θησεῖ τὴν ἐγγράμματον ἔοικε ποιῆσαι ῥῆσιν. βοτὴρ δ' ἐστὶν ἀγράμματος αὐτόθι δηλῶν τοὔνομα τοῦ Θησέως ἐπιγεγραμμένον οὕτως

ἐγὼ πέφυκα γραμμάτων μὲν οὐκ ἴδρις,
μορφὰς δὲ λέξω καὶ σαφῆ τεκμήρια.
κύκλος τις ὡς τόρνοισιν ἐκμετρούμενος,
οὗτος δ' ἔχει σημεῖον ἐν μέσῳ σαφές.
c τὸ δεύτερον δὲ πρῶτα μὲν γραμμαὶ δύο,
ταύτας διείργει δ' ἐν μέσαις ἄλλη μία.
τρίτον δὲ βόστρυχός τις ὡς εἱλιγμένος.

τὸ δ' αὖ τέταρτον ἦν μὲν εἰς ὀρθὸν μία,
λοξαὶ δ' ἐπ' αὐτῆς τρεῖς κατεστηριγμέναι
εἰσίν. τὸ πέμπτον δ' οὐκ ἐν εὐμαρεῖ φράσαι·
γραμμαὶ γάρ εἰσιν ἐκ διεστώτων δύο,
αὗται δὲ συντρέχουσιν εἰς μίαν βάσιν.
τὸ λοίσθιον δὲ τῷ τρίτῳ προσεμφερές.

τὸ δ' αὐτὸ πεποίηκε καὶ Ἀγάθων ὁ τραγῳδιοποιὸς ἐν d τῷ Τηλέφῳ. ἀγράμματος γάρ τις κἀνταῦθα δηλοῖ τὴν τοῦ Θησέως ἐπιγραφὴν οὕτως

γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόμφαλος κύκλος·
ὀρθοί τε κανόνες ἐζυγωμένοι δύο,
σκυθικῷ τε τόξῳ τὸ τρίτον ἦν προσεμφερές.
ἔπειτα τριόδους πλάγιος ἦν προσκείμενος,
ἐφ' ἑνός τε κανόνος ὑπτιωμένοι δύο.
ὅπερ δὲ τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον πάλιν.

καὶ Θεοδέκτης δ' ὁ Φασηλίτης ἄγροικόν τινα ἀγράμματον παράγει, καὶ τοῦτον τὸ τοῦ Θησέως ὄνομα δια- e σημαίνοντα

γραφῆς ὁ πρῶτος ἦν μεσόφθαλμος κύκλος.
ἔπειτα δισσοὶ κανόνες ἰσόμετροι πάνυ,
τούτους δὲ πλάγιος διὰ μέσου συνδεῖ κανών,
τρίτον δ' ἑλικτῷ βοστρύχῳ προσεμφερές.
ἔπειτα τριόδους πλάγιος ὡς ἐφαίνετο,
πέμπται δ' ἄνωθεν ἰσόμετροι ῥάβδοι δύο,
αὗται δὲ συντείνουσιν εἰς βάσιν μίαν.
ἕκτον δ' ὅπερ καὶ πρόσθεν εἶφ', ὁ βόστρυχος. f

καὶ Σοφοκλῆς δὲ τούτῳ παραπλήσιον ἐποίησεν ἐν Ἀμφιαράῳ σατυρικῷ τὰ γράμματα παράγων ὀρχούμενον.

81. Νεοπτόλεμος δ' ὁ Παριανὸς ἐν τῷ περὶ ἐπιγραμμάτων ἐν Καλχηδόνι φησὶν ἐπὶ τοῦ Θρασυμάχου

τοῦ σοφιστοῦ μνήματος ἐπιγεγράφθαι τόδε τὸ ἐπίγραμμα

τοὔνομα θῆτα ῥῶ ἄλφα σὰν ὖ μῦ ἄλφα χῖ οὖ σάν.
πατρὶς Καλχηδών. ἡ δὲ τέχνη σοφίη.

τὸ δὲ Καστορίωνος τοῦ Σολέως, ὡς ὁ Κλέαρχός φησιν, εἰς τὸν Πᾶνα ποίημα τοιοῦτόν ἐστι· τῶν ποδῶν
455 ἕκαστος ὅλοις ὀνόμασι περιειλημμένος πάντας ὁμοίως ἡγεμονικοὺς καὶ ἀκολουθητικοὺς ἔχει τοὺς πόδας, οἷον

σὲ τὸν βολαῖς νιφοκτύποις δυσχείμερον
ναίονθ' ἕδραν, θηροφόνε Πάν, χθόν' Ἀρκάδων,
κλήσω γραφῇ τῇδ' ἐν σοφῇ πάγκλειτ' ἔπη
συνθείς, ἄναξ, δύσγνωστα μὴ σοφῷ κλύειν,
μωσοπόλε θήρ, κηρόχυτον ὃς μείλιγμ' ἱεῖς.

καὶ τὰ λοιπὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. τούτων δ' ἕκαστον τῶν ποδῶν ὡς ἂν τῇ τάξει θῇς τὸ αὐτὸ μέτρον ἀποδώσει, οὕτως

σὲ τὸν βολαῖς νιφοκτύποις δυσχείμερον.
νιφοκτύποις σὲ τὸν βολαῖς δυσχείμερον.

b καὶ ὅτι τῶν ποδῶν ἕκαστός ἐστιν ἑνδεκαγράμματος. ἔστι δὲ καὶ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλ' ἑτέρως ποιῆσαι, ὥστε πλείω πρὸς τὴν χρῆσιν ἐκ τοῦ ἑνὸς ἔχειν οὕτω λέγοντας

μέτρον φράσον μοι τῶν ποδῶν μέτρον λαβών.
λαβὼν μέτρον μοι τῶν ποδῶν μέτρον φράσον.
οὐ βούλομαι γὰρ τῶν ποδῶν μέτρον λαβεῖν.
λαβεῖν μέτρον γὰρ τῶν ποδῶν οὐ βούλομαι.

82. Πίνδαρος δὲ πρὸς τὴν ἀσιγμοποιηθεῖσαν
c ᾠδήν, ὡς ὁ αὐτός φησι Κλέαρχος, οἱονεὶ γρίφου τινὸς ἐν μελοποιίᾳ προβληθέντος, ὡς πολλῶν τούτῳ

προσκρουόντων διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι ἀποσχέσθαι τοῦ σίγμα καὶ διὰ τὸ μὴ δοκιμάζειν ἐποίησε

πρὶν μὲν εἷρπε σχοινοτένειά τ' ἀοιδὰ
καὶ τὸν σὰν κίβδηλον ἀνθρώποις.

ταῦτα σημειώσαιτ' ἄν τις πρὸς τοὺς νοθεύοντας Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως τὴν ἄσιγμον ᾠδήν, ἥτις ἐπιγράφεται Κένταυροι. καὶ ὁ εἰς τὴν Δήμητρα δὲ τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ ποιηθεὶς τῷ Λάσῳ ὕμνος ἄσιγμός ἐστιν, ὥς d φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τρίτῳ περὶ μουσικῆς. οὗ ἐστιν ἀρχή

Δάματρα μέλπω κόραν τε Κλυμένοιο ἄλοχον.

83. ἔστιν εὐπορῆσαι καὶ ἄλλων γρίφων

ἐν φανερᾷ γενόμαν, πάτραν δέ μου ἁλμυρὸν ὕδωρ
ἀμφὶς ἔχει. μάτηρ δ' ἔστ' ἀριθμοῖο πάις.

φανερᾷ μὲν οὖν λέγει τῇ Δήλῳ, ἥτις ὑπὸ θαλάσσης περιέχεται. μήτηρ δ' ἡ Λητώ, ἥτις Κοίου ἐστὶ θυγάτηρ. Μακεδόνες δὲ τὸν ἀριθμὸν κοῖον προσαγο- e ρεύουσι. καὶ ἐπὶ τῆς πτισάνης

κριθῆς ἀφλοίου χυλὸν ὀργάσας πίε.

πεποίηται δὲ τῆς πτισάνης τοὔνομα ἀπὸ τοῦ πτίσσειν καὶ ἀνεῖν. καὶ ἐπὶ τοῦ κοχλίου. φέρεται δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς Τεύκρου Ὁρισμοῖς

ζῷον ἄπουν ἀνάκανθον ἀνόστεον ὀστρακόνωτον,
ὄμματά τ' ἐκκύπτοντα προμήκεα κεἰσκύπτοντα.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Αὑτοῦ ἐρῶντί φησι

τροφαλίδας τε λιπαροσάρκους. μανθάνεις; τυ- f
ρὸν λέγω.

Ἀναξανδρίδης δὲ Αἰσχρᾷ

ἀρτίως διηρτάμηκε, καὶ τὰ μὲν διανεκῆ
σώματος μέρη δαμάζετ' ἐν πυρικτίτοισι γᾶς·
Τιμόθεος ἔφη ποτ', ἄνδρες, τὴν χύτραν οἶμαι
λέγων.

Τιμοκλῆς δ' ἐν Ἥρωσιν

ὡς δ' ἦν ἠρμένη
βίου τιθήνη, πολεμία λιμοῦ, φύλαξ
φιλίας, ἰατρὸς ἐκλύτου βουλιμίας,
456 τράπεζα. Β. περιέργως γε νὴ τὸν οὐρανόν,
ἐξὸν φράσαι τράπεζα συντόμως.

Πλάτων δ' ἐν τῷ Ἀδώνιδι χρησμὸν δοθῆναι λέγων Κινύρᾳ ὑπὲρ Ἀδώνιδος τοῦ υἱοῦ φησίν

ὦ Κινύρα, βασιλεῦ Κυπρίων ἀνδρῶν δασυπρώκτων,
παῖς σοι κάλλιστος μὲν ἔφυ θαυμαστότατός τε
πάντων ἀνθρώπων, δύο δ' αὐτὸν δαίμον' ὀλεῖτον,
ἣ μὲν ἐλαυνομένη λαθρίοις ἐρετμοῖς, ὃ δ' ἐλαύνων.

b λέγει δὲ Ἀφροδίτην καὶ Διόνυσον· ἀμφότεροι γὰρ ἤρων τοῦ Ἀδώνιδος. καὶ τὸ τῆς σφιγγὸς δὲ αἴνιγμα Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς Τραγῳδουμένοις τοιοῦτον εἶναί φησιν

ἔστι δίπουν ἐπὶ γῆς καὶ τετράπον, οὗ μία φωνή,
καὶ τρίπον, ἀλλάσσει δὲ φύσιν μόνον ὅσσ' ἐπὶ γαῖαν
ἑρπετὰ κινεῖται καὶ ἀν' αἰθέρα καὶ κατὰ πόντον.
ἀλλ' ὁπόταν πλείστοισιν ἐρειδόμενον ποσὶ βαίνῃ,
ἔνθα τάχος γυίοισιν ἀφαυρότατον πέλει αὐτοῦ.

c 84. γριφώδη δ' ἐστὶ καὶ Σιμωνίδῃ ταῦτα πεποιημένα, ὥς φησι Χαμαιλέων ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ Σιμωνίδου

μιξονόμου τε πατὴρ ἐρίφου καὶ σχέτλιος ἰχθὺς
πλησίον ἠρείσαντο καρήατα· παῖδα δὲ νυκτὸς
δεξάμενοι βλεφάροισι Διωνύσοιο ἄνακτος
βουφόνον οὐκ ἐθέλουσι τιθηνεῖσθαι θεράποντα.

φασὶ δ' οἱ μὲν ἐπί τινος τῶν ἀρχαίων ἀναθημάτων ἐν Χαλκίδι τοῦτ' ἐπιγεγράφθαι, πεποιῆσθαι δ' ἐν αὐτῷ τράγον καὶ δελφῖνα, περὶ ὧν εἶναι τὸν λόγον τοῦτον. οἱ δὲ εἰς ἐπιτόνιον ψαλτήριον δελφῖνα καὶ d τράγον εἰργασμένον εἰρῆσθαι· καὶ εἶναι τὸν βουφόνον καὶ τὸν Διονύσου θεράποντα τὸν διθύραμβον. οἱ δέ φασιν ἐν Ἰουλίδι τὸν τῷ Διονύσῳ θυόμενον βοῦν ὑπό τινος τῶν νεανίσκων παίεσθαι πελέκει. πλησίον δὲ τῆς ἑορτῆς οὔσης εἰς χαλκεῖον δοθῆναι τὸν πέλεκυν· τὸν οὖν Σιμωνίδην ἔτι νέον ὄντα βαδίσαι πρὸς τὸν χαλκέα κομιούμενον αὐτόν. ἰδόντα δὲ καὶ τὸν τεχνίτην κοιμώμενον καὶ τὸν ἀσκὸν καὶ τὸν καρκίνον εἰκῇ κείμενον καὶ ἐπαλλήλως ἔχοντα τὰ ἔμπροσθεν, οὕτως ἐλθόντα εἰπεῖν πρὸς τοὺς συνήθεις τὸ προει- e ρημένον πρόβλημα. τὸν μὲν γὰρ τοῦ ἐρίφου πατέρα τὸν ἀσκὸν εἶναι, σχέτλιον δὲ ἰχθὺν τὸν καρκίνον, νυκτὸς δὲ παῖδα τὸν ὕπνον, βουφόνον δὲ καὶ Διονύσου θεράποντα τὸν πέλεκυν. πεποίηκε δὲ καὶ ἕτερον ὁ Σιμωνίδης ἐπίγραμμα, ὃ παρέχει τοῖς ἀπείροις τῆς ἱστορίας ἀπορίαν

φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον
τῷ Πανοπηιάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.

λέγεται δὲ ἐν τῇ Καρθαίᾳ διατρίβοντα αὐτὸν διδά- f σκειν τοὺς χορούς. εἶναι δὲ τὸ χορηγεῖον ἄνω πρὸς Ἀπόλλωνος ἱερῷ οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης. ὑδρεύεσθαι οὖν καὶ τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς περὶ τὸν Σιμωνίδην κάτωθεν, ἔνθα ἦν ἡ κρήνη. ἀνακομίζοντος δ' αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ὄνου, ὃν ἐκάλουν Ἐπειόν, διὰ τὸ μυθολογεῖσθαι τοῦτο δρᾶν ἐκεῖνον, καὶ ἀναγεγράφθαι ἐν τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερῷ τὸν τρωικὸν μῦθον, ἐν ᾧ ὁ Ἐπειὸς ὑδροφορεῖ τοῖς Ἀτρείδαις, ὡς καὶ Στησίχορός φησιν 'ᾤκτειρε γὰρ αὐτὸν ὕδωρ ἀεὶ φορέοντα 457

Διὸς κούρα βασιλεῦσιν.᾽ ὑπαρχόντων οὖν τούτων ταχθῆναί φασι τῷ μὴ παραγενομένῳ τῶν χορευτῶν εἰς τὴν ὡρισμένην ὥραν, παρέχειν τῷ ὄνῳ χοίνικα κριθῶν. τοῦτο οὖν κἂν τῷ ποιητῇ λέγεσθαι· καὶ εἶναι τὸν μὲν οὐ φέροντο τὸ τοῦ τέττιγος ἄεθλον τὸν οὐκ ἐθέλοντα ᾄδειν, Πανοπηιάδην δὲ τὸν ὄνον, μέγα δεῖπνον τὴν χοίνικα τῶν κριθῶν.

85. τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ Θεόγνιδος τοῦ ποιητοῦ

b ἤδη γάρ με κέκληκε θαλάσσιος οἴκαδε νεκρός,
τεθνηκὼς ζωῷ φθεγγόμενος στόματι.

σημαίνει γὰρ κόχλον. τοιοῦτον δ᾽ ἐστὶ καὶ τὸ ῥήματα λέγειν ἀνθρώπων ὀνόμασιν ὅμοια. οἷον

λαβὼν ἀριστόνικον ἐν μάχῃ κράτος.

καὶ τὸ περιφερόμενον

πέντ᾽ ἄνδρες δέκα νανσὶ κατέδραμον εἰς ἕνα χῶρον,
ἐν δὲ λίθοις ἐμάχοντο, λίθον δ᾽ οὐκ ἦν ἀνελέσθαι·
c δίψῃ δ᾽ ἐξώλλυντο, ὕδωρ δ᾽ ὑπερεῖχε γενείου.

86. τίνα δὲ κόλασιν ὑπέμενον Ἀθήνησιν οἱ μὴ λύσαντες τὸν προταθέντα γρῖφον, εἴ γε ἔπινον φιάλην [ἅλμῃ] κεκερασμένην, ὡς καὶ ὁ Κλέαρχος προεῖπεν ἐν τῷ ὅρῳ; κἀν τῷ πρώτῳ δὲ περὶ παροιμιῶν γράφει οὕτως ʽτῶν γρίφων ἡ ζήτησις οὐκ ἀλλοτρία φιλοσοφίας ἐστί. καὶ οἱ παλαιοὶ τὴν τῆς παιδείας ἀπόδειξιν ἐν τούτοις
d ἐποιοῦντο. προέβαλλον γὰρ παρὰ τοὺς πότους, οὐχ ὥσπερ οἱ νῦν ἐρωτῶντες ἀλλήλους, τίς τῶν ἀφροδισιαστικῶν συνδυασμῶν, ἢ τίς ἢ ποῖος ἰχθὺς ἥδιστος ἢ τίς ἀκμαιότατος, ἔτι δὲ τίς μετ᾽ ἀρκτοῦρον ἢ μετὰ πλειάδα ἢ τίς μετὰ κύνα μάλιστα βρωτός. καὶ ἐπὶ τούτοις ἆθλα μὲν τοῖς νικῶσι φιλήματα, μίσους ἄξια τοῖς ἐλευθέραν αἴσθησιν ἔχουσι, ζημίαν δὲ τοῖς ἡττη-

θεῖσι τάττουσιν ἄκρατον πιεῖν, ὃν ἥδιον τῆς ὑγιείας πίνουσιν. κομιδῇ γάρ ἐστι ταῦτά γε τινὸς τοῖς Φιλαινίδος καὶ τοῖς Ἀρχεστράτου συγγράμμασιν ἐνῳ- e
κηκότος, ἔτι δὲ περὶ τὰς καλουμένας γαστρολογίας ἐσπουδακότος· ἀλλὰ μᾶλλον τὰς τοιαύτας, τῷ πρώτῳ ἔπος ἢ ἰαμβεῖον εἰπόντι τὸ ἐχόμενον ἕκαστον λέγειν, καὶ τῷ κεφάλαιον εἰπόντι ἀντειπεῖν τὸ ἑτέρου ποιητοῦ τινός, εἰ τὴν αὐτὴν εἶπε γνώμην· ἔτι δὲ λέγειν ἕκαστον ἰαμβεῖον. πρός τε τούτοις ἕκαστον εἰπεῖν ὅσων ἂν προσταχθῇ συλλαβῶν ἔμμετρον· καὶ ὅσ' ἀπὸ τῆς τῶν γραμμάτων καὶ συλλαβῶν ἔχεται θεωρίας. ὁμοίως δὲ τοῖς εἰρημένοις ἡγεμόνος ἑκάστου λέγειν ὄνομα τῶν ἐπὶ Τροίαν ἢ τῶν Τρώων· καὶ πόλεως ὄνομα τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ λέγειν ἀπὸ τοῦ δοθέντος γράμ- f
ματος, τὸν δ' ἐχόμενον τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, καὶ τοὺς λοιποὺς ἐναλλάξαι, ἄν τε ἑλληνίδος ἄν τε βαρβάρου τάξῃ τις. ὥστε τὴν παιδιὰν μὴ ἄσκεπτον οὖσαν μήνυμα γίνεσθαι τῆς ἑκάστου πρὸς παιδείαν οἰκειότητος. ἐφ' οἷς ἆθλον ἐτίθεσαν στέφανον καὶ εὐφημίαν, οἷς μάλιστα γλυκαίνεται τὸ φιλεῖν ἀλλήλους.'

87. ταῦτα μὲν οὖν Κλέαρχος εἴρηκε. καὶ ἃ προ- 458
βάλλειν δεῖ τοιαῦτά τινα εἶναι ἡγοῦμαι. στίχον εἰπεῖν ὁμηρικὸν ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἀρχόμενον καὶ εἰς τὸ αὐτὸ στοιχεῖον καταλήγοντα·

ἀγχοῦ δ' ἱσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα.
ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα.
ἀσπίδας εὐκύκλους λαισήιά τε πτερόεντα.

καὶ πάλιν ὁμοίως ἰαμβεῖα

ἀγαθὸς ἀνὴρ λέγοιτ' ἂν ὁ φέρων τἀγαθά.
ἀγαθὸς ἂν εἴη χὠ φέρων καλῶς κακά.

ὁμηρικοὶ ἀπὸ τοῦ ε ἐπὶ τὸ ε b

εὗρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε.

ἐν πόλει ὑμετέρῃ, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἔγωγε.

ὁμοίως καὶ ἰαμβεῖα

εὐκαταφρόνητός ἐστι πενία, Δερκύλε.
ἐπὶ τοῖς παροῦσι τὸν βίον, παῖ, διάπλεκε.

Ὁμήρου ἀπὸ η εἰς η

ἣ μὲν ἄρ' ὣς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη.
c *ἣ δ' ἐν γούνασι πῖπτε Διώνης δῖ' Ἀφροδίτη.*

ἴαμβοι

ἡ τῶν φίλων σοι πίστις ἔστω κεκριμένη.

ἀπὸ τοῦ ι ἐπὶ τὸ ι Ὁμήρου

Ἰλίου ἐξαπολοίατ' ἀκήδεστοι καὶ ἄφαντοι.
Ἱππόλοχος δέ μ' ἔτικτε, καὶ ἐκ τοῦ φημὶ γενέσθαι.

ἀπὸ τοῦ σ εἰς τὸ σ

συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἢν Ἀγαμέμνονα εἴπῃς.
σοφός ἐστιν ὁ φέρων τἀπὸ τῆς τύχης καλῶς.

d *ἀπὸ τοῦ ω εἰς τὸ ω*

ὡς δ' ὅτ' ἀπ' οὐλύμπου νέφος ἔρχεται οὐρανὸν εἴσω.
ὠρθωμένην πρὸς πάντα τὴν ψυχὴν ἔχε.

προβάλλειν δὲ δεῖ καὶ στίχους ἀσίγμους οἷον

πάντ' ἐθέλω δόμεναι καὶ ἔτ' οἰκόθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.

καὶ πάλιν στίχους ὁμηρικοὺς ἀπὸ τῆς πρώτης συλλαβῆς καὶ τῆς ἐσχάτης δηλοῦντας ὄνομα. οἷον

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δύο καὶ δέκα νῆας.
e *Φυλείδης ὃν τίκτε Διὶ φίλος ἱππότα Φυλεύς.*
ἰητὴρ δ' ἀγαθὸς Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων.

εἰσὶ καὶ ἄλλοι στίχοι ὁμηρικοὶ δηλοῦντες σκευῶν ὀνόματα ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ ἐσχάτης συλλαβῆς, οἷον

ὀλλυμένων Δαναῶν ὀλοφύρεται ἐν φρεσὶ θυμός.
ὅλμος.
μυθεῖται κατὰ μοῖραν ἅπερ κ' οἴοιτο καὶ ἄλλος.
μύλος.
λυγρὸς ἐὼν μή που τι κακὸν καὶ μεῖζον ἐπαύρῃ.
λύρη.

ἄλλοι στίχοι δηλοῦντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῶν ἐδωδίμων τί f

ἀργυρόπεζα Θέτις θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.
ἄρτος.
μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο μηδὲ μετάλλα.
μῆλα.

88. *ἐπεὶ δὲ ἱκανὴν παράβασιν πεποιήμεθα περὶ τῶν γρίφων, λεκτέον ἤδη καὶ τίνα κόλασιν ὑπέμενον οἱ μὴ λύσαντες τὸν προταθέντα γρῖφον. ἔπινον οὗτοι ἅλμην παραμισγομένην τῷ αὑτῶν ποτῷ, καὶ ἔδει προσενέγκασθαι τὸ ποτήριον ἀπνευστί, ὡς Ἀντιφάνης δηλοῖ ἐν Γανυμήδει διὰ τούτων* 459

οἴμοι περιπλοκὰς
λίαν ἐρωτᾷς. Β. ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς φράσω·
τῆς ἁρπαγῆς τοῦ παιδὸς εἴ ξύνοισθά τι,
ταχέως λέγειν χρὴ πρὶν κρέμασθαι. Α. πότερά μοι
γρῖφον προβάλλεις τοῦτον εἰπεῖν, δέσποτα,
τῆς ἁρπαγῆς τοῦ παιδὸς εἴ ξύνοιδά τι;
ἢ τί δύναται τὸ ῥηθέν; Β. ἔξω τις δότω
ἱμάντα ταχέως. Α. ποῖον; Β. οὐκ ἔγνως ἴσως·
Α. ἔπειτα τοῦτο ζημιοῖς με; μηδαμῶς·
ἅλμης δ' ἐχρῆν τι παραφέρειν ποτήριον. b
Β. οἶσθ' οὖν ὅπως δεῖ τοῦτό σ' ἐκπιεῖν; Α. ἐγὼ
κομιδῇ γε. Β. πῶς; Α. ἐνέχυρον ἀποφέροντά σου.

Β. οὐκ ἀλλ' .ὀπίσω τὼ χεῖρε ποιήσαντα δεῖ ἕλκειν ἀπνευστί.

89. *τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν γρίφων εἰπόντων τῶν δειπνοσοφιστῶν, ἐπειδὴ καὶ ἡμᾶς ἑσπέρα καταλαμβάνει ἀναπεμπαζομένους τὰ εἰρημένα, τὸν περὶ τῶν ἐκπωμάτων λόγον εἰς αὔριον ἀναβαλώμεθα. κατὰ γὰρ τὸν Μεταγένους Φιλοθύτην*

c *κατ' ἐπεισόδιον μεταβάλλω τὸν λόγον, ὡς ἂν*
πολλαῖσι παροψίσι καὶ καιναῖς εὐωχήσω τὸ θέατρον,

περὶ τῶν ἐκπωμάτων τὸν λόγον ἑξῆς ποιούμενος.

ΙΑ

459 *Ἄγε δή, τίς ἀρχὴ τῶν λόγων γενήσεται;*
κατὰ τὸν κωμῳδιοποιὸν Κηφισόδωρον, ἑταῖρε Τιμόκρατες. συναχθέντων γὰρ ἡμῶν καθ' ὥραν μετὰ σπουδῆς διὰ τὰ ἐκπώματα, ὁ Οὐλπιανός, ἔτι καθημένων ἁπάντων, πρίν καί τινα λεχθῆναι, ἔφη, παρὰ μὲν τῷ Ἀδράστῳ, ἄνδρες φίλοι, καθίσαντες οἱ ἀριστεῖς δειπνοῦσιν, ὁ δὲ Πολύιδος ἱερὰ θύων ἐν ὁδῷ παραπορευόμενον τὸν Πετεῶ κατέσχε, καὶ κατακλίνας ἐν τῇ πόᾳ θαλλίαν τε κατακλάσας ἀντὶ τραπέζης παρέθηκε τῶν τυθέντων. καὶ τῷ Αὐτολύκῳ ἐλθόντι
460 *Ἰθάκης ἐς πίονα δῆμον ἡ τροφός, καθημένῳ δῆλον ὅτι (οὕτως γὰρ ἐδείπνουν οἱ τότε), τὸν Ὀδυσσέα, φησὶν ὁ ποιητής,*

παῖδα νέον γεγαῶτα κιχήσατο θυγατέρος ἧς,

τόν ῥά οἱ Εὐρύκλεια φίλοις ἐπὶ γούνασι θῆκε
παυομένῳ δόρποιο,

ἐκάθισεν ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ οὐχὶ παρὰ τοῖς γόνα-
σιν ἔστησεν. ἡμεῖς δ' οὖν μὴ διατρίβωμεν ἀλλ' ἤδη
κατακλινώμεθα, ἵν' ἡμῖν ὁ Πλούταρχος περὶ ὧν
ἐπαγγέλλεται ποτηρίων ἀποδοὺς τὸν λόγον καὶ τὰς b
κύλικας πλήρεις ἅπασι προπίῃ.

2. ποτήρια δὲ πρῶτον οἶδα ὀνομάσαντα τὸν Ἀμόργιον ποιητὴν Σιμωνίδην ἐν ἰάμβοις οὕτως

ἀπὸ τράπεζαν εἷλε καὶ ποτήρια.

καὶ ὁ τὴν Ἀλκμαιωνίδα δὲ ποιήσας φησίν

νέκυς δὲ χαμαιστρώτου ἐπὶ κλίνας
εὐρείης στιβάδος, προέθηκ' αὐτοῖσι θάλειαν
δαῖτα ποτήριά τε στεφάνους τ' ἐπὶ κρασὶν
ἔθηκεν.

ἅπερ ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς πόσεως, ὡς τὸ ἔκπωμα οἱ
Ἀττικοί· ἐπεὶ ὑδροποτεῖν καὶ οἰνοποτεῖν λέγουσιν. c
Ἀριστοφάνης ἐν Ἱππεῦσιν

γαμφηλαῖσι δράκοντα κοάλεμον αἱματοπώτην.

κἀν τῷ αὐτῷ δὲ ἔφη

πολλῷ γ' ὁ Βάκις διεχρῆτο τῷ ποτηρίῳ.

καὶ Φερεκράτης ἐν Τυραννίδι

κρείττων μί' ἐστὶ χιλίων ποτηρίων.

ὁ δὲ Ἀνακρέων ἔφη

οἰνοπότης δὲ πεποίημαι.

ἔστι δὲ τὸ ῥῆμα καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ· οἰνοποτάζων
γὰρ εἴρηκε. καὶ Σαπφὼ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ ἔφη 'πολλὰ d
δ' ἀνάριθμα ποτήρια καλαίφις.' καὶ Ἀλκαῖος 'ἐκ δὲ
ποτηρίων πώνης Διννομένη παρίσδων.' τιμᾶται δὲ
καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ Δημήτηρ ποτηριοφόρος κατὰ τὴν Ἀν-
θέων χώραν, ὡς Αὐτοκράτης ἱστορεῖ ἐν δευτέρῳ
Ἀχαϊκῶν.

3. ἄξιον δὲ εἶναι νομίζω ζητῆσαι ὑμᾶς πρὸ τοῦ καταλόγου τῶν ποτηρίων, ὧν πλῆρές ἐστι τὸ κυλικεῖον τοδί· εἴρηται γὰρ οὕτως ἡ τῶν ποτηρίων σκευοθήκη. παρὰ Ἀριστοφάνει μὲν ἐν Γεωργοῖς

e ὥσπερ κυλικείου τοὐθόνιον προπέπταται.

ἔστι καὶ παρ' Ἀναξανδρίδῃ ἐν Μελιλώτῳ. Εὔβουλος δ' ἐν Λήδᾳ

ὡσπερεὶ σπονδὴν διδοὺς
τὰν τῷ κυλικείῳ συντέτριφε ποτήρια.

κἀν Ψαλτρίᾳ δὲ ἔφη

τὰ κυλικεῖα δὲ
ἐξεῦρεν ἡμῖν.

ἐν δὲ Σεμέλῃ ἢ Διονύσῳ

Ἑρμῆς ὁ Μαίας λίθινος, ὃν προσεύγμασιν
ἐν τῷ κυλικείῳ λαμπρὸν ἐκτετριμμένον.

f Κρατῖνος δ' ὁ νεώτερος ἐν Χείρωνι

πολλοστῷ δ' ἔτει
ἐκ τῶν πολεμίων οἴκαδ' ἥκων, συγγενεῖς
καὶ φράτερας καὶ δημότας εὑρὼν μόλις,
εἰς τὸ κυλικεῖον ἐνεγράφην. Ζεύς ἐστί μοι
ἑρκεῖος, ἔστι φρατέριος, τὰ τέλη τελῶ.

4. ἄξιον δέ ἐστι ζητῆσαι εἰ οἱ ἀρχαῖοι μεγάλοις ἔπινον ποτηρίοις. Δικαίαρχος μὲν γὰρ ὁ Μεσσήνιος
461 ὁ Ἀριστοτέλους μαθητὴς ἐν τῷ περὶ Ἀλκαίου μικροῖς φησιν αὐτοὺς ἐκπώμασι κεχρῆσθαι καὶ ὑδαρέστερον πεπωκέναι. Χαμαιλέων δὲ ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης, εἴ γε τῆς φωνῆς μνημονεύω, φησίν 'εἰ δὲ οἱ ταῖς ἐξουσίαις χρώμενοι καὶ τῷ πλουτεῖν προτιμῶσι τὴν μέθην ταύτην, οὐδὲν θαυμαστόν. οὐκ ἔχοντες γὰρ ἑτέραν ἡδονὴν ταύτης καλλίω οὐδὲ μᾶλλον εὐχερῆ καταφεύγουσιν εἰκότως ἐπὶ τὸν οἶνον. ὅθεν δὴ καὶ τὰ μεγάλα τῶν ἐκπωμάτων ἐπιχώρια

γέγονε τοῖς δυνάσταις. οὐδὲ γὰρ παλαιὸν οὐδὲ τοῦτό b γέ ἐστι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλὰ νεωστὶ εὑρέθη πεμφθὲν ἐκ τῶν βαρβάρων. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπεστερημένοι τῆς παιδείας ὁρμῶσιν ἐπὶ τὸν πολὺν οἶνον καὶ πορίζονται τροφὰς περιέργους καὶ παντοίας. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις οὔτ' ἐν γραφαῖς οὔτ' ... ἐπὶ τῶν πρότερον εὑρήσομεν ποτήριον εὐμέγεθες εἰργασμένον πλὴν τῶν ἐπὶ τοῖς ἡρωικοῖς. τὸ γὰρ ῥυτὸν ὀνομαζόμενον μόνοις τοῖς ἥρωσιν ἀπεδίδοσαν. ὃ καὶ δόξει τισὶν ἔχειν ἀπορίαν, εἰ μή τις ἄρα φήσειε, διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ἐπιφανείας τῶν δαιμόνων καταδει- c χθῆναι τοῦτο. χαλεποὺς γὰρ καὶ πλήκτας τοὺς ἥρωας νομίζουσι, καὶ μᾶλλον νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν. ὅπως οὖν μὴ διὰ τὸν τρόπον ἀλλὰ διὰ τὴν μέθην φαίνωνται τοιοῦτοι, δημιουργοῦσιν αὐτοὺς πίνοντας ἐκπώμασι μεγάλοις. καί μοι δοκοῦσι λέγειν οὐ κακῶς οἱ φάσκοντες τὸ μέγα ποτήριον φρέαρ ἀργυροῦν εἶναι.' ἐν τούτοις ἀγνοεῖν ἔοικεν ὁ Χαμαιλέων ὅτι οὐκ ἔστι μικρὸν τὸ παρ' Ὁμήρῳ διδόμενον τῷ Κύκλωπι ὑπ' Ὀδυσσέως κισσύβιον. οὐ γὰρ ἂν τρὶς πιὼν οὕτως d κατηνέχθη ὑπὸ μέθης τηλικοῦτος ὤν. ἦν οὖν καὶ τότε μεγάλα ποτήρια, εἰ μὴ αἰτιάσεταί τις τὴν δύναμιν τοῦ οἴνου, ἣν αὐτὸς Ὅμηρος ἐξηγήσατο, ἢ τὸ ἄηθες τῆς πόσεως τοῦ Κύκλωπος, ἐπεὶ τὰ πολλὰ ἐγαλακτοπότει. ἢ τάχα καὶ βαρβαρικὸν ἦν τὸ ἔκπωμα, εἴπερ μέγα ἦν, ἐκ τῆς Κικόνων εἰλημμένον λείας. τί οὖν ἔχομεν λέγειν περὶ τοῦ Νέστορος ποτηρίου, ὃ μόλις ἂν νέος βαστάσαι ἴσχυσε, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρε, περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ διδάξει τι ἡμᾶς ὁ Πλούταρ- e χος. ὥρα οὖν κατακλίνεσθαι.

5. καὶ κατακλιθέντων, ἀλλὰ μήν, ὁ Πλούταρχος ἔφη, κατὰ τὸν Φλιάσιον ποιητὴν Πρατίναν, οὐ γᾶν

αὐλακισμέναν ἀρῶν, ἀλλὰ σκύφον ματεύων, κυλικηγορήσων ἔρχομαι, οὐ τῶν Κυλικράνων εἷς ὑπάρχων, οὓς χλευάζων Ἕρμιππος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν τοῖς Ἰάμβοις φησίν

εἰς τὸ Κυλικράνων βαδίζων σπληνόπεδον ἀφικόμην·
εἶδον οὖν τὴν Ἡράκλειαν καὶ μάλ' ὡραίαν πόλιν.

Ἡρακλεῶται δ' εἰσὶν οὗτοι οἱ ὑπὸ τῇ Οἴτῃ κατοι-
f κοῦντες, ὥς φησι Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνός, ὀνομασθῆναι φάσκων αὐτοὺς ἀπό τινος Κύλικος γένος Λυδοῦ, ἑνὸς τῶν Ἡρακλεῖ συστρατευσαμένων. μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Σκυθῖνος ὁ Τήιος ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ ἱστορίῃ λέγων οὕτως ‛Ἡρακλέης λαβὼν Εὔρυτον καὶ τὸν υἱὸν ἔκτεινε φόρους πρήσσοντας παρ' Εὐβοέων, Κυλικρῆνας δ' ἐξεπόρθησε ληιζομέ-
462 νους, καὶ αὐτόθι πόλιν ἐδείματο Ἡράκλειαν τὴν Τρηχινίδα καλεομένην.' Πολέμων δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονόν φησιν οὕτως ‛τῆς δ' Ἡρακλείας τῆς ὑπὸ τὴν Οἴτην καὶ Τραχῖνα τῶν οἰκητόρων μεθ' Ἡρακλέους τινὲς ἀφικόμενοι ἐκ Λυδίας Κυλικρᾶνες, οἱ δ' Ἀθαμᾶνες, ἀφ' ὧν οἱ τόποι διαμένουσιν· οἷς οὐδὲ τῆς πολιτείας μετέδοσαν οἱ Ἡρακλεῶται, συνοίκους ἀλλοφύλους ὑπολαβόντες. Κυλικρᾶνες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους ἐγκεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν.'

6. οἶδα δὲ καὶ Ἑλλάνικον ἐν ἐθνῶν ὀνομασίαις
b λέγοντα ὅτι Λιβύων τῶν νομάδων τινὲς οὐδὲν ἄλλο κέκτηνται ἢ κύλικα καὶ μάχαιραν καὶ ὑδρίαν, καὶ ὅτι οἰκίας ἔχουσιν ἐξ ἀνθερίκου πεποιημένας μικράς, ὅσον σκιᾶς ἕνεκα, ἃς καὶ περιφέρουσιν ὅπου ἂν πορεύωνται. πολλοῖς δὲ καὶ ὁ ἐν Ἰλλυριοῖς τόπος διαβόητός ἐστιν ὁ καλούμενος Κύλικες, παρ' ᾧ ἐστι τὸ

Κάδμου καὶ Ἁρμονίας μνημεῖον, ὡς ἱστορεῖ Φύλαρχος ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν. καὶ Πολέμων δὲ ἐν τῷ περὶ τοῦ Μορύχου ἐν Συρακούσαις φησὶν ἐπ' ἄκρᾳ τῇ νήσῳ πρὸς τῷ τῆς Ὀλυμπίας ἱερῷ ἐκτὸς τοῦ τείχους ἐσχάραν τινὰ εἶναι, ἀφ' ἧς, φησί, c
τὴν κύλικα ναυστολοῦσιν ἀναπλέοντες μέχρι τοῦ γενέσθαι τὴν ἐπὶ τοῦ νεὼ τῆς Ἀθηνᾶς ἀόρατον ἀσπίδα· καὶ οὕτως ἀφιᾶσιν εἰς τὴν θάλασσαν κεραμέαν κύλικα, καθέντες εἰς αὐτὴν ἄνθεα καὶ κηρία καὶ λιβανωτὸν ἄτμητον καὶ ἄλλ' ἄττα μετὰ τούτων ἀρώματα.

7. ὁρῶν οὖν ὑμῶν καὶ αὐτὸς τὸ συμπόσιον, κατὰ τὸν Κολοφώνιον Ξενοφάνη, πλῆρες ὂν πάσης θυμηδίας,

νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἁπάντων
  καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεὶς στεφάνους, d
ἄλλος δ' εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει·
  κρητὴρ δ' ἕστηκεν μεστὸς ἐϋφροσύνης·
ἄλλος δ' οἶνος ἕτοιμος, ὃς οὔποτε φησὶ προδώσειν,
  μείλιχος ἐν κεράμοις, ἄνθεος ὀσδόμενος·
ἐν δὲ μέσοις ἁγνὴν ὀδμὴν λιβανωτὸς ἵησιν.
  ψυχρὸν δ' ἐστὶν ὕδωρ καὶ γλυκὺ καὶ καθαρόν.
πάρκεινται δ' ἄρτοι ξανθοὶ γεραρή τε τράπεζα e
  τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ' ἄνθεσιν ἀν τὸ μέσον πάντῃ πεπύκασται,
  μολπὴ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλίη.
χρὴ δὲ πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὔφρονας ἄνδρας
  εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις,
σπείσαντάς τε καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι
  πρήσσειν· ταῦτα γὰρ ὦν ἐστὶ προχειρότερον, f
οὐχ ὕβρις· πίνειν δ' ὁπόσον κεν ἔχων ἀφίκοιο
  οἴκαδ' ἄνευ προπόλου μὴ πάνυ γηραλέος.

ἀνδρῶν δ' αἰνεῖν τοῦτον ὃς ἐσθλὰ πιὼν ἀναφαίνει,
ὡς ἡ μνημοσύνη, καὶ τὸν ὃς ἀμφ' ἀρετῆς
οὔτι μάχας διέπει Τιτήνων οὐδὲ Γιγάντων,
οὐδὲ τὰ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσιας σφεδανάς· τοῖς οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν,
463 θεῶν δὲ προμηθείην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

8. καὶ ὁ χαρίεις δ' Ἀνακρέων φησίν

οὐ φιλέω ὃς κρητῆρι παρὰ πλέῳ οἰνοποτάζων
νείκεα καὶ πόλεμον δακρυόεντα λέγει,
ἀλλ' ὅστις Μουσέων τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' Ἀφροδίτης
συμμίσγων ἐρατῆς μνήσεται εὐφροσύνης.

καὶ Ἴων δ' ὁ Χῖός φησιν

b χαιρέτω ἡμέτερος βασιλεὺς σωτήρ τε πατήρ τε.
ἡμῖν δὲ κρητῆρ' οἰνοχόοι θέραπες
κιρνάντων προχύταισιν ἐν ἀργυρέοις· ὁ δὲ χρυσὸς
οἶνον ἔχων χειρῶν νιζέτω εἰς ἔδαφος.
σπένδοντες δ' ἁγνῶς Ἡρακλεῖ τ' Ἀλκμήνῃ τε
Προκλέι Περσείδαις τ' ἐκ Διὸς ἀρχόμενοι
c πίνωμεν παίζωμεν· ἴτω διὰ νυκτὸς ἀοιδή,
ὀρχείσθω τίς. ἑκὼν δ' ἄρχε φιλοφροσύνης.
ὅντινα δ' εὐειδὴς μίμνει θήλεια πάρευνος,
κεῖνος τῶν ἄλλων ἀδρότερον πιέτω.

ἐποιοῦντο δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ καλούμενοι σοφοὶ συμποτικὰς ὁμιλίας. παραμυθεῖται γὰρ ὁ οἶνος καὶ τὴν τοῦ γήρως δυσθυμίαν, φησὶ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ μέθης.

9. διόπερ συνιοῦσι καὶ ἡμῖν ἐπὶ τὰς διονυσιακὰς ταύτας λαλιὰς οὐδὲ εἷς ἂν εὐλόγως φθονήσαι νοῦν ἔχων, κατὰ τοὺς Ἀλέξιδος Ταραντίνους,

οἳ τῶν πέλας
d οὐδὲν ἀδικοῦμεν οὐδέν'. ἆρά γ' οἶσθ' ὅτι
τὸ καλούμενον ζῆν τοῦτο διατριβῆς χάριν

ὄνομ' ἐστὶν ὑποκόρισμα τῆς ἀνθρωπίνης
μοίρας; ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν εὖ τις ἢ κακῶς
φήσει με κρίνειν, οὐκ ἔχοιμ' ἄν σοι φράσαι·
ἔγνωκα δ' οὖν οὕτως ἐπισκοπούμενος,
εἶναι μανιώδη πάντα τἀνθρώπων ὅλως,
ἀποδημίας δὲ τυγχάνειν ἡμᾶς ἀεὶ
τοὺς ζῶντας, ὥσπερ εἰς πανήγυρίν τινα
ἀφειμένους ἐκ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ σκότους
εἰς τὴν διατριβὴν εἰς τὸ φῶς τε τοῦθ' ὃ δὴ
ὁρῶμεν. ὃς δ' ἂν πλεῖστα γελάσῃ καὶ πίῃ, e
καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀντιλάβηται τὸν χρόνον
τοῦτον ὃν ἀφεῖται, κἂν τύχῃ 'ράνου τινός,
πανηγυρίσας ἥδιστ' ἀπῆλθεν οἴκαδε.

καὶ κατὰ τὴν καλὴν οὖν Σαπφώ

ἐλθὲ Κύπρι
χρυσέαισιν ἐν κυλίκεσσιν ἁβροῖς
συμμεμιγμένον θαλίαισι νέκταρ
οἰνοχοοῦσα
τοῖσδε τοῖς ἐμοῖς ἑτάροις τε καὶ σοῖς.

10. πρὸς οὓς λεκτέον ὅτι τρόποι εἰσὶ πόσεων κατὰ πόλεις ἴδιοι, ὡς Κριτίας παρίστησιν ἐν τῇ Λακεδαιμονίων Πολιτείᾳ διὰ τούτων 'ὁ μὲν Χῖος καὶ Θάσιος ἐκ μεγάλων κυλίκων ἐπιδέξια, ὁ δ' Ἀττικὸς ἐκ μι- f κρῶν ἐπιδέξια, ὁ δὲ Θετταλικὸς ἐκπώματα προπίνει ὅτῳ ἂν βούλωνται μεγάλα. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὴν παρ' αὑτῷ ἕκαστος πίνει, ὁ δὲ παῖς ὁ οἰνοχόος [ἐπιχεῖ] ὅσον ἂν ἀποπίῃ.' τοῦ δ' ἐπιδέξια πίνειν μνημονεύει καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀγροίκοις οὕτως

τίνα δὴ παρεσκευασμένοι 464
πίνειν τρόπον νῦν ἐστέ; λέγετε. τίνα τρόπον;
Β. ἡμεῖς τοιοῦτον οἷον ἂν καὶ σοὶ δοκῇ.
Α. βούλεσθε δῆτ' οὖν τὸν ἐπιδέξι', ὦ πάτερ,

λέγειν ἐπὶ τῷ πίνοντι; Β. τὸν ἐπιδέξια
λέγειν, Ἄπολλον, ὡσπερεὶ τεθνηκότι;

11. παραιτητέον δ' ἡμῖν τὰ κεράμεα ποτήρια. καὶ γὰρ Κτησίας 'παρὰ Πέρσαις' φησίν 'ὃν ἂν βασιλεὺς ἀτιμάσῃ, κεραμέοις χρῆται.' Χοιρίλος δ' ὁ ἐποποιός φησιν

b χερσὶν ὄλβον ἔχω κύλικος τρύφος ἀμφὶς ἐαγός,
ἀνδρῶν δαιτυμόνων ναυάγιον, οἷά τε πολλὰ
πνεῦμα Διωνύσοιο πρὸς ὕβριος ἔκβαλεν ἀκτάς.

ἐγὼ δὲ εὖ οἶδα ὅτι ἥδιστα πολλάκις ἐστὶ τὰ κεράμεα ἐκπώματα, ὡς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἐκ τῆς Κόπτου καταγόμενα· μετὰ γὰρ ἀρωμάτων συμφυραθείσης τῆς
c γῆς ὀπτᾶται. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ μέθης 'αἱ ῥοδιακαὶ (φησὶ) προσαγορευόμεναι χυτρῖδες διά τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφέρονται καὶ διὰ τὸ θερμαινομένας τὸν οἶνον ἧττον ποιεῖν μεθύσκειν. σμύρνης γὰρ καὶ σχοίνου καὶ τῶν τοιούτων ἑτέρων εἰς τὸ ὕδωρ ἐμβληθέντων ἕψονται, καὶ παραχεόντων εἰς τὸν οἶνον ἧττον μεθύσκουσιν.' κἀν ἄλλῳ δὲ μέρει φησίν 'αἱ ῥοδιακαὶ χυτρῖδες γίνονται σμύρνης σχοίνου ἄνθους κρόκου βαλσάμου ἀμώμου κινναμώμου συνεψηθέντων· ἀφ' ὧν τὸ γινόμενον τῷ οἴνῳ παρα-
d χυθὲν οὕτω μέθας ἵστησιν ὥστε καὶ τῶν ἀφροδισίων παραλύειν τὰ πνεύματα πέττον.'

12. οὐ δεῖ οὖν ἡμᾶς ἐκμανῶς πίνειν ἀποβλέποντας εἰς τὸ πλῆθος τῶν καλῶν τούτων καὶ παντοδαπῶν κατὰ τὰς τέχνας ἐκπωμάτων. τὴν δὲ μανίαν τοὺς πολλούς φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν πραγματείας τοῖς πλείστοις προσάπτεσθαι. καλεῖσθαι γοῦν τὴν μὲν γυναικομανίαν, τὴν δὲ ὀρτυγομανίαν. τινὲς δὲ καὶ δοξομανεῖς καλοῦσι τοὺς φιλοδόξους, καθάπερ τοὺς φιλογύνας

γυναικομανεῖς, καὶ τοὺς φιλόρνιθας ὀρνιθομανεῖς, e τὸ αὐτὸ σημαινόντων τῶν ὀνομάτων τούτων. ὥστε καὶ τὰ λοιπὰ μὴ ἀλλοτρίως καλεῖσθαι τὸν τρόπον τοῦτον. καὶ γὰρ ὁ φίλοψος καὶ ὁ ὀψοφάγος οἷον ὀψομανής ἐστι, καὶ ὁ φίλοινος οἰνομανής, καὶ ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ὁμοίων, οὐκ ἀλλοτρίως τῆς μανίας κειμένης ἐν αὐτοῖς, ὡς ἁμαρτάνουσι μανικῶς καὶ τῆς ἀληθείας ἐπὶ πλεῖον ἀπαρτωμένοις.

13. ἡμεῖς οὖν, ὡς καὶ παρ' Ἀθηναίοις ἐγίνετο, ἅμα ἀκροώμενοι τῶν γελωτοποιῶν τούτων καὶ μίμων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τεχνιτῶν, ὑποπίνωμεν. λέγει δὲ f περὶ τούτων ὁ Φιλόχορος οὑτωσί· 'Ἀθηναῖοι τοῖς διονυσιακοῖς ἀγῶσι τὸ μὲν πρῶτον ἠριστηκότες καὶ πεπωκότες ἐβάδιζον ἐπὶ τὴν θέαν καὶ ἐστεφανωμένοι ἐθεώρουν, παρὰ δὲ τὸν ἀγῶνα πάντα οἶνος αὐτοῖς ᾠνοχοεῖτο καὶ τραγήματα παρεφέρετο, καὶ τοῖς χοροῖς εἰσιοῦσιν ἐνέχεον πίνειν, καὶ διηγωνισμένοις ὅτ' ἐξεπορεύοντο ἐνέχεον πάλιν· μαρτυρεῖν δὲ τούτοις καὶ Φερεκράτη τὸν κωμικόν, ὅτι μέχρι τῆς καθ' ἑαυτὸν ἡλικίας οὐκ ἀσίτους εἶναι τοὺς θεωροῦντας.' Φανόδημος δὲ πρὸς τῷ ἱερῷ φησι τοῦ ἐν Λίμναις Διονύ- 465 σου τὸ γλεῦκος φέροντας τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῶν πίθων τῷ θεῷ κιρνάναι, εἶτ' αὐτοὺς προσφέρεσθαι· ὅθεν καὶ Λιμναῖον κληθῆναι τὸν Διόνυσον, ὅτι μιχθὲν τὸ γλεῦκος τῷ ὕδατι τότε πρῶτον ἐπόθη κεκραμένον. διόπερ ὀνομασθῆναι τὰς πηγὰς νύμφας καὶ τιθήνας τοῦ Διονύσου, ὅτι τὸν οἶνον αὐξάνει τὸ ὕδωρ κιρνάμενον. ἡσθέντες οὖν τῇ κράσει ἐν ᾠδαῖς ἔμελπον τὸν Διόνυσον, χορεύοντες καὶ ἀνακαλοῦντες εὐανθῆ καὶ διθύραμβον καὶ βακχευτὰν καὶ βρόμιον. καὶ Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησὶν ὅτι τοῦ b Διονύσου τροφοὶ αἱ νύμφαι κατ' ἀλήθειαν. αἱ γὰρ

ἄμπελοι πλεῖστον ὑγρὸν χέουσι τεμνόμεναι καὶ κατὰ φύσιν δακρύουσι. διόπερ καὶ Εὐριπίδης ἕνα τῶν τοῦ ἡλίου ἵππων φησὶν εἶναι

βακχίου φιλανθέμου
Αἴθοπα πεπαίνοντ' ὀργάτους ὀπωρινούς·
ἐξ οὗ βροτοὶ καλοῦσιν οἶνον αἴθοπα.

καὶ Ὀδυσσεὺς ὤπασε

μελιηδέα οἶνον ἐρυθρόν,
c ἓν δέπας ἐμπλήσας, ὕδατος δ' ἀνὰ εἴκοσι μέτρα
χεῦ'· ὀδμὴ δ' ἡδεῖα ἀπὸ κρητῆρος ὀδώδει.

Τιμόθεος δ' ἐν Κύκλωπι

ἔχευε δ' ἓν μὲν δέπας κίσσινον μελαίνας
σταγόνος ἀμβρότας ἀφρῷ βρυάζον·
εἴκοσιν δὲ μέτρ' ἀνέχευεν, ἔμισγε δ' αἷμα
βακχίου νεορρύτοις δακρύοισι νυμφᾶν.

14. οἶδα δέ τινας, ἄνδρες θιασῶται, καὶ μέγα φρονήσαντας οὐχ οὕτως ἐπὶ πλούτῳ ὡς ἐπὶ τῷ κεκτῆσθαι πολλὰ ἐκπώματα ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ. ὧν εἷς
d ἐστὶ καὶ Πυθέας ὁ Ἀρκὰς ἐκ Φιγαλείας, ὃς καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ὤκνησεν ἐπιθέσθαι τοῖς οἰκείοις ἐπιγράψαι αὐτοῦ τῷ μνήματι τάδε

Πυθέα μνῆμα τόδ' ἔστ', ἀγαθοῦ καὶ σώφρονος ἀνδρός,
ὃς κυλίκων ἔσχεν πλῆθος ἀπειρέσιον
ἀργυρέων χρυσοῦ τε καὶ ἠλέκτροιο φαεινοῦ,
τῶν προτέρων πάντων πλείονα πασάμενος.

τοῦτο δ' ἱστορεῖ Ἁρμόδιος ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ
e τῶν κατὰ Φιγάλειαν Νομίμων. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας περὶ Περσῶν λέγων γράφει καὶ ταῦτα 'καὶ μὴν ἐκπώματα ἢν μὲν ὡς πλεῖστα ἔχωσι, τούτῳ καλλωπίζονται, ἢν δ' ἐξ ἀδίκων φανερῶς ᾖ μεμηχανημένα, οὐδὲν αἰσχύνονται. πολὺ γὰρ ηὔξηται ἐν αὐ-

τοῖς ἡ ἀδικία τε καὶ αἰσχροκέρδεια.᾽ ὁ δὲ Οἰδίπους δι᾽ ἐκπώματα τοῖς υἱοῖς κατηράσατο, ὡς ὁ τὴν κυκλικὴν Θηβαΐδα πεποιηκώς φησιν, ὅτι αὐτῷ παρέθηκαν ἔκπωμα ὃ ἀπηγορεύκει, λέγων οὕτως

αὐτὰρ ὁ διογενὴς ἥρως ξανθὸς Πολυνείκης f
πρῶτα μὲν Οἰδιπόδῃ καλὴν παρέθηκε τράπεζαν
ἀργυρέην Κάδμοιο θεόφρονος· αὐτὰρ ἔπειτα
χρύσεον ἔμπλησεν καλὸν δέπας ἡδέος οἴνου.
αὐτὰρ ὅ γ᾽ ὡς φράσθη παρακείμενα πατρὸς ἑοῖο
τιμήεντα γέρα, μέγα οἱ κακὸν ἔμπεσε θυμῷ,
αἶψα δὲ παισὶν ἑοῖσι μετ᾽ ἀμφοτέροισιν ἐπαρὰς 466
ἀργαλέας ἠρᾶτο· θεῶν δ᾽ οὐ λάνθαν᾽ ἐρινύν·
ὡς οὔ οἱ πατρώϊ᾽ ἐν ἠθείῃ φιλότητι
δάσσαιντ᾽, ἀμφοτέροισι δ᾽ ἀεὶ πόλεμοί τε μάχαι
τε . . .

15. Καικίλιος δ᾽ ὁ ῥήτωρ ὁ ἀπὸ Καλῆς ἀκτῆς ἐν τῷ περὶ ἱστορίας Ἀγαθοκλέα φησὶ τὸν τύραννον ἐκπώματα χρυσᾶ ἐπιδεικνύντα τοῖς ἑταίροις φάσκειν ἐξ ὧν ἐκεράμευσε κατεσκευακέναι ταῦτα. ὁ δὲ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν τοῖς Λαρισαίοις Ἀκρίσιος καὶ αὐτὸς ἐκ- b πώματα ὅσα πλεῖστα εἶχεν, ὥς φησιν ὁ τραγικός

πολὺν δ᾽ ἀγῶνα πάγξενον κηρύσσεται,
χαλκηλάτους λέβητας ἐκτιθεὶς φέρειν
καὶ κοῖλα χρυσόκολλα καὶ πανάργυρα
ἐκπώματ᾽, εἰς ἀριθμὸν ἑξήκοντα δίς.

Ποσειδώνιος δ᾽ ἐν τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τῶν ἱστοριῶν Λυσίμαχόν φησι τὸν Βαβυλώνιον καλέσαντα ἐπὶ δεῖπνον Ἵμερον, τὸν τυραννήσαντα οὐ μόνον Βαβυλωνίων ἀλλὰ καὶ Σελευκέων, μετὰ τριακοσίων, μετὰ τὸ τὰς τραπέζας ἀρθῆναι τετράμνουν ἑκάστῳ τῶν τριακο- c σίων ἔκπωμα δοῦναι ἀργυροῦν καὶ σπονδοποιησάμενον προπιεῖν ἅμα πᾶσι. καὶ ἀποφέρεσθαι ἔδωκε τὰ

ποτήρια. Ἀντικλείδης δ' ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ ἑκκαιδεκάτῳ Νόστων περὶ Γρᾶ διηγούμενος, τοῦ τὴν ἀποικίαν εἰς Λέσβον στείλαντος σὺν ἄλλοις βασιλεῦσι, καὶ ὅτι χρησμὸς ἦν αὐτοῖς δηλώσας καθεῖναι διαπλέοντας τῷ Ποσειδῶνι εἰς τὸ πέλαγος παρθένον, γράφει καὶ ταῦτα 'μυθολογοῦσι δὲ περὶ τῶν ἐν Μηθύμνῃ τινὲς περὶ τῆς ἀφεθείσης εἰς τὴν θάλασσαν παρθένου, καί φασιν ἐρασθέντα αὐτῆς τῶν ἡγεμό-
d νων τινά, ᾧ ἦν τοὔνομα Ἔναλος, ἐκκολυμβῆσαι βουλόμενον ἀνασῶσαι τὴν παιδίσκην. τότε μὲν οὖν ὑπὸ κύματος αὐτοὺς ἀμφοτέρους κρυφθέντας ἀφανεῖς γενέσθαι, χρόνῳ δ' ὕστερον ἤδη τῆς Μηθύμνης οἰκουμένης παραγενέσθαι τὸν Ἔναλον καὶ διηγεῖσθαι τὸν τρόπον . . . καὶ ὅτι ἡ μὲν παρθένος παρὰ ταῖς νηρῇσι διέτριβεν, αὐτὸς δὲ τὰς τοῦ Ποσειδῶνος ἔβοσκεν ἵπ-
781 πους· καί ποτε [καὶ] κύματος ἐπιφερομένου μεγάλου
c συγκολυμβήσαντα αὐτὸν ἐκβῆναι, ἔχοντα κύπελλον χρυσοῦ οὕτω θαυμασίου, ὡς τὸν παρ' αὐτοῖς αὐτῷ παραβαλλόμενον οὐδὲν διάφορον εἶναι χαλκοῦ.'

16. τιμιώτατον δ' ἦν πάλαι τὸ τῶν ἐκπωμάτων κτῆμα. Ἀχιλλεὺς γοῦν ὡς ἐξαίρετόν τι εἶχεν ἀνάθημα δέπας, οὐδέ τις ἄλλος οὔτ' ἀνδρῶν πίνεσκεν ἀπ' αὐτοῦ οὔτε τεῳ σπένδεσκε θεῶν ὅτε μὴ Διί. καὶ ὁ Πρίαμος δὲ τὸν υἱὸν λυτρούμενος τοῖς ἐπισημοτάτοις κειμηλίοις καὶ δέπας δίδωσι περικαλλές. αὐτός γε μὴν ὁ Ζεὺς τῆς Ἡρακλέους γενέσεως ἄξιον ἡγεῖται δῶρον Ἀλκμήνῃ δοθῆναι ποτήριον, ὅπερ Ἀμφιτρύωνι εἰκασθεὶς δίδωσιν,

d ἃ δ' ὑποδεξαμένα θαήσατο χρύσεον αἶψα ποτήριον.

τὸν δὲ Ἥλιον ὁ Στησίχορος ποτηρίῳ διαπλεῖν φησι τὸν ὠκεανόν, ᾧ καὶ τὸν Ἡρακλέα περαιωθῆναι ἐπὶ

τὰς Γηρυόνου βόας ὁρμῶντα. οἴδαμεν δὲ καὶ τὸ Βαθυκλέους τοῦ Ἀρκάδος ποτήριον, ὃ σοφίας ἆθλον ὁ Βαθυκλῆς τῷ κριθέντι ἀρίστῳ τῶν καλουμένων σοφῶν ἀπέλιπε. τὸ δὲ Νέστορος ποτήριον πολλοὶ κεραμεύουσι. πλεῖστοι γὰρ περὶ αὐτοῦ συνεγράψαντο. καὶ θεοφιλὲς δὲ τὸ ποτήριον· χρυσέοις γοῦν δεπάεσσιν ἀλλήλους δεξιοῦνται. ἐλευθέριον δέ φησι καὶ ἐμμελὲς ἐν οἴνῳ διάγειν μὴ κωθωνιζόμενον μηδὲ θρᾳκίῳ νόμῳ ἄμυστιν οἰνοποτεῖν, ἀλλὰ τῷ πωματι φάρμακον ὑγιείας ἐγκιρνάναι τὸν λόγον.

17. ὅτι διὰ σπουδῆς εἶχον οἱ ἀρχαῖοι ἐγκόλαπτον e ἱστορίαν ἔχειν ἐν ἐκπώμασιν. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ τέχνῃ εὐδοκίμησαν Κίμων καὶ Ἀθηνοκλῆς. ἐχρῶντο δὲ καὶ λιθοκολλήτοις ἐκπώμασι. Μένανδρος δέ πού φησι καὶ ποτήριον τορνευτὸν καὶ τορευτά. Ἀντιφάνης

ἄλλοι δὲ καὶ δὴ βακχίου παλαιγενοῦς
ἀφρῷ σκιασθὲν χρυσοκόλλητον δέπας
μεστὸν κύκλῳ χορεῦον ἕλκουσι γνάθοιν·
ὁλκοῖς ἀπαύστοις, παντελῶς ἐστραμμένον
τἄνω κάτω δεικνύντες. f

φησὶ πρός τινα Νικόμαχος

ὦ χαῖρε χρυσοκλαῦστα καὶ χρυσοῦς ἐμῶν.

Φιλιππίδης

τὰ ποτήρι᾽ ἂν ἴδῃς τὰ παρεσκευασμένα,
ἅπαντα χρυσᾶ, Τρόφιμε, νὴ τὸν οὐρανόν,
ὑπερήφαν᾽. ἔγωγε μὲν γὰρ ἐξέστην ἰδών.
κρατῆρες ἀργυροῖ, κάδοι μείζους ἐμοῦ.

ὅτι Παρμενίων συγκεφαλαιούμενος ἐν ταῖς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολαῖς τὰ περσικὰ λάφυρα ʽποτηρίων (φησὶ) χρυσῶν σταθμός, τάλαντα βαβυλώνια 782 ογ΄ μναῖ νβ΄. ποτηρίων λιθοκολλήτων σταθμός, τάλαντα βαβυλώνια νϛ΄ μναῖ λδ΄.᾽

18. ἔθος δ' ἦν πρότερον ἐν τῷ ποτηρίῳ ὕδωρ ἐμβάλλεσθαι, μεθ' ὃ τὸν οἶνον. Ξενοφάνης

οὐδέ κεν ἐν κύλικι πρότερον κεράσειέ τις οἶνον
ἐγχέας, ἀλλ' ὕδωρ, καὶ καθύπερθε μέθυ.

Ἀνακρέων

φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον ὦ παῖ,
φέρε δ' ἀνθεμεῦντας ἡμῖν
στεφάνους· ἔνεικον, ὡς δὴ
πρὸς ἔρωτα πυκταλίζω.

πρὸ δὲ τούτων Ἡσίοδος

κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀπορρύτου, ἥ τ' ἀθόλωτος,
τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.

Θεόφραστος 'ἐπεὶ καὶ τὰ περὶ τὴν κρᾶσιν ἐναντίως
b εἶχε τὸ παλαιὸν τῷ νῦν παρ' Ἕλλησιν ὑπάρχοντι. οὐ γὰρ τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν οἶνον ἐπέχεον, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸν οἶνον, ὅπως ἐν τῷ πίνειν ὑδαρέστερον χρῷντο τῷ ποτῷ, καὶ τούτου ποιησάμενοι τὴν ἀπόλαυσιν ἧττον ὀρέγοιντο τοῦ λοιποῦ. καὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς κοττάβους κατανήλισκον.'

19. ἔνδοξοι δὲ τορευταὶ Ἀθηνοκλῆς, Κράτης, Στρατόνικος, Μυρμηκίδης ὁ Μιλήσιος, Καλλικράτης ὁ Λάκων, καὶ Μῦς, οὗ εἴδομεν σκύφον Ἡρακλεωτικόν, τεχνικῶς ἔχοντα Ἰλίου ἐντετορευμένην πόρθησιν, ἔχοντα ἐπίγραμμα τόδε

γραμμὰ Παρρασίοιο, τέχνα Μυός. ἐμμὶ δὲ εἰκὼν
Ἰλίου αἰπεινᾶς, ἃν ἕλεν Αἰακίδας.

c 20. ὅτι κλεινοὶ λέγονται παρὰ Κρησὶν οἱ ἐρώμενοι. σπουδὴ δὲ αὐτοῖς παῖδας ἁρπάζειν· καὶ τοῖς καλοῖς παρ' αὐτοῖς ἄδοξόν ἐστιν ἐραστοῦ μὴ τυχεῖν. καλοῦνται δὲ οἱ ἁρπασθέντες παρασταθέντες. διδόασι δὲ τῷ ἁρπασθέντι στολὴν καὶ βοῦν καὶ ποτήριον. ἣν

καὶ πρεσβύτεροι γενόμενοι φέρουσιν, ἵνα δῆλοι ὦσι κλεινοὶ γενόμενοι.

21. *ὁρᾷς δ', ὅταν πίνωσιν ἄνθρωποι, τότε*
πλουτοῦσι, διαπράττουσι, νικῶσιν δίκας,
εὐδαιμονοῦσιν, ὠφελοῦσι τοὺς φίλους.

αὔξει γὰρ καὶ τρέφει μεγαλύνει τε τὴν ψυχὴν ἡ ἐν d *τοῖς πότοις διατριβὴ ἀναζωπυροῦσα καὶ ἀνεγείρουσα μετὰ φρονήσεως τὸν ἑκάστου νοῦν, ὥς φησιν ὁ Πίνδαρος*

ἁνίκ' ἀνθρώπων καματώδεες οἴχονται μέριμναι
στηθέων ἔξω, πελάγει δ' ἐν πολυχρύσοιο πλούτου
πάντες ἴσᾳ νέομεν ψευδῆ πρὸς ἀκτάν·
ὃς μὲν ἀχρήμων, ἀφνεὸς τότε, τοὶ δ' αὖ πλουτέοντες.

εἶτ' ἐπάγει

ἀέξονται φρένας ἀμπελίνοις τόξοις δαμέντες.

22. ΑΓΚΥΛΗ. *ποτήριον πρὸς τὴν τῶν κοττάβων παιδιὰν χρήσιμον. Κρατῖνος*

πιεῖν δὲ θάνατος οἶνον, ἂν ὕδωρ ἐπῇ.
ἀλλ' ἴσον ἴσῳ μάλιστ' ἀκράτου δύο χόας
πίνουσ' ἀπ' ἀγκύλης ἐπονομάζουσ' ἅμα
ἵησι λάταγας τῷ κορινθίῳ πέει. e

καὶ Βακχυλίδης

εὖτε τὴν ἀπ' ἀγκύλης ἵησι τοῖς νεανίαις,
λευκὸν ἀντείνασα πῆχυν.

ἐντεῦθεν νοοῦμεν τοὺς παρ' Αἰσχύλῳ ἀγκυλητοὺς κοττάβους. λέγονται δὲ καὶ δόρατα ἀγκυλητὰ καὶ μεσάγκυλα, ἀλλ' ἀπὸ ἀγκύλης ἤτοι τῆς δεξιᾶς χειρός. καὶ ἡ κύλιξ δὲ ἡ ἀγκύλη, διὰ τὸ ἀπαγκυλοῦν τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐν τῇ προέσει. ἦν γὰρ τοῖς παλαιοῖς πεφροντισμένον καλῶς καὶ εὐσχημόνως κότταβον

προΐεσθαι. καὶ οἱ πολλοὶ ἐπὶ τούτῳ μᾶλλον ἐφρόνουν μέγα ἢ ἐπὶ τῷ εὖ ἀκοντίζειν. ὠνομάσθη οὖν ἀπὸ τοῦ τῆς χειρὸς σχηματισμοῦ, ὃν ποιούμενοι εὐρύθμως ἐρρίπτουν εἰς τὸ κοττάβιον. καὶ οἴκους δὲ ἐπιτη-
f δείους κατεσκεύαζον εἰς ταύτην τὴν παιδιάν.

23. ὅτι παρὰ Τιμαχίδᾳ ΑΙΑΚΙΣ ἡ κύλιξ καλεῖται.

ΑΚΑΤΟΣ, ποτήριον ἐοικὸς πλοίῳ. Ἐπικράτης

κατάβαλλε τἀκάτια καὶ κυμβία
αἶρου τὰ μείζω, κεὐθὺ τοῦ καρχησίου
ἄνελκε τὴν γραῦν, τὴν νέαν τ᾽ ἐπουρίσας
πλήρωσον, εὐτρεπῆ τε τὸν κοντὸν ποιοῦ,
καὶ τοὺς κάλως ἔκλυε καὶ χάλα πόδα.

783 ΑΩΤΟΝ. παρὰ Κυπρίοις τὸ ἔκπωμα, ὡς Πάμφιλος. Φιλητᾶς δὲ ποτήριον οὖς οὐκ ἔχον.

ΑΡΟΚΛΟΝ. ἡ φιάλη παρὰ τῷ Κολοφωνίῳ Νικάνδρῳ.

24. ΑΛΕΙΣΟΝ καὶ ΔΕΠΑΣ τὸ αὐτό. Ὅμηρος ἐν Ὀδυσσείᾳ περὶ Πεισιστράτου 'ἐν δ᾽ οἶνον ἔχευε χρυσείῳ δέπαϊ.' εἶτα παρακατιὼν τὸ αὐτό

τοὔνεκα σοὶ δώσω χρύσειον ἄλεισον.

καὶ ἑξῆς τὸ αὐτὸ πάλιν

δῶκε δὲ Τηλεμάχῳ καλὸν δέπας.

φησὶν οὖν Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανός 'δοκεῖ μοι φιαλῶδες εἶναι τὸ δέπας. σπένδουσι γὰρ ἐν αὐτῷ.
b λέγει γοῦν Ὅμηρος δέπας, δι᾽ οὗ Διὶ μόνῳ σπένδεσκεν Ἀχιλλεύς. καλεῖται δὲ δέπας ἤτοι ὅτι δίδοται πᾶσι τοῖς σπένδειν βουλομένοις εἴτε καὶ τοῖς πίνειν, ἢ ὅτι δύο ὦπας εἶχε· ταῦτα δὲ ἂν εἴη τὰ ὦτα. τὸ δὲ ἄλεισον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἄγαν λεῖον εἶναι, ἢ ὅτι ἁλίζεται ἐν αὐτῷ τὸ ὑγρόν. ὅτι δὲ δύο ὦτα εἶχε δῆλον

ἤτοι ὁ καλὸν ἄλεισον ἀναιρήσεσθαι ἔμελλε
χρύσεον ἄμφωτον.

ἀμφικύπελλον δὲ λέγων αὐτό, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι ἦν ἀμφίκυρτον.' Σειληνὸς δὲ ἀμφικύπελλόν φησι τὸ μὴ ἔχον ὦτα. ἄλλοι δὲ τὴν ἀμφί ἀντὶ τῆς περί εἶναι, ἵν' ᾖ περίποτον, τὸ πανταχόθεν πίνειν ἐπιτήδειον. Παρθένιος δὲ διὰ τὸ περικεκυρτῶσθαι τὰ ὠτάρια. κυφὸν γὰρ εἶναι τὸ κυρτόν. Ἀνίκητος δὲ τὸ c
μὲν κύπελλόν φησι φιάλην εἶναι, τὸ δὲ ἀμφικύπελλον ὑπερφίαλον, τὸ ὑπερήφανον καὶ καλόν. εἰ μὴ ἄρα τὸ ποικίλον τῇ κατασκευῇ ἄλεισόν θέλει τις ἀκούειν, ἔξω λειότητος ὄν. Πείσανδρος δέ φησιν Ἡρακλέα Τελαμῶνι τῆς ἐπὶ Ἴλιον στρατείας ἀριστεῖον ἄλεισον δοῦναι.

25. ὅτι ἐστὶ ποτήριον ΑΜΑΛΘΕΙΑΣ ΚΕΡΑΣ καὶ ΕΝΙΑΥΤΟΣ καλούμενον.

ΑΜΦΩΤΙΣ. ξύλινον ποτήριον, ᾧ χρῆσθαι τοὺς d
ἀγροίκους Φιλητᾶς φησὶ τοὺς ἀμέλγοντας εἰς αὐτὸ καὶ οὕτω πίνοντας.

ΑΜΥΣΤΙΣ. καλεῖται μὲν οὕτω πόσις τις, ἣν ἔστιν ἀπνευστὶ πίνειν μὴ μύσαντα. καλοῦσι δὲ οὕτω καὶ τὰ ποτήρια ἀφ' ὧν ἔστι πιεῖν εὐμαρῶς. καὶ τὸ ῥῆμα δὲ ἐξημύστισε φασί, τὸ ἐφ' ἓν πνεῦμα πιεῖν. ὡς ὁ κωμικὸς Πλάτων

λύσασα δ' ἄρτι στάμνον εὐώδους ποτοῦ
ἵησιν εὐθὺς κύλικος εἰς κοῖλον κύτος·
ἔπειτ' ἄκρατον κοὐ τεταργανωμένον
ἔπινε κἀξημύστισεν.

ἔπινον δὲ τὴν ἄμυστιν μετὰ μέλους μεμετρημένου e
πρὸς ὠκύτητα χρόνου. ὡς Ἀμειψίας

αὔλει μοι μέλος.
σὺ δ' ᾆδε πρὸς τήνδ', ἐκπίομαι δ' ἐγὼ τέως.
Β. αὔλει σύ, καὶ σὺ τὴν ἄμυστιν λάμβανε.
οὐ χρὴ πόλλ' ἔχειν θνητὸν ἄνθρωπον [ὄντ'],

ἀλλ' ἐρᾶν κἀσθίειν·
σὺ δὲ κάρτ' ἀφειδής.

26. ΑΝΤΙΓΟΝΙΣ. *ἔκπωμα, ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀντιγόνου, ὡς ἀπὸ Σελεύκου σελευκὶς καὶ ἀπὸ Προυσίου προυσίς.*

f ΑΝΑΦΑΙΑ. *ἡ θερμοποτὶς παρὰ Κρησίν.*

ΑΡΥΒΑΛΛΟΣ. *ποτήριον κάτωθεν εὐρύτερον, ἄνω δὲ συνηγμένον, ὡς τὰ συσπαστὰ βαλλάντια, ἃ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν ὁμοιότητα ἀρυβάλλους τινὲς καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσι*

καταςπένδειν κατὰ τῆς κεφαλῆς ἀρυβάλλῳ
ἀμβροσίαν.

οὐ πόρρω δέ ἐστι τοῦ ἀρυστίχου ὁ ἀρύβαλλος, ἀπὸ τοῦ ἀρύτειν καὶ βάλλειν. λέγουσι δὲ καὶ πρόχουν ἄρυστιν. Σοφοκλῆς

[κακὴ] κακῶς σὺ πρὸς θεῶν ὀλουμένη,
784 *ἣ τὰς ἀρύστεις ὧδ' ἔχουσ' ἐκώμασας.*

ἔστι δὲ καὶ πόλις Ἰώνων Ἄρυστις.

ΑΡΓΥΡΙΣ. *εἶδος ποτηρίου, οὐ μόνον ἐξ ἀργύρου. Ἀναξίλας 'καὶ πίνειν ἐξ ἀργυρίδων χρυσῶν.'*

27. ΒΑΤΙΑΚΙΟΝ, *λαβρώνιος, τραγέλαφος, πρίστις, ποτηρίων ὀνόματα. περσικὴ δὲ φιάλη ἡ βατιάκη. Ἀλεξάνδρου δὲ τοῦ βασιλέως ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταῖς πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ σατράπας φέρεταί τις ἐπιστολὴ ἐν ᾗ ταῦτα γέγραπται 'βατιάκαι ἀργυραῖ κατάχρυσοι τρεῖς. κόνδυα ἀργυρᾶ ρος΄· τούτων ἐπίχρυσα λγ΄.*
b *τισιγίτης ἀργυροῦς εἷς. μύστροι ἀργυροῖ κατάχρυσοι λβ΄. λαχανοθήκη ἀργυρᾶ μία. οἰνοφόρον βαρβαρικὸν ἀργυροῦν ποικίλον ἕν. ἄλλα ποτήρια παντοδαπὰ μικρὰ κθ΄. ἄλλα ποτήρια μικρά, ῥυτὰ καὶ βάτια καὶ λυκιουργεῖς ἐπίχρυσοι καὶ θυμιατήρια καὶ τρύβλια.'*

ΒΗΣΣΑ. ποτήριον παρ' Ἀλεξανδρεῦσι πλατύτερον ἐκ τῶν κάτω μερῶν, ἐστενωμένον ἄνωθεν.

28. ΒΑΥΚΑΛΙΣ. ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ αὕτη, ὡς Σώπατρος ὁ παρῳδός 'βαυκαλὶς ἡ τετρακότυλος.' καὶ πάλιν

νᾶμα μελισσῶν ἡδὺ μὲν ὄρθρου
καταβαυκαλίσαι τοῖς ὑπὸ πολλῆς
κραιπαλοβόσκου δίψης κατόχοις.

κατασκευάζουσι δέ, φησίν, οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν c ὕαλον μεταρρυθμίζοντες πολλαῖς καὶ ποικίλαις ἰδέαις ποτηρίων, παντὸς τοῦ πανταχόθεν κατακομιζομένου κεράμου τὴν ἰδέαν μιμούμενοι. Λύσιππον τὸν ἀνδριαντοποιόν φασι Κασάνδρῳ χαριζόμενον, ὅτε συνῴκισε τὴν Κασάνδρειαν, φιλοδοξοῦντι καὶ βουλομένῳ ἴδιόν τινα εὑρέσθαι κέραμον, διὰ τὸ πολὺν ἐξάγεσθαι τὸν μενδαῖον οἶνον ἐκ τῆς πόλεως, φιλοτιμηθῆναι, καὶ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ γένη παραθέμενον κεραμίων ἐξ ἑκάστου ἀποπλασάμενον ἴδιον ποιῆσαι πλάσμα.

29. ΒΙΚΟΣ. Ξενοφῶν Ἀναβάσεως πρώτῳ 'Κῦρος d ἔπεμπε βίκους οἴνου ἡμιδεεῖς.' ἔστι δὲ φιαλῶδες ποτήριον, κατὰ τὸν Παριανὸν Πολυδεύκην.

ΒΟΜΒΥΛΙΟΣ. θηρίκλειον ῥοδιακόν, οὗ περὶ τῆς ἰδέας Σωκράτης φησὶν 'οἱ μὲν ἐκ φιάλης πίνοντες ὅσον θέλουσι τάχιστ' ἀπαλλαγήσονται, οἱ δὲ ἐκ βομβυλιοῦ κατὰ μικρὸν στάζοντες . . .' ἔστι δὲ καὶ ζῷόν τι.

ΒΡΟΜΙΑΔΕΣ. ἔκπωμα ὅμοιον τοῖς μακροτέροις τῶν σκύφων.

30. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΝ ΕΚΠΩΜΑ. τὸ γράμματα ἔχον ἐγκεχαραγμένα. Ἄλεξις

τὴν ὄψιν εἴπω τοῦ ποτηρίου γέ σοι
πρώτιστον. ἦν γὰρ στρογγύλον, μικρὸν πάνυ, 466

e παλαιόν, ὦτα συντεθλασμένον σφόδρα,
ἔχον κύκλῳ τε γράμματ'. Β. ἆρά γ' ἕνδεκα
χρυσᾶ Διὸς σωτῆρος; Α. οὐκ ἄλλου μὲν οὖν.

τοιοῦτον εἴδομεν ποτήριον γραμματικὸν ἀνακείμενον ἐν Καπύῃ τῆς Καμπανίας τῇ Ἀρτέμιδι ἀργυροῦν, ἐκ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν κατεσκευασμένον καὶ ἐντετυπωμένα ἔχον τὰ ἔπη χρυσοῖς γράμμασιν, ὡς τὸ Νέστορος ὄν. Ἀχαιὸς δ' ὁ τραγικὸς ἐν Ὀμφάλῃ καὶ αὐτὸς περὶ γραμματικοῦ ποτηρίου ποιεῖ τοὺς σατύρους τάδε λέγοντας

f ὁ δὲ σκύφος με τοῦ θεοῦ καλεῖ πάλαι,
τὸ γράμμα φαίνων δέλτ' ἰῶτα καὶ τρίτον
ὦ νῦ τό τ' ὖ πάρεστιν, οὖ κἀπουσίαν
ἐκ τοὐπέκεινα σὰν τό τ' οὖ κηρύσσετον.

ἐν τούτοις λείπει τὸ ὖ στοιχεῖον, ἐπεὶ πάντες οἱ ἀρχαῖοι τῷ οὖ ἀπεχρῶντο οὐ μόνον ἐφ' ἧς νῦν τάττεται
467 δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ ὅτε τὴν δίφθογγον διασημαίνει, διὰ τοῦ οὖ μόνου γράφουσι. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ εἶ γράφουσιν, ὅταν καὶ καθ' αὐτὸ μόνον ἐκφωνῆται καὶ ὅταν συζευγνυμένου τοῦ ἰῶτα. κἀν τοῖς προκειμένοις οὖν οἱ σάτυροι τοῦ Διονύσου τὴν τελευταίαν συλλαβὴν διὰ τοῦ ο μόνου, ὡς βραχέος ἐγκεχαραγμένου, ἐδήλωσαν ὅτι συνυπακούεσθαι δεῖ καὶ τὸ υ, ἵν' ᾖ Διονύσου. τὸ δὲ σὰν ἀντὶ τοῦ σίγμα δωρικῶς εἰρήκασιν. οἱ γὰρ μουσικοί, καθάπερ πολλάκις Ἀριστόξενός φησι, τὸ σίγμα λέγειν παρῃτοῦντο διὰ
b τὸ σκληρόστομον εἶναι καὶ ἀνεπιτήδειον αὐλῷ· τὸ δὲ ῥῶ διὰ τὸ εὔκολον πολλάκις παραλαμβάνουσι. καὶ τοὺς ἵππους τοὺς τὸ C ἐγκεχαραγμένον ἔχοντας σαμφόρας καλοῦσιν. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις

οὔτ' αὐτὸς οὔθ' ὁ ζύγιος οὔθ' ὁ σαμφόρας.

καὶ Πίνδαρός δέ φησι

πρὶν μὲν εἷρπε σχοινοτένειά τ' ἀοιδὰ
καὶ τὸ σὰν κίβδηλον ἀπὸ στομάτων.

μνημονεύει δὲ τοῦ γραμματικοῦ ἐκπώματος ὡς οὕτως καλουμένου Εὔβουλος ἐν Νεοττίδι οὕτως

μισῶ κάκιστον γραμματικὸν ἔκπωμ' ἀεί. c
ἀτὰρ ὡς ὅμοιον οὑμὸς υἱὸς ᾤχετο
ἔχων φιάλιον τῷδε. Β. πολλὰ γίγνεται
ὅμοια.

31. ΓΥΑΛΑΣ. Φιλητᾶς ἐν Ἀτάκτοις Μεγαρέας οὕτω φησὶ καλεῖν τὰ ποτήρια γυάλας. Παρθένιος δ' ὁ τοῦ Διονυσίου ἐν πρώτῳ περὶ τῶν παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς λέξεων ζητουμένων φησί 'γυάλας, ποτηρίου εἶδος, ὡς Μαρσύας γράφει ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἡρακλέους, οὕτως 'ὅταν εἰσίῃ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν πόλιν, συναντᾶν οἴνου πλήρη γυάλαν ἔχοντά τινα, τὸν δὲ λαβόντα σπένδειν.'

32. ΔΕΙΝΟΣ. [ὅτι καὶ τοῦτο ποτηρίου ὄνομα] Διο- d
νύσιος ὁ Σινωπεὺς ἐν Σωζούσῃ καταλέγων ὀνόματα ποτηρίων μνημονεύει καὶ τούτου λέγων οὕτως

ὅσα δ' ἐστὶν εἴδη θηρικλείων τῶν καλῶν,
κοτύλαι, δικότυλοι, τρικότυλοι, δεῖνος μέγας
χωρῶν μετρητήν, κυμβίον, σκύφοι, ῥυτά.
Β. ποτήρι' ἡ γραῦς ἄλλο δ' οὐδὲ ἓν βλέπει.

Κλεάνθης δ' ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ μεταλήψεως ἀπὸ
τῶν κατασκευασάντων φησὶν ὀνομασθῆναι τήν τε e
θηρίκλειον κύλικα καὶ τὴν δεινιάδα. Σέλευκος δ' εἰπὼν ἐκπώματος εἶναι γένος τὸν δεῖνον παρατίθεται Στράττιδος ἐκ Μηδείας

οἶσθ' ᾧ προσέοικεν, ὦ Κρέων, τὸ βρέγμα σου;
ἐγᾦδα· δείνῳ περὶ κάτω τετραμμένῳ.

Ἀρχέδικος δὲ ἐν Διαμαρτάνοντι παράγων οἰκέτην τινὰ περὶ ἑταιρίδων διαλεγόμενόν φησι

Νικοστράτην τιν' ἤγαγον πρῴην σφόδρα
γρυπήν, Σκοτοδείνην ἐπικαλουμένην, ὅτι
f *δεῖνόν ποτ' ἦρεν ἀργυροῦν ἐν τῷ σκότῳ.*
Β. δεῖνον; . . . δεινόν, ὦ θεοί.

ἔστι καὶ γένος ὀρχήσεως, ὡς Ἀπολλοφάνης ἐν Δαλίδι παρίστησιν οὑτωσί 'δεῖνος [τι δεῖνος] καὶ καλαθίσκος [οὑτοσί].' Τελέσιλλα δὲ ἡ Ἀργεία καὶ τὴν ἅλω καλεῖ δεῖνον. Κυρηναῖοι δὲ τὸν ποδονιπτῆρα δεῖνον ὀνομάζουσιν, ὡς Φιλητᾶς φησὶν ἐν Ἀτάκτοις.

468 33. ΔΕΠΑΣΤΡΑ *Σειληνὸς καὶ Κλείταρχος ἐν Γλώσσαις παρὰ Κλειτορίοις τὰ ποτήρια καλεῖσθαι. Ἀντίμαχος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν πέμπτῳ Θηβαΐδος φησί*

πάντα μάλ' ὅσσ' Ἄδρηστος ἐποιχομένους ἐκέλευσεν
ῥεξέμεν· ἐν μὲν ὕδωρ, ἐν δ' ἀσκηθὲς μέλι χεῦαν
ἀργυρέῳ κρητῆρι, περιφραδέως κερόωντες·
νώμησαν δὲ δέπαστρα θοῶς βασιλεῦσιν Ἀχαιῶν
ἐν σχερῷ ἑστηῶσι, καὶ ἐς λοιβὴν χέον εἶθαρ
χρυσείῃ προχόῳ.

b *καὶ πάλιν*

ἄλλοι δὲ κρητῆρα πανάργυρον ἠδὲ δέπαστρα
οἰσόντων χρύσεια, τά τ' ἐν μεγάροισιν ἐμοῖσι
κείαται.

κἀν τοῖς ἑξῆς δέ φησι

καὶ χρύσεια δέπαστρα καὶ ἀσκηθὲς κελέβειον
ἔμπλειον μέλιτος, τό ῥά οἱ προφερέστερον εἴη.

c 34. ΔΑΚΤΥΛΩΤΟΝ. *ἔκπωμα οὕτως καλούμενον παρὰ Ἴωνι ἐν Ἀγαμέμνονι*

οἴσει δὲ δῶρον ἄξιον δραμήματος,
ἔκπωμα δακτυλωτόν, ἄχραντον πυρί,
Πελίου μὲν ἆθλον Κάστορος δ' ἔργον ποδῶν.

Ἐπιγένης μὲν οὖν ἀκούει τὸ ἄμφωτον ποτήριον, εἰς

ὃ οἷόν τε τοὺς δακτύλους διείρειν ἑκατέρωθεν, ἄλλοι δὲ τὸ ἐν κύκλῳ τύπους ἔχον οἷον δακτύλους, ἢ τὸ ἔχον ἐξοχάς, οἷα τὰ σιδόνια ποτήρια, ἢ τὸ λεῖον. ἄχραντον δὲ πυρὶ παρὰ τὸ ὁμηρικόν 'ἄπυρον κατέθηκε λέβητα.' τὸ ἐπιτήδειον εἰς ψυχρῶν ὑδάτων ὑποδοχὴν d ἢ τὸ πρὸς ψυχροποσίαν εὔθετον. τινὲς δὲ τὸ κέρας. περὶ δὲ τὴν Μολοσσίδα οἱ βόες ὑπερφυῆ ἱστοροῦνται κέρατα ἔχειν· περὶ ὧν τῆς κατασκευῆς Θεόπομπος ἱστορεῖ. ἐξ ὧν πιθανὸν καὶ αὐτὸν ἐσχηκέναι. πλησίον δὲ τῆς Μολοσσίας ἡ Ἰωλκός, ἐν ᾗ ὁ ἐπὶ Πελίᾳ ἀγὼν ἐτέθη. βέλτιον δὲ λέγειν, φησὶν ὁ Δίδυμος ἐν τῷ τοῦ δράματος ἐξηγητικῷ, ὅτι παρήκουσεν Ὁμήρου λέγοντος

πέμπτῳ δ' ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκεν.

ἔδοξε γὰρ ἔκπωμα εἶναι· ἔστι δὲ χαλκίον ἐκπέταλον e λεβητῶδες, ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς ὑδάτων ψυχρῶν ὑποδοχάς. δακτυλωτὸν δ' οἷον κύκλῳ τὴν φιάλην κοιλότητα ἔχουσαν ἔνδοθεν οἷον δακτύλων, ἢ ἐπεὶ περιείληπται τοῖς τῶν πινόντων δακτύλοις. τινὲς δὲ ἀπύρωτον φιάλην τὸ κέρας· οὐ γὰρ γίνεται διὰ πυρός. λέγοι δ' ἂν ἴσως κατὰ μεταφορὰν ἔκπωμα τὴν φιάλην.' Φιλήμων δ' ἐν τοῖς Ἀττικοῖς ὀνόμασιν ἢ Γλώσσαις προθεὶς 'καλπίς' φησί 'δακτυλωτὸν ἔκ- f πωμα καὶ τὸ ἄμφωτον, εἰς ὃ ἔστιν οἷόν τε τοὺς δακτύλους ἑκατέρωθεν διείρειν. οἳ δὲ τὸ ἔχον κύκλῳ δακτυλοειδεῖς τύπους τινάς.'

35. ΕΛΕΦΑΣ. οὕτως ἐκαλεῖτο ποτήριόν τι, ὡς Δαμόξενός φησιν ἐν Αὑτὸν πενθοῦντι

εἰ δ' οὐχ ἱκανόν σοι, τὸν ἐλέφανθ' ἥκει φέρων
ὁ παῖς. *Β.* τί δ' ἐστὶ τοῦτο, πρὸς θεῶν; *Α.* ῥυτὸν
δίκρουνον, ἡλίκον τι τρεῖς χωροῦν χόας, 469
Ἄλκωνος ἔργον. προὔπιεν δέ μοί ποτε

ἐν Κυψέλοις Ἀδαῖος.

μνημονεύει τοῦ ποτηρίου τούτου καὶ Ἐπίνικος ἐν Ὑποβαλλομέναις, οὗ τὸ μαρτύριον παρέξομαι ἐν τῷ περὶ τοῦ ῥυτοῦ λόγῳ.

36. ΕΦΗΒΟΣ. *τὸ καλούμενον ποτήριον ἐμβασικοίταν οὕτως φησὶ καλεῖσθαι Φιλήμων ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ Ἀττικῶν ὀνομάτων ἢ Γλωσσῶν. Στέφανος δ' ὁ κωμικὸς ἐν Φιλολάκωνί φησι*

b *τούτῳ προέπιεν ὁ βασιλεὺς κώμην τινά.*
Β. καινόν τι νῦν τουτὶ γέγονε ποτήριον.
Α. κώμη μὲν οὖν τίς ἐστι περὶ τὴν Θουρίαν.
Β. εἰς τὰς ῥοδιακὰς ὅλος ἀπηνέχθην ἐγὼ
καὶ τοὺς ἐφήβους, Σωσία, τοὺς δυσχερεῖς.

37. ΗΔΥΠΟΤΙΔΕΣ. *ταύτας φησὶν ὁ Σάμιος Λυγκεὺς Ῥοδίους ἀντιδημιουργήσασθαι πρὸς τὰς Ἀθήνησι θηρικλείους, Ἀθηναίων μὲν αὐτὰς τοῖς πλουσίοις διὰ τὰ βάρη χαλκευσαμένων τὸν ῥυθμὸν τοῦτον, Ῥοδίων δὲ διὰ τὴν ἐλαφρότητα τῶν ποτηρίων καὶ τοῖς πένησι τοῦ καλλωπισμοῦ τούτου μεταδιδόν-*
c *των. μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ Ἐπιγένης ἐν Ἡρωίνῃ διὰ τούτων*

ψυκτῆρα, κύαθον, κυμβία, ῥυτὰ τέτταρα,
ἡδυποτίδας τρεῖς, ἠθμὸν ἀργυροῦν.

Σῆμος δ' ἐν πέμπτῃ Δηλιάδος ἀνακεῖσθαί φησιν ἐν Δήλῳ χρυσῆν ἡδυποτίδα Ἐχενίκης ἐπιχωρίας γυναικός, ἧς μνημονεύει καὶ ἐν τῇ ὀγδόῃ. Κρατῖνος δ' ὁ νεώτερός φησι

παρ' Ἀρχεφῶντος ἡδυποτίδας δώδεκα.

38. ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ. *Πείσανδρος ἐν δευτέρῳ Ἡρα-*
d *κλείας τὸ δέπας ἐν ᾧ διέπλευσεν ὁ Ἡρακλῆς τὸν Ὠκεανὸν εἶναι μέν φησιν Ἡλίου, λαβεῖν δ' αὐτὸ παρ' Ὠκεανοῦ Ἡρακλέα. μήποτε δέ, ἐπεὶ μεγάλοις*

ἔχαιρε ποτηρίοις ὁ ἥρως, διὰ τὸ μέγεθος παίζοντες οἱ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς πλεῖν αὐτὸν ἐν ποτηρίῳ ἐμυθολόγησαν. Πανύασις δ' ἐν πρώτῳ Ἡρακλείας παρὰ Νηρέως φησὶ τὴν τοῦ ἡλίου φιάλην κομίσασθαι τὸν Ἡρακλέα καὶ διαπλεῦσαι εἰς Ἐρύθειαν. ὅτι δὲ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς τῶν πλεῖστον πινόντων προείπομεν. ὅτι δὲ καὶ ὁ ἥλιος ἐπὶ ποτηρίου διεκομίζετο e ἐπὶ τὴν δύσιν Στησίχορος μὲν οὕτως φησίν

Ἀέλιος δ' Ὑπεριονίδας δέπας ἐσκατέβαινε
χρύσεον, ὄφρα δι' ὠκεανοῖο περάσας
ἀφίκοιθ' ἱερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρεμνᾶς
ποτὶ ματέρα· κουριδίαν τ' ἄλοχον
παῖδας τε φίλους. ὃ δ' ἐς ἄλσος ἔβα δάφναισι κατάσκιον
ποσσὶ παῖς Διός. f

καὶ Ἀντίμαχος δ' οὑτωσὶ λέγει

τότε δὴ χρυσέῳ ἐν δέπαϊ
Ἠέλιον πόμπευεν ἀγακλυμένη Ἐρύθεια.

καὶ Αἰσχύλος ἐν Ἡλιάσιν

ἔνθ' ἐπὶ δυσμαῖς ἴσου
πατρὸς Ἡφαιστοτυκὲς
δέπας, ἐν τῷ διαβάλλει
πολὺν οἰδματόεντα φέρει δρόμου
πόρον οὐδ' εἰς μελανίππου
προφυγὼν ἱερᾶς νυκτὸς ἀμολγόν.

39. Μίμνερμος δὲ Ναννοῖ ἐν εὐνῇ φησι χρυσῇ 470 κατεσκευασμένῃ πρὸς τὴν χρείαν ταύτην ὑπὸ Ἡφαίστου τὸν Ἥλιον καθεύδοντα περαιοῦσθαι πρὸς τὰς ἀνατολάς, αἰνισσόμενος τὸ κοῖλον τοῦ ποτηρίου. λέγει δ' οὕτως

Ἠέλιος μὲν γὰρ ἔλαχεν πόνον ἤματα πάντα,
οὐδέ ποτ' ἄμπαυσις γίγνεται οὐδεμία

ἵπποισίν τε καὶ αὐτῷ, ἐπὴν ῥοδοδάκτυλος ἠὼς
ὠκεανὸν προλιποῦσ' οὐρανὸν εἰσαναβῇ.
b τὸν μὲν γὰρ διὰ κῦμα φέρει πολυήρατος εὐνὴ
κοίλη Ἡφαίστου χερσὶν ἐληλαμένη
χρυσοῦ τιμήεντος ὑπόπτερος ἄκρον ἐφ' ὕδωρ
εὕδονθ' ἁρπαλέως, χώρου ἀφ' Ἑσπερίδων
γαῖαν ἐς Αἰθιόπων, ἵνα δὴ θοὸν ἅρμα καὶ ἵπποι
ἑστᾶσ', ὄφρ' ἠὼς ἠριγένεια μόλῃ.
ἔνθ' ἐπέβη σφετέρων ὀχέων Ὑπερίονος υἱός.

Θεόλυτος δ' ἐν δευτέρῳ Ὥρων ἐπὶ λέβητός φησιν
c αὐτὸν διαπλεῦσαι, τοῦτο πρώτου εἰπόντος τοῦ τὴν Τιτανομαχίαν ποιήσαντος. Φερεκύδης δ' ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν προειπὼν περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐπιφέρει 'ὁ δ' Ἡρακλῆς ἕλκεται ἐπ' αὐτὸν τὸ τόξον ὡς βαλῶν, καὶ ὁ Ἥλιος παύσασθαι κελεύει, ὁ δὲ δείσας παύεται. Ἥλιος δὲ ἀντὶ τούτου δίδωσιν αὐτῷ τὸ δέπας τὸ χρύσεον, ὃ αὐτὸν ἐφόρει σὺν ταῖς ἵπποις, ἐπὴν δύῃ, διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν νύκτα πρὸς ἕω ἵν' ἀνίσχει ὁ ἥλιος. ἔπειτα πορεύεται ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ δέπαϊ τού-
d τῳ ἐς τὴν Ἐρύθειαν. καὶ ὅτε δὲ ἦν ἐν τῷ πελάγει, Ὠκεανὸς πειρώμενος αὐτοῦ κυμαίνει τὸ δέπας φανταζόμενος. ὁ δὲ τοξεύειν αὐτὸν μέλλει, καὶ αὐτὸν δείσας Ὠκεανὸς παύσασθαι κελεύει.'

40. ΗΘΑΝΙΟΝ. Ἑλλάνικος ἐν Αἰγυπτιακοῖς οὕτως γράφει 'Αἰγυπτίων ἐν τοῖς οἴκοις κεῖται φιάλη χαλκῆ καὶ κύαθος χαλκοῦς καὶ ἠθάνιον χαλκοῦν.'

ΗΜΙΤΟΜΟΣ. ἔκπωμά τι παρ' Ἀττικοῖς ἀπὸ τοῦ σχήματος ὀνομασθέν, φησὶ Πάμφιλος ἐν Γλώσσαις.

e 41. ΘΗΡΙΚΛΕΙΟΣ. ἡ κύλιξ αὕτη ἐγκάθηται περὶ τὰς λαγόνας ἱκανῶς βαθυνομένη ὦτά τ' ἔχει βραχέα ὡς ἂν κύλιξ οὖσα. καὶ μήποτε Ἄλεξις ἐν Ἡσιόνῃ

θηρικλείῳ ποιεῖ τὸν Ἡρακλέα πίνοντα, ὅταν οὑτωσὶ λέγῃ

γενόμενος (φησὶ) δ' ἔννους μόλις
ᾔτησε κύλικα, καὶ λαβὼν ἑξῆς πυκνὰς
ἕλκει, καταντλεῖ, κατά τε τὴν παροιμίαν
ἀεί ποτ' εὖ μὲν ἀσκὸς εὖ δὲ θύλακος
ἄνθρωπός ἐστιν.

ὅτι δὲ κύλιξ ἐστὶν ἡ θηρίκλειος σαφῶς παρίστησι
Θεόφραστος ἐν τῇ περὶ φυτῶν ἱστορίᾳ. διηγούμενος f
γὰρ περὶ τῆς τερμίνθου φησί 'τορνεύεσθαι δὲ ἐξ αὐτῆς καὶ κύλικας θηρικλείους, ὥστε μηδένα διαγνῶναι πρὸς τὰς κεραμέας.' κατασκευάσαι δὲ λέγεται τὴν κύλικα ταύτην Θηρικλῆς ὁ Κορίνθιος κεραμεύς, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα ἔχει, γεγονὼς τοῖς χρόνοις κατὰ τὸν κωμικὸν Ἀριστοφάνη. μνημονεύει δὲ τῆς κύλικος Θεόπομπος μὲν ἐν Νεμέᾳ οὕτως

χώρει σὺ δεῦρο, Θηρικλέους πιστὸν τέκνον,
γενναῖον εἶδος, ὄνομά σοι τί θώμεθα;
ἆρ' εἶ κάτοπτρον φύσεος; ἣν πλῆρες δοθῇς, 471
οὐδέν ποτ' ἄλλο. δεῦρο δή, γεμίσω σ' ἐγώ.
γραῦ Θεολύτη, γραῦ. Θ. τί με καλεῖς σύ,
φίλτατε;
Α. ἵν' ἀσπάσωμαι. δεῦρο παρ' ἐμὲ Θεολύτη,
παρὰ τὸν νέον ξύνδουλον· οὑτωσὶ καλῶς.
Θ. Σπίνθηρ τάλαν πειρᾷς με; Α. ναὶ τοιοῦτό τι.
φιλοτησίαν δὲ τήνδε σοι προπίομαι.
δέξαι· πιοῦσα δ' ὁπόσον ἄν σοι θυμὸς ᾖ,
παράδος τὸ πρῶτον.

Κλεάνθης δ' ἐν τῷ περὶ μεταλήψεως συγγράμματί b
φησι 'τὰ τοίνυν εὑρήματα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἔτι καὶ τὰ λοιπά ἐστιν, οἷον θηρίκλειος δεινιὰς ἰφικρατίς· ταῦτα γὰρ πρότερον συνιστορεῖν τοὺς εὑρόντας. φαί-

νεται δ' ἔτι καὶ νῦν, εἰ δὲ μὴ ποιεῖ τοῦτο, μεταβεβληκὸς ἂν εἴη μικρὸν τοὔνομα. ἀλλὰ καθάπερ εἴρηται, οὐκ ἔστι πιστεῦσαι τῷ τυχόντι.' ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσι Θηρίκλειον ὀνομασθῆναι τὸ ποτήριον διὰ τὸ μορφὰς θηρίων αὐτῷ ἐντετυπῶσθαι. Πάμφιλος δὲ ὁ
c Ἀλεξανδρεὺς ἀπὸ τοῦ τὸν Διόνυσον τοὺς θῆρας κλονεῖν σπένδοντα ταῖς κύλιξι ταύταις κατ' αὐτῶν.

42. μνημονεύει τοῦ ἐκπώματος καὶ Ἀντιφάνης ἐν Ὁμοίοις οὕτως

ὡς δ' ἐδείπνησαν, συνάψαι βούλομαι γὰρ τἀν μέσῳ,
καὶ Διὸς σωτῆρος ἦλθε θηρίκλειον ὄργανον
τῆς τρυφερᾶς ἀπὸ Λέσβου σεμνοπότου σταγόνος
πλῆρες ἀφρίζον, ἕκαστος δεξιτερᾷ δ' ἔλαβεν.

καὶ Εὔβουλος ἐν μὲν Δόλωνι

διένιψα δ' οὐδὲν σκεῦος οὐδεπώποτε·
d καθαρώτερον γὰρ τὸν κέραμον εἰργαζόμην
ἢ Θηρικλῆς τὰς κύλικας, ἡνίκ' ἦν νέος.

ἐν δὲ Κυβευταῖς

ἄρτι μὲν μάλ' ἀνδρικὴν
τῶν θηρικλείων, ὑπεραφρίζουσαν παρά,
κωθωνόχειλον, ψηφοπεριβομβήτριαν,
μέλαιναν, εὐκύκλωτον, ὀξυπύνδακα,
στίλβουσαν, ἀνταυγοῦσαν, ἐκνενιμμένην,
κισσῷ κάρα βρύουσαν, ἐπικαλούμενοι
e εἷλκον Διὸς σωτῆρος.

Ἀραρὼς δ' ἢ Εὔβουλος ἐν Καμπυλίωνι

ὦ γαῖα κεραμί, τίς σε Θηρικλῆς ποτὲ
ἔτευξε, κοίλης λαγόνος εὐρύνας βάθος;
ἦ που κατειδὼς τὴν γυναικείαν φύσιν,
ὡς οὐχὶ μικροῖς ἥδεται ποτηρίοις.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἱππεῖ

καὶ Θηρίκλειός τις κύλιξ στέφανον κύκλῳ
ἔχουσα χρυσοῦν· οὐ γὰρ ἐπίτηκτόν τινα.

καὶ ἐν Ἱππίσκῳ

μεστὴν ἀκράτου Θηρίκλειον ἔσπασεν
κοίλην ὑπερθύουσαν. f

43. Τίμαιος δ' ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν Θηρικλείαν καλεῖ τὴν κύλικα γράφων οὕτως 'Πολύξενός τις τῶν ἐκ Ταυρομενίου μεθεστηκότων ταχθεὶς ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἕτερά τε δῶρα παρὰ τοῦ Νικοδήμου καὶ κύλικα Θηρικλείαν λαβὼν ἐπανῆκεν.' Ἀδαῖος δ' ἐν τοῖς περὶ διαθέσεως τὸ αὐτὸ ὑπολαμβάνει Θηρίκλειον εἶναι καὶ καρχήσιον. ὅτι δὲ διαφέρει σαφῶς παρίστησι Καλλίξενος ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξανδρείας φάσκων τινὰς ἔχοντας Θηρικλείους πομ- 472
πεύειν, τοὺς δὲ καρχήσια. ὁποῖον δ' ἐστὶ τὸ καρχήσιον ἐν τοῖς ἑξῆς λεχθήσεται. καλεῖται δέ τις καὶ Θηρίκλειος κρατήρ, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Κύκνῳ

φαιδρὸς δὲ κρατὴρ Θηρίκλειος ἐν μέσῳ
ἕστηκε, λευκοῦ νέκταρος παλαιγενοῦς
πλήρης ἀφρίζων, ὃν λαβὼν ἐγὼ κενόν,
τρίψας, ποιήσας λαμπρόν, ἀσφαλῆ βάσιν
στήσας, ἀνάψας καρπίμοις κισσοῦ κλάδοις
ἔστεψα. b

θηλυκῶς δὲ τὴν Θηρίκλειον εἶπε Μένανδρος ἐν Θεοφορουμένῃ

μέσως μεθύων [τὴν] Θηρίκλειον ἔσπασεν.

καὶ ἐν Μηναγύρτῃ

[μεστὴν] προπίνων Θηρίκλειον τρικότυλον.

καὶ Διώξιππος ἐν Φιλαργύρῳ

τῆς Θηρικλείου τῆς μεγάλης χρεία 'στί μοι.
Β. εὖ οἶδα. Α. καὶ τῶν ῥοδιακῶν. ἥκιστα γὰρ

ἐκ τῶν τοιούτων, Αἰσχέα, ποτηρίων
εἴωθα πίνειν.

Πολέμων δ' ἐν πρώτῃ περὶ τῆς Ἀθήνησιν ἀκροπό-
c *λεως οὐδετέρως ὠνόμασεν εἰπών ʽτὰ χρυσᾶ θηρίκλεια ὑπόξυλα Νεοπτόλεμος ἀνέθηκεν.'*

44. *Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Γελῷος ἐν Φιλαδέλφοις ἢ Ἀποκαρτεροῦντί φησιν*

ἐφεξῆς στρώματ', ἀργυρώματα,
θηρίκλεια καὶ τορευτὰ πολυτελῆ ποτήρια
ἕτερα.

Ἀριστοφῶν δ' ἐν Φιλωνίδῃ

τοιγαροῦν ἐμοὶ μὲν ἀρτίως ὁ δεσπότης
δι' ἀρετὴν τῶν θηρικλείων εὐκύκλωτον ἀσπίδα,
ὑπεραφρίζουσαν, τρυφῶσαν, ἴσον ἴσῳ κεκρα-
μένην,
d *προσφέρων ἔδωκεν, οἶμαι, χρηστότητος οὕνεκα.*
εἶτ' ἐλευθέραν ἀφῆκε βαπτίσας ἐρρωμένως.

Θεόφιλος δὲ ἐν Βοιωτίᾳ

τετρακότυλον δὲ κύλικα κεραμέαν τινὰ
τῶν θηρικλείων πῶς δοκεῖς κεραννύει
καλῶς ἀφρῷ ζέουσαν ... οὐδ' ἂν Αὐτοκλῆς
οὕτως μὰ τὴν γῆν εὐρύθμως τῇ δεξιᾷ
ἄρας ἐνώμα.

e *ἐν δὲ Προιτίσι*

καὶ κύλικα θηρίκλειον εἰσφέρει [τινά]
πλέον ἢ κοτύλας χωροῦσαν ἕπτ' ἀγαθῆς τύχης.

ΙΣΘΜΙΟΝ. *Πάμφιλος ἐν τοῖς περὶ ὀνομάτων Κυπρίους τὶ ποτήριον οὕτως καλεῖν.*

45. ΚΑΔΟΣ. *Σιμμίας ποτήριον παρατιθέμενος Ἀνακρέοντος*

ἠρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτὸν ἀποκλάς,
οἴνου δ' ἐξέπιον κάδον.

Ἐπιγένης δὲ ἐν Μνηματίῳ φησί

κρατῆρες, κάδοι,
ὁλκεῖα, κρουνεῖ'. Β. ἔστι γὰρ κρουνεῖα; Α. ναί. f
λουτῆρι'. ἀλλὰ τί καθ' ἕκαστον δεῖ λέγειν;
.ὄψει γὰρ αὐτός. Β. βασιλέως υἱὸν λέγεις
. . . ἀφῖχθαι. Α. δηλαδὴ Πιξώδαρον.

Ἡδύλος ἐπιγράμμασι

πίνωμεν· καὶ γάρ τι νέον, καί, κάρτα παρ' οἶνον
εὕροιμ' ἂν λεπτὸν καί τι μελιχρὸν ἔπος. 473
ἀλλὰ κάδοις χίου με κατάβρεχε καὶ λέγε 'παῖζε
Ἡδύλε.' μισῶ ζῆν ἐς κενὸν οὐ μεθύων.

καὶ ἐν ἄλλῳ

ἐξ ἠοῦς εἰς νύκτα καὶ ἐκ νυκτὸς πάλι Σωκλῆς
εἰς ἠοῦν πίνει τετραχόοισι κάδοις·
εἶτ' ἐξαίφνης που τυχὸν οἴχεται. ἀλλὰ παρ' οἶνον
Σικελίδου παίζει πουλὺ μελιχρότερον,
ἔστι δὲ δὴ πολύ τι στιβαρώτερος. ὡς δ' ἐπιλάμπει b
ἡ χάρις. ὥστε φίλει καὶ γράφε καὶ μέθυε.

Κλείταρχος δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις τὸ κεράμιόν φησιν Ἴωνας κάδον καλεῖν. Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ τρίτῃ φοινικηίου φησὶν οἴνου κάδον.

46. ΚΑΔΙΣΚΟΣ. *Φιλήμων ἐν τῷ προειρημένῳ συγγράμματι ποτηρίου εἶδος. ἀγγεῖον δ' ἐστὶν ἐν ᾧ τοὺς κτησίους Δίας ἐγκαθιδρύουσιν, ὡς Ἀντικλείδης φησὶν ἐν τῷ Ἐξηγητικῷ γράφων οὕτως 'Διὸς κτησίου* c
σημεῖα ἱδρύεσθαι χρὴ ὧδε. καδίσκον καινὸν δίωτον ἐπιθηματοῦντα, στέψαντα τὰ ὦτα ἐρίῳ λευκῷ καὶ ἐκ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ κροκίου καὶ ἐσθεῖναι ὅ τι ἂν εὕρῃς καὶ εἰσχέαι ἀμβροσίαν. ἡ δ' ἀμβροσία ὕδωρ ἀκραιφνές, ἔλαιον, παγκαρπία. ἅπερ ἔμβαλε.' μνημονεύει τοῦ καδίσκου καὶ Στράττις ὁ κωμικὸς ἐν Λημνομέδᾳ λέγων οὕτως

Ἑρμῆς, ὃν ἕλκουσ' οἱ μὲν ἐκ προχοιδίου,
οἱ δ' ἐκ καδίσκου σ' ἴσον ἴσῳ κεκραμένον.

d 47. ΚΑΝΘΑΡΟΣ. ὅτι μὲν πλοίου ὄνομα κοινόν, ὅτι δὲ καὶ ποτήριόν τι οὕτω καλεῖται Ἀμειψίας ἐν Ἀποκοτταβίζουσί φησιν

ἡ Μανία φέρ' ὀξύβαφα καὶ κανθάρους.

Ἄλεξις δ' ἐν Κρατεύᾳ (ὁ δὲ λόγος περί τινος ἐν καπηλείῳ πίνοντος)

εἶθ' ὁρῶ τὸν Ἑρμαΐσκον τῶν ἁδρῶν τούτων τινὰ
κάνθαρον καταστρέφοντα, πλησίον δὲ κείμενον
στρωματέα καὶ γύλιον αὐτοῦ.

e Εὔβουλος δ' ἐν Παμφίλῳ πολλάκις μεμνημένος τοῦ ὀνόματός φησιν

ἐγὼ δέ, καὶ γὰρ ἔτυχεν ὂν καταντικρὺ
τῆς οἰκίας καινὸν καπηλεῖον μέγα,
ἐνταῦθ' ἐπετήρουν τὴν τροφὸν τῆς παρθένου,
κεράσαι κελεύσας τὸν κάπηλόν μοι χόα
ὀβολοῦ, παραθεῖναί θ' ὡς μέγιστον κάνθαρον.

καὶ πάλιν

ὁ δὲ κάνθαρος πάλαι [δὴ κενὸς ὡς] ξηραίνεται.

f καὶ ἔτι

ἅμα δὲ λαβοῦσ' ἠφάνικε πηλίκον τινὰ
οἴεσθε μέγεθος, Ἀρεσία, μέγαν πάνυ,
καὶ ξηρὸν ἐποίησ' εὐθέως τὸν κάνθαρον.

Ξέναρχος δ' ἐν Πριάπῳ φησὶ τάδε

σὺ δὲ μηκέτ' ἔγχει, παιδάριον, εἰς τἀργυροῦν·
εἰς τὸ βαθὺ δ' ἐπανάγωμεν. εἰς τὸν κάνθαρον,
474 παιδάριον, ἔγχει. Β. νὴ Δί' εἰς τὸν κάνθαρον.

Ἐπιγένης Ἡρωίνῃ

ἀλλ' οὐδὲ κεραμεύουσι νῦν τοὺς κανθάρους,
ὦ τάλαν, ἐκείνους τοὺς ἁδρούς, ταπεινὰ δὲ
καὶ γλαφυρὰ πάντες [κανθαρίδι,] ὡσπερεὶ

αὐτὰ τὰ ποτήρι', οὐ τὸν οἶνον πιόμενοι.

48. Σωσικράτης Φιλαδέλφοις

λεπτὴ δὲ κυρτοῖς ἐγγελῶσα κύμασιν
αὔρα, κόρη Σκείρωνος, ἡσύχῳ ποδὶ
προσῆγε πράως καὶ μαλακῶς τὸν κάνθαρον. b

Φρύνιχος Κωμασταῖς

εἶτα κεραμεύων ἂν οἴκοι σωφρόνως Χαιρέστρατος
ἑκατὸν ἂν τῆς ἡμέρας ἔκλαιεν οἴνου κανθάρους.

Νικόστρατος Διαβόλῳ

ἡ ναῦς δὲ πότερ' εἰκόσορός ἐστιν ἢ κύκνος
ἢ κάνθαρος; τουτὶ γὰρ ἂν πύθωμ' ὅ τι,
αὐτὸς περανῶ τὰ πάντ'. Β. ἀμέλει κυκνοκάνθαρος.

[ἐξ ἀμφοτέρων τούτων κεκεραμευμένος.] Μένανδρος δὲ Ναυκλήρῳ

ἥκει λιπὼν Αἰγαῖον ἁλμυρὸν βάθος
Θεόφιλος ἡμῖν, ὦ Στράτων. ὡς εἰς καλὸν c
τὸν υἱὸν εὐτυχοῦντα καὶ σεσωσμένον
πρῶτος λέγω σοι τόν τε χρυσοῦν κάνθαρον.
Β. ποῖον; Α. τὸ πλοῖον.

καὶ μετ' ὀλίγα

τὴν ναῦν σεσῶσθαί μοι λέγεις; Β. ἔγωγε μὴν
τὴν ναῦν ἐκείνην, ἣν ἐποίησε Καλλικλῆς
ὁ Καλύμνιος, Εὐφράνωρ δ' ἐκυβέρνα Θούριος.

Πολέμων δ' ἐν τοῖς πρὸς Ἀντίγονον περὶ ζωγράφων φησίν 'Ἀθήνησιν ἐν τῷ τοῦ Πειρίθου γάμῳ πεποίηκεν Ἵππυς τὴν μὲν οἰνοχόην καὶ τὸ κύπελλον λίθινα, d
χρυσῷ τὰ χείλη περιτεραμνίσας, τὰς δὲ κλισίας ἐλατίνας χαμᾶζε ποικίλοις στρώμασι κεκοσμημένας, ἐκπώματα δὲ κεραμέους κανθάρους, καὶ τὸν λύχνον ὁμοίως ἐκ τῆς ὀροφῆς ἐξηρτημένον ἀνακεχυμένας

ἔχοντα τὰς φλόγας.' ὅτι δὲ καὶ ἀπὸ Κανθάρου κεραμέως ὠνομάσθη τὸ ἔκπωμά φησι Φιλέταιρος ἐν Ἀχιλλεῖ

Πηλεύς; ὁ Πηλεὺς δ' ἐστὶν ὄνομα κεραμέως,
e ξηροῦ λυχνοποιοῦ Κανθάρου πενιχροῦ πάνυ,
ἀλλ' οὐ τυράννου μὰ Δία.

ὅτι δὲ καὶ γυναικεῖον κοσμάριόν ἐστι κάνθαρος Ἀντιφάνης εἴρηκεν ἐν Βοιωτίᾳ.

49. ΚΑΡΧΗΣΙΟΝ. Καλλίξενος ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξανδρείας φησὶν ὅτι ποτήριόν ἐστιν ἐπίμηκες, συνηγμένον εἰς μέσον ἐπιεικῶς, ὦτα ἔχον μέχρι τοῦ πυθμένος καθήκοντα. ἔστι δὲ ἱκανῶς ἐπίμηκες
f τὸ ποτήριον τὸ καρχήσιον, καὶ τάχα διὰ τὸ ἀνατετάσθαι οὕτως ὠνόμασται. ἀρχαιότατον δ' ἐστὶ ποτήριον τὸ καρχήσιον, εἴ γε ὁ Ζεὺς ὁμιλήσας Ἀλκμήνῃ ἔδωκε δῶρον αὐτὸ τῆς μίξεως, ὡς Φερεκύδης ἐν τῇ δευτέρᾳ ἱστορεῖ καὶ Ἡρόδωρος ὁ Ἡρακλεώτης. Ἀσκληπιάδης δ' ὁ Μυρλεανὸς κεκλῆσθαί φησιν αὐτὸ ἀπό τινος τῶν ἐν τῇ νηὶ κατασκευασμάτων. τοῦ γὰρ ἱστοῦ τὸ μὲν κατωτάτω πτέρνα καλεῖται, ᾗ ἐμπίπτει εἰς τὸν ληνόν, τὸ δ' οἷον εἰς μέσον τράχηλος, τὸ δὲ πρὸς τῷ τέλει
475 καρχήσιον. ἔχει δὲ τοῦτο κεραίας ἄνω συννευούσας ἐφ' ἑκάτερα τὰ μέρη, καὶ ἐπίκειται τὸ λεγόμενον αὐτῷ θωράκιον, τετράγωνον πάντῃ πλὴν τῆς βάσεως καὶ τῆς κορυφῆς· αὗται δὲ προὔχουσι μικρὸν ἐπ' εὐθείας ἐξωτέρω. ἐπὶ δὲ τοῦ θωρακίου εἰς ὕψος ἀνήκουσα καὶ ὀξεῖα γιγνομένη ἐστὶν ἡ λεγομένη ἠλακάτη. μνημονεύει δὲ τῶν καρχησίων καὶ Σαπφὼ ἐν τούτοις

κῆνοι δ' ἄρα πάντες καρχήσι' ἦχον
κἄλειβον, ἀράσαντο δὲ πάμπαν
ἐσλὰ τῷ γαμβρῷ.

Σοφοκλῆς δὲ Τυροῖ

προσστῆναι μέσην
τράπεζαν ἀμφὶ σῖτα καὶ καρχήσια.

πρὸς τὴν τράπεζαν φάσκων προσεληλυθέναι τοὺς b δράκοντας καὶ γενέσθαι περὶ τὰ σιτία καὶ τὰ καρχήσια. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἐπὶ τῶν τραπεζῶν κεκραμένα τιθέναι ποτήρια, καθὰ καὶ Ὅμηρος ποιεῖ. ὠνομάσθη δὲ τὸ καρχήσιον διὰ τὸ τραχύσματα ἔχειν κεγχροειδῆ, καὶ εἴρηται κατὰ ἐναλλαγὴν τοῦ εἶ πρὸς τὸ ἄλφα ἀντὶ τοῦ κερχήσιον· διὸ καὶ Ὅμηρος τοὺς ὑπὸ δίψους κρατουμένους καρχαλέους εἶπεν. Χάρων δ' ὁ Λαμψακηνὸς ἐν τοῖς Ὥροις παρὰ Λακεδαιμονίοις φησὶν ἔτι καὶ εἰς αὐτὸν δείκνυσθαι τὸ δέπας τὸ δοθὲν c Ἀλκμήνῃ ὑπὸ Διός, ὅτε Ἀμφιτρύωνι εἰκάσθη.

ΚΑΛΠΙΟΝ. ποτηρίου τι γένος Ἐρυθραίου, ὥς φησι Πάμφιλος. οἶμαι δ' αὐτὸ οἷόν ἐστι τὸ σκάφιον.

50. ΚΕΛΕΒΗ. τούτου τοῦ ἐκπώματος Ἀνακρέων μνημονεύει

ἄγε δὴ φέρ' ἡμῖν ὦ παῖ
κελέβην, ὅκως ἄμυστιν
προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχέας
ὕδατος τὰ πέντε δ' οἴνου
κυάθους.

ἄδηλον δὲ ποῖον εἶδός ἐστι ποτηρίου· ἢ πᾶν ποτήριον κελέβη καλεῖται ἀπὸ τοῦ χέειν εἰς αὐτὸ τὴν λοιβὴν d ἢ τὸ λείβειν; τοῦτο δ' ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ συνήθως ἔταττον, ἀφ' οὗ λέγεται καὶ ὁ λέβης. Σειληνὸς δὲ καὶ Κλείταρχος τοὺς Αἰολεῖς φασὶν οὕτω καλεῖν τὸ ποτήριον. Πάμφιλος δὲ τὸ ποτήριον θερμοποτίδα καλουμένην τὴν κελέβην εἶναι. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν ταῖς Γλώσσαις ποιμενικὸν ἀγγεῖον μελιτηρὸν τὴν κελέβην εἶναι. καὶ γὰρ Ἀντίμαχος ὁ Κολοφώνιος ἐν πέμπτῳ Θηβαΐδος φησί

κήρυκας δ' ἄρα τοῖσι φέρειν μέλανος οἴνοιο
ἀσκὸν ἐνίπλειον κελέβειόν θ' ὅττι φέριστον
e οἷσιν ἐνὶ μεγάροις κεῖται μέλιτος πεπληθός.

καὶ πάλιν

ἀτὰρ ἀμφίθετον κελέβειον ἑλόντες
ἔμπλειον μέλιτος, τό ῥά οἱ προφερέστερον ἦεν.

ἀλλαχοῦ δέ φησι

καὶ χρύσεια δέπαστρα καὶ ἀσκηθὲς κελέβειον
ἔμπλειον μέλιτος, τό ῥά οἱ προφερέστερον εἴη.

σαφῶς γὰρ νῦν κελέβειον ἀντὶ ἀγγείου τινὸς τέθεικε, προειπὼν ποτήρια δέπαστρα. Θεόκριτος δ' ὁ Συρακόσιος ἐν ταῖς Φαρμακευτρίαις φησί

στέψον τὰν κελέβαν φοινικέῳ οἰὸς ἀώτῳ.

f καὶ Εὐφορίων

ἠέ ποθεν ποταμῶν κελέβῃ ἀποήφυσας ὕδωρ.

Ἀνακρέων

ᾠνοχόει δ' ἀμφίπολος μελιχρὸν
οἶνον τρικύαθον κελέβην ἔχουσα.

Διονύσιος δ' ὁ λεπτὸς ἐξηγούμενος Θεοδωρίδα τὸ εἰς τὸν Ἔρωτα μέλος τὴν κελέβην φησὶ τίθεσθαι ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ ποτηρίου, οἷον προυσιάδος καὶ θηρικλείου.

176 51. ΚΕΡΑΣ. τοὺς πρώτους λέγεται τοῖς κέρασι τῶν βοῶν πίνειν. ἀφ' οὗ τὸν Διόνυσον κερατοφυῆ πλάττεσθαι, ἔτι δὲ ταῦρον καλεῖσθαι ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν. ἐν δὲ Κυζίκῳ καὶ ταυρόμορφος ἵδρυται. ὅτι δὲ τοῖς κέρασιν ἔπινον δῆλον ἐκ τοῦ καὶ μέχρι νῦν λέγεσθαι ὅταν συμμίσγωσι τῷ οἴνῳ τὸ ὕδωρ, κεράσαι φάσκοντες. καὶ τὸ ἀγγεῖον δ' ἐν ᾧ κιρνᾶται ὁ οἶνος κρατήρ, ἀπὸ τοῦ συγκιρνᾶσθαι ἐν αὐτῷ τὸ ὕδωρ, ἀπὸ τοῦ κέρατος, οἷον κερατήρ, ἀπὸ τοῦ εἰς
b τὸ κέρας ἐγχεῖσθαι τὸ πόμα. διαμένει δ' ἔτι καὶ νῦν ἡ τῶν κεράτων κατασκευή. καλοῦσι γοῦν ἔνιοι ταῦτα

ῥυτά. καὶ τῶν ποιητῶν δὲ πολλοὶ παράγουσι πίνοντας τοὺς ἀρχαίους κέρασι. Πίνδαρος μὲν ἐπὶ τῶν κενταύρων λέγων

ἀνδροδάμαντα δ' ἐπεὶ φῆρες δάεν ῥιπὰν μελιηδέος οἴνου,
ἐσσυμένως ἀπὸ μὲν λευκὸν γάλα χερσὶ τραπεζᾶν
ὤθεον, αὐτόματοι δ' ἐξ ἀργυρέων κεράων πίνοντες ἐπλάζοντο.

καὶ Ξενοφῶν δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ τῆς Ἀναβάσεως διηγούμενος τὸ παρὰ τῷ Θρᾳκὶ Σεύθῃ συμπόσιον γράφει οὕτως 'ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ c εἰσῆλθε πρὸς τὸν Σεύθην, ἠσπάζοντο μὲν πρῶτον ἀλλήλους καὶ κατὰ τὸν θρᾴκιον νόμον κέρατα οἴνου προὔπινον.' ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ περὶ Παφλαγόνων διηγούμενός φησι 'κατακείμενοι δ' ἐν στιβάσιν ἐδείπνουν καὶ ἔπινον κερατίνοις ποτηρίοις.' Αἰσχύλος δ' ἐν Περραιβίσι τοὺς Περραιβοὺς παρίστησιν ἀντὶ ποτηρίων τοῖς κέρασι χρωμένους διὰ τούτων

ἀργυρηλάτοις
κέρασι χρυσᾶ στόμια προσβεβλημένοις.

καὶ Σοφοκλῆς Πανδώρᾳ

καὶ πλῆρες ἐκπιὼν τι χρύσειον κέρας
τρίψει τένοντα μαλθακῆς ὑπ' ὠλένης. d

Ἕρμιππος Μοίραις

οἶσθά νυν ὅ μοι ποίησον; τήνδε νῦν μή μοι δίδου,
ἐκ δὲ τοῦ κέρατος αὖ μοι δὸς πιεῖν ἅπαξ μόνον.

Λυκοῦργος δ' ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ κατὰ Δημάδου Φίλιππόν φησι τὸν βασιλέα προπίνειν κέρατι τούτοις οἷς ἐφιλοφρονεῖτο. τοὺς δὲ Παιόνων βασιλεῖς φησὶ Θεόπομπος ἐν δευτέρᾳ Φιλιππικῶν τῶν βοῶν τῶν παρ' αὐτοῖς γινομένων μεγάλα κέρατα φυόντων, ὡς χωρεῖν

τρεῖς καὶ τέτταρας χόας, ἐκπώματα ποιεῖν ἐξ αὐτῶν,
e *τὰ χείλη περιαργυροῦντας καὶ χρυσοῦντας. καὶ Φιλόξενος δ' ὁ Κυθήριος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Δείπνῳ φησίν*

πίνετο νεκτάρεον πῶμ' ἐν χρυσέαις προτομαῖς
γναμπτῶν κεράτων·
. . . ἔβρεχον [δὲ] κατὰ μικρόν.

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ ἀργυρᾶ ποιοῦντες κέρατα ἔπινον ἐξ αὐτῶν. ἔστι γοῦν τοῦτο εὑρεῖν ἐν τοῖς δημιοπράτοις ἀναγεγραμμένον οὕτως ἐκ στήλης ἀνακειμένης ἐν ἀκροπόλει ἣ τὰ ἀναθήματα περιέχει ʽκέρας ἔκπωμα ἀργυροῦν καὶ περισκελίς, προσέτι . . .'

52. ΚΕΡΝΟΣ. *ἀγγεῖον κεραμεοῦν ἔχον ἐν αὑτῷ*
f *πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους, ἐν οἷς εἰσὶ μήκωνες λευκοί, πυροί, κριθαί, πισοί, λάθυροι, ὦχροι, φακοί. ὁ δὲ βαστάσας αὐτό, οἷον λικνοφορήσας, τούτων γεύεται, ὡς ἱστορεῖ Ἀμμώνιος ἐν τρίτῃ περὶ βωμῶν καὶ θυσιῶν.*

53. ΚΙΣΣΥΒΙΟΝ. *τὸ μόνωτον ποτήριον Φιλήμων. Νεοπτόλεμος δ' ὁ Παριανὸς ἐν τρίτῳ Γλωσσῶν τὸ κίσσινον ποτήριον σημαίνειν παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Ἀνδρομέδᾳ*

477 *πᾶς δὲ ποιμένων ἔρρει λεώς,*
ὃ μὲν γάλακτος κίσσινον φέρων σκύφος,
πόνων ἀναψυκτῆρ', ὃ δ' ἀμπέλων γάνος.

τὸ γὰρ κισσύβιον, φησί, λέγεται ἐπὶ συνόδου ἀγροικικῆς, ἔνθα προσήκει μάλιστα τὸ ξύλινον ποτήριον. Κλείταρχος δέ φησιν Αἰολεῖς τὸν σκύφον κισσύβιον καλεῖν· Μαρσύας δὲ κύπελλον καὶ τὸ ξύλινον ποτήριον. Εὔμολπος δὲ γένος τι ποτηρίου, ἴσως, φησί,
b *κατ' ἀρχὰς ἐκ κισσίνου κατασκευασθὲν ξύλου. Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Αἰτωλικῶν γράφει ʽἐν τῇ ἱροποιίῃ τοῦ Διδυμαίου Διὸς*

κισσοῦ σπονδοποιέονται πετάλοισι, ὅθεν τὰ ἀρχαῖα ἐκπώματα κισσύβια φωνέεται. Ὅμηρος

κισσύβιον μετὰ χερσὶν ἔχων μέλανος οἴνοιο.'

Ἀσκληπιάδης δ' ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς νεστορίδος 'σκύφει (φησὶ) καὶ κισσυβίῳ τῶν μὲν ἐν ἄστει καὶ μετρίων οὐδεὶς ἐχρῆτο, συβῶται δὲ καὶ νομεῖς καὶ οἱ ἐν ἀγρῷ, Πολύφημος μὲν τῷ κισσυβίῳ, θατέρῳ c δὲ Εὔμαιος.' Καλλίμαχος δ' ἔοικε διαμαρτάνειν ἐν τῇ συγχύσει τῶν ὀνομάτων λέγων ἐπὶ τοῦ οἰκείου ξένου τοῦ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ Πόλλιδι συνεστιαθέντος αὐτῷ

καὶ γὰρ ὁ Θρηικίην μὲν ἀνήνατο χανδὸν ἄμυστιν
ζωροποτεῖν, ὀλίγῳ δ' ἥδετο κισσυβίῳ.
τῷ μὲν ἐγὼ τόδ' ἔλεξα περιστείχοντος ἀλείσου
τὸ τρίτον.

ὁ γὰρ λέγων ἄλεισον τὸ αὐτὸ καὶ κισσύβιον τὴν ἀκριβῆ θέσιν τῶν ὀνομάτων οὐ διαφυλάττει. εἰκά- d σειε δ' ἄν τις τὸ κισσύβιον τὸ πρῶτον ὑπὸ ποιμένων ἐργασθῆναι ἐκ κισσίνου ξύλου. ἄλλοι δὲ ἐτυμολογοῦσιν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι, τὸ δ' ἐστὶ χωρεῖν 'οὐδὸς δ' ἀμφοτέρους ὅδε χείσεται.' καὶ ἡ τοῦ ὄφεως κατάδυσις χειή, ἡ καταδεχομένη τὸ ζῷον. καὶ κήθιον τὸ χήτιον, τὸ χωροῦν τοὺς ἀστραγάλους. Διονύσιος δ' ὁ Σάμιος ἐν τοῖς περὶ τοῦ κύκλου τὸ ὁμηρικὸν κισσύβιον κυμβίον ἔφη γράφων οὕτως 'καὶ αὐτὸν Ὀδυσ- e σεὺς ὁρῶν ταῦτα ποιοῦντα πληρώσας τοῦ οἴνου κυμβίον δίδωσι πιεῖν.'

54. ΚΙΒΩΡΙΟΝ. Ἡγήσανδρος ὁ Δελφὸς Εὐφορίωνά φησι τὸν ποιητὴν παρὰ Πρυτάνιδι δειπνοῦντα, καὶ ἐπιδεικνυμένου τοῦ Πρυτάνιδος κιβώριά τινα δοκοῦντα πεποιῆσθαι πολυτελῶς, τοῦ κώθωνος εὖ μάλα προβεβηκότος λαβὼν ἓν τῶν κιβωρίων ὡς ἔξοι-

νῶν καὶ μεθύων ἐνεούρησε. Δίδυμος δέ φησι ποτηρίου εἶδος εἶναι, καὶ τάχ' ἂν εἴη τὰ λεγόμενα σκυ-
f *φία, διὰ τὸ κάτωθεν εἰς στενὸν συνῆχθαι, ὡς τὰ αἰγύπτια κιβώρια.*

55. ΚΟΝΔΥ. *ποτήριον ἀσιατικόν. Μένανδρος Κόλακι*

κοτύλας χωροῦν δέκα
ἐν Καππαδοκίᾳ κόνδυ χρυσοῦν, Στρουθία.

Ἵππαρχος Ἀνασωζομένοις

προσέχεις τι τούτῳ τῷ στρατιώτῃ; τί δ' ἐδίδου;
ἀργύριον οὗτος οὐδαμόθεν, εὖ οἶδ' ἐγώ,
ἀλλ' ἢ δαπίδιον ἓν ἀγαπητὸν ποικίλον,
Πέρσας ἔχον καὶ γρῦπας ἐξώλεις τινὰς
478 *τῶν περσικῶν Β. ἐς κόρακας ὦ μαστιγία,*
καὶ κόνδυ καὶ ψυκτήριον καὶ κυμβίον.

Νικόμαχος δ' ἐν πρώτῳ περὶ ἑορτῶν αἰγυπτίων φησί 'τὸ δὲ κόνδυ ἐστὶ μὲν περσικόν, τὴν δὲ ἀρχὴν ἦν Ἕρμιππος ἀστρολογικὸς ὡς ὁ κόσμος ἐξ οὗ τῶν θεῶν τὰ θαύματα καὶ τὰ καρπώσιμα γίνεσθαι ἐπὶ γῆς· διὸ ἐκ τούτου σπένδεσθαι.' Παγκράτης δ' ἐν πρώτῳ Βογχορηίδος

αὐτὰρ ὅ γε σπείσας ἐκ κόνδυος ἀργυρέοιο
b *νέκταρ ἐπ' ἀλλοδαπὴν οἶμον ἔβαινε πόδα.*

ΚΟΝΩΝΕΙΟΣ. *Ἴστρος ὁ Καλλιμάχειος ἐν πρώτῳ Πτολεμαΐδος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ πόλεως γράφει οὕτως 'κυλίκων κονωνείων ζεῦγος καὶ θηρικλείων χρυσοκλύστων ζεῦγος.'*

56. ΚΟΤΥΛΟΣ. *τὰ μόνωτα ποτήρια κότυλοι, ὧν καὶ Ἀλκαῖος μνημονεύει. Διόδωρος δ' ἐν τῷ πρὸς Λυκόφρονα παρὰ Σικυωνίοις καὶ Ταραντίνοις ἐπιπολάζειν φησὶ τὸ ἔκπωμα, εἶναι δὲ αὐτὸ λουτηρίῳ ἐοικὸς βαθεῖ. ἔχει δὲ καὶ οὖς ἐνιαχῇ. μνημονεύει δὲ*

αὐτοῦ καὶ Ἴων ὁ Χῖος κότυλον οἴνου πλέων λέγων. c
Ἕρμιππος δ' ἐν Θεοῖς

τόν τε κότυλον πρῶτον ἤνεγκ' ἐνέχυρον τῶν γειτόνων.

καὶ Πλάτων ἐν Διὶ κακουμένῳ 'τὸν κότυλον φέρει' φησὶ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Βαβυλωνίοις. Εὔβουλος δὲ ἐν Ὀδυσσεῖ ἢ Πανόπταις

ὁ δ' ἱερεὺς εὐηγορῶν
ἐν μέσοις αὐτοῖσιν ἑστὼς τὴν καλὴν σκευὴν ἔχων
οἶνον ἐξέσπενδε κοτύλῳ.

Πάμφιλος δὲ ποτηρίου φησὶν εἶναι γένος, ἴδιον δ' εἶναι Διονύσου. Πολέμων δ' ἐν τῷ περὶ τοῦ Δίου κῳδίου φησί 'μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τελετὴν ποιεῖ, καὶ αἱρεῖ τἀκ τῆς θαλάμης καὶ νέμει ὅσοι ἂν ὦσι τὸ κέρ- d
νος περιενηνοχότες. τοῦτο δ' ἐστὶν ἀγγεῖον κεραμεοῦν, ἔχον ἐν αὑτῷ πολλοὺς κοτυλίσκους κεκολλημένους· ἔνι δ' ἐν αὐτοῖς ὅρμινοι, μήκωνες λευκοί, πυροί, κριθαί, πισοί, λάθυροι, ὦχροι, φακοί, κύαμοι, ζειαί, βρόμος, παλάθιον, μέλι, ἔλαιον, οἶνος, γάλα, ὄϊον ἔριον ἄπλυτον. ὁ δὲ τοῦτο βαστάσας, οἷον λικνοφορήσας τούτων γεύεται.'

57. ΚΟΤΥΛΗ. Ἀριστοφάνης Κωκάλῳ 'ἄλλαι ὑποπρεσβύτεραι γρᾶες θασίου μέλανος μεστὸν κεραμευομέναις κοτύλαις μεγάλαις ἔγχεον ἐς σφέτερον δέμας οὐδένα κόσμον. ἔρωτι βιαζόμεναι μέλανος οἴνου ἀκράτου.' Σειληνὸς καὶ Κλείταρχος ἔτι δὲ Ζη- e
νόδοτος τὴν κύλικα

πάντῃ δ' ἀμφὶ νέκυν κοτυλήρυτον ἔρρεεν αἷμα.

καί

πολλὰ μεταξὺ πέλει κοτύλης καὶ χείλεος ἄκρου.

Σιμάριστος δὲ τὸ λεπτὸν ποτήριον οὕτω καλεῖσθαι. Διόδωρος δὲ τὸν παρά τισι κότυλον κοτύλην ὠνομα-

κέναι τὸν ποιητὴν ʽπύρνον καὶ κοτύλην.' ὃν κύλικα μὲν οὐκ εἶναι, οὐ γὰρ ἔχειν ὦτα, παραπλήσιον δ' ὑπάρχειν λουτηρίῳ βαθεῖ ποτηρίου δὲ εἶδος εἶναι.
f δύνασθαι δὲ καὶ τὸν παρὰ τοῖς Αἰτωλοῖς καί τισι τῶν Ἰώνων λεγόμενον κότυλον, ὃν ὅμοιον ὄντα τῶν προειρημένων ἓν οὖς ἔχειν. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Κράτης ἐν Παιδιαῖς καὶ Ἕρμιππος ἐν Θεοῖς. Ἀθηναῖοι δὲ μέτρον τι καλοῦσι κοτύλην. Θουκυδίδης ʽἐδίδοσαν μὲν αὐτῶν ἑκάστῳ ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας κοτύλην ὕδατος καὶ δύο κοτύλας σίτου.' Ἀριστοφάνης Προαγῶνι

ὃ δ' ἀλφίτων γε πριάμενος τρεῖς χοίνικας
κοτύλης δεούσας εἴκοσ' ἀπολογίζεται.

479 Ἀπολλόδωρος δὲ ποτηρίου τι γένος ὑψηλὸν καὶ ἔγκοιλον. πᾶν δὲ τὸ κοῖλον κοτύλην, φησίν, ἐκάλουν οἱ παλαιοί, ὡς καὶ τὸ τῶν χειρῶν κοῖλον. ὅθεν καὶ κοτυλήρυτον αἷμα τὸ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἀρυσθῆναι δυνάμενον. καὶ ἐγκοτύλη δέ τις παιδιὰ καλεῖται, ἐν ᾗ κοιλάναντες τὰς χεῖρας δέχονται τὰ γόνατα τῶν νενικηκότων οἱ νενικημένοι καὶ βαστάζουσιν αὐτούς. Διόδωρος δὲ ἐν ἰταλικαῖς γλώσσαις καὶ Ἡρακλέων, ὥς φησι Πάμφιλος, τὴν κοτύλην καλεῖσθαι καὶ ἡμίναν, παρατιθέμενος Ἐπιχάρμου

b καὶ πιεῖν ὕδωρ διπλάσιον χλιαρὸν ἡμίνας δύο.

καὶ Σώφρονος ʽκατάστρεψον, τέκνον, τὰν ἡμίναν.' κοτυλίσκην δ' εἴρηκε Φερεκράτης ἐν Κοριαννοῖ ʽτὴν κοτυλίσκην μηδαμῶς.' Ἀριστοφάνης ἐν Ἀχαρνεῦσι

κοτυλίσκιον τὸ χεῖλος ἀποκεκρουμένον.

κοτύλη δὲ καλεῖται καὶ ἡ τοῦ ἰσχίου κοιλότης, καὶ αἱ τοῦ πουλύποδος ἐν ταῖς πλεκτάναις ἐπιφύσεις παραγώγως κοτυληδόνες. καὶ τὰ κύμβαλα δ'. Αἰσχύλος ἐν Ἠδωνοῖς κοτύλας εἴρηκεν

ὃ δὲ χαλκοδέτοις κοτύλαις ὀτοβεῖ.

Μαρσύας δέ φησι τὸ ἐν τῷ ἰσχίῳ ὀστοῦν καλεῖσθαι [c] ἄλεισον καὶ κύλικα. κοτυλίσκος δὲ καλεῖται ὁ ἱερὸς τοῦ Διονύσου κρατηρίσκος, καὶ οἷς χρῶνται οἱ μύσται, ὡς Νίκανδρός φησιν ὁ Θυατειρηνός, παρατιθέμενος τὸ ἐκ Νεφελῶν Ἀριστοφάνους ‘μηδὲ στέψω κοτυλίσκον.’ Σιμμίας δὲ ἀποδίδωσι τὴν κοτύλην ἄλεισον.

58. ΚΟΤΤΑΒΙΣ. Ἁρμόδιος ὁ Λεπρεάτης ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ Φιγάλειαν νομίμων διεξιὼν περὶ τῶν ἐπιχωρίων δείπνων γράφει καὶ ταῦτα ‘καθαγισάντων ταῦτα ἐν κεραμέᾳ κοτταβίδι πιεῖν ἑκάστῳ μικρόν, καὶ ὁ προσφέρων ἀνεῖπεν εὐδειπνίας.’ Ἡγήσανδρος δ᾽ ὁ [d] Δελφὸς ἐν ὑπομνήμασιν ὧν ἀρχή ‘ἐν τῇ ἀρίστῃ πολιτείᾳ,’ φησίν ‘ὁ καλούμενος κότταβος παρῆλθεν εἰς τὰ συμπόσια, τῶν περὶ Σικελίαν, ὥς φησι Δικαίαρχος, πρῶτον εἰσαγαγόντων. τοσαύτη δὲ ἐγένετο σπουδὴ περὶ τὸ ἐπιτήδευμα ὥστε εἰς τὰ συμπόσια παρεισφέρειν ἆθλα κοττάβια καλούμενα. εἶτα κύλικες αἱ πρὸς τὸ πρᾶγμα χρήσιμαι μάλιστ᾽ εἶναι δοκοῦσαι κατεσκευάζοντο καλούμεναι κοτταβίδες. πρὸς δὲ τούτοις οἶκοι κατεσκευάζοντο κυκλοτερεῖς, ἵνα [e] πάντες εἰς τὸ μέσον τοῦ κοττάβου τεθέντος ἐξ ἀποστήματος ἴσου καὶ τόπων ὁμοίων ἀγωνίζοιντο περὶ τῆς νίκης. οὐ γὰρ μόνον ἐφιλοτιμοῦντο βάλλειν ἐπὶ τὸν σκοπόν, ἀλλὰ καὶ καλῶς ἕκαστα αὐτῶν. ἔδει γὰρ εἰς τὸν ἀριστερὸν ἀγκῶνα ἐρείσαντα καὶ τῇ δεξιᾷ κυκλώσαντα ὑγρῶς ἀφεῖναι τὴν λάταγα· οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸ ἐκπῖπτον ἐκ τῆς κύλικος ὑγρόν· ὥστε ἔνιοι μεῖζον ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ καλῶς κοτταβίζειν τῶν ἐπὶ τῷ ἀκοντίζειν μέγα φρονούντων.’

59. ΚΡΑΤΑΝΙΟΝ. μήποτε τὸ νῦν καλούμενον κρά- [f] νειον ἔκπωμα οὕτως ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι. Πολέμων γοῦν ἢ ὅστις ἐστὶν ὁ ποιήσας τὸν ἐπιγραφόμενον

Ἑλλαδικόν, περὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ λέγων Μεταποντίνων ναοῦ γράφει καὶ ταῦτα ʽναὸς Μεταποντίνων, ἐν ᾧ φιάλαι ἀργυραῖ ἑκατὸν τριάκοντα δύο, οἰνοχόαι
480 ἀργυραῖ δύο, ἀποθυστάνιον ἀργυροῦν, φιάλαι τρεῖς ἐπίχρυσοι. ναὸς Βυζαντίων, ἐν ᾧ τρίτων κυπαρίσσινος ἔχων κρατάνιον ἀργυροῦν, σειρὴν ἀργυρᾶ, καρχήσια δύο ἀργυρᾶ, κύλιξ ἀργυρᾶ, οἰνοχόη χρυσῆ, κέρατα δύο. ἐν δὲ τῷ ναῷ τῆς Ἥρας τῷ παλαιῷ φιάλαι ἀργυραῖ τριάκοντα, κρατάνια ἀργυρᾶ δύο, χύτρος ἀργυροῦς, ἀποθυστάνιον χρυσοῦν, κρατὴρ χρυσοῦς, Κυρηναίων ἀνάθημα, βατιάκιον ἀργυροῦν.’

ΚΡΟΥΝΕΙΑ. *Ἐπιγένης Μνηματίῳ*

κρατῆρες, κάδοι,
ὁλκεῖα, κρουνεῖ’. Β. ἔστι γὰρ κρουνεῖα; Α. ναί.

b ΚΥΑΘΙΣ. κοτυλῶδες ἀγγεῖον. Σώφρων ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ μίμῳ Γυναῖκες αἳ τὰν θεὸν φαντὶ ἔλεξαν ʽὑποκατώρυκται δ’ ἐν κυαθίδι τρικτὺς ἀλεξιφαρμάκων.’

60. ΚΥΛΙΞ. Φερεκράτης Δουλοδιδασκάλῳ

νυνὶ δ’ ἀπονίζων τὴν κύλικα δὸς ἐμπιεῖν
ἔγχει τ’ ἐπιθεὶς τὸν ἠθμόν.

ταῦτα δ’ ἐστὶ κεράμεα ποτήρια καὶ λέγεται ἀπὸ τοῦ κυλίεσθαι τῷ τροχῷ· ἀφ’ ὧν καλεῖται τό τε κυλικεῖον ἐν ᾧ τίθεται τόπῳ τὰ ποτήρια κἂν ἀργυρᾶ τυγχάνῃ ὄντα, καὶ τὸ κυλικηγορεῖν ὅταν ἐπὶ τῇ κύλικί τις ἀγορεύῃ. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ τὴν ἰατρικὴν
c πυξίδα καλοῦσι κυλικίδα διὰ τὸ τῷ τόρνῳ κεκυλίσθαι. ἐγένοντο δ’ ἐπίσημοι κύλικες αἵ τε ἀργεῖαι καὶ αἱ ἀττικαί. καὶ τῶν μὲν ἀττικῶν μνημονεύει Πίνδαρος ἐν τοῖσδε

ὦ Θρασύβουλ’, ἐρατᾶν ὄχημ’ ἀοιδᾶν

τοῦτό τοι πέμπω μεταδόρπιον. ἐν ξυνῷ κεν εἴη
συμπόταισίν τε γλυκερὸν
καὶ Διωνύσοιο καρπῷ καὶ κυλίκεσσιν ἀθη-
ναίαισι κέντρον.

αἱ δὲ ἀργεῖαι δοκοῦσι καὶ τὸν τύπον ἔχειν διάφορον πρὸς τὰς ἀττικάς. φοξαὶ γοῦν ἦσαν τὸ χεῖλος, ὡς d *Σιμωνίδης φησὶν ὁ Ἀμόργιος*

αὕτη δὲ φοξίχειλος [ἀργείη κύλιξ].

ἡ εἰς ὀξὺ ἀνηγμένη, οἷοί εἰσιν οἱ ἄμβικες καλούμενοι. τὸ γὰρ φοξὸν ἐπὶ τούτου τάττουσι, καθότι Ὅμηρος ἐπὶ τοῦ Θερσίτου 'φοξὸς ἔην κεφαλήν.' καὶ ἔστιν οἷον φαοξός, ὁ πρὸς τὰ φάη ὀξὺς ὁρώμενος.

61. *διάφοροι δὲ κύλικες γίνονται καὶ ἐν τῇ τοῦ συσσίτου ἡμῶν Ἀθηναίου πατρίδι Ναυκράτει. εἰσὶ* e *γὰρ φιαλώδεις μέν, οὐ κατὰ τόρνον δ' ἀλλ' ὥσπερ δακτύλῳ πεποιημέναι, καὶ ἔχουσιν ὦτα τέσσαρα, πυθμένα εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, καὶ βάπτονται εἰς τὸ δοκεῖν εἶναι ἀργυραῖ. πολλοὶ δ' ἐν τῇ Ναυκράτει κεραμεῖς, ἀφ' ὧν καὶ ἡ πλησίον τῶν κεραμείων πύλη κεραμικὴ καλεῖται. ἐπαινοῦνται δὲ καὶ αἱ χῖαι κύλικες, ὧν μνημονεύει Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις*

χία δὲ κύλιξ ὑψοῦ κρέμαται
περὶ πασσαλόφιν.

Γλαύκων δ' ἐν ταῖς γλώσσαις Κυπρίους φησὶ τὴν f *κοτύλην κύλικα καλεῖν. Ἑρμῶναξ δ' ἐν συνωνύμοις οὕτως γράφει 'ἄλεισον ποτήριον κύπελλον ἄμφωτις σκύφος κύλιξ κώθων καρχήσιον φιάλη.' Ἀχαιὸς δ' ὁ Ἐρετριεὺς ἐν Ἀλκμαίωνι ἀντὶ τοῦ κύλικες παραγώγως κυλιχνίδας εἴρηκε διὰ τούτων*

ἀλλ' ὡς τάχιστα μέλανα δεῦρ' ἀμνὸν φέρειν
κοινόν τε χρὴ κρατῆρα καὶ κυλιχνίδας.

καὶ Ἀλκαῖος

481 πίνωμεν· τί τὰ λύχν' ἀμμένομεν; δάκτυλος ἁμέρα.
κάδδ' ἄειρε κυλίχναις μεγάλαις, ὦ ἔτα, ποικίλαις.
οἶνον γὰρ Σεμέλας καὶ Διὸς υἱὸς λαθικαδέα
ἀνθρώποισιν ἔδωκ'. ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο πλέαις.

καὶ ἐν τῷ δεκάτῳ

λάταγες ποτέονται κυλιχνᾶν ἀπὸ τηιᾶν.

ὡς διαφόρων γινομένων καὶ ἐν Τέῳ κυλίκων.

62. Φερεκράτης Κοριαννοῖ

ἐκ τοῦ βαλανείου γὰρ δίεφθος ἔρχομαι,
ξηρὰν ἔχουσα τὴν φάρυγα. Β. δώσω πιεῖν.
Α. γλισχρόν γε μοὐστὶ τὸ σίαλον νὴ τὼ θεώ.
b Β. τί λάβω κόρη σοι; τὴν κοτυλίσκην; Α. μηδαμῶς
μικράν γε. κινεῖται γὰρ εὐθύς μοι χολή,
ἐξ οὗπερ ἔπιον ἐκ τοιαύτης φάρμακον.
εἰς τὴν ἐμήν νυν ἔγχεον τὴν μείζονα.

ὅτι δὲ μεγάλοις ποτηρίοις αἱ γυναῖκες ἐχρῶντο ὁ αὐτὸς εἴρηκε Φερεκράτης ἐν Τυραννίδι διὰ τούτων

εἶτ' ἐκεραμεύσαντο τοῖς μὲν ἀνδράσιν ποτήρια
πλατέα, τοίχους οὐκ ἔχοντ' ἀλλ' αὐτὸ τοὔδαφος μόνον,
c κοὐχὶ χωροῦντ' οὐδὲ κόγχην, ἐμφερῆ γευστηρίοις·
σφίσι δέ γ' αὐταῖσιν βαθείας κύλικας ὥσπερ ὁλκάδας
οἰναγωγοὺς περιφερεῖς λεπτὰς μέσας γαστροίδας,
οὐκ ἀβούλως, ἀλλὰ πόρρωθεν κατεσκευασμέναι
αὔθ', ὅπως ἀνεκλογίστως πλεῖστος οἶνος ἐκποθῇ.
d εἶθ' ὅταν τὸν οἶνον αὐτὰς αἰτιώμεθ' ἐκπιεῖν,

λοιδοροῦνται κὠμνύουσι μὴ 'κπιεῖν ἀλλ' ἢ μίαν.
ἡ δὲ κρείττων ἡ μί' ἐστὶ χιλίων ποτηρίων.

63. ΚΥΜΒΙΑ. 'τὰ κοῖλα ποτήρια καὶ μικρά' Σιμάριστος. Δωρόθεος δέ 'γένος ποτηρίων βαθέων τὰ κυμβία καὶ ὀρθῶν, πυθμένα μὴ ἐχόντων μηδὲ ὦτα.' Πτολεμαῖος δὲ ὁ τοῦ Ἀριστονίκου τὰ κυφά. Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς τὸ χωρὶς ὠτίων ποτήριον ὠνομακέναι Θεόπομπον ἐν Μήδῳ. Φιλήμων Φάσματι

ἔπιεν ἡ Ῥόδη
κυμβίον ἀκράτου, κατασέσειχ' ἡμᾶς κάτω. e

Διονύσιος δ' ὁ Σάμιος ἐν ἕκτῳ περὶ τοῦ κύκλου τὸ αὐτὸ οἴεται εἶναι κισσύβιον καὶ κυμβίον. φησὶ γὰρ ὡς Ὀδυσσεὺς πληρώσας κυμβίον ἀκράτου ὤρεξε τῷ κύκλωπι. οὐκ ἔστι δὲ μικρὸν τὸ διδόμενον αὐτῷ κισσύβιον παρ' Ὁμήρῳ· οὐ γὰρ ἂν τρὶς πιὼν μέγιστος ὢν τὸ σῶμα ταχέως ἂν ὑπὸ τῆς μέθης κατηνέχθη. τοῦ κυμβίου μνημονεύει καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, ἀκολουθεῖν αὐτῷ φάσκων ῥυτὰ καὶ κυμβία. καὶ ἐν τῷ κατὰ Εὐέργου καὶ Μνησιβού- f
λου. φησὶ δὲ Δίδυμος ὁ γραμματικὸς ἐπίμηκες εἶναι τὸ ποτήριον καὶ στενὸν τῷ σχήματι, παρόμοιον πλοίῳ. καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Ἀγροίκοις

μεγάλ' ἴσως ποτήρια
προπινόμενα καὶ μέστ' ἀκράτου κυμβία
ἐκάρωσεν ὑμᾶς. Β. ἀνακεχαίτικεν μὲν οὖν.

Ἄλεξις Ἱππεῖ

τά τε κυμβία
ἆρ' ἦν πρόσωπ' ἔχοντα χρυσᾶ παρθένων; 482
Β. νὴ τὸν Δί', ἦν γάρ. Α. ὢ τάλαιν' ἐγὼ κακῶν.

64. Ἐρατοσθένης δ' ἐν τῇ πρὸς Ἀγήτορα τὸν Λάκωνα ἐπιστολῇ ὡς κυαθῶδες ἀγγεῖον τὸ κυμβίον παραδίδωσι γράφων οὕτως 'θαυμάζουσι δ' οἱ αὐτοὶ καὶ

πῶς κύαθον μὴ κεκτημένος ἀλλὰ κυμβίον μόνον, φιάλην προσεκέκτητο. δοκεῖ δή μοι τὸ μὲν τῆς τῶν ἀνθρώπων χρείας ἕνεκα, τὸ δὲ τῆς τῶν θεῶν τιμῆς εἰς τὴν κτῆσιν παρειληφέναι. κυάθῳ μὲν οὖν οὐδὲν ἐχρῶντο τότε οὐδὲ κοτύλῃ· κρατῆρα γὰρ ἵστασαν b τοῖς θεοῖς οὐκ ἀργυροῦν οὐδὲ λιθοκόλλητον ἀλλὰ τῆς κωλιάδος γῆς. τοῦτον δ' ὁσάκις ἐπιπληρώσαιεν, ἀποσπείσαντες τοῖς θεοῖς ἐκ τῆς φιάλης ᾠνοχόουν ἐφεξῆς τὸν νεοκρᾶτα βάπτοντες τῷ κυμβίῳ, καθὰ καὶ νῦν παρ' ἡμῖν ποιοῦσιν ἐν τοῖς φιδιτίοις. εἰ δέ ποτε πλεῖον πιεῖν βουληθεῖεν, προσπαρετίθεσαν τοὺς καλουμένους κοτύλους, κάλλιστα καὶ εὐποτώτατα ἐκπωμάτων. ἦσαν δὲ καὶ οὗτοι τῆς αὐτῆς κεραμείας.' ὅταν δ' Ἔφιππος ἐν Ἐφήβοις λέγῃ

c οὐ κύλικας ἐπὶ τὰ δεῖπνα Χαιρήμων φέρει,
οὐ κυμβίοισι πεπολέμηκ' Εὐριπίδης·

οὐ τὸν τραγικὸν λέγει ποιητὴν ἀλλά τινα ὁμώνυμον αὐτῷ, ἤτοι φίλοινόν τινα ἢ αἰτίαν ἔχοντα οὐ χρηστήν, ὥς φησιν Ἀντίοχος ὁ Ἀλεξανδρεὺς ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν τῇ μέσῃ κωμῳδίᾳ κωμῳδουμένων ποιητῶν. τὸ γὰρ ἐπάγεσθαι κατὰ τὰς ἑστιάσεις κυμβία καὶ δοκεῖν τούτοις διαμάχεσθαι εἰς ἑκάτερα τείνει. μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Νηρηίσι

d δὸς δὴ τὸν χόα
αὐτῷ σὺ Κῶμε καὶ τὸ κυμβίον φέρων,
Εὐριπίδης τις τήμερον γενήσεται.

καὶ Ἔφιππος ἐν Ὁμοίοις ἢ ἐν Ὀβελιαφόροις

Διονυσίου δὲ δράματ' ἐκμαθεῖν δέοι,
καὶ Δημοφῶντος ἅττ' ἐποίησεν εἰς Κότυν,
ῥήσεις τε κατὰ δεῖπνον Θεόδωρός μοι λέγοι,
Λάχητί τ' οἰκήσαιμι τὴν ἑξῆς θύραν,
κυμβία τε παρέχοιμ' ἑστιῶν Εὐριπίδῃ.

ὅτι δὲ καὶ πλοῖον ἡ κύμβη Σοφοκλῆς ἐν Ἀνδρομέδᾳ φησίν

ἵπποισιν ἢ κύμβαισι ναυστολεῖς χθόνα; e

'κύμβα ποτήριον Παφίοις' Ἀπολλόδωρος.

65. ΚΥΠΕΛΛΟΝ. τοῦτο πότερόν ἐστι ταυτὸν τῷ ἀλείσῳ καὶ τῷ δέπαϊ, ἢ ὀνόματι μόνον διαλλάσσει;

τοὺς μὲν ἄρα χρυσέοισι κυπέλλοις υἷες Ἀχαιῶν
δειδέχατ' ἄλλοθεν ἄλλος ἀνασταδόν.

ἢ διάφορος ἦν ὁ τύπος, καὶ οὐχ ὥσπερ τὸ δέπας καὶ τὸ ἄλεισον ἀμφικύπελλον οὕτω δὲ καὶ τοῦτο, κυφὸν δὲ μόνον; ἀπὸ γὰρ τῆς κυφότητος τὸ κύπελλον ὥσπερ καὶ τὸ ἀμφικύπελλον· ἢ ὅτι παραπλήσιον ἦν ταῖς f πέλλαις, συνηγμένον μᾶλλον εἰς τὴν κυφότητα· ἢ ἀμφικύπελλα οἷον ἀμφίκυρτα ἀπὸ τῶν ὤτων, διὰ τὸ τοιαῦτα εἶναι τῇ κατασκευῇ. φησὶ γὰρ καὶ ὁ ποιητής 'χρύσεον ἄμφωτον.' Ἀντίμαχος δ' ἐν πέμπτῳ Θηβαΐδος

πᾶσιν δ' ἡγεμόνεσσιν ἐποιχόμενοι κήρυκες
χρύσεα καλὰ κύπελλα τετυγμένα νωμήσαντο.

Σειληνὸς δέ φησι 'κύπελλα ἐκπώματα σκύφοις ὅμοια, ὡς καὶ Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος· κύπελλα δ' ἔνειμε 483 συβώτης.' Εὔμολπος δὲ ποτηρίου γένος ἀπὸ τοῦ κυφὸν εἶναι. Σιμάριστος δὲ τὸ δίωτον ποτήριον Κυπρίους, τὸ δὲ δίωτον καὶ τετράωτον Κρῆτας. Φιλητᾶς δὲ Συρακοσίους κύπελλα καλεῖν τὰ τῆς μάζης καὶ τῶν ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης καταλείμματα.

ΚΥΜΒΗ. Φιλήμων ἐν ταῖς Ἀττικαῖς φωναῖς κύλικος εἶδος. Ἀπολλόδωρος δ' ἐν τῷ περὶ ἐτυμολογιῶν Παφίους τὸ ποτήριον καλεῖν κύμβαν.

66. ΚΩΘΩΝ. Λακωνικὸν ποτήριον, οὗ μνημονεύει b Ξενοφῶν ἐν πρώτῳ Κύρου παιδείας. Κριτίας δὲ ἐν Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ γράφει οὕτως 'χωρὶς δὲ τού-

των τὰ σμικρότατα ἐς τὴν δίαιταν, ὑποδήματα ἄριστα λακωνικά, ἱμάτια φορεῖν ἥδιστα καὶ χρησιμώτατα· κώθων λακωνικός, ἔκπωμα ἐπιτηδειότατον εἰς στρατείαν καὶ εὐφορώτατον ἐν γυλίῳ. τοῦ δὲ ἕνεκα; στρατιωτικὸν πολλάκις ἀνάγκη ὕδωρ πίνειν οὐ καθαρόν. πρῶτον μὲν οὖν τῷ μὴ λίαν κατάδηλον εἶναι τὸ πῶμα, εἶτα ἄμβωνας ὁ κώθων ἔχων ὑπολεί-
c πει τὸ οὐ καθαρὸν ἐν αὐτῷ.' καὶ Πολέμων δ' ἐν τῇ . . τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονον, ὅτι κεραμέοις ἀγγείοις ἐχρῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι γράφει οὕτως 'ἀλλὰ μὴν ὅτι ἀρχαϊκὸν ἦν τὸ τοιοῦτον δὲ τῆς ἀγωγῆς γένος, ὃ καὶ νῦν ὁρᾶται παρά τισι τῶν Ἑλλήνων· ἐν Ἄργει μὲν ἐν ταῖς δημοσίαις θοίναις, ἐν Λακεδαίμονι δὲ κατὰ τὰς ἑορτὰς ἔν τε τοῖς ἐπινικίοις καὶ τοῖς γάμοις τῶν παρθένων πίνουσιν ἐκ κεραμέων ποτηρίων, ἐν
d δὲ τοῖς ἄλλοις συμποσίοις καὶ φιδιτίοις ἐν πιθάκναις.' μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀρχίλοχος ἐν ἐλεγείοις ὡς ποτηρίου οὕτως

ἀλλ' ἄγε σὺν κώθωνι θοῆς διὰ σέλματα νηὸς
φοίτα, καὶ κοίλων πώματ' ἄφελκε κάδων,
ἄγρει δ' οἶνον ἐρυθρὸν ἀπὸ τρυγός· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς
νήφειν ἐν φυλακῇ τῇδε δυνησόμεθα.

ὡς τῆς κύλικος λεγομένης κώθωνος. Ἀριστοφάνης Ἱππεῦσιν

εἰς τὰς ἱππαγωγοὺς εἰσεπήδων ἀνδρικῶς,
πριάμενοι κώθωνας, οἱ δὲ καὶ σκόροδα καὶ κρόμ-
μυα.

e Ἡνίοχος Γοργόσι

πιεῖν πιεῖν τις ἔγχει, πυριγενῆ
λαβὼν βραχύωτον κυκλοτερῆ παχύστομον
κώθωνα παῖδα φάρυγος.

Θεόπομπος Στρατιώτισιν

ἐγὼ γὰρ ἂν κώθωνος ἐκ στρεψαύχενος
πίοιμι τὸν τράχηλον ἀνακεκλασμένη;

Ἄλεξις Ἐρίθοις

εἶτα τετρακότυλον ἐπεσόβει κώθωνά μοι,
παλαιὸν οἴκων κτῆμα.

ἀπὸ δὲ τοῦ ποτηρίου τούτου καὶ ἀκρατοκώθωνας καλοῦσι τοὺς πλέον ἄκρατον σπῶντας, ὡς Ὑπερείδης ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους. Καλλίξενος δ' ἐν τετάρτῳ περὶ Ἀλεξανδρείας ἀναγράφων τὴν τοῦ Φιλαδέλφου f
πομπὴν καὶ καταλέγων πολλὰ ἐκπώματα γράφει καὶ τάδε 'κώθωνες διμέτρητοι δύο.'

67. *περὶ δὲ τοῦ κωθωνίζεσθαι καὶ ὅτι χρήσιμός ἐστι διὰ χρόνου ὁ κωθωνισμὸς Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος ἰατρὸς ἐν τῇ περὶ κωθωνισμοῦ ἐπιστολῇ φησὶν οὕτως 'συμβαίνει τοὺς μὲν πολὺν ἄκρατον ἐν ταῖς συνουσίαις πίνοντας μεγάλα βλάπτεσθαι καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. τὸ μέντοι κωθωνίζεσθαι διά τινων* 484
ἡμερῶν δοκεῖ μοι ποιεῖν τινα καὶ τοῦ σώματος κάθαρσιν καὶ τῆς ψυχῆς ἄνεσιν. γίγνονται γάρ τινες ἡμῖν ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν συμποσίων ἐπιπόλαιοι δριμύτητες. ταύταις οὖν ἐστι τῶν μὲν πόρων οἰκειότατος ὁ διὰ τῆς οὐρήσεως, τῶν δὲ καθάρσεων ἡ διὰ τῶν κωθωνισμῶν πρέπει μάλιστα. κατανίζεται γὰρ τὸ σῶμα τοῖς οἴνοις· ὑγρὸν γὰρ καὶ θερμὸν ὁ οἶνος. τὸ δὲ ἀφ' ἡμῶν διηθούμενον οὖρόν ἐστι δριμύ. τὰ γοῦν ἱμάτια τούτῳ χρώμενοι ῥύμματι πλύνουσιν οἱ γνα- b
φεῖς. τρία δὲ παραφύλαττε ὅταν κωθωνίζῃ· μὴ πονηρὸν οἶνον πίνειν, μηδὲ ἄκρατον, μηδὲ τραγηματίζεσθαι ἐν τοῖς κωθωνισμοῖς. ὅταν δὲ ἱκανῶς ἔχῃς ἤδη, μὴ κοιμῶ πρὶν ἂν ἐμέσῃς πλέον ἢ ἔλαττον. εἶτα ἐὰν μὲν ἐμέσῃς ἱκανῶς, ἀναπαύου μικρὸν περιχεάμενος· ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῇς ἱκανῶς κενῶσαι σαυτόν,

πλείονι χρῆσαι τῷ λουτρῷ καὶ εἰς τὴν πύελον κατακλίθητι σφόδρα εἰς θερμὸν ὕδωρ.᾽ Πολέμων δ᾽ ἐν
c πέμπτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον καὶ Ἀντίγονόν φησι ῾Διόνυσος τέλειος, καθήμενος ἐπὶ πέτρας· ἐξ εὐωνύμων δ᾽ αὐτοῦ σάτυρος φαλακρός, ἐν τῇ δεξιᾷ κώθωνα μόνωτον ῥαβδωτὸν κρατῶν.᾽

68. ΛΑΒΡΩΝΙΑ. ἐκπώματος περσικοῦ εἶδος ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πίνειν λαβρότητος ὠνομασμένον. πλατὺ δ᾽ ἐστὶ τῇ κατασκευῇ καὶ μέγα· ἔχει δὲ καὶ ὦτα μεγάλα. Μένανδρος Ἁλιεῖ

εὐποροῦμεν, οὐδὲ μετρίως· ἐκ Κυΐνδων χρυσίον,
d περσικαὶ στολαὶ δ᾽ ἐκεῖναι πορφυρᾶ τε στρώματα·
ἔνδον ἔστ᾽, ἄνδρες, ποτηρίδια . . τορεύματα,
κἀκτυπωμάτων πρόσωπα, τραγέλαφοι, λαβρώνια.

ἐν δὲ Φιλαδέλφοις

ἤδη δ᾽ ἐπίχυσις, διάλιθοι λαβρώνιοι,
Πέρσαι δ᾽ ἔχοντες μυιοσόβας ἑστήκεσαν.

Ἵππαρχος δ᾽ ἐν Θαΐδι

ὁ λαβρώνιος δ᾽ ἔσθ᾽ οὗτος ὄρνις; Β. Ἡράκλεις,
e ποτήριον χρυσοῦς διακοσίους ἄγον.
Α. ὢ περιβοήτου, φιλτάτη, λαβρωνίου.

Δίφιλος Τιθραύστῃ καὶ ἄλλα γένη καταλέγων ποτηρίων φησί

πρίστις τραγέλαφος βατιάκη λαβρώνιος.
Β. ἀνδραπόδι᾽ ἤδη ταῦθ᾽, ὁρᾷς; Α. ἥκιστά γε·
ἐκπωμάτων δ᾽ ὀνόματα, πρὸς τῆς Ἑστίας.
ὁ λαβρώνιος χρυσῶν δέ, παῖδες, εἴκοσιν.

f Δίδυμος δὲ ὅμοιον εἶναί φησιν αὐτὸν βομβυλιῷ ἢ βατιακίῳ.

69. ΛΑΚΑΙΝΑΙ. κυλίκων εἶδος οὕτως λεγόμενον

ἢ ἀπὸ τοῦ κεράμου, ὡς τὰ ἀττικὰ σκεύη, ἢ ἀπὸ τοῦ σχήματος ἐπιχωριάσαντος ἐκεῖ, ὥσπερ αἱ Θηρίκλειαι λέγονται. Ἀριστοφάνης Δαιταλεῦσι

συβαρίτιδάς τ' εὐωχίας καὶ χῖον ἐκ λακαινᾶν.
[κυλίκων μέθυ ἡδέως καὶ φίλως.]

70. ΛΕΠΑΣΤΗ. οἱ μὲν ὀξύνουσι τὴν τελευταίαν ὡς καλή, οἱ δὲ παροξύνουσιν ὡς μεγάλη. τοῦτο δὲ τὸ ποτήριον ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν εἰς τὰς μέθας καὶ 485 τὰς ἀσωτίας πολλὰ ἀναλισκόντων, οὓς λαφύκτας καλοῦμεν. κύλικες δ' ἦσαν μεγάλαι. Ἀριστοφάνης Εἰρήνῃ

τί δῆτ', ἐπειδὰν ἐκπίῃς οἴνου κύλικα λεπαστήν;

ἀφ' ἧς ἐστι λάψαι, τουτέστιν ἀθρόως πιεῖν, κατεναντίον τῷ λεγομένῳ βομβυλιῷ. φησὶ γάρ που ὁ αὐτός

τὸ δ' αἷμα λέλαφας τοὐμόν, ὦναξ δέσποτα.

οἷον ἄθρουν μ' ἐξέπιες. ἐν δὲ Γηρυτάδῃ 'ἦν δὲ τὸ πρᾶγμ' ἑορτή. περιέφερε δ' ἐν κύκλῳ λεπαστὴν ἡμῖν b ταχὺ προσφέρων παῖς ἐνέχει τε σφόδρα κυανοβενθῆ.' τὸ βάθος παρίστησιν ὁ κωμικὸς τοῦ ποτηρίου. Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀσκληπιῷ

τὴν δὲ γραῦν τὴν ἀσθενοῦσαν πάνυ πάλαι τὴν βρυτικήν,
ῥίζιον τρίψας τι μικρὸν δελεάσας τε γεννικῇ
τὸ μέγεθος κοίλῃ λεπαστῇ, τοῦτ' ἐποίησ' ἐκπιεῖν.

Φιλύλλιος Αὔγῃ

πάντα γὰρ ἦν
μέστ' ἀνδρῶν καὶ μειρακίων
πινόντων, ὁμοῦ δὲ λάλων
γραδίων, μεγάλαισιν οἴ-
νου χαίροντα λεπασταῖς.

Θεόπομπος Παμφίλῃ

c σπόγγος, λεκάνη, πτερόν, λεπαστὴ πάνυ πυκνή,
ἣν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος
τέττιξ κελαδεῖ.

καὶ ἐν Μήδῳ

ὥς ποτ' ἐκήλησεν Καλλίστρατος υἷας Ἀχαιῶν
κέρμα φίλον διαδούς, ὅτε συμμαχίαν ἐρέεινεν·
οἷον δ' οὐ κήλησε δέμας λεπτὸν Ῥαδάμανθυν
Λύσανδρον κώθωνι πρὶν αὐτῷ δῶκε λεπαστήν.

d Ἀμερίας δέ φησι τὴν οἰνοχόην λεπαστὴν καλεῖσθαι. Ἀριστοφάνης δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος γένος εἶναι κύλικος. Φερεκράτης Κραπατάλοις 'τῶν θεατῶν δ' ὅστις ἂν διψῇ, λεπαστὴν λαψάμενος μεστὴν ἐκχαρυβδίσαι.' Νίκανδρος δ' ὁ Κολοφώνιός φησι Δόλοπας οὕτω καλεῖν τὴν κύλικα. Λυκόφρων δ' ἐν τῷ ἐνάτῳ περὶ κωμῳδίας παραθέμενος τὸ Φερεκράτους καὶ αὐτὸς
e εἶναί φησι γένος κύλικος τὴν λεπαστήν. Μόσχος δ' ἐν ἐξηγήσει ῥοδιακῶν λέξεων κεραμεοῦν ἀγγεῖόν φησιν αὐτὸ εἶναι, ἐοικὸς ταῖς λεγομέναις πτωματίσιν, ἐκπεταλώτερον δέ. Ἀρτεμίδωρος δὲ ὁ Ἀριστοφάνειος ποτήριον ποιόν. Ἀπολλοφάνης δὲ Κρησί

καὶ λεπαστά μ' ἁδύοινος εὐφρανεῖ δι' ἀμέρας.

Θεόπομπος Παμφίλῃ

λεπαστὴ μάλα συχνή,
f ἣν ἐκπιοῦσ' ἄκρατον ἀγαθοῦ δαίμονος
περίστατον βοῶσα τὴν κώμην ποιεῖ.

Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς κύλιξ φησὶ μείζων, παρατιθέμενος Τηλεκλείδου ἐκ Πρυτάνεων

καὶ μελιχρὸν οἶνον εἷλκεν ἐξ ἡδύπνου λεπαστῆς.

486 Ἕρμιππος Μοίραις

ἢν ἐγὼ πάθω τι τήνδε τὴν λεπαστὴν ἐκπιών,
τῷ Διονύσῳ πάντα τἀμαυτοῦ δίδωμι χρήματα.

71. ΛΟΙΒΑΣΙΟΝ. κύλιξ, ὥς φησι Κλέαρχος καὶ

Νίκανδρος ὁ Θυατειρηνός, ᾧ τὸ ἔλαιον ἐπισπένδουσι τοῖς ἱεροῖς· σπονδεῖον δὲ ᾧ τὸν οἶνον· καλεῖσθαι λέγων λοιβίδας καὶ τὰ σπονδεῖα ὑπὸ Ἀντιμάχου τοῦ Κολοφωνίου.

ΛΕΣΒΙΟΝ. ὅτι ποτηρίου εἶδος Ἡδύλος παρίστησιν ἐν ἐπιγράμμασιν οὑτωσὶ λέγων

ἡ διακινομένη Καλλίστιον ἀνδράσι, θαῦμα, b
κοὐ ψευδές, νῆστις τρεῖς χόας ἐξέπιεν·
ἧς τόδε σοί, Παφίη, ζωροῖς μέτροισι θυῶεν
κεῖται πορφυρέης λέσβιον ἐξ ὑέλου.
ἣν σώου πάντως· ὡς καὶ πάντων ἀπ' ἐκείνης
σοὶ τοῖχοι γλυκερῶν σῦλα φέρωσι πόθων.

ΛΟΥΤΗΡΙΟΝ. Ἐπιγένης Μνηματίῳ ἐν τῷ τῶν ποτηρίων καταλόγῳ φησί

κρατῆρες, κάδοι,
ὁλκεῖα, κρουνεῖ'. Β. ἔστι γὰρ κρουνεῖα; Α. ναί. c
λουτήρι'. ἀλλὰ τί καθ' ἕκαστα δεῖ λέγειν;
ὄψει γὰρ αὐτός.

72. ΛΥΚΙΟΥΡΓΕΙΣ. φιάλαι τινὲς οὕτω καλοῦνται ἀπὸ Λύκωνος τοῦ κατεσκευασμένου, ὡς καὶ κονώνειοι αἱ ὑπὸ Κόνωνος ποιηθεῖσαι. μνημονεύει [τοῦ Λύκωνος] Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ Στεφάνου, κἀν τῷ πρὸς Τιμόθεον ὑπὲρ χρέως, λέγων οὕτως 'φιάλας λυκιουργεῖς δύο.' [ἐν δὲ τῷ πρὸς Τιμόθεον γράφει 'δίδωσιν ἀποθεῖναι τῷ Φορμίωνι μετὰ τῶν χρημάτων καὶ ἄλλας φιάλας λυκιουργεῖς δύο.' d Ἡρόδοτος δ' ἐν ἑβδόμῃ, προβόλους δύο λυκιουργέας, ὅτι ἀκόντιά ἐστι πρὸς λύκων θήραν ἐπιτήδεια, ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένα.] ὅπερ ἐξηγούμενος Δίδυμος ὁ γραμματικὸς τὰς ὑπὸ Λυκίου φησὶ κατεσκευασμένας. ἦν δὲ οὗτος τὸ γένος Βοιώτιος ἐξ Ἐλευθερῶν, υἱὸς Μύρωνος τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ, ὡς Πολέμων φησὶν ἐν

πρώτῳ περὶ ἀκροπόλεως. ἀγνοεῖ δ' ὁ γραμματικὸς ὅτι τὸν τοιοῦτον σχηματισμὸν ἀπὸ κυρίων ὀνομάτων οὐκ ἄν τις εὕροι γινόμενον ἀλλ' ἀπὸ πόλεων ἢ
e ἐθνῶν. Ἀριστοφάνης τε γὰρ ἐν Εἰρήνῃ φησί

τὸ δὲ πλοῖον ἔσται ναξιουργὴς κάνθαρος.

Κριτίας δ' ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ 'κλίνη μιλησιουργὴς καὶ δίφρος μιλησιουργής. κλίνη χιουργὴς καὶ τράπεζα ῥηνειουργής.' Ἡρόδοτός τε ἐν τῇ ἑβδόμῃ φησὶ 'προβόλους δύο λυκοεργέας.' μήποτ' οὖν καὶ παρὰ τῷ Ἡροδότῳ, ὡς καὶ παρὰ τῷ Δημοσθένει, γραπτέον λυκιοεργέας, ἵν' ἀκούηται τὰ ἐν Λυκίᾳ εἰργασμένα.

73. ΜΕΛΗ. οὕτω καλεῖταί τινα ποτήρια, ὧν μνημονεύει Ἀνάξιππος ἐν Φρέατι λέγων οὕτως

f σὺ δὲ τὴν μέλην, Συρίσκε, ταυτηνὶ λαβὼν
ἔνεγκον ἐπὶ τὸ μνῆμ' ἐκείνης, μανθάνεις;
καὶ κατάχεον.

ΜΕΤΑΝΙΠΤΡΟΝ. ἡ μετὰ τὸ δεῖπνον, ἐπὴν ἀπονίψωνται, διδομένη κύλιξ. Ἀντιφάνης Λαμπάδι

δαίμονος
ἀγαθοῦ μετάνιπτρον, ἐντραγεῖν, σπονδή, κρότος.

487 Δίφιλος Σαπφοῖ

Ἀρχίλοχε, δέξαι τήνδε τὴν μετανιπτρίδα
μεστὴν Διὸς σωτῆρος ἀγαθοῦ δαίμονος.

ἔνιοι δὲ τὴν μετὰ τὸ νίψασθαι πόσιν, ὡς Σέλευκος ἐν Γλώσσαις. Καλλίας δ' ἐν Κύκλωψι

καὶ δέξαι τηνδὶ μετανιπτρίδα τῆς ὑγιείας.

Φιλέταιρος Ἀσκληπιῷ

ἐνέσεισε μεστὴν ἴσον ἴσῳ μετανιπτρίδα
μεγάλην, ὑπειπὼν τῆς ὑγιείας τοὔνομα.

Φιλόξενος δ' ὁ διθυραμβοποιὸς ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ

Δείπνῳ μετὰ τὸ ἀπονίψασθαι τὰς χεῖρας προπίνων τινί φησι

σὺ δὲ τάνδε βακχίαν b
εὔδροσον πλήρη μετανιπτρίδα δέξαι.
πραΰ τί τοι βρόμιος γάνος τόδε δοὺς ἐπὶ τέρψιν
πάντας ἄγει.

Ἀντιφάνης Λαμπάδι

τράπεζα, φυστή, μαινίς, ἀμία, δαίμονος
ἀγαθοῦ μετάνιπτρον.

Νικόστρατος Ἀντερώσῃ

μετανιπτρίδ' αὐτῷ τῆς ὑγιείας ἔγχεον.

74. ΜΑΣΤΟΣ. Ἀπολλόδωρος ὁ Κυρηναῖος, ὥς Πάμφιλός φησι, Παφίους τὸ ποτήριον οὕτως καλεῖν.

ΜΑΘΑΛΙΔΕΣ. Βλαῖσος ἐν Σατούρνῳ φησίν· c

ἑπτὰ μαθαλίδας
ἐπίχε' ἁμῖν τῶ γλυκυτάτω.

Πάμφιλος δέ φησι 'μήποτε ἐκπώματός ἐστιν εἶδος, ἢ μέτρον οἷον κύαθος.' Διόδωρος δὲ κύλικα ἀποδίδωσι.

75. ΜΑΝΗΣ. ποτηρίου εἶδος. Νίκων Κιθαρῳδῷ

καὶ πάνυ τις εὐκαίρως 'προπίνω' φησὶ 'σοί
πατριῶτα.' μάνην δ' εἶχε κεραμεοῦν ἁδρόν,
χωροῦντα κοτύλας πέντ' ἴσως. ἐδεξάμην.

παρέθετο τὰ ἰαμβεῖα καὶ Δίδυμος καὶ Πάμφιλος. καλεῖται δὲ μάνης καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ κοττάβου ἐφεστηκός, d ἐφ' οὗ τὰς λάταγας ἐν παιδιᾷ ἔπεμπον· ὅπερ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Σαλμωνεῖ χάλκειον ἔφη κάρα λέγων οὕτως

τάδ' ἐστὶ κνισμὸς καὶ φιλημάτων ψόφος,
τῷ καλλικοσσαβοῦντι νικητήρια
τίθημι καὶ βαλόντι χάλκειον κάρα.

Ἀντιφάνης Ἀφροδίτης γοναῖς

ἐγὼ 'πιδείξω καθ' ὄν. ὃς ἂν τὸν κότταβον

ἀφεὶς ἐπὶ τὴν πλάστιγγα ποιήσῃ πεσεῖν
Β. πλάστιγγα ποίαν; Α. τοῦτο τοὐπικείμενον
e ἄνω τὸ μικρόν. Β. τὸ πινακίσκιον λέγεις;
Α. τοῦτ' ἐστὶ πλάστιγξ. οὗτος ὁ κρατῶν γίγνεται.
Β. πῶς δ' εἴσεταί τις τοῦτ'; Α. ἐὰν θίγῃ μόνον
αὐτῆς, ἐπὶ τὸν μάνην πεσεῖται καὶ ψόφος
ἔσται πάνυ πολύς. Β. πρὸς θεῶν, τῷ κοττάβῳ
πρόσεστι καὶ μάνης τις ὥσπερ οἰκέτης;

Ἕρμιππος Μοίραις

ῥάβδον δ' ὄψει·(φησὶ) τὴν κοτταβικὴν
ἐν τοῖς ἀχύροισι κυλινδομένην,
μάνης δ' οὐδὲν λατάγων ἀίει·
τὴν δὲ τάλαιναν πλάστιγγ' ἂν ἴδοις
f παρὰ τὸν στροφέα τῆς κηπαίας
ἐν τοῖσι κορήμασιν οὖσαν.

76. ΝΕΣΤΟΡΙΣ. περὶ τῆς ἰδέας τοῦ Νέστορος ποτηρίου φησὶν ὁ ποιητής

πὰρ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἴκοθεν ἦγ' ὁ γεραιός,
χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον· οὔατα δ' αὐτοῦ
τέσσαρ' ἔσαν, δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο· δύω δ' ὑπὸ πυθμένες ἦσαν.
488 ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης
πλεῖον ἐόν· Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν.

ἐν τούτοις ζητεῖται πρῶτον μὲν τί ποτ' ἐστὶ τὸ χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔπειτα τί τὸ οὔατα δ' αὐτοῦ τέσσαρ' ἔσαν. τὰ γὰρ ἄλλα ποτήρια φησὶν ὁ Μυρλεανὸς Ἀσκληπιάδης ἐν τῷ περὶ τῆς νεστορίδος δύο ὦτα ἔχειν. πελειάδας δὲ πῶς ἄν τις ὑπόθοιτο νεμομένας περὶ ἕκαστον τῶν ὤτων; πῶς δὲ καὶ λέγει δύο πυθμένας εἶναι τοῦ ποτηρίου; ἰδίως δὲ καὶ τοῦτο
b λέγεται ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι μογοῦντες ἐβάσταζον τὸ πο-

τήριον, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν. ταῦτα προθέμενος ὁ Ἀσκληπιάδης ζητεῖ περὶ τῶν ἥλων, πῶς πεπαρμένους αὐτοὺς δεῖ δέχεσθαι. οἱ μὲν οὖν λέγουσιν ἔξωθεν δεῖν ἐμπείρεσθαι τοὺς χρυσοῦς ἥλους τῷ ἀργυρῷ ἐκπώματι κατὰ τὸν τῆς ἐμπαιστικῆς τέχνης [τρόπον], ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀχιλλέως σκήπτρου

ὣς φάτο χωόμενος, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ,
χρυσείοις ἥλοισι πεπαρμένον.

ἐμφαίνεται γὰρ ὡς τῶν ἥλων ἐμπεπερονημένων, καθάπερ ἐπὶ τῶν ῥοπάλων. καὶ ἐπὶ τοῦ ξίφους τοῦ c
Ἀγαμέμνονος

ἀμφὶ δ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετο ξίφος· ἐν δέ οἱ ἧλοι
χρύσειοι πάμφαινον· ἀτὰρ περὶ κουλεὸν ἦεν
ἀργύρεον.

Ἀπελλῆς μὲν οὖν ὁ τορευτὴς ἐπεδείκνυε, φησίν, ἡμῖν ἔν τισι κορινθιακοῖς ἔργοις τὴν τῶν ἥλων θέσιν. ἐξοχὴ δ' ἦν ὀλίγη τοῖς κολαπτῆρσιν ἐπηρμένη καὶ οἱονεὶ κεφαλίδας ἥλων ἀποτελοῦσα. πεπάρθαι δὲ λέγεται τοὺς ἥλους ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, οὐχ ὅτι ἔξωθεν πρόσκεινται καὶ πεπαρμένοι εἰσίν, ἀλλ' ὅτι ἐμπεπαρμένοις ἐοίκασιν, ἔξω τὲ ὀλίγῳ προὔχουσι, μετέωροι d
τῆς ἄλλης ἐπιφανείας ὄντες.

77. καὶ περὶ τῶν ὤτων οὕτως διορίζονται, ὅτι εἶχε μὲν δύο ὦτα ἄνω, καθότι καὶ τἆλλα ποτήρια, ἄλλα δὲ δύο κατὰ τὸ κύρτωμα μέσον ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν μικρά, παρόμοια ταῖς κορινθιακαῖς ὑδρίαις. ὁ δὲ Ἀπελλῆς ἐντέχνως ἄγαν ὑπέδειξε τὴν τῶν τεσσάρων ὤτων σχέσιν ἔχουσαν ὧδε. ἐκ μιᾶς οἱονεὶ ῥίζης, ἥτις τῷ πυθμένι προσκυρεῖ, καθ' ἑκάτερον τὸ οὖς διασχιδεῖς εἰσὶ ῥάβδοι ἐπ' ἀμφοῖν, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων διεστῶσαι διάστημα. αὗται μέχρι τοῦ e
χείλους διήκουσαι τοῦ ποτηρίου, καὶ μικρὸν ἔτι μετ-

εωριζόμεναι, κατὰ μὲν τὴν ἀπόστασιν τοῦ ἀγγείου
φυλάττουσι τὴν διάσχισιν, κατὰ δὲ τὸ ἀπολῆγον πρὸς
τὴν τοῦ χείλους ἔρεισιν πάλιν συμφυεῖς. καὶ γίνεται
τὸν τρόπον τοῦτον τέτταρα ὦτα. τοῦτο δὲ οὐκ ἐπὶ
πάντων, ἀλλ' ἐπ' ἐνίων ποτηρίων τὸ εἶδος τῆς κατα-
σκευῆς θεωρεῖται, μάλιστα δὲ τῶν λεγομένων σελευ-
κίδων. τὸ δὲ περὶ τῶν δυοῖν πυθμένοιν ζητούμενον,
f πῶς λέγεται τὸ δύω δ' ὑπὸ πυθμένες ἦσαν, διαλύ-
ουσιν οὕτως τινές. τῶν ποτηρίων τινὰ μὲν ἕνα πυθ-
μένα ἔχειν τὸν φυσικὸν καὶ συγκεχαλκευμένον τῷ
ὅλῳ ποτηρίῳ, καθότι τὰ λεγόμενα κυμβία καὶ τὰς
φιάλας καὶ εἴ τι φιαλῶδές ἐστι τὴν ἰδέαν· τινὰ δὲ
δύο, ὥσπερ τὰ ᾠοσκύφια καὶ τὰ κανθάρια καὶ τὰς
σελευκίδας καὶ καρχήσια καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ἕνα
μὲν γὰρ εἶναι πυθμένα τὸν κατὰ τὸ κύτος συγκε-
χαλκευμένον ὅλῳ τῷ ἀγγείῳ, ἕτερον δὲ τὸν προσθε-
τόν, ἀπὸ ὀξέος ἀρχόμενον, καταλήγοντα δ' εἰς πλα-
489 τύτερον, ἐφ' οὗ ἵσταται τὸ ποτήριον. καὶ τὸ τοῦ
Νέστορος οὖν δέπας φασὶν εἶναι τοιοῦτον. δύναται
δὲ καὶ δύο πυθμένας ὑποτίθεσθαι, τὸν μὲν οἷον τοῦ
ποτηρίου φέροντα τὸν ὅλον ὄγκον, καὶ κατὰ μείζονα
κυκλοειδῆ περιγραφὴν ἔξαρσιν ἔχοντα τοῦ ὕψους
σύμμετρον, τὸν δὲ κατ' ἐλάττω κύκλον συνεχόμενον
ἐν κύκλῳ μείζονι, καθ' ὅσον συννεύειν συμβέβηκεν
εἰς ὀξὺ τὸν φυσικὸν τοῦ ποτηρίου πυθμένα, ὥστε
ὑπὸ δυοῖν πυθμένοιν φέρεσθαι τὸ ἔκπωμα. Διονύ-
σιος δὲ ὁ Θρᾲξ ἐν Ῥόδῳ λέγεται τὴν νεστορίδα κατα-
σκευάσαι τῶν μαθητῶν αὐτῷ συνενεγκάντων τἀρ-
b γύριον. ὅπερ Προμαθίδας ὁ Ἡρακλεώτης, ἐξηγού-
μενος τὴν κατὰ τὸν Διονύσιον διάταξιν, φησὶ σκύφον
εἶναι παρακειμένως ἔχοντα τὰ ὦτα καθάπερ αἱ δί-
πρῳροι τῶν νεῶν, περὶ δὲ τὰ ὦτα τὰς περιστεράς·

ὡσπερεὶ δέ τινα ῥοπάλια δύο ὑποκεῖσθαι τῷ ποτηρίῳ πλάγια διὰ μήκους· ταῦτα δ' εἶναι τοὺς δύο πυθμένας. ὁποῖόν τι καὶ νῦν ἔστιν ἰδεῖν ἐν Καπύῃ πόλει τῆς Καμπανίας ἀνακείμενον τῇ Ἀρτέμιδι ποτήριον, ὅπερ λέγουσιν ἐκεῖνοι Νέστορος γεγονέναι· ἔστι δὲ c ἀργύρεον χρυσοῖς γράμμασιν ἐντετυπωμένα ἔχον τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη.

78. 'ἐγὼ δὲ (φησὶν ὁ Μυρλεανὸς) τάδε λέγω περὶ τοῦ ποτηρίου. οἱ παλαιοὶ καὶ τὰ περὶ τὴν ἥμερον τροφὴν πρῶτοι διαταξάμενοι τοῖς ἀνθρώποις, πειθόμενοι τὸν κόσμον εἶναι σφαιροειδῆ, λαμβάνοντες ἔκ τε τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης σχήματος ἐναργεῖς τὰς φαντασίας, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀίδιον τροφὴν τῷ περιέχοντι κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ σχήματος ἀφομοιοῦν εἶναι δίκαιον ἐνόμιζον. διὸ τὴν τράπεζαν κυκλοειδῆ κατεσκευάσαντο, καὶ τοὺς τρίποδας τοὺς τοῖς θεοῖς καθαγιζομένους, φθόεις κυκλοτερεῖς καὶ ἀστέρας ἔχοντας, d οὓς καὶ καλοῦσι σελήνας. καὶ τὸν ἄρτον δὲ ἐκάλεσαν, ὅτι τῶν σχημάτων ὁ κύκλος ἀπήρτισται καὶ ἔστι τέλειος. καὶ τὸ ποτήριον οὖν τὸ δεχόμενον τὴν ὑγρὰν τροφὴν κυκλοτερὲς ἐποίησαν κατὰ μίμημα τοῦ κόσμου. τὸ δὲ τοῦ Νέστορος καὶ ἰδιαίτερόν ἐστιν. ἔχει γὰρ καὶ ἀστέρας, οὓς ἥλοις ὁ ποιητὴς ἀπεικάζει, διὰ τὸ τοὺς ἀστέρας περιφερεῖς εἶναι τοῖς ἥλοις ὁμοίως, καὶ ὡς ἐμπεπηγέναι τῷ οὐρανῷ. καθὼς καὶ Ἄρατός φησιν ἐπ' αὐτῶν

οὐρανῷ αἰὲν ἄρηρεν ἀγάλματα νυκτὸς ἰούσης. e

περιττῶς δὲ καὶ τοῦτ' ἔφρασεν ὁ ποιητής, τοὺς χρυσοῦς ἥλους παρατιθεὶς τῇ τοῦ ἀργυροῦ ἐκπώματος φύσει, τὴν τῶν ἀστέρων καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐκτυπῶν κατὰ τὴν ἰδέαν τῆς χρόας οὐσίαν. ὁ μὲν γὰρ οὐρανὸς

ἀργύρῳ προσέοικεν, οἱ δὲ ἀστέρες χρυσῷ, διὰ τὸ πυρῶδες.’

79. ‘ὑποθέμενος οὖν κατηστερισμένον τὸ τοῦ Νέστορος ποτήριον μεταβαίνει καὶ ἐπὶ τὰ κράτιστα τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, οἷς δὴ τεκμαίρονται τὰ περὶ τὴν ζωὴν ἄνθρωποι· λέγω δὲ τὰς πελειάδας. ὅταν γὰρ εἴπῃ ‘δύω δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον χρύσειαι νεμέθοντο,’ πελειάδας οὐ σημαίνει τὰς ὄρνιθας, ὥς τινες ὑπονοοῦσι περιστερὰς εἶναι, ἁμαρτάνοντες. ἕτερον γάρ φησιν εἶναι Ἀριστοτέλης πελειάδα καὶ ἕτερον περιστεράν. πελειάδας δὲ ὁ ποιητὴς καλεῖ νῦν τὰς πλειάδας, πρὸς ἃς σπόρος τε καὶ ἄμητος καὶ τῶν καρπῶν ἀρχὴ γενέσεως καὶ συναίρεσις, καθά φησι καὶ Ἡσίοδος

Πληιάδων ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
490 ἄρχεσθ’ ἀμήτου, ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.

καὶ Ἄρατος

αἱ μὲν ὁμῶς ὀλίγαι καὶ ἀφεγγέες, ἀλλ’ ὀνομασταὶ
ἦρι καὶ ἑσπέριαι, Ζεὺς δ’ αἴτιος, εἱλίσσονται·
ὅς σφισι καὶ θέρεος καὶ χείματος ἀρχομένοιο,
σημαίνειν ἐπένευσεν, ἐπερχομένου τ’ ἀρότοιο.

τὰς οὖν τῆς τῶν καρπῶν γενέσεως καὶ τελειώσεως προσημαντικὰς πλειάδας οἰκείως ἐνετόρευσε τῷ τοῦ σοφωτάτου Νέστορος ὁ ποιητὴς ποτηρίῳ· καὶ γὰρ
b τοῦτο τῆς ἑτέρας τροφῆς δεκτικὸν ἀγγεῖον. διὸ καὶ τῷ Διὶ τὴν ἀμβροσίαν τὰς πελειάδας φέρειν φησί

τῇ μέν τ’ οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται οὐδὲ πέλειαι
τρήρωνες, ταί τ’ ἀμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσι.

οὐ γὰρ τὰς πελειάδας τὰς ὄρνεις φέρειν τῷ Διὶ νομιστέον τὴν ἀμβροσίαν, ὡς οἱ πολλοὶ δοξάζουσιν· ἄσεμνον γάρ· ἀλλὰ τὰς πλειάδας. οἰκεῖον γὰρ τὰς προσημαινούσας τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει τὰς ὥρας,

ταύτας καὶ τῷ Διὶ φέρειν τὴν ἀμβροσίαν. διόπερ ἀπὸ τῶν πτηνῶν αὐτὰς χωρίζει λέγων

τῇ μέν τ' οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται οὐδὲ πέλειαι. c

ὅτι δὲ τὰς πλειάδας τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ ἀπλανῶν ἄστρων ὑπείληφε δῆλον ἐκ τοῦ προτάττειν αὐτὰς κατὰ τὴν ἄλλων συναρίθμησιν

ἐν δὲ τὰ τείρεα πάντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται,
πληιάδας θ' ὑάδας τε τό τε σθένος Ὠρίωνος,
ἄρκτον θ', ἣν καὶ ἄμαξαν ἐπίκλησιν καλέουσιν.

ἐπλανήθησαν δ' οἱ πολλοὶ νομίζοντες τὰς πλειάδας d ὄρνεις εἶναι, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ ποιητικοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κατὰ τὴν πρόσθεσιν τοῦ γράμματος· ἔπειτα δ' ὅτι τὸ τρήρωνες μόνον ἐδέξαντο εἶναι ἐπίθετον πελειάδων· ἐπεὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν εὐλαβὴς ἡ ὄρνις αὕτη· τρεῖν δ' ἐστὶ τὸ εὐλαβεῖσθαι. πιθανὸν δέ ἐστι τὸ ἐπίθετον καὶ ἐπὶ τῶν πλειάδων τιθέμενον. μυθεύονται γὰρ καὶ αὗται τὸν Ὠρίωνα φεύγειν, διωκομένης τῆς μητρὸς αὐτῶν Πληιόνης ὑπὸ τοῦ Ὠρίωνος.'

80. 'ἡ δὲ τοῦ ὀνόματος ἐκτροπή, καθ' ἣν αἱ e πλειάδες λέγονται πέλειαι καὶ πελειάδες, παρὰ πολλοῖς ἔστι τῶν ποιητῶν. πρώτη δὲ Μοιρὼ ἡ Βυζαντία καλῶς ἐδέξατο τὸν νοῦν τῶν Ὁμήρου ποιημάτων ἐν τῇ Μνημοσύνῃ ἐπιγραφομένῃ φάσκουσα τὴν ἀμβροσίαν τῷ Διὶ τὰς πλειάδας κομίζειν. Κράτης δὲ ὁ κριτικὸς σφετερισάμενος αὐτῆς τὴν δόξαν ὡς ἴδιον ἐκφέρει τὸν λόγον. καὶ Σιμωνίδης δὲ τὰς πλειάδας πελειάδας εἴρηκεν ἐν τούτοις f

δίδωτι δ' εὖτε σ' Ἑρμᾶς ἐναγώνιος,
Μαίας εὐπλοκάμοιο παῖς, ἔτικτε δ' Ἄτλας
ἑπτὰ ἰοπλοκάμων φιλᾶν θυγατρῶν

τὰν ἔξοχον εἶδος, αἳ καλέονται
πελειάδες οὐράνιαι.

σαφῶς γὰρ τὰς πλειάδας, οὔσας Ἄτλαντος θυγατέρας, πελειάδας καλεῖ, καθάπερ καὶ Πίνδαρος

ἔστι δ' ἐοικὸς
ὀρειᾶν γε Πελειάδων
μὴ τηλόθεν Ὀαρίωνα νεῖσθαι.

σύνεγγυς γάρ ἐστιν ὁ Ὠρίων τῇ ἀστροθεσίᾳ τῶν πλειάδων· διὸ καὶ ὁ περὶ ταύτας μῦθος ὅτι φεύγουσι μετὰ τῆς μητρὸς τῆς Πληιόνης τὸν Ὠρίωνα. ὀρείας δὲ λέγει τὰς Πλειάδας ἐν ἴσῳ τῷ οὐρείας, κατὰ παρά-
491 λειψιν τοῦ ῦ, ἐπειδὴ κεῖνται ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τοῦ ταύρου. καὶ Αἰσχύλος δ' ἐκφανέστερον προσπαίζων τῷ ὀνόματι κατὰ τὴν ὁμοφωνίαν

αἱ δ' ἑπτ' Ἄτλαντος παῖδες ὠνομασμέναι
πατρὸς μέγιστον ἆθλον οὐρανοστεγῆ
κλαίεσκον, ἔνθα νυκτέρων φαντασμάτων
ἔχουσι μορφὰς ἄπτεροι πελειάδες.

ἀπτέρους γὰρ αὐτὰς εἴρηκε διὰ τὴν πρὸς τὰς ὄρνεις ὁμωνυμίαν. ἡ δὲ Μοιρὼ καὶ αὐτὴ τὸν τρόπον τοῦτόν φησι

Ζεὺς δ' ἄρ' ἐνὶ Κρήτῃ τρέφετο μέγας, οὐδ'
b ἄρα τίς νιν
ἠείδει μακάρων· ὃ δ' ἀέξετο πᾶσι μέλεσσιν.
τὸν μὲν ἄρα τρήρωνες ὑπὸ ζαθέῳ τράφον ἄντρῳ,
ἀμβροσίην φορέουσαι ἀπ' ὠκεανοῖο ῥοάων·
νέκταρ δ' ἐκ πέτρης μέγας αἰετὸς αἰὲν ἀφύσσων
γαμφηλῇς φορέεσκε ποτὸν Διὶ μητιόεντι.
τὸν καὶ νικήσας πατέρα Κρόνον εὐρύοπα Ζεὺς
ἀθάνατον ποίησε καὶ οὐρανῷ ἐγκατένασσεν.
ὣς δ' αὔτως τρήρωσι πελειάσιν ὤπασε τιμήν,
c αἳ δή τοι θέρεος καὶ χείματος ἄγγελοι εἰσίν.

καὶ Σιμμίας δ' ἐν τῇ Γοργοῖ φησίν
αἰθέρος ὠκεῖαι πρόπολοι πίλναντο πέλειαι.
Ποσείδιππός τ' ἐν τῇ Ἀσωπίᾳ
οὐδέ τοι ἀκρόνυχοι ψυχραὶ δύνουσι πέλειαι.

Λαμπροκλῆς δ' ὁ διθυραμβοποιὸς καὶ ῥητῶς αὐτὰς εἶπεν ὁμωνυμεῖν ταῖς περιστεραῖς ἐν τούτοις 'αἵ τε ποταναῖς ὁμώνυμοι πελειάσιν αἰθέρι νεῖσθε.' καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον δὲ ἀναφερομένην ποιήσας Ἀστρονομίαν ἀεὶ πελειάδας αὐτὰς λέγει 'τάσδε βροτοὶ καλέ- d ουσι πελειάδας.' καὶ πάλιν 'χειμέριαι δύνουσι πελειάδες.' καὶ πάλιν 'τῆμος ἀποκρύπτουσι πελειάδες.' οὐδὲν οὖν ἄπιστον καὶ Ὅμηρον τὰς πλειάδας κατὰ ποιητικὸν νόμον πελειάδας ὠνομακέναι.'

81. 'ἀποδεδειγμένου οὖν τοῦ ὅτι πλειάδες ἦσαν ἐντετορευμέναι τῷ ποτηρίῳ, καθ' ἕκαστον τῶν ὤτων δύο ὑποθετέον, εἴτε βούλεταί τις ὀρνιθοφυεῖς κόρας εἴτ' αὖ καὶ ἀνθρωποειδεῖς, ἄστροις δὲ πεποικιλμένας. τὸ μέντοι 'ἀμφὶς ἕκαστον χρύσειαι νεμέθοντο' οὐχ e ὡς περὶ ἓν ἕκαστον ἀκουστέον· γενήσονται γὰρ οὕτως ὀκτὼ τὸν ἀριθμόν· ἀλλ' ἐπείπερ ἔσχισται μὲν ἑκάτερον τῶν ὤτων εἰς δύο σχίσεις, τούτων δ' αὖ συνάφεια κατὰ τὴν τελευταίαν ὑπόληξιν· ἕκαστον μὲν ἂν λέγοιτο καθὸ τέτταρες αἱ πᾶσαι σχίσεις τῶν ὤτων, ἑκάτερον δὲ καθὸ συμφυῆ πάλιν ἐπὶ τέλει γίνεται τῆς ἀνατάσεως αὐτῶν. ὅταν οὖν εἴπῃ

δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο, δύω δ' ὕπο πυθμένες ἦσαν·

καθ' ἑκατέραν τὴν σχίσιν τῶν ὤτων ἀκουσόμεθα f μίαν πελειάδα· ἃς δοιὰς εἶπε καθὸ συμφυεῖς εἰσιν ἀλλήλαις καὶ συνεζευγμέναι. τὸ γὰρ δοιοὶ καὶ δοιαὶ σημαίνει καὶ τὸ κατ' ἀριθμὸν εἶδος, τὸ δύο, οἷον

δοιοὺς δὲ τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα.

καὶ δοιὼ θεράποντε. σημαίνει δὲ καὶ τὸ συμφυὲς καὶ τὸ συνεζευγμένον κατ' ἀριθμόν, ὡς ἐν τούτοις

δοιοὺς δ' ἄρ' ὑπήλυθε θάμνους
ἐξ ὁμόθεν πεφυῶτας, ὃ μὲν φυλίης ὃ δ' ἐλαίης.

492 γενήσονται οὖν ἐπὶ τῶν ὤτων τέσσαρες πελειάδες.'

82. 'ἔπειθ' ὅταν ἐπενέγκῃ τό

δοιαὶ δὲ πελειάδες ἀμφὶς ἕκαστον
χρύσειαι νεμέθοντο, δύω δ' ὑποπυθμένες ἦσαν·

ἀκουστέον οὐ πυθμένας δύο, ἀλλ' οὐδὲ κατὰ διαίρεσιν ἀναγνωστέον, ὡς ὁ Θρᾷξ Διονύσιος, ἀλλὰ κατὰ σύνθετον ὑποπυθμένες, ὅπως ἐπὶ τῶν πελειάδων ἀκούωμεν· ὅτι τέσσαρες μὲν ἦσαν ἐπὶ τῶν ὤτων, δύο δ' ὑποπυθμένες, τουτέστιν ὑπὸ τῷ πυθμένι, οἷον ὑποπυθμένιοι· ὥστε διακρατεῖσθαι τὸ δέπας ὑπὸ
b δυοῖν πελειάδων ὑποκειμένων τῷ πυθμένι, ἓξ δὲ τὰς πάσας γενέσθαι πλειάδας, ἐπείπερ ὁρῶνται τοσαῦται, λέγονται δὲ ἑπτά, καθότι καὶ Ἄρατός φησιν

ἑπτάποροι δὴ ταί γε μετ' ἀνθρώποις καλέονται,
ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν.
οὐ μέν πως ἀπόλωλεν ἀπευθὴς ἐκ Διὸς ἀστήρ,
ἐξ οὗ καὶ γενεῆθεν ἀκούομεν, ἀλλὰ μάλ' αὔτως
εἴρεται. ἑπτὰ δ' ἐκεῖναι ἐπιρρήδην καλέονται.

c ἓξ οἶαί περ ἐοῦσαι ἐπόψιαι ὀφθαλμοῖσιν. τὸ ὁρώμενον οὖν ἐν τοῖς ἄστροις καὶ ἐν τῇ φαινομένῃ κατασκευῇ προσηκόντως ἐτόρευσεν. τοῦτο μέντοι καὶ ἐπὶ τοῦ Διὸς σημαίνειν πείθονται τὸν ποιητήν, ὅταν λέγῃ

τῇ μέν τ' οὐδὲ ποτητὰ παρέρχεται οὐδὲ πέλειαι
τρήρωνες, ταί τ' ἀμβροσίην Διὶ πατρὶ φέρουσιν.
ἀλλά τε καὶ τῶν αἰεὶ ἀφαιρεῖται λὶς πέτρη·
ἀλλ' ἄλλην ἐνίησι πατὴρ ἐναρίθμιον εἶναι.

d ὑπὸ τῆς ὀξύτητος τῶν πλαγκτῶν πετρῶν καὶ τῆς

λειότητος ἀφαιρεῖσθαι λέγων μίαν τῶν πλειάδων, ἄλλην δὲ πρὸς τοῦ Διὸς ἐνίεσθαι χάριν τοῦ σώζειν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ποιητικῶς αἰνιττόμενος ὅτι τῶν πλειάδων ἓξ ὁρωμένων, ὅμως ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν οὐκ ἀπόλλυται, λέγονται δὲ καὶ τῷ ἀριθμῷ καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἑπτά.'

83. 'πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας οὐκ οἰκείως τῷ ποτηρίῳ ἐντετυπῶσθαι τὰς πλειάδας ξηρῶν τροφῶν οὔσας σημαντικάς, λεκτέον ὅτι τὸ δέπας ἀμφοτέρων τῶν τροφῶν ἐστὶ δεκτικόν. κυκεὼν γὰρ ἐν αὐτῷ e γίνεται· τοῦτο δ' ἐστὶ πόσις ἐν τῷ κράματι τυρὸν ἔχουσα καὶ ἄλφιτον· ἄμφω δὲ ταῦτα κυκώμενα καὶ οὕτω πινόμενα λέγει ὁ ποιητής

τοῖσι δὲ τεῦχε κυκειῶ ἐϋπλόκαμος Ἑκαμήδη·
ἣ σφῶιν πρῶτον μὲν ἐπιπροΐηλε τράπεζαν,
καλήν, κυανόπεζαν, ἐΰξοον· αὐτὰρ ἐπ' αὐτῆς
χάλκειον κάνεον· ἐπὶ δὲ κρόμυον ποτῷ ὄψον,
ἠδὲ μέλι χλωρόν, παρὰ δ' ἀλφίτου ἱεροῦ ἀκτήν.
πὰρ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἴκοθεν ἦγ' ὁ γεραιός, f
ἐν τῷ ῥά σφι κύκησε γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν
οἴνῳ πραμνείῳ, ἐπὶ δ' αἴγειον κνῆ τυρὸν
κνήστι χαλκείῃ, ἐπὶ δ' ἄλφιτα λευκὰ πάλυνε·
πινέμεναι δ' ἐκέλευεν, ἐπεί ῥ' ὥπλισσε κυκειῶ.'

84. 'τὸ δέ

ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης
πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν, 493

οὐκ ἀκουστέον ἐπὶ μόνων Μαχάονος καὶ Νέστορος, ὡς οἴονταί τινες, τὸ ὃς ἀντὶ τοῦ ὁ λαμβάνοντες ἐπὶ τοῦ Μαχάονος, λέγοντες

ἀλλ' ὃς μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης,

ἐκ τοῦ μογέων δηλοῦσθαι νομίζοντες, ἐπειδὴ τέτρωται.

ὅτι δὲ καθ' Ὅμηρον ὁ Μαχάων οὐ τέτρωται ἐν ἄλλοις δειχθήσεται. ἀγνοοῦσι δὲ ὅτι τὸ ἄλλος Ὅμηρος οὐκ ἐπὶ μόνων Μαχάονος καὶ Νέστορος ἔθηκε, δύο
b γὰρ οὗτοι πίνουσιν, ἀλλ' εἶπεν ἂν ἕτερος. τοῦτο γὰρ ἐπὶ δύο τάσσεσθαι πέφυκεν, ὡς καὶ ἐπὶ τούτων

οἴσετε δ' ἄρν' ἕτερον λευκόν, ἑτέρην δὲ μέλαιναν.

ἔπειτα δὲ τὸ ὅς ἀντὶ προτακτικοῦ τοῦ ὁ Ὅμηρος οὐδέποτε τίθησι· τοὔμπαλιν δὲ ἀντὶ τοῦ ὅς ὑποτακτικοῦ παραλαμβάνει τὸ προτακτικὸν ὁ, οἷον

ἔνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὁ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν.

ἐλλείπει οὖν τὸ τὶς μόριον. τὸ γὰρ πλῆρές ἐστιν, ἄλ-
c λος μέν τις μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης, πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν, ὡς παντὸς ἀνθρώπου μόλις ἂν ἀποκινήσοντος ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸ ποτήριον, τοῦ δὲ Νέστορος αὐτὸ ῥᾳδίως βαστάζοντος δίχα πόνου καὶ κακοπαθείας. τὸ γὰρ ποτήριον ὑφίσταται μέγα καὶ κατὰ τὸ κύτος καὶ βαρὺ τὴν ὁλκήν· ὅπερ φιλοπότης ὢν ὁ Νέστωρ ἐκ τῆς συνεχοῦς συνηθείας βαστάζειν ἔσθενε.'

85. Σωσίβιος δὲ ὁ λυτικὸς προθεὶς τὰ ἔπη

ἄλλος μὲν μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης
d πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν

γράφει κατὰ λέξιν 'νῦν τὸ μὲν ἐπιτιμώμενόν ἐστι τῷ ποιητῇ ὅτι τοὺς μὲν λοιποὺς ἔστι μογέοντας ἀείρειν τὸ δέπας, τὸν δὲ Νέστορα μόνον ἀμογητί. ἄλογον δ' ἐδόκει Διομήδους καὶ Αἴαντος ἔτι δ' Ἀχιλλέως παρόντων εἰσάγεσθαι τὸν Νέστορα γενναιότερον, τῇ ἡλικίᾳ προβεβηκότα. τούτων τοίνυν οὕτως κατηγορουμένων τῇ ἀναστροφῇ χρησάμενοι ἀπολύομεν τὸν ποιητήν. ἀπὸ γὰρ τούτου τοῦ ἑξαμέτρου

πλεῖον ἐόν, Νέστωρ δ' ὁ γέρων ἀμογητὶ ἄειρεν e ἀπὸ τοῦ μέσου ἐξελόντες τὸ γέρων τάξομεν τοῦ πρώτου στίχου πρὸς τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὸ Ἄλλος μέν, εἶτα τὸ ἐξ ἀρχῆς συνεροῦμεν, Ἄλλος μὲν γέρων μογέων ἀποκινήσασκε τραπέζης πλεῖον ἐόν, ὁ δὲ Νέστωρ ἀπονητὶ ἄειρεν. νῦν οὖν οὕτω τεταγμένων ὁ Νέστωρ φαίνεται τῶν μὲν λοιπῶν πρεσβυτῶν μόνος τὸ δέπας ἀμογητὶ ἀείρων.' ταῦτα καὶ ὁ θαυμάσιος λυτικὸς Σωσίβιος, ὃν οὐκ ἀχαρίτως διέπαιξε διὰ τὰς πολυθρυλήτους ταύτας καὶ τὰς τοιαύτας λύσεις Πτολε- f μαῖος ὁ φιλάδελφος βασιλεύς. λαμβάνοντος γὰρ αὐτοῦ σύνταξιν βασιλικὴν μεταπεμψάμενος τοὺς ταμίας ἐκέλευσεν, ἐὰν παραγένηται ὁ Σωσίβιος ἐπὶ τὴν ἀπαίτησιν τῆς συντάξεως, λέγειν αὐτῷ ὅτι ἀπείληφε. καὶ μετ' οὐ πολὺ παραγενομένῳ καὶ αἰτοῦντι εἰπόντες δεδωκέναι αὐτῷ τὰς ἡσυχίας εἶχον, ὁ δὲ τῷ βασιλεῖ προσελθὼν κατεμέμφετο τοὺς ταμίας. Πτολεμαῖος δὲ μεταπεμψάμενος αὐτοὺς καὶ ἥκειν κελεύσας μετὰ 494 τῶν βιβλίων ἐν οἷς αἱ ἀναγραφαί εἰσι τῶν τὰς συντάξεις λαμβανόντων, λαβὼν ταύτας εἰς χεῖρας ὁ βασιλεὺς καὶ κατιδὼν ἔφη καὶ αὐτὸς εἰληφέναι αὐτὸν οὕτως. ἦν ὀνόματα ἐγγεγραμμένα ταῦτα, Σωτῆρος Σωσιγένους Βίωνος Ἀπολλωνίου Δίωνος, εἰς ἃ ἀποβλέψας ὁ βασιλεὺς εἶπεν, ὦ θαυμάσιε λυτικέ, ἐὰν ἀφέλῃς τοῦ Σωτῆρος τὸ σω καὶ τοῦ Σωσιγένους τὸ σι καὶ τοῦ Βίωνος τὴν πρώτην συλλαβὴν βι καὶ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἀπολλωνίου, εὑρήσεις σαυτὸν ἀπειληφότα κατὰ τὰς σὰς ἐπινοίας. καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' b ἄλλων, ἀλλὰ τοῖς σαυτοῦ πτεροῖς κατὰ τὸν θαυμάσιον Αἰσχύλον ἁλίσκῃ, ἀπροσδιονύσους λύσεις πραγματευόμενος.'

86. ΟΛΜΟΣ. ποτήριον κερατίου τρόπον εἰργασμέ-

νον. Μενεσθένης ἐν τετάρτῳ Πολιτικῶν γράφει οὕτως ‘Ἀλβατάνης δὲ στρεπτὸν καὶ ὅλμον χρυσοῦν. ὁ δὲ ὅλμος ἐστὶ ποτήριον κερατίου τρόπον εἰργασμένον, ὕψος ὡς πυγονιαῖον.’

87. ΟΞΥΒΑΦΟΝ. ἡ μὲν κοινὴ συνήθεια οὕτως καλεῖ τὸ ὄξους δεκτικὸν σκεῦος· ἔστι δὲ καὶ ὄνομα ποτηρίου, οὗ μνημονεύει Κρατῖνος μὲν ἐν Πυτίνῃ οὕτως

c πῶς τις αὐτὸν πῶς τις ἂν
ἀπὸ τοῦ πότου παύσειε τοῦ λίαν πότου;
Β. ἐγᾦδα. συντρίψω γὰρ αὐτοῦ τοὺς χόας,
καὶ τοὺς καδίσκους συγκεραυνώσω σποδῶν,
καὶ τἆλλα πάντ' ἀγγεῖα τὰ περὶ τὸν πότον,
κοὐδ' ὀξύβαφον οἰνηρὸν ἔτι κεκτήσεται.

ὅτι δ' ἐστὶ τὸ ὀξύβαφον εἶδος κύλικος μικρᾶς κεραμέας σαφῶς παρίστησιν Ἀντιφάνης ἐν Μύστιδι διὰ τούτων. γραῦς ἐστὶ φίλοινος ἐπαινοῦσα κύλικα μεγάλην καὶ ἐξευτελίζουσα τὸ ὀξύβαφον ὡς βραχύ. εἰπόντος οὖν τινὸς πρὸς αὐτήν ‘σὺ δ' ἀλλὰ πῖθι’ λέγει

τοῦτο μέν σοι πείσομαι.
καὶ γὰρ ἐπαγωγόν, ὦ θεοί, τὸ σχῆμά πως
τῆς κύλικός ἐστιν ἄξιόν τε τοῦ κλέους
τοῦ τῆς ἑορτῆς. οὗ μὲν ἦμεν ἄρτι γὰρ
ἐξ ὀξυβαφίων κεραμέων ἐπίνομεν·
τούτῳ δέ, τέκνον, πολλὰ κἀγάθ' οἱ θεοὶ
τῷ δημιουργῷ δοῖεν, ὅς ἐποίησέ σε,
τῆς συμμετρίας καὶ τῆς ἀφελείας οὕνεκα.

κἀν τοῖς Βαβυλωνίοις οὖν τοῖς Ἀριστοφάνους ἀκουσόμεθα ποτήριον τὸ ὀξύβαφον, ὅταν ὁ Διόνυσος λέγῃ
e περὶ τῶν Ἀθήνησι δημαγωγῶν ὡς αὐτὸν ᾔτουν ἐπὶ τὴν δίκην ἀπελθόντα ὀξυβάφω δύο. οὐ γὰρ ἄλλο τι ἡγητέον εἶναι ἢ ὅτι ἐκπώματα ᾔτουν. καὶ τὸ τοῖς

ἀποκοτταβίζουσι δὲ ὀξύβαφον τιθέμενον εἰς ὃ τὰς λάταγας ἐγχέουσιν οὐκ ἄλλο τι ἂν εἴη ἢ ἐκπέταλον ποτήριον. μνημονεύει δὲ τοῦ ὀξυβάφου ὡς ποτηρίου καὶ Εὔβουλος ἐν Μυλωθρίδι

καὶ πιεῖν χωρὶς μετρῶ
ὀξύβαφον εἰς τὸ κοινόν, εἶθ' ὑπώμνυτο
ὁ μὲν οἶνος ὄξος αὐτὸς εἶναι γνήσιον,
τὸ δ' ὄξος οἶνος αὐτὸ μᾶλλον θατέρου. f

88. ΟΙΝΙΣΤΗΡΙΑ. οἱ μέλλοντες ἀποκείρειν τὸν σκόλλυν ἔφηβοι, φησὶ Πάμφιλος, εἰσφέρουσι τῷ Ἡρακλεῖ μέγα ποτήριον πληρώσαντες οἴνου, ὃ καλοῦσιν οἰνιστηρίαν, καὶ σπείσαντες τοῖς συνελθοῦσι διδόασι πιεῖν.

ΟΛΛΙΞ. Πάμφιλος ἐν Ἀττικαῖς λέξεσι τὸ ξύλινον ποτήριον ἀποδίδωσι.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΚΟΝ. Ποσειδώνιος ὁ φιλόσοφος ἐν ἕκτῃ καὶ τριακοστῇ τῶν ἱστοριῶν ὡς οὕτω καλουμένων τινῶν ποτηρίων μνημονεύει γράφων οὕτως 495
'ἦσαν δὲ καὶ ὀνύχινοι σκύφοι καὶ συνδέσεις τούτων μέχρι δικοτύλων, καὶ παναθηναϊκὰ μέγιστα τὰ μὲν δίχοα τὰ δὲ καὶ μείζονα.'

ΠΡΟΑΡΟΝ. κρατὴρ ξύλινος, εἰς ὃν τὸν οἶνον κιρνᾶσιν οἱ Ἀττικοί, 'κοίλοις ἐν προάροις,' φησὶ Πάμφιλος.

90. ΠΕΛΙΚΑΙ. Καλλίστρατος ἐν ὑπομνήμασι Θραττῶν Κρατίνου ἀποδίδωσι κύλικα. Κράτης δ' ἐν δευτέρῳ Ἀττικῆς διαλέκτου γράφει οὕτως 'οἱ χόες πελίκαι, καθάπερ εἴπομεν, ὠνομάζοντο. ὁ δὲ τύπος ἦν τοῦ ἀγγείου πρότερον μὲν τοῖς παναθηναϊκοῖς ἐοικώς, b
ἡνίκα ἐκαλεῖτο πελίκη, ὕστερον δὲ ἔσχεν οἰνοχόης σχῆμα, οἷοί εἰσιν οἱ ἐν τῇ ἑορτῇ παρατιθέμενοι, ὁποίους δή ποτε ὄλπας ἐκάλουν, χρώμενοι πρὸς τὴν τοῦ

οἴνου ἔγχυσιν. καθάπερ Ἴων ὁ Χῖος ἐν Εὐρυτίδαις φησίν

ἐκ ζαθέων πιθακνῶν ἀφύσαντες ὄλπαις
οἶνον ὑπερφίαλον κελαρύζετε.

νυνὶ δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον ἀγγεῖον καθιερωμένον τινὰ τρόπον ἐν τῇ ἑορτῇ παρατίθεται μόνον, τὸ δ' ἐς τὴν
c χρείαν πῖπτον μετεσχημάτισται, ἀρυταίνῃ μάλιστα ἐοικός, ὃ δὴ καλοῦμεν χόα.' τὴν δὲ ὄλπην Κλείταρχος Κορινθίους μέν φησι καὶ Βυζαντίους καὶ Κυπρίους τὴν λήκυθον ἀποδιδόναι, Θεσσαλοὺς δὲ τὴν πρόχοον. Σέλευκος δὲ πελίχναν Βοιωτοὺς μὲν τὴν κύλικα, Εὐφρόνιος δ' ἐν ὑπομνήμασι τοὺς χόας.

91. ΠΕΛΛΑ. ἀγγεῖον σκυφοειδές, πυθμένα ἔχον πλατύτερον, εἰς ὃ ἤμελγον τὸ γάλα. Ὅμηρος

ὡς ὅτε μυῖαι
σταθμῷ ἐνιβρομέωσιν ἐυγλαγέας κατὰ πέλλας.

τοῦτο δὲ Ἱππῶναξ λέγει πελλίδα

ἐκ πελλίδος πίνοντες· οὐ γὰρ ἦν αὐτῇ
d κύλιξ, ὁ παῖς γὰρ ἐμπεσὼν κατήραξεν.

δῆλον, οἶμαι, ποιῶν ὅτι ποτήριον μὲν οὐκ ἦν, δι' ἀπορίαν δὲ κύλικος ἐχρῶντο τῇ πελλίδι. καὶ πάλιν

ἐκ δὲ τῆς πέλλης
ἔπινον; ἄλλοτ' αὐτὸς ἄλλοτ' Ἀρήτη
προὔπινεν.

Φοῖνιξ δὲ ὁ Κολοφώνιος ἐν τοῖς ἰάμβοις ἐπὶ φιάλης τίθησι τὴν λέξιν λέγων οὕτως

Θαλῆς γάρ, ὅστις ἱστόρων ὀνήιστος,
καὶ τῶν τότ', ὡς λέγουσι, πολλὸν ἀνθρώπων
ἔην ἄριστος, ἔλαβε πελλίδα χρυσέην.

e καὶ ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει φησίν

ἐκ πελλίδος δὲ τάργανον κατηγυίης
χωλοῖσι δακτύλοισι τἠτέρῃ σπένδει,

τρέμων οἷόν περ ἐν βορηίῳ νωδός.

Κλείταρχος δ' ἐν ταῖς Γλώσσαις πελλητῆρα μὲν καλεῖν Θεσσαλοὺς καὶ Αἰολεῖς τὸν ἀμολγέα, πέλλαν δὲ τὸ ποτήριον. Φιλητᾶς δ' ἐν Ἀτάκτοις τὴν κύλικα Βοιωτούς.

92. ΠΕΝΤΑΠΛΟΑ. *μνημονεύει αὐτῆς Φιλόχορος ἐν δευτέρᾳ Ἀτθίδος. Ἀριστόδημος δ' ἐν τρίτῳ περὶ* f *Πινδάρου τοῖς σκίροις φησὶν Ἀθήνησι ἀγῶνα ἐπιτελεῖσθαι τῶν ἐφήβων δρόμου· τρέχειν δ' αὐτοὺς ἔχοντας ἀμπέλου κλάδον κατάκαρπον, τὸν καλούμενον ὦσχον. τρέχουσι δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διονύσου μέχρι τοῦ τῆς σκιράδος Ἀθηνᾶς ἱεροῦ, καὶ ὁ νικήσας λαμβάνει κύλικα τὴν λεγομένην πενταπλόαν καὶ κωμάζει μετὰ χοροῦ. πενταπλόα δ' ἡ κύλιξ καλεῖται, καθ'* 496 *ὅσον οἶνον ἔχει καὶ μέλι καὶ τυρὸν καὶ ἄλφιτον καὶ ἐλαίου βραχύ.*

ΠΕΤΑΧΝΟΝ. *ποτήριον ἐκπέταλον, οὗ μνημονεύει Ἄλεξις ἐν Δρωπίδῃ· πρόκειται δὲ τὸ μαρτύριον. μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Δράμασι λέγων 'πάντες δ' ἔνδον πεταχνοῦνται.'*

93. ΠΛΗΜΟΧΟΗ. *σκεῦος κεραμεοῦν βεμβικῶδες ἑδραῖον ἡσυχῇ, ὃ κοτυλίσκον ἔνιοι προσαγορεύουσιν, ὥς φησι Πάμφιλος. χρῶνται δὲ αὐτῷ ἐν Ἐλευσῖνι τῇ τελευταίᾳ τῶν μυστηρίων ἡμέρᾳ, ἣν καὶ ἀπ' αὐτοῦ προσαγορεύουσι πλημοχόας· ἐν ᾗ δύο πλημοχόας* b *πληρώσαντες, τὴν μὲν πρὸς ἀνατολὰς τὴν δὲ πρὸς δύσιν ἀνιστάμενοι, ἀνατρέπουσιν ἐπιλέγοντες ῥῆσιν μυστικήν. μνημονεύει δὲ αὐτῶν καὶ ὁ τὸν Πειρίθουν γράψας, εἴτε Κριτίας ἐστὶν ὁ τύραννος ἢ Εὐριπίδης, λέγων οὕτως*

ἵνα πλημοχόας τάσδ' εἰς χθόνιον
χάσμ' εὐφήμως προχέωμεν.

ΠΡΙΣΤΙΣ. ὅτι ποτηρίου εἶδος προείρηται ἐν τῷ περὶ τοῦ βατιακίου λόγῳ.

c 94. ΠΡΟΧΥΤΗΣ. εἶδος ἐκπώματος, ὡς Σιμάριστος ἐν τετάρτῳ Συνωνύμων. Ἴων δ' ὁ Χῖος ἐν ἐλεγείοις

ἡμῖν δὲ κρητῆρ' οἰνοχόοι θέραπες
κιρνάντων προχύταισιν ἐν ἀργυρέοις.

Φιλητᾶς δ' ἐν Ἀτάκτοις ἀγγεῖον ξύλινον, ἀφ' οὗ τοὺς ἀγροίκους πίνειν. μνημονεύει αὐτοῦ καὶ Ἀλέξανδρος ἐν Τιγονίῳ. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας προχοΐδας τινὰς λέγει κύλικας γράφων ὧδε· ὁ δὲ λόγος ἐστὶν αὐτῷ περὶ Περσῶν· 'ἦν δὲ αὐτοῖς νόμιμον μὴ προχοΐδας εἰσφέρεσθαι εἰς τὰ συμπόσια, δῆ-
d λον ὅτι νομίζοντες τὸ μὴ ὑπερπίνειν ἧττον ἂν καὶ σώματα καὶ γνώμας σφάλλειν· νῦν δὲ τὸ μὲν μὴ εἰσφέρεσθαι ἔτι αὖ καταμένει, τοσοῦτον δὲ πίνουσιν ὥστε ἀντὶ τοῦ εἰσφέρειν αὐτοὶ ἐκφέρονται, ἐπειδὰν μηκέτι δύνωνται ὀρθούμενοι ἐξιέναι.'

ΠΡΟΥΣΙΑΣ. ὅτι τὸ ποτήριον τοῦτο δίορθόν ἐστι προείρηται. καὶ ὅτι τὴν προσηγορίαν ἔσχεν ἀπὸ Προυσίου τοῦ Βιθυνίας βασιλεύσαντος καὶ ἐπὶ τρυ-
e φῇ καὶ μαλακίᾳ διαβοήτου γενομένου ἱστορεῖ Νίκανδρος ὁ Καλχηδόνιος ἐν τετάρτῳ Προυσίου συμπτωμάτων.

95. ΡΕΟΝΤΑ. οὕτως ποτήριά τινα ἐκαλεῖτο. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἀστυδάμας ἐν Ἑρμῇ λέγων οὕτως

κρατῆρε μὲν πρώτιστον ἀργυρῶ δύο,
φιάλας δὲ πεντήκοντα, δέκα δὲ κυμβία,
ῥέοντα δώδεχ', ὧν τὰ μὲν δέκ' ἀργυρᾶ
ἦν, δύο δὲ χρυσᾶ, γρύψ, τὸ δ' ἕτερον πήγασος.

ΡΥΣΙΣ. φιάλη χρυσῆ, Θεόδωρος. Κρατῖνος ἐν Νόμοις 'ῥυσίδι σπένδων.'

96. ΡΟΔΙΑΣ. Δίφιλος Αἱρησιτείχει· τὸ δὲ δρᾶμα

τοῦτο Καλλίμαχος ἐπιγράφει Εὐνούχου· λέγει δὲ f οὕτως

πιεῖν δ' ἔτι
ἁδρότερον ἐκ τῶν ῥοδιακῶν ἢ τῶν ῥυτῶν.

μνημονεύει αὐτῶν καὶ Διώξιππος ἐν Φιλαργύρῳ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης Λυγκεύς τε ὁ Σάμιος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς.

97. ΡΥΤΟΝ. ἔχει τὸ υ βραχὺ καὶ ὀξύνεται. Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου 'ῥυτὰ καὶ κυμβία (φησὶ) καὶ φιάλας.' Δίφιλος δ' ἐν Εὐνούχῳ ἢ Στρατιώτῃ, ἔστι δὲ τὸ δρᾶμα διασκευὴ τοῦ Αἱρησιτείχους·

ἔσθ' ὑποχέασθαι πλείονας, πιεῖν δ' ἔτι 497
ἁδρότερον ἐκ τῶν ῥοδιακῶν ἢ τῶν ῥυτῶν.

Ἐπίνικος δ' ἐν Ὑποβαλλομέναις

καὶ τῶν ῥυτῶν τὰ μέγιστα τῶν ὄντων τρία
πίνειν δεήσει τήμερον πρὸς κλεψύδραν
κρουνιζόμενον. ἀμφότερα δ' οἰωνίζομαι.
ἔστι δ' ἐλέφας. Β. ἐλέφαντα περιάγεις; Α. ῥυτὸν
χωροῦν δύο χόας. Β. οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι.
Α. ἐγὼ δὲ τοῦτό γ' ἐκπέπωκα πολλάκις. b
Β. οὐδὲν ἐλέφαντος γὰρ διαφέρεις οὐδὲ σύ.
Α. ἕτερον τριήρης· τοῦτ' ἴσως χωρεῖ χόα.

περὶ δὲ τοῦ τρίτου λέγων φησὶν

ὁ Βελλεροφόντης ἐστὶν ἀπὸ τοῦ πηγάσου
τὴν πύρπνοον χίμαιραν εἰσηκοντικώς.
Β. εἶεν, δέχου καὶ τοῦτο.

ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ῥυτὸν πρότερον δίκερας. δοκεῖ δὲ σκευοποιηθῆναι ὑπὸ πρώτου τοῦ φιλαδέλφου Πτολεμαίου βασιλέως, φορήματα γενέσθαι τῶν Ἀρσινόης εἰκόνων. τῇ γὰρ εὐωνύμῳ χειρὶ τοιοῦτον φέρει δημιούργημα πάντων τῶν ὡραίων πλῆρες, ἐμφαινόν- c των τῶν δημιουργῶν ὡς καὶ τοῦ τῆς Ἀμαλθείας

ἐστὶν ὀλβιώτερον τὸ κέρας τοῦτο. μνημονεύει αὐτοῦ Θεοκλῆς ἐν Ἰθυφάλλοις οὕτως

ἐθύσαμεν γὰρ σήμερον σωτήρια
πάντες οἱ τεχνῖται·
μεθ' ὧν πιὼν τὸ δίκερας ὡς τὸν φίλτατον
βασιλέα πάρειμι.

Διονύσιος δ' ὁ Σινωπεὺς ἐν Σωζούσῃ καταλέγων τινὰ ποτήρια καὶ τοῦ ῥυτοῦ ἐμνήσθη ὡς προεῖπον. d Ἡδύλος δ' ἐν ἐπιγράμμασι περὶ τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Κτησιβίου τοῦ μηχανοποιοῦ ῥυτοῦ μνημονεύων φησί

ζωροπόται, ναὶ τοῦτο φιλοζεφύρου κατὰ νηὸν
τὸ ῥυτὸν αἰδοίης δεῦτ' ἴδετ' Ἀρσινόης,
ὀρχηστὴν βήσαν αἰγύπτιον, ὃς λιγὺν ἦχον
σαλπίζει κρουνοῦ πρὸς ῥύσιν οἰγομένου,
οὐ πολέμου σύσσημα, διὰ χρυσέου δὲ γεγωνεῖ
κώδωνος κώμου σύνθεμα καὶ θαλίης,
Νεῖλος ὁκοῖον ἄναξ μύσταις φίλον ἱεραγωγοῖς
εὗρε μέλος θείων πάτριον ἐξ ἀδύτων.
e ἀλλ' εἰ Κτησιβίου σοφὸν εὕρεμα τίετε τοῦτο,
δεῦτε, νέοι, νηῷ τῷδε παρ' Ἀρσινόης . . .

Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ μέθης τὸ ῥυτόν φησιν ὀνομαζόμενον ποτήριον τοῖς ἥρωσι μόνοις ἀποδίδοσθαι. Δωρόθεος δ' ὁ Σιδώνιός φησι τὰ ῥυτὰ κέρασιν ὅμοια εἶναι, διατετρημένα δ' εἶναι, ἐξ ὧν κρουνιζόντων λεπτῶς κάτωθεν πίνουσιν. ὠνομάσθαι δὲ ἀπὸ τῆς ῥύσεως.

98. ΣΑΝΝΑΚΡΑ. Κράτης ἐν πέμπτῳ ἀττικῆς διαλέκτου ἔκπωμά φησιν εἶναι οὕτως καλούμενον. ἔστι f δὲ περσικόν. Φιλήμων δ' ἐν τῇ Χήρᾳ βατιακῶν μνησθεὶς καὶ τῇ γελοιότητι τοῦ ὀνόματος προσπαίξας φησί 'σαννάκρα ἱπποτραγέλαφοι βατιάκια σαννάκια.'

ΣΕΛΕΥΚΙΣ. ὅτι ἀπὸ Σελεύκου τοῦ βασιλέως τὴν προσηγορίαν ἔσχε τὸ ἔκπωμα προείρηται, ἱστοροῦντος τοῦτο καὶ Ἀπολλοδώρου τοῦ Ἀθηναίου. Πολέμων δ' ἐν πρώτῳ τῶν πρὸς Ἀδαῖον 'ποτήρια (φησὶ) παραπλήσια σελευκὶς ῥοδιὰς ἀντιγονίς.'

ΣΚΑΛΛΙΟΝ. κυλίκιον μικρὸν ᾧ σπένδουσιν Αἰο- 498
λεῖς ὡς Φιλητᾶς φησὶν ἐν Ἀτάκτοις.

99. ΣΚΥΦΟΣ. τούτου τινὲς τὴν γενικὴν σὺν τῷ σ προφέρονται διὰ παντός, οὐκ εὖ· ὅτε γὰρ ἀρσενικόν ἐστιν ὁ σκύφος ὡς λύχνος, ἄνευ τοῦ σ προοισόμεθα, ὅτε δὲ οὐδέτερον τὸ σκύφος, σὺν τῷ σ κλινοῦμεν, σκύφος σκύφους ὡς τεῖχος τείχους. οἱ δ' Ἀττικοὶ τὴν εὐθεῖαν καὶ ἀρσενικῶς καὶ οὐδετέρως λέγουσιν. Ἡσίοδος δ' ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδείας σὺν τῷ π σκύπφον λέγει

τῷ δὲ Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκου, b
πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

καὶ πάλιν

καὶ τότε Μάντης μὲν δεσμὸν βοὸς αἴνυτο χερσίν,
Ἴφικλος δ' ἐπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο. τῷ δ' ἔπ' ὄπισθεν
σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον ἀείρας,
ἔστειχεν Φύλακος καὶ ἐνὶ δμώεσσιν ἔειπεν.

ὁμοίως δὲ καὶ Ἀναξίμανδρος ἐν τῇ Ἡρωολογίᾳ λέγων ὧδε ''Ἀμφιτρύων δὲ τὴν ληίην δασάμενος τοῖσι συμ- c
μάχοισι, καὶ τὸν σκύπφον ἔχων ὃν εἵλετο αὐτῷ.' καὶ πάλιν 'τὸν δὲ σκύπφον Τηλεβόῃ δίδωσι Ποσειδέων παιδὶ τῷ ἑωυτοῦ, Τηλεβόης δὲ Πτερέλεῳ· τοῦτον ἔχων ἀπέπλωεν.' ὁμοίως εἴρηκε καὶ Ἀνακρέων

ἐγὼ δ' ἔχων σκύπφον Ἐρξίωνι
τῷ λευκολόφῳ μεστὸν ἐξέπινον.

ἀντὶ τοῦ προέπινον. κυρίως γάρ ἐστι τοῦτο προπίνειν τὸ ἑτέρῳ πρὸ ἑαυτοῦ δοῦναι πιεῖν. καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς δὲ παρ' Ὁμήρῳ τῇ

d *Ἀρήτῃ δ' ἐν χερσὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον.*

καὶ ἐν Ἰλιάδι.

πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλῆα.

πληροῦντες γὰρ προέπινον ἀλλήλοις μετὰ προσαγορεύσεως. Πανύασις τρίτῳ Ἡρακλείας φησί

τοῦ κεράσας κρητῆρα μέγαν χρυσοῖο φαεινόν,
σκύπφους αἰνύμενος θαμέας πότον ἡδὺν ἔπινεν.

Εὐριπίδης δ' ἐν Εὐρυσθεῖ ἀρσενικῶς ἔφη 'σκύφος τε μακρός.' καὶ Ἀχαιὸς ἐν Ὀμφάλῃ

e *ὁ δὲ σκύφος με τοῦ θεοῦ καλεῖ.*

Σιμωνίδης δ' 'οὐατόεντα σκύφον' ἔφη. Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ 'οἶνος οὐκ ἔνι ἐν τῷ σκύφει' τῷ σκύφει ἰδίως ἀπὸ τοῦ σκύφος σχηματίσας οὐδετέρως ἔφη. ὁμοίως καὶ Ἐπίχαρμος ἐν Κύκλωπι 'φέρ' ἐγχέας ἐς τὸ σκύφος.' καὶ Ἄλεξις ἐν Λευκαδίᾳ

οἴνου.γεραιοῖς χείλεσιν μέγα σκύφος.

καὶ Ἐπιγένης ἐν Βακχείᾳ

τὸ σκύφος ἔχαιρον δεχόμενος.

Φαίδιμός τε ἐν πρώτῳ Ἡρακλείας

δουράτεον σκύφος εὐρὺ μελιζώροιο ποτοῖο.

f καὶ παρ' Ὁμήρῳ δὲ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος γράφει

πλησάμενος δ' ἄρα οἱ δῶκε σκύφος ᾧπερ ἔπινεν.

Ἀρίσταρχος δέ

πλησάμενος δ' ἄρα οἱ δῶκε σκύφον ᾧπερ ἔπινεν.

Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς νεστορίδος φησὶν ὅτι τῷ σκύφει καὶ τῷ κισσυβίῳ τῶν μὲν ἐν ἄστει καὶ μετρίων οὐδεὶς ἐχρῆτο, συβῶται δὲ καὶ νομεῖς καὶ οἱ ἐν ἀγρῷ, ὡς ὁ Εὔμαιος

πλησάμενος δῶκε σκύφος ᾧπερ ἔπινεν,

οἴνου ἐνίπλειον.

καὶ Ἀλκμὰν δέ φησι

πολλάκι δ' ἐν κορυφαῖς ὀρέων, ὅκα 499
θεοῖσιν ἅδη πολύφοινος ἑορτά,
χρύσεον ἄγγος ἔχοισα μέγαν σκύφον,
οἷά τε ποιμένες ἄνδρες ἔχουσιν,
χερσὶ λεόντειον γάλα θεῖσα
τυρὸν ἐτύρησας μέγαν ἄτρυφον
ἀργιοφόντᾳ.

Αἰσχύλος δ' ἐν Περραιβίσι φησί

ποῦ μοι τὰ πολλὰ δῶρα κἀκροθίνια;
ποῦ χρυσότευκτα κἀργυρᾶ σκυφώματα;

Στησίχορος δὲ τὸ παρὰ Φόλῳ τῷ κενταύρῳ ποτήριον σκύφειον δέπας καλεῖ ἐν ἴσῳ τῷ σκυφοειδές· λέγει δ' ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους

σκύπφειον δὲ λαβὼν δέπας ἔμμετρον ὡς τριλά-γυνον, b
πῖεν ἐπισχόμενος, τό ῥά οἱ παρέθηκε Φόλος κε-ράσας.

καὶ Ἄρχιππος δ' ἐν Ἀμφιτρύωνι οὐδετέρως εἴρηκε.

100. *λάγυνον δὲ μέτρου λέγουσιν εἶναι ὄνομα παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς χοὸς καὶ κοτύλης· χωρεῖν δ' αὐτὸ κοτύλας ἀττικὰς δώδεκα. καὶ ἐν Πάτραις δέ φασι τοῦτ' εἶναι τὸ μέτρον τὴν λάγυνον. ἀρσενικῶς δὲ εἴρηκε τὸν λάγυνον Νικόστρατος μὲν ἐν Ἑκάτῃ*

τῶν κατεσταμνισμένων c
ἡμῖν λαγύνων πηλίκοι τινές; Β. τρίχους.

καὶ πάλιν

τὸν μεστὸν ἡμῖν φέρε λάγυνον.

καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφομένῃ Κλίνῃ

καὶ δυσχερὴς λάγυνος οὗτος πλησίον
ὄξους.

Δίφιλος δ' ἐν Ἀνασωζομένοις

λάγυνον ἔχω κενὸν ὦ γραῦ, θύλακον δὲ μεστόν.

Λυγκεύς θ' ὁ Σάμιος ἐν τῇ πρὸς Διαγόραν ἐπιστολῇ γράφει 'καθ' ὃν χρόνον ἐπεδήμησας ἐν Σάμῳ, Διαγόρα, πολλάκις οἶδά σε παραγινόμενον εἰς τοὺς παρ' ἐμοὶ πότους, ἐν οἷς λάγυνος κατ' ἄνδρα κείμενος d ᾠνοχοεῖτο πρὸς ἡδονὴν διδοὺς ἑκάστῳ ποτήριον.' Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Θετταλῶν πολιτείᾳ θηλυκῶς λέγεσθαί φησιν ὑπὸ Θετταλῶν τὴν λάγυνον. καὶ Ῥιανὸς ὁ ἐποποιὸς ἐν ἐπιγράμμασιν

ἥμισυ μὲν πίσσης κωνίτιδος ἥμισυ δ' οἴνου,
'Ἀρχῖν', ἀτρεκέως ἥδε λάγυνος ἔχει.
λεπτοτέρης δ' οὐκ οἶδ' ἐρίφου κρέα· πλὴν ὅ γε πέμψας
αἰνεῖσθαι πάντων ἄξιος Ἱπποκράτης.

οὐδετέρως δὲ Δίφιλος ἐν Ἀδελφοῖς εἴρηκεν

e ὦ τοιχωρύχον
ἐκεῖνο καὶ τῶν δυναμένων λαγύνιον
ἔχον βαδίζειν εἰς τὰ γεύμαθ' ὑπὸ μάλης,
καὶ τοῦτο πωλεῖν, μέχρι ἄν, ὥσπερ ἐν ἐράνῳ,
εἷς λοιπὸς ᾖ κάπηλος ἠδικημένος
ὑπ' οἰνοπώλου.

τὸ δ' ἐν Γηρυονηίδι Στησιχόρου 'ἔμμετρον ὡς τριλάγυνον' τὴν τῶν τριῶν γενῶν ἀμφιβολίαν ἔχει. Ἐρατοσθένης δέ φησι λέγεσθαι τὴν πέτασον καὶ τὴν στάμνον ὑπό τινων.

101. τὸ δὲ σκύφος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς σκαφίδος. καὶ τοῦτο δ' ἐστὶν ὁμοίως ἀγγεῖον ξύλινον στρογγύ- f λον, γάλα καὶ ὀρὸν δεχόμενον, ὡς καὶ παρ' Ὁμήρῳ λέγεται

ναῖον δ' ὀρῷ ἄγγεα πάντα,
γαυλοί τε σκαφίδες τε, τετυγμένα, τοῖς ἐνάμελγεν.

εἰ μὴ σκύφος οἷον σκύθος τις, διὰ τὸ τοὺς Σκύθας περαιτέρω τοῦ δέοντος μεθύσκεσθαι. Ἱερώνυμος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ τὸ μεθύσαι σκυθίσαι φησί· συγγενὲς γὰρ εἶναι τῷ φ τὸ θ. ὕστερον δὲ 500 κατὰ μίμησιν εἰργάσαντο κεραμέους τε καὶ ἀργυροῦς σκύφους. ὧν πρῶτοι μὲν ἐγένοντο καὶ κλέος ἔλαβον οἱ βοιώτιοι λεγόμενοι, χρησαμένου διὰ τὰς στρατείας πρώτου Ἡρακλέους τῷ γένει· διὸ καὶ ἡρακλεωτικοὶ πρός τινων καλοῦνται. ἔχουσι μέντοι πρὸς τοὺς ἄλλους διαφοράν· ἔπεστι γὰρ ἐπὶ τῶν ὤτων αὐτοῖς ὁ λεγόμενος ἡράκλειος δεσμός. μνημονεύει δὲ τῶν βοιωτικῶν σκύφων Βακχυλίδης ἐν τούτοις, ποιούμενος τὸν λόγον πρὸς τοὺς Διοσκόρους, καλῶν αὐτοὺς b ἐπὶ ξένια

οὐ βοῶν πάρεστι σώματ' οὔτε χρυσὸς
οὔτε πορφύρεοι τάπητες, ἀλλὰ θυμὸς εὐμενὴς
μοῦσά τε γλυκεῖα καὶ βοιωτίοισιν
ἐν σκύφοισιν οἶνος ἡδύς.

διήνεγκαν δὲ μετὰ τοὺς βοιωτίους οἱ ῥοδιακοὶ λεγόμενοι, Δαμοκράτους δημιουργήσαντος. τρίτοι δ' εἰσὶν οἱ συρακόσιοι. καλεῖται δ' ὁ σκύφος ὑπὸ Ἠπειρωτῶν, ὥς φησι Σέλευκος, λυρτός, ὑπὸ δὲ Μηθυμναίων, ὡς Παρμένων φησὶν ἐν τῷ περὶ διαλέκτων, σκύθος. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Δερκυλίδας ὁ Λακεδαιμόνιος Σκύφος, ὥς φησιν Ἔφορος ἐν τῇ ὀκτωκαιδεκάτῃ λέγων οὕτως c 'Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ Θίβρωνος Δερκυλίδαν ἔπεμψαν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀκούοντες ὅτι πάντα πράττειν εἰώθασιν οἱ περὶ τὴν Ἀσίαν βάρβαροι μετὰ ἀπάτης καὶ δόλου. διόπερ Δερκυλίδαν ἔπεμψαν, ἥκιστα νομίζοντες ἐξαπατηθήσεσθαι· ἦν γὰρ οὐδὲν ἐν τῷ τρόπῳ λακωνικὸν οὐδ' ἁπλοῦν ἔχων, ἀλλὰ πολὺ τὸ πανοῦργον καὶ τὸ θηριῶδες.

διὸ καὶ Σκύθον αὐτὸν οἱ Λακεδαιμόνιοι προσηγόρευον.’

d 102. ΤΑΒΑΙΤΑΣ. Ἀμύντας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τῆς Ἀσίας σταθμῶν περὶ τοῦ ἀερομέλιτος καλουμένου διαλεγόμενος γράφει οὕτως ‘σὺν τοῖς φύλλοις δρέποντες συντιθέασιν εἰς παλάθης συριακῆς τρόπον πλάττοντες, οἳ δὲ σφαίρας ποιοῦντες. καὶ ἐπειδὰν μέλλωσι προσφέρεσθαι, ἀποκλάσαντες ἀπ’ αὐτῶν ἐν τοῖς ξυλίνοις ποτηρίοις, οὓς καλοῦσι ταβαίτας, προβρέχουσι καὶ διηθήσαντες πίνουσι. καὶ ἔστιν ὅμοιον ὡς ἄν τις μέλι πίνοι διείς, τοῦτο δὲ καὶ πολὺ ἥδιον.’

ΤΡΑΓΕΛΑΦΟΣ. οὕτω τινὰ καλεῖται ποτήρια, ὧν
e μνημονεύει Ἄλεξις μὲν ἐν Κονιάτῃ .

κυμβία
φιάλαι τραγέλαφοι κύλικες.

Εὔβουλος δ’ ἐν Κατακολλωμένῳ

ἀλλ’ εἰσὶ φιάλαι πέντε, τραγέλαφοι δύο.

Μένανδρος δ’ ἐν Ἁλιεῖ φησί ‘τραγέλαφοι λαβρώνιοι.’ Ἀντιφάνης Χρυσίδι

τῷ σατραποπλούτῳ δ’, ὥς λέγουσι, νυμφίῳ,
κεκτημένῳ τάλαντα παῖδας ἐπιτρόπους
ζεύγη καμήλους στρώματ’ ἀργυρώματα
φιάλας τριήρεις τραγελάφους καρχήσια
f γαυλοὺς ὁλοχρύσους. Β. πλοῖα; Α. τοὺς κάδους
μὲν οὖν
καλοῦσι γαυλοὺς πάντες οἱ προγάστορες.

ΤΡΙΗΡΗΣ. ὅτι καὶ τριήρης εἶδος ἐκπώματος Ἐπίνικος ἐν Ὑποβαλλομέναις δεδήλωκε. προείρηται δὲ τὸ μαρτύριον.

ΥΣΤΙΑΚΟΝ. ποτήριον ποιόν. Ῥίνθων ἐν Ἡρακλεῖ

ἐν ὑστιακῷ τε καθαρὸν ἐλατῆρα . .
καθαρῶν τ’ ἀλήτων κἀλφίτων ἀπερρόφεις.

103. ΦΙΑΛΗ. Ὅμηρος μέν, ὅταν λέγῃ

ἀμφίθετον φιάλην ἀπύρωτον ἔθηκε,

καί ‘χρυσῆν φιάλην καὶ δίπλακα δημόν,’ οὐ τὸ πο- 501
τήριον λέγει, ἀλλὰ χαλκίον τι ἐκπέταλον λεβητῶδες,
ἴσως δύο ὦτα ἔχον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Παρ-
θένιος δ’ ὁ τοῦ Διονυσίου ἀμφίθετον ἀκούει τὴν
ἀπύθμενον φιάλην. Ἀπολλόδωρος δ’ ὁ Ἀθηναῖος ἐν
τῷ περὶ τοῦ κρατῆρος ῥησειδίῳ τὴν κατὰ τὸν πυθ-
μένα μὴ δυναμένην τίθεσθαι καὶ ἐρείδεσθαι, ἀλλὰ
κατὰ τὸ στόμα. τινὲς δέ φασιν, ὃν τρόπον ἀμφιφο-
ρεὺς λέγεται ὁ ἀμφοτέρωθεν κατὰ τὰ ὦτα δυνάμενος
φέρεσθαι, οὕτω καὶ ἀμφίθετον φιάλην. Ἀρίσταρχος b
δὲ τὴν δυναμένην ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τίθε-
σθαι, κατὰ τὸν πυθμένα καὶ κατὰ τὸ στόμα. Διονύ-
σιος δ’ ὁ Θρᾷξ τὴν στρογγύλην, τὴν ἀμφιθέουσαν
κυκλοτερεῖ τῷ σχήματι. Ἀσκληπιάδης δ’ ὁ Μυρλεα-
νός ‘ἡ μὲν φιάλη (φησὶ) κατ’ ἀντιστοιχίαν ἐστὶ
πιάλη, ἡ τὸ πιεῖν ἅλις ἔχουσα· μείζων γὰρ τοῦ πο-
τηρίου. ἡ δὲ [ἀμφίθετος καὶ] ἀπύρωτος ἡ ψυχρή-
λατος, ἡ ἐπὶ πῦρ οὐκ ἐπιτιθεμένη· καθότι καὶ λέ-
βητα καλεῖ ὁ ποιητὴς τὸν μὲν ἐμπυριβήτην, τὸν δὲ c
ἄπυρον·

κὰδ δὲ λέβητ’ ἄπυρον βοὸς ἄξιον ἀνθεμόεντα.

τὸν δεχόμενον ἴσως ὕδωρ ψυχρόν, ὥστε καὶ τὴν φιά-
λην εἶναι χαλκείῳ προσεοικυῖαν ἐκπετάλῳ δεχομένην
ψυχρὸν ὕδωρ. τὴν δ’ ἀμφίθετον πότερα δύο βάσεις
ἔχειν δεῖ νομίζειν ἐξ ἑκατέρου μέρους, ἢ τὸ μὲν ἀμφὶ
σημαίνει τὸ περί, τοῦτο δ’ αὖ τὸ περιττόν; ὥστε λέ-
γεσθαι τὴν περιττῶς πεποιημένην ἀμφίθετον, ἐπεὶ
τὸ ποιῆσαι θεῖναι πρὸς τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο. δύνα-
ται δὲ καὶ ἡ ἐπὶ τὸν πυθμένα καὶ τὸ στόμα τιθεμένη· d
ἡ δὲ τοιαύτη θέσις τῶν φιαλῶν ἰωνική ἐστι καὶ ἀρ-

χαία. ἔτι γοῦν καὶ νῦν οὕτω Μασσαλιῆται τιθέασι τὰς φιάλας ἐπὶ πρόσωπον.'

104. Κρατίνου δ' εἰπόντος ἐν Δραπέτισι

δέχεσθε φιάλας τάσδε βαλανειομφάλους,

Ἐρατοσθένης ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ περὶ κωμῳδίας τὴν λέξιν ἀγνοεῖν φησὶ Λυκόφρονα· τῶν γὰρ φιαλῶν οἱ ὀμφαλοὶ καὶ τῶν βαλανείων οἱ θόλοι παρόμοιοι· εἰς δὲ τὸ εἶδος οὐκ ἀρρύθμως παίζονται. Ἀπίων δὲ καὶ
e Διόδωρός φησι, φιάλαι ποιαί, ὧν ὁ ὀμφαλὸς παραπλήσιος ἠθμῷ. ὁ δὲ Μυρλεανὸς Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς περὶ Κρατίνου 'βαλανειόμφαλοι (φησὶ) λέγονται, ὅτι οἱ ὀμφαλοὶ αὐτῶν καὶ τῶν βαλανείων οἱ θόλοι ὅμοιοί εἰσιν.' καὶ Δίδυμος δὲ τὰ αὐτὰ εἰπὼν παρατίθεται Λυκόφρονος οὕτως ἔχοντα 'ἀπὸ τῶν ὀμφαλῶν τῶν ἐν ταῖς γυναικείαις πυέλοις, ὅθεν τοῖς σκαφίοις ἀρύουσι.' Τίμαρχος δ' ἐν τετάρτῳ περὶ τοῦ Ἐρατοσθένους Ἑρμοῦ 'πεπαῖχθαί τις ἂν οἰηθείη (φησὶ) τὴν
f λέξιν, διότι τὰ πλεῖστα τῶν Ἀθήνησι βαλανείων κυκλοειδῆ ταῖς κατασκευαῖς ὄντα τοὺς ἐξαγωγοὺς ἔχει κατὰ μέσον, ἐφ' οὗ χαλκοῦς ὀμφαλὸς ἔπεστιν.' Ἴων δ' ἐν Ὀμφάλῃ

ἴτ' ἐκφορεῖτε παρθένοι
κύπελλα καὶ μεσομφάλους
φιάλας.

οὕτω δ' εἴρηκε τὰς βαλανειομφάλους, ὧν Κρατῖνος μνημονεύει

δέχεσθε φιάλας τάσδε βαλανειομφάλους.

καὶ Θεόπομπος δ' ἐν Ἀλθαίᾳ ἔφη

502 λαβοῦσα πλήρη χρυσέαν μεσόμφαλον
φιάλην. Τελέστης δ' ἄκατον ὠνόμαξέ νιν.

ὡς τοῦ Τελέστου ἄκατον τὴν φιάλην εἰρηκότος. Φε-

ρεκράτης δὲ ἢ ὁ πεποιηκὼς τοὺς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένους Πέρσας φησί

στεφάνους τε πᾶσι κὠμφαλωτὰς χρυσίδας.

105. Ἀθηναῖοι δὲ τὰς μὲν ἀργυρᾶς φιάλας ἀργυρίδας λέγουσι, χρυσίδας δὲ τὰς χρυσᾶς. τῆς δὲ ἀργυρίδος φιάλης Φερεκράτης μὲν ἐν Πέρσαις οὕτως b μνημονεύει

οὗτος σὺ ποῖ τὴν ἀργυρίδα τηνδὶ φέρεις;

χρυσίδος δὲ Κρατῖνος ἐν Νόμοις

χρυσίδι σπένδων κέκραγε, τοῖς ὄφεσι πιεῖν δίδου.

καὶ Ἕρμιππος ἐν Κέρκωψι

χρυσίδ' οἴνου πανσέληνον ἐκπιὼν ὑφείλετο.

ἐκαλεῖτο δέ τις καὶ βαλανωτὴ φιάλη, ἧς τῷ πυθμένι χρυσοῖ ὑπέκειντο ἀστράγαλοι. Σῆμος δὲ ἐν Δήλῳ ἀνακεῖσθαί φησι χαλκοῦν φοίνικα, Ναξίων ἀνάθημα, καὶ καρυωτὰς φιάλας χρυσᾶς. Ἀναξανδρίδης δὲ φιάλας Ἄρεος καλεῖ τὰ ποτήρια ταῦτα. Αἰολεῖς δὲ τὴν φιάλην ἀρακὶν καλοῦσι.

106. ΦΘΟΙΣ. πλατεῖαι φιάλαι ὀμφαλωτοί. Εὔπολις 'σὺν φθοῖσι προπεπωκώς.' ἔδει δὲ ὀξύνεσθαι, ὡς Καρσί παισί φθειρσί.

ΦΙΛΟΤΗΣΙΑ. κύλιξ τις, ἣν κατὰ φιλίαν προύπινον, ὥς φησι Πάμφιλος. Δημοσθένης δέ φησι 'καὶ φιλοτησίαν προύπινεν.' Ἄλεξις

φιλοτησίαν σοι τήνδ' ἐγὼ
ἰδίᾳ τε καὶ κοινῇ κύλικα προπίομαι.

ἐκαλεῖτο δὲ καὶ τὸ ἑταιρικὸν συνευωχούμενον φιλοτήσιον. Ἀριστοφάνης 'ἑπτάπους γοῦν ἡ σκιά 'στὶν ἡ 'πὶ τὸ δεῖπνον· ὡς ἤδη καλεῖ μ' ὁ χορὸς ὁ φιλοτήσιος.' διὰ δὲ τὴν τοιαύτην πρόποσιν ἐκαλεῖτο καὶ κύλιξ φιλοτησία, ὡς ἐν Λυσιστράτῃ

δέσποινα πειθοῖ καὶ κύλιξ φιλοτησία.

ΧΟΝΝΟΙ. *παρὰ Γορτυνίοις ποτηρίου εἶδος ὅμοιον θηρικλείῳ χάλκεον, ὃ δίδοσθαι τῷ ἁρπασθέντι ὑπὸ τοῦ ἐραστοῦ φησὶν Ἑρμῶναξ.*

ΧΑΛΚΙΔΙΚΑ *ποτήρια. ἴσως ἀπὸ τῆς Χαλκίδος τῆς Θρᾳκικῆς, εὐδοκιμοῦντα.*

107. ΧΥΤΡΙΔΕΣ . . *καὶ ὅ γε Ἄλεξις ἐν Ὑποβολιμαίῳ*

ἐγὼ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως τέτταρα
χυτρίδι' ἀκράτου τῆς τ' ἀδελφῆς προσλαβὼν
τῆς τοῦ βασιλέως ταῦτ', ἀπνευστί τ' ἐκπιὼν
ὡς ἄν τις ἥδιστ' ἴσον ἴσῳ κεκραμένον,
c *καὶ τῆς ὁμονοίας, διὰ τί νῦν μὴ κωμάσω*
ἄνευ λυχνούχου πρὸς τὸ τηλικοῦτο φῶς;

Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν νόμον φησὶ θέσθαι Ἀργείους καὶ Αἰγινήτας ἀττικὸν μηδὲν προσφέρειν πρὸς τὰς θυσίας, μηδὲ κέραμον, ἀλλ' ἐκ χυτρίδων ἐπιχωρίων τὸ λοιπὸν αὐτόθι [νόμον] εἶναι πίνειν. καὶ Μελέαγρος δ' ὁ κυνικὸς ἐν τῷ Συμποσίῳ οὑτωσὶ γράφει 'κἀν τοσούτῳ πρόποσιν αὐτῷ βαρεῖαν διέδωκε, χυτρίδια βαθέα δώδεκα.'

108. ΨΥΓΕΥΣ ἢ ΨΥΚΤΗΡ. *Πλάτων Συμποσίῳ*
d *'ἀλλὰ φέρε, παῖ, φάναι τὸν ψυκτῆρα ἐκεῖνον, ἰδόντα αὐτὸν πλέον ἢ ὀκτὼ κοτύλας χωροῦντα. τοῦτον οὖν ἐμπλησάμενον πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐκπιεῖν, ἔπειτα τῷ Σωκράτει κελεύειν ἐγχεῖν.' . . . 'παραμηκύνειν ἐγχειροῦντος τοῦ Ἀρχεβούλου, εὐκαιρότατα προχέων ὁ παῖς τοῦ οἰναρίου ἀνατρέπει τὸν ψυκτῆρα.' Ἄλεξις Εἰσοικιζομένῳ φησί 'τρικότυλον ψυγέα.' Διώξιππος Φιλαργύρῳ*

παρ' Ὀλυμπίχου δὲ θηρικλείους ἔλαβεν ἕξ,
ἔπειτα τοὺς δύο ψυγέας.

Μένανδρος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ δράματι Χαλκεῖα e φησί

τοῦτο δὴ τὸ νῦν ἔθος,
ἄκρατον, ἐβόων· τὴν μεγάλην· ψυκτῆρά τις
προὔπινεν αὐτοῖς, ἀθλίους ἀπολλύων.

Ἐπιγένης δ' ἐν Ἡρωίνῃ καταλέγων πολλὰ ποτήρια καὶ τοῦ ψυγέως οὕτως μνημονεύει

τὴν θηρίκλειον δεῦρο καὶ τὰ ῥοδιακὰ
κόμισον λαβὼν τοὺς παῖδας. εἶτ' οἴσεις μόνος
ψυκτῆρα, κύαθον, κυμβία.

Στράττις Ψυχασταῖς

ὃ δέ τις ψυκτῆρ', ὃ δέ τις κύαθον
χαλκοῦν κλέψας ἀπορῶν κεῖται,
κοτύλη δ' ἀνὰ χοίνικα μάττει.

Ἄλεξις δ' ἐν Ἱππίσκῳ ψυκτηρίδιον καλεῖ διὰ τούτων f

ἀπήντων τῷ ξένῳ,
εἰς τὴν κατάλυσιν ἦγον, ἦν δ' αἴθων ἀνήρ.
τοῖς παισί τ' εἶπα, δύο γὰρ ἦγον οἴκοθεν,
τἀκπώματ' εἰς τὸ φανερὸν ἐκνενιτρωμένα
θεῖναι. κύαθος δ' ἦν ἀργυροῦς, τἀκπώματα
ἦγεν δύο δραχμάς, κυμβίον δὲ τέτταρας
ἴσως ἑτέρας, ψυκτηρίδιον δὲ δύ' ὀβολούς, 503
Φιλιππίδου λεπτότερον.

109. Ἡρακλέων δὲ ὁ Ἐφέσιος 'ὃν ἡμεῖς (φησὶ) ψυγέα καλοῦμεν, ψυκτηρίαν τινὲς ὀνομάζουσιν.' τοὺς δ' Ἀττικοὺς καὶ κωμῳδεῖν τὸν ψυγέα ὡς ξενικὸν ὄνομα. Εὔφρων ἐν Ἀποδιδούσῃ

ἐπὰν δὲ καλέσῃ ψυγέα τὴν ψυκτηρίαν,
τὸ τευτλίον δὲ σεῦτλα, φακέα τὴν φακῆν,
τί δεῖ ποιεῖν; σὺ γὰρ εἰπόν. Β. ὥσπερ χρυσίου
φωνῆς ἀπότισον, Πυργόθεμι, καταλλαγήν. b

Ἀντιφάνης Ἱππεῦσι

πῶς οὖν διαιτώμεσθα; *Β.* τὸ μὲν ἐφίππιον
στρῶμ' ἐστὶν ἡμῖν, ὁ δὲ καλὸς πῖλος καλὸς
ψυκτήρ. τί βούλει; πάντ' Ἀμαλθείας κέρας.

ἐν δὲ τῇ Καρίνῃ σαφῶς δηλοῦται ὅτι τούτῳ ἐχρῶντο οἰνοχοοῦντες κυάθῳ. εἰπὼν γὰρ

τρίποδα καὶ κάδον
παραθέμενος ψυκτῆρά τ' οἴνου . . .
μεθύσκεται.

c ἐν τοῖς ἑξῆς ποιεῖ αὐτὸν λέγοντα

ἔσται πότος
σφοδρότερος. οὐκοῦν, εἰ φράσαι τις, οὐκ ἔτι
ἔξεστι κυαθίζειν γάρ,
τὸν δὲ κάδον ἔξω καὶ τὸ ποτήριον λαβὼν
ἀπόφερε τἄλλα πάντα.

Διονύσιος δὲ ὁ τοῦ Τρύφωνος ἐν τῷ περὶ ὀνομάτων τὸν ψυγέα, φησίν, ἐκάλουν οἱ ἀρχαῖοι δῖνον. Νίκανδρος δ' ὁ Θυατειρηνὸς καλεῖσθαί φησι ψυκτήρια καὶ τοὺς ἀλσώδεις καὶ συσκίους τόπους τοὺς τοῖς θεοῖς ἀνειμένους, ἐν οἷς ἔστιν ἀναψῦξαι. Αἰσχύλος Νεανίσκοις

αὔρας ὑποσκίοισιν ἐν ψυκτηρίοις.

d Εὐριπίδης Φαέθοντι

ψυκτήρια
δένδρων φίλαισιν ὠλέναισι δέξεται.

καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας, εἴθ' Ἡσίοδός ἐστιν ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος,

ἔνθα ποτ' ἔσται ἐμὸν ψυκτήριον, ὄρχαμε λαῶν.

110. ΩιΔΟΣ. οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ποτήριον, φησὶ Τρύφων ἐν τοῖς Ὀνοματικοῖς, τὸ ἐπὶ τῷ σκολίῳ διδόμενον, ὡς Ἀντιφάνης παρίστησιν ἐν Διπλασίοις

τί οὖν ἐνέσται τοῖς θεοῖσιν; *Β.* οὐδὲ ἕν,
e ἂν μὴ κεράσῃ τις. *Α.* ἔχε τὸν ᾠδόν, λάμβανε.

ἔπειτα μηδὲν τῶν ἀπηρχαιωμένων
τούτων περάνῃς, τὸν Τελαμῶνα, μηδὲ τὸν
Παιῶνα μηδ' Ἁρμόδιον.

ΩιΟΣΚΤΦΙΑ. *περὶ τῆς ἰδέας τῶν ποτηρίων Ἀσκληπιάδης ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς νεστορίδος φησὶν ὅτι δύο πυθμένας ἔχει, ἕνα μὲν τὸν κατὰ τὸ κύτος αὐτῷ συγκεχαλκευμένον, ἕτερον δὲ τὸν προσθετόν, ἀπ' ὀξέος ἀρχόμενον, καταλήγοντα δὲ εἰς πλατύτερον,* f
ἐφ' οὗ ἵσταται τὸ ποτήριον.

ΩιΟΝ. *Δείνων ἐν τρίτῳ Περσικῶν φησὶν οὕτως 'ἔστι δὲ ποτίβαζις, ἄρτος κρίθινος καὶ πύρινος ὀπτός, καὶ κυπαρίσσου στέφανος, καὶ οἶνος κεκραμένος ἐν ᾠῷ χρυσῷ, οὗ αὐτὸς βασιλεὺς πίνει.'*

111. *τοσαῦτα εἰπὼν ὁ Πλούταρχος καὶ ὑπὸ πάντων κροταλισθεὶς ᾔτησε φιάλην, ἀφ' ἧς σπείσας ταῖς Μούσαις καὶ τῇ τούτων Μνημοσύνῃ μητρὶ προύπινε πᾶσι φιλοτησίαν ἐπειπών 'φιάλαν ὡς εἴ τις ἀφνειᾶς ἀπὸ χειρὸς ἑλὼν ἔνδον ἀμπέλου καχλάζοισαν δρόσῳ* 504
δωρήσεται' οὐ μόνον νεανίᾳ γαμβρῷ προπίνων ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς φιλτάτοις, ἔδωκε τῷ παιδὶ περισοβεῖν ἐν κύκλῳ κελεύσας, τὸ κύκλῳ πίνειν τοῦτ' εἶναι λέγων, παρατιθέμενος Μενάνδρου ἐκ Περινθίας

οὐδεμίαν ἡ γραῦς ὅλως
κύλικα παρῆκεν, ἀλλὰ πίνει τὴν κύκλῳ.

καὶ πάλιν ἐκ Θεοφορουμένης

παῖ, ταχὺ τὸ πρῶτον περισόβει ποτήριον
αὐτοῖς ἀκράτου.

καὶ Εὐριπίδης δ' ἐν Κρήσσαις b

τὰ δ' ἄλλα χαῖρε κύλικος ἑρπούσης κύκλῳ.

αἰτοῦντος δὲ τοῦ γραμματικοῦ Λεωνίδου μεῖζον ποτήριον καὶ εἰπόντος, κρατηρίζωμεν ἄνδρες φίλοι (οὕτως δὲ τοὺς πότους Λυσανίας φησὶν ὁ Κυρηναῖος

Ἡρόδωρον εἰρηκέναι ἐν τούτοις ‘ἐπεὶ δὲ θύσαντες πρὸς δεῖπνον καὶ κρατῆρας καὶ εὐχὰς καὶ παιῶνας ἐτράποντο.’ καὶ ὁ τοὺς μίμους δὲ πεποιηκώς, οὓς ἀεὶ διὰ χειρὸς ἔχειν Δοῦρίς φησι τὸν σοφὸν Πλάτωνα, λέγει που κήκεκρατηρίχημες ἀντὶ τοῦ πεπώ-
c κειμεν), ἀλλὰ μήν, πρὸς θεῶν, ὁ Ποντιανὸς ἔφη, οὐ δεόντως ἐκ μεγάλων πίνετε ποτηρίων, τὸν ἥδιστον καὶ χαριέστατον Ξενοφῶντα πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες, ὃς ἐν τῷ Συμποσίῳ φησὶν ‘ὁ δ’ αὖ Σωκράτης εἶπεν, ἀλλὰ πίνειν μέν, ὦ ἄνδρες, καὶ ἐμοὶ πάνυ δοκεῖ. τῷ γὰρ ὄντι ὁ οἶνος ἄρδων τὰς ψυχὰς τὰς μὲν λύπας ὥσπερ ὁ μανδραγόρας ἀνθρώπους κοιμίζει, τὰς δὲ φιλοφροσύνας ὥσπερ ἔλαιον φλόγα ἐγείρει. δοκεῖ μέντοι μοι καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν σώματα ταὐτὰ πάσχειν ἅπερ καὶ τὰ τῶν ἐν γῇ φυομένων. καὶ γὰρ
d ἐκεῖνα, ὅταν μὲν ὁ θεὸς αὐτὰ ἄγαν ἀθρόως ποτίζῃ, οὐ δύναται ὀρθοῦσθαι οὐδὲ ταῖς ὥραις διαπλοῦσθαι· ὅταν δὲ ὅσῳ ἥδεται τοσοῦτο πίνῃ, καὶ μάλα ὀρθά τε αὔξεται καὶ θάλλοντα ἀφικνεῖται εἰς τὴν καρπογονίαν. οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς, ἢν μὲν ἀθρόον τὸ ποτὸν ἐγχεώμεθα, ταχὺ ἡμῶν καὶ τὰ σώματα καὶ αἱ γνῶμαι σφαλοῦνται, καὶ οὐδ’ ἀναπνεῖν, μὴ ὅτι λέγειν δυνησόμεθα· ἢν δὲ ἡμῖν οἱ παῖδες μικραῖς κύλιξι μικρὰ ἐπι-
e ψακάζωσιν, ἵνα καὶ ἐγὼ γοργιείοισι ῥήμασιν εἴπω, οὕτως οὐ βιαζόμενοι μεθύειν ὑπὸ τοῦ οἴνου, ἀλλ’ ἀναπειθόμενοι πρὸς τὸ παιγνιωδέστερον ἀφιξόμεθα.’

112. εἰς ταῦτά τις ἀποβλέπων τὰ τοῦ καλοῦ Ξενοφῶντος ἐπιγινώσκειν δυνήσεται ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν ὁ λαμπρότατος Πλάτων ζηλοτυπίαν. ἢ τάχα φιλονείκως εἶχον ἀρχῆθεν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἄνδρες οὗτοι, αἰσθόμενοι τῆς ἰδίας ἑκάτερος ἀρετῆς, καὶ ἴσως καὶ περὶ πρωτείων διεφέροντο· οὐ μόνον ἐξ ὧν περὶ

Κύρου εἰρήκασι τεκμαιρομένοις ἡμῖν, ἀλλὰ κἀκ τῶν
αὐτῶν ὑποθέσεων. συμπόσια μὲν γὰρ γεγράφασιν
ἀμφότεροι, καὶ ἐν αὐτοῖς ὃ μὲν τὰς αὐλητρίδας ἐκ-
βάλλει ὃ δὲ εἰσάγει, καὶ ὃ μέν, ὡς πρόκειται, παραι- f
τεῖται πίνειν μεγάλοις ποτηρίοις ὃ δὲ τὸν Σωκράτην
παράγει τῷ ψυκτῆρι πίνοντα μέχρι τῆς ἕω. κἀν τῷ
περὶ ψυχῆς δὲ ὁ Πλάτων καταλεγόμενος ἕκαστον τῶν
παρατυχόντων οὐδὲ κατὰ μικρὸν τοῦ Ξενοφῶντος
μέμνηται. καὶ περὶ τοῦ Κύρου οὖν ὃ μὲν λέγει ὡς ἐκ
πρώτης ἡλικίας ἐπεπαίδευτο πάντα τὰ πάτρια, ὁ δὲ
Πλάτων ὥσπερ ἐναντιούμενος ἐν τρίτῳ Νόμων φησί 505
'μαντεύομαι δὲ περὶ Κύρου τὰ μὲν ἄλλα στρατηγὸν
αὐτὸν ἀγαθὸν εἶναι καὶ φιλόπονον, παιδείας δ' ὀρθῆς
οὐδὲ ἧφθαι τὸ παράπαν, οἰκονομίᾳ δ' οὐδ' ἥτινι οὖν
προσεσχηκέναι. ἔοικε δ' ἐκ νέου στρατεύεσθαι, πα-
ραδούς τε τοὺς παῖδας ταῖς γυναιξὶ τρέφειν.' πάλιν
ὁ μὲν Ξενοφῶν συναναβὰς Κύρῳ εἰς Πέρσας μετὰ
τῶν μυρίων Ἑλλήνων καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς τὴν προδο-
σίαν τοῦ Θεσσαλοῦ Μένωνος, ὅτι αὐτὸς αἴτιος ἐγέ-
νετο τοῖς περὶ Κλέαρχον τῆς ἀπωλείας τῆς ὑπὸ Τισ-
σαφέρνου γενομένης, καὶ οἷός τις ἦν τὸν τρόπον, ὡς b
χαλεπός, ὡς ἀσελγής, διηγησαμένου ὁ καλὸς Πλάτων
μονονουχὶ εἰπὼν 'οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος,' ἐγ-
κώμια αὐτοῦ διεξέρχεται ὁ τοὺς ἄλλους ἁπαξαπλῶς
κακολογήσας, ἐν μὲν τῇ Πολιτείᾳ Ὅμηρον ἐκβάλλων
καὶ τὴν μιμητικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ τοὺς διαλόγους
μιμητικῶς γράψας, ὧν τῆς ἰδέας οὐδ' αὐτὸς εὑρετής
ἐστιν. πρὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦθ' εὗρε τὸ εἶδος τῶν λόγων
ὁ Τήιος Ἀλεξαμενός, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ
καὶ Σωτίων. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν c
οὕτως γράφει 'οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμέ-
νους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ

μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξαμενοῦ τοῦ Τηΐου τοὺς προτέρους γραφέντας τῶν σωκρατικῶν διαλόγων.᾽ ἄντικρυς φάσκων ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης πρὸ Πλάτωνος διαλόγους γεγραφέναι τὸν Ἀλεξαμενόν. διαβάλλει δὲ ὁ Πλάτων καὶ Θρασύμαχον τὸν Καλχηδόνιον, σοφιστὴν ὅμοιον εἶναι λέγων τῷ ὀνόματι. d ἔτι δὲ Ἱππίαν καὶ Γοργίαν καὶ Παρμενίδην καὶ ἐνὶ διαλόγῳ τῷ Πρωταγόρᾳ πολλούς, ὁ τοιαῦτα ἐν τῇ Πολιτείᾳ εἰπών ‛ὅταν, οἶμαι, δημοκρατουμένη πόλις ἐλευθερίας διψήσασα κακῶν οἰνοχόων τύχῃ καὶ ἀκράτου αὐτῆς μεθυσθῇ.᾽

113. λέγεται δὲ ὡς καὶ ὁ Γοργίας αὐτὸς ἀναγνοὺς τὸν ὁμώνυμον αὐτῷ διάλογον πρὸς τοὺς συνήθεις ἔφη, ὡς καλῶς οἶδε Πλάτων ἰαμβίζειν. Ἕρμιππος δὲ ἐν τῷ περὶ Γοργίου ‛ὡς ἐπεδήμησε (φησὶ) ταῖς Ἀθήναις Γοργίας μετὰ τὸ ποιήσασθαι τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐν Δελφοῖς ἑαυτοῦ χρυσῆς εἰκόνος, εἰπόντος τοῦ e Πλάτωνος ὅτε εἶδεν αὐτόν, ἥκει ἡμῖν.ὁ καλός τε καὶ χρυσοῦς Γοργίας· ἔφη ὁ Γοργίας, ἦ καλόν γε αἱ Ἀθῆναι καὶ νέον τοῦτον Ἀρχίλοχον ἐνηνόχασιν.᾽ ἄλλοι δέ φασιν ὡς ἀναγνοὺς ὁ Γοργίας τὸν Πλάτωνος διάλογον πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν ὅτι οὐδὲν τούτων οὔτε εἶπεν οὔτε ἤκουσε [παρὰ Πλάτωνος]. ταὐτά φασι καὶ Φαίδωνα εἰπεῖν ἀναγνόντα τὸν περὶ ψυχῆς. διὸ καλῶς ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ ἔφη

ὡς ἀνέπλαττε Πλάτων ὁ πεπλασμένα θαύματα εἰδώς.

f Παρμενίδῃ μὲν γὰρ καὶ ἐλθεῖν εἰς λόγους τὸν τοῦ Πλάτωνος Σωκράτην μόλις ἡ ἡλικία συγχωρεῖ, οὐχ ὡς καὶ τοιούτους εἰπεῖν ἢ ἀκοῦσαι λόγους. τὸ δὲ πάντων σχετλιώτερον, καὶ τὸ εἰπεῖν οὐδεμιᾶς κατεπειγούσης χρείας ὅτι παιδικὰ γεγόνοι τοῦ Παρμενί-

δου Ζήνων ὁ πολίτης αὐτοῦ. ἀδύνατον δὲ καὶ Φαῖ-
δρον οὐ μόνον κατὰ Σωκράτην εἶναι, ἤ πού γε καὶ
ἐρώμενον αὐτοῦ γεγονέναι. ἀλλὰ μὴν οὐ δύνανται
Πάραλος καὶ Ξάνθιππος οἱ Περικλέους υἱοὶ τελευτή-
σαντες τῷ λοιμῷ Πρωταγόρᾳ διαλέγεσθαι, ὅτε δεύ- 506
τερον ἐπεδήμησε ταῖς Ἀθήναις, οἱ πέμπτῳ ἔτει πρό-
τερον τελευτήσαντες. πολλὰ δ' ἔστι καὶ ἄλλα λέγειν
περὶ αὐτοῦ καὶ δεικνύναι ὡς ἔπλαττε τοὺς διαλόγους.

114. ὅτι δὲ καὶ δυσμενὴς ἦν πρὸς ἅπαντας δῆλον
καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ Ἴωνι ἐπιγραφομένῳ. ἐν ᾧ πρῶτον
μὲν κακολογεῖ πάντας τοὺς ποιητάς, ἔπειτα καὶ τοὺς
ὑπὸ τοῦ δήμου προαγομένους, Φανοσθένη τὸν Ἄν-
δριον κἀπολλόδωρον τὸν Κυζικηνόν, ἔτι δὲ τὸν Κλα-
ζομένιον Ἡρακλείδην. ἐν δὲ τῷ Μένωνι καὶ τοὺς με-
γίστους παρ' Ἀθηναίοις γενομένους Ἀριστείδην καὶ
Θεμιστοκλέα· Μένωνα δὲ ἐπαινεῖ τὸν τοὺς Ἕλληνας b
προδόντα. ἐν δὲ τῷ Εὐθυδήμῳ καὐτὸν καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ Διονυσόδωρον προπηλακίζων καὶ κα-
λῶν ὀψιμαθεῖς ἔτι δὲ ἐριστὰς ὀνομάζων, ὀνειδίζει αὐ-
τοῖς καὶ τὴν ἐκ Χίου τῆς πατρίδος φυγήν, ἀφ' ἧς ἐν
Θουρίοις κατῳκίσθησαν. ἐν δὲ τῷ περὶ ἀνδρείας
Μελησίαν τὸν Θουκυδίδου τοῦ ἀντιπολιτευσαμένου
Περικλεῖ καὶ Λυσίμαχον τὸν Ἀριστείδου τοῦ δι-
καίου, τῆς τῶν πατέρων ἀρετῆς ἀναξίους εἶναι φά- c
σκων. ἃ δὲ περὶ Ἀλκιβιάδου εἴρηκεν ἐν τῷ Συμπο-
σίῳ οὐδ' εἰς φῶς λέγεσθαί ἐστιν ἄξιον ἔν τε τῷ προ-
τέρῳ τῶν εἰς αὐτὸν διαλόγων· ὁ γὰρ δεύτερος ὑπό
τινων Ξενοφῶντος εἶναι λέγεται, ὡς καὶ ἡ Ἀλκυὼν
Λέοντος τοῦ ἀκαδημιακοῦ, ὥς φησι Νικίας ὁ Νικαεύς.
τὰ μὲν οὖν κατ' Ἀλκιβιάδου λεχθέντα σιωπῶ· ὅτι δὲ
τὸν Ἀθηναίων δῆμον εἰκαῖον εἴρηκε κριτὴν [ἔτι πρό-
κωπον], Λακεδαιμονίους δὲ ἐπαινῶν ἐπαινεῖ καὶ τοὺς

πάντων Ἑλλήνων ἐχθροὺς Πέρσας, καὶ τὸν ἀδελφὸν
d *δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου Κλεινίαν μαινόμενον [τε] ἀποφαί-*
νει καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἠλιθίους, Μειδίαν τε ὀρτυ-
γοκόπον, καὶ τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον εὐπρόσωπον
μὲν εἶναι δεῖν δ' αὐτὸν ἀποδύσαντας θεωρεῖν· ὀφθή-
σεται γάρ, φησί, περίβλεπτον ἀξίωμα περικείμενος
κάλλους οὐκ ἀληθινοῦ.

115. *ἐν δὲ τῷ Κίμωνι οὐδὲ τῆς Θεμιστοκλέους*
φείδεται κακηγορίας, οὐδὲ τῆς Περικλέους καὶ Μυ-
ρωνίδου, ἀλλ' οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Κίμωνος. καὶ ὁ Κρί-
των δ' αὐτοῦ Σοφοκλέους περιέχει καταδρομήν. ὁ δὲ
Γοργίας οὐ μόνον ἀφ' οὗ τοὐπίγραμμα, ἀλλὰ καὶ
e *Ἀρχελάου τοῦ Μακεδονίας βασιλέως· ὃν οὐ μόνον*
ἐπονείδιστον γένος ἔχειν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπέκτεινε τὸν
δεσπότην. οὗτος δ' ἐστὶ Πλάτων, ὃν Σπεύσιππός
φησι φίλτατον ὄντα Ἀρχελάῳ Φιλίππῳ τῆς βασιλείας
αἴτιον γενέσθαι. γράφει γοῦν Καρύστιος ὁ Περγα-
μηνὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν οὕτως 'Σπεύ-
σιππος πυνθανόμενος Φίλιππον βλασφημεῖν περὶ
Πλάτωνος εἰς ἐπιστολὴν ἔγραψέ τι τοιοῦτον 'ὥσπερ
ἀγνοοῦντας τοὺς ἀνθρώπους ὅτι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς
βασιλείας Φίλιππος διὰ Πλάτωνος ἔσχεν. Εὐφραῖον
f *γὰρ ἀπέστειλε τὸν Ὠρείτην πρὸς Περδίκκαν Πλάτων,*
ὃς ἔπεισεν ἀπομερίσαι τινὰ χώραν Φιλίππῳ. διατρέ-
φων δ' ἐνταῦθα δύναμιν, ὡς ἀπέθανε Περδίκκας,
ἐξ ἑτοίμου δυνάμεως ὑπαρχούσης ἐπέπεσε τοῖς πράγ-
μασι.' τοῦτο δ' εἴπερ οὕτως ἀληθείας ἔχει θεὸς ἂν
εἰδείη. ὁ δὲ καλὸς αὐτοῦ Πρωταγόρας πρὸς τῷ κατα-
δρομὴν ἔχειν πολλῶν ποιητῶν καὶ σοφῶν ἀνδρῶν
ἐκθεατριζόμενον ἔχει καὶ τὸν Καλλίου βίον μᾶλλον
τῶν Εὐπόλιδος Κολάκων. ἐν δὲ τῷ Μενεξένῳ οὐ μό-
νον Ἱππίας ὁ Ἠλεῖος χλευάζεται, ἀλλὰ καὶ ὁ Ῥαμνού-

σιος Ἀντιφῶν καὶ ὁ μουσικὸς Λάμπρος. ἐπιλίποι δ'
ἄν με ἡ ἡμέρα, εἰ πάντας ἐθελήσαιμι ἐπελθεῖν τοὺς 507
κακῶς ἀκούσαντας ὑπὸ τοῦ σοφοῦ. ἀλλὰ μὴν οὐδ'
Ἀντισθένη ἐπαινῶ. καὶ γὰρ οὗτος πολλοὺς εἰπὼν
κακῶς οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀπέσχετο, ἀλλὰ
καλέσας αὐτὸν φορτικῶς Σάθωνα τὸν ταύτην ἔχοντα
τὴν ἐπιγραφὴν διάλογον ἐξέδωκεν.

116. Ἡγήσανδρος δ' ὁ Δελφὸς ἐν τοῖς ὑπομνή-
μασι περὶ τῆς πρὸς πάντας τοῦ Πλάτωνος κακοη-
θείας λέγων γράφει καὶ ταῦτα 'μετὰ τὴν Σωκράτους
τελευτὴν ἐπὶ πλεῖον τῶν συνήθων ἀθυμούντων ἔν
τινι συνουσίᾳ Πλάτων συμπαρὼν λαβὼν τὸ ποτήριον b
παρεκάλει μὴ ἀθυμεῖν αὐτούς, ὡς ἱκανὸς αὐτὸς εἴη
ἡγεῖσθαι τῆς σχολῆς, καὶ προέπιεν Ἀπολλοδώρῳ. καὶ
ὃς εἶπεν, ἥδιον ἂν παρὰ Σωκράτους τὴν τοῦ φαρμά-
κου κύλικα εἰλήφειν ἢ παρὰ σοῦ τὴν τοῦ οἴνου πρό-
ποσιν. ἐδόκει γὰρ Πλάτων φθονερὸς εἶναι καὶ κατὰ
τὸ ἦθος οὐδαμῶς εὐδοκιμεῖν. καὶ γὰρ Ἀρίστιππον
πρὸς Διονύσιον ἀποδημήσαντα ἔσκωπτεν, αὐτὸς τρὶς
εἰς Σικελίαν ἐκπλεύσας· ἅπαξ μὲν τῶν ῥυάκων χά-
ριν, ὅτε καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ Διονυσίῳ συγγενόμενος
ἐκινδύνευσε, δὶς δὲ πρὸς τὸν νεώτερον Διονύσιον. c
Αἰσχίνου τε πένητος ὄντος καὶ μαθητὴν ἕνα ἔχοντος
Ξενοκράτην, τοῦτον περιέσπασε. καὶ Φαίδωνι δὲ
τὴν τῆς δουλείας ἐφιστὰς δίκην ἐφωράθη· καὶ τὸ καθ-
όλου πᾶσι τοῖς Σωκράτους μαθηταῖς ἐπεφύκει μη-
τρυιᾶς ἔχων διάθεσιν. διόπερ Σωκράτης οὐκ ἀηδῶς
περὶ αὐτοῦ στοχαζόμενος ἐνύπνιον ἔφησεν ἑορακέναι
πλειόνων παρόντων. δοκεῖν γὰρ ἔφη τὸν Πλάτωνα
κορώνην γενόμενον ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου ἀναπηδή-
σαντα τὸ φαλακρόν μου κατασκαριφᾶν καὶ κρώζειν
περιβλέπουσαν. δοκῶ οὖν σε, ὦ Πλάτων, πολλὰ κατὰ d

τῆς ἐμῆς ψεύδεσθαι κεφαλῆς. ἦν δὲ ὁ Πλάτων πρὸς τῇ κακοηθείᾳ καὶ φιλόδοξος, ὅστις ἔφησεν, ἔσχατον τὸν τῆς δόξης χιτῶνα ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῷ ἀποδυόμεθα, ἐν διαθήκαις, ἐν ἐκκομιδαῖς, ἐν τάφοις· ὥς φησι Διοσκουρίδης ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι. καὶ τὸ πόλιν δὲ θελῆσαι κτίσαι καὶ τὸ νομοθετῆσαι τίς οὐ φήσει πάθος εἶναι φιλοδοξίας; δῆλον δέ ἐστι τοῦτο ἐξ ὧν ἐν τῷ Τιμαίῳ λέγει 'πέπονθά τι πάθος πρὸς
e τὴν πολιτείαν, ὥσπερ ἂν εἰ ζωγράφος ἐβούλετο τὰ ἑαυτοῦ ἔργα κινούμενα καὶ ἐνεργὰ ἰδεῖν, οὕτω κἀγὼ τοὺς πολίτας οὓς διαγράφω.'

117. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις αὐτοῦ λελεγμένων τί ἂν καὶ λέγοι τις; ἡ μὲν γὰρ ψυχὴ ἡ διαπλαττομένη ἀθάνατος ὑπ' αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν χωριζομένη τοῦ σώματος παρὰ πρώτῳ εἴρηται Ὁμήρῳ. οὗτος γὰρ εἶπεν ὡς ἡ τοῦ Πατρόκλου ψυχὴ

ἄιδόσδε κατῆλθεν,
ὃν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἥβην.

εἰ δ' οὖν καὶ Πλάτωνος φήσειέ τις εἶναι τὸν λόγον,
f οὐχ ὁρῶ τίν' ἐσχήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ ὠφέλειαν. ἐὰν γὰρ καὶ συγχωρήσῃ τις μεθίστασθαι τὰς τῶν τετελευτηκότων ψυχὰς εἰς ἄλλας φύσεις καὶ πρὸς τὸν μετεωρότερον καὶ καθαρώτερον ἀνέρχεσθαι τόπον, ἅτε κουφότητος μετεχούσας, τί πλέον ἡμῖν; ὧν γὰρ μήτ' ἀνάμνησίς ἐστιν οὗ ποτε ἦμεν μήτ' αἴσθησις εἰ καὶ τὸ σύνολον ἦμεν, τίς χάρις ταύτης τῆς ἀθανασίας; οἱ δὲ συντεθέντες ὑπ' αὐτοῦ νόμοι καὶ τούτων
508 ἔτι πρότερον ἡ πολιτεία τί πεποιήκασιν; καίτοι γ' ἔδει, καθάπερ τὸν Λυκοῦργον τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τὸν Σόλωνα τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸν Ζάλευκον τοὺς Θουρίους, καὶ αὐτόν, εἴπερ ἦσαν χρήσιμοι, πεῖσαί τινας τῶν Ἑλλήνων αὐτοῖς χρήσασθαι. νόμος γάρ

ἐστιν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, λόγος ὡρισμένος καθ' ὁμολογίαν κοινὴν πόλεως, μηνύων πῶς δεῖ πράττειν ἕκαστα. ὁ δὲ Πλάτων πῶς οὐκ ἄτοπος, τριῶν Ἀθηναίων γενομένων νομοθετῶν τῶν γε δὴ γνωριζομένων, Δράκοντος καὶ Σόλωνος καὶ αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος, τῶν μὲν τοῖς νόμοις ἐμμένειν τοὺς πολίτας, τῶν δὲ τοῦ Πλάτωνος καὶ προσκαταγελᾶν; ὁ δ' αὐτὸς λό- b γος καὶ περὶ τῆς πολιτείας· εἰ καὶ πασῶν εἴη αὕτη βελτίων, μὴ πείθοι δ' ἡμᾶς, τί πλέον; ἔοικεν οὖν ὁ Πλάτων οὐ τοῖς οὖσιν ἀνθρώποις γράψαι τοὺς νόμους ἀλλὰ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ διαπλαττομένοις, ὥστε καὶ ζητεῖσθαι τοὺς χρησομένους. ἐχρῆν οὖν ἃ πείσει λέγων, ταῦτα καὶ γράφειν, καὶ μὴ ταὐτὰ ποιεῖν τοῖς εὐχομένοις ἀλλὰ τοῖς τῶν ἐνδεχομένων ἀντεχομένοις.

118. χωρὶς τοίνυν τούτων, εἴ τις διεξίοι τοὺς Τιμαίους αὐτοῦ καὶ τοὺς Γοργίας καὶ τοὺς ἄλλους δὲ c τοὺς τοιούτους διαλόγους, ἐν οἷς καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι διεξέρχεται καὶ περὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ περὶ πλειόνων ἄλλων, οὐδ' ὣς διὰ ταῦτα θαυμαστέος ἐστίν. ἔχει γάρ τις καὶ παρ' ἑτέρων ταῦτα λαβεῖν ἢ βέλτιον λεχθέντα ἢ μὴ χεῖρον. καὶ γὰρ Θεόπομπος ὁ Χῖος ἐν τῷ κατὰ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς 'τοὺς πολλοὺς (φησὶ) τῶν διαλόγων αὐτοῦ ἀχρείους καὶ ψευδεῖς ἄν τις εὕροι· ἀλλοτρίους δὲ τοὺς πλείους, ὄντας ἐκ τῶν Ἀριστίππου διατριβῶν, ἐνίους δὲ κἀκ τῶν d Ἀντισθένους, πολλοὺς δὲ κἀκ τῶν Βρύσωνος τοῦ Ἡρακλεώτου.' ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ἄνθρωπον, ἅπερ ἐπαγγέλλεται καὶ ἡμεῖς ζητοῦμεν ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων, [ὅπερ] οὐχ εὑρίσκομεν· ἀλλὰ συμπόσια μὲν καὶ λόγους ὑπὲρ ἔρωτος εἰρημένους καὶ μάλ' ἀπρεπεῖς, οὓς καταφρονῶν τῶν ἀναγνωσομένων συνέθηκεν,

ὥσπερ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τυραννικοί
τινες καὶ διάβολοι γενόμενοι.

119. Εὐφραῖος μὲν γὰρ παρὰ Περδίκκᾳ τῷ βα-
e σιλεῖ διατρίβων ἐν Μακεδονίᾳ οὐχ ἧττον αὐτοῦ ἐβα-
σίλευε, φαῦλος ὢν καὶ διάβολος. ὃς οὕτω ψυχρῶς
συνέταξε τὴν ἑταιρίαν τοῦ βασιλέως ὥστε οὐκ ἐξῆν
τοῦ συσσιτίου μετασχεῖν, εἰ μή τις ἐπίσταιτο τὸ γεω-
μετρεῖν ἢ τὸ φιλοσοφεῖν. ὅθεν Φιλίππου τὴν ἀρχὴν
παραλαβόντος Παρμενίων αὐτὸν ἐν Ὠρεῷ λαβὼν
ἀπέκτεινεν, ὥς φησι Καρύστιος ἐν ἱστορικοῖς ὑπο-
μνήμασιν. καὶ Κάλλιππος δὲ ὁ Ἀθηναῖος, μαθητὴς
καὶ αὐτὸς Πλάτωνος, ἑταῖρος Δίωνος καὶ συμμαθητὴς
f γενόμενος, καὶ συναποδημήσας αὐτῷ εἰς Συρακού-
σας, ὁρῶν ἤδη τὸν Δίωνα ἐξιδιοποιούμενον τὴν
μοναρχίαν ἀποκτείνας αὐτὸν καὶ αὐτὸς τυραννεῖν
ἐπιχειρήσας ἐπεσφάγη. Εὐάγων δ' ὁ Λαμψακηνός,
ὥς φασιν Εὐρύπυλος καὶ Δικαιοκλῆς ὁ Κνίδιος ἐν
εἰκοστῷ καὶ πρώτῳ Διατριβῶν, ἔτι δὲ Δημοχάρης ὁ
ῥήτωρ ἐν τῷ ὑπὲρ Σοφοκλέους πρὸς Φίλωνα, δανεί-
σας τῇ πατρίδι ἀργύριον ἐπὶ ἐνεχύρῳ τῇ ἀκροπόλει
καὶ ἀποστερήσας τυραννεῖν ἐβουλεύετο, ἕως συν-
δραμόντες ἐπ' αὐτὸν οἱ Λαμψακηνοὶ καὶ τὰ χρήματα
509 ἀποδόντες ἐξέβαλον. Τιμόλαος δ' ὁ Κυζικηνός, ὡς ὁ
αὐτὸς Δημοχάρης φησί, χρήματα καὶ σῖτον ἐπιδοὺς
τοῖς πολίταις, καὶ διὰ ταῦτα πιστευθεὶς εἶναι χρη-
στὸς παρὰ τοῖς Κυζικηνοῖς, μικρὸν ἐπισχὼν χρόνον
ἐπέθετο τῇ πολιτείᾳ δι' Ἀριδαίου. κριθεὶς δὲ καὶ
ἁλοὺς καὶ ἀδοξήσας ἐν μὲν τῇ πόλει ἐπέμενε παλαιὸς
καὶ γεγηρακώς, ἀτίμως δὲ καὶ ἀδόξως διαζῶν. τοι-
οῦτοι δ' εἰσὶ καὶ νῦν τῶν ἀκαδημιακῶν τινές, ἀνο-
σίως καὶ ἀδόξως βιοῦντες. χρημάτων γὰρ ἐξ ἀσεβείας
καὶ παρὰ φύσιν κυριεύσαντες διὰ γοητείαν νῦν εἰσὶ

περίβλεπτοι· ὥσπερ καὶ Χαίρων ὁ Πελληνεύς, ὃς οὐ b
μόνον Πλάτωνι ἐσχόλακεν ἀλλὰ καὶ Ξενοκράτει. καὶ
οὗτος οὖν τῆς πατρίδος πικρῶς τυραννήσας οὐ μόνον
τοὺς ἀρίστους τῶν πολιτῶν ἐξήλασεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς
τούτων δούλοις τὰ κτήματα τῶν δεσποτῶν χαρισάμε-
νος καὶ τὰς ἐκείνων γυναῖκας συνῴκισε πρὸς γάμου
κοινωνίαν, ταῦτ' ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς καλῆς πολιτείας
καὶ τῶν παρανόμων νόμων.

120. διὸ καὶ Ἔφιππος ὁ κωμῳδιοποιὸς ἐν Ναυα-
γῷ Πλάτωνά τε αὐτὸν καὶ τῶν γνωρίμων τινὰς κεκω- c
μῴδηκεν ὡς καὶ ἐπ' ἀργυρίῳ συκοφαντοῦντας, ἐμ-
φαίνων ὅτι καὶ πολυτελῶς ἠσκοῦντο, καὶ ὅτι τῆς
εὐμορφίας τῶν καθ' ἡμᾶς ἀσελγῶν πλείονα πρόνοιαν
ἐποιοῦντο. λέγει δὲ οὕτως

ἔπειτ' ἀναστὰς εὔστοχος νεανίας
τῶν ἐξ ἀκαδημείας τις ὑπὸ Πλάτωνα καὶ
βρυσωνοθρασυμαχειοληψικερμάτῳ
πληγεὶς ἀνάγκῃ, διψιλογομίσθῳ τέχνῃ
συνών τις, οὐκ ἄσκεπτα δυνάμενος λέγειν, d
εὖ μὲν μαχαίρᾳ ξύστ' ἔχων τριχώματα,
εὖ δ' ὑποκαθιεὶς ἄτομα πώγωνος βάθη,
εὖ δ' ἐν πεδίλῳ πόδα τιθεὶς ὑποξύλῳ . . .
κνήμης ἱμάντων ἰσομέτροις ἑλίγμασιν,
ὄγκῳ τε χλανίδος εὖ τεθωρακισμένος,
σχῆμ' ἀξιόχρεων ἐπικαθεὶς βακτηρίᾳ
ἀλλότριον οὐκ οἰκεῖον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
ἔλεξεν 'ἄνδρες τῆς Ἀθηναίων χθονός.' e

μέχρι τούτων ἡμῖν πεπεραιώσθω καὶ ἥδε ἡ συναγωγή,
φίλτατε Τιμόκρατες. ἑξῆς δὲ ἐροῦμεν περὶ τῶν ἐπὶ
τρυφῇ διαβοήτων γενομένων.

IB

510 Ἄνθρωπος εἶναί μοι Κυρηναῖος δοκεῖς, κατὰ τὸν Ἀλέξιδος Τυνδάρεων, ἑταῖρε Τιμόκρατες·

κἀκεῖ γὰρ ἄν τις ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἕνα καλῇ,
πάρεισιν ὀκτωκαίδεκ' ἄλλοι καὶ δέκα
ἅρματα συνωρίδες τε πεντεκαίδεκα,
τούτοις δὲ δεῖ σε τἀπιτήδει' ἐμβαλεῖν·
ὥστ' ἦν κράτιστον μηδὲ καλέσαι μηδ' ἕνα.

κἀμοὶ δ' ἦν κράτιστον σιωπᾶν καὶ μὴ ἐπὶ τοσούτοις
b προειρημένοις ἕτερα προστιθέναι· ἀλλ' ἐπεὶ πάνυ λιπαρῶς ἡμᾶς ἀπαιτεῖς καὶ τὸν περὶ τῶν ἐπὶ τρυφῇ διαβοήτων γενομένων λόγον καὶ τῆς τούτων ἡδυπαθείας.

2. ἡ γὰρ ἀπόλαυσις δήπου μετ' ἐπιθυμίας πρῶτον, ἔπειτα μεθ' ἡδονῆς. καίτοι Σοφοκλῆς γ' ὁ ποιητής, τῶν ἀπολαυστικῶν γε εἷς ὤν, ἵνα μὴ κατηγορῇ τοῦ γήρως, εἰς σωφροσύνην ἔθετο τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ τὴν περὶ τὰς τῶν ἀφροδισίων ἀπολαύσεις, φήσας ἄσμενος ἀπηλλάχθαι αὐτῶν ὥσπερ τινὸς δεσπότου. ἐγὼ δέ φημι καὶ τὴν τοῦ Πάριδος κρίσιν
c ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων πεποιῆσθαι ἡδονῆς πρὸς ἀρετὴν οὖσαν σύγκρισιν. προκριθείσης γοῦν τῆς Ἀφροδίτης, αὕτη δ' ἐστὶν ἡ ἡδονή, πάντα συνεταράχθη. καί μοι δοκεῖ καὶ ὁ καλὸς ἡμῶν Ξενοφῶν τὸν περὶ τὸν Ἡρακλέα καὶ τὴν ἀρετὴν μῦθον ἐντεῦθεν πεπλακέναι. κατὰ γὰρ τὸν Ἐμπεδοκλέα

οὐδέ τις ἦν κείνοισιν Ἄρης θεὸς οὐδὲ Κυδοιμός,
d οὐδὲ Ζεὺς βασιλεὺς οὐδὲ Κρόνος οὐδὲ Ποσειδῶν,
ἀλλὰ Κύπρις βασίλεια . . .
τὴν οἵ γ' εὐσεβέεσσιν ἀγάλμασιν ἱλάσκοντο,

γραπτοῖς τε ζῴοισι μύροισί τε δαιδαλεόδμοις,
σμύρνης τ' ἀκρήτου θυσίαις λιβάνου τε θυώδους,
ξανθῶν τε σπονδὰς μελίτων ῥίπτοντες ἐς οὖδας.

καὶ Μένανδρος δ' ἐν Κιθαριστῇ περί τινος μουσικευομένου λέγων φησί

φιλόμουσον εἶναι αὐτὸν πάνυ 511
ἀκούσματ' εἰς τρυφήν τε παιδεύεσθ' ἀεί.

3. καίτοι τινές φασι κατὰ φύσιν εἶναι τὴν ἡδονὴν ἐκ τοῦ πάντα ζῷα δεδουλῶσθαι ταύτῃ, ὥσπερ οὐχὶ καὶ δειλίας καὶ φόβου καὶ τῶν ἄλλων παθημάτων κοινῶς μὲν ἐν ἅπασιν ὄντων, παρὰ δὲ τοῖς λογισμῷ χρωμένοις ἀποδοκιμαζομένων. τὸ οὖν ἡδονὰς διώκειν προπετῶς λύπας ἐστὶ θηρεύειν. διόπερ Ὅμηρος ἐπονείδιστον βουλόμενος ποιῆσαι τὴν ἡδονὴν καὶ τῶν θεῶν φησὶ τοὺς μεγίστους οὐδὲν ὑπὸ τῆς σφετέρας ὠφελεῖσθαι δυνάμεως, ἀλλὰ τὰ μέγιστα βλάπτεσθαι b
προενεχθέντας ὑπ' αὐτῆς. ὅσα μὲν γὰρ ἀγρυπνῶν ὁ Ζεὺς ἐφρόντιζεν ὑπὲρ τῶν Τρώων, ταῦτ' ἀπώλεσε μεθ' ἡμέραν ὑφ' ἡδονῆς κρατηθείς. καὶ ὁ Ἄρης ἀλκιμώτατος ὢν ὑπὸ τοῦ ἀσθενεστάτου Ἡφαίστου συνεποδίσθη, καὶ ὦφλεν αἰσχύνην καὶ ζημίαν ἐκδοὺς ἑαυτὸν ἔρωσιν ἀλογίστοις. φησὶ γοῦν πρὸς τοὺς θεούς, ὅτ' ἦλθον αὐτὸν θεασόμενοι δεδεμένον,

οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα· κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν·
ὡς καὶ νῦν Ἥφαιστος ἐὼν βραδὺς εἷλεν Ἄρηα, c
ὠκύτατόν περ ἐόντα θεῶν οἳ Ὄλυμπον ἔχουσι,
χωλὸς ἐὼν τέχνῃσι· τὸ καὶ ζωάγρι' ὀφέλλει.

οὐδεὶς δὲ λέγει τὸν Ἀριστείδου βίον ἡδύν, ἀλλὰ τὸν Σμινδυρίδου τοῦ Συβαρίτου καὶ τὸν Σαρδαναπάλλου. καίτοι κατά γε τὴν δόξαν, φησὶν ἐν τῷ περὶ

ἡδονῆς Θεόφραστος, οὐχ ὁμοίως λαμπρός ἐστιν· ἀλλ'
οὐκ ἐτρύφησεν ὥσπερ ἐκεῖνοι. οὐδὲ τὸν Ἀγησιλάου
τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως· ἀλλὰ μᾶλλον, εἰ ἔτυχε,
τὸν Ἀνάνιος, οὕτως ἀοράτου κατὰ δόξαν ὄντος. οὐδὲ
d τὸν τῶν ἡμιθέων τῶν ἐπὶ Τροίας, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλ-
λον τὸν τῶν νῦν. καὶ τοῦτ' εἰκότως. ὃ μὲν γὰρ ἀκα-
τάσκευος καὶ καθάπερ ἀνεύρετος ἦν οὔτ' ἐπιμιξίας
οὔσης οὔτε τῶν τεχνῶν διηκριβωμένων, ὃ δὲ πᾶσιν
ἐξηρτυμένος πρὸς ῥᾳστώνην καὶ πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ
πρὸς τὰς ἄλλας διαγωγάς.

4. Πλάτων δὲ ἐν τῷ Φιλήβῳ φησίν 'ἡδονὴ μὲν
γὰρ ἁπάντων ἀλαζονίστατον. ὡς δὲ λόγος, καὶ ἐν
e ταῖς ἡδοναῖς ταῖς περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἃ δὴ μέγιστα
δοκοῦσιν εἶναι, καὶ τὸ ἐπιορκεῖν συγγνώμην εἴληφε
παρὰ θεῶν, ὥσπερ καθάπερ παίδων τῶν ἡδονῶν
οὐδὲ τὸν λογισμὸν κεκτημένων.' ἐν δὲ τῷ ὀγδόῳ τῆς
Πολιτείας ὁ αὐτὸς Πλάτων πρότερος ὑπέδειξε τὸ ὑπὸ
τῶν ἐπικουρείων θρυλούμενον, ὅτι τῶν ἐπιθυμιῶν
αἳ μέν εἰσι φυσικαὶ μὲν οὐκ ἀναγκαῖαι δέ, αἳ δὲ οὔτε
φυσικαὶ οὔτ' ἀναγκαῖαι, γράφων οὕτως 'ἆρ' οὖν
οὐχὶ ἡ τοῦ φαγεῖν μέχρι ὑγιείας καὶ εὐεξίας καὶ αὐ-
f τοῦ σίτου καὶ ὄψου ἀναγκαῖος ἂν εἴη; ἡ μέν γέ που
τοῦ σίτου κατ' ἀμφότερα ἀναγκαία, ᾗ τε ὠφέλιμος ᾗ
τε παῦσαι πεινῶντας δυνατή. Ναί. Ἡ δὲ ὄψου, εἴ πῃ
τινὰ ὠφέλειαν πρὸς εὐεξίαν παρέχεται. Πάνυ μὲν
οὖν. Τί δαί; ἡ πέρα τούτων καὶ ἀλλοίων ἐδεσμάτων
ἢ τοιούτων ἐπιθυμία, δυνατὴ δὲ κολαζομένη ἐκ νέων
512 πολλῶν ἀπαλλάττεσθαι, καὶ βλαβερὰ μὲν σώματι
βλαβερὰ δὲ ψυχῇ πρός τε φρόνησιν καὶ πρὸς τὸ σω-
φρονεῖν, ἆρά γε ὀρθῶς καὶ ἀναγκαία ἂν καλοῖτο;
Ὀρθότατα μὲν οὖν.'

5. Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς

τάδε λέγει ‘οἱ τύραννοι καὶ οἱ βασιλεῖς τῶν ἀγαθῶν ὄντες κύριοι καὶ πάντων εἰληφότες πεῖραν τὴν ἡδονὴν προκρίνουσι, μεγαλοψυχοτέρας ποιούσης τῆς ἡδονῆς τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις. ἅπαντες γοῦν οἱ τὴν ἡδονὴν τιμῶντες καὶ τρυφᾶν προῃρημένοι μεγαλόψυχοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς εἰσιν, ὡς Πέρσαι καὶ Μῆδοι. μάλιστα γὰρ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τὴν ἡδο- b
νὴν οὗτοι καὶ τὸ τρυφᾶν τιμῶσιν ἀνδρειότατοι καὶ μεγαλοψυχότατοι τῶν βαρβάρων ὄντες. ἔστι γὰρ τὸ μὲν ἥδεσθαι καὶ τὸ τρυφᾶν ἐλευθέρων· ἀνίησι γὰρ τὰς ψυχὰς καὶ αὔξει· τὸ δὲ πονεῖν δούλων καὶ ταπεινῶν· διὸ καὶ συστέλλονται οὗτοι τὰς φύσεις. καὶ ἡ Ἀθηναίων πόλις ἕως ἐτρύφα μεγίστη τε ἦν καὶ μεγαλοψυχοτάτους ἔτρεφεν ἄνδρας. ἁλουργῆ μὲν γὰρ ἠμπίσχοντο ἱμάτια, ποικίλους δ’ ὑπέδυνον χιτῶνας, c
κορύμβους δ’ ἀναδούμενοι τῶν τριχῶν χρυσοῦς τέττιγας περὶ τὸ μέτωπον καὶ τὰς κόμας ἐφόρουν· ὀκλαδίας τε αὐτοῖς δίφρους ἔφερον οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζοιεν ὡς ἔτυχεν. καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ τοιοῦτοι, οἱ τὴν ἐν Μαραθῶνι νικήσαντες μάχην καὶ μόνοι τὴν τῆς Ἀσίας ἁπάσης δύναμιν χειρωσάμενοι. καὶ οἱ φρονιμώτατοι δέ, φησί, καὶ μεγίστην δόξαν ἐπὶ σοφίᾳ ἔχοντες μέγιστον ἀγαθὸν τὴν ἡδονὴν εἶναι νομίζουσι. Σιμωνίδης μὲν οὑτωσὶ λέγων

τίς γὰρ ἁδονᾶς ἄτερ θνατῶν βίος ποθεινός, ἢ
ποία τυραννίς;
τᾶς δ’ ἄτερ οὐδὲ θεῶν ζαλωτὸς αἰών. d

Πίνδαρος παραινῶν Ἱέρωνι τῷ Συρακοσίων ἄρχοντι

μηδὲ μαύρου (φησὶ) τέρψιν ἐν βίῳ· πολύ τοι
φέρτιστον ἀνδρὶ τερπνὸς αἰών.

καὶ Ὅμηρος δὲ τὴν εὐφροσύνην καὶ τὸ εὐφραίνεσθαι

τέλος φησὶν εἶναι χαριέστατον, ὅταν δαιτυμόνες μὲν ἀοιδοῦ ἀκουάζωνται, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι. τοὺς δὲ θεούς φησιν εἶναι ῥεῖα ζώοντας· τὸ δὲ ῥεῖα ἐστὶν ἀπόνως· ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι μέγιστόν ἐστι τῶν κακῶν ἡ περὶ τὸ ζῆν ταλαιπωρία καὶ ὁ πόνος.'

e 6. διόπερ καὶ Μεγακλείδης ἐπιτιμᾷ τοῖς μεθ' Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ποιηταῖς ὅσοι περὶ Ἡρακλέους εἰρήκασιν ὡς στρατοπέδων ἡγεῖτο καὶ πόλεις ᾕρει· ὃς μεθ' ἡδονῆς πλείστης τὸν μετ' ἀνθρώπων βίον διετέλεσε, πλείστας μὲν γυναῖκας γήμας, ἐκ πλείστων δὲ λάθρᾳ παρθένων παιδοποιησάμενος. εἴποι γὰρ ἄν τις πρὸς τοὺς οὐ ταῦτα παραδεχομένους, πόθεν ὦ οὗτοι τὴν περὶ τὰς ἐδωδὰς αὐτῷ σπουδὴν ἀνατίθετε; ἢ πόθεν παρῆλθεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ
f τῆς λοιβαίας κύλικος μηδὲν ὑπολείπεσθαι, εἰ μὴ τὰ περὶ τὰς ἡδονὰς ἐδοκίμαζεν; ἢ διὰ τί τὰ θερμὰ λουτρὰ τὰ φαινόμενα ἐκ τῆς γῆς πάντες Ἡρακλέους φασὶν εἶναι ἱερά; ἢ διὰ τί τὰς μαλακὰς στρωμνὰς Ἡρακλέους κοίτας εἰώθασι καλεῖν, εἰ κατεφρόνει τῶν ἡδέως ζώντων; τοῦτον οὖν, φησίν, οἱ νέοι ποιηταὶ κατασκευάζουσιν ἐν λῃστοῦ σχήματι μόνον περιπορευόμενον, ξύλον ἔχοντα καὶ λεοντῆν καὶ τόξα· καὶ
513 ταῦτα πλάσαι πρῶτον Στησίχορον τὸν Ἱμεραῖον. καὶ Ξάνθος δ' ὁ μελοποιὸς πρεσβύτερος ὢν Στησιχόρου, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Στησίχορος μαρτυρεῖ, ὥς φησιν ὁ Μεγακλείδης, οὐ ταύτην αὐτῷ περιτίθησι τὴν στολὴν ἀλλὰ τὴν ὁμηρικήν. πολλὰ δὲ τῶν Ξάνθου παραπεποίηκεν ὁ Στησίχορος, ὥσπερ καὶ τὴν Ὀρέστειαν καλουμένην. Ἀντισθένης δὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι φάσκων προσέθηκε τὴν ἀμεταμέλητον.

7. ὁ δὲ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ Ὀδυσσεὺς ἡγεμὼν δοκεῖ

γεγενῆσθαι Ἐπικούρῳ τῆς πολυθρυλήτου ἡδονῆς, ὅσπερ φησίν

οὐ γὰρ ἔγωγέ τι φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι · b
ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
οἰνοχόος παρέχῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν.
τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

ὁ δὲ Μεγακλείδης φησὶ τὸν Ὀδυσσέα καθομιλοῦντα τοὺς καιροὺς ὑπὲρ τοῦ δοκεῖν ὁμοήθης τοῖς Φαίαξιν εἶναι τὸ ἁβροδίαιτον αὐτῶν ἀσπάζεσθαι, προπυθό- c μενον τοῦ Ἀλκίνου

αἰεὶ δ' ἡμῖν δαίς τε φίλη κίθαρίς τε χοροί τε,
εἵματά τ' ἐξημοιβὰ λοετρά τε θερμὰ καὶ εὐναί.

μόνως γὰρ οὕτως ᾠήθη ὧν ἤλπιζε μὴ διαμαρτεῖν. τοιοῦτός ἐστι καὶ ὁ παραινῶν Ἀμφιλόχῳ τῷ παιδί

ὦ τέκνον,
ποντίου θηρὸς πετραίου χρωτὶ μάλιστα νόον
προσφέρων πάσαις πολίεσσιν ὁμίλει ·
τῷ παρεόντι δ' ἐπαινήσαις ἑκὼν
ἄλλοτ' ἀλλοῖα φρόνει. d

ὁμοίως φησὶ καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰφιγενείᾳ

νόει πρὸς ἀνδρὶ σῶμα πουλύπους ὅπως
πέτρᾳ τραπέσθαι γνησίου φρονήματος.

καὶ ὁ Θέογνις

πουλύπου ὀργὴν ἴσχε πολυπλόκου.

εἰσὶ δ' οἵ φασι ταύτης εἶναι τῆς γνώμης τὸν Ὅμηρον, προτάττοντα τοῦ σπουδαίου βίου πολλάκις τὸν καθ' ἡδονήν, λέγοντα

οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο
χρυσέῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δέ σφισι πότνια Ἥβη

e νέκταρ ἐῳνοχόει, τοὶ δὲ χρυσέοις δεπάεσσι
δειδέχατ' ἀλλήλους.

καὶ ὁ Μενέλαος δὲ παρ' αὐτῷ φησίν

οὐδέ κεν ἡμέας
ἄλλο διέκρινεν φιλέοντέ τε τερπομένω τε.

καί

ἥμεθα δαινύμενοι κρέα τ' ἄσπετα καὶ μέθυ ἡδύ.

διόπερ καὶ Ὀδυσσεὺς τρυφὴν καὶ λαγνείαν τέλος τοῦ βίου παρὰ τῷ Ἀλκινόῳ τίθεται.

8. διαβόητοι δὲ ἐπὶ τρυφῇ ἐγένοντο πρῶτοι πάν-
f των ἀνθρώπων Πέρσαι. ὧν καὶ οἱ βασιλεῖς ἐχείμαζον μὲν ἐν Σούσοις, ἐθέριζον δ' ἐν Ἐκβατάνοις. κληθῆναι δὲ τὰ Σοῦσά φησιν Ἀριστόβουλος καὶ Χάρης διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ τόπου· σοῦσον γὰρ εἶναι τῇ Ἑλλήνων φωνῇ τὸ κρίνον. ἐν Περσεπόλει δὲ διατρίβουσι φθινόπωρον καὶ ἐν Βαβυλῶνι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ μέρος. καὶ οἱ Πάρθων δὲ βασιλεῖς ἐαρίζουσι μὲν ἐν Ῥαγαῖς, χειμάζουσι δὲ ἐν Βαβυλῶνι . . . τὸ
514 λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ. καὶ τὸ παράσημον δὲ ὃ ἐπετίθεντο τῇ κεφαλῇ οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς οὐδ' αὐτὸ ἠρνεῖτο τὴν τῆς ἡδυπαθείας ἀπόλαυσιν. κατεσκευάζετο γάρ, ὥς φησι Δείνων, ἐκ σμύρνης καὶ τοῦ καλουμένου λαβύζου. εὐώδης δ' ἐστὶν ἡ λάβυζος καὶ πολυτιμότερον τῆς σμύρνης. ὁπότε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἅρματος κατίοι, φησί, βασιλεύς, οὔτε καθήλλετο ὀλίγου ὄντος ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ὕψους οὔτε διὰ χειρῶν ἐρειδόμενος, ἀλλ' ἀεὶ αὐτῷ χρυσοῦς δίφρος ἐτίθετο, καὶ τούτῳ ἐπιβαίνων κατήει· καὶ ὁ βασιλέως διφρο-
b φόρος εἰς τοῦτο εἵπετο. φυλάσσουσί τε αὐτὸν καὶ τριακόσιαι γυναῖκες, ὡς ἱστορεῖ ὁ Κυμαῖος Ἡρακλείδης ἐν πρώτῃ Περσικῶν. αὗται δὲ τὰς μὲν ἡμέρας κοιμῶνται, ἵνα νυκτὸς ἐγρηγορῶσι, τῆς δὲ νυκτὸς

ᾄδουσαι καὶ ψάλλουσαι διατελοῦσι λύχνων καιομένων. χρῆται δὲ αὐταῖς καὶ πολλάκις ὁ βασιλεὺς . . . διὰ τῆς τῶν μηλοφόρων αὐλῆς. ἦσαν δὲ οὗτοι τῶν δορυφόρων καὶ τῷ γένει πάντες Πέρσαι, ἐπὶ τῶν στυράκων μῆλα χρυσᾶ ἔχοντες, χίλιοι τὸν ἀριθμόν, ἀριστίνδην ἐκλεγόμενοι ἐκ τῶν μυρίων Περσῶν τῶν ἀθανάτων καλουμένων. καὶ διῄει διὰ τῆς τούτων c
αὐλῆς πεζὸς ὑποτιθεμένων ψιλοταπίδων σαρδιανῶν, ἐφ’ ὧν οὐδεὶς ἄλλος ἐπέβαινεν ἢ βασιλεύς. ὅτε δὲ εἰς τὴν ἐσχάτην αὐλὴν ἔλθοι, ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἅρμα· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐφ’ ἵππου, πεζὸς δὲ οὐδέποτε ἑωράθη ἔξω τῶν βασιλείων. εἰ δὲ ἐπὶ θήραν ἐξίοι, καὶ αἱ παλλακίδες αὐτῷ συνεξῄεσαν. ὁ δὲ θρόνος ἐφ’ ᾧ ἐχρημάτιζε καθήμενος χρυσοῦς ἦν, ὃν περιειστήκεσαν τέσσαρες κιονίσκοι λιθοκόλλητοι χρυσοῖ, ἐφ’ ὧν διετέτατο ἱμάτιον ποικίλον πορφυροῦν..

9. Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τετάρτῳ βίων προ- d
ειπὼν περὶ τῆς Μήδων τρυφῆς, καὶ ὅτι διὰ ταύτην πολλοὺς εὐνουχίσαιεν τῶν περικτιόνων, ἐπιφέρει καὶ τὴν παρὰ Μήδων γενέσθαι Πέρσαις μηλοφορίαν μὴ μόνον ὧν ἔπαθον τιμωρίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν δορυφορούντων τρυφῆς εἰς ὅσον ἦλθον ἀνανδρίας ὑπόμνημα. δύναται γάρ, ὡς ἔοικεν, ἡ παράκαιρος ἅμα καὶ μάταιος αὐτῶν περὶ τὸν βίον τρυφὴ καὶ τοὺς ταῖς λόγχαις καθωπλισμένους ἀγύρτας ἀποφαίνειν. καὶ προελθὼν δὲ γράφει ‘τοῖς γοῦν πορίσασί τι αὐτῷ ἡδὺ e
βρῶμα διδοὺς ἆθλα τοῦ πορισθέντος, οὐχ ἑτέραις ἡδύνων ταῦτα τιμαῖς παρετίθει, πολὺ δὲ μᾶλλον αὐτὸς ἀπολαύειν αὐτῶν, νοῦν ἔχων· τοῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὁ λεγόμενος, οἶμαι, καὶ Διὸς ἅμα καὶ βασιλέως ἐγκέφαλος.’ Χάρης δ’ ὁ Μυτιληναῖος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν ‘εἰς τοῦτο (φησίν)

ἧκον τρυφῆς οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ὥστε ἔχεσθαι τῆς βασιλικῆς κλίνης ὑπὲρ κεφαλῆς οἴκημά τι πεντάκλινον, ἐν ᾧ χρυσίου πεντακισχίλια διὰ παντὸς
f ἔκειτο τάλαντα· καὶ τοῦτο ἐκαλεῖτο προσκεφάλαιον βασιλικόν. καὶ πρὸς ποδῶν ἕτερον οἴκημα τρίκλινον, οὗ τάλαντα τρισχίλια ἔκειτο ἀργυρίου, καὶ προσηγορεύετο βασιλικὸν ὑποπόδιον. ἦν δ' ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ λιθοκόλλητος ἄμπελος χρυσῆ ὑπὲρ τῆς κλίνης.' τὴν δὲ ἄμπελον ταύτην Ἀμύντας φησὶν ἐν τοῖς Σταθμοῖς καὶ βότρυας ἔχειν ἐκ τῶν πολυτελεστάτων ψήφων συντεθειμένους, οὐ μακρὰν τε ταύτης ἀνα-
515 κεῖσθαι κρατῆρα χρυσοῦν, Θεοδώρου τοῦ Σαμίου ποίημα.' Ἀγαθοκλῆς δ' ἐν τρίτῳ περὶ Κυζίκου ἐν Πέρσαις φησὶν εἶναι καὶ χρυσοῦν καλούμενον ὕδωρ. εἶναι δὲ τοῦτο λιβάδας ἑβδομήκοντα, καὶ μηδένα πίνειν ἀπ' αὐτοῦ ἢ μόνον βασιλέα καὶ τὸν πρεσβύτατον αὐτοῦ τῶν παίδων· τῶν δ' ἄλλων ἐάν τις πίῃ, θάνατος ἡ ζημία.

10. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας 'ἐχρῶντο (φησὶν) ἔτι τότε τῇ ἐκ Περσῶν παιδείᾳ καὶ τῇ Μήδων στολῇ καὶ ἁβρότητι. νῦν δὲ τὴν μὲν ἐκ Περσῶν καρτερίαν περιορῶσιν ἀποσβεννυμένην, τὴν δὲ τῶν
b Μήδων μαλακίαν διασῴζονται. σαφηνίσαι δὲ βούλομαι καὶ τὴν θρύψιν αὐτῶν. ἐκείνοις γὰρ πρῶτον μὲν οὐκ ἔτι τὰς εὐνὰς μόνον ἀρκεῖ μαλακῶς ὑποστόρνυσθαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν κλινῶν τοὺς πόδας ἐπὶ ταπίδων τιθέασιν, ὅπως μὴ ἀντερείδῃ τὸ δάπεδον, ἀλλ' ὑπείκωσιν αἱ τάπιδες. καὶ μὴν τὰ πεττόμενα ἐπὶ τράπεζαν ὅσα τε πρότερον εὕρητο, οὐδὲν αὐτῶν ἀφῄρηται, ἄλλα τε καινὰ ἀεὶ ἐπιμηχανῶνται, καὶ ὄψα γε ὡσαύτως· καὶ γὰρ καινοποιητὰς ἀμφο-
c τέρων τούτων κέκτηνται. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ χειμῶνι οὐ

μόνον κεφαλὴν καὶ σῶμα καὶ πόδας αὐτοὺς ἀρκεῖ ἐσκεπάσθαι, ἀλλὰ καὶ περὶ ἄκραις ταῖς χερσὶ χειρῖδας δασείας καὶ δακτυλήθρας ἔχουσιν. ἔν γε μὴν τῷ θέρει οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς οὔθ' αἱ τῶν δένδρων οὔθ' αἱ τῶν πετρῶν σκιαί, ἀλλ' ἐν ταύταις ἑτέρας σκιάδας ἄνθρωποι μηχανώμενοι αὐτοῖς παρεστᾶσι.' κἀν τοῖς ἑξῆς δέ φησι περὶ αὐτῶν οὑτωσί 'νῦν δὲ στρώματα πλείω ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἵππων ἢ ἐπὶ τῶν εὐνῶν· οὐ γὰρ τῆς ἱππείας οὕτως ὡς τοῦ μαλακῶς καθῆσθαι ἐπιμέλονται. καὶ τοὺς θυρωροὺς δὲ καὶ d τοὺς σιτοποιοὺς καὶ τοὺς ὀψοποιοὺς καὶ οἰνοχόους, καὶ παρατιθέντας καὶ ἀναιροῦντας, καὶ κατακοιμίζοντας καὶ ἀνιστάντας, καὶ τοὺς κοσμητάς, οἳ ὑποχρίουσί τε καὶ ἐντρίβουσιν αὐτοὺς καὶ τἄλλα ῥυθμίζουσιν.'

11. Λυδοὶ δὲ εἰς τοσοῦτον ἦλθον τρυφῆς ὡς καὶ πρῶτοι γυναῖκας εὐνουχίσαι, ὡς ἱστορεῖ Ξάνθος ὁ Λυδὸς ἢ ὁ τὰς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένας ἱστορίας συγγεγραφώς, Διονύσιος ὁ Σκυτοβραχίων, ὡς Ἀρτέμων e φησὶν ὁ Κασανδρεὺς ἐν τῷ περὶ ἀναγωγῆς βιβλίων, ἀγνοῶν ὅτι Ἔφορος ὁ συγγραφεὺς μνημονεύει αὐτοῦ ὡς παλαιοτέρου ὄντος καὶ Ἡροδότῳ τὰς ἀφορμὰς δεδωκότος. ὁ δ' οὖν Ξάνθος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Λυδιακῶν Ἀδραμύτην φησὶ τῶν Λυδῶν βασιλέα πρῶτον γυναῖκας εὐνουχίσαντα χρῆσθαι αὐταῖς ἀντὶ ἀνδρῶν εὐνούχων. Κλέαρχος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ περὶ βίων 'Λυδοὶ (φησὶ) διὰ τρυφὴν παραδείσους κατασκευασάμενοι καὶ κηπαίους αὐτοὺς ποιήσαντες ἐσκιατροφοῦντο, τρυφερώτερον ἡγησάμενοι τὸ μηδ' αὐτοῖς ὅλως ἐπιπίπτειν τὰς τοῦ ἡλίου αὐγάς. καὶ τέλος πόρ- f ρω προάγοντες ὕβρεως τὰς τῶν ἄλλων γυναῖκας καὶ παρθένους εἰς τὸν τόπον τὸν διὰ τὴν πρᾶξιν Ἁγνεῶνα

κληθέντα συνάγοντες ὕβριζον. καὶ τέλος τὰς ψυχὰς ἀποθηλυνθέντες ἠλλάξαντο τὸν τῶν γυναικῶν βίον· διόπερ καὶ γυναῖκα τύραννον ὁ βίος εὕρετο αὐτοῖς μίαν τῶν ὑβρισθεισῶν, Ὀμφάλην· ἥτις πρώτη κατῆρξε μὲν τῆς εἰς Λυδοὺς πρεπούσης τιμωρίας. τὸ γὰρ ὑπὸ γυναικὸς ἄρχεσθαι ὑβριζομένους σημεῖόν
516 ἐστι βίας. οὖσα οὖν καὶ αὐτὴ ἀκόλαστος καὶ ἀμυνομένη τὰς γενομένας αὐτῇ πρότερον ὕβρεις τοῖς ἐν τῇ πόλει δούλοις τὰς τῶν δεσποτῶν παρθένους ἐξέδωκεν ἐν ᾧ τόπῳ πρὸς ἐκείνων ὑβρίσθη· εἰς τοῦτον οὖν συναθροίσασα μετ' ἀνάγκης συγκατέκλεισε τοῖς δούλοις τὰς δεσποίνας. ὅθεν οἱ Λυδοὶ τὸ πικρὸν τῆς πράξεως ὑποκοριζόμενοι τὸν τόπον καλοῦσι [γυναικῶν ἀγῶνα] γλυκὺν ἀγκῶνα. οὐ μόνον δὲ Λυδῶν γυναῖκες ἄφετοι οὖσαι τοῖς ἐντυχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ Λοκρῶν τῶν Ἐπιζεφυρίων, ἔτι δὲ τῶν περὶ Κύπρον, καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν ἑταιρισμῷ τὰς ἑαυτῶν κόρας
b ἀφοσιούντων, παλαιᾶς τινὸς ὕβρεως ἔοικεν εἶναι πρὸς ἀλήθειαν ὑπόμνημα καὶ τιμωρία. πρὸς ἣν εἷς τῶν Λυδῶν εὐγενὴς ἀνὴρ ὁρμήσας, καὶ τῇ παρ' αὐτοῖς Μίδου βασιλείᾳ βαρυνθείς, τοῦ μὲν Μίδου ὑπ' ἀνανδρίας καὶ τρυφῆς καὶ ἐν πορφύρᾳ κειμένου καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐν τοῖς ἱστοῖς συνταλασιουργοῦντος, Ὀμφάλης δὲ πάντας τοὺς συγκατακλιθέντας αὐτῇ ξενοκτονούσης, ἀμφοτέρους ἐκόλασε, τὸν μὲν ὑπ' ἀπαιδευσίας κεκωφημένον τῶν ὤτων ἐξελκύσας, ὃς διὰ τὴν τοῦ φρονεῖν ἔνδειαν τοῦ πάντων ἀναισθητο-
c τάτου ζῴου τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχε· τὴν δὲ . . .

12. πρῶτοι δὲ Λυδοὶ καὶ τὴν καρύκην ἐξεῦρον· περὶ ἧς τῆς σκευασίας οἱ τὰ ὀψαρτυτικὰ συνθέντες εἰρήκασι, Γλαῦκός τε ὁ Λοκρὸς καὶ Μίθαικος καὶ Διονύσιος, Ἡρακλεῖδαί τε δύο γένος Συρακόσιοι, καὶ

Ἆγις καὶ Ἐπαίνετος καὶ Διονύσιος, ἔτι δὲ Ἡγήσιππος καὶ Ἐρασίστρατος καὶ Εὐθύδημος καὶ Κρίτων· πρὸς τούτοις δὲ Στέφανος, Ἀρχύτας, Ἀκέστιος, Ἀκεσίας, Διοκλῆς, Φιλιστίων. τοσούτους γὰρ οἶδα γράψαντας Ὀψαρτυτικά. καὶ κάνδαυλον δέ τινα ἔλεγον οἱ Λυδοί, οὐχ ἕνα ἀλλὰ τρεῖς· οὕτως ἐξήσκηντο πρὸς d
τὰς ἡδυπαθείας. γίνεσθαι δ' αὐτόν φησιν ὁ Ταραντῖνος Ἡγήσιππος ἐξ ἑφθοῦ κρέως καὶ κνηστοῦ ἄρτου καὶ φρυγίου τυροῦ ἀνήθου τε καὶ ζωμοῦ πίονος. μνημονεύει δ' αὐτοῦ Ἄλεξις ἐν Παννυχίδι ἢ Ἐρίθοις· μάγειρος δ' ἐστὶν ὁ προσδιαλεγόμενος

ἔτι δέ σοι
παρὰ τοῦτο κάνδαυλόν τινα παραθήσομεν.
Β. κάνδαυλον; οὐκ ἐδήδοκ' οὐδ' ἀκήκοα
οὐδέποτε.
Α. θαυμαστὸν ἐμὸν εὕρημα πάνυ· πολὺν δ' ἐγὼ
ἐὰν παραθῶ σοι, προσκατέδει τοὺς δακτύλους e
σαυτῷ γε χαίρων. ἔρια μὲν ποιήσομεν
Β. ἄνθρωπε ποίει λευκὰ καὶ βλέπεις
Α. ἐπὰν ἀπὸ τῶν κοινῶν ταρίχους ἰχθύων,
κρεῶν βατάνιον . . . εὐθέως
δίπυρον παραθήσεις, ᾠὸν ἐπιτετμημένον,
πῦον, μέλιτος ὀξύβαφον, ἀπὸ ταγηνίων
τυροῦ τροφάλια χλωρὰ κυθνίου παρατεμών,
βοτρύδιόν τι, χόριον, ἐν ποτηρίῳ
γλυκύν· τὸ τοιοῦτον γὰρ ἀεί πως μέρος
ἐπιπαίζεται, κεφαλὴ δὲ δείπνου γίγνεται. f
Β. ἄνθρωπ', ἐπίπαιζε· μόνον ἀπαλλάγηθί μου.
[τοὺς σοὺς δὲ] κανδαύλους λέγων καὶ χόρια καὶ
βατάνια πᾶσαν [ἀφανιεῖς] τὴν ἡδονήν.

μνημονεύει τοῦ κανδαύλου καὶ Φιλήμων ἐν Παρεισιόντι οὕτως

τοὺς ἐν τῇ πόλει
μάρτυρας ἔχω γὰρ ὅτι μόνος φύσκην ποιῶ,
κάνδαυλον, ᾠά, θρῖον, ἐν στενῷ. τί γὰρ
τούτων διάπτωμ' ἐγένετ' ἢ ἁμάρτημα τί;

517 καὶ Νικόστρατος ἐν Μαγείρῳ

ὃς μέλανα ποιεῖν ζωμὸν οὐκ ἠπίστατο,
θρῖον δὲ καὶ κάνδαυλον.

καὶ Μένανδρος Τροφωνίῳ

ἰωνικὸς πλούταξ· ὑποστάσεις ποιῶ,
κάνδαυλον, ὑποβινητιῶντα βρώματα.

καὶ εἰς τοὺς πολέμους δὲ ἐξιόντες οἱ Λυδοὶ παρατάττονται μετὰ συρίγγων καὶ αὐλῶν, ὥς φησιν Ἡρόδοτος. καὶ Λακεδαιμόνιοι δὲ μετ' αὐλῶν ἐξορμῶσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καθάπερ Κρῆτες μετὰ λύρας.

b 13. Ἡρακλείδης δ' ὁ Κυμαῖος, ὁ τὰ Περσικὰ συγγράψας, ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις Παρασκευαστικοῖς εἰπὼν ὡς ὁ ἐν τῇ λιβανοφόρῳ χώρᾳ βασιλεὺς αὐτόνομός τέ ἐστι καὶ οὐδενὸς ὑπήκοος, γράφει καὶ ταῦτα 'οὗτος δ' ὑπερβάλλει τῇ τρυφῇ καὶ ῥᾳθυμίᾳ. διατρίβει τε γὰρ ἀεὶ ἐν τοῖς βασιλείοις ἐν τρυφῇ καὶ δαπάνῃ τὸν βίον διάγων, καὶ πράττει οὐδὲ ἓν πρᾶγμα, οὐδὲ πολλοῖς πλησιάζει, ἀλλὰ δικαστὰς αὐτὸς ἀποδεικνύει· καὶ ἐάν τις αὐτοὺς ἡγῆται μὴ δικαίως
c δεδικακέναι, ἔστι θυρὶς ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ τῶν βασιλείων καὶ αὕτη ἁλύσει δέδεται. ὁ οὖν ἡγούμενος ἀδίκως δεδικάσθαι ἐπιλαμβάνεται τῆς ἁλύσεως καὶ ἕλκει τὴν θυρίδα, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπειδὰν αἴσθηται εἰσκαλεῖ καὶ αὐτὸς δικάζει. καὶ ἐὰν φαίνωνται οἱ δικασταὶ ἀδίκως δικάσαντες, ἀποθνήσκουσιν, ἐὰν δὲ δικαίως, ὁ κινήσας τὴν θυρίδα ἀπόλλυται.' τὰ δ' ἀναλώματα λέγει τῆς ἡμέρας εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὰς

περὶ αὐτὸν γυναῖκας καὶ φίλους γίνεσθαι τάλαντα πεντεκαίδεκα βαβυλώνια.

14. παρὰ δὲ Τυρρηνοῖς ἐκτόπως τρυφήσασιν ἱστο- d ρεῖ Τίμαιος ἐν τῇ πρώτῃ ὅτι αἱ θεράπαιναι γυμναὶ τοῖς ἀνδράσι διακονοῦνται. Θεόπομπος δ' ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ νόμον εἶναί φησι παρὰ τοῖς Τυρρηνοῖς κοινὰς ὑπάρχειν τὰς γυναῖκας· ταύτας δὲ ἐπιμελεῖσθαι σφόδρα τῶν σωμάτων καὶ γυμνάζεσθαι πολλάκις καὶ μετ' ἀνδρῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς ἑαυτάς· οὐ γὰρ αἰσχρὸν εἶναι αὐταῖς φαίνεσθαι γυμναῖς. δειπνεῖν δὲ αὐτὰς οὐ παρὰ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἑαυτῶν, ἀλλὰ παρ' οἷς ἂν τύχωσι, καὶ τῶν παρόντων προπίνουσιν οἷς ἂν βουληθῶσιν. εἶναι δὲ e καὶ πιεῖν δειναὶς καὶ τὰς ὄψεις πάνυ καλάς. τρέφειν δὲ τοὺς Τυρρηνοὺς πάντα τὰ γινόμενα παιδία, οὐκ εἰδότας ὅτου πατρός ἐστιν ἕκαστον. ζῶσι δὲ καὶ οὗτοι τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς θρεψαμένοις, πότους τὰ πολλὰ ποιούμενοι καὶ πλησιάζοντες ταῖς γυναιξὶν ἁπάσαις. οὐδὲν δ' αἰσχρόν ἐστι Τυρρηνοῖς οὐ μόνον αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ τι ποιοῦντας, ἀλλ' οὐδὲ πάσχοντας φαίνεσθαι. ἐπιχώριον γὰρ καὶ τοῦτο παρ' αὐτοῖς ἐστί. καὶ τοσούτου δέουσιν αἰσχρὸν ὑπολαμβάνειν ὥστε καὶ λέγουσιν, ὅταν ὁ μὲν δεσπότης τῆς οἰκίας ἀφροδισιάζηται, ζητῇ δέ τις αὐτόν, ὅτι πάσχει τὸ καὶ f τό, προσαγορεύσαντες αἰσχρῶς τὸ πρᾶγμα. ἐπειδὰν δὲ συνουσιάζωσι καθ' ἑταιρίας ἢ κατὰ συγγενείας, ποιοῦσιν οὕτως. πρῶτον μέν, ὅταν παύσωνται πίνοντες καὶ μέλλωσι καθεύδειν, εἰσάγουσι παρ' αὐτοὺς οἱ διάκονοι τῶν λύχνων ἔτι καιομένων ὁτὲ μὲν ἑταίρας, ὁτὲ δὲ παῖδας πάνυ καλούς, ὁτὲ δὲ καὶ γυναῖκας· ὅταν δὲ τούτων ἀπολαύσωσιν, αὖθις αὐτοῖς [εἰσάγουσι] νεανίσκους ἀκμάζοντας, οἳ πλησιάζουσιν αὐτοῖς ἐκείνοις.

ἀφροδισιάζουσι δὲ καὶ ποιοῦνται τὰς συνουσίας ὁτὲ
μὲν ὁρῶντες ἀλλήλους, ὡς δὲ τὰ πολλὰ καλύβας περι-
βάλλοντες περὶ τὰς κλίνας, αἳ πεπλεγμέναι εἰσὶν ἐκ
518 ῥάβδων, ἐπιβέβληται δ' ἄνωθεν ἱμάτια. καὶ πλη-
σιάζουσι μὲν σφόδρα καὶ ταῖς γυναιξί, πολὺ [μᾶλλον]
μέντοι γε χαίρουσι συνόντες τοῖς παισὶ καὶ τοῖς μει-
ρακίοις. καὶ γὰρ γίνονται παρ' αὐτοῖς πάνυ καλοὶ
τὰς ὄψεις, ἅτε τρυφερῶς διαιτώμενοι καὶ λεαινόμε-
νοι τὰ σώματα. πάντες δὲ οἱ πρὸς ἑσπέραν οἰκοῦντες
βάρβαροι πιττοῦνται καὶ ξυροῦνται τὰ σώματα· καὶ
παρά γε τοῖς Τυρρηνοῖς ἐργαστήρια κατεσκεύασται
πολλὰ καὶ τεχνῖται τούτου τοῦ πράγματός εἰσιν,
b ὥσπερ παρ' ἡμῖν οἱ κουρεῖς. παρ' οὓς ὅταν εἰσέλ-
θωσι, παρέχουσιν ἑαυτοὺς πάντα τρόπον, οὐδὲν
αἰσχυνόμενοι τοὺς ὁρῶντας οὐδὲ τοὺς παριόντας.
χρῶνται δὲ τούτῳ τῷ νόμῳ πολλοὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων
τῶν τὴν Ἰταλίαν οἰκούντων, μαθόντες παρὰ Σαυνι-
τῶν καὶ Μεσσαπίων. ὑπὸ δὲ τῆς τρυφῆς οἱ Τυρρη-
νοί, ὡς Ἄλκιμος ἱστορεῖ, πρὸς αὐλὸν καὶ μάττουσι
καὶ πυκτεύουσι καὶ μαστιγοῦσιν.'

c 15. διαβόητοι δέ εἰσιν ἐπὶ τρυφῇ καὶ αἱ τῶν Σι-
κελῶν τράπεζαι, οἵτινες καὶ τὴν παρ' αὐτοῖς θάλατ-
ταν λέγουσιν εἶναι γλυκεῖαν, χαίροντες τοῖς ἐξ αὐτῆς
γινομένοις ἐδέσμασιν, ὥς φησι Κλέαρχος ἐν πέμπτῳ
βίων. περὶ δὲ Συβαριτῶν τί δεῖ καὶ λέγειν; παρ' οἷς
πρώτοις εἰσήχθησαν εἰς τὰ βαλανεῖα λουτροχόοι καὶ
παραχύται πεπεδημένοι, τοῦ μὴ θᾶττον ἰέναι καὶ
ὅπως μὴ σπεύδοντες κατακαίωσι τοὺς λουομένους.
πρῶτοι δὲ Συβαρῖται καὶ τὰς ποιούσας ψόφον τέχνας
οὐκ ἐῶσιν ἐπιδημεῖν τῇ πόλει, οἷον χαλκέων καὶ
d τεκτόνων καὶ τῶν ὁμοίων, ὅπως αὐτοῖς πανταχόθεν
ἀθόρυβοι ὦσιν οἱ ὕπνοι. οὐκ ἐξῆν δ' οὐδ' ἀλε-

κτρυόνα ἐν τῇ πόλει τρέφεσθαι. ἱστορεῖ δὲ περὶ αὐτῶν Τίμαιος ὅτι ἀνὴρ Συβαρίτης εἰς ἀγρόν ποτε πορευόμενος ἔφη ἰδὼν τοὺς ἐργάτας σκάπτοντας αὐτὸς ῥῆγμα λαβεῖν· πρὸς ὃν ἀποκρίνασθαί τινα τῶν ἀκουσάντων, αὐτὸς δὲ σοῦ διηγουμένου ἀκούων πεπόνηκα τὴν πλευράν. ἐν Κρότωνι δὲ σκάπτοντί τινι τὴν τῶν ἀθλούντων κόνιν ἐπιστάντες τινὲς Συβαριτῶν ἐθαύμαζον λέγοντες, εἰ τηλικαύτην ἔχοντες πόλιν οἰκέτας μὴ κέκτηνται τοὺς σκάψοντας ἑαυτοῖς τὴν παλαίστραν. ἄλλος δὲ Συβαρίτης παραγενόμενος εἰς e Λακεδαίμονα καὶ κληθεὶς εἰς φιδίτιον, ἐπὶ τῶν ξύλων κατακείμενος καὶ δειπνῶν μετ' αὐτῶν, πρότερον μὲν ἔφη καταπεπλῆχθαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πυνθανόμενος ἀνδρείαν, νῦν δὲ θεασάμενος νομίζειν μηδὲν τῶν ἄλλων αὐτοὺς διαφέρειν. καὶ γὰρ τὸν ἀνανδρότατον μᾶλλον ἂν ἑλέσθαι ἀποθανεῖν ἢ τοιοῦτον βίον ζῶντα καρτερεῖν.

16. ἔθος δὲ παρ' αὐτοῖς καὶ τοὺς παῖδας μέχρι τῆς τῶν ἐφήβων ἡλικίας ἁλουργίδας τε φορεῖν καὶ πλοκαμῖδας ἀναδεδεμένους χρυσοφορεῖν. ἐπιχωριάζειν δὲ παρ' αὐτοῖς διὰ τὴν τρυφὴν ἀνθρωπάρια μικρὰ [καὶ] τοὺς σκωπαίους, ὥς φησιν ὁ Τίμαιος, τοὺς f καλουμένους παρά τισι στίλπωνας, καὶ κυνάρια μελιταῖα, ἅπερ αὐτοῖς καὶ ἕπεσθαι εἰς τὰ γυμνάσια. πρὸς οὓς καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις Μασσανάσσης ὁ τῶν Μαυρουσίων βασιλεὺς ἀπεκρίνατο, ὥς φησι Πτολεμαῖος ἐν ὀγδόῳ ὑπομνημάτων, ζητοῦσι συνωνεῖσθαι πιθήκους, 'παρ' ὑμῖν ὦ οὗτοι αἱ γυναῖκες οὐ τίκτουσι παιδία;' παιδίοις γὰρ ἔχαιρεν ὁ Μασσανάσσης καὶ εἶχε παρ' αὐτῷ τρεφόμενα τῶν υἱῶν (πολλοὶ 519 δ' ἦσαν) τὰ τέκνα καὶ τῶν θυγατέρων ὁμοίως. καὶ πάντα ταῦτα αὐτὸς ἔτρεφε μέχρι τριῶν ἐτῶν, μεθ' ἃ

ἀπέπεμπε πρὸς τοὺς γεγεννηκότας, παραγινομένων ἄλλων. τὰ δὲ αὐτὰ ἔφη καὶ Εὔβουλος ὁ κωμικὸς ἐν Χάρισιν οὕτως

καὶ γὰρ πόσῳ κάλλιον, ἱκετεύω, τρέφειν
ἄνθρωπον ἔστ' ἄνθρωπον, ἂν ἔχῃ βίον,
ἢ χῆνα πλατυγίζοντα καὶ κεχηνότα,
ἢ στροῦθὸν ἢ πίθηκον, ἐπίβουλον κακόν.

b καὶ Ἀθηνόδωρος δὲ ἐν τῷ περὶ σπουδῆς καὶ παιδιᾶς Ἀρχύταν φησὶ τὸν Ταραντῖνον, πολιτικὸν ἅμα καὶ φιλόσοφον γενόμενον, πλείστους οἰκέτας ἔχοντα ἀεὶ τούτων τοῖς παιδίοις παρὰ τὴν δίαιταν ἀφιεμένοις εἰς τὸ συμπόσιον ἥδεσθαι. ἀλλ' οἱ Συβαρῖται ἔχαιρον τοῖς μελιταίοις κυνιδίοις καὶ ἀνθρώποις οὐκ ἀνθρώποις.

17. ἐφόρουν δ' οἱ Συβαρῖται καὶ ἱμάτια μιλησίων ἐρίων πεποιημένα· ἀφ' ὧν δὴ καὶ αἱ φιλίαι ταῖς πόλεσιν ἐγένοντο, ὡς ὁ Τίμαιος ἱστορεῖ. ἠγάπων γὰρ
c τῶν μὲν ἐξ Ἰταλίας Τυρρηνούς, τῶν δ' ἔξωθεν τοὺς Ἴωνας, ὅτι τρυφῇ προσεῖχον. οἱ δ' ἱππεῖς τῶν Συβαριτῶν ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους ὄντες ἐπόμπευον ἔχοντες κροκωτοὺς ἐπὶ τοῖς θώραξι, καὶ τοῦ θέρους οἱ νεώτεροι αὐτῶν εἰς τὰ τῶν νυμφῶν ἄντρα τῶν λουσιάδων ἀποδημοῦντες διετέλουν μετὰ πάσης τρυφῆς. οἱ δ' εὔποροι αὐτῶν ὁπότε εἰς ἀγρὸν παραβάλλοιεν, καίπερ ἐπὶ ζευγῶν πορευόμενοι τὴν ἡμερησίαν πορείαν ἐν τρισὶν ἡμέραις διήνυον. ἦσαν δέ τινες αὐτοῖς καὶ τῶν εἰς τοὺς ἀγροὺς φερουσῶν ὁδῶν κατά-
d στεγοι. τοῖς δὲ πλείστοις αὐτῶν ὑπάρχουσιν οἰνῶνες ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, εἰς οὓς δι' ὀχετῶν τῶν οἴνων ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀφειμένων τὸν μὲν ἔξω τῆς χώρας πιπράσκεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν πόλιν τοῖς πλοίοις διακομίζεσθαι. ποιοῦνται δὲ καὶ δημοσίᾳ πολλὰς καὶ

πυκνὰς ἑστιάσεις καὶ τοὺς λαμπρῶς φιλοτιμηθέντας
χρυσοῖς στεφάνοις τιμῶσι, καὶ τούτους ἀνακηρύττου-
σιν ἐν ταῖς δημοσίαις θυσίαις καὶ τοῖς ἀγῶσι, προσ-
κηρύττοντες οὐκ εὔνοιαν ἀλλὰ τὴν εἰς τὰ δεῖπνα
χορηγίαν· ἐν οἷς στεφανοῦσθαι καὶ τῶν μαγείρων e
τοὺς ἄριστα τὰ παρατεθέντα διασκευάσαντας. παρὰ
Συβαρίταις δ' εὑρέθησαν καὶ πύελοι, ἐν αἷς κατακεί-
μενοι ἐπυριῶντο. πρῶτοι δὲ καὶ ἀμίδας ἐξεῦρον, ἃς
εἰσέφερον εἰς τὰ συμπόσια. καταγελῶντες δὲ τῶν
ἀποδημούντων ἐκ τῶν πατρίδων αὐτοὶ ἐσεμνύνοντο
ἐπὶ τῷ γεγηρακέναι ἐπὶ ταῖς τῶν ποταμῶν γεφύραις.

18. δοκεῖ δὲ μετὰ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν εἶναι ὅ
τε τῆς χώρας, ἀλιμένου τῆς θαλάσσης παρηκούσης
καὶ τῶν καρπῶν σχεδὸν ἁπάντων ὑπὸ τῶν πολιτῶν f
καταναλισκομένων, ὅ τε τῆς πόλεως τόπος καὶ ὁ παρὰ
τοῦ θεοῦ χρησμὸς συμπαροξῦναι πάντας ἐκτρυφῆσαι
καὶ ποιῆσαι ζῆσαι ὑπὲρ τὸ μέτρον ἐκλελυμένως. ἡ δὲ
πόλις αὐτῶν ἐν κοίλῳ κειμένη τοῦ μὲν θέρους ἕωθέν
τε καὶ πρὸς ἑσπέραν ψῦχος ὑπερβάλλον ἔχει, τὸ δὲ
μέσον τῆς ἡμέρας καῦμα ἀνύποιστον· ὥστε τοὺς
πλείστους αὐτῶν ὑπειληφέναι πρὸς ὑγίειαν διαφέ-
ρειν τοὺς πότους· ὅθεν καὶ ῥηθῆναι ὅτι τὸν βουλό- 520
μενον ἐν Συβάρει μὴ πρὸ μοίρας ἀποθανεῖν, οὔτε
δυόμενον οὔτε ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον ὁρᾶν δεῖ. ἔπεμ-
ψαν δέ ποτε καὶ εἰς θεοῦ τοὺς χρησομένους, ὧν ἦν
εἷς Ἄμυρις, πυνθανόμενοι μέχρι τίνος εὐδαιμονή-
σουσι. καὶ ἡ Πυθία ἔφη

εὐδαίμων, Συβαρῖτα, πανευδαίμων σὺ μὲν αἰεὶ
ἐν θαλίῃσιν ἔσῃ τιμῶν γένος αἰὲν ἐόντων.
εὖτ' ἂν δὲ πρότερον θνητὸν θεοῦ ἄνδρα σε-
βίσσῃς,
τηνίκα σοι πόλεμός τε καὶ ἔμφυλος στάσις ἥξει. b

τούτων ἀκούσαντες ἔδοξαν λέγειν αὐτοῖς τὸν θεὸν ὡς οὐδέποτε παύσαιντο τρυφῶντες· οὐδέποτε γὰρ τιμήσειν ἄνθρωπον μᾶλλον θεοῦ. ἐγένετο δ' οὖν αὐτοῖς τῆς τύχης ἡ μεταβολή, ἐπεί τις τῶν οἰκετῶν τινα μαστιγῶν καὶ τοῦτον καταφυγόντα εἰς τὰ ἱερὰ πάλιν ἐμαστίγου, ὡς δὲ τὸ τελευταῖον κατέδραμεν ἐπὶ τὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μνήματα, ἀφῆκεν αἰδεσθείς. c ἐξαναλώθησαν δὲ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἑαυτοὺς τρυφαῖς. καὶ ἡ πόλις δὲ πρὸς ἁπάσας τὰς ἄλλας ἡμιλλᾶτο περὶ τρυφῆς. εἶτα μετ' οὐ πολὺ γινομένων αὐτοῖς σημείων πολλῶν καὶ ἀπωλείας, περὶ ἧς νῦν οὐ κατεπείγει λέγειν, διεφθάρησαν.

19. εἰς τηλικοῦτον δ' ἦσαν τρυφῆς ἐληλακότες, ὥς καὶ παρὰ τὰς εὐωχίας τοὺς ἵππους ἐθίσαι πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι. τοῦτ' οὖν εἰδότες οἱ Κροτωνιᾶται, ὅτε αὐτοῖς ἐπολέμουν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ d διὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν, ἐνέδοσαν τοῖς ἵπποις τὸ ὀρχηστικὸν μέλος. συμπαρῆσαν γὰρ αὐτοῖς καὶ αὐληταὶ ἐν στρατιωτικῇ σκευῇ. καὶ ἅμα αὐλούντων ἀκούοντες οἱ ἵπποι οὐ μόνον διωρχήσαντο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντες ηὐτομόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας. τὰ ὅμοια ἱστόρησε καὶ περὶ Καρδιανῶν ὁ Λαμψακηνὸς Χάρων ἐν δευτέρῳ Ὥρων γράφων οὕτως ʽΒισάλται ἐς Καρδίην ἐστρατεύσαντο καὶ ἐνίκησαν. ἡγεμὼν δὲ τῶν Βισαλτέων ἦν Ὄναρις. οὗτος δὲ παῖς e ἐὼν ἐν τῇ Καρδίῃ ἐπρήθη καί τινι Καρδιηνῷ δουλεύσας κορσωτεὺς ἐγένετο. Καρδιηνοῖσι δὲ λόγιον ἦν ὡς Βισάλται ἀπίξονται ἐπ' αὐτούς, καὶ πυκνὰ περὶ τούτου διελέγοντο ἐν τῷ κορσωτηρίῳ ἱζάνοντες. καὶ ἀποδρὰς ἐκ τῆς Καρδίης ἐς τὴν πατρίδα τοὺς Βισάλτας ἔστειλε ἐπὶ τοὺς Καρδιηνούς, ἀποδεχθεὶς ἡγεμὼν ὑπὸ τῶν Βισαλτέων. οἱ δὲ Καρδιηνοὶ πάντες

τοὺς ἵππους ἐδίδαξαν ἐν τοῖσι συμποσίοισι ὀρχέεσθαι ὑπὸ τῶν αὐλῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν ἱστάμενοι τοῖσι προσθίοισι ὠρχέοντο ἐξεπιστάμενοι τὰ αὐλήματα. ταῦτα ὦν ἐπιστάμενος Ὄναρις ἐκτήσατο ἐκ τῆς Καρδίης αὐλητρίδα, καὶ ἀπικομένη ἡ αὐλητρὶς f ἐς τοὺς Βισάλτας ἐδίδαξε πολλοὺς αὐλητάς, μεθ' ὧν δὴ καὶ στρατεύεται ἐπὶ τὴν Καρδίην. καὶ ἐπειδὴ ἡ μάχη συνειστήκει, ἐκέλευσε αὐλέειν τὰ αὐλήματα, ὅσα οἱ ἵπποι τῶν Καρδιηνῶν ἐξεπισταίατο. καὶ ἐπεὶ ἤκουσαν οἱ ἵπποι τοῦ αὐλοῦ, ἔστησαν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ πρὸς ὀρχησμὸν ἐτράποντο· τῶν δὲ Καρδιηνῶν ἡ ἰσχὺς ἐν τῇ ἵππῳ ἦν· καὶ οὕτως ἐνικήθησαν.' Συβαριτῶν δέ τις εἰς Κρότωνά ποτε δια- 521 πλεῦσαι βουληθεὶς ἐκ τῆς Συβάρεως ἰδιόστολον ἐναυλώσατο πλοῖον, ἐφ' ᾧ οὔτε ῥαντισθήσεται οὔτε ἐμβήσεται ἕτερος καὶ [ἐφ' ᾧ] τὸν ἵππον ἀναλήψεται. τοῦ δὲ τούτῳ συμφωνήσαντος ἐνεβίβασέ τε τὸν ἵππον καὶ ὑποστορέσαι τῷ ζῴῳ ἐκέλευσεν. ἔπειτα τινὸς τῶν προπεμπόντων ἐδεῖτο συμπλεῦσαι αὐτῷ, λέγων ὅτι προδιεστειλάμην τῷ πορθμεῖ ἵνα παρὰ τὴν γῆν πλέῃ. ὃ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι μόλις ἂν σου ὑπήκουσα, εἰ παρὰ τὴν θάλασσαν ἔμελλες πεζεύειν καὶ μὴ παρὰ τὴν γῆν πλεῖν.

20. Φύλαρχος δ' ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν b ἱστοριῶν, εἰπὼν ὅτι παρὰ Συρακοσίοις νόμος ἦν τὰς γυναῖκας μὴ κοσμεῖσθαι χρυσῷ μηδ' ἀνθινὰ φορεῖν μηδ' ἐσθῆτας ἔχειν πορφυρᾶς ἐχούσας παρυφάς, ἐὰν μή τις αὐτῶν συγχωρῇ ἑταίρα εἶναι κοινή, καὶ ὅτι ἄλλος ἦν νόμος τὸν ἄνδρα μὴ καλλωπίζεσθαι μηδ' ἐσθῆτι περιέργῳ χρῆσθαι καὶ διαλλαττούσῃ, ἐὰν μὴ ὁμολογῇ μοιχεύειν ἢ κίναιδος εἶναι, καὶ τὴν ἐλευθέραν μὴ ἐκπορεύεσθαι ἡλίου δεδυκότος, ἐὰν μὴ μοι-

χευθησομένην· ἐκωλύετο δὲ καὶ ἡμέρας ἐξιέναι ἄνευ
c τῶν γυναικονόμων ἀκολουθούσης αὐτῇ μιᾶς θερα-
παινίδος· 'Συβαρῖται (φησὶν) ἐξοκείλαντες εἰς τρυ-
φὴν ἔγραψαν νόμον τὰς γυναῖκας εἰς τὰς ἑορτὰς κα-
λεῖν, καὶ τοὺς εἰς τὰς θυσίας καλοῦντας πρὸ ἐνιαυτοῦ
τὴν παρασκευὴν ποιεῖσθαι, ἵνα ἀξίως ποιούμενοι τοῦ
χρόνου τῶν θ' ἱματίων καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου προ-
άγωσιν οὕτως εἰς τὰς κλήσεις. εἰ δέ τις τῶν ὀψο-
ποιῶν ἢ μαγείρων ἴδιον εὕροι βρῶμα καὶ περιττόν,
τὴν ἐξουσίαν μὴ εἶναι χρήσασθαι τούτῳ ἕτερον πρὸ
ἐνιαυτοῦ, ἀλλ' αὐτῷ τῷ εὑρόντι τὸν χρόνον τοῦτον,
d ὅπως ὁ πρῶτος εὑρὼν καὶ τὴν ἐργασίαν ἔχῃ, πρὸς τὸ
τοὺς ἄλλους φιλοπονοῦντας αὐτοὺς ὑπερβάλλεσθαι
τοῖς τοιούτοις. ὡσαύτως δὲ μήτε τοὺς τὰς ἐγχέλεις
πωλοῦντας τέλος ἀποτίνειν μήτε τοὺς θηρεύοντας.
τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς τὴν πορφύραν τὴν θα-
λαττίαν βάπτοντας καὶ τοὺς εἰσάγοντας ἀτελεῖς ἐποί-
ησαν.'

21. 'πάνυ οὖν ἐξοκείλαντες εἰς ὕβριν τὸ τελευ-
ταῖον παρὰ Κροτωνιατῶν τριάκοντα πρεσβευτῶν
ἡκόντων ἅπαντας αὐτοὺς ἀπέκτειναν καὶ πρὸ τοῦ
τείχους τὰ σώματα ἐξέρριψαν καὶ ὑπὸ θηρίων εἴασαν
e διαφθαρῆναι. αὕτη δ' αὐτοῖς καὶ τῶν κακῶν ἐγένετο
ἀρχή, μηνίσαντος τοῦ δαιμονίου. ἔδοξαν γοῦν μετ'
ὀλίγας ἡμέρας πάντες αὐτῶν οἱ ἄρχοντες τὴν αὐτὴν
ἰδεῖν ὄψιν ἐν τῇ αὐτῇ νυκτί, τὴν [γὰρ] Ἥραν ἰδόντες
ἐλθοῦσαν εἰς μέσην τὴν ἀγορὰν καὶ ἐμοῦσαν χολήν.
ἀνέβλυσε δὲ καὶ αἵματος πηγὴ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς. καὶ
οὐδὲ οὕτως ἔληξαν τῆς ὑπερηφανίας, ἕως πάντες ὑπὸ
Κροτωνιατῶν ἀπώλοντο.' Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς
ἐν τῷ περὶ δικαιοσύνης φησί 'Συβαρῖται τὴν Τήλυος
τυραννίδα καταλύσαντες τοὺς μετασχόντας τῶν πραγ-

μάτων ἀναιροῦντες καὶ φονεύοντες ἐπὶ τῶν βωμῶν f ἀπήντησαν. καὶ ἐπὶ τοῖς φόνοις τούτοις ἀπεστράφη μὲν τὸ τῆς Ἥρας ἄγαλμα, τὸ δὲ ἔδαφος ἀνῆκε πηγὴν αἵματος, ὥστε τὸν σύνεγγυς ἅπαντα τόπον κατεχάλκωσαν θυρίσι, βουλόμενοι στῆσαι τὴν τοῦ αἵματος ἀναφοράν ... διόπερ ἀνάστατοι ἐγένοντο καὶ διεφθάρησαν ἅπαντες οἱ καὶ τὸν τῶν ὀλυμπίων τῶν πάνυ 522 ἀγῶνα ἀμαυρῶσαι ἐθελήσαντες. καθ' ὃν γὰρ ἄγεται καιρὸν ἐπιτηρήσαντες ἄθλων ὑπερβολῇ ὡς αὑτοὺς καλεῖν ἐπεχείρουν τοὺς ἀθλητάς.'

22. καὶ Κροτωνιᾶται δ', ὥς φησι Τίμαιος, μετὰ τὸ ἐξελεῖν Συβαρίτας ἐξώκειλαν εἰς τρυφήν, ὥστε καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν περιιέναι κατὰ τὴν πόλιν ἁλουργίδα ἠμφιεσμένον καὶ ἐστεφανωμένον χρυσῷ στεφάνῳ, ὑποδεδεμένον λευκὰς κρηπῖδας. οἳ δὲ οὐ διὰ τρυφήν φασι τοῦτο γεγονέναι ἀλλὰ διὰ Δημοκήδη τὸν ἰατρόν, ὃς τὸ γένος ἦν Κροτωνιάτης, Πολυκράτει b δὲ τῷ Σαμίων τυράννῳ συνὼν καὶ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ Περσῶν ἀνήχθη ὡς βασιλέα, Ὀροίτου τὸν Πολυκράτην ἀποκτείναντος. θεραπεύσας δ' ὁ Δημοκήδης Ἄτοσσαν τὴν Δαρείου μὲν γυναῖκα, Κύρου δὲ θυγατέρα, τὸν μαστὸν ἀλγήσασαν, ᾔτησε ταύτην δωρεὰν καταπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἐπανελευσόμενος· καὶ τυχὼν ἧκεν εἰς Κρότωνα. βουλομένου τε αὐτόθι καταμένειν, ἐπιλαβομένου τινὸς τῶν Περσῶν καὶ λέγοντος ὅτι βασιλέως εἴη δοῦλος, ἐκεῖνον μὲν ἀφείλοντο c οἱ Κροτωνιᾶται, ἐκδύσαντες δὲ τὴν στολὴν τοῦ Πέρσου ἐνέδυσαν τὸν ὑπηρέτην τοῦ πρυτανεύοντος. ἐξ οὗ δὴ περσικὴν ἔχων στολὴν περιέρχεται ταῖς ἑβδόμαις τοὺς βωμοὺς μετὰ τοῦ πρυτάνεως· οὐ τρυφῆς χάριν οὐδ' ὕβρεως ἀλλ' ἐπηρείας τῆς εἰς τοὺς Πέρ-

*σας τοῦτο πράττοντες. ὕστερον δὲ καὶ οἱ Κροτωνιᾶ-
ται, φησὶν ὁ Τίμαιος, ἐπεχείρησαν τὴν ὀλυμπικὴν
πανήγυριν καταλῦσαι, τῷ αὐτῷ χρόνῳ προθέντες
d ἀργυρικὸν σφόδρα πλούσιον ἀγῶνα. οἳ δὲ Συβαρίτας
τοῦτο ποιῆσαι λέγουσιν.*

23. *Ταραντίνους δέ φησι Κλέαρχος ἐν τετάρτῳ
βίων ἀλκὴν καὶ δύναμιν κτησαμένους εἰς τοσοῦτον
τρυφῆς προελθεῖν ὥστε τὸν ὅλον χρῶτα παραλεαί-
νεσθαι καὶ τῆς ψιλώσεως ταύτης τοῖς λοιποῖς κατάρ-
ξαι. ἐφόρουν δέ, φησί, καὶ παρύφη διαφανῆ πάν-
τες, οἷς νῦν ὁ τῶν γυναικῶν ἁβρύνεται βίος. ὕσ-
τερον δ' ὑπὸ τῆς τρυφῆς εἰς ὕβριν ποδηγηθέντες
e ἀνάστατον μίαν πόλιν Ἰαπύγων ἐποίησαν Κάρβιναν,
ἐξ ἧς παῖδας καὶ παρθένους καὶ τὰς ἐν ἀκμῇ γυναῖ-
κας ἀθροίσαντες εἰς τὰ τῶν Καρβινατῶν ἱερὰ σκηνο-
ποιησάμενοι γυμνὰ πᾶσι τῆς ἡμέρας τὰ σώματα
παρεῖχον θεωρεῖν· καὶ ὁ βουλόμενος, καθάπερ εἰς
ἀτυχῆ παραπηδῶν ἀγέλην, ἐθοινᾶτο ταῖς ἐπιθυμίαις
τὴν τῶν ἀθροισθέντων ὥραν, πάντων μὲν ὁρώντων,
μάλιστα δὲ ὧν ἥκιστα ἐκεῖνοι προσεδόκων θεῶν.
οὕτω δὲ τὸ δαιμόνιον ἠγανάκτησεν ὥστε Ταραντίνων
τοὺς ἐν Καρβίνῃ παρανομήσαντας ἐκεραύνωσε πάν-
f τας. καὶ μέχρι καὶ νῦν ἐν Τάραντι ἑκάστη τῶν
οἰκιῶν, ὅσους ἀπεδέξατο τῶν εἰς Ἰαπυγίαν ἐκπεμ-
φθέντων, τοσαύτας ἔχει στήλας πρὸ τῶν θυρῶν, ἐφ'
αἷς καθ' ὃν ἀπώλοντο χρόνον οὔτ' οἰκτίζονται τοὺς
ἀποιχομένους οὔτε τὰς νομίμους χέονται χοάς, ἀλλὰ
θύουσι Διὶ καταιβάτῃ.*

24. *Ἰαπύγων τε αὖ, τὸ γένος ἐκ Κρήτης ὄντων,
κατὰ Γλαύκου ζήτησιν ἀφικομένων καὶ κατοικησάν-
523 των, οἱ μετὰ τούτους λήθην λαβόντες τῆς Κρητῶν
περὶ τὸν βίον εὐκοσμίας εἰς τοῦτο τρυφῆς εἶθ' ὕστε-*

ρον ὕβρεως ἦλθον, ὥστε πρῶτοι τὸ πρόσωπον ἐντριψάμενοι καὶ προκόμια περιθετά τε λαβόντες στολὰς μὲν ἀνθινὰς φορῆσαι τὸ δὲ ἐργάσασθαι καὶ πονεῖν αἰσχρὸν νομίσαι, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς αὐτῶν καλλίονας τὰς οἰκίας ποιῆσαι τῶν ἱερῶν, τοὺς δ' ἡγεμόνας τῶν Ἰαπύγων ἐφυβρίζοντας τὸ θεῖον πορθεῖν ἐκ τῶν ἱερῶν τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα, προειπόντας μεθ- b
ίστασθαι τοῖς κρείττοσι. διόπερ ἐξ οὐρανοῦ βαλλόμενοι πυρὶ καὶ χαλκῷ, ταύτην διέδοσαν τὴν φήμην. ἐμφανῆ γὰρ ἦν μέχρι πόρρω κεχαλκευμένα τῶν ἐξ οὐρανοῦ βελῶν· καὶ πάντες οἱ ἀπ' ἐκείνων μέχρι τήμερον ἐν χρῷ κεκαρμένοι καὶ πένθιμον στολὴν ἀμπεχόμενοι ζῶσι, πάντων τῶν πρὶν ὑπαρξάντων ἀγαθῶν σπανίζοντες.

25. Ἴβηρες δέ, καίτοι ἐν τραγικαῖς στολαῖς καὶ ποικίλαις προϊόντες καὶ χιτῶσι ποδήρεσι χρώμενοι, οὐδὲν ἐμποδίζονται τῆς πρὸς τοὺς πολέμους ῥώμης. c
Μασσαλιῶται δ' ἐθηλύνθησαν οἱ τὸν αὐτὸν Ἴβηρσι τῆς ἐσθῆτος φοροῦντες κόσμον. ἀσχημονοῦσι γοῦν διὰ τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς μαλακίαν, διὰ τρυφὴν γυναικοπαθοῦντες. ὅθεν καὶ παροιμία παρῆλθε 'πλεύσειας εἰς Μασσαλίαν.' καὶ οἱ τὴν Σῖριν δὲ κατοικοῦντες, ἣν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες, ὕστερον δ' ὑπὸ Κολοφωνίων [ἐκβληθέντες], ὥς φησι Τίμαιος καὶ Ἀριστοτέλης, εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν οὐχ ἧσσον Συβαριτῶν. καὶ γὰρ ἰδίως παρ' αὐτοῖς ἐπε- d
χωρίασε φορεῖν ἀνθινοὺς χιτῶνας, οὓς ἐζώννυντο μίτραις πολυτελέσι· καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν περιοίκων μιτροχίτωνες, ἐπεὶ Ὅμηρος τοὺς ἀζώστους ἀμιτροχίτωνας καλεῖ. καὶ Ἀρχίλοχος δ' ὁ ποιητὴς ὑπερτεθαύμακε τὴν χώραν τῶν Σιριτῶν διὰ τὴν

εὐδαιμονίαν. περὶ γοῦν τῆς Θάσου λέγων ὡς ἧσσονος φησίν

οὐ γάρ τι καλὸς χῶρος οὐδ' ἐπίμερος,
οὐδ' ἐρατός, οἷος ἀμφὶ Σίριος ῥοάς.

ὠνομάσθη δ' ἡ Σῖρις, ὡς μὲν Τίμαιός φησι καὶ Εὐριπίδης ἐν δεσμώτιδι Μελανίππῃ, ἀπὸ γυναικός τινος
e Σίριδος, ὡς δ' Ἀρχίλοχος, ἀπὸ ποταμοῦ. οὐκ ὀλίγον δὲ πρὸς τὴν τρυφὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ σύμπαντος τούτου κλίματος καὶ τὸ πλῆθος ἐγένετο τῶν ἀνθρώπων. διὸ καὶ μεγάλη Ἑλλὰς ἐκλήθη πᾶσα σχεδὸν ἡ κατὰ τὴν Ἰταλίαν κατοίκησις.

26. Μιλήσιοι δ' ἕως μὲν οὐκ ἐτρύφων, ἐνίκων Σκύθας, ὥς φησιν Ἔφορος, καὶ τάς τε ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις ἔκτισαν καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον κατῴκισαν πόλεσι λαμπραῖς, καὶ πάντες ἐπὶ τὴν Μίλη-
f τον ἔθεον. ὡς δ' ὑπήχθησαν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ, κατερρύη τὸ τῆς πόλεως ἀνδρεῖον, φησὶν Ἀριστοτέλης, καὶ παροιμία τις ἐγενήθη ἐπ' αὐτῶν

πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Ἡρακλείδης δ' ὁ Ποντικὸς ἐν δευτέρῳ περὶ δικαιοσύνης φησίν 'ἡ Μιλησίων πόλις περιπέπτωκεν ἀτυχίαις διὰ τρυφὴν βίου καὶ πολιτικὰς ἔχθρας· οἳ τὸ
524 ἐπιεικὲς οὐκ ἀγαπῶντες ἐκ ῥιζῶν ἀνεῖλον τοὺς ἐχθρούς. στασιαζόντων γὰρ τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων καὶ τῶν δημοτῶν, οὓς ἐκεῖνοι γέργιθας ἐκάλουν, πρῶτον μὲν κρατήσας ὁ δῆμος καὶ τοὺς πλουσίους ἐκβαλὼν καὶ συναγαγὼν τὰ τέκνα τῶν φυγόντων εἰς ἀλωνίας, βοῦς συναγαγόντες συνηλοίησαν καὶ παρανομωτάτῳ θανάτῳ διέφθειραν. τοιγάρτοι πάλιν οἱ πλούσιοι κρατήσαντες ἅπαντας ὧν κύριοι κατέστησαν μετὰ τῶν τέκνων κατεπίττωσαν. ὧν καιομένων φασὶν ἄλλα τε πολλὰ γενέσθαι τέρατα καὶ ἐλαίαν ἱερὰν

αὐτομάτην ἀναφθῆναι. διόπερ ὁ θεὸς ἐπὶ πολὺν b χρόνον ἀπήλαυνεν αὐτοὺς τοῦ μαντείου, καὶ ἐπερωτώντων διὰ τίνα αἰτίαν ἀπελαύνονται εἶπε

καί μοι γεργίθων τε φόνος μέλει ἀπτολεμίστων,
πισσήρων τε μόρος, καὶ δένδρεον αἰὲν ἀθαλλές.

Κλέαρχος δ' ἐν τετάρτῳ ζηλώσαντάς φησι τοὺς Μιλησίους τὴν Κολοφωνίων τρυφὴν διαδοῦναι καὶ τοῖς πλησιοχώροις, ἔπειτ' ὀνειδιζομένους λέγειν ἑαυτοῖς 'οἴκοι τὰ Μιλήσια κἀπιχώρια καὶ μὴ 'ν τῷ μέσῳ.'

27. καὶ περὶ Σκυθῶν δ' ἑξῆς ὁ Κλέαρχος τάδε c ἱστορεῖ 'μόνον δὲ νόμοις κοινοῖς πρῶτον ἔθνος ἐχρήσατο τὸ Σκυθῶν· εἶτα πάλιν ἐγένοντο πάντων ἀθλιώτατοι βροτῶν διὰ τὴν ὕβριν. ἐτρύφησαν μὲν γὰρ ὡς οὐδένες ἕτεροι, τῶν πάντων εὐροίας καὶ πλούτου καὶ τῆς λοιπῆς αὐτοὺς χορηγίας κατασχούσης.' τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ἔτι καὶ νῦν ὑπολειπούσης περὶ τοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν ἐσθῆτός τε καὶ διαίτης. τρυφήσαντες δὲ καὶ μάλιστα δὴ καὶ πρῶτοι πάντων d τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ τρυφᾶν ὁρμήσαντες εἰς τοῦτο προῆλθον ὕβρεως ὥστε πάντων τῶν ἀνθρώπων εἰς οὓς ἀφίκοιντο ἠκρωτηρίαζον τὰς ῥῖνας· ἀφ' ὧν οἱ ἀπόγονοι μεταστάντες ἔτι καὶ νῦν ἀπὸ τοῦ πάθους ἔχουσι τὴν ἐπωνυμίαν. αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν τὰς Θρᾳκῶν τῶν πρὸς ἑσπέραν καὶ ἄρκτον τῶν περιοίκων γυναῖκας ἐποίκιλλον τὰ σώματα, περόναις γραφὴν ἐνεῖσαι. ὅθεν πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον αἱ ὑβρισθεῖσαι τῶν Θρᾳκῶν γυναῖκες ἰδίως ἐξηλείψαντο τὴν συμφοράν, προσαναγραψάμεναι τὰ λοιπὰ τοῦ e χρωτός, ἵν' ὁ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς αἰσχύνης ἐπ' αὐταῖς χαρακτὴρ εἰς ποικιλίαν καταριθμηθεὶς κόσμου προσηγορίᾳ τοὔνειδος ἐξαλείψῃ. πάντων δὲ οὕτως ὑπερηφάνως προέστησαν ὥστε οὐδένων ἄδακρυς ἡ

τῆς δουλείας ὑπουργία γιγνομένη διήγγειλεν εἰς τοὺς ἐπιγιγνομένους τὴν ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσιν οἵα τις ἦν. διὰ τὸ πλῆθος οὖν τῶν κατασχουσῶν αὐτοὺς συμφορῶν, ἐπεὶ διὰ τὸ πένθος ἅμα τόν τε τῶν βίων
f ὄλβον καὶ τὰς κόμας περιεσπάσθησαν παντὸς ἔθνους, οἱ ἔξω τὴν ἐφ' ὕβρει κουρὰν ἀπεσκυθίσθαι προσηγόρευσαν.

28. τοὺς δὲ σύμπαντας Ἴωνας ἐπισκώπτων Καλλίας ἢ Διοκλῆς ἐν Κύκλωψί φησι

τί γὰρ ἡ τρυφερὰ καὶ καλλιτράπεζος Ἰωνία
εἰπὸν ὅ τι πράττει.

καὶ Ἀβυδηνοί, Μιλησίων δ' εἰσὶν ἄποικοι, ἀνειμένοι τὴν δίαιτάν εἰσι καὶ κατεαγότες, ὡς παρίστησιν Ἕρμιππος ἐν Στρατιώταις

χαῖρ' ὦ διαπόντιον
στράτευμα. τί πράττομεν;
Β. τὰ μὲν πρὸς ὄψιν μάλα καλῶς ἔχειν δοκεῖ
. . ἀπὸ σώματος,
525 κόμῃ τε νεανικῇ
σφρίγει τε βραχιόνων.
Α. ᾔσθου τὸν Ἄβυδον ὡς
ἀνὴρ γεγένηται;

καὶ Ἀριστοφάνης Τριφάλητι παρακωμῳδῶν πολλοὺς τῶν Ἰώνων

ἔπειθ' ὅσοι παρῆσαν ἐπίσημοι ξένοι
ἐπηκολούθουν κἠντιβόλουν προσκείμενοι,
ὅκως ἔχων τὸν παῖδα πωλήσει 'ς Χίον,
ἕτερος δ' ὅκως ἐς Κλαζομενάς, ἕτερος δ' ὅκως
b ἐς Ἔφεσον, ὁ δ' ἐς Ἄβυδον. ἦν δ' ἐκεῖνα πάνθ'
ὁδῷ.

περὶ δὲ τῶν Ἀβυδηνῶν Ἀντιφῶν ἐν τῷ κατ' Ἀλκιβιάδου λοιδορίας γράφει οὕτως 'ἐπειδὴ ἐδοκιμάσθης

ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων, παραλαβὼν παρ' αὐτῶν τὰ σαυτοῦ χρήματα, ᾤχου ἀποπλέων εἰς Ἄβυδον, οὔτε χρέος ἴδιον σαυτοῦ πραξόμενος οὐδὲν οὔτε προξενίας οὐδεμιᾶς ἕνεκεν, ἀλλὰ τῇ σαυτοῦ παρανομίᾳ καὶ ἀκολασίᾳ τῆς γνώμης ὁμοίους ἔργων τρόπους μαθησόμενος παρὰ τῶν ἐν Ἀβύδῳ γυναικῶν, ὅπως ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ βίῳ σαυτοῦ ἔχοις χρῆσθαι αὐτοῖς.'

29. ἀπώλοντο δὲ καὶ Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαι- c
άνδρῳ διὰ τὸ πλέον ἀνεθῆναι, ὥς φησι Καλλῖνος ἐν τοῖς ἐλεγείοις καὶ Ἀρχίλοχος. ἑάλωσαν γὰρ ὑπὸ Ἐφεσίων. καὶ περὶ αὐτῶν δὲ τῶν Ἐφεσίων Δημόκριτος Ἐφέσιος ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ ναοῦ διηγούμενος περὶ τῆς χλιδῆς αὐτῶν καὶ ὧν ἐφόρουν βαπτῶν ἱματίων γράφει καὶ τάδε 'τὰ δὲ τῶν Ἰώνων ἰοβαφῆ καὶ πορφυρᾶ καὶ κρόκινα ῥόμβοις ὑφαντά· αἱ δὲ κεφαλαὶ κατ' ἴσα διειλημμέναι ζῴοις. καὶ σαράπεις μήλινοι καὶ πορφυροῖ καὶ λευκοί, οἳ δὲ ἁλουρ- d
γεῖς. καὶ καλασίρεις κορινθιουργεῖς· εἰσὶ δὲ αἳ μὲν πορφυραῖ τούτων αἳ δὲ ἰοβαφεῖς αἳ δὲ ὑακίνθιναι· λάβοι δ' ἄν τις καὶ φλογίνας καὶ θαλασσοειδεῖς. ὑπάρχουσι δὲ καὶ περσικαὶ καλασίρεις, αἵπερ εἰσὶ κάλλισται πασῶν. ἴδοι δ' ἄν τις, φησί, καὶ τὰς καλουμένας ἀκταίας, ὅπερ ἐστὶ καὶ πολυτελέστατον ἐν τοῖς περσικοῖς περιβλήμασιν. ἔστι δὲ τοῦτο σπαθητὸν ἰσχύος καὶ κουφότητος χάριν, καταπέπασται δὲ χρυσοῖς κέγχροις· οἱ δὲ κέγχροι νήματι πορφυρῷ πάντες εἰς τὴν εἴσω μοῖραν ἅμματ' ἔχουσιν ἀνὰ μέ- e
σον.' τούτοις πᾶσι χρῆσθαί φησι τοὺς Ἐφεσίους ἐπιδόντας εἰς τρυφήν.

30. περὶ δὲ τῆς Σαμίων τρυφῆς Δοῦρις ἱστορῶν παρατίθεται Ἀσίου ποιήματα, ὅτι ἐφόρουν χλιδῶνας περὶ τοῖς βραχίοσι καὶ τὴν ἑορτὴν ἄγοντες τῶν

Ἡραίων ἐβάδιζον κατεκτενισμένοι τὰς κόμας ἐπὶ τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς ὤμους. τὸ δὲ νόμιμον τοῦτο μαρτυρεῖσθαι καὶ ὑπὸ παροιμίας τῆσδε ‘βαδιστέ’ εἰς Ἡραῖον ἐμπεπλεγμένον.’ ἔστι δὲ τὰ τοῦ Ἀσίου ἔπη οὕτως ἔχοντα

f οἳ δ᾽ αὔτως φοίτεσκον, ὅπως πλοκάμους κτενίσαιντο,
εἰς Ἥρης τέμενος. πεπυκασμένοι εἵμασι καλοῖς,
χιονέοισι χιτῶσι πέδον χθονὸς εὐρέος εἶχον,
χαῖται δ᾽ ἠωρεῦντ᾽ ἀνέμῳ χρυσέοις ἐνὶ δεσμοῖς,
χρύσειαι δὲ κόρυμβαι ἐπ᾽ αὐτῶν τέττιγες ὥς.
δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες ἄρ . . .
ἀμφὶ βραχίοσιν ησαντες ὑπασπίδιον πολεμιστήν.

Ἡρακλείδης δ᾽ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Σα-
526 μίους φησὶ καθ᾽ ὑπερβολὴν τρυφήσαντας διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους μικρολογίαν ὥσπερ Συβαρίτας τὴν πόλιν ἀπολέσαι.

31. Κολοφώνιοι δ᾽, ὥς φησι Φύλαρχος, τὴν ἀρχὴν ὄντες σκληροὶ ἐν ταῖς ἀγωγαῖς, ἐπεὶ εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν, πρὸς Λυδοὺς φιλίαν καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι προήεσαν διησκημένοι τὰς κόμας χρυσῷ κόσμῳ, ὡς καὶ Ξενοφάνης φησίν

ἁβροσύνας δὲ μαθόντες ἀνωφελέας παρὰ Λυδῶν,
b ὄφρα τυραννείης ἦσαν ἄνευ στυγερῆς,
ᾔεσαν εἰς ἀγορὴν παναλουργέα φάρε᾽ ἔχοντες,
οὐ μείους ἤπερ χίλιοι εἰς ἐπίπαν,
αὐχαλέοι, χαίτῃσιν ἀγαλλόμενοι χρυσέῃσιν,
ἀσκητοῖς ὀδμὴν χρίμασι δευόμενοι.

οὕτω δ᾽ ἐξελύθησαν διὰ τὴν ἄκαιρον μέθην ὥστε τινὲς αὐτῶν οὔτε ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον οὔτε δυόμενον ἑοράκασιν. νόμον τε ἔθεντο, ὃς ἔτι καὶ ἐφ᾽ ἡμῶν

ἦν, τὰς αὐλητρίδας καὶ τὰς ψαλτρίας καὶ πάντα τὰ c τοιαῦτα τῶν ἀκροαμάτων τὰ μισθώματα λαμβάνειν ἀπὸ πρῳ μέχρι μέσου ἡμέρας καὶ μέχρι λύχνων ἀφῶν· ἀπὸ δὲ τούτου τὴν λοιπὴν νύκτα ἦσαν πρὸς τῷ μεθύειν. Θεόπομπος δ' ἐν πεντεκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν χιλίους φησὶν ἄνδρας αὐτῶν ἁλουργεῖς φοροῦντας στολὰς ἀστυπολεῖν· ὅθεν καὶ βασιλεῦσι σπάνιον τότ' ἦν καὶ περισπούδαστον. ἰσοστάσιος γὰρ ἦν ἡ πορφύρα πρὸς ἄργυρον ἐξεταζομένη. τοιγαροῦν διὰ τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ἐν τυραννίδι καὶ στάσεσι γενόμενοι αὐτῇ πατρίδι διεφθάρησαν. ταῦτα εἴρηκε περὶ αὐ- d τῶν καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Νόμων. κοινῶς δὲ περὶ πάντων τῶν Ἰώνων τρυφῆς Ἀντιφάνης ἐν Δωδώνῃ τάδε λέγει

πόθεν οἰκήτωρ; ἤ τις Ἰώνων
τρυφεραμπεχόνων ἁβρὸς ἡδυπαθὴς
ὄχλος ὥρμηται;

Θεόφραστος δ' ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς καὶ δὴ καὶ τοὺς Ἴωνάς φησι διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τρυφῆς . . . ἔτι καὶ νῦν ἡ χρυσῆ παροιμία διαμεμένηκε.

32. καὶ τῶν παρωκεανιτῶν δέ τινάς φησι Θεόπομπος ἐν ὀγδόῃ Φιλιππικῶν ἁβροδιαίτους γενέσθαι. περὶ δὲ Βυζαντίων καὶ Καλχηδονίων ὁ αὐτός φησι e Θεόπομπος τάδε 'ἦσαν δὲ οἱ Βυζάντιοι, καὶ διὰ τὸ δημοκρατεῖσθαι πολὺν ἤδη χρόνον καὶ τὴν πόλιν ἐπ' ἐμπορίου κειμένην ἔχειν καὶ τὸν δῆμον ἅπαντα περὶ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν λιμένα διατρίβειν, ἀκόλαστοι καὶ συνουσιάζειν καὶ πίνειν εἰθισμένοι ἐπὶ τῶν καπηλείων. Καλχηδόνιοι δὲ πρὶν μὲν μετασχεῖν αὐτοῖς τῆς πολιτείας, ἅπαντες ἐν ἐπιτηδεύμασι καὶ βίῳ βελτίονι διετέλουν ὄντες. ἐπεὶ δὲ τῆς δημοκρατίας τῶν Βυζαντίων ἐγεύσαντο, διεφθάρησαν εἰς τρυφήν, καὶ f

τὸν καθ' ἡμέραν βίον ἐκ σωφρονεστάτων καὶ μετριω-
τάτων φιλοπόται καὶ πολυτελεῖς γενόμενοι.' κἀν τῇ
πρώτῃ δὲ πρὸς ταῖς εἴκοσι τῶν Φιλιππικῶν τὸ τῶν
Ὀμβρίκων φησὶν ἔθνος (ἔστι δὲ περὶ τὸν Ἀδρίαν)
ἐπιεικῶς εἶναι ἁβροδίαιτον παραπλησίως τε βιοτεύ-
527 ειν τοῖς Λυδοῖς, χώραν τε ἔχειν ἀγαθήν, ὅθεν προ-
ελθεῖν εἰς εὐδαιμονίαν.

33. περὶ δὲ Θετταλῶν λέγων ἐν τῇ τετάρτῃ φη-
σὶν ὅτι ζῶσιν οἱ μὲν σὺν ταῖς ὀρχηστρίσι καὶ ταῖς
αὐλητρίσι διατρίβοντες, οἱ δ' ἐν κύβοις καὶ πότοις
καὶ ταῖς τοιαύταις ἀκολασίαις διημερεύοντες, καὶ
μᾶλλον σπουδάζουσιν ὅπως ὄψων παντοδαπῶν τὰς
τραπέζας παραθήσονται πλήρεις ἢ τὸν αὑτῶν βίον
[ὅπως] παρασχήσονται κεκοσμημένον. Φαρσάλιοι δὲ
πάντων (φησὶν) ἀνθρώπων εἰσὶν ἀργότατοι καὶ πο-
λυτελέστατοι. ὡμολόγηνται δ' οἱ Θετταλοί, ὡς καὶ
b Κριτίας φησί, πάντων Ἑλλήνων πολυτελέστατοι γε-
γενῆσθαι περί τε τὴν δίαιταν καὶ τὴν ἐσθῆτα· ὅπερ
αὐτοῖς αἴτιον ἐγένετο κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπαγαγεῖν
τοὺς Πέρσας, ζηλώσαντας τὴν τούτων τρυφὴν καὶ
πολυτέλειαν. περὶ δὲ Αἰτωλῶν Πολύβιος μὲν ἐν
τρισκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν φησιν ὡς διὰ τὴν τῶν πο-
λέμων συνέχειαν καὶ τὴν τῶν βίων πολυτέλειαν κα-
τάχρεοι ἐγένοντο, Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν δωδεκάτῃ
ἱστοριῶν 'Αἰτωλοὶ (φησὶ) τοσούτῳ τῶν λοιπῶν ἑτοι-
c μότερον ἔχουσι πρὸς θάνατον, ὅσῳπερ καὶ ζῆν πολυ-
τελῶς [καὶ] ἐκτενέστερον ζητοῦσι τῶν ἄλλων.'

34. διαβόητοι δ' εἰσὶ περὶ τρυφὴν Σικελιῶταί
τε καὶ Συρακόσιοι, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης φησὶν ἐν
Δαιταλεῦσιν

> ἀλλ' οὐ γὰρ ἔμαθε ταῦτ' ἐμοῦ πέμποντος, ἀλλὰ
> μᾶλλον

πίνειν, ἔπειτ' ᾄδειν κακῶς, συρακοσίαν τράπεζαν,
συβαρίτιδάς τ' εὐωχίας καὶ χῖον ἐκ λακαινᾶν.

Πλάτων δ' ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς φησὶ 'ταύτην δὴ τὴν διάνοιαν ἔχων εἰς Ἰταλίαν τε καὶ Σικελίαν ἦλθον, ὅτε πρῶτον ἀφικόμην. ἐλθόντα δέ με ὁ ταύτῃ βίος d οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρεσε, δίς τε τῆς ἡμέρας ἐμπιμπλάμενον ζῆν καὶ μηδέποτε κοιμώμενον μόνον νύκτωρ, καὶ ὅσα τούτων ἐπιτηδεύματα συνέπεται τῷ βίῳ. ἐκ γὰρ τούτων τῶν ἐθῶν οὔτ' ἂν φρόνιμος οὐδείς ποτε γενέσθαι τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀνθρώπων ἐκ νέου ἐπιτηδεύων δύναιτο, σώφρων δὲ οὐδ' ἂν μελλήσαι ποτὲ γενέσθαι.' κἀν τρίτῳ δὲ Πολιτείας γράφει οὕτως 'συρακοσίαν δέ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ σικελικὴν ποικιλίαν ὄψου, ὡς ἔοικας, οὐκ αἰνεῖς· ψέγεις δὲ καὶ e κορινθίαν κόρην φίλην εἶναι ἀνδράσι μέλλουσιν εὖ σώματος ἕξειν, καὶ ἀττικῶν πεμμάτων τὰς δοκούσας εἶναι εὐπαθείας.'

35. Ποσειδώνιος δ' ἐν ἑκκαιδεκάτῃ ἱστοριῶν περὶ τῶν κατὰ τὴν Συρίαν πόλεων λέγων ὡς ἐτρύφων γράφει καὶ ταῦτα 'τῶν γοῦν ἐν ταῖς πόλεσιν ἀνθρώπων διὰ τὴν εὐβοσίαν τῆς χώρας ἀπὸ τῆς περὶ τἀναγκαῖα κακοπαθείας συνόδους νεμόντων πλείονας, ἐν αἷς εὐωχοῦντο συνεχῶς, τοῖς μὲν γυμνασίοις ὡς βαλανείοις χρώμενοι, ἀλειφόμενοι δ' ἐλαίῳ πολυτελεῖ καὶ μύροις· τοῖς δὲ γραμματείοις (οὕτως γὰρ ἐκάλουν f τὰ κοινὰ τῶν συνδείπνων) ὡς οἰκητηρίοις ἐνδιαιτώμενοι, καὶ τὸ πλεῖον τῆς ἡμέρας γαστριζόμενοι ἐν αὐτοῖς οἴνοις καὶ βρώμασιν, ὥστε καὶ προσαποφέρειν πολλά, καὶ κατασαυλούμενοι πρὸς χελωνίδος πολυκρότου ψόφον, ὥστε τὰς πόλεις ὅλας τοῖς τοιούτοις κελάδοις ὑπηχεῖσθαι.' Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ τρια-

κοστῇ πέμπτῃ τῶν Εὐρωπιακῶν ''Ἀρυκανδεῖς (φησὶ)
528 Λυκίας, ὅμοροι ὄντες Λιμυρεῦσι, διὰ τὴν περὶ τὸν βίον ἀσωτίαν καὶ πολυτέλειαν κατάχρεοι γενόμενοι, καὶ διὰ τὴν ἀργίαν καὶ φιληδονίαν ἀδυνατοῦντες ἀποδοῦναι τὰ δάνεια, προσέκλιναν ταῖς Μιθριδάτου ἐλπίσιν, ἆθλον ἕξειν νομίσαντες χρεῶν ἀποκοπάς.' ἐν δὲ τῇ τριακοστῇ πρώτῃ Ζακυνθίους φησὶν ἀπείρους εἶναι πολέμου διὰ τὸ ἐν εὐπορίᾳ καὶ πλούτῳ τρυφῶντας ἐθίζεσθαι.

36. Πολύβιος δ' ἐν τῇ ἑβδόμῃ 'Καπυησίους τοὺς
b ἐν Καμπανίᾳ διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς πλοῦτον περιβαλομένους ἐξοκεῖλαι εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν, ὑπερβαλλομένους τὴν περὶ Κρότωνα καὶ Σύβαριν παραδεδομένην φήμην. οὐ δυνάμενοι οὖν (φησὶ) φέρειν τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν ἐκάλουν τὸν Ἀννίβαν· διόπερ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνήκεστα [δεινὰ] ἔπαθον. Πετηλῖνοι δὲ τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους πίστιν εἰς τοσοῦτον καρτερίας ἦλθον πολιορκούμενοι ὑπ' Ἀννίβα ὥστε μετὰ τὸ πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν
c πόλιν δέρματα καταφαγεῖν, ἁπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δένδρων τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς ἁπαλοὺς πτόρθους ἀναλῶσαι, καὶ ἕνδεκα μῆνας ὑπομείναντες τὴν πολιορκίαν οὐδενὸς βοηθοῦντος οὐδὲ συνευδοκοῦντος Ῥωμαίων παρέδοσαν ἑαυτούς.'

37. τοὺς δὲ Κουρῆτας Φύλαρχος διὰ τῆς ἑνδεκάτης τῶν ἱστοριῶν Αἰσχύλον ἱστορεῖν διὰ τὴν τρυφὴν τυχεῖν τῆς προσηγορίας·

> χλιδῶν τε πλόκαμος ὥστε παρθένοις ἁβραῖς·
> ὅθεν καλεῖν Κουρῆτα λαὸν ἤνεσαν.

d Ἀγάθων δ' ἐν τῷ Θυέστῃ τοὺς τὴν Πρώνακτος θυγατέρα μνηστεύοντας τοῖς τε λοιποῖς πᾶσιν ἐξησκη-

μένους ἐλθεῖν καὶ κομῶντας τὰς κεφαλάς, ἐπεὶ δ' ἀπέτυχον τοῦ γάμου

κόμας ἐκειράμεσθα (φησὶ) μάρτυρας τρυφῆς,
ἤ που ποθεινὸν χρῆμα παιζούσῃ φρενί.
ἐπώνυμον γοῦν εὐθὺς ἔσχομεν κλέος
Κουρῆτες εἶναι, κουρίμου χάριν τριχός.

καὶ Κυμαῖοι δὲ οἱ ἐν Ἰταλίᾳ, ὥς φησιν Ὑπέροχος ἢ ὁ ποιήσας τὰ εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενα Κυμαϊκά, διετέλεσαν χρυσοφοροῦντες καὶ ἀνθιναῖς ἐσθῆσι χρώμενοι e καὶ μετὰ γυναικῶν εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐξιόντες ἐπὶ ζευγῶν ὀχούμενοι.

38. περὶ μὲν οὖν ἐθνῶν καὶ πόλεων τρυφῆς τοσαῦτα μνημονεύω, περὶ δὲ τῶν κατ' ἄνδρα τάδε ἤκουσα. Κτησίας ἐν τρίτῃ Περσικῶν καὶ πάντας μέν φησι τοὺς βασιλεύσαντας τῆς Ἀσίας περὶ τρυφὴν σπουδάσαι, μάλιστα δὲ Νινύαν τὸν Νίνου καὶ Σεμιράμιδος υἱόν. καὶ οὗτος οὖν ἔνδον μένων καὶ τρυφῶν ὑπ' οὐδενὸς ἑωρᾶτο εἰ μὴ ὑπὸ τῶν εὐνούχων f καὶ τῶν ἰδίων γυναικῶν. τοιοῦτος δ' ἦν καὶ Σαρδανάπαλλος, ὃν οἳ μὲν Ἀνακυνδαράξεω λέγουσιν υἱόν, οἳ δὲ Ἀναβαξάρου. ὅτε δὴ οὖν Ἀρβάκης, εἷς τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατηγῶν, Μῆδος γένος, διεπράξατο διά τινος τῶν εὐνούχων Σπαραμείζου θεάσασθαι Σαρδανάπαλλον, καὶ μόλις αὐτῷ ἐπετράπη ἐκείνου ἐθελήσαντος, ὡς εἰσελθὼν εἶδεν αὐτὸν ὁ Μῆδος ἐψιμυθιωμένον καὶ κεκοσμημένον γυναικιστὶ καὶ μετὰ τῶν παλλακίδων ξαίνοντα πορφύραν, ἀναβάδην τε μετ' αὐτῶν καθήμενον, γυναικείαν δὲ στολὴν ἔχοντα καὶ 529 κατεξυρημένον τὸν πώγωνα καὶ κατακεκισηρισμένον· ἦν δὲ καὶ γάλακτος λευκότερος καὶ ὑπεγέγραπτο τοὺς ὀφθαλμούς. ἐπεὶ δὲ καὶ προσεῖδε τὸν Ἀρβάκην τὰ λευκὰ ἐπαναβαλὼν τοῖν ὀφθαλμοῖν, οἱ μὲν

πολλοί, ὧν ἐστι καὶ Δοῦρις, ἱστοροῦσιν ὑπὸ τούτου ἀγανακτήσαντος εἰ τοιοῦτος αὐτῶν βασιλεύσει συγκεντηθέντα ἀποθανεῖν, Κτησίας δὲ λέγει εἰς πόλεμον
b αὐτὸν καταστῆναι καὶ ἀθροίσαντα πολλὴν στρατιὰν καὶ καταλυθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀρβάκου τελευτῆσαι ἑαυτὸν ἐμπρήσαντα ἐν τοῖς βασιλείοις, πυρὰν νήσαντα ὕψος τεσσάρων πλέθρων, ἐφ' ἧς ἐπέθηκε χρυσᾶς κλίνας ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα καὶ ἴσας τραπέζας καὶ ταύτας χρυσᾶς. ἐποίησε δὲ ἐν τῇ πυρᾷ καὶ οἴκημα ἑκατόμποδον ἐκ ξύλων, κἀνταῦθα κλίνας ὑπεστόρεσε, καὶ κατεκλίθη ἐνταῦθα αὐτός τε μετὰ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ αἱ παλλακίδες ἐν ταῖς ἄλλαις κλίναις· τοὺς γὰρ τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας ὁρῶν τὰ πράγματα κακούμενα προυπεπόμφει εἰς Νίνον πρὸς
c τὸν ἐκεῖ βασιλέα, δοὺς αὐτοῖς τρισχίλια χρυσίου τάλαντα. ἐπεστέγασε δὲ τὸ οἴκημα δοκοῖς μεγάλαις τε καὶ παχείαις, ἔπειτα ἐν κύκλῳ περιέθηκε πολλὰ ξύλα καὶ παχέα ὥστε μὴ εἶναι ἔξοδον. ἐνταῦθα ἐπέθηκε μὲν χρυσίου μυριάδας χιλίας, ἀργυρίου δὲ μυρίας μυριάδας ταλάντων καὶ ἱμάτια καὶ πορφύρας καὶ στολὰς παντοδαπάς. ἔπειτα ὑφάψαι ἐκέλευε τὴν πυράν, καὶ ἐκαίετο πεντεκαίδεκα ἡμέραις. οἱ δὲ ἐθαύμαζον ὁρῶντες τὸν καπνὸν καὶ ἐδόκουν αὐτὸν
d θυσίας ἐπιτελεῖν· ταῦτα δὲ μόνοι ᾔδεσαν οἱ εὐνοῦχοι. ὁ μὲν οὖν Σαρδανάπαλλος ἐκτόπως ἡδυπαθήσας ὡς ἐνῆν γενναίως ἐτελεύτησε.

39. Κλέαρχος δὲ περὶ τοῦ Περσῶν βασιλέως διηγούμενος ὅτι τοῖς αὐτῷ πορίσασιν ἡδύ τι βρῶμα ἆθλα ἐτίθει νοῦν οὐκ ἔχων· τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ λεγόμενος οἶμαι Διὸς ἅμα καὶ βασιλέως ἐγκέφαλος· ὅθεν ὁ πάντων εὐδαιμονέστατος Σαρδανάπαλλος, παρ' ὅλον τὸν βίον τιμήσας τὰς ἀπολαύσεις, καὶ τελευτήσας

δείκνυσιν ἐν τῷ τοῦ μνήματος τύπῳ τοῖς δακτύλοις οἷον καταγέλωτός ἐστιν ἄξια τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, οὐκ ἄξια ὄντα ψόφου δακτύλων ὃν πεποίηται e . . . ποιούμενος δὶς ἐν χορῷ, ἡ περὶ τὰ λοιπὰ σπουδή. φαίνεται οὖν οὐκ ἄπρακτος γενόμενος Σαρδανάπαλλος. καὶ γὰρ ἐπιγέγραπται αὐτοῦ τῷ μνήματι 'Σαρδανάπαλλος Ἀνακυνδαράξεω Ἀγχιάλην ἔδειμε καὶ Ταρσὸν μιῇ ἡμέρῃ, ἀλλὰ νῦν τέθνηκεν.' Ἀμύντας δ' ἐν τρίτῳ Σταθμῶν ἐν τῇ Νίνῳ φησὶν εἶναι χῶμα ὑψηλόν, ὅπερ κατασπάσαι Κῦρον ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἀναχωννύντα τῇ πόλει. λέγεσθαι δὲ τὸ χῶμα τοῦτ' f εἶναι Σαρδαναπάλλου τοῦ βασιλεύσαντος Νίνου, ἐφ' οὗ καὶ ἐπιγεγράφθαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ χαλδαϊκοῖς γράμμασιν, ὃ μετενεγκεῖν Χοιρίλον ἔμμετρον ποιήσαντα. εἶναι δὲ τοῦτο 'ἐγὼ δὲ ἐβασίλευσα, καὶ ἄχρι ἑώρων τοῦ ἡλίου φῶς ἔπιον ἔφαγον ἠφροδισίασα, εἰδὼς τόν τε χρόνον ὄντα βραχὺν ὃν ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, καὶ τοῦτον πολλὰς ἔχοντα μεταβολὰς καὶ κακοπαθείας, 530 καὶ ὧν ἂν καταλίπω ἀγαθῶν ἄλλοι ἕξουσι τὰς ἀπολαύσεις. διὸ κἀγὼ ἡμέραν οὐδεμίαν παρέλιπον τοῦτο ποιῶν.' Κλείταρχος δ' ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον γήρᾳ τελευτῆσαί φησι Σαρδανάπαλλον μετὰ τὴν ἀπόπτωσιν τῆς Σύρων ἀρχῆς. Ἀριστόβουλος δ' 'ἐν Ἀγχιάλῃ ἣν ἐδείματο (φησὶ) Σαρδανάπαλλος, b Ἀλέξανδρος ἀναβαίνων εἰς Πέρσας κατεστρατοπεδεύσατο. καὶ ἦν οὐ πόρρω τὸ τοῦ Σαρδαναπάλλου μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἑστάναι τύπον λίθινον συμβεβληκότα τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους ὡς ἂν ἐπικροτοῦντα. ἐπιγεγράφθαι δὲ αὐτῷ ἀσσυρίοις γράμμασι 'Σαρδανάπαλλος Ἀνακυνδαράξου παῖς Ἀγχιάλην καὶ Ταρσὸν ἔδειμεν ἡμέρῃ μιῇ. ἔσθιε πῖνε

c παῖζε, ὡς τἄλλα τούτου οὐκ ἄξια' τοῦ ἀποκροτήματος ἔοικε λέγειν.

40. οὐ μόνος δὲ ὁ Σαρδανάπαλλος διετέθρυπτο, ἀλλὰ καὶ Ἀνδρόκοττος ὁ Φρύξ. καὶ γὰρ οὗτος ἐνεδύσατο ἀνθινὴν ἐσθῆτα καὶ γυναικὸς εὐπρεπέστερον ἐκοσμεῖτο, ὡς Μνασέας φησὶν ἐν τρίτῳ Εὐρώπης. Κλέαρχος δ' ἐν πέμπτῳ βίων Σάγαρίν φησι τὸν Μαριανδυνὸν ὑπὸ τρυφῆς σιτεῖσθαι μὲν μέχρι γήρως ἐκ τοῦ τῆς τιτθῆς στόματος, ἵνα μὴ μασώμενος πονήσειεν, οὐ πώποτε δὲ τὴν χεῖρα κατωτέρω τοῦ ὀμφα-
d λοῦ προενέγκασθαι. διὸ καὶ Ἀριστοτέλης Ξενοκράτην τὸν Καλχηδόνιον σκώπτων, ὅτι οὐρῶν οὐ προσῆγε τὴν χεῖρα τῷ αἰδοίῳ, ἔλεγε

χεῖρες μὲν ἁγναί, φρὴν δ' ἔχει μίασμά τι.

Κτησίας δ' ἱστορεῖ Ἄνναρον τὸν βασιλέως ὕπαρχον καὶ τῆς Βαβυλωνίας δυναστεύσαντα στολῇ χρῆσθαι γυναικείᾳ καὶ κόσμῳ, καὶ ὅτι βασιλέως δούλῳ ὄντι αὐτῷ εἰς τὸ δεῖπνον εἰσῄεσαν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ψάλλουσαι καὶ ᾄδουσαι γυναῖκες. ἔψαλλον δὲ αὗται καὶ ᾖδον ἐκείνου δειπνοῦντος. Φοῖνιξ δ' ὁ Κολο-
e φώνιος ποιητὴς περὶ Νίνου λέγων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἰάμβων φησὶν

ἀνὴρ Νῖνος τις ἐγένετ', ὡς ἐγὼ 'κούω,
Ἀσσύριος· ὅστις εἶχε χρυσίου πόντον,
τάλαντα πολλῷ πλεῦνα κασπίης ψάμμου·
ὃς οὐκ ἴδ' ἀστέρ' οὐδ' ἰδὼν ἐδίζητο,
οὐ παρὰ μάγοισι πῦρ ἱερὸν ἀνέστησεν,
ὥσπερ νόμος, ῥάβδοισι τοῦ θεοῦ ψαύων·
οὐ μυθιητής, οὐ δικασπόλος κεῖνος,
οὐ λεωλογεῖν ἐμάνθαν', οὐκ ἀμιθρῆσαι·
f ἀλλ' ἦν ἄριστος ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
κἠρᾶν, τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ πετρῶν ὦθει.

ὡς δ' ἀπέθαν' ὡνήρ, πᾶσι κατέλιπε ῥῆσιν,
ὅκου Νίνος νῦν ἐστι καὶ τὸ σῆμ' ᾄδει·
ἄκουσον, εἴτ' Ἀσσύριος εἴτε καὶ Μῆδος
εἶς ἢ Κόραξος ἢ 'πὸ τῶν ἄνω λιμνῶν
Σίνδος κομήτης· οὐ γὰρ ἀλλὰ κηρύσσω·
ἐγὼ Νίνος πάλαι ποτ' ἐγενόμην πνεῦμα,
νῦν δ' οὐκ ἔτ' οὐδέν, ἀλλὰ γῆ πεποίημαι.
ἔχω δ' ὁκόσον ἔδαισα χὠκόσ' ἠράσθην.
τὰ δ' ὄλβι' ἡμέων δήιοι συνελθόντες
φέρουσιν, ὥσπερ ὠμὸν ἔριφον αἱ βάκχαι. 531
ἐγὼ δ' ἐς ἄιδην οὔτε χρυσὸν οὔθ' ἵππον
οὔτ' ἀργυρῆν ἅμαξαν ᾠχόμην ἕλκων·
σποδὸς δὲ πελλὴ χὠ μιτρηφόρος κεῖμαι.'

41. Θεόπομπος δὲ ἐν πεντεκαιδεκάτῃ Φιλιππικῶν ἱστοριῶν Στράτωνά φησι τὸν Σιδωνίων βασιλέα ὑπερβάλλειν ἡδυπαθείᾳ καὶ τρυφῇ πάντας ἀνθρώπους. οἷα γὰρ τοὺς Φαίακας Ὅμηρος ποιεῖν μεμυθολόγηκεν ἑορτάζοντας καὶ πίνοντας καὶ κιθαρῳδῶν καὶ ῥαψῳδῶν ἀκροωμένους, τοιαῦτα καὶ ὁ Στράτων διετέλει ποιῶν πολὺν χρόνον. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον b
ἐκείνων παρεκεκινήκει πρὸς τὰς ἡδονάς, ὅσῳ οἱ μὲν Φαίακες, ὥς φησιν Ὅμηρος, μετὰ τῶν οἰκείων γυναικῶν καὶ θυγατέρων ἐποιοῦντο τοὺς πότους, ὁ δὲ Στράτων μετ' αὐλητρίδων καὶ ψαλτριῶν καὶ κιθαριστριῶν κατεσκευάστο τὰς συνουσίας· καὶ μετεπέμπετο πολλὰς μὲν ἑταίρας ἐκ Πελοποννήσου, πολλὰς δὲ μουσουργοὺς ἐξ Ἰωνίας, ἑτέρας δὲ παιδίσκας ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος, τὰς μὲν ᾠδικὰς τὰς δὲ ὀρχη- c
στρικάς, ὧν εἰθιστο μετὰ τῶν φίλων ἀγῶνας τιθέναι, καὶ μεθ' ὧν συνουσιάζων διέτριβε· χαίρων μὲν καὶ τῷ βίῳ τῷ τοιούτῳ καὶ δοῦλος ὢν φύσει τῶν ἡδονῶν, ἔτι δὲ μᾶλλον πρὸς τὸν Νικοκλέα φιλοτιμούμενος.

ἐτύγχανον γὰρ ὑπερφιλοτίμως ἔχοντες πρὸς ἀλλή-
λους καὶ σπουδάζων ἑκάτερος αὐτὸς ἥδιον καὶ ῥᾳ-
θυμότερον ποιεῖσθαι τὸν βίον· οἵ γε προῆλθον εἰς
τοσαύτην ἅμιλλαν, ὡς ἡμεῖς ἀκούομεν, ὥστε πυνθα-
νόμενοι παρὰ τῶν ἀφικνουμένων τάς τε παρασκευὰς
d τῶν οἰκιῶν καὶ τὰς πολυτελείας τῶν θυσιῶν τὰς παρ'
ἑκατέρῳ γινομένας ἐφιλονείκουν ὑπερβάλλεσθαι τοῖς
τοιούτοις ἀλλήλους. ἐσπούδαζον δὲ δοκεῖν εὐδαί-
μονες εἶναι καὶ μακαριστοί. οὐ μὴν περί γε τὴν τοῦ
βίου τελευτὴν διηυτύχησαν, ἀλλ' ἀμφότεροι βιαίῳ
θανάτῳ διεφθάρησαν.' Ἀναξιμένης δ' ἐν τῷ ἐπιγρα-
φομένῳ Βασιλέων μεταλλαγαὶ περὶ τοῦ Στράτωνος
τὰ αὐτὰ ἱστορήσας διημιλλῆσθαί φησιν αὐτὸν Νικο-
κλεῖ τῷ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος βασιλεύσαντι,
e ἐσπουδακότι περὶ τρυφὴν καὶ ἀσέλγειαν, ἀποθανεῖν
τ' ἀμφοτέρους βιαίως.

42. ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τῶν Φιλιππικῶν Θεόπομπος
περὶ Φιλίππου λέγων φησί 'καὶ τριταῖος εἰς Ὀνόκαρ-
σιν ἀφικνεῖται, χωρίον τι τῆς Θρᾴκης ἄλσος ἔχον
πολὺ κατεσκευασμένον καλῶς καὶ πρὸς τὸ διαιτηθῆ-
ναι κεχαρισμένον ἄλλως τε καὶ τὴν θερινὴν ὥραν.
ἦν γὰρ καὶ τῶν ὑπὸ Κότυος προκριθέντων, ὃς ἁπάν-
των τῶν βασιλέων τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ γεγενημένων
μάλιστα πρὸς ἡδυπαθείας καὶ τρυφὰς ὥρμησε· καὶ
περιιὼν τὴν χώραν, ὅπου κατίδοι τόπους δένδρεσι
f συσκίους καὶ καταρρύτους ὕδασι, τούτους κατεσκεύα-
σεν ἑστιατόρια· καὶ φοιτῶν εἰς ἑκάστους ὁπότε τύ-
χοι θυσίας τε τοῖς θεοῖς ἐποιεῖτο καὶ συνῆν μετὰ τῶν
ὑπάρχων εὐδαίμων καὶ μακαριστὸς ὤν, ἕως εἰς τὴν
Ἀθηνᾶν βλασφημεῖν καὶ πλημμελεῖν ἐπεχείρησε.'
διηγεῖταί τε ἑξῆς ὁ συγγραφεὺς ὅτι δεῖπνον κατε-
σκεύασεν ὁ Κότυς ὡς γαμουμένης αὐτῷ τῆς Ἀθηνᾶς,

καὶ θάλαμον κατασκευάσας ἀνέμενε μεθύων τὴν
θεόν. ἤδη δ' ἔκφρων γενόμενος ἔπεμπέ τινα τῶν
δορυφόρων ὀψόμενον εἰ παραγέγονεν ἡ θεὸς εἰς τὸν 532
θάλαμον. ἀφικομένου δ' ἐκείνου καὶ εἰπόντος μη-
δένα εἶναι ἐν τῷ θαλάμῳ, τοξεύσας τοῦτον ἀπέκτεινε,
καὶ ἄλλον δεύτερον ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἕως ὁ τρίτος
συνεὶς παραγενόμενος ἔφη πάλαι τὴν θεὸν αὐτὸν
ἀναμένειν. ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτός ποτε καὶ ζηλοτυπήσας
τὴν αὑτοῦ γυναῖκα ταῖς αὑτοῦ χερσὶν ἀνέτεμε τὴν
ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος.

43. ἐν δὲ τῇ τρισκαιδεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν περὶ
Χαβρίου τοῦ Ἀθηναίου ἱστορῶν φησίν 'οὐ δυνάμενος b
δὲ ζῆν ἐν τῇ πόλει τὰ μὲν διὰ τὴν ἀσέλγειαν καὶ διὰ
τὴν πολυτέλειαν τὴν αὑτοῦ τὴν περὶ τὸν βίον, τὰ δὲ
διὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἅπασι γάρ εἰσι χαλεποί. διὸ καὶ
εἵλοντο αὐτῶν οἱ ἔνδοξοι ἔξω τῆς πόλεως καταβιοῦν,
Ἰφικράτης μὲν ἐν Θρᾴκῃ, Κόνων δ' ἐν Κύπρῳ, Τι-
μόθεος δ' ἐν Λέσβῳ, Χάρης δ' ἐν Σιγείῳ, καὶ αὐτὸς
ὁ Χαβρίας ἐν Αἰγύπτῳ.' καὶ περὶ τοῦ Χάρητος ἐν τῇ
πέμπτῃ καὶ τεσσαρακοστῇ φησί 'Χάρητός τε νωθροῦ
τε ὄντος καὶ βραδέος, καίτοι γε καὶ πρὸς τρυφὴν ἤδη c
ζῶντος, ὅς γε περιήγετο στρατευόμενος αὐλητρίδας
καὶ ψαλτρίας καὶ πεζὰς ἑταίρας· καὶ τῶν χρημάτων
τῶν εἰσφερομένων εἰς τὸν πόλεμον τὰ μὲν εἰς ταύτην
τὴν ὕβριν ἀνήλισκε, τὰ δ' αὐτοῦ κατέλειπεν Ἀθή-
νησι, τοῖς τε λέγουσι καὶ τὰ ψηφίσματα γράφουσι καὶ
τῶν ἰδιωτῶν τοῖς δικαζομένοις· ἐφ' οἷς ὁ δῆμος ὁ τῶν
Ἀθηναίων οὐδεπώποτε ἠγανάκτησεν, ἀλλὰ διὰ ταῦτα
καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἠγάπα τῶν πολιτῶν καὶ δικαίως.
καὶ γὰρ αὐτοὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἔζων, ὥστε τοὺς d
μὲν νέους ἐν τοῖς αὐλητριδίοις καὶ παρὰ ταῖς ἑταίραις
διατρίβειν, τοὺς δὲ μικρὸν ἐκείνων πρεσβυτέρους ἐν

τοῖς κύβοις καὶ ταῖς τοιαύταις ἀσωτίαις· τὸν δὲ δῆμον ἅπαντα πλείω καταναλίσκειν εἰς τὰς κοινὰς ἑστιάσεις καὶ κρεανομίας ἤπερ εἰς τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν.' ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ τοῦ Θεοπόμπου συγγράμματι περὶ τῶν ἐκ Δελφῶν συληθέντων χρημάτων 'Χάρητι (φησὶ) τῷ Ἀθηναίῳ διὰ Λυσάνδρου τάλαντα ἑξήκοντα. ἀφ' ὧν ἐδείπνισεν Ἀθηναίους
e ἐν τῇ ἀγορᾷ θύσας τἀπινίκια τῆς γενομένης μάχης πρὸς τοὺς Φιλίππου ξένους.' ὧν ἡγεῖτο μὲν Ἄδαῖος ἀλεκτρυὼν ἐπικαλούμενος, περὶ οὗ καὶ ὁ Ἡρακλείδης ὁ τῶν κωμῳδιῶν ποιητὴς μέμνηται οὕτως

ἀλεκτρυόνα τὸν τοῦ Φιλίππου καλαλαβὼν
ἀωρὶ κοκκύζοντα καὶ πλανώμενον
κατέκοψεν· οὐ γὰρ εἶχεν οὐδέπω λόφον . . .
ἕνα κατακόψας μάλα συχνοὺς ἐδείπνισεν
Χάρης Ἀθηναίων τόθ', ὡς γενναῖος ἦν.

f τὰ αὐτὰ ἱστορεῖ καὶ Δοῦρις.

44. Ἰδομενεὺς δέ φησι καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας Ἱππίαν καὶ Ἵππαρχον εὑρεῖν θαλίας καὶ κώμους· διὸ καὶ ἵππων καὶ ἑτέρων πολλῶν ἐπιπολάσαι τὸ πλῆθος παρ' αὐτοῖς· ὅθεν βαρεῖαν αὐτῶν γενέσθαι τὴν ἀρχήν. καίτοι ὁ πατὴρ αὐτῶν Πεισίστρατος μετρίως ἐχρῆτο ταῖς ἡδοναῖς, ὅς γ' οὐδ' ἐν τοῖς χωρίοις οὐδ'
533 ἐν τοῖς κήποις φύλακας καθίστα, ὡς Θεόπομπος ἱστορεῖ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ εἰκοστῇ, ἀλλ' εἴα τὸν βουλόμενον εἰσιόντα ἀπολαύειν καὶ λαμβάνειν ὧν δεηθείη· ὅπερ ὕστερον ἐποίησε καὶ Κίμων μιμησάμενος ἐκεῖνον, περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ ἱστορῶν ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Φιλιππικῶν ὁ Θεόπομπός φησι 'Κίμων ὁ Ἀθηναῖος ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ τοῖς κήποις οὐδένα τοῦ καρποῦ καθίστα φύλακα, ὅπως οἱ βουλόμενοι τῶν πολιτῶν εἰσιόντες ὀπωρίζωνται καὶ λαμβάνωσιν εἴ τινος

δέοιντο τῶν ἐν τοῖς χωρίοις. ἔπειτα τὴν οἰκίαν b παρεῖχε κοινὴν ἅπασιν, ὡς δεῖπνόν ἀεὶ εὐτελὲς παρασκευάζεσθαι πολλοῖς ἀνθρώποις, καὶ τοὺς ἀπόρους προσιόντας τῶν Ἀθηναίων [εἰσιόντας] δειπνεῖν. ἐθεράπευε δὲ καὶ τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐτοῦ τι δεομένους· καὶ λέγουσιν ὡς περιήγετο μὲν ἀεὶ νεανίσκους δύ' ἢ τρεῖς ἔχοντας κέρματα, τούτοις τε διδόναι προσέταττεν, ὁπότε τις προσέλθοι αὐτοῦ δεόμενος. καί φασι μὲν αὐτὸν καὶ εἰς ταφὴν εἰσφέρειν. ποιεῖν δὲ καὶ τοῦτο πολλάκις, ὁπότε τῶν πολιτῶν τινὰ ἴδοι κακῶς ἠμφιεσμένον, κελεύειν αὐτῷ μεταμ- c φιέννυσθαι τῶν νεανίσκων τινὰ τῶν συνακολουθούντων αὐτῷ. ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων ηὐδοκίμει καὶ πρῶτός ἦν τῶν πολιτῶν.' ὁ δὲ Πεισίστρατος καὶ ἐν πολλοῖς βαρὺς ἐγένετο, ὅπου καὶ τὸ Ἀθήνησι τοῦ Διονύσου πρόσωπον ἐκείνου τινές φασιν εἰκόνα.

45. Περικλέα δὲ τὸν ὀλύμπιόν φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς ὡς ἀπήλλαξεν ἐκ τῆς οἰκίας τὴν γυναῖκα καὶ τὸν μεθ' ἡδονῆς βίον προείλετο, ᾤκει τε μετὰ Ἀσπασίας τῆς ἐκ Μεγάρων d ἑταίρας καὶ τὸ πολὺ μέρος τῆς οὐσίας εἰς ταύτην κατανάλωσε. Θεμιστοκλῆς δ' οὔπω Ἀθηναίων μεθυσκομένων οὐδ' ἑταίραις χρωμένων ἐκφανῶς τέθριππον ζεύξας ἑταιρίδων διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ πληθύοντος ἑωθινὸς ἤλασεν. ἀμφιβόλως δ' αὐτὸ εἴρηκεν ὁ Ἰδομενεύς, εἴτε ἑταίρας τέτταρας συνυπέζευξεν ὡς ἵππους εἴτε ἀνεβίβασεν αὐτὰς ἐπὶ τὸ τέθριππον. Πόσσις δ' ἐν τρίτῳ Μαγνητικῶν τὸν Θεμιστοκλέα φησὶν ἐν Μαγνησίᾳ τὴν στεφανηφόρον ἀρχὴν ἀναλα- e βόντα θῦσαι Ἀθηνᾷ καὶ τὴν ἑορτὴν παναθήναια ὀνομάσαι, καὶ Διονύσῳ χοοπότῃ θυσιάσαντα καὶ τὴν χοῶν ἑορτὴν αὐτόθι καταδεῖξαι. Κλέαρχος δ' ἐν

πρώτῳ περὶ φιλίας τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ τρίκλινον οἰκοδομησάμενον περικαλλέστατον ἀγαπᾶν ἔφησεν εἰ τοῦτον φίλων πληρώσει.

46. Χαμαιλέων δ' ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ Ἀνακρέοντος προθεὶς τὸ

ξανθῇ δ' Εὐρυπύλῃ μέλει
ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων,

f τὴν προσηγορίαν ταύτην λαβεῖν τὸν Ἀρτέμωνα διὰ τὸ τρυφερῶς βιοῦντα περιφέρεσθαι ἐπὶ κλίνης. καὶ γὰρ Ἀνακρέων αὐτὸν ἐκ πενίας εἰς τρυφὴν ὁρμῆσαί φησιν ἐν τούτοις

πρὶν μὲν ἔχων κερβέριον, καλύμματ' ἐσφηκωμένα,
καὶ ξυλίνους ἀστραγάλους ἐν ὠσὶ καὶ ψιλὸν περὶ
πλευρῆσι [δέρριον] βοός,
νεόπλυτον εἴλυμα κακῆς ἀσπίδος, ἀρτοπώλισιν
534 κηθελοπόρνοισιν ὁμιλέων ὁ πονηρὸς Ἀρτέμων,
κίβδηλον εὑρίσκων βίον,
πολλὰ μὲν ἐν δουρὶ τιθεὶς αὐχένα, πολλὰ δ' ἐν τροχῷ,
πολλὰ δὲ νῶτα σκυτίνῃ μάστιγι θωμιχθείς, κόμην
πώγωνά τ' ἐκτετιλμένος·
νῦν δ' ἐπιβαίνει σατινέων, χρύσεα φορέων καθέρματα
πάις Κύκης, καὶ σκιαδίσκην ἐλεφαντίνην φορέει
b γυναιξὶν αὔτως.

47. περὶ δὲ τοῦ καλοῦ Ἀλκιβιάδου Σάτυρος ἱστορῶν 'λέγεται (φησὶν) ὅτι ἐν Ἰωνίᾳ μὲν Ἰώνων ὢν ἐφαίνετο τρυφερώτερος, ἐν Θήβαις δὲ σωμασκῶν καὶ γυμναζόμενος τῶν Θηβαίων αὐτῶν μᾶλλον Βοιώτιος, ἐν Θετταλίᾳ δὲ ἱπποτροφῶν καὶ ἡνιοχῶν τῶν Ἀλευ-

αδῶν ἱππικώτερος, ἐν Σπάρτῃ δὲ καρτερίαν καὶ
ἀφέλειαν ἐπιτηδεύων ἐνίκα τοὺς Λάκωνας, ὑπερῆρε
δὲ καὶ τὴν τῶν Θρᾳκῶν ἀκρατοποσίαν. τὴν δὲ αὐτοῦ
γυναῖκα πειρῶν ὡς ἕτερος ἔπεμψεν αὐτῇ χιλίους δα- c
ρεικούς. κάλλιστος δὲ ὢν τὴν μορφὴν κόμην τε ἔτρε-
φεν ἐπὶ πολὺ τῆς ἡλικίας καὶ ὑποδήματα παρηλλαγ-
μένα ἐφόρει, ἃ ἀπ' αὐτοῦ ἀλκιβιάδες καλεῖται. ὅτε
δὲ χορηγοίη πομπεύων ἐν πορφυρίδι, εἰσιὼν εἰς τὸ
θέατρον ἐθαυμάζετο οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ
καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν. διὸ καὶ Ἀντισθένης ὁ σω-
κρατικός, ὡς ἂν αὐτὸς αὐτόπτης γεγονὼς τοῦ Ἀλκι-
βιάδου, ἰσχυρὸν αὐτὸν καὶ ἀνδρώδη καὶ ἀπαίδευτον
καὶ τολμηρὸν καὶ ὡραῖον ἐφ' ἡλικίας γενέσθαι φησίν.
εἰς δὲ τὰς ἀποδημίας ὁπότε στέλλοιτο, τέσσαρσι τῶν d
συμμαχίδων πόλεων ὥσπερ θεραπαίναις ἐχρῆτο.
σκηνὴν μὲν γὰρ αὐτῷ περσικὴν ἔπησσον Ἐφέσιοι,
τροφὴν δὲ τοῖς ἵπποις αὐτοῦ Χῖοι παρεῖχον, ἱερεῖα δὲ
παρίστασαν εἰς τὰς θυσίας καὶ κρεανομίας Κυζικηνοί,
Λέσβιοι δὲ οἶνον παρεῖχον καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τὴν
καθ' ἡμέραν δίαιταν. ἀφικόμενος δ' Ἀθήνησιν ἐξ
Ὀλυμπίας δύο πίνακας ἀνέθηκεν, Ἀγλαοφῶντος
γραφήν· ὧν ὃ μὲν εἶχεν Ὀλυμπιάδα καὶ Πυθιάδα
στεφανούσας αὐτόν, ἐν δὲ θατέρῳ Νεμεὰς ἦν καθη-
μένη καὶ ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς Ἀλκιβιάδης, καλ- e
λίων φαινόμενος τῶν γυναικείων προσώπων. καὶ
στρατηγῶν δὲ ἔτι καλὸς εἶναι ἤθελεν· ἀσπίδα γοῦν
εἶχεν ἐκ χρυσίου καὶ ἐλέφαντος πεποιημένην, ἐφ' ἧς
ἦν ἐπίσημον ἔρως κεραυνὸν ἠγκυλημένος. ἐπικωμά-
σας δέ ποτε ὡς Ἄνυτον ἐραστὴν ὄντα καὶ πλούσιον,
συνεπικωμάζοντος αὐτῷ τῶν ἑταίρων ἑνὸς Θρασύλ-
λου (τῶν πενήτων δ' οὗτος ἦν) προπιὼν τῷ Θρα-
σύλλῳ τὰ ἡμίση τῶν ποτηρίων τῶν ἐπὶ τῷ κυλικείῳ

f προκειμένων, ἐκέλευσε τοὺς ἀκολούθους ἀποφέρειν πρὸς τὸν Θράσυλλον· εἶθ' οὕτω φιλοφρονησάμενος τὸν Ἄνυτον ἀπηλλάσσετο. ὁ δὲ Ἄνυτος πάνυ ἐλευθερίως καὶ ἐρωτικῶς, λεγόντων τινῶν ὡς ἀγνώμονα εἴη πεποιηκὼς ὁ Ἀλκιβιάδης, οὐ μὰ Δί', ἔφη, ἀλλ' εὐγνώμονα, ὃς ἔχων ἐξουσίαν ἅπαντα λαβεῖν τὰ ἡμίση κατέλιπεν.'

48. Λυσίας δὲ ὁ ῥήτωρ περὶ τῆς τρυφῆς αὐτοῦ λέγων φησίν 'ἐκπλεύσαντες γὰρ κοινῇ Ἀξίοχος καὶ Ἀλκιβιάδης εἰς Ἑλλήσποντον ἔγημαν ἐν Ἀβύδῳ δύ'
535 ὄντε Μεδοντιάδα τὴν Ἀβυδηνὴν καὶ ξυνῳκείτην. ἔπειτα αὐτοῖν γίνεται θυγάτηρ, ἣν οὐκ ἔφαντο δύνασθαι γνῶναι ὁποτέρου εἴη. ἐπεὶ δ' ἦν ἀνδρὸς ὡραία, ξυνεκοιμῶντο καὶ ταύτῃ, καὶ εἰ μὲν [χρῷτο καὶ] ἔχοι Ἀλκιβιάδης, Ἀξιόχου ἔφασκεν εἶναι θυγατέρα· εἰ δ' Ἀξίοχος, Ἀλκιβιάδου.' κεκωμῴδηται δὲ καὶ ὑπὸ Εὐπόλιδος ὡς [καὶ] ἀκόλαστος πρὸς γυναῖκας ἐν Κόλαξιν οὕτως

Ἀλκιβιάδης ἐκ τῶν γυναικῶν ἐξίτω. Β. τί ληρεῖς;
b οὐκ οἴκαδ' ἐλθὼν τὴν σεαυτοῦ γυμνάσεις δάμαρτα;

καὶ Φερεκράτης δέ φησιν

οὐκ ὢν ἀνὴρ γὰρ Ἀλκιβιάδης, ὡς δοκεῖ,
ἀνὴρ ἁπασῶν τῶν γυναικῶν ἐστὶ νῦν.

ἐν Σπάρτῃ δὲ ὢν ἔφθειρε τὴν Ἄγιδος τοῦ βασιλέως γυναῖκα Τίμαιαν. ἐπιπληττόντων δ' αὐτῷ τινῶν, οὐκ ἀκρασίας ἕνεκεν συνελθεῖν ἔφη ἀλλ' ἵν' ὁ γενόμενος ἐξ αὐτοῦ βασιλεύσῃ τε τῆς Σπάρτης καὶ μηκέτι λέγωνται οἱ βασιλεῖς ἀφ' Ἡρακλέους ἀλλ'
c ἀπ' Ἀλκιβιάδου. στρατηγῶν δὲ συμπεριήγετο αὐτῷ τήν τε Λαΐδος τῆς Κορινθίας μητέρα Τιμάνδραν καὶ Θεοδότην τὴν Ἀττικὴν ἑταίραν.

49. μετὰ δὲ τὴν φυγὴν κυρίους Ἀθηναίους ποιήσας τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ πλείους τῶν πεντακισχιλίων Πελοποννησίους λαβὼν ἀνέπεμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας. κατιών τε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πατρίδα ἐστεφάνωσε τὰς ἀττικὰς τριήρεις θαλλῷ καὶ μίτραις καὶ ταινίαις· καὶ ἀναψάμενος τὰς αἰχμαλώτους ναῦς ἠκρωτηριασμένας εἰς διακοσίας ἱππαγωγούς τε ἄγων σκύλων καὶ ὅπλων λακωνικῶν καὶ πελοποννησιακῶν d
μεστὰς εἰσέπλει. ἡ δὲ τριήρης ἐφ' ἧς αὐτὸς κατέπλει μέχρι μὲν τῶν κλείθρων τοῦ Πειραιέως προέτρεχεν ἁλουργοῖς ἱστίοις· ὡς δὲ ἐντὸς ἦν καὶ τὰς κώπας ἔλαβον οἱ ἐρέται, Χρυσόγονος μὲν ηὔλει τὸ τριηρικὸν ἐνδεδυκὼς τὴν πυθικὴν στολήν, Καλλιππίδης δ' ὁ τραγῳδὸς ἐκέλευε τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς στολὴν ἠμφιεσμένος. διὸ καὶ χαριέντως εἶπέ τις 'οὔτ' ἂν δύο Λυσάνδρους ὑπήνεγκεν ἡ Σπάρτη οὔτ' ἂν δύ' Ἀλκιβιά- e
δας Ἀθῆναι.' ἐμιμεῖτο δὲ Ἀλκιβιάδης τὸν Παυσανίου μηδισμόν, καὶ καθομιλῶν Φαρνάβαζον τὴν περσικὴν ἐνεδύσατο στολὴν καὶ τὴν περσικὴν ἔμαθε φωνὴν καθάπερ καὶ Θεμιστοκλῆς.

50. Δοῦρις δ' ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν 'Παυσανίας μὲν (φησὶν) ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασιλεὺς καταθέμενος τὸν πάτριον τρίβωνα τὴν περσικὴν ἐνεδύετο στολήν. ὁ δὲ Σικελίας τύραννος Διονύσιος ξυστίδα καὶ χρυσοῦν στέφανον ἐπὶ περόνῃ μετελάμβανε τραγικόν. Ἀλέξανδρος δ', ὡς τῆς Ἀσίας f
ἐκυρίευσε, περσικαῖς ἐχρῆτο στολαῖς. Δημήτριος δὲ πάντας ὑπερέβαλλε. τὴν μὲν γὰρ ὑπόδεσιν ἣν εἶχε κατεσκεύαζεν ἐκ πολλοῦ δαπανήματος· ἦν γὰρ κατὰ μὲν τὸ σχῆμα τῆς ἐργασίας σχεδὸν ἐμβάτης πῖλημα λαμβάνων τῆς πολυτελεστάτης πορφύρας· τούτῳ δὲ χρυσοῦ πολλὴν ἐνύφαινον ποικιλίαν ὀπίσω καὶ ἔμ-

προσθεν ἐνιέντες οἱ τεχνῖται. αἱ δὲ χλαμύδες αὐτοῦ ἦσαν ὄρφνινον ἔχουσαι τὸ φέγγος τῆς χρόας, τὸ δὲ πᾶν ὁ πόλος ἐνύφαντο χρυσοῦς ἀστέρας ἔχων καὶ τὰ
536 δώδεκα ζῴδια. μίτρα δὲ χρυσόπαστος ἦν, ἣ καυσίαν ἁλουργῆ οὖσαν ἔσφιγγεν ἐπὶ τὸ νῶτον φέρουσα τὰ τελευταῖα καταβλήματα τῶν ὑφασμάτων. γινομένων δὲ τῶν δημητρίων Ἀθήνησιν ἐγράφετο ἐπὶ τοῦ προσκηνίου ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὀχούμενος.' Νύμφις δὲ ὁ Ἡρακλεώτης ἐν ἕκτῳ τῶν περὶ τῆς πατρίδος 'Παυσανίας (φησὶν) ὁ περὶ Πλαταιὰς νικήσας Μαρδόνιον τὰ τῆς Σπάρτης ἐξελθὼν νόμιμα καὶ εἰς ὑπερηφανίαν ἐπιδοὺς περὶ Βυζάντιον διατρίβων χαλκοῦν
b τὸν ἀνακείμενον κρατῆρα τοῖς θεοῖς τοῖς ἐπὶ τοῦ στόματος ἱδρυμένοις, ὃν ἔτι καὶ νῦν εἶναι συμβαίνει, ἐτόλμησεν ἐπιγράψαι ὡς αὐτὸς ἀναθείς, ὑποθεὶς τόδε τοὐπίγραμμα, διὰ τὴν τρυφὴν καὶ ὑπερηφανίαν ἐπιλαθόμενος αὐτοῦ

μνᾶμ' ἀρετᾶς ἀνέθηκε Ποσειδάωνι ἄνακτι
Παυσανίας, ἄρχων Ἑλλάδος εὐρυχόρου,
πόντου ἐπ' εὐξείνου, Λακεδαιμόνιος γένος, υἱὸς
Κλευμβρότου, ἀρχαίας Ἡρακλέος γενεᾶς.'

51. ἐτρύφησε δὲ καὶ Φάραξ ὁ Λακεδαιμόνιος, ὡς
c Θεόπομπος ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ ἱστορεῖ, καὶ ταῖς ἡδοναῖς οὕτως ἀσελγῶς ἐχρήσατο καὶ χύδην ὥστε πολὺ μᾶλλον διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην αὐτὸν ὑπολαμβάνεσθαι Σικελιώτην ἢ διὰ τὴν πατρίδα Σπαρτιάτην. ἐν δὲ τῇ πεντηκοστῇ δευτέρᾳ φησὶν ὡς Ἀρχίδαμος ὁ Λάκων ἀποστὰς τῆς πατρίου διαίτης συνειθίσθη ξενικῶς καὶ μαλακῶς· διόπερ οὐκ ἠδύνατο τὸν οἴκοι βίον ὑπομένειν, ἀλλ' ἐσπούδαζεν ἀεὶ δι' ἀκρασίαν ἔξω διατρίβειν. καὶ Ταραντίνων πρεσβευσα-
d μένων περὶ συμμαχίας ἔσπευσε συνεξελθεῖν αὐτοῖς

βοηθός· κἀκεῖ γενόμενος καὶ ἐν τῷ πολέμῳ ἀποθανὼν οὐδὲ ταφῆς κατηξιώθη, καίτοι Ταραντίνων πολλὰ χρήματα ὑποσχομένων τοῖς πολεμίοις ὑπὲρ τοῦ ἀνελέσθαι αὐτοῦ τὸ σῶμα. Φύλαρχος δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν Θρᾳκῶν φησι τῶν καλουμένων Κροβύζων βασιλέα γενέσθαι Ἰσάνθην τρυφῇ πάντας τοὺς καθ' ἑαυτὸν ὑπερβαλλόμενον. ἦν δὲ καὶ πλούσιος καὶ καλός. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καὶ εἰκοστῇ ὁ αὐτὸς Πτολεμαῖόν φησι τὸν δεύτερον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα e
πάντων σεμνότατον γενόμενον τῶν δυναστῶν καὶ παιδείας εἴ τινα καὶ ἄλλον καὶ αὐτὸν ἐπιμεληθέντα, οὕτως ἐξαπατηθῆναι τὴν διάνοιαν καὶ διαφθαρῆναι ὑπὸ τῆς ἀκαίρου τρυφῆς, ὥστε τὸν πάντα χρόνον ὑπολαβεῖν βιώσεσθαι καὶ λέγειν ὅτι μόνος εὕροι τὴν ἀθανασίαν. κατατεινόμενον οὖν ὑπὸ ποδάγρας πλείους ἡμέρας, ὡς ποτ' οὖν ἐρράισε καὶ κατεῖδε διά τινων ὑπολαμπάδων τοὺς Αἰγυπτίους παρὰ τὸν ποταμὸν ἀριστοποιουμένους καὶ τὰ τυχόντα προσφερομένους ἐπί τε τῆς ἄμμου χύδην ἐρριμμένους εἶπεν 'ὢ τάλας ἐγώ, τὸ μηδὲ τούτων ἕνα γενέσθαι.'

52. *περὶ δὲ Καλλίου καὶ τῶν τούτου κολάκων* f
φθάνομεν καὶ πρότερον εἰπόντες· ἀλλ' ἐπεὶ καινῶς Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ, ἄνωθεν ἀναλαβὼν διηγήσομαι. 'ὅτε τὸ πρῶτον εἰς Εὔβοιαν ἐστράτευσαν οἱ Πέρσαι, τότε, ὥς φασιν, Ἐρετριεὺς ἀνὴρ Διόμνηστος κύριος ἐγένετο τῶν τοῦ στρατηγοῦ χρημάτων. ἔτυχε γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ τῷ ἐκείνου σκηνῶν καὶ τὰ χρήματα εἰς οἴκημά τι θέμενος τῆς οἰκίας. τελευτησάντων δὲ πάντων διέλαθεν ἔχων ὁ Διόμνηστος τὸ χρυσίον. ἐπεὶ δὲ πάλιν ὁ 537
τῶν Περσῶν βασιλεὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἐρέτριαν στράτευμα, προστάξας ἀνάστατον ποιῆσαι τὴν πόλιν,

εἰκότως ὑπεξέθεντο ὅσοι χρημάτων ηὐπόρουν. οἱ οὖν καταλελειμμένοι τῆς τοῦ Διομνήστου οἰκίας παρ' Ἱππόνικον τὸν Καλλίου, τὸν Ἄμμωνα ἐπικαλούμενον, ὑπεξέθεντο τὰ χρήματα εἰς τὰς Ἀθήνας· καὶ ἀνασκευασθέντων ὑπὸ τῶν Περσῶν ἁπάντων τῶν b Ἐρετριέων κατέσχον οὗτοι τὰ χρήματα πολλὰ ὄντα, ὥστε Ἱππόνικος ὁ ἀπ' ἐκείνου γεγονὼς τοῦ τὴν παρακαταθήκην λαβόντος ᾔτησεν Ἀθηναίους ποτὲ ἐν ἀκροπόλει τόπον, ἵν' οἰκοδομήσηται τοῖς χρήμασιν ὅπου κείσεται, λέγων ὡς οὐκ ἀσφαλὲς ὂν ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ πολλὰ χρήματα εἶναι· καὶ ἔδοσαν Ἀθηναῖοι. νουθετηθεὶς δ' ὑπὸ τῶν φίλων μετενόησε. τοσούτων οὖν ὄντων τῶν χρημάτων Καλλίας κύριος γενόμενος καὶ πρὸς ἡδονὴν βιώσας. ποῖοι γὰρ οὐ κόλακες ἢ τί πλῆθος οὐχ ἑταίρων περὶ αὐτὸν ἦσαν; ποίας δὲ c δαπάνας οὐχ ὑπερεώρα ἐκεῖνος; ἀλλ' ὅμως εἰς τοσοῦτον αὐτὸν ἀπορίας περιέστησεν ὁ περὶ ἡδονὴν βίος ὥστε μετὰ γραδίου βαρβάρου διατελεῖν ἠναγκάσθη καὶ τῶν ἀναγκαίων τῶν καθ' ἡμέραν ἐνδεὴς γενόμενος τὸν βίον ἐτελεύτησε. τὸν δὲ Νικίου (φησὶ) τοῦ Περγασῆθεν πλοῦτον ἢ τὸν Ἰσχομάχου τίνες ἀπώλεσαν; οὐκ Αὐτοκλῆς καὶ Ἐπικλῆς, οἱ μετ' ἀλλήλων ζῆν προελόμενοι καὶ πάντ' ἐν ἐλάττονι ποιούμενοι τῆς ἡδονῆς; ἐπειδὴ δὲ πάντα κατανάλωσαν, κώνειον πιόντες ἅμα τὸν βίον ἐτελεύτησαν.'

d 53. περὶ δὲ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ πάνυ τρυφῆς Ἔφιππος μὲν ὁ Ὀλύνθιος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἡφαιστίωνος καὶ Ἀλεξάνδρου τελευτῆς φησὶν ὅτι ἐν τῷ παραδείσῳ ἔκειτο αὐτῷ χρυσοῦς θρόνος καὶ κλῖναι ἀργυρόποδες, ἐφ' ὧν καθεξόμενος ἐχρημάτιζε μετὰ τῶν ἑταίρων. Νικοβούλη δέ φησιν ὅτι παρὰ τὸ δεῖπνον πάντες οἱ ἀγωνισταὶ ἐσπούδαζον τέρπειν τὸν βασιλέα,

καὶ ὅτι ἐν τῷ τελευταίῳ δείπνῳ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεισόδιόν τι μνημονεύσας ἐκ τῆς Εὐριπίδου Ἀνδρομέδας ἠγωνίσατο, καὶ τὸν ἄκρατον προθύμως προπίνων καὶ τοὺς ἄλλους ἠνάγκαζεν. Ἔφιππος δέ φη- e σιν ὡς Ἀλέξανδρος καὶ τὰς ἱερὰς ἐσθῆτας ἐφόρει ἐν τοῖς δείπνοις, ὁτὲ μὲν τὴν τοῦ Ἄμμωνος πορφυρίδα καὶ περισχιδεῖς καὶ κέρατα καθάπερ ὁ θεός, ὁτὲ δὲ καὶ τὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐφόρει πολλάκις, ἔχων τὴν περσικὴν στολήν, ὑποφαίνων ἄνωθεν τῶν ὤμων τό τε τόξον καὶ τὴν σιβύνην. ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν τοῦ Ἑρμοῦ, τὰ μὲν ἄλλα σχεδὸν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν χλαμύδα τε πορφυρᾶν καὶ χιτῶνα μεσόλευκον καὶ τὴν καυσίαν ἔχουσαν τὸ διάδημα τὸ βασιλικόν, ἐν δὲ τῇ συνουσίᾳ τά τε πέδιλα f καὶ τὸν πέτασον ἐπὶ τῇ κεφαλῇ καὶ τὸ κηρύκειον ἐν τῇ χειρί, πολλάκις δὲ καὶ λεοντῆν καὶ ῥόπαλον ὥσπερ ὁ Ἡρακλῆς. τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ καθ' ἡμᾶς Κόμμοδος ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῶν ὀχημάτων παρακείμενον εἶχε τὸ Ἡράκλειον ῥόπαλον, ὑπεστρωμένης αὐτῷ λεοντῆς, καὶ Ἡρακλῆς καλεῖσθαι ἤθελεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοτελικοῦ τοσούτοις αὐτὸν ἀφομοιοῦντος θεοῖς, ἀτὰρ καὶ τῇ Ἀρτέμιδι; ἔρρανε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ μύρῳ σπουδαίῳ καὶ οἴνῳ εὐώδει τὸ δάπεδον. ἐθυμιᾶτο δὲ αὐτῷ σμύρνα καὶ τὰ ἄλλα 538 θυμιάματα· εὐφημία τε καὶ σιγὴ κατεῖχε πάντας ὑπὸ δέους τοὺς παρόντας. ἀφόρητος γὰρ ἦν καὶ φονικός. ἐδόκει γὰρ εἶναι μελαγχολικός. ἐν Ἐκβατάνοις δὲ ποιήσας τῷ Διονύσῳ θυσίαν καὶ πάντων δαψιλῶς ἐν τῇ θοίνῃ παρασκευασθέντων, καὶ Σατραβάτης ὁ σατράπης τοὺς στρατιώτας εἱστίασε πάντας. ἀθροισθέντων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὴν θέαν, φησὶν ὁ Ἔφιππος, κηρύγματα ἐγίνετο ὑπερήφανα καὶ τῆς περσικῆς

ὑπεροψίας αὐθαδέστερα. ἄλλων γὰρ ἄλλο τι ἀνακη-
d ρυττόντων καὶ στεφανούντων τὸν Ἀλέξανδρον, εἷς
τις τῶν ὁπλοφυλάκων ὑπερπεπαικὼς πᾶσαν κολα-
κείαν, κοινωσάμενος τῷ Ἀλεξάνδρῳ, ἐκέλευσε τὸν
κήρυκα ἀνειπεῖν ὅτι Γοργὸς ὁ ὁπλοφύλαξ Ἀλέξαν-
δρον Ἄμμωνος υἱὸν στεφανοῖ χρυσοῖς τρισχιλίοις,
καὶ ὅταν Ἀθήνας πολιορκῇ, μυρίαις πανοπλίαις καὶ
τοῖς ἴσοις καταπέλταις καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις βέλεσιν
εἰς τὸν πόλεμον ἱκανοῖς.

54. Χάρης δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ Ἀλέξανδρον
ἱστοριῶν "ὅτε (φησὶν) εἷλε Δαρεῖον, γάμους συνετέ-
c λεσεν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων φίλων, ἐνενήκοντα
καὶ δύο θαλάμους κατασκευασάμενος ἐν τῷ αὐτῷ
τόπῳ. ἦν δὲ ὁ οἶκος ἑκατοντάκλινος, ἐν ᾧ ἑκάστη ἦν
κλίνη κεκοσμημένη στολῇ γαμικῇ εἴκοσι μνῶν ἀρ-
γυρᾶ, ἡ δὲ αὐτοῦ χρυσόπους ἦν. συμπαρέλαβε δὲ
εἰς τὸ συμπόσιον καὶ τοὺς ἰδιοξένους ἅπαντας καὶ
κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις
νυμφίοις, τήν τε λοιπὴν δύναμιν πεζήν τε καὶ ναυ-
τικήν, καὶ τὰς πρεσβείας καὶ τοὺς παρεπιδημοῦντας
d ἐν τῇ αὐλῇ. κατεσκεύαστο δὲ ὁ οἶκος πολυτελῶς καὶ
μεγαλοπρεπῶς ἱματίοις τε καὶ ὀθονίοις πολυτελέσιν,
ὑπὸ δὲ ταῦτα πορφυροῖς καὶ φοινικοῖς χρυσοϋφέσι.
τοῦ δὲ μένειν τὴν σκηνὴν ὑπέκειντο κίονες εἰκοσα-
πήχεις περίχρυσοι καὶ διάλιθοι καὶ περιάργυροι.
περιεβέβλητο δ' ἐν τῷ περιβόλῳ πολυτελεῖς αὐλαῖαι
ζῳωτοὶ καὶ διάχρυσοι, κανόνας ἔχουσαι περιχρύσους
καὶ περιαργύρους. τῆς δὲ αὐλῆς ἦν τὸ περίμετρον
στάδιοι τέσσαρες. ἐγίνετο δὲ τὰ δεῖπνα πρὸς σάλ-
πιγγα, τότε μὲν ἐν τοῖς γάμοις, καὶ ἄλλως δ' ἀεὶ ὅτε
e τύχοι σπονδοποιούμενος, ὥστε πᾶν εἰδέναι τὸ στρα-
τόπεδον. ἐπὶ πέντε δὲ ἡμέρας ἐπετελέσθησαν οἱ γά-

μοι, καὶ ἐλειτούργησαν πάνυ πολλοὶ καὶ βαρβάρων καὶ Ἑλλήνων καὶ οἱ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς. θαυματοποιοὶ δὲ ἦσαν διαπρέποντες Σκύμνος Ταραντῖνος καὶ Φιλιστίδης Συρακόσιος Ἡράκλειτός τε ὁ Μυτιληναῖος. μεθ' οὓς ἐπεδείξατο ῥαψῳδὸς Ἄλεξις Ταραντῖνος. παρῆλθον δὲ καὶ ψιλοκιθαρισταί, Κρατῖνος Μηθυμναῖος, Ἀριστώνυμος Ἀθηναῖος, Ἀθηνόδωρος Τήιος· ἐκιθαρῴδησάν τε Ἡράκλειτός τε ὁ Ταραντῖνος καὶ f Ἀριστοκράτης ὁ Θηβαῖος. αὐλῳδοὶ δὲ παρῆλθον Διονύσιος ὁ Ἡρακλεώτης, Ὑπέρβολος Κυζικηνός· παρῆλθον δὲ καὶ αὐληταί, οἳ πρῶτον τὸ πυθικὸν ηὔλησαν, εἶθ' ἑξῆς μετὰ τῶν χορῶν Τιμόθεος Φρύνιχος Καφισίας Διόφαντος, ἔτι δὲ Εὔιος ὁ Χαλκιδεύς. καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον καλούμενοι διονυσοκόλακες ἀλεξανδροκόλακες ἐκλήθησαν, διὰ τὰς τῶν δώρων ὑπερβολάς, ἐφ' οἷς καὶ ἥσθη ὁ Ἀλέξανδρος. ὑπεκρίθησαν δὲ τραγῳδοὶ μὲν Θεσσαλὸς καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ἀριστόκριτος, κωμῳδοὶ δὲ Λύκων καὶ Φορμίων καὶ 539 Ἀρίστων. παρῆν δὲ καὶ Φασίμηλος ὁ ψάλτης. οἱ δὲ πεμφθέντες (φησὶ) στέφανοι ὑπὸ τῶν πρεσβευτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ταλάντων ἦσαν μυρίων πεντακισχιλίων.'

55. Πολύκλειτος δὲ ὁ Λαρισαῖος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν καὶ ἐπὶ χρυσῆς κλίνης κοιμᾶσθαί φησι τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αὐλητρίδας αὐτῷ καὶ αὐλητὰς ἀεὶ ἕπεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πίνειν ἄχρι τῆς ἕω. Κλέαρχος δ' ἐν τοῖς περὶ βίων περὶ Δαρείου λέγων b τοῦ καθαιρεθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου φησίν 'ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἀθλοθετῶν τοῖς τὰς ἡδονὰς αὐτῷ γνωρίζουσιν ὑπὸ πάντων τῶν ἡδέων ἡττωμένην ἀπέδειξε τὴν βασιλείαν, καὶ καταγωνιζόμενος ἑαυτὸν οὐκ ᾔσθετο πρότερον ἢ τὸ σκῆπτρον ἕτεροι λα-

φόντες ἀνεκηρύχθησαν.' Φύλαρχος δ' ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν καὶ Ἀγαθαρχίδης ὁ Κνίδιος ἐν τῷ δεκάτῳ περὶ Ἀσίας καὶ τοὺς ἑταίρους φησὶ τοὺς
c Ἀλεξάνδρου ὑπερβαλούσῃ τρυφῇ χρήσασθαι. ὧν εἷς ὢν καὶ Ἅγνων χρυσοῦς ἥλους ἐν ταῖς κρηπῖσι καὶ τοῖς ὑποδήμασιν ἐφόρει. Κλεῖτος δὲ ὁ λευκὸς καλούμενος, ὅτε χρηματίζειν μέλλοι, ἐπὶ πορφυρῶν ἱματίων διαπεριπατῶν τοῖς ἐντυγχάνουσι διελέγετο. Περδίκκᾳ δὲ καὶ Κρατερῷ φιλογυμναστοῦσιν ἠκολούθουν διφθέραι σταδιαῖαι τοῖς μεγέθεσιν, ὑφ' αἷς περιλαμβάνοντες τόπον ἐν ταῖς καταστρατοπεδείαις ἐγυμνάζοντο· ἠκολούθει δὲ αὐτοῖς καὶ ὑποζύγια πολλὰ τὰ τὴν κόνιν κομίζοντα πρὸς τὴν ἐν τῇ
d παλαίστρᾳ χρείαν. Λεοννάτῳ δὲ καὶ Μενελάῳ φιλοκυνήγοις οὖσιν αὐλαῖαι σταδίων ἑκατὸν ἠκολούθουν, αἷς περιστάντες τὰς θήρας ἐκυνήγουν. τὰς δὲ χρυσᾶς πλατάνους καὶ τὴν χρυσῆν ἄμπελον, ὑφ' ἣν οἱ Περσῶν βασιλεῖς ἐχρημάτιζον πολλάκις καθήμενοι, σμαραγδίνους βότρυς ἐχούσας καὶ τῶν ἰνδικῶν ἀνθράκων ἄλλων τε παντοδαπῶν λίθων ὑπερβαλλόντων ταῖς πολυτελείαις, ἐλάττω, φησὶν ὁ Φύλαρχος, φαίνεσθαι τῆς καθ' ἡμέραν ἑκάστοτε γινομένης παρ' Ἀλεξάνδρῳ δαπάνης. ἦν γὰρ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ κλινῶν ἑκατόν, χρυσοῖ δὲ κίονες πεντήκοντα κατεῖχον αὐ-
e τήν. οἱ δὲ ὑπερτείνοντες οὐρανίσκοι διάχρυσοι ποικίλμασιν ἐκπεπονημένοι πολυτελέσιν ἐσκέπαζον τὸν ἄνω τόπον. καὶ πρῶτοι μὲν Πέρσαι πεντακόσιοι μηλοφόροι περὶ αὐτὴν ἐντὸς εἱστήκεσαν, πορφυραῖς καὶ μηλίναις ἐσθῆσιν ἐξησκημένοι· μετὰ δὲ τούτους τοξόται τὸν ἀριθμὸν χίλιοι οἱ μὲν φλόγινα ἐνδεδυκότες οἱ δὲ ὑσγινοβαφῆ, πολλοὶ δὲ καὶ κυάνεα εἶχον περιβόλαια. προειστήκεσαν δὲ τούτων ἀργυράσπιδες

Μακεδόνες πεντακόσιοι. κατὰ δὲ μέσην τὴν σκηνὴν χρυσοῦς ἐτίθετο δίφρος, ἐφ' οὗ καθήμενος ἐχρημάτιζεν ὁ Ἀλέξανδρος, τῶν σωματοφυλάκων πανταχόθεν f ἐφεστηκότων. ἔξωθεν δὲ κύκλῳ τῆς σκηνῆς τὸ τῶν ἐλεφάντων ἄγημα διεσκευασμένον ἐφειστήκει, καὶ Μακεδόνες χίλιοι μακεδονικὰς στολὰς ἔχοντες, εἶτα μύριοι Πέρσαι, τό τε τὴν πορφύραν ἔχον πλῆθος εἰς πεντακοσίους ἦν, οἷς Ἀλέξανδρος ἔδωκε φορεῖν τὴν στολὴν ταύτην. τοσούτων δὲ ὄντων καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν θεραπευόντων οὐδεὶς ἐτόλμα προσπορεύεσθαι Ἀλεξάνδρῳ· τοιοῦτον ἐγεγόνει τὸ περὶ αὐτὸν ἀξίωμα. ἔγραψε δὲ καὶ τότε Ἀλέξανδρος ταῖς ἐν Ἰωνίᾳ πόλεσι καὶ πρώτοις Χίοις ὅπως αὐτῷ πορφύραν ἀποστείλωσιν. ἤθελε γὰρ τοὺς ἑταίρους ἅπαντας 540 ἁλουργὰς ἐνδῦσαι στολάς. ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιστολῆς Χίοις παρὼν Θεόκριτος ὁ σοφιστὴς νῦν ἐγνωκέναι ἔφη τὸ παρ' Ὁμήρῳ εἰρημένον 'τὸν δ' ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.'

56. Ἀντίοχον δὲ τὸν γρυπὸν ἐπικαλούμενον βασιλέα φησὶ Ποσειδώνιος ἐν τῇ ὀγδόῃ καὶ εἰκοστῇ τῶν ἱστοριῶν τὰς ἐπὶ Δάφνῃ πανηγύρεις ἐπιτελοῦντα ὑποδοχὰς λαμπρὰς ἐπιτελεῖν. ἐν αἷς τὸ μὲν πρῶτον b ἀναδόσεις ἐγίγνοντο ὁλομελῶν βρωμάτων, εἶτ' ἤδη καὶ ζώντων χηνῶν καὶ λαγωῶν καὶ δορκάδων. ἀνεδίδοντο δέ, φησί, καὶ χρυσοῖ στέφανοι τοῖς δειπνοῦσι καὶ ἀργυρωμάτων πλῆθος καὶ θεραπόντων καὶ ἵππων καὶ καμήλων, ἔδει τε ἀναβάντα ἐπὶ τὴν κάμηλον ἕκαστον πιεῖν καὶ λαβεῖν γε τὴν κάμηλον καὶ τὰ περὶ τὴν κάμηλον καὶ τὸν παρεστῶτα παῖδα.' ἐν δὲ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ περὶ τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ Ἀντιόχου λέγων τοῦ ἐπ' Ἀρσάκην εἰς Μηδίαν στρατεύσαντος φησὶν ὅτι ὑποδοχὰς ἐποιεῖτο καθ' ἡμέραν ὀχλικάς, c

ἐν αἷς χωρὶς τῶν ἀναλισκομένων καὶ ἐκφατνιζομένων
σωρευμάτων ἕκαστος ἀπέφερε τῶν ἑστιατόρων ὁλο-
μελῆ κρέα χερσαίων τε καὶ πτηνῶν καὶ θαλαττίων
ζῴων ἀδιαίρετα ἐσκευασμένα ἅμαξαν πληρῶσαι δυ-
νάμενα· καὶ μετὰ ταῦτα μελιπήκτων καὶ στεφάνων
ἐκ σμύρνης καὶ λιβανωτοῦ ἀνδρομήκεσι λημνίσκων
χρυσῶν πιλήμασι πλήθη.'

57. Κλύτος δ' ὁ ἀριστοτελικὸς ἐν τοῖς περὶ Μι-
λήτου Πολυκράτη φησὶ τὸν Σαμίων τύραννον ὑπὸ
d τρυφῆς τὰ πανταχόθεν συνάγειν, κύνας μὲν ἐξ Ἠπεί-
ρου, αἶγας δὲ ἐκ Σκύρου, ἐκ δὲ Μιλήτου πρόβατα,
ὗς δ' ἐκ Σικελίας. Ἄλεξις δ' ἐν τρίτῳ Σαμίων ὥρων
ἐκ πολλῶν πόλεών φησι κοσμηθῆναι τὴν Σάμον ὑπὸ
τοῦ Πολυκράτους, κύνας μὲν μολοττικὰς καὶ λακαί-
νας εἰσαγαγόντος, αἶγας δ' ἐκ Σκύρου καὶ Νάξου,
πρόβατα δ' ἐκ Μιλήτου καὶ τῆς Ἀττικῆς. μετεστέλ-
λετο δέ, φησί, καὶ τεχνίτας ἐπὶ μισθοῖς μεγίστοις.
πρὸ δὲ τοῦ τυραννῆσαι κατασκευασάμενος στρωμνὰς
e πολυτελεῖς καὶ ποτήρια ἐπέτρεπε χρῆσθαι τοῖς ἢ
γάμον ἢ μείζονας ὑποδοχὰς ποιουμένοις. ἐκ πάντων
οὖν τούτων ἄξιον θαυμάζειν τὸν τύραννον, ὅτι οὐ-
δαμόθεν ἀναγέγραπται γυναῖκας ἢ παῖδας μεταπεμ-
ψάμενος, καίτοι περὶ τὰς τῶν ἀρρένων ὁμιλίας
ἐπτοημένος, ὡς καὶ ἀντερᾶν Ἀνακρέοντι τῷ ποιητῇ,
ὅτε καὶ δι' ὀργὴν ἀπέκειρε τὸν ἐρώμενον. πρῶτος δὲ
ὁ Πολυκράτης καὶ ναῦς πήξας ἀπὸ τῆς πατρίδος σα-
μίας ἐκάλεσε. Κλέαρχος δέ φησιν ὡς Πολυκράτης ὁ
τῆς ἁβρᾶς Σάμου τύραννος διὰ τὴν περὶ τὸν βίον
f ἀκολασίαν ἀπώλετο, ζηλώσας τὰ Λυδῶν μαλακά.
ὅθεν τῷ μὲν Σάρδεων ἀγκῶνι γλυκεῖ προσαγορευο-
μένῳ τὴν παρὰ τοῖς Σαμίοις λαύραν ἀντικατεσκεύα-
σεν ἐν τῇ πόλει, καὶ τῶν Λυδῶν ἄνθεσιν ἀντέπλεξε

τὰ διαγγελθέντα Σαμίων ἄνθεα. τούτων δὲ ἡ μὲν Σαμίων λαύρα στέγη τις ἦν γυναικῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν καὶ ἀκρασίαν πάντων βρωμάτων ὧν ὄντως ἐνέπλησε τὴν Ἑλλάδα, τὰ δὲ Σα- 541
μίων ἄνθη γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν κάλλη διάφορα. ἔτι δὲ τῆς συμπάσης πόλεως ἐν ἑορταῖς τε καὶ μέθαις . . .' καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κλέαρχος. οἶδα δὲ κἀγὼ παρὰ τοῖς ἐμοῖς Ἀλεξανδρεῦσι λαύραν τινὰ καλουμένην μέχρι καὶ νῦν εὐδαιμόνων, ἐν ᾗ πάντα τὰ πρὸς τρυφὴν ἐπωλεῖτο.

58. Ἀλκισθένη δὲ τὸν Συβαρίτην φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Θαυμασίοις ὑπὸ τρυφῆς ἱμάτιον τοιοῦτον κατασκευάσαι τῇ πολυτελείᾳ ὡς προτίθεσθαι αὐτὸ ἐπὶ Λακινίου ἐν τῇ πανηγύρει τῆς Ἥρας, εἰς ἣν συμπορεύονται πάντες Ἰταλιῶται, καὶ τῶν δεικνυμέ- b
νων μάλιστα πάντων ἐκεῖνο θαυμάζεσθαι. οὗ φασι κυριεύσαντα Διονύσιον τὸν πρεσβύτερον ἀποδόσθαι Καρχηδονίοις ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ταλάντων. ἱστορεῖ δὲ καὶ Πολέμων περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ τῶν ἐν Καρχηδόνι πέπλων. περὶ δὲ Σμινδυρίδου τοῦ Συβαρίτου καὶ τῆς τούτου τρυφῆς ἱστόρησεν Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἕκτῃ, ὡς ἀποπλέων ἐπὶ τὴν μνηστείαν τῆς Κλεισθένους τοῦ Σικυωνίων τυράννου θυγατρὸς Ἀγαρίστης, φησίν, ἀπὸ μὲν Ἰταλίης Σμινδυρίδης ὁ Ἱπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλεῖστον δὴ χλιδῆς c
εἷς ἀνὴρ ἀφίκετο. εἵποντο γοῦν αὐτῷ χίλιοι μάγειροι καὶ ὀρνιθευταί. ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ. περὶ δὲ τῆς Διονυσίου τοῦ νεωτέρου Σικελίας τυράννου τρυφῆς Σάτυρος ὁ περιπατητικὸς ἱστορῶν ἐν τοῖς βίοις πληροῦσθαί φησι παρ' αὐτῷ τριακοντακλίνους οἴκους ὑπὸ τῶν εὐωχουμένων. καὶ Κλέαρχος δὲ ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν βίων γράφει οὕτως

'Διονύσιος δ' ὁ Διονυσίου ἁπάσης γενόμενος Σικε-
λίας ἀλάστωρ, εἰς τὴν Λοκρῶν πόλιν παρελθὼν
d οὖσαν αὐτῷ μητρόπολιν (Δωρὶς γὰρ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
τὸ γένος ἦν Λοκρίς) στρώσας οἶκον τῶν ἐν τῇ πόλει
τὸν μέγιστον ἑρπύλλοις καὶ ῥόδοις μετεπέμπετο μὲν
ἐν μέρει τὰς Λοκρῶν παρθένους· καὶ γυμνὸς μετὰ
γυμνῶν οὐδὲν αἰσχύνης παρέλιπεν ἐπὶ τοῦ στρώ-
ματος κυλινδούμενος. τοιγαροῦν μετ' οὐ πολὺν χρό-
νον οἱ ὑβρισθέντες γυναῖκα καὶ τέκνα ἐκείνου λα-
βόντες ὑποχείρια ἐπὶ τῆς ὁδοῦ στήσαντες μεθ' ὕβρεως
ἐνηκολάσταινον αὐτοῖς· καὶ ἐπεὶ τῆς ὕβρεως πλήρεις
ἐγένοντο, κεντοῦντες ὑπὸ τοὺς τῶν χειρῶν ὄνυχας
e βελόναις ἀνεῖλον αὐτούς. καὶ τελευτησάντων τὰ μὲν
ὀστᾶ κατέκοψαν ἐν ὅλμοις, τὰ δὲ λοιπὰ κρεανομησά-
μενοι ἐπηράσαντο πάντες τοῖς μὴ γευσαμένοις αὐτῶν·
ὅθεν πρὸς τὴν ἀνόσιον ἀρὰν κατήλεσαν αὐτῶν τὰς
σάρκας, ἵν' ἡ τροφὴ σιτοποιουμένων κατεδεσθῇ, τὰ
δὲ λείψανα κατεπόντωσαν. αὐτὸς δὲ Διονύσιος τέλος
μητραγυρτῶν καὶ τυμπανοφορούμενος οἰκτρῶς τὸν
βίον κατέστρεψεν. εὐλαβητέον οὖν τὴν καλουμένην
τρυφὴν οὖσαν τῶν βίων ἀνατροπήν, ἁπάντων τε
ὀλέθριον ἡγεῖσθαι τὴν ὕβριν.'

59. Διόδωρος δ' ὁ Σικελιώτης ἐν τοῖς περὶ βι-
f βλιοθήκης Ἀκραγαντίνους φησὶ κατασκευάσαι Γέλωνι
κολυμβήθραν πολυτελῆ, τὸ περίμετρον ἔχουσαν στα-
δίων ἑπτὰ βάθος δὲ πηχῶν εἴκοσιν· εἰς ἣν ἐπαγο-
μένων ποταμίων καὶ κρηναίων ὑδάτων ἰχθυοτροφεῖον
εἶναι καὶ πολλοὺς παρέχεσθαι ἰχθῦς εἰς τὴν τρυφὴν
καὶ ἀπόλαυσιν τῷ Γέλωνι· καθίστασθαι δὲ καὶ κύ-
κνων πλῆθος εἰς αὐτήν, ὡς γίνεσθαι ἐπιτερπεστά-
την τὴν θέαν. ὕστερον δὲ αὕτη διεφθάρη καταχω-
σθεῖσα. Δοῦρις δ' ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα

καὶ πλησίον Ἱππωνίου πόλεως ἄλσος τι δείκνυσθαι 542
κάλλει διάφορον καὶ κατάρρυτον ὕδασιν, ἐν ᾧ καὶ
τόπον τινὰ εἶναι καλούμενον Ἀμαλθείας κέρας, ὃ τὸν
Γέλωνα κατασκευάσαι. Σειληνὸς δ' ὁ Καλακτῖνος
ἐν τρίτῳ Σικελικῶν περὶ Συρακούσας φησὶ κῆπον
εἶναι πολυτελῶς κατεσκευασμένον ὃν καλεῖσθαι Μῦ-
θον, ἐν ᾧ χρηματίζειν Ἱέρωνα τὸν βασιλέα. ἡ δὲ Παν-
ορμῖτις τῆς Σικελίας πᾶσα κῆπος προσαγορεύεται,
διὰ τὸ πᾶσα εἶναι πλήρης δένδρων ἡμέρων, ὥς φησι
Καλλίας ἐν ὀγδόῃ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα ἱστοριῶν.
Ποσειδώνιος δὲ ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν περὶ Δα- b
μοφίλου λέγων τοῦ Σικελιώτου, δι' ὃν ὁ δουλικὸς
ἐκινήθη πόλεμος, ὅτι τρυφῆς ἦν οἰκεῖος, γράφει καὶ
ταῦτα 'τρυφῆς οὖν δοῦλος ἦν καὶ κακουργίας, διὰ
μὲν τῆς χώρας τετρακύκλους ἀπήνας περιαγόμενος
καὶ ἵππους καὶ θεράποντας ὡραίους καὶ παραδρομὴν
ἀνάγωγον κολάκων τε καὶ παίδων στρατιωτικῶν.
ὕστερον δὲ πανοικίᾳ ἐφυβρίστως κατέστρεψε τὸν
βίον ὑπὸ τῶν οἰκετῶν περιυβρισθείς.'

60. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεύς, ὥς φησι Δοῦρις
ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, χιλίων καὶ διακο- c
σίων ταλάντων κατ' ἐνιαυτὸν κύριος γενόμενος, καὶ
ἀπὸ τούτων βραχέα δαπανῶν εἰς τοὺς στρατιώτας καὶ
τὴν τῆς πόλεως διοίκησιν, τὰ λοιπὰ πάντα διὰ τὴν
ἔμφυτον ἀκρασίαν ἠφάνιζε, θοίνας τε καθ' ἑκάστην
ἡμέραν λαμπρὰς ἐπιτελῶν καὶ πλῆθός τι συνδείπνων
ἔχων· καὶ ταῖς μὲν δαπάναις ταῖς εἰς τὰ δεῖπνα τοὺς
Μακεδόνας ὑπερέβαλε, τῇ δὲ καθαρειότητι Κυπρί-
ους καὶ Φοίνικας· ῥάσματά τε μύρων ἔπιπτεν ἐπὶ τὴν
γῆν, ἀνθινά τε πολλὰ τῶν ἐδαφῶν ἐν τοῖς ἀνδρῶσι d
κατεσκευάζετο διαπεποικιλμένα ὑπὸ δημιουργῶν.
ἦσαν δὲ καὶ πρὸς γυναῖκας ὁμιλίαι σιωπώμεναι καὶ

νεανίσκων ἔρωτες νυκτερινοί, καὶ ὁ τοῖς ἄλλοις τιθέμενος θεσμοὺς Δημήτριος καὶ τοὺς βίους τάττων ἀνομοθέτητον ἑαυτῷ τὸν βίον κατεσκεύαζεν. ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ τῆς ὄψεως, τήν τε τρίχα τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ξανθιζόμενος καὶ παιδέρωτι τὸ πρόσωπον ὑπαλειφόμενος καὶ τοῖς ἄλλοις ἀλείμμασιν ἐγχρίων ἑαυτόν· ἠβούλετο γὰρ τὴν ὄψιν ἱλαρὸς καὶ τοῖς ἀπαν-
e τῶσιν ἡδὺς φαίνεσθαι. ἐν δὲ τῇ πομπῇ τῶν διονυσίων, ἣν ἔπεμψεν ἄρχων γενόμενος, ᾖδε χορὸς εἰς αὐτὸν ποιήματα Καστορίωνος τοῦ Σολέως, ἐν οἷς ἡλιόμορφος προσηγορεύετο

ἐξόχως δ' εὐγενέτας ἡλιόμορφος
ζαθέοις ἄρχων σε τιμαῖσι γεραίρει.

Καρύστιος δὲ ὁ Περγαμηνὸς ἐν τρίτῳ ὑπομνημάτων ‘Δημήτριος (φησὶν) ὁ Φαληρεὺς Ἱμεραίου τοῦ ἀδελφοῦ ἀναιρεθέντος ὑπ' Ἀντιπάτρου αὐτὸς μετὰ Νικάνορος διέτριβεν, αἰτίαν ἔχων ὡς τὰ ἐπιφάνεια τοῦ
f ἀδελφοῦ θύων. Κασάνδρῳ δὲ γενόμενος φίλος μέγα ἴσχυσε. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν αὐτοῦ τὸ ἄριστον ὀξύβαφα παντοδαπὰς ἐλάας ἔχοντα καὶ τυρὸν νησιωτικόν. ὡς δ' ἐπλούτησε, Μοσχίωνα τὸν ἄριστον τῶν τότε μαγείρων καὶ δειπνοποιῶν ἐωνήσατο, καὶ τοσαῦτα ἦν τὰ παρασκευαζόμενα καθ' ἡμέραν ὥστε χαρισαμένου τῷ Μοσχίωνι τὰ λείψανα Μοσχίων ἐν ἔτεσι δύο τρεῖς συνοικίας ἐωνήσατο, παῖδάς τ' ἐλευθέρους ὕβριζε καὶ γυναῖκας τὰς τῶν ἐπιφανεστάτων. ἐζηλοτύπουν δὲ πάντες οἱ παῖδες τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ Δίογνιν· καὶ τοσοῦτον ἦν τῷ Δημητρίῳ προσελθεῖν ὥστε μετ' ἄριστον αὐτοῦ περιπατήσαντος παρὰ
543 τοὺς τρίποδας συνῆλθον εἰς τὸν τόπον παῖδες κάλλιστοι ταῖς ἑξῆς ἡμέραις, ἵν' ὀφθεῖεν αὐτῷ.’

61. Νικόλαος δ' ὁ περιπατητικὸς ἐν τῇ δεκάτῃ

καὶ ἑκατοστῇ τῶν ἱστοριῶν Λεύκολλόν φησιν ἀφικόμενον εἰς Ῥώμην καὶ θριαμβεύσαντα λόγον τε ἀποδόντα τοῦ πρὸς Μιθριδάτην πολέμου ἐξοκεῖλαι εἰς πολυτελῆ δίαιταν ἐκ τῆς παλαιᾶς σωφροσύνης, τρυφῆς τε πρῶτον εἰς ἅπαν Ῥωμαίοις ἡγεμόνα γενέσθαι, καρπωσάμενον δυοῖν βασιλέοιν πλοῦτον, Μιθριδάτου καὶ Τιγράνου. διαβόητος δ' ἦν παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Σίττιος ἐπὶ τρυφῇ καὶ μαλακίᾳ, ὥς φησι Ῥουτίλιος. b περὶ γὰρ Ἀπικίου προειρήκαμεν. Παυσανίαν δὲ καὶ Λύσανδρον ἐπὶ τρυφῇ διαβοήτους γενέσθαι σχεδὸν πάντες ἱστοροῦσι. διόπερ καὶ Ἆγις ἐπὶ Λυσάνδρου ἔφη ὅτι δεύτερον τοῦτον ἡ Σπάρτη φέρει Παυσανίαν. Θεόπομπος δὲ ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Ἑλληνικῶν τἀναντία φησὶ περὶ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι φιλόπονος ἦν καὶ θεραπεύειν δυνάμενος καὶ ἰδιώτας καὶ βασιλεῖς, σώφρων ὢν καὶ τῶν ἡδονῶν ἁπασῶν κρείττων. γενόμενος γοῦν τῆς Ἑλλάδος σχεδὸν ἁπάσης κύριος ἐν οὐδεμιᾷ φανήσεται τῶν πόλεων οὔτε πρὸς c τὰς ἀφροδισίους ἡδονὰς ὁρμήσας οὔτε μέθαις καὶ πότοις ἀκαίροις χρησάμενος.'

62. οὕτω δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς πολυτελείας ἠσκεῖτο ὡς καὶ Παρράσιον τὸν ζωγράφον πορφύραν ἀμπέχεσθαι χρυσοῦν στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, ὡς ἱστορεῖ Κλέαρχος ἐν τοῖς βίοις. οὗτος γὰρ παρὰ μέλος ὑπὲρ τὴν γραφικὴν τρυφήσας λόγῳ τῆς ἀρετῆς ἀντελαμβάνετο καὶ ἐπέγραφε τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελουμένοις ἔργοις

ἁβροδίαιτος ἀνὴρ ἀρετήν τε σέβων τόδ' ἔγραψα. d

καί τις ὑπεραλγήσας ἐπὶ τούτῳ παρέγραψε 'ῥαβδοδίαιτος ἀνήρ.' ἐπέγραψε δὲ ἐπὶ πολλῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τάδε

ἁβροδίαιτος ἀνὴρ ἀρετήν τε σέβων τάδ' ἔγραψα

Παρράσιος, κλεινῆς πατρίδος ἐξ Ἐφέσου.
οὐδὲ πατρὸς λαθόμην Εὐήνορος, ὅς ῥά μ' ἔφυσε
γνήσιον, Ἑλλήνων πρῶτα φέροντα τέχνης.

ηὔχησε δ' ἀνεμεσήτως ἐν τούτοις

e εἰ καὶ ἄπιστα κλύουσι λέγω τάδε· φημὶ γὰρ ἤδη
τέχνης εὑρῆσθαι τέρματα τῆσδε σαφῆ
χειρὸς ὑφ' ἡμετέρης· ἀνυπέρβλητος δὲ πέπηγεν
οὖρος. ἀμώμητον δ' οὐδὲν ἔγεντο βροτοῖς.

ἀγωνιζόμενος δέ ποτε πρὸς καταδεέστερον ἐν Σάμῳ τὸν Αἴαντα καὶ ἡττηθεὶς συναχθομένων αὐτῷ τῶν φίλων ἔφη ὡς αὐτὸς μὲν ὀλίγον φροντίζοι, Αἴαντι δὲ
f συνάχθοιτο δεύτερον ἡττηθέντι. ἐφόρει δὲ ὑπὸ τρυφῆς πορφυρίδα καὶ στρόφιον λευκὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εἶχε, σκίπωνί τε ἐστηρίζετο χρυσᾶς ἕλικας ἐμπεπαισμένῳ, χρυσοῖς τε ἀνασπαστοῖς ἐπέσφιγγε τῶν βλαυτῶν τοὺς ἀναγωγέας. ἀλλ' οὐδὲ τὰ κατὰ τὴν τέχνην ἀηδῶς ἐποιεῖτο ἀλλὰ ῥᾳδίως, ὡς καὶ ᾄδειν γράφοντα, ὥς ἱστορεῖ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ εὐδαιμονίας. τερατευόμενος δ' ἔλεγεν, ὅτε τὸν ἐν Λίνδῳ Ἡρακλέα ἔγραφεν, ὡς ὄναρ αὐτῷ ἐπιφαινόμενος ὁ θεὸς σχηματίζοι αὐτὸν πρὸς τὴν τῆς γραφῆς ἐπιτηδειότητα. ὅθεν καὶ ἐπέγραψε τῷ πίνακι

544 οἷος δ' ἐννύχιος φαντάζετο πολλάκι φοιτῶν
Παρρασίῳ δι' ὕπνου, τοῖος ὅδ' ἐστὶν ὁρᾶν.

63. καὶ φιλοσόφων δὲ αἱρέσεις ὅλαι τῆς περὶ τὴν τρυφὴν αἱρέσεως ἀντεποιήσαντο· καὶ ἥ γε κυρηναϊκὴ καλουμένη ἀπ' Ἀριστίππου τοῦ σωκρατικοῦ τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα, ὃς ἀποδεξάμενος τὴν ἡδυπάθειαν, ταύτην τέλος εἶναι ἔφη καὶ ἐν αὐτῇ τὴν εὐδαιμονίαν βεβλῆσθαι καὶ μονόχρονον αὐτὴν εἶναι· παραπλησίως τοῖς ἀσώτοις οὔτε τὴν μνήμην τῶν γεγονυιῶν ἀπολαύσεων πρὸς αὑτὸν ἡγούμενος οὔτε τὴν ἐλπίδα τῶν

ἐσομένων, ἀλλ᾽ ἑνὶ μόνῳ τὸ ἀγαθὸν κρίνων τῷ παρ- b
όντι, τὸ δὲ ἀπολελαυκέναι καὶ ἀπολαύσειν οὐδὲν νο-
μίζων πρὸς αὐτόν, τὸ μὲν ὡς οὐκ ἔτ᾽ ὂν τὸ δὲ ὡς οὔπω
[καὶ ἄδηλον]· ὁποῖον καὶ οἱ τρυφῶντες πάσχουσι τὸ
παρὸν εὖ ποιεῖν ἀξιοῦντες. ὡμολόγησε δ᾽ αὐτοῦ τῷ
δόγματι καὶ ὁ βίος, ὃν ἐβίωσεν ἐν πάσῃ τρυφῇ καὶ
πολυτελείᾳ μύρων καὶ ἐσθήτων καὶ γυναικῶν. Λαΐδα
γοῦν ἀναφανδὸν εἶχε τὴν ἑταίραν καὶ ταῖς Διονυσίου
πολυτελείαις ἔχαιρε, καίτοι πολλάκις ἐνυβριζόμενος. c
Ἡγήσανδρος γοῦν φησιν ὡς καὶ ἀδόξου ποτὲ κλισίας
παρ᾽ αὐτῷ τυχὼν ἤνεγκεν, ἐρωτήσαντός τε τοῦ Διο-
νυσίου τί φαίνεται ἡ κατάκλισις πρὸς τὴν χθές, ἔφησε
παραπλησίαν εἶναι. ἐκείνη τε γάρ, ἔφησεν, ἀδοξεῖ
τήμερον χωρισθεῖσα ἐμοῦ, χθὲς δὲ πασῶν ἦν ἐνδοξο-
τάτη δι᾽ ἡμᾶς. αὕτη δὲ τήμερον καὶ ἔνδοξος γέγονε
διὰ τὴν ἡμετέραν παρουσίαν, χθὲς δὲ ἠδόξει μὴ παρ-
όντος ἐμοῦ.᾽ καὶ ἐν ἄλλοις δέ φησιν ὁ Ἡγήσανδρος
᾽Ἀρίστιππος ῥαινόμενος μὲν ὑπὸ τῶν τοῦ Διονυσίου d
θεραπόντων, σκωπτόμενος δ᾽ ἐπὶ τῷ ἀνέχεσθαι ὑπ᾽
Ἀντιφῶντος, εἰ δ᾽ ἁλιευόμενος ἐτύγχανον, ἔφη, κα-
ταλιπὼν τὴν ἐργασίαν ἂν ἀπῆλθον;᾽ διέτριβε δ᾽ ὁ
Ἀρίστιππος τὰ πολλὰ ἐν Αἰγίνῃ τρυφῶν. διὸ καὶ ὁ
Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασί φησιν ὅτι πολ-
λάκις ἐνουθέτει αὐτὸν ὁ Σωκράτης καὶ τὴν ἠθοποιίαν
πλάσας τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἡδονῆς εἰσῆγεν. ὁ δ᾽
Ἀρίστιππος ἐπὶ τῆς Λαΐδος ἔλεγεν, ἔχω καὶ οὐκ ἔχο-
μαι. καὶ παρὰ Διονυσίῳ διηνέχθη τισὶ περὶ τῆς ἐκλο-
γῆς τῶν τριῶν γυναικῶν. καὶ μύροις ἐλοῦτο, καὶ e
ἔφασκεν ὅτι

κἀν βακχεύμασιν
οὖσ᾽ ἥ γε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

κωμῳδῶν δὲ αὐτὸν Ἄλεξις ἐν Γαλατείᾳ ποιεῖ τινὰ

θεράποντα διηγούμενον περί τινος τῶν μαθητῶν τάδε

ὁ δεσπότης οὑμὸς περὶ λόγους γάρ ποτε
διέτριψε μειρακίσκος ὢν καὶ φιλοσοφεῖν
ἐπέθετο. Κυρηναῖος ἦν ἐνταῦθά τις,
ὥς φασ', Ἀρίστιππος σοφιστὴς εὐφυής,
f μᾶλλον δὲ πρωτεύων ἁπάντων τῶν τότε,
ἀκολασίᾳ τε τῶν γεγονότων διαφέρων.
τούτῳ τάλαντον δοὺς μαθητὴς γίγνεται
ὁ δεσπότης. καὶ τὴν τέχνην μὲν οὐ πάνυ
ἐξέμαθε, τὴν δ' ἀρτυσίαν συνήρπασεν.

Ἀντιφάνης δ' ἐν Ἀνταίῳ περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων τρυφερότητος διαλεγόμενός φησιν

ὦ τᾶν, κατανοεῖς τίς ποτ' ἐστὶν οὑτοσὶ
ὁ γέρων; Β. ἀπὸ τῆς μὲν ὄψεως Ἑλληνικός·
545 λευκὴ χλανίς, φαιὸς χιτωνίσκος καλός,
πιλίδιον ἁπαλόν, εὔρυθμος βακτηρία,
βαιὰ τράπεζα. τί μακρὰ δεῖ λέγειν; ὅλως
αὐτὴν ὁρᾶν γὰρ τὴν Ἀκαδήμειαν δοκῶ.

64. Ἀριστόξενος δ' ὁ μουσικὸς ἐν τῷ Ἀρχύτα βίῳ ἀφίησι παρὰ Διονυσίου τοῦ νεωτέρου πρεσβευτὰς πρὸς τὴν Ταραντίνων πόλιν, ἐν οἷς εἶναι καὶ Πολύαρχον τὸν ἡδυπαθῆ ἐπικαλούμενον, ἄνδρα περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς ἐσπουδακότα καὶ οὐ μόνον τῷ ἔργῳ ἀλλὰ καὶ τῷ λόγῳ. ὄντα δὲ γνώριμον τῷ Ἀρ- b χύτᾳ καὶ φιλοσοφίας οὐ παντελῶς ἀλλότριον, ἀπαντᾶν εἰς τὰ τεμένη καὶ συμπεριπατεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀρχύταν ἀκροώμενον τῶν λόγων. ἐμπεσούσης δέ ποτε ἀπορίας καὶ σκέψεως περί τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τὸ σύνολον περὶ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἔφη ὁ Πολύαρχος 'ἐμοὶ μέν, ὦ ἄνδρες, πολλάκις ἤδη πέφηνεν ἐπισκοποῦντι κομιδῇ τὸ τῶν ἀρετῶν τούτων

κατασκεύασμα καὶ πολὺ τῆς φύσεως ἀφεστηκὸς εἶναι.
ἡ γὰρ φύσις ὅταν φθέγγηται τὴν ἑαυτῆς φωνήν, ἀκο-
λουθεῖν κελεύει ταῖς ἡδοναῖς, καὶ τοῦτό φησιν εἶναι c
νοῦν ἔχοντος, τὸ δ' ἀντιτείνειν καὶ καταδουλοῦσθαι
τὰς ἐπιθυμίας οὔτε ἔμφρονος οὔτε εὐτυχοῦς οὔτε
ξυνιέντος εἶναι τίς ποτ' ἐστὶν ἡ τῆς ἀνθρωπίνης φύ-
σεως σύστασις. τεκμήριον δ' ἰσχυρὸν εἶναι τὸ πάν-
τας ἀνθρώπους, ὅταν ἐξουσίας ἐπιλάβωνται μέγεθος
ἀξιόχρεων ἐχούσης, ἐπὶ τὰς σωματικὰς ἡδονὰς κατα-
φέρεσθαι καὶ τοῦτο νομίζειν τέλος εἶναι τῆς ἐξουσίας,
τὰ δ' ἄλλα πάντα σχεδὸν ἁπλῶς εἰπεῖν ἐν παρέργῳ
τίθεσθαι χώρᾳ. προφέρειν δὲ ἔξεστι νῦν μὲν τοὺς
Περσῶν βασιλεῖς καὶ εἴ τίς που τυραννίδος ἀξιολόγου d
κύριος ὢν τυγχάνει, πρότερον δὲ τούς τε τῶν Λυδῶν
καὶ τῶν Μήδων καὶ ἔτι ἀνωτέρω [καὶ] τοὺς Σύρων·
οἷς οὐδὲν γένος ἡδονῆς ἀζήτητον γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ
δῶρα παρὰ τοῖς Πέρσαις προκεῖσθαι λέγεται τοῖς
δυναμένοις ἐξευρίσκειν καινὴν ἡδονήν· καὶ μάλα
ὀρθῶς. ταχὺ γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐμπίμπλαται
τῶν χρονιζουσῶν ἡδονῶν, κἂν ὦσι σφόδρα διηκρι-
βωμέναι. ὥστε, ἐπεὶ μεγάλην ἔχει δύναμιν ἡ καινό-
της πρὸς τὸ μείζω φανῆναι τὴν ἡδονήν, οὐκ ὀλιγω- e
ρητέον οὖν ἀλλὰ πολλὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆς ποιητέον.
διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν πολλὰ μὲν ἐξευρεθῆναι
βρωμάτων εἴδη, πολλὰ δὲ πεμμάτων, πολλὰ δὲ θυ-
μιαμάτων καὶ μύρων, πολλὰ δὲ ἱματίων καὶ στρω-
μάτων, καὶ ποτηρίων δὴ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν·
πάντα γὰρ δὴ ταῦτα συμβάλλεσθαί τινας ἡδονάς,
ὅταν ᾖ ἡ ὑποκειμένη ὕλη τῶν θαυμαζομένων ὑπὸ τῆς
ἀνθρωπίνης φύσεως· ὃ δὴ πεπονθέναι δοκεῖ ὅ τε
χρυσὸς καὶ ἄργυρος καὶ τὰ πολλὰ τῶν εὐοφθάλμων

f τε καὶ σπανίων, ὅσα καὶ κατὰ τὰς ἀπεργαζομένας τέχνας διηκριβωμένα φαίνεται.’

65. εἰπὼν δὲ τούτοις ἑξῆς τὰ περὶ τῆς θεραπείας τῆς τοῦ Περσῶν βασιλέως οἵους καὶ ὅσους ἔχει θεραπευτῆρας, καὶ περὶ τῆς τῶν ἀφροδισίων αὐτοῦ χρήσεως, καὶ τῆς περὶ τὸν χρῶτα αὐτοῦ ὀσμῆς καὶ τῆς εὐμορφίας καὶ τῆς ὁμιλίας, καὶ περὶ τῶν θεωρημάτων καὶ τῶν ἀκροαμάτων, εὐδαιμονέστατον ἔφη κρῖναι τῶν νῦν τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα· πλεῖσται γάρ εἰσιν αὐτῷ καὶ τελειόταται παρεσκευασμέναι ἡδοναί. δεύτερον δέ, φησί, τὸν ἡμέτερον τύραννον θείη τις ἄν, καίπερ πολὺ λειπόμενον. ἐκείνῳ μὲν γὰρ ἥ τε
546 Ἀσία ὅλη χορηγεῖ . . . τὸ δὲ Διονυσίου χορηγεῖον παντελῶς ἂν εὐτελές τι φανείη πρὸς ἐκεῖνο συγκρινόμενον. ὅτι μὲν οὖν περιμάχητός ἐστιν ὁ τοιοῦτος βίος φανερὸν ἐκ τῶν συμβεβηκότων. Σύρους μὲν γὰρ Μῆδοι μετὰ τῶν μεγίστων κινδύνων ἀφείλοντο τὴν βασιλείαν οὐκ ἄλλου τινὸς ἕνεκα ἢ τοῦ κυριεῦσαι τῆς Σύρων ἐξουσίας, Μήδους δὲ Πέρσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· αὕτη δ’ ἐστὶν ἡ τῶν σωματικῶν ἡδονῶν ἀπόλαυσις. οἱ δὲ νομοθέται ὁμαλίζειν βουληθέντες τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος καὶ μηδένα τῶν πολιτῶν τρυ-
b φᾶν, ἀνακῦψαι πεποιήκασι τὸ τῶν ἀρετῶν εἶδος, καὶ ἔγραψαν νόμους περὶ συναλλαγμάτων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἐδόκει πρὸς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν ἀναγκαῖα εἶναι, καὶ δὴ καὶ περὶ ἐσθῆτος καὶ τῆς λοιπῆς διαίτης, ὅπως ᾖ ὁμαλής. πολεμούντων οὖν τῶν νομοθετῶν τῷ τῆς πλεονεξίας γένει πρῶτον μὲν ὁ περὶ τὴν δικαιοσύνην ἔπαινος ηὐξήθη, καί πού τις καὶ ποιητὴς ἐφθέγξατο

δικαιοσύνας τὸ χρύσεον πρόσωπον.

καὶ πάλιν τὸ

χρύσεον ὄμμα τὸ τᾶς δίκας.

ἀπεθεώθη δὲ καὶ αὐτὸ τὸ τῆς Δίκης ὄνομα, ὥστε παρ' ἐνίοις καὶ βωμοὺς καὶ θυσίας γίνεσθαι Δίκῃ. c μετὰ ταύτην δὲ καὶ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν ἐπεισεκόμισαν, καὶ πλεονεξίαν ἐκάλεσαν τὴν ἐν ἀπολαύσεσιν ὑπεροχήν, ὥστε καὶ τὸν πειθαρχοῦντα τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν πολλῶν φήμῃ μετριάζειν περὶ τὰς σωματικὰς ἡδονάς.'

66. καὶ Δοῦρις δέ φησιν ἐν τῇ εἰκοστῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν ὡς ἦν τὸ παλαιὸν τοῖς δυνάσταις ἐπιθυμία τῆς μέθης. διὸ ποιεῖν τὸν Ὅμηρον τῷ Ἀγαμέμνονι λοιδορούμενον τὸν Ἀχιλλέα καὶ λέγοντα

οἰνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων.

καὶ τὸν θάνατον δὲ ἀποσημαίνων τοῦ βασιλέως φησίν d

ὡς ἀμφὶ κρητῆρα τραπέζας τε πληθούσας
κείμεθα·

δεικνύων καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρ' αὐταῖς ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς μέθης γενόμενον. φιλήδονος δ' ἦν καὶ Σπεύσιππος ὁ Πλάτωνος συγγενὴς καὶ διάδοχος τῆς σχολῆς. Διονύσιος γοῦν ὁ τῆς Σικελίας τύραννος ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῇ κατὰ τῆς φιληδονίας αὐτοῦ εἰπὼν καὶ φιλαργυρίαν αὐτῷ ὀνειδίζει καὶ τὸν Λασθενείας τῆς Ἀρκαδικῆς ἔρωτα, ἥτις Πλάτωνος ἠκηκόει.

67. οὐ μόνος δὲ Ἀρίστιππος καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ e τὴν κατὰ κίνησιν ἡδονὴν ἠσπάζοντο, ἀλλὰ καὶ Ἐπίκουρος καὶ οἱ ἀπὸ τούτου. καὶ ἵνα μὴ τοὺς καταιγισμοὺς λέγω καὶ τὰ ἐπεντρώματα, ἅπερ πολλάκις προφέρεται ὁ Ἐπίκουρος, καὶ τοὺς γαργαλισμοὺς καὶ τὰ νύγματα, ἃ ἐν τῷ περὶ τέλους εἴρηκε, τούτων μνησθήσομαι. φησὶ γάρ 'οὐ γὰρ ἔγωγε δύναμαι νοῆσαι τἀγαθὸν ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονάς,

ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀφροδισίων, ἀφαιρῶν δὲ τὰς δι' ἀκροαμάτων, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς διὰ μορφῆς κατ' f *ὄψιν ἡδείας κινήσεις.' καὶ Μητρόδωρος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς φησί 'περὶ γαστέρα, ὦ φυσιολόγε Τιμόκρατες, περὶ γαστέρα ὁ κατὰ φύσιν βαδίζων λόγος τὴν ἅπασαν ἔχει σπουδήν.' καὶ ὁ Ἐπίκουρος δέ φησιν 'ἀρχὴ καὶ ῥίζα παντὸς ἀγαθοῦ ἡ τῆς γαστρὸς ἡδονή· καὶ τὰ σοφὰ καὶ τὰ περιττὰ ἐπὶ ταύτην ἔχει τὴν ἀναφοράν.' κἀν τῷ περὶ τέλους δὲ πάλιν φησί 'τιμητέον τὸ καλὸν καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ τοιουτότροπα, ἐὰν ἡδονὴν παρασκευάζῃ· ἐὰν δὲ μὴ παρασκευάζῃ, χαίρειν ἐατέον,' σαφῶς ὑπουργὸν ποιῶν ἐν τούτοις τὴν* 547 *ἀρετὴν τῆς ἡδονῆς καὶ θεραπαίνης τάξιν ἐπέχουσαν. κἀν ἄλλοις δέ φησι 'προσπτύω τῷ καλῷ καὶ τοῖς κενῶς αὐτὸ θαυμάζουσιν, ὅταν μηδεμίαν ἡδονὴν ποιῇ.'*

68. *καλῶς ἄρα ποιοῦντες Ῥωμαῖοι οἱ πάντ' ἄριστοι Ἄλκιον καὶ Φιλίσκον τοὺς ἐπικουρείους ἐξέβαλον τῆς πόλεως, Λευκίου τοῦ Ποστουμίου ὑπατεύοντος, δι' ἃς εἰσηγοῦντο ἡδονάς. ὁμοίως δὲ καὶ Μεσσήνιοι κατὰ ψήφισμα ἐξέωσαν τοὺς ἐπικουρείους, Ἀντίοχος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντας τοὺς φιλοσόφους τῆς αὑτοῦ βασιλείας, γράψας τάδε 'βασιλεὺς Ἀντίο-* b *χος Φανίᾳ. ἐγράψαμεν ὑμῖν καὶ πρότερον ὅπως μηδεὶς ᾖ φιλόσοφος ἐν τῇ πόλει μηδ' ἐν τῇ χώρᾳ. πυνθανόμεθα δὲ οὐκ ὀλίγους εἶναι καὶ τοὺς νέους λυμαίνεσθαι, διὰ τὸ μηδὲν πεποιηκέναι ὑμᾶς ὧν ἐγράψαμεν περὶ τούτων. ὡς ἂν οὖν λάβῃς τὴν ἐπιστολήν, σύνταξον κήρυγμα ποιήσασθαι ὅπως οἱ μὲν φιλόσοφοι πάντες ἀπαλλάζονται ἐκ τῶν τόπων ἤδη, τῶν δὲ νεανίσκων ὅσοι ἂν ἁλίσκωνται πρὸς τούτοις γινόμενοι διότι κρεμήσονται καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν*

ἐν αἰτίαις ἔσονται ταῖς μεγίσταις· καὶ μὴ ἄλλως γίνηται.'

τῆς δ' ἡδονῆς πρὸ Ἐπικούρου εἰσηγητὴς ἐγένετο c
Σοφοκλῆς ὁ ποιητὴς ἐν Ἀντιγόνῃ ταῦτα εἰπών

τὰς γὰρ ἡδονὰς
ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα,
καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων, ἐὰν δ' ἀπῇ
τούτων τὸ χαίρειν, τἄλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς
οὐκ ἂν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.

69. καὶ Λύκων δὲ ὁ περιπατητικός, ὥς φησιν d
Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος, κατ' ἀρχὰς ἐπιδημήσας παιδείας ἕνεκα ταῖς Ἀθήναις περὶ συμβολικοῦ κώθωνος καὶ πόσον ἑκάστη τῶν ἑταιρουσῶν ἐπράττετο μίσθωμα ἀκριβῶς ἠπίστατο. ὕστερον δὲ καὶ τοῦ περιπάτου προστὰς ἐδείπνιζε τοὺς φίλους ἀλαζονείᾳ καὶ πολυτελείᾳ πολλῇ χρώμενος. χωρὶς γὰρ τῶν παραλαμβανομένων εἰς αὐτὰ ἀκροαμάτων καὶ ἀργυρωμάτων καὶ στρωμνῆς ἡ λοιπὴ παρασκευὴ καὶ ἡ τῶν δείπνων περιεργία καὶ ὁ τῶν τραπεζοποιῶν καὶ μαγείρων ὄχλος τοσοῦτος ἦν ὥστε καὶ πολλοὺς ὀρρωδεῖν καὶ e
βουλομένους προσιέναι πρὸς τὴν διατριβὴν ἀνακόπτεσθαι, καθάπερ εἰς πολίτευμα πονηρὸν καὶ χορηγιῶν καὶ λειτουργιῶν πλῆρες εὐλαβουμένους προάγειν. ἔδει γὰρ ἄρξαι τε τὴν νομιζομένην ἐν τῷ περιπάτῳ ἀρχὴν (αὕτη δ' ἦν ἐπὶ τῆς εὐκοσμίας τῶν ἐπιχειρούντων) τριάκονθ' ἡμέρας· εἶτα τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ λαβόντα ἀφ' ἑκάστου τῶν ἐπιχειρούντων ἐννέα ὀβολοὺς ὑποδέξασθαι μὴ μόνον αὐτοὺς τοὺς τὴν συμβολὴν εἰσενεγκόντας, ἀλλὰ καὶ οὓς παρακαλέσειεν ὁ Λύκων, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐπιμελῶς συναντῶντας τῶν

f πρεσβυτέρων εἰς τὴν σχολήν· ὥστε γίνεσθαι μηδὲ
εἰς τὸν μυρισμὸν καὶ τοὺς στεφάνους ἱκανὸν τὸ ἐκλε-
γόμενον ἀργύριον· ἱεροποιῆσαί τε καὶ τῶν θυσιῶν
ἐπιμελητὴν γενέσθαι. ἃ δὴ πάντα ἐφαίνετο λόγου
μὲν ἀλλότρια καὶ φιλοσοφίας εἶναι, τρυφῆς δὲ καὶ
περιστάσεως οἰκειότερα. καὶ γὰρ εἰ παρίεντό τινες
τῶν μὴ δυναμένων εἰς ταῦτα ἀναλίσκειν ἀπὸ βρα-
χείας καὶ τῆς τυχούσης ὁρμώμενοι χορηγίας, ὅ γε
μισθὸς ἱκανῶς ἦν ἄτοπος . . . οὐ γὰρ ἵνα συρρυέντες
ἐπὶ ταὐτὸ τῆς ἕως τοὐρθρίου γενομένης τραπέζης
ἀπολαύσωσιν ἢ χάριν ἐξοινίας ἐποιήσαντο τὰς συν-
548 όδους ταύτας οἱ περὶ Πλάτωνα καὶ Σπεύσιππον,
ἀλλ' ἵνα φαίνωνται καὶ τὸ θεῖον τιμῶντες καὶ φυ-
σικῶς ἀλλήλοις συμπεριφερόμενοι, καὶ τὸ πλεῖστον
ἕνεκεν ἀνέσεως καὶ φιλολογίας. ἃ δὴ πάντα γέγονε
δεύτερα παρὰ τοῖς ὕστερον τῶν τε χλανίδων καὶ τῆς
πολυτελείας τῆς εἰρημένης. οὐ γὰρ ἔγωγε τοὺς λοι-
ποὺς ὑπεξαιροῦμαι. ὁ δὲ Λύκων ὑπ' ἀλαζονείας καὶ
ἐν τῷ ἐπιφανεστάτῳ τῆς πόλεως τόπῳ, ἐν τῇ Κόνωνος
b οἰκίᾳ, εἶχεν εἰκοσίκλινον οἶκον, ὃς ἦν ἐπιτήδειος αὐτῷ
πρὸς τὰς ὑποδοχάς. ἦν δὲ ὁ Λύκων καὶ σφαιριστὴς
ἀγαθὸς καὶ ἐπιδέξιος.'

70. περὶ δὲ Ἀναξάρχου Κλέαρχος ὁ Σολεὺς ἐν
πέμπτῳ βίων οὕτω γράφει 'τῶν εὐδαιμονικῶν καλου-
μένων Ἀναξάρχῳ διὰ τὴν τῶν χορηγησάντων ἄγνοιαν
περιπεσούσης ἐξουσίας γυμνὴ μὲν ᾠνοχόει παιδίσκη
πρόσηβος, ἡ προκριθεῖσα διαφέρειν ὥρᾳ τῶν ἄλλων,
ἀνασύρουσα πρὸς ἀλήθειαν τὴν τῶν οὕτως αὐτῇ χρω-
c μένων ἀκρασίαν. ὁ δὲ σιτοποιὸς χειρῖδας ἔχων καὶ
περὶ τῷ στόματι κημὸν ἔτριβε τὸ σταῖς, ἵνα μήτε
ἱδρὼς ἐπιρρέοι μήτε τοῖς φυράμασιν ὁ τρίβων ἐμ-

πνέοι.’ διὸ πρεπόντως ἂν τις εἴποι τῷ σοφῷ τούτῳ φιλοσόφῳ τὰ ἐκ τοῦ Ἀναξίλα Λυροποιοῦ

ξανθοῖς τε μύροις χρῶτα λιπαίνων,
χλανίδας θ’ ἕλκων, βλαύτας σύρων,
βολβοὺς τρώγων, τυροὺς κάπτων,
ᾠὰ κολάπτων, κήρυκας ἔχων,
χῖον πίνων, καὶ πρὸς τούτοις
ἐν σκυταρίοις ῥαπτοῖσι φορῶν
ἐφεσήια γράμματα καλά.

71. πόσῳ γὰρ τούτων βελτίων Γοργίας ὁ Λεοντῖνος, περὶ οὗ φησιν ὁ αὐτὸς Κλέαρχος ἐν τῷ ὀγδόῳ d
τῶν βίων ὅτι διὰ τὸ σωφρόνως ζῆν σχεδὸν ὀγδοήκοντα ἔτη τῷ φρονεῖν συνεβίωσε. καὶ ἐπεί τις αὐτὸν ἤρετο τίνι διαίτῃ χρώμενος οὕτως ἐμμελῶς καὶ μετὰ αἰσθήσεως τοσοῦτον χρόνον ζήσειεν, οὐδὲν πώποτε, εἶπεν, ἡδονῆς ἕνεκεν πράξας. Δημήτριος δ’ ὁ Βυζάντιος ἐν τετάρτῳ περὶ ποιημάτων ‘Γοργίας (φησὶν) ὁ Λεοντῖνος ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ γέγονεν αἴτιον τοῦ βιῶσαι πλείω τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, ἔφη τὸ μηδὲν πώποτε ἑτέρου ἕνεκεν πεποιηκέναι. Ὦχος δὲ πολλῷ χρόνῳ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν λοιπὴν περὶ τὸν βίον χορηγίαν e
διαρκῆ κτησάμενος, ὡς τελευτῶντος ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν τί πράσσων τοσαῦτ’ ἔτη διαφυλάξειε τὴν βασιλείαν, ἵνα καὶ αὐτὸς τοῦτο μιμοῖτο, τὰ δίκαια πράττων, εἶπε, πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους καὶ θεούς. Καρύστιος δ’ ὁ Περγαμηνὸς ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι ‘Κηφισόδωρος (φησὶν) ὁ Θηβαῖος, Πολύδωρον τὸν Τήιον ἰατρὸν Ἀντιπάτρῳ συσσιτεῖν, ψιλοτάπιδα ἔχοντι κρικωτὴν καθάπερ τοὺς στρωματεῖς εὐτελῆ, ἐφ’ ἧς κατακεῖσθαι, κάδους δὲ χαλκοῦς καὶ f
ποτήρια ὀλίγα· γεγονέναι γὰρ ὀλιγοδίαιτον καὶ τρυφῆς ἀλλότριον.’

72. Τιθωνὸν δὲ ἀπὸ τῆς ἕω μέχρι δυσμῶν κοιμώμενον μόλις ἐπιθυμίαι πρὸς ἑσπέραν ἐπήγειρον· ὅθεν ἠοῖ συγκοιμᾶσθαι λεχθεὶς διὰ τὸ ταῖς ἐπιθυμίαις ἐμπεπλέχθαι . . . ἐπὶ τῷ γήρᾳ καθεῖρκται,
549 κρεμαστὸς ὢν πρὸς ἀλήθειαν ἐκ τούτων. καὶ Μελάνθιος δὲ τὸν αὑτοῦ τράχηλον κατατείνων ἀπήγχετο ἐκ τῶν ἀπολαύσεων κνισότερος ὢν τοῦ Ὀδυσσέως Μελανθίου. πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι πᾶν τὸ σῶμα διεστράφησαν διὰ τὰς ἀκαίρους ἡδονάς, οἳ δὲ καὶ εἰς πάχος σώματος ἐπέδωκαν, ἄλλοι δὲ καὶ εἰς ἀναισθησίαν, διὰ πολλὴν τρυφήν. Νύμφις γοῦν ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ Ἡρακλείας ‘Διονύσιος (φησὶν) ὁ Κλεάρχου τοῦ πρώτου τυραννήσαντος ἐν Ἡρακλείᾳ υἱός, καὶ αὐτὸς τῆς πατρίδος τυραννήσας,
b ὑπὸ τρυφῆς καὶ τῆς καθ' ἡμέραν ἀδηφαγίας ἔλαθεν ὑπερσαρκήσας, ὥστε διὰ τὸ πάχος ἐν δυσπνοίᾳ αὐτὸν συσχεθῆναι καὶ πνιγμῷ. διὸ συνέταξαν οἱ ἰατροὶ κατασκευάσαι βελόνας λεπτὰς τῷ μήκει διαφερούσας, αἷς διὰ τῶν πλευρῶν καὶ τῆς κοιλίας διωθεῖν, ὅταν εἰς ὕπνον τύχῃ βαθύτερον ἐμπεσών. μέχρι μὲν οὖν τινὸς ὑπὸ τῆς πεπωρωμένης ἐκ τοῦ στέατος σαρκὸς οὐκ ἐνεποίει τιν' αἴσθησιν, εἰ δὲ πρὸς καθαρὸν τόπον ἡ βελόνη διελθοῦσα ἔθιγε, τότε διηγείρετο. τοὺς δὲ
c χρηματισμοὺς ἐποιεῖτο τοῖς βουλομένοις προτιθέμενος κιβωτὸν τοῦ σώματος, ἵνα τὰ μὲν λοιπὰ μέρη κρύπτοι τὸ δὲ πρόσωπον μόνον ὑπερέχων διαλέγοιτο τοῖς ἀπαντῶσι.’ μνημονεύει δ' αὐτοῦ καὶ Μένανδρος, ἥκιστ' ὢν λοίδορος, ἐν τοῖς Ἁλιεῦσι, τὸν μῦθον ὑποστησάμενος ὑπέρ τινων φυγάδων ἐξ Ἡρακλείας

παχὺς γὰρ ὗς ἔκειτ' ἐπὶ στόμα.

καὶ πάλιν

ἐτρύφησεν ὥστε μὴ πολὺν τρυφᾶν χρόνον.

καὶ ἔτι

ἴδιον ἐπιθυμῶν μόνος μοι θάνατος οὗτος φαίνεται
εὐθάνατος, ἔχοντα πολλὰς χολάδας κεῖσθαι παχύν,
ὕπτιον μόλις λαλοῦντα καὶ τὸ πνεῦμ' ἔχοντ' ἄνω, d
ἐσθίοντα καὶ λέγοντα 'σήπομ' ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.'

ἀπέθανε δὲ βιώσας ἔτη πέντε πρὸς τοῖς πεντήκοντα, ὧν ἐτυράννησε τρία καὶ τριάκοντα, ἁπάντων τῶν πρὸ αὐτοῦ τυράννων πραότητι καὶ ἐπιεικείᾳ διενηνοχώς.

73. τοιοῦτος ἐγεγόνει καὶ Πτολεμαῖος ὁ ἕβδομος Αἰγύπτου βασιλεύσας, ὁ αὑτὸν μὲν εὐεργέτην ἀνακηρύττων ὑπὸ δὲ Ἀλεξανδρέων κακεργέτης ὀνομαζόμενος. Ποσειδώνιος γοῦν ὁ στωικὸς συναποδημήσας Σκιπίωνι τῷ Ἀφρικανῷ κληθέντι εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ θεασάμενος αὐτὸν γράφει ἐν ἑβδόμῃ τῶν e ἱστοριῶν οὕτως 'διὰ δὲ τρυφὴν διέφθαρτο τὸ σῶμα ὑπὸ παχύτητος καὶ γαστρὸς μεγέθους, ἣν δυσπερίληπτον εἶναι συνέβαινεν· ἐφ' ἧς χιτωνίσκον ἐνδεδυκὼς ποδήρη μέχρι τῶν καρπῶν χειρῖδας ἔχοντα προῄει μηδέποτε πεζὸς εἰ μὴ διὰ Σκιπίωνα.' ὅτι δὲ τρυφῆς οὐκ ἦν ἀλλότριος ὁ βασιλεὺς οὗτος, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ μαρτυρεῖ ἐν τῷ ὀγδόῳ τῶν ὑπομνημάτων διηγούμενος ὅπως τε ἱερεὺς ἐγένετο τοῦ ἐν Κυρήνῃ Ἀπόλλωνος καὶ ὅπως δεῖπνον παρεσκεύασε τοῖς πρὸ f αὐτοῦ γενομένοις ἱερεῦσι, γράφων οὕτως 'Ἀρτεμίτια μεγίστη ἑορτὴ ἐν Κυρήνῃ, ἐν ᾗ ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος (ἐνιαύσιος δ' ἐστὶ) δειπνίζει τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἱερευσαμένους, καὶ παρατίθησιν ἑκάστῳ τρύβλιον, τοῦτο δ' ἐστὶ κεραμεοῦν ἄγγος ἐπιδεχόμενον ὡς

εἴκοσιν ἀρτάβας· ἐν ᾧ πολλὰ μὲν τῶν ἀγριμαίων
ἔγκειται πεπονημένα, πολλὰ δὲ σιτα, καὶ τῶν ἡμέρων
ὀρνίθων ἔτι δὲ θαλαττίων ἰχθύων ταρίχους τε ξενι-
550 κοῦ πλείονα γένη· πολλάκις δέ τινες καὶ καθάρειον
ἀκολουθίσκον προσδιδόασιν. ἡμεῖς δὲ περιειλόμεθα
τὰ τοιαῦτα, φιάλας δ' ὁλαργύρους κατασκευάσαντες,
τὸ τίμημα ἔχουσαν ἑκάστην ἧς προειρήκαμεν δαπά-
νης, ἵππον τε κατεσκευασμένον σὺν ἱπποκόμῳ καὶ
φαλάροις διαχρύσοις ἐδώκαμεν καὶ παρεκαλέσαμεν
ἕκαστον ἐπὶ αὐτοῦ καθεσθέντα οἴκαδ' ἀπιέναι.' εἰς
πάχος δ' ἐπεδεδώκει καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος,
ὁ τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἀποκτείνας συμβασιλεύουσαν
b αὐτῷ. φησὶ γοῦν περὶ αὐτοῦ Ποσειδώνιος ἐν τῇ
ἑβδόμῃ καὶ τεσσαρακοστῇ τῶν ἱστοριῶν οὕτως 'ὁ δὲ
τῆς Αἰγύπτου δυνάστης μισούμενος μὲν ὑπὸ τῶν
ὄχλων, κολακευόμενος δὲ ὑπὸ τῶν περὶ αὐτόν, ἐν
πολλῇ δὲ τρυφῇ ζῶν, οὐδὲ πατεῖν οἷός τ' ἦν εἰ μὴ
δυσὶν ἐπαπερειδόμενος ἐπορεύετο. εἰς δὲ τὰς ἐν τοῖς
συμποσίοις ὀρχήσεις ἀπὸ μετεώρων κλινῶν καθαλ-
λόμενος ἀνυπόδητος συντονωτέρας αὐτὰς τῶν ἠσκη-
κότων ἐποιεῖτο.'

74. Ἀγαθαρχίδης δ' ἐν τῇ ἑκκαιδεκάτῃ Εὐρω-
πιακῶν Μάγαν φησὶ τὸν Κυρήνης βασιλεύσαντα ἔτη
c πεντήκοντα ἀπολέμητον γενόμενον καὶ τρυφῶντα
κατάσαρκον γενέσθαι ἐκτόπως τοῖς ὄγκοις κατὰ τὸν
ἔσχατον καιρὸν καὶ ὑπὸ τοῦ πάχους ἀποπνιγῆναι δι'
ἀργίαν σώματος καὶ τὸ προσφέρεσθαι πλῆθος τροφῆς.
παρὰ δὲ Λακεδαιμονίοις ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ διὰ τῆς
ἑβδόμης καὶ εἰκοστῆς οὐ τῆς τυχούσης ἀδοξίας νομί-
ζεσθαι, εἴ τις ἢ τὸ σχῆμα ἀνανδρότερον ἔχων ἢ τὸν
ὄγκον τοῦ σώματος προπετὴς ἐφαίνετο, γυμνῶν κατὰ
δέκα ἡμέρας παρισταμένων τοῖς ἐφόροις τῶν νέων.

καθεώρων δὲ οἱ ἔφοροι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ τὰ περὶ τὴν ἔνδυσιν καὶ τὴν στρωμνὴν τῶν νέων, [d] εἰκότως· καὶ γὰρ ὀψοποιοὶ ἦσαν παρὰ Λακεδαιμονίοις κρέως σκευασίας, ἄλλου δ' οὐδενός. κἂν τῇ δ' ἑβδόμῃ εἰκοστῇ ὁ Ἀγαθαρχίδης ἔφη ὡς Λακεδαιμόνιοι Ναυκλείδην τὸν Πολυβιάδου, παντελῶς ὑπερσαρκοῦντα τῷ σώματι καὶ παχὺν διὰ τρυφὴν γενόμενον, καταβιβάσαντες εἰς μέσην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ Λυσάνδρου πολλὰ ὀνειδίσαντος ἐν τῷ κοινῷ ὡς τρυφῶντι, παρ' ὀλίγον ἐξέβαλον ἐκ τῆς πόλεως, ἀπειλήσαντες τοῦτο ποιήσειν, εἰ μὴ τὸν βίον ἐπανορθώσαιτο. εἰπόντος τοῦ Λυσάνδρου ὅτι καὶ Ἀγησίλαος, [e] ὅτε διέτριβε περὶ τὸν Ἑλλήσποντον πολεμῶν τοῖς βαρβάροις, ὁρῶν τοὺς Ἀσιαγενεῖς ταῖς μὲν στολαῖς πολυτελῶς ἠσκημένους, τοῖς σώμασι δ' οὕτως ἀχρείους ὄντας, γυμνοὺς πάντας ἐκέλευσε τοὺς ἁλισκομένους ἐπὶ τὸν κήρυκα ἄγειν, καὶ χωρὶς πωλεῖν τὸν τούτων ἱματισμόν, ὅπως οἱ σύμμαχοι γιγνώσκοντες διότι πρὸς μὲν ἆθλα μεγάλα πρὸς δ' ἄνδρας εὐτελεῖς ὁ ἀγὼν συνέστηκε, προθυμότερον ταῖς ψυχαῖς ὁρμῶσιν ἐπὶ τοὺς ἐναντίους. καὶ Πύθων δ' ὁ Βυζάντιος [f] ῥήτωρ, ὥς Λέων ἱστορεῖ ὁ πολίτης αὐτοῦ, πάνυ ἦν παχὺς τὸ σῶμα· καὶ Βυζαντίοις ποτὲ στασιάζουσι πρὸς ἀλλήλους τοῖς πολίταις παρακαλῶν εἰς φιλίαν ἔλεγεν, ὁρᾶτέ με, ἄνδρες πολῖται, οἷός εἰμι τὸ σῶμα· ἀλλὰ καὶ γυναῖκα ἔχω πολλῷ ἐμοῦ παχυτέραν. ὅταν οὖν ὁμονοῶμεν, καὶ τὸ τυχὸν ἡμᾶς σκιμπόδιον δέχεται, ἐὰν δὲ στασιάσωμεν, οὐδὲ ἡ σύμπασα οἰκία.'

75. πόσῳ οὖν κάλλιόν ἐστιν, ἀγαθὲ Τιμόκρατες, πενόμενον εἶναι λεπτότερον ὧν καταλέγει Ἕρμιππος [551] ἐν Κέρκωψιν ἢ ὑπερπλουτοῦντα τῷ ταναγραίῳ Κητεῖ ἐοικέναι, καθάπερ οἱ προειρημένοι ἄνδρες. φησὶ δ'

οὕτως ὁ Ἕρμιππος πρὸς τὸν Διόνυσον τὸν λόγον ποιούμενος

οἱ γὰρ πενόμενοι
ἀνάπηρά σοι θύουσιν ἤδη βούδια,
Λεωτροφίδου λεπτότερα καὶ Θουμάντιδος.

καὶ Ἀριστοφάνης δὲ ἐν Γηρυτάδῃ λεπτοὺς τούσδε καταλέγει, οὓς καὶ πρέσβεις ὑπὸ τῶν ποιητῶν φησιν
b εἰς ᾅδου πέμπεσθαι πρὸς τοὺς ἐκεῖ ποιητὰς λέγων οὑτωσί

καὶ τίς νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας
ἔτλη κατελθεῖν; Β. ἕν' ἀφ' ἑκάστης τῆς τέχνης
εἱλόμεθα κοινῇ γενομένης ἐκκλησίας,
οὓς ᾔσμεν ὄντας ᾁδοφοίτας καὶ θαμὰ
ἐκεῖσε φιλοχωροῦντας. Α. εἰσὶ γάρ τινες
ἄνδρες παρ' ὑμῖν ᾁδοφοῖται; Β. νὴ Δία
μάλιστά γ', ὥσπερ θρᾳκοφοῖται. πάντ' ἔχεις.
Α. καὶ τίνες ἂν εἶεν; Β. πρῶτα μὲν Σαννυρίων
c ἀπὸ τῶν τρυγῳδῶν· ἀπὸ δὲ τῶν τραγικῶν χορῶν
Μέλητος· ἀπὸ δὲ τῶν κυκλίων Κινησίας.

εἶθ' ἑξῆς φησιν

ὡς σφόδρ' ἐπὶ λεπτῶν ἐλπίδων ὠχεῖσθ' ἄρα·
τούτους γάρ, ἤν ποτ' ὀξὺς ἔλθῃ, ξυλλαβὼν
ὁ τῆς διαρροίας ποταμὸς οἰχήσεται.

περὶ δὲ τοῦ Σαννυρίωνος καὶ Στράττις ἐν Ψυχασταῖς φησί

Σαννυρίωνος σκυτίνην ἐπικουρίαν.

περὶ δὲ Μελήτου αὐτὸς ὁ Σαννυρίων ἐν Γέλωτι λέγει οὕτως

Μέλητον τὸν ἀπὸ Ληναίου νεκρόν.

d 76. ἦν δ' ὄντως μακρότατος καὶ λεπτότατος ὁ Κινησίας, εἰς ὃν καὶ ὅλον δρᾶμα γέγραφε Στράττις, Φθιώτην Ἀχιλλέα αὐτὸν καλῶν, διὰ τὸ ἐν τῇ αὑτοῦ

ποιήσει συνεχῶς τὸ Φθιῶτα λέγειν. παίζων οὖν εἰς τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἔφη, Φθιῶτ' Ἀχιλλεῦ. ἄλλοι δ' αὐτόν, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης, πολλάκις εἰρήκασι φιλύρινον Κινησίαν, διὰ τὸ φιλύρας τοῦ ξύλου λαμβάνοντα σανίδα συμπεριζώννυσθαι, ἵνα μὴ κάμπτηται διά τε τὸ μῆκος καὶ τὴν ἰσχνότητα. ὅτι δὲ ἦν ὁ Κινησίας νοσώδης καὶ δεινὸς τἄλλα Λυσίας ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ ὑπὲρ Φανίου παρανόμων ἐπιγραφομένῳ λόγῳ e εἴρηκε, φάσκων αὐτὸν ἀφέμενον τῆς τέχνης συκοφαντεῖν καὶ ἀπὸ τούτου πλουτεῖν. ὅτι δὲ ὁ ποιητής ἐστι καὶ οὐχ ἕτερος, σαφῶς αὐτὸς ὢν σημαίνεται ἐκ τοῦ καὶ ἐπὶ ἀθεότητι κωμῳδούμενον ἐμφανίζεσθαι καὶ διὰ τοῦ λόγου τοιοῦτον δείκνυσθαι. λέγει δ' οὕτως ὁ ῥήτωρ 'θαυμάζω δὲ εἰ μὴ βαρέως φέρετε ὅτι Κινησίας ἐστὶν ὁ τοῖς νόμοις βοηθός, ὃν ὑμεῖς πάντες ἐπίστασθε ἀσεβέστατον ἁπάντων καὶ παρανομώτατον ἀνθρώπων γεγονέναι. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοιαῦτα περὶ θεοὺς ἐξαμαρτάνων ἃ τοῖς μὲν ἄλλοις f αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν, τῶν κωμῳδοδιδασκάλων δ' ἀκούετε καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν; οὐ μετὰ τούτου ποτὲ Ἀπολλοφάνης καὶ Μυσταλίδης καὶ Λυσίθεος συνειστιῶντο, μίαν ἡμέραν ταξάμενοι τῶν ἀποφράδων, ἀντὶ νουμηνιαστῶν κακοδαιμονιστὰς σφίσιν αὐτοῖς τοὔνομα θέμενοι πρέπον μὲν ταῖς αὑτῶν τύχαις; οὐ μὴν ὡς τοῦτο διαπραττόμενοι τὴν διάνοιαν ἔσχον, ἀλλ' ὡς καταγελῶντες τῶν θεῶν καὶ τῶν νόμων τῶν ἡμετέρων. ἐκείνων μὲν οὖν ἕκαστος ἀπώ- 552 λετο ὥσπερ εἰκὸς τοὺς τοιούτους. τοῦτον δὲ τὸν ὑπὸ πλείστων γινωσκόμενον οἱ θεοὶ οὕτως διέθεσαν ὥστε τοὺς ἐχθροὺς αὐτὸν βούλεσθαι ζῆν μᾶλλον ἢ τεθνάναι παράδειγμα τοῖς ἄλλοις, ἵν' ἴδωσιν ὅτι τοῖς λίαν ὑβριστικῶς πρὸς τὰ θεῖα διακειμένοις οὐκ εἰς τοὺς

παῖδας ἀποτίθενται τὰς τιμωρίας, ἀλλ' αὐτοὺς κακῶς ἀπολλύουσι, μείζους καὶ χαλεπωτέρας καὶ τὰς συμ-
b φορὰς καὶ τὰς νόσους ἢ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις προσβάλλοντες. τὸ μὲν γὰρ ἀποθανεῖν ἢ καμεῖν νομίμως κοινὸν ἅπασιν ἡμῖν ἐστί, τὸ δ' οὕτως ἔχοντα τοσοῦτον χρόνον διατελεῖν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντα μὴ δύνασθαι τελευτῆσαι τὸν βίον τούτοις μόνοις προσήκει τοῖς τὰ τοιαῦτα ἅπερ οὗτος ἐξημαρτηκόσιν.' περὶ μὲν οὖν Κινησίου ταῦτα ὁ ῥήτωρ εἴρηκεν.

77. λεπτότατος δ' ἦν καὶ Φιλητᾶς ὁ Κῷος ποιητής, ὃς καὶ διὰ τὴν τοῦ σώματος ἰσχνότητα σφαίρας ἐκ μολύβου πεποιημένας εἶχε περὶ τὼ πόδε, ὡς μὴ ὑπ' ἀνέμου ἀνατραπείη. Πολέμων δ' ὁ περιηγητὴς
c ἐν τῷ περὶ θαυμασίων Ἀρχέστρατόν φησι τὸν μάντιν ἁλόντα ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ ἐπὶ ζυγὸν ἀναβληθέντα ὀβολοῦ ὁλκὴν εὑρεθῆναι ἔχοντα, οὕτως ἦν ἰσχνός. ὁ δ' αὐτὸς ἱστορεῖ ὡς καὶ Πανάρετος ἰατρῷ μὲν οὐδενὶ ὡμίλησεν, Ἀρκεσιλάου δὲ ἠκροᾶτο τοῦ φιλοσόφου, καὶ ὅτι συνεγένετο Πτολεμαίῳ τῷ εὐεργέτῃ τάλαντα δώδεκα τὸν ἐνιαυτὸν λαμβάνων· ἦν δὲ ἰσχνότατος, ἄνοσος διατελέσας. Μητρόδωρος δ' ὁ Σκήψιος ἐν δευτέρῳ περὶ ἀλειπτικῆς Ἱππώνακτα τὸν
d ποιητὴν οὐ μόνον μικρὸν γενέσθαι τὸ σῶμα ἀλλὰ καὶ λεπτόν, ἀκρότονον δ' οὕτως ὡς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ κενὴν λήκυθον βάλλειν μέγιστόν τι διάστημα, τῶν ἐλαφρῶν σωμάτων διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸν ἀέρα τέμνειν οὐκ ἐχόντων βιαίαν τὴν φοράν. λεπτὸς δ' ἦν καὶ Φιλιππίδης, καθ' οὗ λόγος ἐστὶν Ὑπερείδῃ τῷ ῥήτορι λέγων αὐτὸν ἕνα τῶν πολιτευομένων εἶναι. ἦν δ' εὐτελὴς τὸ σῶμα διὰ λεπτότητα, ὡς ὁ Ὑπερείδης ἔφη. Ἄλεξίς τ' ἐν Θεσπρωτοῖς φησιν

Ἑρμῆ νεκρῶν προπομπὲ καὶ Φιλιππίδου
κληροῦχε, νυκτός τ' ὄμμα τῆς μελαμπέπλου. e

καὶ Ἀριστοφῶν Πλάτωνι

ἐν ἡμέραις τρισὶν
ἰσχνότερον αὐτὸν ἀποφανῶ Φιλιππίδου.
Β. οὕτως ἐν ὀλίγαις ἡμέραις νεκροὺς ποιεῖς;

Μένανδρος δ' ἐν Ὀργῇ

ὁ λιμὸς ὑμῖν τὸν καλὸν τοῦτον δακὼν
Φιλιππίδου λεπτότερον ἀποδείξει νεκρόν.

ὅτι δὲ καὶ πεφιλιππιδῶσθαι ἔλεγον τὸ λελεπτύνθαι Ἄλεξις ἐν Μανδραγοριζομένῃ φησί

κακῶς ἔχεις, ὦ Στρούθι', ἀκαρὴς νὴ Δία
πεφιλιππίδωσαι. Β. μὴ σὺ καινῶς μοι λάλει. f
ὅσον οὐ τέθνηκα. Α. τοῦ ταλαιπώρου πάθους.

πολλῷ οὖν κάλλιόν ἐστι τοιοῦτόν τινα εἶναι τὴν ἰδέαν ἢ ὥς φησιν Ἀντιφάνης ἐν Αἰόλῳ

τοῦτον οὖν
δι' οἰνοφλυγίαν καὶ πάχος τοῦ σώματος
ἀσκὸν καλοῦσι πάντες οὑπιχώριοι.

Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς Δεινίαν φησὶ τὸν μυροπώλην διὰ τρυφὴν εἰς ἔρωτα ἐμπεσόντα καὶ πολλὰ χρήματα ἀναλώσαντα, ὡς ἔξω τῶν ἐπιθυμιῶν ἐγένετο, ὑπὸ λύπης ἐκταραχθέντα ἐκτεμεῖν αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα, ταῦτα πάντα ποιούσης τῆς 553
ἀκολάστου τρυφῆς.

78. ἔθος δ' ἦν Ἀθήνησι καὶ τοὺς πόδας τῶν τρυφώντων ἐναλείφειν μύροις, ὡς Κηφισόδωρος μὲν ἐν Τροφωνίῳ φησίν

ἔπειτ' ἀλείφεσθαι τὸ σῶμά μοι πρίω
μύρον ἴρινον καὶ ῥόδινον· ἄγαμαι, Ξανθία·
καὶ τοῖς ποσὶν χωρὶς πρίω μοι βάκχαριν.

Εὔβουλος δ' ἐν Σφιγγοκαρίωνι

ἐν θαλάμῳ μαλακῶς κατακείμενον. ἐν δὲ κύκλῳ νιν
παρθενικαὶ τρυφεραὶ χλιδαναὶ μάλα καὶ κατάθρυπτοι
τὸν πόδ' ἀμαρακίνοισι μύροις τρίψουσι τὸν ἐλλόν.

b ἐν δὲ Πρόκριδι λέγει τις πῶς δεῖ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ τῆς Πρόκριδος κυνός, ὡς περὶ ἀνθρώπου τοῦ κυνὸς τὸν λόγον ποιούμενος

οὐκοῦν ὅπως στορεῖτε μαλακῶς τῷ κυνί·
κάτω μὲν ὑποβαλεῖτε τῶν μιλησίων
ἐρίων, ἄνωθε δ' ἐπιβαλεῖτε ξυστίδα.
B. Ἄπολλον. A. εἶτα χόνδρον αὐτῷ δεύσετε
γάλακτι χηνός. B. Ἡράκλεις. A. καὶ τοὺς πόδας
ἀλείψετ' αὐτοῦ τῷ μεγαλλείῳ μύρῳ.

Ἀντιφάνης δὲ ἐν μὲν Ἀλκήστιδι ἐλαίῳ τινὰ ποιεῖ
c χριόμενον τοὺς πόδας. ἐν δὲ Μητραγύρτῃ φησί

τήν τε παῖδ' ἀλείμματα
παρὰ τῆς θεοῦ λαβοῦσαν εἶτα τοὺς πόδας
ἐκέλευ' ἀλείφειν πρῶτον, εἶτα τὰ γόνατα.
ὡς θᾶττον ἡ παῖς δ' ἥψατ' αὐτοῦ τῶν ποδῶν
ἔτριψέ τ', ἀνεπήδησεν.

καὶ ἐν Ζακυνθίῳ

εἶτ' οὐ δικαίως εἰμὶ φιλογύνης ἐγὼ
καὶ τὰς ἑταίρας ἡδέως πάσας ἔχω;
τουτὶ γὰρ αὐτὸ πρῶτον ὃ σὺ ποιεῖς παθεῖν,
μαλακαῖς καλαῖς τε χερσὶ τριφθῆναι πόδας,
d πῶς οὐχὶ σεμνόν ἐστι;

καὶ ἐν Θορικίοις

λοῦται δ' ἀληθῶς· ἀλλὰ τί;
ἐκ χρυσοκολλήτου δὲ κάλπιδος μύρῳ
αἰγυπτίῳ μὲν τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη,

φοινικίνῳ δὲ τὰς γνάθους καὶ τιτθία,
σισυμβρίνῳ δὲ τὸν ἕτερον βραχίονα,
[μελιλωτίνῳ δὲ τὸν ἕτερον καὶ τὰ σφυρά,]
ἀμαρακίνῳ δὲ τὰς ὀφρῦς καὶ τὴν κόμην,
ἑρπυλλίνῳ δὲ τὸ γόνυ καὶ τὸν αὐχένα.

Ἀναξανδρίδης δ' ἐν Πρωτεσιλάῳ

μύρῳ δὲ παρὰ Πέρωνος, οὗπερ ἀπέδοτο
ἐχθὲς Μελανώπῳ πολυτελοῦς αἰγυπτίου, e
ᾧ νῦν ἀλείφει τοὺς πόδας Καλλιστράτου.

καὶ τὸν ἐπὶ Θεμιστοκλέους δὲ βίον Τηλεκλείδης ἐν Πρυτάνεσιν ἁβρὸν ὄντα παραδίδωσι. Κρατῖνος δ' ἐν Χείρωσι τὴν τρυφὴν ἐμφανίζων τὴν τῶν παλαιτέρων φησίν

ἁπαλὸν δὲ σισύμβριον ἢ ῥόδον ἢ κρίνον παρ' οὖς ἐθάκει·
μετὰ χερσὶ δὲ μῆλον . . . ἔχων σκίπωνά τ' ἠγόραζον.

79. Κλέαρχος δ' ὁ Σολεὺς ἐν τοῖς Ἐρωτικοῖς 'διὰ τί (φησί) μετὰ χεῖρας ἄνθη καὶ μῆλα καὶ τὰ τοιαῦτα φέρομεν; πότερον ὅτι καὶ διὰ τῆς τούτων ἀγαπήσεως ἡ φύσις μηνύει τοὺς τῆς ὥρας ἔχοντας τὴν ἐπιθυμίαν; f διὰ τοῦτο οὖν οἱονεὶ δεῖγμα τῆς πέψεως τὰ ὡραῖα μετὰ χεῖρας ἔχουσι καὶ χαίρουσιν αὐτοῖς; ἢ δυοῖν χάριν ταῦτα περιφέρουσιν; ἀρχή τε γὰρ ἐντυχίας καὶ παράδειγμα τῆς βουλήσεως αὐτοῖς γίνεται διὰ τούτων, αἰτηθεῖσι μὲν τῷ προσαγορευθῆναι, δοῦσι δὲ τῷ ὑπογράφειν ὅτι δεῖ καὶ αὐτοὺς μεταδιδόναι τῆς ὥρας. ἡ γὰρ τῶν ὡραίων ἀνθῶν καὶ καρπῶν αἴτησις εἰς ἀντίδοσιν τῆς τοῦ σώματος ὥρας 554 προκαλεῖται τοὺς λαβόντας. ἢ τὴν τούτων ὥραν παραψυχὴν καὶ παραμυθίαν τῆς ἐπὶ τῶν ἐρωμένων ὥρας ταῖς ἐπιθυμίαις χαίροντες ἔχουσιν αὐτοῖς; ἐκκρούεται γὰρ ὑπὸ τῆς τούτων παρουσίας ὁ τῶν ἐρω-

μένων πόθος. εἰ μὴ ἄρα τοῦ περὶ αὐτοὺς κόσμου χάριν, καθάπερ ἄλλο τι τῶν πρὸς καλλωπισμὸν συντεινόντων, ἔχουσί τε ταῦτα καὶ χαίρουσιν αὐτοῖς. οὐ γὰρ μόνον στεφανουμένων τοῖς ὡραίοις ἄνθεσιν ἀλλὰ καὶ μετὰ χεῖρας ἐχόντων τὸ πᾶν εἶδος ἐπι- b κοσμεῖται. τάχα δ' ἴσως διὰ τὸ φιλοκάλους εἶναι· δηλοῖ δὲ τὸ τῶν καλῶν ἐρᾶν καὶ πρὸς τὰ ὡραῖα φιλικῶς ἔχειν. καλὸν γὰρ ὅτι τὰς ὀπώρας καὶ τὸ τῆς ὥρας ὄντως πρόσωπον ἔν τε καρποῖσι καὶ ἄνθεσι θεωρούμενον. ἢ πάντες οἱ ἐρῶντες οἷον ἐκτρυφῶντες ὑπὸ τοῦ πάθους καὶ ὡριαινόμενοι τοῖς ὡραίοις ἁβρύνονται; φυσικὸν γὰρ δή τι τὸ τοὺς οἰομένους εἶναι καλοὺς καὶ ὡραίους ἀνθολογεῖν. ὅθεν αἵ τε περὶ τὴν Περσεφόνην ἀνθολογεῖν λέγονται καὶ Σαπφώ φησιν ἰδεῖν

ἄνθε' ἀμέργουσαν παῖδ' ἄγαν ἁπαλάν.

c 80. οὕτω δὲ ἐξήρτηντο τῶν ἡδυπαθειῶν οἱ τότε ὡς καὶ καλλικύγου Ἀφροδίτης ἱερὸν ἱδρύσασθαι ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. ἀνδρὶ ἀγροίκῳ ἐγένοντο δύο καλαὶ θυγατέρες. αὗται φιλονεικήσασαί ποτε πρὸς ἑαυτὰς προελθοῦσαι ἐπὶ τὴν λεωφόρον διεκρίνοντο ποτέρα εἴη καλλιπυγοτέρα. καὶ τότε παριόντος νεανίσκου πατέρα πρεσβύτην ἔχοντος ἐπέδειξαν ἑαυτὰς καὶ τούτῳ· καὶ ὃς θεασάμενος ἔκρινε τὴν πρεσβυτέραν, ἧς καὶ εἰς ἔρωτα ἐμπεσὼν ἐλθὼν εἰς ἄστυ κλινήρης d γίνεται καὶ διηγεῖται τὰ γεγενημένα τῷ ἀδελφῷ ἑαυτοῦ ὄντι νεωτέρῳ. ὃ δὲ καὶ αὐτὸς ἐλθὼν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ θεασάμενος τὰς παῖδας ἐρᾷ καὶ αὐτὸς τῆς ἑτέρας. ὁ οὖν πατὴρ ἐπεὶ παρακαλῶν αὐτοὺς ἐνδοξοτέρους λαβεῖν γάμους οὐκ ἔπειθεν, ἄγεται ἐκ τοῦ ἀγροῦ τὰς παῖδας αὐτοῖς πείσας ἐκείνων τὸν πατέρα καὶ ζεύγνυσι τοῖς υἱοῖς. αὗται οὖν ὑπὸ τῶν πολιτῶν

καλλίπυγοι ἐκαλοῦντο, ὡς καὶ ὁ Μεγαλοπολίτης Κερκιδᾶς ἐν τοῖς ἰάμβοις ἱστορεῖ λέγων

ἦν καλλιπύγων ζεῦγος ἐν Συρακούσαις.

αὗται οὖν ἐπιλαβόμεναι οὐσίας λαμπρᾶς ἱδρύσαντο Ἀφροδίτης ἱερὸν καλέσασαι καλλίπυγον τὴν θεόν, e ὡς ἱστορεῖ καὶ Ἀρχέλαος ἐν τοῖς ἰάμβοις.

81. ἐν μανίᾳ δὲ τρυφὴν ἡδίστην γενομένην οὐκ ἀηδῶς ὁ Ποντικὸς Ἡρακλείδης διηγεῖται ἐν τῷ περὶ ἡδονῆς οὕτως γράφων· ὁ Αἰξωνεὺς Θράσυλλος ὁ Πυθοδώρου διετέθη ποτὲ ὑπὸ μανίας τοιαύτης ὥς πάντα τὰ πλοῖα τὰ εἰς τὸν Πειραιᾶ καταγόμενα ὑπολαμβάνειν ἑαυτοῦ εἶναι, καὶ ἀπεγράφετο αὐτὰ καὶ διῴκει, καὶ ἀπέστελλε καὶ καταπλέοντα ἀπεδέχετο μετὰ χαρᾶς τοσαύτης ὅσης περ ἂν τις ἡσθείη τοσούτων χρημάτων f κύριος ὤν. καὶ τῶν μὲν ἀπολομένων οὐδὲν ἐπεζήτησε, τοῖς δὲ σωζομένοις ἔχαιρε καὶ διῆγε μετὰ πλείστης ἡδονῆς. ἐπεὶ δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Κρίτων ἐκ Σικελίας ἐπιδημήσας συλλαβὼν αὐτὸν παρέδωκεν ἰατρῷ καὶ τῆς μανίας ἐπαύσατο, διηγεῖτο . . . οὐδεπώποτε φάσκων κατὰ τὸν βίον ἡσθῆναι πλείονα· λύπην μὲν γὰρ οὐδ' ἡντινοῦν αὐτῷ παραγενέσθαι, τὸ δὲ τῶν ἡδονῶν πλῆθος ὑπερβαλεῖν.'